THESAURUS
ANTIQUITATUM
SACRARUM.

THESAURUS
ANTIQUITATUM
SACRARUM.

THESAURUS
ANTIQUITATUM SACRARUM

COMPLECTENS

SELECTISSIMA CLARISSIMORUM VIRORUM OPUSCULA,

IN QUIBUS

VETERUM HEBRÆORUM MORES

LEGES, INSTITUTA, RITUS SACRI, ET CIVILES ILLUSTRANTUR:

OPUS

Ad illustrationem utriusque Testamenti, & ad Philologiam sacram, & profanam utilissimum, maximeque necessarium.

VOLUMEN VIGESIMUM.

AUTORE

BLASIO UGOLINO.

VENETIIS

MDCCLVII.

APUD JOANNEM GABRIELEM HERTHZ, ET SEBASTIANUM COLETTI.

SUPERIORUM PERMISSU AC PRIVILEGIO.

ALBERICO ARCHINTO
CARDINALI
BENEDICTO XIV. P. O. M.
A SECRETIS
ET S. R. E. PROCANCELLARIO.

BLASIUS UGOLINUS
FELICITATEM.

ETSI *multæ & singulares*, EMINENTISSIME PRINCEPS, *Francisco Benalio agendæ mihi sint gratiæ, quod ejus opera factum sit, ut* ANTIQUITATES SACRÆ, *quas ex vetustissimis Hebræorum fontibus illustrandas exornandasque suscepi, adversus eam, qua sive* *tem-*

temporum, sive hominum injuria, immerito conflagrarunt, invidiam, Præstantissimorum Virorum auspiciis atque autoritate munirentur, tamen maximæ & immortales habendæ mihi sunt, quod suis officiis tuam illis gratiam & studia compararit, quibus munitiores & ornatiores in publicam lucem prodire possent; cum probe videam, quantum ex tuo præsidio ac dignitate illis præsidii ac dignitatis impartiri possit: Illud tamen quammaxime dolendum mihi fuit, quod præceperis, ut in hac epistola modestiæ tuæ ratio omnis haberetur, veritus, ne a me ea commemorarentur, quæ tantopere ab omnibus celebrata sunt. Quid enim mihi acerbius, aut molestius contingere unquam potuit, quam ut ea, quæ ab omnibus commendata sunt, mihi uni commendare non liceat? Prætereundum itaque silentio mihi erit genus, regno, imperiis, opibus, vetustate, pietate, doctrina, rerum domi belique gestarum magnitudine, non in Italia solum, sed in tota ferme Europa nobilissimum. Non erunt mihi commemoranda (ut vetus, & recens gentis tuæ a me prætereatur gloria) quæ JOSEPHUS *patruus tuus Legatus Venetiis, & in Hispania, quæ Cardinalis, quæ Archiepiscopus Mediolani præclare gesserit; quamvis extent, extabuntque ad omnium hominum, & omnium sæculorum memoriam tanti Viri, quem præ ceteris tuis Majoribus imitandum exprimendumque suscepisti, quamplurima & præclarissima pietatis, doctrinæ & beneficentiæ in tota Insubria monumenta: Utinam saltem liceret ea commemorare, quæ abs Te Legato in Etruria, Uratislavia, & in Sarmatia, in*

tan-

tanta rerum ac temporum difficultate tanta cum laude gesta sunt ! Quantum Pontifici , quantum Regi , quantum Senatui , quantum universo Regno pro tua pietate & prudentia , Sarmatica illa tua Legatio probata , & collaudata fuit : Praetereunda mihi quoque erit Praetura illa tua Urbana , quae pro tua vigilantia atque aequitate tantopere celebrata est. Non dicam, quae fuerit eo die quo Cardinalis creatus es , omnium ordinum , praesertim bonorum laetitia , qui pro tanta in Te unum collata dignitate omnes sibi gratulati sunt : Dicerem , si paterere , tanta Te floruisse doctrinae & prudentiae fama , ut praeteritis iis , qui gratia atque aetate anteibant , BENEDICTO XIV. *Pontificum omnium , quos adhuc vidimus , aut meminimus , pietate & sapientia Optimo , Maximoque , unus dignus viderere , qui difficillimis hisce temporibus , sibi adesses a secretis , & consiliis , quibus universae Ecclesiae dignitati , & Orbis terrarum saluti atque incolumitati consulatur ; Procancellarii amplissimo , atque honorificentissimo munere , quod in tanto ambitu & prehensatione , Tibi non solum non petenti , sed ne cogitanti quidem tanta cum dignitate demandatum est , quanta integritate & splendore perfungaris , etsi per Te mihi dicere non liceat , tamen nemo est , qui non dicat , & admiretur : Liceat mihi saltem , quoniam ea quae abs Te tanta cum laude gesta sunt , commemorare non licuit , Tibi commendare* ANTIQUITATES SACRAS , *quae dignae sunt , quas pro tua pietate & beneficentia tuendas , exornandasque suscipias . Sanctae illae sunt ; vetustate , praestantia , utilita-*

te ,

te, & *Divina*, *qua celebrantur origine*, *atque autoritate*, *præ ceteris commendantur*; *Jamdiu a Palæstina*, *ubi Theocratia*, *regno*, *templo*, *sacerdotio tantopere celebratæ sunt*, *extorres errantesque*, *patere in tuis Ædibus*, *ubi tanta cum liberalitate & splendore ceteræ literæ exceptæ & excultæ sunt omnes*, *a longo errore conquiescere*, & *diversari*: *His unis fac ne desint tua præsidia*, *quæ abs Te maxima & amplissima ceteris omnibus affuere*. *Permagni mea intererit* EMINENTISSIME PRINCEPS *cum ad operis dignitatem*, *tum ad animi constantiam*, *Tibi hæc mea studia commendari*, *qui omnium bonorum judicio*, *atque omnium gentium prædicatione commendaris*: *Vale*.

BLA-

BLASIUS UGOLINUS

LECTORI.

QUÆ in Codice Sacro memorantur, de *Angulo*, de *Spicilegio*, de *Manipulo prætermisso*, de *Anno septimo*, de *Heterogeneis*, de *Primitiis*, de *Decima prima*, & *secunda*, de *Placenta* ex massa sacerdoti separanda, de *Primitivis fructibus*, de *Præputio arborum* ceterisque terræ fructibus, ex vetustissimis Hebræorum fontibus (quos unos post Scripturam Philologi sacri adeundos perlustrandosque censuere, quamvis a paucis adiri, & perlustrari liceat) omnia in hoc volumine illustrata Tibi damus: Postremos quinque Tractatus de *Decima prima* & *secunda*, de *Placenta* ex massa sacerdoti separanda, de *Præputio arborum*, & de *Primitivis fructibus* ex *Gemara Hierosolymitana*, cujus interpretatio omnes adhuc tantopere deterruit, illustrandos curavimus: Cum de Templo, & sacerdotio satis superque dictum sit, ratio & rerum ordo postulat, ut in iis, quæ proxime consequentur, voluminibus disserendum videatur de *Synagogis* & earum ministris, de *Scholis*, & *Academiis*, de *Sectis*, ex quibus tres præcipue celebrantur, de Judæorum, & finitimarum gentium, sc. *Phœnicum*, *Ægyptiorum*, *Syrorum*, *Assyriorum*, *Chaldæorum*, *Babyloniorum*, *Persarum*, & *Arabum Idololatria*, ex qua tanquam ex fonte *Græcorum* & *Romanorum* Theologia derivata est.

IN-

INDEX
OPUSCULORUM,

Quæ in hoc volumine continentur.

AD-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Benedictionibus

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א   מאימתי קורין את שמע בערבית משעה שבני אדם נכנסין לאכול פיתן בערבי שבתות דברי רבי מאיר וחכמים אומרים משעה שהכהנים זכאין לאכול בתרומתן סימן לדבר צאת הכוכבים ואף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר חציים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים . רבי שמעון אומר פעמים שאדם קורא אותה שתי פעמים בלילה אחת קודם שתעלה עמוד השחר ואחת משיעלה עמוד השחר ונמצא יוצא ידי חובה של יום ושל לילה.

CAPUT PRIMUM.

I. Quando legunt Audi vespera? A tempore quo ingrediuntur homines ad comedendum suum panem in vesperis Sabbathorum: Verba R. Meir: Et sapientes dicunt: A tempore, quo sacerdotes possint edere suas separationes: Signum hujus rei est exitus auroræ usque ad egressum stellarum. Licet non sit rei demonstratio, tamen est rei monimentum: *Dimidia pars eorum sumebant lanceas ab adscensu auroræ, usque ad egressum stellarum*. R. Simeon dicit: Aliquando homo legit ipsum sc. *Audi* duabus vicibus in nocte, semel antequam adscendat columna auroræ, atque iterum, postquam adscendit columna auroræ; & deprehenditur, quod satisfaciat debito diei, & noctis.

II. Ra-

ב רבי אומר ארבע משמרות הוי הלילה עונה אחת מעשרים וארבע לשעה והעת אחת מעשרים וארבע לעונה והרגע אחת מעשרים וארבע בעת. רבי נתן אומר שלש אשמורות בלילה שנאמר ראש האשמורת התיכונה אין תיכונה אלא שיש לפניה ולאחריה.

ג מאימתי קורין את שמע חברו בשחרית אחרים אומרים כדי שיהא מכירו ברחוק ארבע אמות ומכירו מצותה עם הנץ החמה כדי שיהא סומך גאולה לתפלה ונמצא מתפלל ביום אמר רבי יהודה פעם אחת הייתי מהלך אחר רבי עקיבא ואחר רבי אלעזר בן עזריה והגיע זמן קרית שמע כסבורה אני שנתיאשו מלקרות אלא שעוסקין בצרכי צבור קריתי ושניתי ואחר כך התחילו הן וכבר נראתה חמה על ראש ההרים.

ד החתנין וכל העוסקין במצות פטורין מקרית שמע ומן התפלה ומן התפילין שנאמר בשבתך בביתך פרט לעסוקין במצות. מעשה ברבי ישמעאל ורבי אלעזר בן עזריה שהיו שרויין במקום אחד והיה רבי ישמעאל והיטה רבי אלעזר זקוף והגיע זמן קרית שמע ונזקף רבי ישמעאל והיטה רבי אלעזר אמר לו רבי ישמעאל מה זה אלעזר אמר לו ישמעאל אחי אומרת לאחד מפני מה זקנך מגודל אמר להם יהיה כנגד המשחיתים אני שהייתי זקוף היטתי אתה שהייתה מוטה זקפתה אמר ליה אתה היטיתה כדברי בית שמאי אני נזקפתי לקיים דברי בית שמאי אני נזקפתי לקיים דברי בית הלל דבר אחר שלא יראו התלמידים ויקבעו כדברך הלכה לדורות.

ה למה אמרו אחת ארוכה ואחת קצרה מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר לקצר אינו רשאי להאריך לחתום אינו רשאי שלא לחתום שלא לחתום אינו רשאי לחתום לפתוח בברוך אינו רשאי שלא לפתוח בברוך שלא לפתוח בברוך אינו רשאי לפתוח בברוך לשוח אינו רשאי שלא לשוח שלא לשוח אינו רשאי לשוח.

II. Rabi dicit: Quatuor sunt vigiliæ noctis: עונה est una ex quatuor & viginti partibus horæ, & עת est una ex quatuor & viginti partibus עונה, & רגע est una ex quatuor & viginti partibus עת. R. Nathan dicit: Tres sunt vigiliæ noctis. Dictum est enim: *Caput vigiliæ mediæ*. Non erit media, nisi sibi fuerit altera anterior, & altera posterior.

III. Quando legant Audi mane? Alii dicunt: Quando ejus socius ab se distet quatuor cubitos, & eum agnoscat: Ejus præceptum est, ut legatur, quando scintillat sol, ut orationi sit proxima redemtio; & deprehenditur, quod oret interdiu. Dicit R. Jehuda: Aliquando incedebam post Rabi Akiba, & post R. Eliezer ben Azaria, cum advenisset tempus legendi Audi, mihi visi sunt neglexisse lectionem; at occupati erant in rebus quæ necessariæ erant cœtui; legi, & studui; & deinde ipsi inceperunt, & jam videbatur sol super summitates montium.

IV. Sponsi, & omnes qui occupati sunt in præceptis, liberi sunt a lectione Audi, & ab oratione, atque a Thephilin: Dictum est enim: *Quando quieveris in domo tua*: Excludit sponsos: *Et quando incesseris per viam*: Excludit qui occupati sunt in præceptis: Narratur de R. Ismael, & R. Eliezer ben Huria, qui habitabant in uno loco. R. Ismael recumbebat; & R. Eliezer ben Huria erectus stabat; Cum advenisset tempus lectionis Audi, R. Ismael erectus stetit, & recubuit R. Eliezer: Dixit illi R. Ismael: Quid est hoc Eliezer? Respondit illi: Ismael frater mi: Si dicant alicui: Cur barbam tuam nutris? Respondit illis: Contra eos, qui eam destruunt: Ego qui erectus stabam, recubui; tu qui recumbebas, erectus stetisti: Dixit illi: Tu recubuisti juxta verba scholæ Schammai; ego erectus steti ad observandum verba scholæ Hillel: Alia expositio: Ne videntes discipuli statuerent juxta verba tua constitutionem in generationibus.

V. Cur dixerunt alteram prolixam, & alteram brevem? Ubi dixerunt esse producendum, non licet abbreviare; ubi abbreviandum, non licet producere: Ubi est absolvendum, non licet nisi absolvere, ubi non est absolvendum, non licet absolvere; Ubi est incipiendum in benedicto, non licet nisi incipere in benedicto; ubi non est incipiendum in benedicto, non licet incipere in benedicto: Ubi est incurvandum, non licet nisi se incurvare, ubi non est incurvandum, non licet se incurvare.

ו אלו ברכות שמקצרין בהן המברך על הפירות ועל מצות ברכת הזמן וברכה אחרונה שבברכת המזון. אלו ברכות שמאריכין בהן ברכת תענית וברכות של ראש השנה וברכות יום הכפורים מברכות של אדם נכר אם בור הוא אם תלמיד חכם הוא. אלו ברכות שאין חותמין בה המברך על הפירות ועל המצות בברכת הזמן וברכה אחרונה שבברכת המזון רבי יוסי הגלילי היה חותם בברכה אחרונה שבברכת המזון ומאריך בה.

ז אלו ברכות שפותחין בהן בברוך כל הברכות כלן פותחין בברוך חוץ מן הברכה הסמוכה לשמע וברכה הסמוכה לברכה אחרת שאין פותחין בהן בברוך. אלו ברכות ששוחין בהן ברכה ראשונה תחלה וסוף ובמודים תחלה וסוף והשוחה בכל ברכה וברכה מלמדין אותו שלא ישחה ואין עונין עם המברך רבי יהודה היה עונה עם המברך קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל וברוך כבוד יהוה ממקומו כל אלו היה רבי יהודה אומר עם המברך.

ח מזכירין יציאת מצרים בלילות. אמר רבי אלעזר בן עזריה הריני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמר למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות אלו דברי בן זומא חכמים אומרים ימי חייך העולם הזה כל ימי חייך להביא לימות המשיח אמר להם בן זומא לחכמים ומי מזכירים יציאת מצרים לימות המשיח הרי הוא אומר לכן הנה ימים באים נאם יהוה ונומר אמרו לו לא שתעקר יציאת מצרים ממקומו אלא שתאמר יציאת מצרים מוסף על המלכיות ומלכיות עקר ויציאת מצרים טפילה כיוצא בו ולא יקרא שמך

VI. Istæ sunt benedictiones, quæ sunt abbreviandæ: Siquis benedicat super fructibus, & super præceptis, & super benedictione temporis, & super novissima benedictione, quæ recitatur in cibo: Istæ sunt benedictiones, quæ sunt producendæ, benedictio jejunii, & benedictio principii anni, & benedictio diei expiationum: Ex benedictionibus hominis cognoscitur utrum sit stultus, an discipulus sapiens. Istæ sunt benedictiones, in quibus non sunt conclusiones: Si quis benedicat super fructibus, & super præceptis, & super novissima benedictione, quæ recitatur in cibo. R. Jose Galilæus absolvebat in benedictione novissima, quæ recitatur in cibo, & in ea producebat.

VII. Istæ sunt benedictiones, quarum initium est: *Benedictus*; Omnium benedictionum initium est: *Benedictus*, excepta benedictione, quæ proxima est Audi, & benedictione, quæ prope sit aliam benedictionem, in quibus non incipiunt: *Benedictus*: Istæ sunt benedictiones, in quibus est incurvandum; in prima benedictione *in* principio, & in fine; & in benedictione, quæ incipit; *Confitemur*: In principio, & in fine: Et qui se incurvat in singulis benedictionibus illum docent, ne se incurvet; Neque respondent cum illo, qui benedicit: R. Jehuda respondebat cum illo, qui benedicebat: *Benedictus, benedictus, benedictus Deus exercituum implens omnia, & benedicta sit gloria Dei ab loco ejus*: Hæc omnia R. Jehuda recitabat cum benedicente.

VIII. Memorant exitum Ægypti in noctibus: Dicit R. Eliezer ben Huria: Ecce quasi eram septuaginta annorum, neque probavi recitandum esse exitum Ægypti in noctibus, donec exposuit ben Zoma: Dictum est enim: *Ut recorderis diem exitus tui ex terra Ægypti cunctis diebus vitæ tuæ; diebus vitæ tuæ*: Isti sunt dies: *Cunctis diebus vitæ tuæ*. Istæ sunt noctes: Ista sunt verba ben Zoma. Et sapientes dicunt: *Diebus vitæ tuæ*: Istud est hoc seculum: *Cunctis diebus vitæ tuæ*: Ad includendum dies Messiæ: Respondit ben Zoma sapientibus: Num memorabitur exitus Ægypti in diebus Messiæ? Atqui ita scriptum est: *Ecce dies veniunt, in quibus &c.* Dixerunt illi: Non abolebitur ab loco suo exitus Ægypti sed memorabitur exitus Ægypti ut additamentum imperiis, & imperia erunt fundamentum, & exitus Ægypti accessorium: Huic simile dictum est: *Et non vocabitur nomen tuum amplius Jacob*: Non eo quod avellatur no-

עוד יעקב לא שתעקר שם יעקב ממנו
אלא שתהא שם יעקב מוסף על ישראל
ישראל עקר ויעקב טפלה ביוצא בו אל
תזכרו ראשונות אל תזכרו ראשונות אלו
על מלכיות וקדמוניות אל תתבוננו אלו
על מצרים . הנני עושה חדשה עתה
תצמח הלא תדעה אלו מלחמת גוג משל
למה הדבר דומה לאחד שהיה מהלך
בדרך ופגע בו זאב וניצל הימנו והיה
מספר מעשה הזאב חזר ופגע בו ארי
וניצל הימנו והיה מספר מעשה ארי ופגע
בו נחש וניצל הימנו שכח מעשה שניהם
והיה מספר מעשה נחש כך ישראל צרות
אחרונות משכחות את הראשונות .

ט ביוצא בו שרי אשתך לא
תקרא את שמה שרי כי שרה שמה
בתחלה היא שרי לעמה עכשיו היתה שרה
לכל האומות העולם שנאמר כי שרה שמה .
ביוצא בו לא יקרא עוד שמך אברם והיה
שמך אברהם . בתחלה הרי אתה אב לכל
אדם ולבסוף הרי אתה אב לכל העולם
שנאמר כי אב המון גוים נתתיך אף על
פי שחזר וקרא אברהם אברם אינו לגנאי
אלא לשבח ליהושע הושע אינו לגנאי
אלא לשבח הוא אברם עד שלא נדבר עמו
הוא אברם משנדבר עמו הוא הושע עד
שלא נכנס לגדולה הוא הושע משנכנס
לגדולה .

י משה משה אברהם אברהם
יעקב יעקב שמואל שמואל כלן לשון חיבה
לשון זירוז הן עד שלא נדבר עמהן והן הן
משנדבר עמהן הן הן עד שלא נכנסו
לגדולה הן הן משנכנסו לגדולה . כיוצא
בו ויהי בשלם סכו וכי מה ראה
הקדוש ברוך הוא להחזיר לה שם הראשון
לפי שהוא אומר על אפי ועל חמתי היתה
לי העיר הזאת למן היום אשר בנו אותה
עד היום הזה להסירה מעל פני יכול אף
עכשיו הרי היא בחימה תלמוד לומר ההר
חמד אלהים לשבתו הרי הוא בחמדה
ובתאוה מלמד שכפר לה חורבתה שאין

nomen Jacob ab eo, at erit nomen Jacob additamentum Iſraeli; Iſrael erit fundamentum, & Jacob acceſſorium: Huic ſimile dictum eſt: *Non recordabimini priorum: Non recordabimini priorum:* Hoc eſt jugum regnorum: *Et antiqua non conſiderabitis:* Hoc eſt jugum Ægypti. *Ecce ego facio novum; modo florebit, & non cognoſcetis:* Hoc eſt bellum Gog & Magog: Cuinam hoc ſimile eſt? Simile eſt alicui, cui incedenti per viam occurrat lupus, & ab eo incolumis evadat & ipſe narret factum lupi; iterum ſibi occurrit leo, & ab eo incolumis evadit & narrat factum leonis, ſibi occurrit ſerpens, & ab eo incolumis evadat, obliviſcitur factum utriuſque, & narrat factum ſerpentis: Similiter in Iſraelitis noviſſimæ afflictiones faciunt ut obliviſcantur priorum.

IX. Huic ſimile dictum eſt: *Sara uxor tua non vocabitur nomen ejus Sarai, ſed Sara erit nomen ejus:* Ab initio erat princeps ſuo populo, nunc erit princeps cunctis nationibus mundi; Dictum eſt enim: *Sed Sara erit nomen ejus:* Huic ſimile dictum eſt: *Non vocabitur amplius nomen tuum Abram; & erit nomen tuum Abraham:* Ab initio ecce tu eras pater cunctis hominibus, & in fine ecce eris pater univerſo mundo: Dictum eſt enim: *Quia patrem multitudini gentium dedi te:* Licet iterum vocet Abraham Abram, non eſt in dedecus, ſed in laudem: Joſue Oſſea, non eſt in dedecus, ſed in laudem: *Abraham ille eſt Abram.* Priuſquam eum eo loqueretur (Deus) erat ipſe Abram, poſtquam cum eo locutus eſt: *Ipſe eſt Oſſea:* Priuſquam comparavit dignitatem, erat ipſe Oſſea poſtquam comparavit dignitatem.

X. *Moſe Moſe, Abraham Abraham, Jacob Jacob, Samuel Samuel*, omnes ſunt phraſes amoris, phraſes alacritatis: Priuſquam cum illis loqueretur, ipſi iidem illi erant; poſtquam cum illis locutus eſt, ipſi iidem illi erant; priuſquam compararent dignitatem, ipſi iidem illi erant, ac poſtquam compararunt dignitatem: Huic ſimile dictum eſt: *Et fuit in Salem tabernaculum ejus:* Cur vidit Deus, ut illi memoraret ejus primum nomen? Quia dictum eſt: *Contra meum furorem, & contra meam iram fuit mihi civitas iſta ab die, quo ædificarunt ipſam, uſque ad diem iſtum ad diruendam a facie mea:* Crederem vel hoc tempore quod ſit in furore? Idcirco dictum eſt: *Montem deſideravit Dominus in quietem ſuam:* Ecce in eodem deſiderio & cupiditate eſt: Docemur, quod pro ipſa expiaverit ſuum ipſius excidium; Etenim

שכינה חוזרת עד שתעשה הרי שנאמר הר הטוב הזה והלבנן ויהי בשלם סוכו מצינו כשהיא שלם קרויה הרי שנאמר אברהם שם המקום יהוה יראה וגו' ויקרא ואומר זכור יהוה לבני אדום אימתי משנעקרו יסודותיה מסנה האומרים ערו ערו עד היסוד בה.

פרק שני

א הקורא את שמע צריך להזכיר יציאת מצרים באמת ויציב רבי אומר צריך להזכיר בה מלכות אחרים אומרים צריך להזכיר בה מכת בכורות וקריעת ים סוף. הקורא את שמע צריך שיכוין את לבו רבי אחאי משום רבי יהודה אם כיון לבו בפרק ראשון אף על פי שלא כיון את לבו בפרק אחרון יצא.

ב הקורא את שמע למפרע לא יצא וכן בהלל וכן בתפלה וכן במגלה. הקורא את שמע וטעה והשמיט בה פסוק אחד לא יחזור ויקרא את הפסוק בפני עצמו אלא מתחיל באותו פסוק וגומר עד סוף וכן בהלל וכן במגלה וכן בתפלה. הנכנס לבית הכנסת ומצאן שקראו חציית וגמר עמהן לא יחזור ויקרא מראשה עד אותו מקום אלא מתחיל מראש וגומר עד סוף וכן בהלל וכן בתפלה וכן במגלה. הקורא את שמע וטעה ואינו יודע היכן טעה חוזר לראשה. טעה באמצע הפרק חוזר לראש הפרק טעה בין כתיבה ראשונה לאחרונה חוזר לכתיבה ראשונה.

ג כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לקריית שמע ואין מפסיקין לתפלה רבי אומר כשם שאין מפסיקין לתפלה כך אין מפסיקין לקריית שמע רבי חנינא בן עקיבא אומר כשם שמפסיקין לקריית שמע כך מפסיקין לתפלה. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק כשהיה רבן גמליאל ובית דינו ביבנה היו עסוקין בצרכי צבור לא היו מפסיקין שלא להסיע מלבן.

ד הכתף אף על פי שמשאו על כתפו הרי זה קורא אבל בשעה שפורק

nim Divinitas in illam non revertetur, nisi quando fuerit reædificata: Dictum est enim: *Montem bonum istum & Lebanon: & fuit in Salem tabernaculum ejus:* Deprehenditur, quod quando vocata fuit Salem Abraham vocaverit nomen loci: *Deus videbit &c.* Et dictum est: *Recordare Domine filiorum Edom:* Quando? Quando *avellentur fundamenta ab ea, dicent: Aperite, aperite usque ad fundamentum in ea.*

CAPUT II.

I. QUI legit Audi, necesse est ut memoret exitum Ægypti in benedictione, quæ incipit: *Verus & bonus:* Rabi dicit: Memoranda sunt in ea imperia; & alii dicunt: Memoranda sunt in ea plagæ primogenitorum, & fissio maris Suph. Qui legit Audi, necesse est, ut disponat cor suum: R. Achai dicit nomine R. Jehuda: Si disponat cor suum in primo capite, licet non dsponat cor suum in capite novissimo, satisfacit debito.

II. Si legat Audi inverso ordine, non satisfacit debito, & similiter in Hallel, & in oratione, & in Megillah: Si legens Audi erret & intermittat unum versiculum, non leget iterum versiculum seorsim, sed incipiet ab ipso versiculo, & absolvet usque ad finem & similiter in Hallel, & in Megillah, & in oratione: Si ingrediens in domum congregationis, deprehendat, qnod dimidium legerint, absolvet cum illis; non iterum leget a principio usque ad ipsum locum, at incipiet ab initio, & absolvet usque ad finem, & similiter in Hallel, & in oratione, & in Megillah: Si legens Audi erret, & ignoret, ubi erravit, repetet a principio: Si erret in medio capite, repetet a principio capitis; si erret inter scripturam primam & ultimam, repetet a prima scriptura.

III. Scribentes libros legis, Thephilin, & Mesusot, cessant in lectione Audi, at non cessant in oratione. Rabi dicit: Sicut non cessant in oratione, ita pariter non cessant in lectione Audi. R. Cbanina ben Akiba dicit: Sicut cessant in lectione Audi, ita pariter cessant in oratione. Dicit R. Eliefer bar R. Zadoch: Quandiu fuit Raban Gamaliel & ejus Synhedrium in Jabne, quando erant occupati in rebus, quæ necessariæ erant cœtui, non cessabant, ne eorum mens alienaretur.

IV. Bajulus, licet ejus onus sit super ejus humeris, tamen leget; at quando exonerat, & onerat, non leget, quia ejus

ומועט לא יקרא לפי שאין לבו מתכוין ב״ז בין ובין כך לא יתפלל שעה שיפרק. פועלין קורין בראש האילן ומתפללין בראש הזית או בראש התאנה. ושאר כל האילנות יורדין למטה ומתפללין. בעל הבית בין כך ובין כך יורד למטה ומתפלל. פועלין קורין את שמע ומברכין לפניה ולאחריה אוכלין את פיתן מברכין לפניה ולאחריה ומתפללין שלש פעמים שמנה עשרה אבל אין מורידין לפני התיבה.

ה השושבינין וכל בני החופה פטורין מן התפלה ומן התפלין כל שבעת הימים חייבין בקריאת שמע. רבי שילה אומר חתן פטור וכל בני החבורה חייבין קברו את המת ועמדו בשורה שורה הרואה את הפנימית פטורה ושאינה רואה את הפנימית חייבת. רבי יהודה אומר אם אין שם אלא שורה אחת העומדים שם לשם כבוד חייבין לשם אבל פטורין. ירדו להספד הרואין את הפנימית פטורין ויש אומרים ושניים להם. ושאין רואין את הפנימית חייבין. הספד וכל העוסקין בהספד מפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפלה מעשה שהפסיקו רבותינו לקרית שמע ואין מפסיקין לתפלה.

ו בעל קרי חולה שנתן עליו תשעה קבין מים הרי זה קורא אבל אינו מוציא את הרבים ידי חובתן עד שיבא בארבעים סאה רבי יהודה אומר ארבעים סאה מכל מקום. הזבין והזבות והנדות והיולדות מותרין לקרות בתורה ולשנות במשנה במדרש בהלכות ובאגדות ובעלי קריין אסורין בכולן. רבי יהודה אומר אבל שונה הוא בהלכות הרגילות ובלבד שלא יציע את המשנה בעל קרי שאין לו מים לטבול הרי זה קורא את שמע ואינו משמיע לאזנו ואינו מברך לפניה ולא לאחריה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים קורא את שמע ומשמיע לאזנו ומברך לפניה ולאחריה.

ז אמר רבי מאיר פעם אחת היינו יושבין לפני רבי עקיבא בבית המדרש והיינו קורין את שמע ולא היינו משמיעים לאזנינו מפני קסדור אחד שהיה עומד על הפתח אמר לו אין שעת הסכנה

ejus mens non est disposita: Sive hoc sive illo modo non orabit, nisi prius exoneret. Operarii legunt in summitate arboris, & orant in summitate oleæ, aut in summitate ficus; at in reliquis cunctis arboribus, descendunt, & orant: Paterfamilias sive hoc sive illo modo, descendet & orabit. Operarii legent Audi, & benedicent antea & postea: Si comedant panem suum, benedicent antea & postea, & orabunt tribus vicibus, & recitabunt octodecim benedictiones, at non facient eos descendere ante arcam.

V. Paranymphi, & omnes filii thalami nuptialis liberi sunt ab oratione, & a Thephilin cunctis septem diebus, at obligantur ad lectionem Audi. Rabi Sila dicit: Sponsus absolvitur, & omnes socii tenentur; Si sepeliant mortuum, & consistant in serie, series quæ respicit interius absolvitur, si non respiciat interius tenetur: R. Jehuda dicit: Si ibi non sit nisi series una, qui ibi consistunt causa honoris, tenentur, si causa luctus, absolvuntur: Si descendant ad plangendum, qui respiciunt seriem interiorem absolvuntur; & alii dicunt; & secundi post illos; & qui non respiciunt seriem interiorem, tenentur. Plangens, & omnes qui occupati sunt in planctu, cessant a lectione Audi, at non cessant in oratione; Narratur, quod cessarint sapientes nostri in lectione Audi, & in oratione.

VI. Qui seminis nocturni casum passus & ægrotus super quem effundantur novem Kabi aquarum, poterit legere, at non liberat alios a debito, nisi quando ingrediatur in lavacrum quadraginta satorum. R. Jehuda dicit: Omnino debent esse quadraginta sata. Seminiflui, & seminifluæ, & puerperæ liberæ sunt a lectione legis & studio Misna, & Medras, constitutionum, & Agadoth. Et qui casum nocturnum seminis passi sunt, interdictum est in omnibus. Rabi Jehuda dicit. At poterit legere in constitutionibus consuetis, dummodo non studeat in Misna: Qui seminis nocturni casum passus est, si non habeat aquas ad lavandum, poterit legere Audi, at non audiet ejus auris; & non benedicet antea & postea: Verba R. Meir: Et sapientes dicunt: Poterit legere Audi, & audiet ejus auris, & benedicet antea & postea.

VII. Dicit Rabi Meir: Aliquando sedebamus coram Rabi Akiba in Academia, & legimus Audi, & non audit nostra auris propter apparitorem, qui constitebat in porta: Respondit illis;

ראית הרי שהיה עומר בשרח ערום או
עושה סלאכתו ערום הרי זה סכסה את
עצמו כתבן ובקש ובכל רבר וקורא אף
על פי שאמרו אין שבחו של אדם להיות
יושב ערום זה סכסה עצמו בתבן ובקש
ובכל רבר וקורא אף על פי שאמרו
כשברא הקדוש ברוך הוא את ׳האדם לא
בראו ערום שנאמר בשומו ענן לבושו
וערפל חחולתו ענן לבושו זה השפיר ערפל
זה השליא הרי שהיתה מטפחת של בגר
ושל עור חגורה לו על מתניו הרי זה
קורא . בין כך ובין כך לא יתפלל עד
שיכסה לבו.

ח לא יכנס אדם את ראשו
לתוך קובו ויקרא את שמע ואם היתה
אפרוסות תגורה לוסכפנים הרי זה מותר.
שנים ישנים בטלית אחת אינן רשאין
לקרות את שמע . אלא זה מתכסה
בכסותו וקורא וזה מתכסה בכסותו וקורא
ואם ׳היו בניו ובני ביתו קטנים הרי זה
מותר . קטן שיכול לאכל כזית פורשין
מצואתו ומימי רגליו ארבע אמות . אין
פורשין אלא משל אדם ומשל כלבים
בזמן שנותן לתוכן עורות . גרף של רעי
ועביט של מי רגלים עמו בבית הרי זה
מרחיק ארבע אמות וקורין שלפני המטה
נותן לתוכו מים כל שהו וקורא ואם לאו
לא יקרא. רבי זכאי אומר אם נתן לתוכו
רביעית מים יקרא ואם לאו לא יקרא.

ט רבן שמעון בן גמליאל אומר שלפני
המטה לא יקרא שלאחר המטה יקרא
רבי שמעון בן אלעזר אומר אפילו כל
הבית כלו כעשר אמות וגרף של רעי מונח
לתוכו לא יקרא עד שיכניסנו או יניחנו
תחת המטה . לא יכנס אדם במבואות
המטונפות ויקרא את שמע ולא עוד
אלא כשהוא קורא הרי זה מפסיק עד
שיצא מרשות כל אותו מקום ויקרא לא
יעמוד אדם ויתפלל וצריך לנקביו שנאמר
הכון לקראת אלהיך ישראל . לא יטיל
את המים במקום שמתפלל אלא אם כן
מרחק ארבע אמות . יכסו או נבלעו הרי
זה מותר.

י הנכנם לבית המרחץ מקום
שבני אדם עומדין לבושין יש שם מקרא
ותפלה ואין צריך לומר שאילת שלום .
נותן את תפליו ואינו צריך לומר שאינו

lis: Tempus periculi non eſt probatio: Si ſtet in agno nudus, aut ſaciat opus nudus, ſe ipſum teget palea, & ſtramine, & quavis re, & leget; licet dixerunt, non eſſe decorum homini, ut ſedeat nudus, ſed ſe teget palea, & ſtramine, & quavis re, & leget; licet dixerunt: Quando creavit Deus S. B. hominem, non creavit nudum. Dictum eſt enim: *Quum poſui nubem tegumentum ejus, & tenebras principium ejus: Nubem tegumentum ejus:* Hæc eſt mola: *Et tenebras:* Hæc eſt ſecundina. Si habeat linteum panni, & pellis, præcinget ſibi lumbos ſuos, & leget: Sive hoc ſive illo modo, non orabit, donec tegat pectus ſuum.

VIII. Non introducet homo caput ſuum in tabernaculum ſuum, ut legat Audi; Si vero ſuerit ſeparatio; & cingat ſe intus, tum licebit: Si duo dormiant in uno linteo, non licebit legere Audi; At iſte ſe teget, tegumento ſuo, & leget, & ille ſe teget tegumento ſuo & leget; at ſi ejus filii, & ejus domeſtici fuerint parvuli tum licebit: Si puer poſſit comedere quantitatem olivæ, removebunt illum ab ejus ſtercore, & urina quatuor cubitos: Non eſt recedendum niſi ab excrementis hominis, & canum, quando in illis reponunt pelles: Scaphium excrementi, & matula urinæ ſi fuerit ſecum in domo, removebit quatuor cubitos, & legent; Si fuerit ante lectum, injiciet quantuluncunque aquarum, & leget, ſi minus, non leget. R. Zachai dicit: Si in illud injiciat quartarium aquæ leget, ſi minus, non leget.

IX. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Si fuerit ante lectum, non leget, ſi poſt lectum, poterit legere. R. Simeon ben Elieſer dicit: Vel ſi domus pateat decem cubitos, & ſcaphium excrementi in illa ſit, non leget, niſi prius introducat, & reponat ſub lecto: Non ingredietur homo in introitus inquinatos, ut legat Audi. Et præterea ſi legat, ceſſabit, donec egrediatur de poteſtate totius illius loci, & tum leget: Non conſiſtet homo ad orandum, quando ſibi ſit neceſſitas naturalis: Dictum eſt enim: *Præparare in occurſum Dei tui Iſrael*. Non minget in loco ubi orat; ſed recedens quatuor cubitos ſi urinam tegat, aut abſorbeatur, tum licebit.

X. Si ingrediatur in balneum in loco, ubi homines induti conſiſtunt, ibi licebit legere, & orare, & non eſt neceſſe, ut dicatur, quod liceat ſalutem dicere, & induere Thephilin; & non eſt neceſſe ut dicatur, quod liceat exuere

The-

חולץ את תפליו. מקום שבני אדם עומדין לבושין וערומין יש שם שאילת שלום ואין שם מקרא ותפלה ואינו חולץ את תפליו ואינו נותן לכתחלה. מקום שבני אדם עומדין ערומין אין שם שאילת שלום ואין צריך לומר מקרא ותפלה וחולץ את תפליו ואינו צריך לומר שאינו נותן. הלל הזקן אומר אל תראה ערום אל תראה לבוש אל תראה עומד אל תראה יושב אל תראה שוחק אל תראה בוכה שנאמר עת לבכות ועת לשחוק וגו'.

פרק שלישי

א כשם שנתנה תורה קבע לקרית שמע כך נתנו חכמים קבע לתפלה מפני מה אמרו תפלת השחר עד חצות שכן תמיד של שחר קרב עד חצות. רבי יהודה אומר עד ארבע שעות שכן תמיד של שחר קרב והולך עד ארבע שעות, ומפני מה אמרו תפלת מנחה עד הערב שכן תמיד של בין הערבים קרב עד הערב. רבי יהודה אומר עד פלג המנחה שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד פלג המנחה. ומפני מה אמרו תפלת הערב אין לה קבע שהרי אברין ופדרים קרבין והולכין כל הלילה. ומפני מה אמרו תפלת מוספין כל היום. שהרי קרבן מוספין קרב והולך כל היום. רבי יהודה אומר עד שבע שעות שהרי קרבן של מוסף קרב והולך עד שבע שעות.

ב ואיזו היא מנחה גדולה משש שעות ומחצה ולמעלה וכמה הוא פלג המנחה אחד עשרה שעות חסר רביע. תפלת הערב אין לה קבע רבי יוסי אומר עת נעילת שערים. אמר רבי אלעזר בר יוסי אבא היה מתפלל עם נעילת שערים. המתפלל תפלת המוספין בין משקרב תמיד של שחר בין עד שלא קרב תמיד של שחר יצא.

ג רבי יהודה אומר אם שגורה תפלתו בפיו סימן יפה הוא לו ואם לאו סימן רע הוא׳

Thephilin: Ubi homines consistunt in- duti, & nudi, ibi licet salutem dicere; at ibi non licet legere, neque orare, neque exuere Thephilin, neque indue- re de industria: Ubi homines consistunt nudi, ibi non licet salutem dicere; ne- que est necesse ut dicatur, quod non liceat legere, & orare, & exuere The- philin; & non est necesse ut dicatur, quod liceat induere: Hillel senior dice- bat: Ne videaris nudus, neque videaris indutus, ne videaris stans, neque vi- dearis sedens, ne videaris ridens, neque videaris lugens: Dictum est enim: *Tem- pus lugendi, & tempus ridendi.*

CAPUT III.

I. Sicut lex statuit tempus stabile pro lectione Audi, ita pariter statue- runt sapientes tempus pro oratione: Cur dixerunt, quod oratio matutina possit recitari usque ad meridiem? Quia sacrificium juge matutinum poterat of- ferri usque ad meridiem. R. Jehuda di- cit usque ad quatuor horas, quia sic offerri poterat sacrificium juge matuti- num usque ad quatuor horas: Et cur dixerunt, quod oratio Mincha possit recitari usque ad vesperam? Quia sic sacrificium juge vespertinum poterat offerri usque ad vesperam. R. Jehuda dicit usque ad dimidium tempus obla- tionis Mincha, quia sacrificium juge ve- spertinum offerri poterat usque ad di- midium tempus oblationis Mincha: Et cur dixerunt, quod orationi vespertinæ non sit tempus statutum? Quia mem- bra & adipes poterant offerri tota no- cte. Et cur dixerunt, quod oratio ad- dititia possit recitari toto die? Quia sa- crificium addititium poterat offerri toto die: R. Jehuda dicit usque ad septimam horam; quia sacrificium addititium po- terat offerri usque ad septimam horam.

II. Quænam est Mincha magna? Ab sexta hora cum dimidia & ultra: Et quantum erat dimidium tempus Min- cha? Undecim horæ, minus quarta par- te: Orationi vespertinæ non est statu- tum tempus: R. Jose dicit: Recitabitur quo tempore clauduntur portæ. Dicit R. Eliezer bar R. Jose. Pater meus ora- bat in claudendis portis. Si recitet ora- tionem addititiam, sive postquam fuerit oblatum sacrificium juge matutinum, sive antequam offeratur sacrificium ju- ge matutinum, satisfacit debito.

III. R. Jehuda dicit: Si expedita sit oratio in ore suo, est optimum signum, si minus erit illi malum signum: Et ipse quoque dicebat; Qui placet crea- turis

שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו. כל שרוח עצמו נוחה הימנו בשלו סימן יפה לו. אין רוח עצמו נוחה בשלו סימן רע לו. בן עזאי אומר כל שלקה בגופו מפני חכמתו סימן יפה לו. כל שלקה בחכמתו מפני גופו סימן רע לו. הוא היה אומר כל שנטרפה דעתו מפני חכמתו סימן יפה לו וכל שנטרפה חכמתו מפני דעתו סימן רע לו.

ד המתפלל צריך שיכוין את לבו. אבא שאול אומר סימן לדבר תכין לבם תקשיב אזניך. אמר רבי יהודה כשהיה רבי עקיבא מתפלל עם הצבור היה מקצר בפני כולן כשהיה מתפלל בינו לבין עצמו היה אדם מניחו בצד זה ובא ומצאו בצד אחר מפני הכרעות והשתחואות שהיה עושה. יכול יתפלל כל היום כולו כבר פירש דניאל וזימנין תלתא ביומא הוא בריך על ברכוי. יכול יתפלל לכל רוח שירצה תלמוד לומר וכוין פתיחן ליה בעיליתיה נגד ירושלם. יכול משבא לגולה תלמוד לומר כל קבל דהוה עביד מן קדמת דנא. יכול יהא משמיע קולו בתפלתו פירש בחנה וחנה היא מדברת על לבה. יכול יהא כוללן כבת אחת פירש דוד ערב ובקר וצהרים ערב זו תפלת ערבית. בוקר זה תפלת שחרית וצהרים זו תפלת מנחה.

ה יכול שיאל הוא צרכיו ואחר כך מתפלל ויסתלק פירש שלמה לשמע אל הרנה ואל התפלה רינה זו רינה וכן הוא אומר רננו צדיקים ביהוה תפלה זו בקשה. אין אומרים דבר אחר אמת ויציב אבל אומרים דבר אחר תפלה אפילו כסדר וידוי יום הכפורים.

ו היה מהלך במקום סכנה וליסטים מתפלל קצרה איזו היא תפלה קצרה רבי אליעזר אומר עשה רצונך בשמים ותן נחת ליראיך בארץ והטוב בעיניך עשה ברוך שומע תפלה. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר שמע צעקת עמך ישראל ועשה מהרה בקשתן ברוך שומע תפלה. אחרים אומרים צרכי עמך ישראל

iuris, & ſpiritus Dei in eo ſibi placet, & qui non placet creaturis, ſpiritus Dei in eo ſibi non placet; & qui ſibi ſuis operibus placet, eſt optimum ſignum; & qui ſibi non placet ſuis operibus, eſt malum ſignum. Ben Azai dicebat: Qui vapulat in corpore ſuo propter ſuam ſapientiam eſt optimum ſignum; & qui vapulat in ſua ſapientia propter corpus ſuum eſt malum ſignum: Ipſe quoque dicebat: Cujus mens conturbatur propter ſuam ſapientiam, eſt optimum ſignum; at cujus ſapientia conturbatur propter ſuam mentem eſt malum ſignum.

IV. Qui orat neceſſe eſt, ut diſponat cor ſuum. Aba Saul dicit; Signum rei eſt; Dirigebatur cor eorum, audiet tua auris. Dicit R. Jehuda: Quando Rabi Akiba orabat eum cœtu, abbreviabat; Quando orabat inter ſe & ipſum ſolum, homo illum deſerebat in altero, & veniens eum offendebat in altero latere propter incurvationes, & adorationes, quas faciebat: Crederem, quod liceat orare toto die? Jam expoſuit Daniel: *Tribus vicibus in die genuflectebat*. Crederem, quod poſſit orare in quo latere ſibi libuerit? Idcirco dictum eſt: *Et feneſtræ erant apertæ ipſi e regione Hieruſalem*. Crederem ita feciſſe poſtquam abductus eſt in captivitatem? Idcirco dictum eſt: *Sicut & antea facere conſueverat*. Crederem, quod faceret audire vocem ſuam in oratione? Exponitur in Anna: *Et Anna loquebatur in corde ſuo*. Crederem, quod omnes una vice poſſit comprehendere? Expoſuit David: *Veſpera, & mane, & meridie. Veſpera*: Hæc eſt oratio veſpertina: *Mane*: Hæc eſt oratio matutina: *Et meridie*. Hæc eſt oratio Mincha.

V. Crederem, quod peteret quæ ſibi neceſſaria ſunt, & oraret, & deinde abiret? Expoſuit Salomon: *Ad audiendum canticum, & orationem: Canticum*: Hoc eſt canticum: Atque ita dictum eſt: *Cantate Juſti Domino: Orationem*. Hæc eſt petitio: Nihil dicunt poſt orationem vel juxta ordinem confeſſionum diei expiationum.

VI. Si incedat in loco periculi, & latronum, poterit breviter orare: Quænam eſt oratio brevis? R. Elieſer dicit: Fac voluntatem tuam in cœlo, & da quietem timentibus te in terra, & quod placet in oculis tuis fac; Benedictus qui exaudit orationem. R. Elieſer bar Rabi Zadoch dicit: Qui audis clamorem populi tui Iſrael, fac feſtinanter eorum petitiones; Benedictus, qui exaudit orationem: Alii dicunt: Neceſſitates populi

מרובין ודעתן קצרה יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו שתתן לכל אחד ואחד צרכיו ולכל גויה וגויה כדי מחסורה ברוך שומע תפלה . אמר רבי אלעזר בר צדוק אבא היה מתפלל תפלה קצרה בערבי שבתות ומאהבתך יהוה אלהינו . ועל הכוס אומר אשר קדש את יום השבת ואינו חותם.

ז כבוד יום כבוד לילה כבוד יום קודם לכבוד לילה . אם אין לו כוס אחד קדושת היום קודמת לכבוד יום ולכבוד לילה. לילי שבתות ולילי ימים טובים יש להם קדושת היום על הכוס ויש להם הזכרת היום בברכת המזון . שבת וראש חדש וחולו של מועד ויום טב יש בהם הזכרת היום בברכת המזון ואין להם קדושת היום על הכוס. לא הזכיר גבורות בתחיית המתים ולא שאל גשמים בברכת השנים מחזירין אותו . לא אמר הבדלה בחונן הדעת אומרה על הכוס . ואם לא אמר מחזירין אותו.

ח כל שאין בו מוסף כגון חנוכה ופורים ערבית שחרית ומנחה מתפלל שמנה עשרה ואומר מעין המאורע. בהודאה ואם לא אמר מעין המאורע מחזירין אותו. וכל שיש בו מוסף כגון ראש חדש וחולו של מועד שחרית ומנחה מתפלל שמנה עשרה ואומר קדושת היום בעבודה רבי אלעזר אומר בהודאה ואם לאו מחזירין אותו ובמוספין מתפלל שבע ואומר קדושת היום באמצע. שבת ויום הכפורים מתפלל שבע ואומר קדושת היום באמצע . רבן שמעון בן גמליאל ורבי יוחנן בן ברוקה אומר כל מקום שמתפלל שבע אומר קדושת היום באמצע ויום טוב של ראש השנה שחל בשבת בית שמאי אומר מתפלל עשר ובית הלל אומר מתפלל תשע . יום טוב שחל להיות בשבת בית שמאי אומר מתפלל שמנה ואומר של

tui Israel multæ sunt, & eorum scientia imperfecta est; Sit beneplacitum in conspectu tuo Domine Deus noster, ut tribuas singulis, quæ necessaria sunt, & singulis creaturis, ea, quæ sibi deficiunt; Benedictus, qui exaudit orationem. Dicit R. Eliefer bar Zadoch: Pater meus recitabat orationem brevem in vesperis Sabbathorum: Propter amorem tuum Domine Deus noster. Et super calice dicebat: Qui sanctificavit diem Sabbathi: At non absolvebat.

VII. Honor diei & honor noctis, honor diei præcedit honorem noctis: Si sibi non fuerit nisi unus calix, sanctificatio diei præcedit honorem diei, & honorem noctis; In noctibus Sabbathorum, & in noctibus dierum festorum est sanctificatio diei super calice, & commemoratio diei in benedictione alimenti. In Sabbatho, & in novilunio, & in diebus intermediis solennitatis, & in die festo est commemoratio diei in benedictione alimenti, at non est sanctificatio diei super calice. Si non memorasset potentias in benedictione resurrectionis mortuorum, & non petiisset pluvias in benedictione annorum; faciunt eum repetere: Si non dicat separationem in benedictione quæ incipit: Gratificans scientiam: Dicet super calice; si non dicat; faciunt eum repetere R. Jose dicit: Vel si non memoret fœdus in benedictione terræ; faciunt eum repetere.

VIII. Quocunque die sit oratio addititia, e. g. in Canuca, & in Purim vespera, & mane, & in Mincha recitabit octodecim benedictiones, & dicet compendium casus in confessione: Si vero non dixerit compendiu casus, faciunt eum repete-re. Quocunque die sit oratio addititia, e. g. in novilunio, & in die intermedio solennitatis, mane, & vespera, & in Mincha, recitabit octodecim benedictiones, & dicet sanctitatem diei in ministerio; Rabi Eliefer dicit in confessione; si minus, faciunt eum repetere; & in addititiis recitabit septem benedictiones, & dicet sanctitatem diei in media. In Sabbatho, & in die expiationum recitabit septem benedictiones & dicet sanctitatem diei in media. Raban Simeon ben Gamaliel, & Rabi Jochanan ben Beroka dicunt: Ubicunque recitat septem benedictiones, dicet sanctitatem diei in media: Et in die festo principii anni, qui incidat in Sabbathum, schola Schammai dicit: Recitabit decem; & schola Hillel dicit: Recitabit novem. In die festo, qui incidat in Sabbathum, schola Schammai dicit, recitabit octo, & recitabit

שבת בפני עצמה של יום טוב בפני עצמו ומתחיל בשל שבת . בית הלל אומר מתפלל שבע מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע . רבי נתן אומר אף חותם ברוך מקדש את השבת וישראל והזמנים.

ט סומא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות מכוונים לבן לפני המקום ומתפללין שנאמר והתפללו אל יהוה. היה עומד בחוצה לארץ יכוין את לבו כנגד ארץ ישראל שנאמר והתפללו אל יהוה דרך ארצם . היה עומד בארץ ישראל יכוין את לבו כנגד ירושלם שנאמר והתפללו אל העיר הזאת . העומדים במקדש יכוונו את לבן כנגד בית קדשי הקדשים שנאמר והתפללו אל המקום הזה נמצאו עומדין לצפון פניהם לדרום העומדים בדרום פניהם לצפון . העומדים במזרח פניהם למערב . העומדים למערב פניהם למזרח ונמצאו כל ישראל מתפללין במקום אחד.

י לא יעמד על גבי מטה ולא על גבי כסא ולא על גבי ספסל ולא על גבי מקום גבוה ויתפלל שאין גבהות לפני המקום שנאמר ממעקים קראתיך יהוה אם היה זקן או חולה הרי זה מותר . היה רוכב על גבי החמור אם יש לו מי שיאחוז את חמורו ירד למטה ויתפלל ואם לאו ישב במקומו ויתפלל . רבי אומר בין כך ובין כך יתפלל במקומו ובלבד שיהא לבו מכוון . היה משכים לצאת לדרך נוטל שופר ותוקע לולב ומנענע מגילה וקורא בה ולכשיגיע זמן קרית שמע קורא . וכן מי שהיה משכים לשב בקרון או בספינה מביאין לו לולב ומנענע מגילה וקורא בה ולכשיגיע זמן קרית שמע קורא רבי שמעון בן אלעזר אומר בין כך ובין כך קורא קרית שמע ומתפלל.

יא היה עומד בסרטיא ובפלטיא הרי זה עובר פני חמור או בהמה אינו מפסיק . אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה עומד ומתפלל נשכו ערוד ולא הפסיק הלכו תלמידיו ומצאוהו מת על פי חורו אמרו אוי לו

tabit benedictionem Sabbathi feorfim, & recitabit benedictionem diei festi feorfim, & incipiet a benedictione Sabbathi: Et fchola Hillel dicit: Recitabit feptem, & incipiet a benedictione Sabbathi, & defioet in benedictione Sabbathi, & recitabit fanctitatem diei in media. Rabi Nathan dicit: Atqoe etiam abfolvet: Benedictus qui fanctificat Sabbathum, Ifrael, & folennitates.

IX. Cœcus, & qui non poffit ftatuere latera, diriget cor fuum coram Deo, & orabit: Dictum eft enim: *Et orabunt ad Dominum:* Si confiftat in locis extra terram, diriget cor fuum contra terram Ifrael: Dictum eft enim: *Et orabunt ad Dominum verfus terram eorum*. Si confiftat in terra Ifrael diriget cor fuum contra Hierufalem: Dictum eft enim: *Et orabunt verfus domum iftam:* Si confiftant in Hierufalem, dirigent cor fuum contra domum fanctitatum fanctitatum: *Et orabunt ad locum iftum*. Deprehenditur, quod confiftentes in aquilone convertant facies fuas ad auftrum, & confiftentes in auftro convertant facies fuas ad aquilonem, & confiftentes in oriente convertant facies fuas ad occidentem, & confiftentes in occidente convertant facies fuas ad orientem. Deprehenditur, qood omnes Ifraelitæ orent in loco uno.

X. Non confiftet neque fuper lecto, neque fuper fella, neque fuper fede, neque fuper loco edito, ut oret, quia non eft celfitudo coram Deo: Dictum eft enim: *De profundis clamavi ad te Domine:* Si fuerit fenex, aut ægrotus permittitur. Si equitat fuper afino, fi fibi fit qui apprehendat afinum, defcendet, ut oret, fi minus, ftabit in loco fuo, & orabit: Rabi dicit: Sive hoc five illo modo, orabit in loco fuo, dummodo dirigat cor fuum. Si mane confurgat, ut egrediatur ad iter, poterit fumere cornu, & clangere, palmam, & agitare, Megillah, & legere, & quando advenit tempus lectionis Audi, legat. Et fimiliter fi mane furgat, ut fedeat in curru, aut in navi, adducunt illi palmam, ut agitet, Megillah, ut legat, quando advenit tempus lectionis Audi, leget: R. Simeon ben Eleafar dicit: Sive hoc five illo modo, poterit legere Audi, & orare.

XI. Si confiftens in via, aut in platea, fi perrranfeat coram fe afinus, aut beftia, non ceffabit ab oratione. Dixerunt fapientes de R. Chanina ben Dofa, quod dum ftans oraret, eum momordit ferpens, neque ceffavit ab oratione; venientes ejus difcipuli, invenerunt illum mortuum in fuo foramine;

לאדם שנשכו ערוד אוי לו לערוד שנשכו לבן דוסא . אין עומדין להתפלל מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא דברים בטלים אלא מתוך דברים של חכמה וכן לא יפטר אדם מחברו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך דברים בטלים ולא מתוך קלות ראש אלא מתוך דבר של חכמה שכן מצינו בנביאים הראשונים שסיימו את דבריהם בדברי שבח ותנחומין .

יב הכותב את השם אפילו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו . היה כותב חמשה שמות או ששה כיון שגמר אחד מהן משיב שאלת שלום . מקום שנהגו לומר ברכת אבלים בשלש אומר בשלש בשתים אומר בשתים אחת אומר אחת . מקום שנהגו לומר ברכת אבלים בשלש כולל את הראשונה בתחיית המתים וחותם בה מחייה המתים . שניה בתנחומי אבלים וחותם מנחם עמו בעירו . שלישית בגמילות חסדים ואינו חותם . המפטיר בבית עולמים אינו חותם .

יג שמנה עשרה שאמרו חכמים כנגד שמנה עשרה הזכרות שבהבו ליהוה בני אילים וכולל של מינין בשל פרושין ושל גרים בשל זקנים ושל דוד בירושלם ואם אמרו אלו לעצמן ואלו לעצמן יצא עונין אמן אחר ישראל המברך ואין עונין אמן אחר כותי המברך עד שישמע כל הברכה כלה .

פרק רביעי

א לא יטעום אדם כלום עד שיברך שנאמר ליהוה הארץ ומלואה הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה מעל עד שיתירו לו כל המצות . לא ישתמש אדם בפניו ידיו ורגליו אלא לכבוד קונהו שנאמר כל פעל יהוה למענהו דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ סתוניות מברכין עליה כדרך שמברכין על המוריים .

ב יין חי מברכין עליו בורא פרי העץ ונוטלין הימנו לידים נתן לתוכו מים

Dixerunt; Væ homini, quem momordit ſerpens: Væ ſerpenti, qui momordit ben Doſa: Non conſiſtunt ad orandum ſtatim poſt ſermonem, neque poſt riſum, neque poſt vanitates, neque poſt verba ſapientiæ: Et ſimiliter non abibit a ſocio ſuo ſtatim poſt ſermonem, neque poſt riſum, neque poſt vanitates ſed poſt ſermonem ſapientiæ; quia ſic deprehendimus in prioribus prophetis quod abſolverent eorum ſermones in rebus laudis, & conſolationis.

XII. Dum ſcribit nomen Divinum, vel ſi rex ei ſalutem dicat, non reſpondebit; ſi ſcribat quinque aut ſex nomina, poſtquam ſcripſerit unum ex illis, poterit reddere ſalutem. Ubi ſolent tres recitare benedictionem, tres recitant, ubi duo, duo recitabunt, ubi unus, unus recitabit: Ubi ſolent tres recitare benedictionem lugentium, comprehendet primam in reſurrectione mortuorum, & abſolvet in ea, ubi dicitur: Vivificans mortuos: ſecundam in conſolatione lugentium, & abſolvet in ea, ubi dicitur: Conſolans populum ſuum in ſua civitate. Tertiam in beneficentia; at non abſolvet: Si abeat a domo ſeculorum, non abſolvet.

XIII. Octodecim benedictiones, de quibus dixerunt ſapientes, contra octodecim memorias, quæ deprehenduntur in *Pſalmo* XXIX. Poterit includere memoriam hæreticorum in benedictione Phariſæorum, & memoriam proſelytorum in benedictione ſeniorum, & memoriam David in benedictione Hieruſalem; & ſi recitet iſtas ſeorſim, & illas ſeorſim, ſatisfacit debito: Reſpondent amen poſt Iſraelitam benedicentem; at non reſpondent amen poſt Cuthæum benedicentem, niſi audiat integram benedictionem.

CAPUT IV.

I. Nihil homo guſtabit antequam benedicat. Dictum eſt enim: *Domini eſt terra, & plenitudo eius:* Si quis utilitatem percipiat ex mundo ſine benedictione, prævaricatur, priuſquam ſibi permittuntur omnia præcepta: Non utetur homo facie, manibus & pedibus ſuis niſi ad honorem creatoris ſui: Dictum eſt enim: *Cuncta operatus eſt Dominus propter ſeipſum*. Propter mel palmarum, & vinum malorum, & acetum uvarum hybernarum benedicunt, ſicut benedicunt ſuper muria.

II. Super vino puro benedicunt: Creans fructum arboris. Et licet cum eo lavare manus; quando in illud injecerit

מברכין עליו בורא פרי הגפן ואין נוטלין היסנו לידים דברי רבי אליעזר וחכמים אוסרים אחר זה ואחד זה מברכין עליו בורא פרי הגפן ואין נוטלין היסנו לידים . הביאן לפניו מיני תרגימא מברך עליהן בורא מיני ביסנין . על הזרעים הוא אומר בורא מיני זרעים על הרשאים הוא אומר בורא מיני רשאים ועל הירקות הוא אומר בורא פרי האדמה . רבי יהודה אומר ברוך מצמיח האדמה ברברו רבי מאיר אומר אפילו ראה את הפת ואמר ברוך שברא את הפת זו כמה נאה פת זו הרי זו ברכתה אפילו ראה תאנים ואמר ברוך שברא תאנים הללו כמה הן נאות זו הן ברכתן. רבי יוסי אומר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות לא יצא. רב יהודה אומר כל שנשתנה מברייתו ושנה ברכתו יצא.

ג הכוסס חיטין מברך עליהן בורא מיני זרעים . אפאן ובשלן בזמן שהפרוסות קיימות מברך עליהן המוציא לחם מן הארץ ושלש ברכות. אין הפרוסות קיימות מברך עליהן בורא מיני מזונות ומברך ברכה אחת מעין שלש אחריהן . הכוסס האורז מברך עליה בורא פרי האדמה אפאן ובשלן אף על פי שהפרוסות קיימות מברך עליהן בורא מיני מזונות ואין מברך עליהן כלום אחריו זה הכלל כל שתחלתו המוציא מברך אחריו שלש ברכות.

ד ביצד סדר הסעודה אורחין נכנסין ויושבין על גבי ספסלים ועל גבי קתדראות עד שיכנסו כולן נכנסו כולן ונתנו להם לידים כל אחד ואחד נוטל ידו אחד מזגו להם את הכוס אחד ואחד מברך לעצמו הביאו להם פרפריות כל אחד ואחד מברך לעצמו . עלו והסיבו ונתנו להם לידים אף על פי שנטל ידו אחת ניתן לשתי ידיו מזגו להם את הכוס אף על פי שבירך על הראשונה מברך על השנייה . הביאו לפניהם פרפריות אף על פי שבירך הראשונה מברך על השנייה . ואחד מברך לכולן . הביאו לאחר שלש פרפריות אין לו רשות ליכנס.

cerit aquam benedicunt: Creans fructum vitis: At cum eo non lavant manus: Verba R. Eliefer; & ſapientes dicunt: Tam hoc quam illo modo, benedicunt: Creans fructum vitis: Neqne eum eo lavant manus. Si afferanr coram eo ſpecies tragematum, benedicet ſuper illis: Creans ſpecies placentarum. Super ſeminibus dicet; Creans ſpecies ſeminum: Super herbis teneris dicet: Creans ſpecies herbarum tenerarum: Et ſuper oleribus, dicet: Creans fructus terræ. Rabi Jehuda dicit: Benedictus, qui facit germinare terram: Juxta ejus verba. R. Meit dicit: Vel ſi videat panem, & dicar: Benedictus qui creat panem iſtum; quam pulcher eſt hic panis: Hæc erit ejus benedictio; Vel ſi videat ficos, & dicat: Benedictus, qui creavit hos ficos: Quam pulchri ſunt iſti fici: Hæc eſt eorum benedictio: Qui immutar formam, quam ſtatuerunt ſapientes in benedictionibus, non ſatisfacit debito. R. Jehuda dicit: Quod mutatum eſt ab ſua creatione, ſi immutet ejus benedictionem, ſatisfacit debito.

III. Si maſticet rriticum, benedicet: Creans ſpecies ſeminum: Si coquat in furno, aut elixet, quando adhnc fragmenta conſervantur, benedicet: Producens panem ex terra; & tres benedictiones benedicet: Si non fragmenta conſerventur, benedicat; Creans ſpecies alimentorum, & dicet benedictionem unam ex ſpecie trium poſt eas. Si maſticet orizam, benedicet: Creans fructus terræ: Si coquat in furno, & elixet, vel ſi fragmenta conſervantur, benedicet: Creans ſpecies alimentorum. Neque poſtea ullam dicit benedictionem: Hæc eſt regula generalis; ſi in principio ſit benedictio: Producens: Poſtea benedicet tres benedictiones.

IV. Quinam eſt ordo eonvivii? Hoſpites ingredientes ſedent in ſellis, & in cathedris, donec ingrediantur omnes; poſtquam omnes ingreſſi ſunt; præbetur ſingulis ad lavandas manus; lavar manum unam: miſcet illis calicem & ſinguli ſeorſim benedieunt; Adducebat illis edulia, ſinguli ſeorſim benedicunt: Adſcendentes accumbunt; & præbetur aqua ad lavandas manus, vel ſi laverint ſinguli, præbetur tamen ad lavandas ambas manus: Miſcet illis calicem, vel ſi benedixerit ſuper primo, tamen benedicet ſuper ſecundo: Adducit coram illis edulia; vel ſi benedixerit ſupet primis, tamen benedicet ſuper ſecundis; & unus benedicit pro omnibus: Si uni adduxerint tria edulia, non licer ingredi.

V. Ra-

ה רבן שמעון בן גמליאל אומר
והמנהג גדול היה בירושלם פורסין
מטפחות על גבי פתח בזמן שהמטפחורת
פרוסה אורחין נכנסין נסתלקו אין רשורת
לאורחין ליכנס . ועוד מנהג אחר היה
בירושלם מוסר סעודה לטבח נתקלקל דבר
בסעודה עונשין את הטבח הכל לפי כבוד
בעל הבית והכל לפי האורחין . הלכה
בסעודה יוצא לרצות את חברו והפליג
נוטל שתי ידיו להיכן הוא נוטל בא ומיסב
במקומו ונוטל ומשפית סחור על האורחין.

V. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Consuetudo magna erat Hierosolymæ: Extendebant lintea super porta: Quandiu lintea erant extensa, hospites ingrediebantur, postquam remota essent, non licebat hospitibus ingredi: Et præterea alia erat consuetudo Hierosolymæ: Tradebatur convivium coquo; Si aliquid corrumperetur in convivio, puniebatur coquus; & omne juxta decus patrisfamilias, & omne juxta dignitatem hospitum: Constitutio erat in convivio: Siquis egrederetur ad emittendam urinam, lavabat unam manum; Si egrediatur ad colloquendum cum suo socio, & separetur, lavat duas manus; postquam laverat, veniens accumbebat in loco suo, & portabat linteum, & redibat ad hospites.

ו שאלו את בן זומא מפני מה
בא להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד
מברך לעצמו אמר להם מפני שאין בית
הבליעה פנוי . הביאו לו אורז ויין מברך
על האורז ופוטר את היין . צנון וגובלות
מברך על הצנון ופוטר את הגובלות. מליח
ופרוסה מברך על המליח ופוטר את
הפרוסה . רבי חנינה בן גמליאל אומר
מליח הבא בתחלה לפני המזון ופת הבא
עם המלח לאחר המזון טעונה ברכה
לפניה ולאחריה.

VI. Interrogarunt ben Zoma: Cur quando affertur illis vinum in medio convivii singuli seorsim benedicunt? Respondit illis: Quia gula non est vacua. Si sibi adducant orizam, & vinum, si benedicat super oriza, liberat vinum: Si raphanum, & fructus deciduos, si benedicat super raphano, liberat fructus deciduos: Si salitum, & dimidium panem, si benedicat super salito, liberat dimidium panem. R. Chanina ben Gamaliel dicit. Si salitum afferatur in principio ante convivium, & panis afferatur cum salito post convivium, requirit benedictionem antea & postea.

ז רבן שמעון בן גמליאל אומר
פרוסות סימן גדול לאורחין כל זמן
שהאורחין רואין את הפרוסות יודעין
שדבר אחר בא אחריהם ובבר שלש דגה
וקטנית יודעין שאין דבר אחר בא להם
בסעודה אחריהם. מברכין על הדגן שהוא
מן המובחר כיצד שלמה של גלוסקין
שלמה של בעל הבית מברך על שלמה
של גלוסקין . פרוסה של גלוסקין ושלמה
של בעל הבית מברך על השלמה של בעל
הבית פת חטין ופת שעורין מברך על של
חטין פרוסה של חטים ושלמה של שעורים
מברך על פרוסה של חטין . פת כוסמין
ופת שעורים מברך על שעורים והלא
כוסמין יפים מן השעורין אלא שהשעורין
ממין שבעה והכוסמין אינה ממין שבעה.
וזה הכלל כל שהוא מין שבעה ומן דגן
רבן גמליאל אומר מברך אחריו שלש
ברכות וחכמים אומרים ברכה אחת מעין
שלש.

VII. Raban Simeon ben Gamaliel: Fragmenta sunt signum magnum hospitibus; Quandiu hospites vident fragmenta, intelligunt, quod post ea res alia sit adducenda in convivium: Si massa piscium, & legumina, norunt, quod res alia in convivium post ea non sit adducenda. Benedicunt super tritico, quia est præstantissimum. Quomodo? Si integra sit torta panis, & integra illa, quæ est patrisfamilias, benedicet super integra placenta. Si sit dimidia placentæ, & integra sit patrisfamilias, benedicet super integra patrisfamilias, si sit panis triticeus, & panis hordeaceus, benedicet super triticeo, si fuerit dimidius triticeus, & integer hordeaceus, benedicet super dimidio triticeo. Si fuerit panis speltæ, & panis hordeaceus, benedicet super hordeaceo. Atqui spelta est melior hordeo: At hordeum est ex septem speciebus, & spelta non est ex septem speciebus: Hæc est regula generalis: Quod est ex septem speciebus, & ex specie tritici, Raban Gamaliel dicit: benedicendum est post illud tres benedictiones; & sapientes dicunt benedictionem unam compendium trium.

VIII.

ח מעשה ברבן גמליאל והקנים
שהיו מסובין ביריחו הביאו לפניהם כותבות
ואכלום ונתן רשות רבן גמליאל לברך קפץ
רבי עקיבא מה לך אתה מכניס ראשך בין
המחלוקת אמר לו למדתנו רבינו אחרי
רבים להטות אף על פי שאתה אומר כן
וחביריך אומר כך הלכה כדברי המרובין.
רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל כל
שהוא מין שבעה ואינו מן דגן ודגן שלא
עשאו פת רבן גמליאל אומר מברך אחריו
שלש ברכות וחכמים אומרים ברכה אחת
מעין שלש. כל שאינו משבעת המינין
ולא ממין דגן כגון פת אורז ופת דוחן
רבן גמליאל אומר ברכה אחת מעין שלש
וחכמים אומרים אין מברכין כלום.

ט מעשה ברבי טרפון שהיה
יושב בצלו של שובך בשבת במנחה הביאו
לפניו דלי של צונן אמר להן רבי טרפון
לתלמידיו השותה מים לצמאו כיצד מברך
אמרו לו למדנו רבנו אמר להן בורא
נפשות וחסרונן אמר להם אשאל אמרו לו
למדנו רבנו אמר להם הרי הוא אומר
וישבו לאכל לחם ונוסר והלא הלין דרכם
של ערביים להיות נושאין אלא עורות ריח
רע ועיטרן אלו שנתנו את הצריק ההוא
בעשרה דברים החביבין והלא דברים קל
וחומר ומה אם בשעת כעסן של צדיקים
מרחמים עליהם בשעת הרחמים על אחת
כמה וכמה.

י כיוצא בו ויקרעו וישאום
בכתנותם והלא דברים קל וחומר ומה
בשעת כעסן של צדיקים מרחמים עליהם
בשעת הרחמים על אחת כמה וכמה.
כיוצא בו לאכל האריה את הנבלה ולא
שבר את החמור ומה אם בשעת כעסן
וגומר. אמר להם אשאל אמרו לו למדנו
רבינו אמר להם מפני מה זכה יהודה
למלכות אמרו לו מפני שהודה בתמר.

יא מעשה בארבעה זקנים שהיו
יושבים בבית שער של רבי יהושע אלעזר
בן מתיא וחנינה בן עכינאי ושמעון בן

VIII. Narratur de Raban Gamaliel, & de fenioribus, qui accumbebant in Hiericho, adduxerunt coram illis dactylos, & comederunt, & dedit facultatem Raban Gamaliel benedicendi: Exfiliit R. Akiba, & benedixit benedictionem unam, compendium trium. Dixit illi Raban Gamaliel: Akiba cur introducis caput tuum inter difputationes? Refpondit illi: Docuifti nos magifter nofter, inclinandum effe poft multos; licet ita dixifti, atque ita dixerunt focii tui, tamen conftitutio eft juxta mentem plurium. R. Jehuda dicit nomine Rabi Gamaliel: Quod eft ex feptem fpeciebus, & non eft ex fpecie tritici, & triticum, quod non faciat panem, Raban Gamaliel dicit; benedicendum eft poft illud tres benedictiones; & fapientes dicunt unam benedictionem compendium trium. Quod non eft ex feptem fpeciebus, neque ex fpecie tritici, ficut panis orizæ, & panis millii; Raban Gamaliel dicit benedicendum effe benedictionem unam, compendium trium; & fapientes dicunt: Nullo modo eft benedicendum.

IX. Narratur de R. Tarphon, qui fedebat in umbra columbarii in Sabbatho tempore pomeridiano; attulerunt ei fitulam aquæ frigidæ. Dixit R. Tarphon difcipulis fuis: Qui bibit aquam propter fitim quomodo benedicet? Refponderunt illi: Doce nos magifter nofter: Dixit illis: Creans animas, & ea, quæ ipfis deficiunt: Dixit illis: Ego a vobis peterem: Refponderunt: Doce nos magifter nofter: Dixit illis: Ecce dictum eft: *Et federunt ad comedendum panem &c.* Atqui confuetudo Arabum eft, ut ferant pelles odoris mali, & picem: At pofuerunt juftum inter res amabiles: Atqui eft argumentum a minori ad majus; fi tempore iracundiæ juftorum, illis miferentur, tempore mifericordiæ quanto magis?

X. Huic fimile dictum eft: *Et accedentes exfulerunt tunicis fuis:* Atqui eft argumentum a minori ad majus: Si tempore iracundiæ juftorum, illis miferentur, tempore mifericordiæ quanto magis? Huic fimile dictum eft: *Non comedit leo de cadavere, nec læfit afinum:* Si tempore iracundiæ &c. Dixit illis: A vobis peterem: Refponderunt: Doce nos magifter nofter: Dixit illis: Cur dignus habitus eft Jehuda regno? Refponderunt: Quia confeffus eft Tamar.

XI. Narratur de quatuor fenibus, qui fedebant in atrio R. Jehofua, Eliefer ben Mathia, & Chanina ben Achinai; & Simeon ben Azai, & Simeon Te-

עזאי ושמעון התימני היו עסוקים במה
ששנה להם רבי טרפון אמר להם רבי
עקיבא מפני מה זכה יהודה למלכות מפני
שהודה בתמר . הוסיפו הם מעצמם אשר
חכמים יגידו ולא כחדו מאבותם . להם
לבדם נתנה הארץ אמר להם וכי נותנים
שכר על העברה . אמרו לו אלא מפני
מה זכה יהודה למלכות מפני שהציל את
אחיו מן המיתה שנאמר ויאמר יהודה אל
אחיו מה בצע כי נהרוג וכתיב לכו ונמכרנו
לישמעאלים . אמר להם דייה להצלת
שתכפר על המכירה אלא מפני מה זכה
יהודה למלכות אלא מפני הענוה שנאמר
פן יחדל אבי מן האתונות ודאג לנו שקל
עברו בו . אבל שמואל אינו כן אלא נטש
אביך את דברי האתונות ודאג לכם לאמר
מה אעשה לבני וכשהוא בורח מן השררה
מה הוא אומר וישאלו עוד ביהוה הבא עוד
הלום איש ויאמר הנה הוא נחבא אל
הכלים . אמר להם ולא ערב הוא וסופו
של ערב לצאת ידי ערבותו אלא מפני
מה זכה יהודה למלכות אמר להם למדנו
רבנו אמר להם מפני שקדש שמו של
הקדוש ברוך הוא שכשעלו שבטים ועמדו
על הים זה אומר אני יורד וזה אומר אני
יורד קפץ שבטו של יהודה וירד בתחלה
וקדש שמו של הקדוש ברוך הוא ועל
אותה השעה הוא אומר יהוה הושיענו
אלהים כי באו מים עד נפש . ובן הוא
אומר בצאת ישראל ממצרים היתה יהודה
לקדשו יהודה קדש שמו של הקדוש ברוך
הוא על הים לפיכך ישראל ממשלותיו.

יב עקרו להביא את החתן ואת
הכלה הניחו שם זקן או חולה אין צריכין
לברך למפרע וכשהם חוזרים אין צריך
לברך לכתחלה . לא הניחו שם זקן או
חולה צריכין לברך למפרע וכשהם חוזרים
צריכין לברך לכתחלה.

יג בעל הבית שהיה מיסב ואוכל
קראו חברו לדבר עמו אין צריך לברך
למפרע וכשהוא חוזר אין צריך לברך

Temani; & ipsi occupati erant in eo, quod ipsos docuerat R. Tarphon: Dixit illis R. Akiba: Cur dignus habitus est Jehuda regno? Quia confessus est Thamar; Addiderunt ipsi ex suo ingenio quod dictum est: *Sapientes confitebuntur, & non abscondent patres suos; & ipsis solis data est terra*. Dixit illis. Num datur merces propter peccatum? Responderunt: Cur dignus habitus est Jehuda regno? Quia servavit fratrem suum a morte: Dictum est enim: *Et dixit Jehuda fratribus suis; quæ utilitas est ut occidamus?* Pariterque scriptum est: *Venite, & vendamus eum Ismaelitis*. Dixit illis: Satis esset ut eum servasset, ut expiaretur propter venditionem; At cur dignus habitus est Jehuda regno? Propter suam humilitatem; Dictum est enim: *Et nunc stet quæso servus tuus &c.* Similiter Saul non habitus est dignus regno nisi propter humilitatem: Dictum est enim: *Ne forte dimiserit pater meus asinas, & solicitus sit de nobis*. At Samuel non ita; *Sed intermissis pater tuus asinis, solicitus est de vobis, dicendo. Quid faciam de filio meo?* Et quando fugiebat a principatu quid dictum est? *Et consuluerunt post hæc Dominum, utrumnam venturus est ille vir: Et dixit: Ecce absconditus est in vasis*. Dixit illis: Nonne sponsor erat Jehuda? Et finis sponsoris est, ut satisfaciat debito sponsionis suæ: At cur dignus habitus est Jehuda regno? Respondit illis: Doce nos magister noster: Dixit illis: Quia sanctificavit nomen Dei S. B. Quando adscenderunt tribus, & steterunt super mare: Illa dicebat: Ego descendam; Et ista dicebat: Ego descendam: Exsiliit tribus Jehuda, & in principio descendit, & sanctificavit nomen Dei S. B. Et de eo tempore dictum est: *Salva me Domine, quia venerunt aquæ usque ad animam*. Et similiter dictum est: *In exitu Israel de Ægypto, fuit Jehuda in sanctificationem ejus*. Jehuda sanctificavit nomen Dei S. B. super mare, idcirco Israel fuit ejus dominium.

XII. Si consurgant de mensa ad deducendum sponsum, & sponsam, & ibi relinquant senem, aut ægrotum, non est necesse ut benedicant præpostere, & quando revertuntur, debent de industria benedicere. Si ibi non relinquant senem, aut ægrotum, necesse est, ut præpostere benedicant, & quando revertuntur, debent de industria benedicere.

XIII. Paterfamilias si accumbens comedat, & vocetur a socio suo, ut secum colloquatur, non est necesse, ut præpostere benedicat, & quando rever-

titur,

לבתחלה . הפליג צריך לברך למפרע ובשהוא חוזר צריך לברך לבתחלה.

יד פועלים שהיו עוררין התאנים וגודרים בתמרים ומוכקים בזיתים אף על פי שמפסיקין ואוכלין מפסיקין ואוכלים אין צריך לברך למפרע ובשהם חוזרים אין צריכין לברך לכתחלת . הפליגו צריך לברך למפרע ובשהם חוזרים צריכין לברך לכתחלית.

פוק חמישי

א לא יאבל אדם ערב שבת מן המנחה ולמעלה כרי שיכנס לשבת בתאוה רברי רבי יהורה רבי יוסי אומר ארם אוכל והולך ער שתחשך מפסיקין לשבתות דברי רבי יהורת רבי יוסי אומר אין מפסיקין . מעשה ברבן שמעון בן גמליאל ורבי יהורה ורבי יוסי שהיו מסובין בעבו וקרש עליהם היום אמר לו רבן שמעון בן גמליאל לרבי יוסי ברבי רצונך נפסוק לשבת אמר לו בבל יום אתה מחבב רברי מבפני יהורה עכשיו אתה מחבב דברי יהורת בפני הנם לכבוש את המלכה עמי בבית אמר לו אם בן לא נפסוק שמא תקבע הלבה לרורות . אמרו לא זזו משם ער שקבעו הלבה כרבי יוסי.

ב אורחים שהיו מסובין אצל בעל הבית וקרש עליהם היום עקרו עם חשיכת לבית המררש חזרו ומזגו להם את חבוס אמרו עליו קרושת היום רברי רבי יהורה רבי יוסי אומר אובל וחולך ער שתחשך . מזגו לו בוס ראשון מברך עליו ברכת המזון ומזביר של שבת בברבת המזון ובשני אומר עליו קרושת היום:

ג ביצר סרר ההיסב בזמן שהם שתי מטות גרול מיסב בראש של ראשונה ושני לו למטה הימנה. ובזמן שלש מטות גרול מיסב בראש של אמצעית שני לו למעלה הימנו שלישי לו למטה הימנו בך

titur, non est necesse, ut de industria benedicat: Si diu absit, necesse est, ut præpostere benedicat, & quando revertitur, debet de industria benedicere.

XIV. Operarii qui sarriunt ficus, & sarriunt palmas, & decerpunt olivas, licet cesseur, & comedant, & cessent & comedant, non est necesse ut præpostere benedicant, & quando revertuntur, non est necesse, ut de industria benedicant; Si diu cessent, necesse est ut præpostere benedicant, & quando revertuntur, necesse est, ut de industria benedicant.

C A P U T V.

I. NON comedet homo in vespera Sabbathi a Mincha & ultra, ut ingrediatur in Sabbathum cum desiderio. Verba R. Jehuda. R. Jose dicit: Potest comedere usque ad tenebras: Cessant propter Sabbatha: Verba Rabi Jehuda. R. Jose dicit: Non cessabunt. Narratur de Raban Simeon ben Gamaliel, & R. Jehuda, & R. Jose, qui accumbebant in Aco, & sanctificatus est super illis dies. Dixit Raban Simeon ben Gamaliel τῷ R. Jose bar Rab: Placetne tibi ut cessemus propter Sabbathum? Respondit: Quotidie tibi amabilia sunt mea verba coram Jehuda; tu nunc amas verba Jehuda coram me: Subigis igitur reginam, dum ego sum domi: Dixit illi, si ita est; Non cessabimus; Ne statuatur constitutio generationibus: Dixerunt, quod hinc non se removerint, nisi postquam statuerunt constitutionem juxta mentem R. Jose.

II. Si hospites accumbant apud patremfamilias, & sanctificetur super illis dies Sabbathi, surgent a mensa prope tenebras, ut se transferant in academiam; quando revertentur, miscebunt illis calicem, & super illo dicent sanctitatem diei; Verba Rabi Jehuda: Rabi Jose dicet: Poterit comedere donec oboriantur tenebræ: Quando illi miscent calicem primum, benedicet super illo benedictionem alimentorum, & memorabit benedictionem Sabbathi in benedictione alimentorum, & in secundo dicet sanctitatem diei.

III. Quinam erat ordo accubitus? Quando erant duo lecti, præstantissimus accumbit in capite primi, & illi secundus infra illum; & quando tres sunt lecti, præstantissimus accumbit in capite medii, & illi secundus supra illum, tertius post illum infra illum; ita similiter disponebantur, & incede-

היו מסודרין והולכין . כיצד סדר נטילת ידים עד חמשה מתחילין מן הגדול מחמשה ואילך מתחילין מן הקטן עד שמגיע לחמשה וחוזר ומתחיל מן הגדול ולמקום שמים אחרונים חוזרין שם ברכה חוזרת.

ד סדר למזיגת הכוס בתוך המזון מתחיל מן הגדול אחר המזון מתחילין מן המברך רצה לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו הרשות בידו . שנים ממתינין זה את זה בקערה שלשה אין ממתינין המברך פושט ידו ראשון רצה לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו הרשות בידו לא ישוך אדם מן הפרוסה ויחזירנה בקערה מפני סכנת נפשות . לא ישתה אדם מן הכוס ויתננו לחברו לפי שאין דעת הבריות שוות.

ה אחר משמש את השנים הרי זה אוכל עמהם שלשה אינו אוכל עמהם עד שיתנו לו רשות . בא להם מתיקה בתוך המזון מברך על המזון ופוטר את המתיקה . רבי מנח אומר משום רבי יהודה פת הבא בכיסנין אחר המזון טעונה ברכה לפניה ולאחריה . מים ראשונים רשות אחרונים חובה מים ראשונים רצה להפסיק מפסיק אחרונים אם רצה להפסיק אינו מפסיק.

ו הכל חייבין בברכת המזון כהנים לוים וישראלים וגרים ועבדים משוחררים חללין וממזרים נתינין סריס אדם סריס חמה פצוע דכא וכרות שפכה כולם חייבין ומוציא הרבים את ידי חובתן . אנדרוגינוס מוציא את מינו ואינו מוציא שאינו מינו טומטום אינו מוציא לא מינו ולא שאינו מינו. מי שחציו עבד וחציו בן חורין אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו . נשים ועבדים וקטנים פטורים ואין מוציאין את הרבים ידי חובתן . באמת אמרו אשה מברכת לבעל בן לאביו עבד לרבו .

ז קטן שיכול לאכול בזית מזמנין עליו ושאין יכול לאכול בזית אין מזמנין עליו אין מדקדקין בקטן . בין שאמר נברך

bant . Quinam erat ordo lavandi manus? Quando ſnnt qninque , incipiunt a præſtantiſſimo, a quinque & infra incipiunt a minimo , donec accedant ad quinque , iterum incipiet a præſtantiſſimo , & ubi ceſſat lavatio , debet ille benedicere.

IV. Ordo miſcendi calicem in medio convivii hic eſt: Incipiunt a præſtantiſſimo ; poſt convivium , incipiunt a benedicente ; ſi velit impartire honorem magiſtro ſuo , aut illi qui ſe ſit præſtantior, licet: Duo ſe mutuo expectant in ſcutella : Tres non expectant: Benedicens extendit manum ſuam, primus, ſi velit impartiri honorem magiſtro ſuo , aut illi , qui ſe ſit præſtantior , licet. Non unget homo ex fragmento, ut reſtituat in ſcutellam propter periculum animarum; Non bibet homo ex calice, nt det ſocio ſuo , quia mentes creaturarum non ſunt æquales.

V. Si aliquis miniſtret duobus, poterit comedere cum illis , ſi tribus , non poterit comedere cum illis, niſi quando dederint facultatem. Si dulcia illis offerantur in medio convivii , ſi benedicat ſuper alimento , liberat dulcia. R. Mena dicit nomine R. Jehnda ; Si panis afferatur cnm placentis poſt convivinm, requirit benedictionem antea & poſtea; Prima lotio eſt ex arbitrio, & noviſſima ex debito; Si velit in prima deſinere, poterit deſinere , in noviſſima ſi velit deſinere , non poterit deſinere.

VI. Omnes tenentur ad benedictionem convivii , ſacerdotes , Levitæ , Iſraelitæ proſelyti , ſervi , libertini , profani, & ſpurii, Nethinæi , eunuchus per manum hominis , & eunuchus naturaliter, compreſſus, pertritus, & inciſus, omnes tenentur, & liberant alios ex debito; obſtructus, & androgynus tenentur, at non liberant alios ex debito. Androgynus liberat eos, qui ſunt ex ſua ſpecie , at non liberat qui non ſunt ex ſua ſpecie; Obſtructus non liberat, qui ſunt ex ſua ſpecie , neque eos qui non ſunt ex ſua ſpecie. Qui partim eſt ſervus , & partim liber , non liberat eos qui ſunt ex ſua ſpecie , neque eos qui non ſunt ex ſua ſpecie: Mulieres & ſervi & parvuli liberi ſunt, neque liberant alios a ſuo debito : Eqnidem dixerunt , quod uxor poſſit benedicere pro ſuo marito , & filius pro ſuo patre , & ſervus pro ſuo domino.

VII. Puer ſi poſſit comedere quantitatem olivæ, ejus cauſa invitant ad convivium , ſi non poſſit comedere quantitatem olivæ, ejus cauſa non invitant ad convivium ; at non differunt ſubtiliter

in

בין שאמר ברכו אין אותו על כך הנקדנין תופסין על כך.

ח בעשרים נחלקו ובלבד שלא יהא בהם אחד שמפטירין אותו מן הזמון. רבן שמעון בן גמליאל אומר עלו והסיבו עמהם אף על פי שלא אכל עמהם כזית דגן הרי אלו מזמנין עליו. גוי המברך בשם עונים אחריו אמן. כותי המברך בשם אין עונים אחריו אמן עד שישמע את הברכה כולה. היה מקריב זבחים בירושלם אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה. כשהוא מקריבום אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להקריב זבחים. כשהוא אוכלם אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול זבחים.

ט עשרה שהיו אוכלים אף על פי שכולן אוכלים מככר אחד כל אחד ואחד מברך לעצמו ישבו לאכול אף על פי שכל אחד ואחד אוכל מככרו אחד מברך לכולן. פועלין שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבית הרי אלו מברכין לאחריה שתים כיצד מברך ברכה ראשונה כתקנה וכולל שנייה של ירושלם בשל ארץ וחותם בשל ארץ במה דברים אמורים בעושין בשכרם אבל אם היו עושים עמו בסעודה או שהיה בעל הבית מברך עליהם הרי אלו מברכין כתקנן.

י ארבע דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה בית שמאי אומר מברך על היום ואחר כך מברך על היין שהיום גורם ליין שיבא וכבר קדש היום ועדין לא בא יין. ובית הלל אומר מברך על היין ואחר כך מברך על היום שהיין גורם לקדושה שתאמר. דבר אחר ברכת היין תדיר וברכת היום אינו תדיר תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם והלכה כבית הלל.

יא בית שמאי אומר נוטלין לידים ואחר כך מוזגין את הכוס שאם

in puero: Sive dicat: benedicamus, sive dicat: Benedicite: Ea de causa non reprehenditur: At subtilitatis scrutatores ea de causa ipsum reprehendunt.

VIII. Si fuerint viginti, possunt dividi, dummodo in iis non sit aliquis, qui excluduntur a convivio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Si adscendentes accubuissent cum illis, vel si non comedat quantitatem olivæ de tritico cum illis, ejus causa licet invitare ad convivium: Gentilis si benedicat nomine Divino, respondent post illum amen; Cuthæus si benedicat nomine Divino, non respondent post illum amen, donec audiat integram benedictionem. Si offerat sacrificia Hierosolymæ dicet: Benedictus, qui fecit nos pervenire ad tempus istud: Postquam obtulit dicet: Benedictus, qui sanctificavit nos præceptis suis, & præcepit nobis, ut offerremus sacrificia. Quando illa comedit, dicit: Benedictus tu, Domine Deus noster rex mundi, qui sanctificavit nos præceptis suis, & præcepit nobis, ut comederemus sacrificia.

IX. Decem si comedant, vel si omnes comedant de una massa, singuli benedicent seorsim; si accumbant ad comedendum, licet singuli comedant de massa sua, unus benedicet pro omnibus: Operarii, qui faciunt opus apud patremfamilias, benedicent post convivium duas benedictiones: Quomodo? Benedicet primam benedictionem juxta institutum, & comprehendet secundam benedictionem Hierusalem in benedictione terræ, & absolvet in benedictione terræ: De quo hæc dicta sunt? Quando operantur mercedis causa, at si operantur cum eo in convivio, aut quando paterfamilias benedicat eorum causa, tunc benedicent juxta institutum.

X. Quatuor controversiæ sunt inter scholam Schammai, & scholam Hillel in convivio; Schola Schammai dicit: Benedicet super die, & postea benedicet super vino, quia dies causa est, ut afferatur vinum; & jam sanctificatus est dies, & nondum allatum est vinum. At schola Hillel dicit: Benedicet super vino, & postea benedicet super die, quia vinum causa est, ut dicatur sanctificatio. Alia expositio: Benedictio vini jugis est, at benedictio diei non est jugis; Quod est juge, & non est juge; quod est juge præcedet quod non est juge; & constitutio est juxta mentem Hillel.

XI. Schola Schammai dicit: Lavant manus, & postea miscent calicem: Quod si dicas, quod a principio misceant

אתה אומר מוזגין תחלה את הכוס שמא נטמאו משקין שבאחורי הכוס מחמת ידיו ויחזרו ויטמאו את הכוס . ובית הלל אומר אחורי הכוס לעולם טמאים . דבר אחר אין נטילת ידים אלא סמך לסעודה. מוזגין את הכוס ואחר כך נוטלין לידים שאם אתה אומר נוטלין תחלה שמא יטמאו משקין של ידים מחמת הכוס ויחזרו ויטמאו את הידים אלא מוזגין את הכוס ואחר כך נוטלים לידים.

יב בית שמאי אומר מקנח ידו במפה ומניחה על השלחן שאם אתה אומר על הכסת שמא נטמאו משקין שבמפה מחמת הכסת ויחזרו ויטמאו את הידים , ובית הלל אומר ספק משקים לידים טהור. דבר אחר אין נטילת לחולים מן התורה אלא מקנח ידו במפה ומניחה על הכסת שאם אתה אומר על השלחן שמא יטמא משקין שבמפה מחמת השלחן ויחזרו ויטמאו את האוכלין.

יג בית שמאי אומרים מכבדין את הבית מפני אבוד אוכלים ואחר כך נוטלים לידים ובית הלל אומר אם היה שמש תלמיד חכם ומלקט פרורין שיש בהם כזית נוטלים לידים ואחר כך מכבדין את הבית . הביאו לפניו שמן ויין בית שמאי אומר כוס יין בשמאלו ושמן ערב בימינו מברך על השמן ואחר כך מברך על היין . ובית הלל אומר אוחז כימינו יין ושמן בשמאלו מברך על היין ושותהו וחוזר ומברך על השמן וטחה בראש השמש אם היה שמש תלמיד חכם טחו בכותל לפי שאין שבח לתלמיד חכם שיצא מבושם.

יד אמר רבי יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ברכת המזון שבתחלה ועל הבדלה שבסוף ועל מה נחלקו על המאור ועל הבשמים שבית שמאי אומר על המאור ואחר כך בשמים ובית הלל אומר בשמים ואחר כך במאור.

טו הנכנס לביתו במוצאי שבת מברך על היין ועל המאור ועל הבשמים ואחר כך אומר הבדלה ואם אין לו אלא

ſceant calicem ; ne forte polluantur potus, qui ſunt in parte poſteriori calicis propter manus, quibus iterum polluetur calix. Et ſchola Hillel dicit : Pars poſterior calicis ſemper eſt immunda. Alia expoſitio : Non lavant manus niſi prope convivium. Miſcent calicem, & poſtea lavant manus ; quod ſi dicas, quod ab initio lavent ; fortaſſe polluentur liquores manuum propter calicem, atque iterum polluentur manus ; At miſcent calicem & poſtea lavant manus.

XII. Schola Schammai dicit : Abſterget manus ſuas mappa, & relinquet ſuper menſam : Si dicas ſuper pulvillo ; fortaſſe polluentur liquores qui ſunt in mappa propter pulvillum, atque iterum polluentur manus : Et ſchola Hillel dicit : Dubium liquorum in manibus eſt mundum : Alia expoſitio : Ex lege non ſunt lavandæ manus pro rebus profanis : At abſterget manus ſuas in mappa, & relinquet eam ſuper pulvillo : Si dicas ſuper menſa ; fortaſſe polluentur liquores, qui ſunt in mappa propter menſam, atque iterum polluentur cibi.

XIII. Schola Schammai dicit ; Everrunt domum ad perdendos cibos, & poſtea lavant manus ; & ſchola Hillel ; ſi miniſter ſit diſcipulus ſapiens, & colligat fragmenta, in quibus ſit quantitas olivæ, lavant manus, & poſtea everrunt domum : Si afferant coram eo oleum, & vinum, ſchola Schammai dicit, calicem vini apprehendet ſiniſtra, & oleum ſuave dextra, benedicet ſuper oleo, & poſtea benedicet ſuper vino ; & ſchola Hillel dicit ; apprehendet vinum dextra, & oleum ſiniſtra, benedicet ſuper vino, & bibet, atque iterum benedicet ſuper oleo, & unget caput miniſtri, ſi miniſter ſit diſcipulus ſapiens, fricabit in pariete, quia non eſt decorum diſcipulo ſapienti, ut egrediatur ſuave olens.

XIV. Dicit R. Jehuda : Non diſſentiunt ſchola Schammai, & ſchola Hillel de benedictione olei, quod in principio perficienda ſit, & de ſeparatione, quod in fine ſit perficienda. De quo diſſentiunt ? De benedictione luminis, & de benedictione aromatum ; Etenim Schola Schammai dicit : Benedicendum eſt ſuper lumine, & poſtea benedicendum eſt ſuper aromatibus ; & ſchola Hillel dicit ; ſuper aromatibus, & poſtea ſuper lumine.

XV. Si ingrediatur domum in exitu Sabbathi, benedicet ſuper vino, & ſuper lumine, & ſuper aromatibus, & poſtea dicet ſeparationem ; ſi vero ſibi

non

כוס אחד מניחו אחר המזון ומשלשלו בלן לאחריו אומר הבדלה במוצאי שבת ובמוצאי יום טוב ובמוצאי יום הכפורים ובמוצאי שבת ליום טוב ובמוצאי יום טוב לחולו של מועד . הרגיל אומר הבדלות הרבה ושאינו רגיל אומר אחת או שתים.

יו בית המדרש בית שמאי אומרים אחד מברך לכולן ובית הלל אומר כל אחד ואחד מברך בפני עצמו . היה לו נר מסוך בחיקו או בפנס או שראה את השלהבת ולא נשתמש לאורה אינו מברך עליה . עד שיהא רואה את השלהבת ומשתמש לאורה. עששית שלא כבת מברך עליה נר של גוים אינו מברך עליה׳ ישראל שהדליק מגוי וגוי שהדליק מישראל מברך עליה מאימתי מברך משתחשך . לא ברך משתחשך יברך כל הלילה . לא ברך כל הלילה לא מברך מעתה.

יז האש והכלאים אינו מששת ימי בראשית אבל חשובין מששת ימי בראשית רבי יוסי אומר אש גהינם שנבראת ביום שני אינה כבת לעולם שנאמר ואשם לא תכבה . האש והבשמים שבמרחץ אינו מברך עליהן . היה עוסד בחצות של בשמים כל היום אינו מברך אלא פעם אחת . היה נכנס ויוצא נכנס ויוצא מברך על כל פעם ופעם.

פרק ששי

א ברכת זמון מן התורה שנאמר ואכלת ושבעת וברכת זו ברכת המזון . וברכת את יהוה אלהיך זו ברכה ראשונה על הארץ זו ברכת הארץ . הטובה זו ירושלם וכן הוא אומר ההר הטוב הזה אשר נתן לך זה הטוב והמטיב . ומנין שכשם שאתה מברך לאחריו כך אתה מברך לפניו תלמוד לומר אשר נתן לך משעת שנתן לך ומנין שאף על ההרים ועל הגבעות תלמוד לומר על הארץ . ומנין שאף על התורה ועל המצות תלמוד

non sit nisi calix unus, servabit illum post convivium, & hæc tria omnia dicet post illud; Dicet separationem in exitu Sabbathi, & in exitu diei festi, & in exitu diei expiationum, & in exitu Sabbathi in diem festum, & in exitu diei festi in diem profestum solennitatis. Qui assuetus est, dicet multas separationes, qui non sit peritus, dicet unam, aut duas.

XVI. In Academia, schola Schammai dicit, quod unus benedicat pro omnibus, & schola Hillel dicit, quod singuli seorsim benedicant. Si habeat lucernam absconditam in sinu, aut in laterna, aut videat flammam, si non utatur lumine, super ea non benedicet, nisi quando videat flammam, & luce utatur. Si Israelita accendat ex gentili, & gentilis si accendat ex Israelita, super illa benedicet: Quando benedicet? Post obortas tenebras. Si non benedixerit post obortas tenebras, poterit benedicere tota nocte: Si non benedixerit tota nocte, hinc & ulterius non benedicet.

XVII. Ignis, atque heterogenea non sunt ex sex diebus creationis, at reputantur perinde ac sint ex sex diebus creationis; R. Jose dicit: Ignis Gehennæ qui creatus fuit secundo die, non extinguetur in æternum, dictum est enim: *Et ignis eorum non extinguetur:* Super igne, & aromatibus balnei non benedicet: Si stet in taberna aromatum toto die, non benedicet nisi semel: Si egrediatur, & egrediatur, si egrediatur, & ingrediatur, benedicet singulis vicibus.

CAPUT IV.

I. Benedictio convivii est ex lege. Dictum est enim: *Et comedes, & saturaberis, & benedices.* Hæc est benedictio convivii: *Et benedices Domino Deo tuo:* Hæc est benedictio prima: *Super terram:* Hæc est benedictio terræ: *Bonam:* Hæc est Hierusalem: Et similiter dictum est: *Montem bonum istum: Quam dedit tibi:* Hæc est benedictio, quæ incipit: Bonus, & beneficans: Et unde probatur, quod sicut benedicis post illud, ita debeas benedicere ante illud? Ex eo quod dictum est: *Quam dedit tibi.* Ab tempore, quo dedit tibi: Et unde probatur etiam benedicendum esse super montibus & super collibus? Ex eo quod dictum est: *Super terram:* Et unde probatur benedicendum etiam esse super lege, & super præceptis? Ex eo quod dictum est: *Quam dedit tibi.* Et ibi

לומר אשר נתן לך ולהלן הוא אומר ואתנה לך את לוחות האבן.

ב רבי אומר ומנין שכשם שאתה מברך על הטובה כן אתה מברך על הרעה תלמוד לומר אשר נתן יהוה אלהיך אשר נתן לך דיינך בכל דין שדנך בין במדת הטוב בין במדת הפורענות.

ג הרואה עבודת אלילים אומר ברוך ארך אפים מקום שנעקרה ממנו אומר ברוך שעקר עבודת אלילים מארצנו. יהי רצון מלפני יהוה שתעקר עבודת אלילים בכל מקומות ישראל ותשיב לב עובדיה לעובדך ובחוצה לארץ אין צריך לומר כן מפני שרובה גוים. רבי שמעון אף בחוצה לארץ צריך לומר כן מפני שעתידין להתגייר שנאמר אז אהפוך וגומר.

ד הרואה אבלוסין אומר ברוך חכם הרזים שאין פרצופותיהם דומין זה לזה ואין דעתם דומה זו לזו. בן זומא ראה אבלוכין בהר הבית אמר ברוך חכם הרזים וברוך שברא כל אלו לשמשנו. כמה יגיע אדם הראשון ולא טעם טלוגמא אחת עד שחרש וזרע וקצרו עמר ודש וזרה ובורר וטחן והרקיד ולש ואפה ואחר כך אכל. ואני עומד שחרית ומוצא כל אלו לפני.

ה כמה יגיע אדם הראשון ולא לבש חלוק אחד עד שגזז וליבן וניפץ וצבע וטוה וארג ואחר כך לבש. ואני עומד שחרית ומוצאן כל אלו לפני כמה איכניות שוקדות ומשכימות ואני עומד שחרית ומוצא כל אלו לפני.

ו וכן היה בן זומא אומר אורח טוב מה הוא אומר זכור בעל הבית לטוב. כמה מיני יינות הביא לפנינו כמה מיני גלוסקאות הביא לפנינו כמה מיני חשובות הביא לפנינו כל מה שעשה לא עשה אלא בשבילי אורח רע מהו אומר וכי מה אכלתי לא פת אחת אכלתי ולא חתיכה אחת אכלתי לא כוס אחד שתיתי כל מה שעשה לא עשה אלא בשביל אשתו ובניו

ibi dictum eſt: *Et dabo tibi tabulas lapideas.*

II. Rabi dicit: Et unde probatur, quod ſicut benedicis ſuper bono, ita etiam debeas benedicere ſuper malo? Ex eo quod dictum eſt: *Quam dedit Dominus Deus tuus:* Quam dedit tibi judex tuus; in omni judicio, quo te judicaverit tam in conditione boni, quam in conditione pœnæ.

III. Qui videt Idololatriam dicet, benedictus prolongens iram. Si videat locum, unde avulſa ſit Idololatria, dicet: Benedictus, qui eradicavit Idololatriam ex terra noſtra; ſit beneplacitum in conſpectu tuo, Domine, ut evellas Idololatriam ex cunctis locis Iſrael, & convertas cor ſuorum ſervorum, ut ſerviant tibi: At in locis extra terram non eſt ita dicendum propter multitudinem gentilium. R. Simeon dicit: Vel in locis extra terram ita dicendum eſt, quia futurum eſt, ut proſelyti fiunt: Dictum eſt enim: *Tunc colligam te.*

IV. Si videat turmas dicet: Benedictus ſit ſapiens ſecretorum, quod iſtorum facies non ſint ſimiles inter ſe, neque inter ſe ſint ſimiles eorum mentes. Ben Zoma vidit turmas in monte domus, dixit: Benedictus ſit ſapiens ſecretorum, & benedictus qui creavit omnes iſtos, ut nobis miniſtrent. Quandum ſudavit primus homo, & non guſtavit malgamam unam, niſi poſtquam aravit, & ſeminavit, & meſſuit, & in manipulos collegit, & trituravit, & ventilavit, & purificavit, & moluit, & cribravit, & depſit, & coxit, & poſtea comedit; At ego mane ſurgens invenio hæc omnia coram me.

V. Quantum inſudavit primus homo, & non induit unam ſubuculam, niſi poſtquam ſuccidit, dealbavit, contudit, coloravit, & nevit, & texuit, & poſtea induit: At ego mane ſurgens, hæc omnia parata invenio coram me: Quot artes invigilant, & ſummo mane ſurgunt; at ego mane ſurgens invenio hæc omnia parata coram me.

VI. Et ſimiliter ben Zoma dicebat: Bonus hoſpes dicet: Memoretur paterfamilias in bonum: Quot ſpecies vini adduxit coram me, quot ſpecies placentarum attulit coram me; quot ſpecies pretioſas attulit coram me: Hæc omnia, quæ fecit, non fecit niſi propter me: Malus hoſpes quid dicet: Quid comedi? Ne panem quidem unum comedi, ne fruſtum quidem unum comedi, ne calicem quidem unum bibi: Hæc omnia quæ fecit, non fecit niſi propter uxorem & filios ſuos. De hoſpite bono

quid

על אורת טוב מהו אומר זכור כי תשניא פעלו אשר שררו אנשים.

ז הרואה את הכושי ואת הגיחור ואת הלווקן ואת הקיפר ואת הננס הדרניקוס אומר ברוך משנה הבריות. את החגר ואת הקיטע ואת הסומא ומוכי שחין ואת פתויי ראש ואת הברקנין אומר ברוך דיין האמת. ראה בני ארם נאין ואילנות נאין אומר ברוך שברא בריות נאות. הרואה את הקשת בענן אומר נאמן בבריתו ברוך זוכר הברית. היה הולך בבית הקברות אומר ברוך יודע מספר בלכם הוא יודע הוא עתיד לדין הוא עתיד להקימכם ברוך מחיה מתים במאמרו.

ח הרואה את החמה ואת הלבנה ואת הכוכבים ואת המזלות בסדרן אומר ברוך עושה בראשית רבי יהודה אומר המברך על החמה זו דרך אחרת. וכן היה רבי יהודה אומר הרואה את הים תדיר ונשתנה בו דבר צריך לברך היה רבי מאיר אומר הרי הוא אומר ואהבת את יהות אלהיך בכל לבבך ונומר בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך וכן הוא אומר ועליך הורגנו כל היום. דבר אחר בכל נפשך בכל נפש ונפש שברא שנאמר ותחי נפשיך ותהללך ואומר כל עצמותי תאמרנה בן עזאי אומר תן נפשך על מצותיו.

ט יש דברים שהן תפלות שוא כיצד כונס מאה כורין ואומר יהי רצון שיהיו מאתים כונס מאה חביות ואומר יהי רצון שיהיו מאתים הרי זו תפלת שוא אבל מתפלל הוא שתכנס בהן ברכה ולא שתכנס בהן מארה. דוסתאי ברבי ינאי אמר משום רבי מאיר הרי הוא אומר ביצחק וברכתיך והרבתי את זרעך דרש יצחק הואיל ואין ברכה שורה אלא במעשה ידיו עמד וזרע שנאמר ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא ונומר מאה מנין מאה שערים מאה דנגים ומאה דנגים ששיערו מאה פעמים ונמצא על אחת מאה כמת ששיערו.

י העושה כל המצות צריך לברך

quid dictum eſt? *Memento, quod magnificabis opus ejus, de quo cecinerunt viri.*

VII. Si videat Æthiopem, & rufum, & album, & gibbum, & nanum, procerum, dicet: Benedictus, qui immutat creaturas. Si videat claudum, & mutilum, & cœcum, & ulcere percuſſos, & latos in capite, & ſubalbidos dicet: Benedictum ſit judicium veritatis. Si videat hnmines pulchros, & arbores pulchras, dicet: Benedictus, qui creavit creaturas pulchras: Si videat iridem inter nubes dicet: Fidelis in ſun fœdere: Benedictus, qui recordatur fœderis: Qui incedit in loco ſepulchrorum dicet: Benedictus, qui ſcit numerum nmnium veſtrum; ipſe eſt ſciens, ipſe judicaturus eſt, ipſe exſuſcitaturus eſt, benedictus, qui vivificat mortuos verbo ſun.

VIII. Si videat ſolem, & lunam, & ſtellas, & planetas in nrdine ſun, dicet: Benedictus qui ſecit in principio. R. Jehuda dicit: Si benedicat ſuper ſnle, non eſt cnnveniens: Et ſimiliter Rabi Jehuda dicebat: Si quis jugiter videat mare, ſi in eo aliquid immuteiur, neceſſe eſt ut benedicat. R. Meir dicebat: *Et diliges Dominum Deum tuum toto corde tuo &c.* Utraque cogitatione, cogitatinne bnna, & cogitatione mala: *Tota anima tua:* Vel ſi eripiar animam tuam: Et ſic dictum eſt: *Quoniam propter te occiſi fuimus tota die.* Alia expoſitio: *Tota anima tua.* Quavis anima, quam in te creavit. Dictum eſt enim: *Vivet anima mea, & laudabit te:* Pariterque dictum eſt: *Omnia oſſa mea dicent:* Ben Azai dicit: Da aoimam tuam pro ejus præceptis.

IX. Sunt quædam, quæ ſunt oratiooes vanæ. Qunmodn? Si introducat centum Coros, & dicat: Sit beneplacitum coram te, ut ſint ducenti: Si intrnducenies ducenta dolia: ſit beneplacitum cnram te, ut ſint ducenta: Hæc eſt nratin vana. At orabit, ut in ea immittatur benedictio, at non maledictin. Doſtai ben R. Inai dicit nomine Rabi Meir: Ecce dictum eſt de Iſaach: *Et benedicam tibi, & multiplicabo ſemen tuum.* Expoſuit Iſaach: Qunniam benedictio onn requieſcet niſi in opere manuum mearum, ſurgens ſeram: Dictum eſt enim: *Et ſeminavit Iſaach in terra illa, & invenit &c.* Centum unde probatur? Ex en, qund dictum eſt? *Centum menſuras.* Centum tritico ſrumenta, & centum frumenta, ſi ceoties meuſurentur, quot pro ſingulis centenariis meoſuræ deprehendentur.

X. Quandn ſacit cuncta præcepta neceſſe

העושה סוכה לעצמו אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה . נכנס לישב בה אומר ברוך לישב בסוכה ומשברך עליה יום ראשון שוב לא יברך. העושה לולב לעצמו אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה וכשהוא נוטלו אומר על נטילת לולב וצריך לברך עליו כל שבעה העושה ציצית לעצמו אומר ברוך שהגיענו וכשהוא מתעטף אומר להתעטף בציצית. העושה תפלין לעצמו אומר ברוך שהגיענו וכשהוא מניחם אומר אשר קדשנו להניח תפילין. מאימתי מניחן בשחרית לא הניחן בשחרית מניחן כל היום.

יא השוחט צריך ברכה לעצמו ברוך על השחיטה . המכסה דם צריך ברכה לעצמו על כסוי הדם המל צריך ברכה לעצמו על המילה . אבי הבן צריך ברכה לעצמו ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו והעומדין אומרים כשם שהכניסו לברית כן תכניסו לתורה לחופה למעשים טובים המברך אומר אשר קדש ידיד מבטן וחוק בשארו שם וצאצאו חתם באות ברית קדש על בן כשכר זאת אל חי חלקנו צורנו צות להציל ידידות שארנו משחת למען בריתו אשר שם בבשרינו ברוך כורת הברית המל גרים אומר במצותיו וצונו למול את הגרים להטיף מהם דם ברית שאילמלא דם ברית לא נתקיים שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה ונומר ברוך כורת הברית. המל את העבדים אומר ברוך על המילה המברך אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו למול את העבדים ולהטיף מהם דם ברית וכו'.

יב היה מהלך להפריש תרומה ומעשרות אומר ברוך אשר קדשנו להפריש

cesse est ut benedicat; Si construat tabernaculum pro seipso, dicet: Benedictus qui fecit nos vivere usque ad hoc tempus: Ingrediens, ut in eo habitet, dicet: Benedictus &c. qui præcepir nos habitare in tabernaculo; Postquam benedixit super illo die primo festo, amplius non benedicet: Si faciat palmam pro seipso dicet: Benedictus qui fecit nos vivere usque ad hoc tempus; & quando sumit, dicet: Benedictus qui præcepit nos de sumenda palma, & necesse est ut super ea benedicat toto septiduo: Faciens fimbrias pro seipso dicet: Benedictus, qui fecit nos vivere: Quando amicitur; dicet: Benedictus, qui præcepit nos amicire fimbriis. Faciens Thephilin pro seipso dicet: Benedictus, qui fecit nos vivere: Et quando induit, dicet: Qui sanctificavit nos &c. ut indueremus Thephilin. Quando induet? Mane; si non induerit mane, poterit induere toto die.

XI. Mactans, necesse est ut benedicat seorsim: Benedictus super mactatione: Tegens sanguinem, necesse est, ut benedicar seorsim: De tegendo sanguine. Circumcidens necesse est ut benedicat seorsim super circumcisione: Pater filii necesse est ut benedicat seorsim. Benedictus, qui sanctificavit nos præceptis suis; & præcepit nobis, ut illum introduceremus in fœdus Abraham patris nostri; & adstantes respondebunt: Sicut introduxit in fœdus, ita pariter introducat ad legem, ad thalamum, & ad opera bona. Benedicens dicet: Qui sanctificavit dilectum ab utero, & statutum in ejus carne posuit, & filios ejus signavit signo fœderis sancti: Idcirco ob hanc mercedem, Deus vivens, portio nostra, robur nostrum præcepit salvare dilectionem carnis nostræ a fossa propter fœdus, quod posuit in carne nostra; Benedictus qui paciscitur fœdus. Circumcidens proselytos dicet: In præceptis suis, & præcepit nobis, circumcidere proselytos, ad distillandum ex iis sanguinem fœderis; Etenim si non esset sanguis fœderis, non conservaretur cœlum, & terra: Dictum est enim: *Si non pactum meum die & nocte &c.* Benedictus, qui paciscitur pactum: Circumcidens servos dicet: Benedictus super circumcisione: Benedicens dicet: Benedictus qui sanctificavit nos præceptis suis, & præcepit nobis circumcidere servos, & distillare ex iis sanguinem fœderis &c.

XII. Si proficiscatur ad separandum separationem, & decimas dicet. Benedictus qui sanctificavit nos ad separandum

תרומה ומעשר מאימתי מברך עליהם משעה שמפרישן . עשרה שהיו עושים עשר מצות כל אחד ואחד מברך לעצמו . היו עושים כולם מצוה אחת אחד מברך לכול יחיד שהיה עושה עשר מצות מברך על כל אחת ואחת . היה עושה מצוה כל היום אינו מברך אלא אחת . היה מפסיק ועושה מפסיק ועושה מברך על כל אחת ואחת .

יג הנכנס לכרך מברך שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו בן עזאי אומר ארבע שתים בכניסתו ושתים ביציאתו בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך יהוה אלהי שאכנס בשלום . נכנס בשלום אומר מודה אני לפניך יהוה אלהי שהכנסתני בשלום כן יהי רצון מלפניך שתוציאני לשלום. יצא לשלום אומר מודה אני לפניך יהוה אלהי שהוצאתני לשלום כן יהי רצון מלפניך שאגיע למקומי בשלום.

יד הנכנס לבית המרחץ מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך יהוה אלהי שתכניסני לשלום ותוציאני לשלום ואל יארע בי דבר קלקלה ואם יארע בי דבר קלקלה יהא מיתתי כפרה עלי והצילנו מזה ומכיוצא בזה בזה לעתיד לבא . יצא לשלום אומר מודה אני לפניך יהוה אלהי שיצאתי לשלום כן יהי רצון מלפניך יהוה אלהי שאגיע לביתי לשלום.

טו רבי יהודה אומר שלש ברכות צריך לברך בכל יום שלא עשני גוי ברוך שלא עשני אשה ברוך שלא עשני בור . גוי כל גוים כאין נגדו אשה אין אשה חייבת במצות . בור שאין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד . משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שיאמר לעבדו לבשל לו תבשיל הוא לא בשל לו תבשיל מימיו סוף שמקדיח את התבשיל ומקניט את רבו לחפות לו חלוק והוא לא חיפת חלוק מימיו סוף שמלכלך את החלוק ומקניט את רבו .

יז לא יכנס אדם בהר הבית

dum separationem, & decimam: Quando super illis benedicet? Quando eas separat: Si decem faciant decem præcepta, singuli seorsim benedicent; Si cuncti idem præceptum faciant, unus benedicet pro omnibus; Si unus faciat decem præcepta, benedicet super singulis; Si faciat præceptum toto die, non benedicet nisi semel; si cesset & faciat, si iterum cesset & faciat, benedicet super singulis.

XIII. Si ingrediatur in civitatem, bis benedicet, semel in ingressu, & iterum in exitu: Ben Azai dicit: Quater, bis in ingressu, & bis in exitu. In ingressu quid dicet? Sit beneplacitum in conspectu tuo Domine Deus noster, sicut meus ingressus est in pace, ita pariter sit beneplacitum in conspectu tuo, ut exitus meus sit in pace. Si egrediatur in pace dicet: Gratias ego coram te Domine Deus meus, quod sicut fecisti me egredi in pace, ita pariter sit beneplacitum coram te, ut perveniam in pace ad locum meum.

XIV. Ingrediens balneum, bis orabit, semel in ingressu, & iterum in exitu. In ingressu quid dicet? Sit beneplacitum coram te, Domine Deus meus, quod sicut fecisti me ingredi in pace, ita pariter me facias egredi in pace, & ne mihi contingat quicquam depravationis; si vero mihi contingat quicquam depravationis, sit mors mea in expiationem meam pro me, & salva me ab hoc, & ab his similibus in seculo futuro. Si egrediatur in pace, dicet: Gratias ago coram te Domine Deus meus, quod sicut me fecisti egredi in pace, ita pariter sit beneplacitum coram te Domine Deus meus, ut perveniam domum meam in pace.

XV. R. Jehuda dicit: Tres benedictiones quotidie debet benedicere: Benedictus, quod me non feceris gentilem, benedictus quod me non feceris fœminam, benedictus quod me non feceris stultum. Gentilem, quia omnes gentiles præ illo quasi nihil sunt. Fœminam, quia fœmina non obligatur ad præcepta. Stultum, quia stultus non timet peccatum, neque populus terræ est probus: Cuinam hoc simile est? Simile regi, qui est caro & sanguis, qui dicat servo suo, ut sibi coquat decoctum; Ipse nunquam coxit; finis erit, ut comburat decoctum, & fastidio sit domino suo: Ut sibi lavet indusium; cum ipse nunquam laverit indusium, finis erit ut inquinet indusium, & fastidio sit domino suo.

XVI. Non ingredietur homo in mon-

בסעות חצרורות לו בסדינו ובאבק שעל רגליו ובאפונדתו החגורה לו מבחוץ שנאמר שמור רגלך באשר תלך אל בית האלהים. ולא יעשה קפנדריא ורקיקה מקל וחומר מאין בו דרך ביזיון אסרה תורה כן על אחת כמה וכמה וקל וחומר שיש בו דרך ביזיון . רבי יהודה בר יוסי אומר אינו צריך הרי הוא אומר כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק בא וראה על אחת כמה וכמה קלים וחמורים בדבר אם לפני מלך בשר ודם אין עושין כן לא כל שכן לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

יז הפותח ביוד והא וחותם ביוד והא הרי זה חכם באלף למד וחותם ביוד והא הרי זה בינוני . באלף למד וחותם באלף למד הרי זה בור . ביוד באלף וחותם באלף למד הרי זו דרך אחרת . על חותם הברכות שבמקדש היו אומר עד העולם משקלקלו המינין ואמרו אין עולם אלא אחד התקינו שיהו אומרים מן העולם ועד העולם . ומודיעים שהעולם הזה בפני העולם הבא כפרוזדור לפני החדר .

יח אין עונין אמן במקדש שנאמר קומו וברכו את יהוה אלהים מן העולם ועד העולם ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה מנין על כל ברכה וברכה תלמוד לומר ומרומם על כל ברכה ותהלה על כל ברכה וברכה תן לו תהלה. בראשונה שהיתה תורה משתכחת מישראל היו זקנים מבלעין אותה שנאמר והנה בעז בא ואומר יהוה עמך גבור החיל . הלל הזקן אומר בעת מכנסין פזר בעת מפזרין כנס . בשעה שאתה רואה תורה חביבה על ישראל והכל שמחין בה הוי את מפזר שנאמר יש מפזר ונוסף עוד ובשעה שאתה רואה תורה שכוחה מישראל ואין הכל משגיחין עליה הרי את מכנס שנאמר עת לעשות ליהוה הפרו תורתך.

יט רבי מאיר אומר אין לך אדם מישראל שאינו עושה מצות בכל יום קרא

tem domus cum nummis colligatis in suo linteo, & cum pulvere super pedibus, & cum cingulo sibi extrinsecus præcincto. Dictum est enim: *Custodi pedem tuum, quando incedis in domo Dei.* Neque faciet eam compendium viæ: Et conspuere est vetitum argumento a minori ad majus; Si illud quod non fit per modum contemtus, prohibet lex, quanto magis, quod fit per modum contemtus? R. Jehuda bar R. Jose dicit: Non est necesse: Ecce dictum est: *Non est accedendum ad portam regis indutum sacco.* Veni & vide, quanto majus sit argumentum; si coram rege, qui est caro & sanguis, non ita faciunt, nonne multo minus coram Rege regum Deo S. B.?

XVII. Incipiens cum nomine ineffabili si absolvat nomine ineffabili, iste est sapiens; si incipiat nomine Elohim, & absolvat cum nomine ineffabili, hic est mediocris: Si incipiat nomine Elohim, & absolvat nomine Elohim, iste erit stultus: Si incipiat cum nomine ineffabili, & absolvat cun Elohim non est conveniens: In conclusione benedictionum, quæ recitabantur in sanctuario, dicebant, in seculum, postquam depravati sunt hæretici, dicentes: Non est nisi seculum unum: statuerunt ut dicerent. A seculo in seculum; Et significabant quod hoc seculum respectu seculi futuri sit quasi vestibulum respectu cubiculi.

XVIII. Non respondent amen in sanctuario. Dictum est enim: *Surgite, benedicite Domino Deo Israel a seculo in seculum; & benedicant nomini gloriæ tuæ, & exaltent super omni benedictione & laude:* Unde probatur in singulis benedictionibus? Ex eo quod dictum est; *Et exaltato super omni benedictione & laude.* In singulis benedictionibus tribue illi laudem. Ab initio, quando oblivioni dabatur lex ab Israel, seniores illam absorbebant; Dictum est enim: *Et ecce Booz veniebat, & dixit: Dominus sit tecum fortis exercitus.* Hillel senior dixit: Quando colligunt, tu sparges, quando spargunt, tu colliges; Quando videas legem esse amabilem apud Israel, & omnes in ipsa lætari, tunc sparges: Dictum est enim: *Est qui dispergit, atque etiam colligit.* Quando tu videas, quod lex oblivioni detur ex Israel, & nemo sit, qui de illa provideat, tu colliges. Dictum est enim: *Tempus operandi pro Domino, fregerunt legem ejus.*

XIX. Rabi Meir dicit: Nemo est in Israel, qui non faciat quotidie præcepta; legens Audi, benedicit antea, & po-

את שמע מברך לפניה ולאחריה . אוכל
את פתו מברך לפניה ולאחריה מתפלל
שלש פעמים של שמונה עשרה . ועושה
שאר מצות ומברך עליהם וכן היה רבי
מאיר אומר אין לך אדם מישראל שאין
שבע מצות מקיפות אותו תפלין בראשו
ותפלין בזרועו מזוזה לפתחו ארבע ציצות
מקיפות אותו ועליהם אמר דוד שבע ביום
הללתיך . נכנס למרחץ מילה בבשרו
שנאמר למנצח על השמינית מזמור לדוד
ואומר חונה מלאך יהוה סביב ליראיו
ויחלצם .

postea: Comedens panem suum benedicet ante & post illum. Recitans orationem tribus vicibus octodecim benedictionum, & faciens reliqua præcepta, super illis benedicet. Et similiter Rabi Meir dicebat; Nemo tibi est ex Israel, qui non sit circundatus septem præceptis; Thephilin erunt in capite suo, & Thephilin in brachio suo, Mesusa in porta sua, quatuor fimbriæ illum circumdabunt; & de illis dixit David: *Septies in die laudem dixi tibi*. Ingrediens balneum, circumcisio erit in carne sua. Dictum est enim: *Victori super octava Psalmus David:* Et similiter dictum est: *Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.*

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Angulo

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א פיאה אילו דברים שאין להם שעור הפיאה והביכורים והראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה . פאה יש לו שעור מלמטה ואין לו שיעור מלמעלה . העישה כל שדהו פאה אינה פיאה . אלו הדברים נפרעין מן האדם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא . על עבודה זרה ועל גלוי עריות ועל שפיכות דמים ועל לשון הרע כנגד כולם .

ב זכות יש לה קרן ויש לה פירות שנאמר אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו . עברה יש לה קרן ואין

CAPUT PRIMUM.

I. HÆC ſunt, quibus non eſt menſura, angulus, & primitiva, & ſacrificium comparitionis, & beneficentia, & doctrina legis: Angulo eſt menſura reſpectu minoris quantitatis, at non eſt illi menſura reſpectu majoris quantitatis; Si totum agrum faciat angulum, non eſt angulus: Hæc ſunt, quorum cauſa punitur homo in hoc ſeculo, & ſors illi aſſervatur in ſeculo futuro, ſc. pro Idololatria, & pro ſcortatione, & pro effuſione ſanguinnm, & pro lingua mala contra omnes.

II. Merito eſt ſors, & fructus. Dictum eſt enim: *Dicite juſto, quoniam bene; quoniam fructum adinventionum ſuarum comedet:* Peccato eſt ſors, at non eſt fructus: Dictum eſt enim: *Væ im-*

לה פירות שנאמר אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו ומה אני מקיים ויאכל מפרי דרכם אלה עבירה שעושה פירות יש לה פירות . ושאינה עושה פירות אין לה פירות .

ג מחשבה טובה מצרפה למעשה מחשבה רעה אין הקרוש ברוך הוא מצרפה שנאמר און אם ראית בלבי לא ישמע יהוה ומה אני מקיים הנה אנכי מביא רעה פרי מחשבתו אלא מחשבה טובה שעושה טובה המקום מצרפה למעשה ושאינה עושה טובה אין הקרוש ברוך הוא מצרפה למעשה .

ד נותן אדם פאה מתחלת השדה ובאמצע ובסוף ואם נתן בין בתחלה בין באמצע בין בסוף יצא . רבי שמעון אומר אם נתן בין בתחלה בין בסוף בין באמצע הרי זו פאה וצריך שיתן בסוף כשיעור רבי יהודה אומר אם שייר לו קלח אחד סומך לו משום פיאה ואם לאו אינו נותן אלא משום הפקר במה דברים אמורים בזמן שנתן את הפיאה ומבקש להוסיף.

ה לא נתן מן הקמה יתן מן העמרים , לא נתן מן העמרים יתן מן הגריש . לא נתן מן הגריש יתן מן הכרי עד שלא מירח ואם מירח מעשר ונותן . אמר רבי שמעון מפני ארבעה דברים אמרה תורה לא יתן אדם פאה אלא בסוף שדהו מפני גזל ענים ומפני ביטול ענים ומפני מראות העין ומפני הרמאים מפני גזל הענים ביצד שלא יראה שעה שאין שם אדם ויאמר לעני בא וקח לך פאה מפני בטול עניים ביצד שלא יהו עניים יושבין ומשמרין כל היום ואומר עכשיו נותן פאה אלא מתוך שנתנה בסוף הולך ועושה מלאכתו בא ונוטלה באחרונה מפני מראית העין שלא יהו עוברין ושבין אומר ראו פלוני שקצר שדה ולא נתן ממנה פיאה שהרי אמרה תורה לא תכלה פאת שדך מפני הרמאים ביצד שלא יהו אומרים כבר נתתנו . דבר אחר שלא יניח מן היפה ויתן הרע.

ו הירק אף על פי שלקיטתו כאחת אין מכניסו לקיום. התאנים אף על פי שמכנסין לקיום אין לקיטתו באחת ..

impio in malum; retributio enim manuum ejus fiet ei. Quomodo igitur explicatur: *Et comedent fructum viæ suæ?* Nisi quod peccato, quod facit fructus, erit fructus, & quod non facit fructus, non erit illi fructus.

III. Cogitatio bona conjungitur cum opere; Cogitationem malam Deus S. B. non conjungit cum opere: Dictum est enim: *Iniquitatem si adspexi in corde meo, non exaudiet Dominus*: Quomodo ego explicabo: *Ecce ego producam malum fructum cogitationis ejus?* Nisi quod cogitationem bonam, quæ facit bonum, Deus conjunget cum opere, & si non faciat bonum, Deus S. B. non conjunget cum opere.

IV. Poterit homo dare angulum in principio agri, & in medio, & in fine; si vero det sive in principio, sive in medio, sive in fine, satisfacit debito. R. Simeon dicit: Si det sive in principio, sive in fine, sive in medio, tum erit angulus; & necesse est ut det in fine juxta mensuram. R. Jehuda dicit; Si relinquat palmum unum, poterit in eo confidere nomine anguli, si minus, non dabit nisi de communi. De quo hæc dicta sunt? De tempore quo dat angulum, & velit addere.

V. Si non dederit ex segete, dabit ex manipulis, si non dederit ex manipulis, dabit ex acervo, si non dederit ex acervo, dabit ex cumulo, priusquam pala acervi æquentur, si autem pala æquaverit, decimabit, & dabit. Dicit R. Simeon: quatuor rerum causa dicit lex; Non dabit homo angulum nisi in fine agri sui, propter rapinam pauperum, & propter vacationem pauperum, & propter adspectum oculi, & propter fraudolentiam. Propter rapinam pauperum quomodo? Ne conspiciens tempus, ubi nemo sit, & dicat pauperi veni, & sume angulum. Propter vacationem pauperum quomodo? Ne pauperes consistentes custodiant toto die, & dicant: Nunc dabit angulum; at quando dat in fine, abiens facit opus suum, & veniens sumit in fine. Propter adspectum oculi, ne prætereuntes, & consistentes dicant; Videte, N. N. messuit agrum suum, & non dedit ex eo angulum; Etenim dicit lex: *Non perficies angulum agri tui*. Propter fraudolentes quomodo? Ne dicant: Jam dedimus: Alia expositio: Ne relinquat melius, & det pejus.

VI. Olus licet simul colligatur, tamen non introducitur ut asservetur: Ficus licet introducatur ut asserventur, tamen simul non colliguntur. R. Jose bar R. Jehuda dicit: Dactyli recentes liberi sunt

רבי יוסי בר יהודה אומר רשיכות תמרא פטורים מן הפאה שאין ראשן מסתין לאחרון . רבי אלעזר ברבי צדוק אומר השיתפין חייבין בפאה אחרים אומרים אף בנות שוח.

ז אלו מפסיקין לפאה הנחל והשלולית ודרך היחיר ודרך הרבים ושביל היחיר ושביל הרבים הקביע בימות החמה ובימות הגשמים. הבור והזרע והניר אחר וקוצר לשחת ושלשה תלמים של פתיח ואמת המים שאינה יכולה להקצר כאחת. אמר רבי יהודה אם עומד באמצע וקוצר מכאן ומכאן מפסיק ואם לאו אינו מפסיק אכלה חגב אכלה נובאי קרסמוה נמלים ושברת הרוח או בהמה הכל מודים שאם חרש מפסיק ואם לאו אינו מפסיק.

ח קצר חציה ומכר את הקציר · קצר חצייה והקדיש את הקציר ניתן מן המשויר על הכל . מדרגות שגבהן עשרים טפחים נותן פאה מכל אחת ואחת ואם היו ראשי שורות מעורבין ניתנין פאה מאחת על הכל . המארג חייב בתחלתו חייב בסופו . היו לו ארבע וחמש גפנים בוצרן ומכניסן. נותן לתוך ביתו ופטור מן הפרט ומן השכחה ומן הפאה וחייב בעוללות ואם שייר נותן מן המשייר על מה ששייר . המורל ניתן מן המשייר ע' מה ששייר . אמר רבי יהודה במה דברים אמורים במורל בשוק אבל במודל בתוך ביתו נותן מן המשוייר על הכל . היה מקטף ומכניס לתוך ביתו אפילו כל שדהו פטור מן הלקט שכחה ופאה . וחייב במעשרות.

ט הכותב נכסיו לבניו והניח לאשתו קרקע כל שהו אבדה כתובתה . אמר רבי יוסי במה דברים אמורים בזמן שקבלה עליה לשם כתובתה אבל לא קבלה עליה לשם כתובתה מה שנתן נתן וגובה משאר נכסין . הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין רבי שמעון אומר האומר כל נכסיו נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהם לא אמר כלום חוץ מעיר פלונית חוץ משדה פלוני אף על פי שאין שם אלא אותה שדה ואותה העיר זכה עבד זה בנכסים וקנה עצמו בן חורין וכשנאמרו

sunt ab angulo, qui primus non expectat novissimum. R. Eliefer bar R. Zadoch dicit: Fructus nascentes ex olea inserta malo punico obligantur ad angulum: Alii dicunt: Similiter ficus albæ.

VII. Hæc interrumpunt respectu anguli, fluvius, & fossa, & via privata, & publica, & semita privata, & publica constituta tempore æstivo & hyberno, spatium incultum, & semen, & novale, & demessio pro pabulo recenti, & tres sulci aperturæ & unus aquarum, ut non liceat simul metere: R. Jehuda dicit: Si consistens in medio possit hinc inde metere interrumpit, si minus non interrumpit: Si devoravit locusta, & bruchus si formicæ abstulerint, si ventus fregerit, aut bestia, omnes fatentur, si araverit, quod interrumpat, si minus, non ioterrumpit.

VIII. Si messuerit dimidium, & vendiderit messem, si messuerit dimidium, & sanctificaverit messem, dabit ex residuo pro omnibus: Si ripæ fuerint altæ viginti palmos, dabit angulum de singulis, si serierum principia fuerint commixta, dabunt angulum de una pro omnibus: Qui instar texturæ metit obligatur in principio, & obligatur in fine: Si sibi fuerint quatuor, aut quinque vites, poterit vindemiare, & introducere; si in domo reposuerit, absolvetur a spicilegio, a manipulo oblivione relicto, & ab angulo, & obligatur ad racemos, si sit residuum dabit residuum pro residuo. Qui distrarat dabit ex residuo: Dicit R. Jehuda: De quo hæc dicta sunt? De illo, qui distrarat in foro, at de ille qui distrarat in domo sua, dabit ex residuo pro omnibus. Si præcidens introducat in domum suam vel totum agrum, liber est a spicilegio, & a manipulo oblivione relicto, & ab angulo, at obligatur ad decimas.

IX. Si scribat facultates suas filio suo, & relinquat uxori suæ fundum quantuluncunque, amittit suam dotem. Dicit R. Jose: De quo hæc dicta sunt? Quando acceperit titulo dotis, at si non accipiat titulo dotis, quod dedit, dedit, & exigit suam dotem ex reliquis facultatibus: Si scribat facultates suas servo suo, libertate donatur, si fundum quantuluncunque, non donatur libertate: R. Simeon dicit: Si dicat, quod omnes suæ facultates dentur τῷ N. N. excepta una parte myriadis, quæ sit in illis; nihil dixit, excepta tali civitate, excepto tali agro, licet in iis non fuerit nisi ipse ager, & ipsa civitas, hic servus acquirit sibi facultates, & libertate donatur, & quando hæc dicta fuerunt coram

דברים לפני רבי יוסי אמר שפתים ישק משיב דברים נכוחים.

פרק שני

א נטל מקצת פאה וזרק על השאר אין לו בה כלום רבי מאיר אומר קונסין אותו ונטלין הימנו זו וזו. בעל הבית שנתן פאה לעניים ובא עני אחד ונטלה מאחוריהן הרי זה זכה. שני עניים שהיו מכתשין על העמור ובא עני אחר ונטלו מאחוריהן הרי זה זכה שאין עני זוכה בלקט בשכחה ובפאה ובסלע של מציאה עד שתפול לתוך ידו.

ב פועלים שהיו קוצרין בתוך קופותיהם הרי אלו מעבירים אותם, לא יטול בעל הבית לקט מן העניים על מנת ללקט מן העמרים. רבי יהודה אומר שחרית בעל הבית צריך שיאמר כל מה שלקטו העניים מן העמרים הרי זה הפקר, רבי דוסא אומר לעתותי ערב וחכמים אומרים הפקר אונסין הפקר שאין אחריות לרמאים. בעל הבית שנתן פאה לעניים אמרו לו תן לנו מצד זה נותן להם זה וזה הרי זו פאה.

ג פועלים שהיו עושין אצל בעל הבית אינם רשאין לגמור את כל השדה אלא משיירין כדי פאה ואינה פיאה עד שיפרשנה בעל הבית לשם פאה. עני שראה כדי פאה בין בתבואה בין באילן אינו רשאי לינע בה ואסורה משום גזל עד שתיודע לו שהיא פאה. גוי שמסר קמתו לישראל ליקצר חייב בפאה. ישראל שמסר קמתו לגוי פטור מן הפאה.

ד ישראל וגוי שהיו שותפין בקמה חלקו של ישראל חייב וחלקו של גוי פטור. רבי ישמעאל אומר ישראל וגוי שהיו שותפין בקמה פטור מן הפאה אימתי בזמן שהגוי ממחא אבל אין הגוי ממחא חייב בפאה. גוי שמת ובזבז ישראל את נכסיו המחזיק במחובר לקרקע חייב בכל בתלוש מן הקרקע פטור מן הכל

ram R. Jose, dixit: Suavium detur labiis illius, qui reddit verba recta.

CAPUT II.

I. SI sumat partem anguli, & spargat in reliquum, in eo sibi nihil est: R. Meir dicit: Punitur, & ab eo auferunt utrumque; si paterfamilias dederit angulum pauperibus, & veniens alius pauper ad eorum dorsum auferat, ecce ipse sibi acquirit: Si duo pauperes cuntundant super columna, & veniens pauper alter, & ad eorum dursum auferat, sibi acquirit, quia pauper non acquirit in spicilegio, manipulo oblivione, relicto, & angulo, & in lapide rei inventæ, nisi quando adhæserit manui suæ.

II. Operarii si messuerint inter sportas suas, redimitur: Non sumet paterfamilias spicilegium a pauperibus eo pacto, ut colligat ex manipulis: R. Jehuda dicit: Mane paterfamilias necesse est ut dicat: Quod collegerunt pauperes ex manipulis, ecce erit commune. R. Dosa dicit: Tempore vespertino: Et sapientes dicunt; quod per vim fit commune, est commune; non est remedium pro fraudolentis: Paterfamilias si det angulum pauperibus, & illi dicant: Da nobis ab hoc latere; si ipse det, uterque est angulus.

III. Operarii si operentur apud patremfamilias, illis non licet perficere totum agrum, sed relinquent ad mensuram anguli; & non est angulus, nisi declaraverit paterfamilias nomine anguli. Pauperi, si videat satis anguli tam in proventu quam in arbore, non licet attingere, & sibi est interdictum nomine rapinæ, donec sibi innotescat esse angulum: Si gentilis tradat segetem suam Israelitæ ad metendum, obligatur ad angulum; si Israelita tradat gentili demetendam segetem suam, liber est ab angulo.

IV. Si Israelita & gentilis societatem ineant in segete, pars Israelitæ tenetur, & pars gentilis libera est. R. Ismael dicit: Si Israelita & gentilis societatem ineant in segete, absolvitur ab angulo. Quando? Quando gentilis possit cohibere; si vero gentilis non possit impedire, obligatur ad angulum; Si gentilis moriatur, & acquirat ejus facultates Israelita, quod acquirit adhærens fundo, tenetur in omnibus, in eo quod est avulsum a fundo, absolvitur ab omnibus; si acquirat segetem, liber est a spicilegio, a ma-

התזיק בקסה פטור מן הלקט מן השכחה וכן הפאה וחייב במעשרות.

ה הלקט והשכחה והפאה של נכרי חייב במעשרות אימתי בזמן שהגוי מסתא אבל אין הגוי מסתא הפקר גוי הפקר ופטור מן המעשרות. בעל הבית שנתן פאה לעניים אין רשאי שיאמר להם טלו זרע ותנו פשתן טלו תמרים ותנו מכבדות נשרו ואחר כך הפרישן אינו חייב משום פאה אלא זרע בלבד.

ו ארבע מתנות בכרם פרט שכחה ופאה ועוללות שלש בתבואה לקט שכחה ופאה בל אלו אין בהם משום טובה ואפילו עני שבישראל מוציאין את שלו מידו. ושאר מתנות כהונה כגון הזרוע והלחיים והקבה יש בהם משום ונותנין לכל כהן שירצה. אין מוציאין לא משל כהן לכהן ולא משל לוי ללוי.

ז איזהו לקט זה הנשר בשעת הקציר ובשעת התלישה רבי יוסי אומר אין לקט אלא הנשר בשעת הקצירה בלבד שנאמר ולקט קצירך לא תלקט. שבולת שבשקמה הרי היא של בעל הבית שבקציר הרי הוא של עניים חצייה בקמה וחצייה בקציר ניטלה ומשליבה לאחריו שספק לקט לקט. חורי נמלים אסורים משום גזל ואם הפקירן בעל הבית מותרין משום גזל רבי שמעון בן אליעזר אומר אם היו פיקרין אסורין משום גזל.

ח בעל הבית שנתן כליבה לעני למלאת לו מים אין בו משום לקט שכחה ופאה וחייב במעשרות עניים המחזרין בין הגרנות מעשרין ונותנים להם הצנועים מוציאין בידם מעות ברבוים הנאכלים ונותנים דבר מועט כדי שיאכלנו עד שלא יגיע לעיר ושאר כל מתנות עניים שבשדות שאין העני מפקיד עליהם הרי אלו של בעל הבית.

ט מאימתי שורפין קשין שבשדות בשדה האילן עד עצרת. בשדה הלבן עד

a manipulo oblivione relicto, & ab angulo, & obligatur ad decimas.

V. Spicilegium, & manipulus oblivione relictus & angulus alieni obligatur ad decimas. Quando? Quando gentilis potest impedire; at si gentilis non possit impedire commune gentilis est commune, & absolvitur a decimis. Si paterfamilias dederit angulum pauperibus, sibi non licet illis dicere: Sumite semen, & date linum; sumite dactylos, & date scopas; Si cecidissent, & postea separasset, non tenetur nomine anguli, nisi semen duntaxat.

VI. Quatuor sunt dona in vinea, spicilegium ac oblivione relictum, & angulus, & racemi, tria in proventu, spicilegium, manipulus oblivione relictus, & angulus, duo in arbore, oblivione relictum, & angulus: In his omnibus non est facultas domino benefaciendi, vel pauper in Israel educet quod suum est ex ejus potestate. At in reliquis donis sacerdotii, qualia sunt armus, & maxillæ, & coagulum, facultas est Domino benefaciendi, & potest dare sacerdoti, qui sibi magis libuerit; Non licet auferre e potestate alterius sacerdotis, ut alteri det, neque e potestate alterius Levitæ, ut det alteri.

VII. Quodnam est spicilegium? Quod relictum est tempore demessionis, & tempore evulsionis: R. Jose dicit: Non est spicilegium, nisi quod relictum est tempore demessionis duntaxat: Dictum est enim: *Et spicilegium messis tuæ non colliges*. Spica quæ est in segete, est patrisfamilias, quæ in messe, est pauperum; si pars in segete, & pars in messe, fumet, & post se projiciet; Etenim dubium spicilegii est spicilegium: Foramina formicarum sunt interdicta nomine rapinæ, & si ea faciat communia paterfamilias; sunt permissa respectu rapinæ: Rabi Simeon ben Eliezer dicit: Si fiant communia, sunt interdicta respectu rapinæ.

VIII. Si paterfamilias tradat canistrum pauperi, ut sibi impleat ex mari, non est in eo interdictum nomine spicilegii, oblivione relicti, anguli, at obligatur ad decimas. Pauperes qui vagantur circum areas, decimant, & dant illis. Verecundi proferebant nummos in manibus suis pro cibis, & dabant aliquid, ut vesceretur, priusquam perveniret ad urbem residuum donorum pauperum, de quibus panper non curat, est patrisfamilias.

IX. Quando comburebant paleas quæ erant in agro? In agro arboribus consito usque ad Pentecosten, in agro sativo us-

ראש השנה בשרה בית השלחין מיר דברי רבי יהורה וחכמים אומרים בשרה לבן ער העצרת בשרה אילן ער ראש השנה ספני גזל ארם ובהמה בשרה בית השלחין מיר.

י המרבץ את שדהו ער שלא נכנסו עניים לתוכו אם היה היזקו מרובה על של עניים מותר . ואם היזק העניים מרובה על שלו אסור . רבי יהורה אוסף בין כך ובין כך סלקט וסניה על גבי הגרר והעני בא ונוטל את שלו השיבלין שבקשין ושבשדות הרי אלו של בעל הבית . אמר רבי עקיבא בזו נהגו בעלי בתים עין יפה.

פרק שלישי

א המקבל שרה לקצור לא ילקט בנו אחריו רבי יוסי אומר ילקט בנו אחריו האריסין והחכירות והמוכר קמתו לקצור סלקט בנו אחריו היו שם עניים שאין ראויין אם יכול בעל הבית למחות בידם מסחה ואם לאו מניחן מפני דרכי שלום.

ב אין שוכרין פועלי גוים לפי שאינן בקיאין בלקט . אין נותנין מעשר עני לעני גוים אבל נותנין להם חולים מתוקנין לשם טובה בעל הבית שהירה עומר בעיר ואמר יורע אני שהפועלים שכחין את העמר במקום פלני ושכחוהו הרי זה שכחה היה עומר בשרה ואמר יורע אני שהפועלים שוכחים את העומר ושכחוהו אינה שכחה רבי שמעון בן יהורה אומר משום רבי שמעון אפילו אחרים עוברין בררך וראו את העמר ששכחוהו פועלים אינה שכחה ער שישכחוהו כל ארם.

ג רבי יהורה אומר העושה כל שרהו עומרין ומעמר בהם במעמר לגריש לחררה בגריש מורים בית שמאי ובית הלל שאם הפקיר לארם ולא לבהמה לישראל ולא לגוים שזה הפקר . אמר רבי אלעזר שאלתי את רבי יהושע על אלו עמרים נחלקו בית שמאי ובית הלל אמר לי התורה הזאת על אלו העומר הסמוך לגפה ולגריש לבקר ולכלים ושכחו וכשבאתי

usque ad principium anni, in agro siticuloso statim: Verba R. Jehuda, & sapientes dicunt; in agro sativo usque ad Pentecostem, in agro arboribus consito usque ad principium anni propter rapinam hominis & bestiæ, in agro siticuloso statim.

X. Si irriget agrum suum, priusquam in illum ingrediantur pauperes, si ejus damnum fuerit majus quam pauperum, licebit, si damnum pauperum fuerit majus quam suum, erit interdictum. Rabi Jehuda dicit: Similiter sive hoc, sive illo modo, colliget, & reponet in sepe, & pauper veniens sumet, quod suum est. Spicæ, quæ sunt in palea, & in agris, sunt patrisfamilias: Dicit R. Akiba: In hoc solent patresfamilias esse liberales.

CAPUT III.

I. SIquis sumat agrum demetendum, non colliget ejus filius post eum: R. Jose dicit: Poterit colligere ejus filius post eum; Hortulani, & qui faciunt societates, & qui vendit segetem suam ad demetendum, poterit colligere ejus filius post eum. Si ibi fuerint pauperes, qui non sint convenientes, si poterit paterfamilias impedire, impediet, si minus permittet propter pacem.

II. Non sunt mercede conducendi operarii gentiles, quia non sunt periti in spicilegio. Non dant decimam pauperum pauperi gentili, at dant illis profana præparata propter bonum. Si paterfamilias consistens in urbe dicat; Mihi notum est, quod operarii oblivione relinquant manipulum in tali loco; si oblivione relinquant, erit oblivione relictus: Si consistens in agro dicat: Notum est mihi, quod operarii oblivione relinquant manipulum; si oblivione relinquant, non erit oblivione relictus. Rabi Simeon ben Jehuda dicit nomine R. Simeonis: Vel si alii prætereuntes per viam videant manipulum, quem oblivione reliquerint operarii, non erit oblivione relictus, donec sit ab omnibus oblivione relictus.

III. R. Jehuda dicit: Si totum agrum suum faciat manipulos, & manipulos faciat, reputatur perinde cogat in formam acervi placentæ in acervo. Consentiunt schola Schammai, & schola Hillel: Si faciat commune homini, at non bestiæ, Israelitæ & non gentili, quod sit commune. Dicit R. Eliezer; Quæsivit a R. Jehosua de quibus manipulis dissenserunt schola Schammai & schola Hillel? Respondit: Per legem istam de manipulo proximo maceriæ; & acervo, gregi, & vasis, qui

ושאלתי את רבי אליעזר אמר לי מודים באלו שאין שכחה ועל מה נחלקו על העומר שהחזיקו בו להוליכו לעיר ונתנו בצד גפה או בצד גדר שבית שמאי אומרת אינה שכחה מפני שזכה בו ובית הלל אומרים שכחה וכשבאתי והרציתי הדברים לפני רבי אלעזר בן עזריה אמר לו אלו הדברים שנאמרו למשה מסיני.

ד העומר שהחזיר בו להוליכו לעיר ונתנו ע׳ גב חברו ושכח שניהם התחתון שכחה והעליון אינו שכחה רבי שמעון אומר שניהם אין שכחה התחתון מפני שמכוסה והעליון מפני שזכה בו. שדה שעמריה מעורבבין ועומר ושכח אחד מהם אין שכחה עד שיעמר את כל סביביו העומר שכנגדו מוכיח ביצד מי שהיו לו עשר שורות של עשרה עשרה עמרים ועומר אחד מהם לצפון ולדרום ושכח אין שכחה מפני שנדון במזרח ובמערב.

ה שתי בריכות המובדלות זה מזו שכחה שלש אין שכחה שני עמרים המובדלים זה מזה שכחה שלשה אין שכחה שתי גפנים המובדלות זו מזו שכחה שלש אין שכחה שני גרגרין פרט שלשה אינן פרט שתי שבלים המובדלות בדרכן לקט שלש אינן לקט אלו דברי בית הלל רבי יוסי אומר חנינה בן אחי רבי יהושע אומר כל שבאת רשות עני לאמצע כגון פירות האילן הרי אלו מצטרפין.

ו אימיתי אמרו קמה מצלת את העומר בזמן שלא נוטלה מבנתים הא אם נטלה מבנתים הרי זו אין מצלת קמת חבירו מצלת על שלו של חטין על של שעורין של נברי על של ישראל דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין מצלת אלא על

fuerit oblivione relictus: Et quando veni & quæsivi a R. Eliefer, respondit mihi: Consentiunt in hoc, quod non fit oblivione relictus; De quo dissentiunt? de manipulo, quem apprehenderint ut adducerent ad urbem, & reposuerint ad latus maceriæ, aut ad latus sepis; schola Hillel dicit; non est oblivione relictus, quoniam illum acquisivit, & schola Hillel dicit, quod sit oblivione relictus; & quando veni, & hæc narravi coram R. Eliefer ben Azaria; dixit: Hæc sunt, quæ dicta sunt Mosi in monte Sinai.

IV. Si apprehendat manipulum, ut adducat ad urbem, & imposuerit socio suo, & utrinsque fuerit oblitus, inferior erit oblivione relictus, at superior non erit oblivione relictus; R. Simeon dicit; ambo non sunt oblivione relicti, inferior, quia est tectus, & superior propterea quod illum acquisivit. In agro si manipuli fuerint commixti, & cogat, si unum ex iis obliviscatur, non erit oblivione relictus, donec omnes, qui in circuitu sunt in manipulos fecerit: Manipulus qui est contra illum probat: Quomodo? Sicui fiot decem series, quarum singulæ contineant decem manipulos, & unus manipulus ex iis sit in aquilone & in austro, & oblitus fuerit, non erit oblivione relictus, quia reputatur perinde ac situs sit in oriente & in occidente.

V. Si fuerint duo fasciculi inter se separati, si tres oblitus fuerit, non erit oblivione relictum; si duo manipuli fuerint ioter se separati, si tres oblitus fuerit, non erit oblivione relictum; si duæ vites fuerint inter se separatæ, si tres oblitus fuerit, non erit oblivione relictum; Duo grana sunt acinilegium, tria non sunt acinilegium; Si duæ spicæ inter se fuerint separatæ, juxta consuetudinem sunt spicilegium, tres non sunt spicilegium: Ista sunt verba scholæ Hillel. R. Jose dicit: Chanina filius fratris R. Jehosua dicit: Quaodo adducitur potestas pauperis io medium, e. g. proveotus, & vinea, non conjunguntur; quando vero non adducitur potestas pauperis in medium, uti sunt fructus arboris, conjunguntur.

VI. Quando dixerunt, quod seges liberet manipulum? Quando non sumit ex spatio intermedio; at si sumat ex spatio intermedio, tum non liberabit: Seges socii sui liberat suam segetem; seges triticea liberat segetem hordeaceam, seges geotilis liberat segetem Israelitæ; verba R. Meir; & sapientes dicunt: non liberat nisi suam segetem,

quæ

שלו וסמין על סינו רבן שמעון בן גמליאל אומר כשם שהקמה מצלת את העומר כך העומר מציל את הקמה ודין הוא ומה אם קמה שהורע כח עני בה הרי היא מצלת את העומר עומר שיפה כח עני בו אינו דין שיציל את הקמה אמר לו רבי מה לקמה שמצלת את העומר שהרי יפה בח עני בו יציל עומר את הקמה שהרי הורע כה עני בה יפה כח עני בקמה יותר מבעומר ובעומר יותר מבקמה שהקמה יש בה לקט שכחה ופאה מה שאין בן בעומר.

ז העומר שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה הקמה אינו שכחה עד שיהא בו סאתים. החוחך כריכות ועתיד לעמרן. וכן אגודי השום ובצלים אין להם שכחה. המעמר מפני הדליקה ומפני אמת המים אין להם שכחה מפני שעתיד לאבדן. מעשה בחסיד אחד ששכח עומר בתוך שדהו ואמר לבנו צא והקריב עלי פר לעולה ופר לשלמים אמר לו אבא מה ראית לשמוח בשמחת מצוה זו מכל מצות שבתורה אמר לו כל מצות שבתורה נתן לה המקום לדעתנו זו שלא לדעתנו שאלו עשינוהו ברצון לפני המקום לא באת מצוה זו לידינו אלא הרי הוא אומר כי תקציר וגו' קבע לו הכתוב ברכה והלא דברים קל וחומר מה אדם שלא נתכוון לזכות וזכה מעלין עליו כאלו זכה המתכוין לזכות וזכה על אחת כמה וכמה.

ח ביוצא בו ואם נפש כי תחטא ועשתה ונומר והביא איל תמים ונומר והלא דברים קל וחומר מה אם מי שלא נתכוין לחטוא וחטא מעלין עליו כאלו חטא המתכוון לחטא וחטא על אחת כמה וכמה.

ט כל הזית שיש לו שם בשדה כזית נטופה בשעתו ושכחו אינו שכחה במה דברים אמורים בזמן שלא התחיל בו אבל אם התחיל בו ושכחו הרי זו

quæ fit ex eadem ſpecie. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Sicut ſeges liberat manipulum, ita pariter manipulus liberat ſegetem; & probatur argumento; Si ſeges, in qua deterior eſt conditio pauperis, liberat manipulum, manipulus, in quo optima eſt conditio pauperis, non erit æquum ut liberet ſegetem? Reſpondit illi Rabi: Quid ſeges? Si liberat manipulum, ratio eſt, quia in eo optima eſt conditio pauperis, liberabit manipulus ſegetem, in quo peſſima eſt conditio pauperis? Melior eſt conditio pauperis in ſegete, quam in manipulo; & in manipulo quam in ſegete, quia in ſegete eſt ſpicilegium, manipulus oblivione relictus, & angulus, quod non eſt in manipulo.

VII. Si in manipulo fuerint duo ſata, & obliviſcatur, non erit oblivione relictus; ſeges non erit oblivione relicta, niſi quando in ea fuerint duo ſata. Si præcidat faſciculos, ut ex iis faciat manipulos; pariterque in faſciculis allii, & ceparum non eſt oblivione relictum. Si faciat manipulos propter incendium, & propter foſſam aquarum, non eſt in illis oblivione relictum, quia ſunt perdendi. Narratur de viro quodam pio, qui oblitus eſt manipulum in agro ſuo, & dixit filio ſuo: Vade & offer pro me juvencum in holocauſtum, & juvencum in ſacrificium pacificorum. Reſpondit ei filius: Pater mi quid vidiſti, ut gaudio gauderes propter hoc præceptum præ reliquis omnibus quæ ſunt in lege? Reſpondit: Cuncta præcepta, quæ ſunt in lege, data ſunt ut obſervarentur ex noſtra ſcientia; hoc præter noſtram ſcientiam; ſi enim ſponte faceremus coram Deo, non perveniſſet ad nos hoc præceptum: Ecce jam dictum eſt: *Quando meſſueris &c.* Conſtituit in eo lex benedictionem: Atqui eſt argumentum a minori ad majus: Si qui non habet intentionem merendi, & meretur, imputatur illi perinde ac mereatur, qui intentionem habet merendi, & meretur quanto magis?

VIII. Huic ſimile dictum eſt: *Quando anima peccaverit, & fecerit &c. Tum adducet arietem perfectum &c.* Ecce argumentum a minori ad majus: Si qui non habet intentionem peccandi, & peccet, imputatur illi perinde ac peccaverit, qui intentionem peccandi habet, & peccat, quanto magis?

IX. Quæ olea ſit celebris in agro, ſicut eſt olea diſtillans in tempore ſuo, ſi oblitus fuerit, non erit oblivione relicta. De quo hæc dicta ſunt? Quando in ea non inceperit, at ſi in ea inceperit & oblitus fue-

שכחה עד שיהא בו סאתים חביות שהוא נגד שלש שורות של שני מלבנין ושכחו אין שכחה במה דברים אמורים בזמן שאין מכירו אבל בזמן שמכירו רץ אחריו ונוטלו אפילו מאה אמה.

י המפקיר את כרמו עשירית נוטלין את האשכולות ואת העוללות איזהו עוללת כל שאין בה לא כתף ולא נטף יש לה כתף ואין לה נטף נטף ואין לה כתף הרי היא של בעל הבית ואם לאו הרי היא של עניים איזהו כתף פסינין המחוברות בשדרה זו על גב זו נטף הענבים המחוברות בשדרה ויורדות.

יא גוי שמכר כרמו לישראל לבצור חייב בעוללות וישראל שמכר כרמו לבצור לגוי פטור מן העוללות . ישראל וגוי שהיו שותפין בכרם חלקו של ישראל חייב ושל גוי פטור רבי שמעון אומר ישראל וגוי שהיו בכרם פטור מן העוללות. המקדיש את כרמו לא יקדיש את העוללות שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. בן לוי שנתנו לו ענבים והיו בהם עוללות אין חושש שמא של עניים הם.

יב הנוטע כרם להקדיש פטור מן הערלה ומן הרבעי וחייב בשביעית מאימתי אדם רשאי לבצור כרמו בשביעית משיודע הפרי שכבר נתחייב הכרם בגדולי עוללות. איזהו היא שכחה בעריסין גדולים כל שאינו יכול לפשוט את ידו וליטלה בעריסין קטנים בשיעבר הימנו . כדלית וברקל משירד ממנו ושאר כל האילן משיפנה וילך לו כמה דברים אמורים בזמן שלא התחיל בו אבל אם התחיל בו ושכחו אין שכחה עד שיבצור את כל סביביו.

פרק רביעי

א רבי יהודה אומר מקום שדורכין את העוללות נאמן עני לומר יין זה של עוללות הוא לקט זה לקטתי אני ואחי אני וקרובי אבל אין נאמן לומר מלפני גוי לקחתיו מאיש פלוני בוחי

fuerit, erit oblivione relicta, donec in ea ſint duo ſata. Olea ſi ſita fuerit contra tres ſeries duarum arearum, ſi oblitus fuerit, non erit oblivione relicta. De quo hæc dicta ſunt? Quando non cognoſcat, at ſi cognoſcat, poteſt currere poſt eam, & ſumere vel centenos cubitos.

X. Qui facit communem ſuam vineam, divites poterunt ſumere botros, & pauperes botros & racemos: Quinam ſunt racemi? Omne, in quo non ſit humerus, & ſtiria; Si in eo ſit humerus, at non ſtiria, aut ſit ſtiria, at non humerus, tum erit patresfamilias, ſi minus erit pauperum: Quinam vocatur humerus? Segmenta, quæ adhærent dorſo, ſi fuerit alterum alteri impoſitum, erit ſtiria, uvæ adhærentes dorſo, & deſcendentes.

XI. Si gentilis vendat Iſraelitæ vineam ad præcidendum, obligatur ad racemos, ſi Iſraelita vendat vineam gentili ad præcidendum abſolvitur a racemis. Si Iſraelita & gentilis ſocietatem ineant in vinea, pars Iſraelitæ tenetur, & pars gentilis abſolvitur. R. Simeon dicit; Si Iſraelita & gentilis ſocietatem ineanr in vinea, abſolvitur a racemis: Si quis ſanctificet vineam ſuam, non ſanctificat racemos; quia nemo ſanctificat, quod ſuum non eſt: Si filio Levitæ dentur uvæ, & in iis ſint racemi, non erit ſolicitus, quod fortaſſe ſint pauperum.

XII. Si plantet vineam pro ſanctuario, abſolvitur a præputio, & a præcepio plantæ anni quarti, & tenetur ad jura anni ſeptimi: Quando licet homini vindemiare vineam ſuam in anno ſeptimo? Quando cognoſcitur fructus; cum jam teneatur vinea creſcentibus racemis: Quodnam eſt oblivione relictum in pergulis magnis? Quando non poſſir extendere manum, & ſnmere; in pergulis parvis, quando ab iis receſſerit. In vite erecta, & in palma, quando ab ea deſcendit; & in ceteris omnibus arboribus, quando ab iis ſe averterit, & abierit: De quo hæc dicta ſunt? Quando non inceperit, at ſi inceperit, & oblitus fuerit, non erit oblivione relicta, donec vindemiet totum ſpatium, quod eſt in circuitu.

CAPUT IV.

I. RAbi Jehuda dicit: Ubi ſolent calcare racemos, fide dignus eſt pauper ſi dicat: Hoc eſt vinum racemorum: Hoc eſt ſpicilegium, quod collegi ego, & mei fratres ego, & mei conſanguinei. At non eſt fide dignus, ſi dicat: Ex tali gentili accepi, ex tali

Cu-

לקחתיו עני כותיים כעני ישראל אבל עניי
נוים אין מאמינין להם בכל דבר.

ב אין פוחתין לעני בשנת מעשר
עני מחצי קב חטין או קב שעורין במה
דברים אמורים על הגרן אבל מחוך ביתו
נותן לו כל שהוא ואינו חושש ושאר נותן
מתנות כהונה ולויה נותן כל שהוא ואינו
חושש רצה מציל מחצה ונותן מחצה אבא
שאול בן דוסאי אומר משום רבי אליעזר
רצה נותן לפניהם שליש ומניח שני ידות
לקרוביו.

ג כהנים לוים שהיו עומדים על
הגרן ובאו כהנים אחרים ועמדו אינן יכולים
להוציא מידם אמר רבן שמעון בן גמליאל
נהגו כהנים עין יפה שלא להוציא את
אחיהם ריקנים אבל מקמצין ונותנים להם
רבי שמעון בן אלעזר אומר אם באו עד
שלא התחזר חלילה עומדים על העקוב
ונוטלין נשים ועבדים אין חולקים להם על
הגרן אבל נותנים להם מתנות כהונה
ולויה לשם טובה.

ד רבן שמעון בן גמליאל אומר
כשם שהתרומה חזקה לכהונה בחילוק
גרנות כך מעשר ראשון חזקה ללוים
בחילוק גרנות החולק בבית דין אין לו
חזקה לכהונה שתי חזקות בארץ ישראל
נשיאות כפים וחילוק גרנות ובסוריא ועד
מקום ששלוחי ראש חדש מגיע לנשיאות
כפים אבל לא לחילוק גרנות. ובבל
כבוריא רבי שמעון בן אלעזר אומר אף
באלכסנדריא בראשונה כשהיה שם
בית דין.

ה חומר בקרשי מקדש שאין
בקרשי הגבול ובקרשי הגבול שאין בקרשי
מקדש קרשי הגבול קטנים חולקים בהם
וטמאים חולקים בהם וחולקים אותם
בטומאה וחולקים מנה בנגד מנה קרשי
מקדש חייבין באחריותם ליטפל בהם
ולהביאן לבית הבחירה קרשי הגבול נותנין
לכל חבר קרשי מקדש אין נותנים אלא
לאנשי משמר בלבד.

ו אין פותחין לעני העובר ממקום
למקום מככר בפונדין מארבע סאין בסלע

Cuthæo accepi. Pauperes Cuthæorum ſunt ſicut pauperes Iſraelitarum; at pauperes gentilium non ſunt in cunctis fide digni.

II. Non dabitur pauperi in anno decimæ pauperis minus dimidio Kabo tritici, aut Kabo hordei. De quo hæc dicta ſunt? De Area, at intra domum ſuam, ſi ſervet ſibi totum agrum, non erit ſolicitus; At in reliquis donis ſacerdotii, & Levitarum dabit quantuluncunque, & non erit ſolicitus; Si velit poterit ſervare dimidium, & dare dimidium. Aba Joſe ben Doſtai dicit nomine R. Elieſer: Si velit, poterit præbere coram illis tertiam partem, & recondere duas tertias partes pro ſuis conſanguineis.

III. Sacerdotes, & Levitæ ſi conſiſtant in area, & veniant alii ſacerdotes & conſiſtant, non poſſunt educere ex eorum poteſtate. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Sacerdotes ſolent eſſe liberales, ne dimittantur vacui eorum fratres; Etenim colligebant & illis dabant. R. Simeon ben Elieſer dicit: Si veniant, priuſquam redeant per circuitum, veſtigiis inſiſtebant, & ſumebant; Mulieres & ſervi non partiebantur in area, ſed dabant illis dona ſacerdotii & Levitarum beneficentiæ gratia.

IV. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Sicut ſeparatio erat poſſeſſio ſacerdotii in partitione areæ, ita pariter decima prima erat poſſeſſio Levitarum in partitione areæ; Quod dividitur in Synhedrio, non eſt in eo poſſeſſio ſacerdotio. Duo ſunt jura poſſeſſionis in terra Iſrael, ſc. benedictio, & partitio in area; & in Syria & uſque ad locum, quo perveniunt nuncii novilunii, eſt jus benedictionis, at non partitio in area, & Babylon erat ſicut Syria: R. Simeon ben Elieſer dicit: Olim vel in Alexandria, quando ibi erat Synhedrium.

V. Gravior eſt conditio in ſanctitatibus ſanctuarii, quam in ſanctitatibus provinciæ, & in ſanctitatibus provinciæ gravior eſt conditio quam in ſanctitatibus ſanctuarii. In ſanctitatibus provinciæ parvuli partiuntur, & immundi partiuntur, & partiuntur in immunditie, & partiuntur libram contra libram: In ſanctitatibus ſanctuarii tenentur cautione de futuro damno, ut iis adhæreat, ut adducat ad domum electam; Sanctitates provinciæ poterant dari cuivis ſocio; ſanctitates ſanctuarii non poterant dari niſi viris cuſtodiæ duntaxat.

VI. Non licet dare pauperi prætereunti de loco ad locum minus pane dupondii, cum quatuor ſata ſiclo veniunt,

לן נותנים לו פרנסת לינה שמן וקיטנית
שבת נותנים לו מזון שלש סעודות שמן
וקיטנית דג וירק במה דברים אמורים
אותו בזמן שאין מכירים אותו אבל בזמן
שמכירים אותו אף מכסים אותו היה מסבב
על הפתחים אין נזקקים לו לכל דבר
תמחוי בכל היום קופה מערב שבת לערב
שבת תמחוי לכל אדם קופה לאנשי אותה
העיר אם שהה שם שלשים יום הרי הוא
כאנשי העיר לקופה ולכסוי ששה חדשים
לעניי העיר שנים עשר חדש.

ז עני שנתן פרוטה לקופה
ופרוסה לתמחוי מקבלים אותו ממנו אם
לא נתן אין מחייבין אותו ליתן נתנו
לו חדשים והחזיר להם שחקים מקבלים
אותו ממנו אם לא נתן אין מחייבין אותו
ליתן היה משתמש בכלי מילת נותנים לו
כלי מילת מעה נותנים לו מעה עיסה
נותנים לו כלי עיסה פת נותנים לו פת
להאכילו בתוך פיו מאכילים לו בתוך פיו
שנאמר די מחסורו אשר יחסר לו אפילו
עבד אפילו סוס לו זו אשה שנאמר אעשה
לו עזר כנגדו.

ח מעשה בהלל הזקן שנתן לעני
בן טובים סוס שהיה מתעסל בו ועבד
שהיה משמשו שוב מעשה באנשי הגליל
שהיו מעלים לזקן אחד ליטרא בשר צפורי
בכל יום . היה משתמש בכלי זהב מוכרן
ומשתמש בכלי כסף בכלי כסף מוכרן
ומשתמש בכלי נחשת בכלי נחשת מוכרן
ומשתמש בכלי זכוכית אמרו משפחת בית
נבלטא היתה בירושלם והיתה מיוחסת
על בני ארנן העלו להם חכמים שלש
מאות שקלי זהב ולא רצו להוציאן חוץ
מירושלם.

ט האומר איני מתפרנס משל
אחרים שוקדין עליו ומפרנסים אותו ונותנין
לו לשום מלוה וחוזרין ונותנין לו לשום
מתנה דברי רבי מאיר רבי שמעון אומר
אומרים לו הבא משכון כדי לגיס את
דעתו . האומר איני מתפרנס משל עצמו
שוקדין עליו ומפרנסים אותו ונותנים לו
לשום מתנה וחוזרים ונובין לו לשום מלוה.
המסמא את עינו והמגבר את כריסו

niunt. Si pernoctet, dabunt illi alimentum pro pernoctatione, oleum, & legumina; Si Sabbathum agit, dabunt illi alimentum trium conviviorum, oleum, & legumina, piscem, & olus. De quo hæc dicta sunt? Quando illum non norint, at quando illum norint, debent illi præbere tegumentum: Si vero ostiatim vagetur, nihil illi debetur. Catinus præbebatur singulis diebus, sporta a vigilia ad vigiliam Sabbathi; Catinus præbebatur cunctis hominibus, sporta incolis ipsius civitatis: Si ibi moretur triginta dies, ecce reputatur sicut incola civitatis respectu sportæ, & tegumenti; Si sex menses reputabatur sicut incola civitatis; si duodecim menses reputatur sicut pauper civitatis.

VII. Si pauper det numulum pro sporta, & frustum panis pro catino, ab eo accipiunt; si non det, eum non obligant, ut det; Si dant illi vestes recentes, & restituat vestes detritas, accipiunt ab eo, si non det, eum non obligant, ut restituat: Si soleret uti vestibus melotinis, dabunt illi vestes melotinas; Si opus habeat obolo, dant illi obolum; si lucerna, dant illi vasa lucernæ; si pane dant illi panem; si soleret cibari, eum cibant; Dictum est enim: *Juxta deficientiam ejus, quæ sibi deficiat:* Vel si opus habeat servo, vel equo, vel uxore: Dictum est enim: *Faciem ei adjutorium contra eum.*

VIII. Narratur de Hillel seniore, qui dedit pauperi honesto loco nato equum, quo laborabat, & servum, qui sibi ministrabat: Præterea narratur de viris Galilææ, qui præbebant cuidam seni libram carnis ex volucribus singulis diebus; Si consueverit uti vasis aureis, ea vendet, & utetur vasis argenteis, si vasis argenteis, ea vendet, & utetur vasis æneis, si vasis æneis, ea vendet, & utetur vasis vitreis. Dixerunt de familia domus Gabalta, quæ erat Hierosolymæ, quæ erat de genealogia Arnan Jebusæi; adduxerunt ad eos sapientes 300. siclos aureos, & noluerunt educere ex Hierusalem.

IX. Si dicat: Nolo nutriri ex bonis alienis; invigilant, ut nutriatur; & ei dant titulo mutui, atque iterum dant titulo doni. Verba R. Meir; R. Simeon dicit: Dicunt illi: Affer pignus, ut confidat ejus mens. Si dicat: Volo nutriri ex meis bonis; invigilant, ut nutriatur eique dant titulo doni; atque iterum ab eo exigunt titulo mutui. Qui per simulationem excæcat oculum suum, & qui inflat ventrem suum, & qui inflat crura

sua,

והמעבר את שוקיו אין נפטר מן העולם עד שיהא לו כן.

י נבאי צדקה אין רשאים לפרוט זה מזה אפילו נתן לו חברו מעות שהוא חייב לו אפילו מצא מעות בדרך אינו רשאי ליטלן שנאמר והייתם נקיים מיהוה ומישראל אבל פורטין זה מזה לתוך חצר או לתוך חנות וגובין. מעשר שני אין פורעין ממנו מלוה וחוב ואין משלמין ממנו את הגמלים ואין פודין בו שבויים ואין עושין בו שושבינות ואין נותנין ממנו דבר לצדקה אבל משלחין ממנו דבר של גמילות חסדים וצריך להודיע ונותנין אותו לחבר עיר בטוב.

יא אמר ליתן ונתן נותנים לו שכר אמירה ושכר מעשה אמר ליתן ולא הספיק בידו ליתן נותנים לו שכר אמירה כשכר מעשה לא אמרו ליתן אבל אמר לאחרים תנו נותנים לו שכר על כך שנאמר כי בגלל הדבר הזה יברכך יהוה אלהיך וגומר לא אמר לאחרים תנו אבל מניח לו בדברים טובים מנין שנותנין לו שכר על כך שנאמר כי בגלל הדבר הזה וגומר.

יב מעשה במונבז המלך שעמד ובזבז את כל אוצרותיו בשני בצרות אמרו לו אחיו אבותיך גנזו אוצרות והוסיפו על של אבותם ואתה עמדת ובזבזת את כל אוצרותיך שלך ושל אבותיך אמר להם אבותי גנזו אוצרות למטה ואני גנזתי למעלה שנאמר אמת מארץ תצמח אבותי גנזו אוצרות מקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי מקום שאין היד שולטת בו שנאמר צדק ומשפט מכון כסאו ונומר אבותי גנזו אוצרות שאין עושין פירות אני גנזתי אוצרות שעושים פירות שנאמר אמרו צדיק כי טוב ונומר אבותי גנזו אוצרות של ממון ואני גנזתי אוצרות של נפשות שנאמר פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפש חכם. אבותי גנזו אוצרות לאחרים ואני גנזתי לעצמי שנאמר ולך תהיה צדקה לפני יהוה אלהיך. אבותי גנזו אוצרות בעולם הזה ואני גנזתי לעולם הבא שנאמר והלך לפניך צדקך.

ſua, non dimittitur ex hoc mundo, donec ita ſibi contingat.

X. Exactoribus eleemoſynarum non licet invicem tranſmutare nummos; vel ſi det ſocio ſuo nummos, quos illi debet, vel ſi inveniat nummos in via, non licet ſumere: Dictum eſt enim: *Et eritis puri a Deo, & Iſrael:* At invicem tranſmutant in atrio, aut in taberna, & exigunt: Decima ſecunda non ſolvunt mutuum, & debitum, neque retribuunt beneficentiam, neque redimunt captivos, neque faciunt convivia nuptialia, neque dant ex ea in eleemoſynam, at licet ex ea aliquid mittere propter beneficentiam; & ſignificandum eſt, & dant ſocio civitatis boni cauſa.

XI. Si dicat dare, & det; attribuunt illi mercedem dicti, & mercedem facti; ſi dicat dare, at non fuit ſatis temporis, ut daret; attribuunt illi mercedem dicti juxta mercedem facti: Si non dixerit dare, at dixerit aliis: date: Attribuunt ejus rei cauſa mercedem: Dictum eſt enim: *Quoniam hac de cauſa benedicet tibi Dominus Deus tuus &c.* Si vero non dixerit aliis: Date: At eum dimittat bonis verbis, unde probatur, quod hac de cauſa attribuatur illi merces?. Ex eo quod dictum eſt: *Hac de cauſa &c.*

XII. Narratur de Mumbaz rege, qui ſurgens erogavit omnes theſauros ſuos in annis penuriæ. Dixerunt illi ejus fratres; Majores tui reconderunt theſauros ſuos, & addiderunt theſauros majorum ſuorum, & tu ſurgens erogas omnes theſauros tuos, & theſauris majorum tuorum: Reſpondit illi: Majores mei infra reconderunt theſauros, & ego ſupra aſſervavi: Dictum eſt enim: *Veritas de terra florebit:* Majores mei reconderunt theſauros in loco, ubi manus dominatur, at ego aſſervavi in loco, ubi manus non dominatur: Dictum eſt enim: *Juſtitia & judicium præparatio throni ſui &c.* Majores mei reconderunt theſauros in loco, ubi non producunt fructus; at ego aſſervavi in loco, ubi faciant fructus: Dictum eſt enim: *Dicite juſto, quoniam bene &c.* Majores mei reconderunt theſauros nummorum, at ego aſſervavi theſauros animarum: Dictum eſt enim: *Fructus juſti lignum vitæ, & qui ſuſcipit animas ſapiens eſt.* Majores mei reconderunt theſauros pro aliis, at ego pro me aſſervavi: Dictum eſt enim: *Tibi erit eleemoſyna coram Domino Deo tuo:* Majores mei reconderunt theſauros in hoc mundo, at ego aſſervavi in mundo futuro. Dictum eſt enim: *Et anteibit faciem tuam eleemoſyna tua.*

XIII.

יג צדקה וגמילות חסדים שקול'
כנגד כל מצות שבתורה אלא שהצדקה
בחיים גמילות חסדים בחיים ובמתים צדקה
בעניים גמילות חסדים בעניים ובעשירים
צדקה בממונו גמילות חסדים בממונו
ובגופו . אמר רבי יהושע בן קרחה מנין
שכל המעלים את עיניו מן הצדקה כאלו
עבד עבודה זרה שנאמר השמר לך פן
יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר . ולהלן
הוא אומר יצאו אנשים בני בליעל מקרבך
מה בליעל האמור להלן עבודה זרה אף
בליעל האמור כאן עבודה זרה.

יד אמר רבי אלעזר ברבי יוסי
מנין שהצדקה וגמילות חסדים שלום גדול
ופרקליט גדול בין ישרא' לאביהם שבשמים
שנאמר כה אמר יהוה אל תבא בית מרזח
ונומר חסד זו גמילות חסדים ורחמים זו
צדקה מלמד שהצדקה וגמילות חסדים
שלום ופרקליט גדול בין ישראל לאביהם
שבשמים:

XIII. Eleemosyna, & beneficentia æquiparantur cunctis præceptis legis; at eleemosyna est in vivis, & beneficentia est in vivis & in mortuis; Eleemosyna est in pauperibus, & beneficentia in pauperibus, & in divitibus; Eleemosyna est in opibus, & beneficentia in opibus, & in corpore. Dicit R. Jehosua ben Korcha: Unde probatur, quod occultans oculos suos ab eleemosyna reputatur perinde ac ministret Idololatriæ? Ex eo quod dictum est: *Cave tibi, ne sit iniquitas in corde tuo, dicendo:* Et ibi dictum est: *Et egressi sunt filii iniquitatis ex medio tui:* Sicut iniquitas ibi memorata est Idololatria, ita pariter iniquitas hoc loco memorata est Idololatria.

XIV. Dicit R. Eliezer ben R. Jose: Unde probatur quod eleemosyna, & beneficentia sit persolutio magna, & advocatus magnus inter Israelitas & eorum patrem, qui est in cœlis? Ex eo quod dictum est: *Sic dicit Dominus: Ne ingrediaris domum luctus &c. misericordiam:* Hæc est beneficentia: *Et miserationes:* Hæc est eleemosyna: Docemur, quod eleemosyna & beneficentia sit persolutio, & advocatus inter Israelitas, & eorum patrem, qui est in cœlis.

AD-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De re dubia

NUNC PRIMUM
A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א הקלין שבדמאי השיתין והרימין והחוזרדין חזקתן בכל מקום פטורים ואם היו משתמרין חייבין אם כחס על שדהו פטורה רבי יוסי אומר שיתין שבציפורים חייבות מפני שהם משתמרות רבי יוסי בר יהודה אומר הגוכלות הנמכרות עם התמרות חייבות וחכמים אומרים עד שלא יטול שאור פטורות משיטלו שאור חייבות.

ב בראשונה היה חומץ שביהודה פטור מפני שחזקתו מן התמר עכשיו שחזקתו מן היין חייב הברכורת והסייפורת בנינה חייבות בבקעה פטורות אלו הם הברכות עד שלא יושיבו שומ' הכייפורת משיקפלו המקצעות רבי אלעאי אמר משום רבי אליעזר הברכות לעולם חייבות מפני שהם משתמרות.

CAPUT PRIMUM.

I. RES leves in re dubia, ſunt ficus ſylveſtres, fructus rubi & poma agreſtia; De iis præſumtio eſt in omni loco ut abſolvantur; ſi vero aſſerventur, tenentur; ſi corrumpatur in agro, abſolvitur: Rabi Joſe dicit: Ficus ſylveſtres, quæ ſunt in Tſippori, tenentur, quia aſſervantur. R. Joſe bar R. Jehuda dicit: Dactyli decidui, qui venduntur cnm palmis liberi ſunt, & ſapientes dicunt: Priuſquam ingreditur ſuccus abſolvuntur, poſtquam ingreditur ſuccus tenentur.

II. Olim acetum Jndææ abſolvebatur, qnia erat præſumtio, quod fieret ex vinaceis; nunc quoniam eſt præſumtio, quod fiat ex vino, tenetur; Primi & extremi fructus in hortio tenentur, in valle, abſolvuntur: Primi fructus ſunt, donec revertantur extremi, poſtquam duplicarunt angnlos: Rabi Elai dicit nomine R. Elieſer; Primitivi fructus ſemper tenentur, quia aſſervantur.

ג כזיב עצמה פטורה מן הרמאי חזקת ארץ ישראל חייב עד שיודע שהוא פטור חזקת חוצה לארץ פטור עד שיודע שהוא חייב חזקת בעל בתי ישראל שבסוריא אין מפרישין עליהם דמאי ואם ביודע שרוב הפירות שלהם הרי אלו חייבים. אמר שלי הם חייב לעשר מעושרין הם נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר.

ד היה מוכר פירות בשנת מעשר שני ואמר של מעשר שני הם נאמן היה מוכר פירות מעשר עני ואמר מעשר שני זה אין נאמן היה מוכר פירות בשנת מעשר שני ואמר מעשר עני נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר היה מוכר פירות בשביעית ואמר של ערב שביעית הם חייב במעשר וחייב בביעור היה מוכר פירות בערב שביעית ואמר של מוצאי שביעית הם פטור מן המעשר ופטור מן הביעור כל דבר ששתיקתו פוטר נאמן להחמיר לפיכך פירושו להקל פטור.

ה פירות הארץ ישראל שרבו על פירות חוצה לארץ הרי אלו חייבים פירות חוצה לארץ שרבו על פירות ארץ ישראל הרי אלו פטורים דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אף דברים התדירים כגון האגוזים והורסקיניות ופלסקאות פטורים ושאר כל הדברים חייבים אמר רבי נראין דברי רבי מאיר בדבר שאינו קבוע ודברי חכמים בדבר הקבוע.

ו הלוקח מן החמרת בצור ומן המגרת בצידן פטור מן הסוגירות בצור ומן החמרת בצידן חייב רבי יוסי ברבי יהודה אומר הלוקח מן המגורות בצור ואין צריך לומר מן החמרת מחמר אחד בצור חייב רבי יהודה אומר חמרת היורדת לכזיב חייב מפני שחזקתה מן הגליל וחכמים אומרים הרי היא בחזקת פטורה עד שתיודע לך מהיכן הוא. הלוקח מן הספינה ביפו ומן הספינה בקסרי חייב רבי יהודה אומר כיפת חיישוב וכיפת אנטיפרס ושוק של פטרים בראשונה היו דמאי מפני שחזקתן מהר המלך עכשיו רבותינו

III. Chezib ipſa abſolvitur a re dubia; Si ſit præſumtio quod ſit ex terra Iſrael, tenetur, donec innoteſcat, quod abſolvatur; ſi ſit præſumtio, quod ſit extra terram, abſolvitur, donec innoteſcat, quod teneatur. Si ſit præſumtio, quod ſint ex patribus familias Iſraelitis, qui ſunt in Syria, pro illis non ſeparant rem dubiam; ſi vero innoteſcat, quod ipſorum ſit maxima pars fructuum, tenentur. Si dicat: Mei ſunt; debet decimare: Si dicat: Decimati ſunt: Fides habetur; qnia os, quod prohibuit, eſt os, quod permittit.

IV. Si vendat fructus in anno decimæ ſecundæ, & dicat eſſe fructus decimæ ſecnndæ, fides habetur; ſi vendat fructus decimæ pauperis, & dicat eſſe fructus decimæ ſecundœ; fides non habetur: Si vendat fructus in anno decimæ ſecundæ, & dicat eſſe fructus decimæ pauperis; fides habetur; quia os qnod prohibuit, eſt os quod permittit: Si vendat fructus in anno ſeptimo, & dicat eſſe fructus vigiliæ anni ſeptimi, obligatur ad decimam, & obligatur ad pollucturam: Si vendat fructus vigiliæ anni ſeptimi, & dicat eſſet fructus natos in exitu anni ſeptimi, abſolvitur a decima, & a polluctura: Ubicunque ſilentium eum abſolvit, fides habetur ad aggravandnm; Idcirco cum ejus expoſitio inſervit ad allevandum, abſolvitur.

V. Si fructus terræ Iſrael ſuperent fructus extra terram, tenentur; ſi fructus extra terram ſuperent fructus terræ Iſrael, abſolvuntur: Verba R. Meir. Et ſapientes dicunt; vel res juges, e. g. nnces, & perſica mala, abſolvuntur; & ceteræ res tenentur. Dicit Rabi: Probabilia ſunt verba R. Meir in re, qnæ non ſit ſtabilis, & verba ſapientum in re ſtabili.

VI. Qui emit ex turba agaſonum in Tyro, & ex horreo in Sydone, abſolvitur, ſi ex horreis in Tyro, & ex turba agaſonum in Sidone, tenetur. R. Joſe bar R. Jehuda dicit; Si emat ex horreis in Tyro, & non eſt neceſſe ut dicatur ex turba agaſonum in Tyro, quod teneatur. Rabi Jehuda dicit: Si turba agaſonum deſcendat in Chezib, tenetur, quia præſumtio eſt, quod ſit ex Galilæa; & ſapientes dicunt, præſumtio eſt, quod abſolvatur, donec tibi innoteſcat, unde ſit. Si emat ex navi in Japho, & ex navi in Cæſarea, tenetur; R. Jehuda dicit: Fornix Antipatridicis, & forum Patarim olim erant res dubia, quia præſumtio erat, quod adduceretur ex monte regio; Nunc

fa-

אמרו בל עיירות הכותים שעל יד הדרך
בנון התבואה והקטניות שלהם דמאי מפני
שהם של ישראל משהמשין ביהורה ושאר
כל פירותיהם וראי.

ז אונס של ישראל ונוים מטילין
ונוים מטילים לתוכו אם רוב נוים וראי
ואם רוב ישראל רמאי מחצה על מחצה
ודאי דברי רבי מאיר וחכמים אוסרים
אפילו כולו נוים וישראל אחד מטיל
לתוכו דמאי אמר רבי יוסי במה דברים
אמורים באוצר של יחיד אבל באוצר של
מלכים הולכים אחר הרוב אמר רבי יהודה
במה דברים אמורים באוצר של ישראל
ונוים אבל אוצר ישראל וכותים הולכים
אחר הרוב אמרו לו אחרי שהוריתה לנו
על אוצרות של יבנה שלפני מלחמה שהוא
דמאי והיו רובם כותים אבל אוצר שמטיל
בו מחוצה לארץ לארץ כגון אוצרה של
רנב חייב לפי חשבון.

ח אמר רבי יהושע בן קבוסאי
כל ימי הייתי קורא מקרא הזה והזה
הטהור על הטמא ולא מצא ידיו אלא
באוצר של יבנה בלבר ומאוצרה של יבנה
למדתי שטהור אחד מזה אפילו על מאה
טמאים . הלוקח פירות לאבילה ונמלך
למכרם לא ימכרנו לנוי ולא יאבילם
לבהמת אחרים ולא לבהמת עצמו אלא
אם כן עושה כיוצא בו מי שנפל לו
פירות בירושה או שנותנו לו במתנה לא
ימכרנה לנוי ולא יאבילם לבהמת אחרים
ולא לבהמת עצמו אלא אם בן עשר.

ט לוקחים שרה זרועה מן הנוי
בין לפני שציםחת ובין עד שלא ציםחה
וכן מישראל במוצאי שביעית ואינו חושש
לוקחים זרע אחר רבר שזרעו בלה ואחר
רבר שאין זרעו בלה . אין זורעין את
הטבל ואין מחפין את הטבל ואין עושין
עם הנוי בטבל ישראל ששכח וזרע ארת
הטבל עד שלא צימחה פטור שכבר אבדה
הלוקח לבהמה ולחיה ולעופות פטור מן
הרמאי.

י לא יקשור ארם ישראל בהמתו
אצל בהמתו של נוי שאם אבלה בהמתו

fapientes noftri dixerunt; In cunctis urbibus Cuthæorum, quæ funt in via, earum proventus, & legumina funt res dubia, quia fructibus Ifraelitarum utuntur in Judæa, & reliqui eorum fructus funt res certa.

VII. Si horreum fit Ifraelitæ, & gentiles in illud transferant triticum, fi fuerit major pars gentilium, res certa eft fi major pars Ifraelitarum, erit res dubia; fi æqualiter bipartiti fuerint, certa erit. Verba magiftri noftri Meir; Et fapientes dicunt; vel fi omnes fuerint gentiles, & Ifraelita unus in illud transferat, erit res dubia. Dicit Rabi Jofe: De quo hæc dicta funt? De horreo privato, at in horreo regio incedunt poft majorem partem. Dicit R. Jehuda: De quo hæc dicta funt? De horreo Ifraelitarum, & gentilium, at in horreo Ifraelitarum, & Cuthæorum incedunt poft majorem partem. Dixerunt illi: Poftquam nos docuifti de horreis Jabne, quæ erant ante bellum, quod fint res dubia, cum major pars Cuthæorum effet; at horreum, in quod projicitur ex locis extra terram, in terram, e. g. horreum Danab, tenetur juxta computum.

VIII. Dicit R. Jehofua ben Kabufai: Cunctis meis diebus legi hunc textum: *Et fparget mundus fuper immundum:* Et non inveni explicationem nifi in horreo Jabne: didici, quod unus mundus fpargat vel fuper centum immundos: Si emat fructus ad comedendum, & pœniteat, & vendat, non vendet gentili, neque pafcet jumentum alienum, neque jumentum fuum, nifi huic fimile faciat; fi fibi obtigerint fructus in hæreditatem, aut dono dati fint, non vendet gentili, neque pafcet jumentum alienum, neque jumentum fuum, nifi poftquam decimaverit.

IX. Licet emere agrum fatum a gentili, five antequam germinaverit, five poftquam germinaverit, & fimiliter ab Ifraelita poft exitum anni feptimi, & non erit folicitus. Licet emere tam femen rei, cujus femen abfumatur, quam femen rei, cujus femen non abfumatur: Non licet ferere indecimatum, neque licet terra tegere indecimatum, neque licet operari cum gentili in indecimato. Si Ifraelita oblitus ferat indecimatum; fi priufquam germinet, abfolvitur, quia jam periit. Si emat pro jumento, pro fera, & pro avibus, abfolvitur a re dubia.

X. Non ligabit Ifraelita jumentum fuum prope jumentum gentilis; etenim fi comedat fponte jumentum fuum, non obli-

מאליה אין מחייבין אותו להחזירה . משכיר ישראל בהמתו לגוי ופוסק עליה על מנת שהגוי זנה ובלבד שלא יאמר לו כך וכך שעורין תהא מטיל לפניה כך וכך שעורין תהא מטיל לפניה כך וכך עמיר תהא מטיל לפניה. גוי שאמר לישראל תן שמן על גבי מכתו בוראי אסור ובדמאי מותר נפל על גבי בשרו משפשפו ואינו חושש .

יא גוי שנתן שמן על גבי טבלא של שיש להתגלגל עליה משעמד מותר לישראל ליסב אחריו . הלוקח יין ליתן לתוך המוריים ויין לעשותו אילנתירין וכרשינין לעשותם טחינין חייב בדמאי ואין צריך לוסר בוראי הם עצמם פטורים מן הדמאי הלוקח יין ושמן ליתן על גבי חטטין וכרשינין לעשותם טחינין חייב בדמאי ורבי שמעון בן אלעזר פוטר וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר הלוקח כרשינין לעשותם טחינין פטור מן הדמאי הלוקח יין ליתן לתוך הקילות וקמח לעשותו מלוגמא ורטייה פטור מן הדמאי וחייב בוראי והם עצמם פטורים מן הודאי .

יב הלוקח קמח לעורות פטור מן הדמאי וחייב בוראי ושל ודאי שנתן לתוכו עורות מותר ליתן לתוכו עורות אחרים . שמן ערב בית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרין אמר רבי נתן לא היו בית הלל פוטרין אלא בשל פליטון בלבד אחרים אומרים משום רבי נתן מחייבין היו בית הלל בשמן ורד ורנין תשלומי תרומה וחומשה וחומש חומשה מותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות ותוספת הבכורים רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון בית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרין וכולם שקרא שם למעשר שני עליהם מה שעשה עשוי .

יג בפת המרחץ פטורה מן הודאי ואין צורך לומר מן הדמאי רבן שמעון בן גמליאל אומר אף אינו מטמא טומאת משקה שמן שהגרדי סך באצבעותיו חייב שהסורק נתן לצמר פטור מן הדמאי לפיכך

obligatur ad reſtitutionem : Poterit pro mercede locare Iſraelita jumentum ſuum gentili, & paciſci, ut gentilis nutriat, dummodo illi non dicat: tantum & tantum hordei coram illo projicies, tantum & tantum fœni coram illo projicies: Si gentilis dicat Iſraelitæ, ut imponat oleum ſuo vulneri; ſi de re certa ſit, eſt vetitum, ſi de re dubia ſit, eſt licitum; Si ceciderit ſuper ejus carnem poterit ſe ungere, & non erit ſolicitus.

XI. Si gentilis projiciat oleum ſuper tabulam marmoream, ut ſuper ea circumvoluatur, poſtquam conſiſtat, licet Iſraelitæ vertere poſt eum. Si emat vinum, ut indat in muriam, & vinum, ut faciat confecturam, & vicias ut faciat eas molituras, tenetur pro re dubia, & non eſt neceſſe ut dicatur pro re certa; Hæc ipſa abſolvuntur a re dubia: Si emat vinum & oleum, ut imponat ulceribus, & vicias, ut faciat eas molituras, tenetur pro re dubia; & R. Simeon ben Elieſer abſolvit; & ſic R. Simeon ben Elieſer dicebat; Siquis emat vicias ut faciat eas molituras, abſolvitur a re dubia; ſi emat vinum, ut indat in lebetem & farinam, ut faciat malgamam, & emplaſtrum, abſolvitur a re dubia, & tenetur pro certa, & hæc ipſa abſolvuntur a re certa.

XII. Siquis emat farinam pro pellibus, abſolvitur a re dubia, & obligatur ad certam; & ſi in farinam rei certe indat in pelles, licitum eſt in eam indere alias pelles: Oleum odoriferum ſchola Schammai obligat, & ſchola Hillel abſolvit; Dicit Rabi Nathan: Non abſolvit ſchola Hillel niſi oleum balſami duntaxat; Alii dicunt nomine R. Nathan, quod obliget ſchola Hillel oleum roſaceum. Compenſationes ſeparationis, & ejus quintam partem, & quintam quintæ partis, reſiduum manipuli, & duorum panum, & panis facierum, & reliquias munerum, & augumentum primitivorum R. Simeon ben Jehuda nomine R. Simeonis ſchola Schammai obligat, & ſchola Hillel abſolvit; & ſi hæc omnia inſigniverit nomine decimæ ſecundæ quod factum eſt, factum eſt.

XIII. Paſta balnei abſolvitur ab re certa, & non eſt neceſſe ut dicatur, a re dubia: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Quinetiam non polluit immunditie liquorum: Oleum, quo textor ungit digitos ſuos, tenetur; at illud, quod pectinator indit in lanam, abſolvitur a re dubia; Idcirco oleum

anni

שמן של שביעית נותנים ממנו לגרדי ואין
נותנים ממנו לסורק.

פרק שני

א אורז במקומו מותר שבחולית
אנטכיא רבי אלעזר ברבי יוסי אומר אורז
שבחולית אנטכיא מותר הוא עד בורו
המקבל עליו ארבעה דברים מקבלים אותו
להיות חבר שלא ליתן תרומה ומעשרות
לעם הארץ ושלא יעשה טהרות אצל עם
הארץ ושיהא אוכל חולין בטהרה. המקבל
עליו להיות נאמן מעשר את שהוא אוכל
ואת שהוא מוכר ואת שהוא לוקח ואין
מתארח אצל עם הארץ דברי רבי מאיר
וחכמים אומרים המתארח אצל עם הארץ
נאמן אמר להם רבי מאיר על עצמו אינו
נאמן והא נאמן על אלו.

ב מימיהם של בעלי בתים לא
נמנעו מלהיות אוכלים זה אצל זה ואף על
פי כן פירותיהם שבתוך בתיהם מתוקנים.
עם הארץ שקבל עליו כל דברי חברות
ונחשד על דבר אחד נחשד על כולם
דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין
חשוד אלא על אותו בלבד. גר שקבל
עליו כל דברי התורה ונחשד על דבר אחד
אפילו על התורה כולה הרי הוא כישראל
משומד. עם הארץ שקבל עליו כל דברי
חברות חוץ מן הדבר אחד אין מקבלים
אותו. גר שקבל עליו כל דברי תורה חוץ
מדבר אחד אין מקבלים אותו רבי יוסי בר
יהודה אומר אפילו דבר קטן מדקדוקי
סופרים.

ג כהן שקבל עליו כל עבודות
כהונה חוץ מדבר אחד אין מקבלים אותו.
בן לוי שקבל עליו כל עבודות לויה חוץ
מדבר אחר אין מקבלים אותו שנאמר
המקריב את דם השלמים ונומר אין לי
אלא זריקת דם והקטר חלבים מנין
ליציקות ובלילות תנופות והגשות הקמיצות
וקטרות המליקות והקבלות וההזאת והשקאת
סוטה ועריפת עגלה וטהרת מצורע ונשיאות
כפים מבפנים ומבחוץ תלמוד לומר בני
אהרן כל עבודת שהיא בבני אהרן אמר
רבי שמעון יכול אין דוחים אותן אלא
ממתנות גבולין תלמוד לומר ראשית דגנך

anni Sabbathici poteſt dari textori, at non poteſt dari pectinatori.

C A P U T II.

I. Oriza in loco ſuo licita eſt, quæ ſit in valle Antiochiæ. Rabi Elieſer bar R. Joſe dicit: Oriza quæ eſt in valle Antiochiæ, licita eſt uſque ad ejus dumetum. Qui hæc quatuor in ſe ſuſcipit, eum recipiunt, ut ſit ſocius; ſc. ne det ſeparationem, & decimas populo terræ, neque faciat puritates cum populo terræ, & comedat profana in puritate; Qui ſuper ſe ſuſcipit, ut ſi fidelis, decimabit quod comedit, & quod vendit, & quod emit; non hoſpitabitur cum populo terræ: Verba Rabi Meir: Et ſapientes dicunt: Poterit hoſpitari cum populo terræ fideli. Reſpondit illis R. Meir: Si pro ſe ipſo non eſt fidelis, erit fidelis pro iſtis?

II. A diebus patrumfamilias non ceſſarunt comedere inter ſe, licet eorum fructus, qui erant in eorum domibus, eſſent præparati. Si populus terræ in ſe ſuſcipiat cuncta officia societatis; & de uno ſit ſuſpectus, de cunctis eſt ſuſpectus; Verba R. Meir, & ſapientes dicunt: Non eſt ſuſpectus niſi de illo uno duntaxat. Proſelytus ſi in ſe ſuſcipiat omnia præcepta legis; & de uno ſit ſuſpectus, vel de univerſa lege, conſideratur ſicut Iſraelita apoſtata. Si populus terræ in ſe ſuſcipiat cuncta officia ſocieratis, excepto uno, illum non recipiunt: Si proſelytus in ſe ſuſcipiat cuncta præcepta legis, excepto uno, illum non recipiunt: R. Joſe bar R. Jehuda dicit; vel ſi fuerit res minima de ſubtilitatibus ſcribarum.

III. Sacerdos ſi in ſe recipiat cuncta miniſteria ſacerdotii excepto uno, illum non recipiunt: Levita ſi in ſe recipiat cuncta miniſteria Levitarum, excepto uno, illum non recipiunt: Dictum eſt enim: *Qui obtulerit ſanguinem pacificorum &c.* Non probo niſi de adſperſione ſanguinis, de adolitione adipum unde probatur, de infuſionibus, & commixtionibus, & ventilationibus, & admotionibus, & pugillationibus, & adolitionibus, & unguefectionibus, & acceptionibus, & adſperſionibus, & potationibus mulieris adulterii ſuſpectæ, & decollatione vitulæ, & purificatione leproſi, & benedictionibus intus, & foris? Ex eo quod dictum eſt: *Filii Aharon*: Cuncta miniſteria quæ ſunt in filiis Aharon: Dicit R. Simeon: Crederem, quod non pellerentur niſi a donis ſanctuarii duntaxat; unde probatur vel a donis pro-

תירושך ויצהריך ונומר מפני מה כי בו בחר יהוה כל המקבל עליו שירות יש לו במתנות כל שאין מקבל עליו שירות אין לו במתנות.

ד בזמן שהכהנים עושים רצונו של מקום מה נאמר בהם חלקם נתתי אותה מאישי משלהם הם נוטלים ואין נוטלים משלי ובזמן שאין עושים רצונו ש׳ל מקום מה נאמר בהם מי גם בכם ויסגיר דלתים ונומר וכולם שחזרו בהם אין מקבלים אותם עולמית דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר חזרו בפרהסיא מקבלים אותם במטמונות אין מקבלים אותם רבי שמעון ורבי יהושע בן קרחה אומרים בין כך ובין כך מקבלים אותם שנאמר שובו בנים שובבים ונומר.

ה הבא לקבל עליו אם היה נוהג מתחלה בצנעה מקבלים אותו ואחר כך מלמדים ואם לאו מלמדים אותו ואחר כך מקבלים אותו ומלמדים אותו והולכים ומקבלים לכנפים ואחר כך מקבלים לטהרות אם אמר איני מקבל עליו אלא לכנפים בלבד מקבלים אותו קבל עליו לטהרות ולא קבל על לכנפים אף על הטהרות אין נאמן עד מתי מקבלים בית שמאי אומר למשקים שלשים יום לכסות שנים עשר חדש ובית הלל אומר זה וזה לשלשים יום.

ו הבא לקבל עליו אפילו תלמיד חכם צריך לקבל. עליו אבל חכם היושב בישיבה אין צריך לקבל עליו שכבר קבל עליו משעה שישב אבא שאול אומר אף תלמיד חכם אין צריך לקבל עליו ולא עוד אלא אף אחרים מקבלים בפניו חבורה אין בניו ועבדיו צריכים לקבל בפני חבורה.

ז רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו דומה חבר שקלקל לבן חבר שקלקל בן חבר שהיה הולך אצל אבי אמו עם הארץ אין אביו חושש שמא מאכילו בטהרות אם יודע שמאכילו בטהרות הרי זה אסור ובגדיו טמאים מדרס.

ח בת עם הארץ שנשאת לחבר אשת עם הארץ שנשאת לחבר עבדו של עם הארץ שנמכר לחבר צריכי לקבל

provinciæ ? Ex eo quod dictum est : *Primitias tritici tui , musti tui , & olei tui &c.* Qua de causa? *Quia ipsum elegit Dominus:* Si in se suscipiat ministeria, erit illi pars in donis, si in se non suscipiat ministeria, non erit illi pars in donis.

IV. Quando sacerdotes faciunt beneplacitum Dei, quid de illis dictum est? *Partem eorum dedi illis de ignitis meis .* De bonis suis ipsi sumunt, at de bonis meis non sumunt; at quando non faciunt beneplacitum Dei, quid dictum est de illis? *Quis etiam est in vobis , qui claudit ostia &c?* Et omnes, quos pœniteat, in perpetuum non recipiunt. Verba R. Meir; R. Jehuda dicit, si palam pœniteat, recipiunt, si clam, non recipiunt. R. Simeon & R. Jehosua ben Korcha dicunt; Sive hoc sive illo modo, eos recipiunt : Dictum est enim : *Revertimini filii rebelles &c.*

V. Qui venit, ut in se suscipiat, si assuescat clam, ab initio, recipiunt, & postea docent, si minus, ipsum docent, & postea recipiunt, & ipsum docent, & recipiunt pro detectione, & postea recipiunt pro puritatibus; Si dicat: Super me non suscipiam nisi detectionem duntaxat ipsum recipiunt; Si in se recipiat pro puritatibus, at super se non recipiat pro detectione vel de puritatibus non est fide dignus: Usque quo recipiunt ? Schola Schammai dicit: Pro liquoribus, triginta dies, pro tegumento, duodecim menses; & schola Hillel dicit: Pro utroque triginta dies.

VI. Si quis veniat, ut super se suscipiat, vel si fuerit discipulus sapiens, necesse est ut super se suscipiat, at sapiens, qui sedet in Academia, non est necesse ut in se suscipiat, quia jam recepit a tempore quo sedit. Aba Saul dicit: Vel discipulus sapiens non est necesse, ut super se suscipiat; & præterea si etiam alii suscipiunt coram ipso societatem, non est necesse, ut ejus filii, & servi suscipiant coram societate, at suscipiunt coram ipso societatem.

VII. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non est similis socius depravatus filio socii depravati: Si filius socii se conferat ad patrem matris suæ de populo terræ, ejus pater non erit solicitus, quin faciat eum comedere in puritatibus, si norit, quod eum faciat comedere in puritatibus, erit interdictus, & ejus vestes calcatione polluent.

VIII. Si filia populi terræ nubat socio, si uxor populi terræ nubat socio, si servus populi terræ se vendat socio, necesse est, ut ab initio super se suscipiant,

עליהם בתחלה בת חבר שנשאת לעם הארץ אשת חבר שנשאת לעם הארץ עבדו של חבר שנמכר לעם הארץ הרי זה בחזקתם עד שיחשדו . רבי שמעון בן אלעזר אומר צריכים לקבל עליהם בתחלה וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר משם רבי מאיר מעשה באשה אחת שנשאת לחבר והיתה קושרת על ידו תפילין נשאת למוכס והיתה קושרת על ידו קשורים .

ט כנו של חבר שהיה למד אצל עם הארץ עבדו של חבר שהיה למד אצל עם הארץ הרי הם בחזקתם עד שיחשדו. בנו של עם הארץ שלמד אצל חבר עבדו של עם הארץ שהיה למד אצל חבר כל זמן שהם אצלו הרי הם כחבר יצאו מאצלו הרי הם כעם הארץ.

י לא יאמר אדם חבר לעם הארץ הילך ככר זו ותן לפלוני חבר שאין משלחים טהרות ביד עם הארץ חבר שאמר לו עם הארץ הילך ככר זו והולך לפלוני עם הארץ לא יתן לו שאין מוסרים טהרות לעם הארץ . עם הארץ שאמר לחבר תן לי ככר זה ואוכלנו יין זה ואשתנו לא יתן לו שאין מאכילים טהרות לעם הארץ.

יא היה נדור מן הככר ואמר לו תן לי ואוכלנו אבטיח וניקר ואמר לו תן לי ואוכלנו יין ונתגלה ואמר לו תן לי ואשתנו לא יתן שאין מאכילים את הארם רבר האסור לו כיוצא בו לא יושיט ישראל אבר מן החי לבני נח ולא כוס יין לנזיר שאין מאכלים את האדם דבר האסור לו ועל כולם אין מברכים עליהם ואין מזמנים עליהם ואין עונים אחריהם אמן.

יב נשאלים לעם הארץ על טהרותיו ובלבד שלא יאמר לו צא אכול צא שרוף אלא אומר לו אם בזה שאלת טמא ואם בזה שאלת טהור.

פרק שלישי

א העיד רבי יוסי בן המשלם משם רבי נתן אחיו משם רבי אלעזר חסמא שאין עושים טהרות לעם הארץ לא יעשה לו עיסתו של תרומה בטהרה אבל עושה לו עיסתו של חולים בטהרה

piant; Si filia focii nubat populo terræ, erit de illis præfuntio, donec de illis fuerit fufcipio. Rabi Simeon ben Eliefer dicit: Neceffe eft, ut in fe recipiant ab initio; & fimiliter Rabi Simeon ben Eliefer dicebat nomine Rabi Meir: Narratur de quadam muliere, quæ nupfit focio, eique alligavit fuper manu Thephilin; Nupfit publicano, eique alligavit ligamina fuper manu.

IX. Filius focii qui difcit penes populum terræ; & fervus focii, qui difcit penes populum terræ, erit de illis præfumtio, donec de illis fuerit fufcipio: Si filius populi terræ difcat panes focium, fi fervus populi terræ difcat penes focium, quandiu cum illo fuerint, ecce funt inftar focii; quando ab eo recedent, erunt inftar populi terræ.

X. Non dicet focius populo terræ: Ecce tibi hic panis; da tali focio; quia non licet mittere puritates per manum populi terræ: Si focio dicat populus terræ: Ecce tibi hic panis; & affer ad N. N. populum terræ; non dabit, quia non funt tradendæ puritates populo terræ:. Si populus terræ dicat focio: da mihi hunc panem, ut comedam; hoc vinum, ut bibam; Non dabit, qnia non præbentur comedendæ puritates populo terræ.

XI. Si quis voverit a pane; & illi dicat; Da mihi ut comedam; fi a pepone, & fuerit perforatus; eique dicat; Da mihi ut comedam; fi a vino; & fuerit retectum; & dicat: Da mihi ut bibam; Non dabit, quia non præbetur comedendum homini, qnod fibi fit vetitum: Similiter non præbebit Ifraelita membrum animalis vivi Noachidæ, neque poculum vini Nazyræo, quia non datur comedendum homini, quod fibi eft vetitum: Omnino non licet benedicere fuper illis, neque invitare fuper illis, neque licet poft illos refpondere amen.

XII. Licet interrogare populum terræ de ejus puritatibus, dummodo illi non dicat; egredere & comede; egredere & combure; fed illi dicunt; Si huic fimile poftulafti, eft immundum; fi huic fimile poftulafti; eft mundum.

CAPUT III.

I. TEftatus eft R. Jofe ben Meffulam nomine R. Nathan fratris fui nomine R. Eliefer Chifma, non faciendas effe puritates pro populo terræ, neque effe faciendam paftam fuam feparationis fuæ in puritate; fed licet facere paftam fuam profanorum in puritate,

מפריש ממנה חלה ונותן לתוך כפישו״ת ועם הארץ בא ונוטל זו וזו.

ב לא יעשה לו זתים של תרומה בטהרה אבל עושה לו זתים של חולים בטהרה מפריש מהם תרומה ונותן לתוך בליו של חבר ועם הארץ בא ונוטל את״ שתיהם כשם שאין נותנין תרומה אלא לכהן חבר כך אין משלמים קרן וחומש אלא לכהן חבר האוכל תרומות עם הארץ משלם קרן וחומש לכהן חבר וחבר נוטל דמים ומפייס את עם הארץ.

ג תרומות חבר ותרומת עם הארץ שנתערבה כופים את עם הארץ למכור את חלקו וחולק כהן עם ישראל״ ישראל עם כהן כותי במקום כותי מפני שהוא כמציל מידו אבל לא בארץ מפני שמחזיקים בכהונה. אף בארץ ישראל מקום שמכירין בו שהוא כותי מותר לחלוק הימנו אוכל כהן ישראל עם כהן כותי בזמן שעושה בטומאה אבל בזמן שעושה בטהרה הרי זה לא יאכל עמו מפני שמאכילו בשר בכור טהור ומשקי״ה אותו יין רבעי טהור.

ד בראשונה היו אומרים חבר שנעשה גבאי דוחים אותו מחבורתו חזרו לומר כל זמן שהוא גבאי אין נאמן פירש מגביותו הרי נאמן חבר שהיה חובר מעם הארץ עיקרי תאנים ודליות של ענבים מעשר ונותנים לו ואין נותן לו אלא משלו.

ה בן חבר שהיה הולך אצל אבי אמו עם הארץ אין אביו חושש שמא מאכילו דברים שאינם מתוקנים היו בידו פירות אינו חושש שמא אין מתוקנים הם אם אמר לו תאכילנו מעשר ומאכילו לא ישתמש חבר במשתאו של עם הארץ ובסעודתו של עם הארץ אלא אם כן היה מתוקן תחת ידו אפילו אינה מינקת אחת של יין לפיכך חבר ששימש במשתאו של״ עם הארץ ובסעודתו של עם הארץ הרי זה חזקה למעשרות.

ו חבר שהיה יושב במשתאו של עם הארץ ובסעודתו של עם הארץ אפילו רואים אותו נוטל ואוכל מיד נוטל

tate; & poterit ex ea feparare placentam, & ponere intra fportam, & populus terræ veniens fumet utramque.

II. Non faciet illi olivas feparationis in puritate, at poteft illi facere olivas profanorum in puritate; feparabit ex illis feparationem, & indet in vas focii, & populus terræ veniens utramque fumet: Sicut non dant feparationem nifi facerdoti focio, ita pariter non rependunt fortem & quintam partem nifi facerdoti focio; Si præbeat comedendam feparationem populo terræ, rependet fortem & quintam partem facerdoti focio; & focius fumet pretium, & fatisfaciet populo terræ.

III. Si feparatio focii, & feparatio populi terræ inter fe mifceantur, cogunt populum terræ ut vendat fuam partem, & dividet facerdos cum Ifraelita, & Ifraelita cum facerdote Cuthæo in loco Cuthæi, quia reputatur perinde ac liberet a poteftate fua, at non in terra, quia occupant jus facerdotii: Vel in terra Ifrael, ubi innotefcat, quod fit Cuthæus, licet cum eo feparare. Poteft comedere facerdos Ifraelita cum facerdote Cuthæo, quando operatur in immunditie, at fi operetur in puritate, non comedet cum eo, quia præberet illi comedendam carnem primogeniti mundi, & daret ei bibendum vinum purum plantæ quarti anni.

IV. Olim dixerunt: Si focius creetur exactor, pellitur ab fua focietate; Iterum dixerunt; Quandiu fuerit exactor; non erit fide dignus, fi deferat exactionem, tum erit fide dignus: Socius qui fe affociaverit cum populo terræ, ftirpes ficuum, & propagines uvarum decimabit, & dabit illi & non dabit nifi de fuis bonis.

V. Si filius focii fe conferat ad patrem matris fuæ, qui fit de populo terræ, pater non erit folicitus, quin præbeat illi comedenda, quæ non fint præparata; Si fuerint in ejus manu fructus, non erit folicitus quin fint præparati: Si illi dicat: Da mihi comedendam decimam; quod illi det comedendam. Non miniftrabit focius in compotatione populi terræ, neque in convivio populi terræ, nifi fuerit præparatum fub manu fua; vel fi non fuerit nifi una ampulla vini; Ideoque focius fi miniftrat in compotatione populi terræ & in convivio populi terræ, erit præfumtio refpectu decimarum.

VI. Socius fi fedeat in compotatione populi terræ, & in convivio populi terræ, vel fi illum infpiciant, quod fumat & comedat ftatim, quod fumat & bibat

ושותה מיד אין לו חזקה למעשרות
שמא עישר בלבו היה בנו מיסב אצלו
מעשר עליו אחר אין מעשר עליו בנו
במקום אחר מעשר עליו.

ז בן חבר שהיה מיסב במשתאו
של עם הארץ ובסעודתו של עם הארץ
אפילו רואים אותו נוטל ואוכל מיד נוטל
ושותה מיד אין לו חזקה למעשרות שמא
עישר בלבו אף על פי שאמרו כל אלו תקלה
לאחרים הם אם היה שותף עמו בחנות
הרי זה חזקה למעשרות. עם הארץ שהיה
משתמש בחנות של חבר אף על פי שהחבר
יוצא ונכנס הרי זה מותר ואינו חושש
שמא החליף היה הוא נאמן ואשתו אין
נאמנה לוקחים ממנו ואין מתארחין אצלו.

ח ואף על פי שאמרו הרי הוא
כשרוי עם הנחש בכפיפה אשתו נאמנת
והוא אין נאמן מתארחין אצלו ואין
לוקחים הימנו הוא נאמן ואחד מבניו נאמן
ואחת משפחתו נאמנת לוקחים ואוכלים
על פיהם ועושים לו ואוכל בשביעית
ובטהרות אינם רשאים לעשות כן׃
הנחתומים לא חייבו אותם חכמים להפריש
אלא כדי תרומת מעשר וחלה ופטורים
מן השני במה דברים אמורים במוכר
בחנותו על פתח חנותו אבל המוכר
בפלטיר או בחנות הסמוכה לחנותו חייב
בשני.

ט את שדרכו למוד בגסה ומידתו
בין בגסה ובין בדקה דקה טפילה לגסה
את שדרכו לימדד בדקה ומדדו בין בדקה
בין בגסה טפילה גסה לדקה אלו דברים
הנמכרים בגסה מיני תבואות וקטניות
דרכו לימדד בדקה דברי רבי מאיר וחכמים
אומרים דברים שדרכם לימדד בדקה
ומדדו בין בדקה בין בגסה טפילה גסה
לדקה אלו דברים הנמכרים בגסה מיני
תבואות וקטניות דרכו לימדד בדקה ומדדן
בגסה משפיעה ומוכרן דמים אם מדדן
בדקה הרי זה חייב רבי נחמיה אומר
הנמכר בדקה הרי הוא בדקה בגסה הרי
הוא בגסה.

י רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן
ברוקא אומר הנמכר בדקה הרי זה חייב
אפילו לא מכר לו אלא סאה ורובע צריך
לעשר את הרובע רבן שמעון בן גמליאל

bibat statim; non erit in eo præsumtio respectu decimarum; fortasse in corde suo decimavit. Si filius socii accumbat prope illum, si alius pro illo decimaverit, non decimabit pro illo filius, in loco uno pro illo.

VII. Filius socii si accumbat in compotatione, & in convivio cum populo terræ, vel si conspiciatur ab aliis, quod sumat & comedat statim, sumat & bibat; Non erit præsumtio respectu decimarum; fortasse in corde suo decimavit; licet dixerunt: Hæc omnia sunt aliis offendiculo; Si consocietur cum eo in officina, ecce hæc erit præsuntio respectu decimarum. Si populus terræ utatur officina socii, vel si socius egrediatur & ingrediatur, erit licitum, neque erit solicitus, ne forte immutet; Si ipse sit fide dignus, at ejus uxor non sit fide digna: Emunt ab eo, at non habitant penes eum.

VIII. Licet dixerunt, quod ipse reputetur perinde ac habitet cum serpente, qui sit in sporta; Si ejus uxor sit fide digna, at ipse non sit fide dignus; Habitant penes eum, at non emunt ab eo: si ipse sit fide dignus, & unus ex ejus filiis sit fide dignus, & una ex ejus ancillis sit fide digna, licet emere & comedere ex eorum dicto, & operari, & comedere fructus anni septimi, at in puritatibus non licet ita facere. Pistores non obligarunt sapientes, ut separarent nisi juxta mensuram separationis, decimæ, & placentæ, ut absolvantur a secunda: De quo hæc dicta sunt? De eo qui vendat in taberna sua super porta tabernæ, at si vendat in taberna proxonetæ, aut in taberna, quæ sit proxima suæ tabernæ, tenetur decima secunda.

IX. Quod solet mensurari mensura magna, & metiatur tam mensura magna, quam minuta, minuta est accessorium magnæ: Quod solet mensurari mensura minuta, & metiatur tam minuta, quam magna, magna est accessorium parvæ: Hæc solent vendi mensura magna, species proventuum; at legumina solent mensurari parva: Verba R. Meir; & sapientes dicunt; Quæ solent mensurari mensura parva, & metiatur magna, in copia venduntur, & pecunia venduntur, si metiatur parva, tenetur. Rabi Nehemia dicit: Quod vendi solet mensura minuta, mensurabitur minuta, quod vendi solet magna, metietur crassa.

X. R. Ismael bar R. Jochanan ben Beroka dicit: Quod solet vendi mensura minuta, tenetur, vel si non vendat nisi satum, & quartarium, debet decimare quartarium. Raban Simeon ben

אומר משם רבי יוסי קליעה של שום וסלי תאנים סלי ענבים וקופות של ירק ליטון בסדה גסה סליסון ולסטה בסדה דקה ובלח היין בסדה גסה סהיין ולסטה בסדה דקה וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר רבי יוסי קליעה של שום הרי הוא בסדת גסה.

יא לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד בעל הבית בין כך ובין כך צריך לעשר דברי רבי מאיר וחכמים אוסרים אחד סיטון ואחד בעל הבית מותר למכור ולשלח לחברו וליתן לו במתנה. המשלח בין לעם הארץ ובין לחבר צריך לעשר רבן שמעון בן גמליאל אומר לעם הארץ צריך לעשר לחבר צריך להודיע אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה ששלח לי רבי יוסי בי רבי אתרוג גדול מצפורי ואמר זה בא בידי מקיסרי ולמדתי ממנו שלשה דברים אחד שהיה ודאי ושהיה טמא ישלא היה בידו אלא זו בלבד שאלו היה בידו אחר היה מעשר ממנו עליו.

יב הלוקח מן התגר ואמר זה מתוקן וזה אינו מתוקן אף על המתוקן אין נאמן את שדרכו ליסכר דמאי נאמן. חבר שהיה מוכר משפיע ומתוקן ונתמנה לו דבר שהוא דמאי צריך להודיע שכל דבר שהוא דמאי צריך להודיע רבן גמליאל היה מאכיל את פועליו דמאי ומודיע ואם בידוע של בעל הבית מאותו המין אין צריך להודיע.

יג גבאי קופה אין גובין ומכריזין ביום טוב ברוך שגובין ומכריזין בחול אבל גובין בצנעה בתוך חיקם ומחלקים על כל שכונה ושכונה גבאי צדקה בשביעית מדלגים על פתחיהם של אוכלי שביעית דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין צריכים לדקדק באוכלי שביעית אפילו פת נתנו להם מקבלים אותה הימנו שלא נחשדו מתנות אלא מעות וביצים בלבד אם היתה עיר כולה של אוכלי שביעית אין צריכים לדקדק באוכלי שביעית הכהנים

Gamaliel dicit nomine R. Jose. Implexio allii, & caniſtrum ficorum, & caniſtra uvarum, & ſporta oleris, & citrus venduntur menſura magna, a citro & infra, menſura minuta; & in liquidis, vinum menſura magna, a vino & infra menſura minuta: Et ſimiliter Raban Simeon ben Gamaliel dicebat nomine R. Joſe: Implexio allii vendetur menſura magna.

XI. Non permiſerunt, ut venderetur res dubia niſi ſitoni duntaxat; paterfamilias ſive hoc ſive illo modo debet decimare; Verba Rabi Meir, & ſapientes dicunt; tam ſitones, quam paterfamilias poteſt licite vendere, & mittere ſocio ſuo, & illi donare. Si mittat ſive populo terræ, ſive ſocio, debet decimare: Raban Simeon ben Gamaliel dicit; Si mittat populo terræ, debet decimare, ſi ſocio, debet ſignificare. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel. Contigit, ut mihi mitteret R. Joſe ben Rabi citrum magnam ex Tſippori, & dixit: Hæc venit in meam poteſtatem ex Cæſarea; & tria ab eo didici; primum, quod eſſet indecimata, & quod eſſet immunda, & quod non fuerit in ſua poteſtate, niſi hæc duntaxat, ſi alia in ejus poteſtate fuiſſet, ex ea pro ea decimaſſet.

XII. Si emat a mercatore, & dicat; Hoc eſt præparatum, & illud non eſt præparatum; licet ſit præparatum, non eſt fide dignus, qui ſolet vendere rem dubiam eſt fide dignus. Socius ſi in copio vendat, & præparatum, ſi ſibi numeretur aliquid, quod ſit res dubia, debet ſignificare; quia quod eſt res dubia, ſignificandum eſt; Raban Gamaliel nutriebat ſuos operarios res dubia, eiſque ſignificabat; & ſi notum ſit, quod ex ea ſpecie habeat paterfamilias, non eſt neceſſe ut ſignificetur.

XIII. Exactores ſportæ non exigunt, neque proclamant in die feſto, ſicut ſolent exigere, & proclamare in die profano, at clam exigent intra ſinus ſuos, & divident ſingulis viciniis. Exactores eleemoſynæ in anno ſeptimo debent tranſilire portas comedentium fructus anni ſeptimi: Verba R. Meir, & ſapientes dicunt; Non eſt ſubtiliter inquirendum de comedentibus fructus anni ſeptimi; Vel ſi panem dent, accipient; quia non ſunt ſuſpecti in donis, ſed in numis, & ovis duntaxat: Si tota civitas contineat comedentes fructus anni ſeptimi; non erit ſubtiliter inquirendum de comedentibus fructus anni ſeptimi; Si ſacerdotes exigant in puritate, debent ſubtili-

נבין בטהרה צריכים לרקרק באוכלי שביעית.

פרק רביעי

א הלוקח ירק מן השוק הרי זה בורר כל היום כולו ואינו חושש משנגמר בלבו אסור להחזיר אין יכול מפני שצריך לעשר ולעשר אין יכול מפני שמחסר מניין וליטול אחר ולהניח אחר אין יכול שמא יבא אחר ויטול ונמצא מעשר מן המתוקן על שאינו מתוקן. הרוצה להחזיר עלי ירק ולהקל ממשאו לא ישליך עד שיעשר רבי יוסי אומר בוראי אסור ובדמאי מותר.

ב המוצא פירות בדרך ונטלן ואכלן ונמלך להצניע לא יצניע עד שיעשר רבי יוסי אוסר בוראי אסור ובדמאי מותר קנובת ירק שבגנה הרי זו מותרת של בעל הבית ושבתוך ביתו הרי זו אסורה שעל גבי אשפה בכל מקום הרי זו מותרת רבי יוסי אומר כרוב שלקטו לקצב ארת האספרגוס שבו ולהשליך הרי זה מותר לקטו לאכלו ונמלך להצניע יצניע עד שיעשר.

ג וראי שתקנו דמאי ודמאי שתקנו וראי לא עשה ולא כלום דברי רבי יעקב רבי יוסי אומר וראי שתקנו דמאי לא עשה כלום דמאי שתקנו וראי מעשרותיו מעשרות ותרומתו אין תרומה שאין תרומה אחר תרומה.

ד כל העיר מוכרים וראי ואחר דמאי לקח ואינו נודע מאיזה מהם לקח הרי זה אסור מפריש תרומה ומעשר ונותנם לכהן והשאר שלו הטבל והמתוקן שנתערבו ואבד אחד מהם נוהג במשויר וראי מפריש תרומה ותרומה מעשר ונותנם לכל כהן שירצה. כל העיר מוכרים מתוקן ואחד מוכר שאין מתוקן ולקח ואינו יודע מאיזה מהם לקח הרי זה אסור. כל העיר מוכרים בשר שחוטה ואחר מוכר בשר

tiliter inquirere de comedentibus fructus anni septimi.

C A P U T IV.

I. SI emat olus ex foro, purificabit toto die & non erit solicitus; test, quia deficiens est numero; nepostquam perfecit in corde suo, vetitum est restituere: non potest, quia decimandum est, & decimare non poque potest aliud sumere, & aliud deferere; fortasse alius veniens illud sumet, & deprehendetur quod decimet ex præparato pro non præparato. Si velit reddere frondes oleris, & allevare de ejus onere, non projiciet, donec decimet; Rabi Jose dicit: In re certa est vetitum, & in re dubia est licitum.

II. Si inveniat fructus in via, eosque sumat ut comedat, si consilium ineat, ut eos asservet, non potest asservare, nisi decimet. Rabi Jose dicit: In re certa est vetitum, & in re dubia est licitum. Abscissio oleris, quod est in horto, erit licita, si fuerit patrisfamilias, & in domo, erit vetita; si fuerit in sterquilino, omnino est licita: R. Jose dicit: Si colligat brassicam, ut abscindat florem, qui in illa est, & reliquum projiciat, erit licitum; Si colligat ut comedat, & deliberet asservare, non poterit asservare, donec decimet.

III. Si rem certam præparasset instar rei dubiæ, & rem dubiam instar rei certæ, nihil inservit: Verba R. Jacob: R. Jose dicit: Si rem certam præparet instar rei dubiæ, nihil inservit; si rem dubiam præparet instar rei certæ, ejus decimæ erunt decimæ, & ejus separatio non est separatio, quia non est separatio post separationem.

IV. Si universa civitas vendat rem certam, & unus rem dubiam, si emat, & ignoret ex quonam ex iis emerit, erit vetitum: Separabit separationem, & decimam, & dabit sacerdoti, & residuum suum erit; Si indecimatum & præparatum inter se misceantur, & unum ex iis pereat, considerabitur in residuo res certa, separabit separationem, & separationem decimæ, & dabit sacerdoti, qui sibi maxime libuerit. Si universa civitas vendat præparatum, & unus vendat quod non sit præparatum, & emat, & ignoret a quonam emerit, erit vetitum. Si universa civitas vendat carnem mactatam, & unus vendat carnem cadaveris, & emat, & igno-

נבלה ולקח ואינו נודע מאיזה מהם לקח
הרי זה אסור . כל העיר מוכרים יין טהור
אחד מוכר יין טמא ולקח ואינו יודע
מאיזה מהם לקח הרי זה אסור במרה
נכרים אסורים בזמן שלקח ואינו יודע
מאיזה מהם לקח אבל הלוקח מן השוק
הולכים אחר הרוב .

ח פירות לא הלכו בהם חכמים
לא אחר הטעם ולא אחר הריח לא אחר
המראה ולא אחר הדמים אלא אחר הרוב
בלבד זיתים משיתמם בבר ובבודידה דברי
רבי מאיר וחכמים אוסרים אין הבד
והבודידה שוין לא בעיר ולא במדינה
רבו בעיר לא רבו במדינה בעיר מותר
ובמדינה אסור רבו במדינה ולא רבו בעיר
במדינה מותר ובעיר אסור רבו בהר ולא
רבו בבקעה בהר מותר ובבקעה אסור רבו
בבקעה ולא רבו בהר בבקעה מותר ובהר
אסור .

ו רבו לחנוני ולא רבו לבעל
הבית לחנווני מותר לבעל הבית אסור רבו
לבעל הבית ולא רבו לחנווני לבעל הבית
מותר לחנווני אסור זה הכלל כל שרבו לו
מותר לא רבו לו אסור רבו ונתמעטו חזר
השוק ליושנו אמר רבי יוסי מעשה שנכנס
גורן אחד של פול במירק ובאו ושאלו את
רבי עקיבא והתירו להם את השוק אמר
לו רבי נתמעטו חזר השוק ליושנו רבי
שמעון אומר אפילו לא נכנס אלא גורן
אחד בעיר הנחתומין מותרים מפני שהם
רצים אחר החדש .

ז מצרפין פירות חוצה לארץ על
פירות הארץ כדי שירבו על פירות הארץ
לפוטרם מן המעשרות מצרפים פירות
חוצה לארץ על פירות שנייה כדי שירבו
על פירות שלישית לפוטרם מן מעשר שני
מצרפם מפירות חוצה לארץ על פירות
שלישית כדי שירבו על פירות רביעית
לפטרם מן המעשר עני מצרפים פירות
ערב שביעית כדי שירבו על פירות שביעית

& ignoret a quonam ex iis emerit, erit vetita. Si universa civitas vendat vinum mundum, & unus vendat vinum immundum, & emat, & ignoret a quonam ex iis emerit, erit vetitum: De quo hæc dicta sunt? Quando emat, & ignoret a quonam ex iis emerit, at si emat ex foro, incedunt post majorem partem.

V. In fructibus non consideratunt sapientes eorum gustum, neque eorum odorem, neque eorum colorem, neque eorum pretium, sed consideratunt majorem partem duntaxat: In olivis postquam expressæ fuerint in torculari, & in lacu; verba Rabi Meir, & sapientes dicunt; Torcular & lacus non æquiparantur; si non in civitate, neque in in provincia, si crevissent in civitate, at non in provincia; in civitate licitum est, & in provincia est vetitum; si crevissent in provincia, at non crevissent in civitate, in provincia est licitum, at in civitate est vetitum; si crevissent in monte, & non crevissent in valle, in monte licitum est, at in valle est vetitum, si crevissent in valle, at non crevissent in monte, in valle est licitum, & in monte est vetitum.

VI. Si creverint tabernario, at non creverint patrifamilias, tabernario erit licitum, & patrifamilias erit vetitum; si creverint patrifamilias, at non creverint tabernario, patrifamilias erit licitum, at tabernario erit vetitum: Hæc est regula generalis. Quando sibi crescant, erit sibi licitum, quando sibi non crescant, erit sibi vetitum; si crescant, & diminuantur, restituitur forum ad primam conditionem. Dicit R. Jose: Narratur, quod introductum fuerit horreum fabæ in Merak, & venientes consuluerunt R. Akiba; & permisit illis forum: Dixit illi Rabi: Si diminuantur, restituitur forum ad primam suam conditionem. R. Simeon dicit; Licet non introducatur nisi unum horreum in civitatem, postquam fuerint absoluti, sunt liciti, quia incedunt post novum.

VII. Licet conjungere fructus adductos ex locis extra terram cum fructibus terræ, ut superent fructus terræ, ut absolvantur a decimis; Licet conjungere fructus adductos ex locis extra terram cum fructibus anni secundi, ut superent fructus anni tertii, ut absolvantur a decima secunda. Licet conjungere fructus natos in locis extra terram cum fructibus anni tertii, ut superent fructus anni quarti, ut absolvantur a decima pauperis. Licet conjungere fructus vigiliæ anni septimi, ut superent fructus anni

לפטרם מן הביעור מצרפים מפרות חוצה לארץ על פירות שביעית ברי שירבו על פירות מוצאי שביעית לפטרם מן המעשרות.

ח אמר לו מכרו לו יין ישן אמר לו של אשתקד הוא נאמן להחמיר של ארבע ושל חמש שנים הוא נהג בו כשעת לקיחתו בין להקל בין להחמיר חזקת תגר בכל מקום רמאי ואחד הגוי ואחד הישראל ואחד הכותי כמה דברים אמורים בזמן שמביאים לו מישראל אבל מביאים לו מן הגוי ומן הכותי חזקתו ודאי.

ט איזהו תגר כל שהביא ושנה ושילש דלוקח מן התגר ואומר זה מתוקן זה אינו מתוקן ודאי זה אינו מעשר מוציא עליו שני מעשרות לפוטרן מן התרומה שאין תרומה אחר תרומה. המפקיר פירות אצל עם הארץ הרי זה בחזקתם למעשרות ולשביעית אם היו של טבל עושה אותם תרומה מעשר על מקום אחר וקורא שם להרומה ומעשר שבהם אם היו של מעשר טבל עושה אותם תרימה מעשר על מקום אחר או קורא שם לתרומת מעשר שבהם אם היו של מעשר שני מחללין על המעות והמעות מחללם על השני.

י אלו נטלתים והנחתי לך ישנים תחתיהם מתוקנים תחתיהם אם את מאמינו שנטל האמינו שנתן ואם אי את מאמינו שנתן אל תאמינו שנטל במה דברים אמורים בזמן שהניח ומצא ומצא את אותו המין שהניח אבל הניח מין אחד ומצא מין אחר הרי זה חושש להם משום מעשרות ומשום שביעית המפקיד פירות אצל כותי הרי הם בחזקתם למעשרות ולשביעית ואם היו של טבל עושה אותם תרומה ומעשר על מקום אחר וקרא שם לתרומה ומעשר שבהם ואם היו של מעשר טבל עושה אותם תרומה ומעשר על מקום אחר וקורא שם לתרומת מעשר שבהם ואם היו של מעשר שני מחללים על המעות והמעות מחללים על השני.

anni septimi, ut absolvantur a polluctura: Licet conjungere fructus natos in locis extra terram, cùm fructibus anni septimi, ut superent fructus in exitu anni septimi, ut absolvantur a decimis.

VIII. Si illi dicat: Vende mihi vinum vetus: Et ille respondeat; anni præteriti, est fide dignus ad aggravandum: Si dicat quatrienne, & quinquenne, consnescet cum eo juxta tempus emtionis suæ; sive ad allevandum, sive ad aggravandum: Presumitur de mercatore ubique, quod sit res dubia, sive sit gentilis, sive Israelita, sive Cuthæus. De quo hæc dicta sunt? Quando sibi afferant ex Israelita, at si sibi afferant ex gentili, & ex Cuthæo, res certa est.

IX. Quinam est mercator? Qui semel, bis, & ter attulit; Si emat ex mercatore, & dicat. Hoc est præparatum, & illud non est præparatum; res certa est: Hoc non est decimatum, educet ex eo duas decimas, ut absolvatur a separatione; quia non est separatio post separationem. Si deponat fructus apud populum terræ; Ecce præsumtio est respectu decimarum, & anni septimi; Si fuerint indecimati, ex eo faciet separationem & decimam ex loco uno, & eos nomine campellabit decimæ & separationis, quæ in illis est; Si fuerint ex decima indecimati, eos faciet separationem decimæ super alio loco, aut eos nomine compellabit separationis decimæ, quæ est in illis; Si fuerint fructus decimæ secundæ, profanabit eos super numis, & numos profanabit super decima secnnda.

X. Hos sumsi, & reliqui tibi veteres pro illis, præparatos pro illis; si credis, quod sumserit, potes credere, quod posuerit, si non credis, quod posuerit, potes credere, quod sumserit: De quo hæc dicta sunt? Quando relinquat, & veniens inveniat ex eadem specie, quam reliquit: At si reponat alteram speciem & inveniat alteram, aut alteram & inveniat alteram, erit de illis solicitus respectu decimarum, & anni septimi. Si deponat fructus penes Cuthæum, erunt in sua præsumtione respectu decimarum, & anni septimi; si vero fuerint indecimati, eos faciet separationem, & decimam super alio loco, & nomine compellabit separationis, & decimæ, quæ est in illis: Et si fuerint ex decima indecimati, eos faciet separationem & decimam super alio loco, & nomine compellabit separationis decimæ, quæ est in illis; Si fueriut ex decima secunda, profanabit super numis, & numos profanabit super decima secunda.

XI. Si

יא אמר לו נטלתים והנחתי לך ישנים תחתיהם ומתוקנים הרי זה אינו חושש להם משום מעשרות ומשום שביעית המפקיר פירות אצל הגוי הרי זה חושש משם מעשרות ומשם שביעית רבן שמעון בן גמליאל ורבי שמעון אומר עשו פירות ישראל את פירות הגוי הזה רמאי המשלח ביד עם הארץ וביד כותי אינו חושש משום מעשרות ולא משום שביעית המשלח ביד הגוי הרי זה חושש משום מעשרות ומשום שביעית אבל חמרי גוים המורדים מן הגורן לעיר אינו חושש לא משום מעשרות ומשום שביעית מפני שהם בחזקת המשתמר.

יב הטוחן אצל עם הארץ או אצל הכותי אינו חושש משום טומאה הטוחן אצל הגוי הרי זה חושש משם טומאה מפקידין תרומה אצל ישראל עם הארץ ואין מפקידין תרומה אצל כהן עם הארץ מפני שלבו גס בה חוטנים וכרקידין אצל אוכלי שביעית ואצל עושי בטומאה אבל אין טוחנים לא לאוכלי שביעית ולא לעושים בטומאה.

יג המשלח פירות לחבר ונמלך להחזיר נהג בהם בטית שהם אבא שאול אומר חושש אני שמא חולפן רבן שמעון בן גמליאל אומר היו לו אריס שיודע לתקן והוא אין מאמינו על מעשרות הביא לו פירות משלו ואומר שלך הם מתוקנות הם נאמן רבי אומר אין נאמן שהחשוד על דבר לא דנו ולא מעידו.

יד נותן אדם לשכינתו תבשיל לבשל ועיסה לאפת לו ואינו חושש לשאור תבלים שבהם משם מעשרות ומשם שביעית במה דברים אמורים בזמן שנתן להם שאור ותבלים הרי זה חושש לשאור ותבלים משום מעשרות ומשום שביעית. נותן אדם לפונדקית תבשיל לבשל לו ומנחה הקדרה בפניו אם מגערת אפילו בין הגוים אינו חושש.

XI. Si illi dicat: Sumsi, & reliqui tibi veteres pro illis, & præparatos, ecce de illis non erit solicitus respectu decimarum, & anni septimi. Si deponat fructus penes gentilem erit solicitus respectu decimarum, & anni septimi. Raban Simeon ben Gamaliel, & Rabi Simeon dicunt; Si faciant fructus Israelitæ fructus gentilis, erit res dubia. Si mittat per manum populi terræ, & per manum Cuthæi, non erit solicitus respectu decimarum, & anni septimi: Si mittat per manum gentilis, erit solicitus respectu decimarum, & anni septimi. At de agasonibus gentilium, qui ferunt ex area in civitatem, non erit solicitus, quia est præsumtio, quod sit custoditum.

XII. Si molit penes populum terræ, aut penes Cuthæum, non erit solicitus respectu immunditiei; at si molit apud gentilem, erit solicitus respectu immunditiei. Licet deponere separationem penes Israelitam, qui sit de populo terræ, at non licet deponere separationem penes sacerdotum, qui sit de populo terræ, quia ejus cor in ea est: Licet molere & cribrare penes comedentes de fructibus anni septimi, & penes eos, qui operantur in immunditie; at non licet molere penes eos, qui non comedunt de fructibus anni septimi, neque operantur in immunditie.

XIII. Si mittat fructus socio, & consilium ineat, ut eos repetat, consuescet in illos sicuti sunt. Aba Saul dicit; Ego possum dubitare, quod eos permutarit. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Si sibi sit hortulanus, qui sciat præparare, at non sit fide dignus quo ad decimas, & afferat illi fructus de suis bonis, eique dicat; Tui sunt, præparati illi sunt; est fide dignus; Rabi dicit; Non est fide dignus; Etenim qui de re suspectus est, non potest de ea judicare, neque testificari.

XIV. Licet dare vicinæ suæ decoctum ad coquendum, ut faciat sibi panem, & non erit solicitus respectu fermenti, & condimentorum, quæ sint in illis respectu decimarum, & anni septimi. De quo hæc dicta sunt? Quando det fermentum, & condimenta, si non det fermentum, & condimenta, erit solicitus de fermento & condimentis respectu decimarum, & anni septimi: Licet dare cauponæ decoctum ut sibi coquat, si ipse ponat ollam coram eo, si agitetur vel inter gentiles, non erit solicitus.

CA-

פרק חמישי

א הלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח לעשרם שואלו בשבת ואוכל ביום טוב ואוכל בשבת שאלו בחול לשבת למצאי שבת לא יאכל עד שיעשר שואלו לשבת בשבת הבאה לא יאכל עד שיעשר היה מוכר פירות בערב שבת עם חשכה מתוקנים הם הלוקח ממנו למוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר תרומת מעשר דמאי שחזרה למקומה.

ב רבי שמעון שזורי אומר אף בחול שואלו ואוכל על פיו יתר על כן אמר רבי שמעון שזורי הפריש תרומת ומעשרות ונגנבו פירות הולך ושואלו ובא ואוכל על מה שהפריש שכשם שאימת שבת על עם הארץ כך אימת רימוע על עם הארץ.

ג עם הארץ שאמר זה טבל וזה תרומה זה וודאי וזה דמאי אף על פי שאמרו החשור על דבר לא דנו ולא מעידו לא נחשדו ישראל על כן גוי שהיה צווח ואומר באו וקחו לכם פירות עזק הם פירות ערלה הם פירות רבעי הם נאמן מפני שהוא כמשבח מקחו אבל אם אמר לו מאיש פלוני גוי לקחתים מאיש פלוני כותי לקחתים משלי הבאתים נאמן להחמיר דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר אין נאמן שדברי הגוי לא מעלים ולא מורידין.

ד האומר למי שאין נאמן על המעשרות קח לי ממי שהוא מעשר וממי שהוא נאמן אין נאמן מאיש פלוני הרי זה נאמן רבי יוסי אומר אין נאמן שמא מצא אחר קרוב הימנו מודה רבי יוסי באומר צא אכלו את הככר ואני נותן דמיה צא ושתה רביעית ואני נותן את דמיו שהוא נאמן.

ה הנכנס לעיר והיתה תרומה בתוך ידו ואין מכיר שם אדם וכן מי שעמד על הגורן והיתה תרומה בתוך ביתו

CAPUT V.

I. SI emat fructus ab eo, qui non ſit fide dignus ſuper decimis, & oblitus ſit eos decimare, licet percontari in Sabbatho, & comedere in die feſto, & comedere in Sabbatho, & percontari in die feſto; ſi percontetur in die profano pro exitu Sabbathi, non comedet donec decimet; Si percontetur in Sabbatho pro Sabbatho futuro, non comedet donec decimet. Si vendat fructus in vigilia Sabbathi obortis tenebris, ſunt præparati: Si emat ab eo in exitu Sabbathi, non comedet, donec decimet ſeparationem decimæ rei dubiæ, quæ reſtituta eſt in ſuum locum.

II. R. Simeon Scezori dicit: Vel in die profano debet conſulere, & comedet ex ejus dicto: Et præterea dicit R. Simeon Scezori: Si ſeparet ſeparationem, & decimas, & furto ſurripiantur fructus; eat & conſulat, & veniat & comedat ſuper eo, quod ſeparavit; Etenim ſicut eſt timor Sabbathi ſuper populo terræ, ita pariter eſt timor rei commixtæ ſeparatione ſuper populo terræ.

III. Si populus terræ dicat: Hoc eſt indecimatum, & illa eſt ſeparatio; Hæc eſt res certa, & illa dubia; licet dixerunt, quod de re ſuſpectus de ea non judicet, neque teſtificetur, tamen de hoc non ſunt ſuſpecti Iſraelitæ. Si gentilis exclamans dicat: Venite & ſumite vobis fructus ſepti; ſunt fructus præputii, ſunt fructus plantæ quarti anni; non eſt fide dignus; quia conſideratur quaſi laudans venditionem ſuam; At ſi dicat: Ex viro N. gentili emi; ex viro N. Cuthæo emi, de bonis meis adduxi; fide dignus eſt ad aggravandum. Verba Rabi. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non eſt fide dignus; quia verba gentilis nihil proſunt.

IV. Si dicat illi, qui non eſt fide dignus reſpectu decimarum; eme mihi ex eo, qui decimat, & ex eo qui eſt fide dignus; non eſt fide dignus; a viro N. erit fide dignus; R. Joſe dicit: Non eſt fide dignus; fortaſſe invenit aliquem qui erat ſe præcinquior: Aſſentitur R. Joſe in eo qui diceret: Egredere, & comede, & comede maſſam, & ego dabo pretium; Egredere & bibe quartarium, & ego dabo ejus pretium, quod ſit fide dignus.

V. Si urbem ingrediens habeat in manu ſua ſeparationem, & ibi neminem norit; & ſimiliter ſtans in area habeat ſeparationem in manu ſua, & ne-

ואין מכיר שם אדם הרי זה נשאל לחברים ולעמי הארץ דברי רבן שמעון בן גמליאל. רבי אומר אין נשאלים על התרומות אלא לחברים בלבד. היה עומד בתוך סיעה של בני אדם ואמר מכאן נאמן מכאן מעשר אמר לו אחד אני נאמן מעשר הוא הרי זה נאמן אמר לו שהוא מעשר בפניו נאמן שלא בפניו אין נאמן במה דברים אמורים בזמן שאין מכיר שם אדם אבל אם היה מכיר שם אדם לא יטול אלא מן המומחה במה דברים אמורים בזמן שלא שהה שם שלשים יום אבל שהה שם שלשים יום לא יטול אלא מן המומחה במה דברים אמורים בתרומות ומעשרות אבל בשביעית ובטהרות אין נאמן.

ו הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר וחלה באחד נוטל כדי תרומה ותרומת מעשר וחלה וכמה הם אחד מעשרים האומר אחד ממאה ממה שיש כאן הרי זה בצד זה מעשר והשאר מעשר סמוך לו ועוד אחד מארבעים ושמנה ממה שיש כאן הרי זה בצד זה חולים והשאר תרומה על הכל מאה חולים שיש כאן הרי זה בצד זה מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו והשאר חלה מעשר שני בצפונו או בדרומו ומחולל על המעות רבי שמעון אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה במה דברים אמורים בזמן שכולם מפרישין מקצתם אין מפרישין נוטל חלה מכל אחד ואחד.

ז פועלים שהיו יושבים ואוכלים ויתירו פרוסות וכן אורחים שהיו מסובין אוכלים והותירו פרוסות ונתנום לשמש או שהיו אחרים מלקטים תחתיהם מעשר מכל אחד ואחד שוחק את הפת ועשאה פירורין או גרוגרות ועשאו דבילה מעשר מאחד על הכל אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בשנת שבוע אבל בשאר שנים מעשר מכל אחד ואחד.

ח הלוקח מן העני ובן עני שנתנו לו פרוסות פת וגרוגרות מעשר מכל אחד ואחד בתמרים בעמקים מעשר

neminem ibi norit, tum percontari poterit a sociis & a populo terræ; Verba Raban Simeonis ben Gamaliel: Rabi dicit: Non percontantur super separatione nisi a sociis duntaxat. Si stet in cœtu hominum, & dicat: Estne hic qui sit fide dignus, estne hic qui decimet? Siquis dicat: Ego sum fide dignus, ego sum qui decimo. Ecce iste erit fide dignus: Si illi dicat, ut decimet in conspectu suo, tum erit fide dignus; si non decimet in conspectu suo, non erit fide dignus. De quo hæc dicta sunt? Quando ibi neminem norit, si ibi aliquem norit, non sumet nisi a perito. De quo hæc dicta sunt? Quando ibi non fuerit moratus triginta dies, at si fuerit moratus triginta dies, non sumet nisi a perito. De quo hæc dicta sunt? De separatione, & de decimis; at de fructibus anni septimi, & de puritatibus non est fide dignus.

VI. Si velit separare separationem, & separationem decimæ, & placentam simul, sumet quantum satis sit separationi, & separationi decimæ, & placentæ. Et quantum erit? Una ex viginti partibus. Et dicat: Una ex centum partibus ex eo quod hic est, in hoc latere erit decima, & reliquum decima illi proxima; & præterea una ex octo & quadraginta partibus ex eo quod hic est, in illo latere erit profanum, & reliquum erit separatio pro toto: centum partes profanæ, quæ sunt hic in hoc latere erunt decima, & reliquum decima illi proxima; Quod feci decimam, fiat separatio decimæ pro illa, & reliquum placenta: Decima secunda in ejus aquilone, aut in ejus oriente, & profanetur super numis. R. Simeon prohibet in separatione decimæ, & permittit in placenta. De quo hæc dicta sunt? Quando omnes separent, sumat placentam ex toto; at si pars separet, & pars non separet, sumet placentam ex singulis.

VII. Operarii si sedeant & comedant, usque superfint fragmenta, & similiter si hospites sedeant & comedant, & illis superfint fragmenta, & dent ministro, aut alii ab eis colligant, decimabit ex singulis. Si comminuat panem, atque ex eo faciat micas, aut frustula, & fiat pasta, decimabit de singulis. Dicit Rabi Jehuda: De quo hæc dicta sunt? De anno Sabbathico, at in reliquis annis decimabit de singulis.

VIII. Si emat a paupere, & similiter pauper, si sibi dentur fragmenta panis, & caricæ decimabit de singulis: In dactylis vallis decimabit ex uno pro omnibus;

מאחר על הכל במקום אחרים מעשר מכל אחד ואחר בגרוגרות בשנת שבוע מעשר מאחר על הכל בשאר שני שבוע מעשר מכל אחד ואחר . הלוקח מן הפלטר מעשר מכל דפוס ודפוס ואם היה מביאן וצוברן לפניו נוטל מעשר מכל קישות וקישות ומכל אגורת ואגורה ומכל תמרה ותמרה .

ט הלוקח מן חנוני וחזר ולקח ממנו שנייה אף על פי שמכיר את התכית שהיא היא לא יעשר מזה על זה. הלוקח מן חסיטות ונמלך להחזיר לא יחזור במה דברים אמורים בשל דמאי אבל בשל וראי הרי זה אסור לקח הימנו באיסור ירק באיסור גלוסקין באיסור רמונים ונמלך להחזיר לא יחזיר עד שהוא מתקנן בשל דמאי ואין צריך לומר בשל וראי .

י הטבל שנתערב בחולים הרי זה אוסר כל שהו אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו נוטל את כל החולין ברי תרומת מעשר שבטבל וכן מעשר טבל שנתערב בחולין הרי זה אוסר כל שהו ואם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו נוטל את החולין כרי תרומת מעשר שבמעשר טבל . ירק של חולין שבשלם בשמן שאינו מתוקן הרי זה אוסר כל שהו אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו דבר הנבלל בולל ונוטל דבר שאינו נבלל נוטל מן הקלח וכן החתיכה ומן הביצה.

יא אומר אדם לחברו ולפועליו צאו ואכלו בדינר זה ושתו בדינר זה ואינו חושש לא משום מעשרות ולא משום שביעית ולא משום יין נסך אבל אם אמר צאו ואכלו את הככר ואני נותן דמיה צאו ושתו רביעית ואני נותן דמית הרי זה חושש משום שביעית ומשום מעשרות ומשום יין נסך.

יב הנותן צמר לצבע גוי אינו חושש שמא צבעו בחומץ של יין נסך אם בא לבית החשבון אסור . לא יתן אדם תרומת ביתו לשומר ביתו ולא בכורי צאנו לרועה צאנו אם נתן להם שכרם רצה

nibus; ex alio loco decimabit ex singulis: In caricis anni septimi poterit decimare ex una pro omnibus, in reliquis annis decimabit ex singulis: Emens ex pratere, decimabit ex singulis formis; Si adducantur, & coacerventur in ejus conspectu sumet decimam ex cunctis modiis, ex cunctis fasciculis, & ex omnibus palmis.

IX. Si emat ex tabernario, atque iterum ab eo emat, licet norit quod vas sit idem non poterit decimare ex hoc pro illo; Si emat a Sitone, & deliberet restituere, non poterit restituere. De quo hæc dicta sunt? De re dubia, at de certa erit vetitum; Si emat ab eo assario olus, assario placentas, assario malogranata, & deliberet restituere, non restituet, donec ea præparet in re dubia, & non est necesse ut dicatur in re certa.

X. Si indecimatum misceatur cum profano, erit interdictum quantuluncunque sit, si sibi fuerit aliunde alimentum, educet juxta computum, si minus, sumet omne profanum juxta mensuram separationis decimæ, quæ est in decima indecimati: Et similiter decima indecimati quod misceatur cum profano, erit interdictum quantuluncunque sit, si sibi fuerint aliunde alimentum, educet juxta computum, si minus, sumet omne profanum juxta mensuram separationis decimæ, quæ est in decima indecimati: Si olus profanum coquat oleo, quod non fuerit præparatum, erit interdictum, quantuluncunque fuerit, si sibi aliunde fuerit alimentum, educet juxta computum, si minus, res quæ commiscere potest, commiscebit, & sumet rem, quæ commisceri non potest, sumet ex caule, ex segmento, & ex grano.

XI. Siquis dicat socio suo, & operariis suis: Egredimini & comedite hoc denario; Et bibite hoc denario: non erit solicitus respectu decimarum, neque respectu anni septimi, neque respectu vini libaminis; At si dicat: Egredimini, & comedite frustum; & ego dabo ejus pretium: Egredimini, & bibite quartarium, & ego dabo ejus pretium: Tum erit solicitus respectu anni septimi, & respectu decimarum, & respectu vini libaminis.

XII. Si det lanam tinctori gentili; non erit solicitus, quod tingat aceto vini libaminis, si veniat in domum computi, erit vetitum. Nemo dabit separationem domus suæ custodi domus suæ, neque primogenita ovium suarum pastori ovium suarum; Si iis det mer-

ניתן להם לשום טובה לא יתן ישראל בהמתו לטבח כהן לשחוט ולא לרועה כהן לרעות לו אלא אם כן נותן להם שכרם.

יג רשאי ישראל שיאמר לכהן הילך כלע זה ותן תרומה לבן בתי כהן ותן בכור לבן בתי כהן . רבי שמעון בן אלעזר אומר אני אומר אף במתנות מקודש בכהנים בן כיצד הרי עלי מאתים זוז כל מתנות כהונה רשאי שיאמר לו הילך כלע זו ותנם לבן בתי כהן. ישראל שמכר את זיתיו בששים לוג טבלים ואמר לו כהן תנם לי בששים לוג מתוקנים ומעשרות שלי מעשרות שלו אינו חושש לא משום שביעית ולא משום רבית ולא משום מחלל את הקדשים.

יד מפרישין תרומות מעשר ממקום היוקר למקום הזול או ממקום הזול למקום היוקר . כיצד היו לו תשעה כורים ביהודה ואחד בגליל . או תשעה כורים בגליל ואחד ביהודה אומר כור שביהודה עשוי תרומת מעשר על תשעה כור שבגליל או כור שבגליל עשוי תרומת מעשר על תשעה כורים שביהודה יתר על כן אמרו יש לו שני חברים אחד ביהודה ואחד בגליל ולו שני כורים אחד ביהודה ואחד בגליל אומר לזה שביהודה בוא וטול לך כור שבגליל ולזה שבגליל בוא וטול לך כור שביהודה וחוזר ונוטל מהם בשער הזול.

טו אין פודים מעשר שני במקום היוקר בשער הזול אין פודים מבן לוי במקום היוקר בשער הזול כהנים ולוים שהיו מסייעין מן הגרנות אין נותנים להם תרומות ומעשרות בשכרם ואם נתנם הרי אלו חולים שנאמר ואת קדשי בני ישראל לא תחללו כבר הם חולים ואמר שחתם ברית הלוי אמר יהוה צבאות. יתר על כן אמרו תרומתם אין תרומה ומעשרותיהם אינם מעשרות ולא עוד אלא שבקשו חכמים לקונסם להיות פירותיהם צריכין להפריש תרומה משלהם ועליהם הכתוב אומר ראשיה בשחד ישפטו וכהניה וגו' . לפיכך הביא עליהם המקום שלש פורעניות

cedem, poteſt dare reſpectu retributionis. Non dabit Iſraelita jumentum ſuum lanio ſacerdoti, ut mactet, neque paſtor ſacerdoti, ut paſcat; niſi quando ei dederit mercedem.

XIII. Licet Iſraelitæ dicere ſacerdoti: Ecce tibi iſte ſiclus, ut des ſeparationem filio filiæ meæ ſacerdoti, ut des primogenitum filio filiæ meæ ſacerdoti. R. Simeon ben Elieſer dicit: Ego dico vel de donis ſanctuarii in ſacerdotibus: Quomodo? Ecce ſuper me 200. zuſæ cuncta dona ſacerdotii: Licet ei dicere; Ecce tibi iſte ſiclus, ut ille des filio filiæ meæ ſacerdoti. Si Iſraelita vendat olivas ſuas pro ſexaginta logis indecimatis, eique dicat ſacerdos; da mihi illos pro ſexaginta logis præparatis, & decimæ ſint meæ: Decimæ erunt ſuæ; & non erit ſolicitus reſpectu anni ſeptimi, neque reſpectu uſuræ, neque reſpectu profanationis ſanctitatum.

XIV. Separant ſeparationem decimæ ex loco caro pro vili, aut ex vili pro caro. Quomodo? Si ſibi fuerint novem Cori in Judæa, & unus in Galilæa, aut novem cori in Galilæa, & unus in Judæa, & dicat; Corus, qui eſt in Judæa, fiat ſeparatio decimæ ſuper novem coris, qui ſunt in Galilæa, aut corus, qui eſt in Galilæa, fiat ſeparatio decimæ ſuper novem coris, qui ſunt in Judæa, eſt permiſſum; idcirco dixerunt: Si ſibi fuerint duo ſocii, alter in Judæa, & alter in Galilæa, poterit dicere illi qui eſt in Judæa: Vade & ſume tibi corum, qui eſt in Galilæa; & illi qui eſt in Galilæa; vade, & ſume tibi corum, qui eſt in Judæa, & poterit iterum ab iis ſumere æſtimatione viliori.

XV. Non licet redimere decimam ſecundam in loco caro æſtimatione viliori; Non redimunt ex Levita in loco caro æſtimatione viliori. Sacerdotes & Levitæ, ſi opem præſtent in areis, non dant illis ſeparationes & decimas in eorum mercedem; ſi vero dent, ecce erunt profanæ: Dictum eſt enim: *Et ſanctitates filiorum Iſrael non profanabitis*. Jam ſunt profanæ: Pariterque dictum eſt: *Corrupiſtis fœdus Levitarum: Dicit Dominus exercitum*. Præterea dixerunt; eorum ſeparatio non eſt ſeparatio, & eorum decimæ non ſunt decimæ; & præter hæc quæſierunt ſapientes, ut eos punirent; cum neceſſe eſſet, ut ex eorum fructibus ſepararetur decima de eorum bonis; de quibus dicit textus. *Capita ſua dono judicabunt, & ſacerdotes &c.* Ideoque adduxit Deus ſuper illos tres pœnas contra tres eorum tranſgreſſio-

כנגר שלש עבירות שבידם שנאמר לכן בגללכם ציון שרה תחרש ונומר.

יו מעשרין משל ישראל על של גוים ומשל גוים על של ישראל ומשל ישראל על של כותיים ומשל כותיים על ישראל ומן הכל על הכל רכרי רבי יהורה ורבי יוסי ורבי שמעון אומר מעשרין משל ישראל על של ישראל ומשל גוים על של גוים ומשל כותיים על של כותיים אבל לא משל ישראל על של גוים ולא משל גוים על ישראל ולא משל כותיים על ישראל ולא משל ישראל על של כותיים׳

יז אמר רבי שמעון שיזורי מעשה שנתערבו לו פירות טבלים ובאתי ושאלתי את רבי טרפון אמר לי צא וקח פירות מן השיק ועשר עליהם רבי אליעזר אוסר אף מיצל כותי בשם שעשו פירות ישראל רמאי אחר רובן ואין מעשרין מזה על זה בך עשו פירות בותיים וראי אחר רובן ואין מעשרין מזה על זה רבן שמעון בן גמליאל אומר במקום שעשו פירות חכותי רמאי בגון ירק שבכפר עותני מעשר מהם על הטבלים אבל לא מן הטבלים עליהם במה רברים אמורים בלוקח מן השוק אבל המוציא פירות בתוך ביתו או ששילת לו חברו פירות נוהג בהם דמאי רבי שמעון אמר שלש גזרות ברמאי.

יח מעשה שנתכנסו רבותינו לעיירות של כותיים שעל יד הירדן והביאו לפניהם ירק קפץ רבי עקיבא ועשרו וראי. אמר לו רבן גמליאל עקיבא היאך סלאך לבך לעבור על דברי חבריך או מי נתן לך רשות לעשר אמר לו וכי הלכה קבעתי בישראל ירק שלי עשרתי אמר לו תרע לך שקבעת הלכה בישראל שעשרתה ירק שלך בשהלך רבן גמליאל לביניהם עשה תבואות וקטניות רמאי ושאר בל פירותיהן ודאי בשחזר רבן גמליאל לביניהם וראה

fiones: Dictum est enim: *Propter hæc causa vestra Sion sicut ager arabitur &c.*

XVI. Potest decimari ex bonis Israelitarum pro bonis gentilium, & ex bonis gentilium pro bonis Israelitarum, & ex bonis Israelitarum pro bonis Cuthæorum, & ex bonis Cuthæorum pro bonis Israelitarum, & ex omnibus pro omnibus. Verba R. Meir: R. Jehuda, & R. Jose, & R. Simeon dicit: Potest decimari ex bonis Israelitarum pro bonis Israelitarum, & ex bonis gentilium pro bonis gentilium, & ex bonis Cuthæorum pro bonis Cuthæorum, at non ex bonis Israelitarum pro bonis gentilium, neque ex bonis gentilium pro bonis Israelitarum, neque ex bonis Cuthæorum pro bonis Israelitarum, neque ex bonis Israelitarum pro bonis Cuthæorum.

XVII. Dicit R. Simeon Scezori. Contigit, ut mihi miscerentur fructus indecimati: Veni, & quæsivi a Rabi Tarphon; Dixit mihi: Egredere, & sume fructus ex foro, & decima pro illis. R. Eliefer prohibet vel ex bonis Cuthæorum, sicut faciunt fructus Israelitarum rem dubiam post majorem eorum partem; neque licet decimare ex hoc pro illo; Sic faciunt fructus Cuthæorum rem certam post majorem eorum partem; neque licet decimare ex hoc pro illo: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Ubi faciunt fructus Cuthæorum rem dubiam, e. g. olus ex vico Antani, poterit decimare ex illis super indecimatis, at non ex indecimatis super illis. De quo hæc dicta sunt? Quando emat ex foro; at si educat fructus ex domo sua, aut si sibi mittat socius fructus, solet observari in iis consuetudo rei dubiæ: R. Simeon dicit: Tria sunt statuta in re dubia.

XVIII. Contigit, ut sapientes nostri ingrederentur in urbes Cuthæorum, quæ sitæ sunt prope Jordanæm; & adduxerunt coram illis olus, exsiliens R. Akiba illud decimavit sicut rem certam: Dixit illi Raban Gamaliel: Quid venit in cor tuum, ut transgredereris verba sociorum tuorum? aut quis tibi dedit facultatem decimandi? Respondit illi: Num constitutio statuta est in Israel? Olus quod meum est, decimavi. Dixit illi: Notum sit tibi, quod statuta sit constitutio in Israel: Decimasti olus quod tuum est. Quando venit Raban Gamaliel inter eos, fecit proventus, & legumina rem dubiam, & reliquos omnes eorum fructus rem certam: Quando rediit Raban Gamaliel inter eos, & vidit quod depravati essent, fecit omnes eo-

שנתקלקלו עשה כל פירותיהם ודאי. עציץ נקוב חייב במעשרות תרומתם ואין מדמעות ואין חייבין עליהם חומש.

פרק ששי

א המקבל שדה מן הגוי מעשר ונותן לו אמר רבן שמעון בן גמליאל מה אם ירצה הגוי הזה שלא לעשר פירותיו אלא חולק ונותן לו בפניו. החולק שדה מן הגוי מעשר ונותן לו רבי שמעון אומר תורם ונותן לו לפיכך אם חזר הגוי ונתגייר או שמכר לישראל מעשר ונותן לו שכר ממנו שדה מעשר ונותן לו.

ב מה בין שוכר לחוכר. השוכר במעות והחוכר בפירות. החוכר שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו לפיכך אם חזר ישראל ולקחה ממנו או שמכרה לישראל אחר נוהג בה דמאי. החוכר שדה מן הכותי מעשר ונותן לו ושוקל ואוצר שוקל לקטרון מעשר ונותן לו.

ג לא יאמר ישראל לגוי ולכותי ולמי שאינו נאמן על המעשרות הילך מאתים זוז ושקול תחתי מן האוצר אלא אומר לו פוטרני מן האוצר וכן לא יאמר אדם לחברו הילך מאתים זוז יכול תחתי לאומנות לא אומר לו פוטרני מן האומנות המקבל שדה מישראל תורם ונותן לו רבי מאיר אומר מעשר ונותן לו רבי יהודה אומר אם נתן לו מאותו השדה ומאותו המין תורם ונותן לו משדה אחרת וממין אחר מעשר ונותן לו וחכמים אומרים אם אם מאותו שדה נתן לו בין מאותו המין בין ממין אחר תורם ונותן לו אם משדה אחרת נתן לו בין מאותו המין בין ממין אחר מעשר ונותן לו.

ר קבל הימנו זרע ליתן לו פירות בגורן מעשר ונותן לו מקום שחולקין על הגורן חולק בפניו קבל הימנו מעות ליתן לו פירות הכל מודים שמעשר ונותן לו. ישראל שקבל מחברו שדה לקצור שבלים

rum fructus rem certam. Vas hortense perforatum obligatur ad decimas, & separationes; at non fit commixtum separatione; neque eorum causa obligantur ad quintam partem.

CAPUT VI.

I. QUI accipit agrum a gentili, decimabit, & deinde illi dabit. Dixit Raban Simeon ben Gamaliel: Nonne licet gentili non decimare? sed dividet, & dabit coram illo. Si dividat agrum a gentili, decimabit, & illi dabit: R. Simeon dicit: Separabit separationem, & illi dabit partem. Si convertatur gentilis, & fiat proselytus, aut si vendat Israelitæ, debet decimare, & dare illi partem, si ab eo agrum colendum conduxerit, decimabit, & dabit partem.

II. Quodnam est discrimen inter mercedem, & societatem? Merces est in numis, & societas in fructibus; Si per societatem conduxerit agrum a gentili, debet decimare, & dabit illi partem; Idcirco si iterum Israelita emat ab eo, aut ipse vendat Israelitæ, observatur in eo consuetudo rei dubiæ: Si per societatem conduxerit agrum a Cuthæo, debet decimare, & dabit illi partem, & quando ponderat, & recondit, ponderabit ad diametrum, & decimabit, & dabit illi partem.

III. Non dicet Israelita gentili, & Cuthæo, & illi qui non est fide dignus de decimis; Ecce tibi 200. Zuzæ, & pondera pro me ex horreo; at illi dicet: Absolve me ex horreo: Et similiter non dicet socio suo: Ecce tibi 200. zuzæ, & metire mihi pro operariis; sed dicet illi: Libera me ab operariis: Qui mercede conducat agrum ab Israelita, faciet separationem, & dabit illi: Rabi Meir dicit: Decimabit, & dabit illi. R. Jehuda dicit: Si det ex ipso agro, & ex ipsa specie, faciet separationem, & dabit illi, si ex alio agro, & ex alia specie, decimabit, & dabit illi. Et sapientes dicunt; Si ex eodem agro, dabit illi; Sive ex ipsa sive ex alia specie, separabit separationem, & dabit illi. Si ex alio agro, dabit illi, sive ex ipsa, sive ex alia specie, decimabit, & dabit illi.

IV. Si accipiat ab eo semen, ut det illi fructus in area, decimabit & dabit illi: Ubi dividunt in area, dividet coram eo: Si accipiat ab eo numos, ut det illi fructus, omnes conveniunt, quod decimet, & illi det: Israelita si accipiat a socio suo agrum ad demeten-

כרמו לבציר בענבים זיתיו למסוק בזיתים נותן לו כמות שהם. שרוהו לקצור בחטים כרמו לבציר ביין זיתיו למסוק בשמן מעשר ונותן לו. העיד רבי יוסי בן המשולם משם רבי נתן אחיו שאמר משם רבי אליעזר בן חסמא שהמקבל שדה אבותיו מן הגוי למוסקו לזיתים נותן לו כמות שהם.

ה חבר ועם הארץ שירשו את אביהם עם הארץ אין רשאי שיאמר לו טול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני אלא חולקים בשוה אפילו חבר חולק לו כפניו חבר אוכל את היבש ושורף את הלח מפני שאסרו כל טהרותיו של עם הארץ נשרפות ירשו את אביהם חבר רשאי שיאמר טול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני אף על פי שאסרו חבר שמת והניח בנים חברים ועמי הארץ לא יוריש טהרותיו לעמי הארץ אלא לחברים בלבד.

ו הניח מעשר שני אין רשאי שיאמר לו טול אתה חטים ואני אטול שעורים אתה יין ואני שמן אלא אומר לו טול אתה מעות של חטים ואני מעות של שעורים טול אתה מעות של יין ואני מעות של שמן.

ז חבר ומי שאינו נאמן על המעשרות שלקחו פירות שירשו או שנשתתפו רשאי שיאמר לו טול אתה חטים ואני שעורים אתה יין ואני שמן שכל דבר שמותר למוכרו רמאי רשאי לעשות כן לקחו גריש של תבואה עביט של ענבים ומעטן של זיתים זה מעשר את שלו וזה מעשר את שלו אם לקח ואחר כך שתפו צריך לעשר את הכל.

ח זה הביא שהרי שבלים שלו וזה הביא שהרי שבלים שלו זה הביא כלי זיתים משלו וזה הביא כלי זיתים משלו זה הביא כלי ענבים משלו וזה הביא כלי ענבים משלו או שבצרו את כרמיהם בתוך גת אחת אחד מעשר ואחד שאינו

tendas ſpicas, & vineam ad vindemiandum uvas, & oleas ad decerpendum olivas, dabit illis ſicuti ſunt; Si accipiat agrum ad demetendum triticum, vineam ad colligendum vinum, & oleas ad diſtringendum in oleo, decimabit, & illi dabit. Teſtatus eſt R. Joſe ben Meſſulam nomine R. Nathan fratris ſui, qui dixit nomine R. Elieſer ben Chiſma; Si accipiat agrum majorum ſuorum a gentili ad decerpendum olivas, dabit ſicuti ſunt.

V. Si ſocius, & populus terræ conſequantur hæreditatem ab eorum patre; populus terræ non habet facultatem dicendi: Sume tibi triticum, quod eſt in tali loco, & ego ſumam triticum, quod eſt in tali loco; ſed divident æqualiter; Vel ſocius dividat in ejus conſpectu; ſocius comedet aridum, & comburet humidum; quia dixerunt cunctas puritates populi terræ eſſe comburendas; Si hæreditatem conſequantur ex eorum patre, ſocius habet facultatem dicendi: Sume tibi triticum, quod eſt in tali loco, & ego ſumam triticum, quod eſt in tali loco; ſume tibi vinum quod eſt in tali loco, & ego ſumam vinum quod eſt in tali loco; licet dixerunt; Si ſocius moriatur, & relinquat filios, qui ſint ſocii & populus terræ; non adeunda eſt hæreditas puritatum populo terræ, ſed ſociis duntaxat.

VI. Si relinquat decimam ſecundam, non habet facultatem dicendi: Sume tibi triticum & ego ſumam hordeum; Sume tibi vinum, & ego ſumam oleum; ſed illi dicet: Sume tibi pretium tritici, & ego pretium hordei; ſume tibi pretium vini, & ego pretium olei.

VII. Socius, & qui non eſt fide dignus ſuper decimis ſi emant fructus, aut per hæreditatem conſequantur, aut ineant ſocietatem; facultatem habet dicendi: Sume tibi triticum, & ego hordeum, tu vineum, & ego oleum; Etenim quod licite poteſt vendi ut res dubia, licet ſic fieri. Si emat acervum proventus, & clitellas uvarum, & cupam olivarum, iſte decimabit quod ſuum eſt, & ille decimabit quod ſuum eſt. Si emat, & deinde ſocietatem ineat, debet decimare ſuper toto.

VIII. Si alter adducat faſciculos ſpicarum, quæ ſuæ ſint, & alter adducat faſciculos ſpicarum, quæ ſuæ ſint; ſi iſte afferat caniſtros uvarum de bonis ſuis, & iſte afferat caniſtros uvarum, de bonis ſuis, ſi iſte afferat caniſtros olivarum de bonis ſuis, & ille afferat caniſtros olivarum de bonis ſuis, aut ſi vindemient vineas ſuas in uno lacu, ſi alter

מעשר המעשר מעשר את שלו ודאי וחצי
חלקו של חברו דמאי:

ט גר וגוי שירשו את אביהם
גוי רשאי שיאמר לו טול אתה צלמין
ואני כלים אתה יין ואני פירות אנקלוס
הגר חלק מאחיו והחמיר על עצמו הוליך
חלקו לים המלח ירשו את המרחץ רשאי
שיאמר לו תהא שבת בחלקך וחול בחלקי.

י ישראל וגוי שלקחו ביחד של
גוי אין רשאי שיאמר לו טול את צלמים
ואני כלים אתה יין ואני פירות לקחו את
המרחץ אין רשאי שיאמר לו תהא שבת
בחלקך וחול בחלקי ואם התנה עמו
מתחלה על מנת לעשות כן מותר. עיר
שיש בה ישראל וגוים שומרי ישראל
ושומרי גוים מתוקנים ושאין מתוקנים
שומרים מתקנים ושומרים אין מתקנים
רשאים לומר זה לזה צפון העיר בחלקנו
ודרומו בחלקכם אם באו לבית התענון
אסור.

פרק שביעי

א ישראל שקבל שדה מישראל
וכהן מכהן ולוי מלוי חולקים ביניהם ישראל
וכהן שקבל שדה מלוי או ישראל ולוי
שקבל שדה מכהן רשאין להתנות ביניהן
שהמעשר לאמצע. ישראל שקבל שדה
מכהן תרומה לכהן מעשר ראשון ומעשר
שני חולקים ביניהם. קבל שדה מלוי
מעשר ראשון תרומה ומעשר שני חולקים
ביניהם.

ב לוי שקבל שדה מכהן תרומה
לכהן ומעשר ראשון ומעשר שני חולקים
ביניהם. כהן שקבל שדה מלוי מעשר
ראשון ללוי תרומה ומעשר שני חולקים
ביניהם. ישראל שקבל שדה מכהן אמר לו
על מנת שהמעשר שלי על מנת שהמעשרות
שלך על מנת שהמעשרות שלי ושלך אסור
כהן שקבל שדה מישראל על מנת

alter decimet, & alter non decimet, qui decimavit, decimabit quod ſuum eſt uti rem certam, & dimidiam partem focii ſui ſicut rem dubiam.

IX. Si proſelytus & gentilis hæreditem, coofequantur ab eorum patre at gentilis habet facultatem diceodi: Sume tibi ſtatuas, & ego ſumam vaſa, tu ſume vinum, & ego fructus: Onkelos proſelytus diviſit cum fratribus ſuis, & ſuper ſe aggravavit; projecit partem ſuam in mare ſalſum; Si hæreditent balneum, facultatem habet dicendi: Sabbathum ſit in parte tua, & dies profanus in parte mea.

X. Si Iſraelita & gentilis emerint domum gentilis, non habet facultatem dicendi; Sume tibi ſtatuas, & ego vaſa, tu ſume vinum, & ego fructus: Si emant balneum, non habet facultatem dicendi; Sit Sabbathum in parte tua, & dies profanus in parte mea; Si vero ab initio pactus fuerit, ut ita fiat, licet. Si in urbe ſint Iſraelitæ, & gentiles, cuſtodes Iſraelitæ, & cuſtodes gentiles, res præparatæ, & res non præparatæ, ſi ſint cuſtodes qui præparent, & cuſtodes, qui non præparent, habent facultatem ſibi mutuo dicendi: Pars aquilonaris urbis ſit in noſtra portione, & pars auſtralis ſit in veſtra portione; Si ingrediantur in domum Idololatriæ, eſt vetitum.

CAPUT VII.

I. SI Iſraelita accipiat agrum ab Iſraelita, & ſacerdos a ſacerdote, & Levita a Levita, divident inter ſe: Iſraelita & Levita ſi accipiant agrum a Levita, aut ſi Iſraelita, & Levita accipiant agrum a ſacerdote, poſſunt paciſci inter ſe, ut decima in duas partes dividatur: Si Iſraelita accipiat agrum a ſacerdote, ſeparatio erit ſacerdoti, decimam primam, & decimam ſecundam inter ſe divident. Si accipiat agrum a Levita, decimam primam, ſeparationem, & decimam ſecundam inter ſe divident.

II. Si Levita accipiat agrum a ſacerdote, ſeparatio erit ſacerdoti, & decimam primam, & decimam ſecundam divident inter ſe; Sacerdos ſi accipiat agrum a Levita, decima prima erit Levitæ, ſeparationem & decimam ſecundam divident inter ſe: Si Iſraelita accipiat agrum a ſacerdote, eique dicat: Eo pacto ut decima ſit mea, eo pacto ut decimæ ſint tuæ, eo pacto ut decimæ ſint meæ, & tuæ; eſt vetitum. Sacerdos ſi accipiat agnum ab Iſraelita, eique dicat: Eo pacto ut decimæ ſint meæ;

שהמעשרות שלי מותר על מנת שהמעשרות שלך אסור על מנת שהמעשרות שלי ושלך אם קבל עליו כדרך המקבלים מותר ואם לאו אסור.

ג ישראלשקבל שדה מכהן אמר על מנת שאטול את המעשרות ואתנם לפלוני אסור ישראל שקבל שדה מכהן אמר על מנת שאטול אני ואתה ונותנם לפלוני מותר כהן ולוי ששכרו ושחכרו מכהן ומלוי מעשרות לשוכר ולחוכר. כהן ולוי שחכרו פירות שדה לישראל במחובר לקרקע מעשרות שלהם כתלוש מן הקרקע עד שלא מירחו מעשרות שלהם משמירחו מעשרות שלו מפריש תרומה ומעשר ונתן לכהן והשאר שלו.

ד מכר היא להם פירות עד שלא מירחו מעשרות הרי אלו שלו משמירחו מעשרות הרי אלו שלהם מפריש תרומה ותרומת מעשר ונותנם לכל כהן שירצה. ישראל שקבל מעות מכהן ליקח בהם פירות למחצית שכר אמר לו פחתו או הותירו הרי הם שלי מעשרות שלך אסור. כהן שקבל מעות מישראל ליקח בהם פירות למחצית שכר אמר לו פחתו או הותירו הרי הם שלי מעשרות שלך אם נתן לו שכרו מותר ואם לאו אסור.

ה ישראל שקבל שדה מכהן תרומה לכהן מכרה לישראל חולקין ביניהן קבל שדה מישראל חולקים ביניהם מכרה לישראל חולקים ביניהם קבל שדה מישראל חולקים ביניהם מכרה לכהן חולקים ביניהם קבל שדה מבת ישראל חולקים ביניהם נשאת לכהן חולקים ביניהם קבל שדה מבת כהן תרומה לבת כהן נשאת לישראל חולקים ביניהם נתארמלה או נתגרשה חזרה לתחלתה.

ו פרתו של כהן שהיתה שומר אצל ישראל וילדה בכור הבכור לכהן דברי רבי יהודה וחכמים אוסרים הבכור לשניהם אמר להם רבי יהודה אי אתם מורים כפירות שדה שהם שלו אמר לו שדה גופה שלו ופרה גופה לשניהם אף פרה אם היתה גופה שלו בכור לכהן.

meæ; erit licitum: Eo pacto ut decimæ ſint tuæ: eſt vetitum; Eo pacto ut decimæ ſint meæ, & tuæ; Si accipiat ſuper ſe, ſicut ſolent accipere, erit licitum, ſi minus erit vetitum.

III. Si Iſraelita accipiat agrum a ſacerdote, eique dicat: Eo pacto, ut ſumam decimas, & dem tali, eſt vetitum. Si Iſraelita accipiat agrum a ſacerdote, eique dicat: Eo pacto ut ſumam ego, & tu, & demus tali; erit licitum; Si ſacerdos, & Levita mercede conduxerint, & ſocietatem inierint de agro ſacerdotis, & Levitæ; Decimæ erunt pro conductione, & ſocietate: Sacerdos & Levita ſi ſocietatem ineant de fructibus agri Iſraelitæ; In eo quod eſt fundo adhærens, decimæ eorum erunt; in eo quod de fundo avulſum eſt, priuſquam ventilaverint, decimæ eorum erunt, poſtquam ventilaverint, decimæ ipſius erunt; ſeparabit ſeparationem, & decimam, & dabit ſacerdoti, & reliquum ipſius erat.

IV. Si vendat illis fructus, priuſquam ventilaverit, decimæ ipſius erunt, poſtquam ventilaverit, decimæ eorum erunt; ſeparabit ſeparationem & ſeparationem decimæ, & dabit cuilibet ſacerdoti. Si Iſraelita ſumat numos a ſacerdote, ut iis emat fructus pro dimidia parte mercedis, eique dicat; Si deſint, aut ſi ſuperent, ſint mei, & decimæ tuæ ſint; erit vetitum. Si ſacerdos ſumat numos ab Iſraelita, ut emat fructus pro dimidia parte mercedis, eique dicat: Si deſint aut ſuperent, ſint mei, & decimæ tuæ ſint; Si det illi mercedem ſuam, erit licitum, ſi minus erit vetitum.

V. Si Iſraelita accipiat agrum a ſacerdote; ſeparatio erit ſacerdoti; Si vendat illum Iſraelitæ, inter ſe ſi divident. Si accipiat agrum ab Iſraelita, divident inter ſe; ſi vendat illum ſacerdoti, divident inter ſe: Si accipiat agrum a filia Iſraelitæ, divident inter ſe; ſi nubat ſacerdoti; divident inter ſe; Si accipiat agrum a filia ſacerdotis, ſeparatio erit filiæ ſacerdotis; ſi nubat Iſraelitæ, divident inter ſe, ſi vidua facta ſit, aut fuerit repudiata, revertitur ad priſtinum ſtatum.

VI. Si vacca ſacerdotis quæ fuerit penes Iſraelitam pro cautione, pariat primogenitum, primogenitum erit ſacerdoti: Verba R. Jehuda: Et ſapientes dicunt: Primogenitum utriuſque erit. Dixit illis R. Jehuda: Si vos convenitis in fructibus agri, quod ipſius ſint: Reſponderunt: Ager ipſe ſuus eſt, & vacca ipſa utriuſque eſt; ita pariter vacca ſi omnino ſua eſſet, primogenitum eſſet ſacerdoti.

VII.

ז הנותן שרהו בקבלה לגוי ולכותי ולמי שאינו נאמן על המעשרות אף על פי שאינו רשאי לעשות כן אף על פי שלא בא לעונת המעשרות צריך ליעשר על ידו משבאו לעונת מעשר הנותן שרהו בקבלה לעם הארץ ער שלא בא לעונת המעשרות צריך לעשר על ידו ומשבאו לעונת המעשרות אין צריך לעשר על ידו כיצד היא עושה עוסר על הגורן תוטל ואינו חושש למה שאבלו שאין אחריות לרמאין.

ח כהן שמכר שרה לישראל על מנת שהמעשרות שלו לעולם מת אין לו במעשרות על מנת שמעשרות לבני מית מעשרות לבנים על מנת שהמעשרות שלי כל זמן ששרה לפניך מכרה לאחר אף על פי שחזר ולקחה ממנו אין לו במעשרות כלום ישראל שקבל שרה מכהן אמר לו על מנת שהמעשרות שלי ארבע או חמש שנים מותר לעולם אסור שאין כהן עושה כהן.

ט ובן בן לוי שהיה חייב מעות לישראל לא יהא גובה מאחרים ומפריש עליו שאין לוי עושה לוי מפריש ישראל בין ברשות לוי בין ברשות עני ועושה חשבון באחרונה דברי רבי מאיר רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרים אלא אם כן ניתן לו עישור.

י כהן שמכר שרה לישראל אמר לו על מנת שהמעשרות שלי ארבע וחמש שנים אין רשאי ליטע כרם ולזרעה חטים ולעשותה שרה קנים לעולם רשאי ליטע כרם ולזורעה חיטים ולעשותה שרה קנים.

פרק שמיני

א עם הארץ שאמר לחבר קח לו אגודת ירק אחד גלוסקין אחד רבי יוסי אומר אין צריך לעשר רבן שמעון בן גמליאל אומר אם החליף את המעה צריך לעשר. חמשה שאמרו לאחד צא והבא לנו עשר גלוסקין עשר אגודות של ירק הביא לכל אחד ואחד בפני עצמו חברים שבהם אין צריכין לעשר אלא על חלקם בלבד הביא לחם

VII. Si det agrum suum pro conducto gentili, & Cuthæo, & illi qui non est fide dignus respectu decimarum, licet ita fieri non liceat, quamvis nondum venerit ad tempus decimarum, tamen debet decimare ejus causa; postquam pervenit, ad tempus decimæ decimabit. Si det agrum suum pro conducto populo terræ, priusquam veniat tempus decimarum, debet decimare ejus causa; at postquam venit tempus decimarum, non est necesse ut decimet ejus causa. Quomodo faciet? Decimabit super area, & sumet, & non erit solicitus de eo quod comedit; quia non est cautio de futuro damno pro re dubia.

VIII. Sacerdos si vendat agrum Israelitæ eo pacto, ut decimæ suæ sint in perpetuum, postquam mortuus est, sibi non erunt amplius decimæ; eo pacto ut decimæ sint meis filiis: si moriatur, decimæ erunt filiis: Eo pacto ut decimæ meæ sint, quo tempore fuerit ager coram te; si ali vendat, licet iterum ab eo emat, nullo modo sibi erunt decimæ: Israelita si accipiat a sacerdote eique dicat: Eo pacto ut decimæ meæ sint quatuor aut quinque annos: erit licitum; Si in perpetuum; erit vetitum; quia sacerdos non facit sacerdotem.

IX. Et similiter si Levita debeat numos Israelitæ, non exiget ab aliis, ut separet pro eo; quia Levita non facit Levitam: Potest separare Levita sive ex beneplacito Levitæ, sive ex beneplacito pauperis, & faciet supputationem in fine; verba R. Meir; & R. Jehuda, & R. Jose, & R. Simeon prohibent, nisi quando illi det decimam.

X. Sacerdos si vendat agrum Israelitæ, eique dicat: Eo pacto ut decimæ meæ sint quatuor aut quinque annos; non licet plantare vineam, & serere triticum, & facere agrum cannarum in perpetuum; At licet plantare vineam, & serere triticum, & facere agrum cannarum.

CAPUT VIII.

I. SI populus terræ dicat socio: Sume mihi fasciculum oleris unum, placentam unam: R. Jose dicit; Non est necesse, ut decimetur; R. Jehuda dicit: Necesse est ut decimetur: Raban Simeon ben Gamaliel: Si permutet pecuniam, necesse est ut decimetur. Si quinque uni dicant: Egredere, & affer nobis decem placentas, & decem fasciculos oleris, si singulis seorsim afferat; socii qui inter illos sunt, non est necesse ut deciment, nisi super eorum parte dun-

מעורבין חברים שבהם צריכים לעשר על הכל נתנו לו אחת יתרה רבי יהודה אומר לשליח רבי יוסי אומר לאמצע.

ב המזמין את חברו שיאכל אצלו והוא אין מאמינו על המעשרות אומר מערב שבת מה שאני עתיד להפריש מחר הרי הוא מעשר זה מעשר עשוי עליו ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומות מעשר עליו מעשר שני בצפונו או בדרומו והחולל על המעות. אמר רבי יהודה היאך זה מעשר דבר שלא בא לתוך ידו מורה רבי יהודה בהולך ולוקח ממקום שלקח.

ג זה מזגו את הכוס ואמר מה שאני עתיד לשייר בשולי הכוס הרי זה מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומות מעשר עליו מעשר שני בצפון או בדרום ומחולל על המעות. פועל שהיה עושה אצל בעל הבית והוא אין מאמינו על המעשרות רבי יוסי אומר תנאי בית דין הוא שתהא תרומת מעשר משל בעל הבית ותרומת מעשר שני משל פועל.

ד הלוקח יין מבין הכותיים מערב שבת ושכח ולא הפריש אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הם תרומה ועשרה הבאים אחריהם מעשר ראשון ותשעה הבאים אחריהם מעשר שני מחיל ושתה מיד דברי רבי מאיר רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרים אמרו לו לרבי מאיר אי אתה מודה שאם יבקע הנוד ששתה זה טבל אמר להם לכשיבקע.

ה היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו והוא בבית המדרש או בשדה אומר שני תאנים שאני עתיד להפריש הרי הם תרומה ועשר הבאות אחריהם מעשר ראשון ותשע הבאות אחריהם מעשר שני היו דמאי אומר מה שאני עתיד להפריש מחר הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומות מעשר על מעשר שני בצפון או בדרום ומחולל על המותר.

ו נוטל תרומות ותרומת מעשר ומניחה במקום המוצנע אחת תרומה

duntaxat: Si illis afferat commixtos, ſocii, qui inrer illos ſunt, debent decimare pro omnibus. Si afferatur unu ſuperfluus; Rabi Jehuda dicit: Erir legato; Rabi Joſe dicit: Erit pro dimidia.

II. Si invitet ſocium, ut penes ſe comedat, & ipſe ei fidem non habeat de decimis, dicet veſpera Sabbathi: Quod mane ſeparabo; erit decima; hæc decima fiat pro eo, & reliqua decima illi proxima. Quod feci decimam fiat ſeparatio decimæ pro ea; decima ſecunda in ejus plaga aquilonari, aut auſtrali, & profanetur ſuper numis. Dicit R. Jehuda: Quomodo iſte poterit decimare rem, quæ nondum pervenit in ſuam poteſtatem? Conſentit R. Jehuda in eo, qui eat, & ſumat ex loco, ex quo iſte ſumſit.

III. Si ſibi miſceatur calix, & dicat: Quod ego ſum relicturus in ſundo calicis, erit decima, & reliqua decima illi proxima; Quod feci decimam, fiat ſeparatio decimæ pro illa, decima ſecunda ſit in plaga aquilonari, aut auſtrali, & profanetur ſuper numis: Si operarius operetur penes patremſamilias, eique fidem non habeat de decimis, R. Joſe dicit; pactum Synhedrii eſt, nt ſeparatio decimæ ſit ex bonis patrisfamilias, & ſeparatio decimæ ſecundæ ſit ex bonis operarii.

IV. Si emar vinum ex inrer Cuthæos a veſpera Sabbathi, & oblitus non ſeparaverit, dicet: Dno logi, quos ego ſum ſeparaturus, ſint ſeparatio, & decem, qui poſt eos adducentur, ſint decima prima, & novem, qui poſt eos adducentur, ſinr decima ſecunda; & incipiens bibet ſtatim; verba R. Meir: R. Jehuda, & R. Joſe, & R. Simeon prohibent: Dixerunt τῷ R. Meir; Nonne tu conſentis, quod ſi findatur uter, quod iſte bibar indecimatum? Reſpondit illis: Utique, quando findatur.

V. Si ſibi ſuerint ficus indecimatæ in domo ſua, & ipſe ſit in academia, aut in agro, dicet: Duæ ficus, quas ego ſeparaturus ſum, ſint ſeparatio, & decem ficus, quæ poſt eas adducentur, ſint decima prima, & novem, quæ poſt eas ſequentur, ſint decima ſecunda; Si ſint ex re dubia, dicet; Quod ego mane ſeparatnrus ſum, ſit decima, & reliqua decima ſit illi proxima; Quod feci decimam fiat ſeparatio decimæ pro illa, decima ſecunda ſit in plaga aquilonari, aur auſtrali, & profanetur ſuper reſiduo.

VI. Sumet ſeparationem, & ſeparationem decimæ, & eam recondet in lo-

טהורה ואחת תרומה טמאה . לא יטיף אדם שמן לא לתוך נר חדש ולא לתוך המדורה ולא לתוך דבר המאביר אבל קורא שם לתרומת מעשר שבה עד שלא תגיע לארץ כיוצא בו מי שהיו לו עשר חביות של מעשר טבל טמא ושל מעשר טבל טהור ראה אחד מהם שנשפכה או שנתגלתה אומר הרי זו עשויה תרומת מעשר על תשע אלו בשמן אסור מפני נכסי כהן ואם אמר הרי זו תרומת מעשר לא אמר כלום.

ז ראה אחד שהפריש תרומה ומעשרות ואמר הריני כמה שאמר זה דבריו קיימים רבי יוסי אומר בסמוך תנאי בית דין הוא המרבה במעשרות מעשרותיו מתוקנים ופירותיו מקולקלין הממעיט במעשרות מעשרותיו מקולקלין ופירותיו מתוקנים הקורא שם לשולי חבית לא ישתה מפיה לפיה לא ישתה משוליה מפני שהמשקין מעורבין אבל הקורא שם לשולי מגורה אוכל מפיה לפיה אוכל משוליה.

ח היו לפניו שתי כלכלות של טבל בזו מאה ובזו מאה נטלה תרומתם או מעשרות זו בזו הראשונה מעושרת של זו בזו ושל זו בזו אין הראשונה מעושרת. נוטל שתי תאנים שני עשורין ועשורו של עישור מעשרותיהם מעשרות בלכלה בחברתה קורא שם נוטל עשרים תאנים מאיזה מהם שירצה בזו מאה ובזו מאתים אם מקטנה הוא נוטל נוטל אחת עשרה ואם מגדולה נוטל נוטל את כולה לא השלים בזו מאה ובזו אלף אם מקטנה הוא נוטל נוטל חמש עשר ואם מגדולה הוא נוטל נוטל את כל הששים מכאן ואילך לפי החשבון.

ט היתה בידו כלכלה של פירות שאינה מתוקנת נוטל שני תשיעהא ותשיעהא של תשיע בין שהטבל מרובה על החולים ובין שהחולים מרובים על הטבל נוטל את כלה חולים כדי תרומת מעשר שבטבל בין שהמעשר טבל מרובה על החולים בין החולים מרובים על המעשר טבל נותן את כל החולים כדי תרומה מעשר שבמעשר טבל מאה

co abſcondito, ſive ſit ſeparatio munda, ſive ſeparatio immunda: Non diſtillabit oleum in lucernam novam, neque in rogum, neque in rem quæ perit, ſed nomine compellabit ſeparationis decimæ, quæ in eo eſt, donec perveniat ad terram: Similiter ſi habeat decem vaſa decimæ indecimati immundi, & decimæ indecimati mundi; Si videat unum ex iis effuſum, aut retectum, ſi dicat: Fiat ſeparatio decimæ pro his novem, vetitum eſt oleum quia eſt de facultatibus ſacerdotis; Si vero dicat: Sit hæc ſeparatio decimæ; nihil dixit.

VII. Si videat aliquem ſeparantem ſeparationem, & decimas, & dicat; Ecce ego ſicut iſte dicit; Ejus verba confirmantur: R. Joſe dicit: In eo quod eſt proximum eſt pactum Synhedrii: Qui multiplicat decimas, ejus decimæ erunt præparatæ, & ejus fructus depravati; Si diminuat decimas, ejus decimæ erunt depravatæ, & ejus fructus erunt præparati: Si nomine compellet fundum vaſis, non bibet ex ejus ore; ſi ejus os, non bibet quod eſt in ejus fundo, quia liquores ſunt commixti: At ſi nomine compellet fundum horrei, poterit comedere ex ejus ore, ſi ejus os, poterit comedere ex ejus fundo.

VIII. Si fuerint in ejus conſpectu duo caniſtri indecimati, & in altero ſint centum, & in altero centum, ſi ſumat eorum ſeparationem, aut decimas ex hoc pro illo, primus erit decimatus, ſi ex altero pro altero, & ex altero pro altero, primus non erit decimatus: Si ſumat duas ficus duorum denorum, & decimum decimi, eorum decimæ ſunt decimæ: Si ſit caniſter, & alterum nomine compellet, poterit ſumere viginti ficus ex quo ſibi libuerit; Si in altero ſint centum, & in altero 200. Si ſumat a minori, ſumet undecim; ſi a majori ſumat, licet ſumat totum, non perficit. Si in altero ſint 100. & in altero 1000. ſi a minori ſumat, ſumet quindecim, ſi a majori ſumat, ſumet omnes ſexaginta, hinc & ulterius juxta computum.

IX. Si ſit in ejus manu caniſter fructuum, qui non ſint præparati, ſumet duos nonos, & nonum noni, ſive indecimatum ſuperet profanum, ſive profanum ſuperet indecimatum, ſumet totum profanum juxta menſuram ſeparationis decimæ, quæ eſt in indecimato, ſive decima indecimati ſuperet profanum, ſive profanum ſuperet decimam indecimati; ſumet totum profanum juxta menſuram ſeparationis decimæ, quæ eſt in decima indecimati. Si fuerint 180. indecimati, ſu-

ושמונים טבל נוטל תשעים ושנים חסר עישור אחד מאה ועשר נוטל תשעים ושלשה חסר שני עשורים מכאן ואילך לפי החשבון.

י המפקיד לוג טבל אוכל עליו תשעים ותשעה הוא אומר לוג שבשולי חבית הרי הוא חולים ושאר תרומה על הכל נטל לאכול ונטל לשתות אומר לוג שבשולי חבית עשוי תרומת מעשר על מניין שבחבית ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו מעשר שני בצפונו או בדרומו מחולל על המעות.

יא כיצד המפקיד לוג מעשר אוכל עליו תשעים אומר לוג שמן שבשולי חבית הרי הם חולים ושאר תרומה על הכל. נטל לאכול ונטל לשתות אומר מעשר בדרומו עשוי תרומת מעשר על מניין שבחבית גמרן ודאי נותנם לכהן ספק גמרן ספק לא גמרן מעשר עליהם וקורא שם למעשרותיהם כיצד קורא שם למעשרותיהם אם היו של טבל אומר מעשרן בדרומן ותרומת מעשר בדרום דרומן אם היו של מעשר טבל אומר תרומת מעשר בדרום דרומן.

יב מי שהיו לו שתי חביות אחת של מעשר טבל טמא ואחר של מעשר טבל טהור מביא שני לוגין וממלא מזה תרומת מעשר על שניהם ומזה כדי תרומת מעשר על שתיהם הולך אצל הראשון ואומר אם זה מין טמא אין בדברי כלום ואם זה מין טהור מזה עשוי תרומה ומעשרות על שתיהם וקורא שם לראשון וחוזר וקורא שם לשני נמצאו חביות מתוקנות.

יג חלגינין אחד של מעשר טבל טמא ואחר מעשר של טבל טהור שותה מזה וטובל ושותה מזה וטובל ושותה משניהם באחת צריך טבילה באחרונה.

ſumet 92. minus uno decimo: Si fuerint 110. ſumet 93. exceptis duobus decimis, hinc & ulterius juxta computum.

X. Si penes ſe fuerit depoſitus logus indecimati, poterit pro eo comedere 99. & dicet; Logus qui eſt in fundo vaſis, ſit profanus, & reliqua ſit ſeparatio pro toto: Si ſumat ut comedat, & bibat, dicet; Logus qui eſt in fundo vaſis, fiat. ſeparatio decimæ juxta numerum, qui eſt in vaſe, & reliqua ſit decima illi proxima; Quod feci, decimam fiat ſeparatio decimæ pro illa, decima ſecunda in ejus plaga aquilonari, aut auſtrali, profanetur ſuper numis.

XI. Quomodo ſi penes ſe fuerit depoſitus logus decimæ, poterit pro eo comedere 90? Dicet: Logus olei, qui eſt in fundo vaſis, erit profanus, & reliqua erit ſeparatio pro toto: Si ſumit, ut comedat, & bibat, dicet: Decima in ejus parte auſtrali, fiat ſeparatio decimæ pro numero, qui eſt in vaſe: Si definiſſet uti rem certo indecimatam, dabit ſacerdoti, ſi dubitet utrum definierit necne, decimabit pro illis, & vocabit nomine ſuarum decimarum. Quomodo vocabit nomine ſuarum decimarum? Si erunt ex indecimato, dicet; Eorum decima ſit ad eorum plagam auſtralem, & ſeparatio decimæ ſit ad auſtrum eorum plagæ auſtralis; ſi fuerint ex decima indecimati immundi, dicet; ſeparatio decimæ ſit ad auſtrum ſuæ plagæ auſtralis.

XII. Siquis habeat duo vaſa, alterum decimæ indecimati immundi, & alterum decimæ decimati mundi, adducet duos logos, & implebit ex altero ſeparationem decimæ utriuſque, & ex altero juxta menſuram ſeparationis decimæ pro utroque; Accedens ad primum dicet; Si hoc ſit ex ſpecie immunda, mea verba non confirmentur; ſi vero hoc ſit ex ſpecie munda, fiat ad ſufficientiam ſeparationis, & decimabit pro utroque; & accedens ad ſecundum dicet; Si hoc ſit ex ſpecie immunda; mea verba non confirmentur; ſi vero hoc ſit ex ſpecie munda, ex hoc fiant ſeparatio & decimæ pro utroque; & vocabit nomine primum, atque iterum vocabit nomine ſecundum, & deprehendentur vaſa præparata.

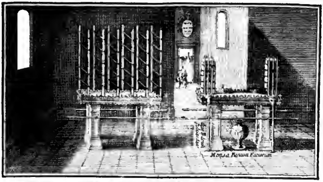
XIII. Si ſint duo doliola, alterum decimæ indecimati immundi, & alterum decimæ indecimati mundi, ſi bibat ex altero, lavabit, ſi ex altero bibat, lavabit, ſi bibat ſimul ex utroque, neceſſe eſt ut ſe lavet propter noviſſimum. Si quis habeat

מי שהיו לו שתי חביות אחת של מעשר טבל טמא ואחר של חולים טהורים מביא שני לגינין וממלא מזו כדי תרומת מעשר עליה ומזה כדי תרומות מעשר הולך אצל הראשון ואומר אם זה מין טמא אין בדברי בלום ואם זה מין טהור עשוי כדי תרומות מעשר עליה והולך אצל השני ואומר אם זה מין טמא אין בדברי בלום. ואם זה מין טהור עשוי כדי תרומת מעשר עליה קורא שם לראשון וחוזר וקורא שם לשני נמצאו חביות מתוקנות והלגינין אחד של מעשר טבל טמא ואחר של חולים טהורים שותה מזה וטובל ושותה מזה וטובל שתה משניהם כאחד צריך טבילה באחרונה.

duo vafa, alterum decimæ indecimati immundi, & alterum profani mundi, afferet duas hydrias, & implebit ex altero ad fufficientiam feparationis decimæ pro illo, & ex altero ad fufficientiam feparationis decimæ, accedens ad primum dicet: Si hoc fit ex fpecie immunda, mea verba non confirmentur, fi vero hoc fit ex fpecie munda, fiat ad fufficientiam feparationis decimæ pro illo. Et accedens ad fecundum dicet: Si hoc fit ex fpecie immunda; mea verba non confirmentur; fi vero fit ex fpecie munda, fiat ad fufficientiam feparationis decimæ pro illo: Nomine defignabit primum, atque iterum, nomine defignabit fecundum; deprehendentur duo vafa præparata; Si fint duæ hydriæ altera decimæ indecimati immundi, & altera profani mundi; fi bibet ex altera, lavabit, fi ex altera bibet, lavabit, fi fimul bibat ex utraque, neceffe eft, ut fe lavet propter noviffimam.

AD-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De ſeparationibus

NUNC PRIMUM
A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א רבי יהודה אומר חרש שתרם תרומתו תרומה אמר רבי יהודה מעשה בבניו של רבי יוחנן בן גדגדה שהיו חרשים והיו כל הטהרות שבירושלם נעשות על גבם אמרו לו משם ראיה טהרות אין צריכות מחשבה ונעשות על גב חרש שוטה וקטן תרומות ומעשרות צריכות מחשבה . רבי יצחק אומר משם רבי אלעזר תרומת חרש לא תצא לחולין מפני שהוא ספק יש בו דעת ספק אין בו דעת כיצד עושים בית דין ממנין לו אפטרופוס והוא תורם והם מקיימים על ידיו.

ב רבן שמעון בן גמליאל אומר

CAPUT PRIMUM.

I. RAbi Jehuda dicit: Si ſurdus ſeparet, ejus ſeparatio eſt ſeparatio. Dicit R. Jehuda. Narratur de filiis Rabi Jochanan ben Gudgoda, qui erant ſurdi, & omnes puritates in Hieruſalem per eos perficiebantur; Dixerunt illi: Hinc eſt demonſtratio, quod puritates non requirant cogitationem, & fieri poſſunt per ſurdum, cœcum, & parvulum; Separationes decimarum requirunt cogitationem. R. Iſaach dicit nomine R. Elieſer: Separatio ſurdi fieri non poterit profana, quia eſt dubia: Si in eo ſit cognitio, erit dubium, ſi non ſit cognitio, quomodo facient? Synhedrium conſtituebat illi precuratorem, & ille ſeparabat, & ipſum confirmabat quod agebat.

II. Raban Simeon ben Gamaliel dicit.

איזהו חרש שהית חרש מתחלתו אבל
פקח שנתחרש הוא תורם והם מקיימים
על ידיו שומע ואינו מדבר זה הוא אלם
מדבר ואינו שומע זה הוא חרש זה וזה
הרי הם בפקח לכל דבר איזהו שוטה
היוצא יחידי בלילה והלן בבית הקברות
ומקרע את כסותו והמאבד את מה
שנותנים לו פעמים שוטה ופעמים חלום
זה הכלל כל זמן שהוא שוטה הרי הוא
כשוטה לכל דבר חלום הרי הוא בפקח
לכל דבר.

ג רבי יהודה אומר קטן שהניחו
אביו במקשה הוא תורם ואביו מקיים על
ידו תרומתו תרומה אמרו לו לא הוא
שתרם אלא אביו שמיטן אחריו כיצד
תורם את שאינו שלו הרי שירד לתוך
שדה חברו וליקט ותרם שלא ברשות אם
חושש משום גזל אין תרומתו תרומה אם
אינו חושש משום גזל תרומתו תרומה
כיצד ידוע אם חושש משום גזל אין
תרומתו תרומה אם אינו חושש משום
גזל תרומתו תרומה כיצד ידוע אם חושש
משום גזל אם לאו הרי שבא בעל הבית
ומצאו ואמר לו כלך אצל יפות נמצאו
יפות אינו חושש משום גזל ואם לאו הרי
חושש משום גזל.

ד אם היה בעל הבית מלקט
ומוסיף עליהם בין כך ובין כך אינו חושש
משום גזל. הגנב והגזלן והאנס תרומתם
תרומה ומעשרותיהם מעשר והקדישם
הקדש אם היו בעלים מרדפים אחריהם
אין תרומתם תרומה ואין מעשרותיהם
מעשר ואין הקדישם הקדיש בעלי בתים
מקרקן תרומתם תרומה ומעשרותם
מעשרות והקדישם הקדיש.

ה הבן והשכיר והעבד והאשה
תורמים על מה שהם אוכלים אבל לא
יתרמו על הכל שאין אדם תורם דבר
שאינו שלו הבן בשל אביו והאשה בעיסתה
הרי אלו תורמים מפני שתרמו ברשות
אריס שתרם ובא בעל הבית ועכב אם עד
שלא תרם עכב אין תרומתו תרומה ואם
משתרם עכב תרומתו תרומה אבל אין
רשאי לכוציא מעשר אלא על חלקו

cit. Quinam est surdus? Qui est surdus ab initio, at si prudens fiat surdus, ipse separabit, & per eum confirmatur: Si audiat, at non loquatur, hic est mutus; si loquatur, at non audiat, hic est surdus, uterque erit sicut prudens in cunctis rebus; Quinam est stultus? Qui solus egreditur noctu, & pernoctat in domo sepulchrorum, & lacerat tegumentum suum, & perdit, quod illi datur; aliquando est stultus, & aliquando est sanus: Hæc est regula generalis; quo tempore est stultus reputatur sicut stultus in cunctis rebus, quo tempore est sanus, reputatur sicut prudens in cunctis rebus.

III. R. Jehuda dicit: Puer, quem reliquerit ejus pater in area, poterit separare, & ejus pater per eum confirmabit, & ejus separatio erit separatio. Dixerunt illi: Non ipse separavit, sed ejus pater perscrutatur post eum: Quomodo separabit id quod suum non est? Si aliquis descendens in agrum socii sui colligat & separet sine ejus permissu, si sit solicitus respectu rapinæ, ejus separatio non erit separatio, si non sit solicitus respectu rapinæ, ejus separatio erit separatio. Quomodo cognoscetur utrum sit an non sit solicitus respectu rapinæ? Si adveniens paterfamilias eum deprehendat & dicat: Incede post fructus meliores; si inveniantur meliores, non erit solicitus respectu rapinæ, si minus, erit solicitus respectu rapinæ.

IV. Si paterfamilias colligeret, & illis adderet, sive hoc sive illo modo, non erit solicitus respectu rapinæ. Si fuerit latro, raptor, & violentus, eorum separatio erit separatio, & eorum decimæ erunt decima, & eorum sanctificatio erit sanctificatio: Si domini illos insequantur, eorum separatio non erit separatio, & eorum decimæ non erit decima, neque eorum sanctificatio erit sanctificatio: Si patresfamilias vinciant, eorum separatio erit separatio, & eorum decimæ erunt decima, & eorum sanctificatio erit sanctificatio.

V. Filius, & mercenarius, & servus, & mulier possunt separare ea quæ comedunt, at non poterunt separare totum, quia nemo potest separare, quod suum non est: Filius ex bonis patris, & mulier in sua massa poterunt separare, quia ex permissu separant. Si hortulanus separet, & adveniens paterfamilias impediat, si priusquam separet, impediat, ejus separatio non erit separatio, si vero postquam separaverit, impediat, ejus separatio erit separatio; at non potest educere decimam nisi super

sua

בלכר. פועל שתרם את הגרן אין תרומתו תרומה אם אמר לו בעל הבית כנס לי גרני תרומתו תרומה שאין הגרן נכנס אלא אם בן נתרם.

ו פועלים שתרמו את הבור אין תרומתם תרומה ואם היה בור קטן ואחרים משתמשים בו תרומתם תרומה רשאי בעל הבית להפקיר מעשר טבל כדי תרומות מעשר שבמעשר רבי יוסי אומר בעל הבית שתרם את המעשר מה שעשה עשוי . אפטרופין תורמים ומעשרים על נכסי יתומים מוכרים בתים שדות וכרמים בהמה עבדים ושפחות להאכיל ליתומים ולעשות עליהם סוכה ולולב וציצית וכל מצות האמורות בתורה ולקנות להם ספר תורה נביאים וכתובים דבר קצוב מן התורה אבל אין פודים עליהם שבויין ואין פוסקים עליהם צדקה בבית הכנסת דבר שאינו קצוב מן התורה.

ז ואינו רשאים להוציא עבדים בני חורין אבל מוכרים אותם לאחרים ואחרים מוציאים אותם בני חורין רבי אומר אומר אני שנותן דמיו ופודה את עצמו . אין מוכרים ברחוק ליקח בקרוב ברע ליקח ביפה אין דנין לחוב ולזכות להכנים להוציא ליתומים אלא אם בן נטלו רשות מבית דין וצריכים אפטרופין לחשב עם היתומים באחרונה דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר אין ליתומים אלא מה שהניחו להם אפטרופין מוכרים עבדים ליקח בהם קרקעות אין בית דין עושים אפטרופין נשים ועבדים בתחלה ואם מנה אותם אביהם בחייו עושים אפטורפין.

ח רבי שמעון בן אלעזר אומר יתומים שסמכו אצל בעל הבית או שסמכם אביהם או שסמכום בית דין מעשר מאכילם מפני תקון העולם וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר יתום בן לוי שגדל אצל בעל הבית מעשר ומאכילו מפני תקון העולם היה למד אצל לוי או כהן או עני הרי זה מאכילו משלו אם היה בן

ſua parte duntaxat : Si operarius ſeparet aream , ejus ſeparatio non erit ſeparatio ; ſi illi dicat paterſamilias ; introduc mihi meam aream ; ejus ſeparatio erit ſeparatio ; quia non introducitur area , niſi poſtquam fuerit ſeparata .

VI. Si operarii ſeparaverint ex lacu, eorum ſeparatio non eſt ſeparatio ; ſi vero fuerit lacus parvus , & alii illo utantur , eorum ſeparatio erit ſeparatio : Poteſt paterſamilias deponere decimam indecimati ad meoſuram ſeparationis decimæ, quæ eſt in decima . R. Joſe dicit : Si paterſamilias ſeparaverit decimam , quod fecit, fecit. Procuratores ſeparant , & decimant facultates pupillorum ; & poſſunt vendere domos , agros, & vineas, jumenta , ſervos , & ancillas, ut nutriant pupillos, atque ut illis faciant tabernaculum, & palmam , & fimbrias, & cuncta præcepta memorata in lege , atque ut emant illis librum legis , prophetas , & Hagiographa, quod definitur a lege; at non poſſunt pro ipſis redimere captivos, oeque ſuppeditare pro ipſis eleemoſynas in domo congregationis , quod a lege non definitur .

VIII. Neque poſſunt manumittere ſervos, at poſſunt eos aliis vendere, ut alii eos poſſint manumittere : Rabi dicit: Ego dico, quod poſſit dare ſui pretium , & ſeipſum redimere . Non poſſunt vendere locum remotum, ut emant proximum , neque malum , ut emant bonum ; Non judicant debitum , neque creditum , neque redditum , neque impenſam pro pupillis , niſi quando ſumant facultatem a Synhedrio ; & neceſſe eſt , ut in fine procurator rationem reddat pupillis ; Verba Rabi : Raban Simeon beo Gamaliel dicit : Non habent pupilli niſi quod ſibi reliquerint procuratores: Poſſunt vendere ſervos, ut ex iis emant ſundos ; Synhedrium non facit procuratorem mulieres , & ſervos de induſtria , at ſi eos conſtituat eorum pater vivens , faciunt procuratores .

VIII. R. Simeon ben Elieſer dicit : Si pupilli accumbant penes patremſamilias , ſive eos conſtituerit eorum pater ſive Synhedrium , decimabit, & eos nutriunt propter inſtitutum mundi ; & ſimiliter R. Simeon ben Elieſer dicebat: Si pupillus Levitæ nutriatur penes patremſamilias , decimabit , & eum nutriet propter inſtitutum mundi: Si conſueverit penes Levitam , aut ſacerdotem , aut pauperem, nutriet de ſuo, ſi fuerit filius uxoris ſuæ ſacerdotis , aut

Le-

אשתו כהן או לוי או עני הרי זה מאכילו מחלקן.

ט קטן שאמר לאחד בשוק האכילני מעשר מחלקו מאכילו מפני תקון עולם אם היה חייב לו מזונות או שעשה עמו כדי מזונותיו מאכילו משלו ועושה לו בחלקו סגלה.

י לא יתרום בעל הבית מעשר ויטול רשות מן הלוי ולא את הזרוע והלחיים והקבה ויטול רשות מן הכהן אבל מלוה אותם להיות מפריש עליהם מחלקן מכרי כהונה ולויה אינו רשאין לעשות כן בדברים האובדים מותר מפני שהוא כמשיב אבדה . רבי אלעזר אומר מי שבא בדרך ובידו תאנים וענבים ומלפפונות שאין יכולין להגיע לעיר משליכם לתוך הנקע או לתוך הסנאין היה עובר בין הגוים ובין הכותיים ובידו דברים שאין יכולים ליגע לעיר מניחם על גבי סלע רבי יוסי אומר נותנם בפונדתו עד שיסריחם.

יא גוי שתרם של חברים ושל ישראל אפילו ברשות אין תרומתו תרומה מעשה בפינא בישראל אחד שאמר לגוי תרום לי גרני ותרמת וחזרה תרומה לגרן ובא מעשה לפני רבן גמליאל ואמר הואיל והגוי תרם אינה תרומה רבי יצחק אומר גוי שתרם את של ישראל והבעלים מקיימים על ידיו תרומתו תרומה.

פרק שני

א המוכר פירות לחברו ואמר לו פירות שמכרתי לך טבלים הם בשר הוא בכור יין יין נסך הוא שורת הדין אין נאמן רבי יהודה אומר לא נחשדו ישראל על כן אלא הכל לפי מה שהוא האיש היה מקרב עמו זבחים ואמר לו נתפגלו היה עושה עמו טהרות ואמר לו נטמאו לא נחשדו ישראל על כן אבל אמר לו זבחים שהקרבתי עמך באותו היום נטמאו שורת הדין אין נאמן רבי יהודה אומר לא נחשדו ישראל על כן אלא הכל לפי מה שהוא האיש.

ב השוחט את הפסח על בני

Levita, aut pauperis, ex sua portione nutrietur.

IX. Si puer dicat alicui in foro; Nutri me: Decimabit de sua parte, & eum nutriet propter institutum mundi: Si illi debeat alimentum, aut operetur cum eo propter suum alimentum, de suo nutriet, & faciet illi in parte sua peculium.

X. Non debet separare paterfamilias decimam, ut sumat facultatem a Levita, neque armum, maxillas, & coagulum, ut sumat facultatem a sacerdote; sed potest mutuo dare, ut separet pro ipsis ex eorum portione. Cognatis sacerdotii & ordinis Levitici non ita facere licet; In rebus perditis permittitur, quia est quasi restitutio rei perditæ. R. Eliefer dicit: Siquis incedat per viam, & sint in ejus manu ficus, & uvæ & melopepones, qui non possint adduci in urbem, projiciet in fossam, aut in dumentum: Si pertranseat inter gentiles, & inter Cuthæos, & in ejus manu sint res, quæ non possint adduci in urbem, relinquet super saxo; Rabi Jose dicit: Reponet in suo cingulo, donec putrescant.

XI. Si gentilis separet proventum sociorum, & Israelitæ, vel ex permissu, ejus separatio non erit separatio: Narratur in Pina de Israelita, qui dixit gentili: Separa pro me horreum meum: Et separavit; & restituit separationem in horreum; & adductum est factum coram Raban Gamaliel, & dixit; Quoniam gentilis separavit, non est separatio: R. Isaach dicit: Si gentilis separet proventum Israelitæ, & confirmetur a dominis, ejus separatio erit separatio.

CAPUT II.

I. Siquis vendat fructus socio suo, eique dicat: Fructus quos tibi vendidi, sunt indecimati: Caro est caro primogeniti, vinum est vinum libaminis: Ex instituto judicii non est fide dignus. R. Jehuda dicit: De hoc Israelitæ non sunt suspecti; Et omne erit juxta conditionem viri: Si Israelita offerat cum eo sacrificia, & dicat: Facta sunt abominanda. Si cum eo faciat puritates, eique dicat: Pollutæ sunt: Institutum judicii est, ut non sit fide dignus: At si dicat: Sacrificia, quæ tecum obtuli eo die, polluta sunt; ex instituto judicii non at fide dignus. Rabi Jehuda dicit: De hoc sunt suspecti Israelitæ; at omne erit juxta conditionem viri.

II. Si mactet Pascha pro filiis societatis,

חבורה ואמר שלא לעצמו שהטהרו שורה הרין אין נאמן רבי יהודה אומר עד שלא יתחיל בו נאמן משהתחילו בו אינו נאמן.

ג אין תורמים ממין על שאינו מינו אבל אמרו כל מיני חטים אחד כל מין אופילים ואגוזים ושקדים ורמונים אחד תורמים ומעשרים מזה על זה היו לו תאנים שחורות ולבנות בתוך ביתו וכן שני מיני חיטים תורמים ומעשרים מזה על זה רבי יצחק אומר משם רבי אלעזר בית שמאי אומר אין תורמים בית הלל אומר תורמים כיצד אין תורמים מן החדש על הישן אין תורמים מפירות שנה זו על פירות שנה שעברה ולא מפרות שנה שעברה על פירות שנה זו אבל שדה שנעשת שתי בריכות בשנה וכן שדה בית השלחים תורמים ומעשרים מזה על זה.

ד לקט ירק בערב ראש השנה עד שלא בא השמש וחזר ולקט משבא השמש אין תורמים ומעשרים זה על זה מפני שזה חדש וזה ישן היתה שנית ונכנסה שלישית הראשון מתעשר מעשר שני והשני מתעשר מעשר עני.

ה ליקט אתרוג בערב חמשה עשר בשבט עד שלא בא השמש וחזר ולקט אחר משבא השמש אין תורמים ואין מעשרים מזה על זה מפני שזה חדש וזה ישן היתה שלישית ונכנס רביעית הראשון מתעשר מעשר עני והשני מתעשר מעשר שני.

ו כיצד אין תורמים מן התלוש על המחובר אמר פירות תלושין אלו עשויין תרומה ומעשרות על פירות מחוברין אלו או פירות מחוברים עשוים תרומה ומעשרות על פירות מחוברים אלו לכשיתלשו הרי זה אוכל מהם עראי ועושה אותו תרומה ומעשרות על מקום אחר עד שיתלשו נתלשו דבריו קיימים.

ז כיוצא בו מי שהיה בא בדרך

tatis, & dicat: Sine suo nomine mactavi; Ratio requirit, ut non sit fide dignus: R. Jehuda dicit: Priusquam incipiat, erit fide dignus; postquam inceperit, non erit fide dignus.

III. Non separant ex specie pro ea quæ non sit ex sua specie; At dixerunt: Omnes species tritici sunt una species; omnes species ficuum, nucum, amygdalarum, & malogranatorum sunt una species; Separant & decimant ex hac specie pro illa: Si sibi fuerint ficus nigræ, & albæ in domo sua, & similiter duæ species tritici, possunt separare & decimare ex hac pro illa. R. Isaach dicit nomine R. Eliezer: Schola Schammai dicit: Non licet separare ex hac pro illa: Schola Hillel dicit: Licet separare: Quomodo? Non licet separare ex novo pro veteri, neque ex fructibus hujus anni pro fructibus anni præteriti, neque ex fructibus anni prætetiti pro fructibus hujus anni; at in agro, qui producat in anno duos proventus, & in agro siticuloso licet separare, & decimare ex hac pro illa.

IV. Si colligat olus in vigilia principii anni ante occasum solis, atque iterum colligat post occasum solis, non licet separare, neque decimare ex hoc pro illo; quia hoc est novum, & illud vetus: Si esset annus secundus, & ingrederetur tertius, in primo decimatur decima secunda, & in secundo decimatur decima pauperis.

V. Si colligat citrum in vespera diei decimæ quintæ mensis Schevat ante occasum solis, atque iterum colligat post occasum solis, non licet separare, & decimare ex hac pro illa, quia hæc est nova, & illa vetus; si fuerit tertius annus, & ingrediatur quartus, prima decimatur pro decima pauperis, & secunda decimatur pro decima secunda.

VI. Quomodo non licet separare ex avulso ex terra, pro terræ adhærente? Si dicat: Fructus isti, qui sunt avulsi, fiant separatio, & decimæ pro his fructibus terræ adhærentibus, aut fructus isti terræ adhærentes fiant separatio, & decimæ pro istis fructihus ex terra avulsis; nihil dixit: At si dicat: Isti fructis ex terra avulsi fiant separatio, & decimæ pro his fructibus terræ adhærentibus, postquam fuerint avulsi: Tum poterit comedere ex iis accidentaliter; & faciet eos separationem, & decimas super alio loco, donec evellantur; postquam avulsi fuerint, ejus verba confirmantur.

VII. Similiter siquis incedat per viam, & habeat in manu sua canistrum fructuum,

והיתה בירו כלכלה של פירות שאינן מתוקנים אומר הרי זו עשויה תרומה ומעשרות על פירות שיש לי בתוך ביתי לכשיגיע לעיר הרי זה אוכל ממנה עראי ועושה אותה תרומה ומעשרות על מקום אחר עד שיגיע לעיר הגיע לעיר רבריו קיימים נאכלו פירות או נגנבו או שאברו עד שלא הגיע לעיר כלכלה כטבלא משהגיע לעיר רבריו קיימים.

ח יתר על כן אמר רבי אליעזר בן יעקב פירות ערוגה זו עשויין תרומה ומעשרות על פירות ערוגה לכשתבא שליש ותיעקר.

ט כיצד אין תורמים מפירות הארץ על פירות חוצה לארץ אין תורמים מפירות ארץ ישראל על פירות סוריא ולא מפירות סוריא על פירות ארץ ישראל ישראל שקנה שדה בסוריא הרי הוא כקונה בפרוזרור שבירושלם תורם ומעשר עליה. ישראל וגוי שקנו שדה בסוריא הרי הן כטבל וכמעשר שנתערבו זה בזה רברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר חלקו של ישראל חייב חלקו של גוי פטור.

י ישראל שקנה שדה בסוריא אף על פי שחזר ומכרה לגוי חייבת במעשרות ובשביעית שכבר נתחייבה. אבל האריסין והחכורות ובתי אבות וגוי שמשכן שדהו לישראל אף על פי שעשה ישראל ניטוסות עליה פטורה מן המעשרות ופטורה מן השמטה.

יא איזו היא הארץ ואיזו היא חוצה לארץ כל ששופע מטור אמנון ואלך ארץ ישראל מטור אמנון ולפנים חוצה לארץ נסים שבים רואים אותם כאלו חוט מתוח מטורי אמנון עד נחלי מצרים מחוט ולפנים ארץ ישראל מחוט להוץ חוצה לארץ רבי יהורה אומר כל שהוא כנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ ישראל שנאמר וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול. נסים שבצדדים רואים אותם כאלו חוט מתוח מקפלריא עד אוקיינוס מנחל מצרים עד אוקיינוס מחוט ולפנים ארץ ישראל מחוט ולחוץ חוצה לארץ.

ctuum, qui noo sint præparati, dicet: Hic fiat separatio & decimæ pro fructibus, quos habeo domi meæ; Postquam pervenit in civitatem, comedat ex eo accidentaliter, & faciet ipsum separationem & decimas super alio loco, priusquam perveniat ad urbem; Quando pervenit ad urbem ejus verba confirmantur: Si comesti fuerinr fructus aut furto surrepti, aut amissi fuerint, priusquam perveniat ad urbem, canister erit indecimatus; postquam pervenit ad urbem, ejus verba confirmantur.

VIII. Præterea dixit R. Eliefer ben Jacob: Fructus hujus areolæ possunt fieri separatio, & decimæ pro fructibus istius areolæ, postquam creverint ad tertiam partem, & avulsi fuerint.

IX. Quomodo non separant fructus terræ pro fructibus natis in locis extra terram? Non separant ex fructibus terræ Israel pro fructibus Syriæ, neque ex fructibus Syriæ pro fructibus terræ Israel: Israelita si acquirat agrum in Syria, reputatur perinde ac aquirat in vestibulo, quod est in Hierusalem, pro ipso potest separare, & decimare. Si Israelita, & gentilis acquirant agrum in Syria, ecce fructus reputantur sicut indecimati, & sicut decima, quæ sir commixta; Verba Rabi; Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Pars Israelitæ obligatur, pars gentilis absolvitur.

X. Si Israelita acquirat agrum in Syria, vel si iterum vendat gentili, obligatur ad decimas, & ad jus anni septimi, quia jam fuerat obligatus; at hortulani, & societates, & patresfamilias si oppignerent agrum Israelitæ, licet Israelita in eo usus esset suo jure, liber est a decimis, & liber est ab intermissione.

XI. Quænam est terra, & quioam sunt loci extra terram? Quod descendit a monte Amnon, & ultra est terra Israel, a monte Amnon & intra sunt loci extra terram: Scopuli, qui sunt in mari, considerentur quasi funiculus protractus a montibus Amnon usque ad fluvium Ægypti, a funiculo & intrinsecus est terra Israel, a funiculo & extrinsecus sunt loci extra terram. Rabi Jehuda dicit: Quod est e regione terræ Israel, consideratur sicut terra Israel: Dictum est enim: *Finis ad occidentem erit vobis mare magnum; & finis*. Scopuli qui sunt in lateribus considerantur quasi funiculus protractus a Kaplaria usque ad oceanum, a fluvio Ægypti usque ad oceanum; a funiculo & intrinsecus est terra Israel, a funiculo & extrinsecus sunt loci extra terram.

XII.

יב כפינה הבאה מחוצה לארץ והיו בה פירות מחוט ולפנים אם היא נששת חייבת לפי חשבון היוצא לחוצה לארץ אין חייבת לפי חשבון רבי אליעזר אומר עפר ארץ ישראל כל שהוא חייב לפי חשבון אבל ערלה וכלאי הכרם שוין לגוי בארץ ישראל בסוריא בחוצה לארץ אלא שרבי יהודה אומר אין לנכרי כרם רבעי בסוריא וחכמים אומרים יש לו אמר רבי יהודה מעשה בשבין ראש בית הכנסת של כזיב שלקח הגוי רבעי בסוריא ונתן לו דמיו ובא ושאל את רבן גמליאל שהיה עובר ממקום למקום ואמר לו המתן עד שנהיה בהלכה אמר לו משם ראיה אף הוא שלה לו ביד שליח חרש סרה שעשית עשית אבל לא תשנה לעשות כן.

יג אין תורמים מן התבואה שלא הביאה שליש כיצד יודע אם הביאה שליש אם לאו אם זורעת ומצמחת הדבר ידוע שהביאה שליש אם זורעה ואינה מצמחת הדבר ידוע שלא הביאה שליש.

XII. Si navis advenerit ex locis extra terram, & in ea essent fructus a funiculo & intrinsecus, quando terram attingit, obligatur juxta computum, si educatur in loco extra terram, non obligatur juxta computum. R. Eliefer dicit: Pulvis terræ Israel quantalacunque sit, obligatur juxta computum: At præputium arboris, atque hæterogenea vineæ sunt æqualia gentili in terra Israel in Syria, & in locis extra terram: At R. Jehuda dicit: Non est alieno vinea anni quarti in Syria: Et sapientes dicunt: Est illi: Dicit R. Jehuda: Contigit in Sibion, ut princeps domus congregationis Chazib emerit a gentili fructus plantæ anni quarti, & veniens peteret a Raban Gamaliel, qui transiliebat de loco ad locum, eique dixit: Expecta donec demus decisionem. Dixit illi: Hinc probatur in contrarium; Ipse quoque misit per servum mutum: Quod fecisti, fecisti; At iterum ne ita facias.

XIII. Non licet separare ex proventu qui nondum creverit ad tertiam partem: Quomodo cognoscetur, utrum creverit an non ad tertiam partem? Si satus fuerit, & germinaverit, notum erit, quod creverit ad tertiam partem: Si satus fuerit, & non germinaverit, notum erit quod non creverit ad tertiam partem.

פרק שלישי

א מפני מה אמרו אלם לא יתרום מפני שאין יכול לברך מפני מה אמרו סומא לא יתרום מפני שאין יכול לבור את היפה מן הרע מפני מה אמרו שבור לא יתרום מפני שאין בו דעת אף על פי שאמרו שבור מקחו מקח וממכרו ממכר מתנתו מתנה ונדרו נדר הקדשו הקדש עבר עברה שחייב עליה חטאת מחייבים אותו סקילה כללו של דבר שבור הרי הוא כפקח לכל דבר.

ב מפני מה אמרו בעל קרי לא יתרום מפני שאינו יכול לברך מפני מה אמרו ערום לא יתרום מפני שאינו יכול לברך אבל מכסה את עצמו בתבן ובקש ובכל דבר ומברך היה הולך להפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר עני מאימתי מברך עליהם משהפרישם הפרישם אם עתיר

C A P U T III.

I. CUR dixerunt, quod mutus non debeat separare? Quia non potest benedicere? Cur dixerunt quod cæcus non debeat separare? Quia non potest seligere bonum a malo. Cur dixerunt, quod stultus non debeat separare? Quia non est illi scientia: Licet dixerunt; quod stulti emtio sit emtio, & ejus venditio sit venditio, & ejus donatio sit donatio, & ejus votum sit votum, & ejus sanctificatio sit sanctificatio; & ejus peccatum sit peccatum; Etenim si committat peccatum, cujus causa teneatur sacrificio pro peccato, punitur lapidatione; Regula generalis est, quod stultus ombino sicut prudens consideretur.

II. Cur dixerunt, quod passus casum nocturni seminis non debeat separare? Quia non potest benedicere. Cur dixerunt, quod nudus non debeat separare? Quia non potest benedicere: At si se tegat palea, & stramine, & re qualibet, poterit benedicere, & incedere ad separandum separationem, & decimam primam, & decimam pauperis. Quando benedicet? Postquam separaverit, si se-

יקרות להם שם אין בהם קדושה עד
שיקרא להם שם ואם אין עתיד לקרות
להם שם כיון שהפרישם נתקדשו.

ג רבי יהודה אומר מודד אדם
את טבלו ומכניסו לתוך ביתו ובלבד שלא
יתרום במדה במשקל מונה אדם את טבלו
ומכניסו לתוך ביתו ובלבד שלא יתרום
במנין רבי יוסי ברבי יהודה אומר לא
במדה ולא במדוד ולא במשקל ולא בשקול
ולא במניין ולא במנוי אמר לו מעשה
שהיינו מלקטים תאנים אחר אביך ואמר
לנו היו מונין.

ד אמר רבי שמעון בן אלעזר
מעשה בזקן אחד בערדסקים שהיה שוקל
את כלכלתו מלאה וחוזר ושוקלה ריקנית
והיה רבי מאיר משבחו התורם את
הכלכלה ונמצאו פירות בצדי כלכלה הרי
אלו תרומה מפני שלבו לתרום על הכל.
היו לפניו תאנים ורמונים אין מחייבים
אותו להיות יושב ומשער בין דקה בין
גסה אלא תורם כדרכו בבינוני.

ה התורם את הגת צריך שיכוין
את לבו על מה שבקשים על מה שבתבן
על מה שבצדדין על מה שבגורן.
התורם את הגת צריך שיכוין את
לבו על מה שבחרצנין ועל מה שבזגין
התורם את הבור צריך שיכוין את לבו על
מה שבנפת אם לא כיון תנאי בית דין
הוא שיתרום על הכל. רבי יוסי אומר כל
בית הגרנות תפוסה אחת כיצד גת אחד
לשתי בורות שתי גיתות לבור אחת שתי
גיתות לשתי בורות בזמן שכולם תפוסה
אחת תורמים ומעשרים מן זה על זה.

ו ניטמא אחד מהם תורם מן
הטהור שבו על הטמא שבו אין כולם
תפיסה אחד אין תורמים ומעשרים מזה
על זה ניטמא אחד מהם לא יתרום מן
הטהור שבו על הטמא שבו וכן היה רבי
יהודה אומר כל בית הבד קורא אחת
כיצד קיר אחת לשתי בורות שתי קורות
לביר אחת שתי קורות לשתי בורות בזמן
שכולם תפוסת אחת תורמים ומעשרים
מזה על זה נטמא אחד מהם תורם מן
הטהור שבו על הטמא שבו אין כולם

paravit, antequam eos nomine infigniat, non erit in illis fanctitas; nifi poftquam eos nomine infigniat; fi eos nomine non eft infigniturus, poftquam fuerint feparati, erunt fanctificati.

III. R. Jehuda dicit: Poteft homo metiri fuum indecimatum, & introducere in domum fuam dummodo non feparet juxta menfuram, & pondus: Poteft homo numerare fuum indecimatum, & introducere in domum fuam dummodo non feparet juxta numerum. Rabi Jofe bar R. Jehuda dicit: Non menfura, neque menfurato, neque pondere, neque ponderato, neque numero numerato: Dixerunt illi: Contigit, ut colligeremus ficus poft patrem tuum, qui dixit nnbis: Numerate.

IV. Dicit Rabi Simeon ben Eliefer: Narratur de quodam fene in Hardeskahot, qui metiebatur caniftrum fuum plenum, atque iterum vacuum metiebatur; & R. Meir illum laudabat. Si feparet caniftrum, & deprehendantur fructus in latere caniftri, ecce hæc erit feparatio, quia mens ejus eft, ut feparet totum. Si fuerint in ejus confpectu ficus, & malogranata, illum non obligant, ut fedens feparet inter minutum & craffum; at feparabit juxta confuetudinem fuam mediocriter.

V. Qui feparat aream, neceffe eft, ut attendat ad id quod eft inter paleas, & inter ftramina, & inter latera, & in area: Qui feparat torcular, debet attendere ad id quod eft inter nucleos acinorum, & in vinaceis: Si feparet lacum, debet attendere ad id quod eft in fœcibus, fi non attendat; pactum eft Synhedrii, ut feparet pro toto. Rabi Jofe dicit: Omne fpatium arearum confideratur una comprehenfio. Quomodo? Torcular unum in duobus lacubus, duo lacus in uno torculari, duo torcularia pro duobus lacubus, quando totum erit una comprehenfio, feparant, & decimant ex hoc pro illo.

VI. Si unum ex iis polluatur, feparabit ex mundo pro immundo; Totum non erit una comprehenfio; & non feparant, neque decimant ex hoc pro illo; fi unum ex illis polluatur, non feparabit ex mundo pro immundo. Et fimiliter dicebat R. Jehuda: Totum fpatium torcularis confideratur tignum unum: Quomodo? Tignum unum pro duobus lacubus, duo tigna pro lacu uno, duo tigna pro duobus lacubus; quando totum erit una comprehenfio, feparant, & decimant ex hoc pro illo; Si unum ex illis polluatur, feparabit ex mundo pro immundo; Totum non erit una

תפיסה אחת אין תורמים ומעשרים מזה
על זה נטמא אחד מהם לא יתרום מן
הטהור שבו על הטמא שבו.

ז היה מלקט כפי ירק ומניח
בגנה תורם מאחת על הכל הביא מן אחד
כיניהם תורם מכל אחד ואחר הבא
סימינין הרבה מקופה ברוב מלמעלה וכרוב
מלמטה ומן אחר כאמצע לא יתרום מן
העליון לתחתון אלא אם כן הקף חמשה
צבורים בגורן תורם מאחד על הכל אמר
רבי יהודה אמתי כמזן שעקר הגורן קיים
אין עקר הגורן קיים תורם מכל אחד
ואחד.

ח הכניס פירותיו לתוך ביתו אף
על פי שהם מפוזרים תורם מאחד על
הכל. שתי מגורות בעליה אחת תורם
מכל אחד ואחד שקי תבואה ועגולי דבילה
ודוגיות של גרוגרות כולם בקפה אחת
תורמים ומעשרים מזה על זה. מאימתי
תורמים את הגורן משתעקר האלה צבר
מקצת הגורן תורם מן הצבור על שאינו
צבור מאימתי תורמים את הגת משיוהלכו
בה שתי וערב מאימתי מטמאים בית
שמאי אומר משינטל מעשר ראשון בית
הלל אומר משינטל מעשר שני אמר רבי
יהודה הלכה כדברי בית שמאי אלא
שנהגו הרבים כדברי בית הלל והחכמים
אומרים מוציאים תרומה ומעשרות ומטמאין
את הגת מיד.

ט אימתי תורמים את הזיתים
משייטענו ורבי שמעון אומר משייטחנו
רבי יוסי ברבי יהודה אומר מביא זיתים
בקופה זנותן לתוך הסמל ומהלך בהם שתי
וערב אמרו לו אינו דומה ענבים לזיתים
ענבים רכות ונותקות את יינם זיתים קשין
ואינו נותקים את שמנם.

י אין תורמים שמן על הזיתים
הנכתשים ולא יין על הענבים הנדרכות
אם תרם תרומה תרומה ויחזר ויתרום
הראשונה מדמעת בפני עצמה וחייבין עליה
חומש אבל לא שניה וצריך להוציא עליהן
תרומה ומעשרות רבי יוסי אומר בית
שמאי אומרים תורמים ובית הלל אומרים

una comprehenſio : Non ſeparant , neque decimant ex hoc pro illo; ſi unum ex illis polluatur , non ſeparabit ex mundo pro immundo.

VII. Si colligat faſciculos oleris , & reponat in horto, ſeparabit ex uno pro omnibus ; Si inter eos unam ſpeciem adducat , ſeparabit ex ſingulis ; Si afferat multas ſpecies in ſporta, & braſſica ſit ſuperimpoſita , & ſuppoſita , & una ſpecies in medio, non ſeparabit ex ſuperiori pro inferiori, niſi quando fuerit ſpatium vacuum: Si fuerint quinque cumuli in area, poterit ſeparare ex uno pro omnibus : Dicit R. Jehuda : Quando ? Quando fundamentum areæ conſiſtit , ſi fundamentum areæ non conſiſtat , ſeparabit ex ſingulis.

VIII. Si introducat fructus ſuos in domum ſuam , licet ſint diſperſi , ſeparabit ex uno pro omnibus : Si fuerint duo horrea in uno cœnaculo , ſeparabit ex ſingulis; Si ſacci proventus , & globi caricarum , & ſartagines caricarum ſint in una ſporta , ſeparant , & decimant ex hoc pro illo. Quando ſeparant aream? Poſtquam avulſerit paleam ; ſi cumulaverit partem areæ , ſeparabit de accumulato pro non accumulato: Quando ſeparant torcular? Quando per illud inceſſerint per ſtamen & ſubtegmen: Quando polluunt ? Schola Schammai dicit : Quando ablota fuerit decima prima : Schola Hillel dicit : Poſtquam ablata fuerit decima ſecunda. Dicit R. Jehuda: Conſtitutio juxta verba ſcholæ Schammai: At multi conſueverunt facere juxta verba ſcholæ Hillel: Et ſapientes dicunt : Educuntur ſeparationes & decimæ, ut polluant torcular ſtatim.

IX. Quando ſeparant olivas ? Poſtquam ſuper illis fuerit oneratum : Et R. Simeon dicit: Poſtquam fuerint molitæ. R. Joſe bar R. Jehuda dicit : Affert olivas in ſporta , & indit eas in prælum torcularis, & ſuper illas incedit per ſtamen , & ſubtegmen : Dixerunt illi : Non ſunt ſimiles uvæ olivis ; Etenim uvæ ſunt teneræ , & emittunt vinum ; olivæ ſunt duræ , & non emittunt oleum.

X. Non ſeparant oleum pro olivis contuſis , neque vinum pro uvis conculcatis ; ſi ſeparet , ejus ſeparatio erit ſeparatio , atque iterum ſeparabit : Prima ſeparatio per ſe erit commixta ſeparatione , & ejus cauſa obligantur ad rependendum quintam partem , at non ſecunda; & educendæ ſunt pro illis ſeparatio , & decimæ : R. Joſe dicit: Schola Schammai dicit : Separant : Et ſchola Hillel dicit : Non ſeparant : Conſentiunt,

אין תורמים מורים שאם תרם שצריך לתרום שנייה.

יא התורם זיתים על זיתים העתרין להכתש ענבים על ענבים העתירין לידרך תרומה ויחזור ויתרים הראשונה מדמעת שניה אין מדמעת הראשונה חייבים עליהם חומש שניה אין חייבים עליה חומש וצריך לקרות להם שם.

יב חזר ועשה זיתים ראשונים שמן וענבים ראשונות יין תרומה ואין צריך לתרום שניה. התורם זיתים שמן על זיתים לאכילה הרי זה תורם על השמן הראויין לעשות דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר תורמים על אוכלים חוץ מגרעיניהם מודים בקלפים שתורמים על אוכלם חוץ מגרעיניהם.

יג התורם ענבים לעשותם ציסוקין תאינים לעשותם גרוגרות רמונים ועתיד לעשותם פרי תרומה ואין צריך לתרום שנית. רבי אליעזר אומר בית שמאי אומר אין צריך לתרום שניה ובית הלל אומר צריך לתרום שניה אמרו בית הלל לבית שמאי הרי הוא אומר וכמלאה מן היקב אמרו להם בית שמאי הרי הוא אומר וכל מעשה וניסר אם אומר אתה צריך לתרום שניה אף הוא לא קיים קדש ליהוה.

יד תורמים הערמה מן הטת על הכרי אבל לא מן הכרי על הערמה. הסכנים שבלים לתוך ביתו לעשותם מי לית הרי זה תורם שבלים בן לוי שנתסנו לו שבלים ועתיד לעשותם גורן ענבים ועתיד לעשות יין זתים ועתיד לעשותם שמן שכשם שתרומת ראשית מן הגורן ומן היקב כך תרומת מעשר מן הגורן ומן היקב.

טו רבי אליעזר אומר תורמים מן הטהור על הטמא אמר רבי אליעזר מעשה שנפלה דלקה בגרנו בכפר סגנא ותרמו מן הטהור על הטמא אמרו לו משם ראייה אלא שתרמו מהם עליהם רבי אליעזר אמר משם רבי אליעזר תורמים מן הטהור על הטמא אף בלח כיצד מי שכבש זיתים בטומאה ומבקש לתרמן בטהרה מביא משפך שאין בפיו כביצה ומניחו על פי

tiunt, quod ſi ſeparet, ſecunda vice ſit ſeparandum.

XI. Si ſeparet olivas pro olivis, quæ adhuc ſint contundendæ, & uvas pro uvis, quæ adhuc ſint conculcandæ, erit ſeparatio, atque iterum ſeparabit: Prima ſeparatio erit commixta ſeparatione; propter primam obligantur ad rependendum quintam partem, propter ſecundam non obligantur ad rependendum quintam partem, & neceſſe eſt ut nomine inſigniantur.

XII. Si iterum ex olivis primis fecerit oleum, & uvas primas fecerit vinum, erit ſeparatio, neque erit ſeparandum ſecunda vice. Si ſeparet olivas olei pro olivis ciborum, ſeparabit pro oleo quod poſſet fieri. Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Separant pro cibis; exceptis eorum granis; Conveniunt in corticibus, quod ſeparent pro cibis, exceptis eorum granis.

XIII. Si ſeparet uvas, ut faciat uvas paſſas, ficus ut faciat caricas, malogranata, ut faciat fructus, erit ſeparatio, neque ſecunda vice erit ſeparandum: R. Elieſer dicit: Schola Schammai dicit; Non eſt ſeparandum ſecunda vice; & ſchola Hillel dicit: Secunda vice erit ſeparandum. Dixit ſchola Hillel ſcholæ Schammai: Jam dictum eſt: *Et juxta plenitudinem ex torculari:* At iſte non ſeparavit ex torculari: Reſpondit illis ſchola Schammai: Ecce dictum eſt: *Et omne opus &c.* Si dicam, quod debeat ſecunda vice ſeparare; non poteſt confirmari ſanctitas Domino.

XIV. Separant ex acervo pro cumulo, at non ex cumulo pro acervo. Si introducat ſpicas in domum ſuam, ut faciat ſpicas confricatas ſeparabit ſpicas. Si Levitæ conſtituantur ſpicæ, ex quibus facienda eſt area, uvæ, ex quibus faciendum eſt vinum & olivæ, ex quibus faciendum eſt oleum, ſicut ſeparatio primitiarum eſt ex area, & ex torculari, ita pariter ſeparatio decimæ erit ex area, & ex torculari.

XV. Rabi Elieſer dicit: Separant ex mundo pro immundo. Dicit R. Elieſer: Contigit, ut ceciderit incendium in horreum vici Signa, & ſepararunt ex mundo pro immundo: Reſponderunt illi; Hinc probatur, quod ſepararint ex ipſis pro ipſis. R. Elieſer dicit nomine R. Elieſer: Separant ex mundo pro immundo, vel in humidis. Quomodo? Si quis condiat ſuas olivas in immunditie, & velit eas ſeparare in puritate, adducet infundibulum, cujus os non ſit magnum ut ovum, & collocabit in ore

vaſis,

חבית ומביא זיתים ונותן לתוכו ותורם
נמצא תורם מן הטהור על הטמא ומן
המוקף אמרו לו אין קרוי לה אלא יין
ושמן בלבד.

יו רבי יוסי אומר התורם מן
הטמא על הטהור בין בשוגג בין במזיד
תרומתו תרומה אמר רבי יוסי מה נשתנה
זה מן התורם מן הרע על היפה מפרישין
תרומה ומעשרות מן הטמא על הטמא ומן
הטהור על הטהור ומן הטמא על הטהור
אבל לא מן הטהור על הטמא רבי נחמיה
אומר אין מפרישין מן הטמא על הטמא
אלא בדמאי בלבד אמרו לו הרי הוא
אומר ונתתם ממנו את תרומת יהוה
לאהרן הכהן.

פרק רביעי

א התורם והמעשר בשבת בין
בשוגג בין במזיד מעשרותיו מעשרות
והמטביל כלים בשבת בין בשוגג בין במזיד
עלו לו ידי טבילה.

ב תורמים חטים על הפת אבל
לא הפת על החטים אלא לפי חשבון
תורמים תאנים על הגרוגרות במדה וגרוגרות
על תאנים במנין אבל לא תאנים על
הגרוגרות במנין ולא גרוגרות על תאנים
במדה. רבן שמעון בן גמליאל אומר כלי
תאנים וסלי גרוגרות כולם שוים תורמין
ומעשרים מזה על זה אמר רבי ישמעאל
ברבי יוסי אבא היה נוטל עשר גרוגרות
מן המוקצה על תשעים תאנים שבכלכלה.

ג תורמים גלופסים על זיתי שמן
ולא זיתי שמן על הגלופסים רבי יהודה
אומר אף זיתי שמן על הגלופסים תורמים
יין צלול על שאינו צלול ולא שאינו צלול
על הצלול רבי יהודה אומר אף שאינו
צלל על הצולל ובלבד שיתרום מן היפה
תורמים יין שאינו מבושל על המבושל
ולא המבושל על שאינו מבושל רבן שמעון
בן גמליאל אומר אף המבושל על שאינו
מבושל וכן היה רבן שמעון בן גמליאל
אומר יין מבושל אין בו משום גלוי ואין
בו משום יין נסך.

ד ירק שדרכו להשתמר יום אחד
תורמים עליו יום אחד שני ימים תורמים
עליו שני ימים שלשה תורמים עליו שלשה

vafis, & adducet olivas, & in eo reponet, & feparabit: Deprehenditur, quod feparet ex mundo pro immundo, & ex circumfcripto: Dixerunt illi: Non dictum eft de illa nifi vinum, & oleum duntaxat.

XVI. Rabi Jofe dicit: Si feparet ex mundo pro immundo five per errorem five de induftria, ejus feparatio erit feparatio. Dicit R. Jofe: Num differt ifte ab illo, qui feparet ex malo pro bono? Separant feparationem & decimas ex immundo pro immundo, & ex mundo pro mundo, & ex immundo pro mundo, at non ex mundo pro immundo. R. Nehemia dicit: Non feparant ex immundo pro immundo, nifi in re dubia duntaxat. Dixerunt illi. Ecce dictum eft: *Et dabitis ex ea feparationem Domini Aharon facerdoti*.

CAPUT IV.

I. Si feparet, & decimet in Sabbatho five per errorem five per contumaciam, ejus decimæ erunt decimæ; & qui immergit vafa in Sabbatho five per errorem, five per contumaciam, fibi inferviunt refpectu immerfionis.

II. Separant triticum pro pane, at non panem pro tritico, nifi juxta computum: Separant ficus pro caricis in menfura, & caricas pro ficubus in numero; at non ficus pro caricis in numero, neque caricas pro ficubus in menfura. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Caniftri ficuum, & caniftri caricarum, omnes funt inter fimiles; feparant, & decimant ex hoc pro illo; dicit R. Ifmael bar R. Jofe: Pater meus fumebat decem caricas ex loco ad exficcandum deftinato pro nonaginta ficubus, quæ erant in caniftro.

III. Separant maffas olivarum pro olivis olei, at non olivas olei pro maffis. Rabi Jehuda dicit; vel olivas olei pro maffis: Separant vinum clarum pro non claro, at non quod non fit clarum pro claro. R. Jehuda dicit: Vel non clarum pro claro; dummodo feparet ex optimo: Separant vinum quod non fit coctum, pro cocto, at non coctum pro non cocto. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Vel coctum pro non cocto: Et fimiliter dicebat Raban Simeon ben Gamaliel: In vino cocto non eft ratio detectionis, neque ratio vini libaminis.

IV. Olus quod folet confervari uno die, feparant uno die: Quod duobus diebus, feparant duobus diebus; fi tribus diebus, feparant tribus diebus; Cucume-

ימים הקשואים והדלועים והטרכסמין והתרדין שדרכם להשתמר יום אחד תורמים עליהם יום אחר החזרין והכרישין והלפת והכרוב שדרכם להשתמר שני ימים תורמים עליהם שני ימים הקפלוטות והטלפפתות שדרכם להשתמר שלשה ימים תורמים עליהם שלשה ימים זה הכלל כל שנשמר תורמים עליו.

ה רבי נחמיה אומר לא יתרום מן התותים שליקט בשחרית על תותים שליקט בין הערבים וכן היה רבי יוסי אומר אין לך מר בקישות אלא חפניםי שבה הרי זה מוסיף על חיצון שבה ותורם.

ו התורם את הבור ונמצא מגלה אבטיח ונמצא נקור תרומה ויחזור ויתרום רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משם אביו תורמים יין על חומץ ואין תורמים חומץ על יין אלא לפי חשבון. התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרם אינה תרומה ואם משתרמה החמיצה הרי זו תרומה ספק תרומה יחזור ויתרום דברי רבי יוסי שרבי יוסי אומר יין וחומץ שני מינין וחכמים אומרים מין אחר.

ז היה כלבו לתרום יין על יין מה שבידו חומץ אין תרומתו תרומה מה שבידו יין היין תורם ויחזור ויתרום את החומץ היה בודק את החבית להיות מפריש עליה והולך ונמצאת של חומץ עד שלשה ימים ודאי מכאן ואלך ספק אבל יין מגתו מפרישין עליה בחזקת שהוא יין כל ארבעים יום.

ח האומר תרומת הכרי הזה בצפונו מחציו כלפי צפון מדומע דברי רבי וחכמים אומרים עושה אותו כמין כי רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטל את התרומה בצפון צפונו המקדים תרומה לבכורים מעשר ראשון לתרומה ומעשר שני לראשון אף על פי שעובר בלא תעשה מה שעשה עשוי ראשון לא יאכל עד שיצא שם שני עליו שני לא יאכל עד שיוציא עליו תרומה שאין תרומה מעכבת את הבכורי.

cumeres, cucurbitæ, & intyba bitæ, quæ ſolent conſervari uno die, ſeparantur uno die: Lactucæ, & porra, & rapa, & braſſica, quæ ſolent conſervari, duobus diebus, ſeparantur duobus diebus: Porra capitata, & melopepones, qui ſolent conſervari tribus diebus, ſeparant tribus diebus: Hæc eſt regula generalis. Quod cuſtoditur, pro eo ſeparant.

V. R. Nehemia dicit: Non ſeparabit moras, quas mane collegerit pro moris, quas colliget inter veſperas. Et ſimiliter R. Joſe dicebat: Nihil eſt amari in cucumere, niſi ejus pars interior; at poterit addere parti exteriori, & ſeparare.

VI. Si ſeparet lacum, & inveniat detectum, ſi peponem, & inveniat punctatum, ſeparabit, atque iterum ſeparabit, R. Iſmael bar R. Joſe dicit nomine patris ſui: Separant vinum pro aceto, at non ſeparant acetum pro vino niſi juxta computum. Si ſeparet dolium vini, & inveniat dolium aceti; ſi innotuerit fuiſſe acetum, antequam ſepararit, non eſt ſeparatio, ſi vero poſtquam ſeparaverit, fiat acetum, ecce hæc erit ſeparatio dubia, atque iterum ſeparabit. Verba R. Joſe: Etenim Rabi Joſe dicit; Vinum & acetum ſunt duæ ſpecies, & ſapientes dicunt eſſe unam ſpeciem.

VII. Si intendat in corde ſuo ſeparare vinum pro vino, & quod eſt in manu ſua ſit acetum, ejus ſeparatio non eſt ſeparatio, ſi quod eſt in manu ſua ſit vinum, vinum ſeparabitur, atque iterum ſeparabitur acetum: Si perſcrutetur dolium, ut ſeparet, & deprehendatur eſſe vas aceti, uſque ad tres dies eſt res certo indecimata, hinc & ulterius erit dubia: At vinum ſi ſit ex torculari, poterit pro eo ſeparare, cum præſumtione quod fuerit vinum cunctis quadraginta diebus.

VIII. Si dicat: Separatio hujus cumuli ſit ad ejus plagam aquilonarem, pars dimidia verſus plagam aquilonarem erit infecta ſeparatione; Verba Rabi: Et ſapientes dicunt; Faciet illum inſtar Chi. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Sumet ejus ſeparationem in aquilone ſuæ plagæ aquilonaris. Si ſeparet ſuam ſeparationem ante primitiva, & decimam primam ante ſeparationem, & decimam ſecundam ante primam, licet tranſgrediatur præceptum negativum, quod fecit, fecit; Primam non comedet, donec educat ſecundam; ſecundam non comedet, donec educat ſeparationem, quia ſeparatio non impedit primitiva.

IX.

ט ביוצא בו העושה עסה מן
הטבל בין שהקדים חלה לתרומה בין
שהקדים תרומה לחלה מה שעשה עשוי
חלה לא תאכל עד שיוציא עליהם תרומה
ותרומה לא תאכל עד שיוציא עליה חלה.
היה הולך להפריש תרומה בשעת
הפרשתו אמר הרי זה מעשר ראשון
הרי זה ! מעשר ראשון היה הולך
להפריש מעשר ראשון בשעת הפרשתו
אמר הרי זה מעשר שני הרי זה
מעשר שני . היה הולך להפריש מעשר
שני בשעת הפרשתו אמר הרי זה מעשר
עני הרי זה מעשר עני.

י נתכוון לומר מעשר שני ואמר
מעשר עני מעשר עני ואומר ראשון לא
אמר כלום מעשר ראשון ואמר מעשר
שני דבריו קיימים רבי יוסי אומר אם
שלום מעשר עני נתכוון לא אמר כלום
אי משם שני לראשון דבריו קיימין.

יא גוי שתרם תרומתו תרומה
במה דברים אמורים על הגורן הפריש
תרומה ונתנה לכהן מעשר ראשון ונתנו
ללוי מעשר עני ונתנו לעני פירותיו
מתוקנים . המכניס פירותיו לתוך ביתו
פירותיו מקולקלין. ישראל החשור שמכניס
פירותיו לתוך ביתו פירותיו מקולקלין
הכותי כגוי דברי רבי רבן שמעון בן
גמליאל אומר הכותי בישראל.

יב גוי שהפריש בכור פטר חמור
וחלה מודיעין אותו שאינו חייב עוברין בו
ונוזין אותו ואחר כך מקבלין הימנו וחלה
נאכלת לזרים . הוציא תרומה מתוך ביתו
נוהג בהן טבל ותרומה דברי רבי רבן
שמעון בן גמליאל אומר אין נוהג בה
אלא תרומה גדולה בלבד הוציא מעשר
ראשון מתוך ביתו נוהג בו טבל ומעשר
ראשון דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל
אומר אין נוהג בו אלא מעשר בלבד.
הוציא מעשר שני מביתו אמר פדוי הוא
לא אמר כלום פדאוהו לכם נוהג בו טבל
ומעשר שני דברי רבי רבן שמעון בן
גמליאל אומר אין נוהג בו אלא מעשר
שני בלבד.

IX. Similiter fi faciat maffam ex indecimato, five feparet placentam ante feparationem, five feparet feparationem ante placentam quod fecit, fecit. Placenta non comedetur, donec pro illa educatur feparatio, & feparatio non comedetur, donec educatur placenta. Si eat ad feparandum feparationem in tempore tuæ feparationis dicet: Ecce hæc eft decima prima, ecce hæc eft decima prima; Si eat ad feparandum decimam primam tempore fuæ feparationis dicet; Ecce hæc eft decima fecunda, ecce hæc eft decima fecunda. Si eat ad feparandum decimam fecundam, tempore fuæ feparationis dicet; Ecce hæc eft decima pauperis, ecce hæc eft decima pauperis.

X. Si ftatuat dicere decimam fecundam, & dicat decimam pauperis, fi decimam pauperis, & dicat decimam primam, nihil dixit: Si decimam primam, & dicat decimam fecundam; ejus verba confirmantur: R. Jofe dicit: Si decimam pauperis intendat, nihil dixit; fi a fecunda ad primam attendat, ejus verba confirmantur de area.

XI. Si gentilis feparet, ejus feparatio eft feparatio: De quo hæc dicta funt? Si feparet feparationem in area: Si det facerdoti decimam primam, & det Levitæ decimam fecundam, & det pauperi, ejus fructus erunt præparati: Si introducat fructus in domum fuam, ejus fructus erunt depravati: Si Ifraelita, qui fit fufpectus, introducat fructus fuos in domum fuam, ejus fructus erunt depravati; Cuthæus eft ficut gentilis; Verba Rabi. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Cuthæus eft ficut Ifraelita.

XII. Si gentilis feparet primogenitum aperturæ afini, & placentam, illi fignificant, quod non obligetur: In eo operantur, & illud tondent, & deinde ab eo recipiunt, at placenta comeditur ab alienis. Si educat feparationem ex domo fua, obfervatur in ea indecimatum, & feparatio: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: In ea non obfervatur nifi feparatio magna duntaxat. Si educat decimam primam ex domo fua, obfervatur in ea indecimatum & decimam primam: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: In ea non obfervatur nifi decima duntaxat. Si educat decimam fecundam ex domo fua, & dicat: Redemta eft: Nihil dixit: Si dicat: Redimite eam vobis, obfervatur in ea indecimatum, & decimam fecundam: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: In ea non obfervatur nifi decima fecunda duntaxat.

יג ישראל החשוד והוציא מעשר שני מתוך ביתו ואמר פדוי הוא לכם לא אמר כלום פדאיהו לי ופדאיהו לכם דבריו קיימים והכותי כגוי דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי כישראל כותי שתרם ונתנה לכהן תרומתו תרומה רבי שמעון בן אלעזר אומר תרומה ויחזור ויתרום אמרו לו מה נשתנה זו מכהן שתרם ונתנה לפני בהמתו אמר להם הפרשה היא זו שזו נתרמה בקדושה וזו לא נתרמה בקדושה.

יד היתה לו ערמה מירחת רצה לעשותה תרומה על מקום אחר עושה נטלה תרומתה אם רצה לעשות אותה מעשר ראשון על מקום אחר עושה נוטל מעשר ראשון רצה לעשות אותו מעשר שני על מקום אחר עושה נוטל מעשר שני רצה לעשותה אותה מעשר עני על מקום אחר עושה.

טו ואם אמר הריני תורם ומחשב אם תעלה בידו אחד מששים תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה תרם ועלה בידו אחד מששים תרומתו תרומה אלא שתרם במדה.

פרק חמישי

א היה לוקט דלעת להיות מפריש עליה והולך והיה רושם ואומר עד כאן תרומה דברי רבי רבי שמעון אומר תורם ומחשב כמו שלמוד היה צריך להפריש מעשר וכחמש עשרה חביות של יין מעלה את הראשונה ואומר זו תרומה את השנייה אומר הרי זו תרומה דברי רבן שמעון בן גמליאל רבי אומר מעלה כולן לגב הבור ואומר הרי זו תרומה.

ב מי שהיו פירותיו במגורה נותן סאה לבן לוי וסאה לעני מפריש תרומת סאים ואוכלים בין שהיתה אותה סאה קיימת בין שלא היתה אותה סאה קיימת מפריש עליה ואוכל דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אם היתה אותה סאה קיימת מפריש עליהם תרומה והולך ואם לאו אין מפריש אלא לפי חשבון.

ג שעור תרומה בית שמאי אומרים עין יפה משלשים והבינונית מארבעים והרעה

XIII. Iſraelita qui ſit ſuſpectus, ſi educat decimam ſecundam ex domo ſua, & dicat: Jam redemta eſt vobis. Nihil dixit: Redimite eam mihi, & vobis; ejus verba confirmantur: Et Cuthæus eſt ſicut gentilis: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Cuthæus eſt ſicut Iſraelita: Si Cuthæus ſeparet, & det ſacerdoti, ejus ſeparatio eſt ſeparatio. R. Simeon ben Elieſer dicit: Eſt ſeparatio, & iterum ſeparabit: Dixerunt illi. In quo differt iſte a ſacerdote, qui eam ſeparet, ut ponat coram ſuo jumento? Reſpondit illis: Ecce diſcrimen, quod hæc fuerit ſeparata in ſanctitate, & illa non fuerit ſeparata in ſanctitate.

XIV. Si habeat acervum palea æquatum, ſi velit illum facere ſeparationem pro loco alio, facere licebit, ſi deſumta fuerit ejus ſeparatio, ſi illum facere velit primam decimam ſuper loco alio, facere licebit: Si deſumta fuerit decima prima, & velit illum facere decimam ſecundam ſuper alio loco, facere licebit: Si deſumta fuerit decima ſecunda, & velit ipſum facere decimam pauperis ſuper loco alio, facere licebit.

XV. Si dicat: Ecce ego ſeparabo, & computabo; Si adſcendat in ejus manum una ex ſexaginta partibus, ejus ſeparatio erit ſeparatio, ſi minus, ejus ſeparatio non erit ſeparatio; Si ſeparet, & adſcendat in ejus manum una ex ſexaginta partibus, ejus ſeparatio erit ſeparatio, licet ſeparetur menſura.

CAPUT V.

I. SI colligat cucurbitam, ut pro ea ſeparet, & ſignet & dicat: Uſque huc ſit ſeparatio; Verba Rabi: Rabi Simeon dicit: Si ſeparet, & computet juxta conſuetudinem, neceſſe eſt, ut ſeparet decimam, & in quindecim vaſis vini, attollet primum; & dicet; Hoc erit ſeparatio: In ſecundo dicet: Hoc erit ſeparatio: Verba Raban Simeonis ben Gamaliel: Rabi dicit: Attollet omnia ſuper lacu, & dicet; Hoc erit ſeparatio.

II. Si habeat ſuos fructus in horreo, dabit ſatum Levitæ, & ſatum pauperi, ſeparabit octo ſata, & ea comedet, ſive ipſum ſatum conſiſtat, ſive non conſiſtat, pro eo ſeparabit, & comedet: Verba R. Meir, & ſapientes dicunt; ſi ipſum ſatum conſervetur, ſeparabit pro illis ſeparationem, ſi minus, non ſeparabit niſi juxta computum.

III. Menſuram ſeparationis, ſchola Schammai dicit; Oculus liberalis ſeparabit ex triginta partibus, mediocris ex

qua-

מחמשים בית הלל אומר עין יפה אחד
מארבעים בינונית מחמשים ותרעה מששים
רבי ישמעאל אומר מחצה חולין ומחצה
תרומה ובלבד שיהו חולין מרובין על
התרומה.

ד האומר לשלוחו צא תרום תורם
תורם בבינונית אחד מששים צא תרום
אחד מחמשים פחות עשרה או הוסיף
עשרה תרומתו תרומה ואם נתכוון להוסיף
אחד אין תרומתו תרומה. נתכוון לתרום
אחד מעשרה ועלה בידו מעשרים משלשים
ומארבעים ומחמשים ומששים תרומתו
תרומה נתכוון לתרום אחד מששים ועלה
בידו מחמשים מארבעים משלשים מעשרים
מעשרה אין תרומתו תרומה ואם אמר
הריני תורם תורם ומחשב ותורם ועלה
בידו אחד מששים תרומתו תרומה ואין
צריך להוסיף מששים ואחר צריך להוסיף.
רבי אומר רובו של אחד כמוהו.

ה עד כמה מוסיף אפילו אחד
על אחד רבן שמעון בן גמליאל אומר
כמו שלמור רבי יורא אומר תוספת תרומת
ניטלת מן הטהור על הטמא ואינה
מדמעת ואין חייבין עליה חומש במה
דברים אמורים בזמן שנתכוון לתרום אחד
מששים ועלה בידו מששים ואחד אבל אם
אמר הריני תורם ומחשב זו היא תרומה
וראית.

ו רבי ישמעאל שזורי ורבי
שמעון אומר כל תרומה שאין מפקידין
כגון תרומת הבליכין והחרובין ניטלת אחד
מששים ותרומה טמאה נטלת אחד מששים.
אלו נוטלין אחד מששים גידולי תרומה
וערובי תרומה ותרומה שנטמאת כשגגה
ובאונס ותרומת הקדש ותרומת חוצה
לארץ הקצח והבליסין והחרובין ונמיות
וחורמוסין ושעורין ארוסיות ותרומת עציץ
ותרומת אפטרופוס.

ז אמר רבי יוסי מנין לתרומה
שהיא אחד מחמשים שנאמר ומסחצית

quadraginta, & malus ex quinquaginta: Schola Hillel dicit: Oculus bonus separabit unam ex quadraginta partibus, mediocris ex quinquaginta, malus ex sexaginta. R. Ismael dicit: Dimidium profanum, & dimidium separatio, dummodo profana superent separationem.

IV. Si dicat legato: Vade & separa: Separabit mediocriter unam ex sexaginta: Egredere, & separa: Si separet unam ex quinquaginta minus decem, aut plus decem; ejus separatio erit separatio; si vero intendat addere unam, ejus separatio non erit separatio. Si intendat separare unam ex decem, & adscendat in ejus manum una ex viginti, ex triginta, ex quadraginta, ex quinquaginta, & ex sexaginta, ejus separatio erit separatio: Si intendat separare unam ex sexaginta, & adscendat in ejus manum una ex quinquaginta, ex quadraginta, ex triginta, ex viginti, & ex decem, ejus separatio non erit separatio; Si vero dicat: Ecce ego separabo: Si separet, & computet, & adscendat in ejus manum una ex sexaginta, ejus separatio erit separatio; & non est necesse ut addatur, ex una & sexaginta addendum erit. Rabi dicit: Major pars unius sicut ipsum est.

V. Quantum addet? Vel unum super uno. Raban Simeon ben Gamaliel dicit juxta consuetudinem: R. Jehuda dicit: Incrementum separationis desumetur ex mundo pro immundo, at non ex commixto separatione; & ejus causa non obligantur ad quintam partem: De quo hæc dicta sunt? Quando statuat separare unam ex sexaginta, & adscendat in ejus manum ex una & sexaginta; at si dicat: Ecce ego separabo, & computabo; hæc est separatio rei certo indecimatæ.

VI. R. Ismael Scezori, & R. Simeon dicit: In omni separatione de qua non habetur ratio, sicuti sunt ciceres, & filiquæ, sumet unam ex sexaginta, & in separatione immunda, sumet unam ex sexaginta: In his sumant unam ex sexaginta, in iis, quæ crescunt ex separatione, in commixtis cum separatione, & in separatione, quæ polluatur per errorem & per violentiam, & in separatione sanctitatis, & in separatione in locis extra terram, in nigella, & in ciceribus, & in filiquis, & in lupinis, & in hordeis Idumææ, & in separatione vasis hortensis, & in separatione procuratoris.

VII. Dicit R. Jose: Unde probatur, quod separatio sit una ex quinquaginta? Ex eo quod dictum est: *Et de medio*

בני ישראל תקח אחד אחוז מן החמשים ונוסר אף מסה שאהזתי לך ממקום אחר הרי הוא בו מה זו אחד מחמשים אף זו אחד מחמשים מנין שאם תרם ועלה בידו אחד מששים שתרומתו תרומה שנאמר ואת התרומה אשר תרימו ששית האיפה חומר השעורים רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר מערי הלוים.

ח רבי יוסי אומר תשלומי תרומה חימשה וחומשה הרי הן כתרומה לחייב עליהם מיתה קרן וחומש לאוסרן בפחות ממאה לעלותו במאה ואחד רבי שמעון אומר במאה סקל וחומר מה מצינו בתרומה מעשר אחד מעשרה אף זו אחד מעשרה אמר לו לא אם אסרת בתרומת מעשר שניטלת קודש מקדש ולא נקרא שם איסור עליה תאמר בזו שניטלה קודש מחול ונקרא שם איסור עליה.

ט ערלה וכלאי הכרם עולין באחד ומאתים רבי שמעון אומר מאתים אין צריך להוסיף וכן היה רבי שמעון אומר כל תרומה שאין הכהנים מפקידין עליה אין צריך להוסיף תרומה ערלה וכלאי הכרם ספיקן מותר ספק נאכלו ספק נגנבו ספק אבדו ספק נפלו לחולין ספיקן מותר.

י רבי יהודה אומר רמונים מתוקים אסורין כל שהן כיצד נפל אחד מהם לתוך הריבוא כולן אסורין נפל מריבוא לתוך ריבוא אחרת כולן אסורין רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון נפל אחד מהם לתוך הריבוא כולם אסורין נפל מריבוא לתוך שלשה משלשה למקום אחד ספיקן אסור מפני שספק ריסוע.

יא אמר רבי יהודה בן בבא אחד מן הראויין לחורו שאם יבאו לידי חליפות תרדין אומר אני שיעלו באחד ומאה ולא עוד אלא שבית דין צריכין

filiorum Iſrael ſumes unam partem prædæ ex quinquaginta &c. Quod ego ſumo tibi ex alio loco, eſt huic ſimile, ſc. una pars ex quinquaginta, ita pariter in hoc una ex quinquaginta. Unde probatur, ſi ſeparet & adſcendat in ejus manum una ex ſexaginta, quod ejus ſeparatio ſit ſeparatio? Ex eo quod dictum eſt: *Et ſeparatio, quam ſeparabitis, erit ſexta pars Ephæ ex Homer tritici, & ſexta pars Ephæ ex Homer hordei*. R. Iſmael bar R. Joſe dicit: Ex urbibus Levitarum.

VIII. R. Joſe dicit: In compenſationibus ſeparationis ejus quinta pars, & quinta quintæ partis erit juxta conditionem ſeparationis, ut earum cauſa ſit reus mortis: ſors & qninta pars ut prohibeantur qnando ſit minor centum, ut adſcendat ad centum & unam. R. Simeon dicit: In centum probatur argumento a minori ad majus: Quid invenimus in ſeparatione decimæ? quod ſit una pars ex decem, ita pariter in hac una ex decem: Reſpondit illi: Minime: Si dixiſti de ſeparatione decimæ, ratio eſt, quod ſumatur ſanctum de ſancto, neque nomine interdicti inſignita eſt, dices de hac, ubi deſumta eſt ſanctitas ex profano, & nomine interdicti inſignita eſt?

IX. Præputium arboris, atque heterogenea vineæ adſcendunt in 201. Rabi Simeon dicit in 200. neque eſſe addendum. Et ſimiliter R. Simeon dicebat: In cunctis ſeparationibns, de qnibus curam non habent ſacerdotes, non eſt addendum: In ſeparatione præputii arboris, atqne in heterogeneis vineæ eorum dubium eſt licitum. Si dubium ſit, utrum comeſta fuerint, an furto ſurrepta, aut amiſſa, aut dubium ſit utrum ceciderint in profana necne, eorum dnbium eſt licitum.

X. R. Jehuda dicit: Malogranata dulcia quantalacunque ſunt vetita: Quomodo? Si unum ex iis ceciderit in myriadas, cuncta ſunt vetita; ſi cadat ex myriade in myriadem aliam, cuncta ſunt vetita. R. Simeon ben Jehuda dicit nomine Rabi Simeonis: Si unum ex iis cadat in myriadas, cuncta ſunt vetita, ſi cadat ex myriade in tres, ex tribus in locum unum, eorum dnbium eſt vetitum, quia dubium mixturæ ſeparationis eſt vetitum.

XI. Dicit Rabi Jehuda ben Baba: Si unum ex convenientibus foramini ſuo deveniat in ſtatum foliorum betæ, ego dico, quod adſcendunt in una & centum, & præterea quod Synhedrium debeat conſtitnere de omnibus,

לסנות על בולם שיעלו כאחד ומאה
נתפצעו אגוזים נתפרדו רמונים נתפתחו
חביות נתחתכו דלועים נתפרסו כברות
יעלו כאחד ומאתים נפלו ואחר כך
נתחתכו בין כשוגג בין במזיד הרי אלו לא
יעלו דברי רבי מאיר ורבי יודה ורבי
שמעון אומרים בין כשוגג בין במזיד יעלו
רבי יוסי אומר כשוגג יעלו במזיד לא
יעלו.

יב וכן היה רבי יוסי אומר
תרומה סתומה שנתערבה בפתוחות
ונתפתחו ופתוחה בפתוחות הרי אלו יעלו
שלא אמרו אלא סתומה שבסתומות
כשתמצא לומר בלל שרבי אליעזר אומר
בירוע לא תעלה בשאין ידוע תעלה רבי
יהושע אומר בין בירוע בין בשאין ידוע
תעלה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר
רבי אליעזר אומר בין בירוע בין בשאין
ירוע תעלה רבי יהושע אומר בין בירוע
בין בשאין ירוע לא תעלה רבי עקיבא
אומר בירוע לא תעלה שאין ירוע תעלה.

יג ליטרא קציעות שדרסה על פי
חבית ואין ידוע באיזה חבית דרכה ודרסה
על פי כוירת ואין ידוע באיזו כוורת דרסה
דרסה בעיגול דבלה ואין ידוע באיזה
עיגיל דרסה רבי אליעזר אומר רואים
את העליונות כאילו פרודות אם יש שם
מאה ואחד ליטרים תעלה ואם לאו לא
תעלה רבי יהושע אומר אם יש שם מאה
פומין יעלו ואם לאו הפומין אסורין
והשולים מותרין דברי רבי מאיר רבי
יהודה אומר רבי אליעזר אומר אם יש
שם מאה פומין תעלה ואם לאו הפומין
אסורין והשולים מותרין רבי יהושע אומר
אף על פי שיש שם שלש מאות פומין
לא תעלה.

יד דרסה בעגול ואין ידוע היכן
דרסה הכל מודים שתעלה . סאה תרומה
שנפלה על פי המגורה רואין אותה כאילו
היא חטים על פי שעורים לקלפה רבן
שמעון בן גמליאל אומר במשתמר תעלה
כאחד ומאה תרומת מעשר של דמאי
שחזרה למקומה מדמעת למקום אחר
אינה מדמעת דברי רבי אליעזר וחכמים
אומרים בין למקומה בין למקום אחר
מדמעת רבי שמעון אומר בין למקומה בין
למקום אחר אינה מדמעת.

bus, ut adſcendant in una & centum. Si runpantur nuces, ſi in partes diſſecentur malogranata, ſi aperiantur vaſa, ſi perforentur cucurbitæ, ſi dividantur maſſæ, adſcendunt in 201. Si cadant, & poſtea incidantur ſive per errorem ſive de induſtria, non adſcendent. Verba R. R. Jehuda, & R. Simeon dicunt: Sive per errorem ſive de induſtria adſcendent. R. Joſe dicit: Si per errorem, adſcendent, ſi de induſtria, non adſcendent.

XII. Et ſimiliter R. Joſe dicebat: Si ſeparatio clauſa miſceatur cum apertis, & ipſa aperiatur, & aperta cum apertis, adſcendent; etenim non dixerunt niſi de clauſa, quæ ſit in clauſis: Deprehenderis quod dicas regulam generalem, quam dicebat R. Elieſer: Si notum ſit, non adſcendet; ſi non ſit notum, adſcendet. R. Jehoſua dicit: Sive fuerit, ſive non fuerit notum, adſcendet. Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: R. Elieſer dicit: Sive fuerit, ſive non fuerit notum, adſcendet. R. Jehoſua dicit: Sive fuerint, ſive non fuerint notum, non adſcendet. Rabi Akiba dicit: Si fuerit notum, non adſcendet, ſi non fuerit notum, adſcendet.

XIII. Si libram fructuum abſciſſorum calcarit ſuper ore vaſis, & ignoret in quo vaſe calcarit; ſi calcarit ſuper ore alvearii, & ignoret in quo alveario calcarit, ſi in maſſa conglobata ficuum, & ignoret in qua maſſa conglobata calcarit; R. Elieſer dicit; conſiderantur ſuperiores quaſi ſeparari: ſi ibi fuerint 101. libræ, adſcendet, ſi minus, non adſcendet: Si ibi fuerint 101. ora, adſcendet, ſi minus, ora erunt vetita, & fundi liciti. Verba R. Meir. R. Jehuda dicit: R. Elieſer dicit: Si ibi ſint centum ora, adſcendet, ſi minus, ora erunt vetita, & fundi liciti. R. Jehoſua dicit: Licet ibi ſint 300. ora, non adſcendet.

XIV. Si calcarit in maſſa conglobata, & ignoret ubi calcarit, omnes conveniunt, quod adſcendat: Satum ſeparationis ſi cadat ſuper os hortei, conſideratur perinde ac eſſet triticum ſuper ore hordei reſpectu corticis. Raban Simeon ben Gamaliel dicit; ſi poteſt aſſervari, adſcendet in una & centum: Separatio decimæ rei dubiæ ſi reſtituatur in locum ſuum, fit infecta ſeparatione, ſi in locum alium, non fit infecta ſeparatione. Verba R. Elieſer: Et ſapientes dicunt: Sive in locum ſuum, ſive in locum alium, erit infecta ſeparatione. R. Simeon dicit: Sive in locum ſuum, ſive in locum alium non erit infecta ſeparatione.

XV.

טו כשם שהתרומות עולות מתוך החולין באחד ומאה בין בלול בין שאינו בלול כך טמאה תעלה מתוך הטהורה באחד ומאה בין בלול בין שאינו בלול רבי יוסי אומר בבלול לא תעלה כשאינו בלול תעלה נפלה לתוך החולין טמאים הכל מודים שתעלה.

יו קישות של תרומה שנתערבה במאה קישות של חולין וכן פרוסה של לחם הפנים שנתערבה במאה פרוסות של חולין הרי אלו יעלו רבי יהודה אומר לא יעלו אם נגעו פרוסות זו בזו טימאו זו בזו ואם היה אוכל פסול שנפסל בטיבול יום הכל מודים שיעלו הטבל שנתערב בחולין הרי זה אוסר כל שהוא אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו רבי אליעזר בן ערך אומר קורא שם לתרומת מעשר שבו ועילה באחד ומאה.

יז וכן מעשר טבל שנתערב בחולין הרי אוסר כל שהו אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו רבי אלעזר בן ערך אומר קורא שם על תרומת מעשר שבו ועילה באחד ומאה ואם היה טבל מעשר ראשון ומעשר שני הרי זה אסור שלא התירו ספק מדמע אלא לדבר שיש לו מתירין רבי שמעון אומר כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל ומעשר שני והקדש והחדש לא נתנו חכמים שיעור וכל דבר שאין לו מתירין כגון ערלה וכלאי הכרם נתנו חכמים להם שיעור. אמרו לו והלא שביעית אין לה מתירין ולא נתנו לה חכמים שיעור אמר להם שביעית אינה אוסרת כל שהוא אלא לביעור אבל לאכילה אינה אסורות אלא בנותן טעם.

פרק ששי

א סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין הרי אלו מדומעין אין חייבין עליהם קרן וחומש ואין משלמים מהם קרן וחומש ממקום אחר אלא לפי חשבון

XV. Sicut ſeparationes adſcendunt ex proſanis in una & centum, ſive ex commixto, ſive ex non commixto, ita pariter immundum adſcendet ex mundo in una & centum, ſive in commixto, ſive in non commixto: R. Joſe dicit: In commixto non adſcendet, in eo quod non ſit commixrum, adſcendet: Si cadat in proſana immunda, omnes conveniunt, quod adſcendat.

XVI. Si cucurbita ſeparationis miſceatur cum centum cucurbitis proſanis, & ſimiliter ſi fruſtum panis ſacierum miſceatur cum centum fruſtis panis proſani, adſcendet; R. Jehuda dicit: Non adſcendent: Si fruſta ſe mutuo tangant inter ſe polluentur. Si fuerit cibus proſanus, & polluatur ab lavando eodem die, omnes conveniunt, quod adſcendant: Si indecimatum miſceatur cum proſanis, vetitum eſt quantuluncunque; ſi fuerit ſibi alimentum ex alio loco, educet juxta computum, ſi minus, Rabi Elieſer ben Arach dicit: Nomine compellabit ſeparationis decimæ, quæ in ea eſt, & adſcendet in una & centum.

XVII. Et ſimiliter decima indecimati ſi miſceatur cum proſanis, erit vetita quantalacunque illa ſit; ſi ſibi fuerit alimentum ex alio loco; educet juxta computum, ſi minus, R. Elieſer ben Arach dicit; nomine compellabit ſeparationis decimæ, quæ in ea eſt, & adſcendet in una & centum. Si fuerit indecimatum decimæ primæ, & decimæ ſecundæ, erit vetitum, quia non permiſerunt dubium rei inſectæ ſeparatione niſi in re, cui ſint permitientia. Rabi Simeon dicit: Quod habet permittentia, uti ſunt indecimatum, & decima ſecunda, & ſanctitas, & proventus novus, in his non ſtatuerunt ſapientes menſuram; & quod non habet permittentia, uti ſunt præputium arboris, atque heterogenea vineæ, in his ſtatuerunt ſapientes [m]ſuram: Dixerunt illi. Atqui fructibus anni ſeptimi non ſunt permittentia, neque de illis ſtatuerunt ſapientes menſuram. Reſpondit illis: Fructus anni ſeptimi non ſunt vetiti, quantiſcunque illi ſint, niſi propter polluſturam; at pro cibo non ſunt vetiti, niſi quando præbeant ſaporem.

CAPUT VI.

I. SI ſatum ſeparationis cadat in minus quam centena proſani, ecce erit ſeparatione inſectum; & ejus cauſa non obligantur ad ſortem, neque ad qnintam partem, atque ex eo non rependunt ſortem, & quintam partem ex alio

כאה תרומה שנפלה למאה והגביהה אם
היו של טבל עושין אותם תרומה ומעשרות
על מקום אחר או קרא שם לתרומה
מעשר שבהם אם היו של מעשר טבל
עושה אותם תרומה ומעשרות על מקום
אחר או קורא שם לתרומת מעשר שבהן.
ב אם היו של מעשר שני ומחלל
על המעות כרמי תרומה חוץ מדמי תרומה
שבהם אם היו של חדש ימתין עד שיבא
הפסח ויתנו לכהן סאה תרומה שנפלה
לפחות ממאה ונדסעו אם היו של טבל
עשה אותם תרומה ומעשרות על מקום
אחר או קורא שם לתרומת מעשר שבה
היתה של מעשר טבל עושה תרומה
ומעשרות על מקום אחר או קורא שם
לתרומת מעשר שבה ואם היו של מעשר
שני מחללים על המעות כרמי תרומה חוץ
מדמי תרומה שבהם אם היו של חדש
ימתין עד שיבא הפסח ויתנו לכהן.
ג סאה תרומה שנפלה למאה
שביעית הרי אלו יעלו פחות מכן ירקבו.
סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה
תרומה טהורה בית שמאי אוסרים ובית
הלל מתירים אמרו בית הלל לבית שמאי
טהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה
לכהנים מה טהורת עולה אף טמאה
תעלה אמרו להם בית שמאי לא אם
אמרתם בטהורה שהיא עולה מתוך החולין
להיאכל לזרים תאמרו בטמאה שאין עולה
מתוך החולים ליאכל לכהנים אמרו להם
בית הלל הרי טמאה שנפלה לתוך החולין
תוכיח שאין עולה מתוך החולין להאכל
לזרים והרי היא עולה אמרו להם בית
שמאי אם אמרתם בחולים שהיתירו היתר
מרובה תאמרו בתרומה שהיתירה היתר
מועט אמרו להם בית הלל וכו'. במה
החמירה תורה באוכלי תרומה לזרים או
באוכלי תרומה לכהנים באוכלי תרומה
לזרים טהור שאכל את הטהור וטהור
שאכל את הטמא וטמא שאכל את הטהור

alio loco, nisi juxta computum: Si satum separationis cadat in centum, & extulerit, si fuerit ex indecimato, faciet illud separationem, & decimas super loco alio, aut designabit nomine separationis decimæ, quæ in illis est; si fuerit ex decima indecimari, faciet separarionem, & decimas super alio loco, aut nomine designabit separationis decimæ, quæ in illis est.

II. Si fuerit ex decima secunda, profanabit super numis pretio separationis, detracto pretio separationis, quæ in illis est; Si vero fuerit ex proventu novo, priusquam veniat Pascha, dabunt sacerdoti: Satum separationis si cadat in minus quam centena, & inficiatur separatione, si fuerint ex indecimato, faciet ex iis separationem & decimas pro alio loco, aut nomine designabir decimæ separationis, quæ in ea est. Si fuerit ex decima indecimati, faciet separationem & decimas super loco alio, aut nomine designabit separationis decimæ, quæ in illo est; Si vero fuerit ex decima secunda, profanabunt super numis in pretio separationis, detracto pretio separationis, quæ in illis sit; Si fuerint ex proventu novo, expectabont usque ad Pascha, & dabunt sacerdoti.

III. Si satum separationis cadat in centum partes de fructibos anni septimi, adscendent, minus hoc, putrescent. Satum separationis immundæ si cadat in centum sata separationis mundæ; schola Schammai prohibet, & schola Hillel permittit: Dixit schola Hillel scholæ Schammai: Separatio munda est vetita alienis, & immunda permissa sacerdotibus; si munda adscendit, immunda quoque adscendet: Respondit illis schola Schammai. Si dixistis de munda, quæ adscendit de profanis, ut possit comedi ab alienis, dicetis de immunda, quæ non adscendit ex profanis, ut possit comedi a sacerdotibus? Respondit illis schola Hillel. Ecce immunda quæ cadat in profana, prober, quod non adscendat ex prosaois, ut possit comedi ab alienis; & tamen adscendit: Respondit illis schola Schammai: Si dixistis de profanis, quæ permittuntur multiplici permissione dicetis de separatione, quæ minori permissione permittitur? Dixit illis schola Hillel. Quosnam lex aggravavit, alienosue si comedant separationem, an sacerdotes si comedant separationem? Alienos si comedant separationem. Si mundus comedat mundum, & mundus si comedat immundum, & immundus si comedat mundum, & immundus si comedar immundum, omnes rei sunt

mor-

וטמא שאכל את הטמא כולם במיתה ובאכלי תרומה לכהנים טהור שאכל את הטהור במצותיו טהור שאכל את הטמא בעשה וטמא שאכל את הטהור וטמא שאכל את הטמא בלא תעשה והלא רברים קל וחומר ומה אם במקום שהחמירה תורה באוכלי תרומה לזרים הרי היא עולה מתוך החולין להיאכל לזרים מקום שהקילה תורה באוכלי תרומה לכהנים אינו דין שתעלה מתוך החולים להאכל לכהנים אחר שהורו רבי אליעזר אומר תרום ותרקב וחכמים אומרים אברה במיעוטה.

ר סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביהה עד שנפלה אחרת הרי זו אסורה ורבי שמעון מתיר אמר רבי אלעזר ברבי שמעון במה דברים בזמן שלא ידע בה ואחר כך נפלה אבל אם ידע בה ואחר כך נפלה אחרת הרי זו מותרת שכבר היה לה להעלות הקמחים והכלתות מעלין זה את זה דברי רבי נחמיה וחכמים אומרים אין מעלים זה את זה.

ה לוג מים שנפל לתוך תשעים ותשעה של יין ואחר כך נפל לוג שמן מעלים זה את זה דברי רבי נחמיה וחכמים אומרים אין מעלים זה את זה סאה ערלה שנפלה למאתים ירע בה ואחר כך נפלה אחרת הרי זו מותרת לפחות מכן הרי זו אסורה עד שירבה אסור על המותר סאה תרומה שנפלה לכאה ואחר כך נפלו לתוכה חולים כל שהם הרי זו מותרת סאה תרומה שנפלה למאה אין מוציאין זוגין שבה פחות מכן מוציאין זוגין שבה.

ו לוג יין צולל שנפל לתוך מאה לוגין עכורים אין מוציאין שמרים שבהם שבהם פחות מכן מוציאים שמרים שבהם לוג יין עכור שנפל לתוך מאה לוגין צלולין אין מוציאין שמרים שבו.

ז שאור שבלל לו בשאור אחר והחמיץ בו את העיסה אם אין באסור נותן טעם מותר חטים בשעורים יבור טחנן בנותן טעם נריסין בעדשים יבור בשלך בנותן טעם רבי יוסי אומר גריס של פול וגרים של טופיח הרי אלו מין אחר.

ח וכן היה רבי יוסי אומר שתי

mortis: Sacerdotes si comedant separationem, si mundus comedat mundum juxta ejus præceptum, si mundus comedat immundum, transgreditur præceptum affirmativum, si immundus comedat mundum, & immundus si comedat immundum, transgreditur præceptum negativum: Ecce argumentum a minori ad majus; Si ubi aggravat lex alienos, qui comedant separationem, adscendit ex profanis, ut possit comedi ab alienis, ubi allevat lex sacerdotes, qui comedunt separationem, non erit æquum ut adscendat ex profanis, ut possit comedi a sacerdotibus? Postquam docuerunt, R. Eliefer dicit; Separabitur, & putrescet; & sapientes dicunt sua parvitate perdi.

IV. Si satum separationis cadat in centum, & priusquam extollatur, cadat alterum, erit vetitum; & R. Simeon permittit: Dicit R. Eliefer bar R. Simeonis: De quo hæc dicta sunt? Quando ignoret, & postea cadat, at si sciat, & postea aliud cadat, erit licitum; quia jam debebat adscendere. Farinæ & similæ inter se adscendunt; Verba R. Nehemia: Et sapientes dicunt: Inter se non adscendunt.

V. Logus aquæ si cadat in novem & nonaginta logos vini, & postea cadat logus olei, inter se adscendunt; & sapientes dicunt: Inter se non adscendunt: Si satum fructus præputiati cadat in 200. si sciat, & posthæc aliud cadat, erit licitum, minus hoc, erit vetitum donec superet vetitum licitum; Si satum separationis cadat in 101. & similiter in illud cadant profana quantalacunque, erit licitum. Si satum separationis cadat in centum, non educent vinacea, quæ sunt in illis, minus hoc, educunt vinacea, quæ sunt in illis.

VI. Si logus vini clari cadat in centum logos turbidos, non educent fæces, quæ sunt in illis, si fuerit minus hoc, educent fæces, quæ sunt in illis. Logus vini turbidi si cadat in centum logos claros, non educent fæces, quæ sunt in illo.

VII. Fermentum si misceatur cum alio fermento, & fermentet pastam, si in vetito non præbeat saporem, erit licitum; Si misceatur triticum cum hordeo, secernet; si moluerit, considerabit utrum præbeat saporem. Si misceantur fabæ fresæ cum lentibus, secernet, si coxerit, videbit utrum præbeant saporem. R. Jose dicit: Contusum fabæ, & contusum pisorum est una species.

VIII. Et similiter dicebat R. Jose: Si

קופות אחת של חולים ואחת של תרומה
ונפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהם
ואין ידוע לאיזה מהם נפלה שתיהם
מותרות שתי קופות בשתי מגורות שתי
מגורות בשתי עליות שתי מגורות בעלייה
אחת הרי אלו יעלו רבי יהודה אומר לא
יעלו רבי שמעון אומר אפילו הם בשתי
עיירות מעלות זו את זו בזו מאה ובזו אין
מאה הריני אומר לתוך מאה נפלה אחת
מדומעת ואחת שאינה מדומעת הריני
אומר לתוך מדומעת נפלה.

ט שתי קופות בזו ארבעים סאה
ובזו אין ארבעים סאה נפלה סאה לתוך
אחת מהם וידוע איזה מהם נפלה ואחר
כך נפלה שנייה ואין ידוע לאיזה מקום
נפלה הריני יכול לתלות ולומר למקום
שנפלה הראשונה שם נפלה שנייה. נפלה
סאה תרומה לתוך אחת מהם ואין ידוע
לאיזו מהם נפלה ואחר כך נפלה שנייה
ואין ידוע לאיזו מהם נפלה איני יכול
לתלות ולומר למקום שנפלה שנייה שם
נפלה ראשונה.

י היו לפניו שתי קופות אחת
של חטים ואחת של שעורים נפלה אחת
מהם ואבדה אחד מהם ואין ידוע איזו
נפלה ואיזו אבדה שתיהם מותרות. שתי
קופות אחת של תרומה טמאה ואחת של
תרומה טהורה נפלה סאה תרומה לתוך
אחת מהם ואין ידוע לאיזו מהם נפלה
הריני אומר לתוך של טמאה נפלה וטהורה
לא תאכל בטהרה עד שתתחשב שאין
בכל עיסה ועיסה כביצה.

יא שתי קופות של תרומה
טמאה ואחת של חולים טהורים נפלה
סאה תרומה לתוך אחת מהם ואין ידוע
לאיזו מהם נפלה הריני אומר לתוך תרומה
טמאה נפלה והחולים טהורים לא יאכלו
בטהרה עד שיתחשבו שאין בכל עיסה
ועיסה כביצה אחת של תרומה טהורה
ואחת של חולים טהורים נפלה סאה
תרומה לתוך אחת מהם ואין ידוע לאיזו
מהם נפלה שתיהם מותרות אם יש בהם
לעלות זו את זו מעלות זו את זו ולא

Si fuerint duæ ſportæ, altera profanorum, & altera ſeparationis, ſi cadat ſatum ſeparationis in alteram ex illis, & ignoret, in quam ex iis ceciderit, ambæ ſunt licitæ: Duæ ſportæ in duabus apothecis, & duæ apothecæ in duobus cœnaculis, duæ apothecæ in uno cœnaculo, adſcendent. Rabi Jebuda dicit: Non adſcendent: R. Simeon dicit: Vel ſi fuerint in duabus civitatibus, altera alterum faciet adſcendere. Si in altera ſint centum, & in altera non ſint centum; Ecce dico, quod in illam, quæ continet centum, ceciderit. Si altera fuerit ſeparatione infecta, & altera non fuerit ſeparatione infecta, ecce dico, quod in infectam ſeparatione ceciderit.

IX. Si ſint duæ ſportæ, & in altera ſint quadraginta ſata, & in altera non ſint quadraginta ſata, ſi cadat ſatum in alteram ex illis, & ſciat in quam ex illis ceciderit, & poſtea cadat ſecundum, & ignoret in quam locum ceciderit; ecce ego poſſum dubitare, & dicere; In locum, in quem cecidit primum, cecidit quoque ſecundum. Si cadat ſatum ſeparationis in alteram ex illis, & ignoret in quem ex illis ceciderit, & poſtea cadat ſecundum, & ignoret in quam de illis ceciderit, non poſſum dubitare & dicere, in locum, in quem cecidit ſecundum, cecidiſſe quoque primum.

X. Si fuerint in ejus conſpectu duæ ſportæ, alrera tritici, & altera hordei, ſi altera ex iis cadat, & altera ex iis perdatur, & ignoret quænam ceciderit, & quænam perdita fuerit, ambæ erunt licitæ: Duæ ſportæ, altera ſeparationis immundæ, & altera ſeparationis mundæ, ſi cadat ſatum ſeparationis in alteram ex illis, & ignoret in quam ex illis ceciderit, ego dico, quod in ſportam ſeparationis immundæ ceciderit; & munda non comedetur in puritate, donec fuerit computata, ne ſit in ſingulis maſſis quantitas ovi.

XI. Duæ ſportæ, altera ſeparationis immundæ, & altera profanorum mundorum, ſi cadat ſatum ſeparationis in alteram ex illis, & ignoret in quam ex illis ceciderit, ego dico, in ſeparationem immundam cecidiſſe, & profana munda non comedentur in puritate donec computentur, quod non ſit in ſingulis maſſis quantitas ovi. Si altera fuerit ſeparationis mundæ, & altera profanorum mundorum, ſi cadat ſatum ſeparationis in alteram ex illis, & ignoret in quam ex illis ceciderit, ambæ erunt licitæ; ſi ſit ſatis in illis, ut altera faciat alteram adſcendere, altera

יאכלו בטהרת עד שיתחשבו שאין ככל עיסת ועיסת כביצה.

יב היו לפניו שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולים ולפניהם שתי סאים אחת של תרומה ואחת של חולים ונפלו משתיהם לתוך שתיהם ואין ידוע אם מזו לתוך זו ואם מזו לתוך זו הריני אומר תרומה לתוך תרומה נפלה חולים לתוך חולים נפלו אם היה טבל מעשר ראשון ומעשר שני הרי זה אסור שלא התירו ספק סרוסע אלא שיש לו מתירין הפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ואין ידוע איזהו הרי זה מורד את התרומה את הראשונה ואת השנייה.

פרק שביעי

א רבי שמעון אומר הסך שמן של תרומה שוגג משלם את הקרן ואינו משלם את החומש האוכל תרומה נקורה והשותה יין מגולה משלם קרן וחומש נזיר ששתה יין של תרומה שוגג משלם את הקרן ואינו משלם את החומש אכל תרומה ביום הכפורים משלם קרן וחומש יין וחומץ משלם קרן וחומש.

ב האוכל תרומה טמאה משלם דמי עצים לכהן אבא שאול אומר כל דבר שיש בו שוה פרוטה חייב בתשלומין אמרו לו לא אמרו שוה פרוטה אלא בהקדש בלבד. אחד האוכל ואחד השותה ואחד הסך אכל וחזר ואכל אם יש מתחלת אכילה ראשונה ועד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפים ואם לאו אין מצטרפים שתה וחזר ושתה אם יש מתחלת שתייה ראשונה עד סוף שתייה אחרונה כדי שתיית רביעית מצטרפים ואם לאו אין מצטרפים כשם שאכילה ככזית כך שתייה בכזית.

ג אכילה ושתייה אין מצטרפים אכל כזית אפילו מחמשת המינין הרי אלו מצטרפים אכל כחצי כזית ונודע לו וחזר ואכל כחצי זית אחר ממין אחר הרי אלו אין מצטרפים.

alteram faciet adſcendere, at non comedentur in puritate, donec computentur, ne ſit in ſingulis maſſis quantitas ovi.

XII. Si fuerint in ejus conſpectu duæ ſportæ, altera ſeparationis, & altera profanorum, & coram illi duo ſata, alterum ſeparationis, & alterum profanorum, & cadant ex ambabus in ambas, & ignoret, utrum ex hac in illam ex illa in hanc ceciderit; ego dico, ſeparationem in ſeparationem cecidiſſe, & profana in profana cecidiſſe: Si fuerit indecimatum decimæ primæ, & decimæ ſecundæ, erit vetitum quia non permiſerunt dubium rei infectæ ſeparatione, niſi quando illi fuerint permittentia, ſi ſeparet ſeparationem, & decimam primam, & ſecundam, & ignoret quænam ſit, metietur ſeparationem, & decimam primam & ſecundam.

CAPUT VII.

I. RAbi Simeon dicit: Qui ſe ungit oleo ſeparationis per errorem, rependet ſortem, at non rependet quintam partem; Qui comedit ſeparationem cavatam, & bibit vinum detectum, rependit ſortem, & quintam partem: Nazyræus ſi bibat vinum ſeparationis per errorem, rependet ſortem, at non rependet quintam partem; Si comedat ſeparationem in die expiationum, rependet ſortem & quintam partem; ſi bibat vinum & acetum, rependet ſortem, & quintam partem.

II. Si comedat ſeparationem immundam, perſolvet pretium lignorum ſacerdoti; Aba Saul dicit; Quod habet pretium prutæ, debet rependere. Dixerunt illi: Non dixerunt de pretio prutæ, niſi in ſanctitate duntaxat: Sive comedat, ſive bibat, ſive ſe ungat; ſi comedat, atque iterum comedat, & ſit ab initio comeſtionis primæ, uſque ad finem comeſtionis noviſſimæ ſatis; pro comeſtione dimidii, coaleſcunt, ſi minus non coaleſcunt; Si bibat atque iterum bibat, ſi ſit ab initio primæ potationis uſque ad finem noviſſimæ potationis ſatis pro potatione quartarii, coaleſcunt, ſi minus, non coaleſcunt; ſicut in comeſtione erat quantitas olivæ, ita pariter in potatione erat quantitas olivæ.

III. Comeſtio & potatio inter ſe non coaleſcunt; ſi comedat quantitatem olivæ, vel ex quinque ſpeciebus, coaleſcent; ſi comedat quantitatem dimidiæ olivæ, & innotuerit atque iterum comedat quantitatem dimidiæ olivæ ex alia ſpecie, inter ſe non coaleſcunt.

IV.

ד כשם שאין נותנים תרומה
אלא לכהן חבר כך אין משלמים קרן
וחומש אלא לכהן חבר . האוכל תרומת
עם הארץ משלם קרן וחומש לכהן חבר
וחבר נוטל דמים ומפייס את עם הארץ
תרומת חבר ותרומת עם הארץ שנתערבו
כופין את עם הארץ למכור את חלקו .
האוכל תרומה טהורה משלם מן החולים
הטהורים שילם מן החולים טמאים מהו
סומכוס אומר בשוגג תשלומיו תשלומין
במזיד אין תשלומיו תשלומין וחכמים
אומרים בין בשוגג בין במזיד תשלומיו
תשלומין ויחזור וישלם מן הטהורים.

ה ישראל שנתנו לו תרומת
סבית אבי אמו ואכלה וכן בעל הבית
שגבה בחובו וכן לאשה בכתובתה משלם
קרן וחומש לכהן חבר וחבר נותן להם
דמים . הגונב תרומת הקדש ולא אכלה
משלם את הקרן ולא משלם את החומש
וכפל אין בה שנאמר ישלם שנים לרעהו
ולא להקדש אכלה משלם שני קרנין
וחומש קרן וחומש מן החולים והם נעשים
קדש בתרומה קרן נותן לניזבר וחומש לבעלים
בקרן מיעלים בחומש זה אין מיעלים חומש
שני תרומה נותן לגיזבר והומש לבעלים
רבי מאיר מחייב בקופה שניה בחלה. רבי
יוסי פוטר וחכמים אוסרים מדומע פטור
מן החלה ספק מדומע נאכל משום דמע
וחייב בחלה.

ו רבי אליעזר אומר משלמין
ממין על שאינו מינו ובלבד שישלם מן
היפה על הרע ביצר אבל שעורים ומשלם
חטים נרוגרת ומשלם תמרים תבוא לו
ברכה רבי עקיבא אומר אין משלמים רק
ממין על מינו רבי אליעזר אומר בשם
שמשלמין מן החדש על הישן כך משלמין
ממין על שאינו מינו.

ז האוכל את הטבל משלם מן
הלקט ומן השכחה ומן הפאה ומן התבואה

IV. Sicut non dant ſeparationem niſi ſacerdoti ſocio, ita pariter non rependunt ſortem, & quintam partem, niſi ſacerdoti ſocio: Si præbeat comedendam ſeparationem populo terræ, rependet ſortem, & quintam partem ſacerdoti ſocio, & ſocius ſumet pretium, & ſatisfaciet populo terræ; Si ſeparatio ſocii & ſeparatio populi terræ miſceantur, cogunt populum terræ, ut vendat partem ſuam. Si comedat ſeparationem mundam, rependet ex profanis mundis; ſi rependat ex profanis immundis, quid erit? Somcos dicit: Per errorem ejus compenſatio eſt compenſatio; ſi de induſtria, ejus compenſatio non eſt compenſatio: Et ſapientes dicunt: Sive per errorem, ſive de induſtria ejus compenſatio eſt compenſatio; atque iterum rependet ex mundis.

V. Si Iſraelitæ detur ſeparatio ex domo patris matris ſuæ, & comedat, & ſimiliter ſi paterfamilias ſi exigat in creditum ſuum, & mulier pro dote ſua, rependet ſortem, & quintam partem ſacerdoti ſocio, & ſocius dabit illis pretium: Si furetur ſeparationem ſanctitatis, & non comedat, rependet ſortem, at non rependet quintam partem, & in eo non eſt pœna dupli. Dictum eſt enim: *Et reſtituet duplum proximo ſuo*: At non ſanctuario. Si comedat, rependet duas ſortes, & quintam partem, ſortem & quintam partem ex profanis, & illa ſiunt ſancta in ſeparatione, ſortem dabit theſaurario, & quintam partem dominis: In ſorte prævaricantur; in hac quinta parte non prævaricantur; ſortem ſecundam ſeparationis dabit theſaurario, & quintam partem dominis. R. Meir obligat ſecundam ſportam ad placentam, & R. Joſe abſolvit, & ſapientes dicunt: Quod infectum eſt ſeparationem abſolvitur a placenta; dubium rei infectæ ſeparatione comeditur reſpectu ſeparationis, & obligatur ad placentam.

VI. R. Elieſer dicit: Poteſt rependi ex ſpecie pro ea quæ non ſit ex eadem ſpecie, dummodo rependat ex optimo pro malo. Quomodo? Si comedat hordeum, & rependat triticum, ſi caricas, & rependat dactylos; veniet in eum benedictio. R. Akiba dicit: Non poteſt rependi tantummodo ex ſpecie pro ſpecie. R. Elieſer dicit: Sicut rependunt ex novo pro veteri, ita pariter rependunt ex ſpecie pro ea, quæ non ſit ex eadem ſpecie.

VII. Si comedat indecimatum, poterit rependere ex ſpicilegio, & ex manipulo oblivione relicto, atque ex angulo, & ex proventu, qui non creverit

שלא תביאה שליש דברי רבי אליעזר רבי
עקיבא אומר אין משלמים מדבר שלא
בא לעונת המעשרות אמר רבי נתן היה
רבי אליעזר אומר ימתין עד שתבא שבת
ויצא לחצר וינמור.

ח רבי יהושע אומר דם שעל
הככר גורר את מקומו ואכל את השאר
נמצא בין שינו משפשף ואינו חושש.
האוכל את הנמלה ואת הכנה שבתבואה
חייב את היין שבעדשים ואת יתושין
שבכליסין וארת התולעים שבתמרים
ושבגרוגרת פטור פירשו וחזרו חייב את
התולעים שבעקרי אילנות ואת הקפת
שבירק חייב יבחושין שביין ושבחומץ הרי
אלו אסורים רבי יהודה אומר מסנגין את
היין וארת החומץ המברך על החמה הרי
זה דרך אחרת.

ט הציר והחומץ והמוריים והשמן
והרבש מותרים משום גלוי ורבי שמעון
אוסר אמר רבי שמעון אני ראיתיו ששתה
נחש ציר בצידן אמרו נחש שוטה היה
ואין מביאים ראיה מן חשוטים משמרת
אסורה משום גלוי רבי נחמיה אומר אם
היתה תחתונה מכוסה אף על פי שעליונה
מגולה הרי זו מותרת מפני שארס של
נחש דומה לספוג ועומד במקומו.

י עיסת שלשת במים מגולין
אפילו היא של תרומה תשרף ואין צריך
לומר של חולים רבי נחמיה אומר אפאה
הרי זו מותרת מפני שארס של נחש כלה
באור. מי כבושין מי שלקות מי תורמוסין
אין בהם משום גלוי מים ששרה בהם
כבושין שלקות ותורמוסין אם כחם נותן
טעם מותרים ואם לאו אסורים מים
שהדיח בהם עובשים ודרמסקניות לחולרת
אין בהם משום גלוי מים שנתגלו ותוססן
אסורים משום גלוי מים חמים כל זמן
שמעלים הבל אין בהם משום גלוי.

יא מים מגולים לא ישפכם ברשות
הרבים ולא יגבל בהם את הטיט ולא ישקה
מהם נוי ולא בהמת אחרים אבל משקה
הוא בהמת עצמו . מים מגולים לא ירביץ
בהם את הבית ולא ירחוץ בהם פניו ידיו
ורגליו אחרים אומרים לא אמרו אלא בזמן
שיש בו סריטה וכמה הם בקרקעות
ארבעים סאה . אחרים אומרים כאתים בין

ad tertiam partem ; verba Rabi Elieſer Rabi Akiba dicit : Non licet rependere ex re, quæ non pervenit ad tempus decimarum. Dicit R. Nathan ; R. Elieſer dicebat : Expectabit , donec adveniat Sabbathum , & egredietur in atrium , & perficiet.

VIII. R. Jehoſua dicit: Si fuerit ſanguis ſuper maſſa, defricabit ejus locum, & comedet reliquum , ſi inveniat inter ſuos dentes, defricabit , & non erit ſolicitus: Si comedat formicam , & pediculum, qui ſit in proventu, tenetur; ſi vermem, qui eſt in lentibus, & muſcas, quæ ſunt in ciceribus , & vermes , qui ſunt in dactylis , & in caricis , abſolvitur; Si ſeparentur , & revertantur tenetur. Si vermes , qui ſunt in radicibus arborum , & in oleribus , tenetur ; ſi culices qui ſunt in vino , & aceto ; ſunt vetiti . R. Jehuda dicit : Percolabit vinum , & acetum: Si benedicat ſuper ſole ; hæc eſt conſuetudo aliena .

IX. Liquamen ſalſum , & acetum , & muria, & oleum, & mel ſunt licita reſpectu retectionis ; & R. Simeon prohibet : Dicit R. Simeon: Ego vidi ſerpentem , quod biberet liquamen ſalſum in Sidone . Dixerunt : erat ſerpens ſtultus ; & non adducitur probatio ex ſtultis . Saccus colatorius eſt vetitus reſpectu retectionis . R. Nehemia dicit : Si inferior erat tectus, licet ſuperior ſit retectus , erit licitus , quia venenum ſerpentis ſimile eſt ſpongiæ, & remanet in loco ſuo .

X. Si depſat paſtam aqua retecta, licet ſit ex ſeparatione , comburenda eſt, & non eſt neceſſe ut dicatur de profanis; R. Nehemia dicit; Si cocta fuerit, erit licita, quia venenum ſerpentis igne conſumitur . Aquæ rerum conditarum , aquæ rerum elixatarum , & aquæ lupinorum ; non eſt in illis ratio retectionis; Aquæ , quibus maceravit res conditas , & elixatas , & lupinos , ſi in iis ſit ſapor , licitæ ſunt , ſi minus , ſunt vetitæ . In aquis, quibus lavavit res conditas , & elixatas , & lupinos , ut dulceſcant , non eſt ratio retectionis aquarum: In aquis calidis quandiu caleſcunt , non eſt ratio retectionis.

XI. Aquas retectas non effundet in locum publicum , neque iis commiſcebit lutum , neque dabit potandas gentili , neque jumento alieno , at poterit dare potandas jumento ſuo . Aquis retectis non adſperget domum , neque illis lavabit faciem manus & pedes ſuos: Alii dicunt: Non dixerunt , niſi quando in iis fuerit inciſio . Quantæ erunt ? In fundis quadraginta ſata : Alii dicunt ; duo ſata , tam

מכונסים בין מפוזרים רבי נחמיה אומר
כדי שתהא עכית של שיטים מתמלא.

יב מעין כל זמן שהוא מושך
אין בו משום גלוי אמר רבי ישמעל ברבי
יוחנן בן ברוקה מעשה שהלך רבי יותנן בן
ברוקה אצל רבי יוחנן בן נורי לבית שערים
ומצא גבי שאין בו שלשה לונים ושחה
ושתה ממנו יין בין בכלים בין בקרקע
אסור . מעשה ונמצא נחש מת בבור יין
ובאו ושאלו את רבי יהודה בן בבא והתיר
להם את הבור.

יג יין תוסס כל זמן שהוא תוסס
אין בו משום גלוי וכמה תוסס שלשה ימים
לגין שהניחו בשידה ובתיבה הרי זה אסור
בדקם והניחם הרי זה מותר לגין בתיקן
הרי זה אסור בדק והניח הרי זה מותר
נתנו בבור אפילו עמוק מאה אמה הרי
זה אסור נתנו במגדל אפילו גבוה
מאה אמה הרי זה אסור נתנו בטרקלין
אפילו מצוייר מסוייד הרי זה אסור.

יד מכסים ולא פוקקים ואם היה
פקק הרי זה מותר כמה יהא בנקב כדי
שיתכנס בו אצבע קטנה של קטן נקורי
תבשיל וקלח של כרוב וכל דבר שיש בו
לחה אסור רבי שמעון בן מנסיא אומר
זורק את הניקור ואוכל את השאר.
פטריות אסורות מפני סכנת נפשות נקר
בתאנה ונעשה גרוגרת בתמרה ונעשה
יבשה שתיהם מותרות.

טו ראה צפור שנקר בתאנה
ועכבר שנקר באבטיח שניהם אסורים שאני
אומר שמא נקורים היו . אבטיח שניקר
ואכלו ממנו עשרה בני אדם השאר הרי
זה אסור וכן חבית שנתגלתה ושתה הימנה
עשרה בני אדם השאר הרי זה אסור .

יו אין מערבים תרומות טהורות
תלויות זו בזו אבל מערבים תרומה
שנטמאת בולד הטומאה עם תרומה
שנטמאת באב הטומאה אף על פי
שמוסיפים טומאה על טומאתה אם אמר
תלויה טהורה היא הרי זו טהורה אם
אמר הריני מניחה עד שאשאל עליה הרי
זו טמאה נולד לככר ספק טומאה ובתוך
ידו ספק טומאה שעל גבי השלחן נוטלה
ומניחה במקום המוצנע .

tam collecta, quam dispersa. R. Nehemia dicit: Tantum, ut possit impleri vas navigantium.

XII. In fonte, quandiu defluit, non est ratio retectionis; Dicit Rabi Ismael bar R. Jochanan ben Beroka; Narratur, quod proficiscens R. Jochanan ben Beroka ad Rabi Jochanan ben Nuri in Bet-Seharim, invenit cisternam, in qua non erant tres logi, & sitiens ex ea bibit: Vinum sive sit in vasis, sive in solo, est vetitum: Contigit ut inveniretur serpens mortuus in lacu vini, & venientes petierunt a R. Jehuda ben Baba, & illis permisit lacum.

XIII. Vinum si ebulliat, quandiu ebullit, non est in eo ratio retectionis: Et quandiu ebulliet? Triduum; si lagena reponatur in arca, & in capsa, erit vetita; Si explorarit, & reponat, erit licita; Lagena in capsa, erit vetita; si explorarit, & reponat, erit licita. Si reponat in cisterna, vel si fuerit profunda centum cubitos, erit vetita; Si reponat in turri, vel si fuerit alta centum cubitos, erit vetita; Si reponat in triclinio, vel si fuerit depictum & exsculptum, erit vetita.

XIV. Si tegant, & non obturent si sit obturamentum, erit licitum; Quantum erit foramen, ut reputetur retectum? ut possit introduci digitus parvus pueri. Foramina decocti, & caulis brassicæ, & omnis in quo sit humiditas, est vetitum. R. Simeon ben Minasia dicit: Projiciatur locus foraminis, & reliquum comedetur. Boleti sunt vetiti propter periculum animarum; Si sit foramen in ficu, & fiat carica, si in dactylo, & exsiccetur, ambo sunt liciti.

XV. Si videat avem perforantem ficum, & murem perforantem melopeponem, ambo sunt vetiti; etenim ego possum dubitare, quod jam essent perforati. Si melopepo sit perforatus, atque ex eo comedant decem homines, reliquum erit vetitum; Et similiter si dolium fuerit retectum, atque ex eo bibant decem homines, reliquum erit vetitum.

XVI. Non licet commiscere separationes mundas cum dubiis; at licet commiscere separationem pollutam per filium immunditiei cum ea quæ fuerit polluta per patrem immunditiei, licet addatur immundities immunditiei: Si dicat: Dubia est munda, erit munda: Si dicat: Ego eam relinquo, donec de ea consulam; tum erit immunda: Si exoriatur in pane dubium immunditiei, & sit in ejus manu dubium immunditiei, quod est impositum mensæ, sumet, & reponet in loco occulto.

XVII.

יז חבית שנשברת בגת התחתונה והעליונה טמאה הכל מודים שתרד ותדמע ואל ידמענה ביד . סיעה של בני אדם שאמרו להם גוים תנו לנו אחד מכם ונהרגהו ואם לאו הרי אנו הורגים את כולכם יהרגו כולם ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל אבל אם ייחדוהו להם כגון שיחדו לשבע בן בוכרי יתנוהו להם ואל יהרגו.

יח אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בזמן שהוא מבפנים והם מבחוץ אבל בזמן שהוא מבפנים והם מבפנים הואיל והוא נהרג והם נהרגים יתנוהו להם ואל יהרגו כולם וכן הוא אומר ותבא האשה אל כל העם בחכמתה וגומר אמר להם הואיל והוא נהרג ואתם נהרגין תניהו להם ואל תהרגו כולכם רבי שמעון אומר כך אמרה להם כל המורד במלכות בית דוד חייב מיתה.

פרק שמיני

א הזורע פשתן של תרומה עד שלא הביא שליש יופך משהביא שליש יקיים דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בשוגג עד שלא הביא יופך משהביא שליש יקיים במזיד זה וזה יופך.

ב הזורע תוספת של תרומה וכאה עילה מתוך מאה גדוליהן חולין גדולי הקדש חייבים עליהם קרן וחומש על מקום אחר אלא לפי חשבון וחייבים בחלה הידים והטבול יום אין פוסלים בהם כדרך שפוסלים בחולים.

ג הדש כיצד יעשה מביא קפיפה ותולה בצואר בהמה ונותן לתוכה חולים רבי שמעון אומר נותן לתוכה כרשינין והן יפות להם מהכל. מאה לגינין של תרומה ואחד של חולים כולם מותרים בדבר שזרעו כלה אבל דבר שאין זרעו כלה לא יעלה שאין קרקע עולה באחד ומאה תלש ועבר ובלבד שלא יתכוין ויתלוש רבי שמעון אומר אף יתכוין ויתלוש ויעלה באחד ומאה.

ד ליטרא מעשר ראשון שני נטע והרי בה בעשר ליטרים חייבת

XVII. Si dolium frangatur in torculari inferiori, & ſuperius polluatur, omnes conveniunt, quod deſcendat, & inficiatur ſeparatione, at non fiet infectum ſeparatione ſtatim. Si turmæ hominum dicant gentiles: Date nobis unum ex vobis, ut eum occidamus, ſi minus, vos omnes occidemus; omnes occidantur; & non tradent ullam animam ex Iſrael: At ſi illis aliquem definiant; ſicut definierunt Sebah ben Bicri; Dabunt illis, ut non occidantur.

XVIII. Dicit Rabi Jehuda: De quo hæc dicta ſunt? Quando ipſe fuerit intus, & illi foris, at ſi ipſe fuerit intus, & illi intus, quoniam & ipſe, & illi occidentur, dabunt illis, ne omnes occidantur; & ſic dictum eſt: *Et venit mulier ad univerſum populum & locuta eſt eis in ſapientia ſua &c.* Et dixit illis: Quoniam ipſe eſt occidendus, & vos eritis occidendi, date hunc illis, ne vos omnes occidamini: R. Simeon dicit. Sic dixit illis. Qui rebellat contra regnum domus David, eſt reus mortis.

C A P U T VIII.

I. SI ferat linum ſeparationis, priuſquam creverit ad tertiam partem, vertet; ſi poſtquam creverit ad tertiam partem, conſervetur. Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Si per errorem antequam creverit ad tertiam partem, vertet, poſtquam creverit ad tertiam partem, conſervabit: Si de induſtria, utrumque vertet.

II. Si ferat incrementum ſeparationis, & ſatum adſcendat ex centum; quæ creſcunt ex iis ſunt profana: In iis quæ creſcunt ex ſancto, eorum cauſa obligantur ad ſortem, & ad quintam partem ſuper alio loco, at juxta computum, at obligantur ad placentam; Manus & ipſo die lavandus illa non reprobant, ſicut reprobant profana.

III. Triturans quomodo faciet? Adducet corbem, & appendet collo jumenti, & in illam indet profana. Rabi Simeon dicit. Indet in illam vicias, & ipſæ ſunt illis optimæ in cibum. Si fuerint centum lagenæ ſeparationis, & una profani, omnes ſunt licitæ in re, cujus ſemen abſumitur, at in re cujus ſemen non abſumitur, non adſcendet, quia fundus non adſcendit in centum & uno; Si evulſerit, adſcendet, dummodo non habeat intentionem evellendi, & adſcendet in centum & uno.

IV. Si libram primæ decimæ plantaverit, & in ea ſint quaſi decem libræ, obligatur ad ſeparationem, & ad deci-

nìam

בתרומה במעשר ראשון ובמעשר שני ובמעשר ראשון שבה עושה אותה תרומה ומעשרות על מעשר ראשון שנטע ליטרא מעשר שני שנטעה והרי בה בעשר ליטרין חייבת בתרומה ובמעשר ראשון ובמעשר שני חוזר ומודד את מעשר שני שנטע.

ה המנכש עם הכותי בחסיות אף על פי שפירותיו טבל לא יאכל מפירותיהן עראי רבי שמעון בן אלעזר אומר במוצאי שביעית עם ישראל מותר המפריש חבילי תלתן של מעשר הרי זה פודה את העץ ואת הזרע רבי נתן ברבי יוסף אומר שתלי בצלים עד שלש שנים אסורים מכאן ואילך מותרים תלתן שנפלה בבור של מים רבי מאיר אוסר ורבי יהודה מתיר אמר רבי שמעון במה דברים אמורים בזמן ששקעה אבל לא שקעה הרי זו מותרת.

ו תפוח שטרקו ונתנו לתוך העיסה והחמיצה רבי יוסי אומר אין חימוצי חימוץ אחר נותן טעם לשבח ואחד נותן טעם לפגם זה וזה אסור דברי רבי מאיר רבי שמעון אומר לשבח אסור לפגם מותר כגון החומץ שנפל לגריסין וגריסין שנפלו לתוך הבור של מים תמרים שנפל על גביהן יין גרוגרות שנפל על גביהם שמן הרי זה אסור ורבי שמעון מתיר.

ז שאור של תרומה שנפל לתוך העיסה והגביהו ואחר כך נתחמץ מותר שאור של שביעית שנפל לתוך העיסה ידע בו ואחר כך נתחמץ מותר שאור של תרומה ושל שביעית שנפל לתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו אסור לזרים רבי אליעזר ברבי שמעון מתיר לזרים היה בזה כדי לחמץ ובזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו אסיר לכהנים רבי אליעזר ברבי שמעון מתיר לכהנים.

ח יין של תרומה שנפל על גבי יין וכן שמן של תרומה שנפל על הפירות ידיחן והם מותרים וכן על גבי יין יקפה

mam primam, & ad decimam ſecundam; & in decima prima, quæ in illa eſt, faciet ſeparationem, & decimas pro decima prima, quam plantavit. Si libram decimæ ſecundæ plantaverit, & in ea fuerint quaſi decem libræ, obligatur ad ſeparationem, & ad decimam primam, & ad decimam ſecundam, atque iterum metietur, decimam ſecundam, quam plantavit.

V. Si expurget cepas cum Cuthæo, licet ejus fructus ſint indecimati, tamen non comedet ex ejus fructibus accidentaliter; R. Simeon ben Elieſer dicit: Si in exitu anni ſeptimi expurget cum Iſraelita, licebit. Si ſeparet faſciculos fœni Græci decimæ, redimet lignum, & ſemen. R. Nathan ben Rabi Joſeph dicit. Plantæ ceparum per triennium ſunt vetitæ, hinc & ulterius ſunt licitæ. Si fœnum Græcum ceciderit in puteum aquarum, R. Meir prohibet; & R. Jehuda permittit: Dicit Rabi Simeon: De quo hæc dicta ſunt? Quando in profundo ſubſiderit; at ſi non in profundo ſubſiderit, erit licitum.

VI. Si confregerit pomum, & indiderit in maſſam, & fermentarit; R. Joſe dicit; Ejus fermentatio non eſt fermentatio, ſive meliorem, ſive deteriorem faciat ſaporem, utrumque eſt vetitum; Verba R. Meir: R. Simeon dicit: Si meliorem faciat, eſt vetitum, ſi deteriorem, eſt licitum; e. g. ſi acetum cadat in fabas freſas, & fabæ freſæ cadant in ciſternam aquarum; ſi ſuper dactylos cadat vinum, ſi ſuper caricas cadat oleum; ecce hoc erit vetitum; & R. Simeon permittit.

VI. Si fermentum ſeparationis cadat in maſſam, & elevet, & poſtea fermentatur, eſt licitum: Si fermentum fructuum anni ſeptimi cadat in paſtam, & ſciat, & poſtea fermentetur, erit licitum: Si fermentum ſeparationis, & fructuum anni ſeptimi cadat in paſſam; ſi non ſit ſatis in altero, ut fermentet, neque ſatis ſit in altero, ut fermentet ſi conjungantur, & fermentent, eſt vetitum alienis. R. Elieſer bar R. Simeonis permittit alienis; Si ſatis ſit in altero ut fermentet, pariterque in altero ſatis ſit ut fermentet; ſi coaleſcunt, & fermentent, eſt vetitum ſacerdotibus. R. Elieſer bar R. Simeonis permittit ſacerdotibus.

VIII. Si vinum ſeparationis cadat ſuper vinum, & ſimiliter oleum ſeparationis ſi cadat ſuper fructus, illos lavabit, & erunt permiſſi; & ſimiliter oleum ſi cadat ſuper vinum, colliget, & vinum erit licitum: Si cadat ſuper-

mu-

איתו והייך מותר נפל על גבי צירו וקפינו כדי שיבטל טעם שומן שבו.

ט כלים שסכן בשמן טמא וחזר וסכן בשמן טהור או שסכן שמן טהור וחזר וסכן שמן טמא רבי אליעזר אומר אחר הראשון אני בא וחכמים אומרים אחר האחרון שרבי אליעזר אומר יהא אדם סך את כליו שמן טמא וחזר וסכן בשמן טהור בשהם מוציאים אין מוציאים אלא מן הראשון וחכמים אומרים יהא אדם סך את כליו שמן טהור וחזר וסך שמן טמא בשהם מוציאים אין מוציאים אלא מן האחרון כלים שסכן שומן טמא ונגבם משתמש בהם בטהרה חזרו ויצאו מהם משקים טמאים.

י קדרה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב בישל בה בשר חולין לא יבשל תרומה תרומה לא יבשל בה חולין ואם בשלן הרי זה בנותן טעם. היו לפניו שתי קדירות אחת של תרומה ואחת של חולים ולפניו מדוכה אחת של תרומה נתן לתוך אחת מהם ואין ידוע לאיזה מהם נתן הרי אני אומר לתוך של חולים נתן היו לפניו שתי מדוכות אחת של חולים ואחת של תרומה ולפני קדירה אחת של חולים נתן מאחת מהם ואין ידוע מאיזה מהם נתן הריני אומר מתוך של חולים נתן.

יא היו לפניו שתי קדירות אחת של חולים ואחת של תרומה ולפניהם שתי מדוכות אחת של תרומה ואחת של חולין נתן משתיהם ואינו יודע מזו לתוך זו ואם מזו לתוך זו הריני אומר תרומה לתוך תרומה נתן וחולים לתוך חולים נתן ואם היה טבל מעשר ראשון ומעשר שני הרי זה אסור שלא התירו ספק דמוע אלא בדבר שיש לו מתירים.

יב חתיכה אסורה שנתערבה בחתיכות אפילו הם אלף כולם אסורות הרוטב בניתן טעם אם נמחה הרי זה בניתן טעם חתיכה של חטאת שנתערבה במאה חתיכות של חולים וכן פרוסה של לחם הפנים שנתערבה במאה פרוסות של חולים הרי אלו יעלו רבי יהודה אומר לא יעלו חתיכה של חטאת טמאה שנתערבה במאה חתיכות של חטאת טהורה וכן

muriam, colliget donec aboleatur sapor olei, qui in illa est.

IX. Si vasa ungat oleo immundo, atque iterum ungat oleo mundo, aut ungat oleo mundo, atque iterum ungat oleo immundo; R. Eliefer dicit; Ego post primum incedo; & sapientes dicunt: Post novissimum. Etenim R. Eliefer dicebat: Si homo ungat vasa sua oleo immundo, atque iterum ungat oleo mundo, quando educuntur, non educuntur nisi ex primo: Et sapientes dicunt: Quando homo ungit vasa sua oleo mundo, & iterum ungat oleo immundo, quando educuntur, non educuntur nisi ex novissimo: Si ungat vasa oleo immundo, & detergat, iis uti poterit in puritate, si iterum ex iis effluant liquores, erunt immunda.

X. Si in olla coxerit carnem, in ea non coquet lac; si in ea coquat carnem profanam, non coquet separationem, si in ea coquat separationem, in ea non coquet profana, si coquat, videbit an præbeat saporem. Si in ejus conspectu sint duæ ollæ, altera separationis, & altera profani, & in ejus conspectu fuerit unum mortarium separationis; Si in earum alteram indat, & ignoret in quam indiderit, ego dico, quod in ollam profani indiderit. Si fuerint in ejus conspectu duo mortaria, alterum profani, & alterum separationis, & in ejus conspectu una olla profani, si in eorum alterum indat, & ignoret in quod indiderit, ego dico, quod in mortarium profani indiderit.

XI. Si fuerint in ejus conspectu duæ ollæ, altera profani, & altera separationis, & in earum conspectu duo mortaria, alterum separationis, & alterum profani, si indat ex ambobus, & ignoret, utrum ex hoc in illud, an ex illo in hoc indiderit, ego dico quod indiderit separationem in separationem, & profanum in profanum; si vero fuerit indecimatum decimæ primæ, & decimæ secundæ, erit vetitum, quia non permiserunt dubium rei infectæ separatione nisi in re, quæ habeat permittentia.

XII. Frustum vetitum si misceatur cum frustis, vel si fuerint mille, omnia sunt vetita; Jusculentum investigatur, utrum præbeat saporem, si liquefiat, ecce præbet saporem; Si frustum sacrificii pro peccato misceatur cum centum frustis profani, & similiter si fragmentum panis facierum misceatur cum centum fragmentis profani, ecce ascendunt. R. Jehuda dicit: Non adscendent. Si frustum sacrificii pro peccato immundi misceatur cum centum frustis sacrificii pro peccato mundi, & similiter si fragmen-

פרוסה של לחם הפנים טמא שנתערבה
במאה פרוסות של לחם הפנים טהור הרי
אלו יעלו רבי יהודה אומר לא יעלו וכן
בחלות תודה . טבל יין נסך מין במינו
כל שהוא ושלא במינו בנותן טעם ושאר
כל האסורים בין במינן בין שלא במינן
בנותן טעם.

פרק ותשיעי

א דג טמא שכבשו עם דג טהור
וכן גרב המחזיק סאתים שבו משקל עשרה
זין שביהורה שהם עשר סלעים בגליל רג
טמא צירו אסור רבי יהורה אומר רביעית
בסאתים רבי יוסי אומר אחד מששה עשר
בו רבי שמעון בן מנסיא אין לך גרב
שמחזיק סאתים שאין בו משקל עשרה זין
ביהודה שהם עשרה סלעים בגליל.

ב דג טמא שאין בו רביעית
אמר רבי יוסי בר יהודה במה דברים
אמורים בזמן ששולה ומניח לפניו ומצא
בו בשעור הזה אבל אם היה נוטל וזורק
ראשון אף על פי שמצא בו יתר מכשעור
הזה מותר. דג טמא שכבשו עם דג טהור
םריחו ומותר דג טמא מליח ודג טהור
תפל אסור דג טהור מליח ודג טמא תפל
מותר דג טמא שבשלו עם דג טהור רואין
אותו באלו הוא קפלוט אם יש נותן טעם
אסור ואם לאו מותר.

ג אלו הם מיני חסיות הלוף
והשום והבצלים והקפלוטות רבי יהודה
אומר אין לך מיני חסיות אלא קפלוט
בלבד רבי יוסי אומר כובשין בצלים של
תרומה בחומץ של חולים ואין כובשין
בצלים של תרומה בחומץ של תרומה ואין
צריך לומר בצלים של חולים בחומץ של
תרומה רבי עקיבא אומר כל המתבשלין
זה עם זה מותרים עם הבשר בשר בבשר
אסור וכולם שנתבשלו זה עם זה הרי אלו
אסורים רבי אליעזר אומר כבד אוסרת
ונאסרת רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה
אומר שלוקה אוסרת ואתרה נאסרת
מתובלת אוסרת ונאסרת.

mentum panis facierum immundi misceatur cum centum fragmentis panis facierum mundi, adscendent; R. Jehuda dicit: Non adscendent; & similiter dicendum de placentis sacrificii Eucharistici. Indecimatum, & vinum libaminis, species in sua specie quantulucunque; si non fuerit in sua specie, investigatur, an præbeat saporem: Et in reliquis vetitis tam in sua specie, quam in non sua specie, investigatur an præbeat saporem.

C A P U T IX.

I. Si piscis immundus condiatur cum pisce mundo, & similiter si lagena capit duo sata, & insit pondus decem zuzarum in Judæa, quæ sunt decem sicli in Galilæa, piscis immundi liquamen est vetitum: R. Jehuda dicit: Quartarium in duobus satis; R. Jose dicit: Una ex sedecim partibus. R. Simeon ben Menasia; Non est tibi lagena, quæ capiat duo sata, in qua non sit pondus decem zuzarum in Judæa, quæ sunt decem sicli in Galilæa.

II. Si in pisce immundo non sit quartarium; dicit R. Jose bar R. Jehuda: De quo hæc dicta sunt? Quando extrahit, & ponit coram eo, & in eo deprehenditur juxta hanc mensuram; at si sumens projiciat primum, vel si in eo deprehendatur plus hac mensura erit licitum. Si piscis immundus condiatur cum pisce mundo, si lavetur, erit licitus; Si piscis immundus sit salitus, & piscis mundus sit insulsus, erit vetitus: si piscis mundus sit salitus, & piscis immundus sit insulsus, erit licitus: Si piscis immundus coquatur cum pisce mundo, considerant quasi sit porrum capitatum, si præbet saporem, est vetitus, si minus, erit licitus.

III. Istæ sunt species ceparum, arum, & allium, & cepæ, & porra capitata. R. Jehuda dicit; Non sunt tibi species ceparum, nisi porrum capitatum duntaxat. R. Jose dicit: Condiunt cepam separationis cum aceto profani, at non condiunt cepam separationis cum aceto separationis; & non est necesse, ut dicatur de cepa profani cum aceto separationis. R. Akiba dicit: Cuncta, quæ simul coqui solent, sunt licita cum carne, si caro cum carne, est vetitum, & omnia quæ simul cocta fuerint, sunt vetita. R. Eliezer dicit: Jecur prohibet, & prohibetur. R. Ismael bar Rabi Jochanan ben Beroka dicit: Si elixetur prohibet, at non prohibetur; si condiatur, prohibet, & prohibetur.

ד בצים טהורות ששלקן עם בצים טמאות אם יש בהם כנותן טעם אסורות ואם לאו מותרות בצים ששלקן ומצא באחת מהם אפרוח אם יש בהם כנותן טעם אסורות ואם לאו מותרות סוניעולי בצים מותרים באכילה בצים מוזרות נפש יפה תאכל מצא באחד מהם זורק את הדם ואוכל את השאר אוכל אדם דגים וחגבים בין חיים בין מתים ואינו חושש.

ה יין של תרומה שנפל לתוך המורייס אסור לזרים רבי אליעזר ברבי ישמעאל מתיר לזרים נותן אדם דבלה וגרוגרות לתוך המורייס כדרך שנותן את התבלים לא יסחטם להוציא מהם משקים בתבלים מותר מפני שהם מלאכתם צורר את התבלים ונותנם לתוך התבשיל אם בטל טעמם מותרים ואם לאו אסורים.

ו אין עושים את היין אילנתית ואת השמן ערב ואם עשה את היין אלנתית ואת השמן ערב סך את השמן ואין סך יין וחומץ השמן דרכו לסיכה יין וחומץ אין דרכם לסיכה. רבש תמרים רבי אליעזר מחייב במעשרות אמר רבי נתן מודה רבי אליעזר שפטור מן המעשרות אבל אוסר היה רבי אליעזר שלא יאכל מן הרבש עד שיתקין את התמרים מודה רבי אליעזר שאם תקן התמרים ודובשן באספמיא מותר דבש תמרים רבי אליעזר מטמא משום משקה אמר רבי נתן מודה רבי אליעזר שאין זה מטמא משום משקה על מה נחלקו על שנתן לתוכו מים שרבי אליעזר מטמא משום משקה והכמים אומרים אחר הרוב.

ז זיתים של תרומה טהורים יעשו שמן טמאים לא יעשו שמן ענבים בין טמאות בין טהורות לא יעשו דברי רבי מאיר רבי יעקב אומר מודה רבי אליעזר לרבי יהושע בזיתים טהורים שיעשו שמן על מה נחלקו על זיתים טמאים שרבי אליעזר אומר לא יעשו ורבי יהושע אומר יעשו אמר וענבים טהורות יעשו וטמאות לא יעשו רבי יהודה מודה רבי יהושע לרבי אליעזר בזיתים טהורים ובענבים טהורות שיעשו על מה נחלקו על הטמאים שרבי

IV. Si ova munda coquantur cum ovis immundis, si præbeant saporem, erunt vetita, si minus, erunt licita: Si ea coquens, inveniat in aliquo ex iis volucrem, si præbeat saporem, erit vetitum, si minus, erit licitum: Inquinamenta ovorum sunt licita ad cibum; ova putrida anima, quæ non fastidit, poterit comedere: Si in eorum aliquo inveniat sanguinem, sparget sanguinem, & reliquum comedet; Si comedat sanguinem piscium & locustarum, sive fuerint vivi, sive mortui, non erit solicitus.

V. Si vinum separationis cadat in muriam, erit vetitum alienis. R. Eliefer bar R. Ismael permittit alienis; Siquis indat palatham ficuum, & caricas in muriam, sicut solet indere res conditas, si non exprimat, ut ex iis educat liquores in rebus conditis erit licitum, quia sic est eorum opus. Si colliget condimenta, & indat in decoctum, si aboleatur eorum sapor, sunt licita, si minus erunt illicita.

VI. Non licet facere vinum conditum, & oleum odoratum; si vero faciat vinum conditum, & oleum odoratum; poterit se ungere oleo, at se non unget vino, & aceto; Usus olei est ut ungat, at usus vini, & aceti non est ut ungat: Mel dactylorum R. Eliefer obligat ad decimas; dicit R. Nathan: Consentit R. Eliefer, quod absolvatur a decimis; at dicit R. Eliefer, quod non debeat comedere de melle, priusquam præparet dactylos; Consentit Rabi Eliefer, si præparet dactylos, & eorum mel in Hispania, quod sit licitum; mel dactylorum R. Eliefer facit immundum respectu liquoris. Dicit Rabi Nathan. Consentit R. Eliefer, quod hoc non polluat respectu liquoris: In quo est dissensio? Si in illud indat aquas; etenim R. Eliefer illud facit immundum respectu liquoris; & sapientes incedunt post majorem partem.

VII. Ex olivis mundis separationis faciunt oleum, ex immundis non facient oleum: Ex uvis sive mundis sive immundis non facient. Verba R. Meir; R. Jacob dicit; Consentit R. Eliefer cum R. Jehosua, quod ex olivis mundis faciant oleum. In quo dissentiunt? In olivis immundis; etenim R. Eliefer dicit: Non facient: Et R. Jehosua dicit: Facient: & ex uvis mundis facient, ex immundis non facient: Dicit R. Jehuda: Consentit R. Jehosua cum Rabi Eliefer, quod ex olivis mundis, atque ex uvis mundis faciant: In quo dissentiunt? In immundis: Etenim R. Eliefer

אליעזר אומר לא יעשו ורבי יהושע אומר
יעשו אמר רבי לא נחלקו רצי אליעזר
ורבי יהושע על זיתים טהורים שיעשו ועל
ענבים טמאים שלא יעשו על מה נחלקו
על זיתים טמאים ועל ענבים טהורות שרבי
אליעזר אומר לא יעשו.

ח תרומה ניתנה לאכילה ולנתינה
ולסיכה לאכול דבר שדרכו לאכול ולשתות
דבר שדרכו לשתות ולסוך דבר שדרכו
לסוך כיצד דבר שדרכו לאכול אין מחייבין
אותו לאכול נקובות של ירק ולא פת
שעיפשה ולא תבשיל שעברה צורתו רבי
חנניא סגן הכהנים אומר תרומה שנפסלת
מלאכול אדם והכלב יכול לאכלה מטמא
טומאת אוכלים ושורפים אותה במקומה
כיצד לשתות דבר שדרכו לשתות אין
מחייבים אותו להיות גומע אינגרון וסנינרון
ולשתות יין בשמריו החושש בשניו לא
ינמע בהם את החומץ ויהא פולט אבל
סנמע ובולע ומטבל כדרכו ואינו חושש
החושש בגרונו לא יערענו בשמן אבל נותן
שמן הרבה לתוך אנינרון ובולע.

ט כיצד לסוך דבר שדרכו לסוך
סך אדם שמן על גבי מכתו ובלבד שלא
יטול במוך ובמטלית ויתן על גבי מכתו
החושש בראשו וכל מי שעלו ב חטטין סך
את השמן ואינו סך יין וחומץ שהשמן
דרכו לסיכה יין וחומץ אין דרכם לסיכה
יין של תרומה אין עושים אותו אלונתית
ואין עושים אותו אניסלון ולא יתן משירי
הכוס בידיו והאשה לא תריח בו את בנה
רבן שמעון בן גמליאל אומר יין של
תרומה שנטמא או שנתגלה שופך ושונה
ואינו חושש.

פרק עשירי

א גרעיני זיתים גרעיני תמרים
וגרעיני חרובין כולם אף על פי שאין
מכנסם אסורים ושאר כל הגרעינין מכנסם
אסורים שאין מכנסם מותרים קלפי פולים
ושומשמים יש בהם אוכל אסורים אין בהם

fer dicit: Non facient: Et R. Jehofua dicit: Facient. Dicit Rabi: Non diffentiunt R. Eliefer & R. Jehofua, quod ex olivis mundis faciant, & ex uvis immundis non faciant: In quo diffentiunt? In olivis immnndis, & in nvis mundis. Etenim R. Eliefer dicit: Non facient.

VIII. Separatio datur in cibum, in potum, & in unctionem; ad comedendum, quod folet comedi, ad bibendum, quod folet bibi; ad ungendum eo quo folet ungere. Quomodo ad comedendum quod folet comedi? Illum non obligat, nt comedat abfciffiones oleris, neque panem mucidum, neque decoctum, cujus forma fuerit immutata. R. Chanajah Segen facerdotum dicit: Si feparatio polluatur, ut homo ex ea non poffit comedere, & canis poffit comedere, polluit immunditie ciborum, & comburitur in loco fuo. Quomodo ad bibendum, quod folet bibi? Illum non obligant, ut bibat, & abforbeat decoctum cum herbis & vino aquæ immixtum, atque ut bibat vinum cum fuis fœcibus; Si doleant dentes, non abforbebit acetum, ut evomat, at abforbebit, ut deglutiat, & lavabit juxta confuetudinem, & non erit folicitus: Si doleat gnttur, non attinget illud oleo, at indet multum oleum in decoctum cum herbis & vino aquæ immixtum, & abforbebit.

IX. Quomodo ad ungendum eo quo folent ungi? Poteft ungere homo fuperficiem vulneris, dummodo non fumat mufcum, & fruftum panni, & imponat vulneri: Si doleat capnt, & qui habent nlcera, poterit fe nngere oleo, at non poterit fe ungere vino, & aceto; quia ufus eft, ut oleo ungatur; at vino & aceto non folent ungi: Ex vino feparationis non faciunt confecturam ex vino veteri, aqua limpida & balfamo, neque ex eo faciunt vinum mulfum; neque indet ex reliquiis calicis in manum fuam; neque mulier eo lavabit filium fuum. Raban Simeon ben Gamaliel dicit; Si vinum feparationis polluatur, & retegatur, effundetur, atque iterum effundetur, & non erit folicitus.

C A P U T X.

I. Offa olivarum, offa dactylorum, & offa filiquarum, cuncta vel fi non colligat, funt vetita; & reliqua offa fi colligat, funt vetita; fi non colligat, funt licita: Cortices fabarum, & Sefamorum, fi in iis fit cibus, funt ve-

אוכל סותרים קלפי מלפפין אף על פי
שאין בהם אוכל אסורים קלפי אתרוג
אסורים גרעיני אתרוג מותרים אתרוג
אסורים מפני שהקיאות אוכלות קלפי
אבטיח ומעי אבטיח ונקובה ירק של
תרומה רבי דוסא מתיר לזרים וחכמים
אוסרים רבי יעקב אומר משמו הבכורות
והסייפות אסורות באמצע קייץ מותרות.

ב כשם שאסורות לאכל בתרומה
כך אסורות בטבל ובמעשר טבל ובמעשר
ראשון שלא נטלה תרומתו ובמעשר שני
שלא נפדו המצולית והרקבוגית של תרומה
אסורות העלו אבק מותרות.

ג סובין של חדשות אסורות של
ישנות מותרות. עד מתי חדשות אסורות
כל זמן שבני אדם רגילים לחבוט בין
הגרנות רבי אחא אומר שלשים יום תלתן
של תרומה שחפה בה בת כהן ראשה
אין רשאי בת ישראל לחוף אחרים אבל
מענגת שערה בשערה קטניות של תרומה
אין עושים אותם אחינים רבי שמעון
מתיר בכרשינין.

ד כמה יהא בתרומת מעשר של
דמאי ויוליכנה לכהן אחד משמנה בשמינית
במה דברים אמורים בשל דמאי אבל בשל
ודאי הרי אפילו כל שהו אסור במה
דברים אמורים בטהורה אבל בטמאה
אפילו כל שהוא וכן אתה אומר בתרומת
מעשר שבשאר כל הפירות אם יש בה
בשיעור הוא נותנה לכהן ואם לאו משליכה
באור ושורפה.

ה פרתו של ישראל שילדה בכור
מאכילה כרשינין של תרומה רבן שמעון
בן גמליאל אומר ולא עוד אלא שהכו לרה
כרשינין נותן אדם כרשיני תרומה לתוך
שובכו ואינו חושש עבד כהן שברח ואשת
כהן שמרדה הרי אלו אוכלים בתרומה ולא
יצא הרוצח מחוץ לגבול עיר מקלטו
בחזקת שכהן גדול קיים.

ו בקרו של כהן שהיה עומד אצל
בקרו של ישראל וכן בליו של כהן שהיה
נארג אצל כליו של ישראל הרי זה מדליק
עליהם שמן שרפה ישראל שהיה יושב
בחנותו של כהן הרי זה ממלא לו את

titæ, ſi non ſit cibus, ſunt licitæ. Cortices melopeponum, licet in iis non ſit cibus, ſunt vetitæ: Cortices citri ſunt vetitæ : Grana citri ſunt licita : Citri ſunt vetita ; quia noctuæ ea comedunt. Cortices peponis, & inteſtina peponis, & abſciſſiones oleris ſeparationis. R. Doſa permittit alienis, & ſapientes prohibent. R. Jacob dicit nomine ſuo. Primitivi, & ſerotini ſunt vetiti, in medio æſtatis ſunt liciti.

II. Sicut vetitum eſt comedere in ſeparatione, ita pariter vetitum eſt in indecimato, & in decima indecimati, & in decima prima, de qua non fuerit ablata ejus ſeparatio, & in decima ſecunda, & in ſanctitate, quæ non fuerit redemta : Muſcæ, & putredines ſeparationis ſunt vetitæ, ſi convertantur in pulverem, erit licitum.

III. Furſures proventus novi ſunt vetiti, proventus veteris ſunt liciti: Quandiu novi erunt vetiti? Quandiu homines ſolent excutere inter areas : Rabi Acha dicit triginta dies ; fœnum Græcum ſeparationis, quo fricet filia ſacerdotis caput, non licet filiæ Iſraelitæ alios fricare, at poterit fricare capillum cum capillo. Legumina ſeparationis non faciunt molita : Rabi Simeon permittit cum viciis.

IV. Quantum erit in ſeparatione decimæ rei dubiæ, ut afferatur ſacerdoti? Octans octantis: De quo hæc dicta ſunt? De decima rei dubiæ, at in decima rei certo indecimatæ vel quantuluncunque eſt vetitum. De quo hæc dicta ſunt ? De munda, at de immunda vel quantuluncunque : Et ſic dices de ſeparatione decimæ, quæ eſt in cunctis reliquis fructibus, ſi in ea ſit juxta menſuram, dabitur ſacerdoti, ſi minus, projicietur in ignem, & comburetur.

V. Si vacca Iſraelitæ pariat primogenitum, poterit illud paſcere viciis ſeparationis. Raban Simeon ben Gamaliel dicit : Et præterea quoniam acquiſivit vicias, poterit inferre vicias ſeparationis in ſuum columbarium, & non erit ſolicitus: Si ſervus ſacerdotis fugiat, ſi uxor ſacerdotis rebellet, poterunt comedere de ſeparatione ; neque egredietur homicida extra terminum civitatis refugii, dum exiſtimatur, quod vivat ſummus ſacerdos.

VI. Si bos ſacerdotis conſiſtat penes bovem Iſraelitæ, & ſimiliter ſi veſtis ſacerdotis texatur prope veſtem Iſraelitæ, ecce poterit pro illis accendere oleum combuſtionis; Si Iſraelita accumbat in taberna ſacerdotis, ecce poterit illi implere lucernam oleo combuſtionis:

Si

הנר שמן שריפה עולה לעלייה וירד לדור לעשות צרכיו של כהן ולא לעשות צרכיו של ישראל אם היה שותף עמו בחנות הרי זה מותר וכן היה כהן שהיה מיסב בתוך ביתו של ישראל הרי זה מדליק לו את הנר שמן שרפה אף על פי שעמד כהן והלך לו אין מחייבים אותו לכבותו עד שיתכבה מאליו.

ז ישראל שנכנס לתוך ביתו של כהן להדליק לו את הנר ונתבקש לילך טובל לו פתילה בשמן שרפה וכן בת ישראל שנכנסה אצל בת כהן ונתבקשה לילך טובלת לה פתילה בשמן שרפה ברת כהן שהיתה בידה נר מלא שמן שרפה בערב שבת עם חשיכה הרי זו נותנת לתוכו חולים כל שהו ומדליקו.

ח סך כהן עצמו שמן של תרומה ומביא בן בתו ישראל ומעגלו על גביו סך כהן עצמו שמן של תרומה ונכנס למרחץ אין הזר נמנע מלשמשו אף על פי שניסך חיסנו לא יתן כהן שמן של תרומה על גבי טבלא של שיש להתענל עליהם רבן שמעון בן גמליאל מתיר שמן של תרומה אין סכין אותו בידים טמאות נפל על גבי בשר משפשף אפילו בידים טמאות.

ט שמן של תרומה אין חוסמים בו תנור וכירים ואין סכין בו מנעל וסנדל לא יסוך את רגליו והוא בתוך המנעל לא יסוך את רגליו והוא בתוך הסנדל אבל סך את רגלו ונותנה למנעל סך את רגלו ונותנה הסנדל סך הכהן עצמו שמן של תרומה ומתעגל על גבי קטבוליא חדשה ואינו חושש.

י שמרים של תרומה ראשון אסור ושני מותר רבי מאיר אומר שני כנותן טעם ושל מעשר ראשון ושני אסור שלישי מותר ורבי יהודה אומר כנותן טעם ושל חדש ראשון ושני ושלשי אסור ורביעי מותר רבי מאיר אומר רביעי בנותן טעם.

יא שמרי גוים שיבשו אסורים בהנייה החמד של זב ושל זבה ראשון ושנטמא ושלישי טהור במה דברים אמורים בזמן שנתן לתוכו מים אבל לא נתן לתוכו מים אפילו עד עשירי טמא

Si adſcendat cœnaculum, poterit deſcendere in cubiculum inferius, ut faciat quæ ſunt neceſſaria ſacerdoti, at non ut faciat, quæ ſunt neceſſaria Iſraelitæ. Si illi ſit ſocius in taberna, erit licitum. Et ſimiliter ſacerdos ſi accumbat in domo Iſraelitæ, poterit illi accendere lucernam oleo combuſtionis, ſi ſacerdos ſurgat, & abeat; ipſum non obligant ut exſtinguat, donec ſponte exſtinguatur.

VII. Si Iſraelita ingrediatur domum ſacerdotis, ut illi accendat lucernam, ſi velit abire, poterit immergere ellychnium in oleo combuſtionis; Si filia ſacerdotis in manu habeat lucernam plenam oleo combuſtionis veſpera Sabbathi poſt obortas tenebras, tum poterit in illam indere profanum quantuluncunque, & accendere.

VIII. Poterit ſe ungere ſacerdos oleo ſeparationis, & poterit adducere filium filiæ Iſraelitæ, & involvere ſuper illo; Poterit ſe ungere ſacerdos oleo ſeparationis, & ingredi in balneum; alienus non cohibetur, quominus illi miniſtret, licet ex eo ungatur: Non indet ſacerdos oleum ſeparationis ſuper tabulam marmoream, ut in ea ſe circumvolvat. Raban Simeon ben Gamaliel permittit; Non debet ſe ungere oleo ſeparationis manibus immundis; Si cadat ſuper carnem, poterit fricare vel manibus immundis.

IX. Oleo ſeparationis non licet obducere furnum, neque furnulos, neque licet ungere calceum & ſandalium; At licet ungere pedes, & indere in calceum; poterit ungere pedem, & induere ſandalium; poterit ſe ungere ſacerdos oleo ſeparationis, & ſe circumvolvere ſuper culcitra coriacea nova, & non erit ſolicitus.

X. Fœces ſeparationis primæ, ſunt vetitæ, & ſecundæ licitæ; R. Meir dicit: In ſecundo inveſtigatur, utrum fœces præbeant ſaporem; & in fœcibus decimæ primus & ſecundus gradus ſunt vetiti, & tertius eſt licitus. Et R. Jehuda dicit; ſi præbeat ſaporem, & in novo primus, & ſecundus, & tertius gradus ſunt vetiti, & quartus eſt licitus; R. Meir dicit; In quarto conſideratur utrum præbeat ſaporem.

XI. Fœces gentilium, ſi areſcant, ſunt uſu interdictæ: In vinaceis feminiflui & feminifluæ, primus & ſecundus gradus ſunt immundi, & tertius eſt mundus: De quo hæc dicta ſunt? Quando in illa injiciat aquas, at ſi in illa non injiciat aquas, vel uſque ad decimum eſt immundus. R. Elieſer ben Jacob

רבי אליעזר בן יעקב אומר שלישי אף על פי שלא נתן לתוכו מים טהור.

יב לוקחים ושואלים מימי רגלים מכל מקום אין חוששים שמא של נדות הם שלא נחשדו בנות ישראל להיות מכנסות מימי רגליהם בשעה שהם נדות.

יג אין מערבים תרומה תבואה וקטנית באחד אבל מערבים שומשמים באפילים בערשים וכל דבר שדרכו ליכבד משחרבה יהודה מהרה תבנה התחילו לערב תבואה בתבואה וקטניות בקטניות אבל לא תבואה בקטנית ולא קטנית בתבואה.

יד כהן שנתנו לו תרומה ומצא בו דברים אחרים הרי אלו אסור שמשלימין לבית הרמע אין מביאים תרומה מן הגורן לעיר ומן המדבר ליישוב אבל במקום שחיה אוכלתה התקינו שיהא מביא ונוטל שכרו מכהן מפני חלול השם.

טו עשרה אין חולקים להם בין הגרנות אלו הם חרש שוטה וקטן טומטום ואנדרוגינוס נשים ועבדים וערל וטמא והנושא אשה שאין הוגנת לו וכולם נותנים להם תרומות מתוך הבית מן הטמא והנושא אשה שאין הוגנת לו.

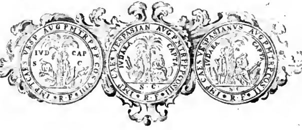
cob dicit: Tertius, vel ſi in ollam non injiciat aquas eſt mundus.

XII. Licet ſumere & petere urinas ex omni loco; neque erunt ſoliciti, an ſint urinæ menſtruatarum; quia non ſunt ſuſpectæ filiæ Iſrael, ut colligant urinas ſuas quo tempore ſunt menſtruatæ.

XIII. Non licet miſcere ſimul ſeparationem proventus & legumina, at licet miſcere ſeſamum, & ciceres, & lentes, & omnia, quæ ſolent eſſe gravia: Poſtquam devaſtata eſt Judæa, (cito ædificetur) inceperunt miſcere proventum cum proventu, & legumina cum leguminibus, at non proventum cum leguminibus, neque legumina cum proventu.

XIV. Si ſacerdoti detur ſeparatio, & in ea inveniat res alienas, erit vetita; etenim abſumitur ſuper loco rei infectæ ſeparatione: Non deferunt ſeparationem ex area in civitatem, neque ex deſerto in locum habitatum; at ubi fera comedit, & jumentum comedit, ſtatuerunt, ut poſſit deferre, & ſumere mercedem a ſacerdote propter profanationem nominis Dei.

XV. Decem non poſſunt dividere in area, & ſunt, ſurdus, ſtultus, & parvulus, obſtructus, androgynus, mulieres, & ſervi, & præputiatus, & immundus, & qui nupſit mulieri quæ ſibi ſit inepta; & omnes dant illis ſeparationem intra domum, excepto immundo, & eo, qui nupſit mulieri, quæ ſibi ſit inepta.

AD

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Anno ſeptimo

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א שלשה אילנות בתוך בית סאה הרי אלו מצטרפים וחורשים כל בית סאה בשבילם ובלבד שתהא מטעתם ממטע עשרה לבית סאה דברי רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אומרים אין חורשים להם אלא צרכם כמה ריות יהא ביניהם רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שיהא בקר עובר בכליו רבן גמליאל ובית דינו התקינו שיהו מותרים בעבודת הארץ עד ראש השנה.

ב אילן העומד בבית קבים ושנים העומדים בבית ארבע קבים אין חורשים להם אלא צרכם שלשה אילנות של

CAPUT PRIMUM.

I. TRES arbores intra ſpatium ſati, coaleſcunt, & earum cauſa licet arare totum ſpatium ſati, dummodo planta occupet ſpatium decem in ſpatio ſati: Verba R. Meir: Et R. Jehuda, & R. Joſe, & R. Simeon dicunt; non arant niſi ſpatium, quod ſit illis neceſſarium; & quantum erit ſpatium inter illas? Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Tantum ut poſſit bos pertranſire cum inſtrumentis ſuis: Raban Simeon ben Gamaliel, & ejus Synhedrium ſtatuerunt, quod licita eſſet agricultura uſque ad principium anni.

II. Si arbor conſiſtat in ſpatio duorum Kaborum, & duæ conſiſtant in ſpatio quatuor Kaborum, non poterunt arare niſi quod ſit neceſſe: Si tres arbores

שלשה בני אדם ושדה של אחר אף על פי שבעל שדה חורש מפני צורך שדהו הרי זה מותר זקנה ונראית כנטיעה ונטיעה ונראית כזקינה מה בין זקנה לנטיעה זקנה עד עצרת נטיעה עד ראש השנה זקנה מעין שלשה ונטיעה עשרה ושדה קנים נדנו כנטיעה.

ג שלשה קשואים שלשה דלועים וארבע נטיעות הרי אלו מצטרפים וחורשין כל בית סאה בשבילם ובלבד שתהא מטעתם עשרה לבית סאה כמה ריוח יהא ביניהם רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי שתחתיו ותוצה לו מלא צמד וכליו איזהי נטיעה רבי יהושע אומר בת חמש בת שש בת שבע אמר רבי מפני מה אמרו בת חמש בת שש ובת שבע אלא מדיני גפנים בני חמש תאנים בני שש וזיתים בני שבע.

ד מוכרים ומוציאים זבלים ערב שביעית מישראל החשוד על השביעית ומן חנוי ומן הכותי אפילו בשביעית מותר עד מתי מותר לזבל כל זמן שמותר לחרש מותר לזבל. משקים את הנטיעות עד ראש השנה רבי יוסי בן כיפה אמר משום רבי אליעזר בית שמאי אומרים משקה על הנוף ויורד על העקר בית הלל אומרים על הנוף ועל העקר אמרו להם בית הלל לבית שמאי אם אתה מתיר לו מקצתה התיר לו את הכל אם אין אתה מתיר לו את הכל אל תתיר לו מקצתה.

ה ומכוונים את הנטיעות עד ראש השנה רבי יהודה אומר אם היו מבורכות לפני שביעית נוטלין אף בשביעית אלו הם עוניות אלו כריכן שבעיקרי אילנות מותרים ומשמשים בקנים מקום שנהגו לוותר ולשמש לפני החג מותרים ומשמשים לפני החג לאחר החג מותרים ומשמשים לאחר החג.

ו פגי ערב שביעית שנכנסו לשביעית רבי יהודה אומר מקום שנהגו לסוך אין סכין מפני שהוא עבודה מקום שלא נהגו לסוך סכין ושל שביעית שיצאו למוצאי שביעית מותר הכל שיין

res fuerint trium hominum, & ager ad alium fpectet, etiamfi dominus agri aret propter neceffitatem agri, tamen licitum eft; Arbor vetus quæ videatur planta recens, & planta recens quæ videatur arbor vetus. Quodnam eft difcrimen inter veterem & recentem? In vetere aratur ufque ad Pentecoften, in recenti ufque ad principium anni. In veteri nnmerant tres, & in recenti decem, & ager cannarnm confideratur ficut planta.

III. Tres cucumeres, tres cucurbitæ, & quatuor plantæ inter fe coalefcunt, & earum caufa obaratur integrum fatum, dnmmodo eorum planta fit ad decem occupet fpatium in fpatio fati. Quantum erit fpatium inter eas? Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Si infra & extra illud impleat par boum, & ejus inftrumenta: Quænam eft planta? Rabi Jehofua dicit: Quinquennis, fexeunis, feptennis: Dicit Rabi; Cur dixerunt quinquennem, fexennem, feptennem? At vites judicantur quinquennes, ficus fexennes, & oleæ feptennes.

IV. Licet vendere, & educere ftercus in vefpera anni feptimi ex Ifraelita, qui fit fufpectus de anno feptimo, atque ex gentili, atque ex Cuthæo, vel in anno feptimo eft licitum; Quo ufque licet ftercorari? Quandiu licet arare, tandiu licet ftercorari. Licet irrigare plantas ufque ad principium anni; R. Jofe ben Chipha dicit nomine R. Eliefer: Schola Schammai dicit: Licet irrigare ramum ut cadat fuper radicem; fchola Hillel dicit; Licet irrigare ramum & radicem: Dixit fchola Hillel fcholæ Schammai; Si tu permittis partem, permitte totum, fi non permittis totum, non poteris permittere partem.

V. Licet firmare plantas ufque ad principium anni; R. Jehuda dicit: Si propagent ante annum feptimum, licet fumere vel in anno feptimo; ifti funt fulci, iftæ funt foffulæ circa radices arborum; funt liciti: & excidunt, & utuntur cannis, nbi folent relinquere atque uti ante feftum Tabernaculorum, relinquunt, atque utunrur ante feftum Tabernaculorum, fi poft feftum Tabernaculorum, relinquunt, atque utuntur poft feftum Tabernaculorum.

VI. Si groffi vefperæ anni feptimi ingrediantur in annum feptimum, Rabi Jehuda dicit, ubi folent perungere, non perungent, quia eft cultura: Ubi non folent perungere, perungunt, & groffi anni feptimi, fi evadant in exitum anni feptimi, funt liciti; Omnes con-

שאין סכין אותם ואין מקנחים אותם וכן
היה רבי יהודה אומר הלוקח פנם מחברו
בשאר שני שבוע אף במקום שנהגו לסוך
סכן לא יקנח שרף בעקר מפני שמתרין
אבל מקנחו בעלים.

ז תאנה שנתקלפה אין טוחין
אותה בטיט שהיא מלאכתה אין תולים
תחומם בתאנה ואין מרכיבים בתאנה מפני
שהיא עבודה רבי שמעון בן אליעזר
אומר במוער צורר ובשביעי יופך סוקרים
את האילן בסיקרא וטוענים אותו באבנים
ואין חושש לו משום שביעית ולא משום
דרכי אמורי.

ח מסלקים סקוצים מקוטפים
ומסחתים ומצררים ומגמזים עד ראש
השנה וגוטל את הרואה רבי שמעון בן
אלעזר אומר אין סמין את הגפנים
בשביעית. חורשים שרה בית השלחים
ומשקים אותם שלשים יום לפני ראש
השנה רבי אומר עד לפני ראש השנה שלשה
ימים כדי שיטע וישריש אין מודקים את
הזרעים בגללים ובעציץ אבל בודקים אותם
באדמה ובעציץ ומשיירת משביעית למוצאי
שביעית ומקיימים את העלייה שבגג אבל
אין משקים אותם.

פרק שני

א מרביצים שדה מערב שביעית
כדי שתעלה ירקות בשביעית ולא עוד
אלא אף בשביעית מרבצים אותה כדי
שתעלה ירקות למוצאי שביעית בצלים
שנכנסו מערב שביעית לשביעית מרבצים
עליהם מים כדי שיהו נוחים ליעקר הלוף
שהעלה תמרות בשביעית לא יטול הסגו
בשביעית מפני מראית העין בצלים שנכנסו
מערב שביעית לשביעית או שיצאו
משביעית למוצאי שביעית מרבצים עליהם
מים כדי שיהו נוחים ליעקר.

ב הנוטע והמבריך והמרכיב
שלשים יום לפני ראש השנה עלתה לו
שנה ומותר לקיימם בשביעית פחות מכן
לא עלתה לו שנה ואסור לקיימם בשביעית

conveniunt, quod ipſos non liceat perungere, neque abſtergere: Et ſimiliter R. Jehuda dicebat: Si emat groſſum a ſocio ſuo in ceteris annis ſeptimi anni ſeptimanæ, vel ubi ſolent perungere, perunget, at non abſterget reſinam in radice, at poterit abſtergere folia.

VII. Si ficus decorticetur, non licet oblinere luto, quia hoc eſt ejus opus; Non licet aggerere terminos in ficu, nec licet inſerere ficum, quia hæc eſt ejus cultura. R. Simeon ben Elieſer dicit: In ſolennitate licet colligare, & in anno ſeptimo. Licet colorare minio arborem, & onerare lapidibus, & non erit ſolicitus reſpectu anni ſeptimi, neque reſpectu inſtitutorum Amorhæorum.

VIII. Licet ſpinas auferre, potare, evellere, & ſeponere in latere, & tondere uſque ad principium anni, & ſumere, quod eſt conveniens. R. Simeon ben Elieſer dicit: Non licet vincire vites in anno ſeptimo: Licet arare agrum ſiticuloſum, & irrigare triginta diebus ante principium anni. Rabi dicit ante principium anni tres dies, ut arari poſſit & radices agere. Non inveſtigant ſemina in ſtercoribus, & in vaſe hortenſi, at inveſtigant in terra, & in vaſe hortenſi: Et licet relinquere ex anno ſeptimo ad exitum anni ſeptimi, & poſſunt conſervari in horreis, quæ ſunt in tecto, at non licet irrigare.

CAPUT II.

I. Licet irrigare agrum in veſpera anni Sabbathici, ut producat olera in anno ſeptimo. Et præterea vel in anno ſeptimo ipſum licet irrigare, ut producat olera in exitu anni ſeptimi. Cepæ ſi ingrediantur a veſpera anni ſeptimi in annum ſeptimum, poſſunt irrigari, ut facile poſſint evelli; Si allium creverit palmum in anno ſeptimo, non ſumet ex eo propter adſpectum oculi. Si cepæ ingrediantur a veſpera anni ſeptimi in annum ſeptimum, aut egrediantur ab anno ſeptimo ad exitum anni ſeptimi, poſſunt irrigari, ut facile evellantur.

II. Si plantet, & propaget & inſerat triginta dies ante principium anni, annumeratur ſibi annus, & poterit conſervare in anno ſeptimo; Minus hoc, ſibi non annumeratur annus, & vetitum eſt conſervare in anno ſeptimo; fructus hujus plantæ ſunt vetiti uſque ad diem decimumquintum Schevat; ſi arbor præputiata, erit vetitum propter ar-

פירש נטיעה זו אסורים עד חמשה עשר בשבט אם ערלה אם דבעי רבעי.

ג פול המצרי שמנע ממנו שלשים יום לפני ראש השנה מתעשר לשעבר ומותר לקיימם בשביעית אם לאו אסור לקיימו בשביעית ומתעשר לשנה הבאה במה דברים אמורים בשל שקים אבל בשל בעל שמנע הימנו שתי מרבעות דברי רבי מאיר וחכמים אומרים שלש רבי יוסי בן כפר אמר משם רבי שמעון שזורי במה דברים אמורים בזמן שזרעו לירק וחשב עליו לזרעו אבל אם זרע מתחלה לזרע ומקצתם השריש לפני ראש השנה ומקצתו השריש לאחר ראש השנה אין מעשרים הימנו על מקום אחר ולא ממקום אחר עליו אלא כונס גרנו לתוכו ומעשר הימנו עליו נמצא מעשר מן החדש על החדש ומן הישן על הישן מעשר עני ומעשר שני לפי חשבון נוטל את העישור ועושה אותו.

ד מעשר עני ומעשר שני אם זרעו מתחלה לזרע וירק או שזרעו לזרע וחשב עליו לירק זרעו מתעשר לשעבר וירקו משעת לקיטתו אמר רבן שמעון בן גמליאל לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הגמור שהוא לשעבר ועל שלא הגץ שהוא לעתיד לבוא על מה נחלקו על התורמל שבית שמאי אוסר לשעבר וב״ה הלל אוסרים לעתיד לבא. נמצאת אומר שלש מדות בירק.

ה פול המצרי שזרעו לירק אף על פי שהשריש לפני ראש השנה ולקטו לאחר ראש השנה מתעשר ובשעת לקיטתו עישורו ומתעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו אם עשה קציצים גמורים לפני ראש השנה זרעו מתעשר לשעבר וירקו בשעת לקיטתו עישורו.

ו השבת והכסבר שזרעו לירק אף על פי שהשרישם לפני ראש השנה ולקטם לאחר ראש השנה מתעשרים

arborem præputiatam, ſi planta quadrima, erit vetitum propter plantam quadrimam.

III. Faba Ægyptiaca, ſi ab ea cohibuerit aquas triginta dies ante principium anni, decimatur pro anno præterito, & licet conſervare in anno ſeptimo, ſi minus, erit vetitum conſervare in anno ſeptimo, & decimabitur pro anno futuro: De quo hæc dicta ſunt? De agro ſiticuloſo, at in agro humido, ſi ab ea ſubtracta ſit aqua duarum rigationum. Verba Rabi Meir: Et ſapientes dicunt: Aqua trium rigationum. R. Joſe ben Cheſar dicit nomine R. Simeonis Scezori: De quo hæc dicta ſunt? Quando ſeverit propter olus, & cogitet ſuper illo pro ſemine, at ſi ab initio ſerat pro ſemine, & ejus pars egerit radices ante principium anni, & pars egerit radices poſt principium anni, non decimant ex eo pro alio loco, neque pro eo ex alio loco, ſed colliget aream ſuam in illud, & ex eo pro eo decimabit; deprehendetur, quod decimet ex novo pro novo, & ex veteri pro veteri.

IV. In decima pauperis & in decima ſecunda juxta computum ſumet decimam, & faciet ipſam decimam pauperis, & decimam ſecundam; Si ſerat ab initio ſemen in ſemen & in olus, aut ſi ſerat in ſemen, & ſupet eo cogitet de olere, ſemen decimabitur pro anno præterito, & olus decimabitur in tempore collectionis ſuæ. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Non diſſentiunt ſchola Schammai & ſchola Hillel de abſoluto, quod decimetur pro anno præterito, & de eo, quod nondum germinaverit, quod decimetur pro anno futuro, de quo diſſentiunt? De eo qui folliculum fecerit; etenim ſchola Schammai dicit, quod decimetur pro anno præterito, & ſchola Hillel pro anno futuro; deprehenditur, quod dicantur tres proprietates de olere.

V. Si faba Ægyptia ſeratur ad olus, licet radices egerit ante principium anni, & colligatur poſt principium anni, decimatur tempore collectionis ſuæ ejus decima, & decimatur ex ejus ſemine pro ejus olere, atque ex ejus olere pro ejus ſemine; Si faciat calamos perfectos, ante principium anni, ejus ſemen decimatur pro anno præterito, & ejus olus tempore ſuæ collectionis decimabitur.

VI. Si ſerat anethum, & coriandrum ad olus, licet radices egerint ante principium anni, & colligantur poſt principium anni, decimantur, & tem-

pore

ובשעת לקיטתם עשורים ומתעשרים מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו אם הביאו שליש לפני ראש השנה מתעשר לשעבר וירקו בשעת לקיטתו השברת שזרעה לזרע מתעשרות זרע ופטורה זירוק וירק זרעה זרין מתעשר זרע וזירין וירקת פטור זרעה ירק מתעשר זירין וירק בל ירקות שזרעם לזרע בטלה דעתו ירקם חייב וזרעם פטור:

ז התאינה והקטניות שזרעם לזרע בטלה רעתו זרעם חייב וירקם פטור הפול והשעורים והתלתן שזרעם לירק בטלה דעתו זרעו חייב וירקם פטור השלחיים והגרגיר שזרעם לזרע מתעשרים ירק וזרע.

ח רבן שמעון בן גמליאל אומר בצלים הקיצונים שרבצם לפני ראש השנה מתעשרים לשעבר ומותרים בשביעית ואם לאו אסורים בשביעית ומתעשרים לשנה הבאה היתה שנייה ונבנסה שלישית אין סורכים ואין מונעים מהם מים כדי שיהא מעשר עני היתה שלישית ונכנסה רביעית סורכים ומונעים מהם כדי שיהא מעשר שני ומותר לרבן ברגל וכך כל אדם נוהגים.

ט כל ירקות שהשקם לפני ראש השנה מותר לקיימם בשביעית אם היו רכין אסור לקיימם בשביעית מפני מראית העין אין מחייבים אותו לשרש את הלוף אלא מניחם כמות שהוא אם צומח למוצאי שביעית מותר אין מחייבים אותו לשרש את הקינרס אבל נזוה בעלים אם צמחה למוצאי שביעית מותרת.

י התבואות והקטניות שהביאו שליש לפני ראש השנה מתעשרים לשעבר ומותרים בשביעית ואם לאו אסורים בשביעית ומתעשרים לשנה הבאה רבי שמעון שיזורי אומר מתחלה פול המצרי שזרעו לעמיר וכן פולים הגמלונים וכל כיוצא בהם מתעשרים לשעבר ומותרים בשביעית ואם לאו אסורים בשביעית ומתעשרים לשנה הבאה אמר בן עזאי

pore collectionis decimantur, & decimantur ex semine pro olere, & ex olere pro semine; si creverint ad tertiam partem ante principium anni, semen decimatur pro anno præterito, & olus tempore collectionis suæ: Si anethum ferat ad semen, decimatur semen, & absolvitur. Si culmos & olus ferat pro culmis, decimantur semen, & culmi, & olus absolvuntur, si pro olere, decimantur culmi, & olus; Cuncta semina, quæ ferat pro semine, si aboleat suam intentionem, eorum olus tenetur, & eorum semen absolvitur.

VII. Ficum & legumina si ferat in olus, si aboleatur ejus intentio, eorum semen tenetur, & eorum olus absolvitum. Fabam, & hordeum, & fœnum Græcum si ferat ad semen, si aboleatur ejus intentio, eorum semen tenetur, & eorum olus absolvitur. Nasturtium & erucam si ferat ad semen, decimatur olus, & semen.

VIII. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Cepas, quæ faciunt cannas, si irriget ante principium anni, decimantur pro anno præterito, & absolvuntur in anno septimo, si minus, erunt vetitæ in anno septimo; & decimabuntur pro anno futuro; si fuerit secundus annus, & ingrediatur tertius, non conservantur neque subtrahitur ab illis aqua, ut satis sint pro decima pauperis; si sit tertius, & ingrediatur quartus conservantur, subtrahitur ab illis aqua, ut sint pro decima secunda, & licet pede contundere; atque ita omnes homines facere solent.

IX. Cuncta olera si irrigarit ante principium anni, licitum est conservare in anno septimo, si sint tenera, vetitum est conservare in anno septimo propter adspectum oculi: Non obligatur ad eradicandum allium, at relinquitur sicut est; si germinarit in exitu anni septimi, erit licitum; non obligatur ad eradicandum cinaram, at si exciderint domini, & germinaverit in exitu anni septimi, erit licita.

X. Proventus, & legumina si creverint tertiam partem ante principium anni, decimantur pro anno præterito, & permittuntur in anno septimo, si minus, erunt vetita in anno septimo, & decimantur pro anno futuro. R. Simeon Scezori dicit: Ab initio fabam Ægyptiam si ferat pro fœno, & similiter fabæ crassæ, & his similia, decimantur pro anno præterito, & permittuntur in anno septimo; si minus, erunt vetita in anno septimo, & decimabuntur pro anno futuro. Dixit ben Azai coram

לפני רבי עקיבא משום רבי יהושע אף משהשרישו חזר רבי עקיבא להיות שונה כדברי בן עזאי.

יא אין מלקטים עשבים מגבי זבל אבל מלקטים ממנו קישושות נותנים קש או תבן כדי שירבה נותנים עליו מים כדי שיפרח ועוררים אותם כדי שיתפח אין מוסיפים לא על המשפלות ולא על האישפות דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מוסיפים על המשפלות ואין מוסיפין על האישפות רבי שמעון אומר אף על האישפות ובלבד שלא יפחות משלש אשפתות לבית סאה.

יב המדייר את שדהו עושה סהר בית סאתים נתמלאת עוקר מתוך הסהר ועושה אשפתות בתוך שדהו כדרך המזבלין וחוזר ועושה סהר אחד אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בזמן שהיתה צאנו מועטת אבל אם היתה צאנו מרובה אפילו בית כור אפילו בית כורים מותר רבי שמעון בן אלעזר אומר תוקע יתד באמצע ומקיף לה ארבע סהרים מארבע רוחותיה היתה כל שדהו בית סאתים לא יעשה כולה סהר אלא משייר הימנה מקצת מפני מראית העין דברי רבי מאיר רבי יוסי מתיר פוקד מסהר זה ונותן לתוך סהר אחר ובלבד שלא יחזיר לראשון דברי רבי מאיר וחכמים מתירים עוקר מסהר זה ונותן לתוך סהר אחר ובלבד שלא יהא בינו לחברו בית שמנה סאים דברי רבי דוסתאי בר יהודה רבי יוסי בן כופר אמר משם רבי אליעזר בית סאתים ובית סאתים זה חולב וזה גוזז לתוכה ומכניס ומוציא בדרך עלייה.

יג בכל עושים סהרים באבנים ומחצלות בקש ובקנים ובקילחות אפילו שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה ובלבד שלא יהא בין חבל לחברו שלשה טפחים כדי שיכנס הגדי אין מדיירין לא בשבתות ולא בימים טובים ולא בחולו של מועד אפילו בטובה.

יד אם באו מאליהן אין מסייעין אותו ואין מותר להשיב שומר ולנער את הצאן אם היו מדיירים לשבתות לחדשים ולמועדים ומותר להשיב שומר ולנער את

Rabi Akiba nomine R. Jehoſua; Quin etiam poſtquam radicem egerint. Iterum docuit R. Akiba juxta verba ben Azai.

XI. Non licet colligere herbas ex ſtercore, at ex eo colligunt hederas; Licet illi imponere paleam, & fœnum, ut multiplicetur; & licet ſuper illud adſpergere aquas, ut floreſcat, & illud farriunt, ut infletur. Non licet addere ſuper corbes, neque ſuper fimera; verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Licet addere ſuper corbes, at uon licet addere ſuper fimeta: R. Simeon dicit: Vel ſuper fimeta, dummodo non diminuat de tribus fimetis in ſpatio ſati.

XII. Qui pecus in agro ſtabulat, poterit facere caulam per ſpatium duorum ſatorum; ſi impleatur, revellet ex caula, & faciet fimeta in medio agri ſui, ſicut facere ſolent ſtercorarii, atque iterum poterit facere aliam caulam: Dicit Rabi Jehuda: De quo hæc dicta ſunt? Quando ejus oves ſiut paucæ, at ſi fuerint multæ; vel ſpatium cori, vel ſpatium duorum Cororum erit licitum. R. Simeon dicit: Infiget paxillum in medio, & circumducet illi quatuor caulas ex quatuor ejus lateribus; ſi totus ager pateret duo ſata, totum non faciet caulam, at ex eo relinqnet partem propter adſpectum oculi: Verba Rabi Meir: R. Joſe permittit: Licet revellere ex hac, & reponere in alia caula, dummodo non revertatur ad primam: Verba R. Meir: Et ſapientes permittunt. Licet revellere ex hac, & reponere in alia caula, dummodo inter alteram, & alteram non ſit ſpatium octo ſatorum. Verba R. Doſtai bar Jehuda. R. Joſe ben Chuphar dicit nomine R. Elieſer; Si ſit ſpatium duorum ſatorum, & ſpatium duorum ſatorum, in altero poterit mulgere, & in altero tondere, & introducere, & educere per viam adſcenſionis.

XIII. Quavis re licet facere caulas, lapidibus, & ſtoreis, palea, & cannis, & caulibus, vel tribus funibus, quorum alter ſit alteri impoſitus, & alter alteri impoſitus, dummodo inter alterum & alterum funem ſit ſpatium trium palmorum, ut poſſit ingredi hœdus. Non licet ſtabulare pecus in Sabbathis, neque in diebus feſtis, ueque in diebus feſti intermediis vel gratiæ retributionis cauſa.

XIV. Si ſponte ingrediantur, non licet illis opem præſtare; neque licet ſtatuere cuſtodem, ut ducat oves; ſi ſtabulent in Sabbathis, in noviluniis, & in ſolennitatibus, tum licet ſtatuere cuſtodem, ut ducat oves; Rabi dicit: Licet

cet

הצאן רבי אוסר כדיירים בשבת במוכרה
ביום טוב במזונו בחולו של מועד ואפילו
נוטל שכרו.

פרק שלישי

א לא יפתח אדם מחצב בתחלה
בתוך שדהו עד שיהו שלש מרביות שהם
שלש על שלש על רום שלש אמר רבי
יהודה במה דברים אמורים בזמן שמתכוין
לעשות שדה אבל בזמן שאין מתכוין
לעשות שדה אפילו דבר מרובה מותר
אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים
אמורים בזמן שאין מתכוין לעשות שדה
אבל בזמן שמתכוין לעשות שדה אפילו
כל שהו אסור.

ב סלע שצף על גבי הארץ
ואינו יוצא מסנה אם יש בו כשיעור
הזה מותר ואם לאו אסור אבנים תושבות
שהמחרישה מזעזען אם יש בהם שתים
של משוי שנים שנים הרי אלו ינטלו רבי
נחמיה אומר בונין מדרגות על גבי נאיות
בערב שביעית ובשביעית מוסך להם עפר
ונותנם על גבי נאיות.

ג מסלקים דרך רשות הרבים
דברי רבי יהושע רבי עקיבא אומר כשם
שאין לו רשות לקלקל כך אין לו רשות
לסקל ואם סקל יוציא לים או לנהר או
למקום הטרשים מסלקים מפני דרך היחיד
ומפני דרך הרבים ומפני דרך חספה ועושין
כפחים שבראש גגות ומקיימים אותו ואין
חוששים לו משום שביעית ולא משום
עבודת הארץ.

ד זיתי ערב שביעית שנכנסו
לשביעית מסלקים מקומם ממלאים נקעים
שתחתיהם עפר ועושים עוגיות לגפנים מזו
לזו ולא עוד אלא אף זיתי שביעית
שיוצאים למוצאי שביעית מותר לעשות כן.

ה בראשונה היו אומרים מלקט
אדם זיתים מתוך שלו כדרך שמלקט
מתוך של חברו את הגס הגס חזרו להיות
נותנים זה לזה בטובה התקינו שיהו
מביאים מן המצוי ומן הקרב והלב יודע
אם לעקל אם לעקלקלות. בראשונה היו
אומרים מלקט אדם צרורות וחרסים מתוך
שלו כדרך שמלקט מתוך של חברו את

cet ſtabulare in Sabbatho gratiæ retributionis cauſa in die feſto, alimenti cauſa in diebus feſti intermediis, vel ſi recipiat mercedem.

CAPUT III.

I. NON licet aperire lapicidinam in agro ſuo ab initio, niſi fuerint tres ſtrues, quæ ſingulæ ſint circumquaque trium cubitorum. Dicit R. Jehuda: De quo hæc dicta ſunt? Quando ſtatuat illam facere agrum, at quando non ſtatuat facere agrum, vel ſit multum fuerit, erit licitum. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: De quo hæc dicta ſunt? Quando non ſtatuat facere agrum, at ſi ſtatuat facere agrum, vel quantuluncunque erit vetitum.

II. Si lapis emineat de terra, & ſuniculus ex eo egrediatur, ſi in eo ſit juxta hanc menſuram, licitum eſt, ſi minus, erit vetitum. Lapides ſtabiles quos disjecerit aratrum; ſi duo fuerint, qui ſinguli duobus hominibus onerieſſe poſſint, licet amovere. Rabi Nehemia dicit. Licet ædificare ſtagna ſuper aggeribus in veſpera anni ſeptimi, & in anno ſeptimo poterit illis admovere pulverem, & imponere aggeribus.

III. Licet purgare lapidibus viam publicam: Verba R. Jehoſua; R. Akiba dicit; Sicut non licet depravare, ita pariter non licet lapidibus purgare; ſi vero purget, projiciet in mare vel in fluvium, aut in locum, ubi ſunt lapides duri: Licet removere lapides propter viam privatam, & propter viam publicam, & propter viam terminorum; & licet operari in ſponte natis, quæ ſint in ſummitate tectorum, & poſſunt conſervari, & non erunt ſoliciti neque reſpectu anni ſeptimi, neque reſpectu culturæ terræ.

IV. Si oleæ veſperæ anni ſeptimi ingrediantur in annum ſeptimum, licet lapides amovere ab earum ſitu, & implere pulvere foveas, quæ ſunt ſub illis, & facere ſulcos vitibus ex altera in alteram, & præterea in oleis anni ſeptimi ſi egrediantur in exitum anni ſeptimi ita facere licet.

V. Olim dixerunt, quod homo poſſit colligere olivas in agro ſuo, ſicut colligit ex agro ſocii ſui, ſc. craſſiores; Iterum dixerunt; Utrumque gratiæ retributionis cauſa: Statuerunt, ut poſſit adduci ex præſenti, & ex proximo, & mens ſcit, utrum fiat bona, an mala intentione: Olim dixerunt: Poteſt colligere lapillos, & teſtas ex agro ſuo, ſicut colligit ex agro ſocii ſui, ſc. craſſiores;

הגס הנס משרבו עוברי עברה חזרו לאיסור.

ו שדה שניטייבה אין זורעים אותה במוצאי שביעית איזו היא שדה שניטייבה כל זמן שבני אדם חורשים חמש והוא חורש שש שש והוא חורש שבע שמאי הזקן אומר אלו היתה שעה פנויה גוזרני עליה שלא תזרע בית דין של אחריו גזרו עליה שלא תזרע.

ז אין חוכרים נירים מישראל החשוד על השביעית אבל לוקחים הימנו שדה זרועה שלא גזרו אלא עד מקום שהם יכולים לזרוע המקבל שדה מן הגוי פוסק עמו על מנת שהגוי זורעה הנכרי והכותי שחרשו אין עושים אותם בית הפרס שלא גזרו אלא עד מקום שהם יכולים לגזור.

ח אין מגדלים בהמה דקה אבל מגדלים בהמה גסה שלא גזרו אלא גדר שיוכל לעמוד. הקוצץ קורה של שקמה הרי זה לא יחלוק ולא ידריג אלא מציין כדי שתהא קיצתה שוה רבי יהודה אומר מקום שנהגו לדרג יחליק לחלוק ידריג הרי זה מגביה טפח וקוצץ טפח וכן היה רבי יהודה אומר הלוקח בתולה של שקמה מחברו בשאר שני שבוע הרי זה מגביה עשרה טפחים וקוצץ נמצאת אומר שלש בתולות הם בתולת אדם בתולת אדמה בתולת אילן בתולת אדם כל שלא נבעלה מימיה בתולת אדמה כל שלא נעבדה מימיה רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאין בה חרס בתולת אילן כל שלא ניקצצה מימיה.

ט אין גודרים גדר שבין שתי שדות אחד גדר של עצים ואחד גדר של אבנים במה דברים אמורים בזמן שמתכוין לעשות שדה אבל לעצים מותר. המשרש עיקר חרוב וסדן שקמה לעצים מותר ולשדה אסור מחפירות שנוטל מהם אילן הרי זה לא יכסה בעפר אבל מכסים באבנים או בקש הקוצץ בקנים הרי זה מגביה טפח וקוצץ.

י רבן שמעון בן גמליאל אומר מקום שנהגו לקוץ יחתוך לחתוך יקוץ הרי זה מגביה טפח וקוצץ אין מטילים את הקנים בחיצות הקנים מפני

siores; Postquam multiplicati sunt transgressiones iterum prohibuerunt.

VI. Agrum optime excultum non licet serere in exitu anni septimi; Quinam est ager optime excultus? Quando solent homines arare quinquies, & ipse sit aratus sexies; sexies, & ipse sit aratus septies. Schammai senior dixit; Si tum mihi fuisset facultas, de eo decrevissem, quod non sereretur; Synhedrium post illum decrevit, ne sereretur.

VII. Non licet pensione conducere novalia ab Israelita, qui sit suspectus de anno septimo, at licet emere ab eo agrum satum, quia non decreverunt nisi usque ad locum, quem possint serere. Qui conducit agrum a gentili pro certa parte fructuum, paciscetur cum eo conditionem; Si gentilis illum serat, & Cuthæus aret, illum non considerant locum expansionis (*sc. agrum immundum sepulchri causa*) quia non decreverunt nisi usque ad locum, de quo possent decernere.

VIII. Non licet nutrire pecus crassum, sed pecus minutum licet, quia non decreverunt nisi de sepe, quæ possit subsistere. Siquis exciderit trabes sycomori, non licet eos lævigare, neque signare at poterit signare, ut abscissio sit æqualis: R. Jehuda dicit: Ubi solent signare poterit lævigare, & ubi solent lævigare poterit signare; eriget palmum & exscindet palmum. Et similiter Rabi Jehuda dicebat: Siquis emat sycomorum virginem a socio suo, in reliquis annis hebdomadæ, eriget supra decem palmos, & succidet; Deprehenditur quod dicas, quod sint tres virgines, virgo homo, virgo terra, & virgo arbor. Virgo homo, qui nunquam nupserit, virgo terra, quæ nunquam sit exculta: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: In qua non fuerit aratrum: Virgo arbor, quæ nunquam fuerit succisa.

IX. Non licet evellere maceriem, quæ sit inter duos agros, sive fuerit maceries lapidea, sive lignea. De quo hæc dicta sunt? Quando statuant facere agrum, at pro lignis est licitum. Si radicitus evellat radicem siliquæ, & truncum sycomori, pro lignis erit licitum, pro agro erit vetitum. Foveas, ex quibus extracta sit arbor, non licet tegere terra, sed poterit tegere lapidibus aut palea; qui succidit cannas, supra palmum poterit succidere.

X. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Ubi solent amputare poterit scindere, ubi solent scindere, poterit amputare, & supra palmum amputabit. Non licet projicere cannas in septa cannarum,

שהיא מלאכתם רבן שמעון בן גמליאל מתיר וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר מותר אדם ליטע אילן סרק כדי לעשות חייב·

יא בשביעית אין מלמדים את הפרה אלא בחילת בלבד רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בתוך שדה של חברו מותר ובלבד שלא יסמוך לה מענה אבא שאול אומר מנרר בחרשין ונוטטים מעם הארץ ובלבד שלא יקוץ בקורדום . פגים של ערב שביעית אין חולקים אותם בשביעית ובסייפות מותר מפני שהיא מלאכתם בקיר ובכפניות מותר מאימתי אדם רשאי לקוץ את האילן בשאר שני שבוע משיבא לעונת המעשרות.

יב אין מוכרים שדה אילן לחשוד על השביעית אלא אם כן פוסק עמו על מנת שאין לו באילן רבי שמעון מתיר מפני שהוא אמר לו אני מכרתי את שלי צא וחבע את שלך.

פרק רביעי

א רבי יהודה אומר הפרסאות שביעית שלהם מוצאי שביעית שהם עושים לשתי שנים אמר לו הרי הם אצלך בטבריא ואינם עושות אלא בגורת שנתן הטומן את הלוף בשביעית רבי אומר דרך ארץ טמנו בעציץ כדי שלא יצמח אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר ונתתם בכלי חרס למען יעמדו ימים רבים.

ב הלוף שעברה עליו שביעית רבי אליעזר אומר אם שהה שלש שנים ניתן לעניים רביע אם שהה שתי שנים נותן לעניים שליש שנה אחת נותן לעניים מחצה מאימתי מותר אדם ליקח הלוף במוצאי שביעית מכל מקום רבי יהודה אומר מיד אמר רבי יהודה מעשה והיינו בעין כושי והיינו אוכלים לוף במוצאי החג של שביעית על פי רבי טרפון אמר לו רבי יוסי משם ראיה עמכם הייתי ומוצאי פסח היה.

ג אין מוכרים פירות שביעית לחשוד על השביעית אחד הזרעים הנאכלין ואחד זרעים שאינם נאכלים בית שמאי אומרים לא ימכור לו שדה בשביעית ובית הלל מתירים.

narum, quia hoc eſt earum opus: Raban Simeon ben Gamaliel permittit; & ſimiliter dicebat Raban Simeon ben Gamaliel: Poteſt homo plantare arborem ſterilem, ut faciat ſepem.

XI. In anno ſeptimo non docent vaccam niſi in valle duntaxat: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Vel in agro ſocii ſui licitum eſt; dummodo eam non admoveat ad ſulcum. Aba Saul dicit: Licet ſarrire in creta, & effodere ex terra, dummodo non proſcindat ſecuris. Groſſos veſpere anni ſeptimi non licet ſeparare in anno ſeptimo, & in ſerotinis licet, quia hoc eſt eorum opus; in frigore, & in ſame eſt licitum: Quando poterit homo ſuccidere arborem? In ceteris annis ſeptimanæ, poſtquam advenerit tempus decimarum.

XII. Non licet vendere agrum arboribus conſitum illi, qui ſit ſuſpectus de anno ſeptimo; niſi quando cum eo paciſcatur, ut non habeat partem in arbore. R. Simeon permittit; quia illi dicit: Ego vendidi quod meum eſt: Egredere, & poſtula quod tuum eſt.

C A P U T IV.

I. RAbi Jehuda dicit: Perſiarum annus ſeptimus eſt exitus anni ſeptimi, quia producunt biennio. Dixit illi; Ecce apud te ſunt in Tiberiade, nec produxerunt niſi anno ſuo. Licet defodire arum in anno ſeptimo; Rabi dicit; Hæc eſt conſuetudo hominum: Poterit defodere in vaſe hortenſi, ne germinet; licet non ſit rei demonſtratio, tamen eſt rei monimentum: Dictum eſt enim: *Et pone illos in vaſe fictili ut permanere poſſint diebus multis.*

II. Arum, ſuper quo præterierit annus ſeptimus; R. Elieſer dicit; ſi detinuerit triennium, dabit pauperibus quartam partem, ſi biennium, dabit pauperibus tertiam partem, ſi annum unum dabit pauperibus dimidium: Quando poterit homo emere arum in exitu anni ſeptimi ex quocunque loco? R. Jehuda dicit: Statim: Etenim dicit R. Jehuda: Contigit ut eſſemus in En-Cuſci, & comedimus arum in exitu feſti Tabernaculorum anni ſeptimi ex dicto R. Tarphon: Hinc eſt demonſtratio. Vobiſcum eram; & exitus Paſchatis erat.

III. Non licet vendere fructus anni ſeptimi illi, qui ſit ſuſpectus de anno ſeptimo: Tam ſemina quæ comeduntur, quam ſemina quæ non comeduntur; ſchola Schammai dicit; Non licet illi vendere agrum in anno ſeptimo; & ſchola Hillel permittit.

IV.

ד ואיזו היא ארץ ישראל מנהר
ררומת של כזיב ואילך סמוך לעמון ומואב
ארץ מצרים שתי ארצות הם או נאכל
ונעבד או לא נאכל ולא נעבד עיירות
ארץ ישראל הסמוכות לספר מושיבים
עליהם שומר כדי שלא יפוצו גוים ויבוזו
פירות שביעית.

ה עיירות המותרות בתחום
גיתו ונאסרו כנן ציר וצייר ונשמי מיזון
זוגרי טב ודגב חורבתא וברכה רבית חרב
עיירות האסורות בתחום צורא שנץ וכזת
ופומא ציבא וחניתא ארעיתא ראשמיא
ובית מזיל כריא ועמק מזיל עיירות
שחייבות במעשרות בתחום ציציתה
ועינישת ועין תרעא ורומברך עין יערים
וכפר יערים דכב חצפיא וכפר צמח רבי
התיר כפר צמח.

ו תחום ארץ ישראל פרשת
אשקלון וחומר מגדל שרשינה ירור ושורא
דקיסרא שורא דעכו וריש מיא רגעתון
וזתון גרמא וכרבתא וכזניתא וקצטרי
דגלילא וקובעאיא דראתין ומלתא רכור
ומריי רבתא ותפניא וסנפתה וסחירתא
דיתר וממציא רגתא ומרפא וטרחשא
ונחלא דיפצאל ועולשתא ואולם רבתא
ומגר חרוב ונקבתא רעיון ומישא ותיקרא
כרבא סינגורא ותרנגלא עייליא רקיסרין
וקנתורבא וטרכתא רמתחרת לבצרא
ויגר שהרותא ונמרים וסלח דחראי ויבקא
וחשבון ונהלא ורפת וחונרה ועמון ומואב
ורקם נאה ונגנייה דאשקלון ודרך הגדולה
ההולכת למדבר.

ז מודה רבי עקיבא שאין זורעים
אין חורשים ואין מכנסים בסוריא לפי
שאין ביוצא בהם מותר בארץ שכל ביוצא
בו מותר בארץ עושים אותו בסוריא
אין עושים אותו במחובר בקרקע בסוריא
אבל עוקרים ואוגד על ידיהם ובלבד שלא
יהא הוא מלקט והם אוגדין על ידיו
בוצרים ודורך על ידיהם מוסקים ואוטם
על ידיהם במה דברים אסורים במוצא
פירות לחבירו מתוך ביתו או ששלח לו

IV. Quænam eſt terra Iſrael? A fluvio meridionali Chezib, & ultra prope Ammon & Moab; Terra Ægypti; duæ ſunt terræ; altera, de qua comeditur, & colitur, & altera de qua non comeditur, neque colitur: In urbibus terræ Iſrael, quæ ſuur proximæ termino, ſtatuunt cuſtodem, ne diſpergantur gentiles, & deprædentur fructus anni ſeptimi.

V. Urbes quæ ſunt permiſſæ in termino, ſunt Ghito, & quæ fuerunt prohibitæ, ſunt Zir, & Zajar, & Naſmi, & Mizion, Zigri, Tab, & Degab, Chorbata, & Beracha Bet-Charab: Civitates qnæ ſunt prohibitæ in termino Zura, ſunt Scenaz, & Chezar, & Puma, Ziba, & Chanita ſuperior, & Chanita inferior, Daſmaja, & Bet-Mazil, Charia, & vallis Mazil: Urbes quæ obligantur ad decimas in termino Siſita, & Iniſciar, & En-Taraha, & Romberach, En-Jeharim, & vicus Jeharim, Decab, Chazpaja, & vicus Zemach. Rabi permittit vicum Zemach.

VI. Terminus terræ Iſrael ut extenſio Askalon, & Chowar, turris Sarſina, Idor, & Sura Cæſaræ, & Sura Aco, & caput aquæ Gahatin, & Zaarun, Garma, & Chebarta, & Caznita, & Caſtarja Galilææ, & Chubaja Rarin, & Milta Cur, & Tarja magna, & Tapnaja, & Sanphata, & Secharta Jarer, & Mamzeja Gata, & Midpa, & Tarchaſa, & rorrens Japhzeel, & Ulſata, & Hullam magna, & Meghed, Charob, & Nacbata Ijon, & Miſſa, & Tikra, Carba, & Senegora; & Tamaila, Ilija Cæſaræ, & Kanturca, & Raca, & Tarchata infra Bozra, & Igar, Sahaduta, & Nimris, & Melach Charahe, & Jaibka, & Chesbon, & Nahala, & Rapach, & Chunra, & Ammon, & Moab, & Rechem pulchra, & Nighneja Askalon, & via magna, quæ ducit ad deſertum.

VII. Conſentit R. Akiba, quod non liceat ſerere, neque arare, neque colligere in Syria, quia his ſimilia licita ſunt in terra, & cuncta, quibus ſimilia ſunt permiſſa in terra, ſacere licet in Syria: Non licet operari in eo, quod eſt terræ adhærens, in Syria; at poterit evellere, & colligare eorum cauſa, dummodo ille non colligat, & ipſi ligonr ejus cauſa: Licet vindemiare uvas, & earum cauſa calcare: Licet diſtringere olivas, & earum cauſa inferre in torcular. De quo hæc dicta ſunt? Quando educit fructus ſocio ſuo ex domo ſua, aut mittit ſocio ſuo fructus; at ſi illi

emat

חברו פירות אבל הלוקח לו מן השוק הרי זה מלקט ביד ואינו חושש.

ח בצלים שנכנסו מערב שבועית לשביעית או שיצאו משביעית למוצאי שביעית אם עשו כיוצא בהם מותרים ואם לאו אסורין . אמר רבי יוסי מעשה שזרעו כרם בצלים בצפורי למוצאי שביעית זרעוהו שעורים והיו פועלים יורדים ומנבשין בתוכו ומביאים ירק בתוך קופותיהם ובא מעשה לפני רבי יוחנן בן נורי ואמר אם עשו כיוצא בהם מותרים ואם לאו אסורים.

ט אוכלים עלי ירק מן האפול מן הבכיר על הקרוב הותר מקום אחד הותרו על המקוסות הלוף השום והבצלים הותרו יבשים הותרו לחים לא הותרו יבשים עד שתגיע הגורן אין מין מתיר את מינו . ואין מתירין את מינים אלא על פי חכם וכולם למוצאי שביעית חייבים במעשרות.

י ירק שנטעו בערב ראש השנה של שביעית הרי זה לא יטול ממנו בשביעית עד שיתיר את החרש רבי שמעון בן אלעזר אומר נוטל היטנו שלו ומכנים לתוך ביתו אף על פי שאין כיוצא בהם נמכר בשוק.

יא בראשונה היו אומרים אין כובשים ואין מיבשים יבשת וכבשת מחוצה לארץ לארץ אין מביאים ירקות מחוצה לארץ לארץ רבותינו התירו שיהו מביאים ירקות מחוצה לארץ לראץ וכשם שמביאים ירקות מחוצה לארץ לארץ כך מביאים הביאה וקטניות מחוצה לארץ לארץ רבו וכית דינו התירו ליקח ירק במוצאי שביעית מיד פירות שביעית שבאו לארץ.

יב אין מוכרים אותם לא במדה ולא במשקל ולא במנין אלא הרי הם כפירות הארץ מביאים שחלים וקרמולים מחוצה לארץ לארץ אבל לא מארץ לחוצה לארץ לאכול עליהם בארץ אין מביאים ענבים מחוצה לארץ לארץ ודורכים אותם בארץ ולא זתים מחוצה לארץ לארץ ועוטנם אותם בארץ ולא חוצני פשתן מחוצה לארץ לארץ ושורים אותם בארץ

emat ex ſoro, colliget ſtatim, & non erit ſolicitus.

VII. Si cepæ ingrediantur a veſpera anni ſeptimi in annum ſeptimum, aut ſi egrediantur ab anno ſeptimo in exitum anni ſeptimi; Si his ſimilia faciant, erunt permiſſæ, ſi minus, erunt vetitæ: Dicit R. Joſe; Narratur, quod ſeverint vineam magnam cepis in Tſippori in exitu Sabbathi, & ſeminarint hordea, & operarii deſcendentes, & ingredientes eduxerint olus in eorum ſportis: Allatum ſuit ſactum coram R. Jochanan ben Nuri, & dixit: Si his ſimilia faciunt, ſunt licita, ſi minus, erunt vetita.

IX. Licet comedere folia oleris ex ſerotino pro primitivo, ex remoto pro proximo; ſi locus unus permittatur, permittuntur omnia loca; Arum, & allium, & cepæ ſi permittuntur ſiccæ, permittuntur etiam virentes, ſi virentes, non permittentur ſiccæ, niſi quando adveniat tempus areæ; etenim ſpecies non permittit ſuam ſpeciem; & non permittunt ſpeciem niſi ex dicto ſapientis; & cuncta in exitu anni ſeptimi obligantur ad decimas.

X. Si ſerat olus in vigilia principii anni anni ſeptimi, non ſumet ex eo in anno ſeptimo, donec permittatur novum: Rabi Simeon ben Elieſer dicit: Poterit ſumere de ſuo, & inſerre in domum ſuam, licet his ſimilia non vendantur in ſoro.

XI. Olim dixerunt: Non licet condire, neque ſiccare, quæ ſiccantur, & condiuntur ex locis extra terram in terra: Non licet inſerre olera ex locis extra terram in terram. Sapientes noſtri permiſerunt, ut inſerri poſſent olera ex locis extra terram in terram; & ſicut licet inſerre olera ex locis extra terram in terram, ita pariter licet inſerre proventum & legumina ex locis extra terram in terram.

XII. Rabi & ejus Synhedrium permiſerunt, ut emi poſſet olus ſtatim in exitu anni ſeptimi: Fructus qui inſeruntur in terram, non licet emere menſura, pondere, & numero, ſed erunt ſicut fructus terræ: Licet inſerre groſſos, & Karmulim (*ſc. ſpecies oleris*) ex locis extra terram in terram, at non ex terra in loca extra terram, ut ex iis comedant in terra; Non licet inſerre uvas ex locis extra terram in terram, ut eas calcent in terra, neque olivas ex locis extra terram in terram, ut eas inſerat in torcular in terra, neque faſciculos lini ex locis extra terram in terram, ut macerent in terra: Licet in-

מביאים גרוגרות וצמוקים והוצני פשתן מחוצה לארץ ושורים אבל לא מחוצה לארץ לארץ לעשותם בארץ רבי התיר שיהו מביאים אותם מחוצה לארץ לעשותן לארץ כמוך לחוצה לארץ.

יג בל אילן שחנטו פירותיו קודם חמשה עשר בשבט הרי הם לשעבר לאחר חמשה עשר הרי הם לעתיד לבא רבי נחמיה אומר במה דברים אמורים באילן שעושה שתי בריכות בשנה אבל אילן שאינו עושה אלא ברך אחת בגון הזיתים והתמרים והחרובים אף על פי שחנטו פירותיו קודם חמשה עשר בשבט באלו לא חנטו אלא לאחר חמשה עשר בשבט רבן שמעון אומר מהוצאת עלין עד הפנים חמשים יום מן הפנים ועד שיהיו נובלות חמשים יום ומשהם ניבלות עד התאנים חמשים יום רבי מאיר אומר בולם ארבעים ארבעים יום ובולם קודם הזמן הזה הרי הם לשעבר לאחר הזמן הזה הרי הם לעתיד לבא.

יד מעשה ברבי עקיבא שלקט אתרוג באחד בשבט ונהג בו בדברי בית שמאי ובדברי בית הלל רבי יוסי ברבי יהודה אומר כדברי רבן גמליאל ובדברי רבי אליעזר בר יוסי אבטלים העיד משם חמשה זקנים שאתרוג בשעת לקיטתו למעשר ורבותינו נמנו עליו באושא שאתרוג בשעת לקיטתו למעשר ולביעור רבי שמעון אומר אתרוג שנכנס מערב שביעית לשביעית או שיצא משביעית למוצאי שביעית פטור מן המעשרות ופטור מן הביעור שאין לך דבר שחייב במעשרות אלא דבר שגדל בחובה ונלקט בחובה אין לך שחייב בביעור אלא דבר שגדל בשביעית ונלקט בשביעית.

פרק חמישי

א פירות שביעית שיצאו מחוצה לארץ מבערן במקומם דברי רבי שמעון בן אלעזר אומר מביאם לארץ ומכרם בארץ שנאמר בארץ תהיה כל תבואתה

ferre caricas, & uvas paſſas, & faſciculos lini ex locis extra terram in terram, ut macerentur, at non ex locis extra terram in terram, ut perficiantur in terra. Rabi permittit, quando inferantur ex locis extra terram in terram prope loca extra terram.

XIII. Cujuſque arboris fructus ſi condiantur ante diem decimum quintum Schevat, erunt pro anno præterito, ſi poſt diem decimum quintum, erunt pro anno futuro. Rabi Nehemia dicit: De quo hæc dicta ſunt? De arbore, quæ producat duabus vicibus in anno; at ſi arbor non producat niſi ſemel in anno, e. g. oleæ, & palmæ, & ſiliquæ, licet eorum fructus condiantur ante diem decimum quintum Schevat, reputantur perinde ac non condiantur niſi poſt diem decimum quintum Schevat. Raban Simeon dicit: Si protruſerint folia uſque ad groſſulos quinquaginta diebus a groſſulis donec ſint fructus decidui, & poſtquam fuerint fructus decidui donec ſint ficus quinquaginta diebus; Rabi dicit: Omnes quadraginta quadraginta diebus, & omnes ante hoc tempus erunt pro anno præterito, poſt hoc tempus, erunt pro anno futuro.

XIV. Narratur de R. Akiba, qui collegit citrum prima die Schevat, & uſus eſt ea juxta verba Scholæ Schammai, & juxta verba ſcholæ Hillel. Rabi Joſe bar Rabi Jehuda dicit juxta verba Raban Gamaliel, & juxta verba Rabi Elieſer bar Joſe: Abtalos teſtatus eſt nomine quinque ſeniorum, quod citrus tempore ſuæ collectionis decimetur. Et ſapientes noſtri decreverunt in Huſſa, quod citrus tempore ſuæ collectionis obligetur ad decimam & ad polluturam. R. Simeon dicit: Si citrus ingrediatur a veſpera anni ſeptimi in annum ſeptimum, aut educatur ex anno ſeptimo in exitum anni ſeptimi abſolvitur a decimis & a pollutura; quia tibi non eſt quod obligetur ad decimas, niſi res, quæ creſcat in debito, & colligetur in debito; Non eſt tibi qood obligetur ad polluturam niſi res quæ creſcat in anno ſeptimo, & colligatur in anno ſeptimo.

CAPUT V.

I. SI fructus anni ſeptimi efferantur extra terram, eorum pollutura fiet in locis ſuis. Verba Rabi: Rabi Simeon ben Elieſer dicit; Ioſerentur in terram, & vendentur in terra: Dictum eſt enim: *In terra erit totus ejus proventus comedendus*. Non licet inferre ſeparatio-

לאכול . אין מביאים תרומה מחוצה לארץ
לארץ אמר רבן שמעון בן גמליאל אני
ראיתי את שמעון בן כהנא שהיה שותה
יין של תרומה בעכו ואמר זה בידי
מקלקליא וגזרו עליו שישתהו בספינה.

ב עלי חמבה והרחבינה עלי ורד
ועלי מלת יש להם שביעית ולדמיהם
שביעית ויש להם ביעור ולדמיהם ביעור
עיקר המלפפון עיקר ורד ועיקר מלת אין
להם שביעית ולא לדמיהם שביעית אין
להם ביעור ולא לדמיהם ביעור רבי מאיר
אומר דמיהם מתבערים בראש השנה
אמרו לו להם אין ביעור קל וחומר לדמיהן
אמר להם מחמיר אני בדמים יותר
מן העיקר שמן של שביעית מדליקין בו
מכרו ולקח בו שמן אחר אין מדליקין בו.

ג הלשישות והלביצין והירענה
והבורית והאהל יש להם שביעית ולדמיהם
שביעית יש להם ביעור ולדמיהם ביעור
עקר חרוב ועקר האבאא ו׳לי האוג
והפרחבלים והאורז אין להם ביעור ולא
לדמיהם ביעור כמין נגרעים במוצאי שביעית
מפני שהוא מלאכתם.

ד הצבעים והפטמים לוקחים
סורכן מכל מקום ואין נמנעים ואין מוכרין
אותה מחרוזות מחרוזות אבל מוכרים
איתה איברים איברים על גבי מטות
לא יהא מביא כלבים צופרין וחולדות
הסנאין וחתולין וקיפות למכרם לגוי ולשבב
עליהם אבל מוריס ונבינת בית הוניקי
הפת והשמן שהם מותר למוכרם לגוי
ולשכב עליהם.

ה לא יהא לוקט ירקות שדה
ימוכר בשוק אבל הוא לוקט ובנו מוכר
על ידו רבי שמעון בן אלעזר אומר אף
ישכור פועלים ויבנים לתוך ביתו לקח
הבכור למשתה בנו או לרגל ולא צריך לו
מותר למוכרו רבי אומר אני שלא
ימכור אלא בדמיו.

ו לולבי האלה והבמזה והאטרי
והאדל רבי מאיר אומר ללולבים עם
העלים אין ביעור וחכמים אומרים העלים
עם הלולבים יש להם ביעור רבי שמעון

rationem ex locis extra terram in terram; Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Ego vidi Simeonem filium Chahana bibentem vinum feparationis in Acho, & dixit: Hoc mea manu depravati: & decreverunt, ut illud biberet in navi.

II. Folium gingidii, & marrubium, & folium rofæ, & folium mori obligantur ad jus anni feptimi, & in eorum pretiis jus anni feptimi, & in iis fieri debet polluctura, & in eorum pretiis fieri debet polluctura. Radix melopeponis, & radix rofæ, & radix mori non obligantur ad jus anni feptimi, neque in eorum pretiis eft jus anni feptimi, neque in iis, neque in eorum pretiis fieri debet pollnctura: Dicit R. Meir; In eorum pretiis fit polluctura in principio anni; Dixerunt illi: In his non eft facienda polluctura, & multo minus in eorum pretiis: Refpondit illis: Ego aggravo pretia magis, quam principale: Oleum anni feptimi poteft accendi, fi illud vendat, & emat ex eo aliud oleum, non poteft accendi.

III. Alefifor, & Alebezin, & Airana, & fapo, & Aoel (ignota mihi nomina) obligantur ad jus anni feptimi, & ad polluctaram tam in ipfis, quam in eorum pretiis: Radix filiquæ, & radix arboris fylveftris, & folia nucis, flos albus, & oryza non obligantur ad polluctaram, nec eorum pretia ad polluctaram: Afparagi agreftes feruntur in exitu anni feptimi, quia hoc eft eorum opus.

IV. Tinctores, & conditores emunt furfures craffiores ex omni loco, & non cohibentur, at non vendent ordinatim, at vendent paulatim in fcamnis: Non licet adducere canes venaticos, neque muftelas degentes in rubis, neque feles, & fimias, ut vendantur gentili, ut habitet cum illis; at muriam, & cafeum Bet-Onki, & panem, & oleum licet vendere gentili, & accumbere cum illis.

V. Non licet colligere olera agri, ut vendat in foro, at inde poterit colligere, & ejus filius pro eo vendere. Rabi Simeon ben Elefer dicit: Atque etiam poterit mercede conducere operarios, & introducere in domum fuam. Si emat primogenitum pro convivio filii fui, aut pro fefto, fi fibi non fit neceffe, poterit illud vendere: Rabi dicit: Ego dico, quod non poffit vendere nifi ejus pretio.

VI. Palmites quercus, & piftacium, & rhamni, & cedrus; R. Meir dicit; In palmitibus cum foliis, non eft polluctura; & fapientes dicunt; In foliis cum pal-

אוסר ללולבין אין ביעור אבל לעלים יש ביעור: מפני שנשרו מאביהם וכולם שנכנסו מערב שביעית לשביעית או שיצאו משביעית למוצאי שביעית נידונין כאילן חוץ מן הארל שנדון כירק.

ז העיד יהודה בן ישעיה הבשם לפני רבי עקיבא משם רבי טרפון שיש לקטף שביעית עלי זיתים ועלי קנים ועלי חרובין אין להם ביעור לפי שאינם כלין. הורד חדש שכבש בשמן ישן ילקט את הורד והשמן מותר ישן בחדש חייב בביעור החרובין חדשים שכבשם ביין ישן ילקט את החרובים והיין מותר ישנים בחדש חייבים בביעור.

ח רבי אליעזר אומר חבילי אזוב והפיארה והקירנית שהכניסם לעצים אין מסיקין בהם למאכל בהמה מסיקין בהם רבי שמעון אומר אף קלחין של בית העלחים שייבשו אסורים בהנאה חציר וירקות שדה שלקטם להסיק בהם אין רשאי להסיק בהם למאכל בהמה רשאי להסיק בה עידות שלקטה למאכל בהמה הרי זה צריך לבער נתנה תחת הבד הרי היא כמבוערת.

ט תבן של שביעית אין נותנים אותו לתוך הבר או לתוך הטיט אם נתנוהו אחרים הרי הוא כמבוער. תנור שהסיקו בתבן ובקש של שביעית יוצן מוכרים איכל ארם ואוכלי בהמה ליקח בהם איכל ארם ואין מוכרים אוכלי בהמה ליקח בהם אוכלי בהמה ואין צריך לומר אוכלי ארם ליקח בהם אוכלי בהמה.

י פירות שביעית אין מאבילין אותם לבהמה ולחיה ולעופות אם הלכה בהמה מאליה לתחת האנה ואיכלה בתאנים לתוך חרוב ואוכלת כחרובין אין מחייבים אותו להחזירה משום שנאמר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול. מאכילין את אכסניא פירות שביעית ואין מאכילין לא את הגוי ולא את השכיר פירות שביעית ואם היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע או שקפצו מזונותיו עליו מאכילין אותו פירות שביעית.

palmitibus est polluctura; Rabi Simeon dicit: In palmitibus non est polluctura, at in foliis est polluctura, quia deciderunt ex eorum patte:. Et cuncta, quæ inferantur a vespera anni septimi in annum septimum, aut si educantur ex anno septimo in exitum anni septimi, repuranrur sicut arbor, excepto cedro, quæ reputatur olus.

VII. Testatus est Jehuda ben Isaia aromatarii coram R. Akiba nomine R. Tarphon, quod balsamum obligetur ad jus septimi anni; folia olearum, & folia cannarum, & folia siliquarum non obligantur ad pollucturam, quia non absumuntur. Si rosa nova condiatur in oleo veteri, si colligat rosam, oleum erit licitum, si rosa vetus condiatur in oleo novo, obligatur ad pollucturam; si siliquæ novæ condiantur in vino veteri, si colligat siliquas, vinum erit licitum, si siliquæ veteres vino novo condiantur, obligantur ad pollucturam.

VIII. R. Eliefer dicit: Fasciculi hyssopi, & rubia tinctorum, & origanum si introducantur pro lignis, non licet accendere; si pro cibo jumenri, licet accendere. R. Simeon dicit: Quinetiam caules agri fruiculosi, si condiantur, sunt usu interdicti: Gramen & olera agri si colligat, ut incendat, non licet incendere, si pro cibo jumenti, licet incendere. Fasciculos si colligat in cibum jumenti, necesse est ut fiat polluctura, si supponat torculari reputatur perinde ac sit facta polluctura.

IX. Paleam septimi anni non licet supponere torculari, neque luto, si alii supposuerint, reputatur perinde ac sit facta polluctura; Si furnus calefactus sit palea, & stramine anni septimi, curabit ut frigescat: Licet vendere escam hominis, & escam jumenti, ut emat escam hominis, at non licet vendere escam jumenti, ut emat escam jumenti, & non est necesse ut dicatur, escam hominis, ut emat escam jumenti.

X. Fructibus anni septimi non pascunt jumentum, & feram, & volucres, si sponte se conferat jumentum sub ficum, & comedat ficus, sub siliquam, & comedat siliquas, non obligant ut restituat, quia dictum est: *In area sua erit totus proventus ejus in cibum*. Licet cibare hospites fructibus anni septimi, at non licet cibare gentiles, neque mercenarium fructibus anni septimi, si vero sit mercenarius hebdomadæ; mercenarius mensis, mercenarius anni, mercenarius septem annorum, aut si diminuerit ejus alimenta, licet eum cibare fructibus anni septimi.

XI.

יא אין בית דין פוסקים לאשה פירות שביעית אבל ניזונת היא משל בעלה ספיחין של שביעית אין תולשים אותם ביד אבל חורש כדרכו ובהמה רועה כדרכה.

פרק ששי

א שביעית נתנה לאכילה לשתייה ולסיכה לאכול דבר שדרכו לאכול ולשתות דבר שדרכו לשתות ולסוך דבר שדרכו לסוך ביצד לאכל דבר שדרכו לאכול אין מחייבים אותו לאכול נקובת של ירק ולא פת שעיפשה ולא תבשיל שעברה צורתו ביצד לשתות דבר שדרכו לשתות אין מחייבים אותו להיות גומע אנגרון ואסנגרון ולשתות יין בשמריו. החושש בגרונו לא יערערנו שמן אבל נותן שמן הרבה לתוך אנגרון ובולע החושש בשניו לא יגמע בהן את החומץ ויהא פולט אבל מגמיע ובולע ומטביל כדרכו ואינו חושש.

ב ביצד לסוך דבר שדרכו לסוך סך אדם שמן על גבי מכתו ובלבד שלא יטול במוך ויתן על גבי מכתו. החושש בראשו ובל מי שעלו בו חטטין סך אדם השמן ואין סך יין וחומץ שהשמן דרכו לסיכה יין וחומץ אין דרכם לסיכה. יין של שביעית שנפל לתוך המורייס צריך לבער רבי אלעזר ברבי שמעון אומר הרי הוא כמבוער נותן אדם דבילה וגרוגרות לתוך התבשיל כדרך שנותן את התבלין ולא יכחשם להוציא מהם משקים ובתבלין מותר מפני שהיא מלאכתן.

ג צודד את התבלין ונותנם לתוך התבשיל אם בטל טעםם מותרים ואם לאו אסורים אין עושים את היין אלנתית ואת השמן ערב ואם עשה את היין אלונתית ואת השמן ערב סך את השמן ואין סך מיין וחומץ שהשמן דרכו לסיכה יין וחומץ אין דרכם לסיכה. לא יתן אדם שמן של שביעית על גבי טבלה של שייש להתעגל עליה רבן שמעון בן גמליאל מתיר של שביעית אין סכין אותו בידים טמאות נפל על בשרו משפשפו אפילו בידים טמאות.

XI. Non poteſt Synhedrium paciſci mulieri fructibus anni ſeptimi, ſed nutrietur bonis mariti ſui. Sponte nata anni ſeptimi non evellentur manu, ſed arabit juxta conſuetudinem ſuam, & jumentum paſcet juxta conſuetudinem ſuam.

C A P U T VI.

I. Fructus anni ſeptimi dati ſunt in cibum, potum, & unctionem; Ad comedendum quod ſolet comedi; ad bibendum, quod ſolet bibi, ad ungendum eo, quo ſolet ungi: Quomodo ad comedendum quod ſolet comedi? Non cogunt, ut comedat abſciſſiones oleris, neque panem mucidum, neque decoctum, cujus forma immutata ſit. Quomodo ad bibendum, quod ſolet bibi? Non cogunt ut abſorbeat decoctum cum herbis, & vino aquæ immixto, atque ut bibat vinum cum fæcibus ſuis: Si ſibi doleat gula, non deglutiet oleum, ſed indet multum olei in gulam & abſorbebit; Si ſibi doleant dentes non abſorbebit acetum, ut evomat, at abſorbebit, & deglutiet, & lavabit juxta ſuam conſuetudinem, & non erit ſolicitus.

II. Quomodo ad ungendum eo, quo ſolet ungi? Poterit ungi oleo impoſito vulneri, dummodo non ſumat muſco, & imponat vulneri; ſi ſibi doleat caput, & ſibi ſit porrigo unget oleo, at non unget vino, & aceto; quia oleo ſolent ungi, at non ſolent ungi vino, & aceto; Si vinum ſeptimi anni cadat in muriam, neceſſe eſt ut fiat polluctura; R. Elieſer bar R. Simeonis dicit: Ecce conſideratur perinde ac facta ſit polluctura. Siquis indat palatham ficuum, & caricas in decoctum, ſicut indit in condimenta, non comprimet, ut ab iis exprimat liquores; at in condimentis licitum eſt, quia hoc eſt eorum opus.

III. Si ligans condimenta indat in decoctum, ſi eorum ſapor aboleatur, licita ſunt, ſi minus, erunt vetita: Non licet facere confecturam ex vino veteri aqua limpida, & balſamo, neque oleum odoratum, ſi vero faciat, poterit ſe ungere oleo, at non ſe unget vino & aceto, quia ſolent ſe ungere oleo, at non ſolent ſe ungere vino & aceto: Ne ſpargat homo oleum anni ſeptimi ſuper tabulam marmoream, ut ſuper illa circumvolvatur. Raban Simeon ben Gamaliel permittit: Oleo anni ſeptimi non licet ſe ungere manibus immundis, ſi cadat ſuper carnem ſuam poterit fricare vel manibus immundis. Oleo anni ſepti-

שמן של שביעית אין חוססים בו תנור יכירים ואין סכין בו מנעל וסנרל לא יסוך את רגלו שמן והוא בתוך מנעל ולא יסוך את רגלו והוא בתוך סנרל אבל סך אדם רגלו ונותנה למנעל סך את רגלו ונותנה לסנדל.

ד סך אדם את עצמו שמן של שביעית ומתעגל על גבי קטבליא חרשה ואינו חושש. אין מפטמין שמן של שביעית אבל לוקחים שמן ערב לסיכה מכל מקום שמן של שביעית אין נותנים אותו לתוך המדורה רבי יוסי אומר צובע בו עציץ ונותנו לתוך מדורה מסיקין בנפת ובזגין של שביעית אבל אין מדליקין באגוזים ואין מסיקין בזתים.

ה אין מוכרים פירות שביעית לא במדה ולא במניין ולא במשקל ולא יהא ממלא את החבית ומוכרה כמות שהוא כלכלה ימוכרה כמות שהוא אלא אומר לו חבית זו אני מוכר לך בדינר כלכלה זו אני מוכר בטריסית לא ימלא את הכלכלה ויוצא ומוכרת בשוק אף בשאר שני שבוע אסור שזו דרך הרמיות.

ו בית שמאי אומרים אין מוכרין פירות שביעית במעות אלא פירות כדי שלא יקח בהם קורדום ובית הלל מתירים אין מוכרים פירות שביעית לחשוד על השביעית אלא מזון שלש סעודות במה דברים אמורים בדבר המתקיים אבל דבר שאין מתקיים אפילו מאה סעודות מותר אין מוכרים ואין לוקחים מן הגוי ומן הכותי פירות שביעית אחרים אומרים מוכרים לכותי עד ארבעה אסרות.

ז הלוקח מן הנחתום ככר בפונדיון יאמר לו שאלקט ירקות שדה ואביא לך מותר רבי יהודה ורבי נחמיה אוסרים. חמשה שהיו מלקטים ירק לא יהא אחד מוכר לכולם אלא אחד מהם מוכר שלו ושלהם. חמשה אחים שהיו מלקטים ירק אחד מוכר על ידי כולם ובלבד שלא יעשוהו פלטר חנוני שהיה מבשל ירק של שביעית לא יהא מחשב שכרו מירק אבל מחשב הוא מיין ומשמן שכר בטלה.

ח לא יאמר אדם לחברו העלה את הפירות האלו לירושלם לחלק אלא

ſeptimi non obducant ſurnum, & furnulos, neque ongunt calceom, & ſandalium, neque unget pedem ſuum oleo, quando ſit in calceo, neque unget pedem ſuum, quando ſit in ſandalio; at poterit ungere pedem ſuum, ut indat in calceum, & poterit ungere pedem ſuum ut indat in ſandalium.

IV. Poterit ſe homo ungere oleo anni ſeptimi, & ſe circumvolvere in culcitra nova coriacea, & non erit ſolicitus: Non licet condire oleom anni ſeptimi, at licet emere oleum odoratum ad unctionem ex omni loco; Oleum anni ſeptimi non licet indere in pyram; R. Joſe dicit: Poterit reponere manipulos lini pectinati, & indere in pyram; Licet accendere ſracibus, & vinaceis anni ſeptimi, at non licet accendere nucibus, neque licet accendere olivis.

V. Non licet vendere fructus anni ſeptimi menſura, numero, & pondere; neque ſi fuerit plenum dolium, licet vendere ſicut eſt, ſi caniſtrum, non licet vendere ſicut eſt; At dicet: Dolium hoc tibi vendam denario; caniſtrum hunc tibi vendam tremiſſi: Non implebit caniſtrum ſuum, ut efferat, & vendat in foro, vel reliquis annis ſeptimanæ eſt vetitum; quia hæc eſt conſuetudo fraudolenta.

VI. Schola Schammai dicit: Non licet vendere fructus anni ſeptimi numis, ſed fructus, ne emat ſecurim; at ſchola Hillel permittit: Non licet vendere fructus anni ſeptimi illi qui ſit ſuſpectus de anno ſeptimo, ſed tantum alimentum trium conviviorum. De quo hæc dicta ſunt? De re quæ conſervatur; at in re quæ non conſervatur, vel pro centum conviviis licitum eſt: Non licet vendere neque emere a gentili, atque a Cuthæo fructus anni ſeptimi; Alii dicunt, quod liceat vendere Cuthæo uſque ad quatuor aſſaria.

VII. Si emat panem a piſtore pondiolo, & illi dicat: Quando collegam olera ex agro, tibi afferam; licitum eſt: R. Jehuda & R. Nehemia prohibent. Si quinque colligant olus; unus non vendet pro omnibus; at unus ex iis vendet quod ſuum eſt, & quod illorum eſt. Si quinque fratres colligant olus, unus vendet pro omnibus, dummodo eum non faciant proxonetam. Si tabernarius coquat olus ſeptimi anni, non computabit mercedem ſuam ex olere, at computabit ex vino, & oleo, merces aboletur.

VIII. Non dicet homo ſocio ſuo: Affer hos fructus Hieruſalem, & partiemur: At illi dicet: Affer; & comedemus

אומר לו העלם שנאכלם בירושלם ושנשתה אני ואתה וכן לא יאמר אדם לעני הילך כלע זו והבא לי לקט היום הבא לי שכחה היום הבא לי פיאה היום אלא אומר לו בלקט שתביא היום בפיאה שתביא היום.

ט וכן שהיתה בירו כלע של שביעית ומבקש ליקח בה חלוק הולך אצל חנוני ואומר לו תן לי בזה פירות ונותן לו והלה אומר לו הרי פירות האלו נתונים לך במתנה והוא פירות שביעית אין לוקחין בהם מים ומלח רבי יוסי אומר לוקחים בהם מים ומלח פירות שביעית אין נותנין אותם לא לתוך המשרה ולא לתוך הכבושה רבי יוסי אומר נותנים אותם לתוך הכבושה החמרים והגמלים והספנים שהיו עושים בשביעית שכרם משביעית. זיתים של שביעית אין עושים אותם בקתבי רבן שמעון בן גמליאל מתיר רבן גמליאל ובית דינו שיהיו עושים אותם בקתבי.

י רבי יהודה אומר טותנים בריחים שלא נטחן בה בשאר שני שבוע רבי שמעון אומר כותש וטקפה בעריבה ענבים של שביעית אין דורכים אותם בגת אבל דורכים אותם בעריבה רבי יהודה אומר דורכים באצבע בחבית תאנים של שביעית אין עושים אותם גרוגרות אבל עושים אותם דבלה רבי יהודה אומר ממעך וסנגב ביד מפררין רימונים לעשותם פריך וכותשים ענבים לעשותם צמוקים אין לוקחים תרומה בדמי שביעית שלא יביאוה לידי פסול ורבי שמעון מתיר.

פרק שביעי

א אין מחללים מעשר על פירות שביעית ואם חלל יאכלו בחמור שבהם פירות שביעית ופירות מעשר עני שנתערבו ואכלו בחמור שבהם פירות שביעית שלקח בהם דברים אחרים יאכלו בחמור שבהם פירות מעשר שני שלקח בהם דברים אחרים יאכלו בחמור שבהם.

ב חומר בשביעית שאין במעשר שני ובמעשר שני שאין בשביעית שהשביעית

demus in Hierufalem & ego & tu : Et fimiliter non dicet homo pauperi : Ecce tibi hic ficlus; & affer ad me fpicilegium hodiernum, & affer ad me oblivione relictum hodiernum, & affer ad me manipulum hodiernum ; At illi dicit; fpicilegio, quod adducetur hoc die, angulo, qui adducetur hoc die.

IX. Et fimiliter fi habeat in manu fua ficlum feptimi anni, ut velit emere fibi indufium, adibit tabernarium, eique dicet: Da mihi pro hoc fructus; & illi dabit : Et ille dicet : Ecce ifti fructus dati funt tibi in donum. Fructibus anni feptimi non emunt aquas, & falem. Rabi Jofe dicit: Illis emunt aquas & falem : Fructus anni feptimi non licet indere in res maceratas, & in conditas; R. Jofe dicit : Licet indere in condita: Si operetur afinis, & camelis, & navibus in anno feptimo poterit mercedem fumere ex fructibus anni feptimi, olivas anni feptimi non faciunt in prælo ; Raban Simeon ben Gamaliel permittit. Raban Gamaliel & ejus Synhedrium ftatuerunt, ut facerent in prælo.

X. R. Jehuda dicit : Poffunt molere molis, in quibus non fuerit molitum in reliquis annis feptimanæ. R. Simeon dicit : Contufum, & pulmentum craffum in macrra uvarum anni feptimi, non licet illas calcare in torculari, at calcare licet in macrra ; R. Jehuda dicit : Calcabunt digito; ficus anni feptimi non licet facere caricas, at licet facere palatham. R. Jehuda dicit. Licet comprimere, & exficcare manu fragmenta malogranatorum, ut frangat: Licet exprimere uvas, ut faciat uvas paffas : Non licet emere feparationem numis anni feptimi, ne adducatur in ftatum profanationis : Et R. Simeon permittit.

C A P U T VII.

I. NON licet profanare decimam fuper fructibus anni feptimi ; fi vero profanetur, comedetur juxta graviorem conditionem, quæ eft in illis : Si fructus anni feptimi, & fructus decimæ pauperis inter fe mifceantur, comedentur juxta graviorem conditionem, quæ eft in illis ; Si fructibus anni feptimi res alias emerit, comedentur juxta graviorem conditionem quæ eft in illis: Si fructibus decimæ fecundæ emat res alias, comedentur juxta graviorem conditionem quæ eft in illis.

II. Gravior eft conditio in anno feptimo, quam in decima fecunda, & gravior eft conditio in decima fecunda, quam

עשה בה את המופקר כשמור ופסולת אוכלים כאוכלים ואוכלי אדם כאוכלי בהמה וקליפי אגוזים וקליפי רמונים כיוצא בהם מה שאין כן במעשר שני . שביעית מתחללת על הכל ומעשר שני אין מתחלל אלא באותו מין בלבד שביעית מתבערת בכל מין ומין ומעשר שני אין מתבער אלא באותו מין בלבד.

ג שביעית היא ודמיה אסורים ומעשר שני או הוא או דמיו אסירים שביעית אין לוקחים בה זבחי שלמים מה שאין כן במעשר שני . חומר במעשר שני שמעשר שני קונה את הקנקן ואסר דמיו עירובין ספק ערובו כל שהוא וטעון חומש וטעון וידוי ואסור לאונן ולא הותר לאכילה אלא בפריון ואין מדליקין בו את הנר מה שאין כן בשביעית.

ד אחד שביעית ואחד מעשר שני מחללים אותו על חיה ועוף ועל בהמה בעלת מום בין חיים ובין שחוטים רבר רבי וחכמים אומרים לא אמרו אלא בזמן שהם שחוטים. אחד שביעית ואחד מעשר שני אין פורעים מהם מלוה וחוב ואין משלמים מהם גמולים ואין פודים בהם שבויים ואין עושים בהם שושבינות ואין פוסקים מהם צדקה אבל משלחים מהם דבר של גמילות חסדים וצריכים להודיע ונותנים אותם לחבר עיר בטובה.

ה שלש ארצות לביעור יהודה ועבר הירדן והגליל שלשתם של שלש שלש ארצות למה הוזכרו ההר העמק והשפלה לפי שאין אוכלים מבהר על שבעמק ולא מבעמק על שבהר אלא הר והורו עומק ועומקו שפלה ושפלתו ובסוריא לא אמרו שלש ארצות אלא אוכלין מן הראשון עד שיכלה האחרון שבה רבי שמעון אומר לא אמרו שלש ארצות אלא ביהודה ושאר כל ארצות אוכלים והולכים עד שיכלה מבית אל ומינדרה של קיסרין איזה הוא הר שלה זה הר המלך שפלתה זו שפלת לוד עומק שלה מעין גדי ועד

quam in anno feptimò; Quia in anno feptimo confideratur commune ficut cuftoditum, & reprobat comedentes, æque ac qui præbeant comedendos & cibos hominis æque ac cibos jumenti; & cortices nucum, & cortices malogranatorum funt illis fimiles, quod non deprehenditur in decima fecunda: Fructus anni feptimi profanantur fuper omnibus, at decima fecunda non profanatur nifi in ipfa fpecie duntaxat. Fructus anni feptimi poffunt polluceri ex fingulis fpeciebus, at decima fecunda non poteft polluceri nifi ex ipfa fpecie duntaxat.

III. Fructus anni feptimi, ipfi, & eorum pretia funt vetita, at decima fecunda, aut ipfa, aut ejus pretium eft vetitum: Fructibus anni feptimi non licet emere facrificia pacifica, quod non deprehenditur in decima fecunda. Gravior eft conditio in decima fecunda; etenim decima fecunda acquirit cantharum, & prohibet ejus pretium, quantuluncunque; & obligatur ad quintam partem, & obligatur ad confeffionem, & vetita eft lugenti, & non permittitur ejus comeftio, nifi redimatur, atque illa non accenditur lucerna, quod non deprehenditur in fructibus anni feptimi.

IV. Tam fructus anni feptimi, quam decima fecunda poteft profanari fuper fera, & volucri, & jumento vitiato, tam vivis, quam mactatis. Verba Rabi: Et fapientes dicunt; Non dixerunt nifi de mactatis. Fructibus anni feptimi, & decima fecunda non licet folvere mutuum, neque debitum, neque retributionem, neque licet redimere captivos, neque facere convivia nuptialia, neque ex iis præbere eleemofynam; At ex iis mittunt aliquid ad retributionem benignitatis: & fignificandum eft: & dant focio civitatis ad retributionem.

V. Tres funt areæ pro polluctura, Judæa, & regio transjordanica, & Galilæa; quæ fingulæ conftituunt tres terras: Cur memorarunt montem, vallem, & planitiem? Quia non licet comedere ex monte pro valle, neque ex valle pro monte; at mons, & loca montana, vallis, & ejus loca vallenfia, & planities, & ejus loca plana: At in Syria non memorarunt tres valles; fed licet comedere ex primo donec noviffimus defecit. R. Simeon dicit: Non memorarunt tres terras nifi in Judæa; at in reliquis terris licet comedere donec in ea defecerit noviffimus ex Bet-Al atque ex Gadara Cæfareæ: Quinam eft ejus mons? Mons regius: Ejus planities eft planities Lyddæ; ejus vallis ab Haijn-Ga-

יריחו איזה הוא עומק שבגליל כגון גנוסר וחברותיה רבי שמעון בן אליעזר אומר איזהו הר שבעבר הירדן כגון חרים וכגבור גרור וחברותיו שפלה שלה חשבון וכל עריה שבמישור דיבון ובמות בעל ובירת בעל מעון עומק שלה כגון בית נמרא רמתא וחברותיה.

ו רבן שמעון בן גמליאל אומר סימן להרים מילין סימן לעומקים דקלים סימן לנחלים קנים סימן לשפלים שקמים אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר ואת הארזים נתן בשקמים אשר בשפלה לרוב. אוכלים מבית המלך עד שיכלה מבית אל אף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר בנימין זאב יטרף זו ארצו שתוטפת בבוקר יאכל עד זו יריחו שמוקדמת ולערב יחלק שלל זה בית אל שמאחרת אוכלים ברגליה עד שיכלו אנוטרי ובני גליל העליון עד שיכלו לופסי בית רגן וחברותיה בגליל התחתון עד שיכלו אוזניות של מעין אנא אוכלים בתאנה עד שיכלו בני בית פגי אמר רבי יהודה לא הוכרו פגי בית אוני אלא למעשרות בלבד פגי בית אוני ואהיני טובניא חייבים במעשרות.

ז אין אוכלים על הספיחים שבעכו רבי יוסי אומר אוכלים על הספיחין שבעכו ועל הדיפרא אבל לא על שיפוניות רבי יהודה אומר אף על שיפוניות רבי יוסי אומר דיפרא שבכרה עד שיכלה הקיץ אוכלים עליה אוכלים בענבים עד שיכלה דליות שבאשכול אם יש אפיל מהם אוכלים עליהם ושאר כל ארצות אחר לזתים ולתמרים אוכלים בזיתים עד שיכלה האחרון שבתקוע רבי אליעזר בן יעקב אומר אף על גוש חלב כדי שיהא עני יוצא ולא יהא מביא רובע בין מראשו ובין מתחתיו.

ח אוכלים בתמרים עד שיכלה האחרון שבצוער רבן שמעון בן גמליאל אומר אוכלים על.מה שבכופין ואין אוכלין

Gadi usque ad Hierico: Quænam est vallis in Galilæa? e. g. Ginnasar cum reliquis ejusmodi. R. Simeon ben Eliefer dicit: Quinam est mons in regione transjordanica? e. g. Charis, & Changabor, Gador cum reliquis ejusmodi, ejus planities Chesbon, & omnes civitates, quæ sunt in planitie sc. Dibon, Bamot, & Bamot-Baal, & Bet-Baal-Methon, ejus vallis, e. g. Bet-Nimra, Ramra cum reliquis ejusmodi.

VI. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Signum montibus sunt gallæ; signum vallibus sunt palmæ; signum fluviis cannæ, signum planitiei sunt sycomori. Licet non sit rei demonstratio, tamen est rei monimentum: Dictum est enim: *Et cedros quasi sycomoros, quæ nascuntur in campestribus multitudine magna*. Licet comedere ex portulaca donec deficiat cinara: Licet non sit rei demonstratio, tamen est rei monimentum: Dictum est enim: *Benjamin lupus discerpens:* Hæc est ejus area, quæ prædatur: *Mane comedet prædam:* Hæc est Jericho, quæ anticipat: *Et vespera dividet spolia*: Hæc est Bet-Eli quæ tardat: Licet comedere ex communibus postquam cessaverint custodita: Et incolæ Galilææ superioris poterunt comedere, donec defecerint marrubia Bet-Dagan, cum reliquis ejusmodi: In Galilæa inferiori, donec cessaverint Oznioth Maata-Ana. Licet comedere ficum, donec defecerint in Bet-Phage. Dicit R. Jehuda: Non memorant grossos Bet-Oni nisi respectu decimarum duntaxat: Grossi Bet-Oni, & Hini-Tobnaja obligantur ad decimas.

VII. Non licet comedere super sponte nata in Acho. R. Jose dicit: Licet comedere propter sponte nata in Acho, & propter biferos, at non propter secale; R. Jehuda dicit: Vel propter secale. R. Jose dicit: Biferos præcociores usque ad finem æstatis comedere licet; Uvas donec deficiat vitis arbustiva, quæ est in botro. Si ex iis sit serotina, propter illas licet comedere: Et in ceteris terris tam in olivis, quam in dactylis licet comedere, donec deficiat novissimus in Tekoa. R. Eliefer ben Jacob dicit vel propter Gusc-Chaleb, ut pauper egrediens non possit adducere quartarium a summitate ad ejus extremitatem.

VIII. Licet comedere in dactylis donec deficiat novissimus, qui sit in Sehar. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Licet comedere propter illos, qui sunt in spathis, at non licet comedere propter illos, qui sunt in stolonibus; & re-

על סה שבשיצין ושאר כל פירות האילן
כגון העונסין והקרם טסילין והפרישין
והעוזרדין אוכלים מסה שבהר על סה
שבעמק וממה שבעמק על סה שבהר
רבי שמעון בן אלעזר אומר כולם כחרובין
אוכלים עליהם עד שתרר רביעה שנייה
אובלים על הירק של בית שלחים לפי
שאינו בלה שורשי קולסי כרוב שיבשו
אסורים בהנאה רבי שמעון אומר קולסי
כרוב אף על פי שיבשו אוכלים עליהם
כיוצא בו מגביב ויבש צריך לבער.

ט מאימתי פורשים משבולים
שבשרות משתרד רביעה שנייה אמר רבי
יוסי בסה רברים אמורים בזמן שהשנים
כתיקנן עכשיו שנתקנסו שנים אפילו לא
ירד אלא גשם אחר בלבר צריך להלך רבן
שמעון בן גמליאל אומר גשמים שירדו
שבעת ימים זה אחר זה ולא פסקו יש
בהם כרי רביעה שנייה.

פרק שמיני

א בראשונה היו שלוחי בית רין
יושבים על פתחי עיירות כל מי שמביא
פירות בתוך ידו נוטלים אותם ממנו
ונותנים לו מהם מזון שלש סעודות והשאר
מכניסין אותו לאוצר שבעיר הגיע זמן
תאנים שלוחי בית רין שוכרים פועלים
ועוררים אותם ועושים אותם רבילה
מכניסין אותם לאוצר שבעיר הגיע זמן
ענבים שלוחי בית דין שוכרים פועלים
יבצרים אותם ודורכים אותם בגת וכונסין
אותם בחביות ומכניסים אותם לאוצר
שבעיר הגיע זמן זתים שלוחי בית רין
שוכרים פועלים ומוסקים אותם ועוטנים
אותם בבית הבר וכונסים אותם בחביות
ומכניסים אותם לאוצר שבעיר ומחלקים
מהם ערבי שבתות בל אחר ואחר לפי
ביתו.

ב הגיע זמן שנת הביעור עניים
אוכלים אחר הביעור אבל לא עשירים
רברי רבי יהורה רבי יוסי אומר אחר עניים
ואחר עשירים אוכלים אחר הביעור רבי
שמעון אומר עשירים אוכלים מן האוצר
אחר הביעור.

ג מי שיש לו פירות שביעית

& reliquos fructus arboris, e. g. Augaſin, & Acheres, Temilin, & Aperiſcin, & Auzradin (*ignori mihi fructus*) licet comedere ex iis qui ſunt in monte propter illos, qui ſunt in valle, & ex iis, qui ſunt in valle, propter illos qui ſunt in monte. Rabi Simeon ben Elieſer dicit: Omnes ſicut ſiliquas licet comedere propter illos, donec deſcendat pluvia ſecunda; Licet comedere propter olus agri ſiticuloſi, quia non deficit ejus radix; capita braſſicæ ſi aruerint erunt uſu interdicta: Rabi Simeon dicit: Si capita braſſicæ aruerint, licet comedere propter illa his ſimilia: Si colligatur & areſcat, pollucenda erit.

IX. Quando ſeparant ex ſpicis quæ ſunt in agris? Poſtquam deſcendit pluvia ſecunda. Dicit Rabi Joſe: De quo hæc dicta ſunt? Quando anni ſunt juxta ordinem ſuum, nunc quoniam mulctati ſunt anni, vel ſi non deſcendat niſi pluvia una; recedendum eſt. Raban Simeon ben Gamaliel dicit; Si pluviæ deſcenderint ſeptem diebus perpetuis, & non ceſſarint, ſatis erit in illis pro pluvia ſecunda.

C A P U T VIII.

I. Olim legati Synhedrii ſedebant in portis urbium: Qui afferebat fructus in manibus ſuis, ſumebant ab eo, eique ex illis dabant alimentum trium refectionum, & reliquum inferebant in horreum civitatis; Quando advenerat tempus ficuum, legati Synhedrii mercede conducebant operarios, qui eas ſarriebant, & faciebant ex iis palatham, & inſerebant in horreum civitatis: Quando advenerat tempus uvarum, legati Synhedrii mercede conducebant operarios, qui eas vindemiarent, & calcarent in torculari, & inderent in dolia, & inſerrent in cellam civitatis: Quando advenerat tempus olivarum, legati Synhedrii mercede conducebant operarios, qui eas diſtringerent, & deponerent in domum torcularis, & inderent in dolia, & inferrent in cellam civitatis: Atque ex his dividebant veſperis Sabbathorum ſingulis juxta numerum familiæ ſuæ.

II. Quando advenerat tempus pollucturæ, pauperes comedebant poſt pollucturam, at non divites. Verba R. Jehuda: Rabi Joſe dicit: Tam pauperes quam divites comedebant poſt pollucturam: R. Simeon dicit: Divites comedebant ex horreo poſt pollucturam.

III. Siquis habeat fructus anni ſepti-

והגיע שעת הביעור מחלק מהם לשכניו
ולקרוביו וליודעיו ומוציא ומניח על ביתו
ואומר אחינו בית ישראל כל מי שצריך
ליטול יבוא ויטול חוזר ומכניס לתוך ביתו
ואוכל והולך עד שעה שיכלו הקפת החנות
משמטת רברי רבי יהודה וחכמים אומרים
אומרים אינה משמטת אמר רבי נראים
רברי רבי יהורה בכותב מעות ודברי
חכמים בכותב פירות.

ד כתובת אשה פגמה וזקפה
הרי זו משמטת פגמה ולא זקפה זקפה
ולא פגמה הרי זו אינה משמטת. המלוה
את חברו על המשכון אף על פי שהחוב
מרובה על המשכון הרי זו אינו משמיט
המלוה את חברו על המשכון או בשטר
שיש בו אפותיקי הרי זה אינו משמיט ·
וכשם שהשביעית משמטת מלוה כך
שביעית משמטת שבועה שנאמר וזה דבר
שהשביעית משמטתו משמטת שבועתו
ודבר שאין השביעית משמטתו אין משמטת
שבועתו רבי שמעון אומר הוא משמיט
ואין יורשים משמיטין שנאמר שמוט כל
בעל משה ידו אשר ישה ברעהו.

ה רבי יהודה אומר פרוזבול
המקושר הדיינים חותמים מבפנים והעדים
מבחוץ אמרו לו אין מעשה בית דין
צריכים קיום . חמשה שלוו בשטר אחד
כל מי שיש לו קרקע כותבים עליו פרוזבול
וכל מי שאין לו קרקע אין כותבים עליו
פרוזבול רבן, שמעון בן גמליאל אומר
אפילו אחד שיש לו קרקע כותבים עליו
פרוזבול ללוה קרקע ולמלוה אין קרקע
כותבים עליו פרוזבול לו אין קרקע ולערבין
לו קרקע ולחייבים לו קרקע כותבים עליו
פרוזבול.

ו עציץ נקוב כותבים עליו
פרוזבול ושאינו [נקוב אין כותבים עליו
פרוזבול רבי שמעון אומר אף שאינו נקוב
כותבים עליו פרוזבול רבי חוצפית אומר
כותבים לאשה על נכסי בעלה.

ז אימתי כותבים פרוזבול ערב
ראש השנה של שביעית כתבו ערב ראש

ptimi, & advenerit tempus pollucturæ, dividet ex illis vicinis, & proximis, & notis, & efferebat & ponebat in domo sua dicens: Fratres mei domus Israel: Qui opus habet, veniat & sumat, & inferat in domum suam, & comedat usque ad horam circuitus tabernæ. Creditum tabernæ remittit: Verba Rabi Jehuda: Et sapientes dicunt: Non remittit: Dicit Rabi: Probabilia sunt verba R. Jehuda in scripto numorum, & verba sapientum in scripto fructuum.

IV. Si instrumentum dotale mulieris fuerit fractum, & relatum in mutuum, remittit, si fractum sit, & non sit relatum in mutuum, si relatum in mutuum, at non fractum, non remittit: Qui mutuo dat socio suo super pignore, licet debitum superet pignus non remittit. Si mutuo det socio suo cum pignore, aut cum chirographo, in quo sit apotheca non remittit. Sicut annus septimus remittit mutuum, ita pariter annus septimus remittit juramentum. Dictum est enim: *Et hoc est verbum*. Quod annus septimus remittit, remittit ejus juramentum quod non remittit annus septimus, non remittit ejus juramentum. Dicit Rabi Simeon: Ipse remittit; at hæredes non remittunt: Dictum est enim: *Ut dimittat quisque dominus crediti, quod debetur a proximo*.

V. R. Jehuda dicit: Judicialis cautio si fuerit alligata, judices intus signant, & foris testes: Dixerunt illi: Factum Synhedrii non opus habet confirmatione: Quinque mutuo accipiunt uno chirographo; Qui habet fundum, ejus causa scribunt judicialem cautionem, & qui non habet fundum, non scribunt judicialem cautionem. Raban Simeon ben Gamaliel, vel si unus habeat fundum, scribunt judicialem cautionem; si mutuo accipiens habeat fundum, & mutuo dans non habeat fundum, ejus causa scribunt judicialem cautionem; si non habeat fundum, & sponsoribus sit fundus, & ei obligetur fundus, ejus causa scribunt judicialem cautionem.

VI. Si vas hortense fuerit perforatum, ejus causa scribunt judicialem cautionem, si non fuerit perforatum, ejus causa non scribunt judicialem cautionem; R. Simeon dicit: Vel si non fuerit perforatum, ejus causa scribunt judicialem cautionem. Rabi Hospith dicit: Scribunt pro muliere super facultatibus mariti.

VII. Quando scribunt judicialem cautionem? Vespera principii anni septimi, si scribant vespera principii anni exi-

השנה של מוצאי שביעית אף על פי שחזר וקרע לאחר סכן גובה עליו והולך אפילו לזמן מרובה רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מלוה שלאחר פרוזבול הרי זה אינו משמיט הגזלן ושהלוה מעותיו ברבית שעשו תשובה והחזירו גזלן אין מקבלים מהם כל המקבל מהם אין רוח חכמים נוחה הימנו.

tus anni feptimi; licet pœniteat, & la° ceret hiuc exiget vel multo tempore : Raban Simeon ben Gamaliel dicit : Si mutuo accipiat poft judicialem cautionem, non remittit rapinam, fi mutuo det numos fuos cum ufura, fi faciant pœnitentiam, & reftituat rapinam, ab eo non accipiunt, fi quis ab iis accipiat; fpiritus fapientum fibi non complacet in eo.

AD-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Heterogeneis

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latino reddita.

פרק ראשון

א כל הזונות שמנו חכמים מין בסינו אינם כלאים זה בזה ושאר ירקות השדה וירקות הגנה מין כמינו אינם בלאים זה בזה . השבת והנופנים הכוסבר והכרפס אף על פי שדומים זה לזה כלאים זה בזה הקשואים והדלועים והאבטיחים והמלפפונות אינם כלאים זה בזה ותורמים ומעשרים זה על זה דברי רבי מאיר רבי יהודה ורבי שמעון אומר בלאים זה בזה ואין תורמים ומעשרים מזה על זה הוסיף רבי עקיבא השום והשמנים והבצל והבצלציל והתורמום והפלוסלוס אמר רבי שמעון לא היה רבי עקיבא שונה אלא כשתי זונות אלו אלא התורמום והפלוסלום אינם כלאים זה בזה.

ב בתחום אריח היו מרכיבין תפוח על גבי אוחרד מצאם תלמיד חכם

CAPUT PRIMUM.

I. Uncta paria, quæ ſtatuerunt ſapientes, ſpecies cum ſua ſpecie, non ſunt beterogenea inter ſe: & reliqua olera agri & olera horti ſpecies cum ſua ſpecie non ſunt heterogenea inter ſe. Anethum, & labruſcæ, coriandrum, & petroſelinum, licet inter ſe ſint ſimilia, ſunt inter ſe heterogenea. Cucumeres, & cucurbitæ, & pepones, & melopepones non ſunt inter ſe heterogenei, & ſeparantur, & decimantur ex his pro illis: Verba R. Meir; R. Jehuda, & R. Simeon dicit: Sunt heterogenei; & non ſeparantur, neque decimantur ex his pro illis: Addit R. Akiba allium, & allium ſylveſtre, cepas, & cepas ſylveſtres, lupinum, & lupinum ſylveſtrem. Dixit R. Simeon: Non docebat R. Akiba niſi de his duobus paribus; at lupinus & lupinus ſylveſtris non ſunt heterogenei inter ſe.

II. In termino Ariach inoculabant pomum cum pomo ſylveſtri; quod cum de-

אמר להם אסורים אתם הלכו וקצצום ובאו ושאלו ביבנה אמרו יפה אמר אותו תלמיד בשוקי של צפורי היו מרכיבין קרוסתמין על גבי עונם מצאו תלמיד אחר אמר להם אסורים אתם הלכו וקצצום ובאו ושאלו ביבנה אמרו מי פגע בכם אינו אלא מתלמידי שמאי.

ג רבי נחמיה אומר דלעת ארמית ומצרית ויונית כלאים עם חרמוסה. חמשה דברים נאמרו בדלעת יונית אסורה לסכך על גבי זרעים עוקצה טפח אוסרת כל שהיא ומביא את הטומאה וחוצצת בפני הטומאה והנודר מן הדלועים אין אסור אלא בדלעת יונית בלבד.

ד רבי יהודה אמר פרדה שתבעה זכר אין מרביעים עליה לא מן הסוס ולא מן החמור אלא מן חפרד שור ושור הבר חמור וחמור הבר חזיר וחזיר הבר אף על פי שדומים זה לזה כלאים זה בזה. חמשה דברים נאמרו בשור הבר אסור משום אותו ואת בנו וחלבו אסור וקרב לגבי מזבח וחייב במתנות וניקח בכסף מעשר לזבחי שלמים אבל לא לבשר תאוה והרי הוא כבהמה לכל דבר רבי יוסי אומר זה תאו האמור בתורה ומותר משום אותו ואת בנו וחלבו מותר ופסול גבי מזבח ופטור מן המתנות וניקח בכסף מעשר לבשר תאוה אבל לא לזבחי שלמים והרי הוא כחיה לכל דבר וחכמים אומרים תאו בריה לעצמו שור הבר בריה לעצמו.

ה אין נוטעים שרביט של רמון ולא עוקצים של רימון בצד סדן של שקמה ואין נותנים זמורה בין שתי קורות כדי שתרבע ביניהם ואין נותנים שני מינים בשפופרת אחת כדי שיבלעו זה מזה ואין מרכיבין זתים כרכב של תמרה מפני שהוא אילן באילן ואין מרכיבין קשות על גבי האחמאזמא ולא תרד על גבי ירבוז מפני שהוא ירק בירק.

ו אין מרכיבין כשות על גבי

deprehendisset quidam discipulus, dixit illis; Sunt vobis vetita: Venientes praeciderunt; & venientes quaesierunt in Jabne; Dixerunt: Optime dixit iste discipulus. In plateis Tsippori inoculabant crustominam in pyro; Quod cum deprehendisset quidam discipulus dixit illis; Haec vobis sunt vetita; Euntes praeciderunt; & venientes quaesierunt in Jabne; Dixerunt: Qui vobis occurrit, non fuit nisi ex discipulis Schammai.

III. Rabi Nehemia dicit: Cucurbita Syria, & Ægyptia, & Graeca sunt heterogeneae cum cucurbita cinere adusta, & acerba. Quinque dicta sunt de cucurbita Graeca; vetitum est tegere super semina; ejus cuspis palmaris vetita est quantalacunque, & adducit immunditiem, & dividit propter immunditiem; & qui vovet a cucurbitis, non est vetita nisi cucurbita Graeca duntaxat.

IV. Gallus Pavo, & gallus Phagianus licet inter se sint similes, tamen sunt inter se heterogenei. R. Jehuda dicit: Si mula quaerat masculum, non sinunt, ut ineatur ab aequo neque ab asino, sed a mulo; Bos & bos sylvestris, asinus, & asinus sylvestris, porcus, & porcus sylvestris, licet inter se sint similes, tamen inter se sunt heterogenei: Quinque dicta sunt de bove sylvestri, est interdictus propter praeceptum; Non mactabitur ipse, & ejus filius eodem die; & ejus adeps est vetitus, & potest offerri super altare, & obligatur ad dona, & poterat emi argento decimae secundae in sacrificia pacifica, at non in carnem desiderii, & erat omnino sicut animal: R. Jose dicit: Hic est Theo memoratus in lege; & licitum est, ut offeratur ipse & ejus filius eodem die, & ejus adeps est licitus, & interdictum est, ut offeratur super altare, & absolvitur a donis, & potest comparari argento decimae secundae in carnem desiderii, at non in sacrificia pacifica, & omnino erit sicut fera; & sapientes dicunt; Theo est creatura seorsim, & bos sylvestris est creatura seorsim.

V. Non licet plantare virgam malogranati, neque abscissionem malogranati in latere rami sycomori; neque licet inserere surculum inter duas trabes, ut coalescat cum illis; neque licet indere duas species in uno calamo, ut inter se absorbeantur; neque licet inoculare oleas in inoculatione palmae, quia est arbor in arbore; neque licet inoculare cucumeres in azmazma, neque blitum super asparago, quia est olus cum olere.

VI. Non licet inoculare lupulum in ficu-

תאנא מפני שהוא ירק באילן רבי יהודה מתיר ירק באילן אילן בירק רבן שמעון בן גמליאל מתיר משם רבי יהודה בן אגרא איש כפר עכו . הנותן מינה של חורמוס בצר מינה של רלעת כרי שתבקע הארץ מפניה חייב . הזורע דבר המצמיח על גבי בצים ועל גבי חילת חייב על גבי סלע ועל גבי אמת המים פטור ודבר שאין מצמיח בין על גבי בצים בין על גבי חילת בין על גבי סלע ובין על גבי אמת המים פטור.

ז הזורע והמנכש והחופה עובר בלא תעשה רבי עקיבא אומר אף המקיים עובר בלא תעשה וזורעין זרע וזרעוני אילן באחד. הזורע חרצנים עם החטים הרי זה לוקה את הארבעים כל סאה שיש בה רובע זרע ממין אחר ימעט במה דברים אמורים ברברים הנופלים שלשה וארבע קבים מאת בסאה זירעוני הגנה מצטרפים אחר מעשרים וארבעה בנופל למינו בין שנפל לתוך אחרים ובין שנפלו אחרים לתוכה.

ח היתה שרהו זרועה חטים ונמלך לזרעה שעורים לא יזרע עד שיופך לא הפך ימתין עד שתתלע עד כמה היא מתלעת עד מקום שישהה שלשים ימים במקום הצינעה שלשה חרשים אבל לא במקום הגריר שמקצת היום בכולו אין מחייבים אותו להיות חריש דק אלא חורש חריש גסה בתלומי הרביעה.

ט רבן שמעון אומר זנב הסוס היתה נקרית סוף עפרה. נוגע בעפרה של זו אם ציסוה והוריד לתוכה בהמה וליקטתו הרי זה מותר נטעוה ונמלך לזורעה סנביה עד פחות מטפח זורע ואחר כך משריש נורע עד פחות מטפה ובא ומצא עלין על גבי תבואה מותר לשעבר ואסור לעתיד לבא עוקר איזה מהם שירצה ומקיים איזה מהם שירצה. שדה שעלו בו עשבים אין מחייבים אותו להפך אלא חורש בשעה שמחפה והופך ומכסה ונוטל את הגס מלפני פועלים ואין בזה משום מכבח.

ficubus quia eſt olus in arbore; R. Jehuda permittit olus cum arbore, & arborem cum olere; Raban Simeon ben Gamaliel permittit nomine R. Jehuda ben Agra viri ex vico Acho. Si indat ſpeciem lupini ſylveſtris penes ſpeciem cucurbitæ, ut findatur terra, ejus cauſa tenetur. Si ferat ea, quæ germinant ſuper ædificium, & ſuper arenam, tenetur; ſi ſuper lapidem, & foſſam aquarum, abſolvitur: Quod non germinat ſuper ædificio, neque ſoper arena, neque ſuper lapide, neque ſuper foſſa aquarum, abſolvitur.

VII. Qui ſerit, qui runcat, & qui tegit, tranſgreditur præceptum negativum; R. Akiba dicit; Atque etiam qui conſervat, tranſgreditur præceptum negativum; Licet ſerere ſimul ſemen & ſemina arboris: Si ſerat nucleum acinorum cum tritico, vapolat quadraginta verberibus; Si in ſato ſit quartarium ſeminis ex alia ſpecie, diminuet: De quo hæc dicta ſunt? Si cadant tres, & quatuor Kabi ſati in centum ſemina horti, coaleſcunt; ſi una ex quatuor & viginti partibus ſi cadat in ſuam ſpeciem, ſive cadant in alias, ſive aliæ in ipſam cadant.

VIII. Si ejus ager ſatus eſſet tritico, & deliberet ſerere hordeo; non ſeret donec vertat, ſi non vertat, expectabit, donec vermes producat: Quandiu producet vermes? In loco deſolato, tres dies, in loco abſcondito tres menſes, at non in loco aduſto etenim pars diei conſideratur ſicut totus dies; Non cogunt, ut aret ſulco parvo, ſed arabit ſulco magno, uti ſunt ſulci pluviæ.

IX. Raban Simeon dicit: Cauda equi vocatur finis terræ, quando hujus terram attingat, ſi germinaverit, & animal illuc deſcenderit, & collegerit eſt licitum; ſi plantaverit, & ſtatuat ſerere, extollet paulo minus palmo, & ſeret, & poſtea eradicet, ſi diminuerit minus palmo, & veniens inveniat ſolia ſuper proventu, licitum eſt pro anno præterito, & eſt vetitum pro futuro; evellet quod ſibi maxime libuerit, & conſervabit quod ſibi maxime libuerit: Si in agro germinaverint herbæ, non cogunt, ut vertat, ſed arabit quo tempore teget, & vertet, & amputabit, & removebit craſſiora a conſpectu operariorum, & non erit ſolicitus reſpectu amputationis.

פרק שני

א הרוצה לעשות שרהו שורות של תבואה ושורות של מינים הרבה עושה שלשת תלמים מפולשים מראש שרה ועד סופו רבי אלעזר ברבי שמעון ואבא יוסי בן חנן איש יוני אומר דין אורך חמשים אמה כמת רחבת מלוא של השרוני דומה לעול של כרמים תחלתו כשעור הזה אף על פי שאין סופו כשעור הזה.

ב היו לו שתי שרות אחת זרועת חטים ואחת זרועה שעורים היה חורש ומכניס חטים בתוך שרה שעורים או שעורים בתוך שרת חטים מותר מפני שחטים נראות בסוף שרה לשעורים רבי אליעזר בן יעקב אומר אפלו חטה אחר חטה נכנסת לתוך שרה שעורים או שעורה אחר שעורה נכנסת לתוך שרה חטים מותר מפני שחטים נראות בסוף שרת לחטים ושעורים נראות בסוף שרה לשעורים.

ג היו לו שתי שורות אחת זרועה חטים ואחת זרועת שעורים מותר לעשות ביניהם תלם להיות זורע אחת חטה ואחת שעורה היתה חטה אחת מובלעת בתוך שרה שעורים או שעורה אחת מובלעת בתוך שרה חטים אסור היו לו שתי שרות אחת זרועה חטים ואחת זרועת שעורים אין מותר לעשות ביניהם תלם שלמים אחר ובפשתן מותר מפני שרוצה לברוק את שרהו ובלבד שיהא תלם מפריש מראש שרהו ועד ראשו.

ד רבי אלעזר ברבי שמעון ואבא יוסי בן חנן איש יוני אומרים דין אורך חמשים אמה רבי אומר מותר אדם לעשות בתוך שרהו שורה של חרדל כמה הוא אורך משורה עשר אמות ומחצה אין מקיפים חרדל חריע אלא לחיסית בלבד דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר לכל מקיפים חרדל חריע חוץ מן התבואה רבן שמעון בן גמליאל אומר לערוגיות קטנות של ירק מקיפים אותו חרדל חריע.

ה הסמוך לשורשי אילן שינכשו שהם נבוהים מעשרה טפחים ואילן שאין נופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים זורע תחתיו זרע והוסך לו מין אחר מבחוץ הרי מושבות מן הגדר שלשה טפחים לא יפחות משלשה תלמים מפולשים כדי שיהו נראים

CAPUT II.

I. Si velit agrum facere areolas proventus, & areolas multarum specierum, faciet tres fulcos tranfeuntes a principio ufque ad finem agri. R. Eliefer bar R. Simeonis, & Aba Jofe ben Chanen viri Græci dicit: Longitudo patebit quinquaginta cubitos. Quanta erit ejus latitudo? Plenitudo jugi planitiei, quod fimile eft jugo vinearum: Ejus principium erit juxta hanc menfuram, licet non fit ejus finis juxta hanc menfuram.

II. Si habeat duos agros, alterum fatum tritico, & alterum fatum hordeo, fi arabit, & indet triticum in agrum hordei, aut hordeum in agrum tritici, erit licitum, quia triticum videtur quafi finis agri refpectu hordei. R. Eliefer ben Jacob dicit: Vel fi triticum unum poft triticum inferat in agrum hordei, aut hordeum poft hordeum inferat in agrum tritici, erit licitum, quia triticum confpicietur in fine agri tritici, & hordeum confpicietur in fine agri hordei.

III. Si habeat duos areolas, alteram fatam tritico, & alteram fatam hordeo, licet facere inter ea fulcum, ut in altera ferat triticum, & in altera hordeum: Si fulcus tritici abforbeatur ab agro hordei, aut fulcus hordei abforbeatur ab agro tritici, erit vetitum: Si habeat duos agros, alterum fatum tritico, & alterum fatum hordeo, non licet facere inter eos fulcum ex alia fpecie; at in lino eft licitum, quia vult perfcrutari agrum fuum dummodo fulcus dividat a principio ufque ad principium agri.

IV. R. Eliefer bar R. Simeonis, & Aba Jofe ben Chanen viri Græci dicunt: Longitudo erit quinquaginta cubitorum; Rabi dicit: Poteft homo facere in agro fuo areolam finapi. Quanta erit longitudo areolæ? Decem cubitorum cum dimidio. Non licet conjungere finapi luteum, fed cepas duntaxat. Verba R. Meir. R. Jehuda dicit: Cum omnibus licet conjungere finapi luteum excepto proventu. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Pifis parvis oleris licet conjungere finapi luteum.

V. Si prope fit radices arboris, quæ aruerint, quæ altæ fint decem palmos, & arbor non emineat a terra tres palmos, fi fub illa ferat femen, & prope illam aliam fpeciem extrinfecus, fi removeantur a fepe tres palmos, non diminuet de tribus fulcis tranfeuntibus, ut appareant ficut una areola. Via priva-

ta,

בשורה דרך היחיר ודרך הרבים וגדר שהוא נסוך מעשרה טפחים עולה למדת בירת רובע אבל נבוה עשרה טפחים אין עולה למדח בית רובע כמה היא מרת בירת רובע עשר אמות ומחצה על עשר אמות ומחצה מרובעת רבי יוסי אומר אפילו אורכה כשנים ברחבה.

ו עבורת ירק בירק אחר ששה טפחים רואים אותם כאלו הוא טבלא מרובעת אפילו אין שם אלא קלח אחד נותנים לה עבורתה ששה טפחים בין מן האמצע ובין מן הצדדים היו קלחים נוטין לו לארבע רוחותיו מותר מפני שנראים בסיף שרה.

ז החרדל והפולים והשיפים אף על פי שזרעו לירק אין זורעים אותם בערונה פולים הגמלונים ופול המצרי בזמן שזרעו לזרע זורעים אותו בערונה לירק אין זורעים אותו בערונה ושאר ירקות שרה וירקות גנה אף על פי שזורעים לזרע אין זורעים אותם בערונה.

ח מותר אדם לעשות בתוך שרהו תלמיות קטנות של טפח טפח וליתן לתוכן שלשה שלשה מינים אחד מכן ואחד מכן ואחד באמצע מותר אדם לעשות בתוך שרהו ערניות קטנות של ששה ששה טפחים וליתן לתוכם חמשה חמשה מינים ארבע על ארבע רוחות ערונה ואחת באמצע ומותר אדם לעשות בתוך שרהו ניסא קטנה שהיא עמוקה טפח וליתן לתוכה ארבעת מינים והופכם לארבע רוחותיה ומותר אדם לעשות בתוך שרהו תלם להיות נוטע קישואים ודלועים אבטיחים ומלפפונות ופול המצרי והופכם אלו לצד זה ואלו לצד זה ובלבד שלא יהא בינו לבין חברו ששה טפחים.

ט הנוטע שתי שורות של קשואין שתי שורות של דלועים שתי שורות של אבטיחים ושתי שורות של מלפפונות ושתי שורות של פול המצרי אפילו כל שרהו מותר הקוצר בברי שניהם רבי ישמעאל אומר עשר אמות רבי עקיבא אומר שמונה אמות מעשה היה בכפר פני יהודה ועשה רבי נחמיה כדברי רבי ישמעאל שורה של דלועים בירק אורך ששה טפחים ורוחב מלואו אחר שורה של קישואים ואחר

ta, & via publica, & sepes, si fuerit humilior decem palmis computatur cum mensura quadri: Quanta erit mensura quadri? Decem cubitorum cum dimidio quaquaversum quadratum: R. Jose dicit; vel si fuerit longitudo duplo major latitudine.

VI. Spatium culturæ oleris in olere post sex palmos, consideratur quasi sit tabula quadrata. Etiamsi ibi non sit nisi culmus unus, attribuunt illi opus sex palmorum, sive ex medio, sive ex lateribus, si fuerint culmi inclinati ad quatuor ejus latera, erit licitum, quia consideratur sicut finis agri.

VII. Sinapi, & fabæ, & nuclei dactylorum, vel si ferantur pro olere, non feruntur in areola fabarum crassarum, & fabæ Ægyptiæ, & quando serunt pro semine, possunt serere in areola, pro olere non serunt in areola; & reliqua olera agri, & olera horti, licet serant pro semine, non licet serere in areola.

VIII. Licet homini facere in agro suo sulcos parvos, qui singuli pateant palmum, & in eos immittere species, quæ singulæ tres contineant, alteram hinc, & inde alteram, & alteram in medio: Licet homini facere in agro suo areolas parvas, quæ singulæ pateant sex palmos, & in illis inserere species, quæ singulæ contineant quinque; quatuor ad quinque latera areolæ, & unam in medio: Et licet homini facere io agro suo foveam parvam, quæ sit profunda palmum, & in ea inserere quatuor species, atque eas vertere ad quatuor ejus latera: Licet homini facere in agro suo sulcum, ut plantet cucumeres, & cucurbitas, & pepones, & melopepones, & fabam Ægyptiam, & eos vertere alteros ad alterum, & alteros ad alterum latus, dummodo inter alteros non sit spatum sex palmorum.

IX. Si plantet duas areolas cucumerum, & duas cucurbitarum, & duas peponum, & duas melopeponum, & duas areolas fabæ Ægyptiæ vel in toto agro, licitum est; si velit metere ex ambabus; R. Ismael dicit decem cubitos; R. Akiba dicit octo cubitos: Contigit ut esset in vico Phagi Jehuda, & fecit R. Nehemia juxta R. Ismael areolam cucurbitarum in olere longam sex palmos, & latam ad ejus plenitudinem, alteram areolam cucumerum, & alteram oleris, & alteram proventus longam decem cubitos cum dimidio ad latitudinem sex palmorum, & areolam oleris in olere longam sex palmos, & latam ad pleoitudinem areolæ cucurbi-

שורה של ירק אחר בתבואה ארך עשר אמות וסחצה על רוחב ששה טפחים ישורה של ירק בירק ארך ששה טפחים ורחבו סלואו של דלועים בירק ובין שורה לחברתה שתים עשרה אמה וכן בתבואה של תבואה בירק אחר מראש השדה ועד ראשו של רוחב שלשה טפחים של פתית. אחת שורה של קישואים ואחת שורה של דלועים ואחת שורה של אבטיחים ואחרת שורה של סלפפונות ואחת שורה של פול המצרי מקיים קלח אחד לזרע וצריך לעשות מחיצה גבוהה עשרה טפחים ורחבה ארבעה.

י נוי שהרכיב הפרסק על גבי עובש אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן נוטל הסנו וחוזר ונוטע במקום אחר הרכיב חרר על גבי ירבות אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן נוטל הסנו זרע וזורע בסקום אחר.

יא ישראל שקיים כלאים בתוך שדהו אין אחיו הכהנים נכנסים לתוכה אלא רואים בציון בית הקברות אין עושים עם הנוי בכלאים אבל עוקרים עסו כלאים מפני שממעט את התפלה.

יב אין עושין עם הנוי בכלאים ובעיירות המובלעות בנין בית ענה אימר וחברותיה עושים עם הנוי בכלאים כשם שהכלאים בארץ כך הכלאים בחוצה לארץ.

פרק שלישי

א איזו היא קרחת הכרם שחרבה אמצעי ונשתיירו ארבע וחמשה גפנים בין מארבע רוחות ובין משלשה רוחות בין משתי רוחות זו כנגד זו מחול הכרם בין שני כרמים דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אם אין שם אלא שתים עשרה אמה לא יביא זרע לשם היו שם שתים עשרה אמה נותנים לו עבודתו וזורע את המותר.

ב יש במחיצת והכרם להקל ולהחמיר כיצד מחיצה סמוכה לגפנים זורע חוצה לה עד שמגיע לעיקר מחיצה שאילו אין שם נותנים לכרם ארבע אמות וזורע את המותר היתה משוכה אחת עשרה אמה לא יביא זרע לשם שאלו אין שם מחיצה נותן לכרם ארבע אמות וזורע את המותר. מחיצת הכרם שנפרצה אומר לו גדור גדרה ונפרצה אומרים לו גדור אם

tarum in olere, & inter areolam, & areolam spatium duodecim cubitorum, & similiter in proventu in areola proventus in olere, alteram a principio agri usque ad principium latitudinis trium fulcorum aperturæ: Si areola una cucumerum, & altera areola cucurbitarum, & altera areola peponum, & altera melopeponum, & altera fabæ Ægyptiæ, conservetur unus calamus pro semine, & faciendum est septum altum decem palmos, & quatuor latum.

X. Si gentilis inoculet persicum pomum in malo cydonio, quamvis non liceat Israelitæ ita facere, poterit ab eo sumere, atque iterum plantare in alio loco. Si inoculet blitum super asparago, licet Israelitæ non ita facere liceat, tamen poterit ab eo sumere semen, & serere in alio loco.

XI. Si Israelita conservet heterogenea in agro suo, fratres ejus sacerdotes non poterunt illuc ingredi, at considerabunt signum domus sepulchrorum; Non licet operari cum gentili in heterogeneis, at cum illo poterunt evellere heterogenea, ut diminuatur offendiculum.

XII. Non licet operari cum gentili in heterogeneis, & in urbibus, quæ continentur in terra: e. g. Bet-Ana Imer, & reliquis ejusmodi licet operari cum gentili in heterogeneis; sicut heterogenea sunt in terra, ita pariter heterogenea sunt in locis extra terram.

CAPUT III.

I. Quodnam est calvitium vineæ? Si vinea devastata fuerit in ejus medio, & reliquæ fuerint quatuor & quinque vites, sive ex quatuor, sive ex tribus lateribus, sive ex duobus lateribus, altero e regione alterius: Quinam est præcinctus vineæ? Intervallum inter duas vineas: Verba Rabi Jehuda: Et sapientes dicunt: Si ibi non fuerit nisi spatium duodecim cubitorum illuc non adducet semen; si ibi sit spatium duodecim cubitorum, poterit coli, & seminari reliquum.

II. In septo vineæ potest allevari, & aggravari. Quomodo? Si septum sit proximum vitibus, poterit serere extra illud, donec perveniat ad radicem septi, si ibi non sit, attribuunt vineæ quatuor cubitos, & reliquum feretur. Si septum vineæ fuerit perfractum; dicitur illi: Fac ut septum obducas: Si septum obduxerit, atque perrumpatur; dicunt illi: Fac ut septum obducas; si evellat ex ea, erit sancta, & tenetur

cau-

נתיאש היסנה הרי זה קרש ותייב
כאחריותה כמה תהא מטעתה שלש כנגר
שלש נטלה אחת מן החיצונות כמה יהא
ביניהם שתים כנגר שתים מארבע אמות
עד שמנה והזנב מארבע אמות עד שמנה
היו שתים כנגר שתים מארבע אמות ועד
שמנה והזנב פטור מארבע אמות ועד שמנה
או יתר על שמנה או שתים שכנגר שתים
מארבע אמות עד שמנה או יתר על שמנה
והזנב מארבע אמות עד שמנה הרי זה אינו
כרם עד שיהיו שתים כנגר שתים מארבע
אמות ועד שמונה והזנב מארבע אמות
ועד שמנה.

ג כוורת מכוון ונוף אין מכוון
הרי זה כרם נוף מכוון וכוורת אין מכוון
הרי זה אינו כרם. חיו דקות ולא היו
מכוונות סיעותו ונעשו מכוונות הרי זה
כרם כיצד יורע אם היו מכוונות אם לאו
מותח את החוט לעיקר גפנים אם היו
כולם נוגעות כחוט הרי זה כרם אחת
נכנסת ואחת יוצאת הרי זה אינו כרם.

ד רבי שמעון אומר חריץ שנטוע
כהלכתו או שהיה סוקף כשובך תזה ענל
הרי זה אינו חריץ כרם שנטוע עירבוביא
אם יש בו לכוין שתים כנגר שלש הרי זה
כרם ואם לאו אינו כרם זה היה מעשה
ובאו ושאלו את רבן גמליאל אמר ליה צא
ושאלו את יוסי בן גולאי שהוא בר וכקי
בהלכות הכרם יצאו ושאלוהו אמר להם
אם יש בו לכוין שתים כנגר שלש הרי זה
כרם ואם לאו אינה כרם.

ה רבי שמעון אומר כרם שנטוע
על פחות מארבעה אמות או יתר על
שמנת אמות הרי זה אינו כרם. כרם
שנטוע כהלכתו ושורה אחת יוצא ממנו
כשהוא מורר נותן לכרם ארבע אמות
ולשורה ארבעה טפחים היה נטוע כהלכתו
וגפנים החיצונים סראים מבפנים כשהוא
מורר מבפנים נותן לכרם ארבע אמות
ולגפנים ששה טפחים.

ו גפן שנטועה במדרגה נותנים
לה עבודתה הזרעים והירקות שנטועים
במדרגה נותנים להם עבודתם היו להם
שתי שורות זו למעלה מזו התחתונה
נטועה כרם והעליונה אין נטועה כרם
זורע את העליונה עד שמגיע לעיקר

cautione futuri damni. Quanta erit ejus plantatio? Trium e regione trium: Si auferat unam ex exterioribus, quantum erit ſpatium inter illas? Duarum contra duas a quatuor uſque ad octo cubitos, & quæ exit in modum caudæ, a quatuor uſque ad octo cubitos: Si ſint duæ contra duas a quatuor uſque ad octo cubitos, & quæ exit in modum caudæ abſolvitur. Si a quatuor uſque ad octo cubitos aut amplius octo, aut ſi ſint duæ contra duas, a quatuor uſque ad octo, aut ſi ſint plures quam octo, & quæ exit in modum caudæ a quatuor uſque ad octo cubitos, non erit vinea, donec ſint duæ contra duas, quatuor uſque ad octo cubitos, & quæ exit in modum caudæ a quatuor uſque ad octo cubitos.

III. Si planta fuerit directum, & ramus non fuerit directus, erit vinea, ſi ramus fuerit directus, & planta non fuerit directa, non erit vinea; Si ſint minuti, & non ſint directi, ſi moveantur & fiant directi. Quomodo innotuerit utrum ſint directi necne? Tendet funiculum ad radicem vitium, ſi omnes tangant funiculum, erit vinea, ſi alter ingrediatur, & alter egrediatur, tum hæc non erit vinea.

IV. R. Simeon dicit: Si in foſſa plantetur, ut poſtulat conſuetudo, aut circumagatur ſicut columbarium rotundum, non erit foſſa: Vinea ſi inordinate plantata ſit, ſi in ea poſſint dirigi tres contra tres, erit vinea, ſi minus non erit vinea. Contigit hoc factum, & venientes conſuluerunt Raban Gamaliel, qui reſpondit illis. Exite & quærite ex Joſe ben Gulai, qui peritiſſimus eſt in conſtitutionibus vineæ; Abeuntes ab eo quæſierunt: Reſpondit illis. Si in ea poſſunt dirigi duæ contra tres, erit vinea, ſi minus, non erit vinea.

V. R. Simeon dicit: Si vinea plantetur in ſpatio minori quatuor cubitis, aut majori octo cubitis erit vinea. Si vinea plantetur, ut poſtulat conſuetudo, & ſeries una ab ea exeat, quando metitur, attribuet vineæ quatuor cubitos, & ſeriei quatuor palmos; Si plantetur, ut poſtulat conſuetudo, & vites exteriores appareant interiores, quando metitur intus, attribuet vineæ quatuor cubitos, & vitibus ſex palmos.

VI. Si vitis plantetur in ripa, attribuent illi cultum ſuum; ſemina & herbæ ſi plantentur in ripa, attribuent illis cultum ſuum. Si duo ſint agri, alter altero ſuperior, ſi in inferiori plantetur vinea, & in ſuperiori plantetur vinea, feret ſuperiorem, donec perveniat

התחתונה העליונה נטועה כרם והתחתונה אין נטועה כרם זורע את התחתונה ואת המדרגה עד שמגיע לעקר גפניה.

ז נפן שנטיעה בנקע עמוק עשרה ורוחב ארבעה נותנים לה עבודתה למטה פחות מכן נותנים לה עבודתה למעלה. חריץ שעובר בכרם עמוק עשרה ורוחב ארבעה רבי אליעזר אומר זורעים בתוכו שלשה זירעונים אחד מכאן ואחד מכאן ואחד באמצע רבי אליעזר בן יעקב אמר נראים דברי רבי אליעזר בחריץ מבורץ.

ח הניטע ירק בכרם או המקיים הרי זה מקדש ארבעים וחמש גפנים אימתי בזמן שנטועות על ארבע ארבע או על חמש חמש היו נטועות על שש שש או על שבע שבע הרי זה מקדש שש שש עשרה אמה לכל רוח ענלות לא מרובעות רבי שמעון בן אלעזר אומר תוקע בארץ ומודד שש עשרה אמה לכל רוח ענולות לא מרובעות מפני שנראות בקרן טבלה רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי אליעזר בר שמעון הזורע וביערתו הרוח לאחריו מותר מפני שהוא אונס סיערתו הרוח לפניו אסור.

ט בעל הבית שקיים ירקות שדה בכרם אסור לו ואסור לכל ארם אחר מכל מקום שקיים ירקות שדה בכרם אסור לו ומותר לכל אדם. הלשישות והלביצין והברכוייר והבולפסין והכרכום והקינרא והחמיתא והתלמירת והסיארת והאיזוב יהקירנית והקשואים והדלועים והאבטיחים והפלפפונות ופול המצרי מיני זרעים הרי הם בלאים בכרם האירוס והקיעים ושושנת המלך מיני זרעים ואינם בלאים בכרם רבי דוסתאי בן יהודה אומר מיני רשאים הרי הם מיני בלאים החשיפה והאיטם והנמי וכל הנרלים באפר מיני רשאים הרי הם בלאים בכרם הקנים והחבין והוורד והאטרין מין אילן ואינם בלאים.

י זה הכלל כל המוציא מעיקרו הרי זה ירק וכל שאין מוציא עליה מעיקרו הרי זה אילן החצב רבי ישמעאל אומר בלאים וחכמים אומרים אין בלאים רבי

ad fundamentum inferioris; si in superiori plantetur vinea, at in inferiori non plantetur vinea, feret inferiorem, & ripam, donec perveniat ad radices vitium.

VII. Si vitis plantetur in fossa profunda decem, & lata quatuor palmos, attribuunt illi cultum suum ad inferiorem partem, si fuerit hoc minus, attribuent illi cultum suum ad superiorem partem: Fossa per vineam transiens si sit profunda decem, & lata quatuor palmos; R. Eliesor dicit: Licet in ea serere tres species seminum, alteram hinc & inde alteram, & in medio alteram; R. Eliesor ben Jacob dicit; Videntur probabilia verba R. Eliesor in fossa profunda.

VIII. Si plantet olus in vinea, aut conservet, is sanctificat quinque & quadraginta vites: Quando satæ fuerint quaternæ quaternæ, aut quinæ quinæ, si vero satæ fuerint senæ senæ, aut septenæ septenæ, ecce sanctificat sedecim cubitos ad singula latera rotunda, non quadrata: R. Simeon ben Eliesor dicit; Figet in terra, & metietur sedecim cubitos ad singula latera rotunda, non quadrata, quia assimilarentur angulo tabulæ. R. Simeon ben Jehuda dicit nomine R. Eliesor bar Simeonis; Si serat, & ventus dispellat post eum, erit licitum, quia coacte operatur; si ventus ante se dispellat, erit vetitum.

IX. Si paterfamilias conservet olera agri in vinea, erit sibi vetitum, & omnibus erit vetitum; si alius ex omni loco conservet olus agri in vinea, sibi est vetitum, & est licitum cunctis hominibus. Leksiciot, & Labezin, & Barchijar, & Bulpasin (*incognitæ mihi, & reliquis lexicographis herbæ*) crocus, & carduus sativus, & Chamita, & Telamith, & folium, & hyssopus, & origanum, & cucumeres, & cucurbitæ, & pepones, & melopepones, & faba Ægyptia, sunt species seminum, & sunt heterogenei in vinea; Iris, & hedera, & lilium regium sunt species seminum, at non sunt heterogenea in vinea. Rabi Dostai ben Jehuda dicit: Species folii erunt species heterogeneorum: Calscipha, atque Etam, & juncus, & cuncta quæ nascuntur ex terra, sunt species folii, & sunt heterogenea in vinea: Cannæ, & rosa, & rhamni sunt species arboris, & non sunt heterogenei in vinea.

X. Hæc est regula generalis. Quod producit ex radice, est olus, & quod non producit folia ex radice est arbor: Hedera, Rabi Ismael dicit, est heterogenea; & sapientes dicunt; non est hetero-

טרפון אומר אין כלאים וחכמים אומרים כלאים אמר רבי טרפון אם כלאים בכרם תהא כלאים בזרעים ואם אין כלאים בזרעים לא תהא כלאים בכרם צלף בית שמאי אומרים כלאים ובית הלל אומרים אין כלאים אלו ואלו מודים שחייב בערלה.

פרק רביעי

א רבן גמליאל ובית דינו התקינו שיהו מרחיקים ארבע אמות מעקר גפנים לגדר העושה מחיצה לכרם גבוה עשרה ורחבה ארבעה בטל ארבע אמות שבכרם. העושה מחיצה לגפן עמוקה עשרה ורחבה ארבעה בטל ששה טפחים שבגפן בכל עושים מחיצה באבנים ובמתצלות בקשים ובקנים ובקולחות אפילו שלשה חבלים זה לסעלה מזה וזה למעלה מזה ובלבד שלא יהא בין קנה לחברו שלשה טפחים כדי שיכנס הגדי.

ב רבי אליעזר אומר חריץ שהעבירו על גבי הריפון והרי הריפון כמחיצה ובלבד שלא יהא בינו לבין חבירו כמלואו. רבי יהודה אומר חריץ שהעבירו על גבי קנים והרי קנים כמחיצה צריך שלא יהא בין קנה לחברו שלשה טפחים כדי שיכנס הגדי רבי יוסי אומר אם היו קנים מרוקרנין ועשה להם פאה מלמעלה מותר.

ג נמצאת אומר שלש מרות במחיצה כל שפחות משלשה צריך שלא יהא בינו לחברו שלשה טפחים כדי שלא יכנס הגדי וכל שהם שלשה משלשה עד ארבעה צריך שלא יהא בינו לבין חברו כמלואו כדי שלא יהו פרוצות בבניין היו יתרות על הבניין אף כנגד הבניין אסור כל שהם ארבעה מארבעה ולמעלה צריך שלא יהא בינו לבין חברו כמלואו כדי שלא יהא פרוץ כעומד אם העומד כפרוץ כנגד העומד מותר כנגד הפרוץ אסור אם היה עומד מרובה על הפרוץ אף כנגד הפרוץ מותר ובלבד שלא תהא פירצה

terogenea; Lupulus, dicit R. Tarphon, non est heterogeneus; & sapientes dicunt: est heterogeneus. Dicit R. Tarphon; si sit heterogeneus in vinea, erit heterogeneus in seminibus; si non sit heterogeneus in seminibus, non erit heterogeneus in vinea. Capparis, schola Schammai dicit, est heterogenea, & schola Hillel dicit: non est heterogenea: Ambo conveniunt, quod obligetur ad præputium.

CAPUT IV.

I. Raban Gamaliel & ejus Synhedrium statuerunt, ut removerent quatuor cubitos ab radice vitium propter sepem. Qui facit sepem vineæ altam decem, & latam quatuor palmos, abolet quatuor cubitos qui sunt in vinea: Si faciat maceriem viti profundam decem & latam quatuor palmos, abolet sex palmos, qui sunt in vinea: Quavis re licet facere maceriem, lapidibus, mattis, & paleis, & cannis, & caulibus, vel tribus funiculis, altero alteri imposito, & altero altero imposito, dummodo non sit inter alteram & alteram cannam spatium trium palmorum, qua possit ingredi hœdus.

II. R. Elieser dicit: Si aquæductum traduxerit super stipites, ecce stipites erunt sicut maceries, dummodo non sit inter alterum & alterum spatium suæ plenitudinis: R. Jehuda dicit: Si fossam traduxerit super cannas, cannæ erunt sicut maceries, & necesse est, ut non sit inter cannam & cannam spatium trium palmorum, qua possit ingredi hœdus. R. Jose dicit. Si cannæ fuerint impares, si faciat illis angulum ad superiorem partem, erit licitum.

III. Deprehenditur quod dicas tres esse proprietates in macerie; quod est minus tribus palmis necesse est, ut non sint inter alterum & alterum tres palmi, ne possit ingredi hœdus; & quod habet tres, & a tribus ad quatuor, necesse est ut non sit minus inter alterum & alterum sua plenitudine, ne foramina in ædificio sint majora ædificio; atque etiam quod est e regione ædificii, vetitum est quantuluncunque; Si sint quatuor & a quatuor & ultra necesse est ut non sit spatium inter alterum & alterum juxta ejus plenitudinem, ne sit foramen sicut consistens, si consistens sit sicut foramen, e regione consistentis, erit licitum, e regione foraminis, erit vetitum: Si consistens superet foramen, vel e regione foraminis erit licitum, dummodo foramen non sit majus de-

יתרה על עשר אמות אם היו סרוקרנין ועשת להם פיאה סלסעלה אפילו יתרה על עשר אמות מותר.

ד כל מחיצה שעשויה שתי ואין עשויה ערב ערב ואין עשויה שתי הרי זו מחיצה רבי יוסי ברבי יהודה אומר אין מחיצה אלא עד שתהא עשוית שתי וערב מעשה שהלך רבי יהושע אצל רבי ישמעאל בכפר עזין והראהו גפן שמודלה על מקצת תאנה אמר לו מה אני להביא זרעו תחת המותר אמר לו מותר שאין אדם מבטל תאנתו מפני גפנו העלה משם לבית הסנינים והראהו גפן שמודלה על מקצת קורה ובו כרת של שקמה ובו קורות הרבה אמר לו תחת קורה זו אסור והשאר מותר שאני רואה שכל קורה וקורה באילן אילן בפני עצמו רבי ישמעאל בן אלעזר אומר אם היה מפציע בין קורה לחברתה באלן אילן אחר:

ה אילו חן פסקי חריץ חריץ שחרב אמצעו ונשתיירו בו חמש גפנים מכאן וחמש גפנים מכאן אם אין שם שמנה אמות לא יביא זרע לשם שמנה אמות ועיר נותנים לו עבודתו וזורע את המותר כמה היא ועוד אחד מששה טפחים באמה.

ו העושה מחיצה לכרם גביה עשרה ואין רחבה ארבעה לא ביטל את ארבע אמות שבכרם. העושה מחיצה לגפן גבוה עשרה ואין רחבה ארבעה לא בטל ששה טפחים שבגפן זמורה של גפן שהיתה מודלה על גבי תבואה אפילו היא מאה אמה כל הגפן כולה אסורה היא ופירותיה תבואה שנטעה תחת הגפן מחזיר ואינו מקדש הגפנים והירקות שנוטין לתוך הגפן אבא שאול אומר רבי עקיבא אומר יחזיר ובן עזאי אומר יכפר.

ז היו שרשין יוצאין בתוך ארבע אמות שבכרם הכל מודים שיעקור שרשי פיאה יוצאין בתוך ארבע אמות שבכרם אפילו למטה משלשה טפחים מותר. המבריך את הגפן בארץ אם אין על גביו עפר אלא כל שהו מותר לזרוע מכאן ומכאן ואסור לזרוע על גביו הבריכה שבסלע אף על פי שאין עפר על גביו אלא שתי אצבעות מותר לזרוע על גבה דברי

decem cubitis. Si ſint cannæ impares, & faciat illis angulum ad ſuperiorem partem, vel ſi fuerit majus decem cubitis, erit licitum.

IV. Si maceries facta ſit ad formam ſtaminis, & non ad formam ſubtegminis, ſi ad formam ſubtegminis, & non ad formam ſtaminis, erit maceries. R. Joſe bar R. Jehuda dicit: Non eſt maceries, niſi quando facta ſit ad formam ſtaminis & ſubtegminis: Narratur quod ſe contulerit R. Jehoſua ad Rabi Iſmael in vicum Azin, & viderit vitem erectam ſuper partem ficus, dixit illi: Quid erit, ſi inferam ſemen ſub reſiduo? Reſpondit illi: Licitum eſt; quia nemo abolet ficum ſuum propter ſuam vitem: Deduxit inde illum ad Bet-Amaganim, eique oſtendit vitem erectam ſuper parte tigni, in quo erat ſycomori, & in eo erant multa tigna; Dixit illi: Sub hoc tigno eſt vetitum, & reliquum erit licitum; quia ego puto, quod ſingula tigna in arbore ſint arbor ſeorſim: R. Iſmael ben Eliefer dicit: Si findatur inter alterum & alterum tignum, erunt ſicut una arbor.

V. Hæc interrumpunt; foſſa, ſi foſſa exſiccata ſit in medio, & reliquæ ſint in ea quinque vites hinc, & inde quinque vites, ſi ibi non fuerit ſpatium octo cubitorum, ibi non injiciet ſemen; ſi ſit ſpatium amplius octo cubitis, & priuſquam illi attribuat cultum ſuum, ſi ferat, licitum eſt: Quantum erit amplius? Unus ex ſex palmis in cubito.

VI. Si faciat maceriam altam decem palmos, at non faciat latam quatuor, non abolet quatuor palmos, qui ſunt in vinea: Si faciat maceriem viti altam decem palmos, at non ſit lata quatuor, non abolet ſex palmos, qui ſunt in vite. Si palmes vitis erectus ſit ſuper ficu, licet ſit altus centum cubitos, tota vitis erit vetita, & ejus fructus: Proventum, qui plantatus ſit ſub vite, invertet, at non ſanctificabit; Vites & olera, quæ pendent in vite, Aba Saul dicit, Rabi Akiba dicit; invertet; & ben Azai dicit: Abradet.

VII. Si radices egrediantur in quatuor cubitis, qui ſunt in vinea, omnes conveniunt, quod ſint eradicandæ; Si radices anguli egrediantur in quatuor cubitis, qui ſunt in vinea, licet intra tres palmos, licitum eſt. Si propaget vitem in terra, ſi non ſit ſuper eam terram niſi quantalacunque, licitum eſt ſerere hinc inde, at eſt vetitum ſerere ſuper propagine; Si in petra, licet non ſit terra ſuper ea, niſi duorum digitorum, licitum eſt ſerere ſuper illa. Verba

רבי מאיר רבי יוסי אומר שלש אצבעות רבן שמעון בן גמליאל אומר בית שמאי אומרים עשר אמות ובית הלל אומרים ששה טפחים.

ח תבואה שהשרישה הרי זו אסורה ומקדשת ומתקדשת גפנים שהשרישו הרי אלו אסורים ומקדשים אבל אין מתקדשים עד שיעשו כפול הלבן מקצתם עשו כפול הלבן ומקצתם לא עשו את שעשו כפול לבן אסורים ואת שלא עשו כפול הלבן מותרים.

ט המעביר עציץ נקוב בכרם אם הוסיף מאתים אסור אבל אין מתקדש עד שיניחנו תחת הגפן רבי שמעון אומר אין בין עציץ נקוב לשאינו נקוב אלא הכפר זרעים בלבד.

פרק חמישי

א כלאי הכרם מותרים משום גזל ופטורים מן המעשר כלאי זרעים אסורים משום גזל וחייבים במעשרות.

ב סוס שילדה מין חמור מותר עם אמו ואם היה אביו חמור אסור עם אמו. חמור שילדה מן הסוס מותר עם אמו אם היה אביו סוס אסור עם אמו רחל שילדה מן עז מותר עם אמו אם היה אביו עז אסור עם אמו עז שילדה מן רחל מותר עם אמו אם היה אביו רחל אסור עם אמו ואין קרב לגבי מזבח.

ג בוי מטילין עליו שני חומרים אין קושרין את הסוס לא לצדי הקרון ולא לאחר הקרון ולא את הלפרקים לגמלים רבי מאיר מתיר אם היו מסייעין בירידה ובעלייה הכל מודים שהוא אסור. לא יקשור סוס לפרד ופרד לחמור וחמור לערור מפני שמגהגין זה את זה אם עשה כן רבי מאיר מחייב וחכמים פוטרין.

ד רבי יהודה אומר בני סוסה ובני חמורה באחד אוסרים זה את זה וחכמים אומרים כל הפרדות מין אחד הם אסיה הבבלי אומר אסור לרכוב על גבי פרדה מקל וחומר ומה אם במקום שמותר ללבוש שני חלוקות באחד הרי הוא אסור בתערובתן מקום שאסור לנהוג שתי בהמות

ba R. Meir: R. Joſe dicit: Tres digiti: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Schola Schammai dicit: Decem cubiti; & ſchola Hillel dicit: Sex palmi:

VIII. Si proventus radices egerit, vetitus eſt, & ſanctificat, & ſanctificatur: Vites ſi radices egerint, ſunt vetitæ, & ſanctificant, at non ſanctificantur, donec fiant inſtar fabæ albæ; ſi pars fiat inſtar fabæ albæ, & pars non fiat inſtar fabæ albæ, quæ factæ ſint inſtar fabæ albæ, ſunt vetitæ, & quæ non factæ ſint inſtar fabæ albæ, ſunt licitæ.

IX. Si traducat vas hortenſe perforatum in vineam, ſi addat 200. eſt vetitum, at non ſanctificatur, niſi ponat ſub vite: R. Simeon dicit: Non eſt diſcrimen inter vas hortenſe perforatum & non perforatum, niſi ut diſponat ſemina duntaxat.

CAPUT V.

I. HEterogenea vineæ ſunt licita reſpectu rapinæ, & abſolvuntur a decima: Heterogenea ſeminum ſunt vetita reſpectu rapinæ, & obligantur ad decimas.

II. Si equa pariat ſpeciem aſini, licitus eſt cum matre ſua, ſi vero ejus pater fuerit aſinus, eſt vetitus cum matre ſua; Si aſina pariat ex equo, licitus eſt cum matre ſua, ſi ejus pater fuerit equus, vetitus eſt cum matre ſua. Si ovis pariat ſpeciem hœdi, licitus eſt cum matre ſua, ſi ejus pater fuerit hœdus, eſt vetitus cum matre ſua; ſi capra pariat ſpeciem ovis, licitus eſt cum matre ſua; ſi ejus pater fuerit agnus, eſt vetitus cum matre ſua, neque offertur ſuper altare.

III. In Cavi aggravarunt duas conditiones: Non licet vincere equum ad latera currus, neque poſt currum, neque aſinos Lydiæ cum camelis; Rabi Meir permittit: Si opem ferant in diſcenſu, & in adſcenſu, omnes conveniunt, quod ſit vetitum. Non licet vincire equum cum mulo, neque mulum cum aſino, neque aſinum cum onagro, quia ſe tegunt inter te; ſi ita faciat, R. Meir obligat; & ſapientes abſolvunt.

IV. R. Jehuda dicit: Filii equæ, & filii aſinæ ſimul, ſunt inter ſe vetiti; & ſapientes dicunt: Omnes mulæ ſunt una ſpecies: Hiſci Babylonius dicit: Vetitum eſt equitare ſuper mula argumento a minori ad majus: Si ubi licet induere ſimul duas ſubuculas, vetita eſt earum miſcella, ubi vetitum eſt ducere duas beſtias, non erit æquum, ut ſit

ve-

אינו דין שיהא אסור בתערובתן אסרו לו הרי הוא אומר והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי והורדתם אותו אל גיחון אמר להן אין משיבין מתקוע אמרו לו הרי הוא אומר ויעש דוד הישר בעיני יהוה ולא סר מכל אשר צוהו רק בדבר אוריה החתי.

ה כלב מין חיה רבי מאיר אומר מין בהמה מה הפרש בין רבי מאיר וחכמים אוסרים אלא שהכותב חייתו לבנו רבי מאיר אומר כתב לו כלב וחכמים אומרים לא כתב לו כלב הכותב בהמתו לבנו רבי מאיר לא כתב לו כלב וחכמים אומרים כתב לו כלב כלב כופרין מן חיה.

ו הירודין והנעמות הרי הם כעופות לכל דבר שאין בהמה טמאה יולדת מן טהורה ולא טהורה מן טמאה ולא גסה מן רקה ולא רקה מן גסה ולא אדם מן בולן ולא בולן מן אדם כל שיש ביישוב יש במדבר הרבה יש במדבר שאין ביישוב כל שיש ביבשה יש בים הרבה יש בים שאין ביבשה אין מי חולדה בים.

ז החוסם את הפרה והמנהיג את הכלאים פטור אין לך שהוא חייב אלא תנוהג והמנהיג בלבד.

ח צמר הגמלים וצמר הרחלים אסור במה דברים אמורים בזמן שטרפן זה בזה והביא פשתן ביניהם ושרף אבל העושה חלוק שכולל צמר הגמלים וכולל צמר הארנבים וארג בו חוט אחר של צמר בבגד זה וחוט אחר פשתן בבגד זה אסור בגד שיש בראשו אחר כלאים לא יתכסה בצד השני אף על פי שהכלאים מונח בארץ.

ט חלוק של צמר שנפרש ופירשו בחוט של פשתן ושל פשתן שנפרש ופירשו בחוט של צמר אם תופרן אסורים משום כלאים ויוצאין בהן בשבת. לובש אדם שתי חלוקות זו על גב זו אף על פי שפונדתו חגורה עליו מבחוץ ובלבד שיתן את המשיחה ויקשור בה בין כתיפיו.

י בלארי נשים אין בהן משום כלאים ואם תופרן מקבלות את הטומאה ואסורות משום כלאים מטפחות תיבה

vetita earum miscella? Responderunt illi: Atqui dictum est: *Et imponite Salomonem filium meum super mulam meam, & ducite eum in Gihon*. Respondit illis: Non licet discere ex imperio: Dixerunt illi: Ecce dictum est: *Et fecit David rectum in oculis Domini, & non declinavit ab omnibus quæ præceperat ei, excepto casu Huriæ Herbæi.*

V. Canis est species feræ, R. Meir dicit: species animalis: Quodnam est discrimen inter R. Meir, & sapientes? Hoc tantum: Si quis testamento scriberet feras suas filio suo; R. Meir dicit; Non scripsit canem; & sapientes dicunt: Scripsit illi canem; Si testamento scribat filio suo sua animalia; R. Meir dicit: Non scripsit illi canem; Et sapientes dicunt: Scripsit illi canem: Canis pagorum est species feræ.

VI. Dracones, & ululæ sunt omnino sicut volucres; quia bestia immunda non parit ex munda neque munda ex immunda, neque crassa ex minuta, neque minuta ex crassa, nec homo ex quavis re, nec quævis res ex homine: Quod invenitur in loco habitato, invenitur in deserto; multa sunt animalia in deserto, quæ non inveniuntur in loco habitato: Quod deprehenditur in arida, deprehenditur in mari, multa sunt animalia in mari, quæ non sunt in arida, excepta mustela maritima.

VII. Qui capistrat vaccam, & copulat heterogenea, absolvitur: Non est tibi qui teneatur nisi qui ducit, & facit ducere duntaxat.

VIII. Lana camelorum, & lana ovium vetita est. De quo hæc dicta sunt? Quando eas inter se miscuerit, & inter eas injecerit linum, & miscuerit; At si faciat subuculam commixtam ex lana camelorum, & lana leporum, & texat filum unum lanæ in hac veste, & filum unum lini in altera veste, est vetitum. Si in una extremitate vestis sit miscella, non se teget altera extremitate, licet deponat miscellam in terra.

IX. Si indusium laneum separetur, & connectatur filo lineo, & si indusium lineum separetur, & connectatur filo laneo, si ea consuat, sunt vetita respectu heterogeneorum & licet cum illis egredi in Sabbatho. Licet induere duo indusia, alterum alteri impositum, licet cingulo extrinsecus præcingatur, dummodo ponat funiculum, & se vinciat inter humeros.

X. In linteo muliebri non est ratio heterogeneorum, si consuat, recipiunt immunditiem; & sunt vetita respectu heterogeneorum; In linteis arcæ non est ratio

אין בהן משום כלאים מטפחות ידים ומטפחות ספרים ומטפחות ספוג אין בהן משום כלאים רבי אליעזר אוסר דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר רבי אליעזר מתיר וחכמים אוסרין.

יא לא יתן את המרדעת על כתפו אפילו להוציא עליה את הזבל ורבי אלעזר ברבי שמעון מתיר בגד שאבד בו כלאים לא ימכרנו לגוי ולא יעשנו מרדעת לחמור רבי שמעון בן אלעזר אומר לא יעשה הימנו אימרא המפורסמת אבל יעשה הימנו תכריך למתים.

יב עיפו של צמר שנתנו בפשתן מותר עשה שני ראשין נגר אחד אסור צמר שנתנו בפשתן להיות אורג עליו הרי זה אסור שבשעה שהיה לנזה היה ניטות אמר רבי שמעון בן אלעזר למה נקרא שמו שעטנז מפני שמליז את אביו שבשמים עליו.

יג רבי חנניה בן גמליאל אומר לא יקשור סרק של צמר ושל פשתן לחגור בו את מתניו אף על פי שהרצועה באמצע תפוקריות והציפה אין בהן משום כלאים ואם תפרן מקבלים טומאה ואסורים משום כלאים פשתן שצבעו בחרת לא יסכרנו לגוי ולא יעשנו אימרא לפשתן המפורסמת בברים ובכסתות הרי זה מותר.

יד איספלנית מלוגמה ורטיה אין בהן משום כלאים המת והבהמה והאוהלין והאכסלו והאסטמא וקלע ואילת ובגדי כהנים ובגדי כהן גדול אין בהם משום כלאים בגדי כהן גדול היוצא בהם למדינה חייב ובמקדש בין לשרת ובין שלא לשרת פטור מפני שהן ראוין לעבודה.

ratio heterogeneorum; in linteis manuum, & in linteis tonſorum, & in linteis abſterſionis non eſt ratio heterogeneorum. Rabi Elieſer prohibet: Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: R. Elieſer permittit, & ſapientes prohibent.

XI. Non licet imponere humeris ſuis clitellas, vel ad efferendum fimum; At R. Elieſer bar R. Simeonis permittit. Veſtem, in qua perdita ſint heterogenea, non veodet gentili, neque faciet clitellas aſino; R. Simeon ben Elieſer dicit: Non faciet ex ea fimbriam manifeſtam, at licet ex ea facere involucrum mortnis.

XII. Signum lanæ ſi inſeratur in lino, licitum eſt; Si faciat duas extremitates in uno latere, eſt vetitum; Si lanam ponat in lino, quo tempore velit texere ſuper eo, vetitum eſt; etenim quo tempore diſcindit, neit. Dicit R. Simeon ben Elieſer: Cur vocatur שעטנז? Quia eum deridet ejus pater qui eſt in cœlis.

XIII. Rabi Chananjah ben Gamaliel dicit: Non colligabit ſegmentum laneum, & lineum, ut lumbos præcingat, licet ſit lorum in medio. In lino pectinato, & in lana excuſſa non eſt ratio heterogeneorum; ſi ea conſuat, recipiunt immunditiem, & ſunt vetita reſpectu heterogeneorum: Si linum infecerit colore nigro, non vendet gentili, neque faciet fimbriam lino manifeſtam; in culcitris & pulvillis eſt licitum.

XIV. In unguentis, malagama, & emplaſtro non eſt ratio heterogeneorum. In mortuo, in beſtia, in tentoriis, & in caniſtris, in ornamento capitis muliebri, & in funda, & in veſtibus ſacerdotum, & in veſtibus ſummi ſacerdotis non eſt ratio heterogeneorum; Si ſummus ſacerdos egrediarur cum veſtibns ſuis in provinciam, tenetur; & in ſanctuario ſive tempore miniſterii ſive extra tempus miniſterii abſolvitur, quia conveoientes ſunt miniſterio.

ANTIQUITATUM JUDAICARUM

LECTORI STUDIOSO

S. P. D.

JOH. CONR. HOTTINGERUS.

I*Nter subsidia illa, per quæ ad exactam & quantum fieri potest perfectam Sacrarum Literarum expositionem pervenitur*, Philologia Sacra, *hoc est*, Linguæ Sacræ, *&* Antiquitates Judaicæ, *maxime præcipuum est; constat enim eos qui harum scientia erant imbuti, semper solidiores S. Codicis Interpretes & Commentatores exstitisse; Etenim ad ejus genuinum sensum eruendum, tam* linguarum, *quibus conscriptus, quam* rituum *populorum, quibus concreditus erat, notitiam necessario requiri, quis inficiabitur? Id quod etiam Illustris* Hugo Grotius Tract. de J. B. & P. Prolegom. *hisce prodidit verbis:* Ad percipiendum librorum, ad Antiquum (*quidni & ad Novum?*) foedus pertinentium, sententiam non parum conferre nobis possunt Hebræi scriptores, ii maxime, qui & sermones & mores patrios habuere cognitos. Magnus *per Philologiam* Theologus J. Coccejus Præfat. ad Tract. Sanhedrin & Maccoth, *hæc referens, addit:* Traditiones vero humanæ πατροπαράδοτοι, unde nisi ex Doctrina Judæorum peti possunt? Hæc autem pertinent sive ad pleniorem legis Mosaicæ, qua ritualis, qua judicialis & moralis intelligentiam: sive ad exoticarum legum illustrationem, sive ad lumen historiarum de rebus Judaicis, sive, quod maximum est, ad confirmationem Historiæ Evangelicæ, ubi plurima Judaici moris, legum & traditionum mentio est. *Et qui vel legem Mosaicam reliquosque V. T. libros, vel plurima Novi loca Judæorum ritualibus non consultis, dextre explicabit, ne is mihi Magnus erit Apollo. An non omnes de Levitico cultu traditæ leges, sive loca sacra, sive personas sacras, sive res sacras, sive tempora sacra concernentes, typicæ & umbratiles a Christianis imo etiam antiquioribus Judæis habentur, quibus totum salutis mysterium adumbratum, unde liquido constat Jesum ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν, heri hodie & in secula fuisse, esse & fore semper eundem; quomodo autem antitypi ad typum vera relatio, nisi prius typi sensus literalis in propatulo sit, ostendi potest? Unde vero ille, nisi ex Judæorum ritibus cognoscitur? Ut nunc nihil de Evangelistarum &*

Apo-

Apostolorum, Pauli præsertim, allusionibus ad Judaicos ritus refertissimis scriptis, dicam. Verum si omnem Judaicarum Antiquitatum in explicanda Sacra Scriptura usum ac necessitatem describere vellemus, contra præfationis leges peccaremus; neque id adeo opus est, quum jam a Viris doctis passim demonstrata veritas sit.

Atque idem, nisi admodum fallimur, ex hoc, quem Tecum, B. L. communicamus, de Decimis Judæorum Commentario Philologico patebit, in quo omnia de Decimis in utroque tam V. quam N. instrumento exstantia loca, hactenus aut male intellecta aut plane intacta relicta, ex authenticis Judaicorum Ictorum scriptis explicare atque illustrare sategimus. Postquam enim vidimus Decimandi ritus parce admodum & minus recte hactenus fuisse descriptos, eo magis nostras vires circa eos tentare & ignotos in lucem proferre lubuit, sic ut persuasi simus, nos qualicunque hac opera, iis, qui Antiquitatibus Sacris aliquem honorem habent, rem haud ingratam fecisse & inde quandam (vereor ne improbe dicam) in nos gratiam redundaturam speramus. Exstant quidem, præter eos qui in S. Codicem commentati sunt, aut qui Judæorum Sacra in compendiis tradiderunt, quales sunt Sigonius & Cunæus de Republica Hebræorum ab Johanne Nicolai notis illustrati, Goodvvinus in Mose & Aharon prius Reizii, postea Reverendi Patruelis Joh. Henrici Hottingeri, S. S. Theol. & Antiqq. Jud. in Academia Marburgensi Professoris notis & pluribus accessionibus auctus, atque nuperrime Clarissimus Relandus in accuratissima Antiquitatum Hebræarum delineatione, aliosque, passim varia Eruditorum de hac materia scripta. Illustris Scaliger pauca de ea congessit, quæ in ejus Opusculis Posthumis reperiuntur; Eum Cl. Sixtinus Amama secutus est, qui Commentariolum de decimis Mosaicis Franeq. An. 1618. edidit, sed ferme nihil præter jam a Scaligero prolata habet, qui idcirco a Cl. Guisio, autor humi repens a Scaligeri ore pendens, nimis inique vocatur, Vir alias de Philologia Sacra bene meritus: utriusque vero Tractatus Bibliis Criticis edit. Francof. & Amstelod. post Deut. XXVI. inserti sunt. In Anglia, ubi olim acriter de Decimarum jure disputatum est, Cl. Seldenus vernacula lingua de Decimis tractatum edidit, quem Celebris hujus seculi Criticus Johannes Clericus latinitate donavit, suisque in Pentateuchum Commentariis inseruit. In Germania a Cl. Frischmutho, Quenstedio, Varenio de Decimis Judæorum Dissertationes editæ sunt. Et hi quidem sunt Auctores hancce materiam explicantes, qui ad notitiam meam pervenerunt; sed omnes simul juncti; præterquam quod idem ferme dicant, pluresque eosdem committant errores, vix unum atque alterum folium explent, sic ut Lectori harum rerum cupido satisfacere haud possint. Videntur sane Laudati Viri, non satis Judæorum scripta consuluisse, sine quibus tamen in hoc studii genere nihil solidi dici potest: hinc est, quod sæpius contra eorum sententias disputandum fuerit; sed certe non eo animo, ut eorum eruditioni, quæ totum permeavit literatum orbem, quicquam derogaremus, quod nimis temerarium esset, sed solo veritatis studio factum esse ingenue profitemur, neque id, nisi bonitate causæ freti; facere ausi fuissemus; firmiter enim propositum nobis erat, nihil quicquam de hoc themate, nisi quod idoneis & luculentis testimoniis probari poterat, asserere; An autem id fideliter a nobis præstitum, B. L. judicet. Methodo tali, qualem pro tractanda materia maxime concinnam putavimus, usi sumus. Animus quidem primitus erat Celeberrimi Judæorum Icti Maimonidis Tractatum de Decimis ex vastissimo ejus opere, quod יד חזקה manus fortis inscribitur, Latina veste indutum, notisque illustratum publici juris facere, cujus etiam translationem a capite usque ad calcem confecimus, sed animi mutati ratio non una erat; nam præterquam, quod laudatus Rabbinus multa, ubi de rebus decimandis agit, de variis arborum & terræ fructibus, herbis oleribus in Palæstinæ solo procretis, maximamque partem nobis ignotis, vel difficulter cognoscendis, congesserit, quæ sine damno ignorari possunt, ut sic labor noster ferme inutilis fuisset; multis quoque de variis in rebus dubiis decimandis casibus disputavit, non majoris utilitatis: Insuper si solum juxta Maimonidem commentarium nostrum conscripsissemus, plurima Themata, quæ ad Decimandi ritus cognitu necessaria, silentio prætereunda fuissent, neque juxta hunc tractatum, vel de Patriarcharum, vel Pauperum, vel Animantium decimis (de quibus idem ille alibi tractat) dicendi occasio fuisset, quum tamen hæc capita omnia prolixissime executi fuerimus, pro instituti nostri ratione de omnibus Decimis apud Judæos consuetis agendum erat, sed post multos alios Maimonide ubique in subsidium vocato.

Id unicum adhuc superest, ut Tuum, Erudite Lector, de labore nostro benevolum rogitemus judicium; si quæ in iis deprehendes, quæ applausum tuum merebuntur,

tur, eris cur nobis gratulemur; errores, quorum idoneis rationibus convictus ero, lubentissime emendabo, etenim in rebus, quæ per antiquitatem obliteratæ, tam lubricis & ætate ad errandum nimis prona, vix evitandæ sunt hallucinationes, sed errare humanum est, neque quid humani a me abesse puto. Agnosces saltem animum ad sacra *hæc* studia *promovenda intentum, qui Tuo applausu ad alta non parum excitabitur. Quod jam opella nostra Viris, ad quorum manus ea pervenit, non displicuerit, quod nunquam optare ausi sumus, quorum etiamsi laudes supra merita nostra esse sciamus, institutum tamen ipsis probari, vehementer gaudemus, etenim*

> Principibus placuisse viris non ultima laus est.

Momos, quos somno Patre natos Hesiodus testatur, qui quidem ipsi nihil faciunt quam cæterorum hominum opera reprehendere, non curamus, iis enim non scripsimus. Neque etiam timemus, eos qui, aut erga studia, aut personam nostram invidiæ oestro punguntur, bene scientes, invidiam virtutem, ut umbram corpus, sequi, &

> Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
>
> Virtutem posuisse Deos sudore parandam.

Vale, Erudite Lector, nostrisque laboribus fave.

JOH. CONR. HOTTINGERO,

VIRO ERUDITISSIMO,

HADRIANUS RELANDUS

S. P.

Quam mihi misisti descriptam typis partem Commentarii Tui de Decimis Judæorum, longe mihi fuisse gratissimam non est quod dubites. Uti enim omnes illos, qui commodis rei literariæ inserviunt, quocunque in argumento operam collocent, singulari amore complecti soleo, ita illos a me reliquis præferri haud mirandum est, qui illis studiis illustrandis & promovendis se tradunt, quæ me potissimum delectant. Si in horum numerum te referam & hoc eximium industriæ tuæ specimen, nec a vero quicquam alienum dixero, aut quod modestiam tuam offendere merito queat. Argumentum elegisti, quod uti ad intelligentiam Sacrarum Tabularum nemo inficias iverit esse utilissimum, ea cura qua Tua est, elaboratum videre, diu desideravit orbis eruditus. Frustra id expectatum fuit ab iis, qui ad res plurimas, easque diversi generis, pertractandas animum adpulerunt, nec tantum sibi concesserunt otii, quantum necesse est, ut accurate per singulas irent: Quod si vel maxime illis contingeret, crediderim fore, ut ipsius vitæ humanæ brevitas filum operis non pertexti abrumpat, & fatalis hora speratum terminum antevertat. Quis ille unus est, qui omnes ritus & consuetudines veterum Hebræorum, & quæ eo spectant explorata habet; qui prisca gentis Judaicæ monumenta perlegit universa, eaque est memoria, ut quæ usu veniunt animo suo præsentia sistat opportune; qui tot linguarum & dialectorum orientis peritus est, quot requiruntur ad Intellectum codicum ab Hebræis conscriptorum; qui & rationis temporum & positionis locorum gnarus est; qui judicio valet, ut vera a falsis, certa ab incertis distinguat; cui denique, ut alia prætercam, & tempus & otium, & valetudo & omnia reliqua suppetunt, quemadmodum ei suppetere debent, cui nihil in ullo argumento erit obscuri, nihil ignoti? Hæc quum superare vires unius hominis videantur, nihil magis optandum est, quam nunc hos nunc illos certam scribendi materiam eligere, & huic totos se tradere, ut eam, quantum fieri poterit, exhauriant, & quæ eo faciunt colligant, collecta ad examen vocent, & luci publicæ exponant, ut junctis operis hoc ædificium exstruatur, & tum nostræ ætati tum venturæ præstemus rem utilem. Quod quidem quoties tentatur ab hominibus haud ineptis, mirum non est, sæpe virorum clarorum errores insignes detegi, qui obiter de aliqua re egerunt, non attendentes ad om-

omnia, ad quæ attendi oportuisset, quibus æquum est veniam aliquam concedere, ob alias animi dotes, & monumenta doctrinæ, quibus rem literariam ornarunt. Hac quicunque incedit via, fieri nequit, quin bene mereatur de literis, laudemque & gloriam consequatur, non inanem illam, quæ vulgus titillat, quamque sectari hominem Christianum fas non est, sed quæ, ex virtute nata, recte factorum comes est fidissima.

Ista Te manent præmia, Doctissime Hottingere, qui egregium hoc argumentum de Decimis Judæorum singulari diligentia illustrasti, atque edito hoc doctrinæ Tuæ atque ingenii specimine orbi noscendum das, quid a Te olim sperari debeat. Fontes ipsos adire maluisti, quam hinc inde quædam corradere, & male consutas lacinias, pannosve aliorum Auctorum in lucem denuo protrahere. Non multum sane præstare is valet in Antiquitatibus Hebraicis, qui vetustissimos Gentis Israeliticæ codices, Misnam videlicet & Gemaram, veteresque Rabboth & Midraschim, Zohar, Siphre & qui iis pares sunt, negligit aut contemnit. Qui aut Judæorum odio, aut sua ductus ignorantia, ab his se abstinet, nec cogi se patitur, ut in istis desudet, a quo cogitur ad scriptionem? Nosti me patrocinium quidem omnium rerum, quæ in Pandectis Judaicis leguntur, suscepisse nunquam, non esse tamen adeo iniquo adversus Judæos animo, ut illis negatum velim, quod Græcis, Romanis, Persis, & quibus non, plena manu concedimus; scilicet ita censeo, quum Hebræi de Rebus patriis testantur, nec Religionis aut sensus de Deo interest, testenturne hoc vel illo modo, neque aut sanæ rationi aut indubitatis aliarum gentium testimoniis ea quæ memoriæ produnt adversa sunt, fidem ipsis esse habendam: atque ita quemadmodum Romanis scriptoribus adsentior, Capitolii aut Amphitheatri alicujus formam describentibus, pari jure credendum esse Judæis, qui Templum Hierosolymitanum delinearunt. Quod nisi in auxilium advocemus Judæorum scriptores, quam jejuni sunt libri Christianorum, qui de Sacrificiis verbi gratia, aut Sacerdotibus agunt? E contrario si Judæorum traditionibus utimur, quanta lux affunditur plurimis locis Veteris Instrumenti? Quam plana redduntur illa, quæ lectorem vel maxime attentum intricant & impeditum tenent? Ipse commentarius hic tuus sententiæ nostræ veritatem probat clarissime, quod quoties deprehendo non possum non summa voluptate affici, tum quod & Sacer Codex hac ratione illustretur, & alii incendantur amore nostrarum literarum, tum quod adeo dignam nomine Hottingeriano sobolem in te agnoscam. Perge itaque hoc pede Doctissime Hottingere, & me, si quem alium, tuis conatibus favere plurimum, & Te amare scito. Scribebam Trajecti Batavorum a. d. XXI. Februarii CIↃ IↃ CCXII.

JO-

JOHANNIS CONR. HOTTINGERI
COMMENTARIUS PHILOLOGICUS
DE DECIMIS JUDÆORUM.

EXERCITATIO PRIMA.

De Etymologia diversarum vocum quibus Decimæ appellantur.

A R G U M E N T U M.

More recepto præmittitur explicatio vocum. Hebræorum מעשר *est a* עשר decem, *quod etiam ex aliis pluribus linguis observatur. Verbi* עשר decimare *duplex significatus. Voces* Chaldaicæ *&* Rabbinicæ. ארגונא *&* הלך *Esr.* IV. 13. *Vocabula* Græca δέκατον *&* ἐπιδέκατον. *An non* ἀπαρχή *sumatur* pro Decimis. *Verbum* δεκατόω *&* ἀποδεκατόω *idem significat quod Hebræorum* עשר. Latinorum Decima *&* Decuma; *quæ voces non confundendæ cum* voce Decimatio; *quæ quid & apud quos in usu fuerit, explicatur.* Numerus denarius *observatur ut sacer & mysticus, quam in rem adducuntur loca ex Mischna Tractatu* Pirke Avoth, Pirke R. Eliefer *&* Philone Judæo.

I. VEterum Judæorum de *Decimis* leges ac constitutiones, tum ex *Sacris Literis*, tum ipsorum *Hebræorum pandectis*, Philologicis aliquot Exercitationibus exposituro, initium ab ipsis *nominibus*, quibus tam ab utriusque quam aliis scriptoribus insigniuntur, faciendum mihi esse, arbitraturus sum. Quamvis autem parum vel nihil illis insit difficultatis; tamen, quum a plerisque fieri consueverit, & omnino congruens videatur, quam rem tradituri sumus, ejus primo *nomen* aperire; rem supervacaneam me facturum nullatenus putavi, si quædam de vocum, quibus *decimæ* diversimode exprimuntur, significatione præmitterem, unde appareat, quid *Decimarum* nomine, de quibus tractaturi sumus, dictum velimus. Δεῖ δὲ πρῶτον, τὸ τῆς φωνῆς σημαινόμενον ἐξετάζειν εἰς τὸ ὀρθῶς διδάσκειν.

II. Nomen *Hebræum*, quo scriptores sacri *Decimas* indigitant, est מעשר, quoque solo, ad eas proprie significandas utuntur: hoc autem vocabulum מעשר a Radice עשר *decem* notante, descendere, pueris notum est; & inde quoque verbum עשר *decimare* derivandum. Quod enim quidam illud a עשר cum *schin*, quod *divitem esse* significat, quia nempe numerus denarius perfectus sit & dives, deducendum volunt, cum re minus convenire putamus; sunt enim hic literæ *schin* & *sin*, quamvis id alias non raro fiat, non permutandæ & confundendæ. Solent quidem Judæi per *paranomasiam* quandam dicere עשר תעשר *decima ut ditescas*; illius fundamentum quærunt in loco Deuter. XIV. 22. Sic enim *R. Obadias de Bartenora* ad Mischnicum Tractatum *Pirke Avoth* c. III. §. 13. ad verba מעשרות סייג לעושר *decimæ sunt sepimentum pro divitiis*; hunc in modum ludit: עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר *quia* (Deut. XIV. 22.) *scriptum est* עשר תעשר *igitur decimato ut ditescas*. Sed hæc per allusionem, Judæis admodum frequentem, & non ut inde vocis מעשר origo arcessenda sit, dicuntur; quod vel inde patet, quia plerique scriptores Judæi, & ipse quoque *Bartenora* alibi, utramque vocem עשר תעשר de exacta *decimarum* solutione intelligunt, quamvis quoque sint qui eas de duplici *decimarum* specie, *prima* nempe & *secunda*, alii aliter explicent. Magis itaque convenit vocem מעשר derivare a עשר *decem*. Eadem derivatio in ceteris quoque orientalibus & occidentalibus linguis obtinet: Ita Arabum معشار *decima pars, quæ decimando colligitur est a* عشر *decem*: Græcorum δέκατον a δέκα *decem*; Latinorum *decima* a *decem*, Gallorum *dismes* a *dix*: ab Italorum *dieci* est (quod ipsum Latinum) *Decima*: Anglorum *Tenth* a *Ten*: Belgarum *Tiendem* a *Tien* & Germanorum Zehenten a Zehen descendit, nihil enim aliud *decimæ* significant, quam cujuscunque rei decimam partem. De verbo autem עשר *decimare*, observandum, illud habere significationem reciprocam, denotat enim tum *decimas solvere*, tum eas *accipere*. Loco ex Deuteronomio supra citato notat *solvere decimam*. Sic etiam Deut. XXVI. 12. dicitur כי תכלה לעשר את כל מעשר *si absolvisti decimare* i. e. persolvere *omnem decimam*,

niam . In hoc quoque significatu עשר occurrit Nehem. x. 38. 39. ubi tum *decimarum* , quas populus Levitis, tum & earum, quas Levitæ sacerdotibus solvere tenebantur, mentio fit: forte quod v. 39. legitur, sacerdotes seu filii Aaronis הלוים בעשר, intelligi quoque posset sacerdotes a Levitis accepturos *decimas* : saltem , hoc verbum hanc etiam (*accipere* nempe *decimas*) habere significationem, facile ex 1. Sam. VIII. 15. 17. colligi potest: ibi enim inter futuri Regis jura quoque refertur. quod Rex populum יעשר *decimaturus* , hoc est, *decimas* tam frugum terræ quam bestiarum *accepturus sit* .

III. Chaldæos *Decimas* significant voces מעשר & מעשרא etiam חד מן עסרא Ita ubi Genes. XIV. 20. de Abrahamo extat : ויתן לו מעשר מכל *Et dedit ei* (Melchisedeco) *decimas de omnibus*: *Targum* transtulit ויהב ליה חד מן עסרא מכלא *Et dedit illi unum ex decem de omnibus* . Alias occurrit quoque מעשר ut Deut. XXVI. 12. ית כל מעשר עללותך *omnem decimam frugum tuarum* . Sic etiam מעשרא: ut Num. XVIII. 25. מעשרא מן מעשרא *decima eu decima* , quod aliquando scribitur cum *samech* עסרא sic enim frequenter Hebræorum ש *schin*, cum *samech* Chaldæi permutare solent: *Mischnici* & alii Judæorum doctores , Hebræam vocem מעשר ubique ferme servarunt . Ita in primo *Mischnæ Seder* , זרעים seu de *Seminibus* inscripto , duo integri Tractatus , sub titulis מעשר & מעשר שני extant : in quibus Doctores omnia , quæ ad modum *Decimas* hasce solvendi pertinebant , exacte descripserunt . Sed *Magnus Buxtorfius in Lexic. Thalmud* ad vocem ארן p. 225. producit Glossatorem, qui vocem ארנונא explicat per עשורי *decimas* , cui quoque synonymam vocem הלך quæ Esr. IV. 13. occurrit , Gemaristæ faciunt . Sic enim in *Gem. Baba Bathra fol.* VIII. 1. explicatur : הלך זו ארנונא hoc est , הלך idem est quod ארנונא , quæ vox a nominato Glossatore exponitur , de עשורו תבאורו והבהמירו *decima proventuum & bestiarum* . Verum hæc vox ארנונא, etiam observante *R. Nathan* in Lexico suo *Aruch* dicto, non specialiter *decimas*, sed in genere *vectigalia* annuosque alios reditus significat ; quod ex eo ipso patet , quia eam cum הלך synonymam faciunt , quæ , saltem loco ex *Esra* citato , de *Decimis* Mosaicis nullatenus intelligi potest, sed certo tributorum genere (trium enim ibi mentio fit) quod Judæi , Regi *Artbasasie* tum temporis solvere tenebantur . Non ergo videtur aliam vocem Hebræam *Decimas* , quam מעשר præcise denotare .

IV. Ad Græcas voces , quibus *Decimæ* notantur , pergimus . Sunt autem illæ δεκάτη , δέκατον , ἐπιδέκατον , quæ omnes a voce δέκα descendere liquidum est ; illa ipsa videtur derivata a verbo δέχομαι , quia nempe omnes numeros capit denarius. Hinc *Interpretes Alexandrini* , vocem מעשר varie vertunt: ut δεκάτη Genes. XIV. 20. Levit. XXVII. 30. Deut. XII. 6. δέκατον, Levit. XIV. 10. & passim alibi. ἐπιδέκατον Num. XVIII. 21. Deut. XVI. 23. 28. Amos IV. 4. Sed cum Deut. XXVI. 12. occurrat ἐπιδέκατον & δεύτερον ἐπιδέκατον , fuerunt , qui vocem ἐπιδέκατον non simpliciter *decimam*, sed *decimam* aliquam *addititiam* & δεύτερον ἐπιδέκατον alias adhuc *decimas super addititias* significare putabant ; verum hoc ideo a Viris quibusdam Doctis effictum est, ut ex Græca hujus loci versione , firmum aliquod haberent argumentum, quo probarent, *Decimas Pauperum* fuisse peculiarem decimarum speciem, præter primam & secundam solutam, de quo tamen infra , ubi de Pauperum decimis agetur, prolixius differemus, & speciatim hunc locum vindicabimus . Certa loca , ubi vox ἐπιδέκατον (ut id breviter præmoneamus) in *Alexandrina*, vulgo LXX. Virali dicta , *versione* occurrit , conferenti , oppido patebit, eam ibi esse promiscui usus , & de quibus *decimis* usurpari . Notat etiam *Suidas* ἐπιδέκατον pro δέκατον , ut ἐπιπέμπτον pro πέμπτον poni . An autem dicti *Interpretes Alexandrini* , loco Deut. XII. 6. vocem מעשרות verterint per ἀπαρχὰς , uti id putat *Cl. Kircherus in Concordant. Bibl. Græcor* . adhucdum dubito , quamvis verosimilius mihi videatur per ἀπαρχὰς ibi intelligi תרומות quarum quoque l. c. mentio fit & vocem מעשרות ab ipsis omissam , vel Græcam lapsu temporis vel incuria excidisse . Vel an forte ibi per ἀπαρχὰς tam *Thrumas* quam *Decimas* exprimere voluerunt ? Videtur quidem *Philo Judæus* , voce ἀπαρχὴ ad significandas *decimas* usum fuisse: sic enim ille in libro περὶ τ̃ μετονομαζομένων seu *de Nominum mutatione* p. m. 1704. edit. Francof. infit: ἔστι δὲ καὶ ἀπαρχῆς ἀπαρχὴ ὁ ἑκατοστὸς λόγος οἱ Λευῖται τοῖς ἱερωμένοις ἀπάρχονται . Λαβοῦσι γὰρ αὐτοῖς τὰς δεκάτας παρὰ τοῦ ἔθνους , καθάπερ ἀπὸ κτημάτων οἰκείων τοῖς ἱερεῦσι δεδόναι ὡς δεκάτην λόγων ὅρον . *Præterea primitiarum primitia sunt centesima portio , quam Levitæ sacris operantibus tribuunt . Nam cum decimas perciperent* (Levitæ) *a gente , injunctum est veluti a propriis possessionibus , sacerdotibus*

bus quasi decimam rationum sacram concedere. *Philonem* hic per ἀπαρχῆς ἀπαρχὴν מעשר מן המעשר seu uti postea dicit, δεκάτην, quam Levitæ de suis a populo acceptis dabant Sacerdotibus, indigitasse liquidum esse videtur; Hinc ipse *Philo* etiam alibi utitur phrasi δεκάτας ἀπάρχεσθαι. Novi Testamenti Scriptores quoque voce δεκάτη utuntur. vid. Hebr. VII. 9. Inde est δεκατόω & ἀποδεκατόω, *decimo*, *decimas persolvo*: quod verbum æque ac Hebræorum עשר utramque tam activam quam passivam habet significationem. Notat nempe *decimas dare*: ut Math. XXIII. 23. ubi Christus Scribas & Pharisæos increpat, quod ἀποδεκατοῦτε *decimens* i. e. decimas de quibusvis olerum generibus persolvant. conf. Luc. IX. 42. Sic Luc. XVIII. Thraso ille Pharisæus gloriabundus exclamat: νηστεύω δὶς τοῦ Σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι, *jejuno bis in septimana decimasque de omnibus quæ possideo persolvo*. Quo sensu hæc vox quoque apud *Alexandrinos*, *Josephum* & *Philonem* invenire est. Sed & illa ipsa *decimas exigere* denotat; sic Hebr. VII. 9. dicitur, accepisse Levitas præceptum ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν *decimandi populum*, hoc est, decimas accipiendi *a populo*; vel ut *Philo* supra locutus est λαμβάνειν τὰς δεκάτας παρὰ τοῦ ἔθνους. Sed hæc loca infra accuratius adhuc examinanda erunt, sufficiet ea hic ad eruendum vocum significatum adduxisse.

V. Latini voce *Decima* (quæ ipsa non aliunde quam a *decem* & hæc a Græcorum δέκα derivanda) vel etiam pluraliter *Decimæ*, id ipsum quod Hebræi vocabulo מַעֲשֵׂר exprimere solent; invenitur quoque apud Latinos Authores *Decumæ* scripta. *Decima* autem vox non confundenda cum alia Latina *Decimatio*, quæ plane alius est significationis, & de talibus *Decimis*, de quibus nobis imposterum sermo erit, proprie non usurpatur. Significat enim *sortitionem* aliquam *militarem*, cui milites aut propter fugam, & stationis malitiosam desertionem, vel seditionem, aliasque ob causas subjiciebantur: quando nempe plures ex militibus delinquebant, non statim omnes supplicio addicebantur, sed per quandam aggratiationis speciem aliqui tantum ex iis puniebantur & tales plerunque erant quinque *decimi*, novem servatis, & id vocarunt *decimationem*. Hic ritus apud Romanos præsertim in usu fuit & pervetustus esse fertur, quemadmodum apud *Suetonium*, *Tacitum* aliosque legi potest, neque etiam sequioribus temporibus erat ignotus. Quod si tamen juris vigorem Imperatori moderari lubebat, tum quandoque vel vicesimus vel centesimus supplicio afficiebatur, quem puniendi modum *Vicesimationem* & *Centesimationem* appellabant. Sed qui plura de his scire avet post *Rosinum*, *Dempsterum*, aliosque Romanarum Antiquitam scriptores, adeat prolixe quoque de hac militari sortitione differentem Cl. *Mauritium de sortitione veterum Hebræorum* c. XXXIII. §. 3. sq. p. 440. qui etiam iibdem pag. 451. hanc *Decimationem* bellicam pœnalem Hebræis usitatam fuisse negat, quandoquidem ejus in tota historia Judaica & bellorum populi Israel nulla fiat mentio: Aliud quidem *Decimationis* Neh XI. 1. vestigium invenitur, ibi enim ii, qui præter populi principes, Hierosolymam incolere poterant sorte delegebantur, ut nempe decima pars Hierosolymis, novem autem reliquæ in cœteris habitarent urbibus. Sed apud *Persas* hanc quoque *Decimationis* pœnam (non quidem ut militarem) in usu fuisse ex *Brissonio de Regno Persarum lib.* II. *edit. ult. Cl. Lederlini Argent. p.* 595. didicimus: Refert nempe ibi *Isdigerdem* Persarum Regem, Magos ob fallaciam & imposturam, qua ei illuserant *decimasse*; id quod *Socrates Historia Ecclesiast. lib.* VII. cap. VIII. scriptum reliquit: περιοργὴς ὢν γενόμενος ὁ βασιλεὺς, τὸ τῶν μάγων γένος ἀπεδεκάτωσε. *Vehementer iratus Rex Magorum gentem decimavit*.

VI. Ex his, quæ hactenus de vocibus diximus, liquet, quid *Decimarum* nomine intelligamus: nempe, illam legem divinam, qua Deus Israelitis, in terram promissam ingressis præcepit, ut decimam proventum suorum (etiam bestiarum) partem singulari modo & in peculiarem usum separarent. Non opus nunc erit hic multis inquirere, quare Deus præcise *decimam*, non majorem vel minorem partem, segregaret jusserit: sufficiet nobis scire, Deum pro summo suo jure, quod peculiariter ut Rex in populum Israeliticum habuit, ita præcepisse; nam circa hoc mysteria quærere, mihi certe non videtur operæ pretium, quærant illi qui mysticis numeris delectantur & qui otium ad ea quærenda habere putant. Solent quidem ipsi etiam Judæi *numerum denarium* sacrum habere & mysticum, quippe ad quem ex sacris literis multa ab ipsis referuntur, quorum prolixum catalogum *Mischnici Tract. Pirke Avoth c.* v. §. 1. *sqq.* tradunt, quem hic inserere non pigebit, qui hic est: בעשרה מאמרות נברא

נברא העולם עשרה דורות מאדם ועד נח עשרה דורות מנח ועד אברהם עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עשרה נסים נעשו לאבותינו במצרים ועשרה על הים עשר מכות הביא הקדוש ברוך הוא על המצריים במצרים ועשרה על הים עשרה נסיונות נסו אבינו את המקום במדבר שנאמר וינסו אותי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות ונומר: *Decem verbis creatus est mundus : decem generationes fuerunt ab Adamo usque ad Noachum : decem item a Noacho usque ad Abrahamum . Decem tentationibus tentatus fuit Abraham pater noster: Decem signa facta sunt Patribus nostris in Ægypto & decem juxta mare : Decem plagas adduxit Sanctus Ille & Benedictus Deus super Ægyptios in Ægypto & decem juxta mare : Decem tentationibus tentarunt patres nostri Deum in deserto ; quemadmodum* (Num. XIV. 22.) *dicitur :* Et tentaverunt me jam decem vicibus & non audiverunt vocem meam . *Decem res creatæ fuerunt in vespera Sabbathi inter soles* &c. Hæc omnia plenius exposita videri possunt apud commentatores ad hunc locum tum Judæos *R. Mos. Ben Maimon.* & *R. Obad. de Bartenora*, tum Christianos *Cl. Fagium & Cl. Leusdenum* . Decantata quoque apud Judæos sunt miracula , quæ in Templo contigisse & decem fuisse confidenter tradunt. Sunt autem sequentia: לא הפילה אשה מריח בשר הקדש ולא הסריח בשר הקדש מעולם ולא נראה זבוב בבית המטבחים ולא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים ולא כבו גשמים אש של עצי המערכה ולא נצחה הרוח את עמוד העשן ולא נמצא פסול בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים עומדים צפופים ומשתחוים רוחים ולא הזיק נחש ועקרב בירושלם מעולם ולא אמר אדם לחבירו צר לי המקום שאלין בירושלם: *Nunquam abortivit mulier ab odore carnis , quæ erat in sanctuario ; eadem caro sancta nunquam fœtuit : nunquam visa est musca in domo mactationis : non accidit casus nocturnus fluentis seminis Pontifici Maximo in die Expiationis : Pluviæ non extinxerunt ignem super lignorum strue : non vicit ventus columnam fumi : non repertum est vitium in Gomer , neque in duobus panibus*, (Pentecostalibus) *neque panibus faciерum . Stabant coarctati & incurvabant se dilatati : non læsit unquam aliquem serpens vel scorpio Hierosolymis : nec dixit homo socio suo , angustior est mihi locus , quam ut possim pernoctare Hierosolymis .* Pirk. Avoth. cap. v. §. v. Hæc speciminis loco de *numero denario* Judæis sacro dicta sufficiant : plura videri possunt apud *R. Eliezer in Thes. Antiq. Sacr.* Tom. XX. *Pirke Avoth* cap. XIX. fol. 15. b. edit. 8. *Philo* etiam *Judæus* passim de numero denario allegorizat : *Libr. de Cong. Quær. Erud. Grat. pag.* 437. Δεκὰς ἀριθμῶν τῶν ἀπὸ μονάδος ἐστὶ τέρμα τελειότατον. *Denarius numerorum qui deinceps unitatem sequuntur perfectissimus est*. Et paucis interjectis : ὡς ἐκ πολλῶν διδασκόμεθα τὴν δεκάδος πρὸς Θεὸν οἰκειότητα, καὶ τὴν τῆς ἐννέα ἀριθμοῦ πρὸς τὸ θνητὸν ἡμῶν γένος : ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀπὸ ζώων μόνων ἀπάρχεσθαι δεκάτας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ὅσα ἐκ γῆς βλαστάνει διείρηται. *Ut ex multis discamus , quam familiaris Deo sit denarius , novenarius vero numerus mortali nostro generi : nec tantum animalium , verum etiam omnium terræ fructuum decimæ exiguntur* . Conferri etiam possunt quæ idem habet *Lib. de Nom. Mutat. p.* 1044. & 1704.

VII. Sed hæc de *Etymologia* vocum dicta sufficiunt. Nunc a vocibus ad ipsam rem pergemus , leges nempe de Judæorum *Decimis* accuratius consideraturi. Non ingratum autem lecturis fore confido , si quædam de *Decimarum Antiquitate* & quomodo eæ a Patriarchis, ante legem Sinaiticam , solutæ fuerint præfatus fuero : quod sequentis Exercitationis argumentum erit.

EXERCITATIO SECUNDA.

De Antiquitate Decimarum & quomodo Patriarchæ ante Legem Sinaiticam Decimas solverint.

ARGUMENTUM.

Decimæ *jam Patriarcharum ævo solutæ sunt . Primus fuit* Abraham *qui* Melchisedeco *dedit Decimas . Verba* , Et dedit ei Decimas *Genes.* XIV. 20. *ambiguum habent sensum quis Decimas dederit , sublatus tamen a Paulo , dicente* Abraham Melchisedeco *Decimas dedisse . Hebr.* VII. *De* Melchisedeco *qui scripserunt , laudantur Authores . Variæ de eo sententiæ ex* Epiphanii Panario *recensentur . Judæorum opinio , quod fuerit* Sem : *aliorum Doctorum sententiæ , probabiliter quidam statuunt* Melchisedecum *fuisse Regem Salemiticum* . Πρωτοτυπεία Melchisedeci *ex Mose & Paulo ; ex qua colligitur* Melchisedecum *ipsum fuisse* Christum. *De quibus rebus* Abraham *Decimas solverit : sententia* Calvini : *Dedit ex* spoliis *e bello deportatis ; quid* ἀκροθίνια. *Unde forte mos Gentilium , aliquam prædæ partem Diis suis consecrantium : afferuntur loca* 1. *Sam.* XV. 21. *Num.* XXX.

28. 29. 41. *Spoliorum quoque partem Israelitæ cedebant Regibus suis : quod tamen & quomodo Sacerdotibus prohibitum fuerit. Alter ex Patriarchis qui decimavit fuit* Jacobus. *An eas* Isaaco *ut primogenito & patrifamilias solverit. An ad jus primogenituræ quoque pertinuerit sacerdotium.* Semus *incertum est an fuerit primogenitus. Qua ratione & de quibus rebus* Jacobus *Decimas solverit. Quomodo decimaverit liberos suos.* Isaacum *decimasse Judæi colligunt ex Genes.* XXVI. 12. *quomodo ab iisdem primus decimasse dicatur. Historia & descriptio* Decimarum Patriarchalium *Judæorum, quæ rejicitur, ubi ex occasione adducitur origo quotidianarum precum. a Patriarchis accessita.*

I. Venerandam esse antiquitatem *Decimarum*, iis qui limina saltem Sacrarum Literarum salutarunt notissimum esse debet, quandoquidem eas, jam felici Patriarcharum *Abrahami* nempe & *Jacobi* ævo solutas fuisse, testantur : quamvis non desint, quibus earum solutionem, altius, inde nempe ab *Abelis* & *Caini* temporibus repetere placuit. Sed quum hujus neque vola neque vestigium in Sacra Scriptura reperiatur, hæc opinio auctoribus suis erit relinquenda. Tutius adeoque asseritur, *Abrahamum* victorem e bello Pentapolitano redeuntem, qui *Decimas* solverit, primum de quo certo constat, fuisse : Et hæc quoque fuit sententia R. Iehoschuæ fil. Korcha apud *R. Eliefer in Pirke* cap. XXVII. circ. fin. p. 27. 2. qui ita scribit: רבי יהושע בן קרחה אומר אברהם ההחיל ראשון לעשר בעולם לקח את כל מעשר כרום ועמירה וכל מעשר לוט בן אחיו ונתן לשם בן נח: *R. Jehoschua Ben Korcha dicit : Abraham primus incepit decimare in mundo ; accepit enim omnes Decimas Sodomitarum & Gomoritarum, & Decimas Lothi filii fratris sui, easque dedit Semo filio Noachi.*

II. Historia hujus solutionis *Decimarum* habetur Genes. XIV. 20. ubi, postquam *Melchisedek* Abrahamo benedixisset, legitur : ויתן לו מעשר מכל *Et dedit ei Decimas de omnibus*. Hic distinctius considerari merentur I. Persona cui, II. Res de quibus hæ *Decimæ* solutæ fuerint. De Persona *Decimas* accipiente, textus dicit : ויתן לו *& dedit ei*. Si hæc verba obiter tantum inspicimus, videri posset, tam *Melchisedecum* ab *Abrahamo*, quam *Abrahamum* ab *Melchisedeco* Decimas accepisse : saltem ita quosdam olim sensisse, atque hæc verba intellexisse, ac si *Melchisedecus* Abrahamo Decimas dedisset, auctor est *Vatablus* ad Genes. XIV. 20. Ambiguum quoque horum verborum sensum esse, nisi id clare Paulus decideret, ipse fatetur *Hieronymus in Epist. ad Evagrium* T. IV. citatus *Seldeno* in tractatu Anglico de *Decimis*, quem Latina veste indutum, suis in Pentateuchum Commentariis *Johannes Clericus*, Philosophiæ & Linguæ S. apud Remonstrantes Amstelodami Professor, inseruit: *Utrumque*, inquit *Hieronymus*, *intelligi potest & juxta Hebraicum, & juxta LXX. Interpp. quod & ipse acceperit Decimas spoliorum & Abrahæ dederit Decimas substantiæ ; quanquam Apostolus in Epistola sua ad Hebræos apertissime definiat, non Abraham suscepisse a Melchisedech Decimas divitiarum ejus, sed de spoliis hostium partem accepisse Pontificem.* Et omnino clara sunt Pauli verba Hebr. VII. 2. 4. dedisse Abrahamum, Melchisedecum vero accepisse manubiarum Decimas.

III. Animus mihi nunc non est, prolixum de *Melchisedeci* persona, quæ qualisque a variis habita fuerit commentarium congerere, neque etiam in falsarum, quarundam etiam fabulosarum sententiarum refutatione immorari, quandoquidem plaustra dissertationum a viris Doctis de *Melchisedeco* hucusque edita, unde hæc omnia peti possunt : Nam præter commentatores in *Genesin*, *Psalmos* & *Epistolam ad Hebræos*, in quibus Sacræ Scripturæ libris magni hujus Regis & Sacerdotis mentio fit, exstant quoque scripta Clarissimorum Virorum de *Melchisedeci* persona ex professo tractantia. Scripserunt de eo : *Cunæus*, in suis de Republica Hebræorum Libris : *Pauli*, Theologus Marburgensis : *Hottingerus*, avus noster desideratissimus, uterque in peculiaribus dissertationibus : *Molinæus*, in suo Vate : *Heideggerus* in Historia Patriarcharum : *Gaillardus*, in peculiari & prolixo satis tractatu, & alii bene multi ; apud quos, præter eam, quæ ipsis vera visa fuit sententia, cumulus quoque variarum sententiarum legi potest. Sed experti quoque sunt Viri illi Doctissimi, quam verum sit, quod de *Melchisedeco* Paulus ad Hebr. V. 11. jam pronuntiavit, nempe quod περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, *de eo multa nobis dicenda & quæ explicatu difficilia sunt* ; quæ & ratio sine dubio est, quod de eo inter Eruditos adhuc dum non conveniat, & tot sententiarum divortia, jam inde a primis Ecclesiæ incunabulis viguerint. *Epiphanius* jam aliquot in suo *Panario Lib.*

II.

11. *Hæresi.* LV. *ex edit. Petavii. Colon.* 1682. *p.* 468. quæ de *Melchisedecianis* inscribitur, recensuit: Ita meminit eorum, qui se *Melchisedecianos* appellari voluerunt, statuentium *Melchisedecum* fuisse μεγάλην τινὰ δύναμιν, *virtutem aliquam magnam*, eamque μειζότερον τοῦ Χριστοῦ φάσκουσι, *Christo ipso majorem dictitant:* refert dein *Melchisedecianos* quoque, *Melchisedeci* parentes, *Heraclam* quidem Patrem & *Astarath* vel *Asteriam* matrem, quamvis id expressis in scriptura verbis non exstet, statuisse vel effinxisse. Postmodum recenset sententiam *Hieracis*, qui *Melchisedecum* credidit εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, διὰ τὸ ἀφωμοιωμένον, φησὶ τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, *fuisse Spiritum Sanctum propterea, inquit, quod assimilatus dicatur Filio Dei*. Tertio loco *Epiphanius* nominat adque partes vocat *Samaritanos*, qui *Melchisedecum* νομίζουσι εἶναι τὸν Σήμ, *Semum esse arbitrantur*. Quarta sententia, quam *Judæorum* esse, *Epiphanius* dicit, defendit *Melchisedecum* δίκαιον μὲν εἶναι καὶ ἱερέα τοῦ ὑψίστου, ὡς ἔχει ἡ θεία γραφή. Διὰ δὲ τὸ υἱὸν εἶναι πόρνης, φασὶ, τὴν μητέρα αὐτοῦ μὴ γεγράφθαι, μὴ δὲ τὸν πατέρα αὐτοῦ γινώσκεσθαι, *justum quidem fuisse & probum sacerdotemque Dei Altissimi, ut in sacris literis traditum, quod autem meretricis filius esset, ideo, dicunt, neque matris nomen esse scriptum, neque patris cognitum*. Sed miror unde hanc sententiam, tanquam a Judæis defensam, *Epiphanius* hauserit; constans ferme apud eos ea est, quam *Epiphanius Samaritanis* imputavit, *Melchisedecum* scilicet fuisse *Semum*. Et hanc antiquissimam Judæorum opinionem esse, ex utroque *Thargum*, *Jonathanis* & *Hierosolymitano* liquet, quorum ille *Melchisedecum* vocat שם בר נח *Semum Noachi filium*; hic autem שם רבה *Semum magnum*; *Raschius* eandem sententiam, in suis ad legem Commentariis, ex libro satis antiquo *Midrasch Agadah*, producit: consentit *R. Eliefer in Pirke* cap. VIII. pag. 8. 1. & cap. XXVIII. p. 27. 2. circa finem. Et *Abarbanel in Leg. fol.* XLVI. col. 2. dicit: והנה נקרא מלכי צדק כהן ומשרת לאל עליון על כל אלהים יתברך וכבר אמרו רבותינו זכרונם לברכה שהיה שם בן נח : *Et ecce vocatur Melchisedek sacerdos & minister Dei altissimi, qui super omnes Deos benedictus; & jam olim dixerant Doctores nostri b. m. eum fuisse Semum filium Noachi*. Semi quoque nomen Cabbalistæ in *Baal Turim* (ut videre est in *Bibliis Buxtorfianis*) excudunt per ראשי תיבות ex literis initialibus vocum מלך שלם, nempe ש ex שלם & ם ex מלך faciunt שם *Sem*. Verum non Judæi tantum sed & non pauci ex Christianis hujus sententiæ patronos se prodiderunt, quos recenset *Cl. Heidegg. Hist. Patriarch.* T. II. pag. 56. quibus addi potest *Cl. Lightfootus*, aliique ex Anglis. Sunt adhuc aliæ de *Melchisedeco* sententiæ; *Origenes* dicitur statuisse eum Angelum fuisse; *Athanasio* adscribitur, quod Melchisedecum fecerit filium *Meloki* nepotem *Salaad*, qui ex matre regina urbis *Salem* natus sit. *Arabes*, ut *Patricides* & *Elmacinus*, Melchisedecum Phalegi filium dixere. Sed piget tot variantes, falsas, ineptas recensere opiniones, restarent quidem adhuc aliæ, in quibus afferendis & exscribendis malumus supersedere, quam tædio esse; hanc enim provinciam viri supra a nobis laudati occuparunt. Vid. inprimis *Cl. Heidegg. l. c. p.* 42.

IV. Post has admodum improbabiles sententias, restant adhuc duæ, super quibus Viri Docti hoc præsertim sæculo acriter sunt digladiati. Una est eorum qui dicunt, fuisse *Melchisedecum* purum & merum hominem, Regulum urbis Salem, nomenque *Melchisedeci* esse regum Salemensium proprium, quemadmodum *Abimelech* Regum Philistæorum, *Pharao* Ægyptiorum, qui postmodum *Ptolomæi* vocati sunt, *Antiochus* Syrorum &c. *Salem* autem qualis fuerit urbs, inter ipsos non convenit; *Epiphanius* l. c. p. 469. Σαλὴμ δὲ ἡ πόλις ἐκαλεῖτο. Περὶ ἧς ἄλλος ἄλλως ἐξέδωκε καὶ ἄλλος ἄλλως. Οἱ μὲν γὰρ λέγουσιν αὐτὴν νῦν Ἱερουσαλὴμ καλουμένην, ποτὲ δὲ Ἰεβοῦς λεγομένην. Ἄλλοι δὲ ἔφασαν, ἄλλην τινὰ Σαλὴμ εἶναι ἐν τῷ πεδίῳ Σικίμων, κατ᾽ ἀντικρὺ τῆς νυνὶ Νεαπόλεως καλουμένης. *Urbs autem vocabatur Salem, de qua aliter ab aliis traditum est. Ac nonnulli eam esse censent, quæ nunc Jerusalem olim Jebus vocabatur. Alii Salem alteram in agro Sicimitico esse putant, quæ Neapolim ex adverso respicit*. Posteriorum sententiæ subscripsisse fertur *Hieronymus*, qui urbem Salem *Melchisedeci* regiam, non Hierosolymam sed oppidum aliquod juxta Scythopolim fuisse contendit, quod usque hodie appellatur Salem, ibique Melchisedeci palatium ostendi. Communis tamen Doctorum sententia est, Salem eandem esse urbem, quæ postea Hierosolyma appellata fuerit; ipsi Hebræi passim ita sentiunt, quemadmodum & *Josephus de Bell. Jud. Lib.* VII. *cap.* 18. Atque ita Viri illi docti *Melchisedecum*, Regem Salemiticum vel Hierosolymitanum statuunt. Fuisse insuper eundem veri nominis Sacerdotem, qui donaria

& victimas offerendo, facerdotio functus fuerit, non fine ratione autumant. Honoratiffima itaque inter mortales *Melchifedecus* fuiffet perfona, qui Rex fimul & Sacerdos erat, quod duplex munus olim apud gentiles uni perfonæ collatum legitur; fic Trojani belli tempore regnabat. *Rex Anius, Rex idem hominum Phœbique facerdos. Virg. Lib.* III. *Æneid.* ad quod diftichon *Servius: Sane majorum hæc erat confuetudo, ut Rex effet etiam facerdos vel Pontifex.* Hinc domus, in qua Pontifex habitabat regia dicebatur, docente eodem *Servio:* qui & fæpe notat, a *Virgilio* omnia jura facerdotalia tribui Æneæ. Conf. *Illuftr. Grotium ad Genef.* XIV. 18. *Cicero* quoque *Lib.* I. *de Divinat. Omnium*, inquit, *qui apud Veteres rerum potiebantur, iidem auguria tenebant: ut enim fapere fic divinare regale ducebant, ut teftis eft noftra civitas, in qua & Reges augures & poftea privati eodem facerdotio præditi, rempublicam religionum auctoritate rexerint.* Hæc igitur fententia cum non adeo infirmis nitatur argumentis, magni nominis invenit Patronos eam defendentes.

V. Altera ex probabilioribus eorum eft fententia, qui *Melchifedecum*, ipfum Salvatorem *Jefum Chriftum*, humana indutum forma, in qua patribus frequentiffime apparere folitus eft, fuiffe pertendunt: obfervarunt fcilicet viri quidam Docti, talia de *Melchifedeco* præfertim ab *Apoftolo Paulo*, qui in perfonæ hujus myfterio eruendo fatis prolixus fuit, prædicari, quæ in merum hominem cadere non poffint. Et certe fi verum fateri velimus, perfona illa, cui Abraham *Decimas* fpoliorum dedit, excellentiffima, & duplici munere regio nempe & facerdotali admodum illuftris erat, cujus tribus vicibus præter hunc locum, Pfalm. cx. & Hebr. VII. magna cum laude mentio injicitur. Vocatur מלכי צדק diciturque fuiffe כהן לאל עליון & מלך שלם id eft, interprete *Paulo* ad Hebr. VII. 1. 2. Βασιλεὺς δικαιοσύνης, καὶ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, καὶ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ ὑψίστου. *Rex juftitiæ & Rex pacis & facerdos Dei Altiffimi.* Erat itaque vir haud e multis, imo dicere licet, talis cui vix quifquam alius æqualis dici poterit. Hic autem *Melchifedek*, Abrahamo e clade redeunti obviam ibat, produxitque panem & vinum, ad Abrahamum acri certamine laffum & defatigatum, reficiendum, cui etiam fingulari modo benedixit. Ex hifce facile Abraham colligere poterat, eum, cum quo fibi res effet, fe utique majorem effe; dedit igitur ei *Decimas*: Nam fine controverfia ei qui minor eft, ab eo qui major eft benedicitur, atque hic quidem homines qui moriuntur, decimas accipiunt, illic autem is μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ, *de quo teftimonium perhibitum eft quod vivat.* Hebr. VII. 7. 8. Et v. 4. Paulus fummam *Melchifedeci* excellentiam, præ Abrahamo indicaturus, admirabundus inquit: Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ Πατριάρχης, *Spectate vero quantus hic fuerit, cui Abrahamus etiam ille Patriarcha fpoliorum Decimas dedit.* Et profecto cui magis hæc *Decimarum* acceptio competebat, quam illi qui eft כהן לאל עליון *facerdos Dei Altiffimi?* quo refpectu etiam Abrahamum *Melchifedeco* Decimas dediffe, putat *Rafchi* Comment. ad Genef. XIV. 20. ויתן לו אברהם מעשר מכל אשר לו לפי שהיה כהן *Et dedit ei* (Melchifedeco) *Abraham Decimas de omnibus fuis, quia erat facerdos:* quamvis ille juxta communem Judæorum & quorundam etiam, ut fupra indicavimus, Chriftianorum opinionem *Semum* Melchifedeci nomine, fed falfo intelligat. Quis, inquam, majori jure has *Decimas* exigere poterat, quam is qui מלך צדק & מלך שלם *juftitiæ & pacis Rex eft?* Et quid æquius erat, quam ut Abrahamus, magno illi *Melchifedeco* Regi & Sacerdoti, cibo & potu ipfum refocillanti, illique benedicenti, aliquam fpoliorum partem in gratitudinis τεκμήριον exhiberet? Sic quoque *Philo Libr. de Cong. Quær. Erud. Grat. p.* 437. Abrahamum τὰς δεκάτας χαριστήρια τῆς νίκης ἀνατεθεικέναι, *Decimas iftas in gratitudinem victoriæ repofuiffe dicit.* Vel cui quæfo alii Abraham Decimas confecrare potuiffet, quam *Melchifedeco?* Bene *Aben-Efra* ad h. l. dicit, neminem, quam *Melchifedecum*, qui Decimas acciperet, tum temporis fuiffe dignum: Liceat nobis ejus verba aliorfum licet tendentia, noftra facere: ואברהם הוציא מעשר לכבוד השם שאין אדם ראוי לתתו לו כמלכי צדק *Et Abraham produxit Decimas ad honorandum numen, quandoquidem nullum inveniebat hominem cui daret Decimas, quam, qui folus dignus erat, Melchifedeco.*

VI. Sic ergo *Melchifedecus*, omnium qui tunc vixerunt mortalium, fi & ipfe mortalis dicendus fit, illuftriffimus fuit. Vix tamen hactenus a nobis impetrare potuimus, ut crederemus, eum quem hic fpoliorum fuorum Decimis Abrahamus honoravit, merum & non magis fuiffe quam hominem. Vel, an is qui neque Patrem neque matrem habet & con-

consequenter ἀγενεαλόγητος est, homo vocandus? An is, qui neque initium dierum nec finem vitæ habet mortalis dicendus? An is qui sacerdos manet εἰς τὸ διηνεκὲς & de quo testimonium perhibitum est ὅτι ζῇ, homo appellandus? Profecto diviniora hæc sunt, quam ut de mero homine prædicari possint. Quapropter non sine ratione putamus, hunc Melchisedecum adeo graphice ab Apostolo descriptum, eundem fuisse qui ab Esai. IX. 5. שר שלום *princeps pacis*, & Malach. IV. 2. שמש צדקה *sol justitiæ* vocatur; Jesum, inquam, ἀρχηγὸν salutis nostræ, qui Abrahamo ex hoc prælio reduci, in futuræ suæ incarnationis præludium, humana indutus forma apparuit, illi prælianti adstitit, eumque adjuvit, qui quoque reportatæ ab hostibus victoriæ, & inde secutæ pacis Author erat, qui adeo eximie Abrahamo benedixit: huic, inquam, spoliorum consecravit *Decimam*, quem βασιλέα τε τῆς εἰρήνης, Σαλήμ, τοῦτο γὰρ ἑρμηνεύεται, ἱερέα ἑαυτοῦ πεποίηκεν ὁ Θεός, οὐδὲν ἔργον αὐτοῦ προδιατυπώσας, ἀλλὰ τοιοῦτον ἐργασάμενος βασιλέα καὶ εἰρηναῖον καὶ ἱερωσύνης ἄξιον τῆς ἑαυτοῦ πρῶτον, *Regem Pacis, hoc est, Salem, sic enim interpretatur, sacerdotem sibi constituit Deus, non expresso aliquo merito, sed quia talem ipse fecerat Regem, & pacificum, primumque sacerdotio suo dignum*; ut *Philonis* verbis *Lib.* II. *Leg. Allegor. p.* 75. utar. Sed hæc sententia, quæ *Melchisedecum*, ipsum Christum esse statuit, non heri aut nudiustertius orta, sed jam *Epiphanii* tempore ventilata fuit, cujus patronos vocat *Catholicos*: Ita ille *Hæres.* LV. *de Melchisedecianis* dicit, quod νομίζουσι φύσει τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἰδέᾳ ἀνθρώπου τότε τῷ Ἀβραὰμ πεφηνέναι, *putent* (Melchisedecum) *fuisse filium Dei, qui se Abrahamo humana specie videndum præbuerit*. Quos, quamvis ipse *Epiphanius* aberrare putat, hoc non sine aliquo fundamento statuminasse arbitror, licet eorum argumenta *Epiphanius* non in medium producat. Neque etiam nobis, præter jam allatas plures proferre rationes, neque contra sententientium argumenta refutare, necessarium & instituti nostri esse putamus; prolixius hæc controversia tractatur a Viris Theologis nobiscum sentientibus, quales post eruditissimum ICtum *Cunæum*, sunt V. C. *Petrus Molinæus*, *Altingius* & *Gaillardus*; qui non frustra consulentur.

VII. Postquam hactenus satis, vereor ne quid nimis, de persona, quæ *Decimas* ab Abrahamo accepit, disseruimus; sequitur nunc, ut videamus Res, de quibus eas Abrahamus solverit. Generaliter eæ in Textu exprimuntur ויתן לו מעשר מכל: *Et dedit ei Decimas de omnibus*: ad quæ verba hunc in modum commentatur *Calvinus*: *Incertum tamen est spoliorumne Decimas, an donorum quæ domi possidebat, obtulerit. Sed quia verisimile non est liberalem fuisse de alieno & prædæ decimam partem largitum esse: potius conjicio desumtas fuisse decimas ex propriis ejus facultatibus. Quanquam non admitto, quotannis fuisse solutas, ut quibusdam placet: potius meo judicio, semel illi dicavit hoc munus, ut summum Dei sacerdotem agnosceret: nec potuit de manu, ut ajunt, in manus tradere sed solennis fuit nuncupatio, cujus paulo post secutus est effectus*. Hactenus ille. Sed miror quomodo hæc tanto Viro excidere potuerint, potueritque asserere, Abrahamum *Decimas* non ex spoliis, sed propriis solvisse facultatibus, cum id adeo diserte *Paulus* ad Hebr. VII. 4. dicat, Patriarcham hunc decimasse, ἐκ τῶν ἀκροθινίων. Videtur quidem vox ἀκροθίνια esse generalis & notare etiam qualescunque frugum *primitias*. *Erasmus* eam dictam putat a tangendis summis, vel ab ἄκρον *summum* & θὶν *acervi* frumentorum & hordei, quasi τὰ ἄκρα τοῦ θινός *summitates acervi*, quod primitiæ ex acervi summitate, sumebantur; hinc etiam *Interpretes Alexandrini* Hebræum תרומה per ἀκροθίνια transtulerunt. Verum in specie ἀκροθίνια significare *primitias manubiarum*, multis productis exemplis ostendit *Stephanus*. Ita apud *Xenophontem Cyropæd. Lib.* VII. Πρῶτον μὲν τοὺς μάγους καλέσας, ὡς δοριαλώτου τῆς πόλεως οὔσης, ἀκροθίνια τοῖς θεοῖς καὶ τεμένη ἐκέλευσεν ἐξελεῖν. *Primum vocatis magis, quia bello capta urbs esset, jussit, ut Diis spoliorum primitiæ & delubra seligerentur*. Et eo sensu hæc vox ab Apostolo quoque sumitur, nempe de decima prædæ a Regibus deportatæ parte, quam *Melchisedeco* Abrahamus dicavit. Hinc eam *Josephus Antiq. Lib.* I. *cap.* X. vocat δεκάτην τῆς λείας. Et *Chrysostomus*, *Seldeno* l. d. citatus, *Homil.* XII. *in Epistol. ad Hebr.* eodem modo intellexit: ἀκροθίνια, inquit, τὰ λάφυρα λέγεται; i. e. ἀκροθίνια *spolia vocantur*. *Sulpitius* quoque *Severus Hist. Sacr. Lib.* I. *Decimam prædæ fuisse*, ait: quod & *Hieronymo* probatur, qui eas decimas spoliorum, prædæ & victoriæ appellat: plura ex patribus collegit *Seldenus in curis secundis*, Tractatus sui de *Decimis*.

VIII. Procul dubio ad imitationem *Abrahami*, ex spoliis sacerdoti Dei Altissi-

tissimi decimantis, etiam gentiles ex spoliis bello captis, Diis suis partem aliquam consecrare sueverunt. *Apollini* id factum fuisse testatur *Florus Lib.* 1. *cap.* XII. *pag.* 53. edit. Freinshem. *Ea denique*, inquit, *visa est prædæ magnitudo, cujus Decimæ Apollini Pythio mitterentur: universusque populus Romanus ad direptionem urbis vocaretur.* Et hunc morem omnium Gentium de præda Decimam Deo dare vetustissimum fuisse, dicit *Illustris Grotius ad Hebr.* VII. 2. 4. Conf. eumdem de *J. B. & P. Lib.* III. *c.* VIII. & *Dougtæi Analecta ad Genes.* XIV. 20. p. 16. *Saubertum de Sacrificiis.* Cap. XXIV. p. 560. edit. Cren. Vestigium quoque hujus consecrationis ex spoliis videri potest 1. Sam. XV. 21. Ubi Saul in delicti sui excusationem, Samueli iram Dei propter inobedientiam annuntianti, inter alia respondit. *Accepit ergo populus de præda illorum greges & armenta, præstantissimum illius anathematis* לזבח יהוה אלהיך בגלגל *ad sacrificandum Domino Deo tuo in Gilgale.* Ergo & tum Israelitæ de optimo prædæ, ab Amalecitis deportatæ partem aliquam sacram facere voluerunt. Similiter quoque jam antea pars prædæ a Midianitis reportatæ, Deo consecrata, quæ dein sacerdotibus oblata fuit. Num. XXXI. 28. 29. 41.

IX. Equidem apud Judæos consuetum fuisse, ut aliqua spoliorum pars Regi cederetur, patet ex *Misna Sanhedr. cap.* II. §. 4. ומוציא למלחמה הרשות על פי ב״ד של שבעים ואחד ופורץ לעשות לו דרך ואין ממחין בידו דרך המלך אין לה שיעור וכל העם בוזזין ונותנין לפניו והוא נוטל חלק בראש: *In bellum arbitrarium educit ex sententia consilii magni septuaginta & unius virorum; diruit nemine intercedente, faciendi itineris causa: via regia æstimationem non habet: Totus populus spolia hostibus detracta ipsi* (*Regi*) *offert, unde ille partem capiat primus.* Quanta autem hæc pars fuerit docent *Maimon. & R. Obad. de Bartenora ad h. l.* נוטל מחצה מכל הבזה *sumit dimidiam omnium spoliorum partem:* sed distinctius definitur in *Gemara:* אוצרות מלכים למלך ושאר ביזה שבוזזין מחצה למלך ומחצה לעם: *Thesauri regii ad regem pertinent: reliquorum autem spoliorum dimidia pars iterum Regi, altera autem dimidia pars populi est.* Sed Sacerdotibus ac Levitis partem de præda accipere vetitum fuisse tradit *Maimon. in Hilc. Jobel.* c. IV. 10. hisce verbis: כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען וכן הן מוזהרין שלא יטלו חלק בביזה בשעה שכובשין את העירים שנאמר לא יהיה לכהנים הלוים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל חלק בבזה ונחלה בארץ וכן הוא אומר בארצם לא תנחל וחלק לא תהיה לך בתוכם בבזה וכן לוי או כהן שנטל חלק בבזה לוקה ואם נטל נחלה בארץ מעבירין אותה ממנו: *Tota tribus Levi monita est, ne hæreditatem capiat in terra Canaan: monita item est ne accipiat prædæ partem, dum subigunt urbes, Q. D. E.* (Deut. XVIII. 1.) Ne esto sacerdotibus Leviticis, toti tribui Leviticæ, pars & possessio cum Israele; *pars nempe in præda, & hæreditas in terra. Et sic quoque* (Num. XVIII. 20.) *dictum est:* In terra illorum ne habeto hæreditatem & pars ne esto tibi inter eos, *scil. de præda. Igitur Levita & Sacerdos, si prædæ partem accipiat, vapulat: si hæreditatem in terra, hanc illi adimunt.* Sed diversarum regionum diversa est ratio; quod ipse *Maimon. halach. sq. & Cl. Bekius* τοῦ ἐν ἁγίοις, in doctis ad eum Annotationibus fusius explicant, qui videri possunt.

X. Patriarcharum alter, qui bona sua decimasse legitur, *Jacobus* est, qui ידר נדר *votum nuncupavit*, quod si Deus ipsum in via sospitem & incolumem servaturus sit, de omnibus quæ Deus ipsi daturus, *decimam* soluturum: וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך: Genes. XXVIII. 22. Dubio procul *Jacobus*, pio avi *Abrahami* vel etiam patris Isaaci facto motus, in debitæ gratitudinis signum, omnium quæ a Deo accepturus erat, *decimam* consecrare partem vovit. Heic iterum I. Personam, cui, II. Res, de quibus, hæc *Decima* soluta fuerit, singulatim perpendemus. Quod ad Personam attinet, sunt inter Eruditos, sacerdotium ante Mosaicam legem inter משפט הבכרה *Jura primogenitura* referentes, qui *Jacobum* votum suum de Decimis, Isaaco, familiæ tum temporis principi, primogenito ac proinde sacerdoti, solvisse putant: hinc etiam illi qui Melchisedecum Semum fuisse asserunt, Abrahamum ideo solvisse illi Decimas, quia Noachi erat, primogenitus, putant. Sed hæc omnia frustra dici, mihi videntur. Nam quod jure aliquo olim primogeniti, ceterorum fratrum vel totius familiæ nomine sacrificarint, quales postea ex tribu Levi, qui pro populo sacra fecerunt, electi erant, id non satis firmo stat talo; cum contrarium potius ex *Caini* & *Abelis*, cujus oblatio, licet natu minor fuerit, præ illa *Caini* multo Deo gratior erat, exemplis patet. Erant scilicet tum tempora adeo libera, ut nullus cultus, nulla sacrificia, vel ad certum locum vel

tem-

tempus, vel personam certam adstricta fuerint: quod si igitur primogeniti non fuerunt sacerdotes, quo jure decimæ ipsis solutæ dici possunt? si insuper, a temporibus posterioribus argumentari licet (& quare non liceret, cum ab iisdem dicantur, sacerdotes in primogenitorum locum successisse?) inveniemus *Decimas* ideo Levitis & Sacerdotibus a Deo concessas fuisse, quia nullam terræ habebant partem. An autem id de primogenitis Patriarcharum dici potest, eos non fuisse æque ac reliquos fratres paternorum bonorum hæredes? *Abel* de primogenitis sui gregis Genes. IV. 4. sacrificasse dicitur. An itaque decimis, quibus sustentarentur, opus habuerunt? sed ideo Decimæ a Deo institutæ fuerant, ut sacris ministrantes inde victum haberent. Solidum adeoque non est, quod quosdam arbitrari diximus, *Jacobum* decimas suas *Isaaco* ut primogenito adeoque sacerdoti, solvisse: accedit hisce, si sacerdotium tale penes primogenitos stetit, ipsum *Jacobum*, cui frater Esavus primogenituram vendidit, sacerdotem fuisse, & ita illum decimas pro se ipso solvisse, cum tamen expresse dicat se eas Deo suo soluturum: Quod ad alterum exemplum *Abrahami*, qui *Melchisedeso* vel *Semo* Decimas consecrarit, attinet, id infirmum nimis est: nam posito, quod tamen nullatenus concedimus, *Melchisedecum* fuisse *Semum*, nondum idcirco probatum est eundem fuisse Noachi primogenitum, cum certius videatur *Japhetum*, qui Genes. X. 21. הגדול *natu*, ut verti solet, *major* Semo dicitur, primogenitum fuisse; alia argumenta habent *Cl. Heidegg. Hist. Patriarch.* T. I. *Exercit.* XX. §. IV. *Cl. Meyerus in annotat. ad Seder Olam* p. 237. Ergo *Jacobus* nulli homini, nulli primogenito vel Sacerdoti *Decimas* soluit, verum ut ex textus connexione patet, eas soli Deo consecravit, ei nempe, qui ipsi bona concesserit, in gratiarum actionem, partem aliquam consecraturum, pie vovet: quod, quomodo a *Jacobo* factum putamus, statim dicemus.

XI. Quod ad Res, quæ Jacobus Deo se decimaturum vovit, eæ sunt מכל אשר תתן לי *de omnibus quæ dederis ipsi* Dominus. *Clericus* in notis ad *Seldenum de Decimis: Decimam*, inquit, *solvisse videtur Jacobus, mactando decimam partem sui pecoris in eo loco, nihil simplicius*. Verum hoc nimis simplex, vovit enim Jacob se decimas daturum מכל *de omnibus*, ergo non tantum de bestiis solvit; benedixit enim ei Deus adhuc insigniter terræ fructibus, de quibus dubio procul *Jacob* quoque decimam Deo partem consecravit. *Fl. Josephus* Ἀρχαιολογ. *Lib.* I. *cap.* XIX. Vocat δεκάτην πεπορισμένων *decimam eorum quorum sibi facta copia:* Verba ejus sunt: Εὐχὴν ποιεῖται θύσειν ἐπ' αὐτῶν ἂν κτησάμενος βίον ἀπαθὴς ἐπανίοι καὶ τῷ Θεῷ δεκάτην τῶν πεπορισμένων ποιήσεται. *Votum* (Jacobus *fecit, immolaturum se super eos* (lapides) *si superstes sine malo rediret, Deoque decimam partarum rerum daturum.* Verum harum *decimarum* solutio in eo potissimum constitisse videtur, quod *Jacobus*, decimam ex omnibus, quæ possidebat, Deo dicatam partem, tum in lautis & Eucharisticis institutis conviviis, more tum temporis solito, cum familia sua consumerit; tum etiam, quod tam ex frugibus terræ, quam animantibus sacrificia Deo obtulerit. Sed Judæi non tantum ad memoratas hasce species, sed etiam ad *liberorum* quoque *decimationem*, Jacobi votum extendunt. Qua autem ratione id factum fuerit, & quomodo *Levi* decimo loco ceciderit, præter alios Rabbinos nos docet *R. Becchai ad Genes.* XXVIII. & *Num.* XVII. וכן תמצא לוי בן יעקב שהיה עשירי בבנים שהרי כתיב וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך אפילו מבניו נתן מעשר להקדוש ברוך הוא והעשירי הוא קודש וכן ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים ודרכו של רועה כשהוא מכניס צאנו לדיר ורוצה לעשרן שמוציאים אחד אחד ומי שנכנס אחרון יצא ראשון כך השבטים כשהתחיל למנות מבנימן שהוא אחרון יהיה לוי עשירי בבנים וכן תמצא בפרקי רבי אליעזר פרק שלשים ושבעה עשר לא עשר אלא לספרע התחיל מבנימן שבמעי אמו ועלה לוי קדש ליהוה ונומר: *Et sic invenies quod Levi filius Jacob, fuerit decimus in filiis suis; Q. S. E.* (Genes. XXVIII. 22.) Et omnia quæ dedisti mihi decimando decimabo Tibi. *Scilicet etiam ex filiis suis Deo decimam dedit: Decimæ autem sunt sacræ, Q. S. E.* (1. Chron. XXIII. 13. Et separatus est Aaron, ut sanctificaretur pro sancto sanctorum. *Hoc autem more pastoris factum est, colligentis oves suas in caulam, illas decimaturi; quasque deinde singulas emittit, & quæ postrema introiit, prima egreditur: Et sic tribus Israel, quas cum inciperet (Jacob) numerare, orsus est a Benjamin, qui natu erat ultimus, atque inter filios Jacobi decimus erat Levi. Idem quoque invenitur in Capitulis R. Eliezer cap. 37. Jacobum non aliter decimasse quam retrorsum, incipiendo a Benjamin cum adhuc esset in utero matris suæ, atque hoc modo ascendit Levi Deo sanctus*. Sed quum lex nullibi præcipiat decimare homines, idcir-

circo *Aben-Esra* ad Gen. XXVIII. 22. observat, hanc liberorum decimationem per דרך דרש *mystice* esse intelligendam; Verba ejus sunt: ולהוציא שם מעשר מכל אשר תתן לו ממון לתתו למי שהוא ראוי לקחתו לכבוד יהוה ולהיות לוי עשירי דרך דרש כי אין בתורה שיתן אדם מעשר בניו רק מעשר בקר וצאן ותבואה: *Ad offerendum illic Decimas ex omnibus quas dabis mihi divitiis, illi qui idoneus fuerit ad accipiendas in honorem Domini; Levi autem fore decimum est per mysticam quandam expositionem: non enim juxta legem homo liberos suos, sed nonnisi boves, oves & proventum decimare tenetur.* Et omnino nihil tutius asseritur, quam *Jacobum* in voto suo *decimas* ex animalibus & proventibus intellexisse, & eo, quo supra diximus modo, solvisse. Liceat id nobis verbis *Caietani*, citatis *Heidegg. Hist. Patr. T. II. p. 507.* illustrare: „Si quæras, inquit, cui sacerdoti dandæ erant istæ Decimæ, respondeo, nulli: sed in honorem Dei fuisse offerendas Deo juxta ritum tunc solitum: & quod erat consuetum comburebatur sacrificando, reliquum autem comedebatur, non tanquam cibus profanus, sed ut quid Deo oblatum: sicut mos erat offerentes ad sacrificandum, participes esse sacrificiorum & libaminum. Hucusque *Caietanus*.

XII. Produximus hucusque exempla, de quibus ex Sacris Literis certo constat, ante legem Mosaicam, *decimas* quoque fuisse solutas. Verum si Judæis credimus, præter Abrahamum & Jacobum, *Isaacus* puoque, ut patris sui fidei sic & operum hæres, decimasse dicendus est: colliguot id ex Genes. XXVI. 12. ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו יהוה: *Et seminavit Isaac in terra illa, & invenit illo anno centum mensuras, adeo benedixit ei Dominus.* Quia igitur hoc loco, centum mensurarum numerus sit expressus, ideo id factum fuisse dicunt, quia Isaacus decimas solverit: Ita *Raschi comment. ad h. l.* רבותינו אמרו אומר זה למעשרות היה: *Rabbini nostri dicunt, mensurasse* (Isaacum) *ut sint decimæ.* Vid. etiam *Abarbenel in Leg. fol.* LXIX. col. 2. Imo sunt, qui *Isaacum*, certo respectu primum fuisse, qui decimas solverit, autumant; *Maim. Hilc. Melachim cap.* IX §. 1. dicit יצחק הפריש מעשר *Isaacus* (primus) *separavit decimas.* Nempe *Isaacum* primum esse dicunt, qui velut ex lege seu instituto decimas dederit & quidem in terra Canaan, quia dicatur בארץ ההיא *in terra ista.* Abrahamum autem id sponte, Melchisedecum honorandi causa ex spoliis fecisse. Hunc in modum *R. Joseph Karo* Maimonidis mentem *in Cesepb Mischne* explicat, scilicet Abrahamum לא בתורה מעשר אלא לפי שכבדו מלכי צדק בהוצאת לחם ויין וברכו רצה לתת לו מעשר השלל אבל יצחק הוא הראשון שעישור סמנו לשם מעשר כפירש דרשת חכמים זכרונו לברכה ויזרע יצחק בארץ וגומר: *Dedisse decimas non ex lege, sed quoniam honoravit eum Melcisedek proferendo ei panem & vinum eique benedicendo, ideo voluit illi decimas prædæ dare; sed Isaac primus erat qui decimavit nomine decimarum, juxta expositionem sapientum f. m. ad locum:* Et seminavit Isaac in terra &c. Sed ex hoc loco nihil de *Isaaci* decimis colligi vel præsumi potest, cum tantum insignis Dei benedictio, per numerum hunc expressum indigitetur, quare etiam additur, *adeo benedixit ei Dominus*; quod prolixius etiam deducit *Abarbanel* l. c. quamvis negare nolimus, *Isaacum*, pio parentis exemplo edoctum, decimas quoque persolvisse; neque etiam improbabile nobis videtur, cum aliis doctis statuere, vovisse Jacobum pro se & posteris suis. Certius autem ex hactenus dictis asseri nihil potest, quam *decimas* Patriarcharum ævo solutas, & probabiliter *Aarahamo* coævas fuisse.

XIII. Superest adhuc, ut his quæ de Patriarcharum *Decimis* prolixius diximus coronidis loco, brevem earum ex mente Judæorum descriptionem, quales nempe illæ fuerint, & quomodo cum iis, quæ sequioribus temporibus, ab Israelitis terram Canaan ingressis solutæ fuerint, conveniant, addamus. Habetur illa in *R. Schimeonis Jalkut Thora fol.* XX. *col.* 2. ubi ita infit אבות הראשונים הפרישו תרומות ומעשרות אברהם הפריש תרומה גדולה הרימתי ידי אל יהוה ואין הרימה אלא תרומות כמאן דאמר והרימתם ממנו תרומת יהוה יצחק הפריש מעשר שני ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא מאה שערים והלא אין הברכה שורה לא על המדוד ולא על המשקל ולא המנוי למה מדדן בשביל לעשרן הלא הוא דכתיב ויברכהו יהוה יעקב הפריש מעשר ראשון הלא היא דכתיב וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך: *Patriarchæ nostri separarunt Thrumas & Decimas: Abraham separavit Trumam magnam juxta id quod dicitur:* Elevo manum meam ad Dominum: *sed vox* הרימה *nihil aliud indigitat quam Thrumam*, Q. D. Elevate de his Thrumam Domino. *Isaac separavit decimas secundas, quandoquidem de illo dicitur:* Et seminavit Isaac in terra ista & invenit centum mensuras. *At benedi-*

ctio

ctio non est super eo , quod mensuratum vel ponderatum vel numeratum est : quare ergo mensuravit? propter Decimas ; & hoc id ipsum est quod dicitur : adeo benedixit illi Dominus. *Jacob separavit Decimas primas , juxta id quod scriptum est :* de omnibus quæ dabis mihi , reddam tibi decimas.

XIV. Hunc in modum historiam decimationis Abrahami , Isaaci & Jacobi Judæi referunt , cui in tantum fides adhibenda in quantum cum sacra pagina convenit , scilicet sanctos hosce viros , Abrahamum saltem & Jacobum *decimas* solvisse. An autem id eo , quo heic describitur , modo factum fuerit, non una causa est qua propter dubitamus : cum verosimile haud sit, tam specialem illos si quam habuerunt , ac postea per manum Mosis a Deo Israelitis lata est, de *Decimis* solvendis habuisse legem. Credibile insuper non est, jam tum temporis distinctionem inter Thrumam magnam; primam & secundam Decimam obtinuisse , quandoquidem tum Sacerdotes & Levitæ (ad quos Thruma & Decima prima ex tenore Legis pertinebant) ordinarii , qui ex reditibus hisce alendi erant, non dum exstiterunt: sic necdum locus aliquis certus, cultui divino alisque rebus sacris obeundis erat destinatus, qualis postea fuit Hierosolyma, ubi decimæ secundæ comederentur . Sed solent ita Judæi ultimam rituum suorum antiquitatem jactare : liceat nobis unicum exemplum, de quotidianis ipsorum precibus; quarum originem ab Abrahamo, Isaaco & Jacobo arcessunt, annectere. Traditio habetur in *Gem. Babyl. Beracoth f.* XXVI. *col.* 2. אברהם תקן תפלת שחרית שנאמר וישכם אברהם אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שנאמר ויעמד פנחס ויפלל יצחק תקן תפלת מנחה שנאמר ויוצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב ואין שיחה אלא תפלה שנאמר תפלה לעני כי יעטף ולפני יהוה ישפך שיחו יעקב תקן תפלת ערבית שנאמר ויפגע במקום וילן שם ואין פגיעה אלא תפלה ואתה אל תתפלל בעד העם הזה תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי *Abraham constituit preces matutinas, quoniam* (Genes. XXIX. 27.) *dicitur*: Surgens autem Abraham mane de loco ubi steterat ibi : *sed statio nihil aliud est , quam precatio* ; Q. D. (Ps. CVI. 30.) Et stetit Pinchas & precatus est. *Isaac constituit preces pomeridianas* : Q. D. (Genes. XXIV. 63.) & egressus est Isaac ad meditandum in agro , accedente vespera . *Sed meditatio nihil est aliud quam precatio:* Q. D. (Ps. CII. 1. oratio pro paupere quum obruitur & ante Dominum affundit meditationem suam. *Jacob constituit preces vespertinas:* Q. D. (Genes. XXVII. 11.) & accessit ad locum quendam ubi pernoctavit : *at accessio nihil aliud est , quam precatio*, Q. D. (Jerem. VII. 16. Tu autem ne orato pro populo isto, neque efferto pro istis clamorem & orationem, neque intercedito apud eum.

EXERCITATIO TERTIA

DE DECIMIS MOSAICIS.

Ubi agitur

De rebus Decimandis speciatim de variis terræ fructuum speciebus quæ Legi Decimarum erant subjectæ.

ARGUMENTUM.

Transitus ad explicandas Decimas Mosaicas. *Primo agitur* de rebus decimandis , *quæ vel* fructus terræ *vel* bestiæ *erant. De* fructibus terræ *quinam decimandi , docetur ex Levit.* XXVII. 30. *quid* זרע הארץ & פרי העץ *quod includit omnis generis arbores & vites, quæ in oriente admodum magnæ erant: vox* עצים *late sumitur in Sacra Scriptura. Specialius* res decimandæ *explicantur ex Deut.* XVI. 22. 23. *Vocis* תבואה *significatus : Item quid denotet* דגן *frumentum ventilatum . An inde nomen idoli* Dagon . תירוש *unde & quomodo a* יין *differat . Vocis* יצהר *origo & usus. Producitur locus* II. *Chronic.* XXXI. 5. *ubi* דבש *quoque decimandum legitur : Varius ejus significatus; quandoque denotat* mel *& quidem* apum *Levit.* II. 11. *quare* mel *a sacrificiis abesse debuerit : plerumque tamen apud Judæos sumitur de* Dactylis *&* melle dactylorum, *quibus Palæstina quibusdam in locis, præsertim Hierichuntina regione abundabat. Terra* melle *&* lacte *fluens quanam Judæis dicatur :* Apum *quoque* mel *in Palæstina erat ; sed* mel *quod decimandum dicitur, ex Judæorum sententia* dactylorum *fuit. Misnicorum de rebus decimandis regulæ generales. Primo,* decimandum omne quod est comestibile, *exceptis tamen iis quæ famis tempore eduntur, qualia recensentur: ubi ex occasione investigatur in significationem vocabuli* כסכוס *vel* אסטים *& aliorum. Secundo,* decimandum omne quod custoditur ; *idcirco exigitur omne, quod* ju-

juris communis est, proin anno septimo nulla decimæ *solvendæ erant : ex hoc canone alia quoque a* decimis *libera erant. Tertio de Decimis tenetur*, omne quod incrementum habet ex terra, *ubi iterum quædam excluduntur. Exponitur alter canon Mischnicus, statuens :* Res statim ac commestibiles factæ, parvæ fuerint sive magnæ decimandas esse ; *quod illustratur exemplis.* Amygdala amara *&* dulcia *quomodo & quando decimata. Narrantur res, quæ dixerat. Sunt plures aliæ res, quæ Christus adeo accurate Pharisæos Math.* XXIII. 23. *decimasse dixerat. Sunt plures aliæ res, quas decimandas Judæi tradiderunt, quas omnes recensere nec opus nec utile esset.* Cl. Guisius *non parum in eo desudavit. Locus Math.* XXIII. 23. *inter philologos controversus: ex eo nonnulli statuerunt, olera dicto loco recensita, non ex legis divinæ tenore, sed superstitiosis sapientum statutis a Judæis fuisse decimata, atque ea propter Christum Pharisæos increpasse, quorum argumenta recensentur: Id quod tamen ab aliis negatur, censentibus aliam longe fuisse mentem in Christi increpatione, quorum quoque rationes annectuntur.* Ἐπίκρισις *super has variantes sententias. Quid a decimis* liberum *sit.*

I. EXpositis, quantum necesse duximus, Patriarcharum *Decimis*, nunc ad *Decimas Mosaicas* pergimus, eas nempe, de quibus ipse Deus Israelitis per Mosen expressam dedit legem, quæque imposterum Dissertationis nostræ utramque paginam facient : Ut autem primo de ipsis *rebus*, quæ legi de *Decimis* subjectæ erant, agamus, neccessarium & convennientissimum arbitramur. Quoad itaque hasce *res*, duplex de iis in sacris habetur lex, una quæ varias *fruges terræ*, & altera quæ *bestias*, oves nempe, & boves decimare jubet. De *frugibus* autem terræ prius, (de *animantibus* vero infra agetur) & quidem ita differemus, ut primo eas, quarum in Sacra Scriptura fit mentio, dein eas quæ ex Mischinicorum statutis decimandæ erant, exposituri ; tandemque tertio, num hisce aliquid ab illis, præter legis tenorem, additum sit, inquisituri simus.

II. Inter leges, quæ *Res decimandas* præcipiunt, tum *generalis*, tum *specialis* extat. *Generalis* est Levit. XXVII. 30. וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ ליהוה הוא קורש ליהוה : *Et omnis decima terræ, quæ sit de semine terræ, & fructibus ligni Domini est & sancta Domino.* Res ergo decimandæ hoc præcepto, per *semen terræ* & *fructuum lignis* generalitet exprimuntur. Per זרע הארץ *semen terræ*, *Raschius* ad h. l. intelligit nonnisi דגן *frumentum*, qua de voce infra plura dicenda erunt: Verum non hoc tantum hac phrasi innui videtur, quandoquidem in genere de כל *omni* seminæ terræ dicitur ; intelligitur adeoqne omne, quod semine in terram projecto procrescit, at id non solum de proprie sic dicto frumento sed de pluribus aliis ftugibus dici potest.

III. Alterum generalius hic memoratum, sunt פרי העץ *fructus ligni. Thargum* habet מפרי אילנא *de fructibus arborum. Raschius* explicat de תירוש ויצהר *musto & oleo*, quæ arborum fructus sunt. Eodem ferme modo explicatur Nehem. x. 38. ubi dicitur, ut Israelitæ sacerdotibus afferant : פרי כל עץ תירוש ויצהר *omnem fructum ligni mustum & oleum:* fructus ligni quod generalius est, explicatur per mustum & oleum specialiter. Et certe post oleas, non sine ratione vitis quoque sub פרי העץ *arborum fructibus* intelligitur, quemadmodum id quoque a Veteribus factum fuisse testatur *Plinius lib.* XIV. c. I. *Vites*, inquit, *jure apud priscos inter arbores numerabantur ; Jovis simulacrum in urbe Populonio ex una conspicimus tot ævis incorruptum. Metaponti templum Junonis vitigineis stetit columnis.* Cœterum Palestinæ uvas, mirandæ fuisse magnitudinis, testis illa est, quam exploratores Israelitarum in castra, a duobus viris vecte portatam, intulerunt. Num. XIII. 23. sed quis tantæ uvæ, non magnam sibi vitem, unde dependebat imaginari potest ? Quamvis autem h. l. פרי עץ tantum ad *olearum* & *vitium* fructus restringatur vel explicetur ; non ita sumendum est, ac si tantummodo de his arborum fructibus, *decimæ* fuissent solutæ, frequentiores hi & celebriores erant, sub quibus alii multi intelligendi, quemadmodum in Jodæorum scriptis videre est, ubi plurium arborum fructus decimati leguntur. Etenim cum in genere de פרי העץ sermo sit, proculdubio omnes arbores fructiferæ intelligendæ sunt. Et insuper vox עץ & עצים ex usu Sacræ Scripturæ, latioris significationis est, cum etiam ad minores herbas lignescentes referatur. Sic I. Reg. v. 13. inter summam Regis *Solemonis* sapientiam refertur quod וידבר על העצים מן הארז אשר בלבנון ועד האזוב אשר יצא בקיר: *etiam locutus sit de lignis, a cedro, quæ est in Libano, usque byssopum quæ prodit ex pariete.* Quivis videt *cedrum* & *hysso-*

ſopam hic poni ut duo extrema, quorum alterum inter ligna maximum, alterum vero minimum eſt, utrumque autem ſub voce עצים intelligitur; quicquid autem nunc vocabulo אזוב *byſſopum*, ſive rorem marinum ſive aliquam aliam plantam intelligamus, de qua fuſe diſputat *Cl. Bochartus Hierozoic. p.* I. *Lib.* II. *cap.* L. nihilominus colligi poteſt eam inter עצים ligna, licet horum minimum referendam eſſe. *Flavius Antiq. Lib.* VIII. *cap.* II. Κατ' ἕκαστον γὰρ εἶδος δένδρου παραβολὴν εἶπεν ἀπὸ τῆς ὑσσώπου ἕως κέδρου. *Cuilibet ſpeciei plantarum* (Salomon) *ſuam adhibuit parabolam ab byſſopo uſque ad Cedrum*. Præterea עץ ad λινοκαλάμην quoque extenditur, ceu videre eſt Joſ. II. 6. *Rabab* juſſerat exploratores conſcendere in tectum ſuum & abſconderat eos ibi בפשתי העץ *in ſtipulis ligni lini diſpoſitis ſuper tectum*. *Alexandrini* vertunt λινοκάλαμα. *Joſeph. Antiq. Lib.* V. *c.* I. λίνου ἀγκαλίδας, *manipulos lini*, vocat.

IV. Alter locus, quo, quid decimandum fuerit, mandatur, extat Deuter. XVI. 22. præcipit ibi Deus, ut *decimando deciment* את כל תבואת *omnem proventum ſeminis*. Vocem תבואה *R. David Kimchi in Lexico ſuo*, quod ספר השרשים vocat, dicit eſſe generalem & omnibus fructibus eſui aptis competere; unde Levit. XIX. 25. ad arborum quoque fructus referri videtur: potiſſimum tamen tum in ſacris tum aliis Judæorum libris de variis *frumenti* ſpeciebus ſumitur. *Maimon. & R. Obad. de Bartenoras* eam ad quinque referunt ſpecies. Sic enim illi ad *Miſn. Peah.* c. I. §. 4. תבואה מחמשת המינים חטה ושעורה וכסמת שבולת שועל ושיפון: *per vocem* תבואה *quinque intelliguntur frumenti ſpecies: Triticum, hordeum, ſpelta, ſpica vulpis & avena*. Deſcendit hæc vox a Rad. בוא *venire*, (quemadmodum Latinorum *proventus* a *provenio*) ac ſi denotaret *fructus*, qui illo anno provenerunt, vel ex terra producti ſunt, vel etiam quia cum fructus ſunt maturi veniunt in domum: ut ita תבואה denotet *fructus maturos* vel *recentes*, & ſic opponitur illi vox עבור quæ *præteriti anni fructus* denotat. *R. David Kimchi ad Joſ.* V. 12. utramque ita explicat: נקרא עבור הדגן שהוא משנה הבאה נקרא תבואה: עבור *præteriti anni frumentum, ſed præſentis vel inſtantis anni* תבואה *vocatur*. Poſſet ita vox תבואה non incommode de frugibus decimationi idoneis ſumi, quandoquidem juxta canonem Judæorum de Decimis, de frugibus veteribus ſeu anni præteriti ſuper novas, decimas ſolvere non licuit; hinc *Raſchi* ad locum quem præ manibus habemus: אין מעשרין מן החדש על הישן *non decimandum a veteri ſuper novum*; quia enim *decimæ* ſingulis ſolvebantur annis, idcirco earum ſolutio de תבואה ſeu ejuſdem anni proventu fieri debebat. Dum autem hic præcipitur, omnis proventus זרעך *ſeminis tui*, decimetur, colligi forte poſſet, vocem תבואה non tantum frumentum, ſed omnem alium a ſemine provenientem fructum, ſignificare.

V. Specialius tamen aliquod de rebus decimandis præceptum Deut. XIV. 23. extat; jubetur enim ibi ut decimas de דגן תירוש ויצהר *frumento, muſto & oleo comedant coram Deo*; ſimiliter legitur Nehem. XIII. 5. 12. Frumenti nomine, ut generali, quinque illas ſpecies, quas antea ex *Maimonide* & *Bartenora* ſub voce תבואה comprehendi diximus, venire putat *Schindlerus in Lexico Pentaglot. p.* 366. Equidem ex huius vocis uſu videtur omnino formalem ejus ſignificatum eſſe, quod *frumentum* in genere, quo tum variæ ſpecies comprehenduntur, denotet, ut ſunt triticum, hordeum, avena &c. Quemadmodum autem, ut jam monuimus, vox illa תבואה non tantum frumentum, ſed etiam omnes ex ſemine procreſcentes fruges denotat, ita commode hic vocem דגן de frumento, & quod hoc nomine venit decimando, accipimus. Obſervari inſuper debet דגן *frumentum jam a ſpicis ſeparatum & ventilatum* ſignificare, quodque jam in horrea collectum eſt. Hunc in modum explicat *Maimon. Hilc. Beracoth.* III. §. I. וחמשה מינים האלו כשהן שבולים נקראין תבואה בכל מקום ואחר שדשין וזורין אותן נקראין דגן וכשטוחנין אותן ולשין את קמחן ואופין אותן נקראין פת: *Has quinque ſpecies, dum adhuc ſpicæ ſunt, ubique vocant* תבואה *poſtquam vero trituraverint & ventilaverint vocant* דגן *& poſtquam moluerint eas farinamque earum depſuerint* פת *vocant*. Vid. Num. XVIII. 21. Hoſ. IX. I. de tali etenim frumento, quod jam aliquo modo præparatum erat, primitiæ & decimæ erant ſolvendæ. Unde in *Gem. Babylon. Beracoth. fol.* XLVII. 2. quæritur: *Quando ſacerdoti primitiæ frumenti dandæ ſunt? Reſpondent* כאשר אירנן *quando frumentatum eſt, id eſt, ventilando in acervum frumenti projectum*. *Peſach.* fol. XXXV. 2. Vid. *Buxtorf. Lexic. Thalmud. p.* 502.

VI. Ab hac voce דגן derivandum nonnulli putant, nomen Aſdodæorum idoli *Dagon* Jud. XVI. 23. I. Sam. V. 2. &c.

quem primum aratri & frumenti inventorem fingunt, & idcirco *Jovem Aratrium* vocitant. Sic *Phylo Byblius* ex Veterum Phœnicum Theologia apud *Euseb. Præparat. Evang. Lib.* 1. *c.* x. *pag.* 36. 37. *edit. Colon.* 1688. de eo loquitur: Παραλαβὼν δὲ ὁ οὐρανὸς τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχὴν, ἄγεται πρὸς γάμον τὴν ἀδελφὴν Γῆν, καὶ ποιεῖται ἐξ αὐτῆς παῖδας δ' Ἦλον τὸν καὶ Κρόνον καὶ Βέτυλον καὶ Δαγὼν ὅς ἐστι Σίτων καὶ Ἄτλαντα. *At Cœlus ubi paternum in imperium successisset, Terram sororem matrimonio secum junxit, ex eaque liberos quatuor suscepit, Ilum qui Saturnus dictus est, Betylum, Dagonem, qui Sito, & Atlantem.* Et p. 37. ὁ δὲ Δαγὼν, ἐπειδὴ εὗρε σῖτον καὶ ἄροτρον, ἐκλήθη Ζεὺς Ἀρότριος, *Dagon autem, quod frumentum & aratrum invenisset, Jupiter Aratrius vocatus est*. Dagonem ergo σιτῶνα vocant ac si τοῦ σίτου vel דגן *frumenti* inventor fuisset. Quamvis alii, Judæi præsertim, licet non omnes, Dagonem a דג *piscis*, derivent, quoniam ejus formam ab anterioribus hominem & a posterioribus piscem retulisse tradunt. *R. Salomon Jarchi ad* 1. *Sam.* v. 2. צלם עשוי ברמות דג: *Imaginem* (Dagonis) *ad piscis similitudinem factam fuisse* dicit. Sed cum v. 4. dicantur שתי כפות ידיו *duæ palmæ manuum abscissæ Dagoni*; ideo posteriorem tantum idoli partem ad piscis formam effictam fuisse, tradit. *R. D. Kimchi ad l. c.* commentatur: כי דגון מטבורו ולמטה היה צורת דג וטטבורו למעלה היה צורת אדם כמו שאומר ושתי כפות ידיו כריתות: *Dagon ab umbilico & infra figuram piscis & ab umbilico & supra hominis figuram referebat; quemadmodum dicitur: & duæ palmæ manuum ejus abscissæ fuerunt*. Ejusdem sententiæ est *Illustris Scaliger in fragment. Chronolog. p.* 39. quæ addita sunt operi *de Emendat. Tempor. edit. Genev.* 1629. Ab his tamen dissentit *R. Levi Ben Gerson*, qui *Dagonis* idolo hominis figuram adscribit: ejus verba ad l. c. hæc sunt: והנה הביאו הפלשתים ארון האלהים בבית ע"ז שלהם שהיה בהם צלם על צורת בן אדם שהיו קורין אותו דגון: *Et ecce introduxerunt Philisthæi arcam Dei in delubrum eorum, in quo erat imago ad figuram hominis efficta, quam vocabant Dagon*. Verum cum circa hujus idoli figuram Judæi sibi adeo non constent, *Philonis Byblii* supra allatum testimonium, & ex antiquissimo *Phœnicum* historiæ scriptore *Sanchuniatone* desumtum, præferendum videtur: Saltem, si verum est quod *Dagon* idem sit qui *Siton*, commodius derivatur ab Hebræo דגן *frumentum*, quam דג *piscis*. Conf. *Bochart. Hierozoic. P.* 1. *Lib.* 1. *c.* VI. *p. m.* 44.

VII. Altera ex citato loco inter *res decimandas* recensita species est תירוש *mustum* seu vinum recens ex uvis expressum; dicitur a ירש *possedit, acquisivit*, quia mustum largiter sumtum hominem possidet ac sibi quasi acquirit. Non inepta est allusio, quæ de Etymologia hujus vocis legitur in *Gem. Joma fol.* LXXVI. 2. ואמאי קרי ליה תירוש שכל המתגרה בו תהיה רש? *quare vocatur* תירוש *quod omnis qui trahitur eo, erit pauper*. Nempe: זכה נעשה ראש לא זכה נעשה רש *si mereatur erit* ראש *caput; si non mereatur erit* רש *pauper*, quasi תירוש diceretur תהיה רש *eris pauper* si abutaris eo, vel תהיה ראש *eris caput*, si recte utaris. *Buxtorf. Lexic. Thalmud. pag.* 986. Ceterum quod ad significatum hujus vocis, denotat *vinum recens*, quod adhucdum non deferbuit & dulce est, a Latinis *mustum* vocatum: differt ita a יין sapore & puritate, vinum enim a fæcibus jam purgatum significat; Et sic passim in scriptura יין a תירוש distinguitur. Vult tamen *Cl. Goussetius in comment. Ling. Hebr. p.* 349. 350. יין nomen maxime proprium & rem in se designans, sed תירוש aliquod quasi epitheton esse, unde fiat quod יין multo frequentius usu veniat, utrumque proinde simpliciter vinum interpretandum putat, datque hujus sui asserti non unam rationem, quæ apud eum videri possunt. Verum mihi videtur in hac de *decimis* lege & frequenter alibi, non frustra adhibitam fuisse vocem תירוש eamque hic non idem significare quod יין neque ejus hic esse epitheton, sed voce illa tempus & speciem vini decimandi indigitari, nempe quum adhuc dulce, recens & sic (ut nos dicere solemus) *mustum* est: Aream enim vini quoad *Decimas* Mischnici statuunt שיקפה ex quo despumatum sit. *Misn. Maaseroth. c.* 1. §. 7. quod *R. Obad. de Bartenora* ita explicat: משיסיר החרצנים והזגים שמעלה היין בתוך בור של יין בשעת רתיחתו: *quando* (vinum) *abjecit nucleos & grana quæ super vinum, in lacum vini dum effervescit*. Sed dum succus ille uvarum in tali statu est תירוש *mustum* commode appellatur. Non tamen negamus *decimas* quoque de יין *vino*, hoc est, vino a fœcibus jam purgato & quod plene deferbuit, solutas fuisse: hic enim solum indicatur, incipere tum tempus, quo *vinum* decimationi idoneum & ab eo tempore nullum de eo usum, donec *decimæ* ejus separatæ, legitime capiendum esse.

VIII. Tertium tandem, quod deciman-

mandum dicitur, eſt יצהר *oleum*, a claritate ſic dictum, deſcendit enim a צהר *lumen*, *ſplendorem* etiam *feneſtram* notante: vid. Geneſ. VI. 16. Hinc צהרים *meridias*, Pſalm. LV. 18. & paſſim, quaſi duplex lux dicta, quæ tam de antemeridiana, quam de poſtmeridiana participat, illius enim finis hujus principium eſt. Verbum צהר in ſacris inuſitatum, occurrit tamen in Hiphil הצהיר quod *oleum exprimere* denotat, ut Job. XXIV. 11. בין שורתם יצהירו יקבים דרכו ויצמאו *Intra ordines ipſorum oleum exprimunt & torcularia calcantes ſitiunt*. De quo loco vid. *Cl. Schultens obſervat. in Jobum p.* 84. Eſt autem יצהר ſpecialius quid quam שמן, quod de quovis *unguento*, *adipe*, ac *oleo* ſumitur; cum יצהר ſpeciatim de *olivarum* oleo ſumatur; licet *Interpretes Alexandrini* utramque vocem per ἔλαιον vertere ſoliti fuerint. Ita Zach. IV. 14 Angelus duas illas oleas, Zachariæ a lychnuchi dextra & ſiniſtra viſas v. 14. per שני בני היצהר explicat. Et tale *oleum* Iſraelitis quoque olim decimandum erat & quidem dum adhuc recens & vix ab olivis expreſſum eſſet, decimationis ſuæ tempus inchoabat, ejus enim area in Miſna Maaſeroth: cap. 1. §. 7. משירד לעוקה *ex quo defluxit in lacum*, definitur. Varii autem generis *oleum* in Iſraelitica terra erat celebratum, quorum unum alio erat præſtantius. Præſtantiſſimum Judæis habebatur quod erat ex olivis in urbe *Thekoa* expreſſum; hoc ſequebatur illud quod urbe *Ragab* creſcebat, & idcirco utrumque ad ſerta erat idoneum; uti traditur *Miſn. Menachot. c.* VIII. §. 3. illo tamen quod ex *Thekoah* erat potius utebantur. Sic in *Miſn. Peah. cap.* VII. §. 1. mentio fit olivarum שפכוני & בישני priorem vocem commentatores derivant שפך effudit, quia olivæ ſpecies ſit quæ abundantiſſime effundat oleum; poſteriorem vero deducunt a בוש *pudefieri*, quia, ut *Maimonides* vult, oliva ſit, quæ non multum olei proferat; ſed *Bartenora* dicit, quia omnes reliquas arbores præ abundantia olei, quod præ ceteris profert, pudefacit. Verum has voces non appellativas ſed proprias locorum eſſe, aliis probabilius viſum eſt. Saltem vocem בישני eſſe nomen urbis בירת שאן eliſo ת videtur colligi poſſe ex *Gemara Babyl. Megillah fol.* XXIV. *col.* 2. ubi dicitur היפני ובישני לא ישא את בפיו *Japhnenſis & Beſanenſis non elevabit manum*, ſc. ad dicendam benedictionem; *verba ſunt R. Aſe:* hoc autem explicatur in ſequentibus, ſcilicet בישני eſſe אין מורדין לפני התיבה בית שאן urbem: לא אנשי בית שאן ולא אנשי בית היפה: *Non licet prodire ante arcam neque incolis in Beth-ſchean, neque incolis, in Beth-Japhe:* Erat autem *Beth-ſchean* oppidum in Regione Decapolitana; ubi oleæ admodum frequentes fuiſſe dicuntur. Ita etiam Decapolitanæ oleæ (citante *Cl. Guiſio*) *Plinio* erant commendatæ, quas quidem perquam parvas, nec cappari majores carne oleo tamen præſtantes dicit. Ita mons, in quo ſacerdos vaccam ruſam comburebat, e regione templi poſitus, הר הזיתים & הר המשחה procul dubio ab *oleis* frequenter ibi exiſtentibus, nomen accepit: ut adeo terra illa benedicta quemadmodum pluribus aliis, ita quoque variis tractibus *oleis* & *oleo* abundabat. *R. David Kimchi ad* 2. *Reg.* XX. 13. meminit olei cujuſdam odoriferi, quod אפרסמון appellat, & non fuiſſe in toto mundo niſi in Jericho, unde etiam nomen ejus יריחו (*odor ejus*) ſit: Sed an etiam hoc oleum legi de decimis fuerit ſubjectum, hactenus nihil in Judæorum ſcriptis deprehendi. והם שלשה דברים שחייב אדם להוציא מהם מעשר: *Et hæc tria illa ſunt* (frumentum nempe, muſtum & oleum ex loco Deut. XIV. 23.) *ex quibus homo decimas educere tenebatur*, ut verba *Abarbenelis comment. in leg. fol.* CCCLX. mea faciam.

IX. Ex iis jam, quæ ex Moſe protulimus, ſatis patet, de quibus rebus Deus, ut Iſraelitæ Decimas perſolverent, voluerit: nempe, de omni ſemine terræ & omni quod eo in terram projecto procreſcit, omni fructu ligni vel arborum & ſpeciatim frumento muſto & oleo. Verum præter memoratas rerum decimandarum ſpecies, alia adhuc cujus apud Moſen nulla expreſſa mentio eſt, decimata II. Chron. XXXI. 5. legitur. Recenſetur enim ibi inter alia ab *Hiskia* rege inſtituta, lex quoque primitiarum & decimarum reſtituta: ubi non tantum frumenti muſti & olei ſed etiam דבש non uno eodemque modo explicari ſolet, alii exponunt per *mel*, vel *apum* vel *dactylorum*, alii ſimpliciter *dactylos*, alii denique late de omni *fructu dulci* ſumunt. Sic *R. Sal. Jarchi ad Levit.* II. 11. ad legem a ſacrificiis דבש prohibentem: כל מתיקת פרי קרויה דבש *omnis*, inquit, *dulcedo fructus vocatur* דבש. Aliter tamen *Aben-Eſra* ad eundem locum: רבים אומרו שפירוש דבש תמרים *plures hic intelligendum dicunt mel dactylorum*. Videtur tamen *Philo Judæus*, *mel* in hac lege vetitum probabilius *apum* intellexiſſe, ita

enim

enim ille, simul aliquam hujus interdicti rationem reddens, in libro περὶ θυόντων p. m. 851. disserit: προςτί τι κἀκεῖνο νομοθετεῖ κελεύων θυσίαν πᾶσαν δίχα ζύμης καὶ μέλιτος προσάγεσθαι, μηδέτερον ἀξιῶν διαφέρειν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. μέλι μὲν ἴσως ἐπειδήπερ ἡ συνάγουσα αὐτὸ μέλιττα, ζῶόν ἐστι ἀκάθαρτον ἐκ σήψεως καὶ φθορᾶς νεκρῶν, ὡς ὁ λόγος βοῶν γενόμενον κατὰ καὶ οἱ σφῆκες ἐκ ἱππείων σωμάτων. *Illud quoque legislator jubet, omnem oblationem sine fermento & melle fieri, neutrum, ut imponatur altari dignum existimans: Mel fortassis ideo, quia collectrix ejus apis animal est impurum, natum ex putredine & corruptione mortuorum boum, quemadmodum vespas ajunt ex equinis provenire &c.* vid. etiam *Maim. Tract. de rebus ab Altari Interdictis cap.* v. §. 1. *sqq.* Nolebat enim Deus, ut ipsi, gentium more ab Israelitis sacra fierent, quarum Dii succis dulcibus delectabantur. Ita *Ovid. Fastor. Lib.* III.

> *Liba Deo fiunt* succis *quia* dulcibus *idem*
> Gaudet; *& a Baccho* mella *reperta ferunt.*

Hinc etiam apud easdem inter νηφαλίας θυσίας sacrificia μελιττώδα erant, quæ præcipue Diis terrestribus, quia mel mortis symbolum fuit, exhibebantur; de quibus agit *Saubertus de Sacrificiis cap.* XXV. *p.* 584. *conf. etiam cap.* XXIV. *pag.* 554. Hunc tamen morem aliquando Israelitas imitatos fuisse colligi potest ex Ezech. XVI. 19. quem Deus ipsis hunc in modum exprobrat: *Cibum quoque meum*, inquit, *quem dederam tibi, similam & oleum* ודבש *& mel, quibus cibabam te, hoc proposuisti illis in odorem gratum & fuit dictum Domini Dei.*

X. Ceterum plerumque *dactylos* & *dactylorum mel* (videtur tamen in supra citata lege omne sive apum sive dactylorum mel ab altari interdictum fuisse) per דבש exprimere solent. *R. David Kimchi in libro Radicum*: ונקראו התמרים דבש *Dactyli quoque*, dicit, דבש *vocantur*. Quod autem *dactyli* & *mel* commune habeant nomen non sine ratione est: *R. Obad. de Barten. ad Misn. Biccurim c.* I. §. 10. dactylos in scriptura דבש vocari, *quia præcipuum in iis sit mel*, inquit. *Flavius* etiam *Josephus*, fertilissimam & εὐδαιμονεστάτην *fortunatissimam* Hiericbuntinam regionem, ab eximiis *dactylis* s. palmis, quorum sapor adinstar mellis sit, admodum commendat; ipsum *ex lib.* V. *cap.* IV. *de Bello Judaico p.* 891. *edit. Colon. ult.* audire juvabit: Ἐκτρέφει δὲ ἐν αὐτῷ παραδείσους καλλίστους τε πυκνοτάτους. τῶν δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων γένη πολλὰ τῆς γεύσεως καὶ τῆς προσηγορίας διάφορα. τούτων οἱ πιότεροι πατούμενοι καὶ μέλι δαψιλὲς ἀνιᾶσιν οὐ πολλῷ τοῦ λοιποῦ χεῖρον. ὁ μελιτρόφος δὲ ἡ χώρα. *Optimos in ea paradisos* (ita præstantissimos hortos appellat) *ac densissimos educit, palmarumque irriguarum genera, tam sapore quam nominibus varia: quarum pinguissimæ calcibus pressæ plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius, est autem hæc regio mellis altrix.* Conf. eundem *Antiqq. Jud. lib.* XVII. *c.* VII. *& lib.* XV. *cap.* V. Hinc Hiericho vocatur עיר התמרים *urbs palmarum* s. dactylorum. Hæc igitur illa regio est in qua

> *Flumina jam* lactis, *jam flumina* nectaris *ibant.*

XI. Equidem Deus toties Israelitis promisit, se eos in terram זבת חלב ודבש *melle & lacte fluentem* introducturum Exod. III. 8. Deut. VI. 3. & passim. Verum Judæi id non de terra tota, in duodecim distributa tribus, sed certa quadam ejus regione & parte intellectum volunt. In *Gemara Hierosol. Biccurim fol.* LXIV. 2. *Dicit R. Jona, terra fluens lacte & melle est terra cujus pars aliqua fluit lacte & melle:* atque terræ illius pars dicitur esse spatium sedecim milliarium circa Zipporim. Ita in *Gem. Babyl. Megillah fol.* VI. *col.* 1. אומר ר״ל זבת חלב ודבש וציפור והויא ששה עשרה מיל על ששה עשרה מיל: *terra melle & lacte fluens est apud Zippori sedecim milliarium undiquaque.* vid. *Cl. Ligtfoot. oper. T.* II. *p.* 404. Hinc *R. Jose Galilæus* primitiva e ceteriori Jordanis parte non putat adducenda: שאינה ארץ זבת חלב ודבש *quia non sit terra lacte & melle fluens. Misn. Biccurim cap.* I. §. 10. ad quæ verba *R. Obad. de Bartenora:* ספירות של עבר הירדן נמי מביאים בכורים אף על פי שאינה ארץ זבת חלב ודבש שביון שנתנה הקב״ה לישראל קרינא בה פרי הארמה אשר נתתי לי: *de fructibus regionis cis Jordanem omnino adducuntur primitiva, licet non fuerit terra lacte & melle fluens, quandoquidem eam Deus benedictus quoque dedit Israelitis & de qua æque legitur:* Fructus terræ, quam dedisti mihi. Similia *Maimonides* ad eundem locum commentatur. Satis insuper Sacræ Literæ *mellis* in Canaan existentis abundantiam passim indicant: sic 1. Sam. XIV. 25. sq. mentio est *Sylvæ mellis*, de quo *Jonathan* gustavit, *Simson* quoque in leonis cadavere *mel* invenit. Jud. XIV. 8. In ipso quoque deserto *Johannes* habebat μέλι ἄγριον *mel Sylvestre*, quo vescebatur. Math. III. 4.

Marc.

Marc. I. 6. Hinc in facris variæ funt allufiones, quibus *mel* dicitur *fluere*, *ftillare &c.* Sed de his omnibus qui mellis cupidus eft, ad fatietatem legere poteft *Cl. Bochart. Hierozoic. P.* II. *Lib.* IV. *c.* XII. *p.* 518. *fqq.*

XII. Sed ad fignificationem vocis דבש redeundum, & quid rei in rebus decimandis fignificet, inveftigandum nobis eft. Non enim dactylorum tantum *mel*, vel fuccus adinftar mellis, fed & alterum ab *apibus* elaboratum *mel*, in Canaan abundabat: certe id de quo *Jonathan*, certamine defatigatus, guftavit, quod *Simfon* in leonis cadavere invenit, & illud, quo *Johannes* in deferto vefcebatur, *apum mel* fuiffe, clarum nobis videtur; patet id quoque ex *Jofephi* loco fupra recenfito, qui præftantiam mellis dactylorum circa Hierichuntem commendaturus, illud non multum deterius alio melle fuiffe dicit. Sed de hoc apum melle, ex loco II. Chron. XXXI. 5. alte filent Judæi. *Kimchius* & *R. S. Jarchi* ad illum, de *dactylis* eorumque fucco explicant. Etenim apud *Arabes* quoque vox دبوس notare *dactylos* felectiores, quafi melleos, qui in butyrum inditi colliquefcant idque gratius reddant, referunt *Cl. Golius in Lexic. Arab. p.* 793. *& Cl. Bochartus l. c.* ex Camo vel *Al-camo* fcriptore Arabe; ipfa *Al-cami* verba apud *Bochartum* legi poffunt; Verum *Cl. Golius* l. c. vocem دبس effe Hebræorum דבש atque tum *dactylorum* tum *apum mel* fignificare, dicit. conf. *Hottingeri Jus Hebræorum. Leg.* CXXVI. Igitur fecundum mentem Judæorum ftatuendum erit, vocem דבש in materia de Decimis fumendam effe de תמרים *dactylis*, eorumque fucco propter dulcem faporem mel vocato in *Mifna Maaferoth. c.* I. §. 2. de *dactylis* decimandis ftatuitur; definiuntur ibi quorundam fructuum tempora quando nempe ad decimas folvendas teneantur: התמרים *dactyli* (tenentur) *quando emittunt* vel *fpargunt fermentum*; id eft, quando diftenduntur adinftar panis fermentati, cujufmodi funt dactyli tempore maturitatis, quemadmodum *Gloffatores* Mifchnæ verba exponunt. Sic *Maimon. in Hilc Maaf. c.* II. §. 5. התמרים משיפתחו *Dactylorum* (decimandorum tempus eft) *ex quo fe aperiunt adinftar fermenti*. In *Mifchna Thrumoth. c.* IX. §. 2. 3. mentio quoque eft דבש תמרים *mellis dactylorum*. Et certe fufficientem rationem non video, quare ab hac finificatione τῶ דבש circa præfentem materiam recedendum, cum ea cum Dei, hactenus explicata lege non contrarietur; fed potius ea conveniat; audivimus Deum, ut Ifraelitæ de כל פרי העץ & כל זרע הארץ *omni femine terræ omnique fructu ligni* deciment, præcepiffe; at fi τῶ דבש de *apum melle* intelligeremus, ad quam claffem illud referendum effet? fed ad neutram poteft: Verum fi dulcem illum dactylorum fuccum illo vocabulo, vel etiam ipfos dactylos intelligamus, optime ad פרי העץ feu *arborum fructus*, quos omnes, idcirco etiam *dactylos*, Deus decimari voluit, referri poteft & tunc res liquida evadet. Ex canonibus quoque Mifnicorum generalibus (quos ftatim explicabimus) de iis quæ decimanda erant, patet, per דבש *mel* ab apibus elaboratum intelligi non poffe, quandoquidem non fit res, quæ incrementum fuum habet ex terra, licet alias edatur & cuftodiatur.

XIII. Vidimus in antecedentibus *Res*, quæ juxta legis divinæ tenorem & Sacræ Scripturæ clara verba erant decimanda: in genere nempe fructus terræ, & fpeciatim vinum, frumentum, muftum, oleum & dactyli vel dactylorum mel. Verum fi Judaicorum Doctorum & Sapientum leges ac conftitutiones conferamus, plures alias, fed potiffimum, ex illorum faltem opinione, in generalioribus legis verbis implicitas, decimatas fuiffe frugum fpecies, experiemur. Atque ut id in pofterum inveftigemus, operæ pretium effe ducimus; quænam nempe ex *Doctorum Mifchnicorum* ftatutis res decimis fuerint fubjectæ: Dein inquirendum erit an circa hafce res, dicti Doctores aliquid contra Legislatoris mentem & intentionem, verborumque legis genuinum fenfum, ex fuperftitione vel aliis de caufis fuperaddiderint.

XIV. Judæorum autem mentem, ut rectius intelligamus, optimum erit *regulas* eorum *generales*, quas de rebus decimandis tradiderunt, confiderare. Habentur illæ in Tractatus מעשרות feu *de Decimis* infcripti, initio, hifce conceptæ verbis: כל שהוא אוכל ונשמר וגדלו מן הארץ חייב במעשרות ועוד כלל אחר אמרו כל שתחלתו וסופו אוכל אף על פי שהוא שמרו להוסיף אוכל חייב קטן וגדול וכל שאין תחלתו אוכל אבל סופו אוכל אינה חייב עד שיעשה אוכל: *Omne quod editur & cuftoditur quodque crefcit e terra obligatur de Decimis. Alia regula generalis: omne quod ab initio editur & in fine editur, quamvis cuftodiatur, ut efca incrementum capiat, obligatur* (de Decimis) *five parvum five magnum fit: & omne, quod non quidem ab initio, fed in fine*

fine editur: non obligatur, donec fiat edule: conf. *Misn. Peab.* 1. 4.

XV. Immoremus paululum canonum horum explicationi, commentatoribus & *glossatoribus* melioris notæ *Mischnicis*, in fubfidium vocatis. Juxta priorem canonem decimanda funt I. Omne quod editur f. comeftibile eft. II. Omne quod cuftoditur. III. Omne quod crefcit e terra. Primum eft כל שהוא אוכל omne quod comeftibile eft: *Glossatores* de rebus שאוכל קובע *quo ordinario comeduntur*, ut loquitur *Thosephoth. Jom Tobb ad h. l.* intelligi volunt, hoc eft, de omni qualicunque fructu, qui efui hominis idoneus eft, decima pars erat feparanda: Verum ea quæ famis tempore, ex penuria & neceffitate & fic non ordinario ab hominibus comeduntur a decimis libera pronuntiant; de quo *R. Obad. de Barten. ad h. l.* ita ad verba כל שהוא אוכל inquit: למעוטי סטים שקורין בערבי ניל וקוצה שקורין אלעצפור שאלו אינה אוכל אף על פי שהן נאכלים על ידי הדחק ואינם חייבים במעשרות *excepto* סטים *quod Arabice vocatur* ניל & קוצה *quod Arabice vocatur* אלעצפור, *quæ ordinario non comeduntur; quamvis angustiarum tempore comedantur, tamen de decimis non tenentur. In Misna Scheviith.* cap. VII. 1. סטים (quod ibi cum præfixo א legitur אסטים ut & apud *R. Nathan* in Lexico Aruch) & קוצה referuntur ad ספיחי feu *sponte* anno feptimo *nascentia*, & de colurantium & tingentium herbarum fpeciebus exponuntur. *R. Obad. de Bartenora ad l. c.* סטים ita explicat: אסטים היא שצובעין בו כמין תכלה וקורין לו בערבי ניל וקוצרין אותו והיא צומח וחוזר לספיח לכך קרהו התנא ספיח אסטים *color est, quo tingunt* תכלה vulgo *hyacinthinum, Arabice vocatur* ניל & *quando succiditur denuo accrescit & ideo accomparatur sponte nascentibus, idcirco Misna vocat* ספיח אסטים. *R. Nathan* in Lexico fuo: פי׳ אסטים אינדיקו ובלשון ערבי ניל ובלשון ארמי מוריק׳: *explicatur* אסטים *per Indico, in lingua Arabica per* ניל & *lingua Syriaca* מוריק׳ *Cl. Buxtorf. in Lexico Thalmud. p.* 161. putat effe Græcorum Ἴσατις, quod Latinis alias vocetur *Glastum*: Ἴσατις ἥμερος, ἧ οἱ βαφεῖς χρῶνται, ut refert ex *Dioscoride*; vid. ibid. quæ ex *Plinio* & *Cæsare* profert. Eundem in modum Arabicum نيل *Illustrissimus Herbelotius*, Vir in literatura orientali incomparabilis, in vaftiffimo fuo opere, *la Bibliotheque Orientale*, *p.* 672. *c.* 2. explicat, non pigebit ipfa ejus verba adfcribere: NIL *ce mot*, inquit, *signifie aussi en Arabe en Persien & en Turc, la plante que les Grecs & les Latins appellent Isatis & Glastum, dont le suc fait la couleur bleue, ou violette, que nous appellons vulgairement l' Indic ou l' Indigo & par corruption, Annil, au lieu de Al-Nil. Nous l' appellons aussi en France du nom de Pastel & les Italiens la nomment Guado. Cette plante croit en grande quantite aux environs de la Ville d' Agra, capitale des Etats du Mogol.* Hactenus *d' Herbelot*. Rectius itaque pro نيل fcribendum eft للنيل quemadmodum etiam facit *Cl. Golius in Lexic. Arab. p.* 2494. atque *Isatim* notare ex *Beitharide* probat. Idem etiam *p.* 2672. aliam vocem وسمة recenfet, quæ *folia glasti*, feu potius Annil, eorumve fpiffatum fuccum denotet; vulgo *Indicus* vel *Indigo* dictum: quo tingitur lana & inficitur cutis. Quod ad alteram vocem קוצה eam quoque commentatores de herba colorante explicant, quæ Arabice אלעצפור dicatur: *R. Nathan in Lexico*: צובעין בו בגד פשתן ובגד עמר נפנא לכלות בבית חופתן: *Ea tingunt vestes lineas & laneas sponsis in nuptiali thalamo ornandis.* Arabice عصفر *cnicum* herbam ejufque florem, qui tincturæ infervit Cl. Golio l. c. p. 1591. denotat. Vid. quæ de hac herba *Cl. Guisius ad Misch. Schevtit c.* VII. 1. commentatus eft. Hi igitur aliique ejufmodi fructus, qui nonnifi famis tempore edi folent excipiuntur a כל שאוכל *omni, quod comestibile est*, quodque de Decimis, dicto modo tenetur. Attamen quod ad *vicias* attinet, illæ, licet nonnifi famis tempore edantur, tamen decimandas fuiffe tradit *Maimon. Hilc. Thrum.* c. II. §. 2. הכרשנין אף על פי שאינם מאכל אדם הואיל ואוכלין אותו בשני רעבון חייבין בתרומות ובמעשרות: *Viciæ*, inquit, *licet non sint cibus hominis, quia vero famis tempore eduntur, tenentur de Thruma & Decimis.* Nempe non funt cibus ordinarius hominis, fed potius beftiarum, attamen cum aliquando homini cedant in cibum, ideo de iis quoque Thruma & Decimæ erant feparandæ. vid. *Misn. Thrum. c.* XI. §. 9. & *Bartenoræ commentarium ad Maaser. Scheni.* cap. II. §. 4. *Gemara Hierosol. Challa. fol.* XV. *fac.* 1. *edit. nuperæ Amstelod.*

XVI. Alterum ex hoc canone decimandum, eft כל נשמר *Omne quod custoditur*. Solent quandoque Judæi τῷ שמור opponere מופקר *quod commune est*; atque ita diftinguunt fructus in agris liberos & fructus in hortis cuftoditos vel domi repofitos, de qua diftinctione agitur *Gem. Hieros. Scheviit fol. m.* XX. *fac.*

fac. 1. Sic, quando hic dicitur כל נשמר *omne quod custoditur*, decimandum esse, יוצא הפקר *excipitur* a decimatione, quod *juris est communis*, quodque specialem, a quo custoditur, non habet possessorem שאין לו בעלים שישמרוהו ut loquuntur commentatores ad hunc locum: conf. etiam *Misn. Massech. Peah. c.* 1. §. 4. Et ex hoc canone quædam *olera*, licet comestibilia sint, a decimis libera pronuntiantur: hinc *Misch. Scheviith c.* IX. §. 1. legitur הפיגם והירבוזים השוטים והחלגלוגות כוסבר שבהרים וכרפס שבנהרות והגרגר של אפר פטורים מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית שאין כיוצא בהם נשמר : quæ ita transtulit Cl. Gusius : *Ruta*, *blita*, *corrudæ*, *portulaca agrestis*, *coriandrum montanum*, *apium fluviatile*, *eruca pratensis*, *immunes sunt a decimatione & quoque licite emuntur anno septimo*, *quia istiusmodi olera*, *non solent*, (ut reliqua) *custodiri*. Quæ tamen verba non ita sumenda sunt, ac si numeratæ hæ, & his similes species anno tantum septimo (quo ipso, utpote cujus fructus sponte nati, juris quasi communis erant, nullæ in Israelitica saltem terra, solutæ erant decimæ) non fuissent decimatæ; sed illæ ex Regula hac generali, de iis, quæ custodiuntur decimandis, omni tempore erant liberæ, in quem modum Scholiastes *R. Obad. de Bartenora* citata verba Mischnica accipit: פטורים מן המעשר בכל השנים כדמפרש טעמא שאין כיוצא בהן נשמר שאינן נחשבין בעיני בעליהן ומפקירין אותו והפקר פטור מן המעשר דכתיב ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך יטול מעשרותיו יצא הפקר לקט שכחה פאה שיש לו חלק עמך : hoc est; *Hæc*, (nempe in Mischna recensita olera) *libera sunt a Decimis singulis annis*, *quod ratio* (in Mischna) *addita docet*, *quia ut cætera* (olera) *non custodiuntur: dum autem a possessoribus suis non æstimantur : eo ipso illa juris fiunt publici*, *id liberum est a decimis : dicitur enim* (Deut. XII. 12.) Et veniat Levitæ cui nulla pars nec hæreditas est, *accipiet ideo decimas suas: a quibus excipitur quod commune est*, *quemadmodum spicilegium*, *manipulus in agro relictus per oblivionem*, *angulus*, *in quibus omnibus partem tecum habet*. Et sic quoque passim alibi ex canonis nostri fundamento, dona pauperum, a *Bartenora* jam recensita a decimationis lege libera pronuntiantur. *Gem. Hierosolym. Maaseroth. f.* 1. *fac.* 1. *Mischna Challa cap.* 1. §. 3. אלו חייבים בחלה ופטורים מן המעשרות הלקט והשכחה והפאה וההפקר ונטור : *Hæc sunt quæ tenentur de placenta separanda & libera*

sunt a Decimis : spicilegium, *manipulus oblitus angulus & quicquid commune est &c.* conf. *Peah.* 1. §. 6. & ibi *Maimonidem & c.* IV. §. 9. ubi dicitur dona hæc pauperum si pertineant ad נכרי *alienigenam* de decimis omnino teneri : אלא הפקיר *nisi si communis juris fecerit :* putat tamen *R. Mejer* alienigenam non posse obligationem de Decimis irritam facere, quandoquidem illi nulla sit possessio in terra Israelis, verum ejus sententia non approbatur, de quo prolixe disputatur in *Gem. Hieros. Peah. fol.* XII. *ac.* 2.

XVII. Tertia axiomatis hujus pars est, decimanda esse כל גדליו מן הארץ *Omnia quæ incrementum suum habent e terra*. Videntur hisce intelligere istas fruges seu herbas, quæ semine in terram projecto radices agunt & efflorescunt. *Maimonides* & qui eum ad verbum ferme sequitur *R. Obad. de Bartenora* hæc verba ex Deut. XIV. 22. hunc in sensum interpretantur : וגדליו מן הארץ למעוטי כמהין ופטריות וכל הני ילפינן מקרא דכתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך וכו' את כל תבואת דומיא דתבואה שהיא אוכל זרעך המיוחד לך פרט להפקר שאין לו בעלים מיוחדים זרעך דבר שזורעים אותו ומצמיח פרט לכמהין ופטריות שאינן נזרעות: *verbis*, omne quod incrementum habet e terra, *excluduntur fungi & id omne docemur ex scriptura*, *ubi* (Deut. XIV. 22. scribitur : Decimando decimabis omnem proventum seminis tui &c. omnem proventum, *id est*, *talem qui similis est comestibili proventui :* seminis tui, *id est*, *specialiter tui*, *atque ita excipitur quod commune est*, *& specialem non habet dominum; præterea* seminis tui, *indicat*, *quod seminent*, *ut efflorescat*, *& ideo excipiuntur fungi & boleti*, *qui non seminantur*, שאין להם שורש בארץ וגדוליהם מן האויר: *neque etiam radices in terra agunt*, *sed incrementum eorum est ab aere* : vid. *Peah.* cap. 1. §. 4. Omnes igitur terræ fructus quæ requisita hoc canone contenta habent illi decimandi sunt: Illa autem maxime conveniunt frumento, musto & oleo; quod hisce verbis Maim. Hilc. Thrumoth c. 11. §. 1. exprimit מה דגן ותירוש ויצהר מאכל בני אדם וגדולו מן הארץ ויש לו בעלים שנאמר דגנך אף כל כיוצא בהם חייב בתרומות וכן במעשרות: *Sed frumentum*, *mustum & oleum*, *quia cibus sunt hominis*, *incrementum suum e terra atque proprietarios habent*, *quia dicitur* דגנך frumentum tuum, *ideo illa & omnia qis similia*, *ut de Thruma sic etiam de decimis tenentur*.

XVIII. Posterior rerum decimanda-

X rum

rum canun talis eſt : כל שתחלתו אוכל וסופו אוכל אף על פי שהוא שומרו להוסיף אוכל חייב קטן וגדול וכל שאין תחלתו אוכל אבל בסופו אוכל אינה חייב עד שיעשה אוכל: *Quod in initio ſuo & in fine ſuo comeſtibile eſt quamvis cuſtodiatur ut eſca incrementum capiat obligatur de Decimis parvum ſit ſive magnum. Verum omne quod non in initio ſuo ſed in fine ſuo comeſtibile eſt de Decimis non tenetur donec fiat comeſtibile*. Ex priori canone didicimus, omne qnod eſui hominis idoneum ſit, fuiſſe decimandum; cum autem qnædam fruges, veluti inter olera ſunt, quæ ſtatim ac procreverunt comedi ſolent; aliæ vero, veluti arborum, quæ per incrementum eſui aptiores fiunt, ideo præſenti hoc canone earum decimatio ſpecialius definitur, quique priori nititur: cum enim *omne quod comeſtibile eſt*, de Decimis teneatur, neceſſe eſt eas res, quæ in principio ſuo, dum adhuc parvæ & in fine vel perſectione ſua comeduntur, omni tempore decimandas eſſe. Quæ hujns regule explicatio, quoque eſt *Maimonidis*: הם מיני ירקות לפי שהם ראויות לאכילה תכף צמיחתן ואחר גמר גדולן ואין מניחים אותו בארץ אלא כדי שיגדילו והו דרך רוב הירקות ולפיכך הם חייבות במעשר בשעת קטנם או גדולם לפי שהם ראויות לאכילה בין גדולות בין קטנות: *Eorum quæ tum ab initio tum in fine comeduntur, ſunt quædam olerum ſpecies, quæ tum ſtatim ac germinarunt, tum etiam quando perfecta creverunt, eſui idonea ſunt; non autem alio fine in terra relinquuntur, quam ut majora fiant; hæc que natura multorum olerum eſt, atque idcirco de Decimis ſive parva ſint ſive magna obligantur, conveniunt enim eſui ſive magna ſint ſive parva*. Ejuſcemodi olerum ut & quorundam arborum fructuum ſpecies recenſentur *Miſchna Maaſeroth c.* 1. §. 4. ובירקות הקשואים והדלועים והאבטיחים והמלפפונות התפוחים והאתרוגין חייבין גדולים וקטנים: *inter olera cucumeres, cucurbitæ, melones, melopepones, etiam mala & mala citrea tenentur de decimis parva ſint ſive magna*. Quamvis autem *R. Schimeon*, mala citrea parva a decimatione excipiat; attamen *Gloſſatores* juxta enm non decidunt, ſtatuentes ea quoque parva edulia & per conſequens omnino decimanda eſſe.

XIX. Generalis hujus regulæ alterum lemma, priorem canonem pro fundamento habet, cum enim quidam fructus ſint, qui in principio ſuo comeſtibiles non ſunt, tenore dicti prioris canonis nonniſi comeſtibilia decimare ſtatuentis, tandiu quoqne a *Decimis* liberi ſunt, donec eſui idonei fiant. Huc autem Judæi מיני פירות האילן *ſpecies quaſdam fructuum arborum* referre ſolent; quia ſcilicet Levit. XXVII. 40. decimæ ſolvendæ dicantur מפרי העץ *de fructibus ligni* ſive arborum; ideo illi qui in principio ſuo non comeduntur, etiam non decimautur עד שיגדל ויעשה פרי *donec in perfectionem excreverint & fructus evaſerint*, ut explicat *Bartenora ad h. l.* Hinc *amygdala amara*, quæ quando parva ſunt, eſui idonea habentur, atque ea propter tum quoque de *Decimis* tenentur; illius generis *dulcia* vero, cum demum comeſtibilia ſint ſi majora, ideo illa in principio, dum nempe adhuc parva ſunt, libera habentur, neque decimantur donec fiant eſui apta. Et hnnc in ſenſum explicanda ſunt verba *Miſn. Maaſerot. c.* 1. 4. החייב בשקדים המרים פטור במתוקים החייב במתוקים פטור במרים. *quod tenetur in amygdalis amaris id liberum eſt in dulcibus & quod tonetur in dulcibus, id liberum eſt in amaris*, hoc eſt, *amygdala amara* tenentur dum parva ſunt ſed libera dum grandiora, *dulcium* autem contraria eſt ratio, illa enim parva libera ſunt, ſed majora tenentur, ſcilicet ad decimas. vid. etiam *Miſn. Cholin. c.* 1. §. 6. Verum in hoc *Maimon* ſibi non conſtat; in commentariis ſuis Miſchnicis idem de *Amygdalis* decimandis ſtatuit, quod iam recenſuimus: in peculiari autem ſuo *Tractatu de Decimis Cap.* 1. §. 6. ſibi contradicit, dicens: השקדים המרים בין בגדלן בין בקטנן פטורים לפי שאינן אוכל: *amygdala amara, ſive in magitudine ſua ſive in parvitate ſua libera* (de decimis) *ſunt, quandoquidem non ſint comeſtibilia*. Sed merito *R. Joſeph Karo* eum ex *Miſchna Cholin* & *Thalmude Hieroſolymitano* refutat.

XX. Facile ex hiſce, quæ de canonibus Doctorum Miſchnicorum generalibus, quos *de rebus decimandis* conſtituerunt, diximus, atque juxta ipſorum mentem ſpecialius expoſuimus, colligi poteſt, qnouſque Judæi decimandarum rerum legem extenderint, ut adeo neceſſarium non ſit ad quamvis ſpeciem ſingulatim excurrere & in omnes Judæorum παραδείσους ſeu hortos, quales olim procul dubio eximii erant, exſpatiari, quod nimium nos deſatigaret & forte non foret operæ pretium: ſi quis tamen cnrioſus ſit & omnes ſpecies ex aſſe ſcire aveat, enm ad legendos Codices Miſchnicos, פאה *de angulo pauperibus in agro reliquendo*; דמאי *de rebus dubiis decimandis*; תרומות *de ſeparationibus*;

bus; מעשרות *de decimis* . &c. & ferme omnes, qui in primo Thalmudici corporis Seder, qui de זרעים *feminibus* inscribitur, ablegamus; experietur tum ipse non tantum varios *fructuum arborum* species, veluti ficus, uvas, moros, mala punica, persica, amygdala, dactylos, pyra, mala cydonea, olivas &c. variaque *frumentorum genera*, ut triticum, hordeum, avenam &c. Sed & ipsa quoque *olera* atque *hortensilia*, quæ esui hominis apta atque ea propter custodita, nempe cucumeres, cucurbitas, melones, melopepones; varia ceparum aliorumque leguminum genera & quæ non minutiora alia fuisse decimanda; experietur quoque, quam obscura & potissimum ignota quandoque frugum occurrant nomina, in quibus explicandis ipsi Judæi Glossatores, adeo varii & inconstantes sunt, ut nihil certe ex iis colligere poterit; horum enim nonnulli rei botanices, quæ tamen in ejusmodi rebus exponendis non superficiaria requiritur, ignorantissimi sunt; & quæ olim terræ suæ Canaan, de qua adeo gloriantur, fuerit fertilitas ipsi nescientes. Plura ex Plinio, Dioscoride aliisque veteribus sciri possunt, sed res est altioris indaginis. Præstitit hac in re nonnihil *Cl. Guisius Anglus*, felicissimus prædictorum Tractatuum Mischnicorum interpres, qui magno studio multaque in linguis experientia, obscuriorum vocum, tum ex profanis, qui de re botanica egerunt Authoribus, tum ex collatione linguarum Orientalium, sensum eruere fategit.

XXI. Possemus quidem in recensendis pluribus rebus decimandis supersedere, nisi verba Christi ad Pharisæos in Math. XXIII. 23. & Luc. XI. 42. aliud juberent; quæ, cum species quasdam rerum decimatarum recenseant, si examinaturi & cum traditionibus collaturi fuerimus, nihil alieni nos facturos putamus, in quo tamen nobis præivit *Cl. Lightfootus ad h. l. Op. Tom. II. p.* 359. Primum quod citatis locis a Pharisæis decimatum memoratur est ἡδύοσμον quod ordinarie vertitur per *mentham*; quæ ipsa vox מינתא quoque occurrit in Misch. עוקצים seu *de Petiolis Arborum c.* I. §. 2. Vocatur alias a Magistris הנרנה *Mischna Scheviith. c.* VII. §. 12. (error est sane typographicus in *Lighfoot. l. c.* qui citat c. I. I. quem secutus est *Cl. Otho in Lexico Rabbinico p.* 151.) hanc autem vocem *Maimon* & *R. Nathan* explicant per מינתא *Mentham*, addit *Musaph Aruch*, ita quoque vocari בלשון יוני ורומיי in *lingua Græca & Latina*.

Raschi (citante *Lightfooto*) suavis odoris herbam esse dicit, ideirco eam boni odoris gratia in Synagogis spargi solitam unde forte Græcis ἡδύοσμον dicta: occurrit quoque in *Gemara Nidda. fol.* LI. *col.* a. Scholiastæ Hebræi dicunt Arabice vocari نعنع *Mentha*. Quamvis autem expresse non legatur hanc herbam fuisse decimatam, id tamen propter verba Christi in dubium non est vocandum; præterea ex regulis supra expositis, illa omnino erat decimanda, quandoquidem in usum hominis cedit &c. Vid. *Misn. Scheviit. c.* VII. §. I. Alterum, a Matthæo recensitum, quod decimatum dicitur est ἄνηθον, Latinis *anethum*; ac si dicatur παρὰ τὸ ἄνω θεῖν quod cito crescat. Hebraice vocatur שבת *R. Obad. de Bartenora ad Misch. Peah. c.* III. §. 2. שבת ירק שקורין לו אניט"ו בלע"ז: *Schebath olus est, quod Italice vocatur Anetho*; eodem modo interpretantur *Maimon*, *R. Nathan* & alii. Anethum autem hoc decimatum fuisse, videri potest *Misch. Maaseroth. c.* IV. §. 5. quamvis disputetur, an omnes hujus herbæ partes, i. e. olus, semen & flores, fuerint decimatæ: רבי אליעזר אומר השבת מתעשרת זרע וירק וצירין וחכמים אומרים אינה מתעשר זרע וירק אלא השחלים והגרגיר בלבד: *R. Eliefer dicit, anethum decimatur quoad semen, olus & flores; sapientes vero dicunt, non decimatur* semen & olus *nisi in nasturtio & eruca tantum*. Eadem ferme reperuntur in *Gem. Avod. Zara fol.* VII. 2. רבי ישמעל רבי אליעזר אומר השבת מתעשרת זרע וירק וזירין *R. Ismael dicit R. Eliefer dicit* השבת (quod & hic glossatores per *Anethum* exponunt) *decimatur quod ad ipsam herbam, semen & flores*. confer. etiam *Mischn. Okezim c.* III. §. 4. & ibi *Maimonidem*. Quicquid autem de hujus oleris partibus decimandis disputetur, certum tamen est, tum ex Christi tum ex Mischnicorum verbis, illud fuisse decimatum. Et forsan non sine ratione dici posset jam Christi tempore de hoc olere decimando disputatum fuisse, atque ut nimiam Scribarum & Pharisæorum in solvendis decimis ἀκρίβειαν notaret, ejusmodi olus, quod nonnulli dupliciter vel tripliciter decimarunt, in exemplum produxisse. Tertium tandem cujus Christus meminit, est κύμινον *Cuminum*. Id decimatum fuisse, totidem verbis legitur in *Misn. Demai cap.* II. §. I. ואלו דברים מתעשרים דמאי בכל מקום הדבילה והתמרים והחרובין והאורז והכמון: *Ista res sunt quæ dubia omni loco decimantur, palatha, dactyli, siliquæ, oryza & cuminum*. Sed *Lucas* non meminit neque

X 2 ane-

anethi neque *cumini*, sed illorum loco substituit *πήγανον καὶ πᾶν λάχανον*. *Rutam* & *omne olus*. Πήγανον Rabbinis dicitur פיגם Arabians سذاب quæ plane eædem sunt voces & *rutam* significant: Aliter hæc verba *Arabibus* vocatur سذاب *Rutam*; hinc *Maimon* Hebræum פיגם per utrumque explicare solet; vid. eum ad *Misch. Kilaim c.* I. §. 8. *Scheviith c.* IX. §. I. *Oketzim c.* I. §. 2. Diximus jam supra §. XVI. ex Mischna *Scheviit* *Rutam* a decimis liberam pronuntiari; sed sine dubio plures erant rutarum species, quemadmodum a Botanicis distingui solent in *Sylvestrem* & *sativam* vel *hortensem*: priorem, ut quæ in locis publicis vel in pratis crescat cujus adeo possessores nullam curam habent, Mischnici a decimis eximunt, hanc Arabes حرمل *Harmala* vocant: Illa itaque quam Christus Pharisæos decimasse dixit *ruta hortensis* fuerit oportet, & in locis Mischnicis *Kilaim* & *Oketzim* cum aliis recensetur hortensilibus quæ ירקות *olera* appellantur. Denique πᾶν λάχανον omne olus, a Pharisæis decimatum dicitur; Hebraice esset כל ירקות Deut. XI. 10. גן ירק *Alexandrini* transtulerunt κῆπος λαχανίας *hortus olerum*. Ac si Christus dixisset: Vos Scribæ & Pharisæi, non tantum mentham, anethum, cuminum, rutam sed etiam *πᾶν λάχανον omne olus* & quodcunque in hortis satum procrescit, adeo accurate decimatis &c.

XXII. Verum enim vero nondum satis de verbis hisce Christi dictum: restat adhuc ut quædam de difficultate & controversia, quæ inter Philologos super illis orta & agitata est, dicamus. Nempe, quærebatur quid de olerum tum eorum, quorum Christus hic meminit, tum & reliquorum decimatione, statuendum sit: Num illa ex tenore legis divinæ de decimis datæ, an vero ex statutis sapientum vel superstitione aliisque de causis, præter mentem & intentionem legislatoris decimata fuerint? Ut autem hanc controversiam accuratius tractemus & quid de ea affirmandum vel negandum sit sciamus, necesse erit, utriusque sententiæ proferre rationes & argumenta, quibus tum nostram qualemcunque ἐπίκρισιν & opinionem addemus.

XXIII. Sunt ergo inter Philologos & Sacræ Scripturæ Interpretes, quos inter *Beza*, *Piscator*, *Drusius*, *Casaubonus* recensentur, qui ex hac Christi in Pharisæos objurgatione, olera non secundum intentionem & mentem divini legislatoris, sed ex sapientum in lege scripta non fundatis constitutionibus a Judæis fuisse decimata asserunt, hisce nixi rationibus. *Primo*, colligunt id ex ipsis verbis Christi, quod si enim olera ista ut mentham, anethum, cuminum, rutam &c. ipse Deus decimari voluisset, quæ ratio fuisset, quare Christus Pharisæos & Scribas, propter exactam horum decimationem objurgasset, quæque causa ea propter Væ in ipsos exclamandi? si fuisset præceptum olera decimandi bene fecissent Pharisæi, nullum ideo merentes increpationem. *Secundo*, in lege nonnisi *frumentum*, *mustum*, & *oleum* decimanda juberi, attamen in frumento, quinque species triticum, speltam, hordeum, avenam & spicam vulpis includentes: ubi enim in lege de decimis nomen *proventus* adhibeatur, has tres species frumentum scil. mustum & oleum subjici: hinc *Drusius ad Math.* XXIII. ad verba: decimatis mentham, *hoc faciebant*, inquit, *ex traditione seu disciplina maiorum*, *non ex lege: Nam in lege est decimas proventus tui* תבואתך. *Olera autem non vocantur proventus id est* תבואה, *nec sub eo nomine comprehenduntur*, *quod notatum in Libro præceptorum fol.* CXLV. *col.* 2. *Tertio* hanc sententiam defendunt ac confirmant ex ipsorum Judæorum confessione, dicentium מעשר ירק דרבנן *decimationem olerum esse a Rabbinis*. *Gem. Babyl. Joma fol.* LXXXIII. *col.* 2. Et *Maimon. Hilc. Thrumoth. c.* II. §. 6. de olerum decimatione ita scribit: הירקות אף על פי שהן מאכל אדם אינן חייבין במעשרות אלא מדבריהן לפי שנאמר במעשר תבואת זרעך תבואה ויצאו בה אבל הירקות אינה בכלל התבואה וכן יראה לי שהוא הדין בתרומה שהרי נאמר בה דגנך תירושך ויצהרך כל תרומה לאלו אבל תרומת הירק מדבריהם במעשר: *Olera quamvis sint cibus hominis, non tamen tenentur de decimis nisi ex verbis sapientum; quandoquidem dicitur de decimis proventus seminis tui; proventus tui & quæ ipsi simile est, sed olera non comprehenduntur sub proventu; & ita mihi videtur etiam idem jus esse quoad Thrumam, de qua dictum est*, frumenti tui, musti tui & olei tui & *quæ sunt similia*, *sed Thruma olerum quoque est ex statutis sapientum*, *quemadmodum etiam decima*. Hæc potissima sunt argumenta, quibus Viri quidam Docti, probare conantur decimationem olerum esse instituti humani, authoritate sapientum Judæorum introductam, atque ea propter Servatorem nostrum Pharisæos & Scribas merito increpasse, utpote qui rigidiores humanarum quam divinarum legum observatores se exhibeant. Sed audiatur & altera pars.

XXIV. Sententiæ alterius patroni, ole-

olerum decimationem ipſa divina lege præceptam & generalioribus verbis impliciram ſtatuentes, rationibus quoque non indigent, neque quicquam obſtaculi pro ſua ſententia in Chriſti verbis deprehendunt, e contrario putantes illa ſuæ ſententiæ quam maxime ſavere; Etenim, *Primo*, dicunt, Chriſtum horum olerum decimationi opponere *τὰ βαρύτερα τῦ νόμυ graviora legis*, ergo etiam horum *ἀποδεκάτωσιν* ad legem, videlicet ſaciliora legis præcepta pertinere. *Secundo*, Chriſtum ſubjungere *ἔδει oportere* hæc ſacere, ſolvere nempe nominatorum hortenſilium decimas, qua voce manifeſta ad ſolvendas decimas obligatio indigitetur, alias Chriſtus illam nequaquam de illis uſurpaſſet. Atque ita Chriſtum illam olerum decimationem non ſimpliciter improbaſſe, ſed præpoſterum ſtudium in re minnta reprehendiſſe, quando judicium miſericordia & fides multo graviora interim negligebantur, quorum hæc facere quidem illa vero non intermittere debebant; nihilominus tamen Phariſæos in levioribus hiſce rebus, rigidos legis divinæ obſervatores & exactores videri voluiſſe, igitur eas in lege divina ſuiſſe demandatas. *Tertio*, quod ad verba legis Levit. xxiii. 30. Deut. xiv. 22. ea dicunt eſſe generalia; quando jubetur, *decimabis omnem proventum ſemiuis tui*; id de omni quod in agris vel hortis vel vineis ſeminatur & ex terra provenit, intelligunt; hinc *Alexandrini* per *παντὸς γεννήματος* reddiderunt: Vocem autem תבואה latius eſſe accipiendam & *olera* quoque illa comprehendi poſſe, quemadmodum etiam *Kimchius* eam omnibus fructibus eſui aptis competere dicit: conſ. quæ de hac voce ſupra §. iv. prolixius diximus. Quando autem alibi in lege ſpecies, uti frumentum, muſtum & oleum, exprimantur, non inde ſequi alias legi decimationis non ſuiſſe ſubjectas, has memorari quia præcipuæ ſunt; omoes alias, quæ ſeminatæ e terra procreverint lege illa ſimul ſuiſſe obligatas: licet igitur mentham, cuminum aliaque leviora olera magiſtri decimanda doceant, eos propterea legi ſcriptæ nihil addere, cum hocce magiſtrorum ſtatutum in virtute literæ contineatur. Ita erudite de hac quæſtione *Cl. Hottingerus, S. S. Theolog. & Antiqq. Jud. Profeſſor meritiſſimus, Patruelis & Præceptor olim meus Venerandus, in notis ad Godwin. Moſen & Aaron. p.* 865. differit. *Quarto*, ſunt qui argumentum, ad hanc ſententiam probandam eliciunt ex ii. Chron. xxxi. 5. ubi præter tres ſpecies in Moſe memoratas mentio fit דבש *& omnium quæ gignit ager* decimandorum: vox autem דבש ſive per *mel* ſive *dactylos palmarum* vertatur perinde ipſis videtur: certe ſi non olerum decimationem probat ſaltem ternarium iſtum numerum (de frumento, muſto & oleo) diſcurit, ut loquitur *Sixtinus Amama in Commentariolo de Decimis Moſaicis edito Franeq.* 1618. *4to.* & inſerto *Bibliis Criticis poſt Deut. cap.* xxvi. Obſervant inſuper, haberi l. c. illud generale כל תבואה *omnis proventus* agri; uti igitur, inquiunt, numerus ille ternarius in Moſe non excludat דבש, ita nec alias ſpecies & per conſequens nec olerum decimationem. *Quinto*, quod ad authoritatem ſupra citatorum Rabbinorum, illis alios pro ſuæ ſententiæ defenſione opponunt, quos *Sixtinus Amama l. c.* producit: *Nec hic* (ad probandum olera ex lege fuiſſe decimata) *authoritate Rabbinorum deſunt, ut Hebræos Hebræis opponamus. Ecce enim Hiskuni ad Levit.* xxvii. 30. de ſemine terræ; *complectitur etiam allium* שחלים (*i. e. leonticen vel leontium vel leoninum ſemen vel leotipalium*) *&* גרגיר. Peſikta *comprehendit ſemen allii* והשחלים והגרגיר *jam vero* גרגיר *ſemen oleris eſſe, colligitur ex Libro Præceptorum Majore, nam in eo diſerte Schochalim &* גרגיר ושאר ירקה & reliqua olera. *Rurſus ad*, ex fructu arborum; Peſikta *comprehendit omnes fructus arborum; Rurſus ad illud* de ſemine terræ; *non de ſemine omni, quia excipit legumina quæ non eduntur, ut ſemen rapi & raphani* &c. Hucuſque Amama. Atque hæc illa ſunt argumenta, quibus, ad ipſorum etiam olerum, vel quorumvis viliſſimorum hortenſilium, modo fuerint *βρώματα* decimationem Judæos lege Moſaica fuiſſe obligatos Viri Docti probare conantur.

XXV. Reſtat nunc ut noſtram qualemcunque *ἐπικρίσιν* de hoc ſententiarum divortio addamus. Ut autem rem paucis expediamus, ea ſententia, quæ *olerum decimationem* in ipſa divina lege fundatam eſſe ſtatuit, utpote firmis ſatis argumentis fulta, non obſtantibus contrarium ſentientium ſupra recenſitis rationibus, amplectenda nobis videtur. eo autem animo hanc ſententiam non defendimus, ac ſi *Doctoribus* quibuſdam *Miſchnicis*, vel aliis Rabbinis (qui nimis male apud Chriſtianos quandoque audiunt) nobiſcum ſentientibus adulari, atque ita *Miſchnæ* authoritatem nimium extollere, vel omnem Judaicarum *παραδόσεων* farraginem (quæ ipſæ non ſemper exacte examinantur) approbare velle-

lemus, iis enim nullum sacramentum diximus, nec *in Mischnicorum* verba, quod non esset libertatis Christianæ, juravimus; sed id solo veritatis, cui etiam soli litavimus, studio, facere instituimus: putantes verba divinæ legis in præceptis de Decimis usurpata, adeo significantia esse, ut ad Thesin nostram probandam Rabbinorum authoritate non adeo opus sit.

XXVI. Argumentis, quæ pro nostra sententia præcedenti paragrapho narravimus, plura non addemus, sed tantum ea quæ in contrarium afferri solent, examinabimus, quædam quæ ad rei illustrationem pertinere videbuntur subjuncturi. Primum argumentum quod §. XXIII. protulimus, sumtum est ex verbis *Christi*, Pharisæos ob *olerum decimationem* objurgantis, quod Christus non fecisset, si *olera* ex lege decimari debuissent. Sed attendendum hic est, Christum toto hoc capite in eo esse, ut doctrinam atque vitam Pharisæorum, quæ tota hypocritica erat, describeret; eos, ut qui in *Cathedra Mosis*, adeoque ut legis Mosis Judices & executores alloquitur, proin adhortatur populum, ut omnia quæ ipsi dicant servent, modo opera ipsorum non imitentur, eos enim quædam dicere, quæ ipsi non observent; talia quidem opera eos facere, quæ in hominum, a quibus videri volebant, oculos incurrunt, negligentes interim ea, quæ interiorem hominem constituunt; quorum catalogum satis prolixum Christus recenset; inter quæ talia sunt, quæ si Scribæ & Pharisæi puro corde, vero Dei & proximi amore præstitissent, bene fecissent, veri legis observatores fuissent. Sed quum id præpostere fecerint, legem quidem quoad externam literam observantes, nunquam tamen de vero ejus scopo cogitantes: atque hunc quoque in modum in decimarum solutione se gesserunt, omnia quæ ἔδει *oportebat* decimare, quam exactissime ad mentham, anethum, cuminum, rutam & πᾶν λάχανον, omne olus usque decimarunt; certe exacta illa Decimarum solutio, præsertim Servatoris nostri tempore, quo pauci erant, qui נאמנין *fide digni* erant de decimis, res erat, ad עם הארץ *plebeiis* se ostentandum apta nata; quod exemplo quoque illius Pharisæi, qui eodem tempore cum Publicano in Templum ad precibus fungendum, ascendebat, patet, qui, ut clare a Publicano se distingueret, de jejuniis suis quavis septimana repetitis, & exacta decimarum solutione admodum gloriabatur. Luc. XVIII. 10. Sed quid commodi inde habuit? Certe nihil, licet juxta legem decimaverit; cum e contra Publicanus, qui humilis & ex conscientiæ suæ convictione, non operum aliquo merito nixus, peccatorum remissionem petiit, magis justificatus quam ille in domum suam descenderit. Eadem etiam ratio est, quare Christus h. l. Pharisæos objurgaverat, quod tam exacte *olera* decimaverint, quandoquidem graviora legis, ut Judicium, misericordiam ac fidem intermittebant, ad quæ tamen in solutione decimarum omnino attendere debuissent, oportet enim utrumque facere & neutrum omittere. Similiter quoque Deus Israelem Mich. VI. 7. 8. alloquitur; ubi cum Deus dixerat se non magnopere tot sacrificiis & oblationibus delectari, additur: *Indicavit Tibi, O homo! quid sit bonum, & quid Dominus requisivit a te,* כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלהיך: *nisi ut exerceas jus, & ames benignitatem & humiliter ambules cum Deo?* Hæc eadem quoque sunt quæ Christus probabiliter ad hunc *Michææ* locum respiciens) tanquam τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, id est, *κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν* a Pharisæis postulavit. Quemadmodum igitur illorum verborum sensus non est, ac si Israelitæ offerendo victimas & oblationes rem lege non præceptam, atque adeo male fecissent; sed sensus est sacrificia sine exercitio juris, benignitatis & humilitatis omnino ipsi displicere; Ita idem quoque Christi scopus est Pharisæos quoad *olerum* decimationem increpantis; scilicet eos Deo in earum etiam exactissima solutione, qualis in lege præcepta, si interim jus, misericordiam & fidem ut graviora legis, & ad quæ Deus potissimum respicit, negligant rem minus gratam facere. Atque hunc verborum Christi ad Scribas & Pharisæos, non tortum vel alienum, sed simplicissimum sensum esse putamus.

XXVII. Secundum argumentum, quod §. XXIII. recensuimus, petitum est ex Mose, ubi nonnisi frumenti musti & olei sub voce תבואה decimandi, mentio fiat; hanc autem vocem de *oleribus* sumi non posse & consequenter *olerum* decimandorum nullum in lege extare præceptum. Plura quæ ad hujus argumenti responsionem pertinent, ab initio hujus exercitationis, diximus; exposuimus enim ibi ipsas leges, quæ res decimandas præcipiunt, quæ omnia non opus est ut repetamus. Observavimus legem esse tum *generaliorem*, tum *specialiorem*; illam exprimi per כל זרע הארץ *omne semen terræ* vel ut alibi dicitur

citur per כל תבואת זרע *omnem proventum ſeminis*; פרי העץ *fructum ligni vel arborum*. Hanc vero per דגן תירוש יצהר *frumentum muſtum & oleum*. Jam vero quivis videt per כל זרע vel כל תבואת זרע *omne ſemen vel omnem proventum ſeminis*, non tantum *frumentum* vel varia ejus genera, ſed omne quodcunque illud ſit, quod ſemine in terram projecto procreſcit, in quorum numerum procul dubio olera quoque & *hortenſilia* quæ ſata procreſcunt, recenſenda ſunt: certe non opus erat ut omnia, quæ erant decimanda narrarentur, ſufficiebat talem adhibuiſſe phraſin, quæ res decimandas indicaret. Eadem ratio eſt vocum פרי העץ, licet enim ſolum nominentur *fructus vitis & oleæ* decimandi, quis tamen negabit plures arborum fructus decimatos? nulla apud Moſen dactylorum decimandorum mentio injicitur, eos tamen II. Chron. XXXI. 5. decimatos fuiſſe legitur, unde facile colligi poteſt alias quoque plures licet ſpeciatim non nominentur, tamen ad decimas fuiſſe obligatas. Ergo per תבואת *proventum ſeminis*, non tantum דגן vel quinque, ut numerari ſolent, *frumenti* ſpecies, ſed omne, ut diximus, quod ſemine in terram projecto procreſcit, & conſequenter etiam olera intelligenda. Quod attinet ad vocem תבואה quam *Cl. Druſius* imprimis urget, quod ea de *oleribus* non poſſit ſumi, ad id jam §. XXIV. reſponſum eſt, eam nempe vocem latioris eſſe ſignificatus; ſed ponamus etiam eam ſolum comprehendere frumentum, muſtum & oleum, nondum tamen inde ſequitur, *olera* ex lege non fuiſſe decimata, non enim ſolum dicitur ut deciment כל תבואה *omnem proventum*, ſed etiam כל זרע הארץ *omne ſemen terræ*, quam phraſin non de ſolo *frumento* intelligi poſſe, toties diximus. Ex hiſce itaque clare liquet, olerum decimationem verbis legis divinæ nullatenus contrariari, ſed eam, ſi virtutem literæ probe conſideremus, in iis implicitam, proin etiam præceptam fuiſſe.

XXVIII. Sequitur argumentum tertium, nempe propria Judæorum confeſſio *olera* non ex *lege* ſed *Sapientum* conſtitutionibus fuiſſe decimis ſubjecta, uti loca ex *Gemara Babylon. fol.* LXXXIII. *col.* 2. *& Maim. Hilc. Thrumoth c.* II. 6. id clare oſtendunt. Sed & hoc argumentum parum roboris habet, quandoquidem, ut *Cl. Amama* ſupra locutus erat, hiſce Rabbinis, ſi Rabbinorum authoritate pugnandum ſit, alii bene multi opponi poſſunt. Id itaque obſervandum hanc aſſertionem מעשר ירקות מדבריהם *decimationem olerum eſſe a Rabbinis*, apud Judæos non eſſe generalem, ſed inter ipſos quoque de illa eſſe controverſiam. In *Gemar. Hieroſol. Maaſeroth. fol. m.* I. *f.* 2. Doctores ex loco Deut. XIV. 22. olerum decimationem, ut divina lege mandatam, eodem modo quo apud *Cl. Amama*, ex *Hiskuni & Peſikta*, & nos præcedenti paragrapho, probant; Locum, quia prolixior eſt, noluimus exſcribere, cum ejus ſenſum jam ſupra exhibuerimus. Huic tamen ſententiæ ibidem ſe opponit *R. Iſai fil. Jehuda*, ſtatuens quoque מעשר ירק מדרבנן *decimationem olerum eſſe a Rabbinis*. Sed in *Gemar. Babyl. Roſch. Haſch. fol.* XII. *col.* I. dicitur eam quoque eſſe דאורייתא ex lege; & מדרבנן a Rabbinis; ubi *Raſchius* in gloſſa: תנא תני ירקות שמעשרותיהם מדרבנן כ״ש שחייבין מדאורייתא *Traditio eſt de oleribus quod eorum decimatio ſit a Rabbinis quanto magis ex lege*. Cum itaque *Thalmudiſtæ* ipſi inter ſe non conveniant, inde quoque eorum aſſeclæ in partes abierunt. In Miſchna tamen hæc controverſia, quantum ego ſaltem ſcio, nullibi tangitur, ſed tantum hæc olerum decimatio, adeo exacte quoad tempus & modum ea decimandi ac frumenti, vini & olei deſcribitur, ut inde forte præſumi poſſet, ejus collectores in eam, quam hucuſque defendimus, inclinaſſe opinionem. Verum quicquid ſit, ſufficiunt divinæ legis verba, quibus illa Chriſti ad Scribas & Phariſæos non contrariantur, quod niſi fallimur ſatis hucuſque oſtendimus. Sed non Judæi tantum verum etiam Veteres Chriſtiani ejuſmodi minuta olera & alia quoque decimaſſe leguntur: Illi enim præter agrorum & arborum fructus, vinum, frumentum, etiam de cannabe, lino, rapis, braſſicis, oleribus, herbis ſylveſtribus, piſis, milio &c. etiam animalium reditibus, veluti de lana, fœtu, lacte, caſeo &c. decimas ſepararunt, quemadmodum id ex *Nob. Ictis. Carpzov. Definit. Eccleſ. Lib.* I. *def.* 131. *Ziegler. ad Lancellotum Lib.* II. *Tit.* 26. §. 3. refert *Quenſtedt. in Diſſertat. de Decimis Chriſtianorum*; §. IV. in quibus forſan Judæos imitati ſunt; Ita quoque *Perſas*, qui multa alia a Judæis aſſumſerunt, de quibuſdam leguminibus decimare, teſtis eſt accuratiſſimus Perſicarum rerum recens ſcriptor *Chardin in ſuo Itinerario Perſico Tom.* VII. *p.* 335.

XXIX. Poſtquam hucuſque *res decimandas*, tum earum, quarum Sacræ Literæ, tum & earum, quarum Miſchnici meminerunt, prolixe ſatis expoſuimus, nunc adhuc eas quæ Judæi a decimis

cimis liberas pronuntiant, paucis indicabimus. Ex supra explicatis Regulis generalibus Thalmudicis facile colligi potest, eas res quæ cibus ordinarius hominibus non sunt, sed quæ famis tantum tempore ex necessitate comeduntur, etiam eas, quæ cibus ordinarius sunt bestiarum ad *decimas* non obligari, quod exemplis illustravimus supra paragrapho xv. Juxta alium canonem a decimis libera sunt omnia quæ *juris* sunt *communis*, nullum habent proprietarium a quo custodiantur & curentur, licet fructus alias comestibiles sint; inde consequitur dona pauperum, ut spicilegium, manipulum oblitum & angulum in agro relictum, quoque esse libera, utpote quæ ad proprietarios non pertinent, sed pauperibus communia fiunt: Et eadem quoque ratio est, quod anno quovis septimo in Israelitica terra nullæ decimæ fuerunt solutæ, quandoquidem illius anni fructus erant sponte nati, nullum proprium habebant possessorem sed omnibus erant communes, conf. §. xvi. supra. Porro, illæ etiam fruges a lege decimarum excipiuntur, quæ incrementum suum non habent e terra, id est, quæ semine in terram non studio projecto efflorescunt, neque in terra radices agunt, quo referri possent ea, quæ sponte crescunt & quæ sub nomine proventus non veniunt, licet quædam eorum comedi soleant. conf. §. xvii. Hi igitur fructus juxta axiomata illa generalia ad separandas ex iis Decimas, non erant obligati, quippe requisita in illis contenta, in se non habent: quæ ex superioribus paucis repetere, & una serie recensere volumus.

XXX. Sunt adhuc alia, præsertim olera & horum quædam semina quæ libera pronuntiantur a decimis, quorum catalogus in *Mischna Maaseroth. cap.* v. §. 8. hunc in modum narratur: שום בעל בכי ובצל של רכפא ונריסין הקילקין והערשים הסצריות רס״א אף הקרקס רבי יוסי אומר הקוטנים מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית זרע לוף העליון זרע כרישים זרע בצלים זרע לפת וצנונות ושאר זרעוני גנה שאינן נאכלין פטורין מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית שאף על פי שאביהן תרומה הרי אלו יאכלו *Allium fletum causans, cepa Richpensis, fabæ Kilkenses* (sunt nomina locorum) *lentes Ægyptiacæ. Rabbi Mejer quoque dicit Carcas,* (species brassicæ, alii fabarum) *Rabbi Jose dicit, etiam Kornim,* (species lentium) *libera sunt a Decimis & comparantur a quolibet homine anno septimo. Semen Loph superioris* (dicitur species ceparum) *semen porri, semen ceparum, semen raphanorum & raparum & reliqua semina hortensia, quæ non cedunt in cibum, libera sunt a decimis & comparantur a quolibet homine anno septimo; etsi enim pater eorum fuerit oblatio prima, illa comeduntur tamen.* Nempe hæc semina ejusmodi esse dicunt, quæ in cibum hominis non cedant, illius autem seminis, quod non sit edule, comedere licet incrementa: per *patrem*, juxta modum loquendi apud Judæos satis frequentem & varie adhibitum, intelligitur hic semen, quod patrem illius, quod inde crevit, vocare solent. Speciatim quoque statutum est de *Coriandro*, id quando satum est nonnisi pro semine, liberum est a decimis, sed si, ut accipiat olus decimaverit, tenetur: *Misn. Maaseroth. c.* IV. 5. כסבר שזרעה לזרע ירקה פטור זרעה לירק מתעשרת זרע וירק *Coriandrum quod quis sevit pro semine, liberum est; at si id severit ut inde accipiat olus, decimabit semen & olus.* Sed de seminibus diversimode tradiderunt Judæi, alii ea libera pronuntiant, alii distinguunt inter comestibilia & non comestibilia, alii aliter; sed res est parvi momenti.

XXX. Videtur tamen *Illustris Grotius* ova quoque lac & caseum a Judæis fuisse decimata, autumasse. Ita enim verba gloriantis Pharisæi Luc. XVIII. 12. Ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι *omnia quæ possideo, decimo,* explicat: Hebr. כל אשר לו *non illa tantum, quæ vulgus solet decimis subjicere, poma & fruges sed & ea quæ controversi sunt juris, puta minora olera, ova, lac, caseum, potius meis commodis aliquid detrahens, quam ut quicquam faciam contra τὰς παραδόσεις.* Sed de his rebus a Judæis decimatis, apud Judæorum Jurisconsultos ne γρῦ quidem deprehendi, potius contrarium traditur, pugnant etiam cum eorum canonibus generalibus, quandoquidem hæ res incrementum suum proprie e terra non habent. In *Mischna. Nidda. cap.* VI. §. 5. hæc leguntur: כל שחייב במעשרות מיטמא טומאת אוכלים שמיטמא טומאת אוכלין ואינה חייב במעשרות *Quod tenetur ad Decimas, id polluitur immunditie cibi, quod vero immunditie cibi polluitur id non tenetur ad decimas.* Quæ verba *Maimon.* & *R. Obad. de Bartenora* ex Gemara ita exponunt: ואין לך דבר חייב במעשר שאינו אוכל ויש שיטמא טומאת אוכלים ואינה חייב במעשרות כגון בשר ודגים וביצים שאינן גדולי קרקע: *Quicquid tenetur ad decimas id polluit immunditie cibi, quia nulla res, quæ non est comestibilis, ad decimas tenetur; & quicquid immunditie cibi polluitur id*

non

non tenetur ad decimas, ut sunt caro, pisces & ova quæ ex terra non procrescunt. Eadem quoque ratio est lactis & casei aliorumque hujus generis ciborum, qui liberi a decimis habentur; non enim tantum esus vel custodia, sed etiam quando e terra procrescit, rem faciunt decimandam.

XXXII. Arboris intra domum plantatæ fructus liberi quoque a decimis solvendis habentur: vid. in Gem. Hieros. Orla. fol. m. 1. fac. 2. veruntamen *R. Mos. Fil. Maimonidis*, illos ex Sapientum constitutionibus teneri putat; id quod hisce verbis in *Hilc. Maaseroth.* c. 1. §. 10. indicat: אילן שנטעו בתוך הבית פטור מעשרות שנאמר עשר תעשר את כל תבואת זרעך יוצא מן השדה ויראה לי שהוא חייב במעשרות מדבריהם שהרי תאנה העומדת בחצר חייב לעשר פירותיה אם אספן כאחרין: *Arbor intra domum plantata libera est a decimis; quia dictum est* (Deut. XIV. 22.) decimando decimabis omnem proventum seminis quod egreditur ex agro. *Sed mihi videtur, quod illa teneatur ad decimas ex statutis sapientum; quandoquidem etiam ficus, quæ stat in atrio quoad ejus fructus ad decimas obligatur*. Scilicet, quia in l. c. dicitur decimandum esse quod *educitur ex agro*, idcirco putat arborem in domo privata plantatam ex lege quidem esse liberam; sed cum Sapientes Misch. Maaseroth. c. III. §. 8. de ficu in atrio plantata, quæ שדה dici non potest, statuerint eam omnino, si junctim ejus fructus colligantur, decimandam, idcirco de arbore intra domum plantata idem censendum esse.

XXXIII. Monuimus jam ab initio hujus Exercitationis præter terræ fruges, *Bestias* quoque *boves* nempe & *oves* legi de Decimis fuisse subjectas. Consultius autem ducimus, si prius omnia, quæ in decimandis frugibus erant observanda, explicaverimus, antequam ritum *Bestias* decimandi describeremus, ille enim plane singularis erat & in alium usum conducebat.

EXERCITATIO QUARTA

De vario decimationis fructuum terræ tempore & an & quomodo accedente illo tempore de fructibus comedere licitum fuerit.

A R G U M E N T U M.

Dicendorum series. Tempus decimationis *ex Deut.* XIV. 22. *definitur. Phrasis* שנה שנה *significatus. Non omnibus & singulis annis eadem*, Anno *autem* septimo *nulla decimæ solutæ. Diversa* anni principia *Judæorum recensentur. Convenientia* Mensium *Hebræorum cum nostris certa dari nequit. Principium anni plantationis arborum. Ex Levit.* XIX. 23. de jure plantæ quarti anni *explicatur, unde investigatur annus recentis arboris decimandæ. Tempus decimationis arborum est* XV. Mensis Schebat. *Fructus ante & post hunc diem maturi, quando decimandi: distinctio arborum, quæ* unam *& quæ* duas *habent* areas. *Non omnes arbores* ad XV. Schebat *maturescunt, ut* filiquæ, dactyli, ficus, *quæ decimandæ juxta maturitatem. Ad investigandum Tempus decimationis* frumenti *observatur duplicem esse* messem *unam* hordeaceam *alteram* triticeam. *Subjungitur seu anni tempestatum juxta Judæos, tabula. Sed* Messis *tempora, si fructus ordinario tempore non sint maturi, per* intercalationem, *cujus variæ aliæ sunt causæ, & hinc etiam* decimationis *differuntur, quod publica authoritate promulgabatur. Post indicatum varium* decimationis tempus, *indigitatur in quo statu quæque frugum species legi de decimis subjiciatur, & quænam earum sit* area, *quam Rabbini* גורן *vocant: de qua multa producuntur exempla. Frugum decimandarum* opus *debet esse* perfectum נגמר מלאכתן *quod explicatur. Frugum decimandarum, postquam accessit decimationis tempus*, comestio *quousque licita. Quid sit* אכילת עראי comestio accidentalis. *Variis casus licitæ comestionis & vetitæ recensentur & quæ posterioris sit* pœna, *indicatur*.

I. **F**Rugibus Terræ, ad decimas solvendas *obligatis* & *liberis*, expositis, ordo nos ducit, ut de *Tempore*, quando nempe de iis decimæ fuerunt separandæ, dicamus. Series autem dicendorum talis erit: *Primo*, varium tempus, pro variis frugum speciebus constitutum, indicabimus; *Dein*, in quo statu frugum area quoad decimas fuerit; *denique*, an & quomodo accedente decimationis tempore, de frugibus decimandis edere licitum fuerit vel prohibitum.

II. Tempus in ipsa lege Deut. XIV. 22. definitur: עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה: *Decimando decimabis omnem proventum seminis tui & quod egreditur ex agro singulis annis*. Phrasis illa שנה שנה frequens est in scripturis, ubi sæpius substantivum idem, eodem casu & numero repetitum occurrit,

rit, ad *emphasin* & *evidentiem* rei etiam *continuationem* indicendam; vel ad *multitudinem* vel etiam ad *distributionem* significandam; quod pluribus exemplis probant, *Cl. Buxtorf. Thes. Grammat. Lib.* II. *cap.* II. *p.* 332. *edit.* 1663. & *Cl. Glassius Philolog. Sacra*, *Lib.* III. *Tract.* I. *p.* 546. *edit. Lips. ult.* Hoc nostro loco *distributionem* indicat, ubi posterius substantivum loco adjectivi distributivi est, quo Hebræi carent: ita ואתם מטה מטה וקח *Et aicipe ab ilsis virgam virgam*, id est, singulas virgas. Num. XVII. 2. conf. Nom. XXVIII. 21. & passim alibi. Ita quando & h. l. dicitur, ut Israelitæ quam accuratissime deciment שנה שנה *anno anno*; id intelligendum qnoque est de *singulis annis*; accurate decimabitis *singulis aanis*; conf. Deut. XV. 20. I. Sam. I. 7. VII. 16. *Tremellius* & *Junius* quoque verterunt, *quotannis* & nostra *Ligurina Vernacula* Jährlich; *Alexandrini* κατ' ἐνιαυτὸν ἐνιαυτὸν *secundum singulos annos*. Hoc ergo generale est quovis anno de omni proventu seminis decimandum esse. Judæi insuper ex his verbis שנה שנה quoque eliciunt, de uovo ejusdem anni proventu decimandum esse; sic *Raschius* ad Deut. XIV. 22. שנה שנה מכאן שאין מעשרין מן החדש על הישן: inde *quod dicitur* שנה שנה singulis annis, *colligitur*, *non decimari possa de novo super veteri*; id est, de fructibus præteriti, pro novi anui. neque de novi anni fructibus pro præteriti, sed qunvis anno de ejusdem anni fructibus decimari posse.

III. Attamen quod hic de decimis singulis annis separandis dicitur, id non ita sumendnm, ac si omnibus & singulis eodem modo decimæ suissent solntæ: variabat enim is intra septem annos non una vice; Primo & secundo, post remissionis anno, solvebantur primæ & secundæ decimæ; sed tertio, primæ & pauperum in locum secundarum; qnarto & quinto, iterum primæ & secundæ, quemadmodum primo & secnndo, sexto autem iterum quemodmodum tertio, primæ & pauperum, in secundarum decimatum locum, septimo autem, qui שמטה remissionis annus erat, nullæ plane, neque primæ neque secuudæ, neque pauperum decimæ, uti semel atque iterum diximus, erant solutæ. Hinc *Maimon. de donis pauperum cap.* VI. §. 5. שנת השמטה כולה הפקר ואין בה לא תרומה ולא מעשרות כלל לא ראשון ולא שני ולא מעשר עני: *anno remissionis omnia funt communia*, *neque in eo solvendæ neque Thruma nec decimæ*, *non primæ*, *non secundæ*, *non etiam pauperum decimæ*. Sed id proprie nunc non agimus, ut variarum decimarum tempus hic definire velimus, id ex professo infra fiet, ubi de prima, secunda & pauperum decima etiam de variis controversiis super harum decimarum temporibus, inter Philologos agitatis, dscendum erit; hic autem solum inquirimus in quale anni cujusque tempus, frugum variarum terræ decimatio inciderit.

IV. Variæ igitur fruges terræ, varium habuerunt decimationis suæ tempus, prout diversis anni temporibus ad snam pervenerunt maturitatem. Quarundam mentio fit in Tractatu Mischnico ראש השנה seu *de principio anni*, ubi *cap.* I. §. I. quatuor anni principia recensentur, quæ hæc sunt: באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה רבי אליעזר ורבי שמעון אומרים באחד בתשרי באחד בתשרי ראש השנה לשנים ולשמיטין וליובלות ולנטיעה ולירקות באחד בשבט ראש השנה לאילן כדברי בית שמאי בית הלל אומרים בחמשה עשר בו: Quæ ex Cl. Hottingii versione hunc sensum habent: *Primo die mensis Nisan* (Martii) *Regum & festorum*, (vox Rabbinica speciatim denotat, tria festa majora, Paschatis, Pentecostes & Tabernaculorum ad quæ Israelitæ omnes qui poterant, pedibus Hierosolymas ire & ibi coram Domino comparere debebant) *principium anni est*; *primo die mensis Elul* (Augusti) *novus annus est pecoris decimandi*. *R. Eliesir & R. Simeon in primum Tisri incidere statuunt*; *primo die mensis Tisri* (Septembris novilunio) *est caput anni ad fingendos annos* (a muudi creatione juxta quosdam numerandos) *& intermissiones & Jubilæa*, *simulque novus annus est plantationis omnium arborum & herbarum*. *Quartum denique anni principium incidit in primum mensis Schebat* (Januarii novilunium) *quod est pro arboribus*, *secundum sententiam Scholæ Schamai*, *Hillelis vero schola decimo quinto die statuit*. Non cogitamus in totam hanc *Mischnam*, muitiplici materia refertam commentarinm scribere, sed ea solum, quæ ad decimationis tempus investigandum pertinent, tangemus. Id tamen quoad seriem mensium Hebræorum, qnatenus cum nostris conveniunt, præmnnendum putamus nihil certi statni posse, quandoquidem anni Judæorum & menses inæqnalis sunt mensuræ; ita mensis *Nisan* ordinarie cum nostro Martio convenire dicitur, sed si annus per insertionem mensis ואדר seu *secundi Adar*, fit intercalaris, mensis *Nisan* tum incidit in *Majum* nostrum & ita in sequentibus;

igi-

igitur imposterum, ubi de mensibus nobis sermo erit, Hebræis appellationibus utemur.

V. Prætermisso principio anni quoad bestias decimandas, de quo suo loco, nunc de principio anni נטיעה *plantationis* arborum dicemus, quod Mischna in novilunium mensis Thisri statuit. Hoc tangit potissimum legem illam quæ Levit. XIX. 23. de præputio arborum habetur, *Quum veneritis in terram istam & plantaveritis, quamcunque arborem, cujus fructus comestibilis, ejus præputium putabitis, præputium fructus ejus, tribus annis sint vobis præputiata nihilque eorum comeditor*. De nullius arboris fructu, tribus prioribus plantationis suæ annis, usum capere licebat, quarto autem anno fructus erat res sancta, & juxta jura decimarum secundarum, Hierosolymis debebat comedi, vel etiam redimi addita quinta parte. *Maimon. Hilcoth. Maas. Scheni c.* IX. §. I. 2. נטע רבעי הרי הוא קודש שנאמר ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים ליהוה ודינו להאכל בירושלם לבעליו כמעשר שני והרוצה לפדות נטע רבעי פודהו כמעשר שני ואם פדהו לעצמו מוסיף חומש ואין פודין אותו עד שיגיעו לעונת המעשר שנאמר להוסיף לכם תבואתו עד שיעשה תבואה: *Planta quarti anni omnino sancta est, quia dicitur* (Levit. XIX. 24.) Anno quarto esto omnis fructus ejus res sancta laudationum Domini; *& jura ejus sunt, ut comedatur Hierosolymis a possessoribus ejus quemadmodum decimæ secundæ. Qui vero hanc quarti anni plantam redimere voluerit, quemadmodum decimas secundas, eam quidem potest, si pro se ipso, redimere, sed addet quintam partem, non autem redimet, donec acce sseris decimationis tempus, quia dicitur:* (v. 25.) & ad augendum vobis proventum ejus, *i. e. donec fiat proventus*. Igitur quatuor annis prioribus arborum fructus de decimis non tenentur, sed quinto demum a plantationis anno decimantur. Cœterum quod ad alia plantæ quarti anni jura, ea omnia quam exactissime *Reverendus Patruelis J. H. Hottingerus*, in peculiari de ea dissertatione Marburgi habita, descripsit, quo lectorem ablegamus; paucis hæc tantum indigitare voluimus, quia ad decimationis arborum tempus pertinere visa nobis sunt. conf. *Misch. Maas. Scheni c.* V. *Peah.* VI. 6. *Edit.* IV. 5. *Maim. Hilc. Maas. Scheni c.* IX. I. *sqq.*

IV. Quando itaque arbor ante quatuor annos plantata, quinto anno fructus suos proferat, illi tunc primo legi de decimis subjiciebantur, & quidem anni illius mense *Shebat*, qui ad fructus arborum, juxta supra citata *Mischna* verba, decimandos constitutus erat. Sed quo die hujus mensis arborum decimandarum tempus sit, inter *Beth Hillel* & *Beth-Schammai* non convenit; *Schammai* illud statuunt mensis *Shebath* primo die; *Hilleliani* autem ejusdem decimo quinto die, quorum etiam sententia receptior est; de eo *Maim. ad Mischn. Rosch Haschana c.* I. §. I. tale profert exemplum: si arbor plantata fuerit, quinto decimo die mensis *Ab* in anno vigesimo quinto, quod restat de anno vigesimo quinto, computari debet pro anno plantatæ arboris primo & annus vigesimus sextus, pro anno secundo & vigesimus septimus pro tertio anno, & hi sunt tres anni præputii, id tamen adhuc durat, usque ad quintum decimum diem mensis *Schebat* anni vigesimi octavi; ante diem decimum quintum mensis *Schebat* in anno vigesimo nono, ab eo tunc fructuum illius arboris decimandorum tempus inchoat. conf. *R. Obad. de Bartenora* ad eundem locum. Quod ex ejusmodi tabella conspici potest:

Arboris plantatæ
die X. mensis Ab anno XXV. usque finem anni illius numeratur annus I.
anno XXVI. annus II.
anno XXVII. annus III.
Hi sunt anni præputii arboris & extenduntur usque ad XV. Schebat anni XXVIII.

Abinde usque ad XV. Schebat anni XXIX. subjicitur juribus plantæ quarti anni; & dein in sequentibus decimis.

VII. Cujuscunque ergo arboris fructus ad diem XV. *Schebat* maturescunt, de decimis tenentur, ante quarum solutionem nullus usus erat capiendus. Sed cum non omnes arbores uno eodemque tempore, quædam ante, quædam autem post nominatam XV. *Schebat* ad suam perveniant maturitatem idcirco Magistrorum statutum est, ut quarum arborum fructus ante dictum diem maturuerint recenseantur ad annum præcedentem, quarum vero post, pro illius anni fructibus decimandis non tamen sine distinctione habeantur. Sic in *Gem. Hierosol. Scheviit. f. m.* X. *col.* 2. legitur. רבן שמעון בן גמליאל אומר אילן שחנט קודם חמשה עשר בשבט מתעשר לשעבר לאחר חמשה עשר בשבט מתעשר לבוא תני אמר רבי נחמיה במה דברים אמורים באילן שהוא עושה שתי גרנות בשנה אבל שהוא עושה גרן אחד בשנה כגון זיתים ותמרים וחרובין אף על פי שחנטו קודם לזמן הזה הרי הן כל עתיד לבא: *R. Schimeon Ben Gamaliel dicit:*

arbor fructus protrudens ante xv. *Schebat decimatur pro anno præterito; si post* xv. *Schebat protrudat, decimatur pro anno futuro:* (v. jam instante) *dixit R. Nehemia, quomodo hæc verba dicta sunt? de arbore, quæ in uno anno duas habet areas, sed quæ unam tantum habet aream in anno, quemadmodum olivæ, dactyli, siliquæ, quæ, quamvis protrudant ante dictum tempus, semper tamen decimantur pro anno futuro.* Tenenda omnino hic est distinctio arborum שתי נורן אחר נורנות *unam aut duas areas habentium;* sunt nempe quædam arbores quorum fructus non semel omnes sed diverso quandoque tempore maturescunt, & pro sua maturitate colliguntnr & ad decimas tenentur, ejusmodi arbores duas areas, quarum fructus simul maturescunt simulque colliguntur unam habere dicuntur aream. Hunc in modum verba hæc explicat *Glossator* ad l. c. שתי נרונות שאין פירותיו נלקט כפעם אחר א׳א שתי פעמים ועושין שתי נרונות לכל לקיטה נורן בפני עצמו ואותן שחנטו קודם חמשה עשר עשה להן נרן לעצמה עד כאן אמרינן אילו מתעשרין לשעבר ואילו להבא אבל אילו שהוא עושה נורן אחר בשנה אפילו שחנטו קודם חמשה עשר עומדין על האילן עד נמר כל הפירות ונלקטין כאחר ועושה להם נרן אחר מתעשר להבא עם אותן שחנטו אחר חמשה עשר בשבט: *Duæ areæ, id est, quando fructus ejus non una sed duabus vicibus colliguntur, tunc faciunt duas areas, quævis collectio facit aream pro se ipsa, & qui protruderunt ante* xv. (Schebat) *quoque aream faciunt pro se ipsis, ideo dicunt quod illi decimentur pro præterito, hi vero pro instante anno; Illi vero qui faciunt aream unam in anno, quamvis protruderint ante* xv. (Schebat) *manent supra arborem donec fructus omnes sunt maturi & simul colliguntur; illi tunc faciunt aream unicam, & idcirco decimantur pro anno instanti, cum illis qui protruderunt post* xv. *mensis Schebat diem.*

VIII. Tempus autem hoc, scilicet xv. mensis Schebat, pro *arboribus* decimandis constitutum est, non ac si omnium omnino arborum fructuum maturitas in id inciderit, quemadmodum etiam statim diximus fieri quandoque posse, ut quidam ante, quidam autem post ipsum diem ad perfectam suam maturitatem perveniant; ita sunt etiam aliæ arbores, quarum fructus alio mense maturescunt, prour itaque *maturitatis*, ita etiam *decimatinis* tempus variat; de quo in *Gemara Hierosol. Scheviith fol. cit.* hæc leguntur: אילן שחנט קודם ראש השנה של עולם מתעשר לשעבר ולאחר ראש השנה של עולם מתעשר לבא התיב רבי יוה בר פריא קומי רבי יונה הרי חרובין הרי הן חונטין קודם ראש השנה של עולם והן מתעשרין לבא אמר רבי יוסי חביא שליש לפני ראש השנה של עולם מתעשר לשעבר אחר ראש השנה של עולם מתעשר לבא התיב רבי זעירא קומי רבי יוסי פעמים שהשנים מאפילות ותמרים מטילות שאור אחר ראש השנה של עולם והן מתעשרין של שעבר רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש רבי יעקב בר אחא בשם שמואל בר אבא הביא שליש קודם חמשה עשר בשבט מתעשר לשעבר אחר חמשה עשר בשבט מתעשר לבא: *Arbor quæ fructum suum protrudit ante initium anni mundi* (h. e. ante initium mensis Tisri, quo mense mundus a Judæis creatus creditur) *decimanda est pro anno præterito: si post initium anni mundi, tum decimatur pro anno ineunte. Respondit R. Judan bar Pedaja coram R. Jona: Ecce siliquæ illæ protrudunt ante initium anni mundi & illæ decimantur pro anno insequente. Dixit R. Jose, si produxerit tertiam partem ante initium anni mundi decimatur pro anno præterito, si post initium anni mundi decimatur pro futuro. Respondit R. Zeira coram R. Jose: aliquando dactyli partem fructus sui producunt post initium novi anni mundi & illæ decimantur pro anno præterito. Raban Jochanan & R. Simeon ben Lakisb, R. Jacob bar Acha nomine R. Samuel bar Abba: si producat tertiam partem ante* xv. *diem Schebat decimatur pro anno præterito, si post* xv. *Schebat tum decimatur pro anno futuro.* Atque hæc iterum nituntur distinctione præcedenti paragrapho explicata qua arbores quæ unam & quæ duas habent areas distinguuntur, ut denuo citatus Glossator ad hæc verba monet. Conf. *Gem. Hierosol. Rosch. Haschana fol.* LVII. *col.* I. & *Gem. Babylon. Rosch Haschana fol.* XII. *fac* I. 2.

IX. Sunt insuper arbores, quarum fructus etiam in mense Sivan æstatis tempore maturescunt, quemadmodum ficus; Ita in *Mischna Nedarim* VIII. 4. בקייץ *in æstate* tempus esse colligendarum ficuum in canistra; ubi *Maimon* notat, קייץ quidem notare æstatem sæpissime tamen apud vulgus tempus quo ficus erant maturæ & eas comedere incipiebant, indicara. Sed æstatis tempus apud Judæos a dimidio mensis *Sivan* inchoat. Circa idem ferme tempus, uvæ, olivæ, malogranata, dactyli ad perfectionem suam pervenerunt, quæ frugum species sunt de quibus *primitiva* Hierosolymas, festo Pentecostes erant adducenda: vid. *Mischna Biccurim c.* I. 2. hæ autem fruges, nisi viæ longinquitas id

id prohibuisset, recentes afferri debebant, quod argumento est tum fuisse earum maturitatis tempus, juxta quod tunc earum decimatio instituenda erat: de quo infra, quando explicabimus in quo statu fruges ad decimas fuerint determinatæ vel quænam earum sit area (ut Judæi loqui amant) ad decimationem, plura specialius dicemus.

X. Pergimus de Tempore *frumenti* decimandi, dicturi. Ad illud certius investigandum, observari meretur duplicem Judæos habuisse messem, unam *hordeaceam*, alteram *triticeam*; atque utriusque in Sacra Scriptura distincta passim fit mentio, & *hordeacea* quidem prior, *triticea* vero tempore posterior erat. Hinc hordeacea 2. Sam. XXI. 9. קציר בראשנים תחלת קציר שערים *Prima messis principium messis hordeaceæ* vocatur. Ruth quando veniebat Bethlehemum erat בתחלת קציר שערים *in principio messis hordeaceæ*. Ruth. I. 22. & cap. II. 23. dicitur Ruth apud ancillas Boasi fuisse השערים וקציר החטים *donec absoluta esset messis hordeacea & messis triticea*. Conf. Gen. XXX. 14. Exod. XXIV. 22. Jud. XV. 1. 1. Sam. VI. 13. XII. 17. Apocryh. Judith. VIII. 2. *Misna Nedarim.* VIII. 14. Ita ipsos quoque Romanos messem in *hordeariam* & *triticeam*, quæ in menses Junium & Julium incidant, distinxisse, videri potest in *Inscriptionibus Gruteri fol.* 138.

XI. Incidebat autem prior hæc messis *hordearia* in mensem *Nisan*, qui in sacris nomine appellativo vocatur אביב Exod. XIII. 4. & primus est anni sacri. Exod. XII. 2. Atque ideo hic mensis *Abib* vocatur, quia in illo hordei spicæ ad suam perveniebant maturitatem. Hinc Exod. IX. 31. dicitur grandinem illam Ægyptiacam hordeum læsisse, quia erat אביב *spicatum*: Triticum autem & Zea non erant læsa, quia erant אפילול *serotina*. v. 32. Ita *Plinius* quoque *lib.* XVIII. *cap.* 7. scribit: *In Ægypto hordeum sexto a satu mense, frumenta septimo metuntur*. Et circa idem quoque tempus, nempe in mense *Nisan* hordei colligendi apud Judæos tempus erat: Ideo altero post Paschatis festum die, qui erat XVI. mensis *Nisan*, manipulus ex hordeo עומר dictus demetebatur, etiam עמר תנופה *manipulus agitationis* Levit. XXIII. 15. & dies ipse יום הנף *dies agitationis* manipuli appellatur. *Misch. Succa* III. 12. Erat hic manipulus ראשית קציר *primitiæ messis* Levit. XXIII. 11. *Mischn. Challa.* I. 1. ante cujus agitationem & oblationem falcem in segetem immittere non licuit. Solennes certe admodum erant ritus manipuli hujus demetendi, qui prolixius in *Mischna Menachoth* X. 3. describuntur; cujus omnes vel minimæ etiam circumstantiæ, totam Servatoris nostri passionem, quam exactissime adumbrarunt, ut clariorem illius typum in V. T. vix inveniri posse putem; sed nunc huic non immorabimur. Hoc igitur manipulo tota secutura messis sanctificabatur & eo rite oblato ipsa messis inchoabatur; & sic *Josephus Antiq. Jud. lib.* III. *cap.* 10. Καὶ τότε λοιπὸν δημοσίᾳ ἔξεστι πᾶσι καὶ ἰδίᾳ θερίζειν, *& ex eo deinceps publice omnibus & privatim metere licet*. Confer *Misn. Menachot.* X. 5.

XII. Hordeaceam hanc messem post insecuta est *triticea*, quæ prope ad festum usque Pentecostes, quod L. die post Paschatis celebrandum erat, extendebatur, hinc illud חג קציר *festum messis* Exod. XXXIII. 16. vocatur; messis nempe *triticea*, quæ κατ' ἐξοχὴν קציר apud Judæos audit. *Mischn. Nedarim.* VIII. 4. vel etiam ita vocabatur, quandoquidem in illo ex novo tritici proventu שתי הלחם *duo panes*, in gratiarum actionem pro feliciter absoluta messe, offerebantur. vid. *Misn. Menachot.* IX. 4. 9. *Eracin.* II. 2. festum autem Pentecostes incidebat in mensem *Sivan*, sic ut totum messis tempus intra duo illa festa Paschatis nempe & Pentecostes, vel a dimidio *Nisan* usque ad dimidium *Sivan*, & sic intra duos menses absolveretur, quemadmodum omnes tempestates, quales in anno Judæi sex, nempe זרע חורף קור קציר קיץ חום *sementis, hyemis, frigoris, messis, æstatis & caloris*, numerant, singulæ duos habent menses; de quibus legitur in *Misna Nedarim* l. c. & *Gemara Bava Mezia fol.* CVI. 2. Non inconveniens fore puto si illarum tempestatum tabellam, ex *Celeberrimi Polyhistoris & Philologi Dn. Hadriani Relandi* Præceptoris mei fidelissimi, Patroni atque Fautoris summe mihi honorandi, exactissima *Antiquitatum Hebræarum Delineatione*, quam nuperæ ejus editioni, dimidiam partem auctæ p. 399. inseruit, pace illius Viri hic exhibuerim:

זרע *Sementis.*	Dimidium Tisri. Marchesvan. Dimidium Cisleu.
חורף *Hyems.*	Dimidium Cisleu. Tebet. Dimidium Schebat.
קור *Frigus.*	Dimidium Schebat. Adar. Dimidium Nisan.
קציר *Messis.*	Dimidium Nisan. Ijar. Dimidium Sivan.
קיץ *Æstas.*	Dimidium Sivan. Tammuz. Dimidium Ab.
חום *Calor.*	Dimidium Ab. Elul. Dimidium Tisri.

Divisio hæc varium & multiplicem tum in Sacris tum etiam Thalmudicis locis explicandis, bene observata, habet usum, quem utrumque etiam idem Celeberrimus Vir l. c. doctissime ostendit; & illa quoque in nostra quam tractamus materia observatu digna est, exinde enim tam sementis quam messis tempus accuratius cognoscitur.

XIII. Ex his, quæ hucusque de duplici Judæorum messe, ejusque diverso tempore diximus, facile tempus *decimandi frumenti* colligi potest, incboasse nempe illud, a festo Paschatis, scilicet medio mensis *Nisan*, quando prior hordeacea messis suum habebat initium, tum nempe hordeum & postmodum quoque triticum aliaque frumenti genera tum temporis collecta, legi de Decimis subjiciebantur: non quidem statim decimæ, iis ad quos pertinebant erant solutæ, versabatur frumentum adhuc tamdiu possessorum manibus, donec opus ipsius plene fuerat perfectum, de quo mox dicemus; Verum ab illo tempore nullus usus de frumento, donec Therumoth & decimarum solvendarum tempus accesserit, legitime capiendus erat, & in tantum decimationis ejus tempus accessisse dici potest.

XIV. Tempus autem hocce tum messis duplicis tum decimarum ordinarium, nisi quandoque illud per cœli inclementiam matutitatem frumenti cohibentem impediretur, constitutum fuit. Accidit, ut Anuus intercalatus fuerit, quod fiebat per insertionem mensis inter *Adar* & *Nisan*, quem אדר שני vel ואדר vel etiam אדר בתראה Judæi appellare solent; hujus autem intercalationis variæ exstiterunt causæ, in *Gem. Sanhedrin fol.* 11. *col.* 1. & *Maim. Hilc. Rosch Chodesch.* IV. 1. sq. recensitæ: veluti si viæ & pontes ad Hierosolymam ducentes refici debebant; si furni paschales pluvia ita vitiati fuissent, ut ad usum inepti essent; si Judæi exules in via impediti stato tempore Hierosolymis adesse non poterant: sed hæ leviores sunt intercalationis causæ, propter quas solas, nisi concurrerent aliæ graviores, vix annus intercalabatur. Præcipuas autem rationes *Gemarici* & *Maimon. ll. cc.* tres recensent; verba *Maimonid.* §. 2. hæ sunt: על שלשה סימנין מעברין את השנה על התקופה ועל אביב ועל פירות האילן: *propter tres potissimum causas annus instituebatur intercalaris; propter Æquinoctium, propter segetem & propter fruges arborum.* Primo על התקופה *propter æquinoctium*, quando nempe Synhedrium ex tabulis astronomicis deprehenderet æquinoctium vernum XVI. *Nisan* futurum esse aut postea, annum intercalabant; hæc si causa aderat, illa sola ad annum intercalandum sufficiebat, neque ulla alia requirebatur. Secundo על אביב *propter segetem*, si nempe hordeum tardius proveniret, quam ut die secundo Paschatis manipulus offerendus meti posset. Tertio על פירות האילן *propter fructus arborum*, si scilicet arbores, quarum בכורים (de quibus supra diximus solere quasdam circa illud tempus maturescere) in festo Pentecostes offerri debebant, baccas suas nondum, ut solebant, profudissent. Sed quoad frugum maturitatem non opus erat, ut illæ in tota Israelitica terra essent dicto tempore maturæ, id solum in tribus observabatur provinciis, veluti in Judæa, trans Jordanem & Galilæa; si in harum duabus maturæ essent fruges, nihil intercalabatur, licet in provincia tertia maturitatem nondum habeant; Verum si ad maturitatem seges vel arborum fructus pervenerint, in unica tantum ex hisce tribus provinciis, annus erat intercalandus. Statim igitur cum hæ causæ adessent, Synhedrii præses, cujus in hocce negotio summa erat authoritas, una cum aliis ad minimum tribus, vel etiam septem membris, intercalationem decernit, atque ejus jussu literis publicis ad Judæos procul degentes scriptis, promulgabatur; additis intercalationis causis. Harum literarum formula extat *Gem. Hieros. Sanhedr. fol.* XVIII. 4. *Babylon. Sanhedr. fol.* XI. 2. *Gem. Hieros. Maaser. Scheni fol. m.* XVI. *col.* 1. quam recensuit *Cl. Seldenus Tractatu de anno Civili Veterum Judæorum.* *Cap.* IX. *p. m.* 54. Quia autem propter hanc anni intercalationem, ex supra recensitis causis in-

institutam, messis differebatur, ut toto mense tardior esset, hinc etiam ordinarium alias decimationis frumenti & quarundam arborum frugum tempus differendum erat.

XV. Tempus tam fructuum arborum quam frumenti decimandi jam aliquo modo indicavimus; juxta scilicet maturitatem ad quam diverso tempore pervenire solent, tum enim aliquod decimationis tempus inchoabat. Sequitur nunc ut propius hocce tempus investigemus, atque quo in statu quæque frugum species ad Decimas inde solvendas determinata fuerit, indigitemus. Id autem tempus dupliciter considerari potest: unum vocatur עונת המעשרות *tempus decimationis*, alterum גורן *Area* rerum decimandarum. Quod speciatim vocant עונת מעשרות *tempus decimationis*; id initium suum habebat a frugum maturitate earumque perfecta magnitudine; hunc in modum tempus hocce definit *Maimon. Hilc. Maaseroth. cap.* II. 5. אי זו היא עונת המעשרות משיגיעו הפירות להזריע ולצמוח הכל לפי מה שהוא הפרי: *Quodnam est tempus decimationis? en quo fructus eo pervenerunt ut semen faciant & in totum progerminarint pro variis fructuum speciebus.* Statim igitur ac fructus ad suam perveniunt maturitatem & comestibiles fieri incipiunt eorum עונת *Tempus* decimationis incipit; tunc equidem nondum sunt in eo statu ut decimæ ex illis solvantur, sed ab eo tempore quo perfecte progerminarunt, non licet in ordinarium & communem illos adhibere usum, quamvis de iis accidentaliter, inter hoc & alterum decimationis tempus, edere non fuerit interdictum, quemadmodum infra prolixius, ubi de *comestione* decimandarum rerum agemus, audiemus. Sunt autem diversa in diversis frugibus signa, ex quibus decimationis earum tempus cognoscitur: Ita tempus decimationis ficuum est, ex quo factæ sunt molles & esui convenientes post XXIV. horas ab hora collectionis: uvarum tempus est ex quo grana eorum apparent ab extra: dactylorum ex quo intumescunt ad instar fermenti: nucum, amygdalorum & omnium quæ corticem habent decimandorum, tempus est postquam fecerunt corticem interiorem, parti comestibili adhærentem: Frumenti, ex quo tertia parte maturuit; olerum tempus variat: quæ omnia in *Mischna Maaseroth. c.* I. 2. *sq.* & *Maim. Hilc. Maaseroth. cap.* II. prolixius legi possunt, allata exempla speciminis loco sufficere posse putamus, ex quibus quid & quando עונת המעשרות *Tempus decimationis* sit, facile satis dignosci potest.

XVI. Aliud decimationis tempus Judæi vocabulo גורן exprimere solent; ita in *Mischna Maaseroth.* I. 5. quæritur: איזהו גרנן למעשרות, *quænam est eorum* גורן *quoad decimas?* In Sacris hæc vox notat, *horreum*; Genes. L. 10. 2. Sam. XXIV. 16. Num. XV. 20. Ruth. III. 2. & passim alibi: jungitur quandoque cum יקב *torculari* Num. XVIII. 27. 2. Reg. VI. 27. Deut. XVI. 13. &c. & sic proprie sumitur de *area frumenti*, sed apud Rabbinos omnibus fructibus etiam oleribus accommodatur, nec solummodo illis verum etiam pecoribus, ad tempus, quo decimari debent indicandum: vid. *Misch. Schekalim.* III. 1. quando itaque quæritur quænam sit גורן area horum vel illorum fructuum, idem est ac si quæreretur: מאימתי הפירות חייבות במעשרות: *Undenam occipiunt fruges ad decimas solvendas teneri? Misch. Maas. c.* I. 2. quamvis hæc quæstio potius de priori decimationis tempore intelligi debeat. Indicat ergo hæc vox statum frugum decimandarum, in quo ad decimas solvendas determinatæ, esuique prorsus illicitæ sunt, nisi persolutis prius decimis: Hunc in modum explicant *R. Moses Ben Maimon. & R. Obad. de Bartenora ad loc. cit.* §. 5. איזהו גרנן למעשרות אימתי הוקבעו הפירות למעשר ואסור לאכול מהן עראי כמו התבואה בגורן שאעפ׳ שהגיעו הפירות לעונת המעשרות עדין מותר לאכול מהן עראי עד שיהיא גרנן למעשרות: *Quænam est area pro decimis? i. e. quando fructus sunt determinati ad decimationem, vetitum enim est comedere de iis accidentaliter: quemadmodum de proventu in area; & si accesserint fructus ad decimationis tempus, tum adhuc licet de iis comedere accidentaliter, donec aderit area ipsorum ad solvendas decimas*: confer quæ de duplici quarundam arborum area supra §. VII. diximus. Aliter Judæi hanc aream per נגמר מלאכתן *ultimum circa fruges opus*, exprimere solent, quo absoluto res in vero ad decimandum statu & altero tempore posterius quod עונת המעשרות *Tempus decimationis* appellatur, nam abinde donec omne frugum opus plane perfectum sit, de illis aliquo modo edere & usum capere licebat, sed post operis perfectionem non item; sic quando frumentum trituratum vel alio modo præparatum, ejus tamen opus perfectum non dicitur donec plene ventilatum sit; Ita *Maim. Hilc. Maaseroth.* III. 1. פירות שהגיעו לעונת המעשרות ונתלשו ועדין לא נגמר מלאכתן כגון תבואה

תבואה שקצרה ודשה ועדיין לא זרה אותה ולא מרחה מותר לאכול מהן אכילת עראי עד שתגמר מלאכתן ומשתגמר מלאכתן אסור לאכול מהן עראי: *Fructus, quorum decimationis tempus accessit & evulsi sunt, attamen opus eorum nondum perfectum est, e. g. frumentum quod decurtatum & trituratum sed adhuc nondum ventilatum neque expurgatum est, de eo accidentaliter edere licet donec opus plene fuerit perfectum ex quo autem perfectum est, accidentaliter de eo edere vetitum est.*

XVII. Area autem hæc & perfectio operis frugum a Judæis accurate definita est. De frumenti area statim & supra Exercit. 112. §. v. in explicatione vocis דגן ex Deut. XIV. 22. diximus, eam esse quando frumentum a spicis separatum & ventilatum est. *Maimon ad l. c.* §. 13. התבואה משימרח אם אינה מירחה עד שיעמיד ערימה: *frumenti* (opus perfectum est) *ex quo ventilatum, si vero non ventiletur ex quo in cumulum coactum est.* De vini & olei area ad decimandum supra quoque §. VII. VIII. nonnulla, ubi voces תירוש & יצהר explicuimus, dicta sunt; illius nempe area est postquam in dolium repositum & adhuc in eo sunt grana acinorum super dolii superficiem; hujus autem ex quo descendit in ejus expressione in lacum vel foveam. Leguminum opus perfectum dicitur quando sunt cribrata, si autem non cribrentur, ex quo sunt ventilata; oleris quod ligari solet ex quo ligatum est, si non ligetur ex quo vas plenum collectum est; Melonum ficuum & uvarum ex quo dispositæ sunt in tabulato. Et sic omnia, quæ in eo statu sunt, ut ad ipsorum perfectionem vel aptationem nihil addi possit sed ad communem usum idonea, ea ad decimas in totum sunt determinata, estque tunc גורנן למעשרות *area ipsorum ad decimationem.*

XVIII. Absolutis iis quæ de vario decimationis terræ fructuum tempore dicenda habuimus, nunc de rerum decimandarum ante solutas inde decimas, *comestione* dicere, pergemus, an & quomodo accedente decimationis tempore de frugibus comedere licitum fuerit, inquisituri. Varia sunt & multa quæ de hac comestione Judaici juris Doctores congesserunt, illa tamen omnia referre, non putamus fore operæ pretium, potiora solum, ordine quodam, qualem concinnum arbitramur, delibabimus. Quando igitur accessit עונת המעשרות *tempus decimationis*, hoc est, quando fructus eo quo §. XV. diximus modo maturescere incipiunt, tum illi ad folvendas inde decimas determinati sunt, eosque tum statim in communem & ordinarium adhibere usum, atque pro lubitu de illis edere, licet comestibiles fuissent non licuit nisi prius decimaverit. Verum ab hoc tempore usque dum fructuum opus plene perfectum sit, aliqualis comestio non erat prohibita, quam Magistri אכילת עראי *comestionem accidentalem*, appellant, eamque *R. Mos. Ben Maimon. Hilc. Maaseroth*. c. III. §. 19. hunc in modum describit: כיצד היא אכילת עראי כגון שהיה מקלף שעורים ואוכל מקלף אחת אחת ואם קלף וכנס לתוך ידו חייב לעשר היה מולל מלילות של חטים מנפה מיד ליד ואוכל ואם לתוך חיקו חייב לעשר ואין צריך לומר אם ניפה בכלי שאין זה עראי וכן נוטל מן היין ונותן לקערה לתוך תבשיל צונן ואוכל אבל לא לתוך הקדרה אף על פי שהיא צוננת מפני שהיא כבור קטן וכן סוחט זתים על בשרו אבל לא לתוך ידו וכן כל כיוצא בזה: *Quænam est comestio accidentalis? verbi gratia, si quis decorticet hordeum, edere ei licet si decorticet singulatim, si autem decorticet & imposuerit manui suæ, tenetur de decimis. Fricanti spicas tritici & agitanti eas manu in manum edere licet, agitans vero in sino suo, de decimis tenetur, multo magis si agitaverit in vase, quia id non fit accidentaliter. Ita qui sumit vinum idque fundit in scutellam ad coquendum, ei, si frigidum sit, de eo edere licet, sed non licet fundere in ollam licet frigida illa sit, quia illa habetur ut parvum torcular. Item qui exprimit olivas super carnem, licet, sed super manum vetitum est; Et ita in similibus.* Eodem quoque modo de frugibus nondum perpolitis bestiis etiam feris & volucribus pabulum præberi potest; ut *Maim. ibid.* §. 20. tradit; conf. *Mischn. Peah* c. 1. §. 6.

XIX. Sunt autem hujus *comestionis* rerum nondum decimatarum varii casus. Si quis habuerit ficum plantatam in atrio, de ejus fructibus, quando decimationis tempus accessit, edere quidem licet, sed nonnisi singulatim unam ficum post aliam, si vero voluisset adjungere, id non poterat nisi prius decimasset; De vite quoque in atrio plantata totam simul uvam abscindere & edere vetitum, sed acinos singulatim licitum erat: quæ *Maimon. l. c. cap.* IV. 15. 16. 17. plenius ita explicat: תאנה העומדת בחצר אוכל תאנה אחת אחת ופטור ואם צרף חייב במעשר במה דברים אמורים בשהיה עומד בקרקע אבל אם עלה לראש התאנה ממלא חיקו ואוכל שם שאין אויר חצר קובע למעשר. היתה עומדת בחצר ונוטה לגנה הרי זה אוכל מגנה בגנה

כננה כדרכו כאילו היתה נטועה בננה היתה נטועה כננה ונוטה לחצר הרי זו כנטועה בחצר שאינה אוכל שם אלא אחת אחת. גפן שנטועה בחצר לא יטול את כל האשכול ויאכל אלא סנרגיר אחר אחר. *De ficu in atrio stante singulatim edere licet, si vero conjungat tenetur de decimis. Sed quomodo hæc verba intelligenda sunt? si ille qui ficus comedere velit, stet in terra, sed si ascendat in arboris summitatem, sinum suum implere eique edere licet, quia atrii aer non determinat ad decimandum. Si stet in atrio & inclinet in hortum tunc de illa edere licet, quemadmodum moris est edere de iis quæ in hortis plantata sunt; si plantata sit in horto, & inclinet in atrium, ecce tum habetur ac si plantata esset in atrio & idcirco non licet edere ibi nisi singulatim. De vite in atrio plantata botrum totum sumere eumque edere non licet, sed solum acinos singulatim.* Et eadem quoque ratio est aliorum, ut malogranatorum, melonum &c. si singulatim ad comestionem colligantur, de iis sine decimatione comedere licebat, sed si hosce ac similes fructus simul collegerit, de iis, antequam decimas solverit, edere prohibitum erat.

XX. Quosque *operariis* in frugibus aptandis ac perficiendis occupatis comedere licitum fuerit, non uno modo statuitur. Tradita idcirco de horum comedendi licentia regula aliqua generalis in *Mischn. Maaseroth. c.* II. §. 7. האוכל מן התורה פטור ושאינה אוכל מן התורה חייב *qui comedit ad præscriptum legis immunis habetur qui vero ad præscriptum legis non comedit ille tenetur.* Legis autem præscriptum de comestione habetur Deut. XXIII. 25. *Quando veneris in vineam proximi tui ac comederis uvas juxta desiderium tuum saturaveris.* Quem locum Judæi non de viatoribus, sive iis, qui ex occasione proximi vineam ingrediuntur, sed de *operariis*, qui ex hac lege de iis frugibus in quibus operantur comedere possint, explicant. Plenior hujus comestionis legalis explicatio habetur in *Misn. Bava Metzia c.* VII. §. 2. ואלו אוכלין מן התורה העושה במחובר לקרקע בשעת גמר מלאכה ובתלוש הקרקע עד שלא נגמרה מלאכתו בדבר שגדלו מן הארץ ואילו שאין אוכלין העושה במחובר לקרקע בשעת שאין גמר מלאכה ובתלוש מן הקרקע מאחר נגמרה מלאכתו ובדבר שאין גדולו מן הארץ: Quæ ex Celeb. L' Empereur translatione latine sic sonant: *Et hi comedunt ex lege: si quis operatur in eo quod solo conjunctum est in tempore perfectionis, & in eo quod solo conjunctum antequam perfectum est opus, in re cujus incrementum est e terra. Hi vero non comedunt, si quis operetur in eo quod solo conjunctum est in tempore quo nondum perfectum est opus, & in eo quod e solo evulsum est postquam opus perfectum est & in re cujus incrementum non est e solo.* Igitur cuivis *operario* de frugibus in quibus laborat, tantum quantum lege citata permissum est, inter laborandum edere licet, idque tamdiu donec fructuum opus plene perfectum fuerit. Non male a Judæis hæc licentia de rebus decimandis edendi, comparatur cum lege illa quæ Deut. c. c. v. 4. extat, *bovi trituranti non obturabis os:* quemadmodum igitur bovi inter triturandum de evulsis cibum permittere licitum (de fructibus enim velfrumentis nondum perfectis pabulum quoque præbere licitum est bestiis, conf. *Maimon. Hilcoth. Maaseroth.* III.) ita quoque operario, in perficiendis frugibus occupato de iis gustare non est vetitum.

XXI. Verumtamen hæc operariorum comestio variat suosque habet limites, neque pro lubitu comedere licuit. De quo in *Mischna Maaseroth.* II. §. 7. השוכר את הפועל לקצות עמו בתאנים אמר לו על מנת שאוכל תאנים אוכל ופטור על מנת שאוכל אני ובני (ביתי) או שאכל בני בשברי הוא אוכל ופטור ובנו אוכל וחייב על מנת שאוכל בשעת הקציעה ולאחר הקציעה בשעת הקציעה אוכל ופטור ולאחר הקציעה אוכל וחייב שאינה אוכל מן התורה: Quæ Cl. Gusius ita transtulit: *Conducente quopiam operarium ut secum ficus pandat, si ille sic pactus est;* Ea conditione ut liceat mihi de ficubus comedere, *comedere tamen potest & immunis erit.* Ea conditione ut comedam ego & filius meus, (*vocem* ביתי *in Talmude Hierosolymitano & MSS. rectius omitti, observat Cl. interpres*) *vel* ut comedat filius meus pro mercede mihi debita, *ipse comedit immunis, filius si comedat tenetur.* Ea conditione ut comedam inter pandendum & postquam panduntur, *inter pandendum commedit immunis, postquam panduntur si comedat tenetur; quia non comedit ad præceptum legis.* Nempe ex præcepto legis nonnisi inter laborandum comestionem esse licitam diximus, non enim aliter pactum inire licet, quam quatenus cum lege convenit. Ita etiam pro mercede comedere non licuit quandoquidem illud esset כלוקח *sicuti emtio*, ut observat *Maimon. l. c. cap.* v. §. 9. similis ratio est, si operarius pactus fuerit, ut edat libram olivarum, edere ipsi permissum quidem est singulatim & successive, si ve-

vero conjungat ad decimandum tenetur, quandoquidem edit de re definita quæ habetur adioſtar emtionis, ſed vendere fructus, ei ſaltem qui de decimis non eſt fide dignus, ante decimationis tempus nullus auſus fuit. *ibid.* §. 11.

XXII. Accidit vero ut aliquando colonus vel poſſeſſor operarios cibet aliquando vero non cibet, idcirco iterum quoad utrumque caſum circa comeſtionem obſervanda, quæ *Maimon. l. c.* §. 13. hiſce verbis explicat: המוציא פועלים לעשות לו מלאכת בשדה בזמן שאין להן עליו מזונות אוכלין מפירות שבשדה ופטורין מן המעשר והוא שלא נגמר מלאכתן אבל אם יש להן עליו מזונות לא יאכלו ואף על פי שלא נגמרה מלאכתן שאין פורעין חוב מן הטבל אבל אוכלין אחד אחד מן התאנה אבל לא מן הסל ולא מן הקופה ולא מן המוקצה: *Qui educit operarios in agrum ad ferviendum ſibi in labore, tum temporis quando illis nullum adminiſtrat cibum, licitum eſt ipſis edere de fructibus qui ſunt in agro & liberi ſunt de decimis, ſi ſcilicet opus eorum nondum ſit perfectum, ſed ſi ipſis cibum adminiſtret edere non eſt permiſſum, licet opus eorum nondum ſit perfectum, quoniam ex re illibata debitum perſolvere non erat conceſſum, edere tamen ipſis ſingulatim de ficu, ſed non ex caniſtro vel corbe vel tabulato licet.* Præterea de operariorum comeſtione obſervandum eis non de aliis quam illis ipſis frugibus in quibus colligendis vel aptandis occupati ſunt, comedere licuiſſe; hinc ſi quis laboraſſet in ficubus malis non permiſſum erat ipſi edere de bonis, ſic neque ne uvis; ſi ſit occupatus in his, neque de illis comedere abſque decimatione legitime poterat. *Miſna Maaſeroth. c.* 15. §. 8. היה עושה בלבסים לא יאכול בבנות שבע בבנות שבע לא יאכל בלבסין אבל מונע הוא את עצמו עד שמגיע למקום היפות ואוכל: *Qui operatur in caprificis* (ſpecies eſt malarum ficuum de quibus conf. *Guiſium ad Thrum.* XI. 4.) *Is non comedet de ficubus albis, nec de caprificis qui operatur in ficubus albis; verum ſemet cohibere licet donec ad meliorem perventum ſit.* Hoc Magiſtri ex loco Deut. XXIII. 5. eliciunt, quando venerit proximus tuus in vineam comedet uvas; cujus hunc ſenſum eſſe dicunt, quando operarius in vinea operatus fuerit tum comedet uvas; ſed cum in vinea aliud nihil præter uvas ſit quo veſci poſſet, ideo dicunt hoc additum eſſe, ne alia uvarum ſpecie, in qua non laborat veſcatur; Ita citatam Miſchnam explicat *R. Obad. de Bartenora:* לא יאכל בבנות שבע דכתיב כי תבא בכרם רעך ואכלתה ענבים מה תלמוד לומר ואכלתה ענבים וכי לא ידענו שאין בכרם אלא ענבים מכאן שאם היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים: *Miſchna dicit*, non edes de ficubus albis &c. *Quia* (Deut. XXIII. 25.) *ſcriptum eſt*, quando veneris in vineam proximi tui & comedes uvas; *ſed quomodo textus dicit & comedes uvas cum in vinea aliud nihil ſit præter uvas? ſcilicet nos docere vult, quod ſi quis operatus fuerit in ficubus non comedat uvas:* confer etiam *Cl. Surenhuſium* ad hunc Miſchnæ locum T. 1. p. 253.

XXIII. Inſuper Judæi ſex res nobis tradunt, quæ decimationem determinant, atque hanc, de qua loquimur, comeſtionem permittunt vel interdicunt; ſunt autem illæ: החצר והמקח והאש והמלח והתרומה והשבת *atrium, emtio, ignis, ſal, thruma & ſabbathum*: vid. *Gem. Hieroſol. Maaſeroth. fol.* LI. quæ *Maimonides l. c. cap.* III. §. 4. breviter ita explicat: פירות שדעתו להוליכן לבית אעפי שנגמרה מלאכתן אוכל מהן אכילת עראי עד שיכנסו לבית נכנסו לבית נקבעו במעשרות ואסור לאכול מהן עד שיעשר וכן אם מכרן או בשלן באור או כבשן במלח או מפריש מהן תרומה או נכנס עליהם השבת לא יאכל עד שיעשר אעפי שלא הגיעו לבית הכניסן לבית קודם שתגמר מלאכתן הרי זה אוכל מהן אכילת עראי התחיל לגמור מלאכתן מאחר שיכנסו לבית חייב לעשר הכל: *De fructibus, quos in domum inferre cogitat, licet perfectum ſit eorum opus edere licitum eſt pro re nata, uſque dum illati ſint in domum; ex eo quo autem illati ſunt in domum determinati ſunt ad decimam & vetitum eſt de illis edere donec decimati ſunt. Et ſic ſi quis emerit eos, aut coxerit ſuper ignem, aut ſale condiverit, aut ſeparaverit ex illis Thrumam aut ſupervenerit ipſis ſabbathum de ejuſmodi* (fructibus) *non licitum eſt edere, uſquedum fuerint decimati quamvis non attigerint domum. Inferens in domum* (fructus) *antequam perfectum ſit opus eorum, ecce de illis tunc pro re nata edere licitum eſt; quod ſi autem incipiat eorum opus perficere, poſtquam illati ſunt in domum, omnes tenentur de Decimis.* Harum autem ſex rerum quævis ſpeciatim pro ſe ipſa fructus ad perſolvendas decimas determinat & non requiritur ut omnes illæ ſimul concurrant, neque valent niſi in fructibus quorum opus plane eſt perfectum, alias accidentalis illa comeſtio, inter perfectionem fructuum, ut monuimus, licet jam in domum vel atrium &c. illati, licita manet.

XXIV. De ſingulis autem rebus de-

cimas

cimas determinantibus quædam ſunt obſervanda, non enim vel quævis *domus vel atrium* &c. determinant; ſunt in quibus comeſtio eſt permiſſa. Ita domus quæ quaquaverſum non habet quatuor cubitos quæque non eſt fixa habitantium ſedes non determinat, neque etiam tuguriola, umbracula vel domus æſtivales neque tabernacula, tabernaculorum feſto erecta determinant, quandoquidem non ſunt דירחן קבע *habitationes fixæ*; hinc quoque בית הכנסת *Academiæ & Synagogæ* decimas non determinant, niſi in illis ſit locus habitationis fixus, idcirco etiam ex fructibus illinc illatis licite comeditur, non tamen in tali quæ frugum domini fixa ſedes, & qua illæ reponuntur. Quemadmodum autem *domus*, ſic quoque *atrium*, ſed non quodlibet, ad decimandum determinat, quodcunque enim per portam in atrium infertur, quamvis nondum illatum ſit intra domum, determinatur ad decimas. Qualia autem atria ad hanc determinationem idonea ſint *Maimon. loc. cit. cap.* IV. §. ita deſcribit: אי זו היא חצר הקובעת כל שהכלים נשמרין כתוכה או שאין אדם בוש מלאכל בתוכה או חצר שאם יכנס אדם לה אומרין לו מה אתה מבקש וכן חצר שיש בה שני דירין או שהיא לשני שותפין שאחר פותחה ונכנס ואחר בא ונכנס או יצא ונועל הואיל והן פותחין ונועלין דרי זו קובעת: *Quodnam eſt atrium quod determinat? id omne in cujus medio vaſa cuſtodiuntur, aut in quo hominem non pudet comedere; aut atrium, in quod ſi quis intret, interrogetur, tu quid quæris? Et ſic atrium quod duo habet domicilia, aut ibi habitant duo ſocii, ſi quis unum aperuerit & intraverit, alter quoque venerit & intraverit, aut exierit & clauſerit, quandoquidem ita aperiuntur & clauduntur, idcirco ejuſmodi atrium determinat;* ita enim ſe habet adinſtar domus, & de fructibus in tale atrium portatis nulla comeſtio conceſſa erat. Sed ſi quis deferat fructus e loco in locum, veluti per atrium in domum vel e domo in atrium illi nondum determinati ſunt, ſed accidentaliter iis veſci licitum erat, donec pervenerint ad locum ubi relinquuntur; hinc הרוכלין *aromatarii* vel *ſeplaſiarii* circumeuntes fructibus per oppida, licet aliquando in diverſa inferant atria, attamen accidentaliter licite comedunt, donec pervenerint in domum vel atrium ubi pernoctaturi ſunt. *Miſchna Maaſeroth.* cap. II. 3. המעלה פירות מן הגליל ליהודה או עולה לירושלים אוכל מהם עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך וכן בחזרה (הא ביהודה) רבי מאיר אומר עד שהוא מגיע למקום השביתה והרוכלין המחזרין בעיירות אוכלין עד שמגיע למקום הלינה ר' יהודה אומר הבית הראשון הוא ביתו: *Si quis fruges deferat e Galilæa in Judæam vel Hieroſolymam profectus, iis veſci licet, dum eo pervenit ubi tendit; atque ita in reditu.* (Alia Exemplaria legunt, atque ita in Judæa.) *R. Meir cenſet dum eo pervenit, ubi Sabbathum agere debet. Seplaſiariis qui per oppida circumeunt, iis veſci licet dum eo ventum eſt ubi pernoctare debent, Rabi Judæ placet, primam quamque domum pro illorum domo haberi.* Sed juxta hujus Miſchnæ Interpretes neque R. Mejer neque R. Jehudæ exceptiones valent, ſed verba illa abſolute ſumenda ſunt. De ficu & vite in atrio plantatis & quænam harum jura ſint diximus ſupra §. XIX. Ex quo igitur fructus in idoneas domos vel atria illati erant, illa licita alias accidentalis comeſtio ceſſabat; ſed inferendi quoque ſunt fructus per ordinariam viam & portam in domum vel atrium, alias non eſſent determinati: *Maim. ibid.* §. I. 7. אין הטבל יקבע למעשרות מן התורה עד שיכניסנו לביתו שנאמר בערתי הקודש מן הבית והוא שיכניסנו דרך השער שנ' ואכלו בשעריך אבל אם הכניס תבואתו דרך גגות וקרפיפות פטור מן התרומות ומן המעשרות: *Fructus illibati non determinantur ad decimas ex lege donec illati ſint in domum, quia* (Deut. XXVI. 13.) *dicitur:* ſeparavi ſanctum e domo mea; *oportet quoque ut inferantur per portam: Q. D.* (ibid. v. 12.) ut comedant in portis tuis, *ſed ſi inferat proventum ſuum per tectum vel ſeptum liberi ſunt a Thruma & decimis.* Sed quod hic legitur דרך גגות ita extat in ultima editione operis Maimoniani apud *Athiam* Amſtelodami, qua nunc utor; ſed in aliqua *Veneta* abſque *Ceſeph Miſchne* qua olim uſus ſum, legitur דרך גנות *per viam horti*, ſed facile utrumque poteſt admitti cum neutrum ſit ordinaria via ad fructus in domos inferendos; hoc enim ſolum hic dicitur oportere ut allatio fructuum fiat per portam publicam; quod ſi id non potuiſſet demonſtrari, nullus quoque ad decimas ſolvendas cogi poterat; hinc in *Gemara Beracoth. fol.* XXXV. *col.* 2. veterum pietas laudatur quod per oſtia, recentiores vero per hortos, agros & clam intulerint fructus ſuos in ædes, ut ita decimarum ſolutionem effugerent. Et quæ domuum ea quoque atriorum ratio eſt; *l. c.* §. 7. כשם שהבית קובע למעשר כך החצר קובעת למעשר ומשיכנסו לחצר דרך השער נקבעו אף על פי שלא הכניסן לבית: *Quemadmodum domus ſic quoque*

atrium determinat ad decimas, quando (fructus) *per ostium, licet nondum in ipsam domum illati sint*. Confer si vacat quæ pluribus de atriis ad decimas obligantibus in *Misn. Maaseroth.* III. 5. *sqq.* leguntur.

XXV. Vidimus domus & atria, sequitur, ut quæ qualisque *emtio* sit, quæ determinat, paucis dicamus. Jam §. XXI. ubi de operariorum licita vel illicita comestione egimus, emtionem fructuum ad decimas obligare, indigitavimus; sed emtionis hujus varii traduntur modi. Equidem oportebat, serioribus præsertim temporibus, venditorem, ut eos, quibus fructus vendebat, bene notos habeat, & certus sit eos esse homines pios, sinceros legis observatores atque adeo נאמנים למעשרות *fide dignos de decimis*, nisi enim tales sint, accedente decimationis tempore, ejusmodi hominibus nihil quicquam vendere licebat; fructus quidem præcoces ante statutum decimationis tempus licite vendebat cuivis, donec omnes simul collecti fuerint: vid. *Maim. c.* II. §. 6. *sqq.* Videamus tamen aliquot hujus emtionis vel venditionis casus; *Mischna Maaseroth.* II. I. היה עובר בשוק ואמר טלו לכם תאנים אוכלים ופטורים לפיכך אם הכניסן לבתיהם מתקנים וראי טלו והכניסו לבתיכם לא יאכלו מהם עראי לפיכך אם הכניסו לבתיהם אינה מתקנין אלא דמאי : *Si quis per forum transiens clamet:* sumitote vobis ficus, *qui comederint immunes sunt, propterea si in ædes invehant, perficere debent tanquam rem certo illibatam: si dixerit:* sumitote & in ædes vestras portatote; *illis non licet vesci pro re nata; propterea si domum portaverint, non tenentur aliter perficere quam ut rem dubiam*. Nempe quoad priorem casum præsumitur illas ficus nunquam fuisse intra domum, ut de decimis essent obligatæ & propterea venditor tantum vendit, ut comedant eas accidentaliter, sed si eas domum detulerit necesse est ut separet decimas, quas domus determinat. Quoad posteriorem casum sciendum num venditor sit homo probus nec ne? si talis, cujus verbis fides adhiberi potest, sit, & dixerit transeuntibus ut emtas a se ficus domum portent, tum præsumitur, eas jam fuisse in domo & consequenter decimatas: e contra si venditor sit suspectus & non fide dignus de decimis, quales venditores plebeii esse solent, tunc ipsius verbis plane nulla habetur fides, quia præsumitur eum hæc dixisse lucri gratia ut eo frequentiores haberet emptores, & idcirco emtæ ficus atque intra domum illatæ juxta jura rerum dubiarum (de quibus alibi) decimari debent. Præterea, si quis cum fructibus transeat portam aliquam aut tabernam, dixerit ibi considentibus, *sumitote vobis ficus; comedentes* immunes habentur, excepto כעל השער vel החנות *portæ vel tabernæ domino*, qui ad decimas tenetur, quia locus ille est, in quo vitam suam degit & propterea ille obligatur ad decimas. Dixerit emtor venditori: *En Tibi assarium pro decem ficubus quas mihi eligam*, eligere licet & comedere; si dixerit uvam vel malogranatum &c. non aliter edere potest nisi successive & singulatim, alias decimandum ipsi esset. Si quis emerit fructus solo evulsos ad edendos illos, illi determinati ad decimandum מרבריהם *ex statutis sapientum*; sed si quis emat fructus adhærentes solo vel illo evulsos ad transmittendum socio suo, illi ad decimas non sunt determinati, verum accidentaliter licite de illis comeditur. Sed hæc de emtione & venditione decimas determinante speciminis loco sufficere possunt; plura desideranti *Mischna l. c.* & *Maimon. l. c. cap.* v. I. *sqq.* suppeditabunt.

XXVI. Præter domus, atria & emtionem, *ignis* quoque decimas & comestionem determinat. Si nempe quis voluisset vinum vel oleum vel alios fructus per coctionem ad esum aptare, illi per ignem erant ad decimas determinati; *Maimon. l. c.* §. 14. *sqq.* אחר המבשל ואחר השוקל ואחר הכובש קבע למעשר אבל המעשן את הפירות עד שהבשירין ה׳ ספק הנותן יין לתבשיל הם או שנתן שמן לקדרה באלפס כשהן מרותחין נקבעו למעשר מזג מים כמים המים נקבע ואין צריך לומר אם בשל היין ואפילו שאסור לשתות בנת ממנו עד שיעשר : *Una coctio & una elixatio & una conditio determinat ad decimandum, sed exsiccatio fructuum per fumum ut apti fiant, ea est dubia. Qui infundit vinum in coctum aliquod calidum aut oleum in ollam lebete ut ebulliant, determinata sunt ad decimandum; qui miscet vinum aqua, aqua determinat, multo magis si ipsum vinum purum coquat, quandoquidem jam ex torculari vetitum est de eo bibere, donec decimaverit*. conf. *Mischna Maaseroth. c.* I. 7. Et sic fructuum coctorum comestio, nisi fuerint decimati, vetita erat. Sed & *sal* quoque una est ex hisce rebus determinantibus; statim enim ac fructus sale erant conditi, erant quoque determinati ad decimas, licet saliti fuerint in agro, atque domum nondum attigerint; sed si quis v. g. voluisset olivas singulatim sale intingere, id licite

ſacere atque comedere poterat; Ita, ſi alius ſumſiſſet ficos ex vaſe tinxiſſetque in ſale ſingulatim, ſine decimatione unam poſt alteram comedebat quod diceremus, unt der hand eten, ſed ſi aliquot ſaliviſſet & ante ſe poſuiſſet, tum omnino, antequam illis veſci potuiſſet, debuiſſet decimare: vid. *Maimon. ibid.* & *Miſn. Maaſeroth. c.* III. I.

XXVII. Reſtant adhuc duæ ex ſex rebus decimas determinantibus, *Thruma* nempe & *Sabbathum*, expendendæ. Et quidem quoad Thrumam res clara videtur; cum enim illius ſeparatio, illam decimarum ordinario præcedat & de fructibus jam perfectis fieri debebat, facile hinc colligi poteſt, ſeparationem *Thrumæ* prioris determinare reliquos fructus ad decimas; *Maimon. l. c.* §. 15. התורם פירותיו תרומה שצריך לתרום אחריה שניה נקבעו למעשר ולא יאכל מהן עראי עד שיוציא התרומה השניה ויעשר: *Qui ſeparat fructus ſuos in Thrumam, de quibus neceſſe eſt ut ſeparet & alteram, tunc illi determinati ad decimandum & ipſi de iis pro re nata edere non licet, donec eduxerit Thrumam & ſeparaverit decimas*. Denique & *Sabbathum* determinat; ſi nempe fructus, quorum opus perfectum, ſupervenerint tenebræ noctis Sabbathi, tunc de illis edere non licet, ne quidem etiam poſt Sabbathum donec decimaverit; *Maimon. l. c.* §. 22. ex *Thalmude Hieroſol.* hæc de *Sabbatho* determinante conſcripſit: תאנה שהיתה מיוחדת לו לאכול פירותיה בשבת וליקט מסנה בלכלה לא יאכל עד שיעשר הואיל ופירות אלו מיוחדין לשבת והשבת קבעת היה אוכל באשכול וחשכה עליו לילי שבת לא יגמור אכילתו בשבת עד שיעשר ואם הניחן לאחר שבת הרי זו גומר: *Si quis ficum ſeparaverit ſibi, ut de ejus fructibus edere poſſit in Sabbatho & collegerit ex ea caniſtrum* (hoc eſt בלכלת שבת *caniſtrum Sabbathi*, de quo *Schammæani* & *Hilleliani* quoad ejus obligationem ad decimas diſſentiunt; vid. *Miſchna. Maaſeroth. c.* IV. 2.) *non edere ipſi licet ex illo donec decimaverit* (hæc fuit ſententia *Hillelis*) *quandoquidem fructus illi deſtinati ſunt Sabbatho, Sabbathum autem determinat; ſi quem botrum edentem tenebræ noctis Sabbathi ſupervenient, non perficere ipſi licet eſum ejus, donec decimaverit, ſi autem ſeponat eum adusque præterlapſum Sabbathum, ecce tunc perficit eum*. Sed de ſex hiſce, tum decimationem tum comeſtionem rerum nondum decimatarum, rebus determinantibus, ſatis & quantum ex ſcopo, dixiſſe putamus.

XXVIII. Indicanda nunc eſt pœna, qua, qui de rebus decimandis illicito modo comederunt, affecti fuerant. Statim igitur ac omne fructuum opus erat abſolutum, & juxta unam ex ſex mox expoſitis rebus, ad decimas determinata omnis comeſtio erat illicita, donec decimæ ex illis erant detractæ; fructus qui in ejuſmodi ſtatu ſunt, טבל vocari ſolent, quam vocem Judæi ex לא & טוב ridicule compoſitam volunt, quia res, ob nondum datas decimas, *non ſit bona*; vulgo vertitur per *res illibatas*, de quibus Thrumæ & decimæ nondum ſunt deſumtæ, quarum quoque comeſtio eſt prohibita, *Maim. Tract. de Cibis Interdictis c.* x. §. 15. כל אוכל שהוא חייב להפריש ממנו תרומה ומעשרות קודם שיפריש ממנו נקרא טבל ואסור לאכול ממנו שנ' ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו ליהוה: *quicunque edit de eo quod tenetur ad ſeparandum ex illo Thrumam & decimas, antequam illas exinde ſeparaverit vocatur Thebbel & vetitum eſt de illo edere; Q. D.* (Levit. XXII. 15.) Et non profanent res ſanctas filiorum Iſraelis, quas obtulerunt Domino. Graviſſima autem erat pœna, cui ille, qui de frugibus illibatis ſeu nondum decimatis comedebat, ſubjiciebatur, ejuſmodi enim hominem, mortis cœlitus inferendæ reum fuiſſe, Judæi nobis tradunt. *Gem. Sanhedr. fol.* LXXXIII. *col.* I. legitur: האוכל טבל חייב במיתה *qui comedit Tebbel reus eſt mortis*. Et in *Jalkut Hattora fol.* CCLXIX. *col.* I. האוכל פירותיו טבל באילו אוכל נבלות וטרפות qui comedit fructus ſuos non decimatos, eſt, ac ſi comederet morticina & diſcerpta: vid. *Cl. Buxtorf. Lex. Thalm. fol.* 850. qui etiam ibidem, ut id ἐν παρόδῳ obſervemus, dicit vocem טבל fructus, de quibus decimæ nondum, ſed tantum primitiæ datæ, denotare, contra ac Judæi ea, fructus de quibus neque Thruma neque decimæ ſolutæ, ſignificari innuunt. *Maimon. l. c.* pœnam טבל comedentis hiſce verbis indicat: האוכל כזית מן הטבל קודם שיפריש ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר חייב מיתה בידי שמים שנ' לא יחללו וגו' *qui comedit quantitatem olivæ de Tebbel antequam Thruma magna & decimarum Thruma exinde ſeparata, reus eſt mortis divinitus inferendæ, Q. D.* Et nec profanent &c. Quale autem hoc mortis vel pœnæ genus fuerit, neque inter Judæos neque Chriſtianos convenit: ſunt qui eam diſtinguunt a כרת *excidio*, eamque hoc eſſe leviorem; exterminii enim pœnam lui poſt mortem; mortem autem θεήλατον cum vita reatum auferre, atque in repentina & præmatura morte, hor-

horrendi & insoliti exempli, consistere, hinc si quis ante quinquagesimum ætatis suæ annum mortuus fuerit, ejusmodi mortis θανάτω pœnam subjisse dicebatur; sed plura de hisce pœnis post *Maimonidem in Hilcot. Sanhedrin*, apud *Cl. Seldenum* in Libris suis de Judæorum Synhedriis, *Cl. Cocceium* annotationibus ad Tr. Mischnicos Sanhedrin & Maccoth, plurimosque alios Philologos legi possunt, quæ omnia exscribere nunc non vacat.

XXVIII. Inter delicta, qualia *Rabi Obad. de Barten. ad Mischn. Sanhedr.* IX. 6. undecim recenset, quæ mortem a Deo infligendam, merebantur, unum quoque est, comestio rerum illibatarum, seu frugum de quibus neque Thruma neque decimæ solutæ, quemadmodum jam indicavimus. Observandum tamen eos, qui hac morte erant plectendi, forum humanum nullatenus effugisse, sed propter commissum delictum vapulasse; Hinc in *Misna Maccoth.* III. I. *sq.* prolixus habetur catalogus flagellandorum, qui alias חייבים במיתה בידי השמים *mortis cœlitus infligendæ erant rei;* quos inter quoque qui אוכל טבל *comedit Tebbel*, refertur. Sed & hic omnem flagellationis ritum describere supersedemus, quum hanc provinciam *Cl. Seldenus*, *Cl. Cocceius* atque ante hos *Cl. Buxtorfius* in Epist. Dedicatoria ad Illustr. *Mornæum Tr. de Abbreviat. Hebraicis*, & *Synag. Jud. c.* XXV. *p. m.* 621. plene occuparint; ad institutum nostrum sufficiet monuisse, duplicem fuisse flagellationem, quæ pro delicti ratione etiam in comestione fructuum illibatorum, adhibita fuerat. Prior est XL. plagarum lege Deut. XXV. 2. fundata, quem numerum tamen restrinxerunt ad XXXIX. quum l. c. dicatur, ut verbera infligantur במספר ארבעים *ad numerum* XL. hoc est, interpretibus Mischnicis, ad numerum, qui quadragenario proximus est; quamvis *R. Jehuda* quadraginta integro numero verbera infligenda esse, statuerit; vid. *Maccoth. c. c.* §. II. cujus quoque sententia procul dubio ad LLatoris mentem propius accedit; nihilominus tamen priorem numerum ordinario observatum fuisse ex traditionibus colligi potest; Ita *Paulus* ad Corinth. XI. 24. scribit: ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, *a Judæis quinquies quadragenas* (plagas) *una minus accepi*. Et *Joseph. Ant. Jud. Lib.* IV. *cap.* 8. *p. m.* 124. ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιήσας πληγὰς μιᾶς λειπούσας τεσσαράκοντα τῷ δημοσίῳ σκύτει λαβών, *qui vero contra fecerit, plagas una minus quadraginta accipit*. Et hæc quidem pœna subeunda erat iis, qui de fructibus, a quibus neque Thruma magna, neque Thruma decimarum separatæ erant, comedissent, alias mortis divinitus infligendæ rei erant. Quod si autem quis de frugibus, quarum Thruma magna & Thruma decimarum, attamen reliquæ decimæ nondum separatæ fuissent, ille quidem hujus præmaturæ mortis non erat reus, sed simpliciter vapulabat. Sic *Maimon. de Cibis Interdictis c. c.* §. 20. tradit: האוכל פרגר שנטלה ממנה תרומה גדולה ותרומת מעשר ועדיין לא הפריש ממנו מעשרות ואפילו לא נשאר בו אלא מעשר עני הרי זה לוקה משום אוכל טבל ואין בו מיתה שאין עון מיתה אלא בתרומה גדולה ותרומת מעשר: *Qui vescitur re, de qua Thruma magna & Thruma decimarum desumta, nondum autem reliquæ decimæ separatæ, quamvis sola adhuc separanda restaret pauperum decima, ille vapulat, propterea quod comedit Tebbel; idcirco tamen non est mortis reus; nulla enim prævaricatio mortem hanc meretur, nisi quoad Thrumam magnam & Thrumam decimarum*. Qui insuper scire cupit omnia delicta hac flagellatione punita, is ea una serie apud *Maim. Hilc. Sanhedrin c.* VIII. I. *sq.* legere potest.

XXIX. Flagellationis altera species est, quam Judæi מכת מרדות *flagellationem rebellionis* seu *contumaciæ* vocant. Hæc pœna instituta est a sapientibus, & potissimum infligitur propter præcepta affirmativa & statuta scribarum neglecta; fit illa virgis, sed altera flagellis, nec ejus percussiones numerantur, sed pro ratione delicti vel minuuntur vel augentur & aliquando ita donec reus animam exhalet; *Maim. in Hilc. Sanhedr. c.* XVI. 3. illam extra terram Israeliticam plurimum in usu esse, dicit: conf. *R. Nathan in Lexico Aruch.* ad vocem מרד *fol.* CIX. *col.* 3. flagellationem hancce describentem & quæ ex illo transtulit *Cl. Buxtorfium Lexic. Thalm. fol.* 1252. Hanc autem merebantur illi, qui placita quædam Scribarum de fructuum illibatorum comestione constituta, transgressi fuerant; veluti si quis postquam res decimandæ per sex res (excipitur hic domus determinans, quæ, quum secundum ipsam divinam legem determinet, idcirco etiam flagellatione legali punitur) supra explicatas, fuissent determinatæ, vel alio, in lege quidem non expressis verbis vetito, modo comestus fuisset. *Maimon. Hilc. Maaseroth. c.* IV. 2. יראה לי שאין לוקין מן התורה על אכילת הטבל עד שיקבע בכניסתו לביתו
אבל

אבל אם נקבע בשאר הששרה ודברים שסנינו אין לוקין עליו אלא מכת מרדות סדבריהם וכן האוכל מפירות שרעתו להולכן לשוק אחר שנגמרה מלאכתו אינא לוקה אלא מכת מרדות : *Videtur mihi non verberandos esse illos ea lege qui de re illibata edunt, donec determinaverit portationem ejus in domum: sed si determinata sit juxta reliquas sex res, a nobis recensitas, non aliter vapulat quam flagellatione contumaciæ ex statutis sapientum; Ita si quis edat de frugibus quas proferre voluit in forum, opere earum jam perfecto, ille quoque eadem rebellionis flagellatione vapulat.*

EXERCITATIO QUINTA

De Terra & Personis ad Decimas solvendas obligatis.

A R G U M E N T U M.

Terra *quæ Decimis tenebatur, vocatur vulgo* Canaan *; quæ tamen non nos totam* Terram Israeliticam *denotat*. Terra Israelitica *in* XII. *tribus distributa ad Decimas solvendas erat obligata. Illius terræ variæ* mutationes, fata *&* divisiones. *Distinctio occupationis regionum* Terræ Israeliticæ *& quomodo ad divinæ Legis præcepta obligata. Præter Israeliticam Terram* Syria *quoque ad Decimas obligabatur.* Totius orbis *divisio juxta Judæos.* Syria *in quibus conveniat & in quibus discrepet a* Terra Israelis. *Fundus* Syriæ *qua ratione ad Decimas fuerit obligatus, variis exemplis exponitur. Post* Syriam *etiam aliæ regiones & quæ* חוצה לארץ extra Terram *sanctam erant, ex Dd. Judaicorum constitutionibus legi de decimis subjiciebantur; veluti* Babylonia; *ubi de* בזיב Csib; Ammon *&* Moab, *quæ duæ regiones, anno Sabbathico* Decimas Pauperum *solvebant;* Ægyptus*; aliaque loca, De* בית שאן Beth Schean, Tyro *in limitibus terræ Israel*, Ascalone *&c.* Personæ *quæ ad decimas solvendas erant obligatæ, sunt omnes* Israelitæ *qui proprium habent fundum.* Sacerdotes *&* Levitæ *an & quomodo illi decimaverint; qua ratione* Pauperes *ad Decimas tenerentur;* Cuthæorum *&* Alienigenarum *Decimæ quo loco habitæ. Subjunguntur* conditiones *personarum decimantium, apud* Persas *requisitæ.*

I. Postquam in præcedentibus, tam de rebus decimandis, quam decimationis vario tempore, rerumque decimandarum vel licita vel interdicta comestione atque posterioris pœna, pro materiæ dignitate locuti fuimus, sequitur, ut nunc de *Terra* & *Personis*, ad decimas solvendas obligatis, disseramus.

II. Terra itaque, cujus fructus decimandi erant, illa regio erat, quam Moses & Josua duodecim tribubus adsignaverant, quæque vulgo Terra *Canaan* (præter plura alia nomina, quibus pro diversa temporum ratione insignitur) appellatur; quamvis id ab aliis minus exacte fieri observetur, quum regio trans Jordanem sita & a tribubus Ruben, Gad & dimidia Menasse inhabitata, pars terræ *Canaan* non fuerit & a terra *Canaan* distinguatur, proinde solam illam terræ Israeliticæ partem, quæ cis Jordanem suit & a reliquis tribubus inhabitata, nomine terræ *Canaan*, appellandam esse; id quod tum Sacræ Scripturæ locis inter se collatis, veluti Num. XXXIII. 51. Jos. XXII. 9. 10. 11. 32. Exod. XVI. 35. Jos. V. 11. Num. XIV. 30. XX. 12. Deut. XXIX. &c. tum Judæorum consensu, terram Canaan patribus promissam, a regione trans Jordanem distinguentium. *Misch. Biccurim* c. I. 10. *Gem. Maccoth. fol.* IX. 2. *Bemidbar Rabba sect.* VII. &c. invicte probat *Celeberrimus Relandus*, paucis quidem *in Antiqq. Hebraicis. p.* 1. 2. prolixius vero in suæ *Palestinæ ex Monumentis Veteribus illustratæ Libro* I. c. I. opere ab orbe literato jam diu desideratissimo, quod jam sub prelo sudare cœpit; cujus specimine Vir, nunquam sine omnis venerationis præfatione mihi nominandus, pro suo in me favore, nudiustertius me beavit, quod gratissima mente agoosco & Cl. Viro vitam viresque comprecor, ut scripto hoc eruditissimo, literatum orbem sibi pergat obstringere. Non autem sola hæc terra *Canaan* seu transjordanica, verum tota regio duodecim tribubus distributa ad decimas solvendas erat obligata; Ideo Deus Levit. XXVII. 3. vult ut כל מעשר הארץ *omnis decima terræ* (ita enim *Terra sancta* ארץ κατ' ἐξοχὴν vocatur, vid. Ruth. I. I. *Mischna Menachoth.* VIII. I. *Kieduschin.* I. 9.) *sancta sit*. Et Num. XIII. 21. dicit : ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה : *Et filiis Levi ecce dedi omnem decimam in Israele, in hæreditatem*; forte haud incommode hic voce ישראל *terra Israelitica* intelligi potest, saltem a novis possessoribus hoc nomen ארץ ישראל I. Sam. XIII. 19. sortita est. *Maim. Hilc. Thrumoth.* I. 2. תרומות והמעשרות אין נוהגין אלא בארץ ישראל בין בפני הבית בין שלא

בפני

בפני הבית: *Thrumæ & decimæ solvi non solent, nisi in Terra Israelis, stante templo sive eo non stante.*

III. Verum *Israelitica* hæc *terra*, ex quo Israeitis in possessionem data, varia passa est fata, ejusque facies non una vice mutata; Davidis tempore illa *Syriæ* occuparione aucta; Salomone fato functo in duo regna, *Judæ*, nempe quod duas tribus *Judam* & *Benjamin*, & *Israelis*, quod decem reliquas tribus continebat, divisa est; attamen abductis Israelitis per Salmanassarem, eorum regnum sublatum est. Mutata quoque est terra Israelitica, quum *Samaritani* alia adsciviffent sacra, & peculiarem sedem in illa fixissent, hinc Judæis maxime erant invisi, qui idcirco, neglecta Samaritanorum regione terram suam in יהודה ועבר הירדן והגליל *in Judæam, regionem transjordanicam* seu *Peræam & Galilæam* diviserunt; quæ iterum trifariam dividuntur ceu videre est *Misch. Scheviith.* IX. 2. nempe in ההר שפלה ועמק *montanam, campestrem & vallem*. Conf. *Cetubboth.* XIII. 10. *Bava Bathra* III. 2. Et sub Templo secundo, Judæis e Babylonica captivitate restitutis, denuo alius terræ hujus erat status, atque in plures provincias divisa, veluti in *Judæam, Samariam, Galilæam, Peræam, Gaulonitin, Batanæam, Trachonitim* &c. & tandem in *toparchias* & *tetrarchias*; quæ omnia tum ex *Cl. Relandi Antiqq. Hebr. p. 2. & Cl. Hottingeri Patruelis Dissertat. de Geogr. Terra Canaan Goodovvino p. 251.* inserta, in compendio repeti possunt.

IX. Coeterum, quoad *Terram Israeliticam*, in qua divinæ legis præcepta obtinebat, illam Judæi dicunt eam esse; quæ a Rege vel propheta, totius populi auxilio erat occupata; verum in illis regionibus a peculiaribus tribubus subactis, omnia præcepta non obtinuisse; *Maim. Hilcoth. Thrumoth. c. 1. 2.* ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכיבשן מלך ישראל או נביא מדעת רוב ישראל וזהוא הנקרא כבוש רבים אבל יחיד מישראל או משפחה או שבט שהלכו וכבשו לעצמן מקום אפילו מן הארץ שניתנה לאברהם אינה נקרא ארץ ישראל כדי שינהגו בו כל המצות ומפי זה חלק יהושע ובית דינו כל ארץ ישראל לשבטים אף על פי שלא נכבשה כדי שלא יהיה כבוש יחיד כשיעלה כל שבט ושבט ויכבש חלקו: *Ubicunque mentio facta est Terræ Israel, intelligenda est ea terra, quam subjecit Rex Israelis consensu populi Israelitici & vocatur* כבוש הרבים *subactio multorum: sed si quis privatus vel familia aliqua, vel peculiaris tribus subegerint pro se ipsis, licet locus sit in terra Abrahamo data, attamen non vocatur terra Israelis, ut obtineant in ea omnia præcepta; atque idcirco divisit Josua cum Synedrio suo, totam terram Israelis tribubus, quamvis nondum esset subacta, ne fiat* כבוש היחיד *subactio unius, quando singularis tribus partem aliqum subegisset*. Ex quibus liquido patet, solam illam regionem, quæ intet duodecim tribus a Mose & Josua distributa, ad decimarum & Thrumarum leges, proprie & ex lege obligatam fuisse, quod ulteriori demonstratione opus non habet.

V. Sed præter hanc *Terram Israeliticam*, aliæ quoque erant regiones, in quibus lex de Decimis non quidem ex lege divina sed מדברי סופרים *constitutionibus Sapientum*, obtinebat, quæ aut ab Israelitarum Regibus occupatæ, aut Israeliticæ tertæ vicinæ erant. Ex illis est primo סוריא *Syria*, per quam Judæi Syriam Zoba & Achlab a Davide terræ Israeliticæ ad jectas, 2. Sam. VIII. 3. 4. intelligunt, atque eam in quibusdam rebus ejusdem, in aliis vero diversæ cum terra Israelis esse conditionis dicunt; hinc apud illos totius terrarum orbis divisio in tres partes, nempe 1. ארץ ישראל הסחלוקת *terram Israelis* כשבטים *distributa inter* XII. *tribus*. 2. סוריא *Syriam*, de qua loquimur. 3. חוצה לארץ *regiones extra terram Israelis* nata est. Distinguenda adeoque est *Syria* tam a terra Israelis, licet in quibusdam cum illa conveniat; quam regionibus extra terram: *Maim. l.c. §. 3.* הארצות שכבש דוד חוץ לארץ כנען כגון ארם נהרים וארם צובה ואחלב וכיוצא בהן אף על פי שמלך ישראל הוא ועל פי בית דין הגדול הוא עושה אינה כארץ ישראל בכל דבר ולא כחוצה לארץ לכל דבר כגון בבל ומצרים: *Regiones subactæ a Davide præter terram Canaan, ut Aram Naharaim, Aram Zobba & Achlab & his similes, quamvis illas Rex Israelis vel Synedrium magnum subegerit, attamen in omnibus rebus non habentur ut terra Israelis, neque etiam ut regiones extra terram quales sunt Babylonia & Ægyptus*. Eadem quoque distinctio *Syriæ* a Terra Israelis in *Mischna Scheviit* VI. 7. & regionibus extra terram sitis *Mischn. Scheviith.* VI. 6. *Orla.* III. 9. innuitur, ceu citata loca conferenti patebit.

VI. Tria autem sunt, in quibus *Syria* Terræ Israeliticæ erat similis. 1. Qui agrum emerat in Syria habebatur ac in suburbiis Hierosolymitanis emisset. 2. Agri ejus ad decimas & jura anni Sabbathici obligabantur. 3. Pura habeba-

batur, si quis ex terra Israelitica eam intrare posset, non tacta terra Gentium *Mischn. Challa.* IV. 7. Gem. *Gittin fol.* VIII. *Tosaph. Kelim. fol.* 1. *apud Cl. Relandi Antiqq. Hebr. p.* 5. qui quoque tria refert in quibus *Syria* regionibus extra terram erat similis, qualia sunt, 1. Regio erat immunda, si quis eam intrare non posset nisi per intermediam terram gentium. 2. Libellus divortii e *Syria* allatus, habebatur ac si e regionibus extra terram allatus fuisset. 3. Qui servum vendiderat in *Syria* censebatur, ac si in regionibus extra terram vendidisset. Convenit ita *Syria* cum Terra Israelitica in solvendis decimis. Verum id ita intelligendum non est, ac si omnes *Syriæ* incolæ, ejusque regionis proventus decimandi fuissent, soli illi agri, qui Israelitas habebant possessores hac lege tenebantur. *Mischna Demai.* VI. 11. hæc leguntur: המוכר פירות בסוריא ואמר משל ארץ ישראל הן חייב לעשר מעשרין הן נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר משלי הן חייב לעשר מעשרין הן נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם ידוע שיש לו שדה אחר בסוריא חייב לעשר: h. e. *Cl. Guisio* Interpretes: *Si is qui vendit fruges in Syria dicat esse eas ex terra Israelitica, decimari debent: si addat, decimatas esse dudum, fide dignus habetur; quia authoritas quæ nexuit eadem solvit. De suo esse agro, decimari debent; decimatas esse dudum, fide dignus habetur; quia authoritas quæ nexuit eadem solvit. Sin notum sit, habere eum agrum in Syria, decimari debent.* Fruges igitur quæ in Syria nascuntur Israelita non obligatur decimare, nisi & ipse ager suus sit, qui vero in Syria proprium emerit fundum ipsi omnino fructus ex illo producto, decimare incumbit. *Maimon. l. c.* §. 15. הקונה שדה בסוריא חייב בתרומות ובמעשרות מדבריהם כמו שיתחייב מן התורה הקונה בירושלים *Qui comparavit sibi agrum in Syria tenetur ad separandas inde Thrumas & decimas ex statutis sapientum, quemadmodum tenetur ille ex lege, qui comparavit Hierosolymis.* Hinc si quis emerit campum olere consitum in Syria, antequam tempus decimationis advenerit, tenetur ad decimas, at si post tempus decimationis, liber est, ceu legitur *Mischna Maaseroth.* V. 5. Fructus quos Israelita a Syro emit, licet id fecerit ante decimationis tempus, a decimis liberi habebantur. *Maim. ibid.*

VII. Post Terram Israeliticam & Syriam, aliæ insuper erant reggiones, quæ ad frugum decimas obligabantur, & חוצה לארץ *extra Terram* Sanctam sitæ erant; ita enim Judæi, omnem terram, præter Israeliticam & Syriam nuncupare solent, quæ etiam ארץ העמים *terra gentium* vocari solet. Sunt autem in hisce regionibus quædam, quæ aliquo respectu a reliquis regionibus extra terram erant distinctæ, quippe decimas qoque frugum dabant, quales *Babylonia, Ammon, Moab & Ægytus* sunt, ad quam legem a Prophetis & Sapientibus erant obligatæ. *Maimon. l. c. fu* 1. postquam dixerat legem de Primitiis & Decimis ex lege bonnisi in Israele observari, pergit: ונביאים התקינו שיהו נוהגות אפילו בארץ שנער מפני שהיא סמוכה לארץ ישראל ורוב ישראל הולכין ושבים שם והחכמים הראשונים התקינו שיהיו נוהגות אף בארץ מצרים ובארץ עמון ומואב מפני שהם סביבות לארץ ישראל: *Et Prophetæ constituerunt ut eadem lex quoque obtineret in Terra Sinear, quandoquidem illa vicina est Israeliticæ, potior quoque Israelitarum pars eo patebat. Et Sapientes priores constituerunt, ut eadem quoque obtineret in Ægypto, Ammon & Moab quia illæ Israelem circumdant.* Et primo quidem quod *Babyloniam* attinet nemini mirum videri debet, Sapientes, ut in illa quoque decimæ solverentur, constituisse; quandoquidem numerus Judæorum, post captivitatem *Babylonicam* ibi commorantium, maximus erat, frequens quidem erat redeuntium, ceu videre est Esr. II. 1. sqq. majorem tamen ibi commorantium fuisse, multis probabiliter persuasum est; saltem id ex Sacerdotum, ascendentium cum Ezra numero, tuto asseri potest, cum ex XIV. Eorum Ephemeriis, nonnisi IV. in Palæstinam, Ezr. II. 36. 40. recensitæ, redierint; Insuper Jeremias per literas Dei nomine jusserat captivos, ut domos sibi ædificarent, hortos plantarent, per matrimonium prolem multiplicarent, Jerem. XXIX. 5. sqq. ex quibus facile colligi potest, eos qui per LXX. annos fixas ibi fecerunt sedes, melius fore judicasse, si ibi remanerent, quam cum Ezra in patriam incultam, periculis & penuria plenam reverterentur; hinc Judæi ipsi referunt Ezram fœcem tantum populi, quique impuri erant sanguinis, atque eos, ut quidam magistri volunt, coactos secum abduxisse, quum nullum in *Babylonia* Synedrium M. fuerat, quod eos curaret & ad divinæ legis præcepta obligaret. *Gem. Kiddusch.* LXXI. 1. apud *Cl. Lightfoot. p. T.* II. *Op.* 430. conf. *Misch.* IV. 1. qui itaque in *Babylonia* remanserunt, præcipui erant ex Israelitis, homines notæ familiæ, quique stirpem suam, sine mixtura conservarunt,

proin progenies Judæorum Babyloniorum clarior quam Græcorum, habebanturque puriores illis, qui Judæam repetebant. Atque adeo hæc causa erat satis prægnans, quapropter Prophetæ, & Sapientes Judæos istos Babylonios, præter alia divina præcepta, ad illud quoque de decimis obligarunt, & eodem puritatis gradu *Babyloniam* cum Terra Israelitica, habuerunt. Sed hisce non obstat, quod aliquando apud Judaicos scriptores legitur אין מעשרות בבבל *non sunt decimæ in Babel*, & in *Midrasch. Ruth. fol.* XLVII. *col.* 4. legitur, quamprimum Israelitæ adducti sunt in *Babel* liberi erant a decimis; conf. *Echa Rabbathi* s. comment. alleg. in *Thren. Jerem. fol.* LVIII. *col.* 3. hæc enim non aliter ipsi Judæi intellecta volunt, quam eam non fuisse ad decimas obligatam ex præscripto legis, verum tantum ex statutis Prophetarum, uti diximus.

VIII. Reduces autem hi e *Babylonia*, non eadem omnia loca Terræ Israeliticæ occuparunt, quæ antea possederunt. Terra enim Israelitica quam occuparunt post captivitatem arctiores habebat limites, quam illa quæ ascendentibus ex *Ægypto* cessit, Samaria exclusa erat, minores quædam regiones ab Ethnicis erant occupatæ; hinc Judæi distinguere solent, inter terram Israeliticam שההזיקו עולי בבל *quam occuparunt ascendentes ex Babylone*; & eam שהחזיקו עילי מצרים *quam occuparunt ascendentes ex Ægypto*; atque duplicem hanc terram inter se divisit urbs כזיב *Csibb. Maim. ad Mischn. Demai.* I. 3. quæ Jos. XIX. 29. אכזיבה & Jud. I. 31. אכזיב vocatur; postea Eccidippa appellata est; erat maritima *Tyrum* inter & *Ptolemaidem* sita, quam Judæi regionum ad decimas obligatarum terminum faciunt. *Gem. Hierosol. Scheviit. fol. m.* XII. *fac.* 2. המהלך מעכו לכזיב מימינו למזרח הדרך טהורה משום ארץ העמים וחייבת במעשרות ובשביעית עד שתורע לך שהיא פטורה משמאלו למערב הדרך טומאה משום ארץ העמים ופטורה מן המעשרות ומן השביעית עד שתורע לך שהוא חייבת עד שהיא מגיע לכזיב: *Proficiscenti ab Aco (Ptolemaide) ad Csibb a dextra viæ orientem versus, illa regio munda est propter terram gentium, & tenetur ad Decimas & jura anni septimi, donec innotescat eam immunem esse; a sinistra viæ occidentem versus, regio immunda est propter terram gentium & libera a decimis & jure anni septimi, usquedum innotescat eam teneri, donec accesserit ad Csibb.* Et in *Gemara Hierosol. Demai fol. m.* VI. *fac.* 2. nominatur quoque צור *Tyrus*, una ex terræ limitibus, quæ tenebatur ad decimas; prolixe quoque ibidem recensentur varia loca quæ in hisce terminis legi de decimis subjectæ, vel illa liberæ erant; locum *Cl. Lightf. Op. T.* II. *p.* 236. exhibuit.

IX. *Ammonitarum* & *Moabitarum* seu *Siebonis* & *Ogi* regiones ad decimas quoque fuisse obligatas, jam supra indicavimus; verum de hisce regionibus acriter olim inter Doctores Mischnicos *Rabi Tarphon*, (quem nonnulli *Tryphonem* esse conjectant contra quem scripsit *Justinus Martyr*, eum Judæi propter abundantiam opum ejus הכהן העשיר *sacerdotem divitem*, appellare solent) & *Rabi Eleazarem fil. Azariæ*, disputatum est, quales nempe decimæ ex dictis regionibus anno septimo fuerint solutæ, quandoquidem enim eo neque in Israelitica Terra neque in *Syria* (in qua Septimi anni jura obtinebant) decimæ fuerunt solutæ, quum omnis terræ proventus juris erat communis, attamen in regionibus extra has sitis, decimæ quædam separatæ erant; *R. Tarphon* volebat ut ex *Ammon* & *Moab* separarentur decimæ pauperum, sed *Rabbi Eleazar* decimæ secundæ; post multas rationes ab utraque parte productas, tandem vicit sententia *R. Tarphon*, decimas pauperum Anno septimo in *Ammon* & *Moab* solvendas esse, statuentis; qua de controversia prolixe agitur in *Misch. Jadaim.* IV. 3. cujus ultima tantum verba hic apponemus: ובשבא רבי יוסי בן דורמסקית אצל רבי אליעזר ללוד אמר לו מה חרוש היה לכם בבית המדרש היום אמר לו נמנו ונמרו עמון ומואב מעשרים מעשר עני בשביעית בכה רבי אליעזר ואמר סוד ה׳ ליריאו ובריתו להודיעם צא ואמור להם אל תחושו למנינכם מקובל אני מרבן יוחנן בן זכאי ששמע מרבו ורבו מרבו עד הלכה למשה מסיני שעמון ומואב מעשרין מעשר עני בשביעית: *Quum venisset R. Jose Fil. Dormascith apud R. Eliefer in Lud*, (cujus scholæ R. Tarphon Rector erat) *dixitque, quid novi hodie in schola vestra accidit? respondit ei, suffragati sunt & concluserunt quod Ammonitæ & Moabitæ decimas solvant anno septimo; flevit R. Eliefer, dixitque: secretum Domini sit pro timentibus ipsum & fœdus illius ad indicandum ipsis, exito & dicito illis, ne soliciti estote de suffragiis vestris, accepi ego a R. Jochanan ben Zacai, qui audivit a Magistro suo & Magister ipsius a Magistro ipsius usque ad constitutiones Mosis e Sinai, Ammonitas & Moabitas ad decimas pauperis anno septimo teneri.* Idem quoque legitur in *Gem. Jebbamoth. fol.* XVI. *col.* I. Est adeoque traditio

hæc

hæc ex Judæorum ſententia jam inde a traditionibus de monte Sinai acceptis arceſſenda; Impoſitæ quoque ſunt *Ægypto* ſeptimo anno præter decimam primam, decimæ pauperum a זקנים *ſenioribus; Babylonia* autem ex decreto נביאים *prophetarum* ſolvebat decimas ſecundas anno VII. vid. *Miſch. l. c. Maimon. de Donis Pauperum* VI. 5. ובחוצה לארץ שאין בה שמטה קרקע מפרישין בארץ מצרים ובעמון ובמואב מעשר ראשון ומעשר עני מפני שארצות אלו קרובות לארץ ישרא׳ כדי שיהיו עניי ישרא׳ נסמכין עליה בשביעית והלכה למשה מסיני שיהיו מפרישים בארץ עמון ומואב מעשר עני בשביעית אבל בארץ שנער מפרישין בשביעית מעשר שני בסדר רוב השנים: *Et extra terram, ubi fundi non eſt requies ſeparant in Ægypto, Ammon & Moab decimam primam & decimam pauperum; quia regiones iſtæ Terræ Iſraeliticæ ſunt propinquæ, ut pauperes Iſraelitæ in anno* VII. *ex illis ſuſtentarentur; atque hæc eſt Traditio Moſis e Sinai ut Ammon & Moab An.* VII. *ſeparent pauperum decimas: ſed in Babylonia eodem anno ſeparant decimas ſecundas, juxta ordinem plurium annorum.* Idem ergo jus in *Ammon*, *Moab* & *Ægypto* quoad decimas obtinebat.

X. Quemadmodum autem hæ regiones, de quibus hactenus diximus ad decimas tenebantur, licet fuerint extra terram Iſraeliticam, ita ſunt & alia loca, quæ licet aut in ipſa terra Iſraelitica aut ad terminos ejus ſita fuerint, tamen ab hoc præcepto libera pronuntiabantur. Refertur inter hæc a Judæis בית שאן *Bethſcean* una ex urbibus *Decapolitanis* (conf. ſupra p. 37.) quæ & Scythopolis vocatur. *In Gem. Hieroſol. Demai fol. m.* V. *fac.* I. una cum aliquot aliis urbibus a decimatione excipitur; recenſetur quoque in *Gemar. Bab. Chullin. fol.* VI. 2. R. Meir folia olerum non decimatorum comediſſe in *Bethſcheane*, atque eapropter eam Rabbinum a decimis liberaſſe: vid. *Cl. Lightfoot. Op. T.* II. *pag.* 418. *ſq.* Ratio autem quare hæc urbs a decimis liberata fuerit, cum tamen in ipſa terra Iſraelitica transjordanica ſit, hæc redditur a Judæis, poſſediſſe quidem Iſraelitas eam in ſubjugatione prima, ſed non in altera poſt reditum e Babylone, tum enim ſemper habitabatur ab Ethnicis, hinc habebatur quoque ut urbs gentilis & ac ſi eſſet extra Iſraelem, ubi neque Thrumarum neque decimarum leges obtinebant. Et idem quoque cum *Cl. Lightfooto* de reliquis urbibus *Decapoleos* judicandum putamus, quod quidem fuerint intra limites terræ Iſraeliticæ ſed poſſeſſæ ab Ethnicis; nullum tamen dubium eſt hanc regionem, cum adhuc ab Iſraelitis culta & inhabitata fuerat, decimas quoque ſolviſſe. Vid. *Cl. Bernard ad Joſeph. Antiqq. Lib.* IV. *cap.* 8. *pag.* 287. *vid.* etiam *Joſephum Antiqq.* XVII. *cap.* 13. *p.* 611. *de B. J. L.* II. *cap.* XIX. XX. *p.* 813.

XI. Quod ad loca ad Terræ Iſraeliticæ limites Septentrionales ſita, repeti poſſunt quæ jamjam §. VIII. de *Cſib*, *Aco* & *Tyro* &c. diximus. In limitibus Terræ cisjordanicæ auſtralibus occurrit urbs maritima Philiſtæorum Aſcalon; equidem in *Miſch. Gittin.* I. 2. videtur illa urbs ſimilis habita cum regionibus Ethnicis & quoad ejus obligationem ad decimas prolixe diſſeritur *Gem. Hieroſ. Scheviit. fol. m.* XIII. *fac.* I. atque quænam ejus pars intra quænam extra terram pertineat; fuerunt, quibus examen hujus diſtrictus erat demandatum, qui טיהרוהו מפי ר׳ פנחס בן יאיר דאמר יורדין היינו לסירקייא של אשקלון ולוקיחין חטין ועולין לעירן וטובלין ואוכלין בתרומתינו: *mundam pronuntiarunt ex authoritate Rabi Pinchaſi ben Jair, referentis: deſcendimus in forum frumentarium Aſcalonis emimuſque ibi triticum, aſcendenteſque in civitatem noſtram lavimus, Thrumamque noſtram edimus.* Alii tamen ipſam urbem Aſcalon כלחוץ ac ſi fuiſſet extra terram, & idcirco לפוטרה מן המעשרות liberam a decimis habebant. conf. *Cl. Lighfoot. ibid. p.* 180. Terra itaque Iſraelitica in XII. tribus diſtributa, ſola proprie & ex lege ad decimas ſolvendas erat obligata, ſed propter varias hujus terræ mutationes, incrementa & decrementa, incolarum in vicinas terras gentium diſperſiones, factum eſt ut aliæ quoque regiones ad decimas obligatæ fuerint, ceu dicta ſatis oſtendunt. Quibus id unicum addimus, quod Judæi tradunt de arbore in extremis terræ ſuæ limitibus plantatæ, ſi nempe illa inclinet, extra teram tum judicium faciendum juxta radicem; ſic in *Miſch. Maaſeroth.* III. 10. תאנה עומדת בארץ ונוטה חוצה לארץ בחוצה לארץ ונוטה לארץ הכל הולך אחר העיקר: *Si ficus plantata fuerit in terra Iſraelis & inclinaverit ſe extra terram; aut ſi plantata extra terram Iſraelis & inclinaverit ſe intra terram Iſraelis omnia procedunt juxta radicem:* ſi ſcilicet radix ſteterit in Terra Iſraelis, rami ejus ſe inclinaverint extra Terram Iſraelis tunc arboris hujus fructus tenentur de decimis.

XII. Progredimur Perſonas ad decimas ſolvendas obligatas indicare. Tales erant omnes Iſraelitæ, qui proprios ha-

bebant agros, quorum proventus decimare debebant. Dabant quidem Levitæ quoque decimas de suis a populo acceptis Sacerdotibus, de quibus tamen sequenti Exercitatione specialius agemus, hic solum nobis sermo est de Personis; ad varias toti tribui Leviticæ decimas solvendas obligatis; tales, inquam, erant filii Israel scilicet ceterarum XI. tribuum; qui etiam quoad præceptum hocce a Levitica tribu Num. XVIII. 24. distinguuntur. Verum, quum Sacerdotes & Levitæ, sequioribus præsertim temporibus, lucri cupidi agros vel fructus ab Israelitis coemissent, ipsi quoque a Sapientibus, ut agrorum & fructuum possessores decimas aliis Sacerdotibus & Levitis solverent, obligati fuerunt, ut eo magis ejusmodi emtionem inhiberent: vid. *Misch. Peah.* I. *6. Gem. Hierosol. Peah. fol. m.* VI. *fac.* 2. Et quidem quoad fructus, si illos Sacerdos aut Levita emerit, postquam præparati, tunc demum tenebantur ad decimas; *ibid.* unde *Maim. Hilc. Maaseroth.* VI. 15. כהן או לוי שלקחו פירות מישראל אחר שנגמרה מלאכתן מוציאין את התרומה והמעשרות מידיהן ונותנין אותם לכהנים ולוים אחרים קנס הוא להם שלא יקפצו לגרנות ולגתות ויקנו טבלים כדי להפקיע מתנות אחיהם הכהנים ואם קנו קודם שתגמר מלאכתן אין מוציאים מידם: *Sacerdos aut Levita, qui emerunt fructus ab Israelita postquam opus eorum perfectum est, educere debent Thrumam & decimas e manibus suis aliisque Sacerdotibus & Levitis dare, atque hoc modo mulctant illos ne transiliant areas & torcularia ut circumeant dona fratrum suorum Sacerdotum: si vero emerint fructuum opere non perfecto decimas non educunt e manibus eorum.* Sunt plura alia quæ Sacerdotes & Levitæ lucri causa excogitarunt, unde variæ de decimis constitutiones ortæ sunt; ita si Sacerdos aut Levita agrum ab Israelita conduxerint, ea conditione, ut ipsi dent tertiam aut quartam partem proventus, tunc partem illam tertiam aut quartam Israelitæ dare tenentur, quam postea, pro Thruma & decimis Sacerdoti aut Levitæ cuicunque lubuerit tradit: vid. *Misch. Demai.* VI. 3. Aliquando etiam Sacerdotes & Levitæ agros Israelitæ pro decima parte elocarunt, quod tamen pactum nonnisi per quatuor aut quinque annos valere poterat; nonnunquam vendebant Sacerdotes agros Israelitis ea conditione, ut ipsi ex eo agro decimas persolvant vel ad vitæ suæ dies vel ipsi & filiis suis, vel alia conditione *Maim. l. c.* Ita enim sæpius accidit ut Sacerdotes aut Levitæ colonos hac ratione obligarint ut ex hoc vel illo agro decimas acciperent, quum colonus pro lubitu suo cuicunque volebat Sacerdoti vel Levitæ decimas suas exhibere potuerit. Hac ergo ratione & non ex lege Sacerdotes & Levitæ ad decimas obligabantur, alias in maximum damnum ceterorum ex Levitica tribu, quibus res angusta domi erat, cessisset, si ex agris quos ditiores ab Israelitis emerant, nullas accepissent decimas.

XIV. Nonnisi ergo in recensitis casibus Sacerdotes ac Levitæ ad Decimas obligabantur, alias omnino erant liberi ab illis & a populo accipiebant eas; hinc *Maim. Hilc. Maaseroth.* I. 4. אין מוציאין המעשר מיד הכהנים שנ' כי תקחו מאת בני ישראל וכן כל מתנות כהונה אין מוציאין אותה מכהן לכהן: *Non educuntur Decimæ e manibus Sacerdotum Q. D.* (Num. XVIII. 26.) quum acceperitis a filiis Israel decimas &c. *& sic omnia dona sacerdotalia non solvuntur a sacerdotibus. Raschi ad Deut.* XIV. 23. Levitas אינא חייבים במעשר *ad Decimas non teneri*, dicit. Sed præter Israelitas qui erant בעלי השדה *possessores agrorum*, pauperes quoque, qui alias certas decimas ab illis accipiebant, in quibusdam casibus ad decimas solvendas obligati erant, qui tamen quum ad explicationem *Decimarum Pauperum* pertineant, loco suo explicabuntur.

XV. Videamus nunc quo loco *Cuthæorum* & *Alienigenarum*, qui inter Israelitas habitarunt, decimæ habitæ fuerint. *Cuthæorum* nomine Judæi Samaritanos indicare solent, ab urbe *Cutha* prope Babelem sita, כותים dicti: vid. *Cl. Relandi Dissertat. de Samaritanis T.* II. *pap. 67.* Hos autem *Cuthæos*, quum post eorum divortium ab Israelitis, in ipsa terra Israelitica sedes occuparint, & peculiarem cultum instituerint, maximo Judæi odio prosecuti sunt; attamen terra illorum, domus, viæ, receptacula aquarum pro mundis habita fuerunt; ceu traditur *Misch. Mikvaoth.* VIII. I. vid. ibi *Comment. R. Obad. de Bartenora:* terra ipsa ob antiquam possessionem & promissionem Abrahamo factam terræ Canaan accensebatur, qui tamen ritibus eorum addicti erant, a Judæis, ut pro gentilibus habebantur, sed alii eos qui inter Israelitas habitarunt, his similes statuerunt. *Gem. Hierosol. Beracoth. fol. m.* XXIX. *fac.* I. כותי כישראל לכל דבר דתני כותי הרי הוא כגוי דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי הרי הוא כישראל לכל דבר: *Cuthæus inter Israelitas in omnibus rebus quæ traditæ*

ditæ a Cuthæo ecce ille habetur pro Ethnico, verba sunt Rabbi. Sed Raban Simeon fil. Gamaliel dixit: Cuthæus ecce ille habetur ut Israelita in singulis rebus: quia nempe Judæi *Samaritanos* pro idololatris habebant, idcirco eos gentilibus accompararunt; cum autem varias Samaritanorum sectas statuant, atque quidam fuerint qui decimarum solutionem accurate observarunt, hinc inter Israelitas habitantium decimæ ratæ habebantur. *Misch. Demai. v. 9.* מעשרין משל ישראל על של כותים משל כותים על של כותים רבי אליעזר אוסר משל כותים על של כותים: *Decimæ desumuntur de frugibus Israelitarum pro frugibus Cuthæorum & de frugibus Cuthæorum pro frugibus Cuthaorum. R. Eliefer vetat de frugibus Cuthæorum pro frugibus Cuthæorum*: vid. *Comment. Maimonidis ad h. l.* & *Mischn. Trumoth.* III. 9. העכ״ום והכותי תרומתן תרומה מעשרות מעשר והקדשן הקדש: *Alienigenæ & Cuthæi primitiæ pro primitiis, decimæ pro decimis & consecratum pro consecrato habentur.* Unde colligitur *Cuthæum* seu *Samaritanum*, agrum inter Israelitas possidentem, æque ac ipsos Israelitas ad decimas solvendas fuisse obligatum. Ceterum observandum quoque *Samaritanos* ipsos sacris suis ministrantibus decimas ex omnibus satis, fructibus & animantibus solvisse, atque apud eos quoque distinctionem inter primam & secundam decimam obtinuisse, quemadmodum *Cl. Relandus* ex Chronico suo MS. *l. c. p.* 45. refert, quamvis Judæi scribant, Manassem Saneballathi generum, qui a Judæis ad Samaritanos defecit, & universam religionem Samaritanam nova facie induit, concessisse Samaritanis ut nullas primitias, nullas decimas erogarent; vid. testimonium apud laudatum Virum ex *Schevet Jehuda p.* 15. *ed. Amstelod.* l. c. allatum.

XVI. Alienigenarum seu gentilium inter Israelitas habitantium eadem ferme quæ Samaritanorum, quoad decimas, erat ratio; quod si gentilis agrum in Israelitica terra habuisset, ab eodem decimæ quoque exigebantur; unde fundamentalis Canon Celeberrimo *R. Mejer* adscriptus apud Judæos natus: אין קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מן המעשרות non est possessio gentili in terra Israelis ad rescindendas decimas. Eodem quoque utitur R. Jochanan *Gemara Hieros. Peah. fol. m.* XIII. *fac.* 2. proinde מעשרין משל ישראל על של גוים משל גוים על של ישראל: *Decimæ desumuntur de frugibus Israelitarum pro frugibus gentilium; & de frugibus gentilium pro frugibus Israelitarum. Misn. Demai l. c.* Jam supra pag. 46. indicavimus spicilegium, prætermissum & angulum, utpote quæ dona pauperibus sunt communia, libera esse a decimis, si scilicet sint ex agro Israelitæ; verum ad hæc dona Ethnici quidem non tenebantur, attamen ex illis decimas separare debebant. *Misch. Peah.* IV. 9. הלקט והשכחה והפאה של נכרי חייב במעשרות אלא אם כן הפקיר: *Spicilegium, manipulus oblivionis & angulus alienigenæ tenentur de decimis, nisi si communis juris fecerit.*

XVII. Haud inconveniens erit hoc loco, conditiones in personis decimantibus apud Persas requisitis, quas ex summa *Theologiæ Abas Magni Illustr. Chardin in Itinerario suo Persico Tom.* VII. *p.* 332. recensuit, subjungere; sunt autem sequentes: 1. ut persona decimans sit majorennis & emancipata; infans, infra ætatem nunquam obligatur ad decimas solvendas; (fructus vero minorennium & pupillorum apud Judæos decimandi erant a tutoribus. *Gem. Hierosol. Gittin. fol.* XLVII. *col.* 1.) 2. ut sit sanæ mentis, non homo nequam, neque etiam simplex. 3. ut sit sui juris, nunquam enim servus ad decimas tenebatur. 4. ut certam pecuniæ summam possideat; Præter frugum, auri etiam ac argenti decimas Persæ solvere debent. 5. ut aptus sit ad augenda bona sua. 6. ut facultates suæ legitimo modo sint acquisitæ, furto enim ablatæ & male partæ nullatenus decimis subjiciuntur.

EXERCITATIO SEXTA

De Decima prima a populo Levitis & Decima e Decima a Levitis Sacerdotibus soluta.

A R G U M E N T U M.

Divisio *decimarum in* quatuor species. *Solutionem decimarum præcedebat separatio* בכורים primitivorum & תרומות primitiarum. *Quæ paucis describuntur, quibus separatis solvenda* מעשר ראשון decima prima, *qui ordo non erat invertendus, quod juxta Judæos Exod.* XII. 29. *indigitatur. Hæc* decima prima *pertinebat ad* Levitas, *juxta Num.* XVIII. 21. 24. *contra fecisse leguntur* Tobias *cap.* I. 7. & Samaritani. *Explicatur locus Hebr.* VII. 5. Cl. Relandi *peculiaris in hunc locum observatio. De decreto* Ezræ, Levitarum *decimas*, Sacerdotibus *adjudicantis*. Singulis

gulis annis, *excepto Sabbathico*, *in terra Israelitica solutæ sunt : nunquam successerunt in locum* decimarum pauperum. *De* decimis primis *cui edere fas fuerit*, *nulla illis inerat* sanctitas. *Has decimas* Levitis *destinavit Deus in mercedem ministerii sui*, *quod paucis describitur. Prius quam* Levitæ *ex his decimis usum capere poterant*, *aliam* מעשר מן המעשר decimam e decima *dictam*, *separare debebant*, *quæ distinguenda a* עמשר שני decima secunda. *Illa solvenda erat* Sacerdotibus *ex Num.* XVIII. 26. *&* *quibus*, *afferenda* Hierosolymam, *ubi in* conclavibus templi, *asservata; hanc itidem decimam* Sacerdotes, *præter alia dona*, *accipiebant pro mercede ministerii*, *quod etiam paucis describitur*.

I. ANtequam ad ipsam primæ decimæ pleniorem expositionem pergimus, prius quædam de divisione decimarum in species præmittenda. Solent autem diversimode dividi: sunt qui duas faciunt species, *decimas primas* & *decimas secundas* vocatas; decimam enim e decimis, ex decimis primis solutam & decimam pauperum, quæ intra septennium semel atque iterum in locum decimarum secundarum successit, peculiarem speciem non facere, autumantes; Tametsi autem hæc distinctio, qua & ipsi Dd. Judaici passim utuntur, valere posset, attamen, quum quævis recensitarum species peculiarem habeat legem & singularia jura in earum solutione observanda obtineant, decimarum species (missis aliis divisionibus) ad quatuor commode referri posse putamus; scilicet erat I. מ,שר ראשון *decima prima;* quam populus solvebat Levitis, de qua Num. XVIII. 21. II. מעשר מן המעשר *decima e decimis* quam Levitæ pendebant Sacerdotibus: ibidem v. 26. III. מעשר שני *decima secunda*, quam colonus Hierosolymas afferre ibique consumere debebat. Deut. XII. 27. IV. מעשר עני *decima pauperum*. Deut. XVI. 12. Atque hoc ordine, quatuor hasce decimarum species, in posterum expositurі sumus.

II. Primo igitur de *decima prima* dicendum nobis erit, cujus descriptioni pauca de iis, quæ separationem ejus præcesserunt, præmittimus. Antecedebat autem decimæ hujus primæ solutionem, separatio בכורים *πρωτογεννημάτων primitivorum*, quæ Deus ex omni fructu terræ Deut. XXVI. 2. adferri jusserat, quamvis Judæi *Mischn. Biccurim* I. 3. septem tantum fructuum genera nempe triticum, hordeum, uvas, ficus, malogranata, olivas & dactylos, adducta fuisse tradunt: Hi fructus dedebant esse ex selectissimis, &, nisi id viæ longinquitas impediret, recentes Hierosolymas adferri; quantitas eorum a LLatore definita non est, quemadmodum in decimis, sic ut quis totum agri proventum in primitiva consecrare potuisset. *ibid.* II. 4. Sapientes tamen אחד משישים *unum de* LX. dandum decreverunt. Adductio autem horum primitivorum fructuum solennis admodum ac pomposa erat, *ibid.* III. 2. descripta, multisque ritibus ac cœremoniis, veluti publica confessione, cantico, sacrificio &c. concomitata; ea vel ipse fructuum possessor vel alius ejus nomine in canistro afferebat, atque in atrio Sacerdotibus tradebat, qui eos inter se dividebant ac Hierosolymis comedebant; Tempus autem adductionis primitivorum erat intra festum Pentecostes & Encœniorum. Atque hæc prima erat fructuum separatio, quam dein excipiebat separatio תרומות *Primitiarum*, quas Græci *ἀφαιρέματα* & *ἀπαρχὰς τῶν γεννημάτων* vocant; sic enim traditur in *Misch. Thrumoth.* III. 7. primitiva præmittenda esse primitiis & primitias decimis &c. Harum primitiarum jura eadem prope erant quæ decimarum; separabantur enim de iisdem frugum speciebus, iisdem personis, eadem ex terra, nisi quod eæ quæ extra terram erant separatæ, in Terram Israelis inferre non licuit, uti traditur *Mischn. Scheviit.* VI. 6. Neque de his primitiis solvendis quantitas aliqua a Deo est definita; *Hillеliani* statuerunt unum ex XL. sed *Schamæani* unum ex XXX. dandum statuerunt: tradunt tamen Judæi vulgo unum e L. datum fuisse, qui autem sordidi nimis & tenaces erant, tantummodo unum ex LX. dabant, quorum Thruma vocabatur תרומה עין רעה *Thruma oculi mali*, liberaliorum autem תרומה עין יפה *Thruma oculi boni*. In quo præ aliis Pharisæi eminebant, qui teste *Epiphanio Hæres.* XVI. *p. m.* 34. *τὰς ἀπαρχὰς ἐδίδουν τριακοντάδας καὶ πεντηκοντάδας* *primitias solvebant tricesimas & quinquagesimas*. Has primitias seu תרומה גדולה colonus Sacerdoti cuicunque volebat, dabat, quas etiam Sacerdotes mundi in terra sancta comedebant. Num. XVIII. 11.

III. Primitivorum ac primitiarum separationem, solutio *decimæ primæ* excipiebat, quæ simpliciter מעשר ראשון & מעשר *δεκάτη πρώτη*, apud *Josephum* Tob. I. 7. & Judæos vocatur, de qua præceptum extat Num. XVIII. 21. 24. ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה

לנחלה חלף עבדתם אשר הם עובדים אדת עבדת אהל מועד: כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו ליהוה תרומה נתתי ללוים לנחלה על כן אמרתי להם בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה: *Et filiis Levi ecce dedi omnem decimam in Israele in hæreditatem; pro ministerio eorum, quo ipsi ministrant ministerio tentorii conventus. Nam decimas filiorum Israel, quas offerant Domino in oblationem dedi Levitis in hæreditatem, proin dixi illis: inter filios Israel ne possidento hæreditatem.* Quæ in superioribus de rebus decimandis, decimationis tempore terra & personis ad decimas solvendas obligatis, prolixius commentati sumus, nunc repetere nolumus, ne bis coctam crabem proponamus; sufficiet hic monuisse, ea omnia quæ ibi diximus, ad jura, ut omnium, sic quoque primarum decimarum pertinere, quæ harum rerum curiosus inde repetere potest; Nobis nunc nihil aliud restat quam peculiares de decimis primis constitutiones, explicare.

IV. Statim igitur ac Thruma magna Sacerdotibus solvenda, erat separara, colonus *decimam* hanc *primam* segregare debebat. *Maimon. Hilc. Maaseroth* I. 1. אחר שמפרישין תרומה גדולה מפריש אחד מעשרה מן הנשאר וזהוא הנקרא מעשר ראשון וכו נאמר כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו ליהוה ונומר: *Postquam separarunt Thrumam magnam, separant unum ex decem de reliquo, quod vocatur decima prima, de* Num. XVIII. 24.) *D. E.* Nam decimas filiorum Israel quas offerunt Domino &c. Atque hic ordo omnino erat observandus, juxta canonem Judæorum שלא להקדים חקי התבואות *non esse anticipanda statuta proventuum;* licet autem quis contra fecerit & decimas primas ante nominatam Thrumam separaverit, ejus tamen separatio rata habetur. *Misn. Thrumoth.* III. 6. המקדים תרומה לבכורים מעשר ראשון בתרומה ומעשר שני לראשון אף על פי שהוא עובר בלא תעשה מה שעשה עשוי שנאמר מלאתך ודמעך לא תאחר: *Si quis præmiserit primitivis primitias, primitiis decimas primas, decimis primis secundas, factum valet, quanquam præceptum negativum violaverit.* Q. D. (Exod. XXII. 29.) Plenitudinem & lacrymas tuas non tardabis. Nempe ex hisce verbis supra dictum canonem & præceptum negativum Dd. eliciunt, explicantque vocem מלא plenitudinem de בכורים *primitivis* & דמע de תרומות *oblationibus*; verba vero לא תאחר *non tardabis*, reddunt לא תקדים תרומה לבכורים *non dabis Thrumam ante primitiva*. Videsis *Raschium ad h. l.* B. Avum in *Jure Hebræor. Leg.* LXXVIII. & quæ ex *Merhilta* refert. *Cl. Guisius ad Misn. citatam. R. Obad. de Bartenora ibid.* & alios.

V. Multis in *personas*, ad quas prima hæc decima pertinebat, inquirendum non est, cum supra citata lex, eam *Levitis* solvendam esse clarissimis verbis præcipiat Num. XVIII. 21. 24. Neque enim hic per filios Levi tota Levitica tribus, qua alias Sacerdotes quoque comprehenduntur, sed *Levitæ* specialiter sic dicti, ut Sacerdotum in quibusdam sacris ministri, intelligendi, ceu ex collatione v. 26. patet, ubi Sacerdotum decimæ ab illis Levitarum, clare distinguuntur. Non impedit tamen quod de *Tobia* c. I. 7. in quibusdam exemplaribus legitur, eum πρώτην δεκάτην dedisse Sacerdotibus τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν τοῖς θεραπεύουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ, quemadmodum etiam in Latina *Junii* & *Tremellii* versione legitur; quod citatæ legi contrariatur, qua decimæ primæ Levitis assignantur. Sed *Illustris Scaliger* in Tractatu suo *de decimis*, aliter hæc *Tobiæ* verba profert: τὴν πρώτην δεκάτην ἐδίδουν τοῖς υἱοῖς Λευὶ τοῖς θεραπεύουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ. *Et decimam primam dedi filiis Levi ministrantibus Hierosolymis*; Et in Hebræo *Tobiæ* libro dicitur cum in genere מעשרות *decimas*, primogenita ad Sacerdotes detulisse, frumentum, vinum ad Levitas &c. Sed quæ plura de Tobia decimas solvente, leguntur, in Exercitatione de *Decimis Pauperum*, explicabuntur. Est quoque contra divinam institutionem, quod *Cl. Relandus in Dissertat. de Samaritanis p.* 46. ex Chronico suo Samaritano refert, decimas nempe primas a Levitis Sacerdoti Summo fuisse solutas, de quo tamen Judæorum statuta alte silent, nihil aliud referentia, quam Levitas ex suis decimis, alias solvisse Sacerdotibus; unde Vir Clarissimus conjicit in textu hujus Chronici interponendam esse particulam מן *ex*, sic ut sensus non sit, Levitas dedisse illas decimas, sed ex illis decimis aliquid Sacerdoti. Nec requirebatur ut eas darent Pontifici Maximo, quod Samaritani volunt, sed לכהן *sacerdoti* simpliciter & ita convenit cum Sacris Literis & traditionibus Judæorum, quemadmodum pluribus dicetur.

VI. Sed majorem difficultatem, quod *personas*, qui decimas primas accipiebant, parit alius locus θεόπνευστος Pauli Heb. VII. 5. ubi legitur: Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν, κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ, *Et ii quidem, qui sunt ex filiis Levi, sacer-*

cerdotium accipientes, præceptum habent decimandi populum secundum legem, hoc est, a fratribus suis licet egressi ex lumbis Abraham. Apostolum hic loqui de iis, qui decimas a populo accipiebant, nullus Interpretum inficias ibit; etenim vox ἀποδεκατοῦν, quemadmodum Hebræorum עשר tam *decimas dare*, quam ab aliis *accipere* denotat, sicuti jam supra p. 5. monuimus; dicitur hic de iis qui decimas accipiebant a populo, quales erant *Levitæ* decimas primas accipientes & subjungitur, eos qui ex filiis Levi sacerdotium acceperunt, habuisse mandatum ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν & quidem κατὰ τὸν νόμον atque ita decimæ a populo solutæ non Levitis, sed Sacerdotibus tribui videntur, quum tamen illis κατὰ νόμον Num. XVIII. 21. 24. tribuantur. Difficultatis hujus & ἐναντιοφανείας conciliatio a claris Interpretibus, variæ tentata est; vulgo tamen ita instituitur accepisse *Sacerdotes* decimas a populo non quidem immediate sed mediantibus *Levitis* ac si sermo hic esset de decimis quas *Levitæ* ex iis a populo acceptis, pendebant Sacerdotibus. *Cl. Drusius in præteritis lib.* VIII. *p.* 334. ad h. l. ita commentatur: Decimas sumere a populo. *Imo Levitæ sumebant a populo; e quibus deinde dabant decimas ipsis sacerdotibus, quæ decimæ decimarum dicebantur; solvo nodum: Levitæ sumebant a populo immediate, sacerdotes autem mediate, videlicet per Levitas, qui ex decimis suis, quas a populo acceperant, decimam partem dabant filiis Aharonis, hoc est sacerdotibus*. Quæ explicatio eo aptior videri posset, si juxta traditiones Judæorum consideremus, ipsos Sacerdotes aliquando decimas suas, ab ipso populo, quas expectabant a *Levitis*, accepisse: colonus enim seu frugum possessor, decimas Sacerdotibus solvendas ex Levitarum decimis detrahere poterat, ipsisque exhibere; ut ita hoc modo Sacerdotes decimas a populo accepisse non adeo incommode dici possint. Saltem hæc conciliatio præferenda mihi videtur aliorum expositioni, qui putant respici hic ad Ezræ factum, qui ne Leviti decimæ solverentur vetuit, sed ut Sacerdotes illas decimas a populo acciperent, decrevit quandoquidem Paulus h. l. non de Ezræ decreto & consuetudine quæ Templo secundo stante obtinuit, verum de ipso Dei præcepto & quod κατὰ νόμον fieri debebat, loquitur.

VII. Conciliationes autem istæ, & si quæ aliæ sint, quamvis hactenus a pluribus receptæ, non satisfaciunt *Clarissimo Relando*, qui in huncce Pauli locum, peculiarem & doctissimam fovet sententiam, quam olim בעל פה *oretenus* ab Viro celeberrimo accepi, eam, nuper admodum, ipse in *Antiqq. Hebr. p.* 380. sq. publico communicavit, cujus ipsissima verba huc omnino pertinentia, exhibere non pigebit. Dici posset, inquit, respici hic ad decimas, quas Levitæ dabant Sacerdotibus, ita ut populus Sacerdotibus, per Levitas decimas solveret, quemadmodum Deus ipse primitias accipere dicitur, quæ Sacerdotibus dabantur, *In Gem. Sanhedrin* XXXIX. 1. At videtur potius hic agi de Levitis ipsis, sicut illi qui Jerem. 32. 21. appellantur הלוים הכהנים *hic qui nuncupentur illi qui ex filiis Levi sunt*, id est, *Levitæ, quorum tribui jura sacerdotalia concessa sunt* sive τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες, illi jus habent ad decimas. Nam commate 4. tribui Leviticæ sacerdotium a Mose tributum memorat & commate 9. *Levi scribit decimas accipere*. Ita in Targum Hierosol. Genes. 25. 31. legitur Pontificatum maximum datum fuisse tribui Levi אתיהיבת כהונתא רבתא לשיבטא דלוי & Jos. 8. 7. sacerdotium esse hæreditatem Levitarum. Nec dubium esse potest, quin Levitæ illi fuerint, quibus Deus mandaverit decimas a populo accipere non Sacerdotes: etiamsi ut Judæi tradunt, in *Gem. Ketubboth*. 26. 1. stante Templo II. decimas Levitis aliquando non dederint, vetante hoc Ezra, sed Sacerdotibus. Hic autem agit Paulus non de consuetudine sed de mandato Dei, quo certæ Levitæ ad decimas jus acceperunt. Hactenus Vir πολυμαθέστατος. Ex qua explicatione vel cæcutienti patet, Legi divinæ Num. XVIII. 21. omnino satisfieri, ad quam Paulum allusisse nullum omnino dubium est; hoc scilicet commodum est, quod ex collatione phrasium Græcorum N. T. cum Hebraicis, oritur. Examinandæ adeoque sunt diversæ hujus loci versiones. *Belgæ* transtulerunt: Ende die uyt de kinderen Levi het Priesterdom ontfangen, hebben wel bevel om tiende te nemen van het volk, na de wet, dat is, van hare broederen, hoewel die uyt de lenden Abrahams voortgekomen zijn. *Tigurina* nostra vernacula: Und zwar die von den Kindern Levi sind, die (*Luth.* da sie) das Priesterthum empfangen, haben ein Gebott, den zehenden von dem Volck zunemmen, nach dem Gesatz, das ist, von ihren Brüderen, (wiewol auch dieselbigen aus der lenden Abrahams herkommen sind. Versio *Galica* Theologorum Genevensium hunc in modum vertit: *Et quant a ceux d' entre les enfans de Levi, qui recoivent la charge de la sacrificature, ils ont bien une ordonnance, pour dimer le peuple, selon la Loy (c' est-a-dire leurs freres) bien qu' ils soyent sortis*

tis de reins d' Abraham. Versio Italica Diodati: *Hor quelli d' infra i figliuoli di Levi, i quali ottengono il sacerdozio, hanno bene il comandamento secondo la Lege, di decimar il popolo, cioe, i lor fratelli benche siano usciti de' lombi d' Abrahamo*. Videntur certe hi Interpretes Pauli verba sic accepisse, ac si Sacerdotes mandatum seu legem habuissent ἀποδεκατῦν λαὸν quæ tamen nullibi extat sed Levitis data legitur. His versionibus addimus *Hebræam*, quam *Elias Hutterus Norimberg. Anno* MDII. *in* 4. edidit, quæ sic se habet: ומבני לוי אשר את הכהונה יקחו יש להם מצוה לעשר את העם כתורה זה הוא את אחיהם אף כי גם המה יוצאי ירך אברהם: quæ translatio, si conferatur cum supra dictis, haud inepta videri & cum *Cl. Relandi* expositione stare posset, cui nos lubentes subscribimus, quippe ex qua liquet Mosen & Paulum amice conspirare, atque utrumque decimas a populo acceptas, hoc est, *primas* Levitis, non Sacerdotibus adscribere.

VIII. Ezræ decretum, cujus statim aliquam mentionem injecimus, quod attinet, id suas habebat causas. Scilicet *Ezras* qui venerabilis concilii quod כנסת גדולה *Synagoga magna* vocatur, præses erat, pro sua, quam sibi conciliabat authoritate, una cum Synagogæ membris, quæ inter *Haggæus*, *Zacharias*, & *Malachias* (quamvis nonnulli tum Judæi, tum Christiani ipsum Ezram *Malachiæ* nomine, non sine rationibus intelligant) eminebant, omnem movebat lapidem, ut coronam Legis, quæ per captivitatem Babylonicam nimis corrupta, in pristinum restitueret statum & nitorem. Hinc plurimæ ortæ sunt constitutiones ab *Ezra* sancitæ, quarum decem una serie in *Gem. Hierosol. Megilla fol.* LXXV. *f.* I. recensentur, quæ apud *Cl. Othonem in Hist. Doct. Mischnic. p.* 5. *sq.* latine legi possunt. Sunt autem aliæ adhuc bene multæ constitutiones ab Ezra, ad Ecclesiam Judaicam restituendam, introductæ, de quibus passim apud Judaicos Dd. agitur. Atque illi quoque adscribitur illud decretum, quo decimas a populo Levitis pendendas, Sacerdotibus adjudicavit. Quia nempe, ut jam supra p. 106. monuimus, frequentissimus Judæorum, ex quavis & ipsa quoque Levitica tribu, numerus, Babylonicæ terræ valedicere nolebat; quum tamen, præsertim ad sacra administranda & populum in lege informandum, præsentia Levitarum & Sacerdotum, quibus hoc munus incumbebat, maxime erat necessaria; idcirco Ezras Levitas, quod cum ipso patriam petere & ibi sacris fungi nolebant, punivit, redituſque eorum ipsis negavit & decimas Sacerdotibus, qui majori numero confluxisse videntur, donavit; de quo decreto legitur in Gem. *Babyl. Jebbamoth. fol.* XXVI. *f.* I. ועזרא קנס את הלוים בזמנו שלא יתנו להן מעשר ראשון אלא יתנו לכהנים לפי שלא עלו עמו לירושלם: *Et Ezras mulctavit Levitas tempore suo, ne ipsis darentur decimæ primæ sed sacerdotibus, quia nolebant cum ipso repetere Hierosolymas*. vid. *Maim. Hilc. Maas. c.* I. §. 4. Quo decreto, procul dubio, nihil aliud Ezras intendebat, quam ut frequentiori numero redirent Levitæ; nam, quum Exras in castris prope flumen, quod *Ahavam* alluit, reduces e Babylonia lustrasset, ומבני לוי לא מצאתי שם: *at ex filiis Levi neminem inveni ibi*: quemadmodum legitur Ezr. VIII. 15. quamvis dici non possit plane nullos rediisse Levitas, quum eorum cum cantoribus & janitoribus, in catalogo reducum e Babylonia ibid. cap. II. 40. sq. CCXXXIII. capita numerentur; hinc forsan est, quod alii Ezram hoc decretum publicasse contra Judæos negent, præsertim cum Nehem. X. 38. & XII. 5. de decimis Levitis solvendis sermo fit sed & ibid. v. 10. dicitur, Levitas, quum debita munera non allata fuerint, ad agros suos rediisse & a Templo aufugisse. Saltem hoc Ezræ de Levitarum decimis decretum constanter a Judæis traditur, qui insuper produnt, ob illud *decimarum confessionem*, solutis decimis publice recitandam ex Deut XXVI. 13. a Jochanan Pontifice Maximo abrogatam fuisse, quia in illa occurrunt verba: *Dedi Levitis....&, secundum omnia quæ præcepisti mihi*, quod tamen ex Ezræ constitutione vere dicere non poterant, qua ne Levitis decimæ darentur prohibebat. Verum de hac decimarum confessione & iis quæ ad eam pertinent, infra in peculiari Excercitatione, prolixius dicemus.

IX. Quicquid autem de hoc Ezræ decreto sit, attamen ex supra dictis patet, juxta legem divinam non Sacerdotes sed Levitas a populo decimas, quas primas vocamus, accepisse. Videbimus nunc de tempore, quo decimæ Levitis fuerant solutæ. Jam supra Excercit. IV. §. III. & V. §. V. IX. præmonuimus decimam primam in Terra Israelitica singulis excepto Sabbathico, annis solutam fuisse, quia tunc erat quies terræ; in quo Syria quoque, ubi jura anni Sabbathici obtinebat, cum terra Israelis conveniebat; sed in cæteris Israeliticæ vicinis regionibus,

bus, veluti Babylonia, Ægypto, Ammon & Moab, nbi septimi anni jura non observabantur, ipso anno Sabbathico decimæ primæ pro Levitis separabantur. Atque hæc constans Judæorum est assertio, quam supra citata testimonia luculenter probant, ut ulteriori demonstratione supersedere possemus, nisi quidam docti Philologi essent, qui Judæisse hic opponunt, pro quibus tamen nobis pugnandum esse puto. Magna inter Eruditos orta est questio, de decimis pauperibus solvendis, an nempe sint peculiaris decimarum species? vel an tertio & sexto anno (nam quoad hocce tempus plurimi inter se conveniunt) in locum secundarum, vel primarum solutæ fuerint? Duas priores quæstiones suis locis ventilabimus, & hac vice eam, sententiam examinabimns quæ decimas primas non singulis, uti diximus, annis, sed tantum primo, secundo, qnarto & quinto Levitis, tertio autem & sexto easdem pauperibus fuisse solutas, statuit.

X. Sententiæ hujus patronum *Illustris Scaliger*, se nobis offert, qui eam in Tractatu suo *de decimis*, *Bibliis post Deut.* xxvi. inserto, hisce prodit verbis: „ τὴν τρίτην δεκάτην in Libro Tobiæ accipere debemus τῷ τρίτῳ ἔτει δεκάτην, „ quæ nihil erat, quam πρώτη δεκάτη, „ quæ primo & secundo anno hebdomadis, item quarto & quinto Hierosolymas a colono vel a vicario coloni delata in manus Ephemeriæ Levitarum „ tunc ministerio fungentis tradebatur. „ Tertio autem & sexto hebdomadis „ annalis anno in horrea, cellas & apothecas coloni condebatur atque Levitis, viduis, orphanis, in ostio coloni „ erogabatur. Deut. xiv. 28. 29. propterea hæc decima dicebatur מַעֲשַׂר „ עָנִי in annis tertio & sexto, quæ in „ annis primo, secundo, quarto & quinto dicebatur decima prima. Qui enim „ diversam putant a prima & tertiam „ constituunt, tam decipiuntur, quam „ qui decimam decimæ inter has differentias ponunt. Nam decimarum tantum ratio habetur quas coloni non „ Levitæ pendebant. Hucusque Scaliger. Cui secundas facit *Cl. Amama in comment. de Decimis Mosaicis*, (qui idcirco a *Cl. Guisio*, author humi repens & a Scaligeri ore pendens, nimis inique vocatur, Vir alias de Philologia bene meritus) cujus iterum verba & rationes apponemus: „ Magnus ille Scaligar vult „ nihil aliud eas (decimas scilicet tertias „ seu pauperum) fuisse quam primas, „ quæ primo & secundo item quarto & „ quinto anno Hierosolymam a colono „ peportabantur in manus ephmeriæ Levitarnm tum ministerium obeuntis: „ tertio autem & sexto anno hebdomadis annalis in horrea, cellas & Apothecas recondebatur, Levitis viduis, „ orphanis & peregrinis in ostiocoloni erogandæ. Licet vero ratione hujus suæ „ sententiæ non afferat, non tamen sine ratione sic statuisse putandus est. „ Hoc tantum vide. Aut fuit prima „ aut secunda, vel aut fuit loco primæ „ aut secundæ, vel aut peremit primam & secundam; utramque enim si peremisset, quæ in atrio præsente colono „ absumebatur, quia sic toto anno multum esurivissent Sacerdotes; utpote „ quum nihil expectandum fuisset, præter decimas decimarum Levitarum & „ Therumas, quarum pars quotidiano „ victu insumenda, pars anno sexto in „ in annum remissionis s. Sabbathicum „ (quo ut nulla messis, ita nullæ decimæ, nullæ Therumæ) reponenda. „ Quantillæ etiam decimæ islæ decimarum fuerint ad tantum numerum Sacerdotum annum, nedum duos alendum, præter Therumam & ea quibus „ ex sacrificiis & pecoribus fruebantur, „ judicabit, quicunque apud Josephum „ in Apolog. adv. App. legerit, quamque classem Sacerdotum (quæ xxiv. „ erant) suo ævo, ultra V. millia Sacerdotum habuisse. Ergo primam. Ut „ hoc pacto Sacerdotibus tantum decimarum, Levitis tantum illud quod in „ orphanos, viduas & pauperes conferebatur decesserit, Atque ita exiguo utrusque ordinis dispendio a sapientissimo Legisletore communi egestati consultum est; quæ omnia secus essent, „ si, ut quidam opinantur, hæ trietericæ docimæ secandas peremissent. Hæc Amama. Horum quoque opinionem ex Lutheranis secutus est *B. Dn. D. Varenius Trifol. Sacr. cap.* xii.

XI. Sed, quod tantorum Virorum pace dictum sit, nullam in recensitis eorum verbis idoneam video rationem, quæ me a communi ὁμοψήφων suffragio confirmata sententia movere possit, quam alibi pluribus probatam dabimus, nunc ea tantum quæ ad decimam primam pertinent notantes. Quod si igitur juxta horum Virorum verba, decimæ primæ tertio & sexta heptaeridis anno, pauperibus fuissent solutæ, non video quomodo Levitæ, præsertim postquam ad numerum tot millium excreverunt, sufficientem, unde vixissent, habuissent victum. Levitæ enim ad quos decima hæc prima, primario pertinebat, denuo decimam aliam de sua Sacerdoti-

bus

bus cedere debebant; & sic eodem modo Sacerdotibus sua abjudicatur decima, de quibus etiam, quandoquidem frequentissimus, ipso etiam observante Amama, erat numerus, misere actum fuisset: Non enim ex his Decimis Levitæ tantum & Sacerdotes, id est, ii qui sacris muneribus fungebantur, sed tota eorum familia, quæ numerum comedentium nimium auget, alenda erat. Habebant quidem Levitæ & Sacerdotes alia bene multa dona, quæ tamen ad eorum, uxorum & liberorum alimenta vix sufficeissent; præsertim si consideremus, quorundam horum talem fuisse rationem, ut iis nonnisi in sanctitate locisque sanctis vesci licuerit, unde factum, ut familiæ eorum nullum ex illis usum capere potuerint. Perpendentes insuper, Deum Levitis hasce decimas concessisse, quia terræ nullam, ut reliquæ tribus, habebant partem; dein etiam illis datæ sunt, ut essent remuneratio pro ipsorum ministerio: si itaque tertio quovis & sexto anno Levitis decimam primam & consequenter Sacerdotibus decimam ex decimis denegemus, quæ ministerii eorum merces? vel an duobus istis annis minora ipsorum officia erant, quam ceteris, ut constitutum salarium meriti non fuerint? id nullus affirmaverit; eadem semper & perpetua, sine annorum discrimine officia Sacerdotibus æque ac Levitis erant obeunda, idcirco quoque singulis annis eadem merces solvenda erat, quænam autem illa si non decima prima? Atque ita ex his patet, non adeo exiguo tam Levitarum quam Sacerdotum dispendio consultum fuisse, si diceremus decimam primam duobus intra septennium annis, in pauperes erogatam, Levitis autem neque decimam primam, & Sacerdotibus decimam ex decima, solutam fuisse; Ita enim sacris his ministris potior redituum pars negatur. Tutius adeoque est, communem Judæorum sententiam sequi, nempe decimam hanc primam a populo Levitis & decimam ex decimis ab his Sacerdotibus, singulis annis excepto Sabbathico in terra Israelitica, solutas fuisse.

XII. Dicendum nunc quoque est de loco, ubi decimæ primæ Levitis solutæ fuerint; de qua quæstione iterum inter Eruditos non convenit; sunt qui putant, illas Levitis qui urbes sui districtus incolebant, fuisse solutas; alii tamen, veluti iterum *Illustr. Scaliger* & *Cl. Amama*, eam Hierosolymas delatam fuisse contendunt. *Scaliger l. c.* „ Primam, inquit, decimam Hierosoly-
„ mam a colonis deferri solitam in apothecas templi, quæ לשכות vocabantur: extat illustris locus Paralip. XXXI.
„ 5. 6. 11. 12. quibus custodiendis & distribuendis præpositi erant homines,
„ Levitæ spectatæ fidei. ibid. 13. Colonus igitur tenebatur aut ipse Hierosolymam portare species aut per vicarios ad id delegatos, quos שלוחים
„ id est, Ἀποστόλους vocabant, deque iis in jure cautum, ne e gentilibus crearentur; tradebat autem species colonus vel ejus Apostolus Levitis, qui in ἐφημερίᾳ sua ministerio suo fungebantur in Templo. Tob. I. 7. τὴν πρώτην δεκάτην ἐδίδων τοῖς υἱοῖς Λευὶ τοῖς θεραπεύουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ . . . . . Vides ipsum colonum manibus suis τὴν πρώτην δεκάτην tradere solitum Levitis, quorum ἐφημερίᾳ fungebatur in templo.

XIII. Verum neque hic sæpius laudatis Viris assensum nostrum præbere possumus, vero similius putantes decimas hasce primas Levitis in urbibus suis, quas incolebant, distributas fuisse; quod si enim illæ Hierosolymas fuissent adferendæ, de eo proculdubio præceptum aliquod extaret: quale tamen de hac decimarum specie, nullum in Mose extat & de hac apportatione ex Num. XVIII. 21. seq. ubi jura harum decimarum traduntur, nihil quicquam præsumi potest, quæ nonnisi de decimis secundis mandata Deut. XIV. 22. 23. legitur. Neque etiam videre possum cui usui illæ Hierosolymas fuissent vehendæ atque Ephemeriæ Levitarum, tum temporis ministranti dividendæ, quum illis nulla inesset Sanctitas ut loco sancto consumi debuissent; potuissentque insuper a quovis hominum & ubivis locorum comedi. Quid ergo aliud ex ejusmodi adductione, quam ingens molestia, neque minores sumtus surrexissent? Nonne enim Israelitæ in extremis terræ Israeliticæ finibus habitantis maximus fuisset labor, qui ipsi magni insuper constitisset, si decimarum primarum fruges, quæ sine adæratione vel permutatione pendi debebant, Hierosolymas in Templum adducere debuisset? Unde etiam Levita ex iisdem finibus non paucioribus incommodis vel sumtibus Hierosolymis ad urbem suam reducere debuisset. Locus 2. Chron. XXXI. 5. seq. id, quod *Illustris Scaliger* vellet, non probat, sermo enim ibi est de מעשר קדשים *decimis* in quibus aliqua erat *sanctitas*, talis autem non erat in *primis*; neque etiam sequitur, ex eo quod Levitæ præfecti fuerint inspectioni conclavium, ubi decimæ affer-

asservabantur, easdem decimas ad ipsos & non alios, veluti Sacerdotes pertinuisse, quum custodia aliarum rerum, quæ ad Sacerdotes pertinebant, Levitis quoque demandata fuerit. Parum quoque valoris habet, quod Scaliger ex Tobia Græco profert, eum nempe τὴν πρώτην δεκάτην dedisse τοῖς υἱοῖς Λευὶ &c. quod si enim cum Hebræo codice legamus, eum מעשרות *decimas* attulisse Hierosolymas, æque de decimis aliis, illuc adducendis, quales erant Sacerdotum, quam de primis verba intelligi possunt; legitur insuper in Hebræo textu Tobiam istas מעשרות solvisse לכהנים בני אהרן *Sacerdotibus filiis Aharonis*, & sic etiam Græca exemplaria habent, τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν τοῖς ἱερατεύουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ; quæ lectio omnino alteri præferenda videtur, utpote cum lege magis conveniens.

XIV. Favet insuper nobis quod Nehem. x. 38. legitur, nempe Levitas decimas in quibuscunque civitatibus ministerii sui accepisse, mentio enim ibi fit tum de Levitarum decimis, tum & de iis, quas exinde Sacerdotibus separabant & in Sanctam urbem deferebant; ut adeoque decima hæc prima Levitis in urbibus suis relicta atque ibidem inter eos distributa fuerit. Videsis *Cl. Hottingeri notas ad Goodwin Mos. & Aharon. pag.* 867. Hac ergo ratione tum Israelitarum tum Levitarum molestiis ac sumptibus consultum erat; cum enim Levitæ in tota terra dispersi fuerint, Israelita quivis proventus sui decimas Levitis in proxime adjacente urbe habitantibus facili negotio exhibere poterat; ut ita Levitarum inter XII. tribus dispersio in Israelitarum bonum & Levitarum honorem cesserit. *Jarchi ad Genes.* XLIX. 7. scribit: אין לך עניים סופרים ומלמדי תינוקות אלא משמעון כדי שיהיו נפוצים ושבטו של לוי עשאו סחור ע״ל הגרנות לתרומות ולמעשרות נתן לו תפוצתו דרך כבוד: *Non erunt tibi pauperes Scribæ & Pædagogi nisi ex Schimeone, ut dispersi sint; tribum vero Levi fecit circumeuntem areas propter oblationes & decimas & dedit ei dispersionem suam honoris gratia.*

XV. Videamus nunc cui de Decimis Primis edere fas fuerit. Ex lege Num. XVIII. 31. illarum comestio concessa est Levitis ipsorumque liberis, neque, juxta Judæos, his solis, sed & toti Levitarum familiæ, imo ipsi quoque Israelitæ & quidem in immunditie, quandoquidem habebantur חולין *profanæ*, in quibus nulla plane est קדושה *Sanctitas*. Sic *Maimon. Hilc. Maas. loc. cit.* I. 2. והמעשר הזה ללוים זכרים ונקבות שנ׳ ולבני לוי הנה נתתי את כל מעשר בני ישראל לנחלה מעשר ראשון מותר באכילה לישרא׳ ומותר לאכלו בטומאה שאין בו קדושה כלל וכל מקום שנאמר במעשרות קדש או פדיא אינה אלא מעשר שני ומניין שמעשר ראשון חולין שנאמר ונחשב לכם כדגן מן הגרן וכמלאה מן היקב מה גרן ויקב חולין אף מעשר ראשון שניטלה תרומתו חולין לכל דבר: *Et decima hæc cedit Levitis masculis & fœminis: Q. D.* (Num. XVIII. 21.) Et filiis Levi: Ecce dedi omnem decimam in Israele in hæreditatem. *Et eadem prima licite vescitur Israelita etiam in impuritate quandoquidem ea minime sancta est; ubicunque vero de decimis sanctitas vel redemptio innuitur intelligendæ sunt decimæ secundæ; & inde conjicimus decimas primas esse profanas; Q. D.* (ibid. 27.) Et reputabitur vobis Thruma vestra sicut frumentum ex area & plenitudo ex torculari; *Area autem, & torcular sunt profana in singulis rebus, proin etiam decimæ primæ, de quibus ablata est Thruma, profanæ quoque sunt in singulis rebus.* Hinc quoque filia Levitæ captiva abducta aut stuprata licite de his decimis comedit; sed non illa, quæ ex unius hominis relatione, maritum suum mortuum esse inaudivit alique nupsit; ceu traditur in *Gemara Jebbamot. fol.* XII. *col.* I. & apud *Maimon. l. c.* בת לוי שנשבית או שנבעלה בעילת זנות נותנין לה המעשר ואוכלת אף מי ששמעה שמת בעלה או העיד לה עד א׳ ונסרת ואח״כ בא בעלה קנסו אותה חכמים שתהיה אסורה במעשר: *Filiæ Levitæ quæ captiva abducta aut scortum commisit esum harum decimarum concedunt; sed non ei, cui innotuit mors mariti aut cui unus testis mariti mortem affirmaverit & cujus solius testimonio alii nupsit, redeunte postea priori marito; ejusmodi mulierem multarunt sapientes ut a decimis abstineret.* In ceteris tamen harum decimarum usus, omnibus sine discrimine, personis concessus erat; & quidem ut Num. c. c. 31. dicitur בכל מקים *in omni loco*, etiam, juxta *Raschium*, immundo, veluti כבית הקבורה *domo sepulcrorum* seu cœmeterio; *Aben-Esra* tamen nonnisi במקום טהור *in loco mundo*, earum comestionem licitam pronuntiat. Decimis insuper primis, ut id verbo moneamus, fieri poterat mixtura sabbathica & desponsatio, non tamen decimis secundis, sed decimis pauperum, uti traditur *Misna. Erubbin.* III. 2. *& Kidduschin.* II. 10.

XVI. Decimæ ergo hæ primæ ordinarii erant reditus Levitarum, quos singulis annis excepto Sabbathico ab Israe-

rae-

raelitis in urbibus suis accipiebant & cum tota familia consumebant. Præter decimas quidem alios quoque habebant reditus: Erant nempe unicuique Leviticæ urbi, (fuerant autem xxxv.) suburbia bis mille cubitorum quaquaversum adsignata, quorum proventus in Levitarum usus cedebant. Num. xxxv. 4. 5. In hisce autem suburbanis duplices notantur fuisse agri; alii nempe erant agri communes, ad quos omnes Levitæ idem jus habebant & neque vendi neque permutari poterant; Alii autem erant proprii, qui certos habebant Dominos & illi vendi poterant; Ejusmodi videtur fuisse ille Jeremiæ ad Leviticam urbem Anathoth situs Jerem. xxxii. 6. seq. communis enim ager si fuisset vendi non potuisset. Præterea habebant quoque Levitæ partem ex conviviis sacris in templo habitis etiam sacrificiorum carne, ad quæ invitabantur; hinc Deut. xviii. 1. Sacerdotibus æque ac Levitis de igne absumendis domino ut נחלם יהוה *hæreditatem Domini* comedendi licentia datur. Dein aderant quoque cum Israelitæ Hierosolymis decimas secundas consumebant. Deut. xiv. 27. sic etiam, quibus res angusta domi erat, jus habebant ad omnia dona & decimas pauperum; His addunt Judæi, quod si hæc omnia Levitis non suffecissent, eos ex ærario publico sustentatos fuisse.

XVII. Nemini autem mirum videri debet, Levitas adeo liberaliter a Deo fuisse donatos, voluit enim ipse, ne illi unquam cum ceteris tribubus terræ Israelitæ hæreditariam possiderent partem; sed placuit aliunde ipsis prospicere, atque decimam omnium proventuum comestibilium terræ partem adsignare, ex qua sola colligi potest eos plus habuisse, quam reliquas tribus. Verum non frustra eam ipsis concessit Deus, sed in mercedem & retributionem ministerii eorum, in quo ut diligentiores essent neque ab illo alienis curis distraherentur, hanc ipsis gratiam fecit; Ita Num. xviii. 21. totidem verbis legitur, Deum ipsis in hæreditatem dedisse decimas, *pro ministerio ipsorum quo ipsi ministrant ministerio tentorii conventus*. Erat scilicet Levitarum munus Tabernaculo stante arcam Dei sacraque vasa custodire & portare, quod inter tres Levi filios *Gerson*, *Kahath* & *Merari* distributum erat; *Gersonitarum* labos versabatur circa operimenta, vela tentorii & tapetes occellatos atrii; *Kahathitarum*, circa vasa sancta veluti arcam mensam, lichnuchum, altare; *Meraritarum* circa asseres tabernaculi, pessulos, columnas, stylobatas aliaque instrumenta Num. iii. 24. sq. iv. 4. &c. hæc potissima ipsorum erant munera quamdiu Tabernaculum hinc inde transferendum, nondum habebat fixam sedem; quo tempore quidem, quum terram promissam nondum occuparunt, nullas adhuc decimas accipiebant, sed communi cum Israelitis victu alebantur.

XVIII. Occupata vero Israelitica terra alia ipsis a Davide concredita sunt munera; ut nempe in rebus sacris, Sacerdotibus in quantum id salva Dei lege fieri poterat, inservirent; hinc 1. Chron. xxiii. 28. sq. legitur ipsis demandatam fuisse curam conclaviam atriorum, mundationis sacrarum rerum, panum propositionis, quorum præparatio 1. Chron. ix. 32. Kahathitis adscribitur; fertorum, mensurarum &c. Insuper in excoriandis victimis, coquendis & assandis agnis Paschalibus eorum operam adhibitam fuisse patet ex 2. Chron. xxxv. 11. 14. ut ita optimo jure ἱερόδουλοι iii. Ezræ i. 3. vocentur. Nonnunquam etiam erant præpositi decimis, primitiis aliisque rebus sacris conservandis. 2. Chron. xxxi. 13. Præcipua autem & ordinaria munera Levitarum circa templum erant canere & excubias agere; unde Nehem. x. 29. הלוים השערים השוררים *Levitæ custodes*, & *cantores* nominantur. Et cantores quidem David in xxiv. classes juxta numerum filiorum *Asaph*, *Heman* & *Jeduthun* dividebat, qui singulis diebus ad motum sudarii Saganis tempore libationis in sacrificio jugi, consistentes in דוכן seu *suggestu*, canebant & psallebant: 1. Chron. xxv. Pari modo Levitæ vigiles a Davide in xxiv. classes divisi, ibid. c. xxvi. ubi quoque notantur loca in quibus sub Templo primo excubias agebant; & sub Templo secundo xxi. loca exteriora Templi ipsis a Judæis adsignantur; scilicet ad v. portas montis Templo, in monte ad iv. angulos intrinsecus, ad iv. angulos atrii magni extrinsecus & ad v. portas atrii, uti & conclave oblationis veli & post S. Sanctorum. *Misn. Middoth.* 1. 1. *Gemara Tamid. fol.* lxi. *col.* 1.

XIX. Præterea Levitarum munus quoque erat, ut una cum Sacerdotibus populum docerent & de lege ejusque vero sensu informarent, uti legere est 2. Chron. xxxv. 3. quo etiam pertinet quæ Moses de Levitica tribu Deuter. xxxiii. 10. prædixerat. Huc etiam Judæi referunt dispersionem Levitarum inter xii. tribus a Jacobo Genes. xlix. 7. prædictam. *R. Bechai in leg. fol.* lix. *col.*

ᶜol. 1. נחלת לוי ערי מקלט מנופצות בכל ישראל וסה שפזר אותם בכל ישראל הענין הזה לתועלת ישראל בהוראותי הם ובעניז שנתב כהם יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל: *Hæreditas Levi sunt urbes refugii per universum Israelem dispersæ. Quare autem dispersit eos per universum Israelem? quia id cessit utilitati Israelitis per institutionem ipsorum, juxta id Q. S. E.* (Deut. l. c.) docebnnt judicia tua Jacobum & legem tnam Israelem. Quod certe munns Sacerdotibus æque ac Levitis optime conveniebat, tum quod dispersi erant per omnem Israelem, tum quod sufficiens ipsis suppetebat otium, ut studiis incumberent, non enim opus habebant ut vel agricultnra vel aliis modis victum quærerent, qni ipsis subministrabatur; sed de Sacerdotum & Levitarum docendi munere plura apud *Cl. Alting. in Schilo L.* III. *c.* XIV. XV. *pag.* 194. *sq.* legi possunt. Atque quum ex hac informatione Levitæ facti fuerint legis peritissimi, hinc quoque tum a Mose tum Davide ad judicia adsciti & membra Synedriorum facti fuerunt, quamvis Synedrium si totum constitisset Israelitis, nihilominus legitimum fuisset. Hæc sunt diversa Levitarum munera, in quorum retributionem, præter alia dona, decimam proventuum in toto Israele fruebantur partem.

XX. Quemadmodum autem colonus de frugibus suis, antequam Thrumam magnam & decimas primas separasset, nullum usum capere licuerat, ut in superioribus pluribus ostendimus; Ita quoque Levitis de decimis a populo acceptis, edere vetitum erat, donec & illi, decimam Sacerdotibus debitam solvissent; Coloni quidem fruges, primis decimis separatis, habebantur חולין βέβηλα profanæ; *Maim. Hilc. Maas.* VIII. 1. הפירות שהורם מהן תרומה גדולה ותרומת מעשר הן הנקראין חולין: *Fructus de quibus ablata est Thruma magna & decima prima profani vocantur;* tum enim demum ad promiscuum usum adhiberi poterant, quamvis alia adhuc decima a colono separanda erat. Ipsum autem divinum præceptum, de hac decima Sacerdotibus solvenda latum, Num. XVIII. 26. 27. 28. extat, hisce conceptum verbis: וידבר יהוה אל משה לאמר: ואל הלוים תדבר ואמרת אלהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם והרמתם ממנו תרומת יהוה מעשר מן המעשר: ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגרן וכמלאה מן היקב: כן תרימו גם אתם תרומת יהוה מכל מעשרותיכם אשר תקחו מאת בני ישראל ונתתם ממנו את תרומת יהוה לאהרן הכהן: *Et allocutus est Dominus Mosen, dicendo: Levitas item alloquere & edicas eis: quum acceperitis a filiis Israel decimas, quas dedi vobis ab illis pro hæreditate vestra: tunc offeretis ex iis oblationem Domini, decimas ex illis decimis; Et imputetur vobis oblatio vestra, sicut frumentum ex area & plenitudo ex torculari. Sic offertote vos quoque oblationem Domini, ex omnibus decimis vestris, quas acceperitis a filiis Israelis, & detis ex illis singulis oblationem Domini, Aharoni Sacerdoti.* Conf. Nehem. x. 38.

XXI. Expressa satis hæc lex est, ex qua tota harum decimarum ratio statim cognosci potest. Nomina quibus insigniuntur duo hic sunt; prius תרומת יהוה *oblatio Domini*, est; quæ vox alibi aliam oblationem, Sacerdotibus quoque solvendam & supra §. III. descriptam denotat; unde etiam ad hujus oblationis distinctionem תרומה מעשר *Thruma decimarum*, altera vero תרומה גדולה *Thruma magna*, vocatur. Posterius nomen est מעשר מן המעשר *decima ex decima*; scilicet quia pendenda erat ex decimis Levitarum, qua etiam appellatione Judæi sæpissime utuntur. Græcis est δεκάτη τῆς δεκάτης. Videtur quoque eam 2. Chron. XXXI. 6. מעשר קדשים *decimam sanctitatum*, vocari. Sunt quidem alii, veluti *Cl. Munsterus & Cl. Fagius* ad Deuter. XIV. 3. qui dicunt hanc esse eam decimam, quæ alias a Judæis appelletur מעשר שני *decima secunda*, sicuti quoque *Hieronymus ad Ezech.* XLV. eas δευτεροδεκάδας vocat. Verum hac appellatione Judæi plane alias indicare solent decimas, quæ nempe non a Levitis, Sacerdotibus; sed ab ipso colono separatæ, Hierosolymas allatæ ibique consumptæ fuerunt; ut alias differentias, inter decimas e decimis & secundas decimas observandas, atque in progressu indicandas, taceam.

XXII. Legem ipsam quod attinet, præcipitur illa, ut Levitæ de decimis suis, aliam persolvant decimam; id quod tamen, juxta Judæorum δευτέρωσιν, ut id adeo stricte observetur & Levita has decimas ipse Sacerdoti daret, non adeo erat necessarium, poterat id Israelita facere, & portionem Levitis dandam decima parte imminuere. *Maimon. Hilc. Thrumoth.* III. 12. מצוה תרומת מעשר שיפריש אותן כן לוי ממעשרו שנאמר כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר ויש לישראל להפריש אותה ולתנה לכהן המעשר ללוי אחר שיפריש ממנו תרומה שהיא מעשר מן המעשר:

Præ-

Praeceptum est de Thruma decimarum ut illam separet filius Levi de decimis suis, Q. D. (Num. XVIII.) quum acceperitis decimas a filiis Israel: *poterat tamen illam quoque separare Israelita atque Sacerdoti dare; solvitque decimam suam, & hæc est decima e decimis.* Hinc forsan est, quod Sacerdotes aliquando decimationi interfuisse legantur, ut simul eodem tempore cum Levitis suas quoque acciperent decimas ab ipso colono; quamvis supra citatæ legi convenientius sit, decimas istas ab ipsis Levitis, Sacerdotibus fuisse solutas; jubentur enim Levitæ ipsi ex acceptis ab Israelitis decimis, oblationem Domini offerre & Sacerdotibus exhibere; quare etiam non frustra in sequentibus additur: *Et imputetur vobis oblatio vestra, sicut frumentum ex area & plenitudo ex torculari.* Sicunempe Israelitæ privati ex propriis suis horreis & torcularibus decimam dabant Levitis, quam ipsis Deus loco possessionis terræ destinavit; ita Levitæ de percepta decima, quam ut rem propriam habebant, decimam dabant Sacedotibus; quæ decima decimæ eodem modo ipsis proderat, qua decimæ primæ privatis ex cumulo proprii proventus Levitis solventibus; quasi Deus dixisset: oblatio hæc, quam si Sacerdotibus offeretis, habebitur vobis ac si obtulissetis ex area vestra triticum & torculati vestro mustum. conf. *Vatablum* & *Illustrem Grotium ad h. l. Abarbenel* vero verba *& imputabitur* &c. non ad decimas primas sed Thrumam magnam refert! ita ille *in Leg. fol.* CCXLII. *col.* 3. ובהיות מעשר ראשון ללוים במקום נחלתם לכן חייב אותם שהם ירימו ממנו תרומה ליהוה והוא שיתנו מעשר מן המעשר ההוא לכהנים ונקרא תרומת מעשר ונחשב לכם הלוים רוצה לומר שיחשב ללוים התרומה הזאת אשר יתנו לכהן מן המעשר שקבלו מישראל כתרומת גורן רוצה לומר כמו שחייב ישראל התרומה גדולה שירימו מן הגורן ומן היקב כי תרומת מעשר חובה על הלוי כתרומה גדולה לישראל מן הגורן ומן היקב: *Et quum decima prima Levitis data sit loco hæreditatis ipsorum, idcirco oportebat quoque eos oblationem facere Domino, quæ ipsa nihil aliud est, quam de decima decimam solvere Sacerdotibus, & quæ vocatur Thruma decimæ. Et verborum* (Num. XVII. 26. Et reputabitur vobis *scil. Levitis, sensus hic est: Oblationem hanc, quam daturi sint Sacerdotibus de decima ab Israelitis accepta perinde Levitis assumatum iri, ac oblationem areæ; hoc est: Uti Israelita tenetur Thrumam magnam dare de area & torculari, ita obligatur quoque Levita dare oblationem decimæ, quemadmodum Israelita Thrumam magnam, ex area & torculari.* Proculdubio *Abarbanel* has decimas e decimis ideo cum Thruma magna comparavit, quia illæ תרומת מעשר vocari solent. conf. *Raschius ad h. l.* licet ex connexione legum melius concludi posse videatur, decimas a Levitis solutas illis quos Israelitæ Levitis solvebant, adæquari: & hac ratione legi omnino convenit, ut Levitæ ipsi Sacerdotibus decimas persolvant; ut ita Judæorum traditio ad consuetudinem, quæ peculiari tempore obtinebat, utpote quæ legi non est contraria, referri possit, hæc enim sola circumstantia non variat rem aut ipsam legem, quæ, ut ex Levitarum decimis, aliæ decimæ Sacerdotibus pendantur, statuit.

XXIII. Decimæ autem istæ, sive ab ipso Levita sive colono separatæ, solvendæ erant in usum Sacerdotum, illæ enim sunt ex XXIV. donis Sacerdotalibus, quas cuicunque Sacerdoti aliquis vellet, dare licuisse, Judæi volunt. Notandum vero varia fuisse dona Sacerdotalia, alia aliis sanctiora, quorum distribuendi modus variabat; neque etiam ejusdem authoritatis sive dignitatis erant Sacerdotes; inveniebantur, quos Judæi חברים seu תלמידי חכם *literatos*, & quos כהנים עם הארץ *Sacerdotes illiteratos* vocabant: (qui tamen posteriores non confundendi cum כהן הדיוט qui non, ut quidam volunt *illiteratus*, sed privatus, nulla dignitate præ aliis Sacerdotibus conspicuus & tamen חבר seu *literatus* erat) Sacerdotibus illiteratis Judæi dona Sacerdotalia præsertim quibus major inerat sanctitas danda negant, hinc dicunt: quicunque Sacerdoti plebejo Thrumam dant idem facit ac si leoni daret, de quo dubitari potest an calcaturus sit pedibus & comesturus an non: Ita de sacerdote plebejo dubitari potest, an comesturus sit in munditia an in immunditia. *Gem. Babyl. Sanhedr. fol.* XC. *col.* 2. semper enim apud Judæos Sacerdos plebejus de impuritate habebatur suspectus: Idcirco neque decimam ex decimis Sacerdoti indocto dari posse, contendunt & quamvis de quibusdam donis statutum sit, ea cuicunque Sacerdoti exhiberi posse, non aliter intelligendum esse, quam de Sacerdote legi divinæ diligenter operam dante. vid. *Maimon. ad Misch. Challa* IV. g. 9. & *R. Obad. de Bartenora ibid.* Et hinc est quod inter Sacerdotes æque ac Israelitas pauperes fuerint, quum enim in libertate Israelitarum steterit, dona, quæ Sacerdotibus de-

debebant, dare cuicunque voluissent, facile cogitari potest doctiores semper plus accepisse atque idcirco ditiores evasisse quam indoctos & plebejos, quales proculdubio plures fuerunt, quum etiam inter ipsos Summos Pontifices tales fuerint, qui tam inscii ac rudes erant ut ne quidem legere potuerint. vid. *Misch. & Gem. Joma cap.* I.

XXIV. Tanta tamen huic Thrumæ decimarum non inerat sanctitas quanta reliquis Sacerdotum donis, quæ קדשי המקדש *sanctitates sanctuarii* appellantur, quæque in locis sanctis consumebantur, quum illa inter decem dona numeretur quæ בגבולין *in provinciis* terræ Israeliticæ comedi poterat & quidem a tota Sacerdotis familia utriusque sexus ipsis quoque servis Cananæis & bestiis *Maim. Hilc. Thrumoth.* VI. I. תרומה ותרומת מעשר נאכלת לכהנים בין גדולים בין קטנים בין זכרים בין נקבות הם ועבדיהם הכנענים ובהמתן שנאמר וכהן כי יקנה נפש קנין כספו וגומר *Thrumam magnam & Thrumam decimarum comedunt Sacerdotes, tam adulti quam impuberes tam mares quam feminæ; ipsi & servi eorum Cananæi quin & pecudes ipsorum*, *Q. D.* (Levit. XXII. II.) cum Sacerdos emerit animam emtionem pecuniæ suæ &c. quam materiam toto illo capite *Maimon* prolixe persequitur & quibus Thrumarum comestio vetita sit, indicat.

XXV. Attamen non omni tempore videtur obtinuisse, ut decimæ decimarum a Levitis seu colono, cuicunque Iubebat Sacerdoti solutæ fuerint, quum legatur eas in ipsum sanctam urbem fuisse allatas ibique servatas; Ita Nehem. x. 30. refertur Levitarum decimas suarum decimarum adportasse ad domum Dei in conclavia & domos thesaurorum; (sicuti & apud Tobiam legitur decimas pro sacris ministris fuisse delatas Hierosolymam) Hæc vero consuetudo ad illa tempora referenda est, quæ sine dubio ideo introducta ut Sacerdotum ministrantium numerus augeretur & Templo magis adhærerent, quæ ipsa ratio v. 40. ibid. redditur: ולא נעזב בית אלהינו: *ne derelinquamus domum Dei nostri*. Quod enim Sacerdotibus ac Levitis debita munera non fuerant allata, a templo aufugere solebant, quemadmodum Levitas fecisse ibid. XIII. 10. notatur. Et ex Mal. III. 10. colligi potest, Sacerdotes quandoque cibum defecisse, quare ipse Deus ibi jubet decimas ad Templum afferre ut Sacerdotes haberent, quod ederent. Optime ita consultum erat sustentationi Sacerdotum, quod populi reduces constituerunt, ut eorum decimæ aliaque dona unde vivendum ipsis erat, Hierosolymas adportarentur. Sed consuetudo hæc altius & inde ab Ezechiæ Regis tempore repetenda est: Ille enim, qui in collapsa & per Idololatriam corrupta Ecclesia & religione Judaica restituenda, strenue occupatus erat, curam quoque habuit ministrorum sacrorum, & ut ipsis decimæ diligenter exhiberentur, sollicitus fuit; atque ea propter conclavia in templo exstruenda curavit ad asservandas ibi Thrumas & decimas Sacerdotum, quorum custodiam Levitis perspectæ fidei demandavit. vid. 2. Chron. XXXI. II. למען יחזקו בתורת יהוה: *ut* (Sacerdotes nempe & Levitæ) *corroborarentur in lege Domini* & muneribus suis diligenter obirent.

XXVI. Conclavia hæc l. c. vocantur לשכות & Nehem. l. c. הלשכות בית האוצר conclavia, domus Thesaurorum & Mal. l. c. simpliciter בית האוצר Erant scilicet conclavia, quæ, ut videtur, in Templo primo in atriis ædificata sed secundo in monte Templi erecta, in quibus primitiæ & decimæ in usum Sacerdotum reconditæ, quæ simul sumta בית האוצר domus Thesaurorum appellari possunt: commode verti potest per *horrea*, quamvis hæc vox potissimum de receptaculis frumenti sumatur. In *Mischna Sota* VIII. 2. occurrit בית האוצרות quam *R. Salomon* ad h. l. dicit significare domum ad condendum ibi יין שמן תבואה *vinum oleum & frumentum*, ædificatam; addit *Cl. VVagenseilius*, accuratissimus hujus tractatus interpres: *Et eam domum merito borreum appellavimus, nam illud non tantum frumenti sed & vini aliarumque rerum Apotheca est, unde & Scævola J. Ctus. in lib. 7. d. de fund. Instr.* Legaverat, *inquit*, horreum vinarium cum vino & vasis & instrumento & institoribus, quos secum habere consueverat. Quamvis tum in sactis tum profanis בית האוצרות *Gazophylacium significet*, quod tum ex substrata materia explicandum est; hoc loco nobis significat horreum in quo tum sicci tum liquidi fructus, quorum usus penes Sacerdotes erat, significat. Horum quoque conclavium *Josephus Antiqq. lib.* XX. *cap.* 6. meminit, & quomodo illa, propter rixas inter ipsos Sacerdotes spoliata sint, refert. Cum nempe Felix Procurator esset Judææ, tumultum, ait, exortum esse ac contentionem inter Sacerdotes principes ἀρχιερεῖς & inter reliquos Sacerdotes ac principes populi; principes vero Sacerdotum, ut reliquos Sacerdotes male haberent, vi abstulisse ex Apothecis,

cis, in quibus adſervabantur decimæ. quibus vitam illi ſuſtentabant, quod uſque adeo iis exitiale fuerit, ut nonnulli ex tenuioribus inopia interierint; ita hiſtoriam hanc ex *Joſepho* refert *Cl. Seldenus in curis ſecundis ad ſect.* II. *Tract. de Decimis*; additque contigiſſe hunc tumultum Nerone imperium tenente, quemadmodum etiam *Euſebius Hiſt. Eccleſ. l.* II. *c.* 2. & *Nicephorus l.* II. *c.* 26. & ſequentia Joſephi verba indicant; quamvis *Ruffinus* in ſua *Euſebii* translatione Claudio inperante factum hoc velit. Ita ergo has decimas ex decimis ſeparandi modus pro temporum diverſitate & vario Reip. Judaicæ ſtatu variabat.

XXVII. Quandiu autem Judæorum res integræ erant tamdiu Sacerdotes decimas ſuas juxta legem a Levitis accipiebant, eaſque, quemadmodum Levitæ a populo ſingulis annis; modo Sabbathicum excipias, erantque illæ ordinarii quoque Sacerdotum reditus. His tamen accedebant plura alia dona qualia Judæi XXIV. numerant & מתנות כהונה *dona Sacerdotalia* appellant, quæ omnia ſpeciatim deſcribere, nimis prolixum foret; obſervamus tantum hic alia aliis fuiſſe ſanctiora & diverſis in locis conſumenda, veluti עשר מקדש *decem in Templo*, ארבע בירושלים *quatuor Hieroſolymis* בגבולין *decem extra Hieroſolymas* & ubivis locorum in terra ſancta. Quænam autem omnia hæc Sacerdotum dona fuerint diſcere poſſumus ex *Gem. Hieroſol. Challa. fol. m.* XIV. *fac.* 2. quorum Catalogus talis eſt: עשרים וארבע מתנות ניתנו לאהרון ולבניו עשר במקדש ארבע בירושלים ועשר בגבולין אילו הן שבמקדש חטאת ואשם וזבחי שלמי ציבור וחטאת העוף ואשם תלוי ולוג שמן של מצורע שתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות והעומר ואילו הן שבירושלם הבכורות והביכורים והמורם מן התודה ומאיל נזיר ועורות המוקדשים אילו הן בגבולין התרומה ותרומת מעשר וחלה והזרע והלחיים והקיבה וראשית הגז וגזל הגר ופדיון הבן פטר חמור וחרמין ושדה אחוזה : *Viginti quatuor ſunt dona danda Aharoni & filiis ejus ex quibus decem in ſanctuario,* IV. *Hieroſolymis &* X. *in provinciis conſumenda: Ea autem quæ in ſanctuario erant conſumenda hæc ſunt: Sacrificium piaculare* (ſcil. ex quadrupedibus) *ſacrificium pro delicto* (certo) *ſacrificia ſalutaria publica, ſacrificium piaculare ex avibus, ſacrificium pro delicto dubio, log olei leproſi, duo panes* (pentecoſtales) *panes propoſitionis, reliquiæ fertorum, manipulus paſchalis: conſumenda Hieroſolymis hæc ſunt: primogenita* (pecudum) *primitiva, partes elevatæ ex ſacrificio confeſſionis & ariete Nazyræi* (i. e. pectus, crus, IV. placentæ, armus, placenta & laganum) *pelles ſacrificiorum ſanctiſſimorum. In provinciis conſumenda: Thruma, Thruma decimarum, placenta, armus, maxillæ & venter,* (quæ dona ſunt ex animantibus profanis Sacerdotibus dandis) *primitiæ lanæ, rapina proſelyti, pretium redemptionis filii primogeniti, pretium primogeniti aſini, res devotæ* (alii habent שדה חרמים *ager devotus*) *ager poſſeſſionis*. Levit. XXVII. 16. Recenſentur quoque hæc dona in *Gem. Babyl. Chullim fol.* CXXXIII. *fac.* 2. & apud *Maimon. Hil. Biccurim c.* I. vid. etiam *Cl. Relandi Antiqq. Hebr. p.* 186. *ſq.*

XXVIII. Cuivis ex hiſce donis Sacerdotibus ſolutis patebit, quanti eorum fuerint reditus & licet maximus horum fuerit numerus, qui de iis participabant, nihilominus facile colligi poteſt fuiſſe inter Sacerdotes homines ditiſſimos, iis præſertim temporibus, quibus Reſpublica Judaica florebat. Accipiebant autem Sacerdotes tum decimas tum cetera dona in mercedem miniſterii ſui & ut muneribus ſuis eo diligentiores fungerentur. Erant enim quædam munera ipſis obeunda ſatis moleſta, quæ tamen omnia explicare nobis non eſt propoſitum: Judæi in *Gem. Babyl. Chullin fol.* CXXXIX. *fac.* 2. quindecim & *Gem. Sanhedrin fol.* LXXXII. *fac.* 2. tres Sacerdotum functiones & ita ſimul octodecim memorant, quæ apud *Cl. Relandum l. c. p.* 190. legi poſſunt, quibus tamen omnes non comprehenduntur: nos tantummodo principaliores enarrabimus, ut conſtet quid ipſis pro tot donis laborandum fuerit. Singulis ergo diebus Sacerdotes mane & veſperi occupati erant in offerendis ſacrificiis jugibus, accenſione lychnorum, adolendo ſuffitu, inflatione tubarum, Templi interiorum & ſanctiorum partium cuſtodia, ſcilicet ad conclave Abtines, conclave Nitzotz & Beth Moked; *Miſch. Middoth.* I. I. *Tamid.* I. I. hæc ad quotidianam & ordinariam ipſorum operam pertinent, quæ quandoque offerendarum victimarum nimium, feſtorum præſertim tempore, aucta erat. Ex difficillimis autem Sacerdotum muneribus habebatur, de mundo & immundo cognoſcere, vid. Ezech. XLIV. 23. præſertim de lepra, quæ inter graviores immunditiès recenſenda, judicare. Ipſorum quoque erat res Deo devotas æſtimare mulierem Sota ſeu de adulterio ſuſpectam examinare, quolibet Sabbatho panes facierum e ſancto aufer-

re ac novos substituere, vaccam rufam comburere, quod ipsi Pontifices M. quoque faciebant: & quæ alia bene multa munera erant in quibus Sacerdotibus quotidie desudandum erat, quæ tum in Sacris Literis tum Judæorum scriptis prolixius describuntur.

XXIX. Functiones autem istæ, Sacerdotibus erant propriæ, ita ut ne quidem Levitis iis fungi licitum fuerit; & viceversa Sacerdotibus quoque interdictum erat operari in Levitarum muneribus: quod si vero Sacerdotum munia executi fuissent Levitæ, vel si quis horum Levitam in alio opere atque suo adjuvisset, morte divinitus infligenda multabatur. Sacerdos quidem, qui Levitæ munere fungeretur, mortis reus non habebatur, sed tamen præceptum negativum transgressus erat, & idcirco plagis undequadraginta vapulabat. vid. *Maim. Hilc. Beth Habbech.* III. II. Habebant Sacerdotes cum Levitis quædam munera communia, velut populum docere & judicare. Docendi quidem munus toti tribui committebatur sed speciatim etiam Sacerdotibus commendatur Levit. X. II. & 2. Chron. XVII. 8. inter eos, quos Josaphatus ad populum in lege erudiendum emisit memorantur quoque Sacerdotes. Illi enim erant, quorum labia custodirent scientiam & ex quorum ore lex requirebatur; ceu legitur Mal. II. 7. Hinc etiam ipsis potissimum Scholarum & Academiarum cura demandabatur, quam ob causam quoque decimas accipiebant: hinc in *Gem. Hieros. Maas. Scheni fol.* LV. *col.* 2. legitur: *R. Jonab decimas solvit Rabi Achæ bar Ulæ non eo quod Sacerdos fuerit* אלא משום דהוה לעי באורייתא *verum eo quod in lege laborabat*; scilicet eo quod maxime studiis deditus esset & idoneus Doctor. *Cl. Lightfootus Op. T.* II. *pag.* 41. hæc referens, subjicit: „ Magnopere a veritate aberrant, qui „ credunt, sub lege decimas in Tem„ plo solum solutas in subsidium Sacer„ dotum, ibidem cultum ritualem præ„ stantium & eo nomine decimas Levi„ tici juris esse autumant. Prout enim „ eo nomine in Templo quædam pars „ soluta erat, ita pars maxima soluta „ erat Sacerdotibus & Levitis in 48. „ Academiis ipsorum commorantibus. „ Jos. XXI. in subsidium scilicet eorum, „ qui ibidem studiis operam dabant, ut „ idonei ad ministerium fierent & po„ pulum docerent in quem finem desi„ gnati erant. Deut. XXXII. 10. Mal. „ II. 7. Denique per terram sparsis & „ in Synagogis ministrantibus, decimæ „ etiam solvebantur in ipsorum subsi„ dium. Hæc ille. Et omnino ita erat quod Sacerdotibus ac Levitis studiis in Academiis suis vacantibus, decimæ ad ipsorum sustentationem fuerint exhibitæ, illi de ceteris donis Sacerdotalibus, in locis sanctis & Hierosolymis consumendis, participare non poterant. Tandem Sacerdotes una cum Levitis Synedriorum membra facti, quod Josaphat Hierosolymis 2. Chron. XIX. 8. fecisse legitur. Et Ezech. XLIV. 24. ab ipso Deo judices ad componendos lites, constituuntur. conf. quæ supra p. 135. de Levitis diximus.

EXERCITATIO SEPTIMA

De Decimis secundis ab Israelitis solutis & Hierosolymas allatis.

ARGUMENTUM.

Decima secunda *non eadem est, quæ* decima ex decima, *uti docti quidam putant*. Secunda *quare vocetur*. *Post eam separatam reliqui fructus fiunt* profani *seu* polluti. *Conveniunt quidem in quibusdam* decimæ secundæ *cum* primis: *Ceterum tamen illæ peculiaria habent jura; juxta Levit.* XXVII. 30. *Deut.* XII. 17. *sqq.* XIV. 23. *quibus locis omnino de* decimis secundis *agitur, quamvis id a quibusdam apud* Aben-Ezram *& a* Lyrano *negetur, constans tamen est Judæorum traditio. Harum decimarum fruges in* loco sancto *comedendæ erant, Tabernaculo in* Schilo *stante, unde* Schilo *conspici poterat & extructo Templo intra* muros Hierosolymitanos: *qui vero extra hanc urbem iis vescebantur in* flagellationis *pœnam incurrebant. Adferendi autem erant ipsi fructus, qui nulla ratione* permutari *vel* vendi *vel* oppignorari *poterant. Propter* decimarum magnitudinem *vel* longiorem viam *illarum fruges* argento redimi *poterant*; argentum *quibus redemtio facienda, secundum Judæos debebat esse* signatum *non* ἄσημον. *Quædam de* numis *Hebræorum.* Modus *redimendi: addenda erat* quinta pars; *&* locus. *Præmittenda illi erat* benedictio. Pecunia, *qua decimæ secundæ redemtæ, quibus rebus impendenda. De decimis secundis quibus edere* licitum *vel* interdictum *fuerit. Ante earum comestionem* lavandæ erant manus. *Comestionis* locus *Hierosolymis. Decimæ secundæ quoque comedebantur quum Hierosolymis nullus esset* murus.

Tem-

Tempus, *quo decimæ secundæ separabantur.*

I. IN præcedentis Exercitationis initio omnes decimas Judaicas in quatuor divisimus species, ex quibus duas priores ibi explicuimus. Sequitur nunc ut de tertia specie loquamur. Hæc decima tam a Judæis quam Christianis מעשר שני *decima secunda* appellari solet, licet sint, qui hac appellatione מעשר מן המעשר *decimam ex decimis* a Levitis Sacerdotibus solutam sed falso intelligunt, ceu supra p. 137. monitum est. In quo errore ipse *Cl. Buxtorfius* versabatur, qui *in Recens. Oper. Thalmud. p. m.* 251. & *Lexic. Thalmud. fol.* 1682. hæc scribit: מעשר שני decimæ secundæ. *Has Levitæ de decimis sibi oblatis dabant Sacerdotibus & consumebantur Hierosolymæ*, quem quoque *Munsterus* & *Fagius in Comment. ad Deuter.* XIV. 23. secuti sunt. Sed contra Mischnicorum mentem hoc asseritur, qui nobis in Tractatu מעשר שני s. *de decimis secundis* inscripto, decimas non a Levitis sed ipsis Israelitis solutis & Hierosolymis consumtis describunt. Videtur secunda appellari respectu personarum ad eam solvendam obligatarum, quæ enim ad primam, eædem quoque ad secundam separandam tenebatur, ut ita quivis colonus de frugum suarum cumulo semel atque iterum decimas separare debuerit & inde appellationes primæ & secundæ decimæ ortæ sunt. Secundarum autem decimarum separatio sequebatur primarum; secunda vero decimatione absoluta reliquum fructuum חולין מתוקנין *βέβηλα ἑτοιμασμένα profana præparata*, nempe exposita usibus profanis, vocabantur; Latini dicerent *pollucta*. *Pollucere* dapem est de sacro eximere & populo dare; Inde illa apud *Plautum: non sum pollucta pago*, i. e. exposita tanquam dans profanata: vid. *Illustr. Scaliger l. c.* cedebant enim tum fructus in promiscuum colonorum usum.

II. Decimarum vero secundarum plane alia sunt jura & leges quam primarum. Conveniunt quidem cum decimis primis in generalioribus, quod ex iisdem terræ fructibus, ab iisdem personis, eodem solo & anno septimo in Babylonia quoque (vid. supra p. 110.) separandæ fuerint; quamvis *Maimon. de decimis secundis c.* 1. 14. tradat, decimas secundas in Syria non fuisse solutas, quod tamen in primis factum fuisse supra quoque p. 104. sq. idoneis testimoniis probavimus. Peculiares autem de decimis secundis leges Levit. XXVII. 30. Deut. XIV. 17. sqq. & XIV. 2. traditæ leguntur; sancitum nempe de iis est, ne coloni earum fructibus intra urbium suarum portas vescerentur sed coram Domino; idcirco eas Hierosolymas adferrent, ibique in sacris conviviis, Sacerdotibus & Levitis ad ea quoque adscitis, consumerent: quod si autem decimarum quantitas nimia fuisset, vel colonus ad Israeliticæ terræ extremos terminos habitasset, non opus erat, ut ipsæ fruges in sua substantia adportarentur, sed poterant pecunia permutari, quam solam etiam in sancta urbe consumere debebat, addita tamen quinta parte. Hæc sunt quæ ipse Deus de hac decimarum specie præcepit, in quibus explicandis Dd. Judaici in supra citato tractatu Mischnico de decima secunda, adeo prolixi sunt, ut si omnia exscribere vellemus, ingens volumen exurgeret, nos ea solum quæ scitu magis utilia & necessaria videbuntur tangemus.

III. Primo igitur vetat Deus, ne Israelitæ intra portas suas comedant has decimas. Non opus erit, multis demonstrare sermonem hic esse de decima quam *secundam* appellamus, cuivis enim leges de decimis conferenti parebit, peculiarem hanc de quibus ll. cc. agitur, esse decimarum speciem, & hoc ipso quod intra urbes colonorum non poterat comedi, a prima diversam, quæ in Levitarum sustentationem separanda, quum hæc de qua loquimur in ipsorum Israelitarum usum cesserit. Et hæc quidem tum inter Judæos tum Christianos recepta est sententia. Fuisse tamen qui eam negarunt, hisce nempe locis non esse sermonem de decima secunda fingentes, colligi potest ex *Comment. Aben-Ezræ ad Deut.* XIV. 22. המכחשים אמרו כי מצות עשר תעשר היא מעשר ראשון וטעם וצרת הכסף בידך עם הלוי ידבר וכן ובכורות בקרך עם הכהן ידבר ואין שם מעשר שני רק זה שהיא לשלש שנים : *Apostatæ s. mendaces*, (sunt qui putant Aben-Ezram *Karræos* hac voce indigitare) *dixerunt præceptum* decimando decimabis *loqui de decima prima*, *verba vero* & ligabis argentum in manu tua, *de Levita dicta esse* & primogenita de armentis tuis, *ad Sacerdotem referri debere*, *ut adeo non sit decima secunda*, *nisi quæ quovis triennio soluta*. Hisce quos *Aben-Ezra* hic nominat consentit *Nicolaus Lyranus*, ex Judæo factus Christianus, cujus verba apud *Cl. Frischmuthum in Dissert. de Decimis cap.* v. §. 3. citata, hæc sunt: *Dicunt aliqui*, *quod Judæi faciebant quolibet anno duas decimas de omnibus suis & prima erat sola* de

de jure Levitarum, secunda quæ erat de novem partibus remanentibus, non sic erat & de ista hic loquitur scriptura. Sed hoc dictum non habetur in scriptura, sed solum una decima quolibet anno fiebat, aliquolibet tertio, quæ erat pro pauperibus, ut habetur Deut. 14. Sed quam alienæ hæcce hujus legis interpretationes sint, quivis, qui textum vel obiter inspicit, judicare potest; ut hanc sententiam allegasse sit refutasse. Distinctissima enim hæc lex est ab illa, qua decima prima solvenda præcipitur, & hinc quoque diversa decimarum species oritur: Recte *Abarbanel ad l. c.* סלבר אותו המעשר ראשון ללוים יפרישו עוד מעשר שני אינה ללוים אבל הוא נאכל לבעלים עצמם לירושלם: *Præter decimam primam dandam Levitis, alia adhuc secunda nempe erat separanda, quæ tamen in usum Levitarum non cedit sed ab ipso colono Hierosolymis comeditur.* Similia legi possunt apud *Fl. Joseph. Antiqq. L.* IV. *c.* VIII. Quæ assertio in sequentibus pluribus confirmabitur. Conf. *Rever. Patruelis Joh. Henric. Hottingeri notas ad Gudvvin Mos. & Aaron p.* 868.

IV. Cedebat ergo decima secunda in ipsorum possessorum usum sed non arbitrarium vel profanum; quare interdictum erat iis in propriis urbibus vesci; sed voluit LLator, ut in locis sanctis & puritate consumeretur, ואכלת לפני יהוה אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירושך ויצהריך: *Et comedes coram Domino Deo tuo in loco quem elegit ad habitandum nomen suum ibi decimas frumenti tui, musti sui & olei tui* &c. Deut. XIV. 23. Locus itaque, ad quem hæ decimæ secundæ portandæ & consumendæ erant, sanctus esse debebat & in quo cultus divinus exercebatur publicus, quemadmodum & aliæ bene multæ res in locis sanctis consumi debebant. Comestionis autem locus l. c. ille indicatur, quem Deus elegit, ut ibi nomen suum habitaret, id est primo circa Tabernaculum postea vero Templo exstructo, intra muros Hierosolymitanos; tradunt enim Judæi Tabernaculo in Schilunte exstructo, decimas secundas in omni loco unde Schilo videbatur comedi debuisse. Ita in *Mischna Megilla c.* III. אין בין שילה לירושלם אלא שבשילה איכלים קלים ומעשר שני בכל הרואה ובירושלם לפנים מן החומה וכאן וכאן קדשי קדשים נאכלים לפנים מן הקלעים קדושת שילה יש אחריה היתר וקדושת ירושלם אין אחריה היתר *Non est differentia inter Schilo & Hierosolymam nisi quod Schilunte comedebant sanctitates leves & decimas secundas in omni loco unde Schilo conspiciebatur, sed Hierosolymæ intra muros* &c. vid. *Gem. Megillah fol.* x. *fac.* 1. *Misch. Sebhachim.* XIV. 8. *Maim. de decimis secundis* II. 1.

V. Hæc autem adportatio & comestio secundarum decimarum sub pœna Israelitis erat injuncta, sic ut qui de illis extra muros Hierosolymitanos comedebat, flagellationis reus fuerit, ut traditur *Misch. Maccoth.* III. 2. nempe propter transgressionem præcepti negativi: ex lege quidem hæc pœna non irrogabatur, nisi fruges jam intra Hierosolymam erant illatæ, id quod fusius *Maim. l. c.* §. 5. *sq.* hisce verbis explicat: כל האוכל כזית מעשר שני או ששתה ממנו רביעית יין חוץ לחומת ירושלם לוקה שנאמר לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירשך ויצהריך וגו׳ ולוקה על כל אחד ואחד בפני עצמו לפיכך אם אכל שלשתן חוץ לחומה לוקה שלש מלקיות שנאמר ואכלת לפני יהוה אלהיך מעשר דגנך וגו׳ למה פרטן ולא אמר לא תאכלם בשעריך לחייב על כל אחד ואחד בפני עצמו: אינה לוקה מן התורה עד שיאכלנו אחר שנכנס לחומת ירושלם שנאמר לא תוכל לאכול בשעריך וגו׳ ,ואכלת לפני יהוה אלהיך כיון שנכנס למקום אכילתו ואכלו בחוץ לוקה אבל אם אכלו קודם שיכנסו לירושלם מכין אותו מכת מרדות מדבריהם: מקצת מעשר בפנים ומקצתו מבחוץ האוכל מזה שעדין לא נכנס מכין אותו מכת מרדות והאוכל בחוץ מזה שנכנס לוקה: *Quicunque de decimis secundis comedit ad quantitatem olivæ aut quadrantem vini ex illis bibit extra muros Hierosolymitanos, vapulat: Q. D.* (Deut. XII. 17.) non poteris comedere in portis tuis decimam frumenti tui, musti tui & olei tui, *& quidem vapulat super omnibus singulatim, idcirco si ederis de tribus istis extra muros vapulat triplici flagellatione Q. D.* (ibid. XIV. 23.) Et comedes coram domino decimam frumenti tui, musti tui & olei tui. *Quare autem speciatim nominat ea & non dicit:* non comedes ea in portis tuis? *scilicet ad obligandum omnia singulatim pro se ipsis. Ex lege autem non vapulat nisi comederit de frugibus intra muros Hierosolymitanos jam illatis; Q. D.* (l. c.) non poteris comedere in portis tuis, & comedes coram Domino Deo tuo. *En quo* itaque allatæ sunt in locum comestionis, editque quis de iis *extra locum, vapulat. Sed si quis edat antequam illatæ sunt Hierosolymas, verberant ipsum flagellatione rebellionis ex decreto Sapientum. Si dimidia pars decimarum secundarum fuerit extra* (Hierosolymam) *& dimidia intra, res ita se habet: Si edat de parte nondum illata vapulat flagellatione rebel-*
lio-

lionis, *si autem de ea quæ est illata*, *vapulat*, scil. flagellatione legali xxxix. ictibus. vid. quæ de flagellatione supra p. 97 98. diximus.

VI. Non vero sufficit attulisse fructus sub secundarum decimarum nomine, seu oportebet ut illi ipsi fructus, qui forte quasi, in secuoda decimatione selecti erant, sine ulla permutatione intra Hierosolymam apportarentur. *Mischna Thrum.* xi. 3. אין עשין תמרים דבש ולא תפוחי יין ולא סתניות חומץ ושאר כל הפירות אין משנים אותם מברייתן בתרומה ובמעשר שני אלא זיתים וענבים בלבד. *Cl. Guisio* interprete: *Non licet facere de Dactylis mel*, *nec de malis vinum*, *nec acetum ex uvis brumalibus*, *atque reliquos omnes fructus non licet a natura sua pervertere si primitiæ sint*, *vel decimæ secundæ præter olivas & uvas duntaxat:* quod probant ex Num. xviii. 12. Hinc quoqae decimarum secundarum fruges non licet vendere neque oppignorare; ceu traditur *Misn. Maas. Scheni* i. i. מעשר שני אין מוכרין אותו ואין ממשכנין אותו ואין מחליפין אותו ולא שוקלין כנגדו ולא יאמר אדם איש לחבירו בירושלם הילך יין ותן לי שמן וכן שאר כל הפירות אבל נותנים זה לזה מתנת חנם: *Non licet vendere decimas secundas neque oppignorare*, *neque commutare neque librare eis*; *neque cuiquam dicere proximo suo Hierosolymis:* acciptio vinum & dato mihi oleum; *idem tenendum de reliquis fructibus sed alter alteri dono dare potest*. Statutum hoc pro fundamento habet, quod decimis secundis certa posita sit mensura, quæ non immutanda & spectat tum fruges adhuc extra Hierosolymas, tum jam intra earum muros illatas, proin dicitur neque in ipsis Hierosolymis cuiquam fas esse vinum pro oleo permutare. Donatio insuper secundarum decimarum recte intelligi debet: non enim hic sumenda est ut simplex aliqua donatio, sic ut colonus decimarum harum fructus alteri gratis cedere potuerit; sed donatio hæc in eo consistit, quod cuivis Decimas secundas statuto loco consumenti, alios quoque ad convivium vocare, integrum fuerit. Quæ prolixius explicantur in *Gem. Hieros. Maas. Scheni. fol. m.* i. *fac.* 2. conf. *R. Obad. de Barten. ad h. l. Mischinicum.*

VII. Clare satis hucusque ostendimus, decimarum secundarum fruges ad locum aliquem sacrum, sine ulla commutatione, fuisse afferendas ibique consumendas; de specialiori vero consumtionis earum loco, infra quædam dicenda restabunt. Tametsi autem quod diximus certum sit, ipseque Deus jusserit decimas secundas iotra Hierosolymitanos muros adferri, id tamen non sine aliqua exceptione mandavit. Quum enim colono ad terminos terræ sanctæ commoranti, illi quoque, qui per peculiarem Dei benedictionem magnam decimarum secundarum quantitatem habebar, difficile nimis fuisset, omnem frugum massam in sua substantia Hierosolymas advehere, ideo Deo molestiis hisce occurrere atque in duobus hisce casibus, ut fruges pecunia redimerentur, (quæ & ipsa in loco sancto consumenda) concedere placuit: En ipsius Dei verba: וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשום שמו שם כי יברכך יהוה אלהיך ונתת בכסף וצרת הכסף בידך והלכת אל המקום אשר יבחר יהוה אלהיך בו ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך בבקר ובצאן וביין ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך ואכלת שם לפני יהוה אלהיך ושמחת אתה וביתך והלוי אשר בשעריך לא תעזבנו כי אין לו חלק ונחלה עמך: Ex vers. Jun. & Trem. *Quod si magnum sit præter facultatem tuam inter ipsum*, *ut non possis ferre illas decimas*, *si distet præter facultatem tuam locus*, *quem elegerit Dominus Deus tuus ad collocandum nomen suum ibi: eo quod benedixit tibi Dominus Deus tuus: Tum commutabis pecunia & colligatam pecuniam habens in manu tua*, *ibis ad locum*, *qeem elegerit Dominus Deus tuus*, *Expensaque pecunia illa in omnia quæ desideraverit animus tuus*, *in boves aut in pecudes & in vinum aut in alium potum inebriantem*, *denique in omnia qua expetierit abs te animus tuus*, *comedes ibi coram Domino Deo tuo ac lætaberis tu cum familia tua*: *sed Levitam qui erit intra portas tuas*, *ne derelinquito*, *non enim est ei pars vel possessio tecum*. Deut. xiv. 24. 27. Hæc vero lex, quam exactissime tum causam tum modum redemtionis decimarum secundarum præscribit, quam ideo ob oculos ponere voluimus, quod in posterum dicenda, commentarii loco in hanc legem inservient.

VIII. Redemtionis harum frugum causa, ut jam indicavimus duplex esse poterat; i. vel longinquitas viæ; ii. vel nimia decimarum magnitudo. Quæmadmodum Deus, in exploratione primarum decimarum in Levitarum usum separandarum, noluit ut coloni earum fruges Levitis in uno eodemque loco, sed quivis Levitis sibi proximis, ut molestiis & sumptibus parceretur, exhiberent; Ita quoque in decimarum secundarum frugibus Hierosolymas adportandis, ut iisdem laboribus ac sumtibus consule-

leretur, permittere voluit, ut qui longius ab Hierosolymis morarentur, fruges pecunia redimerent. Terminus a quo redemptio concessa fuerat, a LLatore nullus figitur; Sapientes tamen statuerant, ut decimarum secundarum fructus, intra spatium itineris die ab Hierosolymis nascentes, eo deportarentur comedendi & non redimerentur כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות *ideo ut fructibus coronarentur plateæ Hierosolymitanæ*; ceu traditur in *Glossa ad Maas. Scheni c.* v. 2. apud Cl. *Lightfootum Op. T.* II. *p.* 182. Hac nempe ratione Sapientes cavere voluerunt, ne coloni privilegio hocce abuterentur atque nullas plane fruges apportarent, quum tamen frequentes allatæ ornamento urbi & festis fuerint, illis enim decimæ secundæ potissimum solvi consueverunt, uti infra pluribus explicabitur.

IX. Operæ vero pretium fore putamus *redemptionem* hanc omnemque ejus modum distinctius explicare. In quem finem ea quæ *Maim. Hilc. Maas. Scheni cap.* IV. 1. de illa tradit, præmittere lubet: הרוצה לפדות פירות מ״ש פודה אותה מדמיהן ואומר הרי המעות האלו תחת הפירות האלו או הפירות האלו מחוללות על המעות האלו ואם לא פירש אלא הפריש מעות בלבד כנגד הפירות דיו ואינה צריך לפרש ויצאו הפירות לחולין ויעלו המעות לירושלים ויוציאם שם שנאמר וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו: וכן אם רוצה לחלל פירות המעשר על פירות אחרות שיעלו הפירות ויאכלו בירושלים ולא יחלל ממין על שאינה מינו ולא מן היפה על הרע ואפילו באותו המין ואם חילל הרי הן מחוללות: אין פודין פירות מעשר אלא בכסף שנאמר וצרת הכסף וכן אם פודה לעצמו ויוסיף חומש לא יהיה החומש אלא כסף כקרן ואין פודין בכסף שאינו מטבע אלא בכסף מפותח שיש עליו צורה או כתב (שנאמר וצרת הכסף) ואם פדה בלשון של כסף וכיוצא בו והוא הנקרא אסימון לא עשה כלום ואין פודין פחות מפרוטה מפני שהוא כפודה באסימון: *Qui voluerit fructus decimæ secundæ suæ redimere, redimat pretio, quo constat atque dicat*. Numi hi sint loco fructuum illorum *vel* fructus hi communes habentur pro numis illis: *si vero diserte hæc non dixerit, sed solummodo numos separaverit pro fructibus, jam sufficit, neque necesse est ut formulam illam exprimat. Ita fructus communes redduntur, numi vero Hierosolymam portantur, ubi illos expendit*; Q. D. E. (Deut. XIV. 24.) quod si tibi iter longius fuerit, ut illam ferre haud valueris. *Consimiliter si volueris fructibus decimæ alios substituere, tum substitui in sanctam urbem adducendi atque ibi comedendi. Non tamen licitum est fructus decimandos, pro alia fructuum specie communes habere neque bonos pro malis, licet ejusdem speciei sint: si quis tamen ita fecisset, fructus nihilominus communes habentur. Porro qui in proprium usum redimit, quintam insuper partem addere debet atque agnoscitur sors capitalis. Redemtio non fit pecunia, quæ nulla nota insignis, sed forma aut sculptura aliqua illi inesse requiritur. Hinc si quis redemisset ligula argentea aut simili quod ἄσημον dicitur, ejus redemtio nulla. Nulla quoque quando pretium infra valorem Prutæ, quandoquidem hoc idem ac si pecunia non signata redemisset.* conf. *Misch. Maas. Scheni cap.* III. 4. &c.

X. Hæc quæ nunc celeberrimi *Maimonidis* verbis diximus, redemptionis secundarum decimarum modum, diversimode illustrant, tamen aliqua adhuc expositione opus habent. Quoad pecuniam, qua redemptio fieri debebat, in supra citata divina lege non alia, quam בכסף memoratur: vox hæc, ab *Alexandrinis* ἄργυρος, ἀργύριον translata, in genere *argentum* denotat, & ubi de pecunia dicitur, numos argenteos indicat; eandem quoque speciatim eam Hebræorum numorum speciem, quæ alias שקל seu *sicli* nomine vulgo venit, quemadmodum etiam *Onkelos ad Genes.* XX. 16. בכסף per siclum transtulit, in sacris notare, notius est quam ut multis probari debeat. Nobis autem hoc loco aliud nihil significat, quam argentum: sic ut sensus sit, redemptionem decimarum secundarum, non aliter quam בכסף *argento* fieri potuisse. Quod autem *Maimon* & cum eo ceteri Judaici juris Dd. *argentum*, quo decimarum fruges redimendæ erant, intelligant *signatum*, non vero ἄσημον, id ex ipso textu elici non potest, verbum enim וצרת quod ex Judæorum mente *&* *signabis* vertendum esset, melius omnino *&* *ligabis argentum*, vertitur, ut etiam probatiores translationes habent. Etenim Mosis vel jam Abrahami ævo, quæ *Cl. Scacchi in Myrothec. Sacror. Elæochrism. Lib.* II. *cap.* III. sententia, numos cusos exstitisse, assertio est, a Viris Doctissimis jam dudum explosa. Nostri equidem instituti nunc non est, de agitata inter Eruditos controversia, quando nempe, an vel sub primo vel demum secundo Templo numi inter Judæos cudi cœperint? prolixius agere, extant de ea Clarissimorum Philologorum, ut *Villalpandi*, *Waseri*, *Morini*, *Conringii*, *Sperlingii*, *Hottingeri*, avi nostri, *Relandi*, qui *Schacchum* præsertim in *de Num. Samarit. Dissert.* I. *pag.* 49.

49. ad partes vocavit, aliorumqne literatis nntissima scripta, quæ harum rerum cupidn facile satisfacere poterunt.

IX. Quantum interim ex sacris Veteris Testamenti libris colligi potest, certo statuendum videtur, antiquissimis temporibus solitos fuisse Hebræos nummos ponderare, certamque auri argentive quantitatem ad stateram expendere, non Abrahami tantum ævo, qui Ephronitæ valorem cccc. siclnrum pro agro Genes. XXIII. 16. ponderasse dicitur: sed etiam Davidis, ceu patet ex 1. Chron. XXI. 25. & Jeremiæ quoque tempore Jerem. XXXII. 9. Quihus in locis, cum mentio fiat ponderationis, etiam si nummi exigun numero solvendi essent; nusquam vero in Codice Veteris Instrumenti (cujus Historia a mundo condito usque ad rudimenta Templi secundi protenditur) nummos cusos esse legamus, tum credimus ætatem nummorum cusnrum ad tempora Templi secundi debere referri: verba sunt, postmodum solidissimis rationibus suffulta, *Cl. Hadr. Relandi* l. c. p. 78. Utque ita nummnrum Hebrænrum, ab inscriptarum literarum forma Samaritani appellatnrum, qui ab ipsis cusi sunt & adhucdum passim in cimeliarchiis, tam pnblicis quam privatis asservantur, antiquitas non altius, quam ab exstructi Templi secundi tempore, arcessenda sit: qun, quum Viris Doctis probatum sit, Hasmonæis cudendorum numorum licentiam, datam fuisse, nullum quoque dubium est, quin genuini adhucdum reperiundi sint, contra ac *Cl. Sperlingius in Differt. de Numis non cusis p.* 102. statuit, omnes numos, qui Samaritanas ant Hebræas literas præferunt, confictos esse a recentinribus lucri faciendi gratia, nullosque nmninn numos a Judæis etiam stante templn secundo, cusos fuisse. Cui tamen *Cl. Sperlingii* npinioni supra laudatnrum virorum scripta jure npponi possunt. Quod si Cel. Vir hæc de snlis siclis, qui nimis frequenter circumferuntur, dixisset, facilius ipsi concedi posset, vix nempe tales genuinos nostris temporibus reperiri; repræsentantur illi ab omnibus, qui de Hebræorum numis scripserunt, sub inscriptione ab una parte שקל ישראל *siclus Israelis* & ש׳ר i. e. שנת ד׳ *anno quarto*; & ab altera ירושלים *Hierosolyma sancta*, qualem etiam, qui aliqualem antiquitatem nstentat, Honoratissimus Parens meus possidet: verum rei numismaticæ peritinres illos nnnquam indnbiæ habuerunt antiquitatis, idcirco qni ejusmodi numos custodiunt, ut eos accurate examinent, priusquam pro genuinis venditent, monet. Vid. præter alios *Cl. Relandum l. c. Differt.* v. *pag.* 185. *sq.* Ex his tamen dubiæ antiquitatis numis, nnn sequitur ceteros omnes, qui temporis quo cusi sunt, certos habent characteres & requisita, spurios & rejectitios esse, quod *Cl. Sperlingius* vellet. Sed quæ de numnrum Hebræorum origine & antiquitate diximus ad propositum nnstrum sufficere possunt; redeamus nunc e diverticulo in viam.

XII. Quandn igitur Judæi tradunt, decimarnm secundarum fruges argento sigato fuisse redimendas, non aliter intelligi debet, quam de sequioribus temporibus, quibus numos cudere cœperunt; Mosis autem ævn & quamdiu primum Templum stetit, illud argentum, pro illius temporis consuetndine, statera appensum & pro fructnum valnre Hierosolymas allatum fuisse; ab eo autem tempore, quo cusi a Judæis erant numi, nmnino nnn alin quam signato argento redemtionem fieri potuisse. Erant autem variæ nummnrum species vel ex auro vel argento vel cupro cusæ, de quarum valnre pauca dicemus ex Judænrum calculn. Erat primo *siclus* כסף dictus cujus pondus olim erat cccxx. granorum hnrdeaceorum, verum postea stante Templo secundo Sapientes auxerunt sicli pondus, ita ut æquale esset numo סלע dicto, qui ponderabat CCCLXXXIV. grana hnrdeacea. Sic quidem *Maimon. in Hilc. Schekalim* 1. 2. at in *Comment. ad Misch. Maas. Sheni* 2I. 9. dicit סלע הוא שני שקלים ודינר הוא רביע הסלע כי הסלע ארבע דינר ורביעיתו הוא רביע השקל והוא חצי דינר : *Sela continet duos siclos & denarius est quarta pars* סלע ;, *nam Sela complectitur quatuor denarios & quarta pars sicli est dimidius denarius*. Sed sciendum est *Maimonidem* in altero locn locutum fuisse de שקל תורה *siclo Pentateuchi* cujus scilicet in scriptis Mosaicis fit mentin; hic vero de שקל של רבנן *siclo Rabbinorum*, quales dun æquivalent siclo Pentateuchi ut *R. Nathan in Lexico Aruch ac vocem* זו tradit. De Sela autem traditur eam cnmplecti quatuor denarios, unum vero denarium sex מעין. Nummum מעה eundem esse cum גרה uti appellabatur tempore Mosis, atque duo פונדיונים comprehendisse. Unum vero pondion cnntinebat dun assaria, octo Perutæ unum efficiebant assarium; sic ut pondus מעה seu גרה sive גרה *Gere* sit sedecim granorum hordei, assarii quatuor granorum; perutæ dimidii grani; præterea erat alia moneta, quæ pondere æquivalebat duobus siclis sive סלעים

& ap-

& appellabatur Dracon. Hæc fere ſunt quæ de hiſce oumis accuratiſſime tradidit *Maim. in Schekal. l. c.* quorum uberior explicatio & collatio cum aliis nummis apud ſupra laudatos authores & *Cl. Eiſenſchmidium in Diſquiſitione Nova de Ponderibus & Menſuris Veterum* peti poteſt. Atque hi nummi ſunt, quibus Judæi in emtione venditione utebantur, quibuſque etiam decimæ ſecundæ redimebantur; excepto tamen pretio minori *Peruta* פרוטה, quo, ut ſupra ex Maimonide audivimus, redimi non poterant, quum eſſet, ac ſi pecunia non ſignata, redemiſſet, viliſſimus quoque ejus valor fuerat, dimidii nempe grani hordeacei, quod alibi pro octava aſſarii Italici parte exprimitur: ſic in *Miſch. Edius.* IV. 7. האשה מתקדשת בדינר ובשוה דינר כדברי בית שמאי ובית הלל אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה וכמה היא פרוטה אחד משמונה באיסר האיטלקי: *Mulier deſpondetur denario & pretio denarii, juxta Scholam Schammai: ſed Schola Hillelis ſtatuit Pruta vel Prutæ pretio; ſed quanti valet Pruta? Octavam aſſarii Italici partem.* conſ. *Gemar. Hieroſol. Maaſer. Scheni fol. m. x. fac.* I.

XIII. Quod vero æſtimationem fructuum decimarum ſecundarum attinet, eam juxta pretium vilius, quemadmodum fruges tabernarii coemere ſolent, faciendam fuiſſe Judæi tradunt: qui vero fructus ſuos transfert ad diverſa loca, ubi fructuum pretium variat, redimit pretio loci, ubi tum commoratur; ſic *Miſch. Maaſ. Scheni.* IV. I. 2. המוליך פירות מעשר ב' ממקום היוקר למקום הזול או למקום הזול למקום היוקר פודהו כשער מקומו המביא פירות מן הגורן לעיר וכדי יין מן הגת לעיר השבח לשני ויציאת מביתו: פודין מעשר שני בשער הזול במות שהחנוני לוקח לא במות שהוא מוכר במות שהשולחני פורט ולא במות שהוא מצרף ואין פודין מעשר שני אכסרה את שדמיו ידועים יפדה על פי א' ואת שאין דמיו ידועים יפדה על פי ג' כגון היין שקרם ופירות שהרקיבו ומעות שהחליאו: *Qui fructus decimarum ſecundarum detulerit de loco caro in locum vilem, aut de loco vili in locum carum, redimet eos juxta pretium loci præſentis. Qui detulerit fructus ex borreo in civitatem & cantharos vini e torculari in civitatem, lucrum cedit decimis ſecundis, ſed impenſæ fient e domicilio ejus. Redimunt decimas ſecundas pretio vili uti tabernarius emit, ſed non ut vendit; ut numularius accipit, ſed non ut conjugit.* (ut poſtea numulos cum aliis, debito lucro commutet) *Non redimunt decimas ſecundas ex æquo; cujus pretium notum eſt, id redimet dicto teſtis unius, cujus vero pretium ignotum, id redimunt dicto trium; uti vinum acidum, fructus qui putruerint & numi qui rubiginem contraxerint*: conſ. *Miſch. Sanhedr.* I. 3. De delatione autem fructuum ad varia loca, ubi idem non obtinet pretium tenendum, id quidem caſu aliquo fieri potuiſſe, quod ſi vero quis deportaverit de induſtria v. g. e loco caro in locum vilem ut ſcilicet fructus ſuos viliori pretio redimere poſſet, id omnino erat vetitum, & obligabatur fructus in loco unde deportavit redimere aut Hieroſolymas adferre. Præterea quoad delatiooem frugum ex pagis io urbes obſervandum, lucrum aliquod inde naſci; ſolent enim fructus in urbibus pluris vendi quam in pagis; quod ſi exempli gratia, fructus qui in pagis valuerint ſiclum unum, detulerit in civitatem, ubi duos ſiclos valeant, ſequitur ut eos redimat pro duobus ſiclis & hoc eſt השבח *lucrum* quod cedit decimis ſecundis; quod vero conſumſit inter advehendum ad urbem, id non decimis ſecundis annumerabit ſed propriis ſuis impenſis & hic eſt ſenſus verborum Miſchnicorum ויצאות מביתו *& impenſæ fient e domicilio ſuo* i. e. pecunia ſua privata: nam יציאות idem eſt quod הוצא *impenſæ* a יצא *exire* quia impenſæ exeunt e poteſtate poſſeſſoris; ut *Maimon. ad h. l.* commentatur. Ceterum fructuum æſtimatio ſemper inſtituenda juxta pretium ordinarium, quod in loco obtinet, & in fructibus bonis ſemper notum, hinc fit quod non æſtimentur ex æquo ſine menſura ſeu pondere, quantum quis pro caniſtro uvarum ſeu ficuum dare voluerit: ſed ſi fructus redimendi, quodammodo fuerint corrupti, ſic ut pro ratione corruptionis, eorum pretium mutetur, hinc eſt quod jus circa ejuſmodi fructus ſtet penes judicium trium, quorum æſtimatio, etſi unus ex iis ſit gentilis & unus poſſeſſor bonorum, rata habebatur: conſ. *Miſch. Sanhedrin.* I. 3.

XIV. Plures aliæ conſtitutiones ſunt, de argento quo decimæ ſecundæ redimi poterant obſervandæ. Cavendum omnino erat, ne pecunia decimarum ſecundarum, quæ ſancta erat commiſceatur cum pecunia profana, quod ſi autem id caſu factum fuerit, res hunc in modum reſtituenda erat: סלע של מעשר שני ושל חולין שנתערבו מביא בסלע מעות ואומר סלע של מעשר שני בכל מקום שהיא מחוללת על המעות האלו ובורר את היפה שבה ומחלל עליה מפני שאמרו מחללין כסף על נחושת מדוחק ולא שיתקיים כן אלא חוזר ומחללם על הכסף: *Siclus decima-*

cimarum secundarum & profanus si commixti fuerint, adducet pretium sicli ex ære; dicetque: siclus decimarum secundarum, ubicunque locorum sit profanator super illis numis æneis. *Postea eligit optimum eorum & profanat super illo; Quia dixerunt:* profanaot argentum super ære ex necessitate: *non quod res turpis firma sit, sed denuo æs super argento profanare debet.* *Misch. Maas. Sheni.* II. 6. Quum itaque nesciat quisnam siclus argenteus ex commixtis sit decimarum secundarum, alterutrum eligit æneisque numis profanat & tandem, ne siclum argenteum numis æneis profanatum, pro communi habeat, altera vice æneos oumos argento profanare tenebatur & tum demum siclus argenteus pro siclo decimarum secundarum habebatur.

XV. Diversæ quoque *Schamæanos* inter & *Hillelianos* de permutatione numorum decimarum secundarum, ortæ sunt quæstiones. *Schammæi* asseclæ volebant Siclos decimarum secundarum cum denariis aureis commutare licuisse, idque juxta commentatores, hac de causa, quia fieri possit, quod eos commutare nequeat, unde ascensionem Hierosolymas differat, vel plane intermittat: *Hillelis* vero hanc commutationem concedunt, putantes eam ascensionem Hierosolymitanam differre non posse; quorum etiam sententia exemplo *R. Akibæ* confirmatur dicentis אני עשיתי לרבן גמליאל ולרבי יהושע את בכסף דינרי זהב *Ego ipsemet feci Rabban Gamalieli & R. Jehoschuæ argentum eorum denarios aureos;* uti legitur in *Misch. Maas. Sheni l. c.* §. 7. Hinc quoque *Hillelis* sententia approbatur. Dein ex *Schammæanorum* seotentia licet nummos æneos commutare cum siclo argenteo, quem Hierosolymas adferat, ad itineris onus sublevandum: schola vero *Hillelis* tantum dimidiam numorum æoeorum partem cum argento permutare concedit, quia numi ænei quoque expendi possint Hierosolymis: facile autem accidere posse, ut ad ea, quæ necessaria ipsi sunt, emenda, iis opus habeat: quod si tum plures ad numularios se conferre cogantur, ut siclos pro minutis numis permutent, quo numuli isti apud trapezitas cariores futuri sint & hinc pretium secundarum decimarum pereat: satius proin *Hilleliani* duxerunt partem quoque minutorum numorum Hierosolymas portare, alteram vero argenti partem, si ipsum ænei numi deficiant, ibidem paulatim permutare: vid. *ibid.* §. 8. & *R. Obad. de Bartenora ad h. l.* Dissentit porro biga horum Magistrorum quoad permutationem siclorum cum numis minutis Hierosolymis faciendam: schola *Schamai* dicebat, quemvis omnes suos siclos cum numis æneis Hierosolymis commutare potuisse: *Hillelis* vero dimidiam tantum siclorum partem concedebat; quandoquidem fieri possit, eum totam numorum summam, tempore quo Hierosolymis moratur, non impendere; unde cogatur eos ibi, donec ad aliud festum redierit, deponere; quod si tum denuo numulos minutos (qui forte intra illud tempus æruginem attraxerunt) cum siclis permutare vellet, evenire, numulariorum secunda vice lucrari & consequenter secundarum decimarum pretium minui; & idcirco הלכה seu *decisio* hujus controversiæ juxta *Hillelianos* erat: vid. *l. c.* §. 8. & *Misch. Edint.* I. 9. 10. cum Glossatoribus. Possemus quidem plura hac de re proferre si id operæ pretium vel alicujus utilitatis videretur, proin ad alia pergimus.

XVI. Quicunque igitur hac ratione decimarum secundarum fruges vel propter earum multitudinem vel nimiam viæ longinquitatem ad Hierosolymas, redimere & argento legitimo modo commutare volebat, id ei ab ipso Deo concessum erat. Attamen fruges suas pecunia permutantibus, ipso quoque Deo jubente, quintam capitalis summæ partem superaddere incumbebat: Lex Levit. XXVII. 30. 31. ita sonat: *Et omnis decima terra, quæ fit de semine terræ & fructu ligni Domini est & sancta Domino:* ואם גאל יגאל איש מטעשרו חמישתו יסף עליו *Et si redimere voluerit decimas suas, quintam illarum partem superaddito illis.* Juxta communem Judæorum explicationem lex hæc non ad aliam quam secundam decimam referri debet. *Abarbanel Comment. in leg. fol.* CCXXI. *col.* 3. *edit. nup. Hanov.* אין ראוי לפרשו על המעשר ראשון כי הוא ללוים ולא יוכל לפדותו אבל הוא מן המעשר שני שיוליכוהו לירושלם וכי ירחק ממך המקום ולא יוכל שאתו יוכלו הבעלים לפדות אותו בכסף ולהוליכו לירושלם ולאכלו אבל יהיה בתנאי שחמשיתו יוסיף על הערך: *Non convenit explicare* (legem citatam) *de decimis primis, quippe quæ pertinebant ad Levitas & non poterant redimi; sed intelligenda est de decima secunda quæ Hierosolymas adportabatur: si vero locus nimis distet, ut non potuerit* (in natura) *adferri, a possessoribus redimi poterat argento, quod ipsum Hierosolymas allatum consumebat, ea tamen conditione, ut quintam partem summæ capitali superaddat.* Similiter quoque præter alios *Raschius ad h. l.* במעשר שני הכתוב מדבר

de decima secunda Scripturam hic loqui, dicit. Neque ullum de hoc dubium esse potest, quum nullus hic sermo sit de decimis, quæ redimi possunt, tales autem erant secundæ, quidni etiam additio partis quintæ de iisdem intelligenda? Indicium quoque hujus interpretationis non obscurum est v. 30. quo dicitur: *omnem decimam terræ esse Domini & sanctam Domino*. Atque peculiariter secundæ decimæ Domini & sanctæ Domino dici possunt, quum illæ coram Domino in loco sancto ubi Deus Majestatem suam habitare volebat, comedi debuerint; unde Israelitæ cognoscerent has decimas non suas esse, neque ipsis in profanum usum cedere, sed eo ipso, quod in loco habitationis nominis divini consumendæ erant, scirent, eas esse Domini & proinde sanctas, atque in sanctitate puritate & timore Domini utendas. Jus enim quod Deus in decimas primas habuisset, cessit quasi Levitis, deditque ipsis in hæreditatem communemque usum.

XVII. Pertinet adeoque quintæ partis additio ad redemtionem decimarum secundarum; ut sit colonus habuisset centum modios frumenti, quorum decimas si in natura Hierosolymas adferre voluisset, capitalis decimarum summa erant decem modii: si vero hos decem pecunia redemisset per additionem quintæ partis, valorem duodecim modiorum adportare debuisset; atque sic ducenti in decimarum separatione faciunt viginti, in adæratione autem vel redemtione quatuor & viginti. *Illustris Grotius* ad h. l. commentatur: Addet quintam partem earum: *pro mulcta: quia decimæ nec vendi possunt nec redimi*. Videtur autem hanc additionem quintæ partis sive eam mulctam sive aliter appellemus, impositam fuisse, ut astutiæ & frumentum in pecuniam mutantium fraudibus occurreretur, dein etiam ut fruges eo frequentiores Hierosolymas adportarentur. Ceterum quæ circa hanc legem Judæi observanda tradiderunt, audiemus ex *Maimon. Hilc. Maas. Scheni* v. 1. *sqq.* הפודה מעשר לעצמו בין שהוא שלו בין שנפל לו בירושה בין שניתן לו בטבלו מתנה כמו שבארנו הרי זה מוסיף עליו חומש אם היה שוה ד׳ נתן חמשה ואשה שפדתה מ״ש שלה לעצמה אינה מוסיפה חומש מפני השמועה למדו איש ממעשרו ולא אשה פודה פירות מעשרו והוסיף חומש וחזר ופודה הפדיון לעצמו פעם שנייה מוסיף חומש שני על הקרן ואינה מוסיף חומש על החומש מ״ש שאין בחומשו שוה בפרוטה אינה מוסיף עליו חומש ומעשר של דמאי אינה מוסיף עליו חומש וגו׳ : *Qui redimit decimas pro se ipso, sive propriæ sint, sive per hæreditatem possessæ, sive dono datæ dum adhuc illibatæ erant, quemadmodum exposuimus, ecce ille addere debet quintam partem: si valeant decimæ quatuor, dat quinque. Mulier redimens decimas suas pro seipsa non tenetur addere quintam partem, quia per traditionem didicimus, maritum de decimis suis & non mulierem, obligari. Qui redimit fructus decimarum suarum additque quintam partem, denuo autem redemerit redemtas pro seipso, denuo quoque addit quintam partem pro summa capitali, sed non quinta parte in priori redemtione addita. Decimis secundis, quæ per additionem quintæ partis minus pruta valent, quintam non superaddit neque etiam in decimis secundis dubiis &c.*

XVIII. Attamen modus redimendi has decimas est, quo quinta hæc pars non addebatur, quod per fraudem aliquam licite fieri posse Dd. Judaici tradunt. Nempe regulam habent *Gemara Hierosol. Maas. Sheni. fol. m.* xi. *fac.* 1. traditam: כל מעשר שאינה הוא ופריונו משלו אינה מוסיף חומש : *Super decimis quæ non sunt ipsius* (possessoris) *& quæ non redimuntur per ipsum non additur quinta pars*. Hinc licitum statuunt posse colonum filio ant filiæ natu majoribus, servo & ancillæ ex Hebræis natis dicere: הילך מעות אלו ופודה לך מעשר שני *Accipe illos numulos & redime pro te illas decimas secundas*; Atque hac ratione quintam partem addere non tenebatur: non tamen dicere audebat, ut illos numos accipiat & redimat sibi ipsi, hoc enim casu quintam partem omnino addere debebat: vid. *Misch. Maas. Scheni.* iv. 4. *sq. Maim. l. c.* §. 8. Hæc sere sunt, quæ de additione quintæ partis in redimendis & adærandis decimarum secundarum frugibus dicenda habuimus. Huic autem loco haud inconveniens erit inserere illas res, in quibus si quis peccaverit, quintam persolvere debebat partem: Catalogus earum in *Misch. Bava Mezia:* iv. 8. talis est: חמשה חומשים הן האוכל תרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי והחלה והבכורים מוסיף חומש והפודה נטע רבעי ומעשר שני שלו מוסיף חומש הפודה את הקדשו מוסיף חומש הנהנה בשוה פרוטה מן ההקדש מוסיף חומש והגוזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו מוסיף חומש : Ex Cel. l' Empereur versione: *Quintuplex quinta pars est, ut si quis comederit oblationem primam aut oblationem de decimis & decimis dubiis, aut placentam aut primitias* (vel primitiva) *addet partem quintam. Si quis redemerit arbores anni quar-*

quarti atque decimas suas secundas addet quintam partem. Si quis sancta sua redemerit addet quintam partem. Si quis pretium Prutæ e sanctis utilitatem ceperit, addet quintam partem. Si quis proximo suo surripuit pretium prutæ eique juraverit, addet quintam partem. Sed hæc ὡς ἐν παρόδῳ dicta sunto.

XIX. Hactenus omnem decimarum secundarum fruges redimendi *modum* fatis, ut putamus, evidenter descripsimus; sequitur ut quædam de redemptionis *loco* dicamus. Jam supra §. 8. præfati sumus ex Sapientum constitutione nullas fruges intra spatium itineris diei ab Hierosolymis fuisse redemtas sed in sua specie illuc allatas. Neque etiam intra ipsos urbis Hierosolymitanæ muros fructuum redemtio fieri poterat, ceu totidem verbis legitur in *Misch. Pesach.* VII. 3. אין פורין מעשר שני בירושלם *non redimunt decimas secundas Hierosolymis*. Hinc in *Misch. Maas. Scheni.* III. 5. dicitur פירות נכנסין ואינן יוצאים *fructus intrant* (Hierosolymas) *sed non exeunt*; hoc est: fructus decimarum secundarum intra Hierosolymam illati, efferri nequeunt sed sine redemtione ibi consumi debent, quod, ut in sequentibus explicatur, intelligendum de fructibus quorum opus plene perfectum; si vero illati opere eorum nondum absoluto, illi Hierosolymis educi, redimi & consequenter ubivis locorum comedi possunt; quamvis R. Schimeon fil. Gamalielis voluerit, fructus etiam perfectos Hierosolymas illatos reduci posse. Alia tamen ratio est fructuum Hierosolymas adportatorum & ibi pollutorum, de quibus omnino statutum est, eos Hierosolymis pro vario pollutionis gradu redimi posse; qua de re audiemus *Maimon. Hilc. Maas. Scheni.* II. 12. פירות מעשר שני שנטמאו בירושלם ופדאן אם נטמאו בולד הטומאה אסור להוציאן אלא יאכלו בפנים מפני שולד הטומאה מדבריהם ואם נטמאו באב הטומאה או שנטמאו בחוץ ואפילו בולד הטומאה אע״פ שנכנסו בירושלם הרי אלו נפדין ויאכלין בכל מקום: *Fructus decimarum secundarum polluti Hierosolymis redimunt eos ibi: si polluti filio immunditiei non licet eos illinc reducere sed intra* (Hierosolymas) *comeduntur, quia filius immunditiei est ex statutis Sapientum: sed si polluti sint a patre immunditiei, aut polluti extra* (Hierosolymas) *etiamsi a filio tantum immunditiei, licet Hierosolymis intraverint, ecce fructus illi redimuntur & ubivis locorum comeduntur:* vid. etiam *Misch. Maas. Scheni l. c.* 9. *& Gem. Hieros. ib. fol.* VIII. *fac.* 2.

Observanda hic est distinctio immunditierum, quas Judæi distinguunt אבות הטומאה *Radices* seu *Patres* pollutionum quales Magistri XXXII. recensent uti sunt reptile, pollutio seminis, cadaver bestiæ, cadaver humanum &c. vid. *Mischna Taharoth.* 1. 1. *sqq.* ex quibus oriuntur ולדי הטומאה *surculi seu proles pollutionis*; appellantur autem ita quæcunque ab his *radicibus* sive *patribus* polluuntur. De quibus exactissime egit *Cl. Relandus in Antiqq. Hebr. p.* 202. *sqq.* Hac vero ratione fructus intra Hierosolymas polluti redimi possunt & non aliter.

XX. Ceterum verus ac legitimus redemptionis *locus*, ille est ubi fructuum possessor habitat, qui ibi fructus suos, quocunque pretio valeant, licet viliori, argento commutat. Non enim permissum erat, e loco ubi quis fixam habet sedem, fructus redemptionis gratia de industria deportare; quod si autem casu id fecisset fructusque e loco ubi viliores in alium ubi cariores venduntur vel contra, redimere tenetur juxta pretium quo valent in loco ubi tum moratur: conf. supra p. 160. 161. dicta. Quod si ita quis eo quo hactenus diximus modo fructos suos decimarum secundarum redemisset, ejus redemtio rata habebatur fructusque pecunia permutati ubivis locorum comedere & in quemvis usum adhibere poterat. Ipsam autem redemtionem frugum præcedere debebat ejusmodi *Benedictio:* בא״י אקב״ו על פדיון מעשר שני *Benedictus sis Domine Deus noster qui sanctificasti nos præceptis tuis & præcepisti nobis redemptionem decimarum secundarum*. Conf. *Gem. Hierosol. Maas. Scheni fol.* III. V. *fac.* 1.

XXI. Quemadmodum autem, ut dictum, fructus decimarum secundarum non licet redimere Hierosolymis, alia tamen erat ratio numulorum qui נכנסות לירושלם ויוצאות *Intrant Hierosolymas & exeunt*; hoc est, numi decimarum secundarum Hierosolymas adportati, reduci possunt. Præterea numi in ipsa sancta urbe, vel etiam extra eam profanari poterant, licet fructus alibi sint, non enim necesse erat ut fructus cum numis permutandi, in eodem cum numis loco sint, quod indicatur *Mischn. Maas. Scheni* III. 4. פירות בירושלם ומעות במדינה אומר הרי המעות ההם מחוללי׳ על פירות האלו מעות בירושלם ופירות במדינה אומר הרי המעות האלו מחוללין על פירות ההם ובלבד שיעלו הפירות ויאכלו בירושלם: *Si fructus fuerint Hierosolymis & numi* (decimarum) *in provincia, dicet*: Hi numi profanantor su-

 per

per illis fructibus. *Si vero numi fuerint Hierosolymis, fructus vero in provincia; dicet:* Hi nummi profanantor super illis fructibus; *at ea conditione ut fructus advehantur & comendantur Hierosolymis.* Occasione horum verborum paucis observamus quædam de vocis מדינה & quæ ipsi syuonyma גבולים genuino significatu; de qua nempe aliqualis inter Philologos exstitit controversia, quatenus nempe illa עיר מקדש opponatur. Sunt qui statuunt illa totam terram Israelis excepta Hierosolyma, quam עיר מקדש includunt, indicari, sic ut *Mikdasch* sit tota Hirosolyma una cum Templo, *Medina* vero cœteræ omnes terræ sanctæ urbes; ita *Maimon ad h. l. & Misch. Succa* III. 12. *Misch. Rosch. Hoschana* IV. 1. *Cl. Buxtorf. Lexic. Thalmud p.* 516. *Cl. Seringhamus ad Misch. Joma* VII. 1. IV. 2. Alii tamen ut *R. Obed. de Bartenora ad Misch. Rosch Haschana l. c. Cl. Braunius de Vestitu Sacerdot. p. m.* 676. & ab eo citatus *Cl. Seldenus de Success. in Pontif. Lib.* II. c. VII. contendunt, omne quod extra atrium sit, adeoque ipsam Hierosolymam מדינה seu גבולים vocari. Sed nobis videtur harum vocum significatum pro substrata materia sumendum esse: sunt omnino loca in quibus vox מדינה omne spatium quod extra atrium est, מקדש autem solum Templum denotat; ita quando de Pontificis Summi vestibus traditur, cum eas nonnisi במקדש *in Templo* gessisse, procul dubio urbs Hierosolymitana excluditur, in qua harum vestium nullus erat usus. Sic alia loca produci possent, quibus indicatur ipsam quoque Hierosolymam גבולים seu provinciis annumerari. Sed ab altera quoque parte negari non potest voce מדינה Hierosolymas excludi & solum de urbibus extra hanc urbem dici, ut ita quandoque per Mikdasch tota intelligatur Hierosolyma: colligi id potest ex eo quod supra p. 43. de comestione donorum sacerdotalium diximus, ubi loca comestionis distinguuntur; alia erant comedenda בירושלם *Hierosolymis*, alia vero בגבולים sc. *in provinciis*; ubi Hierosolyma a provinciis distinguitur. Idem probatur ex Mischna supra allegata, ubi quoque tandem habemus distinctionem inter *Medina & Hierosolymas*; sic ut recte commentatus fuerit *Maim. ad h. l.* מדינה נקרא כל מדינה ומדינה ארץ ישראל לבד מירושלם *Medina vocatur omnis provincia ex provinciis terræ Israelis excepta Hierosolyma.* Quomodo controversia hæc facillime decidi potest.

XXII. Redemptione frugum decimarum rite absoluta, colonus ipsam pecuniam fructuum loco Hierosolymas adferre, ibique consumere debebat. Sed videndum quibus rebus hæc pecunia impendenda fuerit. Lege divina supra §. VII. relata, permittitur expendere pecuniam illam in omnia quæ desideraverit animus, in boves, oves, vinum aliumque potum inebriantem. Hinc in *Misch. Erubbin* III. 1. *legitur:* הכל נלקח בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח: *Pecunia decimarum* (secundarum) *omnia emuntur præter aquam & sal:* quandoquidem non sunt ex speciebus fructuum. Audiamus hac super re *Maimonidem Hilc. Maas. Scheni.* VII. 3. אין נלקח בכסף מעשר אלא מאכל אדם שגידולו מן הארץ או גידולי גידוליו מן הארץ כגון הפרט המפורש בתורה בבקר ובצאן וביין ובשכר לפיכך אין לוקחין בכסף מעשר מים ומלח כמהין ופטריות לפי שאין גידוליהם מן הארץ ולא פירות מחוברים מן הקרקע ולא פירות שאינה יכולים להגיע לירושלם לפי שאינן דומין לבקר וצאן: *Pecunia decimarum secundarum non licet emere nisi quod comeditur ab hominibus & procrescit ex terra vel incrementum suum habet a procretis ex terra, quemadmodum speciatim explicatur in lege: de bove, ove, vino & sicera: idcirco pro pecunia decimarum secundarum non licet emere aquam aut sal, aut fungos aut boletos, quoniam non procrescunt ex terra* (vid. supra Exercit. III. §. 17. *Neque etiam illa emere licet fructus solo adhuc adhærentes, non etiam fructus qui Hierosolymas adduci nequeunt, quia similes non sunt jumento & gregi.* Omnibus igitur rebus quæ cum his in divina lege definitis conveniunt decimarum numos impendere licet, observata etiam jamjam a *Maimonide* audita regula generali, quicquid comestibile, quicquid incrementum suum habet e terra &c. Atque hæc ratio est quare non liceat comparare sal & aquam, licet ad cibum adhibeantur, aqua enim (ita Judæi loquuntur) est alimentum simplex, quod tamen non provenit e terra, sal vero est terra adusta. Si vero quis sal aut aquam, fructusque solo adhærentes vel qui Hierosolymas adduci non possunt emisset, illa sanctitatem decimarum non acquirunt neque ut decimarum fructus habentur: emisset quispiam ejusmodi fructus, quos hac pecunia, etiam extra Hierosolymas, emere nefas erat, imprudenter nesciens fuisse pecuniam decimarum secundarum, tunc

ven-

venditor pecuniam emtori restituere tenetur, quæ postea pro pecunia decimarum secundarum habebatur; si vero emisset de industria, sciens fuisse nummos decimarum secundarum, tunc sanctuario stante fructus Hierosolymis comedere, destructo vero sanctuario deponere debebat, donec putrescant. Hunc in modum intelligi debet *Mischna Maas. Scheni* I. 5. הלוקח מים ומלח ופירות המחוברין לקרקע או פירות שאינן יכולין להגיע לירושלם לא קנה מעשר הלוקח פירות שוגג יחזרו דמים למקומן מזיד יעלו ואכלו במקום ואם אין מקדש ירקבו: *Qui emerit aquam aut sal & fructus terræ adhærentes aut qui Hierosolymas adduci nequeunt, tum illa non aquisiverunt decimæ: Qui imprudens emerit fructus eorum loco restituet pretium; si de industria advehentur* (fructus) *ad locum* (quem elegit h. e. Hierosolymas) *at si non fuerit sanctuarium, putrescant*.

XXIII. Similiter vetitum erat decimarum pecunia bestiam extra Hierosolymas emere; quod si autem id factum fuerit per errorem venditor emtori restituit pecuniam; si vero studio emerit, bestiam Hierosolymas, stante scilicet sanctuario, affert, eo vero destructo eam una cum pelle sepelire, nullumque quamdiu vivit ex ea usum capere debet. Atque eadem ratio omnium rerum pecunia decimarum rite non emtarum: Hinc ejusmudi generalis Canon traditur: כל שהוציא חוץ לאכילה ושתיה וסיכה מרמי מעשר וברח המוכר או מת יאכל כנגדו ואם היה המוכר קיים יחזרו הדמים למקומן: *Quicunque pecunia decimarum educit* (seu sibi comparat) *præter id quod cibo, potui & unctioni inservit, evadente vel moriente venditore juxta pretium ejus comedit eo vero adhuc præsente reddit pecuniam in locum suum*. *Maim. Hilc. Maas. Scheni* VII. 17. tum de suo tantum impendere debet, quantum de pecunia decimarum per errorem scilicet impendebat. Quodcunque autem ad cibandum vel potandum vel ungendum corpus inservit id pecunia decimarum comparari & consumi poterat, etiam mel, ova, lac &c. Attamen ejusmodi res quæ vel propter aspectum vel gustum vel odorem cibis misceri solent, corporique cibando non inserviunt, hac pecunia emi non poterant. Insuper ea non licebat Thrumam, quæ ad Sacerdotes pertinebat, neque septimi anni fructus emere.

XXIV. Nisi putaremus ex dictis facile colligi posse, quomodo pecuniam decimarum secundarum fuerit impendenda, plura proferre possemus, sed sufficiet, pauca adhuc protulisse, quid in emtione bestiarum juris fuerit. Ipse Deus concessit boves & oves pro dicta pecunia comparare, non addito aliquo monito ut altari adducantur, hinc bestias emere solebant ad comedendum eas quasi profanas, proin Sapientes constituerunt, ut pecunia decimarum bestias emant in sacrificium pacificum: Sic *Maim.* l. c. לוקחין בהמה לזבחי השלמים מכסף מעשר שהשלמים נאכלין לזרים בראשונה היו לוקחין בהמות לאכלן חולין מכסף מעשר שני כדי להבריחה מעל המזבח גזרו בית דין שאין לוקחין בהמה מפעות מעשר אלא לשלמים אבל חיה ועוף לוקחין שאינן ראויין לשלמים: *Pecunia decimarum bestiam emunt in sacrificium pacificum, quoniam sacrificia pacifica eduntur quoque a peregrinis. Olim quidem ex pecunia decimarum secundarum emerunt bestiam ad edendum eam ut profanam: idcirco decrevit Synedrium ne imposterum ex nummis decimarum secundarum emant bestiam* (sacrificio aptam) *nisi in sacrificium pacificum; quamvis feras quoque & aves, quæ ad sacrificium pacificum non aptæ, emere quoque licuerit*. Ob haoc autem rationem bestias decimarum pecunia comparatas non consumebant ut carnem profanam: quamvis Dominus bestiæ nullum inde habuerit damnum, quum carnes sacrificiorum pacificorum ipse, in templo vel intra urbis mœnia, cum domesticis suis aliisque convivis comedere poterat. Sed de hoc sacrificiorum genere, infra ubi decimas bestiarum describemus, amplior dicendi locus erit.

XXV. Omnes vero res, decimarum secundarum pecunia, juxta legis divinæ tenorem Hierosolymis comparatæ, habebantur pro decimis secundis, atque æque ac ipsæ fruges argento permutatæ factæ erant, hinc in loco quoque sancto consumendæ. Qui vero fruges ipsas, sine ulla adærationе Hierosolymas adferendas curarunt, illi quoque eas ibidem pari modo comedebant. Toties jam in præcedentibus diximus: decimarum secundarum fructus cedere in sacrum ipsorum possessorum usum: Accuratius tamen hoc loco videndum est, quænam personæ fuerint, quibus fructibus hisce vesci, concedebatur. Tales primo erant ipsi fructuum domini, horumque familiæ, institutis solennibus epulis, ad quæ post alios, præsertim Sacerdotes & Levitas, quibus nulla pars vel possessio terræ data, ipso Deo sic jubente, convocare debebant, quibus præsentibus coram Domino in lætitia & timore Domini decimas hasce consumebant. Hinc

Jo-

Josephus Archæolog. lib. IV. *c.* 7. *al.* 8. decimas secundas δεκάτην πρὸς εὐωχίας vocat. Cum his autem sacris ex decimarum fructibus, (ut & cœteris quoque ex sacrificiorum carne) institutis conviviis primorum Christianorum Ἀγάπαι conveniebant: imo non dubitanter asserimus illas Christianorum, ab Judæis magis, quam gentilibus idololatris, quam vis & illi similem ritum in sacrificando habuerint, arcessitas esse. Finis enim horum conviviorum apud Judæos erat, ut amorem inter se conciliarent, conciliatum confirmarent & propagarent, egenos insuper sublevarent sustentarentque, divinæ benedictionis recordarentur, proque ea debitas referrent grates; certe & hic & non alius scopus Agaparum Christianorum quoque erat. Sed his prolixius demonstrandis non immorabimur.

XXVI. Quum ex præcedentibus haud obscure colligi possit, decimas hasce secundas fuisse rem sanctam, hinc quilibet quoque concludere potest, faciendam esse aliqualem personarum distinctionem, quibus iis frui, licitum fuerit. Oportebat idcirco ut persona comedens sit pura & sine luctu, pollutis enim & qui in luctu erant decimarum comestio pro delicti ratione sub flagellationis pœna interdicta erat. De quo *Maimon.* ubi supra cap. III. 1. sq. האוכל מעשר שני בטומאה לוקה שנאמר ולא בערתי ממנו בטמא בין שהמעשר טמא והאוכל טהור בין שהמעשר טהור והאוכל טמא והוא שיאכלנו בירושלם קודם שיפדה שאינה לוקה על אכילתו בטומאה אלא במקום אכילתו אבל אם אכלו בטומאה חוץ מירושלם מכין אותו מכת מרדות הערל כטמא ואם אכל מעשר שני לוקה מן התורה לוקה על אכילת תרומה שהתרומה קרוי קדש ומעשר שני קרוי קדש שהרי נאמר בו קדש ליהוה וטמא שטבל אבל מעשר שני אף על פי שיא העריב שמשו: *Qui comedit de decimis secundis in immunditie vapulat Q. D.* (Deut. XXVI. 13.) Non separavi de eo in immunditie. *Sive nunc decimæ sint pollutæ & comedens purus, sive decimæ mundæ & comedens pollutus qui comedit Hierosolymis antequam redemit; non enim quisquam vapulat propter comestionem rei immundæ vel in pollutione, nisi in ipso loco comestionis: si vero quis comedat in immunditie extra Hierosolymas, ille vapulat flagellatione rebellionis. Obturatus habetur ut pollutus, qui, quum edit de decimis secundis æque vapulat ex lege quemadmodum vapulat propter comestionem Thrumæ: Thruma enim vocatur sancta, sic etiam decimæ secundæ vocantur sanctæ, de quibus dictum est* קדש ליהוה (Levit. XXVII. 30.) *Pollutus lotus, comedit de decimis secundis, quamvis sol nondum occiderit.* In eandem quoque pœnam, ille qui lugens de fructibus decimarum secundarum comedebant, incurrebat; lugens autem dicitur, qui propter mortem אחד הקרובים *unius ex propinquis* juxta legem lugebat, talis si de decimis comedisset Hierosolymis flagellationis legalis reus erat; comedens vero propter luctum ex statutis Sapientum institutum aut extra Hierosolymas, flagellatione rebellionis vapulabat. Præter hos autem pollutos, lugentes &c. tota possessoris frugum familia participabat de decimis.

XXVII. Si accidat, ut simul puri & polluti Hierosolymis edant & bibant, vel si quis habeat partem filiorum suorum purorum, partem vero pollutorum simul ad mensam assidentium, purique voluerint comedere de decimis, tunc מניחין כלע של מעשר שני ואומר כל שהטהרים אוכלין ושותין כלע זו מחולל עליו ותצא הסלע לחולין שהרי אכלו ושתו בשויה בטהרה ובלבד שלא יגעו הטמאים במאכל שלא יטמאוהו: *Qui puri sunt seponunt selam decimarum secundarum dicendo:* super omnibus istis quæ esuri ac bibituri sunt sela hæcce profanator. *Et sic sela ista evadit profana, eduntque & bibunt iuxta pretium ejus in munditie, modo non tetigerint inter edendum impuros, ne & ipsi polluantur. Misch. Maas. Scheu.* II. 10. *Maim. l. c.* VIII. 15. Et sic fit, quod quicquid ederint ac biberint puri, sit e decimis, perinde ac si eas sela decimarum comparassent, quod vero impuri biberunt profanum habebatur. Præterea cavebant ne illiterati seu plebeji de decimis secundis participarent, quandoquidem illi de impuritate suspecti habentur: *Maimon. l. c.* III. 8. ex *Gem. Hierosol. Demai fol. m.* I. *f.* III. אין נותנין פירות מעשר שני לעם הארץ ולא פירות הנלקות במעות מעשר ולא מעות מעשר מפני שהוא בחזקת טומאה ומותר לאכל מעשר של דמאי באנינות וליתנו לעם הארץ והוא שנאכל כנגדו: *Plebejo neque fructus decimarum secundarum, neque fructus pecunia decimarum emtos neque ipsos numos concedunt, quia talis præsumitur esse immundus: concessum quidem vesci decimis secundis dubiis in luctu, dare quoque plebejo, cui juxta earum pretium comedere licitum erat.* Cœterum personæ quibus decimarum comestio licita erat, eas cum gaudio in conviviis, quemadmodum diximus, consumebant; adhibitis benedictionum formulis, ad mensam usitatis,

de

de quibus non opus est, ut hic multis agamus, quippe quæ a *Cl. Buxtorf. Synagog. Jud. cap.* XII. *p. m.* 240. *edit. Basil.* 1680. & *Goodwino cum Annot. Rev. Patruelis p.* 476. & aliis prolixe satis descriptæ sunt. Speciarim tamen requiritur ut quivis ante comestionem decimarum manus lavet. *Misch. Chagiga* II. 56. נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולתרומה ולקדש מטבילין ולחטאת אם נטמאו ידיו נטמא גופו הטובל לחולין והוחזק לחולין אסור למעשר אבל למעשר והוחזק למעשר אסור לתרומה וגו : *Lavant manus pro profano & pro decimis & pro oblatione prima & pro sancto intingunt* (manus) *& pro sacrificio pro peccato; si pollutæ fuerint manus, polluitur etiam corpus* (quoad lotionem manuum sufficit eas lavisse in vasi quod solum רביעית aquæ capit; ad immersionem autem XL. sata aquæ requiruntur) *si quis immerserit se profano & ad profana aptus habitus fuerit, attamen vetitum illi adhuc est edere de decimis; si immerserit se pro decimis atque ad eas comedendas aptus sit, attamen vetitum illi est edere de Thruma &c.* Scilicet requiritur ut ea intentione se immergat, ut licite decimis secundis vesci possit; proin si quis se immerserit ea intentione ut comedat de חולין *profanis*, ad decimas secundas nondum aptus est, donec immersionem iteraverit.

XXVIII. Vidimus personas decimas secundas comedentes, comedendique modum, sequitur nunc, ut *locum* quoque comestionis indigitemus. Ex superioribus (§. seq.) liquet, non alibi quam intra ipsius sanctæ urbis mœnia, comestionem fuisse licitam; quamvis, juxta testimonium R. Jehosuæ, acciderit, quod decimæ secundæ Hierosolymis comestæ fuerint, licet ibi nullus esset murus; sic traditur *Misch. Edius.* VIII. *6.* אמר רבי יהושע שמעתי שמקריבין אף על פי שאין בית ואוכלין קדשי קדשים אף על פי שאין קלעים קדשים קלים ומעשר שני אף על פי שאין חומה שקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא : *Dixit R. Jehoschua, audivi, quod sacrificarint licet non esset sanctuarium & quod sanctissima comederint licet non essent vela & sancta leviora & decimas secundas, licet* (Hierosolymis) *non esset murus, quia sanctificatio prima sanctificata est pro tempore futuro.* In omnibus autem Hierosolymitanæ urbis locis decimarum comestio ad muros usque erat licita, modo illa intra muros fieret; quod adeo accurate a Judæis definitur, ut si quis decimarum fructus, sub arbore (vel alio loco aut domo) ad urbis muros consita comedere voluisset, arboris vero rami inclinassent extra muros, nequaquam sub illa comestio erat permissa, tum enim habebatur ac si חוץ לירושלם *extra Hierosolymas* comedisset; sub ejusmodi autem arbore cujus radix intra muros urbis erat, decimæ licite comedebantur. Hinc traditio in *Misch. Maas. Scheni.* III. 7. אילן שהוא עומד בפנים ונוטה לחוץ או עומד בחוץ ונוטה לפנים מכנגד החומה ולפנים כלפנים מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ בתי הבדים שפתחיהן לפנים וחללן לחוץ או שפתחיהן לחוץ וחללן לפנים בית שמאי אוסרים הכל כלפנים ובית הלל אומרים מכנגד החומה ולפנים כלפנים מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ : *Arbor intra* (muros Hierosolymæ) *stans & inclinans se extra* (muros) *stans extra & inclinans intra; e regione muri & interius habetur intra* (ubi comestio permissa) *e regione muri & exterius habetur extra* (ubi comestio interdicta.) *Domicilia torcularium* (qualia cives Hierosolymitani ad urbis mœnia exstruere solebant) *quorum portæ fuerint intra* (muros) *& concavitas extra* (muros) *Schola Schammai dicit, omnia habentur intra* (muros: hinc juxta eam in ejusmodi domiciliis decimarum comestio licita) *sed Hillelis Schola dicit: e regione muri & interius, habetur intra* (& hinc comestio licita) *& regione muri & exterius habetur extra*, scil. muros, ubi comestio prohibita.

XXIX. Non tantum in tota Hierosolymitana urbe, sed & circa ipsum Templum locus erat, ubi decimarum secundarum fructus comedi poterant. Erant scilicet quædam atrii conclavia, quæ profana erant, in quibus ejusmodi convivia instituebantur, in loco quidem sancto ædificata sed לחול *versus profanum* seu montem Templi aperta, de quibus iterum *Mischna l. c.* §. 8. הלשכות בנויות בקדש ופתוחות לחול תוכן חול וגגותיהן בנויות בחול ופתוחות לקדש תוכן קדש וגגותיהן חול בנויות בקדש ובחול ופתוחות לקדש ולחול תוכן וגגותיהן מכנגד הקדש ולקדש קדש מכנגד חול ולחול חול: *Conclavia ædificata in loco sancto & aperta versus profanum* (montem templi) *medium eorum est profanum, tecta vero sancta sunt.* (Si nempe tecta fuerint æquata solo atrii, si vero non æquata, tum neque conclavia neque tecta sancta erant) *si conclavia ædificata fuerint in loco profano & aperta versus sanctum, medium est sanctum, tecta vero profana; si ædificata sint in loco sancto & profano, aperta quoque versus profanum & sanctum locum, medium* (seu cavitas) *& tecta e regione sancti & versus sanctum sunt sancta* (idcirco ibi decimæ non comedebantur)

tur) *sed e regione loci profani & versus profanum, sunt profana*; & idem habebant jus cum ipsa urbe, ubi decimæ licite comeduntur. conf. *Maim. Hilc. Becb. Habbecb.* VI. 7. Et hæc sunt loca in quibus fructuum possessores decimas suas una cum Levitis aliisque personis, sed non pollutis, consumebant.

XXX. Inquirendum adhuc restat *tempus*, quo decimæ secundæ solvi consueverunt. Separatio quidem earum, excipiebat separationem primarum decimarum, ceu supra, ubi de decimarum ordine, quo solvendæ erant, diximus, indicavimus: ut enim colonus de fructibus suis usum capere posset, oportebat prius separare decimas, primam nempe statim Levitis tradere, dein secundam, qua separata, fructus reliqui חולין מתוקנין *profani aptati* & in quemvis usum adhiberi poterant. Quum vero decimarum secundarum fructus, vel eorum loco argentum Hierosolymas afferendum, non opus erat, ut statim ac eas separaverat vel redemerat, eo portaret, sed per tempus domi asservare integrum ipsi erat. Ordinarium autem tempus quo decimarum fructus Hierosolymas allati, ad festa tria majora רגלים etiam כנופיא *congregationis* בבוא כל ישראל לחג quando omnis Israel venit ad festum celebrandum, uti *R. Nathan in Lexico Aruch fol.* XC. *col.* 3. explicat, dicta, nempe Paschatis Pentecostes & Tabernaculorum, erat; his enim festis, ex præcepto divino Exod. XXIII. 17. Deuter. XVI. 16. omnis masculus coram facie Dei Hierosolymis sistere se debebat, ut nempe memores sint trium insignium beneficiorum a Deo in Israelitas collatorum, egressus ex Ægyptiaca servitute, lationis legis, & possessionis terræ promissæ; mulieres tamen, surdi, cœci, stulti, infirmi, pueri, senes, quicunque denique foret, qui pedibus Hierosolymas ire non poterat, eo non obligabatur. Quæ festa magnis cum solemnitatibus, frequentibus sacrificiis offerendis, atque summa lætitia, celebrabantur; de quibus, post codicem Mischnicum Chagiga, videri potest peculiaris de tribus hisce festis dissertatio *Cl. Hottingeri*, Marburgi habita.

XXXI. Fuisse vero hoc tempus, quo vel ipsi fructus vel argentum decimarum Hierosolymas allatum, præter alia idonea testimonia, colligi potest, quod numi trium horum festorum tempore Hierosolymis reperti, pro numis decimarum secundarum habiti fuerint; quemadmodum traditur *Misch. Schekal.* VII. 2. מעות שנמצאו לפני סוחרי בהמה לעולם מעשר בהר הבית חולי' בירושלים בשעת הרגל מעשר ובשאר כל ימות השנה חולין Ex versione Cl. H. Othonis. *Numi qui reperiuntur coram pecorum mercatoribus semper decimæ sunt; qui reperiuntur in Monte Templi communes sunt. Qui Hierosolymis reperiuntur tempore festorum decimæ sunt, in aliis vero anni diebus communes.* Ad quæ verba lubet addere glossam *R. Obad. de Bartenora:* לעולם מעשר אפילו כל השנה כולה לפי שעולי ברגלים אינן מספיקין להוציא כל מעשר שני שלהן ברגלים וסניחין איתן לקרוביהן או לאהוביהן לאכול איתן כל השנה בירושלים ועקר מצות אכילת מעשר שני היא שלמים לפיכך רוב בהמות הנמכרות בירושלם בכל ימות השנה הן נלקחות בכסף מעשר: Mischnæ verba: numos coram pecorum mercatoribus habendos pro numis decimarum semper: *intelligenda sunt de toto Anno: Illi enim qui* (cum decimis secundis) *ascendebant ad festa, omnesque numos decimarum diebus festis non consumebant, qui restabant, relinquebant propinquis suis aut amicis, ut comederent eos per totum annum Hierosolymis; præcepti autem fundamentum de decimarum secundarum comestione est, ut impendatur sacrificiis pacificis, propterea major pars bestiarum, quæ vendebantur Hierosolymis, comparabatur per totum annum pecunia decimarum.* Non ergo opus erat omnem fructuum massam vel totam argenti summam uno consumere festo, sed fieri id poterat successive, quoties alicui Hierosolymas eundum ibique morandum erat, etiam extra festi tempora.

XXXII. Ceterum opportunum admodum erat tempus hocce pro decimarum frugibus vel argento Hierosolymas advehendis ibique consumendis; volebat enim ipse Deus ut decimæ in lætitia consumerentur, quod hisce festis peculiari modo fiebat; commodum quoque erat pro offerendis sacrificiis salutaribus. Distinguenda tamen sunt sacrificia salutaria ex decimarum pecunia comparata, a sacrificiis salutaribus seu pacificis ex divino mandato hoc festo oblatis: Tria nempe potissimum tradunt Judæi in *Gemara Chagig. fol.* II. *cap.* 2. *fol.* VI. *c.* 2. ad quæ quivis, qui in festis comparebat, obligabatur. I. ראייה *præsentiam*; ut unusquisque hisce festis offerat holocaustum sive ex quadrupedibus sive avibus, quod holocaustum ראייה *præsentiæ* appellatur Exod. XXIII. 15. Deut. XVI. 16. debebat ex חולין *profanis*, non decimis afferri. II. חגיגה *celebritatem*. Ut unusquisque offerat sacrificium salutare primo die festi, quod etiam ex profanis adduci debuit, non vero ex rebus

bus

bus Deo facris Levit. XXIII. 41. vocatur illud חובת חגיגה *facrificium celebritatis a Deo mandatum* & diftinguendum a facrificio pacifico libero, quod ex decimis adduci poterat. III. שמחה *lætitiam* Deut. XXVII. 7. ut præter dicta facrificia, alia offerat falutaria, quæ a lætitia nomen habent, & hæc argento decimarum vel etiam decimis animantium comparari poterant. vid. *Mifch. Chagig.* I. I. *& Cl. Reland. Antiqq. Hebr. p.* 414.

XXXII. Plura adhuc dicenda effent de Tempore, quo decimæ fecundæ fecundæ folutæ fuerint, an nempe earum feparatio fingulis annis uti decimarum primarum facta fuerit? fed quum fuper hac quæftione, occafione decimarum Pauperum inter Philologos orta fit controverfia, ejus expofitionem in fequentem Exercitationem, refervare lubuit.

EXERCITATIO OCTAVA

De Decimis Pauperibus folutis.

A R G U M E N T U M.

Pauperibus *inter Ifraelitas Deus variis* donis *profpexit*, *qualia* quinque *recenfentur*. *Ex quibus* decimæ *funt*. Lex *de decimis pauperibus folvendis*. Nomina *barum decimarum*. Res *de quibus folutæ & a quibus* perfonis. *An etiam* Levitæ *&* Sacerdotes *folverint decimas pauperibus*. Terra *unde decimæ hæcce defumptæ*. *Quibus* perfonis *diftributæ*. *Quinam* profelyti *de iis participarint*. *Modus* diftribuendi. Tempus *folutarum decimarum*, *explicatur phrafis* מקצה שלש שנים *ex Deut.* XIV. 28. *Alia decimarum pauperum* jura. *An decimæ pauperum* peculiaris *præter* primas *&* fecundas, *decimationis fint* fpecies. *Locus Deuter.* XXVI. 12. *ex* Alexandrina Verfione *examinatur*. Tob. I. 7. *&* Jofephi *locus explicantur*. *Decimæ Pauperum non in locum* primarum *fed* fecundarum *decimarum folutas effe*, *idoneis teftimoniis probatur*. Tabula *qua exhibetur* quibus annis, *quævis decimarum fpecies foluta*. *Tam decimæ pauperum quam cetera eorum dona* quam accuratiffime *erant* exhibenda.

I. IN duabus ultimis Exercitationibus, ex quatuor decimarum fpeciebus tres, nempe *decimam primam* Levitis, *decimam ex iifdem decimis* Sacerdotibus dandam & *decimam fecundam* ab ipfo colono Hierofolymis confumendam, explicuimus: fequitur jam quarta defcribenda, quæ *pauperibus* danda præcipitur.

II. Deus, ut providus fuorum curator quinque non voluit, ut inter populum fuum pauperes effent, diverfimode quorundam ex Ifraelitis egeftati confuluit, concedendo ipfis privilegia quædam circa terræ proventus, unde quod viverent, haberent. Sic primo vetuit Ifraelitis, ne totum demetant agrum, fed פאה *angulum* fructibus adhuc confitum relinquerent. Levit. XIX. 9. 10. XXIII. 22. Dein *fpicas* inter colligendum decidentes tollere colono prohibuit, fed להניח לקט *fpicilegium relinquere* præcepit. Levit. XIX. 9. XXIII. 22. Tertio, *uvas* quoque cadentes redituum pauperum partem conftituit. Levit. XIX. 10. Quarto *manipulum* ab agri proprietario oblitum, ipfi, fic Deo jubente, repetere non licuit, qui pauperi relinquendus erat. Deut. XXIV. 19. Quatuor tamen hifce pauperum donis & privilegiis, non minimum adhuc accedit, quo Deus illos beare voluit; quod eft *decima frugum pars*, poft decimam primam Levitis folutam, pauperibus, definitis annis folvenda. De qua divina lex Deut. XIV. 28. 29. fic fonat: מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההיא והנחת בשעריך ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך ואכלו ושבעו למען יברכך יהוה אלהיך בכל מעשה ידך אשר תעשה: Junius & Tremellius vertunt: *A fine trium annorum depromito omnes decimas proventus tui, provenientis illo anno & relinques cum intra portas tuas: Quem venientes Levitæ (quia non eft ei pars aut poffeffio tecum) & peregrini, pupillique & viduæ, qui funt intra portas tuas comedant & faturentur, ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere manus tuæ quod facies*. Et cap. XXVI. 12. כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו ואמרת וגו'. *Quum abfolveris dare omnes decimas proventus tui anno tertio, qui annus decimarum eft, & dederis Levitæ, peregrino, pupillo ac viduæ, ut comedant in portis tuis & faturentur.*

III. Antequam, ad prolixiorum harum legum explicationem pergimus, quædam de *nominibus*, quibus hæc decimarum fpecies infignitur, præmittemus. *Aben-Efra* ad Deut. XIV. 22. eam vocat מעשר שלישי *decimam tertiam*, ut & in *Tobia* Hebræo: Item Tob. I. 7. Græco & *Jofeph. Antiqq. Jud. Lib.* IV. *cap.* VIII. δεκάτην τρίτην, quia nempe alius plane erat conditionis quam vel

prima vel secunda decima, haud incommode tertia appellari potest, modo id non eo sensu accipiatur ac si tres decimarum species, prima nempe secunda & hæc tertia uno eodemque anno solutæ fuerint; quamvis etiam *tertia* dici possit, quod nonnisi quovis tertio intra septennium anno data, de quo infra pluribus agetur. Frequentior tamen hujus decimæ appellatio est, quod vocetur מעשר עני *decima pauperum*, quam etiam *Hieronymus ad Ezech. cap.* XLII. *πτωχοδεκάτην* commodissime appellavit, quandoquidem ea in pauperum sustentationem separabatur. Hinc *Maimon. de Donis Pauperum c.* VI. I. מתנת אחרת ששית יש לעניים בזרע הארץ והוא המעשר שנותנין לעניים והוא הנקרא מעשר עני: *Aliud donum, quod sextum, ex semine terræ quoque cedit pauperibus & hoc est decima quæ pauperibus dabatur, vocaturque decima pauperum.*

IV. Non opus erit, hic multis inquirere de quibus *rebus* vel frugibus hæ decimæ fuerint solutæ: quandoquidem putamus quoad res decimandas, in omnibus decimarum speciebus eandem fuisse rationem; præsertim quum hæ decimæ pauperum, quovis tertio & sexto heptaeridis anno, in locum decimarum secundarum, (quod infra pluribus probabitur) successerint; decimæ autem secundæ de iisdem frugibus solutæ de quibus primæ, sed primæ solutæ, de omni semine terræ & fructu arboris, omnique seminis proventu; frumento, musto, oleo, dactylis, oleribus &c. vel secundum regulam Mischnicam, de omni quod custoditur & e terra crescit, omni, quod ab initio & in fine editur vel quando comestibile est. Non ergo sine fundamento concluditur, quia de hisce speciebus omnibus, tam primæ quam secundæ decimæ solutæ erant, pauperum quoque exinde fuisse separatas.

IV. Similiter ad pauperum decimas solvendas; ii quoque, qui ad ceteras, obligati erant, nempe בעלי השדה agrorum possessores: licet alias pauperrimi, modo soli alicujus, quantumvis exigui proprietarii sint, ad decimas pauperum separandas tenebantur: imo ipsi pauperes aliquando inter se decimare debebant, veluti si duo agrum acceperint, quem pro certa frugum portione colant, alter alteri de portione sua decimabat. Insuper qui certis quibusdam conditionibus agrum ad demetendum accipit, prohibetur de decimis pauperum; si scilicet pro tertia vel quarta frugum agri parte conduxisset, & ita jus aliquod in toto agro acquisivisset; sic legitur in *Misch. Peah.* v. 5. המחליף עם העניים בשלו פטור ובשל עניים חייב שנים שקבלו את השדה באריסות זה נתן לזה חלקו מעשר עני המקבל שדה לקצור אסור בלקט שכחה ופאה ומעשר עני אמר רבי יהודה אימתי בזמן שקבל ממנו למחצה לשליש ולרביע אבל אם אמר לו שליש מה שאתה קוצר שלך מותר בלקט ובשכחה ובפאה ואסור במעשר עני: Cl. Guisio interprete: *Si quis permutaverit cum pauperibus, quod suum est, immune habetur; quod pauperum, tenetur. Duorum, qui agrum conduxerint ad culturam partiariam, hic illi dat partis suæ decimas pauperum & ille huic partis suæ decimas pauperum. Qui agrum metendum conduxerit, ei interdicitur spicilegio, prætermisso, angulo & decimis pauperum. Ecquando vero? inquit R. Juda. Si conduxerit ad dimidiam, tertiam vel quartam partem. Sin sic convenerit:* Tertia pars ejus quod demetis tui esto, *permissum ei censentur spicilegium, prætermissum & angulus, interdicitur autem decimis pauperum.* conf. *Cl. Guisii & Cl. Surenhusii notas ad h. l.* nt & *Maimon. l. c. cum Annot. Cl. Prideaux p. 69. edit. Oxon.* 4.

V. Quum in superioribus (Exerc. V.) ubi de personis, quæ ad decimas obligatæ erant, egimus, quibusdam in casibus Sacerdotes quoque & Levitas ad separandas decimas teneri diximus; videndum ergo & nunc, an & quomodo sacræ hæ personæ, ad pauperum quoque decimas dandas obstricti fuerint? Videtur quidem, Sacerdotes & Levitas pauperum decimas solvisse, ex *Misch. Peah.* VIII. 6. colligi posse, ubi hæc leguntur: ומדה זו אמורה בכהנים ובלוים ובישראלים היה מציל נוטל מחצה ונותן מחצה היה לו רבר מועט נותן לפניהם והן מחלקין ביניהן: *Mensura ista præscribitur Sacerdotibus, Levitis & Laicis* (ita significat ישראל in Misna, cum apponitur Sacerdotibus & Levitis) *Qui partem eripere* (vel, ut pauperibus cognatis distribuat, reservare) *velit, dimidium sibi sumit, alterum erogat*; si ita minus (quam ut pro mensura distribuat) *restat, coram deponit & ipsi* (pauperes) *inter se dividunt.* Quamvis autem forte sint, qui ex hisce Mischnæ prioribus verbis, probare vellent, Sacerdotes & Levitas pauperum quoque decimas solvisse, tamen verba hæc, plane aliud quid dicere mihi videntur. Nam Mischna præcedenti dictum est, quænam sit mensura ejus, quod pauperibus ex area erogatur, jam hæc Mischna dicit; hanc mensuram obtinere in Sacerdotibus Levitis & Laicis seu Israelitis; quod non ita accipiendum est, ac si Doctor Mischnicus

uicus dicere voluiſſet: Sacerdotes, Levitæ & Iſraelitæ, qui iu pauperes ex decimis erogare volunt, hauc menſuram obſervare debere; ſed prorſus contrarium hiuc innuitur; uempe, Sacerdotes, Levitæ & Iſraelitæ uon ut dautes, ſed ut accipientes conſiderantur, ſicut verborum ſenſus ſit: omnes qui decimas pauperum erogaut, eaudem meuſuram, tam erga Sacerdotes & Levitas, quam Iſraelitas pauperes obſervent; potuiſſet alias colonus cogitare, Sacerdotibus & Levitis, pauperibus puta, decimas non dandas eſſe ad ſatietatem, eo quod ipſorum ſint decimæ primæ & decimæ ex decimis. Hoc modo *R. Simeon* apud *Toſeph. Jom. Tobb. ad h. l.* verba citata explicat; conf. quoque *Cl. Surenhuſium* ibid. Quamvis uegare uolimus Sacerdotes & Levitas, ſi & ipſi fuerint בעלי השדה *agrorum proprietarii*, quos ſibi argeuto vel alio modo compararunt, ad πτωχοδεκάτας obligatos fuiſſe. Evolve, ſi vacat, *Exercit.* v. §. 12. & vi. §. 16. ubi indicavimus, quomodo Levitæ & Sacerdotes de decimis tenereutur, quod dubio procul in decimis quoque Pauperum valere debebat; Ipſa tamen Lex divina nullibi illas perſonas decimis ſolvendis ſubjecit; hinc *Raſchi ad Deut.* xiv. 22. Levitas a decimis liberos pronunciat כי אין לו חלק ונחלה עמך יצאו לקט שכחה ופאה והפקר שאף הוא יש לו חלק עמך ואינו חייבין במעשר׃ Ad verba: quia uon eſt ei pars vel hæreditas tecum; inquit: *Excipiuntur ſpicilegium, res per oblivionem relicta & angulus atque commune; nam etiam in iſtis eſt ei* (Levitæ) *pars tecum, perinde atque tibi, nec decimationi ſubjacent.*

IV. Quod ad *terram* ad decimas Pauperum ſolvendas, obligatam, attinet, deuuo alia uulla erat, quam ea quæ quoque de primis & ſecundis decimis teuebatur: Terra ſcilicet ſancta erat, in qua etiam ſola, antequam populus Hebræus in vicinas regiones diſperſus, collecta erat. Verum tradunt nobis Judæi, conſtitutionem Moſis e Siuai, cujus tenore quovis anuo Sabbathico, quo in terra Iſraelitica ueque Thruma, neque decimæ ſeparabantur, ſed omnia communis erant juris, hæc pauperum & primæ Levitarum decimæ, e vicinis regionibus, Ægyptiorum uempe, Ammonitarum & Moabitarum, quippe in quibus, nullum ſoli Sabbathum obſervabatur, in Levitarum & pauperum ſuſtentationem, educereutur; quod clariſſimis verbis in *Miſch. Jadaim* iv. 3. & *Maim. de Donis Pauperum* vi. 4. 5. legitur, quæ verba ſupra *Exercit.* v. §. ix. x. exhibuimus, quo lectorem ablegamus. Sed quemadmodum hæc decima, ex prima inſtitutione iu terra Iſraelitica ſolvebatur, ita quoque intra eam manere debuit, quippe quam extra terram efferre non licuit. Sic *Maimon. l. c.* §. 17. *fin.* ואין מוציאין אותו מן ארץ לחוצה לארץ שנאמר והנחת בשעריך ונאמר ואכלו בשעריך ושבעו: *Neque etiam licet educere eas* (decimas pauperum) *ex terra* (Iſraelitica) *extra eam; Q. D.* Et reliuques intra portas tuas & comedant iu portis tuis & ſaturentur. Deut. ll. cc.

VII. Videndæ jam ſunt *perſonæ*, inter quas pauperum decimæ eraut diſtribuendæ. In ſupra allegata lege *Levitæ*, *proſelyti*, *orphani*, *viduæ* nominantur, ad quos ſi pauperes ſint & indigi harum decimarum fructus pertinebant. Nec cuiquam mirum videri debet, fieri hic mentionem pauperum Levitarum; equidem extra omuis dubitationis aleam poſitum puto, iuter tot uumero Levitas æque ac ceteras tribus, aliquando exſtitiſſe pauperes, qui his aliiſque pro pauperibus collectis donis indigereut; ad quæ Levitæ, una cum reliquis in Iſraele pauperibus jus habebant & partem, eamque uon minorem ſed omnino æqualem. Hinc paſſim legimus, Levitas totam quandoque terram peragraſſe, quo victum, informatione puerorum in lege, quærerent: facile etiam cogitari poteſt, quam anguſta res domi illis fuerit Levitis, qui eraut illiterati. Eadem quoque ratio erat Sacerdotum illiteratorum. Vid. quæ de iis p. 129. diximus.

VIII. Præter Levitas & alios Iſraelitas *proſelyti* quoque de pauperum decimis participabant. Fuiſſe autem duum generum proſelytos, notius eſt, quam ut multis explicari debeat. Erant גרי תושב vel גרי שער *proſelyti inquilini* dicti; quibus quidem in terra Iſraelis non vero Hieroſolymis, habitare licuit, ſeptem *præcepta Noachidarum* dicta obſervantibus, quæ ſunt I. de Idololatria. II. Maledictione divini nominis. III. Homicidio. IV. Stupro. V. & Rapina vitandis. VI. Colendo magiſtratu. VII. Non edendo membro vivi animalis; ubi ſex priora jam Adamo data, ſeptimum autem Noachi tempore additum, Judæi tradunt: vid. *Maim. Hilc. Melach.* ix. 1. Altera proſelytorum ſpacies גרי צדק *proſelyti juſtitiæ*, vocabatur; hi e ſacris geutilium ad Judæorum ſacra trauſierunt & idcirco Judæi habiti ſunt; initiabantur autem illi tribus ritibus I. מילה *Circumciſione*; qui vero jam in Gentiliſmo circumciſus fuerat, ei octavo ex quo factus eſt proſelytus die, ſanguis

Ee 2 fœ-

fœderis eliciebatur: *Maim. Hilc. Mila.* 1. 7. II. טבילה *Baptiſmo*, conſiſtente in immerſione totius corporis. III. קרבן *Sacrificio*; conſtante holocauſto ex jumento aut duobus turturibus aut duobus pullis columbinis. Vide quæ de proſelytis prolixius tradidit *Maim. Hilc. Iſſur. Biab.* xrii. *ſq. a Cl. Prideaux* Latine reddita & *Tractatui de donis Pauperum* annexa: conf. præprimis tum quoad proſelytos, tum vii. præcepta Noachi *Cl. Seldenum de J. N. & G. L.* ii. *c.* ri. *L.* iii. *cap.* r2. & paſſim; alioſque bene multos; *Cl. Ligtfootum*, *B. Avum*, *Goodvvinum cum notis Rev. Patruelis* &c. Verum non ad utriuſque generis proſelytos, ſed ad ſolos גרי צרק *proſelytos juſtitiæ*, pauperum decimæ, ut & cetera מתנות עניים *pauperum dona* pertinebant. Ita *Maim. de Donis Pauperum* 1. 9. כל גר האמור במתנת עניים אינה אלא גר צרק שהרי הוא אומר במעשר שני ובא הלוי והנו מה הלוי בן ברית אף הגר בן ברית: *Ubicunque de proſelytis in donis pauperum* (erogandis) *mentio ſit, non alii quam juſtitiæ proſelyti intelligendi: id quod etiam dicitur de decimis ſecundis*; Et veniat Levita & proſelytus; *ſicuti autem Levita eſt filius fœderis, ſic quoque proſelytus* (juſtitiæ) *eſt filius fœderis*. Talis enim proſelytus, rite initiatus, ad totam Moſaicam legem ſervandam obligabatur, omnibuſque populi Iſraelitici privilegiis fruebatur; ad nullas tamen dignitates, niſi mater ejus fuiſſet Iſraelitiſſa promovebatur, uti id *Maim. Hilc. Melacim. cap.* 1. ex Deut. xvii. 15. probat.

IX. Perſonas quibus pauperum decimæ diſtribuendæ, indicavimus, jam diſtributionis *modum* deſcribemus. Varius autem ille erat, prout decimæ vel in agro, vel ex horreo vel domo diſtribuebantur. Et quidem in agro decimas colonus in pauperes erogare debet ad ſatietatem uſque *Maimon. de Donis Pauper. cap.* r. §. 7. בעל השדה שעברו עליו עניים והיה לו שם מעשר עני נותן לכל עני שיעבור עליו מן המעשר כרי שובעו שנאמר ואכלו בשעריך ושבעו: *Colonus, apud quem* (in agro) *pauperes tranſeunt, ibique decimas habeat, tenetur cuivis pauperi tranſeunti dare decimas ad ſatietatem uſque: Q. D.* & comedent in portis tuis ut ſaturentur. Danda igitur erat ejuſmodi quantitas, qua pauperes poterant ſaturari; quam ipſam Miſchnici pro varia frugum ſpecie definiverunt; ſic *Miſch. Peah.* viii. 5. אין פוחתין לעניים בגורן מחצי קב חטים וקב שעורים רבי מאיר אומר חצי קב קב וחצי קב כוסמין וקב גרוגרות או מנה רבילה רע אומר פרס חצי לוג יין ר'ע אומר רביעית רביעית שמן רבי עקיבא אומר שמינית ושאר כל הפירות אמר אבא שאול כרי שימכרה ויקח בהן מזון שתי סעודות: *Non minus erogant in pauperes de area quam ſemicabum tritici*; (cabus continet quatuor logos) cabum hordei; (*R. Meir ait ſemicabum*) *ſpeltæ cabum, & ſeſqui cabum; caricarum cabum, palathæ minam* (quod eſt pondus centum denariorum, denarius vero continet ſex drachmas ſeu Zuſas, זוז autem continet pondus xvi. granorum hordei) *R. Aquiba ſemilibram: Vini ſemilogum* (*R. Aquiba quartarium*) quæ quarta logi pars; *olei quartarium Rabi Aquiba octantem*: (ſeu octavam logi partem) *Reliquarum omne genus frugum, inquit Aba Saul, quanto venum dato comparari poteſt cibus duarum refectionum*. Hæc vero omnia dicta ſunt de diſtributione decimarum pauperis in area, ſed qui decimas pauperis diſtribuit domi, ei a Sapientibus nulla præſcripta eſt menſura, ſed diſtribuit quantum ipſi lubuerit, ad ſatietatem enim erogare haſce fruges nonniſi בשרה *in agro* tenetur. Quod ſi etiam colonus inter cognatos ſuos habuerit pauperes; ei permiſſum iis dimidiam decimarum ſuarum reſervare partem, alteram autem cuivis pauperi diſtribuere; ita intelligenda ſunt verba *Miſch. l. c.* §. 6. quæ ſupra pag. 186. allegavimus. Sic etiam *Maimon. l. c.* §. 11. היה לו מעשר בגורן ורוצה ליתנו לעני קרובו או מירועו יש להפריש מחצה ליתנו לו ומחצי מחלקו לכל עני שיעבור ושיעור שאמרנו: *Si quis habuerit decimas* (pauperum) *in area, volueritque eas pauperibus ſibi cognatis aut peculiariter notis diſtribuere, poteſt dimidiam earum partem ſeparare, alteram autem dimidiam ceteris pauperibus juxta menſuram ſupra definitam diſtribuere*. Ter autem in die accedebant & prodibant pauperes dona ſua & Decimas ex agris petituri, ſcilicet בשחר ובחצות ובמנחה *mane, meridie & tempore pomeridiano. Miſch. Peah.* iv. 5. Quæ tempora non ſine ratione inſtituta credi debent, ut explicatur in *Gemara Hieroſol. Peah. fol.* xrr. *ſac.* 1. Matutinum tempus nutricum cauſa inſtitutum, utpote parvulis earum mane adhuc dormientibus, quo otium exeundi & dona in agris colligendi ipſis ſuppetit. Secundo meridie, quo tempore ipſi etiam pueruli ad colligendum parati ſunt. Tertio, ſub veſpera, ſenum gratia: vid. etiam *Cl. Ligtfootum Op. T.* ii. *p.* 298. Hiſce vero tribus diei temporibus, ſed nec pluribus nec paucioribus, pauperes dona ſua colligere poterant; ſic in *Miſna loc. cit.* שלש

אבעיות

אבעיות ביום בשחר ובחצות ובמנחה רבן גמליאל אומר לא אמרו אלא כדי שלא יפחתו רבי עקיבא לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו: *Tres perquisitiones* (vel emissiones ad colligenda dona pauperum) *habentur de die ; mane , meridie & tempore pomeridiano . Rabban Gamaliel ait : Hoc non alio fine dictum , quam ne pauciores habeantur , R. Akiba dicit , non alio fine quam ne plures*. conf. *Maimon. de Donis Pauperum* II. 17.

X. Sed ut nunc in *tempus* & annum, quo hæcce decimæ pauperum solutæ, inquiramus, ordo sermonis nostri requirit. Tempus autem hoc definitum est ab ipso Deo : מקצה שלש שנים *a fine trium annorum* Deut. XIV. 28. Habuit itaque hæc decima peculiare tempus & non singulis annis quemadmodum decima prima, separata est. Verum phrasis hæc מקצה שלש שנים nonnullam parit ambiguitatem, quippe vox מקצה vel illi consona קץ non constanter eodem modo in Sacris Literis, ubi de tempore sermo est, sumitur. Notat enim aliquando tempus, a quo res fieri dicitur, præteritum, sic ut מקצה שלש שנים intelligi quoque possit post tres annos plene completos : sed nonnumquam ultimum temporis de quo sermo est, articulum indicat ; quo sensu diceretur in extremo anni tertii tempore, vel ipso anno tertio. Exempla apud *Cl. Glassium Philolog. Sacra. p. m.* 1050. & *Cl. Noldium Concord. Partic. Hebraic. p.* 644. 645. & *in Notis p.* 1083. legi possunt, qui etiam observat קץ esse *finem* seu *terminum a quo* & *ad quem*. Quale vero tempus hoc nostro loco verbis מקצה שלש שנים indigitetur, non admodum difficile est inquirire, modo conferamus locum huic parallelum Deut. XXVI. 12. ubi phrasis ista explicatur per בשנת שלישי *in ipso anno tertio* . *Alexandrini* priorem locum transtulere μετὰ τρία ἔτη post tres annos, h. e. ipso anno tertio; sic enim in N. T. præposito μετὰ sumitur. Ita Math. XXVII. 63. μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι, *post tres dies resurgam*, hoc est, die tertia, ut versu sequenti explicatur. Et quod Marc. VIII. 41. Christus eadem phrasi dicit μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι, id Math. XII. 21. τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι exprimitur. Atque ita verba, *in finem trium annorum*, non intelligenda sunt, post tres annos completos & consequenter anno quarto pauperum decimas fuisse solutas. Præterea observandum, hunc annum esse tertium ab anno Sabbathico numeratum si itaque per מקצה שלש שנים intelligeretur annus quartus, sequeretur inde, quod denuo præterlapso triennio hæc decima pauperum incideret in annum octavum, qui respectu Sabbathici esset primus, adeoque neque tertius neque quartus, nam hosce annos ab anno Sabbathico numerandos esse, a nemine in dubium vocatum iri puto.

XI. Omnibus hisce accedit constans Judæorum (quibus plurimi quoque Christiani Philologi assensum præbent) assertio, qui etiam tertio quoque anno, itaque intra septennium bis, pro pauperibus decimas fuisse solutas, tradunt. Sit nobis *Maim.* adinstar omnium, ita in *Tr. de Donis Pauperum* IV. 4. scribens בשלישית ובשישית מן השבוע אחר שמפרישין מעשר ראשון הפריש מן השאר מעשר אחר ונתנו לעניים והוא הנקרא מעשר עני ועליו נאמר מקצה שלש שנים וגו' *Tertio & sexto intra septennium annis, postquam separarunt decimam primam, separant de reliquo aliam decimam pauperibus dandam, quæque idcirco vocatur decima pauperum, & de ea dictum est, a fine trium annorum* &c. Ita etiam de Tobia I. 8. legitur, eum tertio quovis anno decimas suas peregrinis ac pupillis dedisse ; Neque aliter *Josephus* de δεκάτη τρίτη *decima tertia* (ita enim pauperum decimas vocat) sensisse videtur; *Archæol. l.* IV. *c.* VIII. cujus verba infra dabimus. Sine ulla ergo hæsitatione tempus solutioni decimarum pauperum definitum, post quemvis annum Sabbathicum, tertium & sextum fuisse, asserimus. Quo certe optimus Deus sapientissime egenis consulere voluit, dum etiam sexto anno hoc donum ipsis conferendum, jusserit ; excipiebat enim hunc annum, annus Sabbathicus, quo soli quies præcepta, & nonnisi sponte nascentia habebantur, quæ omnibus tam divitibus quam pauperibus erant communia; ut igitur pauperes, quos ordinaria dona illo anno deficiebant, suam haberent sustentationem, prospexit Deus, concedendo ipsis anni præcedentis decimas ; quamvis ipso etiam Sabbathico anno, sed extra terram Israeliticam, pauperum decimæ fuerint solutæ, quod semel atque iterum diximus.

XII. Licet autem, quoad tempus, quo pauperum decimæ solutæ Judæi & Christiani potissimum conveniant; tamen de hoc decimarum genere, variæ inter Eruditos ortæ sunt quæstiones & controversiæ. Et primo quidem controvertitur; *Utrum hæ decimæ pauperum, plane singularis, præter primas & secundas, decimationis sint species ?* vel, ut clarius dicam; *an quovis tertio heptaeridis anno supra decimas primas & secundas, pauperum*

rum quoque ut decima tertia ab Israelitis fuerit soluta ? Ab affirmantium parte quosdam quoque inter ipsos Judæos stetisse, colligere licet ex verbis *R. Aben-Ezræ ad Deut.* xxvi. 12. ubi ita inquit: זה מעשר שלישי ולא יוציא בשנת הזארת מעשר שני ויש אומרים כי יוציא שלשתם: *Hæ decimæ* (quarum nempe h. l. mentio fit) *sunt decimæ tertiæ ; hoc enim* (tertio scilicet) *anno , nullæ decimæ secundæ educuntur ; sunt autem , qui omnes tres* (illo anno) *solutas fuisse , contendunt* . Et qui ex Christianis sententiæ huic subscripserunt , præsidium causæ suæ , in *Alexandrina Versione* , *Libro Apocrypho Tobiæ* , *Josepho* , *Chaldæo Paraphraste Jonathan* quæsierunt . Quæ argumenta & testimonia quanti sint momenti & ponderis , videri potest apud felicissimum Mischnæ interpretem *Cl. Guisium Anglum* , *in Annotat. ad Misch. Peah.* viii. 2. hanc controversiam contra Celeberrimos quosdam Anglos, quos inter hæc acriter agitata, tractantem ; unde breviter , quæ nobis ad frivolam hujus sententiæ refutationem pertinere videbuntur, repetemus , de nostro quoque nonnulla addituri .

XIII. Qui igitur contendunt (*Cl. Guisius*, Doctissimum *Montacutium* & de Ecclesia optime meritum *Thomam Comberum* allegat) Pauperum decimas esse peculiare decimarum genus , quovis triennio , post primas & secundas , separatum, provocant ad Deut. xxvi. 12. quem locum supra exhibuimus & de decimis pauperum agere diximus : est enim ibi triennalis decimationis distinctio, inter decimam Levitis , quæ *primæ* nomine venit , & eam quæ proselytis, orphanis viduis &c. concessa , & hinc pauperum decima vocata, solvenda erat; hisce autem verbis nihil quicquam continetur , quod sententiæ contrariæ faveat, quum vel cœcutienti clarum sit , duas tantum & non tres decimarum species , anno tertio fuisse separatas . Verum provocatur ad Alexandrinam versionem , quæ sine dubio , si illa id , quod docti Viri vellent , affirmaret, magnum haberet pondus : citatum autem locum hisce verbis Græce transtulerunt : *ἐὰν δὲ συντελέσῃς ἀποδεκατῶσαι πᾶν τὸ ἐπιδέκατον τῶν γεννημάτων τῆς γῆς σου ἐν τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ, τὸ δεύτερον ἐπιδέκατον δώσεις τῷ Λευίτῃ καὶ τῷ προσηλύτῳ* &c. Urgent in hac versione supra laudati Viri , notionem vocis ἐπιδέκατον dicentes , eam vi vocis non simpliciter *decimas* significare , sed *decimas superadditas* seu *addititias* , ut ita opponatur τῇ δεκάτῃ, adeoque cum ἐπιδέκατον significet, *decimas decimis superadditas* , τὸ δεύτερον ἐπιδέκατον *decimas superadditas* significare .

XIV. Verum ad hanc subtilitatem , præterquam quod laudati Viri pro ea confirmanda nullum proferant exemplum , & vox ἐπιδέκατον apud *Xenophontem* & *Aristotilem* , pro decimis simpliciter occurrat , & quod , juxta *Suidam* , ἐπιδέκατον ponatur pro δέκατον uti ἐπίπεμπτον pro πέμπτον ; (vid. supra Excercit. 1. §. 4.) recte observat *Cl. Guisius*, Clerissimos hos Viros non satis attendisse ad usum hujus vocabuli apud ipsos Alexandrinos, quibus hæc subtilitas adeo ignota fuerit , ut indiscretim vocem ἐπιδέκατον ponant pro quibusvis decimis , id quod satis evincit locus ab ipso notatus Num. xviii. 26. *ἐὰν λάβητε παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τὸ ἐπιδέκατον ; ὃ δέδωκα ὑμῖν παρ᾽ αὐτῶν ἐν κλήρῳ , καὶ ἀφελεῖτε ὑμεῖς ἀπ᾽ αὐτοῦ ἀφαίρεμα κυρίῳ ἐπιδέκατον ἀπὸ τοῦ ἐπιδεκάτου* . Quod si verba hæc cum originalibus conferantur, promiscuus vocis ἐπιδέκατον apud *Alexandrinos* usus, clarissime patebit ; sermo enim ibi est de decimis Levitarum , id est , primis , easque vocant ἐπιδέκατον , tum de decimis a Levitis pro Sacerdotibus numeratis, in Hebræo מעשר מן המעשר & Græco ἐπιδέκατον ἀπὸ τοῦ ἐπιδεκάτου , vocatis . Et sic quoque dicti Interpretes vocem מעשרות per ἐπιδέκατον Amos iv. 4. transtulerunt . Posito ergo , donec contrarium probabitur , promiscuo vocis ἐπιδέκατον usu , plane contrarium ex loco Deuteronomii citato colligendum est; scilicet τὸ δεύτερον ἐπιδέκατον, notare decimam secundam, anno quovis tertio in pauperes erogandam , adeo ut hic δεύτερον ἐπιδέκατον , idem sit ac δευτέρα δεκάτη מעשר שני *decima secunda*, in cujus locum, illa pauperum dicto anno , juxta constantem Judæorum παράδοσιν , soluta erat , neque aliam mentem *Alexandrini Interpp.* qui & ipsi Judæi erant, habuisse, putandi sunt . Sic igitur huic argumento, contra receptam de decimis pauperum solvendis , sententiam , ex Græca versione prolato , nihil roboris inest.

XV. Etsi vero putemus, contra allatam loci Deuteronomii expositionem , nihil solidi excipi posse ; attamen *Cl. Guisio* , quæ dicta sunt non satisfaciunt, sed de dicto loco plane aliter ac quisquam alius sentit , novamque in illum instituit κρίσιν ; putat vero τὸ δεύτερον ἐπιδέκατον, non adjective sed adverbialiter sumi ; sic ut tum locus ita vertendus esset : *Cum autem penitus decimaveris omnes decimas proventus terræ*

tuæ

tuæ anno tertio secunda vice, (vel *iterato*) *decimam partem dabis*, vel, *alias decimas dabis Levitæ & proselyto*. Ita enim, inquit, sumsisse videntur vocem שנת in textu non pro nomine, sed pro secunda persona præteriti, verbi שָׁנָה, *secunda vice* vel *iterato facere*, ut sic illis sonarent verba Hebræa שנת המעשר ונתתה *iterum decimabis & dabis*; quanquam, ex Cl. Viri confessione, verbum שנה hoc sensu alibi constructum veniat cum ב. Atque ita, sic tandem concludit, agnoscere videntur LXXII. Interpretes anno tertio decimas supra τῶν τὸ ἐπιδέκατον anni communis, vel, ut cum Josepho loquar πρὸς αὐτοῖς τῇ δυοῖν. Sed vereor ne & hæc κρίσις acuta magis sit, quam solida. Quum enim ex perpetua Judæorum praxi & continuo ac unanimi ὁμοψήφων consensu, satis confirmatum sit, pauperum decimas non fuisse peculiarem decimarum speciem super primam & secundam solutam, sed quovis tertio anno in locum decimarum secundarum successisse, *Alexandrini* sæpius jam laudati Interpretes, rituum paternorum adeo ignari habendi non sunt, ac si quicquam contra eos statuissent, agnovissentque dictis annis decimas supra τῶν τὸ ἐπιδέκατον, fuisse solutas.

XVI. Quod si vero necesse esset, aliam hic vocis שנת divinare lectionem, qua *Alexandrini* usi fuissent, certe adeo inepta haberi non posset illa, quam *Cl. Seldenus in Tract. de Decimis sect.* 11. §. 3. excogitavit; ubi, postquam prius dixisset atque probasset decimam pauperum in locum decimarum secundarum successisse: *Hæc in sententia*, inquit, *plane confirmor versione* LXX. *Interpp. ad Deut.* XXVI. 12. *qui pauperum decimam diserte* δεύτερον ἐπιδέκατον decimam secundam *vocant: sine dubio in Codice suo legerunt* pro שנת המעשר anno decimæ, *ut nunc legimus*, שנית מעשר secundam decimam. *Neque constructio mala est, quod* שנית *quod est fœminini generis, jungatur cum* מעשר *quod masculinum est, sunt enim ejus rei frequentia in sacra scriptura exempla* &c. Hisce addit prælaudatus auctor: *At locus Deuteronomii vulgo a Judæis exponitur* שנת מעשר אחד annus decimæ unius, *quod optime consentit cum mente* LXX. *Interpp. Nam tertio anno, ait Jarchius, una duntaxat decima, ex duabus vulgo notis solvebatur, h. e. ex prima & secunda. Prima semel Levitis dabatur, secunda vero, eo saltem nomine nulla erat, sed ejus loco decima pauperis.*

XVII. Pergimus jam ad locum Tob. 1. 7. quem Viri Docti contra receptam sententiam producere solent; qui tamen non magis id, quod ipsi vellent, quam locos jamjam ex versione Græca prolatus, evincit: *præterquam enim, quod totus Tobiæ liber suspectæ plane sit fidei, multaque in eo ipsis fatentibus Judæis (quamvis eorum Historici, hanc טוביה הצדיק *Tobiæ Justi* Historiam Regis Hiskiæ tempore contigisse tradant, sic *Juchasin p.* 136. apud *Voisin in Not. ad Raym. Martini Proem. Pug. Fid. p. m.* 128. simul tamen ejus descriptionem, quæ ad nos pervenit, minus fideliter rem gestam proponere, non infitientur) contineantur inepta, falsa: sic enim *R. David Gans in Zemach David. Part.* II. *fol.* x. *col.* I. ספור המעשה בעצמו לרעתי מזויף עד שבעינו כל ודבריו דברי היתול ונימסא *Narratio ipsiusmet*, (Tobiæ) *si quid judico, corrupta est, siquidem omnia ejus verba mihi videntur ludificatoria & insolentia esse*. Vid. *B. Avi Thes. Philolo. p.* 526. 527. *Cl. Carpzov. Not. ad Cl. Schikbard.* Jus Regium p. 273. a quo etiam id quod de Tobia relatum est, non Historia sed drama vocatur, ideoque sine injuria hanc objectionem rejicere possemus: Nihilominus tamen quum libelli consarcinator, si non Judæus, Judæorum saltem rituum, ut hinc inde patet, non adeo ignarus fuerit, videndum, num verbis hisce, statim exhibendis, peculiarem quandam decimam pro pauperibus, præter primam & secundam, tertio anno, a Tobia solutam, innuere velit. Dabimus autem verba duorum Codicum Hebræi & Græci: ואני הלכתי אל ירושלם במועדים בכתוב בתורת יהוה על ישראל בבכרים לכהנים בבני אהרן ודגן ותירוש ושמן ותאנים ורמונים ומכל פרי הארמה לבני לוי המשרתים את פני יהוה בירושלם ומעשר שני ומעשר שלישי לגר ליתום ולאלמנה ונמר Τὴν πρώτην δεκάτην ἐδίδων τοῖς υἱοῖς Λευὶ τοῖς θεραπεύουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὴν δευτέραν δεκάτην ἀπεπρατιζόμην, καὶ ἐπορευόμην καὶ ἐδαπάνων αὐτὰ ἐν Ἱερουσαλὴμ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν καὶ τὴν

* Hunc Tobiæ Librum quem protestantes una cum aliis quos Apocriphos vocant repellunt, maxima Ecclesiæ pars jam a primioribus seculis tanquam Scripturam Divinitus inspiratam susceperat. Nam Ecclesia Romana, Africana, & Alexandrina hos Libros quos Protestantes nimis audacter repudiant inter Libros canonicos recensuerunt. Hujus etiam veritatis Testes extant locupletissimi concilium Cartaginense 3. Sanctus Cyprianus, Innocentius Papa ad Exuperium, Sanctus Augustinus, Sanctus etiam Basilius, & plerique alii Orientalis Ecclesiæ Patres. Nil mirum igitur, si Ecclesia postremis hisce temporibus solemni definitione hos Libros in catalogum Librorum divinorum retulerit. Qui ubertiora desiderat consulat Natalem Alexandrum, Serarium, Bonfrerium, in prologomenis, ac præter cæteros libellum vere aureum gallice Parisiis editum anno 173. Mojens de reunir les Protestans.

καὶ τὴν τρίτην ἐδίδων οἷς καθῆκε. Hebræam hanc versionem sumsimus ex illa, quam *Cl. Munsterus Basil.* M. D. LXXIII. 8. edidit; cui tamen falso translatio adscribitur, fatenti in præfatione hunc Codicem, ab diligentissimo literarum cultore *Osvvaldo Schrekensuckfio Memmingensi*, impertitum fuisse. Vide etiam *Hottingerum & Carpzovium* locis citatis.

XVIII. Sed videamus quid ex hisce colligi possit. *Cl. Guisius*, ex collatione & emendatione aliarum versionum rem conficere tentat; fatetur quidem primo verba Græca in omnibus Codicibus ut & Syra atque Armena ita legi: sed observat dein aliter plane se habere Latinam *Hieronymi* versionem, ex fonte Chaldæn factam; sic enim ille posteriorem hujus versiculi partem transtulit: *ita ut in tertio anno proselytis & advenis ministraret omnem decimationem:* unde colligit, perperam in Codicibus nostris ex scribarum incuria haberi: καὶ τὴν τρίτην ἐδίδων, pro κατὰ τὸ τρίτον δὲ ἐδίδων, vel etiam fieri potuisse, Græcum interpretem, Chaldæum non satis intellexisse; ex quibus tandem locum hunc Tobiæ ita Latine restituit: *secundo autem decimas adæravi & profectus Hierosolymas quotannis; tertio autem quovis anno dedi quibus competebant.* Hæc si ita in Chaldæo Hieronymiano originali exstitissent, res plane & plene esset confecta: sed quum ejusmodi Codicis inspiciendi copia non detur, rem æque ex Græca & Hebræa feliciter confici putamus; differunt quidem, ut inspicienti patet, duæ hæ versiones; neutra tamen decimas aliquas superadditītias probat. Dicitur enim primo, Tobiam solvisse decimam primam & secundam, more consueto, illam dando Levitis, hanc autem afferendo Hierosolymam in natura vel permutando justo pretio: καὶ τὴν τρίτην, inquit, ἐδίδων οἷς καθῆκε. *Tertiam autem dedi quibus competebat:* i. e. juxta Hebræum, proselytis, orphanis, viduis; quæ est ipsa πτωχοδεκάτη, quamque τρίτην vocat, non certe eo sensu, quasi uno eodemque anno, omnes tres decimas solverit, sed quamlibet, suo a Deo constituto tempore; Neque obstat, quod eam *tertiam* vocet; nam revera erat decima tertia, quomodo etiam, ut supra monuimus, eam Aben-Esra & alii Judæi מעשר שלישי appellitant, quandoquidem ut ex dictis facile liquet, plane alius erat conditionis, quam duæ reliquæ. Nihil ergo hic aliud, quisquis hujus libelli auctor sit, dicere vult, quam Tobiam omnes decimas, modo & tempore in divina lege constituto, solvisse.

XIX. Sequitur *Josephi* locus examinandus; habetur ille *Antiqq. Jud. Lib.* IV. *cap.* VIII. ubi ita Mosen loquentem inducit: τῶν δεκάτων τῶν δυοῖν, ἃς ἔτους ἑκάστου προεῖπον τελεῖν, τὴν μὲν τοῖς Λευίταις τὴν δὲ ἑτέραν πρὸς τὰς εὐωχίας, τρίτην πρὸς αὐταῖς κατὰ τὸ ἔτος τρίτον συμφέρειν εἰς διανέμησιν τῶν σπανιζόντων γυναιξίν, χήραις, καὶ παισὶν ὀρφανοῖς: *Ultra duas decimas, quotannis pendere jam jussi, alteram in sacras epulas, tertia tertio quoque anno est conferenda, quæ in egenas viduas & pupillos distribuatur.* Quod ad hujus objectionis solutionem attinet, ea denuo versatur, circa vocem τρίτην, quæ eodem sensu ac Tobiæ loco sumenda est, & sic res clara evadet; *Cl. Guisius* de *Josephi* verbis ita: *Ille autem*, inquit, *videtur nullum subterfugii locum relinquere, dum expresse vocat* τρίτην πρὸς αὐταῖς κατὰ τὸ ἔτος τρίτον, tertias super alias binas tertio quoque anno. *Et tamen expendi forsan meretur, annon & ille ideo tantum vocet* τρίτην, *quia hæ decimæ a natura & conditione secundarum plane aliæ, utcunque in earum locum succedant. Certe eodem modo supra loquentem audivimus Aben-Ezram, dum tamen agnoscit decimis secundis nullum esse locum anno tertio ex communiore sententia.* Atque eodem modo illa Mosis apud *Josephum* intelligenda arbitror verba.

XX. Hisce ex *Cl. Guisio* addimus Chaldæum Paraphrastem *Pseudo Jonathanem*, tres etiam decimas anni cujusque tertii agnoscere: sed is decimas pauperum hoc anno secundas facit, commento plane suo, inserens inter decimas primas & decimas εὐωχίας vulgo secundas. Sic enim ille Deut. XXVI. 12. παραφράζει: *Cum finem feceritis decimandi omnes decimas proventus anno tertio a remissione* ותיתנון מעשרא קמאה לליואי ומעשרא תניינא הוא מעשר מסכניא לגיורא ליתמא ולארמלתא וייכלון בקרווך וישבעון ומעשר תליתאי תיסק ותיכול קדם יי אלהך: *Dabitis decimas primas Levitæ, decimas secundas, quæ eædem decimæ pauperum, proselyto, pupillo & viduæ, ut comedentes in oppidis vestris saturentur & decimas tertias deportabis & comedes coram Domino Deo tuo.* Sed quis fidem adhibere posset ejusmodi paraphrastæ, qui omnia confundit & pervertit, neque tantum hoc loco, sed passim in tota paraphrasi; hinc ejus authoritas a Viris doctis jam dudum explosa; evolve, præter alios, *B. Avi Thesaurum Philologicum.* Atque ita quivis videt, quam infirma sint argumenta, a Viris doctis, pro tribus decimarum speciebus uno eo-

dem-

demque anno folutis, adhibita, & nimis longe petita.

XXI. Sed quum, ut hactenus fatis a nobis demonftratum putamus, decimæ pauperibus folvendæ, non peculiaris decimarum, præter primam & fecundam, fint fpecies, fequi inde debet, quovis heptaeridos tertio anno, vel primam vel fecundam non fuiffe folutam & hanc pauperum decimam in alterutrius locum fucceffiffe, fed heic iterum in diverfa abeunt celebres Philologi; funt qui decimas pauperum in primarum, alii in fecundarum decimarum locum fucceffiffe contendunt. Prius afferuit *Illuftris Scaliger*, quem *Cl. Sixtinus Amama* cum aliis fecutus eft; verum hanc fententiam jam fupra Exercit. vi. §. 9. difcuffimus, unde Lector ad ejus argumenta refponfiones repetere poteft. Nobis nunc aliud nihil reftat, quam ut, decimas pauperum annis intra feptennium tertio & fexto, in locum decimarum fecundarum fucceffiffe, atque ita has iftis annis folutas non fuiffe probemus. Et profecto, nifi omnem Judæis in re domeftica fidem denegare velimus, hæc fententia altera multo eft probabilior & certior, ut paffim haud obfcure indicavimus, quæque etiam communi ὁμοψήφων fuffragio confirmatur; id quod ex *Mifch. Machfchirin* ii. ii. *Jadaim.* iv. 3. *Gemara Babylon. Rofch. Hafchana fol.* xii. *col.* 2. commentatoribus Mifchnicis, *Maimonide*, *R. Obad. de Bartenora ad l. c.* etiam *Rafchi*, *Aben-Efra*, *Abarbanel*, ad loca Deuteronomii, aliifque bene multis idoneifque teftimoniis illuftrari poffet, quæ paffim in fuperioribus quoque adduximus.

XXII. Prolixum autem nimis foret, omnia inferere: fufficiet nobis hic clariffima *Maimonidis* verba addidiffe, ex quibus pateat, quo ordine quibufque temporibus quævis decimarum fpecies fuerit folvenda: Ita autem ille *de Donis Pauperum* vi. i. *fq.* loquitur: והוא כרר תרומות ומעשרות אחר שקיצר זרע הארץ או איסף פרי העץ ותנמר מלאכתו מפריש ממנו אחד מן החמישים וזהוא נקרא תרומה גדולה ונותנה לכהן ועל זה נאמר בתורה ראשית דגנך תירושך ויצהרך ואחר כך מפריש מן השאר אחד בעשרה וזהוא נקרא מעשר ראשון ונתנה ללוי ועל זה נאמר בתורה כי את מעשר בני ישראל וכו׳ ונאמר ולבני לוי הנה נתתי את כל מעשר בישראל ואחר כך מפריש מן השאר אחד בעשרה והוא הנקרא מעשר שני והוא לבעליו ואוכלין אותו בירושלם ועליו נאמר ואם גאל יגאל איש ממעשרו ועליו נאמר עשר תעשר ואכלת לפני יי׳ אלהיך במקום אשר יבחר על הסדר הזה מפרישין בשנה ראשונה מן השבוע ובשניה וברביעית ובחמישית אבל בשלישית ובששית מן השבוע אחר שמפרישין מעשר ראשון מפריש מן השאר מעשר אחר ונותנו לעניים והוא הנקרא מעשר עני ואין בשתי שנים אלו מעשר שני אלא מעשר עני ועליו נאמר מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההיא והנחת בשעריך ובא הלוי ועליו נאמר כי תכלה לעשר : *Ordo feparandarum Thrumarum & decimarum talis eft: Poftquam* (colonus) *demetit* (fructus) *feminis terræ aut collegit fructus, opufque eorum perfectum fuerit, feparat ex iis unum de quinquaginta, vocaturque* Thruma magna, *& datur Sacerdotibus, de qua in lege dictum eft;* Primitiæ frumenti tui, mufti & olei tui. *Poftea de reliquo feparat unum e decem, vocaturque* decima prima, *quæ Levitis danda; de ea in lege dictum eft:* Decimas filiorum Ifrael, *&c. &*, Et filiis Levi ecce dedi omnem decimam in Ifrael. *Poft primam decimam feparatam, denuo de reliquo unum de decem fegregat, quæ* decima fecunda *appellatur, pertinens ad ipfos poffeffores a quibus etiam Hierofolymis comeditur, de ea dictum eft:* Et fi redimendo redimet vir decimam fuam; *&*: decimando decimabis &c. *&* comedes coram Domino Deo tuo, in loco quem elegerit. *Juxta hunc ordinem feparant* (decimas) *primo, fecundo, quarto & quinto heptaeridos annis. Sed tertio & fexto, poftquam fepararunt decimam primam, de reliquo feparant aliam decimam pauperibus dandam & hinc eft quod vocetur* decima pauperum; *duobus autem iftis* (3. & 6.) *annis, nulla decima fecunda, fed* (earum loco) *illa pauperum folvebatur; de qua in lege dicitur*: A fine trium annorum educes omnem decimam proventus tui; &c. *&*, quando abfolveris decimare.

XXIII. Ita *Celeberrimus Maimon.* nobis ea omnia, quæ paffim in Mifchna & Gemara de hifce decimis folvendis traduntur, ὡς ἐν τύπῳ retulit. Quibus, ut res tanto clarior fiat, *Tabulam*, quæ quibus annis, quævis decimarum fpecies fuerit foluta, exhiberet, addere voluimus.

Anno poft Sabbathicum		Decima I.	Dec. II.	Dec. III. f. Paup.
I	foluta	I	II	—
II		I	II	—
III		I	—	III
IV		I	II	—
V		I	II	—
		I	—	III

Hæcce tabella juxta communem Ictorum Judæorum traditionem & mentem confecta, oftendit, decimas primas intra fe-

feptennium fex, fecnndas quatuor, & tertias feu pauperum duabus vicibus, fuiffe feparatas.

XXIV. Atque hæc funt jura in folutione decimarum pauperum, obfervanda. Oportebat autem ut Ifraelitæ, tam in decimis, quam reliquis paupetum donis folvendis, quam accuratiffimi fint, ne pauperes ulla fpecie defraudentur; danda quoque erant uti ex debito, ficut ex iis nullas omnino, ceu ex beneficio dato gratias recipiant proprietarii; nifi quoad decimas e domo pauperibus erogatas. Quod fi vero colonus, quemadmodum oportebat, decimas vel alia dona, legitime exhibere negaret, eum pauperes ad illa folvenda, ut rem fibi propriam, cogere poterant; de quibus videri poteft *Maimon. l. c.* 1. 2. *fq. cum notis Cl. Prideaux.*

EXERCITATIO NONA

De Confeffione Decimarum Hierofolymis recitanda.

ARGUMENTUM.

Lex *de* confeffione decimarum. *Eam præceffit* ביעיר remotio frugum: *quæ* quando *&* quomodo *facta explicatur*. *Conciliantur* Mifchnici *&* Maimon. *Per* Emiffarios *tempus remotionis indicabatur*. Confeffionis decimarum *verba exhibentur*. *Ejus* ufus. *Ad* omnes decimas *referenda*. *Mifchnicorum* paraphraftica *confeffionis* explicatio, *cum brevibus* animadverfionibus. Tempus *confeffionis recitandæ; item* locus. Perfonæ, *quæ confiteri poterant*. *In* qua lingua *recitari poterat*. Confeffionis *decimarum* Abrogatio *per* Joachananem Pontificem Maximum, *ejufque* caufa. *De aliis quæ fuo tempore* abrogata, *præfertim de* דמאי *feu* rebus dubiis decimandis; *cujus* Hiftoria *recenfetur*: *quis de decimis fide dignus fuerit*; *voces* חבר *vel* תלמיר חכם *&* עם הארץ *explicantur*; *variique cafus* in decimis dubiis *recenfentur*.

I. ABfoluta omnium decimarum fpecierum, primarum, fecundarum & tertiarum feu pauperum, prolixa & quantum fieri potuit exacta defcriptione, fequitur nunc, ut quod earum legitimam feparationem infequutum erat, porro indicemus. Scilicet harum omnium folutionem excipiebat, folennis quædam *confeffio*, qua quivis Ifraelita, coram divina Majeftate, Hierofolymis in templo fub Symbolo habitante, publice confiteri debebat, fe omnia præcepta circa Decimarum folutionem obfervanda, quam diligentiffime executum fuiffe ac cnique fuum tribuiffe: hinc illa publicæ *confeffionis* formula Dent. xxvi. 12. præfcripta ודוי המעשר *decimarum confeffio*, vocari folet, quæque etiam unum ex CCXLVIII. præceptis affirmativis, conftituit. *Maim. Hilc. Maaf. Scheni.* XII. מצות עשה להתודות לפני השם אחר שמוציאין כל המתנות שבזרע הארץ וזה הנקרא ודוי המעשר ואין ודוי זה אלא אחר השנה שמפרישין בה מעשר עני שנאמר כי תכלה לעשר ואמרת לפני ה׳ אלהיך בערתי הקרש מן הבית: *Præceptum affirmativum eft, ut confiteantur coram Domino, poft exhibitionem omnium donorum, en femine terræ educendorum; Et hæc confeffio decimarum vocatur; quæ tamen confeffio, nonnifi poft annum quo decimæ pauperum folutæ erant, dicebatur: Q. D.* Quando abfolveris decimare, tum dices coram Domino Deo Tuo: Removi fanctum e domo mea. Deut. l. c.

II. Antequam autem ipfam confeffionis formulam, ritufque circa ejus recitationem obfervandos, pergimns; prius nonnulla dicenda erunt, de eo, quod eam ptæcefferat. Erat nempe ביעור *remotio frugum*, ut quivis Ifraelita omnes fruges decimationi fubjectas e fua poteftate removeat & quodlibet donum quibus debetur, tradat; quo modo in confeffione bona fide dicere poterat: *Removi fanctum e domo mea*. De hac autem remotione ita in *Mifch. Maaf. Scheni.* v. 6. legitur: ערב יום טוב הראשון של פסח של רביעית ושל שביעית היה ביעור כיצד נותנין תרומה ותרומת מעשר לבעלים ומעשר ראשון לבעליו ומעשר עני לבעליו ומעשר שני והבכורים מבערים בכל מקום: *Vefpera diei fefti primi Pafchatis, quarti & feptimi anni, fiebat Remotio, quomodo? dabant Thrumam* (magnam) *& oblationem de decimis poffefforibus & decimas primas poffefforibus & decimas pauperis poffefforibus, & decimas fecundas ac primitias removebant ubique.* Et *Maimon. Hilc. Maaf. Scheni.* XI. 7. 1. hanc temotionem clarius hoc modo defcribit: אינו מתודה עד שלא ישאר אצלו אחד מן המתנות שכן הוא אומר בוירוי בערתי הקרש מן הבית וערב יום טוב האחרון היה הביעור ולמחר מתודין כיצד הוא עושה אם נשאר אצלו תרומה ותרומת מעשר נותנה לכהן מעשר ראשון נתנו ללוי מעשר עני נותנו לעניים נשארו אצלו פירות מעשר שני של ודאי או נטע רבעי או מעות פריותן הרי זה מבערן ומשלין לים או שורף: *Non confitetur quamdiu unicum en donis in alicujus poteftate fit, ut fic dicere poffit in confeffione: feparavi fan-*

ctum

ctum e domo mea. Et vespera diei ultimi fiebat remotio & altero mane confitebantur. Quomodo autem fit remotio; si alicui supersit Thruma (magna) *aut Thruma de decimis, det eas Sacerdoti; si decimæ primæ, det eas Levitæ; si decimæ pauperis dat eas pauperibus. Si supersint & fructus decimarum secundarum certo decimati, aut anni quarti plantæ, aut nummi redemptionis earum, removendi sunt & in mare conjiciendi aut comburendi.*

III. Differunt hic *Mischnici* & *Maimon.* quoad tempus remotionis; Illi dicunt faciendam eam die festi Paschatis primo; hic vero festi ultimo; quod auctor *Cesepb Mischnæ ad Maimonidem*, loco ex *Gemara Hierof. Maaf. Scheni. fol.* LVI. *col.* 3. confirmat; quia si remotio fieri debuisset primo festi die, Israelitæ non habuissent, quo toto festi tempore vescerentur. Ita autem *Mischnici* & *Maimon.* conciliari possunt: quando *Mischna* dicit: בערב יט הראשון היה ביעור *vespera diei primi fiebat remotio*; intelligenda est remotio quæ tunc temporis ex parte tantum incipiebat; & quando *Maimonides* dicit: בערב יום טוב האחרון היה ביעור *vespera diei festi ultimi fiebat remotio*; intelligenda est, plena remotionis consumatio, quam ex tempore confessio sequebatur. Videsis *Cl. Surenhus. ad Mischn. Maaf. Scheni.* v. *6.*

IV. Priscis temporibus, solebant remotionis hocce tempus per emissarios annuntiare, ut scilicet fructus paratos habeant, usque ad tempora R. Aquiba, uti in *Mischn. l. c.* §. 8. traditur: אמר רבי יהודה בראשונה היו שולחין אצל בעלי בתים שבמדינות מהרו והתקינו את פירותיכם עד שלא תגיע שעת הביעור עד שבא רבי עקיבא ולמד שכל הפירות שלא באו לעונת המעשרות פטורין מן הביעור: *Dixit Rabi Jehuda, priscis temporibus emittebant ad Patres familias provinciarum: accelerate & præparate fructus vestros antequam veniat tempus remotionis; donec venit R. Akiba, docens, omnes fructus, qui attigerunt tempus decimationis, liberos esse a remotione.* Hinc in *Gemara Hierosol. Maaf. Schen. fol. m.* XVI. *fac.* I. ejusmodi formula publicationis legitur: Raban Gamaliel & Seniores considebant, ad ascensum porticus in monte Templi, assidentem habuerunt Jochananem Sacerdotem & Ammanuensem: dixerunt ei age, scribe: *Fratribus nostris Galilææ superioris & Galilææ inferioris salutem: Notum vobis facimus adesse tempus* ביעור *removendarum rerum decimandarum.*

V. Pergimus nunc ipsam consideratiori confessionem cujus formula per legem ab ipso Deo præscripta & a Mose Deut. XXVI. 12. seq. notata; ipsa autem verba apponere haud inconveniens erit:

CONFESSIO DECIMARUM.

Sustuli quod Sanctum est e mea domo etiamque illud dedi Levitæ & peregrino & pupillo & viduæ omnino secundum præceptum quod præcepisti mihi: non sum digressus a mandatis tuis neque oblitus sum eorum. Non comedi in luctu meo ex illo neque sustuli ex eo ad rem immundam: neque dedi ex illo in mortuum: Auscultavi voci Domini Dei mei feci secundum omnia quæ præcepisti mihi. Prospice ex habitaculo sanctitatis tuæ e cælis & benedic populo tuo Israeli & terræ illi quam dedisti nobis; quemadmodum Juramento promiseras majoribus nostris terræ fluentis lacte & melle.

Significantissimis certe hæcce confessio, ut quivis videre potest, concepta est verbis, quæ Israelitas officii sui monere poterat, ut scilicet omnem adhiberent operam, quo, quæ circa decimarum legem agenda ipsis erant, cum futura confessione exacte convenirent; & ita quoque eorum, qui proprio commodo & lucro nimis inhiabant, frandibus (quibus sine ejusmodi confessione) relictus fuisset locus) frenum erat injectum: alios autem, qui religiosiores erant, cofessio hæc incitabat, ut præcepta de decimis implerent atque vere confiteri ac dicere possent: *Abstuli sanctum e domo mea.*

V I. Operæ vero pretium fore putamus, istam confessionis formulam paulo prolixius exponere, & quo quæque referenda sint, ex Judæorum mente indicare. Ex iis quæ in superioribus diximus, facile colligi potest, illam non ad unam duntaxat (quemadmodum *R. Abarbanel*, eam ad solam pauperum decimam refert. vid. *Cl. Frischmuthi Dissert. de Decimis cap.* VII. §. 8.) sed omnes decimarum species referendam esse, quod ut clarius patescat, non ingratum lecturis fore confido, ut videri possit quomodo id ab ipsis Judæis demonstretur, si Mischinicorum paraphrasticam hujus confessionis expositionem, subjunxerimus, qualis in *Misch. Maaser. Scheni.* v. *6.* 7. 8. traditur & sic sonant. במנחה ביום טוב האחרון היו מתודין כיצד היה הוידוי בערתי הקדש מן הבית זה מעשר שני ונטע רבעי נתתיו ללוי זה מעשר

מעשר לוי וגם נתתיו זו תרומה ותרומת
מעשר לגר ליתום ולאלמנה זה מעשר עני
הלקט והשכחה והפאה אף על פי שאינן
מעכבין את הוידוי מן הבית זו חלה ככל
מצותך כאשר צויתני הא אם מעשר שני
לראשון אינה יכול להתודות לא עברתי
ממצותיך לא הפרשתי ממין על שאינה
מינו ולא מן התלוש על המחובר ולא מן
המחובר על התלוש ולא מן החדש על
הישן ולא מן הישן על החדש ולא שכחתי
לא שכחתי מלברכך ומלהזכיר שמך עליו
לא אכלת באוני ממנו הא אם אכלו באנינא
אינה יכול להתודות ולא בערתי ממנו
בטמא הא אם הפרישו בטומאה אינה יכול
להתודות ולא נתתי ממנו למת לא לקחתי
ממנו ארון ותכריכים למת ולא נתתיו
לאונים אחרים שמעתי בקול יהוה אלהי
הבאתיו לבית הבחירה עשיתי ככל אשר
צויתני ושמחתי בו השקיפה ממעון קדשך
מן השמים עשינו מה שגזרת עלינו אף
אתה עשה מה שהבטחתנו השקיפה ממעון
קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל
בבנים ובבנות ואת האדמה אשר נתת לנו
בטל ובמטר ובולדות בהמה כאשר נשבע
לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש כדי שתתן
טעם בפירות: *Vespera diei festi ultimi confessionem* (decimarum) *recitabant*; *sed quomodo erat confessio*? Removi sanctum e domo; *id est decimas secundas & plantam quarti anni*; dedi Levitæ, *decimes Levitarum*; *& dedi id quoque*, *Thrumam* (magnam) *& Thrumam decimarum*. Et peregrino, orphano & viduæ, *puta decimas pauperum*, *spicilegium*, *manipulum oblivionis & angulum*, *& si hæc non impediant confessionem*; e domo, *puta placentam*. Juxta omnia præcepta tua, quæ præcepisti mihi; *si ergo decimas secundas præmiserit primis non poterit confiteri*; Non transgressus sum præcepta tua; *non separavi de una specie pro ea quæ erat alius speciei*, *neque de evulso pro eo quod terræ adhæret*, *neque vice versa*, *neque de novo pro veteri neque de veteri pro novo*; Neque oblitus sum, *non oblitus sum benedicere & meminisse nominis tui*. Neque comedi de eo in luctu meo, *quia si comedisset in luctu*, *non potuisset confiteri*; Neque removi de eo in impuritate, *nam si in impuritate removisset*, *confiteri non potuisset*; Neque dedi de eo pro mortuis, *non comparavi involucra & arcam pro mortuis*, *neque dedi aliis lugentibus*? Audivi vocem Domini Dei mei, *adduxi ad sanctuarium*; feci juxta omnia quæ præcepisti mihi, *lætatus sum maxime in eo*. Respice de habitaculo sanctitatis tuæ de cœlis, *fecimus quodcumque decrevisti super nos*, *etiam tu fecisti quod promisisti nobis*. Respice de habitaculo sanctitatis tuæ de cœlis & benedic populo tuo Israeli, *cum filiis & filiabus*; Et terræ quam dedisti nobis, *cum rore & pluvia & bestiarum partu*; Uti jurasti patribus nostris, terram fluentem melle & lacte, *ut saporem des fructibus*.

VII. Constans hæc & ab omnibus Judæis recepta est confessionis hujus explicatio, sic ut mirum sit *Abarbanelem in Coment. in Leg. fol.* CCCXIV. *col.* 2. *edit. Cl. Basbuysen*, ab illa discessisse; contendit enim ille, juxta verborum horum literalem sensum, confessionem ad solas pauperum decimas esse applicandam & nonnisi per mysticam aliquam expositionem ad omnes decimarum species referri posse, quum speciatim illo loco decimarum pauperum mentio fiat. Verum si cum aliis commentatoribus observemus Deut. XXVI. 12. hujus decimarum speciei non quasi per legem mentionem fieri, quæ Deut. XIV. 28. lata; sed tantummodo, ut confessionis recitandæ tempus accuratius indicetur, nempe absoluta omnium decimarum etiam pauperum, quæ in quemvis tertium post Sabbathicum annum incidebat, separatione, hæc verba dicenda esse. Accedit multa iis contineri quæ pauperum decimis applicari, vel ne per torsionem quidem, poterunt: sic quod de sanctitate dicitur de comestione in luctu, impuritate, datione pro mortuis, illa omnia potissimum de secundis decimis intelligenda esse, supra dicta & explicata decimarum harum jura, suadent, sic ut potius *Abarbanelis* explicatio mystica, quam literalis dici debeat.

VIII. Nullatenus tamen totam hanc confessionis decimarum Mischnicam explicationem approbamus, quum in quibusdam nimis longe petita nobis videatur: veluti quod verba וגם נתתיו *& etiam dedi*, de Thruma decimarum & Thruma magna dicta velint, ac si hisce verbis respiciatur ad aliam rem quæ præcesserit, quia particula גם *etiam*, additio sit copulans ad id quod sequitur, hoc sensu, *Et dedi etiam Levitæ præter id quod dedi Sacerdoti*. Præterea, nescio quo fundamento מן הבית *e domo* speciatim *de placenta*, quam mulieres de quavis massa farinacea Sacerdotibus offerre tenebantur, quod adhuc dum Judæis observatur, intelligant; dicunt quidem *Glossatores*, fuisse hoc donum, quod speciatim *e domo* datum sit: sed certe tam decimæ secundæ, quam pauperum e domo quoque remotæ erant. Insuper verborum, *juxta omnia præcepta tua*, *quæ præcepisti mihi*; *non transgressus sum præcepta tua*, *neque oblitus sum* &c. expositio, quoad rem quidem recte se

ſe habet, uti in ſuperioribus paſſim oſtendimus, in ipſis autem textus verbis ejuſmodi παραφράστως nullum veſtigium exſtat.

IX. Cœterum, quæ de verbis, *removi ſanctum e domo, dedi Levitæ, peregrino, orphano & viduæ*, dicuntur, omnino probare poſſumus, cum iis haud obſcure omnes tres decimarum ſpecies, prima, ſecunda & tertia ſeu pauperum, indigitentur. Sic quoque verba, *Neque comedi de eo in luctu meo* &c. de decimis ſecundis recte intelliguntur, erant enim illæ אונן *lugenti* interdictæ, ſcilicet qui lugebat propter conſanguineos; veluti patrem, matrem, filios, filias, uxorem &c. *Abarbanel* propriæ hypotheſi inſerviens aliam vocis אונן fingit ſignificationem; ita enim *l. c. col.* 2. *in fin. &* 3. *ab initio* fatur: לא אכלתי ממנו באוני רוצה לומר עם היותי מעשר והיה עני והיה לי עניות הרבה לא מצאתי התר לעצמי לאכלו לומר גם אני עני לאכול ויהיה אוני מענין דלות ועניות כמו בן אוני ונומר *Verborum non comedi in luctu meo, ſenſus eſt licet hæc decima pauperum ſit, & ego jam inopia laborem magna, tamen ex ea comedere non auſus ſum: dicendo: mihi quoque utpote pauperi, ex ea licet comedere. Atque hac ratione vox* אונן *ſignificat tenuitatem & paupertatem, ut:* filius doloris mei &c. Geneſ. xxv. 18. ſubjungit alia loca & Grammaticorum conſenſu confirmat. Sed ſi ejuſmodi Grammatici ſint, oportet ut ipſi hunc vocis אונן ſignificatum melius demonſtrent. Dein quod confitendum erat; *Neque removi de eo in impuritate;* denuo ad decimas ſecundas pertinet; quippe quæ ſanctæ erant, atque pollutis & impuris interdictæ. Sed hic iterum aliam vocis טמא excogitavit interpretationem *R. Abarbanel l. c.* nempe talem: לא הפריש ולא נתן המעשר מן הטמא לקחת ולהשאיר לעצמו היותר טהור ונקי ולא נאמר כאן כפי זה הפי׳ טמא לא הטמא כפי דינו טומאה וטהרה כי אם על הדבר הפחות והנבזה ושיש בו פסולה רב והוא כמו כורו טמא קראו למו שעניני פחות נבזה ומלוכלך *Non ſeparavit neque dedit decimam de immundo, ſibi de puro & optimo reſervato. Hic enim mundum non ſumitur, ut aliquid vile & abjectum, in quo multum eſt furfuris; ita accipitur in verbis* (Thren. iv. 15.) Recedite, immundus *quiſque*, clamarunt ad eos *ubi* (טמא) *notat vile quid, abjectum & inquinatum*.

X. Tandem, quod dicitur; *Neque dedi de eo pro mortuis;* etiam de ſecundis decimis dictum eſt; quippe iis vel earum argento, præter id quod in cibum potum, unctionem, ſacrificia inſerviebat, nihil quicquam comparare licitum & idcirco quicquam in rem funebrem expendere vetitum erat; ſed de hiſce omnibus ſupra, ubi de ſecundis decimis egimus, prolixe diſſeruimus, quæ non opus eſt hic repetere. Id ſolum addimus decimas ſecundas עיקר הוידוי *fundamentum confeſſionis fuiſſe. Maim. de Decim. Secund. c. ult.* 5. 14. Audiamus tamen adhuc *Abarbanelem*, verba hæc hunc in modum exponentem: ולא נתתי ממנו למת ואמר זה לפי שהיה מנהג הרמאים בימים ההם כדי שלא יתנו המעשר כלו לעניים שאומרים לשואלים אותם שכבר נתנוהו לעניים שכבר מתו כדי שלא יודע הדבר ומפני זה יאמר המתודה שלא נתן המעשר לאדם שכבר מת שיוכלו בני אדם לחשוב עליו שלא נתנו ושהוא מרמה מפיו כי חיים הם העניים שקבלו ממנו ויגידו צדקתו: *Neque* dedi de eo pro mortuo; *ideo ſic loquebatur; quia iſtis temporibus fraudulentarum conſuetudo erat, ut ne totam decimam pauperibus darent, dicerent, ſe jam dudum dediſſe pauperi defuncto, ne ſcilicet fraus illorum innoteſceret. Hinc confeſſurus jubetur dicere ſe defuncto non dediſſe, ne homines ore ſuo videretur fallere, ſed vivis adhuc qui de Eleemoſyna accepta queant teſtari*. Sed tota hæc *Abarbanelis*, Rabbini alias plurimum etiam apud Philologos Chriſtianos æſtimati, confeſſionis hujus expoſitio, nimis torta nobis videtur; ſtupidus certe ſit, qui non apertam omnium decimarum & non ſolarum pauperum, veſtigia animadvertit, id quod clare ſatis probatum hactenus dedimus.

XI. Confeſſionis autem clauſula, continet devotiſſima ſuſpiria, quibus Iſraelitæ, divinam benedictionem propriarum familiarum, tum ipſius terræ, rogabant: Neque unquam poſt exactam omnium decimarum ſolutionem Iſraelitæ, de Dei benedictione dubitabant, ſed hanc, illam neceſſario ſecuturam, omnino erant perſuaſi, ipſius Dei promiſſionibus nixi, qualis inter alias egregia illa eſt, quæ Mal. iii. 10. habetur: *Afferte omnes decimas in theſaurum, ut ſit cibus in domo mea; & probate me jam in hoc, ait Dominus exercituum: ſi non aperuero vobis cataractas cœlorum & proferam vobis benedictionem, adeo ut non ſufficiatis: Et increpabo veſtri cauſa edentem, ut non corrumpat vobis fructum terræ, neque orbet vos vitis in agro, ait Dominus exercituum*. Unde Judæi per paranomaſiam dicere ſolent עשר בשביל תעשר *decima* (exacte & ſecundum legem) *ut diteſcas*,

ſcas. Quare etiam decimarum abrogationem frugum pinguedinem impediviſſe, ultro fatentur, *Miſch. Sota.* IX. 13. ר׳ שמעון בן אלעזר אומר הטהרה נטלה את הטעם ואת הריח המעשרות נטלו את שומן הדגן וחכמים אומרים הזנות והכשפים כילו את הכל: Ex Cl. Wagenſeilii translationem: *Rabi Simeon filius Eleaſaris vult; munditiei* (intermiſſionem) *ſuſtuliſſe ſaporem odoremque* (fructuum) *decimarum vero* (abrogationem) *pinguedinem* (nam decimæ vocantur חלב *pinguedo* Num. XVIII. 12.) *frugum* (impedire) *Ceterum Sapientes, illarum rerum defectum ex ſtupris & veneficiis provenisse autumant*.

XII. Nunc dicemus de *tempore*, qua confeſſio decimarum recitari conſueverat. Jam diximus, confeſſionis recitationem præceſſiſſe remotionem frugum e propria poteſtate; incipiebat autem remotio primo feſti Paſchatis die anni quarti & ſeptimi, quæ durabat adufque ultimum feſti diem, quo etiam confeſſio dicebatur. *Maimon. Hilc. Maaſ. Scheni.* XI. 3. איסתי מתודין במנחה יום טוב האחרון של פסח של רביעית ושל שביעית שנאמר כי תכלה לעשר ברגל שבל המעשרות: *Quomodo confitentur; Veſpera dici feſti ultimi Paſchatis anni quarti & ſeptimi Q. D.* quando abſolveris decimare (Deut. XVI. 12.) *illo enim ſolenniori feſto omnes decimas abſolvunt*: id quod tempus etiam in Deuteronomii l. c. indicatur; clare enim ibi dicitur, poſt abſolutionem omnium decimarum etiam pauperum (quæ tertio anno ſolvendæ erant, qui annus idcirco שנת המעשר *annus decimarum* appellatur) confitendum eſſe; quoties ergo quis omnes ſolvit decimas, toties quoque debebat confiteri, hoc eſt, duabus vicibus, intra ſeptennium.

XIII. Confeſſionis vero dies eſt ultimus Paſchatis feſti dictorum annorum & quidem במנחה *circa veſperam*. Solent Judæi diem, quoad functiones ſacras, dividere in שחרית מנחה ערבית *mane, tempus poſtmeridianum, & veſpertinum*; Mincham autem rurſus dividebant in מנחה גדולה ומנחה קטנה *Mincham magnam, & Mincham parvam*; de quibus *Maim. Hilc. Thephil.* III. 4. הא למדת שזמן מנחה גדולה משׁשה שעות ומחצה עד חמשה עשר שעות ומחצה וזמן מנחה קטנה מתשעה שעות ומחצה עד שישאר מן היום שעה ורביע *Ex his* (quæ antea diximus) *docemur, tempus Minchæ magnæ ab hora ſexta & dimidia uſque ad dimidiam octavam fuiſſe; Minchæ vero parvæ tempus, ab hora octava & dimidia uſque ad reliquum diei per horam & quadrantem*. Quamvis autem non exprimatur quo, an magnæ vel parvæ Minchæ, tempore, confeſſio recitata fuerit, colligi tamen id poteſt, debuiſſe illam ante occaſum ſolis fieri: id tamen non ita ſumendum, ac ſi, ultimo illo feſti Paſchatis die, non alio quam veſpertino tempore, confeſſio recitari potuerit, totus ille dies recitationi deſtinatus erat, uſque ad Mincham, donec ſol nondum occiderit: Hinc in *Miſch. Megilla.* II. 5. כל היום כשר לקריאת המגילה ולקריאת ההלל ולתקיעת שופר ולנטילת לולב ולתפילת המוספים ולמוספין ולוידוי הפרים ולוידוי המעשר: *Totus dies legitimus eſt ad legendam Megillam* (ſeu librum Eſther) *& ad legendum hymnum & ad buccinandum buccina & ad ſumendum ramum Lulabh, & ad preces addititias ac ſacrificia addititia, confeſſionem juvencorum & confeſſionem decimarum*. vid. quoque *Maim. de Decim. Secund. l. c.* §. 4. qui etiam, idcirco quod totus dies ad recitandam confeſſionem legitimus erat, eam בשחר *mane* factam fuiſſe, dicit; locum dedimus ſupra *p.* 206.

XIV. Poſt indicatum confeſſionis tempus, ſequitur definiendus ejus *locus*, & ille quidem ex tempore aliquo modo colligi poteſt, quum enim fuerit Paſchatis feſtum, quod unum erat ex רגלים *tribus feſtis ſolemnioribus*, quibus quivis maſculus Hieroſolymis comparere debebat, liquere poteſt confeſſionem quoque Hieroſolymis fuiſſe recitandam. Ipſa lex jubet, ut confiteantur לפני יהוה *coram Domino*, quæcunque autem לפני יי *coram facie Domini* peragenda fuiſſe jubentur, in vel ante portam Nicanoris in Templo peragi debuiſſe, tradunt Judæi *Gemar. Hieroſol. Sota fol.* XVII. *f.* 1. Erat autem celeberrima illa & miraculo aliquo admodum inclita porta (de qua multi multa conſcripſerunt) Nicanoris, una ex tredecim atrii magni portis, quæque varium habebat uſum a *Cl. Relando Antiqq. Jud. p.* 97. indicatum. Atque omnino conveniens locus erat, quod in ipſo templo confiteri debuerint, quum confitentes ad ipſum quaſi Deum, in Sancto Sanctiſſimo ſymbolice commorantem (quod ad primum potiſſimum templum referendum) legitimæ decimationis ut teſtem provocarint. Licet autem juxta legem confiteri debuerint in Sanctuario, tamen ſi quis, modo legitime decimaverit, alibi locorum confeſſus fuiſſet, ejus confeſſio legitima habebatur: ſic *Maim. ubi ſupra* §. 6. ומצותו במקדש שנאמר לפני יי ואם התורה בכל מקום יצא: *juxta præceptum* (confitendum erat) *in Sanctuario, ſi autem quis*

ubivis

ubivis locorum confeſſus fuiſſet, legi ſatisfecerat.

XV. Quicunque igitur bona conſcientia confiteri poterant, ſe omnes decimas juxta præcepta divina ſeparaſſe *tempore* & *loco* jam indicato, recitare tenebantur formulam confeſſionis ab ipſo Deo præſcriptam, & quidem iiſdem verbis ſine additione vel detractione, quemadmodum concepta eſt. Quoad *linguam* vero, qua recitanda erant verba, illa ſine dubio primitus illa erat, qua a Moſe conſcripta legitur: tradunt tamen Judæi decimarum confeſſionem in quacunque dici potuiſſe lingua; ſic in Miſchna Sota VII. I. אלו נאמרין בכל לשון פרשת סוטה וידוי מעשר קריאת שמע ותפלה וברכת המזון ושבועת העדות ושבועת הפקדון *Quæ ſequuntur quacunque lingua proferri poſſunt: ſectio de muliere adulterii ſuſpecta. Confeſſio decimarum: Lectio audi: Preces (conſuetæ) Benedictio cibi. Jusjurandum teſtium & jusjurandum ob depoſitum.* Ubi ad confeſſionem decimarum, *Conſultiſſimus Wagenſeilius* hæc notat: *Atque licebat pro concepta Hebræa formula, in barbara lingua ſubſtituere ſententiam, quia formulæ in ſacro textu præmittitur:* Tunc dices coram Domino Deo tuo, *ubi illud* dices, *cuique ſuæ linguæ uſum indulgere videtur.* Similiter id explicat *Maim. ad h. l. & Hilc. Maaſ. Schen. c. c.* וידוי נאמר בכל לשון שנא׳ ואמרת לפני י״י אלהיך בכל לשון שאתה אומר: *Confeſſio recitatur in omni lingua Q. D.* Tunc dices coram Domino Deo tuo; *hoc eſt, dices in omni lingua, quam tu ipſe loqueris.*

XVI. Quod ad *perſonas* confitentes attinet, erant illæ omnes, qua, ut בעלי *agrorum proprietarii*, ad decimas obligabantur, & potiſſimum quidem patres familias, ut legitimi fructuum poſſeſſores: oportebat inſuper ut confeſſurus ſit Iſraelita, partem habens in terra promiſſa; quare ab hac confeſſione proſelyti excipiebantur; de hiſce autem perſonis in *Miſchna Maaſ. Sheni.* v. 14. ita legitur: מכאן אמרו ישראל וממזרים מתודים אבל לא גרים ולא עבדים משוחררים שאין להם חלק בארץ רבי מאיר אומר אף לא כהנים ולוים שלא נטלו חלק בארץ רבי יוסי אומר יש להם ערי מגרש: *Exinde dixerunt Iſraelitam & ſpurium confiteri, non autem proſelytum nec ſervum e libertate miſſum, quippe qui non habent partem in terra* (Iſraelis;) *R. Meier dicit; Neque Sacerdotes & Levitas confiteri, quippe qui æque nullam habebant terræ partem, R. Joſe dicit: habebant ſuburbia;* & idcirco Sacerdotes & Levitæ, juxta receptam *R. Joſe* ſententiam, ſuper decimis, quas ipſi ex ſuburbiis ſolvere tenebantur, quoque confitebantur. Hinc *Maimon. l. c. in fine:* כהנים ולוים מתודים שאף על פי שלא נטלו חלק בארץ יש להם ערי מגרש. *Etiam Sacerdotes & Levitæ confitebantur, quamvis nullam tenuerint terræ partem, habebant enim ſuburbia;* ex quibus & ipſi decimas ſolvebant. Confer quæ *Exercit.* v. §. 12. & VI. §. 16. diximus.

XVII. Quamdiu Reipublicæ Judaicæ res integræ erant, hujus publicæ decimarum confeſſionis uſus obtinebat, & ſtatis temporibus ac locis recitabatur. Sed quum poſt captivitatem Babylonicam, Levitæ cum reliquo populo, ut ſacris intereſſent, Hieroſolymas aſcendere nolebant, hinc Ezras, tum temporis reducum princeps, Levitas punivit, decimaſque, quæ alias ad ipſos pertinebant, Sacerdotibus donavit; atque hæc cauſa erat, quare Jochanan Pontifex Maximus, hanc confeſſionem abrogaverit; quo de jam pauca *Exercit.* VI. §. 8. monuimus. Hujus vero abrogationis traditio habetur *Miſch. Maaſ. Scheni.* v. 15. & *Sota.* IX. 10. & ita ſonat: יוחנן כהן גדול העביר הודיות המעשר אף הוא בטל את המעוררים ואת הנוקפים עד ימיו היה פטיש מכה בירושלם ובימיו אין אדם צריך לשאול על הדמאי: *Jochanan Pontifex Maximus abrogavit confeſſionem decimarum, quin & expergefacientes & ſcarificantes victimas abrogavit; Uſque ad ejus ætatem pulſavit malleus Hieroſolymis & tum temporis non amplius inquirebatur de rebus dubiis decimandis.* Quum Pontifex ille Jochanan (qui vulgo Mathatiæ pater, de quo 1. Maccab. II. 1. mentio fit, fuiſſe creditur) obſervaret, neminem, propter hocce Ezræ decretum, ſalva veritate confeſſionis verba; *Et dedi quoque de eo Levitæ*, recenſere poſſe; ſatius fore exiſtimavit, formulam a Deo præſcriptam prorſus omittere, quum ea ætate decimæ neutiquam Levitis ſed Sacerdotibus conceſſæ fuerint: quare autem *Jochanan* integram formulam, non vero eam ſolam particulam, quæ ad Levitas pertinebat abrogaverit, hanc rationem *Riſch Lakiſch in Gemara ad l. c.* reddit: כל בית שאין מתודה על מעשר ראשון שוב אין מתודה על שאר מעשרות i. e. juxta Cl. Wagenſeilium, *quiſquis de decimis primis non poteſt edere confeſſionem, is porro nec eam edit, quæ eſt de decimis reliquis.*

XVIII. Præter decimarum confeſſionem, alia adhuc erant, quæ *Johanne* ad Pontificatum evecto, mutata ſunt, quæ hac occaſione paucis quoque explicabimus.

mus. Dicitur eum abrogaſſe המעוררין *expergeſacientes* ſeu *officia excitantium ex ſomno*. Ut hoc probe intelligatur, ſciendum eſt, ſolitos fuiſſe Levitas ſingulis diebus inter reliquos hymnos, quoque ex Pſalm. xLiv. 24. modulari: *Evigila, quare dormires Domine?* Quæ verba, cum quos imperitiores offendere poſſe ſuſpicaretur Jochanan Pontifex, illamque opinionem in ipſorum animis generare, quaſi Numen æternum ſomno & quieti indulgeat, ideo ad tollendam hanc abſurditatem & perſuadendum id, quod ſcriptura diſerte Pſalm. cxxi. 4. teſtatur: *Ecce non dormitat neque dormit cuſtos Iſraelis*; ipſe abſtinere juſſit a prædicta formula. Sic explicatur in *Gemara Hieroſ. Maaſ. Scheni. fol.* xvii. *fac.* i. & apud *Cl. Wagenſeil. ad l. c. ex Sota. n.* 3. Porro idem ille Pontifex abrogavit ארין הנוקפין *ſcarificantes* ſcil. ſacrificia. Ea nempe quondam in templo obtinebat conſuetudo, ut Sacerdotes immolaturi, victimæ pellem quæ inter cornua ejus eſt, inciderent, quo ſanguis inde promanans, oculos ejus offuſcaret, ut ita victima mactationi redderetur morigera; quem vero morem Jochanan ſuſtulit, quia illa ratione vitium victimæ ineſſe videbatur; atque eapropter eodem auctore annuli ſolo templi, ad altaris exterioris ſeptentrionale latus infixi, ubi erat בירת מטבחיא *lanienà* ſeu *locus mactationis* ſanctiorum victimarum; erant horum annulorum ſemicircularium ſex ordines, quorum ſinguli quatuor annulos complectebantur, ad quos victimæ funibus alligatæ minori cum incommodo jugulari poterant. *Miſchna Middot.* iii. 5.

XIX. Tertio dicitur, hujus Pontificis Johannis tempore, *malleus non pulſabat Hieroſolymis*. Hoc potiſſimum tangit duo feſta Paſchatis nempe & Tabernaculorum, in quibus intermedii, primum inter & ultimum, dies erant minus feſti & quorum tanta, quanta aliorum non erat ſanctitas, hinc חול מועד & מיער קטן appellabantur; erant quidem hi dies aliquo modo feriati; nonnulla tamen opera, quæ incepta & niſi perficerentur, metus erat ut vitium contraherent aut plane perirent, licebat abſolvere: licebat etiam opera facere, quorum omiſſio damnum inferret & quæ ad utilitatem publicam ſpectabant: quum autem hoc privilegio omnes opifices & conſequenter etiam fabri ferrarii ante *Johannis* Pontificis tempora gauderent, & Hieroſolymis uterentur; id tamen intolerabile admodum viſum dicto Pontifici, quatenus fabros ferrarios concernit, ob mallei ſonum, qui e longinquo exauditus, & ſuſpicari faciebat Hieroſolymas petentes, nullum prorſus in diebus minus feſtis laborum eſſe ceſſationem: idcirco ſolis ferrariis fabris mallei, hiſce diebus, uſum interdixit, ceteris tamen opificibus, clam opus peragentibus, more majorum vivere permittens. Hæc tria ſunt, quæ *Jochanan* Pontifex ſuo tempore pro ſua authoritate mutavit, quorum plenior expoſitio peti poteſt apud *Cl. Wagenſeil. l. c.* Ex quibus etiam patet, quam corrupta ſtatus Eccleſiaſtici, illis temporibus fuerit conditio, quantuſque, rerum quodammodo licitarum, abuſus, quod clarius pateſiet ex iis, quæ adhuc de immutatione quoad decimas inſtituta, dicturi ſumus.

XX. Jochananis igitur Pontificis temporibus אין אדם צריך לשאול על הדמאי *non neceſſe erat ut quis inquireret de Demai*. Voce דמאי Rabbini exprimunt, *rem dubiam* ſeu *ignotam*, de qua certo non conſtat num ex ea decimæ datæ ſint nec ne? componitur ab illis ex דא & מאי *quid illud*? eſtne decimatum annon? diciturque de frugibus עם הארץ *plebejorum*. Ut autem origo hujus rei melius cognoſcatur, tenendum eſt; ante *Jochananis* tempora, pleroſque homines circa ſolvendas decimas negligentiores fuiſſe: hinc factum ut religioſiores, ægre quicquam e foro compararent, niſi prius certiores facti, an id quod emturi erant decimatum an non decimatum fuerit: ſi dubium eſſet, abſtinebant prorſus ab emtione, ne ſuo damno decimas ſolvere deberent: quippe religio erat frugibus uti, niſi primitiis ac decimis prius deſumptis. Fuerunt tamen minus adhuc religioſi, qui דמאי ſeu fruges de decimis dubias, citra ullum ſcrupulum ſibi comparabant: ut igitur *Johannes* P. M. totumque Synhedrium utrique malo conſulerent, ſtatuerunt omnes fruges a עם הארץ *plebeio* emtas pro דמאי ſeu *dubiis* haberi; de quibus tamen Thrumam decimarum & decimas ſecundas non vero Thrumam magnam, decimas primas & decimas pauperum ſolvere tenebantur.

XXI. Dicta confirmabimus & illuſtrabimus verbis *Maimonidis in Hilc. Maaſ. Scheni.* ix. i. ita ſonantibus בימי יוחנן כהן גדול שהיה אחר שמעון הצדיק שלח בירת דין ובקרו בכל גבול ישראל ומצאו שהכל זהירים בתרומה ומפרישין אותה אבל מעשר ראשון ומעשר שני ומעשר עני היו עמי הארץ מישראל מקבלין על עצמן ולא מפרישין אותן לפיכך גזרו שלא יהיה נאמן על המעשרות אלא אנשים נאמנין אבל עמי הארץ פירותיהן ספק ואין נאמנים לומר

לומר מעושרין הן וההוא נקרא דמאי והתקינו שלא יהיה אדם מפריש מן הדמאי אלא תרומת מעשר מפני שהוא עון מיתה ומעשר שני שאין בזה הפסד שהרי בעליו אוכלין אותם אבל מעשר ראשון ומעשר עני אין מפרישין מן הדמאי מפני שהוא ספק והמוציא לחבירו עליו הראיה לפיכך אומר ללוי או לעני הבא ראיה שאינו מעושר וטול מעשרות : *In diebus Jochananis Pontificis M. qui floruit post Simeonem justum* (quod auctore *Cesepb Mischnæ* ad differentiam alterius Simeonis additur , qui octoginta annos sacerdotio summo functus ac tandem Sadducæus factus fuerat) *emisit Synhedrium Magnum , ad inquirendum* (de decimis) *in singulis provinciis terræ Israelis , invenitque omnes , quoad separationem Thrumæ magnæ diligentes esse , verum decimam primam secundam & pauperis vulgus non separabat , sed sibi ipsi retinebat ; idcirco postea decretum erat , nullis in decimis tribuendam esse fidem , nisi hominibus fide dignis , fructus vero plebejorum seu vulgi semper pro dubiis habendos esse : quibus idcirco dicentibus , hi aut illi fructus sunt decimati , non habebatur fides , quorum inde fructus* דמאי dubii *vocabantur . Porro decretum fuerat , ne e re dubia separarent nisi Thrumam decimarum* (seu decimam ex decimis Sacerdotibus) *eo quod* (si segregatio ejus intermitteretur) *morte afficiebantur : similiter secundam quoque decimam* (ex Demai separare decreverunt) *nam inde dominis nullum accidit damnum , quippe qui eam ipsi comedunt ; sed decimam primam & pauperis e Demai vulgus non separabat* , quia dubium est , (impossibile enim erat Levitæ aut pauperi probare , hos fructus esse decimatos illos vero non , & juxta regulam Juris) actori incumbit probatio : *& ita consequenter Levitæ vel pauperi dicere poterat , proba mihi illos fructus non esse decimatos & tunc accipe decimas* . Hæc Maimon dilucide satis ex *Gemara Sota* , quem locum *Cl. Wagenseilius l. c. n. 4.* exhibuit , de hac historia refert.

XXII. Poterant quoque , qui decimarum solutionem declinare studebant , diversimode quoad Ezræ decretum (quod etiam a laudato Viro observatum est) excipere : si Levitæ exegerunt decimas suas primas , dicere poterant Ezram eos privilegio suo privasse : si Sacerdotes illas Levitarum , juxta Ezræ decretum postularunt , opponebant , nullo jure divino eos subnixos esse , dubitari omnino posse an Ezra id quod expressa Dei lege Levitis debebatur , Sacerdotibus concedere potuerit ; & quæ alia hujus furfuris sunt. Id saltem ex historia illorum temporum liquet , variis modis Judæos , nimium avaritiæ inhiantes , decimarum solutionem effugisse ; fraudis ejusmodi , procul dubio ad ea tempora referendæ , aliquam mentionem supra p. 91. fecimus , ubi diximus , quod si quis fructus suos non per ordinariam viam in domum intulisset , eos a decimis liberos esse , hinc fuisse tales , qui fructus per tecta aliaque loca , ne ad decimas tenerentur , intulerunt , locum ex *Gemara Babyl. Berachot fol.* xxxv. *col.* 2. ibi recitatum : totum heic inseremus : בא וראה מה בין דורות ראשונים לדורות אחרונים דורות הראשונים היו מכניסין פירותיהן דרך טרקסימן כדי לחייבם במעשר דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות דרך חצרות דרך קרפיפות כדי פטרן מן המעשר : *Veni & vide , quantum intersit discriminis , inter mores antiquorum & mores posteriorum . Antiqui fructus suos inferebant in ædes per illarum ostium , ut eos ad decimas de iis separandas , obligarent : at posteriores , inferebant illos per tecta , per atria , per peribola , ut a decimarum solutione eosdem immunes redderent* . O tempora o mores ! Prægnantem certe Synhedrium habebat causam , ut hisce pessimis dolis succurreretur , ejusmodi decretum publicandi.

XXIII. Licet vero de דמאי seu *rebus dubiis* , secundæ decimæ fuerint separandæ , attamen eædem leges ut in decimis ודאי seu *certis* , veluti quintæ partis in redemtione additio , remotio , comestio in luctu &c. observandæ non erant sed ab iis erant immunes ; ceu traditur *Mischna Demai* 1. 2. הדמאי אין אלא חומש ואין לא ביעור ונאכל באונן ונכנס לירושלם ויוצא ומאבדין את מעוטו בדרכים וליתנו לעם הארץ ויאכל כנגדו ומחללים אותו כסף על כסף נחשת על נחשת כסף על נחשת ונחשת על הפירות ובלבד שיחזור ויפדה את הפירות דברי ר' מאיר וחכמים אומרים יעלו הפירות ויאכלו בירושלם : *Decimis secundis dubiis in redemtione non additur quinta pars , neque in illis obtinet remotio* ביעור *a lugente comeditur . Hierosolymas illata , denuo effertur . Exigua ejus portio in itinere absumitur . Plebejo datur , ita ut juxta pretium ejus comedere possit . Profanatur mutando argentum argento , æs ære , argentum ære , æs frugibus ; adærationem quoque illarum frugum iterare potest juxta sententiam R. Meïer . Sapientes vero dixerunt , fruges Hierosolymas advehendas ibique comedendas* ; atque juxta hos quoque est הלכה *decisio* . Hæc tamen , uti pluribus in loco diximus , in secundarum decimarum certarum separatione exactissime erant observanda . Nominantur quoque *Mischna* De-

Demai. I. I. II. I. peculiares res & fruges, quæ a *Demai* liberæ vel obligatæ erant. Sed animus non eſt, omnia τῶ *Demai* jura prolixius congerere, quum iis parum vel nihil inſit utilitatis, & nonniſi ad ſpirituum defatigationem inſerviat. Integer Tractatus hac de re in *Miſchna*, דמאי ſeu *de rebus dubiis* inſcriptus, exſtat, ubi harum rerum curioſus, omnia ad ἀκμὴν uſque conſcripta deprehendet.

XXIV. Quamvis autem hocce decretum de rebus dubiis a Synhedrio publicatum fuerit, neutiquam tamen putandum eſt, non fuiſſe inter Judæos religioſiores, qui נאמנים במעשרות *fide digni eſſe de decimis*, ſtudebant: qui vero talis videri voluit, fidei ſuæ & legitimæ decimationis ſigna exhibere debuerat; de quibus *Maimon. Hilc. Maaſ. Scheni* x. I. ita loquitur: המקבל עליו להיות נאמן כמעשרות לא יהיו פירותיו דמאי צריך להיות מעשר את שהוא אוכל ואת שהוא מוכר ואת שהוא לוקח ואינה מתארח אצל עם הארץ וצריך שיקבל עליו דברים אלו ברבים וכשיבואו עדים נאמנים שקיבל דברים אלו ברבים ושהוא רגיל בהם תמיד הרי זה נאמן על פירותיו לומר מעושרין הן: *Qui in ſe ſuſcipit haberi fide dignus de decimis, ita ut fructus ejus non habeantur Demai, eum oportet, ut omnia quæ comedit, vendit & emit, decimet; neque apud plebejum hoſpitetur: oportet quoque ut has conditiones in ſe ſuſcipiat præſentibus pluribus & ut teſtes quoque fide dignos adducat ſe has conditiones publice in ſe ſuſcepiſſe. Quod ſi talis iſtas conditiones jugiter expleat, ecce tunc de fructibus ſuis habetur fide dignus. eique dicenti, eos eſſe decimatos, creditur.* Conf. *Miſch. Demai* II. 2. Sed quum de fructibus dubiis ſermo eſt, de quibus non conſtat, decimatine ſint vel non, tantummodo הפירות הנקחים מעמי הארץ *fructus a plebeio emti*, intelliguntur, uti explicat *R. Obad. de Barten. ad Miſch. Demai.* I. I. illorum enim fructus ſemper habentur Demai. Vocantur autem עם הארץ populus terræ, vulgus, illiterati, plebeii, qui exiguam vel plane nullam vel cognitionem vel curam legis habent, facientes quicquid lubet, *Maim. ad Miſch. Pirke Avoth.* v. 7. eos ita deſcribit: עם הארץ הוא איש שיש לו מעלות המדות אבל אין לו מעלות שכליות *plebejus eſt in quo quidam morum gradus ſed non intellectus ſunt;* tales quidem quædam ad terræ conſervationem agere poſſunt, unde *populus terræ*, vocantur; hinc peſſime apud Magiſtros, qui ſe nimium ſupra vulgus extollere ſolent, audiebant. His tamen apud Judæos pejor erat בור *tardus, ſtupidus, incivilis*, a quo nil quicquam boni provenire poſſe dicunt, quamvis & עם הארץ *populum terræ*, pium eſſe negent; ſic *l. c.* II. 5. legitur אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד: *Nullus Bur timet peccatum nec populus terræ eſt pius.*

XXV. Alia tamen ratio erat hominum literatorum, quos Judæi חברים & תלמידי חכם appellare ſolent, quique τῶ עם ארץ populo terræ, opponuntur; vid. *Miſch. Thaharot.* VIII. 5. Illi, utpote de quibus ſemper præſumitur, eos, pro notitia legis qua excellere debebant, accuratos divinæ legis eſſe obſervatores, & nihil quidquam ab homine de decimis ſuſpecto emtum, ſine decimarum ſeparatione comeſturos eſſe, illi, inquam, totaque eorum familia, de decimis fidedigni habebantur, de his irerum *Maim. l. c.* §. 2. כל תלמיד חכם לעולם נאמן אינה צריך בדיקה אחריו ובניו ובני ביתו ועבדיו (ואשתו) הרי הם כמוהו תלמיד חכם שמת והניח פירות אפילו באותו היום הרי הן בחזקת מתוקנין: *Omnis diſcipulus ſapiens (ſeu literatus) ſemper fide dignus habetur, neque ulla propterea opus eſt inquiſitione, liberi ejus & domeſtici, ſervi, etiam uxor* (in aliis editionibus ואשתו non legitur) *quoque habentur ut ipſe. Literatus ſi mortuus fuerit, reliqueritque fructus, licet illo ipſo die illati, tamen præſumuntur aptati.* Sed חברים ſeu *eruditis* non licet inſervire commeſſationibus aut conviviis plebejorum, niſi prius opera omnia prius fuerint decimata: idcirco, qui literatum apud plebeii menſam adminiſtrare videt, omnia decimata eſſe ſtatim præſumere poterat. Licebat quoque fructus dubios vendere vel tranſmittere literato, utpote qui nihil quicquam de iis comedet donec decimaverit, aut certus ſit eos eſſe a viro fide digno, qui de iis decimas jam ſeparaverit. *Ibid.* XI. I. obſervandum tamen eſt, ſi quis fructus emiſſet ad ſeminandum vel vinum aut oleum, pro medicamentis, ea decreto τῶ Demai non fuiſſe obnoxia.

XXVI. Varii inſuper ſunt caſus, in *Miſchna* & apud *Maimonidem* locis citatis legendi, ex quibus videri poteſt, quam accurate procedendum fuerit in ſciſcitatione rerum dubiarum vel certo decimatarum; paucos quoſdam recenſebimus. Si quis emiſſet fructus ab aliquo, qui non eſt fide dignus de decimis, atque eos decimare oblitus fuiſſet, interim tamen ingreſſum ſit Sabbathum, tunc apud venditorem percontatur, num fructus ſint decimati, ſi affirmaverit, fidem ei quidem adhibet, comeditque

de

de fructibus durante Sabbatho, eo autem præterito, non amplius de iis comedere poterat, donec separaverat decimas Demai; ipso enim Sabbatho & die festo decimare licitum non erat; hinc quavis Sabbathi vespera accurate inquirebant, num omnia, quæ Sabbatho consumturi erant, rite decimata sint; ut legitur *Misch. Schabbath.* II. 7. שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב עם חשכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר ספק אינה׃ חשכה אין מעשרין את הדמאי: *Cl. Schmidio* interprete: *Tria verba unicuique in vespera Sabbathi domi suæ dicenda sunt oborientibus tenebris: decimastisne? parastisne commistionem ciborum? accendite lucernam. Si dubium fuerit obortæ sint tenebræ nec ne, non decimare amplius licet, quod decimatum esse nondum constat*: conf. *Misch. Demai.* IV. 1. Quod si ita quis, cui alias de decimis non adhibetur fides, alium vel voto quasi obstringat, ut Sabbatho secum comedat, comedit quidem cum eo Sabbatho primo, non tamen altero nisi prius decimaverit, quod pridie Sabbathi hisce verbis exequitur: *Quicquid ego separaturus sum cras decimæ esto & reliquæ decimæ proximæ. Hoc quod constitui in decimas, pro illis fiat decimarum primitiæ, decimæ autem secundæ a septentrione sunto, vel ab austro atque adærando profanatæ*. Atque ita faciendum erat, quoties aliquis ad quemdam עם ארץ *plebejum vel alium* לא נאמן במעשרות *de decimis non fide dignum*, comessatum vocatus fuerit, atque de suo, pro valore ejus quod apud hospitem comesturus est, decimas separat.

XXVII. Eadem quoque ratio erat in emtione, quicunque enim supra recensitas conditiones ut pro fide digno habeatur, in se suscepit, ab homine de decimis suspecto aliquid emit, ille de eo nullum usum licite capere potest, donec decimaverit. Quod si quispiam ingressus fuisset in urbem aliquam, ubi neminem habet cognitum, & percontetur: Quis hac in urbe fide dignus? quis hic qui decimat? & quispiam ei respondeat: Ego; talis non habebatur fide dignus. Sin dixerit hic vel ille fide dignus est; tum talis habetur fide dignus, licet emturus eum non noscat; abit ad illum rogatque, quis hic veteres seu anni præteriti fructus vendit, (non postulat de hornis, quandoquidem fieri potuisset, ut ipsi tales, de quibus Omer nondum datus erat, venderet) respondent: ipse qui te ad me misit; utcunque videantur mutuam sibi gratiam rependere, habentur tamen fide digni. Demai. l. c. IV. 6. hoc modo omnes, qui legibus de decimis satis facere & suspecti non videri volebant, procedere debuerunt.

XXVIII. Observamus id tandem adhuc de Demai juribus, ea nonnisi fructibus terræ quam reduces e Babylone inhabitarunt obtinuisse, id quod *Maimon. Hilc. Maas. Scheni* XIII. 3. ex *Misch. Demai* I. 3. hisce verbis indicavit: כשגזרו על הדמאי לא גזרו אלא על פירות הארץ שהחזיקו בה עולי בבל כלבד שהוא כזיב ולפנים וכזיב עצמו כלחוץ וכל הפירות הנמצאות מכזיב ולחוץ פטורין מן הדמאי שחזקתן הפירות מקום שנמצאו בו: *Id quod decreverunt de Demai, non decreverunt nisi* (ut obtineat) *in terra, quam occuparunt reduces Babylone tantum; id est ab urbe Csibb & intra; ipsa autem urbs Csibb habetur ut extra terram sita. Omnes igitur fructus in Csibb & extra inventi a juribus τῦ Demai liberi sunt; habentur enim pro fructibus* (illius terræ) *ubi reperti sunt*. conf. *Exercit.* V. § 8. Et hinc quoque fructus, de quibus constat eos esse ex terra a reducibus ex Babylone possessa, in Syria inventi, de Demai tenebantur, ut & fructus in Tyrum translati, ob hujus urbis viciniam respectu terræ a Judæis tum inhabitatæ, sed non fructus a negotiatoribus Tyriis emti, decreto de Demai, subiecti erant, similis ratio erat Zydoniorum aliorumque vicinorum populorum.

EXERCITATIO DECIMA.

De Ritu decimandi animalia apud Judæos.

A R G U M E N T U M.

Duplex *de rebus decimandis* Lex, *Lex de* decimis animantium. *Quænam* animalia *decimanda*. *Quid significet* בקר *& unde derivetur. Vocis* צאן explicatio *ejusque* origo; *Latinorum* Armentum *&* Grex. *Animalia etiam* vitiata *decimanda*. *Quænam a decimis* libera. Gregum *ad decimationem* conjunctio. *Explicatur* רגל בהמה רועה. *De* milliaribus *Judæorum*. *Quid* פרסה Greges dispersi *quomodo* coacti. Modus *decimandis pecora*. *Quid* transire sub virga. Modus legitimus *bestias in decimatione* numerandi *& quomodo in recensione pecorum* adhibenda *fuerit* cautela; *etiam licebat* ordine retrogrado *numerare*. *Explicantur loca* Jerem. XXXIII. 13. Ezech. XX. 37. *ex ritu decimandi pecora*. *Decimationis hujus* tempus *erat circa tria* festa majora, *& ra-*

& ratio ejus ; *explicatur vox* פרום *de decimationis* tempore Mischinici inter se conciliantur. *Tempus* imprægnationis *&* partus *pecudum*. *Decimatarum pecudum* usus. *Nullum de iis habebant* Sacerdotes, *præcipuus erat* ut offerentur *ex iis* Sacrificia. *Pecora hæc* sacrificandi modus. Sparsio sanguinis. Manus *non erant* impositæ. *Mactationis* locus. *Sacrificia diversa*, diversis locis *mactata*. *Sacrificia ex decimis* sine libamine *oblata*. Caro *horum* quomodo, a quibus, quando *&* ubi *consumenda*. *De* tempore *&* personis *ad decimas pecorum obligatis*.

I. EX divinis illis quos Deus, summus ille Νομοθέτης de monte Sinai, Mosi tulit legibus, clare edocemur duplicem de decimis latam fuisse legem; unam nempe *fruges terræ* altera autem *animalia* decimanda præcipientem. Priorem in superioribus exercitationibus, cum prolixa omnium rituum expositione, explicuimus; nunc ad alteram eodem modo describendam, nos accingimus.

II. Præcipit autem illa quænam & quomodo animalia decimari debuerint, hisce concepta verbis : וכל בקר מעשר וצאן כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קדש ליהוה: *Et omnium decimarum boum & gregum, quæ transeunt sub virga, decimum quodque sanctum esto Domino*. Levit. xxvii. 32. Juxta hanc legem & quæ ex Judaicæ Antiquitatis scriniis petenda, dicendorum summam ad quatuor præcipuæ capita referre poterimus: i. Bestias decimandas recensebimus. ii. Decimationis modum describemus. iii. In ejus tempus inquiremus, & tandem iv. Usum bestiarum decimatarum indicabimus.

III. Primo itaque *bestiæ decimandæ* recensendæ veniunt; quales illæ fuerint ex loco Levitici jamjam recensito videre est, nominantur autem ibi duo bestiarum genera vocibus בקר & צאן. Ut autem hisce vocabulis aliquantulum immoremur operæ pretium fore putamus, quippe ex eorum accuratiori scrutinio, in cognitionem bestiarum decimatarum eo facilius pervenimus. Quoad vocem בקר denotat ea in sacris *armentum majusculum seu pecus bovile*, tum masculini, tum fœminini sexus : Ita Levit. iii. 1. *Quod si sacrificium pacificum oblatio ejus erit, quum* מן הבקר *ex bobus offert, sive marem sive fæminam*. Unde Deut. xxxii. 14. חמאת בקר *lactis bovis* & ii. Samuel xvii. 29. שפות בקר *casei bovis* id est vaccæ mentio fit; unde etiam עגל & פר vocantur בני בקר ut Levit iv. 14. פר בן בקר לחטאת cap. ix. 6. עגל בן בקר לחטאת Ezech. xlvi. 6. & passim alibi. Sed i. Sam. xiv. 32. mentio fit בקר ובני בקר ubi prius pro genere masculino & posterius pro fœminino sumendum, censeo. Habet insuper hæc vox id peculiare, quod adinstar nominis collectivi pluraliter construatur, ut Num. vii. 3. שני עשר בקר *duodecim boves*; conf. ibid. v. 17. בקר תמימים Ezech. xlvi. 6. vide etiam i. Reg. vii. 25.

IV. Quænam autem hujus vocis sit radix, inter Philologos non convenit sunt qui derivant ab Hebræorum בקר *quærere, inquirere* notante; ubi iterum id quidam referunt ad *pastorem*, quippe cujus inquisitione & cura boves opus habeant. Alii referunt ad *boves*, ac si ipsis commune esset, quod alter alterum quærat & mugitu pium affectum testetur. vid. Sam. vi. 12. Tandem sunt, qui eam ab Arabico بقر *incidere* deductam volunt ; quia شق الارض بالحراثة *terram arando proscindit*. Vid. etiam quæ ex *Damir* Scriptore Arabe protulit *Cl. Bochartus Hieroz. L.* ii. *c.* xxviii. *p.* 280. idem quoque ex hac voce בקר Latinorum *Vacca* derivatum fuisse autumat; sed *Cl. Majus in Append. ad Lexic.* Cocceji, *pecoris* vocem, mutato b. in p. deducit ; sed judicium sit penes lectorem.

V. Ad alterum, quod decimandum erat, animantium genus exprimendum sacer scriptor voce צאן utitur, quæ ex usu sacro pecus minusculum *oves* nimirum & *capras* denotat: ut Genes xxxviii. 17. Mittam hædum caprarum מן הצאן conf. cap. xxvii. 9. & præsertim Levit. i. 1. ubi dicitur, quod si cui placuerit offerre מן הצאן ex *pecore minuto*, *ex ovibus aut ex capris offeret*. Unde *R. David Kimchi in libro Radicum* dicit : הבהמה הדקה הכבשים והעזים יקראו צאן בעם בלל בלם *pecus minutum, oves nempe & capræ generali nomine* צאן *vocantur*. Et *Abarbenel Præf. Comment. in Leviticum* : הצאן והרחלים כוללית לכבשים ולעזים : *voces* רחלים & צאן *tum oves tum capros in se comprehendunt*. Commode itaque vox צאן per *gregem ovium & caprarum* vertitur, quemadmodum altera vox בקר de armentis boum &c. sumitur, unde in sacris ad utrumque bestiæ genus indicandum conjunguntur. Atque ita ferme Latini gregem ab armentis distinguunt: ut *Virg.* iv. *Georg.*

> *Hæc satis* armentis *superat pars altera curæ*,
> *Lanigeros agitare* greges, *hirtasque capellas*.

Et Ovid. iv. *Metamorph.*

Mil-

Mille greges *totidemque* armenta
per herbas pascebant.

Occurrit tamen etiam, ubi vox צאן ut *ovem* ſpeciatim ſignificans, diſtinguitur a עזים *capris*, ut 1. Sam. xxv. 2. Habet inſuper hæc vox id commune cum בקר quod ceu nomen collectivum pluraliter quoque conſtruatur, ut צאן עשׂוית 1. Sam. xxv. 18. צאן אבודות Jer. L. 6. ita Exod. xxii. 1. ארבע צאן legitur. Vid. præterea Ezech. xxxiv. 12. Neh. v. 18.

VI. Quod tamen ad hujus vocis originem attinet, ſunt qui eam a Radice יצא *exire*, quemadmodum Græcorum πρόβατον a προβαίνω, derivant; alii tamen ex eo, quod iſta vox Num. xxxii. 24. & Pſalm. viii. 7. ſcribatur & צנה

צנא eam ab Arabico صني vel صنا *ſobolescere, fœtificare & fœcundum eſſe* ſignificante, deſcendere velint, quandoquidem ovis ut pecudum pene fertiliſſima in ſacris audiat, ut Pſalm. cxliv. 13. Lxv. 14. & alibi videre eſt: unde etiam ad ovium fœcunditatem exagerandam, *Homerus Odyſſ.* δ *de Lybia*, canit:

> Τρὶς γὰρ τίκτει μῆλα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν.

Ter enim (ibi) *pariunt oves in anno perfecto. Arias* צאן dici putavit a Syro ܓܠܕ *frigere*, quia nullum aliud ſit animal tam algoſum ac ovis, quo de etiam *Virgilius*:

> *Et multa duram ſtipulas filicumque maniplis*
> *Sternere ſubter humum, glacies ne frigida lædat*
> *Molle pecus.*

Sed derivatio hujus vocabuli ab Arabica lingua petita, magis nobis arridet. Plura iterim legi poſſunt apud *Cl. Bochartb. l. c. P.* ii. *l.* ii. *c.* xliv. *p. m.* 432. *c.* xliv. *p.* 510.

VII. Ex duabus hiſce hactenus explicatis vocibus, quænam ex divini Legislatoris mente beſtiæ decimandæ fuerint, ſatis liquet; pecus nempe bubulum, ut boves, vaccæ, & oviarium, id eſt, oves & capræ &c. Neque aliter ſentiunt Judæorum Magiſtri, ſic enim horum facile princeps *Maimon. in Hilc. Becoroth.* viii. 1. מצוה להפריש מעשׂרה מכל בהמות טהורות שילדו לאדם שנה ושנה ואין מצוה זו נוהגת אלא בבקר ובצאן בלבד שנאמר כל מעשר בקר וצאן וגו׳ *Præceptum eſt ſeparandi decimam ex omnibus beſtiis puris, homini* (Judæo) *natis, ſingulis annis & præceptum hoc nonniſi in bobus & ovibus valet. Q. D.* (Levit. xxvii. 32. & omnem decimam bovis & ovis. Exinde autem, quod *Miſchinici* horumque imitatores, hanc decimam מעשר בהמות *decimam beſtiarum*, vocent, concludendum non eſt, eos, nomine hoc generaliori, plures beſtias decimandas ſtatuere; quum ex ultimis *Maimonidis* verbis ſatis appareat, eam ſolam ad boves & oves eſſe reſtringendam. Eodem modo *Miſch. Becoroth.* ix. 2. traditur. מעשר בהמה נוהג בבקר ובצאן *beſtiarum decima nonniſi in bobus & ovibus obtinet.*

VIII. Omnia ergo hujus generis animalia decimationi ſubjecta erant, bona fuerint ſive mala, de quo ne inquirendum quidem erat, & hinc oportebat ut הכל נכנס לדיר להתעשר *omnia intrent ſtabulum, ut decimarentur. l. c.* §. 4. ad quæ verba *R. Ob. de Bartenora*, ſic commentatur הכל לאתויי רבע ונרבע ומוקצה שהפרישוהו למקריבו לעבודה זרה ונעבד שעבדו הבהמה עצמה ואתנן זונה ומחיר כלב וטומטום ואנדרוגינוס שכל אלו אף על פי שהם פסולים לקרבן נכנסין לדיר להתעשר וכיון דלא הפקירה תורה בבעל מום לגבי מעשר כדכתיב לא יבקר בין טוב לרע: *Miſchna dicit omne intrat ſtabulum, ad includendum omne quod more quadrupedum init & initum eſt: & quod deſtinatum ad ſeparandum illud ad idololatriam aut quod jam cultui iſti inſervivit & donum meretricis & pretium canis & obturatum & androgynus, hæc omnia etſi ſint inepta ad ſacrificandum, nihilominus intrare debent ſtabulum ad decimandum, quandoquidem nihil cautum eſt in lege, de eo quod vitium contraxit de decimis, juxta id quod* (l. c.) *dicitur*: non diſquirat inter bonum & malum.

IX. Sunt tamen quædam ex his animalibus, quæ *Miſchna l. c.* a decimis libera pronuntiat: כל נכנס לדיר להתעשר חוץ מן הכלאים והטרפה ויוצא דופן ומחוסר זמן ויתום איזהו יתום כל שמתה אמו או שנשחטה *Omnes* (boves) *bovile intrare debent, ut decimentur; excipiuntur miſcellæ ſeu bigeneres, diſcerptæ, egreſſæ per latus* (matris) *temporis indigentes & orphani; ſed quodnam eſt orphanum? cuius mater mortua ſeu mactata*, dum naſceretur, ut addit *Maimonides*. A decimis quoque pecorum emtum & dono datum liberum eſt; in *Miſch. l. c.* §. 3. הלוקח או שניתן לו מתנה פטור מעשר בהמה *quod emtum eſt vel dono datum id liberum eſt a decimis.* Quod quomodo intelligendum *Maim. Hilc. Becherot.* viii. *circ. fin.* ita explicat. אין הלוקח פטור אלא אם כן נלקח אחר שנראה להתעשר לפיכך הליקח טלאים בתוך שבעה ימי הלידה כשיגיע זמנם

וסנגם חייב לעשרן שכיון שאין מחוסר זמן ראוי להתעשר הרי זה כמי שלקח עוברים ונלדו ברשותו : *Bestia emta non libera est a decimatione, nisi tum emta sit, quando jam idonea fuit, ut decimaretur: idcirco si quis emisset agnos, intra septem a partu dies, illi tenentur ad decimandum, quandoquidem tum quando eos tempus adhuc deficit, quo idonei fiunt ut decimarentur, perinde foret, quasi fœturæ in matrum alvo emtæ & deinceps in potestate sua editæ fuissent.* Ita quoque bestiæ dubiæ, a decimatione immunes habentur, de quibus iterum *Maimon. l. c.* כל בהמה שהיא ספק אם בת מעשר היא אינה בת מעשר הרי היא פטורה מן המעשר לפיכך טלאים שנתערב בהן יתום או לוקח וביוצא בהן הרי כולן פטורין מן המעשר שכל אחד מהן ספק הוא : *Omnis bestia, quæ dubia est, sive decimanda vel non decimanda, libera est a decimatione; quapropter si quibusdam agnis permixtus sit orphanus aut bestia emta & his similis, omnes liberæ sunt a decimatione, quia dubium est de singulis:* non enim certo constat qualisnam inter agnos istos sit orphanus, orphanus autem quemadmodum diximus immunis est a decimis ut & agni emti.

X. Hactenus de bestiis decimandis, tum ex lege divina tum Judæorum monumentis diximus: sequitur jam, ut juxta methodum nobis præscriptam, *modum* decimandi explicemus: antequam autem omnes ejus ritus accuratius describere aggredimur, præmittenda nonnulla erunt, de conjunctione dissitarum gregum, ad decimationem. De ea Mischnici *Tract. Bechorot.* IX. 2. hæc tradunt: מעשר בהמה מצטרף במלוא רגל בהמה רועה וכמה היא רגל בהמה רועה ששה עשר מיל היה בין אלו ואלו שלשים ושנים מיל אינה מצטרפין היה לא באמצע מביא ומעשרן באמצע : *Decimæ bestiarum conjunguntur juxta plenitudinem pedis pecoris pastoris. Quantus autem est pes pecoris pedis pastoris? Sedecim milliarium. Si vero inter unum & alterum* (pastorem) *sint triginta duo milliaria, non conjunguntur: si habeat* (bestias) *in medio, adducit decimatque in medio?* Quid vero proprie sit, *plenitudo pedis pecoris pascentis* discere possumus ex *Comment. R. Obad. de Bartenora*: כמו שיכולה להשתמר ברועה אחד בשהבהמה רועה ומתרחקות זו מזו והיינו שש עשרה מיל ובהכי שלטא עינא דרועה : *Quousque ab uno pastore bestiæ pascentes custodiri possunt & quousque sese diffundunt, ejusmodi vero spatium sexdecim milliarium est, quoniam eo dominantur oculi pastoris;* hoc est, visu suo eo pertingit pastor: Eadem leguntur apud *Raschium ad h. l. Mischnicum.*

XI. Certe plus quam lynceos, Hebræorum pastores habuisse oportet oculos, si iis adusque XVI. milliarium spatium pertingere potuerunt. Sed quis non videt alia heic intelligenda esse milliaria, quam vel Germanorum vel Helvetiorum sunt. Habebant autem Judæi duplicis generis *milliaria*, alia *majora* alia *minora*: Mil *minus* constabat mille cubitis, *majus* autem bis mille; פרסה vero octo mille cubitis; unde conficitur מיל quartam τῆς פרסה esse partem. Sic etiam *Maim. Hilcot. Thephiloth. cap.* IV. אם היה בינו ובין המים ארבע מילין שהם שמונת אלפים אמה : *Si inter ipsum & aquam quatuor sint milliaria, quæ* VIII. *mille cubitis constant.* Sedecim itaque milliaria, quousque, ex Rabbinorum sensu pastorum oculi dominabantur, conficere quatuor פרסאות seu 32000. cubitos, clare patet; hinc parosa propemodum, cum milliari Germanico conveniret: adeo vero incredibile non est, ad IV. usque milliaria visu pertingere, præsertim quum consideretur, pastores greges suos in loca montana ad eos pascendum ibi, duxisse: quod adhuc in alpibus patriis observari potest, de quorum apicibus, nisi altiores obstent montes, ad IV. etiam milliaria facile prospicitur.

XII. Redeamus e diverticulo in viam. Qui itaque, diversos greges per sexdecim milliaria ab invicem separatos habet, illos in medio conjungere atque in unum stabulum cogere debebat: Sic enim *Maimon. Hilc. Becoroth.* VII. *post init*: היו שלשה עדרים בין כל אחד ואחד י״ו מיל הרי שלשתן מצטרפין כיצד היו תשעה מכאן ותשעה מכאן ואחד באמצע הרי שלשתן מצטרפין לדיר להתעשר : *Si quis habeat tres greges, qui singuli* XVI. *milliaribus distant; tunc omnes tres conjunguntur. Quomodo? si novem* (pecora) *habebat hic & totidem illic, unum autem in medio, tunc omnia in unum stabulum, ut decimarentur, conjunguntur.* Quod si autem quis pecudes in diversis locis, ultra XVI. milliaria a se distantibus, habeat, non tenebatur eas in unum stabulum cogere, & longius dissitæ immunes erant a decimis, *idem l. c.* אינה צריך לצרף כל בהמה שנולדה ברשותו לדיר אחד אלא מצטרף כל עדר ועדר לבדו היו לו ה׳ טלאים בירושלים וחמשי טלאים בנבו אין מצטרפין וכלן פטורין מן המעשר וכמה היה בין אלו לאלו ויצטרפו י״ו מיל : *Non necesse est conjungere omnes bestias, in sua potestate natas in unum stabulum, sed quivis grex singulatim conjungi*

jungi poteſt : Igitur ſi quis babeat quinque agnos Hieroſolymis totidemque in Aco, bi non conjunguntur , ſed liberi ſunt a decimatione ; non enim aliter conjungendi ſunt , niſi non ultra ſexdecim milliaria ſeparati ſint . Urbs hæc *Aco* de qua Jud. I. 31. poſtea appellata Ptolemais, erat maritima Galilææ in magno campo ſita , montibuſque circumdata , plus quam XVI. milliaribus ab Hieroſolymis diſtabat ; Vid. *Joſeph. de B. J. L.* II. *c.* XVII. *p.* 790. Sed de diverſis & per Jordanem ſeparatis gregibus , diſputatur apud Rabbinos : ſententia *R. Mejer Miſch. Becor. l. c.* hæc eſt : רבי מאיר אומר הירדן מפסיק המעשר בהמה : *Rabi Mejer dicit , Jordan dividit , quoad decimationem beſtiarum* ; hoc eſt, interprete *R. Obad. de Bartenora* : שאם היו לו חומש מכאן וחומש בהמורה מכאן וירדן באמצע אין מצטרפין ופטורות : *Si quis babeat quinque beſtias eis & totidem trans jordanem , ſic ut Jordan ſit in medio , eas conjungere non tenetur ſed liberæ ſunt* . Verum in *Gemar. Babyl. Bechorot. ſol.* LV. *col.* I. ita quidam limitat : א״ר אמי לא שנו אלא שאין שם גשר אבל יש שם גשר גשר מצרפן : *Dixit R. Ammi* , (verba R. Mejer) *aliud nihil velle , quam ſi nullus ſit pons , ſi autem ſit pons , pontem omnino conjungere beſtias*. Plura ibi videri poſſunt , quæ prolixius circa hanc quæſtionem diſputantur . Saltem juxta ſententiam Rabi Mejer , commentatores Miſchnici , *Maimon* & *Bartenora* , non decidunt ; forſan illi verba *R. Mejer* , non cum limitatione a *Rabbi Ammi* prolata , ſed ſicuti jacent , conſiderarunt . Hæc autem de gregum conjunctione , ante decimationem erant obſervanda .

XIII. Nunc ad ipſum decimationis *ritum* plenius deſcribendum pervenimus. Ille autem Levit. XXVII. 32. per עבר תחת שבט *tranſire ſub virga* , deſcribitur . Pauca verba , quorum tamen ſenſum Judæorum Magiſtri , prolixius nobis exponunt . Ita enim *Miſchnici Tract. Becoroth.* IX. 7. ritum , pecora decimandi , deſcribunt : כיצר מעשרן כנסין לדיר ועשה להן פתח קטן כדי שלא יהיו שנים יכולין לצאת לאחר ומונה בשבט אחד שנים שלשה ארבע חמשה ששה שבעה שמונה תשעה והיוצא עשירי סוקרו בסקרא ויאמר הרי זה מעשר : *Quomodo* (animantia) *iſta decimant? cogunt ea in ſtabulum , faciuntque in illo oſtium parvum , ne accidat , ut duo ſimul exire poſſint , numerantque virga ; unum , duo , tria , quatuor , quinque , ſex , ſeptem , octo , novem , decimum quod exit minio tingunt dicendo: Ecce bæc eſt decima*. Ut autem hæc animantia eo libentius & ſine ulla coactione exirent , eorum matres extra ſtabulum ſiſtebantur , quorum planctu mota egrediebantur : ſic enim *Rambam Hilc. Bechor.* VII. *poſt. init.* ſcribit : כונס כל הטלאים או כל העגלים לדיר ועושה לו פתח קטן כדי שלא יצאו שנים כאחר ואמותיהן מעמיר מבחוץ והן נועות כדי שישמעו הטלאים קולן ויצאו מן הדיר לקראתן שנ׳ כל אשר יעבור תחת השבט שיעבור מעצמו ולא שיוצאו מידו : *Cogit agnos decimaturus , aut vitulos intra ſtabulum , facitque ibi oſtiolum ne duo ſimul exeant : matres autem eorum ſiſtebantur extra , quæ plangebant ut ex auditu earum vocum e ſtabulo exeant* ; Q. D. omne quod tranſit ſub virga : *boc eſt , ut illi ipſi tranſeant , non vero manu tracti egrediantur*. Mirum adeoque eſt *Cl. Goodvvin. in Moſ. & Abar. L.* VI. *cap.* III. ex *Jarchio* & *Maimonide* , ſcribere , canes ante oſtium ovilis ſtetiſſe , ut oves audientes ipſorum latratus ordine prodeant ; ſed de hiſce canibus neuter (neque alii ex Judæis) ne γρῦ quidem memorant , ceu jam allata *Maimonidis* verba , teſtantur ; neque aliter *Jarchius* (cujus commentarios in Pentateuchum *Ampliſſimus Breithauptus* , Celebris ille *Joſephi Gorionidis* interpres , latina veſte indutum , publico haud ita pridem communicavit , qui etiam nullius variantis lectionis in Jarchii commentariis , quas ex probatioribus codicibus , magna diligentia collegit , mentionem fecit) qui in his ritibus cum ceteris conſentit , ſed hunc errorem jam notavit *Cl. Hottingerus in notis ad Goodvvin. p. m.* 874.

XIV. Atque hunc numerationis ritum adeo neceſſarium perhibent Judæi , ut eo rite non adhibito , decimationem ne quidem legitimam , cenſeant ; ſic ſi quis ex grege ſuo centum ovibus conſtante , decem , ſed non ſolenniter numeratas , ſegregaſſet , eæ pro decimis non habebantur , de quo *Miſch. loc. cit.* ita fatur היה לו מאה ונוטל עשרה ונטל אין זה מעשר *ſi quis babeat centum* (oves) *vel decem de quibus unam* (neglecta recenſione) *ſeparavit , bæc non babetur pro decima*. Ad quæ verba *Rabi Obad. de Barten.* ita comentatur בלא מנין אין זה מעשר דכתיב העשיר והיה קדש ואין זה עשירי *ſi nempe ſeparaverit non vero numeraverit , non eſt decima* Q. D. Decimum ſanctum eſto ; *bæc autem non eſt decima* , quia non numeravit . Licet autem quandoque accidat , ut beſtias neque baculo minio tincto coloraverit , neque virga numeraverit , ſed modo ſtantes vel cubantes decimaverit , hæc decimatio legitima habebatur ; ſic

denuo

denuo *Mischna l. c.* לא סקרו בסקרא ולא מנאם בשבט או שמנאם רבוצים או עומדים הרי אלו מעושרים: *Quod si non signaverit minio, neque virga numeraverit, aut numeraverit cubantes vel stantes, ecce eæ decimatæ habentur.* Hocce modo omnes bestiæ in stabulum coactæ numero recensendæ & decimandæ erant, donec pauciores quam decem (qui numerus ad decimanda pecora idoneus erat) restant; & quamvis quis novisset quasdam superfuturas, nihilominus omnes in stabulum erant cogendæ; *Maim. l. c.* VII. *fin.* הכניס כל הצאן או הבקר לדיר והתחיל למנות ולקדש עשירי עד שנשאר בתוך לדיר פחות מי' הרי זה מניחן לגורן אחר ואף על פי שהוא יודע שאלו ישארו במניין חיים להכניס הכל לדיר והנשאר ישאר: *Coactis ita ovibus aut bovibus in stabulum, incipit numerare & sanctificare decimam, donec restent in stabulo pauciores, quam decem, seponendæ ad aliam aream. Et illis, quæ postea prognatæ sunt conjunguntur, decimanturque omnes in area proxime insequente; quamvis etiam scivisset aliquas fore reliquas in numerando, tamen omnes in stabulum cogere tenebatur* &c.

XV. Sed in numerandis his animalibus decimandis exacte procedendum, omnisque adhibenda erat cautela, ne in recensione errorem quendam committat; ne nempe, si duo ex stabulo prosiliant ut unum, aut octavum decimum vel duodecimum, decimum numeret. Qua de re audire lubet *Maim. l. c.* VIII. I. הסכניס צאן לדיר והתחילה לצאת אחד אחד והוא מונה כמו שבארנו וטעה במנין וקורה לשמיני או שלטטה ממנו עשירי או שקרא לשנים עשר או שלמעלה ממנו עשירי לא נתקדשו: *Ex quo pecudes jam coactæ sunt in stabulum, eæque jam singulatim egredi cœperunt, numerat eo, quo exposuimus modo; si vero in recensendo erraverit, & octavam vel inferiorem aliquam numero, decimam; aut duodecimam sive superiorem quandam numero, vocaverit decimam, eæ non habentur consecratæ.* Aliter tamen constitutum est, si numerans nonam decimam, aut decimam nonam, vel undecimam decimam nuncupaverit, tum enim omnes consecratæ habebantur: קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי בין בטעות בין בכוונה שלשתן מקדשין: *Si nonam decimam aut decimam nonam, vel undecimam decimam, sive per errorem sive de industria vocaverit, tamen omnes tres consecratæ sunt*, & pro decimis habentur. *ibid.*

XVI. Harum vero per errorem decimatarum pecudum singularis erat ratio; etenim eæ partim vitio affectæ comedi, partim in sacrificium pacificum offerri poterant; quod *Maimonid.* verbis describemus: והיאך דינם התשיעי אינה קרב אלא יאכל במומה והעשירי מעשר והא' עשר יקרב שלמים וטעון נסכין כשלמים ואינה עושה תמורה מפני שהוא עצמו כתמורה בסרה רברים אומרים כשהירה המנרה הוא בעל הבהמות שליה לעשרה לו וטעה בין בתשיעי בין באחד עשר אין מתקדש אלא העשירי הודאי בלבד שלא עשאהו שליח לטעות ולהפסיד אלא לקדש כראוי: *Harum pecudum* (nempe per errorem decimatarum) *hæc sunt jura: Nona non afferebatur in sacrificium sed vitio affecta comedebatur; decima autem habebatur pro decima; verum undecima offerebatur in sacrificium pacificum, additis libaminibus in pacificis addere solitis, nullamque fecit mutationem, quoniam illa per se jam erat mutata. Sed quomodo hæc verba dicta sunt? quando ille qui numerat, ipse pecudum sit possessor; si vero substituerit legatum aliquem, qui suo nomine decimaret, & ille, sive in nona sive in undecima erraverit, consecratæ non habentur, nisi tantum illa, quæ certo decima est; quia non ea intentione legatum substituit, ut erret in recensendo, sibique consequenter noceat, sed ut rite consecret.* Vide etiam *Mischna Becoroth.* IX. 8. ubi ejusmodi Regula Generalis, de erronea numeratione traditur: כל שלא נעקר שם עשירי ממנו אין אחד עשר מקודש *a quacunque bestia non eradicatum nomen decimæ, undecima non habetur consecrata;* hoc est quando decima sola exiit, eam etsi non vocaverit decimam, sed undecimam denuo vocarit decimam, undecima consecrata non est, sed decima per se consecratur licet eam non vocaverit.

XVII. Juxta hunc quoque canonem, bestiæ, ordine retrogrado numerari poterant; ut si quis primam decimam & hanc primam dixerit, ejusmodi recensio rata habebatur. *Maim. l. c.* מנאן למפרע כגון שיוצא ראשון ואמר עשרה ויוצא שני ואמר תשעה עד שיוצא העשירי ומונו אחד הרי זה קודש שהעשירי מאיליו נתקדש *Si quis pecudes præpostere numeraverit v. g. quando exierit prima, & decimator dixerit, decima; secunda, dixeritque nona; tandem exeat decima, quam numerat pro prima, ecce ea est sancta, ut decimæ, quoniam decima per se consecrata.* Possemus adhuc plura alia de exacta recensione in decimatione observanda proferre, sed quia nimis prolixa & nullius utilitatis fore puto, malo iis supersedere: qui vero curiosior erit, commentatores Mischnicos *Maimonidem*, *Bartenoram*,

ram, *Jom Tobbum*, ad *Misch. Bechorot*; præsertim autem *Gem. Babylon. Bechorot. fol.* LX. *col.* I. evolvere poterit. Id unicum adhoc ex *Maimonide l. c.* addimus: היה מונה והפסיק המניין מפני חבירו שדיבר עמו או שחשכו לילי שבת הרי זה חוזר ומשלי' מניינו אחר: *Si numerans, in numeratione sua propter confabulationem cum socio aut adveniente vespera Sabbathi impeditus fueris, ille denuo decimationem instituit & postea absolvit.*

XVIII. Hosce vero ritus, in pecorum decimatione accuratissime observandos, phrasi עבר תחת השבט *transire sub virga*, indigitatos fuisse, Judæi tradunt, ex quibus quoque duo alia Sacræ Scripturæ loca explicare solent. Prior exstat Jerem. XXXIII. 13. *In civitatibus montanis, in civitatibus humilis loci & in civitatibus australis plagæ & in terra Benjaminis, ac in locis circumjacentibus Jeruschalaim, denique in civitatibus Jehudæ:* עד תעברנה הצאן על ידי מונה אמר יהוה: *Adhuc transibunt greges opera numerantis, ait Dominus.* Alter Ezech. XX. 37. והעברתי אתכם תחת השבט והבאתי אתכם במסרת הברית: *Et transire faciam vos sub virga, ut inducam vos ad exhibitionem fœderis.* Quibus in locis, ad ritum decimandi pecora jam explicatum, respici, multi præprimis Judæi putant; hoc modo *R. David Kimchi* Ezechielis locum explicat. Alii tamen, quos inter est *Cl. Bochartus Hieroz. P.* I. *Lib.* II. *cap.* XLIV. *p.* 459. iis verbis numerationem a villico præsente domino institutam, quum pecudes caulam ingrediuntur, indicari existimant; solebant enim qui accurati erant, pecus bis quotidie, mane nempe, dum ad pascua vadit & vespera dum inde revertitur, numerare, quemadmodum *Servius* ad illud *Virg. Eclog.* III.

> Bisque die numerant *ambo pecus alter & hœdos.*

tradit. Hinc laudatos vir, quique ipsi assentiuntur, locis citatis etiam illo Levit. XXVII. 32. non ad pecoris enumerationem ab decimarum exactore facta, sed potius ad illam armentorum & gregum numerationem, quando illorum numerus domino præsente subducebatur respici, volunt & tum oves sub virga transire dici, quando eas pastor in ovile ingredientes extrema virga tactas, recensebat; atque ita vocem שבט pro uno ex כלי הרועים *vasis pastorum*, ut aliquoties in sacro Codice, quod alias nomine מקל venit, sumunt.

XIX. Postquam hucusque de bestiis decimandis, deque eas decimandi modo, sufficienter, ut putamus, diximus, nunc

ad decimationis harum *tempus*, qua nempe anni parte fieri censueverit, pergimus. Id autem R. Aquiba *Misch. Bechor.* IX. 5. ita definit: שלש גרנות למעשר בהמה בפרס הפסח בפרס העצרת בפרס החג: *Tres areæ sunt ad decimanda pecora, in dimidio festi Paschatis, dimidio festi Pentecostes & dimidio festi Tabernaculorum.* Conf. *Misch. Schekalim* III. I. quamvis alii sint; qui tempora aliter definiverunt, hæc tamen R. Aquibæ sententia ceteris omnibus prævaluit. Ut autem hocce decimationis tempus rectius cognoscatur, observari debet; solitos fuisse Judæos per XXX. ante tria solemniora festa dies, jura ritusque horum festorum tractare, cujus medium tempus, hoc est, quivis XV. dies hæc festa præcedens פרס seu פרוסה vocabant; uti id explicat *R. Obad. de Barten. ad l. c.* ט״ו יום קודם המועד קרי פרס המועד לפי של' יום קודם הרגל שאלים ודרשים בהלכות הרגל ופרס הוא לשון פרוסה דהיינו חצי *Decimus quintus dies ante festum vocatur dimidium festi; XXX. enim diebus ante quodvis solemne festum de constitutionibus festi disputare & disquirere solebant & media eorum pars vocatur* פרוסה *quod est dimidium.* Notanda hic est *Cl. Othonis* hallucinatio, vocem פרוכה in versione *Tr. Schekal. l. c. per semestre spatium*, contra omnem authoritatem vertentis.

XX. De tribus autem hisce bestias decimandi aeris, & ratione quare ad dicta tempora definitæ, clarius *Maimon. Hilc. Bechor.* VI. 8. exprimit: קבעו חכמים שלשה זמנים בשנה למעשר בהמה ושהגיע זמן מהן אסור לו למכור או לשחוט עד שיעשר ואם שחט הרי זה מותר ואלו הן השלשה זמנים ביום ט״ו קודם הפסח וביום ט״ו קודם העצרת וביום ט״ו קודם החג וכל זמן מאלו נקרא גורן מעשר בהמה נמצאת אומר שהגרנות של מעשר בהמה ביום אחרון מחדש אדר וביום ל״ה מספירת העומר וביום אחרון מחדש אלול ולמה קבעו הגרנות בימים אלו כדי שתהיינה הבהמות מצויות לעולי רגלים שאף על פי שמותר למכור קודם שיעשר ויעשו הסצורה: *Sapienses triplex tempus, quo bestiæ decimarentur, determinarunt, quo accedente eas neque vendere neque mactare fas erat, priusquam decimarentur, quamvis si aliquam antea mactasset, ea ad cibum uti licebat. Tria autem illa tempora hæc sunt: dies* XV. *ante Pascha*, XV. *ante Pentecosten*, XV. *ante festum Tabernaculorum, & unumquodque horum temporum, area decimationis pecudum vocabatur. Incidebant autem istæ areæ decimandi pecudes, in ultimum diem mensis Adar*, XXXV. *diem post libatum manipulum novarum frugum & diem ultimum mensis Elul. Quod autem illæ*

areæ in hasce dies constituerentur, hæc ratio est, ut copia pecudum suppeteret iis, qui celebraturi solemnia festa Hierosolymas ascendebant: Licet enim pecudes, ceu ante dictum, venire prius, quam decimarentur fas esset, tamen unumquemque, ne pecora sua nisi rite decimata produceret, religio officii deterrebat. Quod autem hæc tria tempora decimationis גרנות vocentur, id fit respectu habito, ad *aream* frumenti terræ decimandi, quemadmodum enim, postquam area proventus decimandi accessit, de eo edere, donec decimaverant non licuit, ita quoque tribus istis temporibus, quibus bestiæ decimandæ, eas vel vendere vel mactare, quamvis liceret, non solebant, quia plerique præceptis Dei satisfacere malebant, quamprimum tempus advenerat, maxime quum id sine damno fieri potuerit, ipse enim dominus has decimas comedebat, ut inposterum pluribus dicemus. Vid. *Gem. Hierof. Rosch Haschan. fol.* LVI. *col.* 4. *Hierof. Sekal. fol. m.* VI. *f.* 2. *Gemara Babylon. Bechoros.* LVIII. I.

XXI. Ceterum aliud & nonnisi unicum decimationis pecudum tempus constitutum legitur *Misch. Rosch Hasch.* I. I. באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה *Primo die mensis Elul novus annus est pecora decimandi.* Quæ verba illis ex *Tract. Bechor.* allatis contrariari videntur: *Cl. Hotting. ad h. l.* notat: *At forte aliquis dicet, quomodo ergo loca ista sunt concilianda, nam contrariari ista videtur; sed facillimo negotio hæc expediri possunt, nam in hac nostra Misna agitur de anni principio pro pecudum decimatione, hoc est de natis in isto anno, quia, ut Bartenora annotat,* אין מעשרין מן הנולדים בשנה זו על הנולדים בחברתה: Non decimabant natas istius anni cum natis anni sequentis: *Ibi in Tractatu Thalmudico Bechoros, de temporibus decimandi in gratiam ad festa ascendentium loquuntur, non quod præcise ter quotannis separare tenebantur.* Atque hoc modo Mischnici inter se conveniunt, mensisque Elul novilunium initium anni pro pecudibus decimandis constitutum: sic ut ovis eo anno nata diceretur, quæ inter initium unius Elul & initium alterius nata esset. Vid. *Misch. Bechoros.* IX. 5. & *Maim. l. c.* §. 7. Quod autem hujus mensis novilunio decimationis pecorum tempus constitutum fuerit, id ex analogia hujus decimationis cum decimis frugum, factum refertur, eæ enim opere earum rite perfecto segregari consueverunt, ita quoque pecora decimanda, ex quo illa ad decimandum perfecta & idonea sunt, quod in mense Elul fieri, Judæi tradunt, quoniam in mense Abh parere soleant: quod de in *Gem. Babyl. Rosch Hasch. fol.* IX. *col.* I. ex Psalm. LXV. 14. prolixa habetur disputatio, repetita a *Bartenora ad Misch. Rosch Haschana* I. I. constituunt enim impraegnationis pecoris oviarii tempus in mense Adar; illudque חמשה חדשים *quinque mensium* esse, in *Tosepb. Rosch Hasch. ad l. c.* legitur; hinc partus tempus incidit in mensem Abh & decimationis novilunium Elul.

XXI. Jam ad quartam Exercitationis hujus partem, qua *usus* decimatarum bestiarum proferendus erit, progredimur. De quo *Maim. ad Mischn. Maas. Scheni* I. 2. ita infit: מעשר בהמה דינו שאוכלים אותם בעליו בירושלם כמו מ״ש אחר שקריבין ממנו חלבו ודמו לפי שהוא קודש ואם נולד בו מום אוכלים אותו בעליו בכל מקום לפי שאינם ראוי לקרבן: *Decimarum pecudis jus est, ut comedatur a possessoribus suis Hierosolymis, ad instar decimæ secundæ, postquam nempe obtulerint adipem sanguinemque ejus, quoniam sanctitas sunt. Si autem forte vitium contraxerit, comeditur a dominis suis ubivis locorum, quia ad sacrificaudum inepta est.* Adeoque in harum pecudum oblatione אין לכהנים בו כלום *sacerdotes nihil quicquam habent;* ut *idem Hilc. Bechor.* VI. dicit, omnis enim usus earum, juxta jus quod in decimis quoque secundis obtinebat, in possessores redundabat. Præcipuus ergo usus bestiatum decimatarum erat, ut offerantur in sacrificium, quemadmodum expresse sacrificium vocantur, eoque respectu sacrificiis avium præferuntur, quemadmodum videre est, *Misch. Zevach.* x. 3. המעשר קודם לעופות מפני שהוא זבח *decimæ præcedunt avium* (sacrificia) *quoniam sunt sacrificium.* Ad quæ verba *Bartenora* זביחה סכין ועוף במליקה זבחים חשיבי *decimæ sacrificium sunt, quia cultro* (mactatorio) *mactantur, aves vero unguesectione, quæ vero mactantur sunt excellentiora sacrificia.*

XXIII. Sed ut decimatorum animantium sacrificium paullo prolixius describamus, operæ pretium fore putamus. Solent vulgo Judæi (ut alias distinctiones, apud *Cl. Reland. Antiqq. Hebr. p.* 279. legendas, ultro taceamus) sacrificia in קדשים קדשים *sancta sanctissima* & קדשים קלים *minus sancta* distinguere; illa sunt: Holocausta omnia, sacrificia piacularia omnia, sacrificia salutaria publica. Hæc autem: salutaria privatorum hominum, primogenita animantium, decima eorundem & agnus Pa-

Paschalis. Quæ sacrificia ut in sanctitate ita quoque variis in ritibus quammaxime differunt: scilicet *sacrificia sanctissima* mactabantur ad septentrionem altaris, *minus sancta* vero ad ortum vel austrum; *sanctissimorum*, sive publicorum sive privatorum, pelles erant Sacerdotum exceptis victimis piacularibus integre comburendis; sed *minus sanctorum* redibant ad dominos: *sanctissimis*, aut vesci omnino non licuit, aut solis Sacerdotibus masculis & quidem in loco sancto, hoc est, atrio magno, verum *minus sanctis* viri & fœminæ vescebantur, etiam in urbe Hierosolymitana, exceptis sacrificiis primogenitorum animantium, quibus soli Sacerdotes vescebantur. Hæc in genere de sacrificiorum differentia præmittere lubuit.

XXIV. Sacrificium vero illud, quod describendum nobis est, ad *minus sancta* pertinet, quorum offerendi ritus in plurimis conveniunt, sic, ut ex descriptione sacrificiorum ex decimis animantium, eodem labore, in cognitionem sacrificiorum primogenitorum & agni Paschalis pervenire possimus. De his sacrificiis *Mischna Zebbach.* v. 8. hæc leguntur: הבכור והמעשר והפסח קרשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה ודמן טעון מתנה אחת ובלבד שיתן כנגד היסוד וגו׳: *Primogenitum, decima & Pascha sancta levia sunt, quæ ubivis in atrio mactari possunt & sanguis eorum nonnisi una sparsione & quidem versus fundamentum altaris spargi debet*. Hoc autem sacrificium *Maimon. Tr. de Sacrificiis.* IX. 25. prolixius ita describit: כיצד מעשה הבכור והמעשר והפסח אחר שזרק דמו כמו שבארנו מפשיט ומוציא האמורים ומולחן ומקטירין ושאר בשר הבכור נאכל לכהנים ושאר בשר המעשר נאכל לבעלים ושאר בשר הפסח נאכל למנויו להלכותיו: *Quomodo primogenitorum, decimarum & agni Paschalis sacrificium fiebat? Eo quo sparsus est sanguis, eo quo supra diximus modo, illa excoriabantur, horumque exta extrahebantur & sale adspersa adolebantur, tum reliqua primogeniti caro a Sacerdotibus, reliqua autem decimarum a possessoribus, reliqua tandem agni Paschalis ab illis, qui ipsi annumerati erant, rite comedebatur*. De sparsione autem sanguinis horum sacrificiorum, quæ unica tantum requirebatur, idem ille l. c. §. 17. הבכור והמעשר והפסח כל אחד מהן טעון מתנ׳ אחת כשפיכה כנגד יסוד כאי זה רוח שירצה משלש זויות המזבח שהרי קרן מזרחית דרומי׳ לא היה לה יסוד כמו שבארנו ומנין שאינן טעונין אלא מתנה אחת שהרי נאמר בבכור ואת דמם תזרוק על המזבח מפי השמועה למדו שהוא הדין המעשר

והפסח שנותן דמו מתנה אחר: Interprete Lud. de Veil. *Animantium primogenitorum, decimarum & agni Paschalis suus cujusque sanguis unicam requirebat duntaxat sparsionem. Nimirum fundebatur contra fundamentum in quovis ex tribus altaris cornibus: nam altaris cornu meridiei & orienti medium fundamento caruisse, supra posuimus. Quod autem horum cujusque sanguis, unam duntaxat requirebat sparsionem, inde cognoscitur, quod de primogenitis* (Num. XVIII. 17.) *dictum est:* Sanguinem tantum eorum fundes super altare; *atque decimarum & agni Paschalis itidem ac de primogenitorum sanguine sparsionem duntaxat unam esse faciendam, auditione acceperunt*. Conf. *Misch. Zebbach.* v. 8. omnibus vero sacrificiis aliarum bestiarum a privato sive ex debito sive sponte oblatis, adhucdum vivis manus imponendæ erant, juxta Lev. III. 2. Sed hic iterum decimarum sacrificia, cum primogenitis & agno Paschali, commune habebant, quod iis non impositæ fuerint manus. Maimon. ibid. III. 8.

XXV. De mactationis *loco*, eum pro diversa sacrificiorum specie, variare, jam diximus; & quidem, quod *sanctissima* ad Septentrionale altaris latus fuerint mactata, minus autem sancta mactandi locus, totum constituitur atrium. *Misch. Zebbach.* v. 1. cujus rei ratio ab *Maim. l. c.* §. IV. hæc redditur: ומניין ששוחטין קרשים קלים בכל העזרה ואפילו אחורי ההיכל שהרי נאמר בשלמים ושחטו פתח אהל מועד להכשיר כל הרוחות שהרי לא ייחר להם רוח והוא הדין לשאר קרשים קלים ואם שחטם בהיכל כשרים אבל אם שחטם בגגו של היכל פסולים שאין הגגות ראויות לשחיטה כלל אלא בקרקע העזרה: *Quod autem* (sacrificia) *minus sancta in toto atrio mactari potuerint etiam post templum, ex eo probatur, quod de sacrificiis pacificis* (Levit. III. 2.) *scribitur:* & immolabitis ad ostium tentorii conventus, *ita omnia latera licita pronuntientur, quoniam nullius singularis lateris mentio fit. Id jus est reliquorum sanctorum levium. Quod si autem mactaverit ea in ipso Templo, nihilominus licita, si vero mactaverit in tecto templi illicita habebantur, quoniam tectum nullatenus mactationi convenit, sed nonnisi solum atrii*. Quæ hic de loco mactationis sacrificiorum levium in genere ex *Maimonide* produximus, ea etiam in specie de mactatione bestiarum decimatarum, quippe quarum sanctitas levibus similis habetur, intelligenda sunt, scilicet eas in quovis atrii loco & altaris latere, excepto Septentrionali, mactari

potuisse. Ad oblationem quoque quorundam sacrificiorum quadrupedum, jungebantur נסכים *libamina*, scilicet לעולת בהמה ושלמים *holocausti quadrupedum* (non avium) *& sacrificiis salutaribus*, non autem piacularibus & pro delicto, nisi solius leprosi, neque etiam sacrificiis primogenitorum, decimarum & agni Paschalis, sicuti id explicat *R. Abarbenel praef. ad Leviticum* cap. II. וכן אמרו כל הבא בנדר או נדבה טעון נסכים יצאו חטאות ואשמות שאינם באים בנדר ונדבה שאינה טעונים נסכים ומטעם זה לא היו חייבים נסכים הבכור והמעשר בהמה ולא הפסח שאינם באים בנדר ונדבה : *Ita quoque traditum est omnia* (sacrificia) *facta vel ex voto vel sponte, requirere libamina ; excipiuntur tamen sacrificia pro peccato & pro reatu, quippe quae neque ex voto neque sponte fiebant & idcirco nulla libamina requirebant ; Et ideo etiam ad libamina non tenebantur, neque* (sacrificia) *primogeniti, neque decimae, neque agni Paschalis quoniam & illa neque ex voto neque sponte fiebant*. Conf. *Misch. Menachot.* IX. 6. *Maim. l. c.* II. 2.

XXVI. Multa quidem hactenus, verum nondum omnia quae ad hoc sacrificium pertinent, diximus, quippe quaedam de horum sacrificiorum *carne comedenda*, dicenda restant ; id enim jam supra praemonuimus, omnem harum bestiarum usum possessoribus cedere. Primo observandum est *comestionis tempus*, dein *personae comedentes*. *Tempus* dupliciter considerari potest, I. Quando haec comestio inchoanda. II. Quamdiu durare debuerit. Quoad prius, non ante sacrificiorum carnibus vesci licebat, quam sanguis ad altaris fundamentum, uti diximus, sparsus fuerat, secus qui fecerat verberabatur ; sic *Maimon. ubi supra* IX. כל האוכל כזית מבשר הקדשים אפילו קדשים קלים קודם זריקת דמים לוקה שנאמר לא תוכל לאכול בשעריך וגו' *Quicunque adinstar olivae, de carne sacrificiorum vel sanctissimorum vel minus sanctorum ante sanguinis sparsionem comederit, vapulat : Q. D.* Non poteris comedere in portis tuis. Deut. XII. 17. Et paulo post : והוא הדין לשאר קדשים בין קדשים קלים בין חמורים: *Idem quoque jus obtinet in omnibus sanctis sive levioribus sive gravioribus*. Ergo hisce sacrificia quoque decimatarum bestiarum includuntur, quarum itidem caro ante sanguinis sparsionem comedenda non erat.

XVII. Quod vero ad temporis spatium, intra quod debebat, attinet, id in *Misch. Zebbach*. v. 8. ita definitur: הבכור נאכל בכהנים והמעשר לכל אדם ונאכלים בכל העיר לכל אדם בכל מאכל' לשני ימים ולילה אחד : *Primogenitum editur a Sacerdotibus ; decima autem a quovis homine, quaeque etiam eduntur in tota civitate* (Hierosolymitana) *a quocunque homine, cum omni comestibili intra duos dies & unam noctem*. Idem ergo his, ac sacrificiis salutaribus, comestionis definitum est tempus. vid. *ibid.* §. 7. Sed audiamus etiam nunquam ommittendum *Maimonidem l. c. cap.* X. ita de hoc temporis intervallo differentem : השלמים נאכלין ביום הזביחה וכל' הלילה וכל יום המחרת עד שתשקע החמה שנאמר ביום הקריבו את זבחו יאכל וממחרת ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי וגומר נמצאת למד שהן נאכלין לשני ימים ולילה אחת בין חלק הכהנים בין חלק הבעלים והוא הדין לבכור ומעשר שהרי הן קדשים קלים כשלמים : *Sacrificia pacifica ipso mactationis die comeduntur, totaque ejus nocte cum tota die sequente adusque solis occasum: Q. D.* (Levit. VII. 16. 18.) Eo die quo offeret sacrificium suum comeditor & postero die similiter, & si quicquam comederit de carne sacrificii tertio die &c. *Inde colligitur doceri h. l. haec sacrificia comedi posse duobus diebus & una nocte tam Sacerdotis quam domini partem. Idem quoque jus est primogenitorum & decimarum, quoniam eae aeque ac pacifica, sunt sancta levia*. Haec de duplici comestionis tempore.

XXVIII. Sequitur comestionis *locus* indicandus ; atque de eo supra ex *Mischna Zebbach* v. 8. jam diximus esse כל העיר *totam urbem* Hierosolymitanam qui rursus idem est ac omnium sacrificiorum pacificorum & minus sanctorum, definitus quoque *ibid.* §. 8. de bestiis decimatis comedendis. Non vero alibi, quam intra Hierosolymas comestio haec concessa erat; quod si vero quis de hac carne alibi comedisset, verberibus erat coercendus : sic *Maimon. l. c.* XI. והוא הדין לאוכל קדשים קלים חוץ לירושלם שהוא לוקה שחומת ירושלם לקדשים קלים כחומת עזרה לקדשי קדשים *Haec quoque ratio est comedentis extra Hierosolymas de sanctis levibus, quod ille nempe vapulet ; murus enim Hierosolymorum respectu sanctorum levium, idem valet, quod atrii murus respectu sanctissimorum* sacrificiorum ; eorum enim caro in locis sanctis a Sacerdotibus solis comedebatur carnes vero sacrificiorum salutarium, quae ad dominos pertinebat, in Templo coctae, vel in eo vel in urbe comedebantur, ab ipsis & domesticis eorum: quibus etiam, si in Templi atrio eas comedere voluissent, vinum modice bibere licitum erat, non vero Sacerdotibus.

Conf.

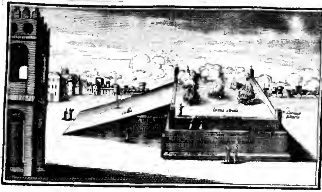
Conf. *Maim. ad Miſch. Maaſ. Scheni* I. 2. Totam autem urbem Hieroſolymam, locum comeſtionis harum beſtiarum fuiſſe, inde quod in lege nullus certus ſit definitus locus, colligunt, quemadmodum *Barten. ad Miſch. l. c.* inquit.

XXIX. Nunc adhuc quædam de *perſonis*, quibus de decimatarum beſtiarum carne comedendi facultas erat conceſſa, dicere habemus. Sunt autem ex *Miſch. l. c.* כל אדם *omnes homines* שלא מצינו בכל התורה שיהיה לכהנים חלק בו *Quia in tota lege non reperimus, Sacerdotes in ea partem aliquam habere*: uti inquiunt *Raſchius* & *Bartenora* ad eum locum: Et *Rambam Hilc. Bechor.* V. אין לכהנים כלום אלא כולו לבעלים כפסח *Nihil quiquam inde cedit Sacerdotibus, ſed omnis uſus redundat in beſtiarum poſſeſſores, quemadmodum agni Paſchalis*. Hac itaque carne de jure primo poſſeſſores veſcebantur, dein etiam illi, quibuſcum communicare volebant. Verum quando dicitur ejus comeſtionem omnibus & ſingulis fuiſſe licitam, id nonniſi de hominibus puris & circumciſis accipi debet; quandoquidem de nullius victimæ ſive ſanctioris ſive minus ſanctæ (ſubintellecta quoque beſtiæ decimatæ) carne, immundi & circumſici participare poterant. *Maim. de Sacrificiis* X. כל הקרבנות בין קדש קדשים בין קדשים קלים אין אוכלים אותם אלא בטהורה בלבד והטולים אפילו העריב שמשו ולא הביא כפרתו אינה אוכל בקדשים הטוסטוס אסור לאכול בקדשים לפי שהוא ספק ערל אבל האנדרוינוס יצא לי שאכל בקדשים קלים: *Omnia ſacrificia ſeu ſanctiſſima ſeu ſancta levia, non eduntur niſi ab hominibus puris tantum & circumciſis: Ille etiam, qui ſolis occaſum expectans, nondum expiationem ſuam adduxit, non edit de ſanctioribus, neque obturatus, dubius enim eſt num circumciſus ſit. Sed mihi videtur* ἀνδρόγυνον *de minus ſanctis licite comedere*. Atque hæc de pecoris decimati carnis comeſtionis *tempore*, *loco* & *perſonis* dicta ſunt; quæ autem, ut vel obiter legenti ultro patebit, ex ratione ſacrificiorum minus ſanctorum conferri debent,

XXX. Duo, quæ ad pleniorem hujus decimationis deſcriptionem pertinent, primo *tempus* & *locus*, quando & ubi præceptum de beſtia ſeparanda & dein *perſonæ*, quas hæc lex obligaverit, conſideranda adhuc reſtant: de priori a Judæorum Magiſtris traditur, hanc decimationem tam in, quam extra terram ſanctam, tam ſtante, quam diruta æde ſacra, obtinuiſſe. *Miſch. Becor.* IX. 9. Et hoc quidem ſtatutum ſecundum legem eſſe, Gloſſatores fatentur, nihilominus tamen prohibuiſſe tradunt Sapientes, pecudum decimas extra terram ſanctam & diruto templo ſolvere, ne nempe quis nefas committeret & ejuſmodi beſtiam hoc, quo nullum extat, ſed adhuc exſtructum iri credunt, templum, tempore, integram comedat, quæ alias nonniſi vitio affecta comedi poterat. Quod ſi autem contra tale Sapientum decretum, beſtias ſuas decimaſſet, totamque rem (quantum nunc fieri poteſt) juxta legem confeciſſet, omnino ejuſmodi beſtia ſacra habenda, ſed nonniſi corrupta & vitioſa comedenda eſſet. De quo *Maim. Hilc. Bechor.* מעשר בהמה נוהג בחולין אבל לא במקדשין ונוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני ושלא בפני הבית אבל חכמים אסרו לעשר בהמה בזמן הזה ותקנו שאין מעשרין אלא בפני הבית גזרו שמה יאכלוהו תמים ונמצא בא לידו איסור שחיטת קדשים בחוץ ואם עבר ועשה בזמן הזה הרי זה מעשר ויאכל במומו: *Beſtiarum decima fieri debet ex profanis ſed non conſecratis (beſtiis) item, tam intra, quam extra terram (ſanctam) tam ſtante quam diruto templo, obtinebat: attamen prohibuerunt Sapientes hoc tempore beſtias decimare, conſtitueruntque non decimandas eſſe niſi templo ſtante, ne quis haſce beſtias comedat integras, atque ita exitii reus fiat. Quod ſi autem quis contra hoc decretum hoc tempore pecudes ſuas decimaret, ejus decimatio rata haberetur, beſtias tamen ipſas nonniſi vitio affectas, comedere poſſet.*

XXXI. De *perſonis* autem ad legem hancce obligatis idem ille in ſeq. hæc tradit: הכל חייבין במעשר בהמה כהנים לויים ישראלים *Omnes ad beſtias decimandas Sacerdotes, Levitæ & Iſraelitæ tenentur.* Quicunque ergo gregem pecorum legi de decimis ſubjectorum habebat, ille quodvis numero decimum ſegregare, atque in ſacrificium, eo quo diximus modo, offerre debuit, ſi ſcilicet hæc pecora in ſua poteſtate nata erant. Sed ſi duo fratres in ſocietate a parentibus jure hæreditario accepiſſent pecorum gregem, talis ad decimas non obligabatur: Similiter quum duo homines ſocietatem pecoris coiret, atque uterque centum præbet agnos, illi erant immunes a decimis, & nonniſi ex iſtis ducentis procreati tenebantur; Vid. *Miſch. Becoroth.* IX. 3. *Chullin.* I. 7. *Schekal.* I. 6. *Maim. l. c.* §. 8. quod eo fundamento nititur; nullum ad pecora decimanda, niſi ea in cujus poteſtate nata ſint, obligatum eſſe; hinc emtum & dono datum ceu diximus ſupra, liberum a decimis habebatur. Atque ita omnem modum, omneſque ritus, in animantium decimatione, juxta Judaicas traditiones, obſervandos, & ſimul totum *de Jud. Decimis* commentarium.

AD-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Decimis

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א גרנן למעשרות חייב עליו משום טבל משתינמר מלאכתו ומלאכת מכנסתו כל שתחלתו אוכל וסופו אוכל כגון ירק חייב בתחלתו וחייב בסופו כל שתחלתו אוכל ואין סופו אוכל כגון המקיים זרע לירק חייב בתחלתו ופטור בסופו בכ׳ שאין תחלתו אוכל אבל סופו אוכל כגון פירות אילן פטור בתחלתו וחייב בסופו.

ב רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משם אביו אפילו לא הביא איש אלא גרגן אחד באשכול כל האשכול כולו הרי

CAPUT PRIMUM.

I. Quando advenit area pro decimis, tenetur propter indecimatum, postquam perfectum fuerit ejus opus, & opus ejus introductionis: Cujus principium, & finis est cibus, e. g. olus, obligatur in suo principio, & in suo fine; cujus principium est cibus, & ejus finis non est cibus; e. g. si quis conservet olus pro semine, obligatur in principio, & absolvitur in fine; Cujus principium non est cibus, & ejus finis est cibus, e. g. fructus arboris, absolvitur in principio, & obligatur in fine.

II. R. Ismael bar R. Jose dicit nomine patris sui; Licet non adduxerit nisi granum unum ex botro, totus botrus obligatur. Hilzarim, & mala Persica, & nuces pineæ postquam fecerint cor-

זה חייב. האלסרין האפרסקין והאסטרובלין משיעשו קליפה האגוזין והשקרין משיעשו מגורה רבי יהודה אומר משיעשו קליפה באיזו קליפה אמרו בקליפה התחתונה שעל גב אוכל נהוראי בן שיניא אמר משם רבי שמעון תפוחים קטנים פטורים תפוחי גמילא חייבין בין גדולים בין קטנים. רבי ישמעאל ברבי יוסי אמר משם אביו שקדים המרים חייבין בין קטנים בין גדולים שקדים מתוקין משתפרות קליפתן החיצונה רבי ישמעאל פטר את המלפפונות בקטנם משיקרחו.

ג הסיח' והאיזוב והקורנית משינצו וכל האבין ארומין משינצו היתה שנייה ונבנסה שלישית הרי הן של שלישית היתה ערב שביעית ונכנסה שביעית הרי הן של שביעית רבן שמעון בן גמליאל אומר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הגמור שהוא לשעבר ועל שלא הנץ שהוא לעתיד לבא על מה נחלקו על האונין שבית שמאי אומר לשעבר ובית הלל אומר לעתיד לבא.

ד היה מפקס ראשון ראשון ומשליק ראשון ראשון כיון שגמר כל צרכו הרי זה חייב תורמין קישואין ודלועין אף על פי שלא פקס אבטיחים ומלפפונות אף על פי שלא שלק מלפפונות שעתידין לעלותן מן היורה אינו חייב עד שיעלן מן היורה ירק שנאגד בשדה ועתיד לעשותם צינוק לשלוק בין שאגדו הרי זה חייב המלקט בשדה בין שליקט כל צרכו הרי זה חייב המלקט בשדה בין שליקט היה עתיד לקליע בשום ולאגד בבצל אינו חייב עד שיקלע ויאגוד.

ה שבלים הפולטות מן הגורן ומחפורות של כרי וקצין של קטניות בין שנחסרה הגורן לא יאבל עד שיעשר קטניות משיכבור נטול מתחת בברה ואובל.

ו המקדיש את הבור עד שלא שולה וקיפה ומששלה וקיפה בא גיזבר ופדאו חייב הקדישו עד שלא שלה וקיפה ובא גזבר ושלה וקיפה ואחר כך פדאו הואיל ובשעת חובתו פטור היין משיקפה אף על פי שקיפה קולט מן הגת העליונה

corticem, nuces, & amygdalæ poſtquam arcam fecerint: R. Jehuda dicit: Poſtquam fecerint corticem: De quo cortice dixerunt? De cortice inferiori, qui eſt ſuper cibo. Nehorai ben Sigiah dicit nomine R. Simeonis: Poma parva abſolvuntur: Poma Nemila obligantur ſive magna, ſive parva fuerint. R. Iſmael bar R. Joſe dicit nomine patris ſui: Amygdalæ amaræ obligantur tam magnæ quam parvæ; dulces poſtquam ſeparetur earum cortex exterior: R. Iſmael abſolvit: melopepones in eorum parvitate ex quo glabreſcant.

III. Folium & hyſſopus, & origanum, ex quo protruſerint; & omnia corna rubra ex quo protruſerint; ſi eſſet annus ſecundus, & ingrederetur tertius, erunt anni tertii; ſi eſſet veſpera anni ſeptimi, & ingrederetur annos ſeptimus, erunt anni ſeptimi. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non diſſentiunt ſchola Schammai & ſchola Hillel de perfecto, quod ſit pro tempore præterito, & de protruſo, quod ſit de futuro. De quo diſſentiunt? De cornis de quibus ſchola Schammai dicit, quod ſint pro tempore præterito, & ſchola Hillel dicit, quod ſint pro futuro.

IV. Si rejiciat pilos ſigillatim, & projiciat lanuginem ſigillatim poſtquam fuerit perfectum opus, quantum opus eſt obligatur. Separant cucumeres & cucurbitas, licet non claudat pepones, & melopepones, licet non coquat melopepones, qui debent adſcendere ex aheno, non obligatur, niſi poſtquam adſcendant ex aheno; Olus, quod colligeret in agro, & ex quo faciendus ſit faſciculus, ut coquatur, poſtquam fuerit collectum, obligatur: Qui colligit in agro, poſtquam collegerit quantum opus eſt, obligatur. Qui colligit in agro; poſtquam collegerit ſi debeat implectere in allio, & ligare in cepis, non obligatur, niſi poſtquam implexerit, & ligaverit.

V. Spicas ereptas ex agro, area, & ex foraminibus cumuli, & fragmenta leguminum, poſtquam æquata fuerit area, non comedet, donec decimaverit; Legumina, poſtquam purificaverit, poterit ſumere ſub cribro, & comedere.

VI. Si ſanctificet puteum, antequam abſolvat, & deſpumet, & poſtquam fuerit abſolutus, & deſpumatus veniat theſaurarius, & redimat, obligatur; Si ſanctificet priuſquam fuerit abſolutus, & deſpumatus, & veniat theſaurarius & abſolvat, & deſpumet, & deinde redimat, quoniam tempore ſuæ obligationis erat liber, abſolvitur. Vinum ex quo fuerit deſpumatum, vel ſi fuerit deſpuma-

וסן הצנור ושותה . הצינור השמן משירד לעוקל אף על פי שירד נוטל מן העוקל ומן חמלול ומבין הפכי' ונותן לחמית' ולתמחוי אבל לא יקבל בכלי להיות משתמש ממנו והולך היה אוכל והותיר וחשיכה בלילי שבת מותר אמר רבי שמעון בן אלעזר במה דברים אמורים בזמן שאכל והותיר וחשיכה בלילי שבת אבל לא יתכוין ויתן לתוך אנגרון הרבה בשביל שיותיר ויכניס לתוך ביתו.

ז המקפה בערבה והמקופה בכלי נותן לחמיתה ולתמחוי המערה ממיחם למיחם ומאלפס לאלפס ומקרדה לקדרה מותר ליתן לשני ואסור ליתן לראשון.

ח . הסוחט ענבים בתוך ידו הרי זה פטור בתוך הכוס הרי זה חייב הבדדין המדליקין סבר לבד אין חוששין משום גזילו של בעל חבית שכך נהגו היה דש בחבית ומעלה במנורה נשברה החבית ונפתחה המנורה אסור לאכול מהן עראי רבי יוסי מתיר מפני שהתחתונות צריכות לעליונות.

פרק שני

א החמרין ובעלי הנתים שהיו עוברין ממקום למקום אוכלין ופטורין עד שמגיעין לאותו מקום אם ייחד להם בעל הבית בית בפני עצמם אם לנין שם חייבין לעשר ואם לאו פטורין מלעשר . מעשה שהלך רבי יהושע אצל רבן יוחנן בן זכאי לברור חיל והיו בני עיירות מוציאין להם תאנים אמר מה אנו לעשר אמר להם אם לנין אנו אנו חייבין לעשר ואם לאו פטורין מלעשר הגיעו למקום לינה אפילו שתי שעות צריכין לעשר רבי מאיר אומר הגיעו למקום שביתה אפילו ביום השני פטורין לעשר.

ב התורם גרוגרות ועתיד לדורסן תמרים ועתיד לדושן רבי אליעזר אומר לא יאכל מהן עראי וחכמים אומרים אוכל מהן עראי מודה רבי אליעזר לחכמים

matum, poterit colligere ex torculari, atque ex infundibulo, & bibere. Fistulam olei ex quo diffluit in lacum, vel si descenderit in lacum, poterit sumere ex corbe colatorio, atque ex mola superiori, atque inter asseres, & affundere placentæ tenui, & catino: At non sumet vase, ut illo utatur; Si dum comederet, oborirentur tenebræ in nocte Sabbathi, licitum est. Dicit R. Simeon ben Elieser: De quo hæc dicta sunt? Quando comedat, & superet, & oboriantur tenebræ in nocte Sabbathi, licitum est: At non debet habere intentionem affundendi multum decocto cum herbis vino & aqua immixto, ut supersit, ut inferat domum suam.

VII. Si faciat pulmeutum in mactra, & in vase; Si indat in placentam, in catinum, atque effundat ex placenta in placentam, atque ex sartagine in sartaginem, atque ex olla in ollam, erit licitum indere in secundam, at est vetitum indere in primam.

VIII. Si exprimat uvas in manu sua, absolvitur; Si in calice, tenetur: De dispersionibus acceosis ex torculari ad torcular, non erunt soliciti respectu rapinæ patrisfamilias, eo quod ita sit consuetudo; Si calcans in vase afferat in horreum, & rumpatur vas, & aperiatur horreum, vetitum est ex iis comedere accidentaliter; R. Jose permittit; quia inferius opus habeat superiori.

CAPUT II.

I. AGasones, & operantes in torcularibus transeuntes de loco ad locum, absolvuntur donec ad eum locum perveniant; Si definierit illis paterfamilias domum seorsim, si ibi pernoctent, debent decimare, si minus, liberi sunt a decimatione: Narratur, quod adierit R. Jehosua Raban Jochanan ben Zachai, ut eligeret exercitum, & incolæ civitatum illi eduxerint ficus; dixerunt. Num debemus decimare? Respondit illis: Si nos pernoctamus, debemus decimare, si minus, liberi erimus a decimatione: Si perveniat ad locum pernoctationis, vel duabus horis debent decimare: R. Meir dicit: Si perveniant ad locum, ubi agant Sabbathum, vel duobus diebus liberi erunt a decimatione.

II. Si separet caricas, quas adhuc debeat calcare, & dactylos, quos debeat contundere: R. Eliefer dicit: Non comedet ex iis accidentaliter; & sapientes dicunt: Poterit ex iis comedere accidentaliter. Consentit R. Eliefer cum sapientibus,

de

בתורם שבלין ועתיד לעשותן גורן ענבים ועתיד לעשותן יין שיאכל מהן עראי ומודים חכמים לרבי אליעזר בכלכלה של תרומה עד שלא נגמרה מלאכתה שלא יאכל ממנה עראי ורבי שמעון מתיר מקל וחומר ומה אם בשעה שיש עליה זיקת שלשה מעשרות אוכל הימנה עראי שעה שאין עליה זיקת שני מעשרות אינן דין הוא שיאכל הימנה עראי.

ג הלוקח גרוגרות ועתיד לדורסן חמרים ועתיד לדושן רבי מאיר אומר לא יאכל מהן עראי ומעשרן דמאי וחכמים אומרים אוכל מהן עראי ומעשרו ודאי מודה רבי מאיר לחכמים בלוקח שבלין ועתיד לעשותן גורן ענבים ועתיד לעשותם יין זתים ועתיד לעשותן שמן שאכל מהם עראי ומודים חכמים לרבי מאיר בפירות שאין צריכין גמר מלאכה שלא יאכל מהן עראי:

ד הבוצר כרמו לשוק שאם לא מצא להם שוק מחזירן לגת זיתיו לשוק אם לא מצא להם שוק מחזירן לבר אוכל עראי ומעשרין ודאי אמר לו צא ולקט לך תאנים מן התאנה אוכל מהם עראי ומעשרן ודאי צא ומלא לך בלכלה זה אוכל מהן עראי ומעשרן דמאי במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר אוכל ואין צריך לעשר דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר לא יאכל עד שיעשר שלא נחשדו חברין תורמין שלא מן המוקף אמר רבי יהודה רואה אני את דברי מדברי רבן שמעון בן גמליאל מוטב יתרמו חברים שלא מן המוקף ואל יאכלו את עמי הארץ טבלים.

ה אמר לי צא ולקט לי תאנים מן התאנה אוכל ואינו חושש משום גזל צאו מלא לי כלכלה זו הרי זה חושש

de illo qui feparat fpicas, ut eas faciat aream, de illo, qui feparat uvas, ut ex iis faciat vinum, quod poffit exire & comedere accidentaliter: & conveniunt fapientes cum R. Eliefer de caniftro feparationis, priufquam perfectum fuerit ejus opus, quod non poffit comedere accidentaliter; At R. Simeon permittit argumento a minori ad majus; Si quando de illo fit præfuntio trium decimarum, poterit de eo comedere accidentaliter, quando de illo non fit præfuntio duarum decimarum, non erit æquum, ut de illo poffit comedere accidentaliter?

III. Si emat caricas, quæ calcandæ funt, & dactylos, qui contundendi funt; R. Meir dicit: Non comedet ex iis accidentaliter, & illos decimabit ut rem dubiam; & fapientes dicunt: Poterit ex iis comedere accidentaliter, & decimabit ut rem certo indecimatam. Confentit R. Meir cum fapientibus de fpicis, quæ faciendæ funt in aream, de uvis, ex quibus f. iendum eft vinum, de olivis, ex quibus faciendum eft oleum, quod poffit de illis comedere accidentaliter; & confentiunt fapientes cum Rabi Meir de fructibus, quorum opus non eft neceffe ut perficiatur, quod non poffit ex iis comedere accidentaliter.

IV. Si vindemiet vineam, ut vendat uvas in foro, & non inveniat emtorem in foro, & reftituat in lacum, fi olivas ut vendat in foro, & non inveniat emtorem in foro, & reftituat in puteum, poterit ex iis comedere accidentaliter, & decimabit ut rem certo indecimatam: Si dicat: Egredere, & collige tibi ficus ex ficu, poterit comedere ex illis accidentaliter, & decimabit ut rem certo indecimatam: Egredere & imple tibi caniftrum hoc; poterit comedere accidentaliter, & decimabit ut rem dubiam. De quo hæc dicta funt? De populo terræ; At focius comedet, & non eft neceffe ut decimet: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: De quo hæc dicta funt? De populo terræ: At focius non comedet, nifi decimet; quia non funt fufpecti, focii, quod feparent ex non circumdato. Dicit R. Jehuda: Mihi videntur probabiliora verba Rabi, quam verba Raban Simeonis ben Gamaliel: Melius eft ut focii feparent ex non circumdato, quam ut non comedat populus terræ indecimata.

V. Si dicat: Egredere, & collige mihi ficus ex ficu; poterit comedere & non erit folicitus refpectu rapinæ. Egredere & imple mihi hoc caniftrum: Erit foli-

משום גזל בין כך ובין כך מוציא עליהם תרומה ומעשרות משל בעל הבית ואינו חושש אמר לו צא ולקט לך עשרים תאנים מתוך שלי ואני אמלא כריסי מתוך שלך המלקט במנין חייב הממלא כרסו פטור. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר המצרף שלשה תאנים בתוך פיו פטור ארבע הרי זה חייב אמר לו צא ולקט לך כלכלה גדולה אין פחותה מאה בינונית אין פחותה מתרקב קטנה אין פחותה מקביים:

ו המביא תאנים מן השדה לאכלן בחצר שפטורה מן המעשר שכח והכניסן לתוך ביתו מוציאן לחצר ואוכל מהן עראי. המביא תאנים מן השדה לאכול בחצר שפטורה מן המעשרות שכח והעלן לראש הגג אפילו בתוך ביתו אוכל מהם עראי המביא תאנים מן השדה לאכלן בראש גגו שכח והכניסן לתוך חצר חברו לא יאכל עד שיעשר רבי יוסי ברבי יהודה אומר מעלן לראש הגג ואוכל.

ז המוציא את פועליו לשדהו אין רשאי להאכילן אלא אם כן עישר והן אינם רשאין לאכול אלא אם כן עשרו ואם היה בעל הבית מוציא ונותן לפניהם בעין יפה אוכלין ואין צריכין לעשר.

ח האומר לחברו הילך איסר זה זה ותן לי בו חמש תאנים אוכל אחת אחת ופטור אם צרפם חייב אם היה בעל הבית מוציא ונותן לו אוכל ואין צריך לעשר דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בין כך ובין כך אוכל אחת אחת ופטור ואם צרף חייב.

ט הלוקח גרוגרות מן המוקצה לא יאכל עד שיעשר דברי רבי מאיר אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בלוקט מתוך שלו אבל בלוקט מתוך של חברו אוכל ואין צריך לעשר. פועלים שהיו מנכשים בשדה ומעדרין בשדה לא יאכלו מן הזית ומן התאנה אלא אם כן נתן להם בעל הבית רשות לפיכך אם נתן להם בעל הבית רשות אוכלים ומצטרפים ופטורין במה דברים אמורים בזמן שאין להם עילוי מזונות אבל אם יש להם עילוי מזונות אוכלים ופטורים ואם צירפו חייבין.

י פועלים שהיו עודרין בתאנים וגודרין בתמרים ומוסקין בזתים אוכלים

solicitus respectu rapinæ: Sive hoc sive illo modo educet separationem & decimas ex bonis patrisfamilias, & non erit solicitus: Si dicat: egredere, & collige tibi viginti ficus ex meo, & ego implebo ventrem meum ex tuo; Si colligat in numero, tenetur; Si impleat ventrem suum, absolvitur. R. Eliezer bar R. Zadok dicit: Si conjungat tres ficus in ore suo, absolvitur, si quatuor, tenetur: Si illi dicat: Egredere, & collige tibi canistrum magnum: Non erit minus saro mediocri, neque erit minus modio parvo, (*sc. sexagesima parte Cori*) non erit minus duobus kabis.

VI. Si adducat ficus ex agro, ut eas comedat in atrio, quod sit liberum a decima, & oblitus introducat in domum suam, poterit educere in atrium, & comedere ex iis accidentaliter: Si adducat ficus ex agro, ut eas comedat in summitate tecti, & oblitus introducat in atrium socii sui, non comedet, donec decimet. R. Jose bar R. Jehuda dicit; Poterit afferre in summitatem tecti, & comedere.

VII. Si educat operarios in agrum, non poterit eos cibare, nisi decimet, & ipsi non poterunt comedere, nisi decimεnt; Si vero paterfamilias educat, & ponat in eorum conspectu liberaliter, poterunt comedere, & non est necesse ut deciment.

VIII. Si dicat socio suo: Ecce tibi hoc assarium; & da mihi pro illo quinque ficus: Si comedat sigillatim, absolvitur; si conjunctim, tenetur: Si educat paterfamilias, & illi det; poterit comedere, & non est necesse ut decimet. Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Sive hoc sive illo modo, si comedet sigillatim, absolvitur, si conjunctim tenetur.

IX. Si emat caricas ex solario, non comedet nisi decimet: Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: De quo hæc dicta sunt? De illo qui colligit in suo; at ille qui colligit ex solario socii sui, poterit comedere, & non est necesse ut decimet. Operarii qui ingrediantur in agrum, ut sarriant in agro, non poterunt comedere ex oliva, & ex ficu, si non dederit illis facultatem paterfamilias; Idcirco si det illis facultatem paterfamilias, poterunt comedere conjunctim, & absolvuntur. De quo hæc dicta sunt? Quando ab eo sibi non præbeantur alimenta, at si ab eo sibi præbeantur alimenta; si comedant, absolvuntur, si conjungant, tenentur.

X. Operarii, qui sarriunt in ficubus, & sarriunt in palmis, & distrin-

ופטורים שהתורה נתנה להם רשות לא יספות במלח ויאכל אלא אם כן נתן לו בעל הבית רשות ולא יאכל כהם פתו לא אם כן נותן לו בעל הבית רשות.

יא השוכר את הפועל לנכש בבצלים מקרטם עלה ואוכל לא יאחוז קלח בידו ויאכל אלא מקרטמו במחובר ובקרקע ואוכל. פועלים שהיו עוקרים בבצלים ואוגרין בבצלים אוכלים פטורים שהתורה נתנה להם רשות מצא כריכות ברשות היחיד אסורות משום גזל וחייבות במעשרות ברשות הרבים מותרות משום גזל ופטורות מן המעשרות והאלוסות בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים אסורות משום גזל וחייבות במעשרות.

יב מצא תבואה ממורחת העשויה כרי אסורה משום גזל ספוחה מותרת משום גזל בין כך ובין כך עושה אותה תרומה ומעשרות על פירות של בעל הבית ואינו חושש מצא כלכלה מחופה אסורה משום גזל וחייבת במעשרות כיצד הוא עושה אותה דמים. מצא קציצות לא יהא קוצץ והולך בהם לפי שנחשדו רוב אדם עליהן היתה לו ערמה של בצלים ושל גרוגרות ושל חרובין בראש גגו בורר ואוכל בורר ומניח על השלחן בורר ומשליך לפני בהמתו רבי שמעון בן אלעזר אומר אין בהמה אוכלת עראי בחצר וכולם שהכניסם מן השדה לעיר לא יאכל מהן עראי לפי שאין סופו להחזיר את המותר.

יג לעולם יהא מאכיל פקיעי עמיר עד שיעשם חבילות רבי שמעון בן אלעזר אומר משם רבי עקיבא כל שאחד פותח ואחר נועל בנון שני שותפים שני דיורים הגגות פטורים אף על פי שהם של חצר חייבת מעלין לראש הגג ואוכל.

יד בית הכנסת ובית התלמוד אם יש בהם בית דירה אין אוכל בהם עראי ואם לאו אוכל בהם עראי האוריות והאוצרות שבשדה העשויות למכנס אוכל בהם עראי לבית דירה אין אוכל בהן עראי

ſtringunt in olivis, ſi comedant abſolvuntur, quia lex dedit illis facultatem; At non intinget ſale, niſi quando paterfamilias dederit facultatem; neque cum illis comedet panem, niſi quando paterfamilias dederit facultatem.

XI. Si merçede conducat operarium, ut runcet in cepis, poterit defricare foliarim, & comedere; Non apprehendet caulem manu ſua ut comedat, at defricabit eum terræ conjunctum, & comedet: Operarii qui eradicant cepas, & ligant cepas, ſi comedant, abſolvuntur, quia lex dat illis facultatem: Si inveniat manipulos in loco privato, ſunt vetiti propter rapinam, & obligantur ad decimes: Si in loco publico, ſunt liciti reſpectu rapinæ, & abſolvuntur a decimas: Si craſſi fuerint manipuli, ſive in loco privato ſive in loco publico, ſunt vetiti reſpectu rapinæ, & obligantur ad decimas.

XII. Si inveniat proventum complantum, & faciat acervum, erit vetitus reſpectu rapinæ, ſi diſpergatur, erit licitus reſpectu rapinæ; Sive hoc ſive illo modo, faciet illum ſeparationem, & decimas pro fructibus patrisfamilias, & non erit ſolicitus: Si inveniat caniſtrum coopertum, erit vetitum reſpectn rapinæ, & obligatur ad decimas; Quomodo ſaciet? Faciet illud nnmos; Si inveniat grana avulſa, non incidet, quia major pars hominum de illis ſuſpecta eſt: Si habeat acervum ceparum, & caricarum, & ſiliquarum in ſummitate tecti, poterit ſecernere & comedere, ſecernere & imponere menſæ, ſecemere, & projicere coram beſtia. R. Simeon ben Elieſer dicit: Beſtia poterit comedere accidentaliter in atrio; & qui introduxit ex agro in urbem, non comedet ex iis accidentaliter; quia finis ejus non eſt, ut reſtituat reſiduum.

XIII. Semper poterit præbere comedendos manipulos ſtraminis, donec faciat faſciculos. R. Simeon ben Elieſer dicit nomine R. Akiba: Ubicunque alter aperit, & alter claudit uti ſunt duæ ſocietates, & duæ habitationes; tecta abſolvuntur; licet atrium obligetnr, poterit adducere in ſummitatem tecti, & comedere.

XIV. In domo congregationis, & Academia, ſi in iis ſit domns habitationis, non comedet accidentaliter, ſi minus, poterit comedere accidentaliter; In locis vacuis, & apothecis quæ ſunt in agro, quæ ſactæ ſunt, ut illuc introducatur, poterit comedere accidentaliter, ſi fuerit pro domo habitatiouis, non poterit in illis comedere accidentaliter;

רכי נחסיה אומר חצר תעררית הרי היא כננה ואוכל בה עראי סוכת היוצרים אחרים אוסרים משם רבי נתן הפנימית חייבת והחיצונה פטורה.

טו תאנה שעומרת כננה ונוטה לחלון אוכל כררכו ופוטר אם ליקט והסניח על השלחן אפילו אחת חייב אילן שמקצתו נטוע בארץ ומקצתו בחוצה לארץ הואיל ומקצתו נטוע בארץ כאלו כולו נטוע בארץ רברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר חצר הנוטע בארץ ישראל הרי היא כארץ ישראל חצר הנוטע כחוצה לארץ הרי הוא כחוצה לארץ.

פרק שלישי

א רבי שמעון בן יהורה אומר משום רבי שמעון המהבהב בשרה הרי זה חייב השוחק את השום ואת השחליים בשרה הרי זה חייב . תינוקות שטמנו תאנים לשבת שחורות ומצאו לבנות לבנות ומצאו שחורות הרי אילו אסורות מפני שספיקן אסור ספקן אסור ספק מיכנן אסור בלכלת השבת בית שמאי פוטרים ובית הלל מחייבין רבי יהורה אומר הלל עצמו היה אוסר הסלקט כלבלה לשלח לחברו לא יאכל ער שיעשר רבי יהורה אומר הלל לעצמו היה אוסר.

ב המעביר תאנים ממקום למקום ועברה עליהם שבת למוצאי שבת לא יאכל ער שיעשר רבי יהורה אומר הלל עצמו היה אוסר . סובי תאנה ובהם תאנים מכברות תמרה ובהם תמרים הכניסום תינוקות או פועלים פטורים הכניסן בעל הבית חייבין הכניס שבלים לתוך ביתו לעשותם עיסה פטור לאוכלם מלילות רבי מחייב ורבי יוסי בי רבי יהורה פוטר המקליף שעורים שתים פטור שלשה חייב ובחיטי שלש פטור ארבע חייב.

ג אמרו לרבי אליעזר אף על פי שמחזירין למעטן הזה הרי הוא כמחזירן למעטן אחר . בסבר שזרעה לזרע והשב עליה לירק מתעשרות זרע וירק חררל שזרעו לירק והשב עליו לזרע מתעשר זרע

R. Nehemia dicit: Si atrium fuerit ſarritum, erit hortus, & poterit in eo comedere accidentaliter: In tabernaculo figulorum, alii dicunt nomine R. Nathan, interius obligatur, & exterius abſolvitur.

XV. Si ficus horti ſe inclinaverit ad feneſtram, poterit comedere more ſuo, & abſolvitur; Si colligat & imponat menſæ, vel unam, obligatur; ſi arboris pars plantata ſit in terra, & pars extra terram, quoniam pars plantata eſt in terra, conſideratur perinde ac tota plantata ſit in terra: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicir: Atrium ſitum in terra Iſrael, erit ſicut terra Iſrael; ſi atrium ſitum ſit extra terram, reputabitur perinde ac ſit extra terram.

CAPUT III.

I. RAbi Simeon bar Jehuda dicit nomine R. Simeonis: Qui torret ſpicas in agro, obligatur; Qui contundit allium & groſſos in agro, obligatur. Si pueri recondant ficus pro Sabbatho nigras, & inveniant albas, ſi albas, & inveniant nigras, erunt vetitæ, quia earum dubium eſt vetitum, & dubium earum præparationis eſt vetitum: Caniſtrum Sabbathi ſchola Schammai abſolvit, & ſchola Hillel prohibet; Rabi Jehuda dicit: Ipſemet Hillel prohibet. Qui colligebat caniſtrum, ut mittat ſocio ſuo, non comedet donec decimet. R. Jehuda dicit: Ipſemet Hillel prohibet.

II. Qui traducit ficus de loco ad locum, & prætereat ſuper illas Sabbathum, in exitu Sabbathi non comedet donec decimet: R. Jehuda dicit: Ipſemet Hillel prohibet. Ramos ficus, in quibus ſint ficus, & ſpathas palmæ, in qua ſint dactyli, ſi introducant pueri, & operarii, abſolvuntur, ſi introducat paterfamilias, obligantur. Si introducat ſpicas in domum ſuam, & faciat paſtam, abſolvitur; ſi comedat ſpicas, Rabi obligat, at R. Joſe diſcipulus Rabi Jehuda abſolvit: Qui decorticat hordeum, ſi fuerint duo, abſolvitur, ſi tres, obligatur, & in tritico, ſi tres, abſolvitur, ſi quatuor, tenetur.

III. Dixerunt τῷ R. Elieſer; Licet reſtituant in hanc cupam, reputantur perinde ac reſtituant in aliam cupam. Si coriandrum ferat pro ſemine, & cogitet de olere, decimatur ſemen, & olus. Sinapi ſi ferat pro olere, & cogitet de ſemine, decimabitur ſemen & olus:

וירק נהגו בירקות התיר דברי אליעזר אמר רבי יהושע בן קבוסיו מימי לא גם לבי לומר לאדם צא ולקט חמרות של חרדל וכבוש והוי פטור מן המעשרות.

ר המטליא לא נהגו בה חכמים התיר לא למעשרות ולא לשביעית בשהוא תורם תורם מכל אחד ואחד שאין תורמין מסין על שאינו מינו.

ה העוקר שתלים מתוך שלו ליטען בחוצה לארץ ולזרע ולהפקיר ולמוכרן לגוי הרי זה חייב מפני שמוציאן מידי מעשרות רבי יהודה אומר משם רבי אליעזר בן עזריה המשלח לחברו שתלים ואפונין וחוצני פשתן מעשרן ודאי מפני שנחשדו רוב אדם עליהם וחכמים אומרים הרי הם בכל הפירות ואין מעשרן אלא דמאי.

ו בצלים שהשרישו זה בזה בקופות הרי זה בחזקתן למעשרות ולשביעית אם היו טמאים לא עלו ידי טומאתם ומותר לתלוש בהם בשבת. השרישו זה בזה בקרקע עלייה הרי הם כחזקתם למעשרות ולשביעית ואם היו טמאים על ידי טומאתן ואסור לתלוש מהם בשבת ואם תלש פטור נפלה עליהם מפולת והם מגולים הרי אלו כנטועין בשדה אסורים בשביעית וחייבים במעשרות.

ז גוסות הלוף בורר גסה גסה ומניח בתוך ידו דקה דקה הרי זה פטור בארץ ובכלי הרי זה חייב אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הבורר בארץ שהוא פטור ועל הבורר בכלי שהוא חייב על מה נחלקו על הבורר ביד שבית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרים.

ח המפקיר שדהו שנים ושלשה ימים יכול לחזור בו אם אמר הרי שדי מופקרת יום אחד שבת אחד חדש אחד שנה אחת שבוע אחת עד שלא זכה הוא בין הוא בין אחר יכול לחזור בו מי שזכה בינו לבין אחר אינו יכול לחזור בו וקושר את בהמתו על גבי הפקר אבל לא על

olus: Obſervant in olere permiſſionem: Verba R. Elieſer: Dicit R. Jehoſua ben Kabuſai: In diebus meis non auſus ſum dicere homini: Egredere & collige palmas Sinapi, & conde, ut abſolvaris a decimis.

IV. In Metalia non obſervarent ſapientes permiſſionem neque reſpecto decimarum, neque reſpectu anni Sabbathici; quando ſeparat, ſeparabit de ſingulis, quia non ſeparant de ſpecie pro ea quæ ſit diverſæ ſpeciei.

V. Si evellat planras ex agro ſuo, ut plantet in locis extra terram, & pro ſemine, atque ut ſaciat communes, atque ut vendat gentili obligatur, quia eas educit ex poteſtate decimarum; Rabi Jehnda dicit nomine R. Elieſer ben Azaria: Si mittat ſocio ſno plantas, & funes, & extremitates lini, decimabit ut rem certo indecimatam, quia de iis plerique homines ſunt ſuſpecti; & ſapientes dicunt; erunt ſicut reliqui fructus, & non decimabit niſi ut rem dubiam.

VI. Cepæ ſi inter ſe radices egerint in ſportis, erunt in earum præſumtione reſpectu decimarum, & anni ſeptimi, ſi polluantur, non liberantur ab ſua immunditie, & licet eas evellere in Sabbatho; Si radices inter ſe egerint in fundo horrei, erunt in ſua præſuntione reſpectu decimarum & anni ſeptimi, & polluuntur eorum immunditie, & vetitum eſt eas evellere in Sabbatho; ſi eas evellat, abſolvitur: Si cadat ſuper eas aliquid decidui, & detectæ fuerint, reputantur perinde ac plantatæ ſint in agro, ſunt vetitæ in anno ſeptimo, & obligantur ad decimas.

VII. Foſſas ari licet ſecernere, craſſum a craſſo, & reponere in manu ſua, minutum a minuto; ecce iſte abſolvitur in terra & in vaſe obligatur. Dicit R. Simeon ben Elieſer: Non diſſentiunt ſchola Schammai, & ſchola Hillel de illo, qui ſecernit in terra, quod abſolvatur, & de illo qui ſecernit in vaſe, quod obligetur: De quo diſſentiunt? De illo qui ſecernit manu; etenim ſchola Schammai obligat, & ſchola Hillel abſolvit.

VIII. Qui facit communem agrum ſuum duobus, & tribus diebus, poterit pœnitere: Si dicat: Ecce ager meus ſit communis uno die, una hebdomada, uno menſe, uno anno, uno ſeptennio, priuſquam acquirat tam ipſe, quam alius, poterit pœnitere; Quando acquirat ſive ipſe, ſive alius, non poterit pœnitere; & poterit ligare beſtiam ſuam ſuper commune, at non ſuper ſpicilegio,

נבי לקט שכחה ופאה אבל עוקר ומשליך לפניה.

ט סופת תאנים ומשמר שרהו מפני ענבים ומשמר שרהו מפני ירק אם היו פועלים עוברים בינידם אם היה בעל הבית מפקיר עליהם הרי אלו חייבין ואם לאו הרי אלו פטורין. הזורה תבנו סתם ולקחו אחר אפילו להוציא הימנו פטור אמר רבן שמעון בן גמליאל מודים בית שמאי ובית הלל שלא יםכור אדם גריש של תבואה ועביט של ענבים ומעטן של זתים אלא לחבר ולעושה בטהרה מוכר לו חטים אף על פי שיודע בו שאינו גובל עיסתו בטהרה ובן בן לוי שנתמנו לו עריסין ועושים בזתים הרי זה מפריש עשור זתים ושמן טבל מתוך ביתו אם אמר מה שזתים האלו ראויין לעשות מעשר בדרומם ותרומת מעשר בדרום דרומם.

י הלוקח שדה ירק בסוריא עד שלא באו לעונת המעשרות פטור משבאו לעונת המעשרות חייב סלקט בדרכו ופטור דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים אף משבאו לעונת המעשרות חייב לפי חשבון ומודים חכמים לרבי עקיבא שאם מכר לו תביאה לקציר וענבים לבצור וזתים למסוק שלוקט בדרכו ופטור.

יא איזה שום בעל בכי כל שאין לו אלא זור אחד מקיף את העמוד איזה היא בעל של רכפה כל שאין עוקצו בצל סעיף לתוכו רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאין לו אלא קליפה אחת אלו הם גריסין הקלקין אלגוסין המרובעין רבן שמעון בן גמליאל אומר אין לך מרובע מששת ימי בראשית אלו הם ערשים מיצרים אלו שגלגליהם חדים רבן שמעון בן גמליאל כל שאין בו צרור רבי מאיר אומר אף הקלקין שעקציהן קטנים והלקטיהון מרובים רבי יוסי אומר אף הקנטין שלמטה מהם כנגן אלו צרכו חכמים ליתן בהם סימן לפי שאין כיוצא בהן בארץ ישראל אבל האלרסין והחפרסקין והאצטרבולין לא צרכו חכמים ליתן בהם סימן לפי שביוצא בהם בארץ ישראל.

יב פירות לא הלכו בהם חכמים לא אחר הטעם ולא אחר הריח ולא אחר

gio, neque ſuper manipulo oblivione relicto, neque ſuper angulo; at poterit evellere, & projiciere ante illam.

IX. Qui diſponit ficus, & qui cuſtodit agrum propter uvas, & qui cuſtodit agrum propter olus, ſi operarii pertraoſeant inter ea, ſi paterfamilias de illis curam habet, obligantur, ſi minus, abſolvuntur. Si quis ventilet paleam ſuam ſimpliciter, & accipiat alius, vel ſi ut ab ea proſerat, abſolvitur. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel; Conſentiunt ſchola Schammai, & ſchola Hillel, ne vendat homo cumulum ſui proventus, neque vas uvarum, neque cupam olivarum, niſi ſocio, & illi, qui operatur in puritate; at poterit vendere triticum, vel ſi ſciat, quod non pinſat paſtam ſuam in puritate: Et ſimiliter Levita ſi præficiatur contundentibus, & operantibus in olivis, ſeparabit decimam olivarum, & olei indecimati in domo ſua. Si dicat: Quod iſtæ olivæ ſuot convenientes ut faciant decima ſit in earum parte meridionali, & ſeparatio decimæ in meridie ſuæ plagæ meridionalis.

X. Si emat agrum olere conſitum in Syria, priuſquam adveniat tempus decimarum, abſolvitur, ſi poſtquam advenerit tempus decimarum, obligatur juxta computum. Conſentiunt ſapientes cum R. Akiba; Si illi vendat proventum demetendum, & uvas vindemiandas, & olivas decerpendas, quod poſſit colligere more ſuo, & abſolvetur.

XI. Quodnam eſt allium autor fletus? Eſt illud, quod non habet niſi unum foramen; quod circumdet columnam. Quænam eſt cepa Richpha? Quæ habet criſtam compreſſam intra ſe. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Quæ non habet niſi corticem unam. Fabæ freſſæ Kilchenſes fabæ quadratæ. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Nihil eſt tibi quod ſit quadratum ab ſex diebus creationis: Fabæ freſſæ Ægyptiæ; earum rotunditas eſt acuta. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non eſt in iis granum. R. Meir dicit: Vel in Kilkenſibus trunci ſunt parvi, & ſolia multa; R. Joſe dicit: vel Kantin eſt his inferior. In his ſimilibus obligarunt ſapientes, ut darentur ſigna, quia his ſimilia non ſunt in terra Iſrael: At in Alaraſin, & Chapurſikin, & Azatrabilin (*ignoti mihi fructus*) oon obligarunt ſapientes ut darentur ſigna, quia his ſimilia ſunt in terra Iſrael.

XII. In fructibus non inceſſerunt ſapientes poſt ſaporem, neque poſt odorem, neque poſt colorem, neque

poſt

המראה ולא אחר הדמים אלא אחר הרוב
בלבד ושאר זרעוני גנה כגון זרע קישואין
ודלועין הרע לפת וצנונות שאין נאכלים
פטורים מן המעשרות ונלקחים מכל אדם
בשביעית רבי יהודה אומר לא אסרו אלא
זרעוני גנה בלבד רבי יוסי אומר אף
זרעוני שדה כגון זרע אסטיס וכקיא.

post valorem, sed post majorem partem duntaxat; & reliqua semina hortensia, e. g. semen cucumerum, & cucurbitarum, & semen rapi, & raphani, quæ non comeduntur, absolvuntur a decimis, & emuntur a quovis homine in anno septimo. Rabi Jehuda dicit: Non dixerunt nisi de seminibus hortensibus duntaxat. Rabi Jose dicit: Vel semina agri, e. g. semen Indici & folii.

TRACTATUS DE DECIMIS

Gemara Hierosolymitana illustratus

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל ונשמר וגידוליו מן הארץ חייב במעשרות. ועוד כלל אחר אמרו כל שתחילתו אוכל וסופו אוכל אף על פי שישמרו להוסיף אוכל חייב קטן וגדול וכל שאין תחילתו אוכל אבל סופו אוכל אינו חייב עד שיעשה אוכל.

ב מאימתי הפירות חייבים במעשרות התאנים משיבחילו. והענבים והבאושים משהבאישו. האוג והתותים משיאדימו וכל האדומים משיאדימו. הרימונים משימסו. התמרים משיטילו שאור. הפרסקין משיטילו גידים. והאגוזים משיעשו מגורה. רבי יהודה אומר האגוזים והשקדים משיעשו קליפה.

ג החרובין משינקידו וכל השחורים משינקידו. והאגסים והקרוסטמלין והפרישין

CAPUT PRIMUM.

I. Regulam generalem dixerunt de decimis: Omne quod comeditur, & custoditur, & incrementum habet ex terra, obligatur ad decimas: Et præterea regulam aliam generalem dixerunt: Omne quod ab initio, & in fine comeditur, licet custodiatur ad augendum cibum, obligatur, parvum & magnum; & omne quod in principio comeditur, & in fine non comeditur, non obligatur, donec fiat esui idoneum.

II. Quando fructus obligantur ad decimas? Ficus ex quo maturuerint; uvæ & labruscæ ex quo vinacea ostendant. Cornum, & mori, ex quo rubescant; & omnia rubra, ex quo rubuerint: Malapunica ex quo liquescant: Dactyli exquo fermentum spargant: Mala Persica ex quo nervos emittant; & nuces ex quo arcam fecerint. R. Jehuda dicit; Nuces & amygdalæ ex quo duxerint corticem.

III. Siliquæ, ex quo punctentur maculis; & cuncta nigra ex quo punctentur maculis:

והחזרין משיקריחו וכל הלבנים משיקרחו. התלתן כדי שתצמח התבואה. והזתים משיכניסו שליש,

ד ובירק הקישואין והדלועין והאבטיחים והמלפפונות התפוחים והאתרוגין חייבין גדולים וקטנים. רבי שמעון פוטר את האתרוגים בקוטנן. החייב בשקדים המרים פטור מן המתוקים החייב במתוקין פטור מן המרים.

ה ואיזהו גורנן למעשרוה הקישואין והדלועין משיפקיסו ואם אינו מפקס משיעמיד ערימה. אבטיח משישלק. ואם אינו משלק משיעשה מוקצה. ירק הנאגד משיוגד. ואם אינו אוגד משימלא את הכלי ואם אינו ממלא את הכלי משילקוט כל צורכו. כלכלה משיחפה אם אינו מחפה משימלא את הכלי. ואם אינו ממלא את הכלי משילקוט כל צורכו. במה דברים אמורים במוליך לשוק. אבל במוליך לביתו איכל מהם עראי עד שהוא מגיע לביתו.

ו הפרד והצימוקין והחרובין משיעמיד ערימה. הבצלים משיפקילו. ואם אינו מפקל משיעמיד ערימה. התבואה משימרח ואם אינו ממרח משיעמיד ערימה הקטניות משיכבור. ואם אינו כובר עד שימרח. אף על פי שמירח נוטל מן הקוטעים ומן הצדדים וממה שבתוך התבן ואובל.

ז היין משיקפה אף על פי שקיפה קולט מן הגת העליונה ומן הצינור ושותה. השמן משירד לעוקה אף על פי שירד נוטל מן העקל ומן הממל ומבין הפצים ונותן לחמיטה ולתוך התמחוי אבל לא יתן ללפס ולקדרה כשהם מרותחין. רבי יהודה אוסר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומר וציר.

ח העיגול משיחליקנו. מחליקין בתאנים ובענבים של טבל. רבי יהודה אוסר. המחליק בענבים לא הוכשר. רבי

culis: Et pyra, & cruſtumina, & mala cydonea, & ſorba ex quo glabreſcant; Fœnum Græcum ex quo germinat: proventus & olivæ ex quo maturuerint tertiam partem.

IV. Et in olere cucumeres & cucurbitæ, & melones, & melopepones, & mala, & mala citrea obligantur magna & parva: R. Simeon abſolvit mala citrea dum parva ſunt: Quod obligatur in amygdalis amaris, abſolvitur in dulcibus, & quod obligatur in dulcibus, abſolvitur in amaris.

V. Quænam eſt eorum area reſpectu decimarum? Cucumerum, & cucurbitarum, ex quo rejecerint pilos; ſi vero non rejiciant, ex quo in acervum cogantur. Melonis ex quo deciderit pilus; ſi vero non exciderit, ex quo diſponatur in tabulato: Oleris vinciri ſoliti ex quo vinciatur; Si vero non vinciatur, ex quo impleatur vas, ſi vero non impleatur vas, ex quo colligatur quantum opus ſit: Caniſtri, ex quo contegatur, ſi vero non contegatur, ex quo impleatur vas, ſi vero non impleatur vas, ex quo colligatur, quantum opus ſit. De quo hæc dicta ſunt? Quando adducat ad forum; at ſi adducat domum ſuam, poterit de iis comedere accidentaliter, donec perveniat domum ſuam.

VI. Granatorum aridorum, & uvarum paſſarum, & ſiliquarum, ex quo in acervum cogantur. Ceparum ex quo corticem abjecerint; ſi vero corticem non abjiciant, ex quo in acervum cogantur. Proventus, ex quo fuerit complanatus; vel ſi non fuerit complanatus, ex quo in acervum cogatur; Leguminum, ex quo fuerint cribrata; ſi non fuerint cribrata, ex quo fuerint complanata; vel ſi complanaverit, licet ſumere de granis ab acervo divulſis, & de iis, quæ ſunt in lateribus, & de iis quæ ſunt in ſtramine, & comedere.

VII. Vini ex quo fuerit deſpumatum, vel ſi fuerit deſpumatum, poterit colligere ex torculari ſuperiori, atque ex canali, & bibere: Olei ex quo diffluat in lacum. Quamvis diffluxerit, poterit ſumere e fune torcularis, & ex prelo, & inter aſſeres, & affundere placentæ, & catino, at non ollæ, & lebeti bullienti. R. Jehuda dicit: Cunctis licet affundere excepto illo, cui ſit admiſſum acetum, & ſalſamentum.

VIII. Orbiculi palathæ, ex quo fuerint lævigati: Solent lævigare ficus & uvas indecimati. R. Jehuda prohibet: Qui lævigat uvas non diſponit; R. Jehuda dicit: Diſponit: & caricarum, ex

יהודה אומר הכשר ונרונרות משידוש
יסגורה משיענל . היה דש בתבית ומענל
במגורה נשברה התבית ונפותחה המגורה
לא יאכל מהם עראי. רבי יוסי מתיר.

סליק פירקא

הלכה א   כלל אמרו כשביעית כו'.
כתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך .
הייתי אומר כל הדברים יהו חייבין
במעשרות תלמוד לומר את כל תבואת
זרעך ריבה וריבה שאר זרעוני גינה שאין
נאכלים. כתיב תבואת זרעך . וכתיב היוצא
שדה שנה שנה . הא כיצד טול מבנתיים
דבר שהוא אוכל ונשמר . אית דבעי
מישמעינה מן הדא עשר תעשר כלל אית
כל תבואת זרעך פרט כלל ופרט אין בכלל
אלא מה שבפרט . אין לי אלא תבואת
קיטנית מנין תלמוד לומר וכל מעשר הארץ
מזרע הארץ מפרי העץ ליהוה הוא. לרבות
זרע שום שחליים וגרגר ואו יכול שאני
מרבה לוף העליון וזרע כרישין זרע בצלים
זרע לפת וצנונות ושאר זרעוני גינה שאין
נאכלין תלמוד לומר מזרע הארץ ולא כל
זרע הארץ . פרי העץ לרבות כל פירות
האילן . יכול שאני מרבה חרובי שיטה
וצלמונה וחרובי גרורה תלמוד לומר מפרי
העץ לא כל פירות האילן . ירקות מנין
איסי בן יהודה אומר המעשרות לירקות
מדבריהם . רב חסדא אמר הבקיר קמה
וחזר תכה בה ועבר והפריש מהם תרומה
הרי זו תרומה מה בין קמה לשבלין
קמה עד שלא הבקירה ועבר והפריש ממנה
תרומה אינה תרומה . שבלין עד שלא
הבקירה ועבר והפריש מהם הרי זו תרומה.
רב חיננא בשם רב חסדא אף בהקדש כן
מילתיה דרבנין פליגין דאמר רבי יוחנן בשם
רבי ינאי ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה
עמך ממה שיש לך ואין לו את חייב ליתן

quo calcaverit; horrei, ex quo complanatum sit: Si calcaverit in dolio, & complanaverit in horreo, & frangatur dolium, & aperiatur horreum, non comedet ex iis accidentaliter; R. Jose permittit.

Finis capitis.

CONstitotio I. Regulam generalem dixerunt de decimis &c. Scriptum est: *Decimando decimabis omnem proventum feminis tui*: Crederem omnia obligata esse ad decimas? Idcirco dictum est: *Omnem proventum feminis tui*: Includit, & includit reliqua femina hortensia, quæ non comeduntur. Scriptum est: *Proventum feminis sui*: Et scriptum est: *Quam produxerit ager de anno in annum*: Quomodo? Sume inter ea rem, quæ comeditur & custoditur: Explicandum erat ex hoc textu: *Decimando decimabis*. Generale: *Omnem proventum feminis tui*: Particulare; Generale & particulare; Non est in generali, nisi quod est in particulari: Non probo nisi de proventu, de leguminibus unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Et omnis decima terræ, de femine terræ, de fructibus arboris Domino erit*: Ad includendum semen allii, nasturtii, & acinorum: Crederem posse includere arum superius, & semen viciarum, & semen ceparum, & semen rapi, & raphanorum, & reliqua femina hortensia, quæ non comeduntur? Idcirco dictum est: *De femine terræ*. At non omne semen terræ: *De fructibus arboris*. Ad includendum omnes fructus arboris. Crederem posse includere siliquas Scita, & Salmonis, & siliquas Gherura? Idcirco dictum est: *De fructibus arboris*. At non omnes fructus arboris: De oleribus unde probatur? Issi ben Jehuda dicit: Decimæ de oleribus ex verbis scribarum: R. Chasda dicit: Si faciat communem segetem, atque iterum acquirat, & transgrediens separet ex ea separationem, separatio erit separatio: Qoodnam est discrimen inter segetem & spicas? Seges priusquam fiat communis si transgrediens ex ea separet separationem, non arit separatio: Spicæ priusquam fiant communes, si transgrediens separet ex iis separationem, erit separatio. R. Chinna nomine R. Chasda: Vel in sanctitate hoc fieri solet: Sententiæ sapientes sunt discordes; Etenim dicit R. Jochanan nomine R. Inai: *Et veniet Levita, quia non est illi pars & hæreditas tecum*: Ex eo quod tibi est, & non est illi, tu debes illi dare;

ex-

לו יצא לקט שידך וידו שוין בו. היא לקט
היא שכחה היא פיאה היא הבקר . אמר
רבי יוחנן חבורה היה מקשה הרי הקדש
הרי אין ידך וידו שוין . במי שידך
וידו שוין . אמר רבי אילא מה נן
קיימין אם כשנתמרח הכרי ברשות
ההבקר וברשות ההקדש אמרה תורה
ראשית דגנך ולא של הבקר. ראשית דגנך
ולא של הקדש . אלא בי נן קיימין
בשהבקיר שבלין וחזר וזכה בהם בהפקר
פטור בהקדש חייב בהבקר פטור מן ההיא
דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי ובא הלוי
כי אין לו חלק ונחלה עמך במה שיש לך
ואין לו את חייב ליתן לו יצא הבקר שידך
וידו שוין בו. בהקדש חייב מן הרא הקדיש
קמה ופדה קמה חייב . מה בין הבקר מה
בין הקדש . הבקר יצא ידי הכל . הקדש
לא יצא ידי הגזבר אמר רבי אבין אפילו
ידי הבעלים לא יצא מאחר שאמר לו
פדה את ראשון . רבי זעירא רבי יסא
בשם רבי לעזר הזורע שדה הבקר חייב
במעשרות רבי יונה מפיק לישנא בזכה
בשדה הבקר וגידוליה. רבי חייא בר אדא
בעא קומי רבי יוחנן כמהין ופטריות מהו
שיהו חייבין במעשרות . אמר ליה רבי
יוחנן בשם רבי סיסיי כתב עשר תעשר
את כל תבואת זרעך דבר שהוא נזרע
ומצמיח . יצאו כמהין ופטריות שאינן
נזרעית ומצמיחות. רבי יונה מפיק לישנא
מפני שהארץ פולטתן אף על פי שהוא
שומרו להוסיף אוכל חייב קטן וגדול הא
אם אינו שומרו להוסיף אוכל אינו חייב
קטן וגדול . רבי אימי בשם רבי שמעון
בן לקיש זו להוציא מדברי רבן גמליאל
דתנינן תמן רבן גמליאל אומר תמרות
של תלתן של חרדל ושל פול לבן חייבות
במעשרות אמר רבי יוסי וכי מחמת האוכל
רבן גמליאל מחייב מעתה אפילו ירקן לא
רבן גמליאל אומר חשובות הם לאוכל
ורבנן אמרי אין חשובות לאוכל . ועוד מן
הרא דתני אמר רבי יהושע סיסי לא

excluditur ſpicilegium in quo manus tua, & manus illius ſunt æquales; Sive ſit ſpicilegium, ſive manipulus oblivione relictus, ſive angulus, ſive commune. Dicit R. Jochanan: Societas moleſta erit: Ecce in ſanctitate non erunt manus tua, & manus illius æquales; In quo erunt manus tua, & manus illius æquales? Dicit R. Ela: Quomodo nos explicabimus? Quando fuerit complanatus acervus in poteſtate communis, & in poteſtate ſancti. Dicit lex: *Principium tritici tui*. At non communis. *Principium tritici tui*; At non ſanctitatis. At nos ita explicabimus: Quando fecerit communes ſpicas, atque iterum acquirat; in communi abſolvitur; in ſanctitate tenetur; In communi abſolvitur ex eo quod dicit R. Jochanan nomine R. Iſai: *Et veniet Levita, quia non eſt illi pars & hæreditas tecum*; In eo, quod eſt tibi, & non eſt illi, tu obligaris: Excluditur commune, in quo manus tua, & manus illius ſunt æquales: In ſanctitate tenetur ex eo quod dicitur: Si ſanctificet ſegetem, & redimat ſegetem, tenetur: Quodnam eſt diſcrimen inter commune & ſanctum? Commune ſatisfacit debito omnium: In ſancto non ſatisfacit debito theſaurarii: Dicit R. Abin: Vel debito dominorum non ſatisfacit, poſtquam illi dixerit: Redime tu primus: R. Zehera, R. Iſa nomine R. Elieſer: Siquis ſerat agrum communem, obligatur ad decimas: Rabi Jona eruit ex phraſi; de illo, qui acquirat agrum communem, & ejus incrementa. R. Chijah bar Ada quæſivit coram Rabi Jochanan; Fungi & boleti num obligantur ad decimas? Reſpondit illi R. Jochanan nomine R. Siſai: Scriptum eſt: *Decimando decimabis omnem proventum ſeminis tui*: Quod ſeritur, & germinat: Excluduntur fungi & boleti, qui neque ſeruntur, neque germinant: R. Jona eruit ex phraſi; quia terra eos evomit; vel ſi cuſtodiat ad augendum cibum, obligatur parvum, & magnum: Ecce ſi non cuſtodiat ad augendum cibum, non obligatur parvum, & magnum: R. Amme nomine R. Simeonis ben Lakiſch: hoc ad excludendum ex verbis Raban Gamaliel; Etenim ibi legimus: Raban Gamaliel dicit: Surculi fœni Græci, ſinapi, & fabæ albæ obligantur ad decimas: Dicit R. Joſe: Num propter cibum Raban Gamaliel obligat? Hinc vel eorum olus: At Raban Gamaliel dicit: Reputantur pro cibo: Et ſapientes dicunt: Non reputantur pro cibo: Et præterea probantur ex eo quod traditur: Dicit Rabi

סלאני לכי לומר לאדם צא ולקוט לך חמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן ושלוק לפוטרו מן המעשרות . תני כל שתחילתו אוכל ואין סופו אוכל מה אית לך בהרא דתני המקיים סליאה של אברוע לזרוע בטלה דעתו קלין יחידין לא בטלה דעתו . אמר רבי יונה והוא שליקט ירק. אבל לא לקט ירק כך אנו אומרים עצים חייבין במעשרות . וכל שאין תחילתו אוכל אבל סופו אוכל אינו חייב עד שיעשה אוכל . מה אית לך בהרא דתנינן רבתרה מאימתי פירות חייבין במעשרות . תאנים משיבחילו.

הלכה ב ביחילו רבי חייא בר ווא אמר חיתה בסה דתיסר וגם נפשם בהלה בי . רבי אבא בר יעקב משם רבי יוחנן משיאדימו פניהם . וכל התאנים פיהם מאדימות . רבי תנחום בר מריון בשם רבי יוחנן לוקח אחת וסניח אם בשלה בתוך ברי מעת לעת חייבות ואם לאו פטורות . הענבים והאבשין משיבאישו . רבי זעירא בשם רבי יסא משיקראו באישה . רבי איבו בר נגרי רבי תנחום בר עילאי בשם רבי תנחום בר סימאי והוא שתהא הרצנה שלהן נראית מבחוץ . אמר רבי יוחנן רכיב הוינא על ביתפי דסבי ושמעת קליה דרבי שמעון בן אלעזר יתיב מתני מכניסין במעי מלפפון ואין מכניסין במעי אבטיח . מה בין מעי מלפפון למעי אבטיח . אמר רבי שמעון בר ברסנא מעי מלפפון לאכילה מעי אבטיח לזריעה . אם אומר אם כן נמצאת מכבר את הקרקע בשבת . כל הארומין משיאדימו . מיישא תני רימון שניקרה בו אפילו פרידה אחת בולת חיבור למעשר . אשכול שבישל בו אפילו גרגר יחידי כולו חיבור למעשרות . אמר רבי חנינה פשטו הוא לן כל אותה הגפן כל אותה המין . חזרו ופשטו לו כל אותה הרות. רבי יוסי בי רבי בון אומר כל אותה הכרם היה כרם קטן ועשאו גדול . גדול ועשאו קטן אחר ועשאו שנים שנים ועשאו אחר . שמואל אמר דלעת שניקרת בבירת אביה כל אותה הגומא אסורה . אף

Jehoſua: ex diebus meis nunquam cogitavi dicere homino: Egredere & collige tibi ſurculos ſœni Græci, & ſinapi, & fabæ albæ, & coque, ut abſolvantur a decimis. Traditio: Quod in principio eſt cibus, & in fine non eſt cibus, quid tibi dicendum erit? Juxta illud quod traditur: Siquis ſervet plenitudinem trunci pro ſemine, ejus mens aboletur: ſi caules peculiares, non aboletur ejus mens: Dicit R. Jona: Quando colligat olus: At ſi non colligat olus; Nos ita dicimus: Ligna obligantur ad decimas, & quod ab initio non comeditur, & in fine comeditur, non tenetur, donec fiat cibus. Quid tibi dicendum erit? Juxta illud quod poſtea traditur. Quando fructus obligantur ad decimas? Ficus ex quo ſucco turgeant.

Conſtitutio II. Ex quo maturuerint. R. Chijah bar Uvah dicit: Vivit; ſicut dictum eſt: *Siquidem & anima eorum exhorruit in me*. R. Aba bar Jacob nomine R. Jochanan: Ex quo rubeſcant eorum facies. Atqui cunctarum ficuum facies rubeſcunt. R. Tanchum bar Marian nomine R. Jochanan: Siquis ſumat unam, & reponat; ſi matureſcat in cado de tempore ad tempus obligantur ad decimas, ſi minus, abſolvuntur. Uvæ & labruſcæ ex quo vinacea oſtendant. R. Zehera nomine R. Iſa; Ex quo vocentur maturæ: R. Ajabo bar Nigri, R. Tanchum bar Elai nomine R. Tanchum bar Simai; Quando nucleus acinorum extrinſecus videatur: Dicit R. Jochanan: Equitabam ſuper humeris ſenis, & audivi vocem R. Simeonis ben Elieſer, qui ſedens docebat: Licet colligere inteſtina melopeponis, at non licet colligere inteſtina peponis: Quodnam eſt diſcrimen inter inteſtina melopeponis, & peponis? Dicit R. Simeon bar Charſana: Inteſtina melopeponis cedunt in cibum; inteſtina peponis in ſemen. Si ita dicas, deprehendetur, quod everras ſolum in Sabbatho. Cuncta quæ rubeſcunt, ex quo rubeſcant. Maiſcia docet: In malogranato, ſi perforetur vel granum unum, tota compoſitio obligatur ad decimas. Si in botro matureſcat vel granum unum, tota compoſitio obligatur ad decimas. Dicit R. Chanina. Certum eſt nobis de tota illa vite, de tota illa ſpecie. Iterum illi fuit certum de toto illo latere. R. Joſe diſcipulus R. Bon dicit: Tota illa vinea; ſive fuerit vinea parva, & fecerit magnam; ſi magna, & fecerit parvam; ſi una & fecerit duas, ſi duæ, & fecerit unam. Samuel dicit: Si cucurbita perforetur in loco patris ſui, tota illa foſſa eſt veti-

ta:

כסכברות תמרה כן. אמר רבי יוסי שאל יונתן בן חרשא איש גיניסר את רבן גמליאל וחכמים ביבנה ניקורי רטב כאביהם מה הם. אמרו לו כל אותו הדקל אסור. אמר רבי יוסי לכן צריכה כשניקרו כולם שלא תאמר הואיל ואין דרך הנחש לעשות כן אני אומר ענן של צפרים שכן עליהם וניקרו. רבי יונה בשם רבי שמעון חסידא ניקורי רטב כאביהם אסור והרבים נהגו כהם היתר ואינן ניזוקין. הרימונים משימסו. רבי זעירא בשם רבי ימא משיתמעך האוכל תחת ידיו. רבי יהודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי משיכניסו מחצה. רבי יונה בעי רילמא מן רבנין ראנרתא הוא שמע לה. אחינו המסו את לבבינו. פלגון לבבינו. החסרים משיטילו שאור. רבי חייא בר ווא אמר משיתמלא החרץ. רבי יונה בעי מה נן קיימין אם כשיתמלא החרץ נובלת היא. אם משתפרוש גרעינה מתוך האוכל כשילה היא כל צורכה. רבנן דקיסרין אמרי ויהיו יפות לאבילה. הפרסקין משיטילו גידים. רבי זעירא בשם איסי משיטילו גידים אדומים. האגוזים והשקדים משיעשו מגורה רבי יהודה אומר האגוזים והשקדים משיעשו קליפה. אמרו בקליפה התחתונה שהיא סמוכה לאוכל. מודים חכמים לרבי יהודה כאלצרין ובאפיסטקין ובאיצטרובילין משיעשו קליפה.

הלכה ג תני רבי חיננא בר פפא חרובין שילשולן הוא חנטן. וכל השחורים כגון עינבי הדס ועינבי סנה משינקדו. תני רבי חיננא בר פפא משיעשו נקודות נקודות שחורות. הפרישין איספרגלין ולמה נקרא שמם פרישין שאין לך מין אילן שהוא פריש לקדרה אלא זה כלבד. וכל הלבנים. כגון אילין מרפייתה. משיקריחו רבי חיננא בר פפא אמר משיעשו קרחות קרחות לבנות. תני רבי שמעון בן יוחאי משיזחילו מים. אתא עובדא קומי רבי חנינה ובעא למיעבד ברבי חיננא בר פפא. חזר ואמר וכי מחמת האוכל הן מקריחות. לא מחמת התולעת שיש בהם. התלתן

ta: Vel de ſcopis palmæ ita eſt dicendum. Dicit R. Joſe: Quæſivit Jonathan ben Charſa vir Ginnaſar a Raban Gamaliel, & a ſapientibus in Jabne. Foramina dactyli recentis in patribus ſuis quid erunt? Reſponderunt illi: Tota illa palma eſt vetita. Dicit R. Joſe: Ita neceſſe eſt, quando omnes ſint perforati; ne dicas, quoniam non ſolet ſerpens ita facere; Ego dico, quod nubes avicularum cubavit in iis, & perforavit. R. Jona nomine R. Simeonis benefici: Foramina dactyli recentis in patribus ſuis, ſunt vetita; & multi obſervarunt permiſſionem, & non ſunt læſi: mala punica ex quo liqueſcant. R. Zehera nomine R. Iſa: Ex quo comprimatur cibus ſub manu ſua. R. Jehuda bar Pazi nomine R. Jehoſua ben Levi: Ex quo dimidium liqueſcat: R. Jona quæſivit a ſapientibus, num explicata eſt conſtituctyli ex quo emittunt fermentum. Ratio? *Fratres noſtri liqueſecerunt corda noſtra*; diſſentiunt in corda noſtra. Dabi Chijah bar Uvah dicit. Ex quo impleatur lumbus. R. Jona quæſivit. Quomodo nos explicabimus? Si impleatur lumbus, deciduus fructus erit: Si ex quo ſeparetur ejus granum ex cibo, maturum erit, quantum ſit neceſſe. Sapientes Cæſarienſes dixerunt: Dummodo ſint idonea pro cibo. Mala perſica ex quo nervos emittunt: R. Zehera nomini Iſſi: Ex quo emittunt nervos rubros: Et nuces, & amygdalæ ex quo ciſtam faciant. R. Jehuda dicir. Nuces & amygdalæ, ex quo corticem fecerint. Dixerunt de cortice inferiori, quæ ſit proxima cibo. Conſentiunt ſapientes cum R. Jehuda de Alzerin, & de Apiſtakin, & de Iſtarobilin (*ignoti mihi fructus*) ex quo corticem fecerint.

Conſtitutio III. Docet R. Chinna bar Papa: Siliquæ ex quo protruſerint tertiam partem; & omnia nigra, e. g. baccæ myrti, & baccæ rubi, ex quo punctis notata ſint: Docet R. Chinna bar Papa, ex quo fiant puncta nigra. Cydonia, aſparagi; Et cur vocatur nomen cydoniorum? Quia non eſt tibi ſpecies arboris, quæ ſeparetur ad ollam, niſi hæc duntaxat: Et omnia alba: Sicut ſunt iſta Meriphitha. Ex quo glabreſcant: R. Chinna bar Papa dicit: Ex quo fianr punctim alba. Docet R. Simeon ben Jochai; Ex quo diſtillent aquas. Allatum eſt factum coram R. Chanina, & voluit ſtatuere juxta mentem R. Chinna bar Papa: Iterum dixit: Num propter cibum glabreſcunt? Non propter vermes, qui ſunt in iis. Fœnum Græcum, ex quo germinet;

Ita

משתצמח . ביני מתניתא כדי שתזרע
ותצמח . כיצד הוא בודק רבי שמואל בר
נחמן בשם רבי יונתן נוטל מלא קומצו
ונותן לתוך הספל של מים אם שקע רובה
חייבת . ואם לאו פטורה . רבי יונה בעי
מעתה מה ששיקע יהא חייב . ומה שלא
שיקע יהא פטור. אלא בל פרירה ופרידה
איתאמרת . אמר רבי זעירא כתיב עשר
תעשר את כל תבואת זרעך דבר שהוא
נזרע ומצמיח יצא פתות משליש שאינו
נזרע ומצמיח . רבי חיננא בשם רבי זתים
וענבים שלא הביאו שליש אף המשקים
היוצאים מהם. להכשיר אין מכשירין. רבי
חייה בשם רבי חנינה זתים מאמתי חייבות
במעשרות משיבבר צמיא קייטא לא כיבר
צמייא קייטא. משיבבירו בנות שבע . לא
ביברו בנות שבע משיורו מרווח שנייה
שבמוקצה . רבי לעזר בי רבי יוסי בשם
רבי תנחום בר חייה משיבברו בנות שבע
לבנות . אמר רבי יוסי בי רבי בון ובלבד
בנות שבע שבאותו מקום.

הלכה ד חמן תנינן הלוקח שדה
ירק בסוריא עד שלא באו לעונת המעשרות
חייב משבאו לעונת המעשרות פטור ולוקט
בדרכו ולוקח. והבא את אמר הבין. חזקיה
אמר בשדה של קישואין ושל דלועין היא
מתניתא . אמר רבי זעירא אפילו תימר
בשדה ירק עצמו עוד הוא יש לו גבול
משיביא שלש פתילות . נהוראי בר שינייא
אמר משום רבי שמעון תפוחים קטנים
פטורים. תפוחים גדולים חייבין. תפוחי מילי
מילה בין גדולים בין קטנים חייבין והדא
מתניתא מהיא מאן דאמר קטנים במחלוקת
מאן דאמר תפוחי מילי מילה דברי הכל .
אתרוג הבוסר רבי עקיבה אומר אינו פרי .
וחכמים אומרים פרי . רבי אילא רבי יסא
בשם רבי לעזר אתיא דרבי שמעון בשיטת
רבי עקיבה רבו . כמה דרבי עקיבא אמר
אינו פרי כן רבי שמעון אומר אינו פרי .
אמר רבי יוסי כל שהוא בשר ללולב חייב

Ita ſe habet Miſna: Ut poſſit ſeri, & germinare. Quomodo inquiret? R. Samnel bar Nachman nomine Rabi Jonathan: Sumet plenitudinem pugilli ſui, & immittet in pelvim aquarum, ſi ſubmergatur major pars, tenetur, ſi minus, abſolvitur. R. Jona hinc quæſivit; Cur ſi ſubmergatur, tenetur, & cur ſi non ſubmergatur, abſolvitur? At non dictum eſt niſi de majori parte ſingulorum granorum. Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon, & Bini: De majori parte ſingulorum granorum dictum eſt: Dicit R. Zehera: Scriptum eſt: *Decimando decimabis omnem proventum ſeminis tui*; Si rem, quæ ſeritur, & germinat; Excluditur quod eſt minus tertia parte, quod non ſeritur, neque germinat. Rabi Chinna nomine Rab: Olivæ & uvæ ſi non maturuerint ad tertiam partem, vel liquores exeuntes ab illis. Ad diſponendum; non diſponunt. Rabi Chijah nomine R. Chanina: Olivæ quando obligantur ad decimas? Ex quo primitiva præciditur in æſtate, ſi non primitiva præcidatur in æſtate, ex quo præcoces fiunt ficus albæ, ſi non fiant præcoces ficus albæ, poſtquam irrigatæ ſint irrigatione ſecunda in tabulato. Rabi Elieſer diſcipulus Rabi Joſe nomine R. Tanchum bar Chijah; ex quo præcoces fiant ficus albæ; Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon; dummodo ficus albæ, quæ ſint in eodem loco.

Conſtitutio IV. Ibi legimus: Si emat agrum oleris in Syria, priuſquam adveniat tempus decimarum, tenetur, ſi poſtquam advenerit tempus decimarum, abſolvitur; & colliget juxta morem ſuum, & ſumet: Et tu ita dicis? Ezechias dicit: De agro cucumerum, & cucurbitarum: Extat Miſna. Dicit R. Zehera; vel ſi dicas de ipſo agro oleris, præterea eſt illi terminus, poſtquam produxerit tres balanos. Nehorai bar Sinna dicit nomine R. Simeonis; Malæ parva abſolvuntur: Mala grandia tenentur. Mala quercus, quæ producit gallas, ſive magna ſive parva tenentur; atque iſta eſt Miſna; ex eo quod dicit: De parvis eſt diſſenſio: Qui dicit: Mala quercus, quæ producit gallas, ex omnium conſenſu eſt: Malum citreum immaturum; Rabi Akiba dicit; non eſt fructus; & ſapientes dicunt: Eſt fructus. R. Ela, R. Iſa nomine R. Elieſer; ſententia R. Simeonis conſentit cum ſententia R. Akiba magiſtri ſui: Sicut R. Akiba dicit; Non eſt fructus; ita pariter R. Simeon dicit: Non eſt fructus. Dicit R. Joſe. Quod eſt conveniens palmæ, obligatur ad decimas, &

quod

במעשרות וכל שאינו כשר ללולב אינו
חייב במעשרות. התיבן הרי הסנוטר. הרי
נרל בטפוס . יהרי עשוי כבחור הרי הוא
פסול ללולב וחייב במעשרות . מסתברא
רבי שמעון יודה לרבי עקיבה . רבי עקיבה
לא יודי לרבי שמען . רבי שמעון יודה
לרבי עקיבה דכתיב פרי ואינו פרי . רבי
עקיבה לא יודה לרבי שמעון הרי סנוטר .
הרי נרל בטפוס . הרי עשר בכדור הרי
הוא פסול ללולב וחייב במעשרות . התחייב
בשקדים המרים פטור במתוקים קטנים .
התחייב במתוקים קטנים פטור במרים גדולים
תני רבי ישמעאל בי רבי יוסי משום אביו
שקדים המרים הרי אלו פטורים ומתוקים
אינו חייבין ער שתפרוש קליפתן החיצונה.
הורי רבי חנינה בציפורי כהרא דרבי
ישמעאל בי רבי יוסי . במה הורי ציפוראי
אסרי במרים . רבי זעירא אסר במתוקים .
אמר רבי יוחנן ירדו לכאן נתחייבו . עלו
כבר נפטרו . הורי רבי פנחס כיון שראה
שלשה שפירשה קליפתן החיצונה שהוא
תורם את כל הקופה. אמר רבי מנא ובלבד
שלא יתרום מקופה על חברתה.

הלכה ה מאן די ירים פקסוסירת

מאן די ירים שלקוקיה הוה ספקס ראשון
ראשון ומשלק ראשון ראשון לא נטבלו
עד שיפקס כל צורכו וישלוק בל צורכו.
זיקס ושילק ברשות ההקדש ופריו אנרו
צינוק גרול לשדה . אבל אם אנרו צינוק
קטון לשוק נטבל. רבי עזרא בעי ארין לא
נגמרה מלאכת השרה ואת אמר הכין.
אלא כיני אנרו צינוק גרול בשרה והוא
עתיר לאונרו צינוק קטן לשוק נטבל. היתה
בלבלה אחת וברעתו למלאת את חציה
כיון שמילא חציה נטבלה ברעתו למלאת
את כולה . לא נטבלה ער שימלא את
כולה. היו שתים וברעתו למלאת שתיהם
לא נטבלו ער שימלא שתיהם במה רברים
אמורים במוליך לשוק . אבל במוליך לביתו
אוכל מהם עראי ער שהוא מגיע לביתו.
מה בין המוליך לשוק . מה בין המוליך
לביתו . בשעה שהוא מוליך לביתו ברעתו
הרבר תלוי . ובשעה שהוא מוליך לשוק

quod non eſt conveniens palmæ, non obligatur ad decimas: Objecerunt: Si erit maculis variis diſtinctum: Si creſcat in forma, ſi fiat in pila, ecce erit illegitimum pro palma, & obligabitur ad decimas. Probabiliter R. Simeon conſentit cum R. Akiba, R. Akiba non conſentit cum R. Simeone: R. Simeon conſentit cum R. Akiba; Scriptum eſt enim פרי at non eſt fructus: R. Akiba non conſentit cum Rabi Simeone; Si fuerit variis maculis diſtinctum, ſi creſcat in forma, ſi fiat in pila, ecce erit illegitimum pro palma, & obligabitur ad decimas; Quod obligatur in amygdalis amaris, abſolvitur in amygdalis parvis; & quod obligatur in dulcibus parvis, abſolvitur in amaris magnis. Docet Rabi Iſmael diſcipulus R. Joſe nomine patris ſui; Amygdalæ amaræ abſolvuntur, & dulces non obligantur, donec ſeparet earum corticem exteriorem: Docuit Rabi Chanina in Tſippori juxta mentem R. Iſmael diſcipuli R. Joſe: Quid docuit Tſipporienſes? Dixerunt de amaris: R. Zehera dicit de dulcibus: Dicit Rabi Jochanan: Si huc deſcendant, obligantur, ſi adſcendant, abſolvuntur. Docuit R. Pinchas, poſtquam vidit tres, quod ſepararint earum corticem exteriorem, quod ſeparare debeat totam ſportam: Dicit R. Mena: Dummodo non ſeparet ex altera pro altera ſporta.

Conſtitutio V. Ex quo projicit pilos; ex quo abjicit lanuginem; ſi pilos ſigillatim, & lanuginem ſigillatim abjiciat; non erunt indecimati, donec pilos & lanuginem projecerit, quantum opus ſit: Si pilos, & lanuginem projiciat in poteſtate ſanctitatis, & ejus fructus colligantur vinculo magno pro agro, at ſi colligantur vinculo parvo pro foro, erunt indecimati. R. Ezra vult, quod nondum perfectum ſit opus agri; & tu ita dicis? At ita ſe res habet; Si colligat vinculo magno in agro, & ipſe ſit ligaturus vinculo parvo pro foro, erit indecimatum. Si ſit caniſter unus, & ejus mens ſit, ut impleat dimidium, poſtquam impleverit dimidium, erit indecimatus; ſi ejus mens ſit ut impleat totum, non ſit indecimatus, donec impleatur totus: Si duo ſint, & mens ejus ſit, ut impleat ambos, non fiunt indecimati, donec impleat ambos: De quo hæc dicta ſunt? De eo, qui defert in forum; At ſi deferat domum, poterit comedere ex iis accidentaliter, donec deferat domum. Quodnam eſt diſcrimen inter deferentem in forum, & deferentem domum? Quando deferat domum, res dependet ab ejus intentione, quando de-

fert

לא בדעתו הדבר תלוי בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא לקוחות ונטבלו מיד.

הלכה ו תני משיעמיד ערימה בראש גגו. רבי יונה בעי הא בשדה לא. אמר רבי חיננא דרובה אתא איסור לך אפילו משיעמיד ערימה בראש גגו. הבצלים משיפקלו. מן דו ירים פורגרה. תבואה משיתמרח. רבי חנניה בשם רבי יוחנן מן די ישפר אפוי דבריה והא תני רבי יעקב בר סיסיי מאמתי הוא תורם את הגורן משתיעקר האלה. כאן בשיש בדעתו למרח וכאן בשאין בדעתו למרח. תני אבל כובר הוא מקצת ותורם מן הכבור על שאינו כבור. אמר רבי אילא שכן דרך בעלי בתים להיות מכניסין לתוך בתיהן. מאי טעמא והאלפים והעיירים עובדי האדמה בליל חמיץ יאכלו. כבר ברשות ההקדש ופדיו מאחר שהוא יכול לאכול ממנו עראי ועכשיו שאינו יכול לאכול ממנו עראי כמי שעשה מעשה ברשות ההקדש והוא חייב. התיב רבי חיננא והתני שילה וקיפה ברשות ההקדש פטור. אמר רבי יודן תמן אין איפשר לו שלא יכבוש ושלא לשלוק. ברם הכא איפשר לו שלא למרח דאמר רבי אילא והאלפים והעירים וגומר. תנן אבל קולט הוא מתחת הכברה ואוכל. רב חסדא אמר שהן מחוסרין לרוח. רבי אילא בשם רבי יסא שהן מחוסרין ניחה. והתנינן היין משיקפה. מאן דאמר שהם מחוסרין ניחא מאן דאמר שהן מחוסרין לרוח מחוסר הוא בשמריו. התיב רבי בנימן בר גידול והא תנינן השמן שירד לעוקל. מאן דאמר שהם מחוסרין ניחא מאן דאמר שהם מחוסרין לרוח מחוסר הוא להציל. היה אוכל וחשיכה לילי שבת או שנתנו לאדם אחר לא נטבל. רבי ירמיה סבר מימר בנתון בחמיטה ובתמחוי אבל בנתון בצלוחית נטבל. אמר רבי יוסי אפילו נתון בצלוחית לא נטבל אמר ליה רבי ירמיה ואין שבת

fert in forum, res non dependet ab ejus intentione; ab intentione emtoris res dependet, quia fieri poteſt ut inveniat emtorem, & ſtatim fiunt indecimati.

Conſtitutio VI. Traditio: Ex quo in acervum cogantur in ſummitate tecti: R. Jona hoc vult, at non in agro. Dicit R. Chinna Deruba; Tu tibi dicis, vel ſi in acervum cogantur in ſummitate tecti. Ceparum, ex quo corticem abjecerint: Ex quo abjecerint folia mala. Proventus, ex quo fuerit ventilatus. R. Chananjah nomine R. Jochanan: Ex quo pulchra fiat facies filii. Atqui hoc docet R. Jacob bar Siſai. Quando ſeparabit aream? Ex quo evulſum fuerit frumentum: Hic agitur, quando habeat intentionem ventilandi, & ibi quando non habeat intentionem ventilandi: Traditio: At ſi cribret partem, & ſeparet ex cribrato pro non cribrato: Dicit R. Ela: Hæc eſt conſuetudo patrumfamilias ut inferant in domos ſuas: Quænam eſt ratio? *Tauri, & pulli aſinorum, qui operantur terram commixtum migma comedent*. Si fuerit in poteſtate ſanctitatis, & redimat ab alio, qui poſſit comedere ex eo accidentaliter; at nunc quando non poſſit comedere ex eo accidentaliter, reputatur perinde, ac faciat opus in poteſtate ſanctitatis & teneatur. Sedens Rabi Chinna, docuit. Si ſecundina, & ventriculus fuerit in poteſtate ſanctitatis abſolvitur: Dicit R. Jodan; Ibi, quia fieri non poteſt, ut condiat, & coquat; at hic fieri poteſt, ut non ventilet. Hoc eſt quod dicit R. Ela: *Tauri, & pulli aſinorum &c.* Legimus: At ipſe poterit colligere ſub cribro, & comedere. R. Chaſda dicit: Quando deficiant in ſpatio. R. Ela nomine Rabi Iſa; quando deficiant quiete. Atqui legimus: Vini, ex quo deſpumatum ſit: Qui dicit, quod deficiant quiete, & qui dicit deficiant in ſpatio, deficiens eſt in fœcibus ſuis: Objecit R. Benjamin bar Ghidul: Atqui legimus: Olei, ex quo diffluat in lacum. Qui dicit, quod deficiat quiete, qui dicit quod deficiat in ſpatio, deficiens illud eſt, ut limpidum fiat: Si comedat, & oboriantur tenebræ in noctibus Sabbathi, aut ſi dederit alii homini non fit indecimatum. Rabi Hieremias putat dicendum, quando indat in placentam tenuem, & in catinum, at ſi immittat in ſcutellam, fit indecimatum. Dicit R. Joſe; vel ſi immittat in ſcutellam, non fit indecimatum. Dixit illi R. Hieremia; Nonne Sabbathum facit indecima-

טובלת . אמר ליה ואין מקח טובל . אמר
ליה בההיא דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא
רבי יונה רבי זעירא בשם רבי לעזר אף
מה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד
להחזירו כדבר שלא נגמרה מלאכתו ·
חייליה דרבי ירמיה מן הדא ועוד אמר
רבי ליעזר עוסר אדם הוא על המוקצה
ערב שבת בשביעית ואומר מכאן אני אוכל
למחר . לא אמר אלא בשביעית הא שאר
שני שבוע לא . מה עבד ליה רבי ירמיה
להחזירו למקומו אי את יכול שהוא עושה
מוקצה לפיכך נטבל . מתניתא פליגא על
רבי ירמיה אין עראי לשבת . פתר לה
ובלבד דבר שיש לו מוקצה . על דעתיה
דרבי ירמיה לא שנייא היא דבר שיש לו
מוקצה . היא דבר שאין לו מוקצה . רבי
מנא בעי היתה צלוחית מליאה ונתונה על
פצים לחבירו נטבלה או מאחר שהיא
נתונה במקום שלא נגמרה מלאכתו לא
נטבלה . עד היכן רבי יודה בר פזי רבי
סימון בשם רבי יוסי בר חנינה עד כדי
שיהא נותן ידו לתוכה והוא נכוית . הכל
מודים בכלי שני שהוא מותר . מה בין כלי
ראשון מה בין כלי שני . אמר רבי יוסי בי
רבי בון כאן היד שולטת . וכאן אין היד
שולטת . אמר רבי יונה כאן וכאן אין היד
שולטת . אמר רבי יונה כאן וכאן אין היד
שולטת אלא עשו הרחק לכלי ראשון ולא
עשו הרחק לכלי שני . אמר רבי מנא ההין
פינכא דאריא מסייע לאבא . ההין פינכא
דגלוסא מסייע לאבא דאת מפני ליה מן
אתר לאתר ועוד כדון היא רתח . מהו
ליתן מלמטן ולערות עליהם מלמעלן . רבי
יונה אמר אסור ועירוי בכלי ראשון הוא .
חייליה דרבי יונה מן הדא אחר שבישל בו
ואחר שעירה לתוכו רותח . והבא הוא
אמר הכין . אמר רבי יוסי תמן כלי חרס
בולע . תבלין אינן מתבשלין . התיב רבי
יוסי בי רבי בון והתני אף בכלי נחשת כן ·
אית מימר כלי נחשת בולע . מהו להערות
עם הקילוח . אמר רבי חנינה בריה דרבי
הילל מחלוקת רבי יונה ורבי יוסי רבי
יצחק בר נופחא בעי קומי רבי מנא עשה
כן בשבת חייב משום מבשל . עשה כן
בבשר בחלב חייב משום מבשל . אמר ליה

matum? Respondit illi: Nonne qui emit, facit indecimatum? Respondit illi juxta illud quod dixit R. Jose nomine R. Zehera, R. Jona, R. Zehera nomine Rabi Eliefer: Vel quod est in lagena, non fit indecimatum, quia poterit restituere in rem, cujus opus non fuerit perfectum: Confirmatur ex hoc sententia R. Hieremiæ: Et præterea dicit R. Eliefer: Poterit constituere super perfecto vespera Sabbathi in anno septimo, & dicere; Hinc mane ego comedam. Non poterit dicere nisi in anno septimo, at non reliquis annis septimanæ. Quomodo explicat R. Hieremia; ut restituatur in locum suum? Tu non potes facere perfectum, ideoque erit indecimatum. Misna contraria est R. Hieremiæ; Non est accidentale in Sabbatho: Explicat: Dummodo sit res in qua sit perfectum: Ex mente R. Hieremiæ non ita res mutata est, ut in ea sit perfectum; erit res, in qua non sit perfectum. R. Mena quæsivit: Si ampulla plena sit, & det inter postes januæ socio suo, fiet indecimata; aut postquam ponatur in loco, in quo non fuerit perfectum ejus opus, non fiet indecimata: Hactenus R. Jehuda bar Pazi; R. Simeon nomine R. Jose bar Chanina: Quosque immittet in eam manum suam, ut comburatur? Omnes conveniunt, quod in vase secundo sit licitum. Quodnam est discrimen inter vas primum, & vas secundum. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Hic manus dominatur; & ibi manus non dominatur. Dicit R. Jona: Tam hic quam illis manus non dominatur: At faciunt distantiam vasi primo, at non faciunt distantiam vasi secundo. Dicit R. Mena. Ista scutella quæ exhalat favet τῷ Aba: Ista scutella quæ non tantum exhalet favet Aba: tu potes efferre de loco ad locum, & adhuc erit fervens: Quid erit, si infra indantur condimenta, & supra ea superfundantur? R. Jona dicit: Est vetitum, & est effusio in primum vas: Confirmatur hinc sententia R. Jona; Postquam in eo coxit, & in illud effudit, fervebat: Et tu ita dicis? Dicit R. Jose: Ibi vas testaceum absorbet; condimenta non coquuntur. Assidens R. Jose discipulus R. Bon docuit: Vel in vase æneo ita fieri solet: Potest dici, quod vas æneum absorbeat: Quid si effundatur cum lebete? Dicit R. Chanina bar R. Hillel: Dissentiunt R. Jona, & R. Jose; Rabi Isaach bar Guphta quæsivit coram Rabi Mena: Si ita faciat in Sabbatho, tenetur propter coctionem; Si ita faciat in carne cum lacte, tenetur propter co-

כיי דאמר רבי זעירא איזהו חלוט ברור כל שהאור מהלך תחתיו . ותבא איזהו תבשיל ברור כל שהאור מהלך התחיו. על דעתיה דרבי יודה טלה בציר יין כחומץ.

הלכה ז חנניה בריה דרבי יסא אמר מה פליגין רבי יודה ורבנין בטבל שנטבל מדבריהם . אבל טבל שנטבל דבר תורה אוף רבנין מודיי . רבי מנא אמר ליה סתם רבי אבין בשם רבי יוחנן רבי יודן כדעתיה ורבנין כדעתון דתני זית שפיצעו בידים מסואבות לא הוכשרו. לסופגן במלח הוכשרו לידע אם יש בו מים לא הוכשרו . רבי יודן אמר הוכשרו . רבנין אמרין במימיו הוא בודק . רבי יודה אומר בגופו הוא בודק. והכא רבנין אמרין במימיו הוא מחליק . רבי יודה בשיש שלו מחליק. רבי אמר לרבי שמעון בריה עלה והבא לנו גרוגרות מן החבית . אמר ליה ואינו אסור משום מוקצה. אמר ליה ואדיין את לזו אין לך אסור משום מוקצה אלא תאנים וענבים בלבד . אמר רבי שמואל בר סיסרטאי מפני שהם מסריחות בנתיים. רבי זעירא בעא קומי רבי יסא לא מסתברא באילין פצולי אילין הוה עובדא . אמר ליה אוף אנא סבר כן אתא רבי יוסי כי רבי בון רבי יצחק בר ביסנא בשם רבי יוחנן באילין פצולייא הוה עובדא . אמר ליה אין לך אסור משום מוקצה אלא תאנים וענבים בלבד. רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו הרא דתימא לענין שבת אבל לענין מעשרות כל הדברים יש להם מוקצה. אמר רבי מתניתא אמרה בן גרוגרות משידוש ומגורה משינעיל. אמר רבי יוחנן דברי שונה ראשון לא התחתון צריך לעליון ולא העליון צריך לתחתון דברי שונה אחרון צריך לעליון ולא העליון צריך לתחתון. אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא. אמר ליה דלא תיסבור מימר סתמא דרבי יוסי היא הלכה כסתמה לפום כן צרך מימר דרבי מאיר היא דרבי מאיר ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי.

ctionem. Dixit illi. Secundum illud quod dicit R. Zehera; Si hæc sit striblita, purificatur quando ignis sub ea accendatur; & hic quod decoctum purificatur? quando sub eo accendatur ignis: Ex mente R. Jehuda; sal est sicut muria, vinum sicut acetum.

Constitutio VII. Chananjah bar Rabi Isa dicit: Cur dissentiunt R. Jehuda & sapientes in indecimato? In indecimato, quod sit indecimatum ex verbis Scribarum; At in indecimato, quod sit indecimatum ex lege, vel sapientes consentiunt. R. Mena dixit illi. Absolute dicit R. Abin nomine R. Jochanan; R. Jodan juxta sententiam suam, & sapientes juxta sententiam suam: Etenim extat traditio. Si olivam contundant manibus immundis, non disponunt; si ut abstergant sale, disponunt; si ut norint an sint in ea aquæ, non disponunt; R. Jodan dicit: Disponunt: Sapientes dicunt: In ejus aquis investigabit: R. Jehuda dicit: In ejus corpore investigabit: At hic sapientes dicunt: In ejus aquis separabit; R. Jehuda dicit: In eo quod suum est, separabit. Rabi dixit R. Simeoni filio suo: Adscende & affer nobis caricas ex vase; Dixit illi: Nonne est vetitum respectu perfecti? Respondit illi: Tu quoque ita sentis? Non est tibi vetitum respectu perfecti, nisi ficus, & uvæ duntaxat. Dicit R. Samuel bar Sisartai; quia putrescunt inter se. R. Zehera quæsivit coram R. Isa: Non est putandum ut de his corticibus agatur. Respondit illi: Ego quoque ita existimo. Venit Rabi Jose discipulus R. Bon. R. Isaach bar Bisna nomine R. Jochanan: De his corticibus agitur. Dixit illi: Non est tibi vetitum respectu perfecti, nisi ficus & uvæ duntaxat. Rabi Jacob bar Zebdi nomine R. Abau: Quod dicis, intelligendum est respectu Sabbathi, at respectu decimarum, cunctis rebus est perfectum. Dicit Rabi. Misna ita dicit: Caricarum, ex quo contundantur; areæ, ex quo complanatæ sunt. Dicit R. Jochanan: Hoc prius docui: inferius non opus habet superiori, neque superius inferiori. Hoc docui: inferius opus habet superiori, at non superius inferiori. Dicit R. Eliefer: Hæc est sententia R. Meir. Respondit illi: Ne putes dicendum, quod absolute sit sententia R. Jose; Constitutio est absoluta; Idcirco dicendum est, quod sit sententia R. Meir, & sententia R. Meir & R. Jose, & constitutio juxta mentem R. Jose.

CA-

פרק שני

א היה עובר בשוק ואמר טלו לכם תאנים אוכלים ופטורים . לפיכך אם הכניסו לבתיהם מתקנים וראי. טלו והכניסו לבתיכם לא יאכלו מהם עראי לפיכך אם הכניסו לבתיהם אינן מתקנין אלא רמאי.

ב היו יושבין בשער או בחנות ואמר טלו לכם תאנים אוכלים ופטורים : ובעל השער ובעל החנות חייבים . רבי יהודה פוטר עד שיחזור את פניו או עד שישנה מקום ישביתו.

ג המעלה פירות מגליל ליהודה או עלה לירושלם אוכל עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך וכן בחזירה. רבי מאיר אומר עד שהוא מגיע למקום השביתה. הרוכלים המחזרים בעיירות אוכלין עד שהן מגיעין למקום הלינה . רבי יהודה אומר בית הראשון הוא ביתו.

ד פירות שתרמן עד שלא נגמרו מלאכתם רבי ליעזר אוסר מלאכול מהם וחכמים מתירין חוץ מכלכלת התאנים כלכלת תאנים שתרמה רבי שמעון מתיר וחכמים אוסרין.

ה האומר לחברו הילך איסר זה ותן לי בו חמש תאנים לא יאכל עד שיעשר דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב . אמר רבי יהודה מעשה בגינת וורדים שהיתה בירושלם והיו תאניה נמכרות משלש ומארבע באיסר ולא הפרישו ממנה תרומה ומעשר מעולם .

ו האומר לחברו הילך איסר זה בעשרים תאנים שאבור לי בורר ואוכל . באשכול שאבור לי פורט ואוכל . באבטית שאבור לי סופת ואוכל . אבל אם אמר לו בעשרים תאנים אילו בשני אשכולות אילו בשני רימונים אילו בשני אבטיחים אילו אוכל כדרכו ופטור מפני שקנה במחובר לקרקע.

ז השוכר את הפועל לקצות בתאנים אמר לו על מנת שאוכל תאנים הוא אוכל ופטור . על מנת שאוכל אני

C A P U T II.

I. SI tranſiens per forum clamet: Sumite vobis ficus; Qui comederint, abſolvuntur; Idcirco ſi inferant in domos ſuas, debent perficere tanquam rem certo indecimatam. Sumite, & invehite in domos veſtras: Non comedent ex iis accidentaliter; idcirco ſi invehant in domos ſuas, non perficient, niſi rem dubiam.

II. Si conſideat in porta, vel in taberna ;, & dicat. Sumite vobis ficus; Comedentes abſolvuntur. At dominus portæ & tabernæ tenetur. R. Jehuda abſolvit, donec convertat faciem ſuam, aut donec mutet locum ſeſſionis ſuæ.

III. Siquis deferat fructus a Galilæa in Judæam, aut adſcendat Hieroſolymam, poterit comedere donec perveniat ad locum, quo tendit; atque ita in reditu; R. Meir dicit, donec perveniat ad locum, ubi Sabbathum agere velit. Seplaſarii, & qui per oppida circumeunt, poſſunt comedere, donec perveniant ad locum pernoctationis ſuæ. R. Jehuda dicit: Prima quæque domus erit domus ejus.

IV. Si fructus ſeparet, priuſquam perfectum ſit eorum opus, R. Elieſer prohibet ut poſſit ex iis comedere accidentaliter, & ſapientes permittunt, excepro caniſtro ficuum; Si caniſtrum ficuum ſeparaverit, R. Simeon permittit, & ſapientes prohibent.

V. Si dicat ſocio ſuo: Ecce tibi hoc aſſarium, ut ex eo des mihi quinque ficus; non comedat niſi decimarit; verba R. Meir; R. Jehuda dicit: Poterit comedere ſigillatim; ſi conjunctim, tenetur. Dicit R. Jehuda. Narratur de horto roſarum qui erat Hieroſolymæ, ubi ficus vendebantur ternæ, & quaternæ pro aſſario, & nunquam ſepararunt de iis ſeparationem & decimam.

VI. Si dicat ſocio ſuo: En tibi hoc aſſarium pro vicenis ficubus, quas eligam mihi; Licet eligere & comedere. Pro botro quem mihi eligam: Grana ſigillatim eximet, & comedet. Pro melone, quem mihi eligam. Elidet & comedet: At ſi illi dicat: Pro vicenis iſtis ficubus, pro duobus iſtis botris, pro duobus iſtis malogranatis, pro duobus iſtis melonibus; Poterit comedere more ſuo, & abſolvetur, quia acquiſivit fructus terræ adhærentes.

VII. Si mercede conduxerit operarium, ut ficus abſcindat: At illi dicat: Eo pacto, ut comedam ficus: Poterit comedere, & abſolvetur: Eo pacto, ut co-

ובני או שיאכל בני בשכרי הוא אוכל ופטור ובנו אוכל וחייב על מנת שאוכל בשעת הקציעה ולאחר הקציעה . בשעת הקציעה אוכל ופטור ולאחר הקציעה אוכל וחייב שאינו אוכל מן התורה . זה הכלל האוכל מן התורה פטור ושאינו אוכל מן התורה חייב .

ח היה עושה בלבסים לא יאכל בבנות שבע . בבנות שבע לא יאכל בלבסים. אבל מונע הוא את עצמו עד שהוא מגיע למקום היפות ואוכל . המחליף עם חברו זה לאכול וזה לאכול. זה לקצות וזה לקצות זה לאכול וזה לקצות חייב . רבי יהודה אומר המחליף לאכול חייב ולקצות פטור .

סליק פירקא

הלכה א היה עובר בשוק וכו׳. שמואל אמר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר אין מתנה במכר . אמר רבי יוסי דברי הכל היא . אישתאלית לאילין דבי רבי ינאי ואמרין נהגין הוינן יהבין לאילין בחקלא ואכלין ולא מתקנין . מיי בדון כמאן דאמר מאליהן קיבלו עליהם המעשרות מתניתא במקום שרוב מכניסין לבתים. אבל במקים שרוב מכניסין לשוק אינן מתקנין אלא דמאי . אם במקים שרוב מכניסין לבתים בהדא דתנינן טלו והכניסו לבתיכם לא יאכלו מהם עראי מכיון שאמר טול והכניס כמי שאמר טול אני מעשר על ידיך . אבל במקום שרוב מכניכין לשוק אינו נאמן לומר לו עישרתי ואינו נאמן לומר לו לחוך בתי אני מכניסן . נתן לו דבר מרובה אפילו אמר לו טול ואכול כמי שאמר לו טול והכנס . נתן לו דבר שאין דרכו להיאכל חי אפילו אמר לו טול ואכול כמי שאמר לו טול והכנס . היה אדם גדול ואין דרכו לאכול בשוק ואמר לו טול אכול כמי שאמר לו טול והכנס .

comedam ego, & filius meus, aut ut comedat filius meus pro mea mercede; ipse poterit comedere, & absolvetur; & ejus filius si comedat, tenetur: Eo pacto ut comedam tempore abscissionis, & post abscissionem; Tempore abscissionis poterit comedere, & absolvetur; post abscissionem si comedat, tenetur; quia non comedit ad præscriptam legis. Hæc est regula generalis: Qui comedit ad præscriptum legis, absolvitur, & qui non comedit ad præscriptum legis, tenetur.

VIII. Qui operatur in caprificis, non comedet de ficubus albis; si in ficubus albis, non comedet de caprificis; At se cohibebit, dum perveniat ad locum meliorum, & tum comedet: Si pactum reciprocum ineat cum socio suo, ut ipse comedat, & ille comedat, vel ut ipse ficus abscindat, & ille ficus abscindat, ut ipse comedat, & ille abscindat, tenetur: R. Jehuda dicit: Qui pactum reciprocum ineat, ut ipse comedat, tenetur, ut ipse abscindat, absolvitur.

Finis capitis.

Constitutio I. Si transiens per forum &c. Samuel dicit: Hæc est sententia R. Meir: Etenim R. Meir dicit; Non est donum in venditionis: Dicit R. Jose: In hoc omnes consentiunt. Quæsierunt ab iis, qui erant discipuli R. Inai, & dixerunt; Solebant alter alteri dare in agro, & comedebant, & non præparabant: Hinc juxta mentem illius qui dicit: Sponte accipiunt super se decimas: Misna: Ubi major pars solet invehere in domos; at ubi major pars solet invehere in forum, non sunt præparati, sed res dubia est. Si ubi major pars solet invehere in domos; juxta illud, quod legimus: Sumite & invehite in domos vestras; Non comedent ex iis accidentaliter; Postquam dixit: Sume, & infer; Quasi dicat; Sume, ego decimabo pro te. At ubi major pars solet invehere in forum; non est fide dignus, si illi dicat: Decimavi: Neque est fide dignus, si illi dicat: In domum meam ego inferam: Si rem multam illi dederit; vel si illi dicat: Sume, & comede; reputatur perinde ac illi dicat: Sume & infer. Si det illi rem, quæ non solet comedi cruda; licet illi dicat: Sume & comede, reputatur perinde ac illi dicat: Sume & infer: Si fuerit vir dignitate præstans, qui non soleat comedere in foro, & illi dicat: Sume & comede; reputatur perinde ac illi dicat: Sume & infer. Si duo fuerint; & alteri dicat: Sume & comede:

Et

היו שנים לזה אמר לו טול ואכול ולזה אמר טול והכנס. זה שאמר לו טול ואכול פטור . וזה שאמר לו טול והכנס חייב . אמר רבי יוסי ולאו מתניתא היא אוכלים ופטורים ובעל השער ובעל החנות חייבין . אמר רבי יונה דברי הכל היא. כאן בדמאי כאן כודאי . צא ולקט לך עשרים תאנים משלי ואני ממלא כריסי משלך הממלא את כריסו פטור . והאוכל במניין חייב. רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא ואין אדם אוכל אחת אחת ברשות הכל ופטור . אמר ליה אין . הכא למה הוא חייב. אמר ליה במצרף. אם במצרף אפילו הממלא את כריסו יהא חייב . ואינו אסור משום חליפין . אמר רבי שמיי אין לו חליפין שלא נתכוון האיש הזה אלא להגס את לבו שיאכל . צא ולקט לך עשרים תאנים משלי אוכל כדרכו והוא פטור. צא ומלא את הכלכלה לא יאכל עד שיעשר . במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר מתקן ודאי שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף . אמר רבי רואה אני את דברי מדברי רבן שמעון בן גמליאל מוטב שיתרומו שלא מן המוקף ולא להאכיל לעמי הארץ טבלים . אמר רבי זעירא מדברי שניהם אפילו חבר ששילח לחבר צריך לעשר . הוון בעיי מימר מאן דאמר שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ולא להאכיל עמי הארץ טבלים וזה חבר צריך הוא לעשר. רבי יונה בעי הכא את עביד ליה חבר. והכא את עביד ליה עם הארץ . אמר רבי יוסי כאן וכאן עם הארץ הוא אלא בשביל אחד שהוא מתקן הוא נקרא חבר . רבי יוסי בשם רבי ששת רבי לעזר בי רבי יוסי בשם רב אבין האומר לחברו אני מעשר על ידך אינו צריך לעמוד עמו .

Et alteri dicat: Sume & infer: Iste cui dixit: Sume & comede; absolvitur: Et ille cui dixit: Sume & infer: tenetur: Dicit R. Jose: Nonne ita se habet Misna? Comedentes absolvuntur, & dominus portæ, & dominus tabernæ tenentur: Dicit R. Jona: In hoc omnes consentiunt; Hic agitur de re dubia, & ibi de re certo indecimata: Egredere & collige tibi viginti ficus, & implebo ventrem meum ex tuo: Qui implet ventrem suum absolvitur; qui comedit in numero, tenetur. Rabi Bon bar Chijah quæsivit coram Rabi Zehera; Nonne potest homo comedere sigillatim in loco publico & absolvi? Respondit illi: Maxime: Hic qua de causa tenetur? Respondit illi: Quia comedet conjunctim: Si ea de causa, quod comedat conjunctim, ille quoque, qui implet ventrem suum, tenetur. Atqui non est vetitum respectu pacti reciproci: Dicit R. Same: Non est illi pactum reciprocum, quia non habet intentionem, ut superbiat cor suum, ut comedat. Egredere & collige tibi viginti ficus ex meis: Si comedat ex more suo, absolvitur. Egredere & imple canistrum: Non comedet nisi decimet. De quo hæc dicta sunt? De populo terræ; at si agatur de socio, comedet, & non est necesse ut decimet: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: De quo hæc dicta sunt? Respondit de populo terræ, at si agatur de socio, præparabit ut rem certo indecimatam; quia non sunt suspecti socii, quin separent ex eo quod non sit circumdatum. Dicit Rabi: Probabilia mihi videntur verba Raban Simeonis ben Gamaliel, quod melius sit separare ex eo quod non sit circumdatum, quam præbere comedenda populo terræ indecimata: Dicit R. Zehera; ex utriusque verbis deducitur, quod si socius mittat socio, debeat decimare. Dicendum est, quod ille qui dicit, quod socii non sint suspecti, quin separent ex eo quod non sit circumdatum, quod iste socius debeat decimare: Et qui dicit: Melius est separare ex eo quod non sit circumdatum, ne præbeantur comedenda indecimata populo terræ, & iste socius debeat decimare. Rabi Jona quæsivit: Hic tu illum facis socium; & ibi tu illum facis populum terræ. Respondit R. Jose: Uterque est populus terræ; at propter unum, qui præparat fructus, vocatur socius. R. Jose nomine R. Sesat, R. Eliesér discipulus R. Jose nomine R. Abin. Si dicat socio suo: Ego decimavi pro te; Non est necesse ut consistat cum eo. Ibi legimus. Si det de

תמן תנינן נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אינו עירוב. למטה מעשרה טפחים הרי זה עירוב. אמר רבי לעזר וצריך לעמוד עמו. והכא את אמר הכין. אמר רבי חייה בר אדא כאן בגדול כאן בקטן. רבי חנניה בשם רבי חנינא אפילו תימר כאן וכאן בגדול. כאן וכאן בקטן. תמן באומר לו אני מערב. על ידך. ברם הכא באומר לו עשר על ידי. הדא ילפא מן ההיא. וההיא ילפא מן הדא. הדא ילפא ומן ההיא באומר לו אני מערב על ידך שאינו צריך לעמוד עמו. וההיא ילפא מן הדא שאומר לו עשר על ידי שהוא צריך לעמוד עמו. צא ולקט לך עשרים תאנים משלי אוכל והולך והוא פטור. צא ומלא את הכלכלה. רבי אומר אני שהוא צריך להראות לו את הכלכלה. וכמה הוא שיעור הכלכלה: רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כהם כלכלה ארבעת קבין. וגדולה כאה. וקטנה שלשת קבין. רבי יונה בעי למעשרות אית אמרת או למידת הדין. אין תימר למעשרות אית אמרת כל שכן למידת הדין. אין תימר למידת הדין אית אמרת הא למעשרות לא. רבי יוסי פשיטא ליה למעשרות אית אמרת כל שכן למידת הדין.

הלכה ב הדא אמרה שכיתו טובל לו אבל לא לאחרים. אמר רבי לעזר רבי יודה ורבי נחמיה שניהם אמרו דבר אחד דתנינן תמן רבי נחמיה אומר כל שאין אדם בוש מלאכול בתוכה חייבת. אמר רבי יוסי הוינן סברין מימר מפליגין רבי נחמיה ורבנין בחצר שהוא בוש לאכול בכולה. הא מקצתה בוש ומקצתה לא בוש לא. מן דאמר רבי לעזר רבי יודה ורבי נחמיה שניהם אמרו דבר אחד הדא אמרה מקום שהוא בוש פטור. מקום שאינו בוש חייב. אמר רבי יוחנן דברי רבי יהודה עשו אותו כייחור שהוא נוטה לחצר על דעתיה דרבי יוחנן באוכל אחת אחת ובאוכל ברשות הכל ובמשייר. על דעתיה דרבי לעזר אפילו אינו אוכל אחת אחת אפילו אינו אוכל ברשות הכל ולא שייר.

הלכה ג פירות שלקטן שלא לצורך השבת וקדשה עליהם השבת רבי יוחנן אמר השבת טובלת. רבי שמעון בן

de arbore supra decem palmos, non erit commixtio, si infra decem palmos, erit commixtio. Dicit R. Eliefer: Et necesse est ut consistat cum eo; & hic tu ita dicis: Dicit R. Chijah bar Ada: Hic in magno, & ibi in parvo. Rabi Chananjah nomine R. Chanina: Vel si dicas tam hic quam illic de magno, & tam hic quam illic de parvo; Ibi intelligitur, quando dicat: Ego commiscui pro te: Hic quando dicat: Decima pro me: Hoc ex illo docetur; & illud ex hoc docetur. Hoc ex illo docetur, quando dicat: Ego commiscui pro te; quod non sit necesse, ut consistat cum eo: Et illud ex hoc docetur: Quando illi dicat: Decima pro me: quod sit necesse est ut consistat cum eo: Egredere & collige tibi viginti ficus ex meis; Poterit comedere, & absolvetur: Egredere & imple canistrum: Rabi dicit: Ego dico, quod debeat illi ostendere canistrum: Et quanta erit mensura canistri? R. Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan: Canister simpliciter continet quatuor kabos, & magnus satum, & parvum tres kabos. Rabi Jona vult, quod de decimis dicant totam hanc mensuram. Si dicas, quod de decimis dixerit, multo magis juxta hanc mensuram; Si dicas juxta hanc mensuram, non dices de decimis; R. Jose pro certo habet, quod de decimis dixerit, multo magis juxta hanc mensuram.

Constitutio II. Hoc dicit: Ejus confessus illi immergit, at non aliis. Dicit Rabi Eliefer; Rabi Jehuda, & Rabi Nehemia; Ambo unum dicunt; Etenim ibi legimus: Siquis non erubescat in eo comedere, tenetur. Dicit R. Jose: Putant dicendum, quod dissentiant R. Nehemia, & sapientes: Quod in toto atrio erubescat comedere; Ecce in parte erubescit, & in parte non erubescit: Ex eo quo dicit R. Eliefer: R. Jehuda, & R. Nehemia ambo unum dicunt: Hoc dicit: Ubi erubescit absolvitur, ubi non erubescit, tenetur. Dicit R. Jochanan: Ex verbis R. Jehuda reputatur sicut ramus ficuum, qui inclinet in atrium; Ex mente R. Jochanan: Si comedat sigillatim, & si comedat in loco publico, vel in residuo. Ex mente Rabi Eliefer vel si non comedat sigillatim, vel si non comedat in loco publico, dummodo non sit residuum.

Constitutio III. Si colligat fructus, qui non sint necessarii pro Sabbatho, & super illis sanctificet Sabbathum, R. Jochanan dicit: Sabbathum immergit. R. Simeon ben Lakisch dicit: Sabba-

לקיש אמר אין השבת טובלת. מתיב רבי
שמעון בן לקיש לרבי יוחנן על דתימר
השבת טובלת והתנינן המעלה פירות מן
הגליל ליהודה או עולה לירושלם אוכל עד
שהוא מגיע למקום שהוא הולך. וכן
בחזירת. ותני עלה אפילו לן אפילו שבת:
אמר לו ברוצה לשבות. תדע לך שהוא בן
דתני עלה אפילו שבת בשני. ויש שביתה
בשני אלא ברוצה לשבות. אף הכא ברוצה
לשבות. הכל מודים בלינה שאינה טובלת.
מה בין לינה מה בין שביתה. אדם מגלגל
בלינה ואין אדם מגלגל בשביתה. בכל
מקום אדם לן ואין אדם שובת בכל מקום.
תני מעשה ברבי יהושע שהיה מהלך אחר
רבן יוחנן בן זכאי לבני חיל והיו בני אותן
העיירות מביאין להם פירות אמר להם
רבי יהושע אם לנו כאן אנו חייבין לעשר.
ואם לאו אין אנו חייבין לעשר. אמר
רבי זעירה רבי יהושע דעתו נקייה. אמר
ליה רבי מנא וכל עמא שטיי. אלא רבי
יהושע דלווייתיה שביחא ליה הוו דו אמר
הלינה טובלת. ושאר בני אדם דלית
אלווייתיה שביחא לה אין לינה טובלת.
והתנינן רוכלין המחזרין בעיירות אוכלין
עד שהם מגיעין למקום הלינה. מהו מקום
הלינה ביתו. רבי שמעון בן לקיש בשם
רבי הושעיה בנין אילין דכפר חנניה דנפקין
ומחרין ארבע וחמש קוריין ועיילין דמכין
בבתיהון. תני רבי חלפתא בן שאול רוצה
הוא אדם לפלה עסקיו בבית הראשון שהוא
פוגע וללון שם.

הלכה ד מה נן קיימין אם
בכלכלה של תאנים דברי הכל אסור. אם
בזתים על השמן וענבים על היין דברי
הכל מותר. אלא כי נן קיימין בתמרים
והוא עתיד לדורסן. בגרוגרות והוא עתיד
לדושן. רבי ליעזר אומר תרומה טובלת
בפירות שלא נגמרה מלאכתו. ורבנין
אמרין אין תרומה טובלת בפירות שלא

bathum non immergit: Objecit Rabi Simeon ben Lakisch τῷ R. Jochanan in eo quod dictum est quod Sabbathum immergat. Atqui legimus: Si deferat fructus e Galilæa in Judæam, aut adscendat Hierosolymam, poterit comedere, donec perveniat ad locum, quo tendit, atque ita in reditu. Atqui extat traditio: Si deferat, vel si pernoctet, vel si Sabbathum agat: Dixit illi: Quando velit Sabbathum agere; Scito quod ita sit: Etenim extat traditio: Si deferat; vel si Sabbathum agat in secundo: Atqui est Sabbathismus in secundo: At dicendum est: Quando velit Sabbathum agere; ita pariter hoc loco, quando velit Sabbathum agere: Omnes consentiunt, quod pernoctatio non immergat: Quodnam est discrimen inter pernoctationem, & Sabbathismum? Homo convolvitur pernoctatione, at non in Sabbathismo: In omni loco potest homo pernoctare, at non Sabbathum agit in omni loco; Traditio: Narratur de R. Jehosua, qui incedebat post Raban Jochanan ben Zachai ad exercitum, & incolæ illarum urbium miserunt illis fructus; Dixit illis R. Jehosua; Si hic pernoctabimus, debebimus decimare, si minus non debebimus decimare: Dicit R. Zehera: Sententia R. Jehosua pura est. Dixit illi Rabi Mena: Num universus populus stultus est? At R. Jehosua, qui cibum suum invenerit, hoc dicit, quod pernoctatio immergat; at in ceteris hominibus, qui cibum non inveniunt, pernoctatio non immergit: Atqui legimus: Seplasarii, qui per oppida circumeunt, possunt comedere, donec perveniant ad locum pernoctationis suæ: Quinam est locus pernoctationis? Domus. R. Simeon ben Lakisch nomine R. Osajah: Sicut incolæ ex pago Chananjah exierunt, & circumibant quatuor & quinque vicibus, & adscendentes, dormiebant in domibus suis. Traditio R. Chalphata ben Saul: Poterit homo operari in rebus suis in prima domo, quæ occurrit, & ibi pernoctare.

Constitutio IV. Quomodo nos explicabimus; Si in canistro ficuum, ex omnium consensu est vetitum; si in olivis pro oleo, & in uvis pro vino, omnium consensu est licitum? At ita nos explicabimus de dactylis, quos sit calcaturus, de caricis, quas sit contusurus: Rabi Eliezer dicit: Separatio immergit in fructibus, quorum opus nondum fuerit perfectum; & sapientes dicunt: Separatio non immergit in fructibus, quorum opus nondum fuerit perfectum. Primus

נגמרו מלאכתם . ראשון מהו שיטבול. מה
גן קיימין אם בברי שנתמרח דברי הכל
אסור . במעשר ראשון שהקדימו בשבלין
דברי הכל מותר . אלא בי גן קיימין
בתמרים והוא עתיד לדורסן בגרוגרות
והוא עתיד לדושן והפריש מהם תרומה
גדולה ונמלך להניחן כמות שהם ועבר
והפריש מהם ראשון . אין תימר לספריע
נטבלו תרומה שהיא טובלת אין תימר
מכאן ולבאן ראשון הוא שהוא טובל.
הלוקח תמרים והוא עתיד לדורסן גרוגרות
והוא עתיד לדושן אסור לאכול מהם עראי
מתקנן דמאי דברי רבי מאיר . וחכמים
אומרים אוכל מהם עראי ומתקנן ודאי
דברי רבי יוסי . רבי הילא רבי לעזר בשם
חילפיי . אמר רבי יונה אשכחון כתב
בפינקסיה דחילפיי אוכל מהם עראי
ומתקנן ודאי. וקשיא אם אוכל מהם עראי
מתקנן ודאי . אם מיתקנן דמאי יהא אסור
לאכול מהם עראי . רבי יוסי בשם רבי
הילא אוכל מהם עראי משום דבר שלא
נגמרה מלאכתו ומתקנן ודאי מתוך שיודע
שביתו טובל אף הוא מפריש תרומה
מעשר ראשונה . אמר רבי לעזר בכלכלה
שלכל דבר היא מתניתא . רבי שמעון
מתיר מקל וחומר ומה אם בשעה שיש
עליה זיקת שלשה מעשרות את אמר
מותר . בשעה שאין עליה זיקת שני
מעשרות לא כל שכן. ראשון מהו שיטבול
לשני. מה אם בשעה שיש עליו זיקת שני
מעשרות את אמר מותר . בשעה שאין
עליה אלא זיקת מעשר אחד לא כל שכן .

הלכה ה רבי זעירא בשם רבי
יוחנן רבי הילא בשם רבי לעזר מה פליגין
בלוקט ונותן לו . אבל בלוקט לאכול כל
עכה מודיי שהוא אוכל אחת אחת ופטור
ואם צירף חייב. רבי הילא בשם רבי לעזר
בשם שהם חלוקין באן כך חלוקין בחצר
בית שמירה דאמר רבי יוחנן מקח בחצר
בשבת אינה תורה . רבי אימי בשם רבי

mus num immergit? Quomodo nos explicabimus: ſi in cumulo, qui jam fuerit ventilatus, omnium conſenſu eſt vetitum, ſi in decima prima, quam anticiparint in ſpicis, omnium conſenſu eſt licitum? At nos ita explicabimus in dactylis, quos ſit calcaturus, & de caricis, quas ſit contuſurus, ſi ex iis ſeparet ſeparationem magnam, & ſtatuat reliquere ſicuti ſunt, & tranſgrediens ſeparet primam: Si dicas, quod inverſo ordine fiat indecimata ſeparatio, quæ jam immerſit; ſi dicas, quod hinc & ulterius primus ſit, qui jam immerſit: Si quis emat dactylos, quos ſit calcaturus, & caricas quas ſit contuſurus, vetitum eſt ex iis comedere accidentaliter, poſtquam ea præparavit ſicut rem dubiam; verba R. Meir. Et ſapientes dicunt: Poterit ex iis comedere accidentaliter; dummodo præparet ſicut rem certo indecimatam: Verba R. Joſe. R. Ela, R. Elieſer nomine Chilphai: Dicit R. Jona: Invenimus ſcriptum in codice Chilphai: Poterit comedere ex iis accidentaliter, & præparare ſicut rem certo indecimatam: Atqui eſt oppoſitio: Si comedat ex iis accidentaliter, præparabit eos ſicut rem certo indecimatam; ſi eos præparet ſicut rem dubiam, vetitum eſt ex iis comedere accidentaliter; R. Joſe nomine R. Ela; Comedet ex iis accidentaliter propter rem, cujus opus non fuerit perfectum, & præparabit ſicut rem certo indecimatum, quia cognoſcit, quod ejus Sabbathiſmus immergat; ipſe quoque ſeparabit ſeparationem a primo tempore. Dicit R. Elieſer: De caniſtro cujuſque rei loquitur Miſna. Rabi Simeon permittit argumento a minori ad majus: Si quo tempore in eo eſt obligatio trium decimarum, tu dicis eſſe licitum, quo tempore non eſt in eo niſi obligatio duarum decimarum, nonne multo magis? Primus num immergit ſecundum? Si quo tempore eſt in eo obligatio duarum decimarum, tu dicis eſſe licitum, quo tempore non eſt in eo niſi obligatio unius decimæ, nonne multo magis?

Conſtitutio V. R. Zehera nomine R. Jochanan, R. Ela nomine R. Elieſer: Cur diſſentiunt de eo, qui colligat, ut illi det? At de colligente, ut comedat, omnes conveniunt, quod debeat comedere ſigillatim, ut abſolvatur; ſi conjunctas comedat, tenetur. R. Ela nomine R. Elieſer: Sicut hic diſſentiunt, ita pariter diſſentiunt de atrio domus cuſtoditæ; Etenim dicit R. Jochanan; Si emat in atrio in Sabbatho, non ſeparabit. R. Amme nomine R. Simeonis

ben

שמעון בן לקיש המחוור מכולן זו חצר
בית שמירה חברייה בשם רבי יוחנן כך
משיב רבי יודה את רבי מאיר אין ארץ
מודה לי בנותן לבנו שהוא פטור. מה לי
הלוקט ונותן לבנו. מה לי הלוקט ונותן
לאחר. רבי יודן מה בעי מה חמית מימר
בלוקט ונותן לו. או נימר בלוקט ואוכל:
אמר רבי מנא לית כאן בלוקט ואוכל לא
בליקט ונותן לו מן הרא גינת וורדין.
אית לך מימר גינת וורדין בלוקט ואוכל
לא בליקט ונותן לו דו אמר ליה אין את
עליל את מקלקל וורדיה. מתניתא פליגא
על הורה דרבי מנא כרמא אני מוכר לך
אף על פי שאין בו גפנים הרי זה מכור
שלא מכר לו אלא שמו. פרדיסא אני
מוכר לך אף על פי שאין בו אילנות הרי
ה מכור שלא מכר לו אלא שמו. רבי
יוסי בשם רבי יוחנן מגרגר אחת אחת
והולך ואוכל. אמר ליה רבי חיית בר ויא
וכן רבי עביד. תני בשם רבי יוסי אבטיח
שכפת בו אפילו לל שהוא קנייו. רבי יונה
בעי אף ברימון כן.

הלכה ו למה לי על מנת אפילו
שלא על מנת. רבי אבין בשם רבי שמיי
לכן צריכה אפילו אמר לו על מנת. תמן
תנינן היה עושה בידיו אבל לא ברגליו
ברגליו אבל לא בידיו אפילו על כתפו הרי
זה יאכל. ותני בן בידו אוגד ברגלו מסמיך
אפילו על כתפו טוען. רבי יוסי בי רבי
יהודה אומר עד שיעשה בידיו וברגליו
ובגופו בדייש מה דייש שהוא עושה בידיו
וברגליו ובגופו. דייש מה דייש מיוחד
שהוא בתלוש אף כל שהוא בתלוש. יצא
המנכש בשום ובבצלים והמסמך בגפנים
והעורר תחת הזתים. דייש מה דייש
מיוחד שגידוליו מן הארץ אף כל דבר
שגידוליו מן הארץ. יצא החולב והמגבן
והמחבץ. דייש מה הייש מיוחד דבר שלא
נגמרה מלאכתו. אף כל דבר שלא נגמרה
מלאכתו. יצא הבדיל בתמרים והמפרד

ben Lakifch; Perfpicuum eft ex omnibus, quod iftud fit atrium domus cuftoditæ; Socii nomine R. Jochanan: Sic objecit R. Jehuda ת״ק R. Meir: Nonne tu confentis, fi det filio fuo, quod abfolvatur? Quodnam eft difcrimen inter colligentem ut det filio fuo, & colligentem, ut det alteri? R. Jodan quæfivit: Quid vidifti ut diceres de colligente, ut illi det? Aut dicendum de colligente, ut comedat? Dicit R. Mena: Hic non agitur de colligente ut comedat, at de colligente, ut illi det; Probatur ex eo quod dictum eft de horto rofarum. Potes dicere hortum rofarum de colligente ut comedat, non de colligente ut illi det: Hoc illi dixit: Tu non potes inferre corruptionem rofarum. Mifna contraria eft fententiæ R. Mena: Vineam ego tibi vendam, licet in ea non fint vites. Ecce ifte vendit, & non vendit, nifi fuum nomen: Hortum tibi vendam, licet in eo non fint arbores; Ecce ifte vendit, non vendit, nifi nomen fuum. R. Jofe nomine R. Jochanan; Grana figillatim eximet, & comedet. Dixit illi R. Chijah bar Uvah: Atque ita Rabi putat. Traditio nomine R. Jofe; Si in melone aperiatur quantuluncunque, hæc eft ejus acquifitio. R. Jofe vult ita quoque effe fentiendum de malis punicis.

Conftitutio VI. Qua de caufa? Cum pacto, vel fine pacto. R. Abin nomine R. Samai; Ita neceffe eft; vel fi dicat cum pacto; Ibi legimus; Operabitur manibus fuis, at non pedibus fuis; pedibus fuis, at non manibus fuis, vel fi humeris fuis, poterit comedere. Atqui ita extat traditio: Manu fua colligata, & pede fuo admovebit; vel fi humeris fuis imponet. R. Jofe difcipulus R. Jehuda dicit: Donec operetur manibus, & pedibus & corpore fuo ficut contundit; Sicut contundens operatur manibus, & pedibus, & corpore fuo, ita pariter omnis, qui operatur manibus, pedibus, & corpore fuo: Contundens; Sicut contufio eft peculiaris, quæ agitur in evulfo, ita pariter omne, quod agitur in evulfo, excluditur evellens allium, & cepas, & truncans in vitibus, & farriens fub oleis. Contufio; Sicut contufio eft peculiaris, quod ejus incrementa fint ex terra, ita pariter omnia, quorum incrementa fint ex terra; Excluditur mulgens, & butyrum faciens, & cafeum faciens; Contufio; ficut contufio eft peculiaris, cujus opus non eft perfectum, ita pariter omnia, quorum opus non fit perfectum: Excluditur feparans dactylos & feparans cari-

כגרוגרות והיין משיקפה והשמן משירד לעוקה . רייש מה רייש מיוחד שלא בא לזיקת המעשרות . אף כל רבר שלא בא לזיקת המעשרות יצא חלש והמקטף והאופה . כתיב כי תבוא בקמת רעך . יכול בשאר כל ארם הכתוב מרבר תלמור לומר וחרמש לא תניף על קמת רעך . את שיש לו רשות להניף ואיזה זה הפועל . איסי בן עקביה אומר בשאר כל ארם הכתוב מרבר מה תלמור לומר וחרמש לא תניף מיכאן שאין לו רשות לאכול אלא בשעת הנפרת מגל . תני רבי שמעון בן יוחאי אומר עד היכן ריקרקה התורה בגזל שצריכה לרון בין ארם לחברו ער כרי הנפת מגל כתיך בן גרולה מלאכה שלא חרב דור המבול אלא עד מפני הגזל . ופועל עושה במלאכתו ואיכל ופטור מן הגזל . כתיב לא תחסום שור ברישו . אין לי אלא שור בתלוש וארם במחובר . ארם מהו שיאכל בתלוש . מה אם השור שאינו איכל במחובר הרי הוא איכל בתלוש . ארם שהוא אוכל במחובר אינו רין שיאכל בתלוש . תלמור לומר לא תחסום שור ברישו . שור בלא תחסום ואין ארם בלא תחסום . שור מהו שיאכל במחובר ; מה ארם שאינו אוכל בתלוש אוכל במחובר . שור שהוא אוכל בתלוש אינו רין שיאכל במחובר . או מה כאן בלא תחסום אף כאן בלא תחסום . תלמוד לומר לא תחסום שור ברישו . ברישו אין את חוסמו . אבל חוסמו ארם במחובר לקרקע . מכאן אמרו קוצץ הוא ארם על ירי עצמו על ירי בנו ובתו הגרולים ועל ירי עברו ושפחתו הגרולים ועל ירי אשתו מפני שיש בהן רעת . אבל אינו קיצץ לא על ירי בנו ובתו הקטנים ולא על ירי עברו ושפחתו הקטנים ולא על ירי בהמתו מפני שאין בהם רעת . לא

caricas, & vinum, ex quo ſit deſpomatum, & oleum, ex quo diſfluat in lacum. Contuſio; ſicut contuſio eſt peculiaris, quæ non adducitur in obligationem decimarum; ita pariter omoe, quod non adducitur in obligationem decimarum; Excluditur excorians, & amputans, & coquens: Scriptum eſt: *Quando ingredieris in ſegetem proximi tui*. Crederem vel de reliquis omnibus hominibus loquatur textus? Idcirco dictum eſt: *Et falcem non agitabis ſuper ſegetem proximi tui*. Qui habet poteſtatem ventilandi: Quinam hic eſt? Operarius: Iſi ben Akabia dicit de ceteris hominibos textus loquitur: Idcirco dictum eſt: *Et falcem non agitabis*. Hinc probatur, quod ſibi non ſit facultas comedendi, niſi tempore ventilationis falcis. Traditio: Docet R. Simeon ben Jochai dicit: Hactenus ſubtiliter inqoiſivit de rapina, de qua judicandum eſt inter hominem & ejus ſocium, donec agitet falcem. Hac de cauſa magnum eſt opus; Etenim non deleta eſt generatio diluvii niſi propter rapinam; Et operarius faciens opus ſuum, ſi comedat, abſolvitur a rapina: Scriptum eſt: *Non capiſtrabis bovem in trituratione ſua:* Non probo niſi de hove in avulſo, & de homine in conjuncto: Homo quid erit ſi comedat de avulſo? Si bos, qui non comedit de conjuncto, comedit de avulſo, homo qui comedit de conjuncto, non erit æquum ut comedat de avulſo? Idcirco dictum eſt: *Non rapiſtrabis bovem in trituratione ſua:* In bove eſt præceptum negativum: *Non capiſtrabis*. At in homine non eſt præceptum negativum: *Non capiſtrabis*. Bos quid erit ſi comedat de conjuncto? Si homo qui non comedit de avulſo, comedit de conjuncto, bos qui comedit de avulſo, non erit æquum ut comedat de conjuncto? Aut ſicut hic eſt præceptum negativum: *Non capiſtrabis:* Ita pariter ibi erit præceptum negativum: *Non capiſtrabis*. Idcirco dictum eſt: *Non capiſtrabis bovem in trituratione ſua*. In trituratione ſua non capiſtrabis; At poteris capiſtrare in eo quod conjunctum eſt fundo: Hinc dixerunt: Poterit homo ſuccidere per ſe, & per filium, & filiam ſuam majorennes, & per ſervum & aocillam ſuam majorennes, & per uxorem ſuam, quia in illis eſt ſcientia: At non poterit ſuccidere per filium & filiam ſuam minorennes, neque per ſervum & ancillam ſuam minoreones, neque per beſtiam ſuam, quia in illis non eſt ſcientia: Si non comedat ad præſcriptum legis, te-

ne-

צריכא האוכל מן התורה יהא חייב. אמר רבי יונה התורה פטרה אותו.

הלכה ז חמן תנינן היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים . בענבים לא יאכל בתאנים ותני עלה היה עושה בייחור זה לא יאכל מיחור אחר . ותנינן היה עושה בבלוסין לא יאכל בבנות שבע בבנות שבע לא יאכל בבלוסין . לא כן צריכה אפילו שהיהם בייחור אחר . כתיב כי תבא בכרם רעך. יכול בשאר כל האדם הכתוב מדבר תלמוד לומר ואת כליך לא תתן . אבל נותן את לכליו של חבירך . ואיזה זה הפועל . ואכלת ענבים . וכי אין אנו יודעין שאין בכרם לאכול ולא ענבים. מה תלמוד לומר ואכלת ענבים . אלא מכאן שאם היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים . בענבים לא יאכל בתאנים . כנפשך כל דבר שהיצר תאב . כנפשך כל דבר שהוא פטור מן המעשרות. מה את אוכל ופטור אף פועל אוכל ופטור . כנפשך מכאן שלא יאכל הפועל יותר על שכרו . מכאן היה רבי אלעזר חכמא אומר לא יאכל הפועל יותר על שכרו . מנין שנפשו קרויה שכרו . רבי אבהו בשם רבי חנינה יוסי בן חנינה נאמר כאן נפשו ונאמר להלן נפשו דכתיב ואליו הוא נושא את נפשו. מה נפשו האמורה להלן שכרו. אף כאן שכרו. שבעך שלא יהא אוכל ומקיא. שבעך שלא יהא סקלף בתאנים ומצטען בענבים . רשאין הפועלים לטבל עמו בציר בשביל שיאכלו ענבים הרבה . רשאי בעל הבית להשקותן יין בשביל שלא יאכלו ענבים הרבה . רשאי בעל הפרה להרעיבה בלילה בשביל שתאכל הרבה בשעה שהיא דשה . רשאי בעל הבית להאכילה פקיעי עמיר בשביל שלא תאכל הרבה בשעה שהיא דשה. רבי אבהו אמר החריני לבהמין . רבי חנניה מייבלון רבילה . רבי מנא מיבלון איסטפניני . תני רבי חייה איבל פועל אשכל ראשון . תני אשכול אחרון . רבי שמואל בשם רבי הילא נתנו לכל אסור . אמר רבי יוסי לא כן צריכה בשהיה הוא בוצר ואחר סוליך. אבל אם

netur; Dicit Rabi Jona: Lex illum abſolvit.

Conſtitutio VII. Ibi legimus: Si operetur in ficubus, non comedet de uvis, ſi in uvis, non comedet de ficubus: Atqui de hoc extat traditio. Si operetur in hoc ramo, non poterit comedere in alio ramo. Atqui legimus: Si operetur in caprificis, non comedet de ficubus albis, ſi in ficubus albis, non comedet de caprificis; Non ita neceſſe eſt, vel ſi operetur in uno ramo: Scriptum eſt: *Quando ingredieris in vineam proximi tui*. Crederem quod de ceteris hominibus textus loquatur? Idcirco dictum eſt: *In vas tuum non dabis*: At poteris dare in vas ſocii tui: Quinam hic eſt? Operarius: *Et comedes uvas*. Num ignoramus, quod in vinea non comedantur niſi uvæ? Cur igitur dictum eſt: *Et comedes uvas*? Hinc probatur, ſi operetur in ficubus, quod non poſſit comedere de uvis: Si in uvis, quod non poſſit comedere de ficubus: *Juxta deſiderium tuum*. Omne, quod deſiderium deſideraverit: *Juxta deſiderium tuum*. Omne quod liberum ſit a decimis: Sicut ſi tu comedas, abſolveris, ita pariter ſi operarius comedat, abſolvetur: *Juxta deſiderium tuum*. Hinc probatur, quod operarius non poſſit comedere ultra mercedem ſuam: Hinc Rabi Elieſer dicebat: Non comedet operarius ultra mercedem ſuam. Unde probatur, quod ejus anima vocetur ejus merces? Rabi Abau nomine Rabi Chanina, Joſe ben Chanina. Dictum eſt hic: *Anima ejus*; & dictum eſt ibi: *Anima ejus*: Scriptum eſt enim: *Et ex eo ſuſtentat animam ſuam*. Sicut *anima* ejus ibi memorata eſt ejus merces, ita pariter hoc loco eſt ejus merces: *Et ſaturitatem tuam*. Ne comedat, & evomat: *Et ſaturitatem tuam*. Ne paciſcatur in ficubus, & ſubigat in uvis: Licet operariis ſe immergere in muria, ut comedant multas uvas. Licet patri familias eos potare vino, ne comedant uvas multas: Licet domino efficere, ut eſuriat vacca noctu, ut multum comedat quo rempore triturat: Licet patrifamilias eam paſcere fragmentis fœni, ne multum comedat, quo tempore triturat. R. Abua dicit: Spelta pro jumentis. R. Chanina: Paſcent paſta ficuum: R. Mena: Paſcent oleris hortenſis ſpecie. Tradit R. Chijah. Operarius poterit comedere botrum primum: Traditio: Botrum ultimum. R. Samuel nomine R. Ela: Si immittat in caniſtrum, eſt vetitum: Dicit R. Joſe: Non ita neceſſe eſt: Quando ipſe vindemiet, & alius deferat. At ſi ipſe vindemiet, & ipſe

היה הוא טצר הוא מוליך בתחלה אוכל משום הילכות מדינה. ולבסוף אוכל משום הפועלים. אוכלין בהליכתן מהזמן להזמן. ובחזירתן לגת ובחמור שתהא פורקת. תני מערים אדם על פועליו להיות אוכלין תשע וקוצין אחת. אית תניי תני קוצין תשע ואוכלין אחת. ניחא אוכלין תשע וקוצין אחת. קוצין תשע ואוכלין אחת. אמר רבי אבין שלא תאמר יעשה כלאחר נמר מלאכה ויהא חייב. ניחא לאכול חייב לקצות חייב. אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר מקח טיבל בפירות שלא ננמרה מלאכתן. אמר רבי לעזר רבי מאיר ורבי ליעזר שניהם אמרו דבר אחד דרבי ליעזר אמר תרומה טובלת בפירות שלא נגמרה מלאכתן. בן רבי מאיר אמר מקח טובל בפירות שלא ננמרה מלאכתן.

פרק שלישי

א המעביר תאנים בחצרו לקצות בניו ובני ביתו אוכלין ופטורין והפועלים שעמו בזמן שאין עליו מזונות. אבל אם יש להם עליו מזונות הרי אילו לא יאכלו.

ב המוציא פועליו לשדה בזמן שאין עליו מזינות אוכלין ופטורין. אבל אם יש להם עליו מזינות אוכלים אחת אחת מן התאנה אבל לא מן הסל ולא מן הקופות ולא מן המוקצה.

נ השוכר את הפועל לעשות עמו בזהים אמר לו על מנת לאכול זתים אוכל אחת אחת ופטור. ואם צירף חייב. לנכש בבצלים אמר לו על מנת לאכול ירק מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב.

ד מצא קציצות בדרך אפילו בצד שדה הקציצות וכן תאנה שהיא נוטה על הדרך ומצא תחתיה תאנים מותרות משום גזל ופטורות מן המעשרות. הזתים והחרובין חייבין. מצא גרוגרות אם דרסו רוב בני אדם חייב ואם לאו פטור. מצא פילחי דבילה חייב בידוע שמדבר גמור.

deferat, in principio comedet propter constitutiones provinciæ; & in fine comedet propter operarios. Traditio: Comedunt incedentes de altero ad alterum locum, & in eorum reditu ad torcular, & in conjunctum, ut redimatur: Traditio: Licet callide agere cum suo operario, ut comedant novem, pandant unum; Est qui docet; Pandent novem, & comedant unum. Recte si comedant novem, & pandant unum, si pandant novem, & comedant unum. Dicit R. Abin: Ne dicas: Fiat omne postquam perfectum sit ejus opus, ut ipse teneatur: Recte; si comedat, tenetur; si pandat, tenetur. Dicit R. Eliefer: Hæc est sententia R. Meir: Etenim dicit R. Meir: emtio immergit fructus, quorum opus non fuerit perfectum. Dicit R. Eliefer; Rabi Meir & Rabi Eliefer, ambo unum dicunt: Sicut dicit R. Eliefer: Separatio immergit in fructibus, quorum opus non fuerit perfectum; ita pariter Rabi Meir dicit: Emtio immergit in fructibus, quorum opus non fuerit perfectum.

CAPUT III.

I. SI traducat ficus in atrium suum, ut pandat, ejus filii, & domestica comedentes absolvuntur, atque etiam operarii qui cum illo sunt, quo tempore ipse alimenta præstare non debeat; at si illis alimenta præstare debeat, tum illi non comedent.

II. Si educat operarios suos in agrum, quo tempore ipse illis alimenta præstare non debeat, si comedant, absolvuntur; At si illis alimenta præstare debeat, possunt comedere sigillatim ex ficu, at non ex canistro, atque ex corbe, & ex perfecto.

III. Si mercede conducat operarium, ut operetur cum eo in olivis, eique dicat: Eo pacto ut possim comedere de olivis: Comedet sigillatim, & absolvetur. Si conjunctim, tenetur. Ut evellat in cepis; si illi dicat: Eo pacto ut possim comedere olus. Poterit singula folia decerpere; & comedere; si conjunctim, tenebitur.

IV. Si inveniat in via fructus ab arbore abscissos, vel in latere agri fructus ab arbore abscissos, & similiter ficum extensum super viam, & sub ea inveniat ficus, sunt permissæ respectu rapinæ, & absolvuntur a decimis; Olivæ & siliquæ tenentur. Si inveniat caricas, si major pars hominum jam calcaverit, tenetur, si minus absolvitur. Si inveniat frusta palathæ, tenetur, quia notum est quod

החרובין עד שלא בינסן לראש הגג מוריד מהם לבהמה ופטור מפני שהוא מחזיר את המותר.

ה ואיזו היא חצר שהיא חייבת במעשרות. רבי ישמעאל אומר חצר הצורית שהכלים נשמרים בתוכה. רבי עקיבה אומר כל שאחד פותח ואחד נועל פטורה. רבי נחמיה אומר כל שאין אדם בוש מלאכול בתוכה חייבת. רבי יוסי אומר כל שנכנס לה ואין אומר לו מה את מבקש פטורה. רבי יהודה אומר שתי חצרות זו לפנים מזו הפנימית חייבת והחיצונה פטורה.

ו הגגות פטורין אף על פי שהם של חצר חייבת. בית שער ואכסדרא ומרפסת הרי אלו כחצר אם חייבת חייבין ואם פטורה פטורים.

ז הצריפין והבורגין והאליקטיות פטורים סוכת גינוסר אף על פי שיש בה ריחים ותרנגולים פטורים. סוכת היוצרים הפנימית חייבת והחיצונה פטורה. רבי יוסי אומר כל שאינה דירת החמה ודירת הגשמים פטורה. סוכת החג בחג רבי יהודה מחייב וחכמים פוטרין.

ח תאנה שהיא עומדת בחצר אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב. רבי שמעון אומר אחת בימינו ואחת בשמאלו ואחת בפיו. עלה לראשה ממלא חיקו ואוכל.

ט גפן שהיא נטועה בחצר מוטל את כל האשכול וכן ברמון וכן באבטיח דברי רבי טרפון. רבי עקיבה אומר מגרגר באשכול ופורט ברימון וסופת באבטיח. כוסבר שהיא זרועה בחצר מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב. סיאה והאזוב והקורנית שבחצר אם היו נשמרים חייבין.

י תאנה שהיא עומדת בחצר ונוטה לגינה אוכל כדרכו ופטור עומד בגינה ונוטה לחצר אוכל אחת אחת. ואם צירף חייב. עומדת בארץ ונוטה בחוצה לארץ או עומדת בחוצה לארץ ונוטה לארץ הכל הולך אחר העיקר. ובבתי ערי

quod res ſit perfecta. Siliquas donec introducat in ſummitatem tecti, ſi projecerit animali, abſolvetur, quia reducit, quod reliquum eſt.

V. Quodnam eſt atrium, quod obligatur ad decimas? Rabi Iſmael dicit: Atrium Tyri, in quo cuſtodire poſſunt vaſa: Rabi Akiba dicit: Id quod alter aperit, & alter claudit, liberum eſt: R. Nehemia dicit: Quodcunque, in quo neminem comedere pudet, obligatur. R. Joſe dicit: Quodcunque, in quod ſiquis ingrediatur, nemo illi dicat, quid quæris? Liberum eſt. R. Jehuda dicit: Si duo ſint atria, quorum alterum ſit altero interius, interius obligatur, & exterius abſolvitur.

VI. Tecta abſolvuntur, licet ſint atrii obligati; Domus portæ, exedra, & porticus ſunt ſicut atrium, quod ſi obligatum eſt, hæc quoque obligata ſunt, ſi liberum, libera ſunt.

VII. Tuguriola, & tuguria cuſtodum urbis, & domus æſtivales abſolvuntur; tabernaculum Ginnaſar vel ſi in eo fuerint molæ, & gallinæ, abſolvitur. Tabernaculum ſigulorum, interius obligatur, & exterius abſolvitur. R. Joſe dicit: Quæ non eſt habitatio æſtiva, & habitatio hyberna, abſolvitur. Tabernaculum feſti Tabernaculorum in feſto Tabernaculorum, R. Jehuda obligat, & ſapientes abſolvunt.

VIII. Si de ficu, quæ plantata ſit in atrio, comedat ficus ſigillatim, abſolvitur, ſi conjunctas, tenetur. R. Simeon dicit: Alteram dextra, & alteram ſiniſtra, & alteram ore; ſi adſcendat in ſummitatem, poterit implere ſinum ſuum & comedere.

IX. De vite quæ plantata ſit in atrio, poterit ſumere totum botrum; & ſimiliter in malo punico, & in melone; Verba R. Tarphon: R. Akiba dicit: Singula botri grana colliget, & grana mali punici ſigillatim eximet, & complebit in melone: Si coriandrum in atrio natum ſit, ſuccidet ſingula folia, & comedet, ſi vero conjunxerit, tenetur: Siſymbrium, hyſſopus, ſatureia in atrio plantata, ſi cuſtodita fuerint, tenentur.

X. Si ficus in atrio plantata ſe inclinaverit in hortum, poterit de ea comedere more ſuo, & abſolvetur; ſi ex horto ſe inclinaverit in atrium, comedet ſigillatim, & abſolvetur; Si conjunctas comederit, tenetur. Si ficus plantata fuerit in terra, & inclinaverit ſe extra terram, aut extra terram, & inclinaverit ſe in terram, omnia incedunt poſt radicem; & in domibus ur-

bium

חומה הכל הולך אחר העיקר. בערי מקלט הכל הולך אחר הנוף. ובירושלם הכל הולך אחר הנוף.

סליק פירקא

הלכה א המעביר תאנים כו'. היא עצמו מהו שיאכל. רב אמר הוא אסור לאכול. עולא ברבי ישמעאל בשם רבי לעזר ההוא מותר לאכול. רב כרבי מאיר ור' רבי לעזר כרבנן. רב כרבי מאיר אין כרבי מאיר אפילו בניו ובני ביתו יהו אסורין. אלא רב כרבי ורבי לעזר כרבנין. דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי רבי יוסי בן שאול בשם רבי אין אוכלין על המוקצה אלא על מקומו דברי חכמים. רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי אוכלין על המוקצה בין על מקומו בין שלא על מקומו. מותיב רבי יוסי בן שאול לרבי והתנינן החרובין עד שלא כינסן לראש הגג. אמר ליה לא תתיבני חרובין. חרובין מאכל בהמה הן. על דעתיה דרב מה בין היא מה בין בניו היא על ידי שהוא תלוי במוקצה אסור. בניו על ידי שאינן תלויין במוקצה מותרין. ניחא בניו ובני ביתו. ואין לה עליו מזונות. כמאן דאמר אין מזונות לאשה דבר תורה. בהדא דתני אין בית דין פוסקין מזונות לאשה בדמי שביעית. אבל ניזונת היא אצל בעלה שביעית. ויעשו אותה בפועל שאינו יפה שוה פרוטה. הדא אמרה שלא יעשו אותה בפועל שאינו יפה שוה פרוטה. אפילו כמאן דאמר אין לה עליו מזונות אין לה עליו בית דירה בהדא דתני אנשים שעיתפו שלא מדעת אנשים שיתופן שיתוף. נשים שעיתפו שלא בדעת אנשים אין שיתופן שיתוף. תני ובולן שנכנסו משדה לעיר נטבלו. מתניתא דרבי דתני הביא תאנים מן השדה לאוכלן בחצרו שאינה משתמרת ושכח והכניסן לתוך ביתו או שהכניסום תתינוקות הרי זה מחזירן למקומם ואוכל

bium muro munitarum, omnia incedunt post radicem; at in civitatibus refugii, cuncta incedunt post ramum; & Hierosolymis cuncta incedunt post ramum.

Finis capitis.

Constitutio I. Si traducat ficus &c. Hoc seorsim; quid erit si comedat? Rab dicit: vetitum est illi comedere. Hula bar R. Samuel nomine Rabi Eliefer; licitum est illi comedere; Rab consentit cum R. Meir; R. Eliefer cum sapientibus: Rab cum R. Meir? Non cum R. Meir. Vel filiis & domesticis suis sunt vetitæ. At Rab consentit cum Rabi, & R. Eliefer cum sapientibus. Etenim dicit R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi, R. Jose ben Saul nomine Rabi: Non licet comedere ex perfecto nisi super loco suo; Verba sapientum. R. Jacob bar Idi nomine R. Jehosua ben Levi; licet comedere ex perfecto, sive super loco suo, sive non super loco suo. Objecit R. Jose ben Levi τῷ Rabi: Atqui legimus: Siliquas priusquam colligat in summitatem tecti. Respondit illi: Ne mihi obliges siliquas; etenim siliquæ sunt cibus animalis; Ex mente Rab quodnam est discrimen inter ipsum & ejus filios? Ipsi, quoniam dependet ex perfecto, est vetitum; ejus filiis, quoniam non dependent ex perfecto, erit licitum. Concedatur de ejus filiis, & de ejus domesticis: Quando illis alimenta præstare non debeat, Juxta mentem illius qui dicit; Non sunt alimenta uxori ex verbis legis: Juxta illud quod traditur; Synnedrium non præstat alimenta ex pretio fructuum anni septimi; at illa nutritur penes maritum suum in anno septimo: Et ipsa consideratur sicut operarius, cujus pretium non æquivaleat prutæ; Hoc dicit, quod non consideretur ipsa sicut operarius, cujus pretium non æquivaleat prutæ. Vel juxta mentem illius qui dicit; Si debeat præstare alimenta, at non debet præstare habitationem: Juxta illud quod traditur: Viri si societatem ineant præter scientiam virorum, earum societas est societas: Si mulieres societatem ineant præter scientiam virorum, eorum societas non est societas. Traditio: Et cuncta quæ inferantur ex agro in urbem, fiunt indecimata. Misna Rabi, qui docet. Si deferat ficus ex agro, ut eas comedat in atrio suo, quod non sit custoditum, & oblitus inferat in domum, aut intulerint pueri, restituet in locum suum; & comedet: Non dixerunt nisi

de

לא אמרו לא שוגג . הא מזיד אסור ·
מאן תניתה רבי דתני הביא תאנים מן
השדה והעבירן לחצרו לאוכלן בראש גגו
רבי מחייב. רבי יוסי בי רבי יהודה פוטר.
הוי מאן תנא המעביר תאנים בחצרו
לקצות. הא לא לקצות חייב . רבי עולא
בר ישמעאל בשם רבי לעזר רבי ורבי יוסי
בירבי יהודה היו מכניסים את הכלכלה לאחורי
הגנות ראה אותן רבי יודה בי רבי אלעאי
אמר להם ראו מה ביניכם לראשונים. רבי
עקיבה היה לוקח שלשה מינין בפרוטה
בשביל לעשר מכל מין ומין ואתם מכניסין
את הכלכלה לאחורי הגנות . מה לי
לאחורי הגנות אפילו הכניסם בחצרו
לאוכלן בראש גגו . ולא רבי יוסי בי רבי
יהודה היא. כנין רבי דהוה עימיה חמתין
חד סבא אמר לון יהבון לי אתון אמרון
ליה אין. אמר לון לאבוכון דבשמיא לא
יהביתון אלא לי . רבי יוחנן כרבי . ורבי
שמעון בן לקיש כרבי יוסי בי רבי יודה ·
רבי יוחנן כרבי אפילו דיסבור כרבי יוסי
בי רבי יהודה חומר הוא בשבת שכן
נשרים שנשרו מאליהן אסורין. רבי שמעון
בן לקיש כרבי יוסי בי רבי יודה אפילו
דיסבור כרבי חומר הוא בחצר בית שמירה
דאמר רבי יוחנן מקח בחצר בשבת אינם
תורה. רבי איסי בשם רבי שמעון המחוור
שבכולן זה חצר בית שמירה . רבי יוחנן
בשם רבי שמעון בן יוחאי היו לו שתי
חצרות אחת במגדלא ואחת בטבריא
העבירן בזו שבמגדלא לאוכלן בזו שבטבריא
מכיון שהעבירן דרך היתר מותר . אתייא
רבי שמעון בן יוחאי כרבי יוסי בי רבי
יודה ורובה מן דרבי יוסי בי רבי יהודה .
מה דאמר רבי יוסי בי רבי יודה בעומד
במקום פטור . ומה דאמר רבי שמעון בן
לקיש בעומד במקום חייב. מכיון שהעבירן
דרך היתר מותר . ורבי אליעזר רובה מן
דתרויהון דרבי ליעזר אמר מכיון שהתחיל
בהם דרך היתר מותר.

הלכה ב ניחא לא מן הסל
ולא מן הקופה ולא מן המוקצה במרה

de eo qui operetur per errorem ; at si operetur de industria est vetitum. Hæc est traditio Rabi, qui docet: Si deferat ficus ex agro, & traducat in atrium suum, ut comedat in summitate tecti, Rabi obligat ; R. Jose discipulus R. Jehuda absolvit; Est qui docet: Si traducat ficus in atrio suo, ut pandat. At si ea mente ut non pandat, tenetur: R. Ela bar Ismael nomine R. Elieser, R. Jehuda inferebant canistrum post hortos, quos cum vidisset R. Jehuda discipulus Rabi Elai, dixit illi: Videte quantum sit discriminis inter vos & priores vestros : R. Akiba emit obolo tres species, ut decimaret de singulis speciebus, & vos infertis canistrum post hortos. Quorsum post hortos ? Vel si inferat in atrium suum, ut eos comedat in summitate tecti: Nonne est R. Jose discipulus Rabi Jehuda ? Cum Rabi haberet secum utres, quidam senex dixit illis; date mihi vos? Responderunt: maxime. Dixit illis : Patribus vestris, qui sunt in cœlis, non dabitis, sed mihi. R. Jochanan consentit cum Rabi, & R. Simeon ben Lakisch cum R. Jose discipulo Rabi Jehuda. R. Jochanan consentit cum Rabi ; vel si sentiat juxta mentem Rabi Jose discipuli R. Jehuda, tamen aggravat in Sabbatho, etenim si decidui fructus per se cadant, sunt vetiti. Rabi Simeon ben Lakisch consentit cum R. Jose discipulo R. Jehuda, vel si sentiat juxta mentem Rabi, tamen aggravat in atrio domus custoditæ ; etenim dicit R. Iochanan ; si emat in atrio in Sabbatho, non decimantur R. Amme nomine R. Simeonis: Perspicuum est in omnibus, quod hoc sit atrium domus custoditæ. R. Jochanan nomine R. Simeonis ben Jochai; Si habeat duo atria, alterum in Migdala, & alterum in Tiberiade ; si traducat in hoc, quod est in Migdala, ut comedat in eo, quod est in Tiberiade, postquam traduxit per modum permissionis, erit permissum. Consentit R. Simeon ben Jochai cum R. Jose discipulo R. Jehuda, & addit ad sententiam R. Jose discipuli R. Jehuda: Quid dicit R. Jose discipulus Rabi Jehuda? Si consistat in loco, absolvetur : Quid dicit R. Simeon ben Lakisch? Si consistat in loco, tenebitur ; Postquam traduxit per viam permissionis, erit licitum. At R. Eliefer addit ad utriusque sententiam ; Etenim Rabi Eliefer dicit : Postquam in iis incepit per viam permissionis, erit permissum.

Constitutio II. Recte non ex canistro, neque ex corbe, neque ex perfecto : Quemadmodum ibi dicis : Poterit col-

דתימור תמן מלקט אחת אחת ואוכל. ואם צירף חייב . ואסור אוף הכא כן . אמר רבי יצחק מוקצה עשו אותו כמצורף.

הלכה ג תני רבית רבי אוכל כדרכו ופטור . רבי יונה בעי מה נן קיימין אם כששכרו לעשות עמו בזתים כל עמא מודיי שהוא אוכל כדרכו ופטור . ואם ששכרו לעשות עמו לעשות כגופן של זתים כל עמא מודיי שהוא אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב . אלא כי נן קיימין בששכרו לנכש עמו כזתים מן רבתרה לנכש בבצלים אמר לו על מנת לאכול ירק מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב . רבי חגיי שאל לחבריא מהו אהן פטור דתנינן הכא אמר ליה משום אוכל עראי בשדה והוא פטור . אמר לון ובדה אהינן מתניתא משום אוכל עראי בשדה והוא פטיר אלא משום הבקר שכן אם הכניסו לבית פטור דתני מצא כלכלה מתופה בעלים אסורה משום גזל וחייבת במעשרות אסורה משום גזל משום דבר שיש בו סימנין . וחייבין במעשר שעד עכשיו דעת בעלים עליה עד היכן עד כדי שיכול לתרום מן המובקר . לא היה יכול לתרום מן המובקר עישה איתה דמים ואוכלה. רבי יונה בעי דמים מהו שיטבלו במקח או מאחר שהבעלים מוציאין אותה לא נטבלה . רבי מנא בעי הגע עצמך שהיתה נתונה בפיו . לא כמאוס הוא יכול הוא להחזירה אם אוסר את כן לא נמצא אוכל טבל לספריעו. הדא אמרה דמים במקח הם . מצאה כלכלה במקום שהרוב מכניסין לשוק אסור לאכול ממנה עראי ומתקנה דמאי במקום שרוב מכניסין לבתים מותר לאכול ממנה עראי ומתקנה ודאי . מחצה על מחצה מתקנה דמאי . מכניסה לבית מתקנת ודאי . רבי יונה בעי דמאי מהו שיטבול לודאי. אם אומר ארת בן לא נמצאת מקדים . רבי יוסי בי רבי

colligere ſigillatim, & comedere; Si conjunctas tenetur: Et ita dicis hoc loco? Dicit R. Iſaach: Perfectum conſiderarunt ſicut conjunctum.

Conſtitutio III. Traditio ſcholæ Rabi: Poterit comedere more ſuo, & abſolvetur. R. Jona quæſivit; quomodo nos explicabimus: Si eos mercede conduxerit, ut operentur cum eo in olivis, omnes conveniunt, ſi comedat more ſuo, quod abſolvatur, ſi vero illos mercede conduxerit, ut ſecum operentur in corpore olearum, omnes conveniunt, ſi comedat ſigillatim, quod abſolvatur, ſi conjunctas, quod teneatur? At ita nos explicabimus: Quando eos mercede conduxerit, at runcet in oleis: Probatur ex eo, quod infra dictum eſt: Si ad runcandum in cepis, ſi dicat illi; cum pacto ut liceat mihi olus comedere, poterit folia ſingula decerpere, & comedere; ſi vero conjuncta, tenebitur. R. Chagai quæſivit a ſociis: Quomodo abſolvetur? Etenim hic legimus: Dixit illi: Quia comedit accidentaliter in agro, abſolvetur. Reſpondit illis: Et hic legimus Miſnam: Qui comedit accidentaliter in agro, abſolvitur; at propter commune ſi inſerat in domum, abſolvitur: Etenim extat traditio: Si inveniat caniſtrum tectum foliis, erit vetitum reſpectu rapinæ, & obligatur ad decimas; vetitum eſt reſpectu rapinæ, reſpectu rei in qua ſint ſigna; & obligatur ad decimam; Etenim adhuc mens dominorum in illo eſt: Quandiu? Quandiu poſſit ſeparare ex communi, ſi non poſſit ſeparare ex communi, computabit pretium, & comedet. R. Jona quæſivit; quid erit ſi nummi fiant indecimati in emtione? aut poſtquam domini eam eduxerint, non erit indecimata. R. Mena quæſivit. Si putas, quod poſſit indere in os ſuum, ſi non fœteat, poterit reſtituere; ſi ita dicas, non deprehendetur, quod inverſo ordine comedat indecimatum; Hoc dicit: Numi ſunt ſicut pretium. Si inveniat caniſtrum in loco, ubi major pars infert in forum, vetitum eſt ex eo comedere accidentaliter, & illum præparabit ſicut rem dubiam; Si in loco, ubi major pars ſolet inferre in domos, licitum erit de eo comedere accidentaliter, & præparabit ſicut rem certo indecimatam: Si æqualiter in duas partes dividantur, præparabit ſicut rem dubiam. Si inferat in domum ſuam, præparabit ſicut rem certo indecimatam: R. Jona quæſivit; Num res dubia facit indecimatam rem certo indecimatam? Si ita dicas: Non deprehendetur, quod anticipet. R. Joſe

כוז רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק צריך להתנות ולומר אם מאותה שמכניסין לשוק היא מה שעשיתי עשוי . ואם לאו לא עשיתי כלום . שלא תהא מאותה שמכניסין לבתים ונמצאת תרומת מעשר טבולה לתרומה גדולה . מחצה על מחצה בשדה מתקנה דמאי. מכניסה לבית מתקנה וראי . וחש לומר שמא מאותה שמכניסין לבית היא ונמצאת תרומה גדולה טבולה לתרומת מעשר. אמר רבי מתניה בקורא שם על מעשרותיו עד כדון דבר שאין לו גורן אבל דבר שיש לו גורן מפרישין תרומת מעשר ואין צריך להפריש תרומה גדולה. כהדא דתני מצא פירות מפורחין בשדה מכונסין אסורין משום גזל . מפוזרין מותרים משום גזל . בין כך ובין כך חייבין במעשרות . ופטורים מתרומה גדולה . שאי איפשר לגורן שתיעקר אלא אם כן נתרמה. מעשרות מהיכן ניטלות מן הבית או מן השדה . נישמעינה מן הדא חבר שמת והניח מגורה מלאה פירות אפילו בו ביום הכניסן הרי אלו בחזקת מתוקנים. ואיפשר שלא נטרפה דעתו שעה אחת . אמר רבי בון בר חייה תיפתר שמת מתוך יישוב . רבי חנניה בשם רבי פינחס שמע לה מן הכא עישור אחד שאני עתיד למוד נתון לעקיבה בן יוסף שיזכה בו לעניים. הדא אמרה מן הבית . רבי חייה בר אבא שמע לה מן הכא מי שהיו פירותיו במגורה ונתן סאה לבן לוי וסאה לעני הדא אמרה מן הבית . רבי אבא מרי שמע לה מן הכא מן הבית זו חלה. הדא אמרה מן השדה.

הלכה ד אמר רבי יונה לא אמרו אלא לדרך . הא בינו לבין חברו לא . אמר רבי יונה והוא שמצא זתים תחת זתים . וחרובין תחת חרובין . אבל אם מצא זתים תחת חרובין וחרובין תחת זתים לא בדא.

הלכה ה ולא בבתים מן נדרסות אמר רבי בון בר חייה תיפתר שרוב דורסין בשדות רבי זעירא בעי ואינה ניכרת אם דרוסה היא אם אינה דרוסה . אמר רבי שאול פעמים שהיא פוקעת תחת הגלגל והיא דרוסה והיא נראית שאינה דרוסה

Jose discipulus R. Bon, R. Jochanan nomine R. Simeonis ben Josadak; Debet deponere, & dicere; si ex ipsa specie inferant in forum, quod feci, factum sit; si minus; nihil feci: Si non sit ex ipsa specie, quam inferunt domos, deprehendetur separario decimæ immersa in separarione magna. Si dividatur in duas partes æquales in agro, præparabit sicut rem dubiam, si inferat in domum, præparabit sicut rem certo indecimatam; & potest dici; Fieri potest ut sit de ipsa specie, quam inferunt domum, deprehendetur separatio magna immersa in separatione decimæ. Dicit R. Matania de illo qui insignierit oomine suarum decimarum. Hactenus de re, cui non est area; at in re, cui sit area, separant separationem decimæ, & non est necesse ut separetur separatio magna: Juxta illud quod traditur: Si inveniat fructus ventilatos in agro, & inferat in domum, vetiti sunt respectu rapinæ; si dispersos, liciti sunt respectu rapinæ; Sive hoc sive illo modo obligantur ad decimas, & absolvuntur a separatione magna: quia fieri non potest, ut area evellatur; si ita dicas, separabuntur decimæ; unde desumentur? Ex domone an ex agro? Hinc intelligitur, si socius moriens relinquat horreum plenum fructibus, vel si ipso die eos intulerit, præsumuntur quod sint præparati; at fieri potest, ut ejus mens una hora abalienata sit: Dicit R. Bon bar Chijah: Potest exponi, quod mortuus sit in terra habitabili. R. Chananjah nomine R. Pinchas hinc probat: Decima una quam ego sum mensuras, dabitur τῷ Akiba ben Joseph, ut det in eleemosynam pauperibus: Hoc dicit ex domo. R. Chijah bar Aba hinc probat; Siquis habeat fructus in horreo, & det satum Levitæ, & satum pauperi: Hoc dicit ex domo: R. Aba More hinc probat ex domo: Hæc est placenta; Hoc dicit ex agro.

Constitutio IV. Dicit R. Jona: Non dixerunt nisi in via; At non inter se & socium suum: Dicit R. Jona: Dummodo inveniat olivas sub oleis, & siliquas sub siliquis; at si inveniat olivas sub siliquis, & siliquas sub oleis, nihil inservit.

Constitutio V. Nonne in domibus calcatæ sunt? Dicit R. Bon bar Chijah: Potest exponi, quod major pars soleat calcare in agris. R. Zehera quæsivit; At non cognoscitur, utrum sit calcata necne. Dicit R. Saul: Aliquando funditur sub rota, & calcatur, & videtur non esse calcata, aliquando pede calca-

פעמים שהרגל רורסתה והיא אינה דרוסה נראית ברדוסה . אמר רבי לעזר הדא דתימר ממקום שאין רוב דורסין בשדות . אבל במקום שרוב דורסין בשדות אותם שדרסו אותם המיעוט העתידים לדרוס מצטרפין. אית תניי תני שאין שבחו של תלמיד חכם להיות אוכל בשוק בהדא רבי לעזר ברבי שמעון הוה אכיל בשוקא חמתיה רבי מאיר אמר ליה בשוקא את אכיל. ובטל גרמיה.

הלכה ו איזו היא חצר תני רבי ישמעאל כל שהשומר יושב על פיתחה ומשמר . רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כולהון מן הבית למדו בית טובל דבר תורה אמר ביערתי הקודש מן הבית. שמעון קומי רבי יוחנן אמר לון הלכה כדברי כולהן להחמיר . ולמה לא אמרין ליה משמיה דליתיה מילתא דרבי יוחנן פליגא על מילתא . תני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי עקיבא כל שאחד פותח ואחד נועל פטורה בשני שותפין לא בשני דיורין . מה בין שיתף מה בין דיור. בשם שהשותף ממחה כך הדיור ממחה . אמר רבי יונה בבעל הבית ודיורו היא . מתניתא בעל הבית ממחה על ידי דיור ואין דיור ממחה על ידי בעל הבית עליה שמעין קומי רבי יוחנן הלכה ברבי שמעון בן אלעזר דרבי עקיבה רבי יונה אמר זעירה ורבי אימי תריהון בשם רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דרבי עקיבה. אמר רבי אימי הורי רבי יוחנן באילין דרבי רבי אימי הלכה ברבי שמעון בן לעזר דרבי עקיבה . רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא מה בא רבי יהודה להוסיף על דברי רבי עקיבה רבו . אמר לו לא כלום .

הלכה ז אמר רבי לעזר לגג מבוצר לאויר הצר היא מתניתא מכיון שהעבירן דרך חצר לא נטבלו . תיפתר אי ברבי יוסי בי רבי יודה אי ברבי בשהיה בדעתו לעשותן מוקצה ונמלך שלא לעשותן אמר רבי אבין והוא שהיה בגג ארבע על ארבע מה הבית אינו טובל עד שיהא בו ארבע על ארבע אף הגג אינו פוטר עד שיהא בו ארבע על

tur, & non calcatur, & videtur calcata. Dicit R. Eliefer: Quod dicis intelligitur de loco, ubi major pars non folet calcare in agris; at in loco, ubi major pars folet calcare in agris; Si eo calcet, diminuit; quæ funt calcandæ, conflantur: Eft qui docet, quod non fit decorum difcipulo fapienti, ut comedat in foro: Juxta illud, quod R. Eliefer bar Rabi Simeonis qui comedebat in foro cum eum vidiffet Rabi Meir dixit illi: In foro tu comedis? Et ejufa ceffavit.

Conftitutio VI. Quodnam eft atrium? Docet R. Ifmael: Quod cuftodit fedentem in porta fua, & cuftoditur. R. Samuel bar Nachman nomine R. Jonathan: Cuncta ex domo docentur. Domus lotionis ex lege: Dictum eft: *Removi fanctum ex domo*. Simeon coram Rabi Jochanan dixit: Conftitutio juxta verba omnium ad aggravandum: Et cur non dixerunt fuo nomine? Quia fententia R. Jochanan non eft contraria fibi. Traditio: R. Simeon ben Eliefer dicit nomine R. Akiba: Quod alter aperit, & alter claudit, abfolvitur in duabus focietatibus, at non in duabus habitationibus: Quodnam eft difcrimen inter focietatem & habitationem? Sicut focietas impedit, ita pariter habitatio impedit. Dicit R. Jona: De patrefamilias & ejus habitatione agitur: Mifna: Paterfamilias impedit propter habitationem, at habitatio non impedit per patremfamilias: Simeon coram R. Jochanan: Conftitutio juxta mentem R. Simeonis ben Eliefer difcipuli R. Akiba. R. Jona dicit: Zehera & R. Amme, ambo nomine R. Jochanan: Conftitutio juxta mentem R. Simeonis ben Eliefer difcipuli R. Akiba: Dicit R. Amme: Docet R. Jochanan juxta mentem difcipuli R. Amme; Conftitutio juxta mentem Rabi Simeonis ben Eliefer difcipuli R. Akiba. R. Bon bar Chijah quæfivit coram R. Zehera; Cur venit Rabi Jehuda ad addendum verbis R. Akiba magiftri fui? Refpondit: nihil eft.

Conftitutio VII. Dicit Rabi Eliefer: De tecto munito, & de aere atrii Mifna agit: Quando traducat per atrium, non fiunt indecimatæ; Poteft exponi hoc effe juxta mentem Rabi Jofe difcipuli R. Jehuda, & illud juxra mentem Rabi; quando ftatuat facere perfectum, & pœniteat facere. Dicit R. Abin; Dummodo fit in tecto, quod pateat quatuor cubitos quaquaverfus: Sicut domus non immergit, nifi quando in ea fit fpatium quatuor cubitorum quaquaverfum, ita pariter tectum non abfolvit, nifi quando in eo fuerit fpatium qua-

ארבע . דתני בירת שאין בו ארבע
אמות על ארבע אמות פטור מן המזוזה
ומן המעקה ומן העירוב ואינו טובל
למעשרות ואין עושין אותו תבוה לעיר .
והנודר מן הבית מותר לישב בו . ואין
נותנין לו ארבע אמות לפני פתחו ואין
צמית ביובל ואינו מטמא בנגעים . ואין
הבעלים חוזרים עליו מעורכי מלחמה. מהו
שיטבלו הבורגנין מן מה דתני בית ספר
ובית התלמוד טבלין לספר ולא למשנה .
אבל לא לאחרים הדא אמרת שהם
טובלין לבעל הבורגנין . רבי אומר ארבע
אמות אף על פי שאין שם ארבע רפנות.
רבי שמעון אומר ארבע רפנות אף על פי
שאין שם ארבע אמות . רבי יהודה אומר
ארבע אמות וארבע רפנות . וכן היה רבי
יודה מחייב במזוזה מסתברא רבי יודה
יודי לאילין רבנין . אילין רבנין לא יודון
לרבי יהודה אף על פי שיש שם ארבע
אמות וארבע דפנות שהוא פטור מן
המזוזה ואינו טובל למעשרות.

הלכה ח תני נותנין לו שהוא
לפצע בה פעם ראשונה שנייה ושלישית.
רבי יונה בשם רבי זעירא שאם ליקט את
השנייה בתוך כדי שהות השנייה נטבלו
שתיהן. רבי ירמיה בעי זרק את הראשונה
למעלה מאייר עשרה לא הספיקה לירד
למטה מאויר עשרה עד שליקט את השנייה
נטבלו שתיהם . רבי לעזר בי רבי שמעון
אומר שלש בימינו ושלש בשמאלו ושלש
בפיו . רבי אלעזר בי רבי שמעון על
ידי דהוה אכלן הות משער גרמיה בן
רבי לעזר בי רבי שמעון אזל לגביה רבי
שמעון בי רבי יוסי בר לקוניא חמוי הות
מזג ליה והוא שתי. מזג ליה והוא שתי.
אמר ליה לא שמעת מן אבוך כמה אדם
צריך לנמות בכוס . אמר ליה כמות שהיא
אחת בצונין שתים בחמין שלש ולא שיערו
חכמים לא ביינך שהוא נאה ולא בכוסך
שהוא קטן ולא בכריסי שהיא רחבה .
והוה רבי יהושע בן קרחה צווח ליה חלא
בר חמרא . אמר ליה למה את צווח לי
כן . אמר ליה עד דערקת ואזלת לך
ללודקיא אמר ליה ולא קוצין בסיחין

quatuor cubitorum quaquaverſum. Etenim extat traditio: Domus ſi non pateat quatuor cubitos quaquaverſum, libera eſt a Meſuſa, & a lorica, & a mixtura, neque immergit reſpectu decimarum, neque illam faciunt urbi conjunctionem & qni vovet a domo, licitum eſt ſibi in ea habitare; illi non aſſignant quatuor cubitos ante portam, neque erat definitio in jubilæo neque polluit plagis, neque domini revertebantur ejus cauſa ab ordinibus belli. Quid erit, ſi faciat indecimatum pro cuſtodem tuguriorum? Probari poteſt ex eo qnod traditur: Domus libri, & domus doctrinæ immergit pro libro, at non pro Miſna; at non pro aliis; hoc dicit quod immergunt propter cuſtodem tuguriorum: Rabi dicit quatuor cubitos, licet ibi non ſint quatuor latera: Rabi Simeon dicit: Quatuor latera, licet ibi non ſint quatuor cubiti. Rabi Jehuda dicit quatuor cubitos & quatuor latera; & ſimiliter R. Jehuda obligat ad Meſuſam. Probabilier R. Jehuda conſentit cum iſtis ſapientibus; at iſti ſapientes non conſentiunt cum R. Jehuda; licet in ea ſint quatuor cubiti, & quatuor latera, abſolvetur a Meſuſa, & non immergit pro decimis.

Conſtitutio VIII. Traditio: Dabant illi tempus, ut ſindat in ea prima, ſecunda, & tertia vice. R. Jona nomine R. Zehera; Si enim colligat ſecundam, ut moretur ſecundam, ambæ ſiunt indecimatæ: R. Hieremias quæſivit: Si ſpargat primam ſupra aerem decem cubitorum, & priuſquam cadat infra aerem decem cubitorum, colligat ſecundam, ambæ ſiunt indecimatæ. R. Elieſer diſcipulus R. Simeonis dicit: Tres dextra, & tres ſiniſtra, & tres ore: Rabi Elieſer diſcipulus R. Simeonis; propterea quod ipſe illas comedat tanquam ipſum decimam. Rabi Elieſer diſcipulus R. Simeonis adiit R. Simeonem diſcipulum R. Joſe Lakunia ſoceri ſui; ipſe miſcuit illi calicem, & ille bibit, & ille ipſi miſcuit calicem, & ipſe bibit: Dixit illi: Non audiſti a patre tuo, quantum oporteat miſcere in calice? Reſpondit illi: Sicuti eſt: Unam in frigidis, duas in calidis, tres; & non metiti ſunt ſapientes, non in vino tuo, quod eſt optimum, non in calice tuo, qui eſt parvus, neque in ventre meo, qui eſt latus: Et R. Jehoſua ben Korcha exclamavit contra illum: Acetum filius vini. Dixit illi: Cur contra me ita exclamaſti? Reſpondit illi. Quia ſugiſti, & te contuliſti Laodiceam. Dixit illi. Nonne

בכחתי. אמר ליה ולא הוה לילך לך לסוף העולם להגיח בעל הגינה שיקוץ את קוצין׳ נתגלגלה סאליה מהו סחזרתח במה דתימר תמן סחזירם למקוסם ואוכל. ואוף הכא כן. תמן כמחזירן בסקום פטור. כרם הכא כסחזירם לסקום חייב. סה דמי לה היה עוסר בראש התאנה סה את עביד לה בעסר בעיר בעוסר בשרח. ייבא כהדא היה עוסר בעיר ואסר יודע אני שהפועלין שוכחים עסר שבסקום פלוני ושכחותו אינה שכחה. היה עוסר בשרח ואסר יודע אני שהפועלים שוכחים עוסר שבסקום פלוני ושכחוהו הרי זה שכחה דכתיב בשדה ושכחת ולזא בעיר ושכחת.

הלכה ט תמן תנינן היה אוכל את האשכול ונכנס סן הגינה לחצר רבי ליעזר אומר יגמור רבי ,יהושע אומר לא יגמור. רבי זעירה רבי חייה בשם רבי יוחנן או דרבי טרפון כרבי ליעזר או רבי טרפון עבר עוקצת האוכל סתחילתו. רבי אילא רבי איסי בשם רבי יוחנן או רבי טרפון כרבי ליעזר או רבי טרפון עבד אבילה שתים שלש אבילות באבילה אחת. סה טעסא דרבי ליעזר משום שהתחיל בו בהיתר. אמר רבי נתן לא שרבי ליעזר אומר משום שהתחיל בו בהיתר אלא שרבי אליעזר אומר יסתין עד שיצא שבת או עד שיוציא חוץ לחצירו ויגמור.

הלכה י תני כשם רבי נחמיה חצר שהיא נערדת הרי היא כגינה אוכלין בתיכה עראי. אמר רבי שסלאי הלכה כרבי נחמיה. תני זרע רובה חייב. נטע רובה פטורה. אמר רב חסדא והוא שנטעה לנוייה של חצר. הדא ילפא סן ההיא. וההיא ילפא סן הדא. הדא ילפא סן ההיא זרע רובה חייבת והיא שתהא נערדת. וההיא ילפא סן הדא שאם היתה נעדרת שהיא כשרה והוא שעירר רובה. הדא דתימר אוכל כדרכו פטור בעוסר בגינה. הם דתימר אוכל אחד אחד פטור ואם צירף חייב בעוסד בחצר.

ſpinas amputatas amputavi? Dixit illi. Nonne ipſe debuit ad te venire ad finem mundi ad dimittendum dominum horti, ut ſuccidat ſpinas? Si per ſe devolvatur, qui erit? Num debet reſtituere in locum ſuum? Sicut ibi dicis. Reſtituet in locum ſuum, ut comedat: Hic quoque ita erit. Ibi quando reſtituant in locum abſolvitur; Hic ſi reſtituat in locum tenetur: Quid putas; Si conſiſtat in ſummitate ficus, quid ſentis de eo qui ſtet in urbe, de eo qui ſtet in agro? Adducitur juxta illud quod traditur. Si conſiſtat in urbe, & dicat: Notum eſt mihi, quod operarii obliti ſint manipulum, qui eſt in tali loco; manipulus oblivione relictus non erit oblivione relictus. Si conſiſtat in agro, & dicat; Notum eſt mihi, quod operarii obliti ſint manipuli, qui eſt in tali loco; & obliti ſint, non erit oblivione relictus: Etenim ſcriptum eſt: *In agro & oblitus fueris*. At non in urbe: *Et oblitus fueris*.

Conſtitutio IX. Ibi legimus: Si comedat botrum, & ingrediatur ex horto in atrium; R. Elieſer dicit: Perficiet. R. Jehoſua dicit: Non perficiet. R. Zehera, R. Chijah nomine R. Jochanan, aut R. Tarphon bar R. Elieſer, aut R. Tarphon: Si faciat computationem, poterit comedere a ſuo principio. R. Ela, R. Iſſi nomine R. Jochanan, aut R. Tarphon bar R. Elieſer, aut R. Tarphon: Si faciat comeſtionem, duæ & tres comeſtiones erunt ſicut una comeſtio. Quænam eſt ratio R. Elieſer? Quia incepit a permiſſo: Dicit R. Nathan: Non dicit R. Elieſer, eo quod inceperit a permiſſo, at R. Elieſer dicit: Expectabunt dum exeat Sabbathum, aut dum egrediatur de atrio ſuo, & perficiat.

Conſtitutio X. Traditio nomine Rabi Nehemia. Atrium ſi fuerit ſarritum, erit ſicut hortus, poterunt in eo comedere accidentaliter. Dicit R. Salmai: Conſtitutio juxta mentem R. Nehemia: Traditio: Si ſerat multum, tenetur, ſi plantet multum abſolvitur: Dicit R. Chaſda: Dummodo plantet quod eſt conveniens in atrio: Hoc ex illo docetur, & illud ex hoc docetur; Hoc ex illo docetur; Si ſerat multum, tenetur, dummodo ſarriatur: Illud ex hoc docetur; ſi ſarriatur, ut ſit legitimum, atque ut ſit grex multus: Quod dicis: Si comedat more ſuo, abſolvitur, intelligitur de illo, qui conſiſtit in horto: Quod dicis: Si comedat ſigillatim, abſolvitur, ſi conjunctum, tenetur; intelligitur de illo, qui conſiſtit in atrio. R. Hieremia quæſivit

co-

רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא היתה
ניטלת ברוקני . דלמא רבי זעירא ורבי
אבא בר בהנא ורבי לוי הוון יתבין והוה
רבי זעירא מקנתר לאילין ואגרתא וצווח
להון סיפרי קיסמי . אמר ליה רבי בא בר
בהנא למה את מקנתר לון שאל ואינו
מגיבין לך . אמר ליה מהו הדין דכתיב כי
חמת ארם תודך שארית חמות תחגור .
אמר ליה כי חמת ארם תודך בעולם הזה.
שארית חימות תחגור לעולם הבא . אמר
ליה או נימר כי חמת ארם תודך בעולם
הבא . שארית חימות תחגור בעולם הזה.
אמר רבי לוי בשתעורר חמתך על הרשעים
צדיקים רואין מה את עושה להם והם
מודים לשמך. אמר רבי זעירה היא הפכה
והיא מהפכה . לא שמעינן מינה כלום.
ירמיה בני אזל צור צור דוקניתך דהיא
טבא מן כלום .

הלכה יא תמן תנינן כל שהוא
לפנים מן החומה הרי הוא בבתי ערי
חומה חוץ מן השדות . רבי מאיר אומר
אף השדות . מה טעמא דרבנן וקם בית
אין לי אלא בית מנין לרבות בתי בדין
ובורות שיחים ומערות ומרחציות ושובכות
ומגדלות . יכול אף השדות תלמוד לומר
בית מה בית שהוא מיוחד שהוא בית
דירה. יצאו שדות שאינן בית דירה. מה
טעמא דרבי מאיר וקם הבית אין לי אלא
בית בית מנין לרבות בתי בדין בורות
שיחים ומערות ומרחציות ושובכות ומגדלות
והשדות תלמוד לומר אשר בעיר אשר לו
חומה פרט לבית הבנוי לחומה דברי רבי
יהודה . רבי שמעון אומר כותל החיצון
הוא החומה . רבי יהודה דרש אשר לו
חומה. רבי שמעון דרש אשר לא חומה.
אמר רבי חיננא והוא שעלה דרך הנוף.
אבל אם עלה דרך העיקר כבר קלטו
העיקר . מתניתא דבית שמאי דבית שמאי
אומרים הכל כלפנים. תני החזיר את הנוף
מכפנים כולו בלפנים . ואית בהן תנייא
קדמיא כבית שמאי.

coram R. Zehera; Si apprehendatur in latere? Num R. Zehera & R. Aba bar Channa, & R. Levi erant confidentes, & R. Zehera eos provocavit hac epiſtola, exclamans contra illos: Scribæ divinationum. Dixit illi R. Ba bar Channa; Cur eos provocaſti? Quæſiſti, & non reſponderunt tibi: Dixit illi: Cur ſcriptum eſt: *Quia ira hominis confitebitur tibi, & reſiduum irarum præcinges te*. Reſpondit: *Quia ira hominis confitebitur tibi*. In hoc ſeculo: *Et reſiduo irarum præcinges te*. In ſeculo futuro. Reſpondit: Aut dicendum eſt: *Quia ira hominis confitebitur tibi*. In ſeculo futuro: *Et reſiduo irarum præcinges te*. In hoc ſeculo. Dicit Rabi Levi: Quando excitatur ira tua contra impios, juſti vident, quid illi feceris, & illi confitehuntur nomini tuo. Dicit R. Zehera: Contra eſt, ſi contra eſt: Hinc nihil intelligimus: Hieremias mi filii te confer Tyrum; Pinge tuam figuram quod erit melius omnibus.

Conſtitutio XI. Ibi legimus: Quod eſt intra muros, erit ſicut domus urbium muro muritarum, exceptis agris: R. Meir dicit: Vel agri. Quænam eſt ratio ſapientum? *Et confirmabitur domus*. Non proho niſi de domo; unde probatur ad includendum domos torcularium, & puteos, foſſas, & ſpecus, & balnea, & columbaria, & turres? Crederem vel agros? Idcirco dictum eſt: *Domus*. Sicut domus eſt peculiaris, & eſt domus habitationis. Excluduntur agri, qui non ſunt domus habitationis: Quænam eſt ratio R. Meir? *Et confirmabitur domus*. Non probo niſi de domo, unde probatur ad includendum domos torcularium, puteos, foſſas, & ſpecus, & balnea, & columbaria, & turres, & agros? Ex eo quod dictum eſt: *Quæ fuerit in urbe muro circumdata*. Excludit domum ædificatam in muro: Verba R. Jehuda: R. Simeon dicit: Paries exterior eſt murus: R. Jehuda exponit: *Cui eſt murus*. R. Simeon exponit: *Cui non eſt murus*. Dicit R. Chinna: Dummodo adſcendat per ramum; at ſi adſcendat per radicem; jam ejus refugium eſt radix. Miſna ſcholæ Schammai; Etenim ſchola Schammai dicit: Omne juxta ſpatium interius. Traditio: Si reſtituat ramum ex ſpatio interiori, omne erit juxta ſpatium interius; & erat de illis traditio vetuſta in ſchola Schammai.

פרק רביעי

א הכובש השולק המולח בשדה חייב. המכמר באדמה פטור. המטבל בשדה פטור. הפוצע זתים שיצא מן השרף פטור. הסוחט זתים על בשרו פטור ואם כחט ונתן לתוך ידו חייב. המקפא לתבשיל פטור ולקדרה חייב מפני שהוא כבור קטן.

ב תינוקות ששמנו תאנים לשבת ושכח לעשרן לא יאכלו מוצאי שבת עד שיעשרו. כלכלת שבת בית שמאי פוטרים ובית הלל מחייבין רבי יהודה אף הלוקט כלכלה לשלח לחברו לא יאכל עד שיעשר.

ג הניטל זתים מן המעטן טובל אחד אחד במלח ואוכל. אם מלח ונתן לפניו חייב. רבי ליעזר אומר מן המעטן הטהור חייב ומן הטמא פטור מפני שהוא מחזיר את המותר.

ד שותין על הגת בין על החמין בין על הצונין ופטור דברי רבי מאיר. רבי אליעזר בי רבי צדוק מחייב. וחכמים אומרים על החמין חייב ועל הצונין פטור.

ה המקלף בשעורים מקלף אחת אחת ואוכל. ואם קילף ונתן לתוך ידו חייב. המולל מלילות של חטים מנפיח על יד על יד ואוכל. ואם ניפח ונתן לתוך חיקו חייב. כוסבר שזרעה לזרע ירקה פטור. זרעה לירק מתעשר זרע וירק. רבי ליעזר אומר השבת מתעשרת זרע וירק וזירים. וחכמים אומרים אינו מתעשר זרע וירק אלא השחליים והגרגר בלבד.

ו רבן גמליאל אומר תמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן חייבות במעשר. רבי ליעזר אומר הצלף מתעשר תמרות ואביונות וקפרס. רבי עקיבה אומר אינו מתעשר אלא אביונות מפני שהם פרי.

סליק פירקא

הלכה א הכובש השולק המולח כו'. אור טובל מקח טובל מלח טובלת תרומה טובלת. שבת טובלת. חצר בירת שמירה טובלת. דאמר רבי יוחנן מקח בשבת אינה תורה. רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש המחוור שבכולם זו חצר

CAPUT IV.

I. SI condiat, si elixet, si saliat in agro, teoetur; si occultet in terra, absolvitur. Si intingat in agro, absolvitur, si comprimat olivas, ut succus exeat ex iis, absolvitur: Si exprimat olivas super carnem suam absolvitur, at si exprimat, & det in manum, tenetur. Si despumet decoctum, absolvitur, si in olla, tenetur; quia habetur instar parvi torcularis.

II. Si pueri recondant ficus pro Sabbatho, & obliti non decimaverint, non comedent in exitu Sabbathi, nisi decimaverint: Canistrum Sabbathi schola Schammai absolvit, & schola Hillel obligat: R. Jehuda, dicit: Etiam is qui colligit canistro, ut mittat socio suo, non comedet nisi decimaverit.

III. Si sumat olivas e cupa, easque sigillatim intingat sale, poterit comedere; si vero saliat, & coram se ponat, tenetur. R. Eliefer dicit: Ex cupa munda, tenetur; Ex cupa immunda, absolvitur, quia restituit reliquum.

IV. Si bibunt supra torcular tam calida quam frigida, absolvuntur: Verba R. Meir. R. Eliefer discipulus R. Zadok obligat: Et sapientes dicunt: Pro calidis tenetur; pro frigidis absolvitur.

V. Decorticans hordeum, decorticabit sigillatim; & comedet; Si vero decorticans det in manum suam, tenetur: Fricans spicas tritici ventilabit de manu in manum, & comedet; si vero ventilans det in sinum suum, tenetur. Coriandrum si ferat pro semine oleris, absolvitur; si ferat pro olere, decimabitur semen, & olus: R. Eliefer dicit: Anethi decimatur semen, olus & flores: Et sapientes dicunt: Non decimatur semen nisi nasturtii, & erucæ duntaxat.

VI. Raban Gamaliel dicit: Surculi fœni Græci, & sinapi, & fabæ albæ obligantur ad decimam. R. Eliefer dicit Capparis decimabit surculos, & baccas, & cortices: R. Akiba dicit: Non decimabit nisi baccas, quia sunt fructus.

Finis capitis.

COnstitutio I. Si condiat, si elixet, si saliat &c. Ignis immergit, emtio immergit, sal immergit, separatio immergit; Sabbathum immergit, atrium domus custodiæ immergit. Etenim dicit R. Jochanan: Si emat in Sabbatho, non decimabit. R. Amme nomine R. Simeonis ben Lakisch: Manifestum est om-

בית שמירה. הכובש עד שיכבוש כל צרכו.
השולק עד שישלוק כל צרכו . נישמעינה
מן הדא הסהבהב שבלין באור נטבלו.
בלא בך אינן מחוסרין מלאכה על ידי
האור שנייא היא שהוא גמר מלאכתו.
וידא אמרה רא המקטף שבלין לעיסתו
לאוכלן מלילות ניטבלו לעשותן עיסה לא
נטבלו . כבש ושלק שלא מדעת הבעלים
תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש
דאיתפלגון המסרח כריו של חבירו שלא
מדעתו רבי יוחנן אמר נטבל ורבי שמעון
בן לקיש אמר לא נטבל . אמר רבי יודן
תמן איפשר לו שלא לכבוש. שלקו ברשות
ההקדש פדאו והכניסו לחצר בית שמירה
מהו על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש
נטבל זו תורה וזו אינה תורה . הכניסו
לחצר בית שמירה פדיין ושלקו מהו דברי
הכל נטבל . וכי מה עשה מעשה ברשות
ההקדש. הקדישו ושלקו הכניסו לחצר בית
שמירה פדיין ושלקו מהו דברי הכל נטבל.
פדיין וציבקו מהו . אין תימר האור טובל
האור פוטר ואין תימר אין האור טובל
אין האור פוטר . רבי ירמיה בעי טיננו
בשדה מהו בלא כך אין האור טובל אילו
איפשר דלא מיתן גבית משה בעי הורה
רבי יוסי בשם כהנא אמר רבי יונה תני
רבי חלפתא בן שאול עשה היסב בשדה
טובל אם לא היסב אינו טובל אין הוא
היסב שהוא טובל כל היסב שיש בו יין
קצב להיסב ולא היסב. תני השום והשחליים
והחרדל ששחקו בשדה נטבלו . עד כדון
בשום של טבל ששחקו בשמן של חולין .
שום של חולין ששחקו בשמן של טבל .
רבי זעירא רבי חייא בר אשי בשם רב
אשכול שסחטו לכוס נטבל . לתמחוי לא
נטבל. בלא כך אין האור טובל . תיפתר
בתבשיל צונין . לקדרה חייב . אמר רבי
לעזר לקדרה רקנית היא מתניתא לא
אמר כן אלא המקפה לתבשיל פטור
לקדרה חייב מפני שהוא כבור קטן.

הלכה ב רב המנונא אמר תינוק
שחיפה בלבלה לשוק נטבלה . מקום

omnibus, quod hoc ſit atrium domus cuſtodiæ. Si condiat, donec condiatur quantum neceſſe eſt: Si coquat, donec coquatur quantum neceſſe eſt: Hinc intelligimus, ſi torreat ſpicas igne, quod immergantur: Præter hæc, non requirunt opus per ignem: diverſum eſt, quia perfectum fuit ejus opus: Et hoc dicit: Si quis ſuccidat ſpicas pro maſſa, ut eas comedat, ſpicæ immerguntur; ſi ut faciat maſſam, non immerguntur: Si condiat, & coquat præter mentem dominorum eſt controverſia R. Jochanan, & R. Simeonis ben Lakiſch; Etenim diſſentiunt: Si complanet cumulum ſocii ſui præter mentem ſuam, R. Jochanan dicit: Immergitur, & R. Simeon ben Lakiſch dicit: Non immergitur. Dicit R. Jodan: Ibi poteſt fieri, ne condiat; Si coquat in poteſtate ſancti, redimet, & inferet in atrium domus cuſtodiæ: Quid erit juxta mentem R. Simeonis ben Lakiſch? Hoc ſi immergitur decimatur, & illud non decimatur: Si inferat in atrium domus cuſtodiæ, redimet; ſi coquat, quid erit? Ex omnium conſenſu immergitur: Num quia fecit opus in poteſtate ſancti? Sanctificat & coquit, & infert in atrium domus cuſtodiæ, ſi redimat, & coquat, quid erit? Ex omnium conſenſu immergitur: Si redimat, & areſcat, quid erit? Si dicas; quod ignis immergit, ignis abſolvit; ut ſi dicas: Ignis non immergit, ignis non abſolvit: Quæſivit R. Hieremia: Si frigat in agro, quid erit? Præter hæc ignis non immergit: Quia fieri poteſt, ut illi imponatur onus: Quæſivit R. Joſe nomine Channa: Dicit R. Jona; Docet R. Chalphata ben Saul. Si faciat accubitum in agro, immergit; ſi non accumbit non immergit; Hic eſt accubitus qui immergit, omnis accubitur in quo ſit vinum, ſi definiat accubitum, & non ſit accubitus. Traditio: Allium & naſturtium, & ſinapi ſi contundant in agro, immerguntut: Hactenus de allio indecimati, quod contuderint in oleo profano; allium profanum ſi contundant oleo indecimati, R. Zehera, R. Chijah bar Aſſe nomine Rab: Si exprimat botrum in calice, immergitur, ſi pro catino, non immergitut; præterea ignis non immergit; poteſt exponi, quando coquatur frigidum; in olla tenetur. Dicit R. Elieſer: In olla vacua: Non ita dicit Miſna; At ſi deſpumaverit decoctum, abſolvitur; in olla tenetur; quia conſideratur ſicut puteus parvum.

Conſtitutio II. R. Amenuna dicit: Si puer tegat caniſtrum pro foro immergitur; ubi cogitatio majorennis confirma-

שמחשבתו של גדול מתקיימת שם. מעשיו
של קטן מתקיימין. רבי זעירא בעי כלום
מחשבתו של גדול מתקיימת עד שיפתח
לשוק. ודכוותה אין מעשיו של קטן
מתקיימין עד שיפתח לשוק. מתניתא
פליגא על רב המנונא תינוקות שטמנו
תאנים לשבת ושכחו לעשרן לא יאכלו
למוצאי שבת עד שיתעשרו. רבי זעירא
בשם רב המנונא תיפתר בשל קטום עם
דמדומי חמה והוכיח מעשה שלהם על
מחשבתם לית הדא פליגא על דרבי
יוחנן אמר השבת טובלת מפני שלקטום
לשבת. הא אם לקטום שלא לשבת לא
רבי יונה בשם רב המנונא אפילו לקטום
לשבת אוכל מהם עראי לערב שבת אפילו
על דרבי שמעון בן לקיש לית היא פליגא
ולא תינוקות אינון ואפילו לקטום לשבת
כמי שלקטום שלא לשבת. רבי יוסי בשם
רבי הילא תיפתר שלקטום עד דמדומי
חמה והוכיח מעשה שלהם על מחשבתם.
רבי לעזר בשם רבי הושעיא בכלכלה של
תאנים היא מתניתא. דבי רבי ינאי
אמרי אפילו נצרה. רבי לעזר בן אנטיגנס
בשם רבי לעזר בי רבי ינאי תיפתר
בתאנה המיוחדת לשבת. דלמא רבי חייה
רבי אימי רב איסי הוון יתבין עבר חד
טעין כלכלה דתאנים אמר ליה ליזבין אמר
ליה כלכלת שבת אינה מזבנה. רבי חייה
בשם רבי יוחנן לא אמר רבי יהודה אלא
בכלכלת שבת. אי אמר רבי יהודה בליקט
כלכלה לשלחה לחברו שהוא מפקיד עליה
בכלכלת שבת.

הלכה ג לית הדא פליגא על רב
דרב אמר הוא אסור לאכול. פתר לה
בעושה מעטן בשדה וקשיא אם מלח
טובלת למה לי צירוף אם צירוף למה לי
מלח מלח אלא על ידי זה ועל ידי זה.
כמה נן קיימין אם בשיש שני מעטינין דברי
הכל אסור. אם בשאין לו אלא מעטן אחד
דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימין בשיש
לו מעטן טהור ולחברו מעטן טמא. אמר
רבי ליעזר אדם מחזיר על מעטין חברו
חברו ורבנין אמרין אין אדם מחזיר
למעטינו של חברו. אמר רבי יוחנן על
התמין חייב שהוא קבע על הצונין פטור
שהוא עראי יכול הוא מחזרתיה דאמר

matur, opera pueri confirmantur. Rab[i] Zehera quæsivit: Num cogitatio majorennis confirmatur, nisi explicetur in foro? Et similiter opera pueri non confirmantur, nisi explicentur in foro: Misna contraria est שׂה R. Amenuna: Si pueri recondant ficus pro Sabbatho, & obliti non decimaverint, non comedent in exitu Sabbathi, nisi decimaverint. R. Zehera nomine R. Amenuna: Potest exponi quando collegerit in occasu solis; & probet eorum opus de eorum cogitatione: Est illi objectio contra R. Jochanan: R. Jochanan dicit: Sabbathum immergit, eo quod collegerit pro Sabbatho: At non, si non collegerit pro Sabbatho. R. Jona nomine R. Amenuna; vel si collegerit pro Sabbatho, poterit ex iis comedere ad vesperam Sabbathi accidentaliter; vel contra sententiam R. Simeonis ben Lakisch non est controversia: Nonne pueri illi sunt? Vel si collegerint pro Sabbatho, reputantur perinde ac non collegerint pro Sabbatho. R. Jose nomine R. Chila: Potest exponi, quod collegerint ante occasum solis, & probat eorum opus de eorum cogitatione. R. Eliefer nomine R. Osajah; de canistro ficuum agit Misna: Discipulus Rabi Inai dicit; vel surculus. R. Eliefer ben Antigoni nomine R. Eliefer discipuli R. Inai; Potest exponi de ficu destinata pro Sabbatho. Forte R. Chijah, R. Immi; Rabi Issi erant assidentes, cum pertransiit quidam onustus canistro ficuum. Dixit illi: Num ut vendatur? Respondit. Canister Sabbathi non venditur: R. Chijah nomine R. Jochanan: Non dixit R. Jehuda nisi de canistro Sabbathi. Ecce dixit R. Jehuda de colligente canistrum, ut mittat socio suo, ut de eo sit solicitus quasi sit canister Sabbathi.

Constitutio III. Non est hæc controversia contra Rab; Etenim Rab dicit; quod sit vetitum comedere: Exponit de eo, qui faciat cupam in agro; At est objectio: Si sal immergat: Quorsum conflatio? Si conflet; quorsum sal? nisi de altera in alteram manum: Quomodo nos explicabimus. Si sit in duabus cupis, omnium consensu est vetitum; si non sit nisi cuea una, omnium consensu erit licitum? At ita explicabimus; Si illi sit cupa munda, & ejus socio cupa immunda. Dicit R. Eliefer: Licet restituere in cupam socii sui; & sapientes dicunt: Non licet restituere in cupam socii sui: Dicit R. Jochanan: Pro calidis tenetur; Si figat super frigidis, absolvitur, quia est accidentaliter: Crederem, quod posset

רבי יוסי בשם רבי זעירא רבי יונה ורבי זעירא בשם רבי לעזר אם בטה שבלגין יא נטבל ספני שהוא עתיד להחזירו בדבר שלא נגמרה מלאכתו.

הלכה ד אמר רבי זעירה יכיל אנא מקלף תרתיי תרתיי. ותני כן בשעורין שנים פטור שלש חייב. בחטים שלש פטור ארבע חייב. הונא בר חיננה ורב תחליפא בר אימי הוון יתיבין קומי רבי לעזר. אמר רבי יונה אין כולהן בר אימי הוון בר רב אין כולהן בר רב אימי והוין ליה עד קישרי אצבעתיה והוון סבין מיניה וחפך אפוי לכותלא וחוי לון מלא שיעלון. ותני בן זבלבר שלא ינפה לא בקנון ולא בתמחוי. ולענין שבת עד בגרוגרת. רבי חייה בר ארא בעון קומי רבי מנא הכא את אמר בשעירים שתים פטור שלש חייב. והכא את אמר דכין. אמר ליה שנייא היא. הכא את אמר שהוא מחזיר את המותר. ותני כן במה דברים אמורים בזמן שאינו סמוך לגורן. אבל אם היה סמוך לגורן אפילו יותר מיכן מותר מפני שהוא מחזיר את המותר.

הלכה ה חזקיה אמר בין שלקט ממנה שתים שלש סוריות באה במחשבת ירק. אף לענין הזרע כן בין שמנע ממנה שתים שלש סוריות באה למחשבת הזרע. זרעה לזרע מתעשרות לשעבר זרעה. לירק מתעשרת לבא. זרע לזרע ולירק או שזרעה לזרע ואחר כך חישב עליה לירק מעשר מזרעה על ירקא מירקא על זרעא ושלקט ממנה לפני ראש השנה אבל אם לקט ממנה לאחר ראש השנה זרעה מתעשר לשעבר. ירקא מתעשר בשעת לקיטתו עישורו ובשהביא שליש לפני ראש השנה. אבל אם הביא שליש לאחר ראש השנה בין זרעה בין ירקה מתעשר לבא. תני שבת שזרעה לזרע מתעשרת זרע ואינה מתעשרת ירק. זרע לירק מתעשרת זרע וירק ואינה מתעשרת זירין. זרעה לזירין מתעשרת זרע וירק וזירין. ותנינן אין לך מתעשר זרע וירק אלא שחליים

fet restituere? Etenim dicit R. Jose nomine Rabi Zehera, R. Jona, & R. Zehera nomine R. Eliefer: Quando est in lagena, non immergitur, quia restituendum est in rem, cujus opus nondum est perfectum.

Constituaio IV. Dicit R. Zehera: Crederem posse decorticare binas, binas? Atqui extat traditio: In hordeo si decorticet duo grana, absolvitur, si tria, tenetur; In tritico, si tria, absolvitur, si quatuor, tenetur: Huna bar Chinna, & R. Tachlipha bar Immi, assidebant coram R. Eliefer. Dixit R. Jona: Multi sentiunt cum bar Rab Immi; at omnes non sentiunt cum bar R. Immi: Et ponebant usque ad nodos digiti sui, & ipsi inde accipiebant, & convertebat faciem ad murum, & illis ostendebat plenum spicarum. Atqui extat traditio: Dummodo ne ventilet cribro, neque catino: Et respectu Sabba hi vel in caricis. R. Chijah bar Ada quæsivit coram R. Mena: Hic tu dicis; in hordeo si decorticet duo grana, absolvitur, si tria, tenetur; & hic tu ita dicis? Respondit illi: Diversum est? Hic tu dicis quod debeat restituere residuum: Atqui ita extat traditio: De quo hæc dicta sunt? Quando non sit prope aream, at si fuerit prope aream, vel si fuerit amplius, erit licitum, quia restituit residuum.

Constitutio V. Ezechia dicit: Quando inde colligat duas, aut tres mensuras, venit ad cogitandum de olere: Similiter etiam respectu seminis; quando inde avertit duas, & tres mensuras, venit ad cogitandum de semine: Si ferat pro semine, decimabit pro tempore præterito; Si ferat pro olere, decimabit pro futuro: Si ferat pro semine, & pro olere; aut si severit pro semine, & deinde super eo cogitet de olere, decimabit de semine pro olere, de olere pro semine; & poterit ex eo colligere ante principium anni, at si ex eo colligerit post principium anni, semen decimabitur pro tempore præterito; semen decimabitur tempore suæ collectionis; & quando maturuerit tertiam partem ante principium anni: At si maturuerit tertiam partem post principium anni, tam semen quam olus decimatur pro tempore futuro. Traditio: Si anethum feratur pro semine, decimatur semen, at non decimatur olus, si feratur pro olere, decimatur semen, & olus, at non decimantur flores: Si pro floribus feratur, decimantur semen, olus, & flores. Atqui legimus: Nihil est tibi, de quo decimentur semen, & olus, nisi

ונרגר בלבר . כיני מתניתא אין לך דבר שזרעו לזרע מתעשר זרע וירק אלא שיחליים ונרגר בלבר.

הלכה ו מה פליגין בשזרעו לזרע אבל אם זרעו לירק אף רבנין מודיי ותני כן נהגין בביתניין כירקו בהיתר דברי רבי ליעזר . לא אסר אלא דברי רבי ליעזר הא דברי הכל חייב . תני הפול והשעורין והתלתן שזרען לירק בטלה דעתו זרען חייב וירקן פטור . אמר רבי ירמיה עד היא דרבי ליעזר . שמואל אמר קפרס אסור משום קליפין . ותני בן וערלתם ערלתו את פריו דבר שהוא עודל את פריו. רב מפקד לאילין דבי רב אחי . רב הונא המנונא מפקד לחברייא תיוון מפקדין לנשיכון כד הינון כבשין הדא קפריתא דיהוון מריטין אילין ביטיתא . אמר רבי בא אסברי רבי זעירא כל הקליפין גדילות עם הפרי וזה פרי מלמעלן וקליפין מלמטן. הקפרס והתמרות מין אחד הן . מעשר מקפרס על התמרות ומן התמרות על הקפרס . אבל לא מהן על האביונות ומן האביונות עליהם . אביונות נותנין עליהם תומרי אילן ותומרי זרעים . ולייזה מילה שאם היתה שנייה נכנסה לשלישית שהוא מפריש ופודהו ונותנו לעני . הצלף בירת שמאי אומרים כלאים בכרם . ואינו כלאים בזרעים . ובית הלל אומרים אינו כלאים לא בכרם ולא בזרעים . תני רבי חננא בר פפא את שהוא עולה מגזעו מין אילן משרשיו מין ירק . התיבון הרי הכרוב עולה מגזעו. כאן בודאי כאן בספק.

פרק חמישי

א העוקר שתלים מתוך שלו ונוטע לתוך שלו פטור . לקח במחובר לקרקע פטור . לקט לשלח לחבירו פטור . רבי לעזר בן עזריה אומר אם יש כיוצא בהם ונמכרין בשוק הרי אילו חייבין.

ב העוקר לפת וצנונות תוך שלו ונוטע לתוך שלו לזרע חייב מפני שהוא

nasturtium, & eruca duntaxat: Ita se habet Misna. Nihil est tibi, quod feratur pro semine, quod decimetur semen & olus, nisi nasturtium, & eruca duntaxat.

Constitutio VI. De quo dissentiunt? De illo, qui serat pro semine, at si serat pro olere, vel sapientes consentiunt. Atqui ita extat traditio. Solent agere in Betnain in olere abundantias. Verba R. Eliesер. Non retulit nisi verba R. Eliesеr; at omnium consensu est vetitum. Traditio: Si fabam, & hordeum, & fœnum Græcum ferat pro semine, aboletur ejus mens, eorum semen obligatur, & eorum olus absolvitur. Dicit R. Hieremia. Præterea hæc est sententia R. Eliesеr: Samuel dicit: Putamen est vetitum propter cortices: Atqui ita extat traditio: *Circumcidetis præputium fructus ejus*. Rem, quæ faciat præputium fructum suum. Rabi præcepit discipulis scholæ Rab Athe. R. Huna præfectus præcepir sociis. Explorate uxore vestras, quando condiunt hos cappares, ut removerent baccas. Dicit Rabi Ba Aschani Rabi Zehera: Omnes cortices crescunt cum fructu, & fructus supra est, & infra cortices: Cortex & baccæ sunt una species: Licet decimare de cortice pro baccis, & de baccis pro cortice; at non ex iis pro baccis, & ex baccis pro illis: In baccis statuerunt graves conditiones arboris, & graves conditiones seminis: Et hac de causa si secunda cogatur in tertiam, debet separare, & redimere, & dabit pauperibus: Cortex, schola Schammai dicit, est heterogeneus in vinea, at non est beterogeneus in seminibus: Et schola Hillel dicit: Non est heterogeneus neque in vinea, neque in seminibus. Docet R. Channa bar Papa: Quod adscendit ex trunco, est species arboris, quod ex radice, est species oleris: Objecerunt: Ecce siliqua adscendit ex trunco. Hic agitur de certo, & ibi de dubio.

CAPUT V.

I. SI avellat plantas ex agro suo, & plantet in agro suo, absolvitur. Si emat eas solo adhærentes, absolvitur: Si colligat, ut mittat ad socium suum, absolvitur: R. Eliesеr ben Azaria dicit: Si his similes vendantur in foro, tenentur.

II. Si evellat raphanos, & rapas ex agro suo, & plantet in agro suo pro semine, tenetur, quia area sua est: Cepæ postquam radices egerint in tabulato,

נירנן . בצלים שהשרישו בעליה טהרו מלטמא . נפלה עליהם מפולת והם מגולין הרי אילו כנטועין בשדה .

ג לא ימכור אדם את פירותיו משבאו לעונת המעשרות למי שאינו נאמן על המעשרות ולא בשביעית למי שהוא חשור על השביעית . ואם ביכרו נוטל את הבכורות ומוכר את השאר.

ד לא ימכור אדם את תבנו ואת גפתו ואת זוגיו למי שאינו נאמן על המעשרות להוציא מהם משקין ואם הוציא חייב במעשרות ופטור מן התרומה. שהתורם בלבו על הקוטעים ועל הצרדים ועל מה שבתוך התבן.

ה הלוקח שדה ירק בסוריא אם עד שלא באו לעונת המעשרות חייב . ומשבאו לעונת המעשרות פטור ולוקט כדרכו והולך . רבי יהודה אומר אף ישכור פועלים וילקט. אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בזמן שקנה קרקע . אבל בזמן שלא קנה קרקע אף על פי שלא בא לעונת המעשרות פטור . רבי אומר אף לפי חשבון.

ו המתמר ונתן מים בסירה ומצא כדי מירתו פטור. רבי יהודה מחייב. מצא יותר על מרתו מוציא עליו ממקום אחר לפי חשבון .

ז חוררי הנמלים שלנו בצד הערימה מחייבת הרי אילו חייבין שידוע שמדבר נכור היו גוררים כל הלילה.

ח שום בעל בכי ובצל של רכפא ונריכין הקילקים וערשים המצריות . רבי מאיר אומר אף הקריקס . רבי יוסי אומר אף הקרטנים פטורים מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית . זרע לוף העליון זרע ברישין זרע בצלים זרע לפת וצנונות ושאר זרעוני גינה שאינם נאכלים פטורים מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית שאף על פי שאביהם תרומה הרי אילו יאכלו.

סליק פירקא

הלכה א העוקר שתלים מתוך שלו כו׳ . רבי אבהו בשם רבי שמעון בן

lato, puræ sunt, ut polui non possint: Si vero in eas ceciderit aliquid decidui, & apertæ fuerint, reputantur perinde ac plantatæ essent in agro.

III. Non vendet homo fructus suos, postquam advenerit tempus decimarum, illi, qui non sit fide dignus de decimis; neque in anno septimo illi, qui sit suspectus de fructibus anni septimi; si vero jam protulerint primitiva, sumet primitiva, & vendat reliquum.

IV. Non vendet homo paleam suam, nec fraces olivarum, & vinacea illi, qui non sit fide dignus de decimis, ut inde educat liquores, si vero educat, obligatur ad decimas, & absolvitur a separatione; quia separans cogitat in corde suo de succisis, & de lateribus, & de eo, quod sit in palea.

V. Si emat agrum olere consitum in Syria, priusquam adveniat tempus decimarum, tenetur; si postquam perveuerit tempus decimarum, absolvitur; & poterit colligere more suo: R. Jehuda dicit: Vel qui mercede conduxerit operarios, poterit colligere. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel. De quo hæc dicta sunt? Quando acquisivit fundum; At si non acquisivit fundum, vel si advenerit tempus decimarum, absolvitur. Rabi dicit: Vel juxta computum.

VI. Qui loram facit, & aquam in mensuram fundit, & invenit quantitatem illius mensuræ, absolvitur. R. Jehuda obligat: Si vero inveniat ultra quantitatem mensuræ, educet pro eo ex alio loco juxta computum.

VII. Foramina formicarum, quæ pernoctant in latere acervi obligati, tenentur; quia constat, quod de re perfecta tota nocte attraxerint.

VIII. Allium autor fletus, & cepa Richpha, & fabæ molitæ Kilkim, & lentes Ægyptiæ, R. Meir dicit vel Carcas, R. Jose dicit vel Kartnim, absolvuntur a decimis, & emuntur a quovis homine in anno septimo: Semen Loph superioris, semen porri, semen raphanorum, & raparum, & reliqua semina hortensia, quæ non cedunt in cibum, absolvuntur a decimis, & emuntur a quovis homine anno septimo; vel si pater eorum fuerit oblatio prima, tamen comeduntur.

Finis capitis.

CONstitutio I. Si avellat plantas ex agro suo &c. Rabi Abau nomine R. Simeonis ben Lakisch; R. Akiba: Hoc est quod ibi legimus: Si fumat ex

לקיש רבי עקיבה היא רתנינן תמן נוטל מן הגרן וזורע ופטור מן המעשרות עד שימרח דברי רבי עקיבה . רבי חייה בשם רבי יוחנן רברי הכל היא . מודים חכמים לרבי עקיבה בשתלים. מה בין חטים . מה בין שתלים . חטים נמר מלאכה . שתלים אינן נמר מלאכה . מורי רבי עקיבא להכמים בלפת וצנונות שהם פסידין. וחטים אינם פסידין . חטים יש להם גורן אחרת . אילן אין לו גורן אחרת . לקט לשלח לחבירו פטור . רב אמר הוא אסור לאכול. רבי שמי אמר קומי רבי יוסי בשם רבי אחא . מה דאמר רב בשהכניסו לחצר בית שמירה ברבי מאיר . אמר רבי מנא מתניתא אמרה בן לקח במחובר לקרקע פטור . הא בתלוש חייב . מאן אית ליה מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתם לא רבי מאיר . רבי חייה בשם רבי יוחנן דרבי יורה היא . ותני בן רבי יורה אומר בשם רבי לעזר בן עזריה אף השולח לחבירו עטנין ושתלין וחבילי חלתן לא יאכל עד שיעשר שכן דרך בני אדם משלחים לחבריהם טבלים בדברים הללו . רבי שמעון בן לקיש אמר אפילו חבר ששילח לחבר צריך לעשר . תבריא בעיי ניתא עם הארץ חשיר . חבר חשירו אמר רבי יוסי ובי עם הארץ גבי תרומה לאו בחבר הוא . אלא כיני נהגו בני אדם להיות משלחים לחבריהם בדברים הללו.

הלכה ב ולאו שנייא בין לזרע בין להבקר בין לחוצה לארץ . תמן תנינן לעולם הוא נותן משום פיאה ופטור מן המעשרות עד שימרח . והבא את אמר הבין . תמן הוא מבקיר על הכל כרם הבא הוא מבקיר על הנידולין . והא תנינן חוץ לארץ . שנייה היא חוץ לארץ בין לעיקר בין לנידולין . והבא לא שנייא בין לעיקר בין לנידולים . על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש דו אמר טבל בטל ברוב ניחא. על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אין הטבל בטל ברוב ימתין עד שיגדיל ויעשר לפי בולו . או ניסר מה פליגי רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש בטבל שנטבל דבר תורה . אבל בטבל שנטבל מדבריהם בל עמא מוריי שהטבל

area, & ſerat, abſolvitur a decimis, donec ventilet. Verba R. Akiba: Rabi Chijah nomine R. Jochanan: ex omnium conſenſu eſt. Conſentiunt ſapientes cum R. Akiba in plantis; Quodnam eſt diſcrimen inter triticum & plantas: Tritici perficitur opus; plantarum non perficitur opus: Conſentit R. Akiba cum ſapientibus in raphanis, & in rapis, quæ perduntur; at triticum non perditur: Tritico eſt alia area; Arbori non eſt alia area: Si colligat, ut mittat ſocio ſuo, abſolvitur. Rab dicit: Vetitum eſt comedere. R. Same dixit coram R. Joſe nomine R. Acha. Quod dicit Rab de iis, quæ introducantur in atrium domus cuſtodiæ; eſt juxta mentem Rabi Meir. Dicit R. Mena: Ita dicit Miſna: Si eas emat ſolo adhærentes, abſolvitur. At in avulſo tenetur. Qui ſentit, ſi emat indecimatum in fructibus, quorum opus non fuerit perfectum; non eſt R. Meir. R. Chijah nomine R. Jochanan; hæc eſt ſententia R. Jehuda. Atqui ita extat traditio: R. Jehuda dicit nomine R. Elieſer ben Azaria: Vel ſi mittat ſocio ſuo cupas, & plantas, & faſciculos fœni Græci, non comedet, niſi prius decimet; Etenim ſolent homines nutrere condimenta in ejuſmodi rebus. Rabi Simeon ben Lakiſch dicit: Vel ſi ſocius mittat ſocio, debet decimare: Socii quæſierunt. Concedatur, quod populus terræ ſit ſuſpectus, ſocius num erit ſuſpectus? Dicit R. Joſe: Num populus in ſeparatione non reputatur ſicut ſocius? At ita ſe res habet; ſolent homines mittere ſociis ſuis condimenta in ejuſmodi rebus.

Conſtitutio II. Nonne diſcrimen eſt inter ſemen, & commune, & loca extra terram? Ibi legimus: Semper dabit nomine anguli, & abſolvetur a decimis, priuſquam complanuerit: Et hic tu ita dicis? Ibi facit commune ſuper toto, & hic facit commune ſuper incrementis: Atqui legimus: Extra terram: Diſcrimen eſt in locis extra terram inter principale & incrementa: Hic non eſt diſcrimen inter principale & incrementa. Ex mente R. Simeonis ben Lakiſch, hoc dicis: Indecimatum abolet in majori parte; Coocedatur ex mente R. Jochanan; hoc dicit: Indecimatum non abolet in majori parte. Expectabunt, dum creſcat, & decimabit juxta totum: Aut dicendum eſt: In quo diſſentiunt R. Jochanan & R. Simeon ben Lakiſch? In indecimato, quod fiat indecimatum ex verbis legis: At indecimatum, quod fit indecimatum ex verbis ſcribarum, omnes conveniunt,

quod

כטל ברוב . התיב רבי בא בר כהן קומי
רבי יוסי והא תנינן כיוצא בו זתי מסיק
שנתערבו עם זתי ניקוף . ענבי בציר עם
ענבי עוללות. ולא טבל שנטבל מדבריהם
הוא . אמר רבי מנא קיימתיה בשמן זתי
מסיק שנתערב עם שמן זתי ניקוף אמר
רבי מנא לא שנו אלא לזרע הא לאכול
פטור. רבי חייה בשם רבי יוחנן לא שנייה
בין לאכול חייב מפני שהוא גורנן . אמר
רבי חנינה מפני שהוא מכניסן מן השני
לעני ומן העני לשני . רבי יוחנן בשם רבי
ינאי עריטה של בצלים שהשרישה שתלש
מהם בשבת פטור ואינו רוצה בהשרשתן .
אמר ליה רבי שמעון בן לקיש מאי איכפלה
שבת גבי מעשרות לא תנינן אלא אינו
חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית
ולא משום מעשרות וניטלין בשבת . אמר
רבי זעירא לרבי אבהו חמי מה אמר לא
אמר אלא מאי איכפלת שבת גבי מעשרות
הא שביעית איכפלת שאם היה רוצה
בהשרשתן שהם אסורים משום ספחים .
ואם לאו מותרים משום ספחים . אמר
רבי מיישא לרבי זעירה והדא היא דרוכה
אילו תנא בצל יד יהידי ואית השרישו .
בקופה הרי הם בחזקתן למעשרות ולשביעית
ואם היו טמאים לא עלו מידי טומאתם .
השרישו בעלייה הרי הם בחזקתן למעשרות
ולשביעית . ואם היו טמאים עלו מטומאתן
בחזקתן . ואת אמר עלו . רבי יוסי בשם
רבי לא התורה ריבת בטהרת זרעים מה
טעמא כי יפול מנבלתם על כל זרע זרוע
אשר יזרע טהור הוא . תני לא יתלוש
עבר ותלש אית תניי תני חייב. אית תניי
תני פטור. מאן דאמר אסור מותר . מאן
דאמר חייב פטור ניחא דלא צורכה דלא
מותר. רבי שמעון בן לקיש אמר חייב.

הלכה ג כיני מתניתא לא ימכור
אדם את שדהו רבי שמעון מתיר מפני

quod indecimatum aboleat in majori parte: Confidebat R. Ba bar Coen coram R. Jose: Atqui legimus his fimilia. Sic olivæ decerptæ mifceantur cum olivis contufis, fi uvæ vindemiatæ mifceantur cum uvis racemorum; at non indecimatum, quod fiat indecimatum ex verbis fcribarum: Dicit R. Mena: Confirmatur in oleo olivarum decerptarum, quod mifceatur cum oleo olivarum contufarum: Dicit R. Mena: Non eft difcrimen nifi pro femine; fi vero fit ad comedendum, abfolvitur. R. Chijah nomine R. Jochanan: Non eft difcrimen inter comedentem, quod teneatur, quia hæc eft eorum area; Dicit R. Chanina; Quia inferunt ex decima fecunda in decimam pauperis, & ex decima pauperis in decimam fecundam. R. Jochanan nomine R. Inai: In acervo ceparum, fi radicem egerit, fi ex iis evellat in Sabbatho abfolvitur; neque curat de earum radice. Dixit illi R. Simeon ben Lakifch. Quid erit, fi duplicetur Sabbathum in decimis? Non legimus, nifi quod fit folicitus refpectu heterogeneorum, non autem refpectu anni feptimi, neque refpectu decimarum, & exportationis in Sabbatho. Dixit R. Zehera τῷ R. Abau; vide quid dixit; Non dixit nifi, quid erit fi duplicetur Sabbathum in decimis? At annus feptimus fi duplicetur fi enim fibi complaceat in earum radicibus quæ funt vetitæ refpectu fponte natorum; fi minus, erunt licitæ refpectu fponte natorum. Dixit R. Mifcia τῷ R. Zehera: Et hæc eft fententia plurium in cepa peculiari. Concedatur, quod radicem egerint in arca, erit præfumtio refpectu decimarum, & anni feptimi; & fi polluantur, non adfcendunt ex ftatu fuæ immunditiei; Si radicem egerint in horreis, tam erit de iis præfuntio refpectu decimarum, & anni feptimi, & fi polluantur, adfcendunt ex ftatu fuæ immunditiei propter earum præfumtionem: Et tu dicis quod adfcendant? R. Jofe nomine Rabi: Lex non includit in puritate feminum: Qua de caufa? Quia dictum eft: *Quando ceciderit ex cadavere eorum fuper omne femen, & femen, quod fatum fuerit, mundum illud*. Docet: Non evellet, fi tranfgrediens evellat, eft qui docet, quod teneatur; eft qui docet, quod abfolvatur: Qui dicit effe vetitum, permittit. Qui dicit, quod teneatur, abfolvit: Concedatur, quod non fit neceffe, quod non fit licitum: R. Simeon ben Lakifch dicit: Tenetur.

Conftitutio III. Ita fe habet Mifna: Non vendet homo agrum fuum: R. Simeon

שהוא אומר לו הרי מכרתי את שלי צא ותבע את שלך. עבר ומכר מעשר ואוכל ואינו מעשר מה שהוא מוכר ואינו אנו אחריין לרמיין. תני לא יתרום. עבר ותרם רבי ברכיה אמר יפה כחו. רבי מנא אמר לא יפה כחו. אותה התרומה שהוא מפריש טובלה למעשר. רבי חנניה דרבנן בעי תרם אחד בששים שהוא אחד מששים ואחר על הקיטעין ועל הצרדים ועל מה שבתוך התבן. אמר רבי יוסי ולא מתניתא היא שהתורם בלבו על הקיטעין ועל הצרדים ועל מה שבתוך התבן. כלום צריכה אלא ביתר.

הלכה ד תני שדה שהביאת שליש לפני גוי ולקחה ממנו ישראל רבי עקיבה אומר התוספת פטור. וחכמים אומרים התוספת חייב. רבי אבינא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר אף חכמים לא חייבו בתוספת אלא לשעבר שאם היה שני שני עני עני. תני רבי יונתן בי רבי יוסי אומר מנין לתבואת שהביאה שליש לפני ראש השנה בונסה אותה בשביעית. תלמוד לומר ואספת את תבואתה בשביעית. רבי אבינא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר אתיא דרבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו. כמה דרבי עקיבה אמר אחר שליש הראשון את מהלך כן רבי יונתן בן יוסי אומר אחר שליש הראשון את מהלך. אמר רבי זעירא לרבי אבינא תרתין מילין אתון אמרין ואינין פליגין הרא על הרא׳ הכא אתון מרין אף חכמים לא חייבו בתוספת אלא לשעבר שאם היה שני שני עני עני. והכא אתון מרין אתיא דרבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו. אי דאתייא רבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו. כמה דרבי עקיבה אומר אסור ספחים תורה. כן רבי יונתן בי רבי יוסי אסור ספחים תורה. הביאה פחות משליש לפני שביעית. נכנסה שביעית

meon permittit. Quia illi dicit: Ecce vendidi, quod meum est; egredere, & quære quod tuum est. Si transgrediens vendiderit, decimabit & comedet, at non decimabit quod vendidit; & nos non moramur frandolentos: Traditio: Non separabit: Si transgrediens separaverit, R. Berachia dicit: Optimum est ejus jus: R. Mena dicit: Non est optimum ejus jus: Ipsa separatio, quam separavit, immergitur in decima. Rabi Chananjah socius sapientum quæsivit: Si separet unam in sexaginta partibus, quæ sit una ex sexaginta, & una de succisis, & de lateribus, & de eo quod fuerit in palea: Dicit R. Jose: Nonne extat Misna; qui separat, cogitat in corde suo de succisis, & de lateribus, & de eo quod fuerit in palea? Fortasse non necesse est nisi pro residuo.

Constitutio IV. Traditio: Si ager maturuerit tertiam partem coram gentili, & ab eo emerit Israelita, R. Akiba dicit; incrementum absolvitur; & sapientes dicunt; Incrementum tenetur. Rabi Abina, Ela bar Ismaelis nomine Rabi Eliefer: Etiam sapientes non obligarunt incrementum nisi pro tempore præterito; Etenim si sit decima secunda, erit decima secunda, si decima pauperis erit decima pauperis. Traditio: R. Jonathan discipulus R. Jose dicit: Unde probatur, quod proventus, qui maturuerit tertiam partem ante principium anni, ingrediatur in annum septimum? Ex eo quod dictum est: *Et congregabis proventum ejus in anno septimo*. R. Abina, Ela bar Ismael nomine Rabi Eliefer; Sententia R. Jonathan discipuli R. Jose consentit cum sententia R. Akiba magistri sui. Sicut R. Akiba dicit: Post tertiam partem primi tu incedis; ita pariter R. Jonathan discipulus R. Jose dicit: Post tertiam partem primi tu incedis. Dixit R. Zehera τῷ R. Abuna: Duos vos dicitis, & non dissentiunt inter se: Hic vos dicitis: Etiam sapientes non obligant in incremento, nisi pro tempore præterito; si enim sit decima secunda, sit decima secunda, si decima pauperis, sit decima pauperis; & hic vos dicitis sententiam R. Jonathan discipuli R. Jose in sententia Rabi Akiba magistri sui. Si sententia R. Jonathan discipuli R. Jose consentiat cum sententia R. Akiba magistri sui, sicut dicit R. Akiba; prohibitio sponte natorum ex lege, ita pariter R. Jonathan discipulus R. Jose dicit: Prohibitio sponte natorum est ex lege. Si proventus maturuerit minus tertia parte ante annum septimum, quando ingrediatur annus septi-

אסורה משום ספחים . ולא חלה עליה
קרושת שביעית . הביאה פחות משליש
לפני שמינית ונכנסה שמינית מותרת משום
ספחים וחלה עליהם קרושת שביעית . רבי
יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון מרין
מורים חכמים לרבי עקיבה כסררן של
שנים שאם היה שני שני עני עני . אמר
רבי יוחנן הבקר והקרש בסוריא מחלוקת
רבי עקיבה וחכמים . אמר רבי שמעון בן
לקיש מורי רבי עקיבא לחכמים בחנט
והשרשה . זרע בחורבה והביאה שליש
וסיכך על גביו על רעתיה דרבי עקיבה
התוספת חייב . על רעתין דרבנין התוספת
פטור זרע בבית והעביר הסכך וסיכך על
גביו על רעתיה דרבי עקיבה התוספת
פטור על רעתין דרבנין התוספת חייב ואף
בחלה כן מחלוקת רבי עקיבה וחכמים. מה
את בעי מרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר
פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ חייבין
בחלה . אין יסבור רבי עקיבה כרבי ליעזר
יאות את מקשי רבי בון בר חייה בעי קומי
רבי זעירא זרע בעציץ שאינו נקוב ונקב .
אמר ליה עכשיו נקב . אמר רבי אבין
אתיא דרבן שמעון בן גמליאל בשיטת רבן
גמליאל זקינו דתנינן תמן ישראל שהיו
אריסין לגיים בסוריא . רבי ליעזר מחייב
פרותיהם למעשרות ולשביעית . ורבן גמליאל
פוטר . רבי אומר לפי חשבון על ראשת׳

חלכה ה אמר רבי אבהו זימנין
אמר לה בשם רבי לעזר זימנין אמר לה
בשם רבי יוסי בי רבי חנינא והוא שהחמיץ
תמן תנינן התמר עד שלא החמיץ אינו
ניקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה.
משהחמיץ ניקח בכסף מעשר ואינו פוסל
את המקוה . מתניתא דרבי יורה דתנינן
תמן המתמר ונתן מים במידה ומצא כדי
מידתו פטור . רבי יורה מחייב . אמר רבי
אבהו זימנין אמר לה בשם רבי לעזר

ptimus, erit vetitus respectu sponte natorum, & non cadet in illum sanctitas anni septimi; Si jam herbæ fuerint, non cadet in eas sanctitas anni septimi: Si proventus maturuerit minus tertia parte ante octavum annum, & ingrediatur octavus annus, erit licitus respectu sparte natorum, & cadet in illum sanctitas anni septimi. R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch, ambo docent: Consentiunt sapientes cum R. Akiba in ordine annorum; Etenim si sit decima secunda, erit decima secunda, si decima pauperis, erit decima pauperis: Dicit R. Jochanan: Si faciat commune, & sanctificet in Syria, dissentiunt Rabi Akiba & sapientes: Dicit R. Simeon ben Lakisch. Consentit R. Akiba cum sapientibus de eo quod protruserit, & radicem egerit: Si serat in loco desolato, & maturuerit tertiam partem, & super illo tegat, ex mente Rabi Akiba, incrementum tenetur; ex mente sapientum incrementum absolvitur. Si serat in domo, & removerit tegumentum, & tegat super illo, ex mente R. Akiba incrementum absolvitur, ex mente sapientum incrementum obligatur; vel in placenta dissentiunt R. Akiba, & sapientes; Quid quæris a R. Akiba? Etenim R. Akiba dicit: Si fructus extra terram inferantur in terram obligantur ad placentam; non consentit Rabi Akiba cum R. Eliefer: Optime tu objicis. R. Bon bar Chijah quæsivit coram R. Zehera. Si serat in vase hortensi, quod non fuerit perforatum, & perforetur: Respondit: Nunc perforatum est: Dicit R. Abin: Sententia Raban Simeonis ben Gamaliel consentit cum sententia Raban Gamaliel senioris. Etenim ibi legimus: Si Israelitæ sint hortulani gentilis in Syria, R. Eliefer obligat eorum fructus ad decimas; & ad annum septimum; & Raban Gamaliel absolvit. Rabi dicit: Juxta computum super capitali.

Constitutio V. Dicit R. Abau: Aliquando dicit nomine R. Eliefer; aliquando dicit nomine R. Jose discipuli R. Chanina: Dummodo fermentet. Ibi legimus: Si loram faciat priusquam fermentet, non comparabitur argento decimæ, & polluit lavacrum; Si postquam fermentaverit, poterit comparari argento decimæ, neque polluit lavacrum: Misna Rabi Jehuda: Etenim legimus: Qui loram facit, & aquam in mensuram fundit, & invenit quantitatem mensuræ illius, absolvitur: R. Jehuda obligat. Dicit R. Abau: Aliquando dicit nomine R. Eliefer, aliquando dicit nomi-

וזימנין אמר לה בשם רבי יוסי בי רבי
חנינה והוא שהחמיץ . אמר רבי יוסי דברי
הכל היא שכן אפילו מי מלח ניקחין
בכסף מעשר . מהו מוציא מעשרות . הא
תרומה לא . שהתורם בלבו על הקיטעין
ועל הצרדים ועל מה שבתוך התבן.

הלכה ו המסרח כריו של חבירו
שלא מדעתו . רבי יוחנן ורבי שמעון בן
לקיש . רבי יוחנן אמר נטבל . ורבי שמעון
בן לקיש אמר לא נטבל מתיב רבי יוחנן
לרבי שמעון בן לקיש והא תנינן וכן נשים
שנתנו לנחתום לעשות להם שאור אם אין
בשל אחת מהם כשיעור פטורה מן החלה
ואם בשל כולהן כשיעור . אמר ליה שכן
העושה עיסה על מנת לחלקה עיסה פטורה
מן החלה . והתנינן נחתום שעשה שאור
לחלק חייב בחלה . אמר ליה לא תתיבני
נחתום . נחתום לא בדעתו הדבר תלוי
בדעת הלקיחות הדבר תלוי שמא ימצא
לקיחות ויטבל מיד . אמר ליה והא תני
חוררי נמלים שלנו בצד ערימה החייבת
הרי אלו חייבין. הא בצד ערימה פטורה
פטורים אמר רבי יונה אמר רבי אבהו
בשם רבי יוחנן משום יאוש . שמואל בר
אבא אמר והם שגררו ראשי שבלין מתיב
רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן והתנינן
הקדישן עד שלא נגמרו ונגמרו הגיזבר
ואחר כך פדיין פטורים . הרי גיזבר כאחר
הוא ואת אמר מה שעשה עשוי . אמר
ליה תיפתר במאן דאמר גזבר כבעלין
ודלא כרבי יוסי דרבי יוסי אמר הוא גיזבר
הוא אחר . רבי חנניה חברון דרבנן בעי
ואפילו יש בכולהן כשיעור יעשה כדבר
שלא נגמרה מלאכתו ויהא פטור דאמר
רבי יוסי בשם רבי זעירא בשם רבי לעזר
אף במה שבלגין לא נטבל מפני שהוא
עתיד להחזירו כדבר שלא נגמרה מלאכתו.

הלכה ז איזהו שום בעל בכי כל
שאין לו אלא חור אחד מקיף את העמוד.
אמר רבן שמעון בן גמליאל כל שאין לו

mine R. Joſe diſcipuli R. Chanina ; dummodo fermentet . Dicit R. Joſe : Omnium conſenſu res ita ſe habet : Etenim vel aquæ ſalis poſſunt comparari argento decimæ . Quid erit , ſi educat decimas ? At non ſeparationem . Etenim qui ſeparat , cogitat in corde ſuo de ſuccifis , de lateribus , & de eo quod fuerit in palea .

Conſtitutio VI. Si complanet acervum ſocii ſui præter ejus ſcientiam ; R. Jochanan , & R. Simeon ben Lakiſch ; R. Jochanan dicit : Fiet indecimatus ; & R. Simeon ben Lakiſch dicit : Non fiet indecimatus . Objicit Rabi Jochanan τῷ Rabi Simeon ben Lakiſch : Atqui legimus : Si mulieres dederint piſtori , ut ſibi faciat fermentum , ſi in qualibet maſſa non fuerit juxta menſuram , abſolvitur a placenta ; at ſi fuerit in qualibet maſſa juxta menſuram ; Dixit illi ; ſimiliter ſi faciat maſſam eo pacto , ut diſpertiatur maſſa , abſolvitur a placenta . Atqui legimus : Piſtor ſi conficiat fermentum ad diſpertiendum , obligatur ad placentam . Reſpondit illi : Ne mihi objicias piſtorem : A piſtore res non dependet ; ab emtione res dependet . Fieri poteſt , ut inveniatur emtor , & ſtatim fiat indecimatum . Reſpondit illi : Atqui extat traditio : Foramina formicarum , quæ pernoctent in latere acervi obligati , tenentur ; At ſi in latere acervi liberi , abſolvuntur ; Dicit R. Jona , dicit R. Abau nomine R. Jochanan propter diffidentiam . Samuel bar Aba dicit : Dummodo attraxerint ſummitates ſpicarum : Objecit R. Simeon ben Lakiſch τῷ R. Jochanan . Atqui legimus : Si ſanctificet , priuſquam perficiantur , & perficiat theſaurarius , & deinde redimat , abſolvuntur . Ecce theſaurarius ſicut alius eſt ; & tu dicis , quod fecit , factum ſit ? Dixit illi : Poteſt exponi juxta mentem illius qui dicit ; Theſaurarius reputatur ſicut domini ; At hoc non eſt juxta mentem R. Joſe ; Etenim R. Joſe dicit : Theſaurarius eſt alius . R. Chananjah ſocius ſapientum quæſivit : Vel ſi in his omnibus fuerit juxta menſuram , reputabitur ſicut res , cujus nondum fuerit perfectum opus , & abſolvetur : Etenim dicit R. Joſe nomine R. Zehera nomine R. Elieſer : Vel illud quod eſt in lagena , non fit indecimatum , quia reſtituendum eſt in rem , cujus nondum non fuerit perfectum opus .

Conſtitutio VII. Quodnam eſt allium autor fletus ? Eſt illud in quo non eſt niſi foramen unum , quod circundat columnam . Dicit Raban Simeon ben Gamaliel . Illud cui non eſt niſi cortex unus .

אלא חור אחר סקיף את העמוד . אמר
רבן שמעון בן גמליאל כל שאין לו אלא
קליפה אחת . איזהו בצל של רכפה כל
שעוקצו נסעך לתוכו . רבן גמליאל אומר
כל שאין לו אירס. אילו הן גריסין הקילקין
אילו המרובעין . תני רבן שמעון בן גמליאל
אומר אין מרובע מששת ימי בראשית .
התיב רבי ברכיה והתנינן גופה של בהרת
כגרים הקילקי מרובע . אמר רבי ביסנא
כל גרמא אמרה לית ליה מרובע . ולמה
תנינן דירבענה היא וחיא ננעת מלא
קיטרין והיא אכיבא דפילא ענל הוא
מלמטן . אית רבעי מימר לא אמר רבן
שמעון בן גמליאל אלא בבריות . ותני כן
מרובע באוכלין. אין מרובע בבריות . אילו
הם ערשים המצריות כל שגלגליהם חרין .
רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאין להן
צרורות . אילו הם הקריקס כל שעוקציהן
מועטין והלקטיהן מרובין . מה דמי לה
אמר רבי יוסי כגון אילין קונייתה . רבי
ירמיה בעי כרכמין מהו שיהו מותרין
משום ספחים. התיב רבי תנחום בר ירמיה
והתנינן החשור על השביעית אין לוקחים
מהם פשתן אפילו סריק . ופשתן לאו
קיסמין הוא . אמר רבי חיננא מפני זרעה.
רבי מנא אמר אם מפני זרעה והתנינן
החשור להיות מוכר תרומה לחולין אין
לוקחין ממנו מים ומלח . איח לך מימר
מים ומלח מפני זרעו לא משום קנס . אף
הכא משום קנס . מנחם בר מבסימא אחוי
יונתן קיפא בשם רבי אמי פשתן נלקחת
מכל אדם בשביעית . הדא דתימר כשאינו
ידע אם חשור הוא אם אינו חשור . הא
דבר בריא שהוא חשור אסור. זוגא קריביה
דרבי בא בר זבדא בשם רבי אבהו ביקיא
נלקחת מכל אדם בשביעית . אמר רבי
יוסי מתניתא אמרה כן זרע לוף העליון
זרע כרישין זרע בצלין זרע לפת וצנונות
ושאר זרעוני גינה שאינן נאכלין . ותני
עלה זרע אסטים וזרע קוצה וזרע ביקיא.
הא ביקיא עצמה לא דילמא דלא איתאסרת
אלא כשאינו יודע אם חשור הוא אם
אינו חשור . הא דבר בריא שהוא חשור
אסור. ביני מתניתא זרע העליון של לוף.

unus. Quenam eſt cepa Rikpa? eſt illa, quæ habet criſtam in ſe compreſſam. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: eſt illa, in qua non eſt venenum. Iſtæ ſunt fabæ molitæ Kilkin; & erant quadratæ. Traditio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non fuit quadratum ab ſex diebus creationis: Objecit R. Barachia: Atqui legimus: Atqui ipſa papula alba inſtar fabæ molitæ Kilkin eſt quadrata. Dicit R. Biſna: In omni corpore dicit non eſt quadratum: Et cur legimus faciendum fuiſſe quadratum? Planta quæ eſt plena nodis ejus truncum prope terram inferius rotundus eſt. Diceodum eſt, quod oon dixerit Raban Simeon ben Gamaliel niſi de creaturis. Atqui ipſi extat traditio: Eſt quadratum in cibis: Non eſt quadratum in creaturis: Iſtæ ſunt lentes Ægyptiæ; quarum glumæ ſiot acutæ. Rabao Simeon ben Gamaliel; quæ non habent grana. Hæc ſunt Karkas (*Braſſicæ, vel fabæ ſpecies, vel Colocaſia*) quarum abſciſſiones paucæ ſuot, & folia multa. Cuinam ſunt ſimiles? Dicit R. Joſe: Sicut illa Koniatha. R. Hieremias quæſivit: Cuinam erunt liciti reſpectu ſponte natorum? Objecit R. Taochum bar Hieremia: Atqui legimus: Si ſit ſuſpectus de fructibus anni ſeptimi, ab eo non emunt linum vel pectinatum. Et linum non habet feſtucas: Dicit Rabi Chinna propter ejus ſemen: Dicit Rabi Elieſer; Si propter ejus ſemeo; Atqui legimus: Si quis ſit ſuſpectus ut veodat ſeparationem profaois, non emunt ab eo aquam, & ſalem: Potes dicere, aquam & ſalem, propter ejus ſemeo, non autem propter mulctam. Ita pariter hoc loco propter mulctam: Menachem bar Mabſima fratris Jooathan Kipha oomioe R. Amme: Lioum poteſt emi a quovis homine in anoo ſeptimo. Quod dicis, intelligitur, quando ignoret, utrum ſit ſuſpectus oecne: Ecce maoifeſtum eſt, ſi fuerit ſuſpectus erit vetitum: Zuga propinquus R. Ba bar Zabida nomine Rabi Abau: Bikia poteſt emi a quovis homine in anno ſeptimo. Dicit R. Joſe: Miſna ita dicit: Semeo Loph ſuperioris, ſemen porri, & ſemen ceparum, & ſemen rapæ & raphanorum, & reliqua ſemina hortenſia, quæ non cedont in cibom: Atqui de eo traditur. Semen Indici, & ſemen rubeæ, & ſemen Bikia at non ipſa Bikia oe forte dicas; quando ignoretur utrum ſit ſuſpectus oecne: At ſi manifeſtum ſit, quod ſit ſuſpectus, erit vetitom: Ita ſe habet Miſna: Semen ſoperius Loph: Cum quidam haberet

חדא איתא הוה לה ירבוזין דתרומה גו כפתה נפלת לגינתא וצמחן. אתא עובדא קומי רבי יוחנן ושרא. אמר ליה רבי חייא בר ווא ולא מתניתא ולא מתניתא היא שאף על פי שאביהם תרומה הרי אילו יאכלו. אמר ליה בבלייא מן דגליית לך חספא אשכחת מרגניתא את אמר ולאו מתניתא היא.

ſaparagos hortenſes ſeparationis in vaſe teſtaceo, cum cecidiſſent in hortum germinarunt: Allatum fuit factum coram R. Jochanan, & permiſit: Dixit illi R. Chijah bar Hua: Nonne ita ſe habet Miſna; etſi eorum pater fuerit ſeparatio, tamen comeduntur? Dixit illi Babylonio: Poſtquam tibi detexi terram inveniſti margaritam; & tu dicis: Nonne ita ſe habet Miſna?

A D-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Decima ſecunda

NUNC PRIMUM A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א   מעשר שני אין מוכרים אותו ואין ממשכנין אותו ואין מהרהחינין אותו ואין מחליפין אותו ולא שוקלים כנגדו דינרי זהב אפילו לחלל עליהם מעשר שני אחר ולא יתנם לשולחני להתנאות בהם ולהלוותן להתעטר בהם אם בשביל שלא יעלו חלודה הרי זה מותר.

ב   כיצד אין מוכרין אותו לא יאמר לו הילך מאתים ותן לי מנה כיצד אין ממשכנין אותו לא יכנס לביתו וימשכננו מעשר שני שלו כיצד אין מהרחינין אותו לא יאמר לו הילך מעשר זה ויהא בידך ויתן לי עליו חולין כיצד אין מחליפין אותו לא יאמר לו הילך יין ותן לי שמן הילך שמן ותן לי יין אלא אומר הילך יין מפני שאין לי שמן והלה אומר לו הילך שמן

CAPUT PRIMUM.

I. Decimam ſecundam non vendunt, neque oppignorant, neque dant pro cautione, neque commutant, neque contra illam librant denarios aureos, vel ad profanandum ſuper illis aliam decimam ſecundam; neque dabit trapezitæ ut ex iis utilitatem capiat, neque mutuo dabit, ut illis coronetur, ſi ea de cauſa, ne rubiginem contrahant, tum erit licitum.

II. Quomodo non vendunt? Non dicet illi: Ecce tibi 200. & da mihi minam: Quomodo non oppignorant? Non ingredietur domum ſuam, ut oppignoret ſuam decimam ſecundam. Quomodo non dant pro cautione? Non dicet illi? Ecce hæc decima, & ſit in manu tua, & da mihi pro illa profana: Quomodo non commutant? Non dicet illi. Ecce tibi vinum, & da mihi oleum; ecce tibi oleum & da mihi vinum: At illi dicet: Ecce tibi vinum, quia mihi non eſt oleum; & ille dicet: Ecce tibi oleum, quia mihi non eſt vinum; Deprehende-

מפני שאין לי יין נמצאו מחליפין ואין מחליפין ועושין טובה זה עם זה.

ג מעשר שני אין נותנין אותו לא על גבי צינית ולא על גבי זוית ואין עושין אותו קמיע אין מחללים מעשר שני על אסימון ורבי דוסא מתיר אבל פרוטות קטנים הנהנות סימן במרחץ הכל שוים שאין מחללים אותו עליהם. אין מחללים אותו לא על מטבע מרוד ולא על מטבע שאינו יוצא ולא על המעות שאינם ברשותו כיצד היו לו מעות כוזביות ומעות ירושלמיות אין מחללים אותו עליהם אם חלל לא קנו עליהם מעשר. אבל מטבע היוצא משם מלכים הראשונים מחללים אותו עליהם אין מחללים אותו לא על מעות שכן בבבל ולא על מעות שבבבל אבל אם היה כן והיו לו מעות בבבל מחללים אותו עליהם.

ד כיצד אין מחללים על המעות שאין ברשותו היו לו מעות בקיסטרא ובית המלך או שנפל כמוניהם כיסולבות אף על פי שידוע שהוא שם אין מחללים אותו עליהם ואם חלל לא קנה מעשר כיוצא בו מי שבא בדרך ובידו מעות וראה אנס בא בנגדו לא יאמר הרי הם מחוללין על מעות שיש לו בתוך ביתי אם עשה כן דבריו קיימים.

ה היה טעון כדי יין וכדי שמן וראה אותם שנשתברו לא יאמר הרי הם עשויין תרומה ומעשרות על פירות שיש לי בתוך ביתי אם עשה כן הרי זה אסור. לוקחים חיה ועוף לבשר התאוה אבל לא לזבחי שלמים מי שנזרו שיהא בשר התאוה מטמא את הידים אמרו אין לוקחים חיה לבשר התאוה אבל לוקחים עוף לבשר התאוה רבי אליעזר בן יהודה אומר איש אבליא אומר אף העוף לבשר התאוה שכל הגת שנעשת על גבי בשר תאוה טמאה לקידש וטהור לתרומה.

ו הלוקח חבית בירושלם פתוחה צריך לאכול כנגד הקנקן כתומה אין צריך לאכול כנגד הקנקן במה דברים אמורים בשל יין אבל בשל ציר חומץ ושל מורייס ושל שמן ושל דבש בין פתוחה ובין סתומה אין צריך לאכול כנגד הקנקן ריחכאות של תמרה ודרוסות של תמרה אין אוכל

tur, quod commutent, & non commutent, & fibi inter fatisfaciant.

III. Decimam fecundam non imponunt puftulæ, neque angulo, neque faciunt pittacium, neque profanant decimam fecundam moneta non fignata. Et R. Dofa permittit. At nummulis, qui dantur pro figno in balneo, omnes confentiunt, quod non profanent: Non profanant moneta veteri, neque moneta quæ non impenditur neque moneta, quæ non fit in fua poteftate: Quomodo? Si illi fuerint nummi adulterini: & ex nummis Hierofolymitanis non profanant; fi vero profanant, non acquirunt decimam, neque moneta, quæ non impenditur; fi fuerit fignata nomine priorum regum, profanant; Non profanant nummis, qui hic extant, pro nummis, qui funt Babylone, neque nummis, qui extant Babylone pro nummis, qui hic exiftant; at fi illi fuerint nummi Babylone, profanant.

IV. Quomodo non profanant pecunia, quæ non fit in fua poteftate? Si fibi fuerint nummi in Kiftera, & Bet-Amelech, aut fi cadat marfupium in puteum, vel fi certo fciat, quod ibi fint non profanant, fi vero profanet, non acquirit decimam. Similiter fi incedat per viam, & in ejus manu fint nummi, & videat virum, & illi occurrat, illi non dicit: Ifti profanentur fuper nummis, qui funt domi meæ; fi ita faciat, ejus verba confirmantur.

V. Si fuerit onuftus cadis vini, & cadis olei, & videat, quod illi rumpantur, non dicet: Fiant feparatio, & decimæ pro fructibus, qui mihi funt domi meæ, fi ita faciat, erit vetitum. Emunt feram, & volucrem in carnem defiderii, at non in facrificia pacifica: Quid eft quod decreverunt? quod caro defiderii polluat manus. Dixerunt: Non emunt feram pro carne defiderii, at emunt volucrem pro carne defiderii. R. Eliefer ben Jehuda dicit: Vir Hachlajah dicebat: Vel volucrum pro carne defiderii; Etenim omne torcular quod fit fuper carne defiderii, eft immundum pro fancto, & mundum pro feparatione.

VI. Si emat vas Hierofolymæ apertum, neceffe eft ut comedat e regione canthari; fi fuerit claufum, non eft neceffe ut comedat e regione canthari: De quo hæc dicta funt? De vafe vini, at vas falfamenti, aceti, muriæ & olei, & mellis, five fuerit apertum, five claufum, non eft neceffe ut comedat e regione illius; at fi fuerint globi, & paftæ dactylorum, non comedet e regione illo-

כנגרו אם היו קופות הרי זה אוכל ושאר כל הדברים אין אוכל כנגדן לא כנגר החרצנים ולא כנגר הזגין ולא כנגר הגפת.

ז הלוקח צבי בירושלם אין צריך לאכול כנגר העור שחוט צריך לאכול כנגר העיר. אין משכירין בתים בירושלם מפני שהם של שבטים רבי אלעזר ברבי שמעון אומר אף לא המטות עורות של קרשים בעלי אשפזין באים ונוטלים אותם בזרוע לולב.

ח הזרים והחרובים עד שלא ימתיקו אין נקחים בכסף מעשר משימתיקו נקחים בכסף מעשר אבל הלוף והחרדל ותורמוסים ושאר כל הנכבשים בין משימתיקו בין עד שלא ימתיקו נקחים בכסף מעשר בנות חריע נקחות בכסף מעשר שני ואין מטמאות טומאת אוכלים חלות חריע אמר רבי יוסי בא רבי יוחנן בן נורי אצל חלפתא אמר לו חלות חריע מה הם שילקחו בכסף מעשר אמר לו אף אני אומר כן אלא שעקיבא אומר ילקחו׃

ט קור ניקח בכסף מעשר ואין מטמא טומאת אוכלין בפגיות נקחות בכסף מעשר ומטמא טומאת אוכלין רבי יהודה אומר קור הרי הוא כעץ לכל דבר אלא שניקח בכסף מעשר בפגיות הרי הם כפרו לכל דבר אלא שפטורות מן המעשרות רבי שמעון אומר משום רבי אליעזר ברכוס אין ניקח בכסף מעשר לפי שאין בו טעם אלא למראה אמר רבי יהודה בן גריש מפני רבי אליעזר של בית אבא היו מוכרין צרי בירושלם אינסי אמר שמא רגים מוכרים עמו.

י הלוקח בהמה לזבחי שלמים בשוגג יחזרו דמיה למקומה במזיד תעלה ותאכל במקום בזמן הזה תמות אמר רבי יהודה במה דברים אמורים בזמן שנתכוין ולקחה מתחלה לשום שלמים אבל בנתכוין להוציא מעות של מעשר שני לחולין בין בשוגג בין במזיד יחזרו דמים למקומם אם היתה בהמה בעלת מום בין בשוגג בין במזיד יחזרו דמים למקומם אם היו פירות

illorum; Si ſuerint ſportæ, comedet e regione illarum, at in reliquis rebus, non comedet e regione illarum, non e regione nucleorum acinorum, neque e regione vinaceorum, neque e regione ſracium olivarum.

VII. Si emat capream Hieroſolymis, non eſt neceſſe ut comedat e regiono pellis, ſi fuerit mactata, neceſſe eſt ut comedat e regione pellis: Non locant domos Hieroſolymæ, quia ſunt tribuum. R. Elieſer bar R. Simeonis dicit; Ne lectos quidem. Pelles ſanctitatum hoſpites venientes per vim auſerebant.

VIII. Germina ſarmentorum, & ſiliquarum, priuſquam dulceſcant, non emunt argento decimæ, poſtquam dulcia facta fuerint, emunt argento decimæ; At arum, & ſinapi, & lupina, & reliqua omnia, quæ condiunt; ſive poſt ſive antequam dulcia facta fuerint, emunt argento decimæ. Ramos croci ſylveſtris comparantur argento decimæ ſecundæ, neque polluunt immunditie ciborum. Placentæ croci ſylveſtris: Dixit R. Joſe: Venit R. Jochanan ben Nuri penes Chalaphta dicens: Placentæ croci ſylveſtris num comparantur argento decimæ? Reſpondit: Non comparantur: Dixit illi: Ego quoque ita dico; At Akiba dicit, quod comparentur.

IX. Tenerum palmæ comparatur argento decimæ, & non polluit immunditiæ ciborum. Spathæ palmarum comparantur argento decimæ, & polluunt immunditie ciborum: R. Jehuda dicit: Tenerum palmæ ecce eſt omnino ſicut lignum, & comparatur argento decimæ; & ſpathæ palmarum ſunt omnino ſicut fructus, at abſolvuntur a decimis. Rabi Simeon dicit nomine R. Elieſer. Crocus non comparatur argento decimæ, quia in illo non eſt ſapor, ſed fit uſus propter colorem. Dixit R. Jehuda ben Gariſc coram R. Elieſer. Familia domus patris mei vendebat cumulum Hieroſolymæ; Aut etiam dixit: Fortaſſe piſces vendebat cum illo.

X. Si comparet beſtiam in ſacrificia pacifica per errorem, reſtituet ejus pretium in locum ſuum, ſi de induſtria, adſcendet, & comeditur in loco; hoc tempore morietur. Dicit R. Jehuda: De quo hæc dicta ſunt? Quando habuerit intentionem comparandi ab initio nomine pacificorum; at ſi intentionem habeat impendendi nummos decimæ ſecundæ in profana, ſive per errorem, ſive de induſtria, reſtituet pretium in locum ſuum; ſi beſtia fuerit vitiata, ſive per errorem ſive de induſtria, reſtituet pretium in locum ſuum. Si fru-

ctus

טמאים בין בשוגג בין במזיד יחזרו דמים למקומם.

יא לוג יין שנפל לתוכו לוג דבש והרי שני לונים השבח לפי חשבון תבשיל של מעשר שני שטבלו בתבלים של חולים השבח לפי חשבון ושל חולים שתבלו בתבלים של מעשר שני אל יוציא מעשר שני שלו לפדיון . קפלוט של מעשר שני ושל חולים שניתבלו זה עם זה השבח לפי חשבון היתה לו עיסה של מעשר שני ואפאה השבח לפי חשבון.

יב נפלה הפת תקרח התבשיל הפנ' לשני בורר את החטים וטוחנם ומרקידן רייש שייפדם כשער החטים רבי יוסי אומר מקום שמחשבין את הוצאה פודים את החטים ואין פודים את הכברות מקום שאין מחשבים את הוצאה אין פודין את הכברות . שמן של מעשר שני וראשי בשמים של חולין שנתערבו השבח לפי חשבון זה הכלל אמר רבי יוסי כל המותיר במדה שבחו ניכר השבח לפי חשבון לא הותיר במדה שבחו נכר השבח לשני.

פרק שני

א תלתן של תרומה שחפפה בה בת כהן ראשה אין ישראל רשאי לחוף אחריה אבל מענגת בה בשערה . תלתן של מעשר יאכל צומחניות של תרומה בית שמאי אומר כל מעשיה בטהרה ובית הלל אומר כל מעשיה בטומאה חוץ מחפיפתה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בית שמאי כל מעשה בטהרה חוץ מחפיפתה ובית הלל אומר כל מעשיה בטומאה חוץ משרייתה.

ב כרשינין של מעשר שני יאכלו צמחונין של תרומה בית שמאי אומר שורים בטהרה ושפים ומאכילים בטומאה ובית הלל אומר שורים ושפים בטהרה ומאכילים בטומאה דברי רבי יהודה רבי

ctus fuerint polluti sive per errorem sive de industria, restituet pretium in locum suum.

XI. Si logus vini ceciderit in logum mellis, & in eo fuerint duo logi, melioratio erit juxta computum: Si decoctum decimæ secundæ condiatur condimentis profanis, melioratio erit juxta computum; & si decoctum profanum condiatur condimentis decimæ secundæ; non educetur ejus decima secunda ad redemtionem. Potrum capitatum decimæ secundæ & profanatum si inter se condiantur, melioratio erit juxta computum. Si sibi fuerit massa decimæ secundæ, & coquat, melioratio erit juxta computum.

XII. Si cadat panis, & comburatur decoctum, damnum erit pro decima secunda: Si purificet triticum, & molat, & cribret, satis est ut redimat juxta mensuram tritici: R. Jose dicit: Ubi computant impensam, redimet triticum; at non redimunt panem; ubi non computant impensam, redimunt quoque panem. Si oleum decimæ secundæ, & summitates aromatum profanorum misceantur, melioratio erit juxta computum: Hæc est regula generalis: Dicit R. Jose: Quod superat in mensura, si cognoscatur melioratio, melioratio erit juxta computum; si non superet in mensura, & cognoscatur melioratio, melioratio erit pro decima secunda.

C A P U T II.

I. SI fœno Græco separationis fricuerit caput suum filia sacerdotis, Israelita se non poterit fricare post eam, at poterit fricare cum ejus cæsarie. Fœnum Græcum decimæ comeditur virens; at in fœno Græco separationis, schola Schammai dicit; Omnia opera fient in puritate excepta fricatione, & schola Hillel dicit: Omnia opera fiant in impuritate, excepta fricatione: Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Schola Schammai dicit; omnia opera fient in puritate excepta fricatione; & schola Hillel dicit: Omnia opera fient in impuritate excepta fticatione; & schola Hillel dicit: Omnia opera fient in impuritate excepta humectatione.

II. Viciæ decimæ secundæ comeduntur virentes, & viciæ separationis, schola Schammai dicit, humectantur in puritate, & franguntur, & dantur comedendæ in impuritate; & schola Hillel dicit: Humectantur, & franguntur in puritate, & dantur comedendæ in impuritate; Verba R. Jehnda: R. Meir di-

מאיר אומר בית שמאי אומר שורין ושפין בטהרה ומאכילין בטומאה ובית הלל אומר בל מעשיהם בטומאה אמר רבי יוסי זו משנת רבי עקיבא לפיכך הוא אומר יתננו לכל כהן וחכמים לא הודו לו.

ג אין שורים תמרים להוציא מהם שכר תמרים ולא צמוקים להוציא מהם מי צמוקים אבל שותקן ועושה אותם טריסה בתבלים מותר מפני שמלאכתם צורר את התבלים ונותנם לתוך התבשיל אם בטל טעם מותרים ואם לאו אסורים אין עושים את היין אלנתית ואת השמן ערב סך את השמן ואין סך יין וחומץ שהשמן דרכו לסיכה יין וחומץ אין דרכו לסיכה.

ד מעות חולים ומעות הקדש שנתפזרו מלקט להקדש אחר מעות במעות פירות בפירות רמונים ברמונים יכל דבר שדרכו ליבלל אבל דבר שאין דרכו ליבלל מה שלקט לקט לשניהם ומה שהותיר הותיר לשניהם סלע של מעשר שני ושל חולין שנתערבו מביא בכלע מעות בן עזאי אומר בשתים סלע של חולין ושל הקדש שנתערבו בורר את היפה שבהם ואומר אם הקדש הוא הרי הוא הקדש ואם לאו הקדש בכל מקום שהוא מחולל על זה ושנייה הרי היא מותרות.

ה סלע של מעשר שני ושל הקדש בכל מקום שהוא מחולל על זה נוטל את השנייה ומחלל את המעות עליה סלע של מעשר שני ושל חולין ושל הקדש שנתערבו מביא בסלע מעות ואומר סלע של מעשר שני בכל מקום שהוא מחוללת עליה האלו בורר את היפה שבהם ואמר אם הקדש הוא הרי הוא הקדש ואם לאו הקדש בכל מקום שהוא מחולל על זה נוטל את השנייה ומחלל את המעות עליה ושלישית הרי זו מותרת.

ו מפני שאמרו מחללים נחשת על הכסף וכסף על הזהב כסף על הנחשת מרוחק אבל לא זהב על הכסף רבי אלעזר ברבי שמעון אומר בשם שמחללים כסף על נחשת כך יחללו זהב על הכסף אמר לו רבי ומפני מה מחללים כסף על הנחשת שכן מחללים כסף על הזהב לא יחללו

dicat: Schola Schammai dicit: Humectantur & franguntur in puritate, & dantur comedendæ in impuritate; & schola Hillel dicit: Cuncta eorum opera fient in impuritate: Dicit R. Jose: Hæc est Mischna R. Akiba: Idcirco ille dicit: Dentur cuivis sacerdoti; At sapientes cum illo non consentiunt.

III. Non humectant dactylos, ut inde educant siceram dactylorum, neque uvas passas, ut inde educant aquas uvarum passarum; si vero conterant, & faciant eas decoctum condimentorum, erit licitum, quia hoc est earum opus: Si liget condimenta, & indat in decoctum, si eorum sapor aboliatur, erunt licita, si minus erunt vetita; non faciunt vinum commixtum aqua & balsamo, & oleum odoratum; Oleo se unget, at non se unget vino, & aceto; quia solent se ungere oleo, at non solent se ungere vino, & aceto.

IV. Si nummi profani, & nummi sancti dispergantur, ex eo quod collegit, collegit pro sancto; Tam nummi cum nummis, quam fructus in fructibus, malogranata in malogranatis, & omnia quæ solent commisceri; at quod non solet commisceri, quod collegit, pro utroque collegit, & quod reliquum est, reliquum est pro utroque; Si siclus decimæ secundæ, & siclus profanus misceantur, adducet cum siclo nummos; Ben Azai dicit pro duobus: siclus profanus, & siclus sanctus si misceantur, seliget meliorem, & dicet: Si hic sit sanctus, ecce erit sanctus, si minus sit sanctus, in quovis loco fuerit profanetur super hoc, & secundus erit permissus.

V. Siclus decimæ secundæ, & siclus sanctus, in quocunque loco fuerit profanetur super hoc; sumet secundum, & pro illo profanabit nummos; Si siclus decimæ secundæ, & siclus sanctus, & siclus profanus misceantur, adducet pro siclo nummos, & dicet: Siclus decimæ secundæ in quocunque loco fuerit, super hoc profanetur; seliget meliorem qui in illis fuerit; si sanctus sit, sit sanctus, si minus, sanctus in quocunque loco fuerit, profanetur super hoc. Sumet secundum, & profanabit nummos super illo, & tertius erit permissus.

VI. Cur dixerunt: Profanant æs pro argento, & argentum pro auro? Argentum pro ære, quando sit remotus, at non aurum pro argento. R. Eliefer bar R. Simeonis dicit: Sicut profanatur argentum pro ære, ita pariter profanatur aurum pro argento: Dixit illi Rabi: Cur profanatur argentum pro ære? Quia sic profanatur argentum pro auro:

זהב על הכסף שאין מחללים זהב על הנחשת רבי אליעזר ברבי שמעון אומר מעשר שני של זהב מחללים אותו על המעות שבירושלם במה דברים אמורים בשל דמאי אבל בשל ודאי הרי זה אסור. אף בדמאי מחללים אותו אוכלים על אוכלים.

ז מעשר שני של זהב שעשאו כלים אין לו פדיון אם היה של כסף הרי זה מותר מעשר שני של דמאי שנתערב בשל ודאי יאכלו בחמור שבהם. חומר בהקדש שאין במעשר שני ובמעשר שני שאין בהקדש הקדש מתחלל על הכל מעשר שני אין מתחלל אלא על המעות בלבד הקדש אין עולה מכאן ואין מעשר שני עולה מכאן הקדש נכנס לירושלם ויוצא מעשר שני נכנס לירושלם ואין יוצא.

ח חומר במעשר שני מבהקדש שמעשר שני קונה את הקנקן אוסר הקנקן אוסר דמיו ועירוביו ספק עירובו כל שהוא אסור לאונן וטעון חומש וטעון וידוי ולא היתר לאכילה אלא בפדיון ואין מדליקין בו את הנר מה שאין כן בהקדש חומר בהקדש שהקדש חל על הכל ומועלין בו ולא הותר לאכילה אלא בפדיון מה שאין כן במעשר שני.

ט רבי מאיר אומר אין מחללים כסף ופירות על הכסף אלא אם כן יש עמו פרוטרוט וחכמים מתיר רבי יעקב אומר משמו שלשה דינרין כסף ודינר המשה מעות וחמשה פירות רבי שמעון בן אלעזר אומר שמאי הזקן יניחנת בחנות ויאכל כנגדה.

י היו לו שתי מגורות אחת של תרומה ואחת של מעשר שני ומצא ביניהם פירות קרוב לתרומה יפלו לתרומת מעשר שני מחצה על מחצה מטילין אותו לפני חמרים רבי יוסי ברבי יהודה אומר תיבה שנשתמשו בה חולים ומעשר שני ומצא בתוכה מעות אם רוב הניחו חולים חולים

ro: Non profanant aurum pro argento, quia non profanatur aurum super æra. R. Eliefer bar R. Simeonis dicit: Decimam fecnndam auri profanant fuper nummis, qui fint Hierofolymæ. De qno hæc dicta funt? De decima rei dnbiæ, at de re certo indecimata eft vetitum: Vel in decima rei dubiæ profanant cibos fuper cibis.

VII. Si decima fecunda auri conficiatur in vafa, non eft illi redemtio; fi fuerit ex argento, ecce erit licitum: Si decima rei dubiæ mifceatur cum re certo indecimata, comeditur juxta graviorem conditionem, quæ eft in illis: Gravior eft conditio in fancto, quam in decima fecunda, & in decima fecunda, quam in fancto; Sanctum profanatur fuper omnibus, at decima fecunda non profanatur nifi fuper nummis duntaxat; Sanctum hinc non adfcendit, at decima fecunda hinc adfcendit & ulterius, Sanctum ingrediebatur Hierofolymas, & egrediebatur, decima fecunda ingrediebatur Hierofolymas, at non egrediebatur.

VIII. Gravior eft conditio in decima fecunda, quam in fancto; Etenim decima fecunda acquirit cantharum, ejus pretium eft vetitum, & ejus commixtio, & ejus commixtio quantalacunque vetita eft, & vetita eft lugenti, & obligatur ad quintam partem, & ad confeffionem, neque permittitur ejus comeftio nifi per redemtionem, neque illa accenditur lucerna, quod non deprehenditur in fancto; Gravior eft conditio in fancto: Etenim fanctum cadit fuper totum, & in eo prævaricantur, & ejus comeftio non permittitur nifi per redemtionem, quod non deprehenditur in decima fecunda.

IX. R. Meir dicit: Non profanant argentum & fructus fuper argento, nifi quando cum illo fuerint nummuli; & fapientes permittunt. R. Jacob dicit fuo nomine. Tres denarii argentei, & unus denarius æneus, & unus ex fructibus. R. Simeon ben Eliefer dicit: Schammai fenior relinquebat illum in taberna, & contra illum comedebat.

X. Si habeat duo horrea, alterum feparationis, & alterum decimæ fecundæ, & inter ea inveniat fructus, fi fuerint proximi feparationi, cedent feparationi, fi decimæ fecundæ, cedent decimæ fecendæ; Si in medio; obfervatur in utroque gravior conditio: R. Jofe bar R. Jehuda dicit: Si in arca, qua utuntur tam pro profano, quam pro decima fecunda, inveniat nummos; Si major pars ex profanis recondita fuerit, erit profana;

אם רוב הניחו מעשר שני מעשר שני אמר להם רבי שמעון הרי שלמים שיש בהם חזה ושוק שהם אסורים לזרים.

יא רבי שמעון בן יהודה אמר משם רבי יוסי כך אמרו בית הלל לבית שמאי אין אתם מודים בפירות שלא נגמרה מלאכתם שאם יפדה מעשר שני שלא יאכל בכל מקום אף פירות שנגמרה מלאכתם שיכול להפקירן להוציאם מידי תרומה ומעשר תאמרו בפירות שנגמרה מלאכתם ביוצא בהם אמרו להם בית הלל לבית שמאי לא אם אמרת בפירות שלא נגמרה מלאכתם שאין יכול לעשותם להפקירן להוציאם מידי תרומה ומעשרות אמר להם בית הלל אף פירות שנגמרה מלאכתם יכול לעשותם תרומה ומעשרות על מקום אחר דבר אחר אין חייבים תרומה ומעשרות אלא עד שירימו.

יב אילן שעומד בפנים ונופו נוטה לחוץ יש למעשר שני שלו פריון החזיר נופו לפנים אין למעשר שלו פריון היה עומד בחוץ וגופו נוטה לפנים אין למעשר שני שלו פריון החזירו נופו לחוץ יש למעשר שני שלו פריון בתי הברים שפתחיהם לפנים וחללם לחוץ פתחהם לחוץ וחללם לפנים בית שמאי אומרים אין פודים מהם מעשר שני באלו הם מבפנים ואין אוכלים בהם קדשים קלים באלו הם בחוץ ובית הלל אומר מכנגד החומה ולפנים כלפנים ומכנגד חומה ולחוץ כלחוץ אמר רבו יוסי ז משנת רבי עקיבא משנת ראשונה בית שמאי אין פודין בהם מעשר שני כאלו הם מבפנים ואין אוכלים בהם קדשים קלים כאלו הם מבחוץ ובית הלל אומר הרי הם בלשכות את שפיתחה לפנים כלפנים ואת שפיתחה לחוץ כלחוץ לשכה בנויה בקדש ופתחה לחול תוכה חול וגגה קדש אוכלים בה קדשי קדשים ואין שוחטים בה קדשים קלים ואין חייבים

na; si major pars ex decima secunda recondita fuerit, erit decima secunda. Respondit R. Simeon: Ecce pacifica, in quibus sunt pectus & armus, sunt vetita alienis.

XI. R. Simeon ben Jehuda dicit nomine Rabi Jose: Sic dicit schola Hillel scholæ Schammai: Nonne vos consentitis in fructibus, quorum opus non fuerit perfectum, si redimatur decima secunda, quod non possit comedi in omni loco? Similiter fructus quorum opus fuit perfectum, poterunt fieri communes, ut absolvantur a separatione & a decimis; Dicetis, quod fructus, quorum opus fuerit perfectum sint his similes? Dixit schola Hillel scholæ Schammai: Minime; si dixistis de fructibus, quorum opus non fuerit perfectum, ratio est, quod non possint fieri communes, ut absolvantur a separatione, & a decimis: Respondit illis schola Hillel: Fructus quoque, quorum opus perfectum fuerit, possunt fieri separatio, & decimæ pro alio loco. Alia expositio: Non obligantur ad separationem & ad decimas, nisi postquam fuerint separati.

XII. Si arbor intus consistat, & ejus ramus foras inclinet, ejus secundæ decimæ erit redemtio: Si reducatur intus ejus ramus, ejus secundæ decimæ non est redemtio; Si illa foris consistat, & ejus ramus intus inclinet, ejus secundæ decimæ non est redemtio. In locis torcularium, quorum portæ fuerint interius, & concavitas exterius, aut portæ exterius, & concavitas interius, schola Schammai dicit; Non redimunt decimam secundam, quia reputantur perinde ac sint interius, neque in illis comedunt sanctitates leves, quia reputantur perinde ac sint exterius; & schola Hillel dicit: Quod est e regione muri & interius, habetur interius, & quod est e regione muri & exterius, habetur exterius: Dicit Rabi Jose: Hæc Mischna R. Akiba est prior Mischna: & scholæ Schammai dicit: Ibi non redimunt decimam secundam, quia reputantur perinde ac sint intus, neque ibi comedunt sanctitates leves, quia reputantur perinde ac sint foris: Et schola Hillel dicit: Ecce hæc erunt sicut conclavia, quorum porta si intus aperta fuerit, habentur ut interius, si vero eorum porta foris aperta fuerit, habentur ut exterius: Si conclave fuerit ædificatum in sancto, & apertum in profanum, ejus spatium interius erit profanum, & ejus tectum erit sanctum; Comedunt ibi sanctitates sanctitatum; & ibi mactant sanctitates leves, & ejus

עליה משום טומאה . בנויה בחול ופתוחה
לקדש אף על פי שאין מקיימים כן תוכה
קודש וגגה חול . אוכלים בה קדשי
קדשים ושוחטים בה קדשים קלים וחייבים
עליה משום טומאה בנויה בקודש ופתוחה
לחול ולקדש כלה קדש . בנוית בחול
ופתוחה לקדש ולחול כולה חול . בנויה
בקדש ובחול ופתוחה לקודש ולחול כגון
בית המוקד תוכן וגגותיהם מכנגד הקדש
ולקדש קדש ומכנגד החול לחול חול אם
לאכילת קדשים הכל הולך אחר פתחה
אם לענין טומאה מכנגד חומה ולפנים
הולך אחר פתחה . היתה בנויה בחומת
ירושלם אוכלים בה קדשי קדשים ואין
שוחטים בה קדשים קלים היתה בנויה
בחומת עזרה שוחטים בה קדשים קלים
ואין פודים בה מעשר שני . בית הבנוי
בחומה רבי יהודה אומר כאלו הוא מבחוץ
רבי שמעון אומר כאלו הוא מבפנים . כל
הלשכות כולם בנויות בקדש רבי יוסי אומר
תחומי ארץ ישראל שבכתובים נידונים
בחוצה לארץ רבי אלעזר ברבי יוסי אומר
נידונים בארץ ישראל .

יג מעשר שני נכנס לירושלם
ונטמא בין שנטמא באב הטומאה ובין
שנטמא בולד הטומאה בין מבפנים בין
מבחוץ בית שמאי אומר הכל יפדה ויאכל
בפנים ובית הלל אומר הכל יפדה ויאכל
מבחוץ חוץ שנטמא באב הטומאה דברי
רבי מאיר רבי יהודה אומר בית שמאי
אומר הכל יפדה ויאכל בפנים חוץ ממה
שניטמא באב הטומאה בחוץ ובית הלל
אומר הכל יפדה ויאכל בפנים חוץ ממה
שנטמא בולד הטומאה מבפנים רבי אליעזר
אומר נטמא באב הטומאה בין מבפנים
בין מבחוץ יפדה ויאכל בחוץ נטמא בולד
הטומאה בין בפנים בין בחוץ יפדה ויאכל
בפנים רבי עקיבא אומר נטמא בחוץ בין
באב הטומאה בין בולד הטומאה יפדה

cauſa non tenentur reſpectu immunditiei : Si fuerit ædificatum in profano, & apertum in ſanctum; licet ita non confirmetur, ejus ſpatium interius erit ſanctum, & ejus tectum erit profanum; Comedunt ibi ſanctitates leves, & ibi mactant ſanctitates ſanctitatum, & ejus cauſa tenentur nomine immunditiei : Si fuerit ædificatum in ſancto, & apertum in profanum, & in ſanctum, totum erit ſanctum : Si fuerit ædificatum in profano, & apertum in ſanctum, & in profanum, totum erit profanum : Si fuerit ædificatum in ſancto & in profano, & apertum in ſanctum & in profanum, ut erat domus incendii, ejus ſpatium interius, & tecta, & quod erat e regione ſancti apertum in ſanctum, erat ſanctum, & quod erat e regione profani apertum in profanum, erat profanum; ſi reſpectu comeſtionis ſanctitatum, omne incedebat poſt portam, ſi reſpectu immunditiei quod erat e regione muri & interius omne incedebat poſt portam : Si eſſet ædificatum in muro Hieruſalem, ibi comedebant ſanctitates ſanctitatum, at ibi non mactabant ſanctitates leves, ſi eſſet ædificatum in muro atrii, ibi mactabant ſanctitates leves, at ibi non redimebant decimam ſecundam: Domus ſi ædificata eſſet in muro; R. Jehuda dicit; habebatur ut ſpatium exterius; R. Simeon dicit : Habebatur ut ſpatium interius. Cuncta conclavia erant ædificata in ſancto. R. Joſe dicit: Termini terræ Iſrael, qui deſcripti ſunt, reputantur perinde ac ſiti ſint extra terram. Rabi Elieſer bar Rabi Joſe dicit; reputantur ſicut terra Iſrael.

XIII. Decima ſecunda quæ ingrediebatur Hieruſalem, ſi pollueretur ſive patre, ſive filio immunditiei, ſive intus ſive foris, ſchola Schammai dicit, tota redimetur, & comedetur intus; & ſchola Hillel dicit: Tota redimetur, & comedetur foris, excepto illa, quæ pollueretur patre immunditiei foris; verba Rabi Meir; Rabi Jehuda dicit : Schola Schammai dicit; Tota redimebatur, & comedebatur foris, excepta illa, quæ pollueretur nato immunditiei foris; & ſchola Hillel dicit : Tota redimebatur, & comedebatur intus, excepta illa, quæ polluebatur filio immunditiei intus. Rabi Elieſer dicit : Si polluatur patre immunditiei, ſive intus ſive foris, redimetur, & comedetur foris; Si polluatur filio immunditiei ſive intus ſive foris, redimetur, & comedetur intus. R. Akiba dicit : Si polluatur foris ſive patre ſive filio immunditiei, redimetur, & comedetur foris, ſi polluatur intus

ſive

ויאכל בחוץ נטמא בפנים בין באב
הטומאה בין בולד הטומאה יפדה
ויאכל בפנים . אמר רבי שמעון בן אלעזר
לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על
שנטמא באב הטומאה בחוץ שיפדה ויאכל
בחוץ ועל שניטמא בולד טומאה בפנים
שיפדה ויאכל בפנים על מה נחלקו על
שנטמא באב הטומאה בפנים ובולד הטומאה
בחוץ שבית שמאי אומרים נפדה במקום
ויאכל במקום ובית הלל אומר נפדה
במקום ונאכל בכל המקומות.

יד הלוקח בכסף מעשר שני
שניטמא יפדה רבי יהודה אומר יקבר
אמרו לו לרבי יהודה מחמיר בטפילה יתר
מן העקר אמר להם מצינו שהחמירו
בטפילה יתר מן העקר שהתמורה חלה
עליה בבעל מום קבוע הקדש אין חל אלא
על בעל מום קבוע אמרו לו ממקום
שבאתה מה להלן תמימים אין נפדים
ובעלי מומים נפדים אף כאן טהורים לא
יפדו טמאים יפדו.

טו השואל קנקנים למעשר שני
אף על פי שגופם לא קנה מעשר . במה
דברים אמורים בשל יין אבל של ציר ושל
חומץ ושל מוריים של שמן ושל דבש בין
גופם בין שלא גופם קנה מעשר בין גופם
בין שלא גופם מקדשים בכל שהם אמתי
אמרו קנה מעשר בזמן שכולה מעשר אבל
אם הפקיר לתוכה רביעית של חולים אף
על פי שגופם לא קנה מעשר אמר רבי
שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי
ובית הלל על הדורך באמצע חבית
שמפתיח ואין צריך לערות על מה נחלקו
על הדורך בגת שבית שמאי אומרים
מפתח ומערה לגת ובית הלל אומר מפתח
ואין צריך לערות.

פרק שלישי

א המוליך פירות מעשר שני
ממקום היוקר למקום הזול או ממקום
הזול למקום היוקר פודהו כשער מקומו
אמר רבי יהושע בן קרחא במה דברים
אמורים בשל רמאי אבל בשל ודאי פודים

patre sive filio immunditiei, redimetur, & comedetur intus: Dicit R. Simeon ben Eliefer: Non dissentiunt schola Schammai, & schola Hillel de ea quæ polluatur patre immunditiei foris, quod redimatur, & comedatur foris, & de illa, quæ polluatur filio immunditiei intus, quod redimatur, & comedatur intus; de quo dissentiunt? De illa, quæ polluatur patre immunditiei intus, & filio immunditiei foris; schola Schammai dicit; redimetur in loco suo, & comedetur in loco suo; & schola Hillel dicit: Redimetur in loco suo, & comedetur in omni loco.

XIV. Si emat argento decimæ secundæ, quæ polluta esset, redimetur: Rabi Jehuda dicit: Sepelietur: Dixerunt τῷ R. Jehuda: Aggravas magis in accessorio, quam in principali: Respondit illis: Invenimus, quod aggravarint magis in accessorio quam in principali; Etenim commutatio cadit in vitiatum vitio stabili, sanctitas non cadit nisi in vitiatum vitio stabili: Dixerunt illi: Immo probatur ex argumento, quod tu addncis: Sicut ibi perfecta non redimebantur, & vitiata redimebantur, ita pariter hoc loco munda non redimentur, & immunda redimentur.

XV. Si mutuetur vasa pro decima secunda, eadem non acquirit decima. De quo hæc dicta sunt? De vasis vini. At vasa salsamenti, & aceti, & muriæ, & olei, & mellis, sive clausa sive non clausa fuerint, acquisivit decima; sive clausa sive non fuerint clausa adscendunt in uno & centum, sive clausa sive non clausa, sanctificant quantalacunque. Quando dixerunt quod acquirat decima? Quando tota est decima, at si illic deposuerit quartarium profani, vel si fuerit clausum, non acquirit decima: Dicit Rabi Simeon ben Eliefer: Non dissentiunt schola Schammai, & schola Hillel, de illo, qui calcat in medio dolii, quod aperiat, & non sit necesse, ut effundat; De quo dissentiunt? De illo, qui calcat in torculari; schola Schammai dicit; Aperiet & effundet in torcular; & schola Hillel dicit: Aperiet, at non est necesse ut effundat.

CAPUT III.

I. QUI defert fructus decimæ secundæ ex loco caro ad locum vilem, aut ex loco vili ad locum carum, redimet juxta æstimationem illius loci: Dicit R. Jehosua ben Korcha: De quo hæc dicta sunt? De re dubia at rem cer-

אותו כשער הזול פודים מעשר שני כשער הזול כמו שחנוני לוקח ולא כמות שהיא מוכר רבי שמעון בן אלעזר אומר כמו שחנוני לוקח באותו המין.

ב הפורט דינר כסף למעשר שני כמו שחנוני לוקח ולא כמות שהוא מוכר הסצרף דינר זהב למעשר שני כמו שחנוני פורט ולא כמות שהוא מצרף היה סוליכו ממקום למקום ומשתכר עליו על שויו רבע דברי רבי יהודה רבי אלעזר אומר עד דינר מעשר שני אין לו דמים דין הוא שיאמר הוא וחומשו מחולל על איסר זה.

ג מעשר שני שאין דמיו ידועים נפדה על פי שלשה לקוחות ולא על פי שלשה שאין לקוחות אפילו אחד מהם גוי ואפילו אחד מהם בעלים כופין את הבעלים לפתוח ראשון אם אמר הרי הוא שלי באוסר יכול לחזור בו זה חומר בהקדש סבמעשר שני.

ד אין פודים מעשר שני אכבדה אלא מעות כיצד היו לו פירות מרקיבין ומעות מתלידין לא יאמר בכמה אדם רוצה ליתן בציבור זה וכמה אדם רוצה ליתן בכרי זה אלא אומר כמה אדם רוצה ליקח לו מעות בסלע וכמה אדם רוצה ליקח לו מעות בדינר.

ה סלע כמה תהא חסרה ולא יהיו מחללים עליה מעשר שני לסלע ארבע איסרות ולדינר איסר דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר לסלע ארבע פונדיאות ולדינר פונדיון רבי שמעון אומר סלע שמונה פונדיאות ודינר שני פונדיאות יתר על כן מחללה בשויה סלע עד שקל ובדינר עד רובע פחות מכאן אפילו איסר אין רשאי להחל עליה.

ו היתה יוצא לסימון בסלע ולמטבע בשקל לסימון בשקל ולמטבע בסלע אין למעשר שני אלא כשער המטבע.

ז המוכר פירות לחבירו ונמצאו טבלים רץ אחריו לתקנן לא מצאו בידוע שהם קיימים צריך לעשר על ידו אם שמאי אומר זה הגזת מעשר שני בית הלל

certo indecimatam redimunt juxta mensuram viliorem: Redimunt decimam secundam juxta æstimationem viliorem, quomodo tabernarius emeret, non quomodo ipse venderet. R. Simon ben Eliefer dicit: Quomodo tabernarius emeret in ipsa specie.

II. Recipiet denarium argenteum pro decima secunda, quomodo numularius emit, non quomodo ipse vendit; Conflat denarium aureum pro decima secunda, non quomodo numularius recipit, neque quomodo ipse conflat: Si deferat de loco ad locum, poterit lucrari quartarium plusquam valeat; verba Rabi Jehuda; R. Eliefer dicit: Usque ad denarium decimæ secundæ non est pretium; ratio postulat, ut ille dicat; Ipsa & ejus quinta pars profanetur super hoc assario.

III. Si decimæ secundæ non sit pretium, redimitur ex dicto trium emtorum, at non ex dicto trium, qui non emunt; vel si unus ex illis sit gentilis, vel si unus ex illis fuerit dominus, obligant dominos, ut incipiant primi; Si ipsi dicant: Ecce erit mea assario, crederem, quod possit pœnitere? Hoc gravius est in sancto, quam in decima secunda.

IV. Non redimunt decimam secundam ex æquo, sed nummis. Quomodo? Si habeat fructus putridos, & nummos, qui rubiginem contraxerint, non dicet: Quantum quis vult dare pro hac collectione, & quantum quis vult dare pro hoc cumulo: sed dicet; Quot nummos quis velit accipere pro siclo, quot nummos quis velit accipere pro denario.

V. Siclus quantum erit deficiens, ut non possit profanari super illo decima secunda? Pro siclo quatuor assaria, & pro denario assarium: Verba R. Meir: R. Jehuda dicit: Pro siclo quatuor assaria; & pro denario pandiolum: R. Simeon dicit: Pro siclo octo pondiola, & pro denario duo pondiola: Si plus hoc superet, profanabit æquali pretio; Selah usque ad siclum, & in denario usque ad quadrantem; Si minus hoc fuerit, vel assarium, non licet profanare.

VI. Si impendatur moneta non signata pro selah, & moneta signata pro siclo, si moneta non signata pro siclo, & moneta signata pro selah, non erit pro decima secunda nisi juxta æstimationem monetæ signatæ.

VII. Si quis vendat fructus socio suo, & deprehendantur indecimati, curret post eum, ut eos præparet, si non inveniat, & sciat, quod conserventur, decimandi sunt ab eo, si sciat, quod non con-

בידוע שאינן קיימים אין צריך לעשר על ידם ספק שהם קיימים ספק שאינן קיימים מעשר עליהם וקורא שם למעשרותיהם. הסוכר פירות לחבירו הסוכר אוסר סכרתי טבלים לך והלוקח אוסר מתוקנים סכרתה לי כופים את המוכר לתקן את שלו הרי שלקחו של בית המלך אתגרנו אם מחמת החוב צריך לעשר על ידו אם מחמת אונס אין צריך לעשר על ידו.

ט האוכל פירות מעשר בין בשוגג בין המזיד יזעק לשמים דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל בשוגג יזעק לשמים במזיד יחזרו דמים למקומם. האוכל טבל של חברו משלם לו דמי מעשר טבלו דברי רבי רבי יוסי ברבי יהודה אומר דמי חולים שבו ישראל שאכל פירותיו בטבלו אף על פי שמתחייב בהם לשמים אין לכהן בהן כלום שנאמר בהם תרומה אין להם בהן אלא עד שירימו וכן בן לוי שאכל מעשרותיו בטבלו אף על פי שמתחייב בהם לשמים אין לכהן בהם כלום שנאמר בהם את אשר ירימו ליהוה· אין לך בהם אלא עד שירימו.

ט המביא פירות מן הגורן לעיר הפריש תרומה ונתנה לכהן מעשר ראשון ונתנו ללוי מעשר עני ונתנו לעני אין מחשב עמהם דמי הבאה אבל אם קרא להם שם בגורן הרי זה מחשב עמהם דמי הבאה. המוכר פירות לחברו ואמר לו פירות שמכרתי לך טבלים הם בשר בכור הוא יין נסך הוא מה שאכל אכלו ויחזיר להם את הדמים רבי שמעון בן אלעזר אומר דבר שהנפש קצה בו מה שאכלו אכלו ויחזיר להם את השאר דבר שאין הנפש קצה בו מה שאכלן אכלו וינכה להם מן הדמים.

י אין פורים מעשר שני בירושלם בזמן הזה ואין מפרישין מעשר שני בירושלם בזמן הזה ואין מחללים מעשר שני בירושלם בירושלם בזמן הזה ואין מוכרים מעשר שני בירושלם בזמן הזה ואין מוציאים מעשר שני בירושלם בזמן הזה ואם הוציא הרי אלו ירקבו מחללים מעות על פירות בירושלם בזמן הזה בורת

conſerventur, non eſt neceſſe ut per eum decimentur: Si fuerit dubium utrum conſerventur necne, poterit decimare ſuper illis, & inſignire nomine ſuarum decimarum: Si vendat fructus ſocio ſuo, & venditor dicat: Indecimatos tibi vendidi: Et emtor dicat: Præparatos mihi vendidiſti; obligant venditorem, ut præparet quod ſuum eſt: Si acceperit familia domus regis ejus aream, ſi propter debitum, debet decimare, ſi propter violentiam, non debet decimare.

VIII. Si comedat fructus decimæ ſive per errorem ſive de induſtria, clamabit ad Deum; verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Si per errorem, clamabit ad Deum; ſi de induſtria, reſtituet ejus pretium in locum ſuum. Si comedat indecimatum ſocii ſui, rependet illi pretium decimæ ſuæ indecimatæ: Verba Rabi: R. Joſe bar R. Jehuda dicit: Pretium profani, quod ibi eſt: Si Iſraelita comedat fructus ſuos indecimatos, licet reus ſit reſpectu Dei, in illis nulla eſt pars ſacerdoti; Etenim de illis dictum eſt: *Separationem*: Non eſt in iis pars illi, niſi poſtquam ſepararint. Et ſimiliter Levita ſi comedat ejus decimam indecimatam, licet ejus cauſa reus ſit reſpectu Dei, non eſt in ea pars ſacerdoti: Dictum eſt enim de illis: *Quam offerent Domino*: Non eſt tibi pars in illis, niſi poſtquam ſepararint.

IX. Si deſerat fructus ex area in civitatem, ſeparabit ſeparationem, & dabit ſacerdoti decimam primam, & dabit Levitæ decimam, pauperis, & dabit decimam pauperi; non ſupputabit cum illis pretium adductionis; at ſi nomine inſignierit in area, ſupputabit cum illis pretium adductionis. Si vendat fructus ſocio ſuo, & illi dicat: Fructus quos tibi vendidi, indecimati ſunt, caro primogeniti, vinum eſt vinum libaminis; Quod comedit, comedit; & reſtituat pretium. R. Simeon ben Elieſer dicit. In re; quam faſtidit anima, quod comedit comedit, & reſtituit reſiduum; At in re, quam non faſtidit anima, quod comedit comedit, & debet ſubtrahere ex pretio.

X. Non redimunt decimam ſecundam Hieroſolymis hoc tempore, neque ſeparant decimam ſecundam Hieroſolymis hoc tempore, neque profanant decimam ſecundam Hieroſolymis hoc tempore, neque vendunt decimam ſecundam Hieroſolymis hoc tempore, neque impendunt decimam ſecundam Hieroſolymis hoc tempore, ſi vero impendat, ſepeliunt: Profanant nummos ſuper fructibus Hieroſolymis hoc tempore; Schola Schammai dicit: Utraque eſt decima ſecun-

אומר המעות כמות שהיו והפירות כמות שהיו.

יא בית הלל אומר מפריש אדם מעשר ראשון של דמאי ותורמו ואוכלו ואין צריך להפריש שני בית שמאי אומר צריך להפריש שני הורם השני הורם הראשון הורם הראשון לא הורם השני והלכה כדברי בית שמאי. ראה אחר שהפריש מעשר שני נאמן על הראשון דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים נאמן על הראשון נאמן על השני אינו נאמן על השני אין נאמן על הראשון.

יב הפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ואכלן על אותו המין נאמן על מין אחר אין נאמן דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים אף על אותו המין אין נאמן לאכל הימנו שיתקין את עצמו ויבא ויקלקלנו.

יג האומר מעשר שני שבחפץ זה מחולל על איסר זה ולא קבע לו מקום רבי שמעון אומר קרא שם וחכמים אומרים עד שיאמר לצפונו או לדרומו מעשה ברבן שמעון בן גמליאל ורבי יהודה ורבי יוסי שנכנסו אצל בעל הבית לכזיב אמרו לא נדע היאך בעל הבית הזה מתקן את פירותיו כיון שהרגיש בהם הלך והביא לפניהם דלוסקיא מלא דינרי זהב אמרו לו היאך אתה מתקן את פירותיך אמר להם כך וכך אני אומר מעשר שני שבחפץ זה מחולל על איסר זה אמרו לו צא ואכול את פירותיך השתכרתה במעות אבדת נפשות חבר שמת והניח פירות אפילו באותו היום כנסן הרי הם בחזקת מתוקנים.

פרק רביעי

א הפודה מעשר שני שלו הרי זה חייב בחומש אחד הכונס מתוך שלו ואחד הלוקח מן הגוי ומן הכותי פירות טבלים אחד שירש ואחד שניתן לו במתנה הרי זה חייב בחומש כיצד חייב בחומש

ſecunda. Schola Hillel dicit: Nummi ſicut ſunt, & fructus ſicut ſunt.

XI. Schola Hillel dicit: Poteſt homo ſeparare decimam primam rei dubiæ, & ejus ſeparationem, & comedere, neque neceſſe eſt ut ſeparet ſecundam: Schola Schammai dicit: Neceſſe eſt ut ſeparet ſecundam; ſi ſeparet ſecundam, ſeparat quoque primam; ſi ſeparavit primam, non ſeparavit ſecundam; & conſtitutio eſt juxta verba ſcholæ Schammai. Si videat aliquem, qui ſeparet decimam ſecundam, fide dignus eſt de prima. Verba R. Elieſer: Et ſapientes dicunt: Si fide dignus ſit de prima, fide quoque dignus erit de ſecunda; ſi non ſit fide dignus de ſecunda, non erit fide dignus de prima.

XII. Si ſeparet ſeparationem, & decimam primam, & decimam ſecundam, & eas comedat de illa ſpecie fide dignus eſt, de alia ſpecie non erit fide dignus. Verba R. Elieſer: Et ſapientes dicunt; vel de illa ſpecie non erit fide dignus, ut ex ea comedat; quia poteſt fieri, ut præparet pro ſeipſo, & veniens depravet.

XIII. Si dicat: Decima ſecunda, quæ eſt in hac re, depravetur ſuper hoc aſſario; at non conſtituat illi locum, R. Simeon dicit; Inſigniet nomine: Et ſapientes dicunt: Donec dicat ad ejus aquilonem, aut ad ejus auſtrum. Narratur de Raban Simeone ben Gamaliel, & de R. Jehuda, & de R. Joſe, qui adeuntes patremfamilias in Chazib dixerunt: Ignoramus, quomodo iſte paterfamilias præparaverit fructus ſuos. Quando ipſe ſenſit; Abiens adduxit coram illis arcam plenam denariis aureis: Dixerunt illi: Quomodo tu præparas fructus tuos? Reſpondit illis: Ita atque ita, ego dico: Decima ſecunda, quæ eſt in hac re, profanetur ſuper hoc aſſario: Dixerunt illi: Egredere & comede fructus tuos: Lucratus es nummos, & perdidiſti animas. Si ſocius moriatur, & relinquat fructus, vel eo ipſo die collegerit, præſumtio eſt, quod ſint præparati.

CAPUT IV.

I. SI quis redimat decimam ſuam ſecundam, ecce iſte obligatur ad quintam partem, tam ille, qui colligit de ſuo, quam ille qui emit a gentili, & a Cuthæo fructus indecimatos; Sive hæreditate conſequatur, ſive dono ſibi dentur, obligatur ad quintam partem: Quomodo obligatur ad quintam partem?

Si

הפודה בסלע נותן חמשה דינרין רבי אליעזר ברבי שמעון אומר הפודה בשקל נותן חומשה של סלע חפודה במעשר אם רצה לרקרק ירקרק ; כיצר חלל על הסלע ונמצאת רעה על הטריסית ונמצאת רעה יחליף.

ב מערימין על מעשר שני לפוטרו מן החומש כיצד אומר אדם לבנו ולבתו הגדולים לעבדו לשפחתו העברים הילך מעות האלו ופדה בהם את מעשר אבל לא יאמר לו פדה לי בהם את מעשר זה אמר רבי יהושע בן קרחה בראשונה היו נהגים כן משרבו הרמאים אומר אדם לחברו הרי הפירות האילן נתונין לך במתנה וחוזר ואומר לו הרי הם מחוללים על פירות שיש לי בבית ובלבד שלא יאמר לו הרי הם מחוללים על מעות שיש לי בתוך הכים עד שיזכם בעל הבית לתוך ידו או עד שישכור לו את מקומו.

ג מפקיד אדם מעשר שני שלו אצל חברו של דמאי אצל עמי הארץ אבא חלקי מן קרוית אומר בראשונה היו עושין בן חזרו לומר אפילו חבר אין מפקידין אצלו שאין אתה יודע מי עומר אחריו.

ד נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש רבי אליעזר אומר חילל וחכמים אומרים לא חילל אמר רבי נראין דברי רבי אליעזר בשבת ודברי חכמים בחול. מי שלא קרא שם לתרומת מעשר של דמאי רבי אליעזר אומר יאכל וחכמים אומרים לא יאכל אמר רבי יוסי נראין דברי רבי אליעזר בשבת ודברי חכמים בחול.

ה שני אחים ושני שותפין אב ובנו פודים זה לזה מעשר שני ונותנים זה לזה מעשר עני אמר רבי יהודה תבא מארה לאדם שנותן מעשר עני לאביו אמרו לו מה אלו היו שניהם עניים אשתו פודה לו את המעשר כדברי רבי שמעון בן אליעזר אשתו אין פדה לו את המעשר כל אלו שאמרו פודים זה לזה מעשר שני נותנים זה לזה מעשר עני. מודה רבי שמעון בן אלעזר באשתו שאף על פי

Si redimat ſelah, dabit quinque denarios. R. Elieſer bar R. Simeonis dicit: Si redimat ſiclo, dabit quintam partem ſelah: Qui redimit decimam, ſi velit ſubtiliter inquirere, poterit ſubtiliter inquirere. Quomodo? Si profanet ſuper ſelah, & deprehendatur malus, ſi ſuper tremiſſi & deprehendatur malus, commutabit.

II. Callide agunt in decima ſecunda, ut abſolvatur a quinta parte. Quomodo? Dicet homo filio, & filiæ ſuæ majorennibus, & ſervo & ancillæ ſuæ Hebræis: Ecce tibi iſti nummi, & illis redime decimam: At non illi dicet: Redime mihi illis hanc decimam. Dicit R. Jehoſua ben Korcha: Olim ita facere conſueverunt; poſtquam multiplicati ſunt fraudolenti, dicet homo ſocio ſuo; Ecce fructus iſti dono tibi dati ſunt; atque iterum dicet: Ecce profanentur ſuper fructibus, qui mihi ſunt domi; dummodo illi non dicat: Ecce profanentur ſuper nummis, qui mihi ſunt in marſupio; donec acquirat paterfamilias manu ſua, aut donec illi locet locum ſuum.

III. Poteſt homo deponere ſuam decimam ſecundam penes ſocium ſuum, & decimam rei dubiæ penes populum terræ. Aba Chilkia ex Kerujah dicit: Olim ita faciebant, iterum dixerunt; vel ſi fuerit ſocius, non deponunt penes illum, quia tu ignoras, quis conſiſtat poſt illum.

IV. Si dederit ſortem, & non dederit quintam partem, R. Elieſer dicit: profanavit; & ſapientes dicunt: non profanavit. Dicit Rabi: Probabilia videntur verba R. Elieſer in Sabbatho, & verba ſapientum in die profano. Qui nomine non inſignierit ſeparationem decimæ rei dubiæ. R. Elieſer dicit: Comedet; & ſapientes dicunt: Non comedet. Dicit R. Joſe: Probabilia videntur verba R. Elieſer in Sabbatho, & verba ſapientum in die profano.

V. Duo fratres, & duo ſocii, pater & filius poſſunt inter ſe redimere decimam ſecundam, & poſſunt dare alter alteri decimam pauperis: Dicit Rabi Jehuda. Veniat maledictio homini, qui dat decimam pauperis patri ſuo: Dixerunt illi: Quid erit, ſi ambo fuerint pauperes? Uxor porerit illi redimere decimam: Juxta verba R. Simeonis ben Elieſer: Uxor non poteſt illi redimere decimam: De his omnibus, de quibus dixerunt, quod poſſint inter ſe redimere decimam ſecundam, & alter alreri dare decimam pauperis, conſentit Rabi Simeon ben Elieſer de uxore, quæ licet

שפודה לו את המעשר שאין נותנים לה מעשר עני.

ו מפרישין תרומת מעשר על פירות עם הארץ שאף על פי שעושה תקלה לבאים אחריו ; כיצד הוציא פירות מתוך ביתו ואמר לו הפרש על אלו לא הפריש אלא עד מקום שהוא לוקח מחללים מעשר שני על מעות עם הארץ אף על פי שעושה תקלה לבאים אחריו כיצד הוציא מעות מתוך ביתו ואמר לו חלל על אלו לא חלל אלא עד מקום לוקח ופורט לו דינר לאלתר אם מחמת החוב מותר אם מחמת מלוה הרי זה אסור עד שילך לתוך ביתו ויחזור.

ז קטן שמוכר בשוק מפרישין עליו מעשר שני כיצד נתן לו טריסים בין שהיא ביד הלוקח בין שהיא ביד המוכר בין שהיא באונקולים מפרישין עליו והולך. ולא עוד אלא שאדם מוציא דינר מתוך ביתו מפריש עליו והולך וחוזר ומביאו לו באחרונה ואומר לו לך זה חללתו.

ח לקח הימנו עשרה דינרים של זהב לא יחלל על כולם אלא על אחד מהם לקח הימנו עשרה כורים של חטים לא יפריש על כל המגורה אלא על אחד מהם לקח הימנו עשר חביות של יין לא יפריש על כל האוצר אלא על אחת מהן. לקח הימנו עשר אגודות של ירק לא יפריש על כל האונקלי אלא על אחת מהם שלא להפחית את השוק בעיניו.

ט מוכר מעשר שני לשם חולים לא ימכרנו לשם מעשר מפני שפגם את המעשר יש לו חולים ומעשר שני מעורבין זה בזה ומבקש למוכרם מוכר ראשון ראשון ונותן לתוך האונקלי נתנן כולם בכרך נוטל דמיהם בכרך אלו שרוצה מוכר לשם חולין ואלו שרוצה מוכר לשם מעשר שני.

י האומר מעשר שני מחולל על סלע שתעלה בידי מכיס זה ועל דינר שיעלה בידי מכיס זה רבי יוסי אומר לא חילל וחכמים אומרים חילל מודה רבי יוסי לחכמים באומר מעשר שני מחולל על סלע

cet illi redimat decimam, quod illi non dent decimam pauperis.

VI. Separant ſeparationem decimæ ſuper fructibus populi terræ, licet fiat depravatio illis, qui poſt ipſum ſequuntur. Quomodo? Si educat fructus e domo tua, & dicat: Separa ſuper iſtis; non ſeparabit niſi uſque ad locum, quem accipit: Profanant decimam ſecundam ſuper nummis populi terræ, licet faciat depravationum illis, qui poſt illum ſequuntur. Quomodo? Si educet nummos ex domo ſua, & illi dicet: Profana ſuper iſtis; non profanabit niſi uſque ad locum, quem accipit, & commutabit illi denarium ſtatim, ſi propter debitum, erit licitum, ſi propter mutuum, tum erit vetitum, donec eat domum ſuam, & redeat.

VII. Si puer vendat in foro, ſeparant pro illo decimam ſecundam. Quomodo? Dant illi tremiſſem, ſive fuerit in manu emtoris, ſive fuerit in manu venditoris, ſive fuerit in veſte pellicea ſeparant ſuper illo, ibit & iterum adducet. Si ab eo accipiat denarium ſeparabit ſuper illo; & præterea ſiquis educat denarium ex domo ſua, ſeparabit ſuper illo, & iterum adducet in fine, & illi dicet: Super hoc illum profanaſti.

VIII. Si ab eo accipiat decem denarios aureos, non profanabit ſuper omnibus, ſed ſuper uno ex illis; Si ab eo accipiat decem acervos tritici, non ſeparabit ſuper toto horreo, ſed ſuper uno ex illis: Si ab eo accipiat decem dolia vini, non ſeparabit ſuper tota cella, ſed ſuper uno ex illis; Si ab eo accipiat decem faſciculos oleris, non ſeparabit ſuper toto ſacco, ſed ſuper uno ex illis, ne vileſcat forum in ejus oculis.

IX. Si vendat decimam ſecundam nomine profani, non vendet nomine decimæ, quia deturpavit decimam: Si habeat profanum & decimam ſecundam inter ſe commixta, & velit vendere, vendet ſigillatim, & indet in ſaccum, ſi ſimul indiderit, ſimul ſumet eorum pretia; hoc quod voluerit vendere nomine profani, & illud, quod voluerit vendere nomine decimæ ſecundæ.

X. Si dicat: Decima ſecunda profanetur ſuper ſelah, qui adſcenderit in meam manum ex hoc marſupio, & ſuper denario, qui adſcenderit in meam manum ex hoc marſupio. R. Joſe dicit: Non profanatur, & ſapientes dicunt profanatur. Conſentit R. Joſe cum ſapientibus, ſi dicat: Decima ſecunda profanetur ſuper ſelah novo qui adſcen-

חדשה שתעלה בידי מכיס זה ועל דינר
חדש שיעלה בידי מכיס זה שזה חלל
מודים חכמים לרבי יוסי באומר מעשר
שני מחולל על סלע שהיתה ביד בני ועל
דינר שהיה ביד בני שלא חלל שאני
אומר שמא לא היתה כיוו באותה
ש״ה.

יא האומר מעשר שני מחולל על
סלע שאפריש מן הדינר ועל טוריסית
שאפרוט מן הסלע פורט לו דינר ונוטל
היסנו סלע סלע ונוטל היסנו טריסית נותן
אדם לחברו טריסית טברית ונוטל הסנו
צפירית צפורית ונוטל הימנו שני פונדיונות
פונדיון ונוטל הימנו שני איסרין בסה
דברים אמורים בשל דמיו אבל בשל ודאי
הרי זה אסור אף בדמאי מחללים אותו
נחשת על נחשת.

יב נותן אדם לחברו טלנית ונוטל
הימנו דינר ונוטל הימנו פונדיון אמר רבי
יוסי במה דברים אמורים בדמיו ובדוחק.
אבל בודאי ובריוח הרי זה אסור. היה
עובר מסקום לסקום ובידו מעות אם עתיד
לחזור למקומו מחללים בשער מקומו ואם
לאו מחללים בשויהן בשער אותו מקום.

יג הפריש תרומה ומעשר ראשון
ומעשר שני ולא קרא להם שם רבי יוסי
אומר נתקדשו רבי יהודה אומר לא נתקדשו
רבי אומר אם עתיד לקרות להם שם אין
בהם קדושה עד שיקרא להם שם אם
אין עתיד לקרות להם שם כיון שהפרישן
נתקדשו. פודה היסנו מעשר בסלע ולא
הספיק למושכו עד שעמד בשתים מה
שפדה פדה מידת הדין ביניהם פדה ממנו
מעשר בשתים ולא הספיק למשכו עד
שעמד בשתים מה שפדה פדה מידת הדין
ביניהם פדה ממנו מעשר בשתים ולא
הספיק למשכו עד שעמד בסלע מה שפדה
פדה ומדת הדין ביניהם שמעשר שני
פדייתו היא משיכתו רבן שמעון בן גמליאל
ורבי ישמעאל בר יוחנן בן ברוקה אומר
אף הקדש פדייתו היא משיכתו.

יד המניח אסר ואכל עליו חציו
והלך למקום אחר והרי הוא יוצא בפונדיון

scenderit in meam manum ex hoc marsupio, & super denario novo, qui adscenderit in meam manum ex hoc marsupio, quod profanetur: Et sapientes consentiunt cum R. Jose; si dicat: Decima secunda profanetur super selah, qui est in manu filii mei, & super denario, qui est in manu filii mei, quod non profanetur: Etenim ego possum dicere, quod hoc tempore non sit in ejus manu.

XI. Si dicat: Decima secunda profanetur super selah, quem separabo ex denario, & super tremissi, quem separabo ex selah, commutabit denarium, & sumet inde selah, & commutabit selang, & sumet inde tremissem. Potest dare homo socio suo tremissem Tiberiensem, & sumere ab eo Tsipporiensem, & Tsipporiensem, & sumere ab eo duo pondiola, pondiolum, & sumere ab eo duo assaria: De quo hæc dicta sunt? De re dubia, at in re certo indecimata erit vetitum. Vel in re dubia potest profanari æs super ære.

XII. Potest quis dare socio suo Gulanit, & sumere ab eo denarium, & sumere ab eo pondiolum. Dicit R. Jose: De quo hæc dicta sunt? De re dubia, & tempore angustiæ, at de re certo indecimata, & tempore commodo, erit vetitum: Si transeat de loco ad locum, & in ejus manu sint nummi, si restiturus sit in locum suum, profanatur juxta æstimationem illius loci, si minus profanantur æqualiter juxta æstimationem.

XIII. Si separet separationem, & decimam primam, & decimam secundam, at eas non insignierit nomine: R. Jose dicit: Sanctificantur; R. Jehuda dicit: Non sanctificantur. Rabi dicit: Si sit eas nomine insigniturus, non erit in illis sanctitas, nisi postquam illas insignierit nomine, si illas non sit nomine insigniturus, postquam separatæ sunt, sanctificantur: Si redimat ab eo decimam selah, & priusquam attraxerit, valeat duos, quod redemit, redemit; Et æquitas debet habere locum inter illos: Si redimat ab eo decimam duobus selah, & antequam attrahat, valeat, selah, quod redemit, redemit; & æquitas debet habere locum inter eos; Etenim decimæ secundæ redemtio est ejus attractio. Raban Simeon ben Gamaliel, & R. Ismael bar Jochanan ben Beroka dicit: Vel in sanctitate ejus redemtio est ejus attractio.

XIV. Qui deposuerit assarium, & comederit super eo dimidium illius, & abierit in alium locum, ac illic vale-

ואכל עליו עוד אסר הסניח פונדיון ואכל
עליו חציו והלך למקום אחר והרי הוא
יוצא באסר ואכל עליו פלגא זה הכלל
עד שלא פראו מה שהשביח השביח לפי
לפי חשבון ומה שפגם פגם לפי חשבון
אחר שפראו מה שהשביח השביח לשני
ומה שפגם פגם לשני.

rit pondiolum, comedet iterum super eo assarium. Qui deposuerit pondiolum, & comederit super eo dimidium illius, & abierit in aliom locum, & illic valuerit assarium, comedet super eo dimidium illius: Hæc est regula generalis; Priusquam redemerit, quod lucratus est, lucrum erit juxta computum, quod perdidit, perditio erit juxta computum: Si postquam redemerit, quod lucratus est lucrum cedit secundo, & quod perdidit, cedet secundo.

פרק חמישי

א מצא כלי וכתוב עליו אלף
דלת ריש תיו הרי זו תרומה יוד מם
הרי זה מעשר פיא שין הרי זה שני
וחכמים אומרים כולם שמות אדם הן אבל
מצא חבית מלאה פירות וכתוב עליה
תרומה הרי זו תרומה מעשר הרי זו
מעשר אמר רבי יוסי אפילו מצא חבית
מלאה פירות וכתוב עליה תרומה הרי או
חולים שאני אומר אשתקד היתה מלאה
תרומה ופינה וחזר ומלאה חולים מודה
רבי יוסי שאם כתוב בחרס ונתון על גפי
חבית בנייר ונתון על פי עגיל אם תרומה
הרי זו תרומה אם מעשר הרי זה מעשר.

ב מצא כלי חרס וכתוב עליה
קוף קרבן היא קרבן ומה שבתוכו קרבן
דברי רבי מאיר וחכמים אוסרים אין דרך
ארם להיות סקריש כלי חרש מצא כלי
מתכות כתוב עליו קרבן אם היה ריקן
אסור להשתמש בו עד שידע שהוא של
הקדש ונפדה מצא כלי חרס וכתוב עליו
קרבן הרי זה קרבן מצא כלי חרס וכתוב
עליו מעשר הרי זה מעשר עיר לשם יוסף
לשם שמעון לא אמר כלום לעלות ולאכלו
בירושלם הרי אלו חולים מעשר כתם
מטילין עליו שני חומרים.

ג האוסר מעשר שני יש לו בבית
ונמצא בעלייה ונמצא בבית בבים
ונמצא בדלסקים ונמצא בבים
הרי אלו מעשר שני מעשר שני יש לו
והלך ומצאו בין בבית בין בעלייה בין בבים
בין בדלסקים הרי אלו חולים בים מעשר
שני יש לי בתוך הבית הלך ומצא שם

CAPUT V.

I. SI inveniat vas, cui inscriptum sit Alef, Dalet, Resch, Thau, est separatio, Jod, & Mem, est decima; Pe Scin, est secunda decima; Et sapientes dicunt: Cuncta sunt nomina hominum: At si inveniatur vas plenum fructibus, cui inscriptum sit separatio; est separatio, decima, est decima. Dicit R. Jose: Vel si inveniatur dolium plenum fructibus, cui inscriptum sit separatio, erunt profani; Etenim ego possum dicere, quod anno præterito impleverit separatione, & evacuaverit, atque iterum impleverit profanis: Consentit R. Jose; si scriptum esset in terra, quæ imposita esset ori dolii, & in carta, quæ imposita esset massæ conglobatæ, si sit separatio, erit separatio, si decima, erit decima.

II. Si inveniat vas testaceum, cui inscriptum sit Kof oblatio, erit oblatio, & quod in eo est, erit oblatio: Verba R. Meir; & sapientes dicunt: Non solent homines sanctificare vas testaceum. Si inveniat vas metallinum, cui inscriptum sit sacrificium, si fuerit vacuum, erit vetitum illo uti, donec sciat, quod sit ex sancto, & redimatur: Si inveniat vas testaceum, cui inscriptum sit sacrificium, erit sacrificium; si inveniat vas testaceum, cui inscriptum sit decima, ecce erit decima: Si præterea nomine Joseph, nomine Simeonis nihil dixit; Si ut offeratur, atque ut comedatur Hierosolymæ, erit profanum; Si illi inscriptum sit decima simpliciter; In illud cadit utraque conditio gravis.

III. Si dicat: Decima secunda est mihi domi; & inveniatur in horreo, si in horreo, & inveniatur domi, si in marsupio, & inveniatur in arca, si in arca, & inveniatur in marsupio; erit decima secunda: Decima secunda est mihi: & abiens inveniat sive domi, sive in horreo, sive in marsupio, sive in arca, erit profanum. Marsupium decimæ secundæ est mihi in domo; si

abiens

שנים שלשה כיסין הגדול שני מעשר ושנים הקטנים חולים לא יאכל מן הקטנים עד שיחללם על הגדול.

ד שמונה של זהב יש לי בכים והלך ומצא שמונה דינרי זהב הרי אלו שמונה דינרי זהב יש לי בכים והלך ומצא שמנה של זהב הרי אלו חולין שמנה של חולין יש לי בכים והלך ומצא חמשים סלע או מאתים זוז מאתים זוז או חמשים סלע ואחר כך מצא שמנה דינרי זהב הרי אלו שני שמונה דינרים זהב יש לי בכיס והלך ומצא חמשים סלע או מאתים זוז מאתים זוז או חמשים סלע ואחר כך מצא שמונה הרי אלו חולין הרי שם מנה ומצא מאתים חולים ומעשר שני מעורבין זה בזה דברי רבי וחכמים אומרים הכל חולין מאתים ומצא מנה מנה מונח ומנה מוטל דברי רבי וחכמים אומרים הכל חולין.

ה היה חולה ומשותק אמרו לו היכן מעשר שני שלך הראה באצבעו כך כך הם שמא במקום פלוני הם הרכין בראשו בודקין אותו שלשה פעמים אם אמר על לאו לאו ועל הן הן דבריו קיימים היה מצטער היכן מעשר שני של אבא בעל חלום אמר לו כך וכך הן במקום פלוני הן זה היה מעשה ומצאו שם מעות ובאו ושאלו את חכמים ואמרו הרי אלו חולים שדברי חלומות לא מעלין ולא מורידין.

ו האומר לבניו אפילו אתם מתים אל תגעו בזוית זו הלכו ומצאו שם מעות הרי אלו חולים ראו את אביהם שהטמין מעות בשידה בתיבה ובמגדל ואמר של פלוני הן של מעשר שני הן אם כמערים לא אמר כלום אם כמתכוין לעדות דבריו קיימין אמר להן אחר אני ראיתי את אביכם שהטמין בשידה בתיבה ובמגדל לא אמר כלום במקום פלוני כשרה פלנית דבריו קיימים.

ז אמר להם כובס טלית זו של אביך היית ולקחתים הימנו נאמן הוא הפה

abiens inveniat duo, aut tria marſupia, maximum erit decima ſecunda, & duo parva erunt profana; non comedet ex parvis, niſi poſtquam ea profanaverit ſuper magno.

IV. Octo mihi auri ſunt in marſupio: Et abiens inveniat octo denarios aureos; erunt decima ſecunda: Octo denarii aurei ſunt mihi in marſupio; & abiens inveniat octo auri; erunt profani: Octo profani ſunt mihi in marſupio; & abiens inveniat quinquaginta ſelah aut ducentas zuſas, ducentas zuſas, aut quinquaginta ſelah, & poſthæc inveniat octo denarios aureos, erunt decima ſecunda; Octo denarii aurei ſunt mihi in marſupio; & abiens inveniat quinquaginta zuſas, aut ducentas zuſas, ducentas zuſas aut quinquaginta ſelah, & poſthæc inveniat octo, erunt profani:. Si fuerit Mina, & inveniat 200. erunt profani, & decima ſecunda inter ſe commixti; verba Rabi, & ſapientes dicunt omnia ſunt profana: Si 200. & inveniat minam, mina repoſita, & mina ſublata: Verba Rabi; & ſapientes dicunt: Cuncta ſunt profana.

V. Si eſſet ægrotus, & taciturnus, eique dicerent: Ubi eſt tua decima ſecunda? Et oſtenderet digito. Ita, atque ita eſt: Num in tali loco eſt? Et ipſe inclinaret caput: Illum perſcrutantur tribus vicibus; ſi reſpondeat ad non non, & ad ſic ſic; ejus verba confirmantur. Si fuerit anxius, ubi ſit decima ſecunda patris ſui; Si appareat in ſomnio, eique dicat; Ita, atque ita eſt: In tali loco eſt: Contigit, ut ibi invenirent nummos, & venientes conſulerent ſapientes, qui dixerunt: Sunt profani; quia ſomnia non proſunt, neque obſunt.

VI. Si dicat filiis ſuis: Etiamſi vos moriamini, ne tangatis in hoc angulo; Si venientes inveniant ibi nummos, erunt profani: Si viderint, quod eorum pater abſconderit nummos in capſa, in arca, & in armario, & dicat: N. N. ſunt, decimæ ſecundæ illi ſunt: Si videatur quaſi callide agere; nihil dixit; Si quaſi intentionem habeat teſtificandi, ejus verba confirmantur: Si illis aliquis dicat: Ego vidi patrem veſtrum abſcondentem in capſa, in arca, & in armario; Nihil dixit: In tali loco in tali capſa; ejus verba confirmantur: Hæc eſt regula generalis: Si illis fuerit inventum; nihil dixit; ſi illis non fuerit inventum; ejus verba confirmantur.

VII. Si illis dicat lavans: Hoc pallium erat tui patris; & ab eo ſumſi; fide dignus eſt; etenim os quod prohibet, permittit: Si adſint teſtes, & dicant

שאמר הוא הפה שהתיר אם יש עדים
שהיא של אביו ואומר לקחתים הימנו
אינו נאמן אחרים אומרים סוקרין אותו
בסיקרא בית עבודה זרה ספחמין אותו
בפיחמין בית מנוגע מטילין עלוו אפר
מקלה מקום הרוג מציינין אותו כרם ענלה
ערופה מציינין אותו בהגירה של אבנים.

ח כרם רבעי עולה לירושלם
מהלך יום לכל צד כמה דברים אמורים
בכרם שיש בו חמש נפנים אבל כרם
שאין בו חמש נפנים ושאר כל האילן הרי
זה נפדה סמוך לחומה רבן שמעון בן
גמליאל אומר אחר כרם שיש בו חמש
נפנים ואחר כרם שאין בו חמש נפנים
הרי זה עולה לירושלם ומחלק הימנו
לשכניו ולקרוביו ולמיודעיו ומעטר בו את
השוק. אמר רבי שמעון אין כזה עיטור
השוק אלא פודהו בשער הזול ודמיו נאכל.

ט מעשר שני משחרב הבית בית
דין הראשון לא אמרו בו כלום בית דין
האחרון גזרו שיהא זה נפדה סמוך לחומה
מעשה ברבי אליעזר שיהא לו כרם בצד
כפר טבי במזרח ולא רצה לפדותו אמרו
תלמידיו רבי משגזרו שיהא זה נפדה
סמוך לחומה אתה צריך לפדותו עמד
רבי אליעזר ובצרו ופדאו ושאר כל האילן
נטע רבעי כמעשר שני.

י כרם רבעי בית שמאי אומר
אין לו חומש ואין לו ביעור ובית הלל
אומר יש לו חומש כמה דברים אמורים
ברביעית אבל בשאר שני שבוע יש לו
חומש ויש לו ביעור דברי רבי רבן גמליא
אומר אחד שביעית ואחד שני שבוע בית
שמאי אומר אין לו חומש ואין לו ביעור
ובית הלל אומרים יש לו בית שמאי
אומרים אין גוממין אותו ובית הלל אומר
גוממין אותו בית שמאי אומר אין פודים
אותו ענבים אלא יין בית הלל אומר יין
וענבים אבל הכל מודים שאין פודים
במחובר לקרקע בית שמאי אומר אין נוטעין
אותו ברביעית שהרביעית שלו חל להיות
בשביעית ובית הלל מתירים.

יא אילן שנטעו בערב ראש
השנה של שביעית אין מעשר שני שלו
מתבער אלא בשביעית המקדיש מעשר

ſuiſſe ſui patris; & dicat: Ab eo emi; non erit fide dignus. Alii dicunt: Colorant minio; Domum Idololatriæ deſignant carbonibus; Super domum leproſam injiciunt cinerem combuſtum, locum occiſionis ſignabant ſanguine, locum vitulæ decollatæ ſignabant ſerie lapidum.

VIII. Fructus vineæ anni quarti deferebat Hieruſalem itinere unius diei circumquaque. De quo hæc dicta ſunt? De vinea, in qua ſint quinque vites; at ſi in vinea non fuerint quinque vites, & reliquæ omnes arbores redimebantur prope murum. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Tam vinea, in qua ſint quinque vites, quam vinea in qua non ſint quinque vites, deferebatur Hieroſolymam, & dividebat ex ea vicinis, & proximis, & notis, atque ea coronabat forum. Dicit Rabi Simeon: non erat in ea coronatio fori, at redimebat juxta vilem æſtimationem, & ejus pretium comedebatur.

IX. De decima ſecunda, poſtquam diruta fuit domus, prius ſynhedrium nihil dixit; at poſterius ſynhedrium decrevit, ut redimeretur prope murum. Narratur de R. Elieſer, qui habebat vineam in latere pagi Tabi in oriente, & noluit redimere: Dixerunt illi ejus diſcipuli: Poſtquam decreverunt ut redimeretur prope murum, tu debes redimere: Stans R. Elieſer eam vindemiavit, & redemit; & omnis arbor plantæ anni quarti eſt ſicut decima ſecunda.

X. In vinea anni quarti ſchola Schammai dicit non eſt quinta pars, neque polluctura; & ſchola Hillel dicit: In illa eſt quinta pars. De quo hæc dicta ſunt? De anno ſeptimo; at in reliquis annis hebdomadæ eſt quinta pars, & polluctura: Verba Rabi. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Tam in anno ſeptimo, quam in ceteris annis hebdomadæ, ſchola Schammai dicit non eſt quinta pars, neque polluctura: & ſchola Hillel dicit: In ea eſt. Schola Schammai dicit: Illam non ſuccidunt: Schola Hillel dicit: Illam ſuccidunt: Schola Schammai dicit: Illam non redimunt in uvis ſed in vino: & ſchola Hillel dicit in vino, & in uvis: at omnes conſentiunt quod non redimat in eo quod eſt terræ adhærens: Schola Schammai dicit: Illam non plantant in anno quarto, quia ejus annus quartus cadit in annum ſeptimum: Et ſchola Hillel permittit.

XI. Si arbor plantata fuerit in veſpera principii anni ſeptimi, ejus ſecunda decima non pellucetur niſi in anno ſeptimo. Si ſanctificet decimam ſe-

שני הרי זה פודה על מנת ליתן להקדיש
את שלו ולמעשר שני את שלו . רבי יוסי
אומר בערתי הקדש מן הבית זו חלה וגם
נתתיו ללוי זו מעשר ראשון לגר ליתום
ולאלמנה זו מעשר עני ואכלו בשעריך
ושבעו זו מעשר שני דבר אחר ביון
שהפרשתו מן הבית אין אתה זקוק לו כל
העוסקים במצותם פיהם פתוח בתפלה
לפני המקום שנאמר ותגזר אומר ויקם לך
ואומר ויסב חזקיהו פניו וגומר ויאמר אנא
יהוה זכר נא וגומר ואומר השקיפה ממעון
קרשך וגומר זו מקום השקפת שנאמר
אמת מארץ תצמח וגומר.

יב מן השמים מאוצר טוב שבשמים
שנאמר יפתח יהוה לך את אוצרו הטוב
את השמים וברך את עמך הכלל בכלל
הברכה שנאמר ברוך אתה בעיר את ישראל
הכל בזכות ישראל שנאמר וישכן ישראל
בטח בדד עין יעקב ואת האדמה בזכות
המזבח שנאמר מזבח אדמה תעשה וגומר
אשר נתת לנו הכל לפי מתנות שנאמר
ובתים מלאים כל טוב וגומר באשר נשבעת
זו שבועה של אברהם שנאמר ויאמר בי
נשבעתי נאם יהוה יען כי וגומר לאבותינו
הכל בזכות שבטים שנאמר שבועות מטות
אומר כלה ארץ זו ארץ עצמה ספאת
קדים עד פאת ים דן אחד מפאת קדים
ועד פאת ים ראובן אחד מפאת קדים עד
פאת ים נפתלי אחד . זבת חלב ודבש
מלמד שהמעשרות נותנים טעם וריח ושמן
ודגן בפירות רבי שמעון בן אלעזר אומר
טהרה נטלה את הטעם ואת הריח מעשרות
נטלו את השמן ואת הדגן.

ſecundam, redimet eo pacto, ut det ſancto quod ſuum eſt, & decimæ ſecundæ, quod ſuum eſt. R. Joſe dicit: *Removi ſanctum eu domo:* Hæc eſt placenta. *Atque etiam dedi illam Levitæ:* Hæc eſt decima prima: *Peregrino, pupillo, & viduæ:* Hæc eſt decima pauperis: *Et comedent in portis tuis, & ſaturabantur*. Hæc eſt decima ſecunda. Alia expoſitio: Quando tu ſeparaſti ex domo, tu ad nihil aliud obligaris. Qui occupati ſunt in præceptis, eorum os apertum eſt in oratione coram Dɡo S. B. Dictum eſt enim. *Decernes rem & veniet tibi*. Pariterque dictum eſt: *Et convertis Ezechias faciem ſuam &c. Et dixit. Obſecro Domine, memento quæſo &c.* Et ſimiliter dictum eſt: *Reſpice de habitaculo ſanctitatis tuæ &c.* Hic eſt locus, unde Deus S. B. reſpicit. Dictum eſt enim: *Veritas de terra florebit &c.*

XII. *De cælo*: Ex theſauro bono, qui eſt in cœlis. Dictum eſt enim: *Aperiet Dominus tibi theſaurum ſuum bonum cælos: Et benedic populo tuo*: Omne includitur in hac benedictione: Dictum eſt enim: *Benedictus tu in civitate: Iſrael:* Omne propter meritum Iſrael. Dictum eſt enim: *Et habitavit Iſrael confidenter ſolus; fons Jacob; Et terræ:* Propter meritum altaris: Dictum eſt enim: *Altare terreum facies &c. Quam dediſti nobis:* Omne propter donationem: Dictum eſt enim: *Et domos plenas omni bono &c. Sicut juraſti:* Hoc eſt juramentum Abraham. Dictum eſt enim: Et dixit; *In me juravi; Dictum Domini; quia feciſti hanc rem &c. Patribus noſtris*. Omne propter meritum tribuum: Dictum eſt enim: *Juramenta tribubus, quæ locutus es: Terræ:* Hæc eſt ipſa terra. Dictum eſt enim: *Et erit ei a plaga orientali uſque ad plagam maris Dan una: A plaga orientali uſque ad plagam maris Ruben una, a plaga orientali uſque ad plagam maris Nephtali una. Terram fluentem lacte & melle:* Docet, quod decimæ inducant ſaporem, & odorem, & oleum, & triticum in fructibus: R. Simeon ben Elieſer dicit: Puritas injicit ſaporem, & odorem, & decimæ injiciunt oleum, & triticum.

TRA-

TRACTATUS DE DECIMA SECUNDA

Gemara Hierosolymitana illustratus

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine redd ta.

פרק ראשון

א מעשר שני אין מוכרים אותו ואין ממשכנין אותו ואין מחליפין אותו ולא שוקלין כנגדו. ולא יאמר אדם לחבירו בירושלם הילך יין ותן לי שמן וכן כל שאר הפירות אבל נותנים זה לזה מתנת חנם.

ב מעשר בהמה אין מוכרים אותו תמים חי . ולא בעל מום חי ושחוט ואין מקדשין בו את האשה הבכור מוכרים אותו תמים חי. ובעל מום חי ושחוט ומקדשים בו את האשה . ואין מחללים מעשר שני על אסימון ולא על המטבע שאינו יוצא ולא על המעות שאינן ברשותו.

ג הלוקח בהמה לזבחי שלמים וחיה לבשר התאוה יצא העור לחולין אף

CAPUT PRIMUM.

I. Decimam secundam non vendunt, neque appignorant, neque commutant, neque contra eam librant; neque dicet homo socio suo Hierosolymis: Ecce tibi vinum, & da mihi oleum; & sic in reliquis fructibus; sed alter alteri dono gratuito dat.

II. Decimam bestiæ non vendunt, dum est perfecta & vivens, neque immundam viventem, nec mactatam, neque desponsant ea fœminam; neque profanant decimam secundam moneta non signata, nec moneta, quæ non impenditur, neque moneta quæ non sit in sua potestate.

III. Si emat bestiam in sacrificium pacificum, & feram in carnem desiderii, pellis cedet in profana, licet pellis sit

על פי שהעור מרובה על הבשר . כדי יין
כתומות מקום שדרכם ליסכר כתומות יצא
קנקן לחולין . האגוזים והשקדים יצאו
קליפיהן לחולין . התמד עד שלא החמיץ
אינו נלקח בכסף מעשר ומשהחמיץ נלקח
בכסף מעשר.

ד הלוקח חיה לזבחי שלמים
ובהמה לבשר התאוה לא יצא העור לחולין
כדי יין פתוחות או מתומות מקום שדרכם
לימכר פתוחות לא יצא קנקן לחולים. סלי
תאנים וסלי ענבים עם הכלי לא יצאו
דמי הכלי לחולין.

ה הלוקח מים ומלח ופירות
המחוברין לקרקע או פירות שאינן יכולים
להגיע לירושלם לא קנה מעשר . הלוקח
פירות שוגג יחזרו דמים למקומם מזיד
יעלו ויאכלו במקום ואם אין מקדש ירקבו.

ו הלוקח בהמה שוגג יחזרו דמיה
למקומה. מזיד תעלה ותאכל במקום . ואם
אין מקדש תיקבר על ידי עורה.

ז אין לוקחים עבדים וקרקעות
ובהמה טמאה מדמי מעשר שני ואם לקח
יאכל כנגדן. אין מביאים קיני זבים וקיני
זבות וקיני יולדות מדמי מעשר שני ואם
מביא יאכל כנגדם . זה הכלל כל שהוא
חוץ לאכילה ולשתייה ולסיכה מדמי מעשר
שני יאכל כנגדו.

סליק פירקא

הלכה א מעשר שני אין מוכרים
אותו כו'. אין מוכרים אותו מפני שכתוב
בו קדושה. אין ממשכנין אותו מפני שכתוב
בו ברכה . כיצד אין מוכרים אותו לא
יאמר אדם לחבירו הא לך את המנה
הזה של מעשר שני ותן לי בו חמשים
זוז של חולין. מאן תנא אין מוכרין אותו
רבי מאיר ברם כרבי יודה כדין הוא שיהא
מותר למוכרו מקל וחומר . מה אם תרומה
שהיא אסורה לזרים מותר למיכרה. מעשר
שני שהוא מותר לזרים אינו דין שיהא
מותר למוכרו . לא אם אמרת בתרומה
שאינה טעונת מחיצה תאמר במעשר שני
שהוא טען מחיצה. ביכורים יוכיחו שהם

ſit major carne ; ſi cados vini clauſos in loco ubi ſolent vendi clauſi, cantharus profanatur ; ſi nuces & amygdalas, earum cortices cedunt profanis ; Lora ſi aceſcat, non emitur argento decimæ ; poſtquam acuerit, emitur argento decimæ.

IV. Si emat feram in ſacrificium pacificum, & beſtiam in carnem deſiderii, pellis non cedit in profana. Cadi vini aperti, aut clauſi, in loco ubi ſolent vendi aperti, eorum canthari non profanantur : Si caniſtra ficuum, & caniſtra uvarum cum vaſe, pretium vaſis non profanatur.

V. Si emat aquas, & ſal, & fructus fundo adhærentes, aut fructus qui non poſſint adduci Hieroſolymam ; hæc non acquiſivit decima ; Si per errorem emat fructus, reſtituet pretium eorum loco ; ſi de induſtria, adſcendunt ut comedantur in loco ; at ſi non fuerit ſanctuarium, putreſcent.

VI. Si per errorem emat beſtiam, reſtituet pretium in locum ſuum, ſi de induſtria, adducet & comedet in loco ; ſi non fuerit ſanctuarium, ſepelietur cum pelle.

VII. Non emunt ſervos, & fundos, & beſtiam immundam ex pretio decimæ ſecundæ, ſi emat comedet juxta illud : Non adducunt nidos feminiſluorum, & nidos feminiſluarum, & nidos puerperarum ex pretio decimæ ſecundæ, ſi vero adducet, comedet juxta illud : Hæc eſt regula generalis : Quicquid non cedit in cibum, neque in potum, neque in unctionem, ex pretio decimæ ſecundæ comparatum, comedet juxta illud.

Finis capitis.

CONſtitutio I. Decimam ſecundam non vendunt &c. Non vendunt, quia in ea ſcripta eſt ſanctitas ; eam non oppignorant, quia in ea ſcripta eſt benedictio. Quomodo ipſam non vendunt? Non dicet homo ſocio ſuo : Ecce tibi hæc mina decimæ ſecundæ, & da mihi pro ea quinquaginta zuſas profani. Iſte doctor, qui dicit : Ipſam non vendunt ; eſt R. Meir. Jam juxta mentem Rabi Jehuda, æquum eſt ut licite poſſit vendi, argumento a minori ad majus : Si ſeparatio, quæ vetita eſt alienis, licite poteſt vendi, decima ſecunda, quæ permiſſa eſt alienis, non erit æquum ut licite poſſit vendi? Minime ; ſi dixiſti de ſeparatione, quæ non requirit ſepimentum, dices de decima ſecunda, quæ requirit ſepimentum? Primitiva probant, quæ requirunt ſepimentum,

& li-

טעונין מחיצה ומותר למוכרם . לא אם אמרת בביכורים שאינן תופסין את דמיהן. תאמר במעשר שני שהוא תופש את דמיו. שביעית תוכיח שהיא תופסת את דמיה ומותר למוכרה . אמר רבי יודן מזו מכירתה של שביעית היא חילולה . אמר רבי ירמיה מאן תנא אין מוכרים אותו רבי מאיר . ברם כרבי יודן . בדין הוא שיהא מותר למוכרו מקל וחומר מה אם שביעית שאין פורעין חוב מדמיה מותר למוכרה . מעשר שני שפורעין חוב מדמיו אינו דין שיהא מותר למוכרו . הא אשכחנן שפורעין חוב מדמיו כי דתנינן תמן משך הימנו מעשר בסלע לא הספיק לפדותו עד שעמד בשתים . אמר רבי יוסי שנייא היא שמשעה הראשונה מעשר שני חייב אילו חייב היה לו ונתן לו מעשר יאות . אמר רבי יודן מתניתא אמרת כן שהוא אסור למכרו דתנינן תמן מזיד קידש שוגג לא קידש . אם את אומר יהא מותר למוכרו יהא מותר לקדש בו . וכל שהוא אסור למוכרו אסור לקדש בו . והתנינן אין לוקחים עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית. ואם לקח יאכל כנגדה. אמר רבי יוסי זאת אומרת שאסור ליקח אשה מדמי שביעית. דלכן מה בין קונה אשה מה בין קונה שפחה . רבי יוסי בשם רבי זעירא . רבי יודן בשם רבי יילא דברי הכל היא מפני פילפולו . רבי יוסי בשם רבי אחא דברי הכל היא כדי שיהו הכל זקוקין למחיצתן. כיצד אין ממשכנין אותו הנכנס לתוך ביתו של חבירו למשכנו אל ימשכן מעשר שני שלו. תני ולא מחליפין אותו ולא יתננו לחנוני שיאכל עליו . עבר ומשכן עבר והירהן ייבא כהדא האוכל מעשר שני שלו בין שוגג בין מזיד יצעק לשמים דברי רבן שמעון בן גמליאל . רבי אומר שוגג יצעק לשמים . מזיד יחזרו דמין למקומם . ואם היו מעות שוגג יצעק לשמים . מזיד

& licite possunt vendi: Minime, si dixisti de primitivis, in quibus non comprehenditur suum pretium, dices de decima secunda, in qua comprehenditur suum pretium? Fructus anni septimi probent, in quibus eomprehendatur suum pretium, tamen licite possunt vendi. Dicit R. Jodan: Ex hac venditione fructuum anni septimi est ejus profanatio. Dicit R. Hieremia: Iste doctor qui dicit: Ipsam non vendunt; est Rabi Meir. Jam ex mente R. Jodan, æquum est ut licite possit vendi, argumento a minori ad majus: Si fructus anni septimi, quorum debitum non persolvunt ex eorum pretio, licite possunt vendi, decima secunda, cujus debitum persolvunt ex ejus pretio, non erit æquum ut licite possit vendi? Ecce invenimus, quod persolvant debitum ex ejus pretio: Quia ibi legimus: Attrahet ab eo decimam selah priusquam redimat, si valeat duos. Dicit R. Jose: Diversum illud est; quia ab initio ad decimam tenetur, si tenetur, & dabit illi decimam, bene erit. Dicit R. Jodan: Ita dicit Misna, quod sit vetitum vendere: Etenim ibi legimus: Si de industria, sanctificatur; si per errorem, non sanctificatur: Si dicas esse licitum, quod vendatur, erit quoque licitum ut sanctificetur; & quod vetitum est ut vendatur, vetitum quoque est ut sanctificetur. Atqui legimus: Non emunt servos, neque fundos, & bestiam immundam ex nummis anni septimi; Si vero emat comedat juxta illud. Dicit R. Jose: Quod dicis, quod sit vetitum desponsare mulierem ex nummis anni septimi: Si ita est, quod erit discrimen inter illum qui acquirit uxorem, & illum qui acquirit ancillam? R. Jose nomine Rabi Zeliera. R. Jodan nomine R. Hila, ex omnium consensu est propter subtilem disputationem. R. Jose nomine Rabi Acha: Ex omnium consensu est, ut omnia obligentur ad sua sepimenta. Quomodo illam non oppignorant? Si ingrediatur domum socii sui ut eam oppignoret, non oppignorabit decimam secundam, quæ sua est. Traditio: Neque commutant, neque dant tabernario, ut pro ea comedat; Si transgrediens oppignoret, si transgrediens commutet; Concluditur juxta mentem illius qui dicit: Si comedat suam decimam secundam, sive per errorem sive de industria, exclamabit ad cœlum; verba Raban Simeonis ben Gamaliel; Rabi dicit: Si per errorem, exclamabit ad cœlum; si de industria, restituet pretium in ejus locum: Si vero nummi fuerint per errorem exclamabit ad cœlum, de industria,

יחזרו דמיו למקומם דברי רבן שמעון בן גמליאל . רבי אומר בין שוגג בין מזיר יחזרו דמיו למקומם . רבי זריקה בשם חזקיה הלכה כרבי במעות וכרבן שמעון בן גמליאל בפירות . אמר רבי יילא מעשה היה והורו כרבי במעות . או ייבא כהדא אין נוטעים ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה. ואם נטע או הרכיב או הבריך יעקור. לא עקר פירותיו מה הן. רבי בא רבי אימי הוון יתיבין בצור אתא עובדא קומיהון והורי רבי אילא ישפכו פירותיו . אמר רבי בא אני לא נמניתי עמהם בעלייה נפקין ושמעון רבי יונה ורבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר אין מחדשין על הגזירה. אמר רבי יוסי רבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר אין מוסיפין על ההלכה . רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא מן מה דתני אין ממשכנין אותו ולא מרהינין אותו הדא אמרה עבר ומשכן עבר והרהין קונסים בו . ולא שוקלים כנגדו מעות אפילו כלע של חולים לעשות כלע של מעשר שני . היה לו כלע על מעשר והיא מסויימת לו מהו שישקול כנגד הסלע של מעשר שני אחרת ותהא מסויימת לו . האחים שחלקו מהו שישקלו זה כנגד זה . תנן לא יאמר אדם לחבירו בירושלם הא לך יי ותן לי שמן . הא לך שמן ותן לי יין . אבל אומר לו הא לך יין שאין לך יין הא לך שמן שאין לך שמן. הא לך יין שאין לי שמן הוון בעיי מימר אסור . אשכח תני מותר . ואינו אסור משום חליפין . מכיון שאינו יכול להוציאו ממנו ברין אין אילו חליפין. ולידא מילא . אמר הא לך יין שאין לי שמן דאילו הוה לי משח הוינא מיתן לך. אבל נותנים זה לזה מתנת חנם . מתניתא דרבי מאיר די רבי מאיר אמר אין מתנה במכר . אמר רבי יוסי דברי הכל היא הבא כהדא דתני היה אומר אדם לחבירו מה אכלת היום והוא אומר לו קיץ והיה יודע שהוא בכור . מה

ſtria, reſtituet pretium in eorum locum: Verba Raban Simeonis ben Gamaliel: Rabi dicit; ſive per errorem ſive de induſtria reſtituet pretium in locum ſuum. R. Zerika nomine Ezechia: Conſtitutio eſt juxta mentem Rabi in numis, & juxta mentem Raban Simeonis ben Gamaliel in fructibus. Dicit R. Hila: Contigit factum; & docuerunt juxta mentem Rabi in nummis; Aut adducatur juxta illud: Non plantant, neque propagant, neque inſerunt veſpera anni ſeptimi minus triginta diebus ante principium anni; ſi vero plantet aut propaget, aut inſerat, evelletur: Si non evellat, ejus fructus quid erunt? R. Ba, R. Amme cum conſiderent in Tyro, allatum fuit factum coram illis, & docuit R. Ela: Effundantur ejus fructus: Dixit R. Ba: Ego non fuit annumeratus cum illis in cœnaculo egreſſi ſunt; & audierunt R. Jona, & R. Iſaach bar Tablai nomine R. Elieſer: Nihil innovarunt de decreto. Dicit R. Joſe, R. Iſaach bar Tablai nomine R. Elieſer; Nihil addiderunt conſtitutioni. Rabi Jacob bar Acha nomine R. Zehera; Ex eo quod traditur: Ipſam non oppignorant, neque commutant; hoc dicit: Si tranſgrediens oppignoret, ſi tranſgrediens commutet mulctatur: Neque ea librant nummos, vel ſiclum profani, ut conficiat ſiclum decimæ ſecundæ: Si habeat ſiclum decimæ, & ſit monetæ non ſignatæ quid erit: ſi libret contra ſiclum vel alius decimæ ſecundæ, & ſit moneta non ſignata? Si fratres inter ſe dividant, quid erit ſi dividant alteram contra alteram? Legimus: Non dicet homo ſocio ſuo Hieroſolymis: Ecce tibi vinum, & da mihi oleum: Ecce tibi oleum, & da mihi vinum; At dicet illi: Ecce tibi vinum, quia tibi non eſt vinum, ecce tibi oleum, quia tibi non eſt oleum: Ecce tibi vinum, quia mihi non eſt oleum; dicendum putant, quod ſit vetitum; Deprehenditur quod doceat eſſe licitum; neque vetitum eſt reſpectu commutationum; poſtquam ab eo non poteſt educere, ratio poſtulat, ut non ſint iſtæ commutationes; & hac de cauſa; ſi dicat: Ecce tibi vinum, quia mihi non eſt oleum; etenim ſi mihi eſſet oleum, ego tibi darem: Sed alter alteri gratuito dono dant: Miſna R. Meir hæc eſt: R. Meir dicit: Non eſt donum ſicut venditio. Dicit R. Joſe; ex omnium conſenſu ita eſt juxta illud quod traditur: Si dicat homo ſocio ſuo: Quid comediſti hodie? Et ipſe dicat: Æſtivos fructus; & ipſe ſciat eſſe primitivos;

הקיץ נמכר בזול . אף הבכור נמכר בזול .
היה אומר לו סן והיה יודע שהוא מעשר
שני . מה הסן ניתן במתנה אף מעשר
שני ניתן במתנה . התיבון הרי מעשר
בהמה דברי הכל אינו נמכר ואת אמרת
ניתן במתנה אף זה ניתן במתנה . רבי
מנא אמר כן אלא כרבי יודה דרבי יודה
אמר עשה אותו בנכסיו . התיבון הרי
מעשר בהמה דברי הכל אינו כנכסיו ואת
אמר ניתן במתנה אף זה ניתן במתנה.

הלכה ב השוחט מותר . תני רבי
רבי ינאי לא שנייא בין חי בין שחוט בין
תמים בין בעל מום . ולייתא מילא תנן חי
ולא שחוט בנין ניתני רבתרה הבכור
מוכרים אותו תמים חי ובעל מום ושחוט.
רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן נאמר
באן לא יגאל . ונאמר בחרמי כהנים לא
יסכר ולא יגאל . מה לא יגאל האמור
בחרמי כהנים אינו לא נסכר ולא נגאל .
אף לא יגאל האמור באן אינו לא נמכר
ולא נגאל . רבי יעקב דרומייה בעא קומי
רבי יוסי בלום כתיב בבכור לא תפדה
בבעל מום. מעשר בהמה לא חלקה התורה
בין חי בין שחוט בין תמים בין בעל מום.
אין מקדשים בו את האשה. אבל מקדשין
בגידיו ובעצמיו ובקרניו ובטלפיו. אמר רבי
לעזר מפני שכתוב בו ברכה . ויקדש
בבשרו . אמר רבי יוסי כלום למדו מעשר
אלא מחרמי כהנים מה חרמי כהנים אין
מקדשים בהם את האשה . אף כל הקדשים
אין מקדשים בהם את האשה . מעתה
לא יקדשו לא בגידיו ולא בעצמיו . ולא
בקרניו ולא בטלפיו . הוי צורכא להויא
דאמר רבי לעזר מפני שכתוב בהם ברכה.
רבי יודן בעי אמר לאשה משכי לי מעשר
בהמה זה שתתקדשו לי בו לאחר שחיטה
מאחר שיש בידו לשחוט מקודשת מכבר
או לאחר שחיטה . רבי זעירא בשם רבי
בא בר ממל הגונב מעשר בהמה של
חבירו אם היה קיים מחזירו לו בעינו.
אכלו מה שאכל אכל. רבי לעזר בשם רבי
מנא אין אומר לו שיתן מלחה או פחותה

sicut fructus æstivi venduntur vili pretio, ita pariter primitivi venduntur vili pretio: Si ille dicat: vas & ipse sciat esse decimam secundam; sicut vas dono datur, ita pariter decima secunda dono datur: Objecerunt: Ecce decima animalis ex omnium consensu non venditur, & tu dicis, quod dono detur, hæc quoque dono dabitur: R. Mena non ita dicit sed juxta mentem R. Jehuda; Etenim R. Jehuda dicit: Considerabit ipsam sicut facultates suas: Objecerunt: Ecce decima animalis ex omnium consensu non considerabitur quasi sit de suis facultatibus & dicis, quod dono detur, hæc quoque dono dabitur.

Constitutio II. Si mactet, erit licitum. Traditio discipuli R. Inai: Non est discrimen inter vivum, & mactatum inter perfectum, & vitiatum: Et hac de causa legimus: Vivum, at non mactatum, sicut infra traditur. Primogenitum vendunt perfectum, vivum, & vitiatum, & mactatum. R. Aba bar Jacob nomine R. Jochanan: Dictum est hic: *Non redimet*: Et dictum est in anathematis sacerdotum: *Non vendet, neque redimet*: Sicut τὸ *non redimet* dictum in anathematis sacerdotum, non venditur, neque redimitur, ita pariter τὸ *non redimet* hoc loco dicam, non vendetur neque redimetur. R. Jacob meridionalis quæsivit coram R. Jose: Num scriptum est in primogenito; non redimetur vitiatum? In decima animalis non discriminat lex inter vivum, & mactatum, inter perfectum & vitiatum: Neque ea desponsant fœminam; at possunt desponsare ejus nervis, & ossibus, & cornibus, & ungulis. Dicit R. Eliefer; quia in ea scripta est benedictio; & sanctificabitur in carne sua: Dicit R. Jose: Num docemur ex decima? At ex anathematis sacerdotum. Sicut anathematis sacerdotum non desponsant mulierem, ita pariter cunctis sanctitatibus non desponsant mulierem. Non desponsant ejus nervis, neque ossibus, neque cornibus, neque ungulis. Hoc necesse est pro illo, quod dicit R. Eliefer; quia in iis scripta est benedictio. R. Jodan quæsivit: Si dicat fœminæ: Extrahe mihi decimam, ut per eam mihi desponseris post mactationem, postquam est in sua potestate ut mactet, desponsaturne statim an post mactationem? R. Zehera nomine R. Ba bar Mimal: Si furetur decimam animalis socii sui, si adhuc conservetur, restituet illi in ejus oculis; Si comederit, quod comedit, comedit. R. Eliefer nomine R. Mena; si illi dicat; ut det auriculam, aut quod minus

משוה פרוטה אין אומר לו שיתן . אמר
רבי חיננא הרא ראתא כשאינו יפה שורה
פרוטה מעיקרו. אבל אם היה יפה שורה
פרוטה מעיקרו אומר לו שיתן. רבי יורה
בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי חי לא
שחוט. תמן תנינן המקרש בחלקו מקרשי
קרשים ובקרשים קלים אינה מקורשת.
אמר רבי יורה בן פזי רבי יורה יליף כל
הקרש מבכור. מה בכור מקרשים בו את
האשה . אף הקרשים מקרשים בהם את
האשה . רבי מאיר יליף כל הקרשים
ממעשר בהמה . מה מעשר בהמה אין
מקרשים בהם את האשה אף כל הקרשים
אין מקרשים בהם את האשה . מחלפה
שיטתיה דרבי יורה בר פזי תמן הוא אמר
בין חי בין שחוט. והכא הוא אמר חי ולא
שחוט. תמן בשם גרמיה. והכא בשם רבי
יהושע בן לוי. אפילו תימר כאן וכאן בשם
גרמית . במקרש בחי ובראוי ליפול לו .
ולאחר שחיטה מאי טעמא דרבי יהושע בן
לוי ובשרם יהיה לך כחזה התנופה ומאי
טעמא דרבי יורה בן פזי יהיה לך אפילו
לאחר שחיטה . מה מקיים רבי יהושע בן
לוי יהיה לך. ריבה לו הוייה אחרת שיהא
נאכל לשני ימים ולילה אחר . מתניתא
דלא כרבי יוסי דתני מחללים מעשר שני
על אסימון דברי רבי דוסא וחכמים
אוסרים . מה טעמא דרבי דוסא וצררת
הכסף דבר שהוא נצרר מחבירו ויש לו
צורה ויוצא על גב צורתו. רבי יוסי בשם
רבי יוחנן דברי רבי יוסי מחללים מעשר
על ליטרא של כסף אילו אמר בכסף הוינ
אסרין כשם שאמר כסף כך אמר זהב .
אילו אמר כסף הוינן אסרין להוציא שבר
קערות ותמחויין הוי מהן ליטרא של כסף
על אסימון . הכל מורים שאין מחללים
אותו על המעות הנתונות לאוליר הדא
דתימר כדרך שהם יפים אצל האוליר .
אבל כדרך שהם יפים על התורמוסר
מחלל . מטבע שנפסל והמלכות מקבלתו
רבי יוסי בשם רבי יונתן באסימון . רבי
חייה בשם רבי יונתן במטבע של מלכים
הראשונים ניסר אם היה יוצא על גב

nus valeat pruta. Maxime, si dicat, ut det: Dicit R. Chinna: Hoc intelligitur, quando non æquivaleat prutæ ab suo principio: At si æquivalet prutæ ab initio, dicet illi, ut det. Rabi Jehuda bar Pazi nomine R. Jehosua ben Levi: Vivum, at non mactatum. Ibi legimus: Si desponset partim ex sanctitatibus sanctitatum, & partim ex sanctitatibus levibus; non desponsatur. Dicit R. Jehuda ben Pazi: R. Jehuda docet: Omne sanctum ex primogenito. Sicut primogenito desponsant fœminam, ita pariter sanctitatibus desponsant fœminam: R. Meir docet: Omnes sanctitates ex decima animantis. Sicut decima animalis non desponsant fœminam, ita pariter omnibus sanctitatibus non desponsant fœminam. Diversa est sententia Rabi Jehuda bar Pazi: Ibi dictum est: Tam vivam, quam mactatam; & hic tu dicis; Vivum, at non mactatum: Ibi suo nomine, & hic nomine Rabi Jehosua ben Levi: Vel si tam hic quam illic dicas suo nomine: In sanctuario de vivo, & de illo, quod sit conveniens ut illi cedat & post mactationem, quænam est ratio R. Jehosua ben Levi? *Et caro eorum erit tibi sicut pectus ventilationis:* Et quænam est ratio R. Jodan ben Pazi? *Erit tibi*: Vel post mactationem: Quomodo explicat R. Jehosua ben Levi: *Erit tibi?* Includit aliam essentiam, ut comedatur duobus diebus, & una nocte. Misna non est juxta mentem R. Jose, qui docet: Profanant decimam secundam moneta non signata; verba Rabi Dosa; & sapientes prohibent; Quænam est ratio R. Dosa? *Et colligabis argentum*. Res quæ ab altera colligatur, & sit illi figura, & impendatur cum sua figura: Rabi Jose nomine R. Jochanan; ex verbis R. Jose: Profanant decimam pro libra argenti: Si non dictum esset: *argentum*; Nos diceremus; sicut dictum est argentum, ita pariter dictum est aurum; si non dictum esset argentum, nos diceremus ad excludendum fragmenta ollarum, & catinorum, ex quibus confici posset libra argenti pro moneta non signata. Omnes consentiunt, quod non profanent nummis datis nummulario: Quod dicis intelligitur quando sint convenientes nummulario; at quando sint convenientes trapezitæ, profanatur; moneta si aboleatur, & regnum accipiat, R. Jose nomine R. Jochanan erit sicut moneta non signata. R. Chijah nomine R. Jonathan; Moneta priorum regum; Dicendum est, si impendatur propter ejus figuram, profanatur, si minus, non profanatur:

צורתו מחלל. ואם לאו אינו מחלל. מטבע
שמרד בנון כן כוזיבא אינו מחלל . היו לו
מעות של סכנה אתא עובדא קומי רבי
אימי אמר יוליך הנייה לים המלח . היו
לו מעות של ריסנגים רבי יעקב בר זבדי
בשם רבי אבהו מחללם כדרך שהם יפים
אצל התורמוסר . ביקש להוציאם מחללם
כדרך שהוא מחלל עליהם. תני אין מחללין
אותו לא על המעות שהם בבבל ולא על
המעות שבבבל כן לא על המעות שכן
בבבל בעומד בבבל . ולא על המעות
שבבבל כן בעומד כן היו לו מעות מבבל
לבבל והוא עומד כאן נימר אם היתה דרך
פתוחה מחלל ואם לאו אינו מחלל וטבבו
כן . אמר רבי אבין כל המטביעות היו
יוצאות בירושלם מפני כן על שם יפה נוף
משוש כל הארץ . יכול אם היו לו מעות
כהר המלך ובקצרה מחללם עליהם. תלמוד
לומר וצרתה הכסף בידך . מהו בידך
ברשותך . רבי יונה בעי נפל כיסו לבור
ובו מאה ריבוא והיה יכול להוציא חמשים
ריבוא להעלותם אותם חמשים ריבוא כמי
שהם ברשותו.

הלכה ג תני בן בג בג אומר
ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך . תני
לוקח הוא אדם פרה מפני עורה וצאן
מפני גיזתה ויין מפני קנקנו . אמר רבי
זעירא הדא דתימא כשהיה המוכר הדיוט.
אבל אם היה המוכר אומן נעשה כמוכר
זה כפני עצמו וזה כפני עצמו . אמר רבי
זעירה מתניתא אמרה כן כדי יין מתומות
מקום שדרכם לימכר כתומות יצא קנקן
לחולים. אמר רבי מנא ומנה כמה דתימר
תמן אם היה המוכר אומן נעשה כמוכר
זה בפני עצמו וזה בפני עצמו. חיהל של
תמרים . פטולייא של תמרים יצאו לחולין.
קופות של תמרים אית תניי תני יצאו
ואית תניי תני לא יצאו. אמר רב חסדא
מאן דאמר יצאו דרוסות . ומאן דאמר לא
יצאו בשאינן דרוסות . החמר עד שלא
החמיץ אינו נקח בכסף מעשר ופוסל את
המקוה . משהחמיץ נקח בכסף מעשר
ואינו פוסל את המקוה . מתניתא דרבי

Moneta rebellis, ſicut fuit Coziba, non profanatur; Si ſibi fuerint nummi periculi; allatum fuit factum coram Rabi [...]mme dixit: Projiciatur utilitas in mare ſalſum: Si ſibi fuerint nummi ſignati, Rabi Jacob bar Zebedai nomine Rabi Abau; profanantur quales ſunt; convenientes trapezitæ: Si velit impendere, profanabit quales ſint, illis profanabit. Traditio: Illam non profanant nummis, qui ſint Babylone, neque nummis, qui ſint Babylone, hic, neque nummis a Babylone ad Babylonem, & ibi ille conſiſtat; neque nummis qui ſunt Babylone, & hic ille conſiſtat; ſi illi ſint nummi a Babylone ad Babylonem, & ille bic conſiſtat: Dicemus ſi ſit via aperta, profanabit, ſi minus non profanabit. Aqui ita definitum eſt. Dicit R. Abin: Omnes monetæ expenduntur Hieroſolymæ; quia crederem ſi haberet nummos in monte regio, & in Kazera, quod poſſit illis profanare? Idcirco dictum eſt: *Et colligabis argentum in manu tua*. In poteſtate tua: R. Jona quæſivit. Si ceciderit ejus marſupium in ciſternam, in quo ſint centum myriades, & ipſe poſſit educere quinquaginta myriades; poterit impendere has quinquaginta myriades perinde at eſſent in ſua poteſtate.

Conſtitutio III. Traditio: Ben Bagbag dicit: *Et dabis argentum pro omni, quod deſideraveris anima tua:* Traditio: Poterit homo emere vaccam propter ejus pellem, & ovem propter ejus vellus, & vinum propter ejus cantharum. Dicit R. Zehera: Quod dicis, intelligitur, quando vendit idiota; at ſi vendat artifex, conſideratur perinde ac vendat hoc ſeorſim, & illud ſeorſim. Dicit R. Zehera: Miſna ita dicit: Si cantharos vini clauſos in loco, ubi ſolent vendi clauſi, canthari fiunt profani. Dicit R. Mena, & Mena; Quod ibi dicis; Si feram vendat artifex, reputatur perinde ac vendat hanc ſeorſim, & illam ſeorſim; & ſimiliter ſi illam emat artifex, reputatur perinde ac emat hanc ſeorſim, & illam ſeorſim. Caniſtrum dactylorum, ſportula dactylorum fiunt profana; Sportæ dactylorum, eſt qui docet, quod fiant profanæ, & eſt qui docet, quod non fiant profanæ: Dicit R. Chaſda, Qui dicit, quod fiant profanæ; intelligit, quando ſint compreſſæ; Qui dicit, quod non fiant profanæ, intelligit, quando non ſint compreſſæ: Lora, antequam aceſcat, non emitur argento decimæ, & polluit lavacrum; at poſtquam acuerit, emitur argento decimæ, & non polluit lavacrum: Miſna Rabi

יורה דתנינן תמן המחמר ונתן מים במירה ומצא כדי מידתו פטור. ורבי יורה מחייב. אמר רבי אבהו זימנין אמר לה בשם רבי לעזר וזימנין אמר לה בשם רבי יוסי בי רבי חנינה והוא שהחמיץ . אמר רבי יוסי דברי הכל היא שכן אפילו מי מלח ניקחין בכסף מעשר . אמר רבי לעזר לא קנה מעשר . רבי יוסי בשם רבי יוחנן בהמת מעשר שני בירושלם כרבי מאיר פטורה מן הבכורה כרבי יהודה חייבת בבכורה . רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא ילדה בכור אימוריו מהו שיקרבו לגבי מזבח ולא חל מעשר שני על אימורין ולא נמצא מבריחו מן האכילה אמר ליה ובי הלוקח בשר בהמה לבשר תאוה לא חל מעשר שני על אימוריה ולא נמצא מבריחה מן האכילה. אמר ליה בלקיחתה פקעה ממנה קדושת מעשר . אמר רבי יוסי ואנן לא הוינן אמרין כן אלא לא התירה התורה ליקח בכסף מעשר אלא שלמים בלבד. מה נפקת מביניהון וולדה בכור והקדשת שלמים מאן דאמר לא התירה התורה לקח בכסף מעשר אלא שלמים בלבד קריבה מאן דאמר בלקיחתה פקעה ממנה קדושת מעשר אינה קריבה . אמר רבי יוסי הא כל אילין מילייא אנן אמרין ומתניתא מסייעא לרבי זעירא לא יביא פחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני מה בין חטים ומה בין מעות . אלא בלקיחתה פקעה ממנה קדושת מעשר : אמר רבי חיננא קומי רבי מנא ויביא מן החיטים התרומה לכהן והשאר לבעלים מפני מה אינו מביא. אמר ליה הנע עצמך שנשפך הדם לא נפסל הלחם . אמר רבי יוחנן גזרו על נקיבה בעלת מום מפני וולדה. גזרו על זכר בעל מום מפני נקיבה בעלת מום. ואמרין בשם רבי יוחנן אפילו תמימה גזירה . בראשונה היו אומרים לוקחים בהמה לבשר תאוה והיו מבריחים אותו מעל גבי המזבח חזרו לומר לא יקחו

bi Jehuda: Etenim ibi tegimus; Si lora acuerit, & immiserit aquam juxta mensuram, & inveniat juxta suam mensuram, absolvitur: Et R. obligat: Dicit R. Abau: Aliquando dicit nomine R. Eliefer, & aliquando dicit nomine Rabi Jose discipuli R. Chanina; dummodo acescat: Dicit R. Jose: Ex omnium consensu est, quod etiam aquæ salis emantur argento decimæ. Dicit R. Eliefer: Non acquirit decima: Dicit R. Jose: in priori nos dicimus: Si emat bestiam in carnem desiderii, necessario apprehenditur nomen pacificis: Nonne nos dicimus? Num forte hinc est, quod dicit R. Eliefer: Non acquisivit decima? R. Jose nomine R. Jochanan: Bestia decimæ secundæ Hierosolymis juxta mentem R. Meir, absolvitur a primogenitura; juxta mentem R. Jehuda obligatur ad primogenituram. R. Hieremias quæsivit coram Rabi Zehera: Si pariat primogenitum, quid erit? Num ejus adipes offerentur super altare? Nonne cadit decima secunda super ejus adipes? Nonne deprehendetur, quod effugiat a comestione? Respondit illi. Num si emat carnem bestiæ in carnem desiderii, non cadet decima secunda in ejus adipes, & non deprehendetur, quod effugiat a comestione? Respondit illi. In ejus emtione ab ea removetur sanctitas decimæ. Dicit Rabi Jose: At nos non ita dicimus; at non permittit lex, ut emantur argento decimæ nisi pacifica duntaxat: Quid educitur ex utroque? Proles primogeniti, & sanctitas pacificorum; Qui dicit: Non permittit lex, ut emantur argento decimæ nisi pacifica duntaxat; offeretur; Qui dicit, quod in ejus emtione removeatur ab ea sanctitas decimæ, non offeretur: Dicit R. Jose: Ecce hæc omnia nos dicimus: Atqui Misna favet τῷ R. Zehera: Non adducetur ex tritico decimæ secundæ, sed ex nummis decimæ secundæ. Quodnam est discrimen inter triticum, & nummos? Nisi quod in ejus emtione removeatur ab ea sanctitas decimæ. Dixit R. Chinna coram R. Mena: Adducet ex tritico separationis sacerdoti, & reliquum erit dominis; Cur non adducet? Respondit illi: Attende; si effundatur sanguis, non sanatur panis. Dixit illi R. Jochanan: Decreverunt de fœmina vitiata propter prolem. Decreverunt de masculo vitiato propter fœminam vitiatam, & dixerunt nomine R. Jochanan; vel de perfecta decreverunt: Prius dixerunt: Emunt bestiam in carnem desiderii, & removerunt eam ab altari; Iterum dixerunt:
Non

אפילו חיה אפילו עופות כהדא דתני אחד
שביעית ואחד מעשר שני מחליפין אותו
על נקיבה בעלת מום ועל שאר בהמה
חיה ועוף בין חיים בין שחוטים דברי רבי
מאיר. וחכמים אוסרים אין מחללים אלא
על השחוטים בלבד רבי ירמיה בשם רבי
שמואל בר רב יצחק גזרו אותם שלא
ירעו אותם עדרים. קם רבי ירמיה
עם רבי זעירא. אמר ליה עד כדון רבי
שמואל בר רב יצחק קיים ואתון חליין
בית מרטוטיכין. והאמר בשם רבי יוחנן
אפילו תמימה גזירה. דילמא דלא
איתאמרת אלא על השביעית: אשכח תני
על השביעית.

הלכה ד תמן תנינן אין לוקחים
עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי
שביעית ואם לקח יאכל כנגדו. והכא את
אמר הכין. רבי יונה אמר איחפלגון רבי
חייה בר יוסף ושמואל. חד אמר כאן דרך
מכירה כאן דרך חילול. וחורנה אמר כאן
כשהמוכר קיים. וכאן שהלך לו המוכר.
ולא ידענא מן אמר דא ומאן אמר דא.
מן מה דאמר רבי יוסי בשם שמואל נקנה
המקח הרי הוא דאמר כאן דרך מכירה
וכאן דרך חילול. מתניתא דרבי עקיבא
דלא כרבי ישמעאל. רבי ישמעאל דרש
ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך כלל.
בבקר ובצאן וביין ובשכר פרט ובכל אשר
תאוה נפשך הרי כלל אחר. כלל ופרט
וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט. לומר
לך מה הפרט מפורש דבר שהוא וולד
וולדות הארץ. אף אין לי אלא דבר שהוא
וולד וולדות הארץ. רבי עקיבה מפרש
מה הפרט מפורש דבר שהיא פרי וולד
פירי ומכשירי פרי. אף אין לי אלא דבר
שהוא פרי וולד פרי ומכשירי פרי. מה
נפיק מן ביניהון דגים וחגבים כמהין
ופטריות כרבי עקיבא ניקחין בכסף מעשר
אמר רבי חגיי מתניתא אמרה כן שאין
מחללים מעות על הפירות בריחוק מקום.
אמרה קומיה רבי אבינא וקלסיה. אמרה
קומי רבי ירמיה וקנתריה. והתנינן מעות
בירושלם ופירות במדינה. שנייא היא

Non emunt vel ſeram, vel volucres; juxta illud quod traditur: Tam fructus anni ſeptimi, quam decimam ſecundam commutant cum fœmina vitiata, & cum reliquis beſtiis, ſeris, & volucribus, tam vivis, quam mactatis; Verba Rabi Meir: Et ſapientes dicunt: Non profanant niſi ſuper mactatis duntaxat: Rabi Jeremia nomine Rabi Samuelis bar R. Iſaach: Decreverunt, ne paſcerent gregatim: Surrexit R. Hieremia cum R. Zehera; dixit illi: Hactenus R. Samuel bar R. Iſaach confirmavit; & vos dependetis ab eo cum tremore? Et dixit nomine R. Jochanan: Vel de perfecta decreverunt: Num non dixit niſi de anno ſeptimo? Deprehenditur, quod doceat de anno ſeptimo.

Conſtitutio IV. Ibi legimus; Non emunt ſervos, & ſundos, & beſtiam immundam pretio fructuum anni ſeptimi, & ſi emat, comedet juxta ea. Et hic tu ita dicis: R. Jona dicit: Diſſentiunt R. Chijah bar Joſeph, & Samuel: Alter dicit: Hic intelligitur juxta emtionem, & ibi juxta profanationem: Et alter dicit: Hic intelligitur; quando venditor conſervat, & ibi quando, cedit illi venditor: At ignoramus quis hoc, & quis illud dicat: Intelligitur ex eo quod dicit R. Joſe nomine Samuelis: Acquiritur emtio. Ecce ille dicit; hic juxta venditionem, & ibi juxta profanationem. Miſna R. Akiba non eſt juxta mentem R. Samuelis: R. Samuel exponit: *Et dabis argentum pro omni, quod deſideraverit anima tua*. Generale. *Pro bobus, & ovibus, vino, & ſicera*. Particulare: *Quæ deſideraverit anima tua:* Ecce alterum generale; Generale & particulare & generale, tu non potes differere niſi juxta particulare: Tibi dicit: Quid particulare definit? Rem quæ ſit proles & progenies terræ; ita pariter ego non probo niſi rem, quæ ſit proles & progenies terræ. Rabi Akiba exponit: Quid particulare definit? Rem, quæ fructificet, & ſit proles fructus, & diſponat fructus; Ita pariter ego non probo niſi rem, quæ fructificet, & ſit proles fructus, & diſponat fructus: Quid eruitur ex illis? Piſces, & locuſtæ, ſungi, & boleti, juxta mentem Rabi Akiba emantur argenti decimæ. Dicit Rabi Hagai: Miſna ita dicit: Non profanant nummos ſuper fructibus in loco longinquo. Dixit coram illo R. Abina: Et eum laudavit. Dixit coram R. Hieremia: Et eum reprehendit. Atqui legimus: Si fuerint nummi Hieroſolymæ, & fructus in provincia: Diverſum eſt,

quia

שהיה אחר מקום . כר נפק רבי חגיי אשכח תני מעות ופירות בירושלם מעורת ופירות במדינה . אמר אין הוה שמיע רבי ירמיה הדא מילתא יאות קנטרי . בעא מחזיר ביה . אמר ליה רבי זעירא לא תחזור בך דאמר רבי לעזר דרבי מאיר ורבנין בדמאי . הא בודאי לא . מן דאמר רבי לעזר דרבי מאיר היא הדא אמרה היא דמאי הוא ודאי . רבי זבידא הוה יתיב מתני לבריה הרוצה לחלל מעות על הפירות בזמן הזה בין אילו בין אילו קדשו כדברי בית שמאי. בית הלל אומרים מעות כמות שהם ופירות כמות שהם עבר רבי קריספא אמר ליה לא תנייתה כן אלא פירות על המעות. הא מעות על הפירות דברי הכל לא קדשו . והתנינן אין מקדש ירקבו . תיפתר שהקדישם בשעת המקדש וחרב המקדש . תני בן ביבי ונתת את הכסף בריחוק מקום אתה פודהו . בקירוב מקום אין את פודהו . ונתת הכסף בקירוב מקום אתה מחללו ואי את מחללו בריחוק מקום . רבי יוסי בשם שמואל נקנה המקח רבי יוסי בן חנינה בי פירה . אמר רבי הילא מן מה דתנינן יאכל כנגדם הדא אמרה קדשו . אמר רבי יוסי מביון שמשך נקנה המקח מכאן ואילך מקח אחר הוא אמר רבי יודן צריך לחזור ולהקדישו שהוא סבור לומר שמא קידשו ולא קידשו .

פרק שני

א מעשר שני ניתן לאכילה ולשתייה ולסיכה לאכל דבר שדרכו לאכל ולסוך דבר שדרכו לסוך . לא יסוך יין ותומץ . אבל סך הוא את השמן . אין מפטמים שמן של מעשר שני ואין לוקחין ברמיו מעשר שני שמן מפוטם . אבל מפטם הוא את היין . נתן בתוכו דבש ותבלין והשביח השבח לפי חשבון . דגים שנתבשלו עם הקפלוטות של מעשר שני והשביתו השבח לפי חשבון . עיסה של מעשר שני שאפייה והשביחה לשני. זה

quia eſt alius locus: Quum egreſſus eſſet R. Hagai invenit nummos & fructus Hieroſolymæ, nummos & fructus in provincia, dixit: Non intellexit Rabi Hieremia; Hanc rem recte irriſerunt: voluit repetere: Dixit illi R. Zehera: Ne repetas: Etenim dicit R. Elieſer, quod hæc ſit ſententia R. Meir & ſapientum in re dubia, at non in re certo indecimata. Quod dicit R. Elieſer, ſententia R. Meir eſt; hoc dicit; ſive ſit res dubia, ſive res certo indecimata: Rabi Zabida dedit dona filio ſuo; ſi velit profanare nummos ſuper fructibus hoc tempore, ſive illi, ſive iſti ſanctificantur juxta verba ſcholæ Schammai; Schola Hillel dicit; Nummi quales ſunt, & fructus quales ſunt: Pertranſiens Rabi Karispha dixit illi: Non ita eſt traditio; At fructus ſuper nummis: At nummi ſuper fructibus omnium conſenſu non ſanctificantur. Atqui legimus, ſi non fuerit ſanctuarium, putreſcent; Poteſt exponi quod fuerint ſanctificati tempore ſanctuarii, & deinde dirutum ſit ſanctuarium: Docet ben Bibi: *Et dabis argentum*. In loco longinquo tu redimes; in loco proximo tu non redimes: *Et dabis argentum:* In loco proximo tu profanabis, at non profanabis in loco remoto. R. Joſe nomine Samuelis. Acquiſita emtio: R. Joſe ben Chanina: Quando redimit. Dicit R. Ela: Ex eo quod legimus: Comedet juxta illa; Hoc dicit; ſanctificati ſunt: Dicit R. Joſe; poſtquam attraxit, acquiſita eſt emtio; hinc & ulterius una eſt emtio. Dicit R. Jodan: Iterum debet ſanctificare; quia putat dicendum fieri poſſe, ut fuerint, & non fuerint ſanctificati.

CAPUT II.

I. Decima ſecunda datur in cibum, in potum, & in unctionem, ad comedendum, quod ſolet comedi, ad ungendum eo, quo ſolent ungere: Non unget vino, neque aceto; at unget oleo; Non condiunt oleum decimæ ſecundæ, neque emunt pretio decimæ ſecundæ oleum conditum; at poterit condire vinum; ſi in illud indiderit mel, & condimenta, & fiat melius, iſta melioratio erit juxta computum. Piſces ſi cocti fuerint cum porro decimæ ſecundæ, & meliores facti ſint, iſta melioratio erit juxta computum; Si maſſa decimæ ſecundæ cocta, & melior facta fuerit, iſta melioratio pertinet ad decimas ſecundas: Hæc eſt regula generalis; Si ejus melioratio cognoſcatur, melioratio erit juxta computum; ſi vero

הכלל כל ששבחו ניכר השבח לפי חשבון' וכל שאין שבחו ניכר השבח לשני.

ב רבי שמעון אומר אין סכין שמן של מעשר שני בירושלם . וחכמים מתירים . אמרו לו לרבי שמעון היקל בתרומה חמורה לא נקל במעשר שני הקל אמר להם מה לא היקל בתרומה חמורה מקום שהיקל בכרשינין ובתלתן נקל במעשר שני הקל מקום שלא היקל בכרשינין ובתלתן.

ג תלתן של מעשר שני תיאכל צמחונים ושל תרומה בית שמאי אומרים כל מעשיה בטהרה חוץ מחפיפתה. ובית הלל אומרים כל מעשיה בטומאה חוץ משרייתה.

ד כרשיני מעשר שני יאכלו צמחונים ונכנסים לירושלם ויוצאים. נטמאו רבי טרפון אומר יתפררו לעסיות. וחכמים אומרים יפדו . ושל תרומה בית שמאי אומרים שורין ושפין בטהרה ומאכילין בטומאה. ובית הלל אומרים שורין בטהרה ושפין ומאכילין בטומאה . שמי אומר יאכלו צריד. רבי עקיבה אומר כל מעשיהן בטומאה.

ה מעות חולים ומעות מעשר שני שנתפזרו מה שליקט ליקט למעשר שני עד שישלים והשאר חולים . אם בלל וחפן לפי חשבון . זה הכלל המתלקטין למעשר שני והנבללים לפי חשבון.

ו סלע של מעשר שני ושל חולין שנתערבו מביא בסלע מעות ואומר סלע של מעשר שני בכל מקום שהיא מחוללת על המעות האלו ובורר את היפה שבהם ומחללם עליה מפני שאמרו מחללים כסף על נחושת מדוחק לא שיקיים כן אלא חוזר ומחללם על הכסף.

ז בית שמאי אומרים לא יעשה אדם את סלעיו דינרי זהב . ובית הלל מתירין . אמר רבי עקיבה אני עשיתי לרבן גמליאל ורבי יהושע את כספם דינרי זהב.

ח הפורט סלע ממעות מעשר שני בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות

ro ejus melioratio non cognoſcatur, melioratio pertinebit ad decimas ſecundas.

II. R. Simeon dicit: Non ungunt oleo decimæ ſecundæ Hieroſolymis; & ſapientes permittunt. Dixerunt R. Simeoni. Si allevandum eſt in ſeparatione, quæ eſt gravis, non erit allevandum in decima ſecunda, quæ eſt levis? Reſpondit illis: Quid? Si allevandum ſit in ſeparatione, quæ eſt gravis, in loco ubi allevatur in viciis & in fœno Græco, an non etiam allevandum erit in decima ſecunda, quæ eſt levis, in loco ubi non allevatur in viciis, & in fœno Græco?

III. Fœnum Græcum comeditur virens, at ſeparationis, ſchola Schammai dicit, omnia opera ejus fiant cum puritate, excepta fricatione: Schola Hillel dicit: Omnia opera ejus fiant cum immundirie, excepta humectatione.

IV. Viciæ decimæ ſecundæ comeduntur virentes, & ingrediuntur Hieruſalem, & egrediuntur. Si polluantur, R. Tarphon dicit, dividantur in maſſas. Et ſapiente dicunt: Redimantur; & viciæ ſeparationis, ſchola Schammai dicit, humectantur, & franguntur cum puritate, & comeduntur in immunditie; & ſchola Hillel dicit: Humectantur in puritate, & franguntur & comeduntur in immunditie. Schammai dicit: Comeduntur ſiccæ: R. Akiba dicit: Omnia earum opera fiunt in immunditie.

V. Si nummi profani, & nummi decimæ ſecundæ fuerint diſperſi, quod colliget, colliget pro decima ſecunda, donec compleverit, & reliquum erit profanum; ſi miſcuerit, & pugillo ceperit, fiat juxta computum: Hæc eſt regula generalis: Qui collecti fuerint, erunt pro decima ſecunda, & commixti juxta computum.

VI. Si ſiclus decimæ ſecundæ & ſiclus profani miſceantur, adducet ex ſiclo nummos, & dicet: Siclus decimæ ſecundæ in quocunque loco ſit, profanetur ſuper his nummis; & ſeliget eorum optimum, & profanabit ſuper illo, quia dixerunt: Profanant argentum ſuper ære ex neceſſitate; non quod ita confirmetur; at iterum illud profanabit ſuper argento.

VII. Schola Schammai dicit: Non faciet homo ſiclos ſuos denarios aureos; & ſchola Hillel permittit. Dicit Rabi Akiba: Ego feci Raban Gamalieli, & R. Jehoſuæ argentum eorum denarios aureos.

VIII. Si commutet ſiclum cum nummis decimæ ſecundæ, ſchola Schammai dicit totum ſiclum commutare debet cum

iſtis

ובית הלל אומרים בשקל בכסף ובשקל מעות. רבי מאיר אומר אין מחללים בכסף ופירות על בכסף. וחכמים מתירים.

ט הפורט סלע של מעשר שני בירושלם בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות ובית הלל אומרים בשקל בכסף ובשקל מעות. הדנים לפני חכמים אומרים בשלשה דינרי בכסף ובדינר מעות. רבי עקיבה אומר בשלשה דינרי בכסף ובדינר מעות. רבי עקיבה אומר בשלשה דינרים בכסף וברביעית. רבי טרפון אומר ארבע אספרו בכסף שמי אומר יניחנה בחנות ויאכל כנגדה.

י מי שהיו מקצת בניו טמאים ומקצת בניו טהורים מניח את הסלע ואומר מה שהטהורים שותים סלע זו מחוללת עליו. נמצאו טמאים וטהורים שותים מכר אחר.

סליק פירקא

הלכה א מעשר שני ניתן לאכילה כו'. ניתן לאכילה שכתוב בו אכילה. לשתייה שהשתייה בכלל אכילה מנין שהשתייה בכלל אכילה. רבי יונה שמע לה מן הדא על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם לא יאכל דם. מה נן קיימין אם בדם שקרש והתני דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה אלא כי נן קיימין במות שהוא והתורה קראת אותו אכילה. והא תני המחה את החלב ונמעו. הקפה את הדם ואכלו הרי זה חייב. מה עבר לה רבי יונה אינו לא אוכל לטמא טומאת אוכלים ולא משקה לטמא טומאת משקין. חזר רבי יונה ושמעה מן הכא ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך. מה נן קיימין אם בנותן טעם יין בתבשיל. והלא הטעם כפנם הוא. רבנין דקיסרין אמרין תיפתר באילין אורזנייה ובמזזינייה כל הטפל לאכילה באכילה. רבי יוסי שמע לה מן הכא שבועה שלא אוכל ואכל ושתה חייב שתים. חברייא אמרין אינו חייב אלא אחת. אמר לון רבי יוסי אמרין דבתרא שבועה שלא אוכל ואשתה ואכל ושתה חייב אילו מי שהיו לפניו שני ככרים ואמר שבועה שלא אוכל ככר זו וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ככר זו

istis nummis; & schola Hillel dicit; Siclo argenteo, & siclo nummorum: R. Meir dicit: Non profanant argentum & fructus super argento; & sapientes permittunt.

IX. Si commutet siclum decimæ secundæ Hierosolymis, schola Schammai dicit; Omnis siclus nummorum fit; & schola Hillel dicit: Siclus argenteus & siclus nummorum. Qui judicarunt coram sapientibus, dixerunt: Tres denarii argentei, & denarius nummorum. Rabi Akiba dicit: Tribus denariis argenteis, & quarta parte nummorum. R. Tarphon dicit; quatuor asperis argenteis. Same dicit: Relinquet eum in taberna, & comedet juxta quantitatem ejus.

X. Si ei sit pars filiorum immundorum, & pars mundorum, deponet siclum, & dicet: Quod mundi bibent, hic siclus pro illo profanetur: Deprehendetur quod mundi & immundi bibant ex eodem canthato.

Finis capitis.

COnstitutio I. Decima secunda datur in cibum, quia de ea scriptus est cibus: In potum; quia potus comprehenditur in cibo; unde probatur quod potus comprehendatur in cibo? R. Jona ex hoc textu probat: *Idcirco dixi filiis Israel; Omnis anima ex vobis non comedet sanguinem*. Quomodo nos explicabimus? Si de sanguine coagulato, sanguis coagulatus non comeditur neque bibitur: At nos explicabimus de illo sicut est: Et lex illum appellat cibum. Atqui extat traditio: Si liquefaciat adipem & absorbeat, si coagulet sanguinem, & comedat, tenetur. Quomodo explicat Rabi Jona? Non de cibo, qui polluat immunditie ciborum, neque de potu, qui polluat immunditie liquorum: Iterum R. Jona probat ex hoc textu: *Et dabis argentum pro omni, quod desideraverit anima tua*. Quomodo nos explicabimus? Si de eo quod præbeat saporem, vinum erit sicut decoctum; Atqui sapor fit deterior: Sapientes Cæsarienses: Potest exponi de istis oryzis, & sycomoris; Quod adhæret cibo est sicut cibus. R. Jose hinc probat: Juramentum, quod non comedam; si comedat & bibat, bis tenetur: Socii dicunt: Non tenetur nisi semel. Respondit illis R. Jose: Infra dicunt: Iuramentum quod non comedam, & non bibam; si comedat & bibat, bis tenetur. Si in ejus conspectu fuerint duo frusta, & dicat: Juramentum quod non comedam hoc fru-

stum;

שמא אינו חייב שתים . רבי חנניה כשם רבי פנחס שמע לה מן הכא שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראויין לאכילה ושתה משקים שאינן ראויין לשתייה פטור הא אם שתה משקים שראויין לשתייה חייב לא בשבועה שלא אוכל ניחא . במתניתא דנן אמרין שבועה שלא אוכל . ברם כרבנין דאינון אמרין שבועה שלא אוכל ושלא אשתה . רבי חיננא שמע לה מן הדא אכל ושתה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת. רבי אבא מרי שמע לה מן הכא לא אכלתי באוני ממנו אלא שתיתי . ניחא כמאן דאמר שבועה שלא אוכל ושתה . ברם כמאן דאמר שבועת שלא אשתה ואכל שתייה בכלל אכילה : ואין אכילה בכלל שתייה . אית רבעי משמע מן הדא לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך ויצהריך . התירוש זה היין. ויצהריך זו סיכה . והתורה קראה אותו אכילה . ואינו מחוור אין תימר במחוור הוא ילקו עליו חוץ לחומה . אמר רבי יוסי בן חנינה אין לוקין חוץ לחומה . אלא על מעשר שני טהור שנכנס לירושלם ויצא מנין שאינו מחוור בהדא דתני בשבת בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג אסור . בתשעה באב ובתענית ציבור בסיכה שהיא של תענוג אסור ושאינה של תענוג מותר . והתני שוות סיכה לשתייה לאיסור ולתשלומין אבל לא לעונש . ביום הכיפורים לאיסור אבל לא לעונש . והתני לא יחללו להביא את הסך ואת השותה. אמר רבי יוחנן לית כאן סך . אמר רבי אבא מרי ואין לית כאן סך לית כן שותה דלכן דבר שהיא בא משני לוין מצטרף . מנין שהוא מחוור כעשה . רבי לעזר בשם רבי סימיי לא נתתי ממנו למת מה נן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין דבר שהוא אסור לחי .

stum; atque iterum dicat: Juramentum quod non comedam hoc frustum; fieri potest ut non teneatur nisi semel. Rabi Chananjah nomine R. Pinchas hinc probat: Juramentum quod non comedam: Si comedat cibos, qui non sunt cibo convenientes, & bibat liquores, qui non sint potui convenientes, absolvitur: Ecce si bibat liquores potui convenientes, tenetur, non propter juramentum quod non comedam; recte: In Misna nos dicimus: Juramentum, quod non comedam: Jam juxta mentem sapientum, nos diximus; Juramentum quod non *comedam, & non bibam. R. Chinna hinc probat: Si comedat & bibat in una ignorantia, non tenetur nisi semel. R. Aba Mari hinc probat: *Non comedi in luctu meo ex ea*: at bibi. Recte juxta mentem illius qui dicit: Juramentum; quod non comedam: & bibat: Jam juxta mentem illius qui dicit: Juramentum quod non bibam; & comedat: potus comprehenditur in cibo, at cibus non comprehenditur in potu: Si velis, potest probari ex hoc textu. *Non poteris comedere in portis tuis decimam tritici tui, musti tui, & olei tui: Musti tui*, hoc est vinum: *Et olei tui*; hæc est unctio: At lex hanc vocat cibum. At non est manifestum; si dicas esse manifestum; Vapulabunt, si efferant extra murum. Dicit R. Jose ben Chanina; Non vapulant extra murum, nisi propter decimam secundam mundam, quæ ingressa Hierosolymam educatur: Unde probatur non esse manifestum? Juxta illud quod traditur: In Sabbatho sive sit unctio voluptuosa, sive non sit voluptuosa, permittitur. In die expiationum, unctio sive sit sive non sit voluptuosa, prohibetur. Nona die Ab, & in jejunio coetus, unctio si sit voluptuosa, prohibetur, si non sit voluptuosa, permittitur. Atqui extat traditio: Æquiparatur unctio potui ad prohibendum, & ad rependendum, at non ad puniendum. In die expiationum ad prohibendum, ad non ad puniendum: Atqui extat traditio: *Non profanabunt*. Ad includendum ungentem, & bibentem: Dicit R. Jochanan: Hic non comprehenditur ungens. Dicit R. Aba Mari; Hic non comprehenditur ungens, neque bibens; certum est: res quæ adducitur ex duobus cognominibus, coalescet: Unde probatur manifestum esse præceptum affirmativum? R. Eliezer nomine R. Simai probat ex hoc textu: *Non dedi ex ea mortuo:* Quomodo nos explicabimus? Si ut illi adducantur arca, & involucra, est res quæ vetita est vivo; vivo est vetita,

לחי הוא אסור לא כל שכן למת. איזהוא
דבר שהוא מותר לחי ואסור למת הוי
אומר זו סיכה . כיצד לאכול דבר שדרכו
לאכול אין מחייבין אותו לא פת שעיפשה
ולא קנוכת ירק ולא תבשיל שעיברה צורתו
וכן הוא אם ביקש לאכול תרדין חיין או
לכוס חיטין חיות אין שומעין לו . כיצד
לשתות דבר שדרכו לשתות אין מחייבין
אותו לשתות לא אניגרון ולא אכסיגרון
ולא יין בשמרים. החושש בשיניו לא יהא
מגמע חומץ ופולט . אבל מגמע בהם
ובולע ומטבל כל צורכו ואינו נמנע.
החושש בגרונו לא יערערנו בשמן אבל
נותן הוא שמן הרבה לתוך אנזגורין ונומע.
לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את
השמן . החושש את ראשו או שעלו לו
חטטין סך שמן ולא יסוך יין וחומץ . יין
של מעשר שני שפיטמו אסיר לסוך בו .
שמן של מעשר שני שפיטמו מותר לסוך
בו. מה בין זה לזה. זה דרכו לכן . וזה
אין דרכו לכן . רבי יודי בעי שמן של
מעשר שני שנסרח . אמר רבי מנה מכיון
שנסרח פקעה ממנו קדושתו . מה צריכא
ליה שביעית אף על פי שנסרח בקדושתו
הוא . שמעון בר בא בשם רבי חנינא זה
שהוא לוחש נותן שמן על גבי ראשו ולוחש.
ובלבד שלא יתן לא ביד ולא בכלי . רבי
יעקב בר אידי רבי יוחנן בשם רבי ינאי
נותן בין ביד בין בכלי. מה ביניהון מאיסה
מאן דאמר נותן בין ביד בין בכלי מאוס
היא. מאן דאמר נותן שמן על גבי ראשו
ולוחש אינו מאוס . אמר רבי יונה מעשר
שני ביניהון. מאן דאמר נותן בין ביד בין
בכלי מעשר שני אסור . מאן דאמר נותן
שמן על גבי ראשו ולוחש מעשר שני
מותר. אמר רבי יוסי וכי כל שהוא מותר
בשבת מותר במעשר שני וכל שאסור
בשבת אסור במעשר שני . והתני מדיחה
היא אשה בנה ביין מפני הזיעה. בתרומה
אסור. היא תרומה היא מעשר שני. מהו
כדון ובלבד שלא יעשה בשבת כדרך
שעושה בחול. דגים שנתבשלו בקפלוטות

ta, nonne multo magis mortuo? Quid est quod sit licitum vivo, & vetitum mortuo? Dicendum est, quod sit unctio: Quomodo ad comedendum, quod solet comedi? illum non obligant, ut comedat panem, qui mucuerit, neque abscissiones oleris, neque decoctum, cujus forma immutata fuerit: Et similiter si velit comedere blita cruda, aut contundere frumenta tonda illi non auscultant. Quomodo ad bibendum, quod solet bibi? Illum non obligant ad bibendum decoctum cum herbis, & vino aquæ immixto, & colocynthidas, neque vinum cum fœcibus: Si sibi doleant dentes, non absorberit acetum, ut evomat; sed deglutiet, & sorbebit, quantum sit opus; & non cessabit; si sibi doleat guttur, non poterit gargarizare oleum, at indet multum olei in guttur, & sorbebit: Non unget vino & aceto, at unget oleo: Si doleat sibi caput aut adscendant ulcera, unget oleo, at non unget vino, & aceto; Vinum decimæ secundæ si condiant, non licet illo ungere; Si oleum decimæ secundæ condiant, licet illo se ungere. Quodnam est discrimen inter hoc & illud? Hujus iste est usus; at illius iste non est usus. R, Jehuda quæsivit si oleum decimæ secundæ fœteat; Respondit Rabi Mena; Quando fœteat, movetur ab eo ejus sanctitas: Quid necesse est? Licet oleum anni septimi fœteat, tamen manet in sua sanctitate: Simeon bar Ba nomine R. Chanina: Qui mussitat, indit oleum capiti suo, & mussitat; Dummodo non det manu, neque vase. R. Jacob bar Idi, R. Jochanan nomine R. Inai; poterit dare tam manu quam vase: Quodnam inter ea est discrimen? Fœtor; Qui dicit: Poterit dare tam manu quam vase, nausea est; Qui dicit: Tradet oleum capiti suo, & mussitabit: non est nausea. Dicit Rabi Jona: In decima secunda dissentiunt: Qui dicit: Poterit dare tam manu quam vase; in decima secunda est vetitum; Qui dicit: Poterit indere oleum in caput suum, & mussitare, in decima secunda est licitum: Dicit R. Jose: Num quod est licitum in Sabbatho, erit licitum in decima secunda, & quod est vetitum in Sabbatho, erit vetitum in decima secunda? Atqui extat traditio: Poterit mulier lavare filium suum vino propter sudorem; In separatione est vetitum; Sive sit separatio, sive sit decima secunda. Quid hactenus? Dummodo ne faciat in Sabbatho, sicut facere solet in die profano. Si pisces coquantur cum porris capitatis decimæ secundæ,

של מעשר שני והשביחו השבח לפי השבון אמר רב הושעיא דרבי יודה היא . דתנינן רבי יודה מתיר בצחנה שאינו אלא ליטול את הזוהמה . רבנין דקיסרין בעיין והיא דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין משערין כילו בצל כילו קפלוט דלא כרבי יודה . מודה רבי יודה בבצל של הקדש . מודי רבי יודה בבצל של עבודה זרה . אמר רבי יוחנן כל שיש בו הותיר מדה השבח לפי חשבון . וכל שאין בו הותיר מדה השבח לשני . רבי שמעון בן לקיש אמר כל שטעמו שבחו ניכר השבח לפי חשבון . וכל שאין טעם שבחו ניכר השבח לשני. מתניתא פליגא על רבי יוחנן עיסת של מעשר שני שאפייה פרת והשביחת השבח לשני . פתר לה בשאין טעם שבחו ניכר . מתניתא פליגא על רבי יוחנן דגים שנתבשלו עם הקפלוטות של מעשר שני והשביחו השבח לפי חשבון . רבי יוסי בשם רבי הושעיה תיפתר שבישל שניהם כאחת . רבי יונה בשם רב הושעיה בעי הגע עצמך שבישל זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ועירבן . כלום יש ברגים אלא טעם קפלוטות ובקפלוטות אלא טעם דגים. מתניתא פליגא על רבי יוחנן האשה ששאלה מחבירתה תבלים ומים ומלח לעיסתה הרי אלו ברגלי שתיהם . אמר רבי בא תהומים עשו למידת הדין תדע לך שהוא כן דתמן אמרין בשם רב חסדא ולא ידעינן אם מן שמיעה אם מן מתניתא אפילו עצים סברנן מימר עצים אין בהם ממש . מתניתין פליגא על רבי שמעון בן לקיש תבשיל של מעשר שני שתיבלו בתבלים של חולים השבח לשני פתר לה בשאין טעם שבחו ניכר והתני תבשיל של חולים שתיבלו בתבלים של מעשר שני לא יצא מעשר שני מידי פריונו . על דעתיה דרבי יוחנן והוא שיהא שם הותיר מדה . על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש והוא שיהא טעם שבחו ניכר.

הלכה ב סה היקילו בתרומה

& meliores fiant, melioratio erit juxta computum. Dicit R. Oſajah; Hæc ſententia eſt R. Jehuda; etenim legimus: R. Jehuda permittit in ſalſamento quod non inſerviat ad auferendum inquinamentum: Sapientes Cæſarienſes quæſieruut: Et hoc eſt quod dicit R. Abau nomine R. Jochanan: Quæ ſunt vetita, decimant ſicut cepas, & ſicut porrum capitatum, quod non eſt juxta mentem R. Jehuda. Conſentit R. Jehuda in cepa ſanctitatis; Conſentit R. Jehuda in cepa Idololatriæ: Dicit R. Jochanan; In quo ſit permiſſio, ejus menſura ſit melior juxta computum; at in quo non ſit permiſſio, ejus menſura melioratur pro decima ſecunda. Rabi Simeon ben Lakiſch dicit: Quando ejus ſapor ſit melior, cognoſcitur, quod melioratio fiat juxta computum, & quando ejus ſapor non ſit melior, cognoſcitur, quod melioratio fiat pro decima ſecunda: Miſna contraria eſt τῷ R. Jochanan: Paſta decimæ ſecundæ ſi coquatur in panem, & fiat melior, melioratio fiet pro decima ſecunda: Exponitur, quando ſapior non fiat melior, quod cognoſcatur: Miſna contraria eſt τῷ R. Jochanan: Si piſces coquantur cum porris capitatis decimæ ſecundæ, & meliores fiant, melioratio erit juxta computum. R. Joſe nomiae R. Oſajah: Poteſt exponi, quod ambo ſimul coquantur. Rabi Jona nomine R. Oſajah quæſivit; Si putas, quod iſti coquantur ſeorſim, & illa ſeorſim, & miſceantur, fortaſſe non erit in piſcibus niſi ſapor porrorum capitatorum, & in porris capitatis non erit niſi ſapor piſcium. Miſna contraria eſt τῷ R. Jochanan. Si fœmina petat a ſua ſocia condimenta & aquas, & ſalem pro maſſa, hæc erunt ſicut pedes utriuſque: Dicit R. Ba: Terminos facient juxta hanc menſuram; Scito quod ita ſit: Etenim ibi dicunt nomine R. Chaſda; At ignoramus utrum ſit ex traditione, an ex Miſna; vel de lignis dicendum putamus: In lignis nihil eſt certi: Miſna contraria R. Simeoni ben Lakiſch: Decoctum decimæ ſecundæ ſi condiatur condimentis profani, melioratio erit pro decima ſecunda: Exponitur, quando melioratio ſaporis cognoſcitur: Atqui extat traditio: Si decoctum profani condiatur condimentis decimæ ſecundæ, non abſolvitur decima ſecunda a redemtione. Ex mente Rabi Jochanan dummodo ibi ſit reſiduum in menſura, ex mente Rabi Simeonis ben Lakiſch; dummodo ſapor meliorationis cognoſcatur.

Conſtitutio II. Cur allevandum in ſepa-

pa-

כהדא דתני כך הוא בהם שמן של תרומה וסביא בן ביתו של ישראל ומענלו על גבי מיעיו ואינו חושש . אמר רבי יוחנן כאן השיבו רברי סופרים לרברי תורה.

הלכה ג כיני מתניתא מותרת להיאכל צמחונין מה ביניהון אמר רבי יונה שולה ביניהון . בית שמאי אומרים שולה בידים טהורות . ובית הלל אומרים שולה בידים טמאות . תני זו דברי רבי מאיר . אבל דברי רבי יהודה אומר בית שמאי אומרים כל מעשיה בטהרה חוץ מחפיפתה ובית הלל אומרים כל מעשיה בטומאה חוץ משליתה מה ביניהון אמר רבי מתניה מנינה ביניהון , בית שמאי אומרים סונג בידים טהורות . ובית הלל אומרים סונג בידים טמאות.

הלכה ד כדי לעשות עיסה ולחזור כדי לעשות ולחזור.

הלכה ה מתניתא דרבן שמעון בן גמליאל אף הפירות נכנסים ויוצאים דברי הכל היא . הכא קל הוא שהיקלו בכרשינין ובלבד בעיסה של כרשינין ובלבד עיסה של מעשר שני . רבי גוריון בשם רבי יוסי בן חנינא דברי רבי טרפון אין פורים את הקרשים לחאכילם לכלבים אמר רבי יונה נראו רברים הראוי לאוכל אדם אין פורים אותו לאכול בהמה . ושאינו ראוי לאכול אדם פורים אותו לאכול בהמה. רבי יצחק בר אלישיב בעי נטמאו בנבולים לא יפרו שאין פודין את הקרשים להאכילם לכלבים . אמר רבי יונה והם נוטי נוטומי.

הלכה ו אמר רבי זעירה כר, לשכר שני שמא יאברו השאר . ויהיו אילו שבידו תפוסין על השני אמר רבי זעירא וצריך להתנות ולומר אם אלו שלמטן שני יהיו אלה שבידי תפוסין עליהם . אמר רבי יונה והוא שליקט מכאן ומכאן אבל אם ליקט על אומן בבולל וחופן הוא . רבי יוסי בשם רבי פריה רבי יונה בשם חזקיה אין בלילה אלא ביין ושמן בלבד . רבי יוחנן אמר ער בזתים הנבללים. מתניתא פליגא על רבי יוחנן אם בלל וחפן לפי חשבון

paratione? Etenim extat traditio: Poterit se ungere oleo separationis, & adducere domesticum Israelitam, & involvere super ventre suo, & non erit sollicitus: Dicit R. Jochanan: Hic verba scribarum respondent verbis legis.

Constitutio III. Ita se habet Misna. Licet comedere virentes. Quænam est tractione est controversia. Schola Schammai inter illos dissensio? Dicit R. Jona: De extractione est controversia. Schola Schammai dicit: Extractio manibus mundis; & schola Hillel dicit: Extractio manibus immundis: Hæc traditio ex verbis Rabi Meir; at ex verbis R. Jehuda dicit; Schola Schammai dicit: Cuncta opera ejus fiant in puritate excepta fricatione: Et schola Hillel dicit: Cuncta opera ejus fiant in immunditie excepta extractione. Quænam est differentia inter eos: Dicit Rabi Matania: In dissolutione est controversia inter eos: Schola Schammai dicit: Dissolvet manibus puris, & schola Hillel dicit: Dissolvet manibus impuris.

Constitutio IV. Ut faciat massam, & restituat, ut faciat, & restituat.

Constitutio V. Misna Raban Simeonis ben Gamaliel; Vel fructus ut inferantur, & efferantur, ex omnium consensu est: Hic allevat, quia allevant in viciis, dummodo in massa viciarum, dummodo sit massa decimæ secundæ. Rabi Gorion nomine R. Jose ben Chanina; ex verbis Rabi Tarphon non redimunt sanctitates, ut dent eas comedendas canibus. Dixit R. Jona: Res quæ sunt convenientes cibo hominis, non redimunt ut pascant bestiam; & quæ non sunt convenientes cibo hominis, redimunt, ut pascant bestiam. R. Isaach bar Eliasib quæsivit, si polluantur inter micas, non redimunt, quia non redimunt sanctitates, ut eas dent comedendas canibus: Dicit R. Jona: Argumentum validissimum.

Constitutio VI. Dicit R. Zehera: Ut lucretur decimam secundam; fieri potest ut perdatur reliquum; dummodo quos habet in manu sua comprehendantur in decima secunda; Dicit R. Zehera: Et necesse est, ut paciscatur dicens; Si inferiores sint decimæ secundæ, quos habeo in mea manu, comprehendantur in illis: Dicit R. Jona: Dummodo hinc inde colligat; at si colligat cum artificio, quasi miscens & pugillans videbitur. R. Jose nomine R. Pedia, R. Jona nomine Ezechia; Non est commixtio nisi in vino, & in oleo duntaxat: R. Jochanan dicit: vel in olivis fiunt commixtiones. Misna contraria est R. Jochanan; si misceat, & pugillet jux-

פתר לה עד כזתים המתלקטים למעשר
שני והנבללים לפי חשבון . רבי יוסי בי
רבי בון בשם רבי הונא סלקת מתניתא
הנבללים והתפנין לפי חשבון.

הלכה ז תני בן עזאי אומר שתים
רבי זעירא אמר מה בחלמה בר ייבל
לעולא בר ישמעאל קופרת שמינה . למחר
אתא שאל ליה . אמר ליה למה שתים .
אמר ליה מתוך שאת אומר לו כן הוא
רותק עצמו ופורה אותה . חזקיה אמר
כשהוא מחללה עושה אותה כרעה . וכשהוא
מחלל עליה עושה אותה כיפה . והא תנינן
בורר את היפה שבהם ומחללם עליה .
ויבור את הרעה ויעשה אותה כיפה . אמר
רבי יונה אני אומר היא היתה מעשר שני
מכל מקום לא יצאת לחולים . אמר רבי
יונה לא יתכוין לעשות חולים ברורים הרע
לך שהוא כן דתנינן לא שיקיים כן אלא
חוזר ומחללו על הכסף . רבי חגי אמר
קומי רבי זעירא מנחם בשם רבי יוחנן כל
שאמרו כדמאי מחללים כוראי מחללים
אותו מרוחק . והתנינן מחללים כסף על
נחושת מרוחק . הא כסף על כסף לא . רבי
בא בר כהן אמר קומי רבי יונה רבי אחא
בשם רבי יוחנן כל שאמרו כדמאי מחללין
בוראי עבר וחיללו מחולל . רבי יודן בן
פזי רבי שמעון בר בא בשם רבי יוחנן כל
שאמרו כדמאי מחללים בוראי עבר וחיללן
מחוללים . תני רבי לעזר בי רבי שמעון
אומר שם שמחללים כסף על נחשת שכן
מחללים זהב על הכסף . אמר לו רבי מפני
מה מחללים כסף על נחשת שכן מחללים
כסף על הזהב . ויחללו זהב על הכסף .
אין מחללים זהב על נחושת . אמר לו
רבי לעזר בי רבי שמעון שכן מעשר שני
של זהב מחללים אותו על המעות שבירושלם
מדברי שניהם מחללים כסף על כסף ואין
מחללים כסף על נחשת .

הלכה ח אמר רבי יוחנן לא
אמרו בית שמאי אלא בסוף . אבל בתחלה
אוף בית שמאי מודיי . מה טעמא דבית
שמאי כסף ולא זהב . ואימא כסף ולא
נחושת . והתנינן הפורט סלע ממעות

juxta computum; Exponit: Vel in olivis fiunt collectiones pro decima secunda, & commiscentur juxta computum: R. Jose discipulus R. Bon nomine Rabi Huna: Desinit Misna: Commisceatur & pugilletur juxta computum.

Constitutio VII. Traditio: Ben Azai dicit duos: R. Zehera dicit: Quid vidit in somnio filius? Quod cibaret Ula bar Ismael carne crassa. Mane venit, ut ab eo peteret. Dixit illi: Cur duos? Respondit; quia tu sic illi dixisti: Ex necessitate redimet: Ezechia dicit: Quando profanavit, illum considerat sicut malum; & quando super illo profanat, considerat ut optimum: Atqui legimus: Seliget optimum, & super illo profanabit; & seliget malum, & considerat illum & optimum: Dicit Rabi Jona: Ego dico, quod illa erit decima secunda: Nihilominus non cedet in profana: Dicit R. Jona: Si non intendant facere profanum, seligent: Scito ita esse: Etenim legimus; non quod ita explicet sed iterum profanabit super argento: R. Hagai dixit coram R. Zehera, Menachem nomine R. Jochanan: Quod dixerunt de re dubia, profanant. De re certo indecimata, profanant ex necessitate. Atqui legimus. Profanant argentum super ære ex necessitate: At non argentum super argento. R. Ba bar Cohen dixit coram R. Jona, R. Acha nomine R. Jochanan: Quod dixerunt rem dubiam, profanant sicut rem certo indecimatam; si transgrediens profanet, sit profanatum. R. Jodan bar Pazi, R. Simeon bar Ba nomine R. Jochanan; Quod dixerunt rem dubiam profanant sicut rem certo indecimatam, si transgrediens profanet, profanetur. Traditio: R. Eliefer discipulus R. Simeonis ibi dicit, quod sicut profanant argentum super ære, multo magis possint profanare aurum super argento: Respondit illi: Cur profanant argentum super ære? Quia profanant argentum super auro; & profanant aurum super argento; non profanant aurum super ære. Dixit illi R. Eliefer discipulus R. Simeonis: Si sit decima secunda auri, profanant ipsam super nummis, qui sint Hierosolymæ: ex utriusque verbis profanant argentum super argento, at non profanant argentum super ære.

Constitutio VIII. Dicit R. Jochanan: Non dixit schola Schammai nisi in fine, at in principio vel schola Schammai consensit. Quænam est ratio scholæ Schammai? *Argentum;* at non aurum. Et dicam: *argentum* at non æs. Atqui legimus: Qui commutaverit siclum cum num-

מעשר שני . וכברנן סיסר ביני סתניתא המצרף סלע ממעות מעשר שני מאי כרון טעמא דבית שמאי היא בכף היא נחשת. רבי שמעון בן לקיש אמר בין בתחילה בין בסוף. בית שמאי פלינן. מה טעמא דבית שמאי בכף ראשון ולא בכף שני . והתנינן הפורט סלע ממעות מעשר שני וסברנן מימר ביני סתניתא המצרף סלע ממעות מעשר שני מאי כרון טעמא דבית שמאי בכף ער כרי בכף.

הלכה ט רבי שמעון בן לקיש אמר מה פלינן רבי מאיר ורבנין בפירות שאין בהם כרי בכף . אבל בפירות שיש בהם בדי בכף. אף רבנין מודיי חצי רינר בכף וחצי רינר פירות מותר רינר בכף וריגר פירות אכור . כל שכן שני רינרים בכף ושני רינרי פירות שאסור.

הלכה י אלו הם הדנים בן עזאי ובן זומא . אלו הם ההלמידים חנינה בן חכינאי ורבי אליעזר בן מתיה. עד הקרושה רבי יוסי בן המשולם ורבי שמעון בן מנסיא.

הלכה יא מה טעמא דשמי שמא ישבח ויעשה אותה חולים. מה נן קיימים אם באומר מכבר משקה מעירב הוא. ואם באומר לכשיעתה למפריעה חולי שותי אלא בי נן קיימין באומר מכבר לכשישתה בטמאים טמא מת שאין כלי חרש מיטמא מאחוריו . אבל בטמאים טומאת זיבה שהזב מיטמא בהסט לא ברא . בשאין אחר מערה . אבל אם יש אחר מערה אפילו טמאים טומאת זיבה.

פרק שלישי

א לא יאמר ארם לחבירו העל את הפירות האלו לירושלם לחלק אלא אומר לו העלם שנאכלם ושנשתם בירוש אבל נותנין זה לזה מתנת חנם.

ב אין לוקחים תרומה בכסף מעשר מפני שהוא ממעט באבילתו . ורבי שמעון מתיר . אמר להם רבי שמעון אם

nummis decimæ secundæ: Et dicendum putamus, quod ita sit Misna: Si conflet siclum ex nummis decimæ secundæ, quid judicandum erit? Ratio scholæ Schammai est; Tam argentum, quam æs. R. Simeon ben Lakisch dicit; Sive in principio, sive in fine: Schola Schammai dissentit: Quænam est ratio scholæ Schammai? Dictum est *argentum* in decima prima, at non dictum est argentum in decima secunda. Atqui legimus: Qui commutaverit siclum ex nummis decimæ secundæ; & putamus dicendum, quod ita sit Misna: Si conflet siclum ex nummis decimæ secundæ, quid erit judicandum? Ratio scholæ Schammai est, quod sit argentum; donec quantum satis sit pro argento.

Constitutio IX. R. Simeon ben Lakisch dicit: In quo dissentiunt R. Meir & sapientes? In fructibus, in quibus non sit, quantum sit satis pro argento; At in fructibus, in quibus satis sit pro argento, vel sapientes consentiunt; Si dimidius denarius fuerit ex argento, & dimidius denarius ex fructibus; erit licitum; si denarius ex argento, & denarius ex fructibus, erit vetitum: Quanto magis duo denarii argenti, & duo denarii fructuum erunt vetiti?

Constitutio X. Istæ sunt contentiones ben Azai, & ben Zoma: Isti sunt discipuli Chanina ben Chachinai, & Rabi Eliefer ben Mathia: Recedit ejus sanctitas: R. Jose ben Meshulam, & Rabi Simeon ben Menasia.

Constitutio XI. Qua de causa dicit fortasse? Fieri potest, ut melioretur, & illam faciat profanam: Quomodo nos explicabimus? De illo, qui dicat: Jam liquor commixtus est: Si dicatur: Quando bibit, & redimat, profanabit. At nos ita explicamus; si dicatur; quando bibit, polluetur immundis mortuo; quia vas testaceum non polluit ad posteriorem partem; at de pollutis immunditie fluxus, quia seminifluus polluit tactu; Nihil inservit, quando unus non infundat; at si ibi fuerit unus, qui infundat, vel polluti immunditie fluxus.

CAPUT III.

I. NON dicet homo socio suo: Defer hos fructus Hierosolymam, ut partiaris: At dicet: Defer illos, ut comedamus, & bibamus Hierosolymæ: At sibi invicem dona gratuita dare licet.

II. Non emunt separationem argento decimæ secundæ, quia diminuit ejus comestionem; & R. Simeon permittit: Dixit illis R. Simeon: Si allevat in sacri

היקל בזבחי שלמים שהוא מביאן לידי פיגול ונותר וטמא לא יקל בתרומה. אמרו לו מה לא היקל בזבחי שלמים שכן מותרים לזרים. נקל בתרומה שהיא אסורה לזרים.

ג מי שהיו לו מעות בירושלם וצרך להם ולחבירו פירות אומר לחבירו הרי המעות האלו מחוללים על פירותיך נמצא זה אוכל פירותיו בטהרה. והלה עושה צורכו במעותיו. ולא יאמר לעם הארץ אלא בדמאי.

ד פירות בירושלם ומעות במדינה אומר הרי המעות ההם מחוללים על פירות האלו. מעות בירושלם ופירות במדינה אומר הרי המעות האלו מחוללים על פירות ההם ובלבד שיעלו הפירות ויאכלו בירושלם.

ה מעות נכנסות לירושלם ויוצאות פירות נכנסין ואינן יוצאין. רבן שמעון בן גמליאל אומר אף הפירות נכנסין ויוצאין.

ו פירות שנגמרו מלאכתם ועברו בתוך ירושלם יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושלם. ושלא נגמרה מלאכתם סלי ענבים לגת. וסלי תאנים למוקצה.

ז בית שמאי אומרים מעשר שני יעלה ויאכל בירושלם. ובית הלל אומרים יפדה ויאכל בכל מקום. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי יוסי לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על פירות שלא נגמרה מלאכתם שיפדה מעשר שני שלהם ויאכל בכל מקום. ועל מה נחלקו על פירות שנגמרה מלאכתם שבית שמאי אומרים יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושלם. ובית הלל אומרים יפדה ויאכל בכל מקום. והדמאי נכנס ויוצא ונפדה׃

ח אילן שהוא עומד בפנים ונוטה לחוץ או עומד לחוץ ונוטה לפנים מכנגד החומה ולפנים כלפנים. מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ. בתי הבדים שפתחיהם לפנים וחללם לחוץ או שפתחיהם לחוץ וחללם לפנים בית שמאי אומרים הכל

crificiis pacificis, quæ adducit in ſtatum abominationis, reſidui & immundi, non allevabit in ſeparatione? Reſponderunt illi: Si allevetur in ſacrificiis pacificis, quæ licita ſunt alienis, allevabimus in ſeparatione, quæ eſt vetita alienis?

III. Siquis habeat nummos Hieroſolymæ, & iis opus habeat, & ejus ſocius habeat fructus poterit dicere ſocio ſuo: Iſti nummi profanentur ſuper tuis fructibus; deprehendetur, quod iſte comedat ejus fructus in puritate, & ille ſibi neceſſaria comparet nummis: At non ita dicet populo terræ niſi in re dubia.

IV. Si habeat fructus Hieroſolymæ & nummos in provincia; poterit dicere: Iſti nummi profanentur ſuper illis fructibus: Si habeat nummos Hieroſolymæ, & fructus in provincia, poterit dicere: Profanentur iſti nummi ſuper his fructibus, dummodo deferat fructus, & comedat Hieroſolymæ.

V. Nummi inferuntur, & efferuntur; Hieroſolymam fructus inferuntur, at non efferuntur. Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Etiam fructus inferuntur, & efferuntur.

VI. Fructus, quorum opus fuerit perfectum, ſi translati fuerint Hieroſolymam, reducet eorum decimam ſecundam, & comedet Hieroſolymæ: Si vero non fuerit perfectum eorum opus, & caniſtra uvarum pro torculari, & caniſtra ficuum pro tabulato.

VII. Schola Schammai dicit, decimam ſecundam deferet, & comedet Hieroſolymæ; & ſchola Hillel dicit: Redimet, & comedet in omni loco. Rabi Simeon ben Jehuda dicit nomine Rabi Joſe: Non diſſentiunt ſchola Schammai, & ſchola Hillel de fructibus, quorum opus non fuerit perfectum, quod redimatur eorum decima ſecunda, & comedatur in omni loco; de quo diſſentiunt? De fructibus, quorum opus fuerit perfectum: Schola Schammai dicit: Reducet eorum decimam ſecundam, & comedet Hieroſolymæ, & ſchola Hillel dicit: Redimetur, & comedetur in omni loco: Et res dubia infertur, & effertur, & redimitur.

VIII. Si planta conſiſtat intra, & extra ſe inclinet, aut ſi conſiſtat extra, & intra inclinet: e regione muri & interius habetur interius, e regione muri & exterius habetur exterius: Domus torcularium, quorum portæ fuerint interius, & earum ſpatium vacuum exterius, aut earum portæ fuerint exterius, & earum vacuum interius: Schola Schammai dicit: Omne habetur interius:

כלפנים ובית הלל אומרים מכנגד החומה ולפנים כלפנים . מכנגד החומה ולחוץ בלחוץ.

ט הלשכות בנויות בקודש ופתוחות לחול תוכן חול וגגותיהם קודש בנויות בחול ופתוחות לקודש תוכן קודש וגגותיהם חול . בנויות בקודש ובחול ופתוחות לקדש ולחול תוכן וגגותיהם מכנגד הקודש ולקודש קודש. מכנגד החול ולחול חול.

י מעשר שני שנכנס לירושלם וניטמא בין שניטמא באב הטומאה בין שניטמא בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ בית שמאי אומרים הכל יפדה ויאכל בפנים. חוץ משניטמא באב הטומאה בחוץ . ובית הלל אומרים הכל יפדה ויאכל בחוץ חוץ משניטמא בוולד הטומאה בפנים.

יא הלוקח בכסף מעשר שניטמא יפדה . רבי יהודה יקבר . אמרו לו לרבי יהודה מה אם מעשר שני עצמו שניטמא הרי זה נפדה . הלוקח בכסף מעשר שניטמא אינו דין שיפדה . אמר להם לא אם אמרתם במעשר שני עצמו שכן הוא נפדה בטהור וברחוק מקום תאמרו בלקוח מכסף מעשר שאינו נפדה בטהור ובריחוק מקום.

יב צבי שלקחו בכסף מעשר ומת יקבר על יד עורו. רבי שמעון אומר יפדה לקחו חי ושחטו ונטמא יפדה . רבי יוסי אומר יקבר. לקחו שחוט ונטמא הרי הוא לו בפירות.

יג המשאיל קנקן למעשר שני אף על פי שגפן לא קנה מעשר . זלף לתוכן סתם אף על פי שלא גפן לא קנה מעשר. משגפן קנה מעשר עד שלא גפן עולות באחד ומאה. משגפן מקדשות בכל שהם. עד שלא גפן תורם מאחת על הכל משגפן תורם מכל אחת ואחת.

יד בית שמאי אומרים מפתח

rius: Et schola Hillel dicit: E regione muri & interius, habetur interius: E regione muri & exterius, habetur exterius.

IX. Si conclavia ædificata sint in sancto, & aperta in profanum, eorum spatium vacuum erit profanum, & eorum tecta erunt sancta; si ædificata sint in profano, & aperta in sanctum, eorum spatium vacuum erit sanctum, & eorum tecta profana. Si ædificata sint in sancto & in profano, & aperta in sanctum & in profanum, eorum spatium vacuum, & eorum tecta e regione sancti & versus sanctum, erunt sancta, e regione profani & versus profanum, erunt profana.

X. Si decima secunda inferatur Hierosolymam, & polluatur, sive polluatur patre, sive filio immunditiei, sive intus sive foris, schola Schammai dicit: Omne redimetur & comedetur intus, excepto illo, quæ foris fuerit polluta patre immunditiei: & schola Hillel dicit: Omne redimetur & comedetur foris, excepto illo, quod intus fuerit pollutum filio immunditiei.

XI. Quod emitur argento decimæ secundæ pollutæ redimetur. R. Jehuda dicit: Sepelietur: Dixerunt τῷ R. Jehuda: Si ipso decima secunda, quæ polluatur, redimitur, quod emitur argento decimæ pollutæ non erit æquum ut redimatur? Respondit illis; minime: Si dixistis de ipsa secunda decima, ratio est quod redimatur pura, & in loco longinquo, dicetis de illo, quod comparatum sit argento decimæ, quod non redimitur quando est purum, & sit in loco longinquo.

XII. Capreolus, qui emtus sit argento decimæ secundæ, si moriatur, sepelietur cum pelle sua. R. Simeon dicit; redimetur; at si eum emerit vivum, & mactaverit, & deinde pollutus fuerit: R. Jose dicit: sepelietur; si vero emerit mactatum, & dein pollutus fuerit, habebitur sicut fructus.

XIII. Si commodaverit cantharos pro decima secunda, & si eos clauserit, tamen decima eos non acquisivit; Si simpliciter in eos infuderit, licet non clauserit, tamen ea non acquisivit decima; postquam eos clauserit, acquisivit decima; Antequam clauserit, adscendunt in uno & centum: Postquam eos clauserit, sanctificant quotquot fuerint; antequam eos clauserit, separabit de uno super omnes; postquam eos clauserit, separabit de singulis.

XIV. Schola Schammai dicit: Aperiet, & effundet in torcular; Schola Hil-

ומערה לנת . ובית הלל אומרים מפתח ואינו צריך לערות . במה דברים אמורים במקום שדרכם ליסכר סתומות סתומות . אבל במקום שדרכם ליסכר פתוחות לא יצא קנקן לחולין . ואם רצה להחמיר על עצמו למכור במידה יצא קנקן לחולים . רבי שמעון אומר אף האומר לחבירו חבית זו אני מוכר לך חוץ מקנקניה יצא קנקן לחולים.

סליק פירקא

הלכה א לא יאמר אדם לחבירו כו׳ . מה בין האומר שנאכלם ושנשתם לאומר לחלק . רבי זעירא בשם רבי יונתן מהלכות של עימעום היא . תמן תנינן האומר לפועל הא לך איסר זה ולקט לי ירק היום שכרו מותר . לקט לי ירק היום שכרו אסור . לקח מן הנחתום מככר בפונדיון לבשילקוט ירקות שדה אביא לך מותר . לקח ממנו כתם לא ישלם לו דמי שביעית שאין פורעים חוב מדמי שביעית. מה בין האומר לקט לי . [מה בין האומר לקט לי בו . רבי אבין בשם רבי יוסי בן חנינה מהלכות של עימעום היא . תמן תנינן שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני. מה בין האומר הלויני . מה בין האומר השאילני . רבי זעירא בשם רבי יונתן מהלכות עימעום היא . פיתן רבי יעקב בר אחא בשם רבי יונתן מהלכות של עימעום היא. אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא מהו מהלכות של עימעום היא . כך אני אומר במקום שפת ישראל מצויה כדין הוא שתהא פת גוים אסורה ועימעום עליה והתירוה. או במקום שאין פת ישראל מצויה כדין הוא שתהא פת גוים מותרת. ועימעמו עליה אסורה. אמר רבי מנא ויש עימעום לאיסור . ופת לא כתבשילי גוים היא. כך אני אומר במקום שאין תבשילי ישראל מצויין כדין הוא שיהו תבשילי

leſ dicit: Aperiet, at non eſt neceſſe ut effundat: De quo hæc dicta ſunt? De loco, ubi ſolent vendi clauſi, at ubi ſolent vendi aperti, cantharus non profanatur: Si velit ſuper ſe aggravare, ut vendat in menſura, cantharus profanatur: R. Simeon dicit: Vel ſi dicat ſocio ſuo: Dolium hoc tibi vendo, exceptis ejus cantharis; cantharus profanatur.

Finis capitis.

CONſtitutio I. Non dicet homo ſocio ſuo &c. Quod diſcrimen eſt inter illum qui dicit: Ut comedamus, & bibamus, & inter illum qui dicit: Ut dividamus? R. Zehera nomine Rabi Jochanan: Ex conſtitutionibus profundæ conſiderationis hoc eſt: Ibi legimus: Si dicat operario: Ecce tibi hoc aſſarium, & collige mihi olus hodie; ejus merces eſt permiſſa: Collige mi in eo olus hodie; ejus merces eſt vetita: Si emat a piſtore panem pondiolo; ut quando collegero olera agri tibi adducam; erit licitum. Si emat ab eo ſimpliciter; non rependet illi pretium anni ſeptimi, quia non ſolvunt debitum pretio anni ſeptimi: Quodnam eſt diſcrimen inter illum qui dicat: Collige mihi; & inter illum qui dicat: Collige mihi in eo? R. Abin nomine R. Joſe ben Chanina: Ex conſtitutionibus profundæ conſiderationis hoc eſt: Ibi legimus: Petere poterit homo a ſocio ſuo cados vini, & cados olei; dummodo ne illi dicat: Mutuare mihi. Quodnam eſt diſcrimen inter illum qui dicat: Mutuare mihi; & inter illum: Commodato mihi? R. Zehera nomine R. Jonathan: Ex conſtitutionibus profundæ conſiderationis hoc eſt: Rabi Jacob bar Acha nomine Rabi Jonathan: Præterea hoc eſt ex conſtitutionibus profundæ conſiderationis. Dicit R. Joſe: Objeci coram R. Jacob bar Acha? Quid eſt ex conſtitutionibus profundæ conſiderationis? Sic ego dico: Ubi panis Iſraelitæ invenitur juxta eam formam, qua eſt panis gentilis, eſt vetitus; & de illo profunde conſiderarunt, & permiſerunt: Aut in loco ubi panis Iſraelitæ non invenitur juxta illam formam, qua eſt panis gentilis, eſt licitus; & de eo profunde conſiderarunt, & prohibuerunt: Dicit R. Mena; Num eſt profunda conſideratio ad prohibendum? At panis non eſt in decoctis gentilium. Sic ego dico: Ubi decocta Iſraelitæ non inveniuntur juxta eam formam, qua ſunt decocta gen-

גוים מותרים ועימעמו עליהם ואסרוה ׃ אלא כן היא במקום שאין פת ישראל מצויה כרין שתהא פת גוים אסורה. ועימעמו עליה והתירוה מפני חיי נפש. רבנין דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא כדברי מי שהוא מתיר ובלבד מן הפלטור. ולא עבדינן כן . תני לא יאמר אדם לחבירו בירושלם העל חבית זו של יין ממקום למקום לחלק . אמר רבי לעזר דרבי יודה ורבי נחמיה היא. מה נן קיימין אם בהוא דאמר ליה הא לך הב לי דברי הכל אסור . הב לי ואנא יהב לך דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימין בהוא דאמר ליה הב לי בריא לי אנא יהב לך רבי יודה ורבי נחמיה אוסרים שאין ירקות שדה מצויין. ורבנין מתירין שירקות שדה מצויין . משהעלה אותם מהו שיאמר לו טול חלקך ואני חלקי. מהו שיאמר לו טול חבית של יין זו ואנו אוכלין חבית שמן שיש לי שם . אף במעשר בהמה כן. מעשר שני על ידי שמכירתו מיוחדת את אמר מותר . מעשר בהמה על ידי שאין מכירתו מיוחדת הרי את אמר אסור. לית פשיטא לך דהיא מותר . מהו שיאמר לו העל בהמה וחיה זו ואני אוכלם בשר שחוטה שיש לי שם.

הלכה ב תני שלא יבוא לידי פסול . מהו לידי פסול אמר רבי יונה שנפסל בטבול יום לאוכלו אין את יכול שהוא טמא דבר תורה . אין את יכול שהוא טהור דבר תורה . הוי שלא יבוא לידי פסול מהו ממעט באכילתו . תרומה אסורה לזרים . מעשר שני מותר לזרים. תרומה אסורה בטבול יום מעשר שני מותר בטבול יום ׃ וכשם שהוא ממעט באכילתו . כך הוא ממעט באכילתה . תרומה מותרת לאונן . מעשר שני אסור לאונן. תרומה אינה טעונה מחיצה. מעשר שני טעון מחיצה . אשכח תני מפני שהוא ממעט באכילתו ובאכילתה. תני אין לוקחין

gentilium, sunt permissa; & de illis profunde considerarunt, & prohibuerunt; At ita se res habet: Ubi panis Israelitæ non invenitur juxta eam formam, qua est panis gentiles, erit vetitus; At de eo profunde considerarunt, & permiserunt propter alimentum animæ. Sapientes Cæsarienses nomine R. Jacob bar Acha juxta verba illius qui permittit, dummodo emat a proxeneta. Nonne ita facimus? Traditio: Non dicet homo socio suo Hierosolymæ: Defer dolium hoç de loco ad locum, ut partiaris: Dicit Rabi Eliefer: Hæc est sententia Rabi Jehuda, & Rabi Nehemia. Quomodo nos explicabimus? Si juxta illum qui dicit; Ecce tibi, da mibi: Omnium consensu est vetitum. Da mihi, & ego dabo tibi; Omnium consensu est licitum. At ita nos explicamus juxta illum, qui dicit: Da mihi, & accipe pro me & ego dabo tibi: Rabi Jehuda, & R. Nehemia prohibent; quia olera agri non existunt; & sapientes permittunt, quia olera agri existunt: Postquam detulerit, quid erit si dicat: Sume partem tuam, & ego sumam partem meam? Quid erit, si illi dicat: Sume dolium vini, & nos comedemus dolium olei, quod mihi ibi est? Vel in decima animalis ita se res habet. Decimam secundam, propterea quod ejus venditio est peculiaris, tu dicis esse permissam, decimam animalis, propterea quod ejus venditio non est peculiaris, tu dicis esse vetitam: Non est mihi certum, quod sit licitum: Quid erit, si illi dicat: Refer bestiam, & feram hanc, & ego comedam de carne mactata, quæ mihi ibi est?

Constitutio II. Traditio: Ne adducatur in statum profanationis. Quid in statum profanationis? Dicit R. Jona: Si profanetur a lavando eodem die. Comedere illam non potes, quia est immunda ex verbis legis; Tu non potes, cum sit munda ex verbis legis: Si non adducatur in statum profanationis, quid erit? Diminuetur ejus comestio: Separatio vetita est alienis. Decima secunda licita est alienis: Separatio vetita est lavando eodem die; Decima secunda licita est lavando eodem die; & sicut hæc diminuitur in sua comestione, ita pariter illa diminuitur in sua comestione; Separatio licita est lugenti; decima secunda vetita est lugenti; Separatio non requirit sepimentum; decima secunda requirit sepimentum. Deprehenditur, quod doceat, ea de causa, quod diminuatur in sua comestione. Traditio: Non emunt fructus anni septimi argen-

שביעית בכסף מעשר . אמר רבי יוסי במחלוקת. אמר רבי יונה דברי הכל היא אוכלי תרומה זריזין הם . התיב רבי חנניה קומי רבי מנא והא תנינן נתערבו בבכורות רבי שמעון אומר אם חבורו כהנים יאכלו ותני עלה יאכלו כחמור שבהם . אמר ליה אוכלי פסחים בשעתן זריזין הם כאוכלי תרומה . תדע לך שהוא כן דתנינן אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו . ותנין משלשלין את הפסח לתנור עם חשיכה.

הלכה ג רבי יהושע בן לוי אומר אין מוסיפין חומש אלא על תחילת הקדישות . אמר רבי לעזר ותני כן אם בבהמה הטמאה ופדה בערכך. מה בהמה טמאה מיוחדת שהיא תחילת הקדש מוסיף חומש. אף כל שהוא תחילת הקדש מוסיף חומש . רבי שמואל בר חייה בר יהודה בשם רבי חנינה שלמים שלקחם בכסף מעשר הוממו ופדיין מוסיף חומש . רבי שמואל בר חייה בר יהודה בשם רבי חנינה שלמים שלקחן מדמי פסח הוממו ופדיין מוסיף חומש . אמר רבי יודן הדא צורכה . והדא לא צורכה . אמר רבי מנא פסח צורכה שלמים לא צורכה . שלא תאמר הואיל ופסח משתנה לשם שלמים בהקדש אחר הוא אינו מוסיף חומש. אמר רבי הונא טעמא דרבי שמעון דו אמר אין הפסח עושה תמורה . ושונה הימר בו עודהו פסח . מימר בו עודהו שלמים . אמר ליה רבי מנא ולא רמויי הוה רבי מדמי לה . רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן שלקחן שלמים בכסף מעשר הוממו ופריין עוד אינן חוזרין לכמות שהיו להיעשות שני . רבי זעירא רבי הילא תריהון בשם רבי יוסי בן חנינה. חד אמר שלמים שלקחן בכסף מעשר פקעה מהם קדושת מעשר . תרומה שלקחה בכסף מעשר לא פקעה ממנה תרומת מעשר משנה שעברת . משיבין דבר שפקעה ממנו קדושת מעשר על דבר שלא פקעה ממנו קדושת מעשר . ותרנה אמר לית הדא אמרה משיבין דבר שפקעה ממנו קדושתו

to decimæ. Dicit R. Jose: In hoc est controversia. Dicit R. Jona: Ex omnium consensu est: Qui comedunt separationem, soliciti sunt: Objecit Rabi Chananjah coram R. Mena: Atqui legimus: Si misceantur cum primogenitis, Rabi Simeon dicit, si sit societas sacerdum comedent: Atqui de hoc extat traditio: Comedunt juxta graviorem conditionem, quæ est in illis. Dixit illi: Qui comedunt Paschata in tempore suo, soliciti sunt perinde ac illi, qui comedunt separationem: Scito ita esse; etenim legimus: Non assant carnem, cepam, & ovum, nisi quantum satis sit, ut assentur. Atqui legimus: Demittunt Pascha in furnum prope tenebras.

Constitutio III. R. Jehosua ben Levi dicit: Non addunt quintam partem nisi principio sanctitatum. Dicit R. Eliefer: Atqui ita extat traditio: *Si de bestia immunda, redimes juxta æstimationem tuam.* Sicut bestia immunda est peculiaris, quæ est principium sanctitatis, additur quinta pars, ita pariter in omnibus, quæ sint principium sanctitatis, additur quinta pars. R. Samuel bar Chijah bar Jehuda nomine R. Chanina; Pacifica si emantur argento decimæ, & incidantur, & redimantur, additur quinta pars. R. Samuel bar Chijah bar Jehuda nomine R. Chanina; Pacifica quæ emantur nummis Paschatis, si incidantur & redimantur, quinta pars additur. Dicit R. Jodan: Hoc est necesse; & illud non est necesse. Dicit R. Mena: Pascha est necessarium; at pacifica non sunt necessaria; Ne dicas; quoniam Pascha mutatur in nomen pacificorum, erunt sicut una sanctitas, idcirco non addetur quinta pars. Dicit R. Huna: Ratio R. Simeonis hæc est; Dicit: Pascha non facit commutationem: Atque iterum dicit: Adhuc Pascha est: Potest etiam dici: Adhuc pacifica sunt. Dixit illi R. Mena: At non sunt similia: At Rabi assimilat. R. Ba, R. Chijah nomine R. Jochanan: Si emat pacifica argento decimæ, incidunt, & redimunt; præterea non iterum fiunt, ut sint qualia erant, ut fiant decima secunda. Rabi Zehera, Rabi Ela ambo nomine Rabi Jose ben Chanina: Alter dicit; si emat pacifica argento decimæ, recedit ab iis sanctitas decimæ; si separationem emat argento decimæ, ab ea non recedit separatio decimæ ex anno præterito. Restituunt rem, ex qua recesserit sanctitas decimæ in rem, ex qua non recesserit sanctitas decimæ: Et alter dicit: Non potest hoc dici, quod restituant rem, ex qua recesserit sancti-

tas

על דבר שלא פקעה ממנו קדושתו שהוא
אומר לו אבר עלי טבילה אחת. אבל לא
יאמר בן לעם הארץ אלא בדמאי הוא
בוראי לא שאין מוסרין ודאי לעם הארץ.

הלכה ד כדי לעשות עיסה
ולחזר. כדי לעשות עיסה ולחזור.

הלכה ה רבי שמעון בן לקיש
אמר זאת אומרת ירושלם עשו אותה
כחצר בית שמירה. מה חצר בית שמירה
טובלת אף זו טובלת. אמר רבי יונה כדין
הוא הית אפילו בתים ששם לא יטבילו
שהם של כל ישראל. אלא זאת אומרת
ירושלם עשו אותה כחצר בית שמירה
מה הצר בית שמירה תופסת אף זו
תופסת. אמר רבי הדא אמרת כדי שהוא
טבול לראשון ולשני אם התרו בו משום
שני לוקה. התיב רבי מנא והתנינן בית
שמאי אומרים יחזור מעשר שני שלהם
ויאכל בירושלם אית לך מימר על דבית
שמאי לוקה אלא חומר הוא במחיצות
אוף הכא חומר הוא במחיצות. רבי זעירה
בעי הפריש עליו שני ממקום אחר נפטר
או כבר תפשהו מחיצה. רבי יונה בעי
עשה כולו שני למקום אחר כולו נתפש או
לא נתפש אלא אחד מעשרה שיש בו.
הא כלי תאנים לאכילה וסלי ענבים
לאכילה גמר מלאכה הם.

הלכה ו אמרו בית הלל לבית
שמאי אין אתם מורים לנו בפירות שלא
נגמרה מלאכתם שיפדה מעשר שני שלהם
ויאכל בכל מקום. אף פירות שנגמרה
מלאכתם כן. אמרו להם בית שמאי לא
אם אמרתם בפירות שלא נגמרה מלאכתם
שאינו יכול להבקירן ולפוטרו מן המעשרות
תאמרו בפירות שנגמרה מלאכתם שאינו
יכיל להבקירן ולפוטרו מן המעשרות.
אמרו להם בית הלל אף פירות שנגמרה
מלאכתם יכול הוא להבקירן ולפוטרם מן
המעשרות וכי סלי תאנים וענבים לאכילה
שמא אין יכול להבקירן לפטרו מן מעשר
הרא אמר. סלי האנים לאכילה וכלי

tas decimæ, in rem, ex qua non recesserit sanctitas decimæ; etenim illi dicit: At non ita dicet populo terræ nisi in re dubia, at non in re certo indecimata; quia non tradunt rem certo indecimatam populo terræ.

Constitutio IV. Ut possit fieri massa, & restitui, ut possit fieri massa, & restitui.

Constitutio V. Rabi Simeon ben Lakisch dicit: Quod dicis Hierosolymam consideraruntt sicut atrium domus custodiæ: Sicut atrium domus custodiæ lavatur, ita pariter hoc lavatur: Dicit R. Jona: Hac ratione vel domus, ubi se non lavant, quæ sunt omnium Israelitarum: At hoc dicit: Hierusalem considerant sicut atrium domus custodiæ; sicut atrium domus custodiæ comprehendit, ita pariter hoc comprehendit. Dicit Rabi: Hoc dicit: Ut sit immersio pro prima & secunda decima; Si in eo permiserunt, propter secundam vapulat: Objicit R. Mena: Atqui legimus: Schola Schammai dicit: Restituet decimam eorum secundam, & comedet Hierosolymis: Tu potes dicere contra Scholam Schammai quod vapulat. At gravius est in sepimentis; ita pariter hoc loco gravius erit in sepimentis. R. Zehera quæsivit: Si separet super eo secundam ex loco alio, absolviturne, an comprehenditur in sepimento? R. Jona quæsivit: Si faciat totum decimam secundam pro loco uno, totum comprehenditurne an non comprehenditur nisi una ex decem partibus, quæ in illo est? Ecce canistrum ficuum pro cibo, & canistrum uvarum pro cibo, eorum opus perfectum est.

Constitutio VI. Dixit Schola Hillel scholæ Schammai. Nonne vos nobiscum consentitis in fructibus, quorum opus non fuerit perfectum, quod possit redimere decimam secundam, & comedere in omni loco? Ita poterit fieri in fructibus, quorum opus fuerit perfectum. Respondit illis schola Schammai: Minime: Si dixistis de fructibus, quorum opus non fuerit perfectum, ratio est, quia potest illos facere communes, & liberare a decimis, dicetis de fructibus, quorum opus fuerit perfectum, quos non poterit facere communes, & liberare a decimis? Respondit illis schola Hillel: Vel fructus, quorum opus perfectum fuerit, poterit facere communes, & liberare a decima: Num canistra ficuum, & uvarum sunt pro cibo? Fieri potest ut non possit facere communes, ut liberet a decima. Hoc dicit: Canistrum ficuum pro cibo, & canistrom uvarum pro cibo,

ענבים לאכילה נגמ׳ מלאכת הם . אמרו להם בית שמאי לא אם אמרתם כפירות שלא נגמרה מלאכתם שהוא יכול להוציא עליהם שני ממקום אחר. תאמרו בפירות שנגמרה מלאכתם שאינו יכוללהוציא עליהן שני ממקום אחר . הדא פשיטא שאילת אמר רבי זעירא רבי חנינא ורבי יונתן ורבי יהושע בן לוי עלו לירושלם נתמנו להם פירות ובקשו לפודתם כגבולים אמר להם חד סבא אבותן לא הון עבדין כן אלא מפקרן חוץ לחומה ופודין אותם שם. סבתא הוות סברה מיסר רואים את המחיצות כאלו עולות . ואילין רבנין הון סברין מימר אין רואים את המחיצות כאלו עולות . סבתא הוות סברה מימור כרבי ליעזר . ואילין רבנין סברין מימור כרבי יהושע . רבי פינחס המאכ לה ופדי לה רו חשש לדו ולדין . רבי יעקב בר אידי ורבי יהושע בן הלכה כדברי התלמיד אמר רבי זעירה ובלבד כפירות שהם טבולין לדמאי. הא דמי עצמו כבר תפשתו מחיצה .

הלכה ז אמר רבי לעזר לחומרין רבי יוסי בעי מהו לחומרין. אמר רבי יונה הדא דתנינן תמן כתי הבדים שפתחיהם לפנים וחללם לחוץ מכנגד החומה ולפנים כלפנים . מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ . אין שוחטים שם קדשים קלים כלפנים ולא פודים שם מעשר שני כלחוץ . אין פתחיהם לחוץ וחללם לפנים מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ מכנגד החומה ולפנים אין שוחטים שם קדשים קלים כלפנים ולא פודים שם מעשר שני כלחוץ . אמר רבי יעקב בר אחא כיני מתניתא תוכן קודש וגגותיהם חול מכנגד הקודש ולקודש כלקודש. מכנגד החול ולחול חול. בנויות בקודש ופתוחות לקודש ולחול תוכן קודש בנויות בחול ופתוחות לקודש ולחול תוכן חול . הם דאת אמר תוכן קודש אוכלים

bo, eorum opus eſt perfectum. Reſpondit illis ſchola Schammai: Minime: Si dixiſtis de fructibus, quorum opus non fuerit perfectum, ratio eſt, quia pro illis poteſt educere decimam ſecundam ex alio loco, dicetis de fructibus, quam opus fuerit perfectum, pro quibus non poteſt educere decimam ſecundam ex alio loco? Hoc certum eſt, quod hoc dicat R. Zehera; R. Chanina, & Rabi Jonathan, & R. Jehoſua ben Levi adſcendentes Hieroſolymam, ſtatuerunt fructus, & quæſierunt eos redimere in terminus; dixit illis quidam ſenex: Patres veſtri non ita faciebant; ſed faciebant eos communes extra murum, & ibi redimebunt. Iſte ſenex putat dicendum, quod conſiderentur ſepimenta quaſi adſcenſus; & iſti ſapientes putant dicendum, quod non conſiderentur ſepimenta ſicut adſcenſus: Iſte ſenex putat dicendum juxta mentem R. Elieſer, & iſti ſapientes putant dicendum juxta mentem R. Jehoſua. R. Pinchas profanavit, & redemit: Hoc moleſtum fuit huic, & illi: R. Jacob bar Idi, & R. Jehoſua ben Levi: Conſtitutio juxta verba diſcipuli: Dicit R. Zehera; Dummodo in fructibus, qui fuerint indecimati in re dubia; at ipſum pretium jam apprehendit ſepimentum.

Conſtitutio VII. Dicit R. Elieſer ad aggravandum: Quæſivit R. Joſe: Quid erit ad aggravandum? Dicit R. Jona: Hoc eſt quod ibi legimus: Domus torcularium, quorum portæ fuerint interius, & eorum ſpatium vacuum exterius, e regione muri & interius, habetur interius, e regione muri & exterius, habetur exterius: Ibi non mactant ſanctitates leves, ut habeatur interius, neque redimunt decimam ſecundam, ut habeatur exterius: Si eorum portæ fuerint exterius, & eorum ſpatium vacuum fuerit interius, e regione muri & exterius, habetur exterius, e regione muri & interius habetur interius: Ibi non mactant ſanctitates leves, ut habeatur interius, neque redimunt decimam ſecundam, ut habeatur exterius. Dicit R. Jacob bar Acha: Ita ſe habet Miſna: Eorum interius eſt ſanctum, & eorum tecta profana; e regione ſancti verſus ſanctum totum erit ſanctum, e regione profani & verſus profanum, totum erit profanum. Si ædificata fuerint in ſancto, & aperta in ſanctum, & in profanum, eorum ſpatium interius erit ſanctum: Si ædificata fuerint in profano, & aperta in ſanctum, & in profanum, eorum ſpatium interius erit profanum. Hoc eſt quod dicis. Eorum interius eſt ſanctum;

שם קדשי קדשים ושוחטים שם קדשים קלים וטמא שנכנס לשם חייב. רב יהודה בשם רב אין לוקים אלא על אורך מאה ושמנים ושבע ועל רוחב מאה ושלשים וחמש . והתני לשכה שהיא בנויה בשיווי חומת העזרה אוכלים שם קדשי קדשים ושוחטים שם קדשים קלים וטמא שנכנס לשם פטור . תיפתר כהדא תנייא דתני אמר רבי יוסי זו משנת רבי עקיבה . אבל דברי חכמים הבדילו כל הלשכות וכל הלשכות הולכים אחר פתחיהם.

הלכה ח כתיב כי לא תוכל שאתו. מה נן קיימים אם בריחוק מקום כבר כתיב כי ירבה ממך . אם בקירוב מקום כבר כתיב ונתת הכסף . תני בר קפרא אמר אב הטומאה דבר תורה. וולד הטומאה מדבריהם. רבי יוחנן אמר בין זה בין זה דבר תורה . וקשיא דבית שמאי על דרבי יוחנן דבית שמאי אומרים הכל יפדה ויאכל בפנים חוץ משניטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין וולד טומאה בחוץ ובין אב הטומאה בחוץ זה וזה דבר תורה הוא ואפילו על דברי בית הלל לא סקשיא. דבית הלל אמרין הכל יפדה ויאכל בחוץ חוץ שניטמא בוולד הטומאה בפנים . מה בין וולד הטומאה בפנים . מה בין אב הטומאה בפנים זה וזה לא דבר תורה הוא . לא הוו בה דכנין אלא על דבר קפרא. וקשיא דבר קפרא על דבית שמאי דבית שמאי אומרים הכל יפדה ויאכל בפנים חוץ משניטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין אב הטומאה לוולד הטומאה בין בחוץ בין בפנים זה וזה לא דבר תורה הוא שלא אומרים אינו מעשר שני שנכנס ויוצא. מעתה לא יפדה שלא יהו אומרים אינו מעשר שני נכנס לירושלם ונפדה . בשעה שניטמאו בפנים מחיצה תופסתו . בשעה שניטמא בחוץ אין מחיצה תופסתו. ואפילו על דבית הלל לית הוא סקשייא.

ctum; ibi comedunt ſanctitates ſanctitatum, & ibi mactant ſanctitates leves; & fieri poteſt, ſi illuc ingrediatur, quod teneatur. Rabi Jehuda nomine Rab: Non vapulant niſi propter longitudinem 187. cubitorum, & propter latitudinem 135. Atqui extat traditio: Conclave ſi ædificatum ſit æqualiter in muro atrii, ibi comedunt ſanctitates ſanctitatum, & ibi mactant ſanctitates leves, & immundus ſi illuc ingrediatur, abſolvitur. Poteſt exponi juxta hanc traditionem: Etenim extat traditio: Dicit R. Joſe: Hæc eſt Miſna R. Akiba. At ex verbis ſapientum ſepararuot omnia conclavia, & omnia conclavia iocedunt poſt eorum portam.

Conſtitutio VIII. Scriptum eſt: *Quum non potueris portare:* Quomodo nos explicabimus? Si de loci diſtaotia, jam ſcriptum eſt: *Et longior a te fuerit via*. Si de loco proximo, jam ſcriptum eſt: *Et dabis argentum*. At quid deſignat: *Quum non potueris portare?* Quum non potueris redimere. Et ſcriptum eſt: *Et dabis argentum*. Traditio: Bar Kaphra dicit: Pater immunditiei eſt ex lege, natus immunditiei ex verbis ſcribarum. R. Jochanan: Uterque ex lege: At eſt objectio ſcholæ Schammai contra Rabi Jochanan: Etenim ſchola Schamoiai dicit: Omne redimetur, & comedetur intus excepto illo, quod fuerit pollutum foris per patrem immunditiei. Quodnam eſt diſcrimen inter filium immunditiei foris, & patrem immunditiei foris? Uterque eſt ex lege; Vel contra verba ſcholæ Hillel non eſt objectio. Etenim dicit ſchola Hillel: Omne redimetur & comedetur foris, excepto illo, quod pollutum fuerit intus per filium immuoditiei: Quodnam eſt diſcrimen inter filium immunditiei intus, & patrem immunditiei intus? Uterque non eſt ex lege: Non conſentiunt in hoc ſapientes, ſed eſt objectio τῷ bar Kaphra. Atqui eſt objectio bar Kaphra contra ſcholam Schammai; etenim ſchola Schammai dicit: Omoe redimetur, & comedetur intus, excepto illo, quod foris pollutum fuerit per patrem immunditiei: Quodnam eſt diſcrimen inter patrem immunditiei & filium immunditiei ſive foris, ſive intus? Uterque non eſt ex lege, ut oon dicant; Ecce decima ſecuoda infertur, & effertur. Hinc non redimetur; ne dicant: Ecce decima ſecunda allata eſt Hieroſolymam & redemta eſt; quando intus polluitur, ſepimentum illam comprehendit; quando foris polluitur, ſepimentum illam non comprehendit: Vel ſcholæ Hillel non eſt objectio:

רבית הלל אומרים הכל יפדה ויאכל בחוץ
חוץ משניטמא בולד הטומאה בפנים . מה
בין ולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ זרה
והח לא מדבריהם הוא . בשהכניסם על
מנת שלא תתפשנו מחיצה . אמר רבי
זעירה הרא אמרה מעשר שני טהור
שהכניסו על מנת שלא תתפשנו מחיצות
אין מחיצה תופסתו . רבי יונה בעי טהור
דבר תורה ואת אמר הכין . אלא כיני
עבר ופדה פדוי . רבי יעקב דרומיא בעא
קומי רבי יוסי נטמא חוץ לירושלם ונכנס
לא יצא שלא יהו אומרים ראינו מעשר
שני נכנס לירושלם ויוצא. קול יוצא ליוצא
ואין קול יוצא לפדוי . רבי חייה בר אדא
בעא קומי רבי מנא נטמא בולד הטומאה
ופדיו וחזר וניטמא באב הטומאה . נאמר
אם היו המעות הראשונות קיימות מחלל
עליהם ואם לאו אינו מחלל עליהם ואין
לוקים לא על המעות הראשינות ולא על
המעות השניות . רבי יונה בעי אף ללוקח
כן. אמר רבי מנא מחיצה תופסת והלוקח
תופס . כשם שנאמר במחיצתה כך נאמר
בלוקח.

הלכה ט מה טעמא דרבי יודה
בכסף ראשון ולא בכסף שני . אלא מן מה
דאינון מתיבין ליה מקל וחומר הוא מותיב
לון מקל וחומר . רבי יוסי בשם רבי יוחנן
צבי עשו בקדשי בדק הבית לטעון העמדה
והערכה. רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירה
בהמה טמאה מהו שתיטען עמדה והערכה
אמר ליה אילולי דאמר רבי יוסי בשם
רבי יוחנן חיה טהורה אינה טעונה עמדה
והערכה בהמה טמאה לא. אמר רבי הילא
ותני כן ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך
מה בהמה טמאה מיוחדת ששוה שעת
פדיונה לשעת הקדישה . אף אני ארבה
את המיתה ששוה שעת פדיונה לשעת
הקדישה ומוציא את שאמר הרי זה הקדש

jeſtio: Etenim ſchola Hillel dicit: Omne redimetur, & comedetur foris, excepto illo, quod intus polluatur per filium immunditiei. Quodnam eſt diſcrimen inter patrem immunditiei, & filium immunditiei ſive foris ſive intus? Uterque non eſt ex verbis ſcribarum: Quando inſerat eo pacto, ne illud comprehendat ſepimentum. Dicit R. Zehera: Hoc dicit: Decima ſecunda munda ſi inſeratur eo pacto, ut illam non comprebendat ſepimentum, ſepimentum eam non comprehendit: R. Jona quæſivit: Munda eſt ex lege: Et tu ita dicis? At ita ſe res habet: Si tranſgrediens redimat, erit redemta. R. Jacob meridionalis quæſivit coram R. Joſe. Si polluatur extra Hieruſalem, & inſeratur, non efferetur, ne dicant: vidimus decimam ſecundam illatam Hieruſalem, & elatam: Vox educit eductum; at vox non educit redemtum. Rabi Chijah bar Ada quæſivit coram Rabi Mena: Si polluatur per filium immunditiei, & redimatur, atque iterum polluatur per patrem immunditiei: Dictum eſt: Si ſibi fuerint priores nummi exiſtentes, profanabit ſuper illis, ſi minus, non profanabit ſuper illis, at non vapulant propter nummos priores, neque propter nummos poſteriores: R. Jona v[?]it, quod etiam emtor ita ſit: Dicit Rabi Mena: Sepimentum comprehendit, & emtio comprehendit. Sicut dictum eſt de ſepimento, ita pariter dicendum eſt de emtione.

Conſtitutio IX. Quænam eſt ratio R. Jehuda? Argentum primum, at non argentum ſecundum: At ex eo, quod illi objiciunt argumento a minori ad majus, ipſe objicit argumento a minori ad majus. R. Joſe nomine R. Jochanan: Capreolum conſiderarunt in ſanctitatibus inſtaurationis domus, ut obligetur ad conſiſtentiam, & ad æſtimationem Rabi Hieremia quæſivit coram R. Zehera: Beſtia immunda num obligatur ad conſiſtentiam, & ad æſtimationem? Reſpondit illi: Hoc eſt quod dicit R. Joſe nomine R. Jochanan: Fera munda non obligatur ad conſiſtentiam & æſtimationem. At non beſtia immunda: Dicit R. Ela: Atqui extat traditio: *Si vero fuerit beſtia immunda redimet juxta æſtimationem tuam*. Sicut beſtia immunda eſt peculiaris, & æquiparatur tempus ſuæ redemtionis tempori ſuæ ſanctificationis; Ita pariter ego includam ejus mortem, ut æquiparetur tempus ſuæ redemtionis tempori ſuæ ſanctificationis; Et excludam: Siquis dicat: Ecce hic ſit ſanctus: Et moriatur; non æquiparatur

ratur

וסיתה. שלא שוות שעת פריונה לשעת הקדישה . אמר רבי יוסי מתניתה אמרה כן חמור מועלים בה ובחלבה . וחלב לאו בסיתה היא וכל שהוא טעון פדיון מועלין בו. אין תיפתרינה לשם הילכת מיתה לא יכיל דתנינן חמור אמר רבי חנינא קומי רבי מנא תיפתר כרבי שמעון דרבי שמעון אמר קרשי ברק הבית אין טעונים עמדה והערכה. אמר ליה אין כרבי שמעון למה לי חמור אפילו שאר כל בהמה.

הלכה י   אמר רבי זעירא אמרה תורה פורטיהו במקרש וכונסהו בגבולין . מה במקדש יצא קנקן לחולין. אף בגבולין נתפש קנקן מעשר . רבי חייה בשם רבי יוחנן ביני מתניתא אם עד שלא גפן קרא שם לא קנה מעשר קנקן . משנפן קרא שם קנה מעשר קנקן עד שלא גפן קרא שם עולות באחר ומאה. אם משנפן קרא שם מקרשות כל שהם . אם עד שלא גפן קרא שם תורם מכל אחד ואחד . במה דברים אמורים בשל יין אבל בשל שמן בין עד שלא נפן בין שנפן לא קנה מעשר קנקן . בין עד שלא גפן בין משנפן עולות באחר ומאה. בין עד שלא נפן בין שגפן תורם מאחר על הכל.

הלכה יא   אמר רבי חנניה וקשיא על רבית שמאי מה בינה לחמשה שקים בגורן אלו חמשה שקים בגורן שמא אין תורמים ומעשרים מזה על זה. רבי יהושע בן לוי אמר על הראשונה הושברה . רבי בא אמר על השנייה אם רוב רביעית חולים יש לי בחבית זו יצא קנקן לחולין. רבי חייה בשם רבי יוחנן מתניתא אמרה בן רבי שמעון אומר אף האומר לחבירו חבית זו אני מוכר לך חוץ מקנקנה יצא קנקן לחולים.

ratur tempus ſuæ redemtioois tempori ſuæ ſanctificationis: Dicit R. Joſe; Miſna ita dicit: In aſino prævaricantur, & in ejus lacte: At lac non eſt ejus mors: & quod debeat redimi, in eo prævaricantur. Si velis exponere, eo pacto ut adducatur ad mortem: Non potes: Etenim legimus aſinum: Dixit Rabi Chanina coram R. Mena: Poteſt expooi juxta mentem R. Simeonis: Eteoim R. Simeon dicit: Sanctitates inſtaurationis domus oon obligantur ad conſiſtentiam, neque ad æſtimatiooem. Reſpondit illi. Si ſit juxta mentem Rabi Simeonis, quorſum aſinus? vel reliqua omoia animalia.

Conſtitutio X. Dicit R. Zehera: Dicit lex: Liberat in ſanctuario, & iotroducit in termiois: Sicut in ſanctuario cantharus profanatur, ita pariter in terminis apprehendit caotharos decima: R. Chijah nomine R. Jocbanan: Ita ſe habet Miſna. Si priuſquam eos clauſerit, eos nomioe inſignierit, non acquiret decima cantharos: Si poſtquam clauſerit, eos nomine inſignierit, acquirit decima cantharos: Si priuſquam clauſerit, nomine inſignierit, adſcendunt in uoo & centum; ſi poſtquam eos clauſerit, nomine ioſignierit, ſanctificantur quotquot illi fuerint: Si priuſquam eos clauſerit, nomine inſignierit, ſeparabit ex uno pro omnibus; ſi poſtquam eos clauſerit, nomine inſignierit, ſeparabit ex ſingulis. De quo hæc dicta ſunt? De cantharis vini, at de cantharis olei, tam antequam clauſerit, quam poſtquam clauſerit, non acquiſivit decima cantharos: Tam antequam clauſerit, quam poſtquam clauſerit, adſcendunt in uno & centum: Tam antequam clauſerit, quam poſtquam clauſerit, ſeparabit ex ono pro omnibus.

Conſtitutio XI. Dicit R. Chananjah: Atqui eſt objectio contra ſcholam Schammai. Quid inter illum & quinque ſaccos in area? Iſti ſunt quinque ſacci in area; fieri poteſt ut non ſeparent & deciment ex hoc pro illo. R. Jehoſua ben Levi dicit: In primum reſtituet. Rabi Ba dicit: Super ſecundum, ſi major pars quadrantis profani ſit mihi io hoc dolio, cantharus profanetur. Rabi Chijah nomine R. Jochaoan: Miſna ita dicit. R. Simeon dicit: Vel ſi dicat ſocio ſuo; Dolium hoc ego tibi vendam, excepto hoc cantharo: Cantharus profanatur.

פרק רביעי

א הטוליך פירות מעשר שני ממקום היוקר למקום הזול או ממקום הזול למקום היוקר פודיהו בשער מקומו. המביא פירות מן הגורן לעיר כדי יין מן הגת לעיר השבח לשני ויציאה מביתו.

ב פודים מעשר שני בשער הזול כמות שהחנוני לוקח לא כמות שהוא מוכר במות שהשולחני פורט לא כמורת שהוא מצרף. אין פורים מעשר שני אבסרה את שדמיו ידועים נפדה על פי אחר ואת שאין דמיו ידועין נפדה על פי שלשה. בנן היין שקיסם ופירות שהרקיבו ומעות שהחליאו.

ג בעל הבית אומר בסלע. ואחר אומר בסלע בעל הבית קודם מפני שהוא מוסיף חומש. בעל הבית אומר בסלע. ואחר אומר בסלע ואיסר. את של סלע ואיסר קודם מפני שהוא מוסיף על הקרן. הפודה מעשר שני שלו מוסיף עליו חמישיתו בין שהוא שלו בין שניתן לו מתנה.

ד מעריםין על מעשר שני כיצד אומר אדם לחבירו לבנו ולבתו הגדולים לעבדו ולשפחתו העבריה. הילך מעות האלו ופדה לך את מעשר זה. אבל לא יאמר לו כן לבנו ולבתו הקטנים לעבדו ולשפחתו הכנענים מפני שידם בידו.

ה היה עומד בגורן ואין בידו מעות אומר לחבירו הרי הפירות האלו נתונים לך מתנה וחוזר ואומר לו הרי הם מחוללים על מעות שבבית.

ו משך ממנו מעשר בסלע ולא הספיק לפדותו עד שעמד בשתים נותן לו סלע ומשתכר בסלע ומעשר שני שלו. משך ממנו מעשר בשתים ולא הספיק לפדותו עד שעמד בסלע נותן לו סלע מחוליו וסלע של מעשר שני שלו. אם היה עם הארץ נותן לו מדמיו.

ז הפודה מעשר שני ולא קרא שם רבי יוסי אומר דיו. רבי יהודה אומר צריך לפרש. היה מדבר עם האשה על עיסקי גיטה וקידושיה. נתן לה קידושיה ולא פירש רבי יוסי אומר דיו ורבי יהודה אומר צריך לפרש.

CAPUT IV.

I. SI deferat fructus decimæ secundæ de loco caro ad locum vilem, aut de loco vili ad locum carum, redimet eos juxta pretium loci: Si deferat fructus ex area in civitatem, si cados vini ex torculari in civitatem, lucrum cedit decimæ secundæ, at impensæ fient ex domo sua.

II. Redimuot decimam secundam pretio vili, uti tabernarius emit, oon uti vendit, ut nummularius recipit, sed non ut conflat. Non redimunt decimam secundam æstimatione ex æquu; cujus pretium ootum est, redimet dicto unius, cujus vero pretium est ignotum, redimet dicto trium, uti vinum acidum, & fructus, qui putruerint, & nommi, qui rubigioem contraxerint.

III. Si paterfamilias dixerit pro siclo; & alter dixerit pro siclo: Paterfamilias præfertur, quia addit quiotam partem. Si paterfamilias dixerit siclo; & alius dixerit siclo & assario: Qui dixerit siclo, & assario præfertur, quia addit super sortem: Siquis redimat suam decimam secundam, addet ejus quintam partem, sive sua fuerit, sive sibi dono data fuerit.

IV. Callide agunt io decima secunda. Quomodo? Siquis dicat socio suo, & filio, & filiæ suæ majorenoibus, & servo & ancillæ suæ Hebræis: Ecce tibi isti nummi, & redime tibi hanc decimam. At non ita dicet, & filio, & filiæ suæ minorennibus, neque servo, & ancillæ suæ Chananæis; quia eorum manus est ut manus sua.

V. Si consistat in area, & non sint in ejus manu nummi, dicet socio suo. Ecce isti fructus tibi dono dati sunt; atque iterum illi dicet. Ecce isti profanentur super nummis, qui sunt domi.

VI. Si attraxerit de illo decimam pro siclo, & antequam redemerit, valuerit duos; dabit illi siclum, & lucrabitur siclum, & decima secunda erit sua. Si attraxerit ab illo decimam duubus siclis, & priusquam redemerit valuerit siclum, dabit illi siclum de suo profano, & siclum dat de decima secuoda: Si fuerit populus terræ, dabit de ejus pretio.

VII. Si redemerit decimam secundam, & illam nomioe non insignierit, R. Jose dicit: Satis est: R. Jehuda dicit: Debet declarare. Siquis loquantur cum muliere de negotio libelli repudii, & sponsalium, & det illi spoosalia; & non declaret; R. Jose dicit: Satis est: Et R. Jehuda dicit: Debet declarare.

VIII.

ח הסניח איסר ואכל עליו חציו והלך למקום אחר והרי הוא יוצא בפונדיון אוכל עליו עוד איסר. הסניח בפונדיון ואכל עליו חציו וחלך למקום אחר והרי הוא יוצא באיסר אוכל עליו עוד פלג. הסניח איסר של מעשר שני אוכל עליו אחד עשר איסר. ואחד מסאה באיסר. בית שמאי אומרים הכל עשרה ובית הלל אומרים בוראי אחד עשר ובדמאי עשרה.

ט כל המעות הנמצאים הרי אלו חולים ואפילו דינרי זהב עם הכסף ועם המעות מצא בתוכם חרש וכתוב עליו מעשר הרי זה מעשר.

י המוציא כלי וכתוב עליו קרבן רבי יהודה אומר אם היה של חרש הוא חולים ומה שבתוכו קרבן ואם היה של מתכת הוא קרבן שבתוכו חולים. אמרו לו אין דרך בני אדם להיות כונסים חולים בקרבן.

יא המוציא כלי וכתוב עליו קו״ף קרבן מ״ם מעשר. דל״ת דמאי. טי״ת טבל תיו תרומה. שבשעת הסכנה היו כותבים תי״ו תחת תרומה. רבי יוסי אומר וכולם שמות אדם הם. אמר רבי יוסי אפילו מצא חבית והיא מליאה פירות וכתוב עליה תרומה הרי אלו חולים שאני אומר אישתקד היתה מליאה פירות תרומה פינה.

יב האומר לבנו מעשר שני בזוית זו ומצאו בזוית אחרת הרי אלו חולים. הרי שם מנה ומצא מאתים השאר חולין. מאתים ומצא מנה הכל מעשר.

סליק פירקא

הלכה א המוליך פירות מעשר שני כו׳. אמר רבי יונה לא אמרו אלוא המוליך הא בתחילה אסור. ובפירות מעשר שני. אבל בפירות שהם טבולים למעשר שני אפילו לכתחילה מותר. בהרא רבי ח״ל פירין הכא ופירין בכותניין והוה קבע מעשרה דהכה תמן ומפרק לון בשערא דתמן תני בין ביוקר והוזלו בין בזול והוקרו ניתנא. ביוקר והוזלו בזול והוקירו שנייא

VIII. Si deponat affarium, & comedat fuper eo ejus dimidium, & abeat in alium locum, & ibi impenderit pondion, comedet præterea fuper illo affarium: Si deponat pondion, & comedat fuper illo ejus dimidium, & abeat in alium locum, & valeat illic affarium comedet præterea fuper illo dimidium. Si deponat affarium decimæ fecundæ, comedet fuper eo undecim in affario, & unam de centum in affario. Schola Schammai dicit: Omnes decem. Et fchola Hillel dicit: In re certo indecimata undecim, & in re dubia decem.

IX. Omnes nummi, qui inveniuntur funt profani, vel denarius aureus cum argento & cum æneis nummulis: Si in illis inveniatur tefta, in qua fcriptum fit: Decima; Decima erit.

X. Si invenerit vas cui infcriptum fit: oblatio: R. Jehuda dicit: Si fuerit teftaceum, profanum eft; & quod in eo continetur, oblatio eft; Si fuerit metallinum; illud erit oblatio, & quod in eo continetur, erit profanum. Dixerunt illi. Non folent homines colligere profanum in oblationem.

XI. Si inveniat vas cui infcriptum fit *Coph*, erit oblatio, fi *Mem* decima, fi *Dalet* res dubia, fi *Tet* indecimatum: Si *Tau* feparatio. Tempore periculofo *Tau* fcribebant loco feparationis. Rabi Jofe dicit: Et omnia hæc funt nomina hominum: Dicit Rabi Jofe: Etfi inveniatur dolium, quod fit plenum fructibus, cui infcriptum fit feparatio, profani funt; quia ego dico: Anno præterito, fuit plenum fructibus feparationis, & illud evacuavit.

XII. Si dicat filio fuo: Decima fecunda in hoc angulo: Et inveniat in alio angulo, erit profana: Si ibi fit mina, & inveniat 200. fi 200. & invenerit minam; omnes funt decimæ.

Finis capitis.

CONftitutio I. Si deferat fructus decimæ fecundæ &c. Dicit R. Jona; non dixerunt nifi, fi deferat, ecce in principio erit vetitum, & in fructibus decimæ fecundæ; At in fructibus qui fuerint indecimati pro decima fecunda, vel in principio, erit licitum. Juxta illud Rabi; qui hic habebat fructus, & habebat in Cotanin, & ftatuit decimam horum in hoc loco, & redemit illos juxta menfuram illius loci. Etenim ibi extat traditio: Sive caro & vili pretio, five vili & caro pretio: Recte caro, & vili; vili & caro, diverfum eft, quia po-

היא סהוא יכול להערים עליו ולפוטרו מן החומש . תני אבא בר חילפיי בר קרייא אמר במה רברים אמורים בודאי אבל ברמאי בין ביוקר והחלו בין בזול והוקרו מוכרו בזול . למה משום שנראה להיסכר בזול או משום שאינו יכול להחזירו למקומו . מה נפק מביניהון הורי הוקירו מקומו . אין תימר משום שאינו יכול להחזירו למקומו הרי הוקרו . אין תימר משום שנראה להיסכר בזול אפילו בן נראה להיסכר בזול כהרא רבי חייה כר ווא הוה ברומי וחמתין מפרקין אילין ניקלוסיא דהכא תמן בשערה דהכא אמר מאן רהורו לון חילפיי בר קירויא הורי לון . תני משתכר הוא ארם עד שקל . מעתכר הוא ארם עד רביעית . היך עבדא דינרא הבא בתרין אלפין ובארבאל בתרין אלפין ולקן והוא בעי סיחן חמשים ריבוא ומיכוק דיהב ליה הכא בתרין אלפין והמשין ריבוא . תני אין פודים מעשר שני לשם שני אלא לשם חולים . רבי שאול בעי הגע עצמך שהיו הכל ירועים בו שהוא שני אפילו בן תני אין פודים מעשר שני אלא במין על מינו רלא בן מה נן אמרין פורים מן החטים על השעורים ומן השעורים על החטין לכן צריכה אפילו מן האגרו על השמתית . ומן השמתית על האגרו . אמר רבי חנניה רבי היה לוקח קישואין בכורות למלכות וקובע מעשר שני שלהם על כל עוקץ ועוקץ . ראה אותם באילו הם חתוכות. רבי יוחנן בעי שלימות ואת אמרת החיכות אמר רבי יונה ויאות אלו שנים שהיו שותפין בקישות אחת לזה חלק אחר ולזה תשעה חלקים שמא הוא אומר לו טול חלקך ואני חלקי . אלא על ירי זה ועל ירי זה נמכר ביוקר . והבא על ירי זה ועל ירי זה נמכר ביוקר כהרא רבי שמעון בר רבי הוה מקיר על אילין דרומיא רהוון מהלזלין בה . נסתון בר קפרא וקרטטא קומוי אמר ליה טב הוא בלום עד כרון מילה מקרטטה ולא טבא מילה מקרטטה וטבה . רבי יהושע בן לוי אמר אין פודים מעשר שני אלא עד שלשים וששה בשוי ואמר רבי חזקיה זה שהוא מחלל לא יהא מחלל על חצי פרוטה שלא יהא מחלל על אסימון אלא עד שות פרוטה.

poteſt callide agere, & liberare a quinta parte. Traditio: Aba bar Chilphai bar Kuria dicit: De quo hæc dicta ſunt? de re certo indecimata, at in re dubia tam caro & vili, quam vili & caro, vendunt vili. Qua de cauſa? Quia videtur vendere vili, aut quia non poteſt reſtituere in locum ſuum: Quid eruitur ex utroque? Docet pretium carum loci ſui. Si dicas, quia non poſſit reſtituere in locum ſuum ecce carum eſt: Si dicas, quod videatur vendere vili, vel ſi videatur vendere vili: Juxta hoc Rabi Chijah bar Hua cum eſſet Romæ, vidit, quod redimerent dactylos hujus loci juxta menſuram alterius loci: Dixit: Quis vos hoc docuit? Chalphai bar Chrirujah nos docuit: Traditio: Homo poteſt lucrari uſque ad ſiclum, poteſt homo lucrari uſque ad quartarium. Quomodo faciebat? Si denarius hoc loco pro 2000. & iu Arbel pro 2000. ſi velit ſumere, & velit dare quinquaginta myriadas; concluditur, quod hic eſt in 2050. myriadibus. Traditio: Non redimunt decimam ſecundam nomine ſecundæ decimæ, ſed nomine profani: Rabi Saul quæſivit: Si putas, quod omnes norint, quod ſit ſecunda decima; licet ita ſit, tamen traditur: Non redimunt decimam ſecundam niſi in ſpecie pro ſua ſpecie: Quod non ita eſt: quomodo nos dicimus: Redimunt ex tritico pro hordeo, & ex hordeo pro tritico? Hac de cauſa neceſſe eſt, ex optimo pro aduſto, & ex aduſto pro optimo. Dicit Rabi Chananjah: emit cucumeres primitivos pro regno, & ſtatuit eorum decimam ſecundam pro ſingulis acuminibus; conſideravit illos quaſi abſciſſos: R. Jochanan vult integros, & tu dicis abſciſſos? Dicit R. Jona: Dummodo iſta ſint duo, quæ comprehendantur in uno cucumere; Huic erit una pars, & illi novem partes; fieri poteſt ut illi dicat: Sume tibi partem tuam, & ego ſumam partem meam: At hoc vel illo modo vendetur caro pretio; & hic hac vel illa cauſa vendetur caro pretio: Juxta illud R. Simeonis ben Rabi, qui inquiſivit de his meridionalibus, qui hoc vilipendebant. Probavit bar Kaphra, & abſcidit coram eo; Dixit illi; Num eſt bonum? Hucuſque res quæ ſit abſciſſa, & non eſt bona, & res abſciſſa, quæ eſt bona. R. Jehoſua ben Levi dicit: Non redimunt decimam ſecundam, niſi æqualiter uſque triginta, & ſex: Et dicit Rabi Ezechia: Qui profanat, non profanabit niſi ſuper dimidio obolo, ne profanet ſuper moneta non ſignata, niſi quando æquivaleat obolo.

Con-

הלכה ב אמר רבי איסי עלה
קוסי רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש ואינון
אמרי פוק ואישלם כהדין תנייה פודים
מעשר שני בשעת הזול ולא בשעת היוקר
כמות שהשולחני לוקח לא כמות שהוא
סוכר . כמות שהשולחני פורט לא כמורת
שהוא מצרף. עד כדון רבר מרובה היר
רבר מסועט אפילו כן בכות שהחנוני לוקח
לא בכמורת שהוא סוכר . כמות שהשלחני
פורט לא כמות שהוא מצרף . רב נחמן
בר יעקב מחוי חותל לנגרא ומפרק על
פומיה רבי ינאי מחוי רובע חטים לחטוניא
ומפרקא על פומיה רבי סימון חוי פירין
לרבי חלקיה אמר ליה בשוויהן אמר ליה
כן . אמר רבי חלקיה בשם רבי סימון אין
פודים מעשר שני על פי השוטים . רבי
פנחס חוי פירין לגרוסה אמר ליה בשויהן
אמר ליה הכין . אמר רבי חלקיה בשם
רבי סימון אין פורים על פי השוטים . אמר
רבי שמי כמה בר נש בעי בטהרה טהורה
בתקיפת תמוז . בתר בלני מסיק לזורייה
ומיתיה פריטין ומיפרקינהו אמר רבי
ירמיה כמה בר נש בעי בערובתא בפתי
רמשא מנשייא קלען ומעביר עליהם
ומיתי פריטין ומפרקינה . אמר רבי יודן
בר נריזא רבי יעקב בר כין מניחם עליו
עד שיכמושו ופודה אותם מוצאי שבת
מיד . רבי מנא הל משח ואחתיה לעכו .
אמר ליה רבי חייה בר ארא אין ההוא
מישחך רבית מעקה קיים . הא ענתך
דניפרקיניה דלא טב שיתא מני . אמר
רבי יוחנן פורים מעשר שני על פי שלשה
לקוחות ואפילו אחד מהם נוי. אפילו אחד
מהם בעל . רבי יונה בעי שניהם גוים לא
שניהם בעלים לא . אחד נוי ואחר בעל
לא. אלא לצרדים איתאמרת.

הלכה ג ואין חומשו של זה
מרובה על חומפתו של זה. אמר רבי אבין
שנייא היא שהוא יכול להערים עליו
ולפוטרו מן החומש של סלע ואיסר קודם
מפני שהוא מוסיף על הקרן . רבי יעקב
בר אידי בשם רבי סימיי כל מעשר שני
שאין בקרנו שוה פרוטה אינו מוסיף
חומש . רבי יוסי בי רבי סימון בשם רבי
יוחנן כל מעשר שני שאין בחומשו שוה
פרוטה אינו מוסיף חומש . התיב רבי כנא

Consliturio II. Dicit Rabi Amme, quando ingressus est coram R. Jochanan, & R. Simeone ben Lakisch; & illi dixerunt: Expro me & perfice juxta hanc traditionem: Redimentdecimam secundam tempore pretii vilis, at non tempore cari pretii, uti tabernarius emit, sed non ut vendit, ut nummularius recipit, sed non ut conflat: Hactenus de re multa, de parva vel hoc modo, uti tabernarius emit, sed non ut vendit, ut nummularius recipit non ut conflat. Rabi Nachman bar Jacob ostendit canistrum fabro, & redemit ex ejus dicto. R. Inai ostendit quartarium tritici Sitoni, & redemit ex ejus dicto: R. Simon ostendit fructus τῷ R. Chalchia; Dixit illi: Quanti valent? Respondit: ita: Dixit R. Chalchia nomine R. Simonis; Non redimunt decimam secundam ex dicto stultorum. R. Pinchas ostendit fructus molitori fabarum: Dixit illi: Quanti valent? Respondit: Ita: Dicit R. Chalchia nomine Rabi Simeonis: non redimunt decimam secundam ex dicto stultorum. Dicit Rabi Same: Quando homo vult se purificare purificatione in solstitio Tamuz, post balneum educit fructus, & adducit nummos, & restituit: Dicit R. Hieremia: Quando quis faciat commixtionem pane, cum muliere pectunt, traducet super eas, & adducet nummulos, & redimet. Dicit R. Jodan bar Ghedia: R. Jacob bar Bon, relinquebat super illo donec flacescerent, & illos redimebat in exitu Sabbathi statim: Rabi Mena habebat oleum, & detulit Aco; Dixit illi Rabi Chijah bar Ada: Si hoc tuum oleum est sepimento stabili tempus est ut redimas, quia non valet sex libras. Dicit R. Jochanan: Redimunt decimam secundam ex dicto trium emtorum, vel si unus ex iis fuerit gentilis: vel si unus ex iis fuerit dominus. Rabi Jona non vult ambos gentiles, neque ambos dominos; neque si unus sit gentilis, & alter dominus: At de lateribus dictum est.

Constitutio III. At quinta pars hujus non superabit incrementum illius. Dicit R. Abin: Diversum est, eo quod possit callide agere de illo, & liberare a quinta parte sicli & assarii anterioris, quia addit super forte. R. Jacob bar Idi nomine R. Simai: Omnis decima secunda, quæ in sua forte non æquivaleat prutæ, non addit quintam partem: Rabi Jose discipulus R. Simeonis nomine R. Jochanan: Omnis decima secunda, quæ in sua quinta parte non æquivaleat prutæ, non addit quintam partem: Objecit

כר ממל והתנינן חמש פרוטות הן. וניתני שש על רעתיה רדבי סימאי וקרנו של מעשר שני כשות פרוטה. ושבע על רעתיה ררבי יותנן וחומשו של מעשר שני שוה פרוטה. ועוד מן הדא ראמר רבי יוסי כשם רבי מנא בר תנחום רבי אבהו בשם רבי יותנן אין קרקע נקנה בפחורת משוה פרוטה. ועוד מן הדא מעשר שני שאין רמיו ידועים דיין שיאמר הוא וחומשו מחולל על הסלע הזה. רבי יוסי בשם רבי קריספא רבי יונה בשם רבי זעירא בסלע של מעשר שני היא מתניתא אי אפשר שלא יהא שם חולית כל שהן אמר רבי יותנן הקדש שפריון יותר על רמיו תפס את הכל מעשר שני שפריין יותר על רמיו לא תפס את הכל. מרת בין הקדש מה בין מעשר שני. אמר רבי אימי שכן אדם מצוי להיורת מרכת בהקרישו. רבי זעירא בעא קומי רבי אימי נבדק אותו האיש ואמר לא לכך נתכוונתי אמר ליה לכשיבדוק. רבי יונה בעי כמאן דאמר אינו כנכסיו. ברם כמאן ראמר כנכסיו הוא מה בין הקדש ומה בין מעשר שני. אמר רבי יוכי לא כן כבר איתמר טעמא שכן ארם מצוי להיות סרכת בהקרישו. אמר רבי יותנן הקדש פריין ולא הוסיף חומש הרי זה פרוי. מעשר שני שפריין ולא הוסיף חומש הרי זה אינו פדוי. מה בין הקדש ומה בין מעשר שני. אמר רבי הילא הקדש יש לו תובעין מעשר שני אין לו תובעין. רבי יונה בעי כמאן דאמר אינו כנכסיו. ברם כמאן ראמר כנכסיו הוא מה בין הקדש ומה בין מעשר שני. אמר רבי יוסי ולא כבר איתמר טעמא הקדש יש לו תובעין. מעשר שני אין לו תובעין. הפורה מעשר שני שלו מוסיף עליו חמישיתו בין שהוא שלו בין שניתן לו מתנה מתניתא דרבי מאיר דרבי מאיר אומר אין מתנה כמכר. אמר רבי יונה רברי הכל היא תיפתר בפירורת

jecit Rabi Ba bar Mimal: Atqui legimus: Quinque prutæ ſunt: & extat traditio: ſex ex mente Rabi Simai, & ſors decimæ ſecundæ ut æquivaleat prutæ; & ſeptem ex mente R. Jochanan, & quinta pars decimæ ſecundæ æquivalebit prutæ. Et præterea probatur ex eo quod dicit R. Joſe nomine R. Mena bar Tanchum, R. Abau nomine R. Jochanan: Fundus non acquiritur minori pretio, quam æquivaleat prutæ: Et præterea hinc probatur. Si decimæ ſecundæ fuerit ignotum pretium ſatis erit; quando dicat: & ejus quinta pars profanetur ſuper hoc ſiclo. R. Joſe nomine R. Kariſpha, R. Joſe nomine R. Zehera; In ſiclo decimæ ſecundæ extat Miſna; fieri non poteſt, ut ibi non ſit profanum quantuluncunque. Dicit R. Jochanan: Sanctum, ſi redimatur pluris quam ſit ejus pretium, comprehendit totum; decima ſecunda, ſi redimatur pluris, quam ſit ejus pretium, non comprehendit totum: Quodnam eſt diſcrimen inter ſanctum, & decimam ſecundam? Dicit R. Amme: Quia homo deprehenditur, quod multiplicet in ſuis ſanctitatibus. R. Zehera quæſivit coram R. Amme: Exploratus fuit hic vir; & dixit: Non ita fuit mea intentio; Reſpondit: Poſtquam fuerit exploratus. R. Jona conſentit cum illo qui dicit: Non in ſuis facultatibus: Jam juxta menſuram illius qui dicit in ejus facultatibus, quodnam eſt diſcrimen inter ſanctum & decimam ſecundam? Dicit R. Joſe: Non ita dicta fuit ratio quod deprehendatur, quod homo multiplicet in ſuis ſanctitatibus: Dicit Rabi Jochanan: Sanctum ſi redimitur, & non adeit quintam partem, erit redemtum; Si decima ſecunda redimatur, & non addat quintam partem non erit redemta. Quodnam eſt diſcrimen inter ſanctum & decimam ſecundam? Dicit R. Ela: In ſancto ſunt repetitiones debiti; at in decima ſecunda non ſunt repetitiones debiti. Rabi Jona conſentit cum eo, qui dicit: Non ſunt ſicut ejus facultates: Jam juxta mentem illius qui dicit; erit ſicut ejus facultates: quod erit diſcrimen inter ſanctum & decimam ſecundam? Dicit R. Joſe: Nonne jam dicta eſt ratio? In ſancto ſunt repetitiones debiti, at in decima ſecunda non ſunt repetitiones debiti: Si redimat ſuam decimam ſecundam, addet ſuper illa ejus quintam partem, ſive ſua ſit, ſive ſibi dono data fuerit: Miſna Rabi Meir: Etenim R. Meir dicit: Donatio non eſt ſicut venditio: Dicit R. Jona: Ex omnium conſenſu eſt: Poteſt exponi

שהם טבולים למעשר. והתנינן תפודה נטע
רבעי שלו מוסיף עליו חמישיהו אית לך
מיסר בפירות שהם טבולים למעשר שני .
והתנינן לנטע רבעי. לא לנטע רבעי עצמו
ברם הכא מעשר הוי סופך מימור.

הלכה ר רבי אבון אמר איתפלגון
רבי לעזר ורבי יוסי בר חנינה . חד אמר
למה מעריסין עליו מפני שכתוב בו ברכה.
וחרנה אמר למה פודים אותו בשער הזול
מפני שכתוב בו ברכה . מה נן קיימין אם
בשאמר לו פדה לי משלך פדה לך משלי.
ותני כן פדה לי משלך פדה לך משלי
אינו מוסיף חומש . אמר רבי יוחנן כל
מעשר שאינו הוא ופדיונו משלו אינו
מוסיף חומש . רבי יוסי בי רבי בון בשם
רבי חנינא טעמא דרבי יוחנן ואם גאל
ינאל איש ממעשרו חמישיתו יוסף עליו .
בדי שיהא הוא ופדיונו משלו . מה נן
קיימים אם בגדולה זכה בסימנים אם
בקטנה קטן זכה . אמר רבי יודן בר שלום
קומי רבי יוסי תיפתר כמאן דאמר הקטן
תורם . אמר ליה ואפילו במאן דאמר
הקטן תורם . קטן זכה על דעתין דרבנין
דתמן ניחא דתמן אמרין בשם רב נחמן
בר יעקב כל שנותנים לו אגוז ומשליכו
צרור והוא נוטלו . המוציא בידו במוציא
באשפה . אגוז והוא נוטלו צרור והוא
משליכו גזילו גזל מפני דרכי שלום . אגוז
וצרור והוא נוטלם ומצניעם ומביאם לאחר
זמן גזילו גזל גמור. זכה לעצמו אבל לא
לאחרים. רב הונא אמר כשם שהוא זוכה
לעצמו כך הוא זוכה לאחרים . הכל מורים
שאין מתנתו מתנה . דכתיב כי יתן איש.
מתנת איש מתנה ואין מתנת קטן מתנה
דברי חכמים . רבי יודה בר פזי בשם רבי
יוחנן רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן
לעולם אין גזילו גזל גמור עד שיביא
שתי שערות . רבי אבהו בשם רבי יוחנן

poni de fructibus, qui ſint indecimati pro decima. Atqui legimus: Si redimat plantam anni quarti, quæque ſit: addet ſuper illa ejus quintam partem. Tibi dicendum eſt de fructibus, qui ſint indecimati pro decima ſecunda: Atqui legimus pro planta anni quarti; Non pro ipſa planta anni quarti.

Conſtitutio IV. R. Abun dicit: Diſſentiunt R. Elieſer, & R. Joſe bar Chanina: Alter dicit. Cur de ea callide agunt? Quia de ea ſcripta eſt benedictio: Et alter dicit: Cur eam redimunt æſtimatione vili? Quia de ea ſcripta eſt benedictio. Quomodo nos explicabimus? Si de illo qui dicat: Egredere, & redime mihi: Ejus legatus eſt: Egredere, & redime mihi: Suæ ſunt: At ita nos explicabimus de illo, qui dicat: Redime mihi de tuo, redime tibi de meo: Atqui ita extat traditio: Redime mihi ex tuo, redime tibi ex meo: Non addet quintam partem. Dicit R. Jochanan: Omnis decima ſi ipſa, & ejus redemtio non ſit de bonis ſuis, non addit quintam partem. R. Joſe diſcipulus R. Bon nomine R. Chanina; ratio R. Jochanan hæc eſt: *Et ſi redimendo redimat de decima ſua, quintam ejus partem addet ſuper illa*. Ut ipſa, & ejus redemtio ſit de ejus bonis: Quomodo nos explicabimus? Si de majorenni, majorennis acquirit ſignis, ſi de minorenni, minorennis acquirit. Dixit Rabi Jodan bar Schelum coram R. Joſe; Poteſt exponi juxta mentem illius qui dicit: Minorennis ſeparat: Dixit illi: Vel juxta mentem illius qui dicit: Minorennis ſeparat: Minorennis acquirit ex mente ſapientum; Ibi concedatur: Etenim ibi dixerunt nomine R. Nachman bar Jacob; Si illi detur nux, & projiciat, lapillum, & ipſe ſumat; Quod invenitur in ejus manu, habetur perinde ac inveniatur in ſterquilinio: Nux, & ipſe ſumat lapillum, & projiciat, ejus rapina eſt rapina propter pacem: Si ſit nux, & lapillus, & ipſe ſumat lapillum; & abſcondat; & adducat in aliud tempus, ejus rapina eſt rapina perfecta: Sibi acquirit, at aliis non acquirit. Rabi Huna dicit: Sicut ſibi acquirit, ita pariter aliis acquirit: Omnes conveniunt quod ejus donatio non ſit donatio: Etenim ſcriptum eſt: *Quando dederit vir*. Donatio viri eſt donatio, at donatio minorennis non eſt donatio; verba ſapientum. R. Jehuda bar Pazi nomine R. Jochanan, R. Jacob bar Acha nomine R. Jochanan: Nunquam ejus rapina erit rapina perfecta, niſi poſtquam eduxerit duos pilos. R. Abau nomine R.

Jo-

הרא דתימר להוציא ממנו כדין אבל להביא קרבן שבועה כל עמא מודיי עד שיביא שתי שערות, ברם כרבנין דהבא בשם רבי יוסי בעי מעתה אפילו לעצמו לא יזכה דכתיב ♃ רעהו עד שיהא ברעהו רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל בר רב יצחק פתר לה בשיטת אפיוטות. דתנינן תמן אפיוטות מקחן מקח וממכרם ממכר במטלטלין. והתנינן אבל אינו מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידם בידו. רבנין דקיסרין אמרין כאן בקטן שיש בו דעת. כאן בקטן שאין בו דעת. תמן תנינן השואל את הפרה ושילחה לו ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו. לית הרא אמרת שהעבד זכה מרבו לאחר. אמר רבי לעזר תיפתר בעבד עברי. אמר רבי יוחנן אפילו תיפתריניה בעבד כנעני תיפתר באומר לו פתח לה והיא באה מאלית. והתני בן הנהינה המשיכה קרא לה ובאת אחריו נתחייב לה לשלם כשואל. רבי זעירא שמע לה מן הבא אבל אינו מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים מפני שאין ידם בידו. לית הרא אמרה שאין העבד זכה מרבו לאחר. תיפתר ברבי מאיר. דרבי מאיר עביד יד העבד ביד רבו. והתני אשתו רבי מאיר סבר יד האשה ביד בעלה. רבי חנניה בשם רבי פינחס תיפתר בהדין תנייה דתני אשתו אינה פודה לו מעשר שני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר אשתו פודה לו מעשר שני. והדין תניה רבי מאיר עבד יד העבד ביד רבו ולא יד האשה ביד בעלה.

הלכה ה בראשונה היו עושים כן במעות היו נוטלים אותם וכורחים התקינו שיהו עושים בפירות אף על פי כן היו נוטלים אותם ואוכלים אותם. התקינו שיהא מזכה לו אחד מעשרה לקרקע. רבי איניא בר סיסי סלק גבי רבי יונה אמר ליה אפרוק לך כהדא סילעא אמר אי בעא מינס נסא חזר ונסתה סיניה. אמר רבי יונה כד שערית דעתיה דאלו נכחדה

Jochanan: Quod dicis, intelligitur, ut educatur jure ab eo; at ut adducat sacrificium juramenti, omnes conveniunt, donec eduxerit duos pilos: Ubique juxta sapientes: Etenim ibi quæsitum est nomine R. Jose; Hinc vel sibi non acquirit: Etenim scriptum est: *Proximo suo:* donec sit sicut proximus suus. R. Jose discipulus R. Bon nomine Samuelis bar R. Isaach exponit de mente puerorum: Etenim ibi legimus: Puerorum emtio est emtio, & puerorum venditio est venditio in bonis mobilibus: Atqui legimus: At non acquiret per filium, & filiam suam minorennes, neque servum & ancillam suam Chananæos, quia eorum manus est ut manus sua. Sapientes Cæsarienses dicunt; Hic intelligitur de parvulo, in quo sit scientia; & ibi de parvulo, in quo non sit scientia: Ibi legimus: Si commodaverit vaccam, & eam mittat per filium, servum, & legatum suum: Non hoc dicit; quod servus a domino suo alteri acquirat. Dicit R. Eliezer: Potest exponi de servo Hebræo. Dicit R. Jochanan; vel si exponatur de servo Chananæo; potest exponi de illo qui dicat; Aperi; & ipse sponte vadat. Atqui ita extat traditio: Si ducat, & trahat, & vocet, & veniat post eum obligatur ad compensationem, sicut ille qui commodato acceperit. R. Zehera hinc probat. At non acquirit per filium, & filiam suam minorennes, neque per servum & ancillam suam Chananæos, quia eorum manus est ut manus sua. Hoc non dicit, quod servus a domino suo alteri non acquirat: Potest exponi juxta mentem R. Meir: Etenim R. Meir considerat manum servi sicut manum domini: Atqui extat traditio de uxore: Rabi Meir putat manum uxoris sicut manum mariti. R. Chananjah nomine R. Pinchas: Potest exponi juxta hanc traditionem: Etenim extat traditio: Uxor non redimit decimam secundam; R. Simeon ben Eliezer dicit nomine R. Meir: Uxor redimit decimam secundam: Atqui hæc est traditio: R. Meir considerat manum servi sicut manum domini, at non manum uxoris sicut manum mariti.

Constitutio V. Olim ita agebant in nummis, illos sumentes fugiebant; Statuerunt, ut facerent in fructibus, licet ita esset, illos sumebant, & comedebant: Statuerunt, ut ipse sibi acquireret unam ex decem partibus pro fundo. R. Ania bar Sisi adscendit ad R. Jona, illi dicens: Persolvam tibi hoc siclo; Dixit illi: Si velit probare probabit, atque iterum probet. Dicit R. Jona: Quando conjectet sua mente, vel si probaret,

quod

לא הוה אמר לי כלום לפום כן יהבת יתה לה.

הלכה ו מתניתין דלא כרבן שמעון בן גמליאל רתנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם משיכתו של מעשר שני היא פריונו . רבי יוסי בשם רבי לעזר אין מוסיפים חומש על הסלע השנייה והיה רבי לעזר מסתכל ביה. אמר ליה מה את מסתכל בי . אף רבי הילא מודי בה כיי דאמר רבי יוחנן כל מעשר שני שאינו הוא ופריונו משלו אינו מוסיף חומש.

הלכה ז מהו צריך לפרש זה גיטיך וזה קידושך והבא זה פריון מעשר שני . רבי זעירא חייה בר בון אבא בר תחליפא בשם רבי הושעיה מה פליגין כשהפלינו דעתם לענייניות אחרים . אבל אם היו עסוקים באותו ענין גט הוא . רבי חגי בעא קומי רבי יוסי רבי ברבי יוסי ורבי נתן ברבי יודה דתנינן תמן איפשי שתקבל לה . אלא הא לך ותן לה אם רצה להחזיר יחזיר . מתניתא דרבי דתני אמרה הבא לי גיטי והלך ואמר לו אשתך אמרה התקבל לי גיטי הוליכו לה ונתנו לה זכה לה התקבל לה אם רצה להחזיר לא יחזיר דברי רבי רבי נתן אומר הוליכו לה ונתנו לה אם רצה להחזיר יחזיר. זכה לה והתקבל לה אם רצה להחזיר לא יחזיר . רבי אומר בכולם לא יחזיר עד שיאמר לו אי איפשי שתקבלי אלא שתוליכי לה וקשיא על דרבי הא לך סריבורי אם רצה להחזיר לא יחזיר. רבי וקשיא על דרבי נתן הא לך סריבורא אם רצה להחזיר לא יחזיר . רבי הונא אמר נעשה שלוחו ושלוחה . איסה אמר כולהן דתנינן שלוחו ושלוחה מגורשת ואינה מגורשת . אמר ליה ומה בידך. ואמר רבי זעירא חייה בר בון אבא בר תחליפא בשם רב הושעיה מה פליגין בשהפלינו דעתן לעניינים אחרים . אבל אם היו עסוקים באותו ענין גט הוא. והבא אפילו הם עסוקים באותו הענין היא המחלוקת. רבי עזרה בעא קומי רבי מנא אף לעניין מתנה כן . ארם עושה שליח

quod nihil illi diceret ; idcirco ſi det , illi erit.

Conſtitutio VI. Miſna non eſt juxta Raban Simeonem ben Gamaliel: Etenim legimus: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Semper attractio decimæ ſecundæ erit ejus redemtio. R. Joſe nomine Rabi Elieſer: non addunt quintam partem ſuper ſiclo ſecundo: R. Elieſer ad illam attendebat: Dixit illi: Cur ad hanc attendas. Vel R. Ela conſentit in hoc, juxta illud quod dicit Rabi Jochanan; Omnis decima ſecunda ſi ipſa, & ejus redemtio non ſit de ſuis bonis, non addit quintam partem.

Conſtitutio VII. Num neceſſe eſt ut exponat: Hic eſt tuus libellus repudii, & hæc ſunt tua ſponſalia, & hæc eſt redemtio decimæ ſecundæ? R. Zehera, Chijah bar Bon, Aba bar Tachlipha nomine R. Oſajah in quo diſſentiunt? Quando diſpertiatur eorum mens in aliis ſubjectis, at ſi fuerint occupati in eorum ſubjecto, erit libellus repudii. Rabi Hagai quæſivit coram R. Joſe, Rabi bar R. Joſe, R. Nathan bar R. Jehuda; Ibi legimus: Fieri poteſt ut accipiat: At ſi dicat: Ecce tibi, & da illi; ſi velit reſtituere, reſtituet: Miſna Rabi, qui docet: Si illa dicat: Affer mihi meum libellum repudii; & abiens illi dicat: Uxor tua dixit: Accipe mihi meum libellum repudii: Si eum afferat, & illi det, acquirit, accipiens, ſi velit reſtituere, non poterit reſtituere: Verba Rabi: R. Nathan dicit: Si eum afferat, & illi det, ſi velit reſtituere, poterit reſtituere; acquirit, accipiens, ſi velit reſtituere, non poterit reſtituere. Rabi dicit: Omnino non reſtituet, donec illi dicat: Fieri non poteſt, ut mihi accipias; ſed ut mihi afferas. At eſt objectio contra Rabi: Ecce tibi: Poſtquam dixit: Si velit reſtituere, non poterit reſtituere: Atque etiam eſt objectio contra R. Nathan: Ecce tibi. Poſtquam dixit: Si velit reſtituere, non poterit reſtituere: R. Huna dicit: Fiet legatus viri, & legatus mulieris. Ita dicit hæc omnia: Etenim legimus; Si ſit legatus viri, & legatus mulieris; erit repudiata, & non erit repudiata: Dixit illi: Quid eſt in manu tua? Et dicit R. Zehera, Chijah bar Bon, Aba bar Tachlipha nomine R. Oſajah: In quo diſſentiunt? Quando diſpertiatur eorum mens in aliis ſubjectis, at ſi fuerint occupati in hoc ſubjecto, erit libellus repudii: At hoc loco vel ſi fuerint occupati in ipſo ſubjecto, tamen eſt diſſenſio. Rabi Zehera quæſivit coram R. Mena; Vel in ſubjecto donationis res ita ſe habet: Poteſt ho-

לקבל דבר שאינו שלו . אמר ליה חם התורה זיכת אותה בגיטה והיא עושה שליח לקבל דבר שהוא שלה . אית לך מימר במתנה אדם עושה שליח לקבל דבר שאינו שלו . ועוד מן הדא דאמר רבי יוסי רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן אמר ליתן מתנה לחבירו וביקש לחזור בו חוזר בו . קם רבי יוסי עם רבי יעקב בר זבדי אמר ליה והינו הין צדק . אמרין בשעה שאמר הין צדק הוה.

הלכה ח תני רבי חייה שני איסרים פונדיון . אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן המניח איסר ואכל עליו חציו והלך לו למקום אחר והרי הוא יוצא בפונדיון אוכל עליו עוד איסר. שמואל אמר לא מצייא תנייה אין יסב חד לעשרה צריך למיסב חדא למאת . אין יסב חדא למאת צריך למיסב חדא לאלף . אין יסב חדא לאלף צריך מיסב חדא לעשרה אלפים בית שמאי אומרים בוראי אחד עשר ובדמאי עשרה . תני בר קפרא בין בדמאי בין בוראי אחד עשר הם . הורי רבי יודן בר רבי שלום כהדא דתני בר קפרא בית שמאי כרבי ליעזר דרבי ליעזר אמר הנאמן על השני נאמן על הראשון אמר רבי יוסי דברי הכל היא . עשו אותו כתוספת הביכורים . מה תוספת הביכורים נאכלת בטהרת ופטורה מדמאי אף זה נאכל משם שני ופטור מן הראשון . אתא רבי חנניה בשם רבי יוסי דרבי ליעזר היא .

הלכה ט שלא תאמר הואיל ואין דרך בני אדם לעשות כן יהא שני לפום כן צרך מימר חולים . תני אלף דלית חית טית ריש מם תיו תרומה . אלף קדמיתא . דלת דמאי . חית הלבו . טית טובו . ריש ראשית . מם מעשר . תיו תרומה. בישין שני . פישין שני . יוד מם מעשר מעשר עיר פרקון לשם יוסי לשם שמעון לעלות לאכלם בירושלם חולים אני אומר כיבוליה עשו ביניהון עד כדון חדשות

homo ſtatuere leg[illegible]m, ut accipiat rem quæ ſua non ſit? Reſpondit illis: Ibi lex acquirit illi ſuum libellum repudii; & ipſa ſtatuit legatum, ut accipiat rem quæ ſua ſit: Tu potes dicere, quod in donatione homo poſſit ſtatuere legatum, ut accipiat rem quæ ſua non ſit. Et præterea probatur ex eo, quod dicit R. Joſe, R. Jacob bar Zebedai, Rabi Abau nomine R. Jochanan dicit; ut det donum ſocio ſuo; ſi velit repetere, poterit repetere; Surgens Rabi Joſe cum R. Jacob bar Zebedai dicit: *Et ecce Hin juſtus*. Dixeruot: Quando dicit ita, eſt juſtus.

Conſtitutio VIII. Docet R. Chijah duo aſſaria poudion: Dicit R. Joſe: Miſua ita dicit: Qui depoſuerit aſſarium, & comederit ſuper eo dimidium illius, & abierit in alium locum, & illic impenderit pondion, comedet etiam ſuper eo aſſarium. Samuel dicit: Non depreheuditur traditio: Si det unum pro decem, neceſſe eſt ut det unum pro centum; Si det unum pro centum, neceſſe eſt ot det onum pro mille; Si det unum pro mille, neceſſe eſt ut det unum pro decem millibus: Schola Schammai dicit in re certo indecimata undecim, & in re dubia decem. Docet bar Kaphra; tam in re dubia quam in re certo indecimata ſunt uudecim: Docet R. Jodan diſcipulus R. Schelum juxta illud quod docet bar Kaphra, & ſchola Schammai conſentit cum R. Elieſer; Etenim Rabi Elieſer dicit; qui fide dignus eſt de decima ſecunda, erit quoque fide dignus de prima: Dicit Rabi Joſe: Ex omnium conſenſu eſt: Conſiderant ipſum ſicut incrementum primitivorum: Sicut incrementum primitivorum comeditur in puritate, & abſolvitur a re dubia, ita pariter hæc comedetur nomine decimæ ſecundæ, & abſolvetur a prima: Venit R. Chauanjah nomine R. Joſe: Hæc eſt ſententia Rabi Elieſer.

Conſtitutio IX. Ne dicas: Quoniam non ſolent homines ita facere, erit ſecunda; ſic erit neceſſe dicere profanum: Traditio: *Alef*, *Dalet*, *Chet*, *Thet*, *Res*, *Mem*, *Tau* ſeparatio; *Aleph* prima, *Dalet* res dubia, *Chet* ejus pinguedo, *Thet* ejus lucrum, *Res* primitiæ, *Mem* decima, *Tau* ſeparatio, *Chet* melius, *Thet* optimum, בישין decima ſecunda: פישין decima ſecunda: *Jod Mem* decima; Decimam civitatis ſi perſolvant nomine Joſe, nomine Simeonis, ut deferant, & comedant Hieroſolymæ profana, ego dico: Societatem facient inter eos; Hactenus de novis; de veteribus

ego

ישנות אני אומר אתמול היתה מליארת
תרוסה ופונה כהדא דרבי יודה ורבי יוסי
הוון שותפין בגרביה . בר דמך רבי יונה
אמר רבי מנא לרבי יוסי כל גרב דכתיב
ביה רבי ,יונה דידי . אמר ליה אישתקר
הוה דידך אישתרא דידי מצא כמנופתו
הרי הוא כתוב עליו מעשר הרי זה מעשר
נתחלפו לו תמן תנינן זימן שחורים ומצא
לבנים לבנים ומצא שחורים שנים ומצא
שלשה אסורים. שלשה ומצא שנים מותרין
רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא דרבי
היא. דתני מאתים ומצא מנה המנה נוטל
דברי רבי . וחכמים אומרים חולים . חזר
ואמר דברי הכל היא . שנייא היא בגוזלין
שדרכם לפרוח . והתני רבי חלפתא בן
שאול היא הדבר בגוזלין היא הדבר
בבצים הוי דרבי היא . תמן הוא הניח
הוא מצא . ברם הכא אביו הניח אביו
מצא . רבי בון בר כהן אמר קומי רבי
יסא בשם רבי אחא הורי רבי בא בר
זבדא במעשר שני כהדא דרבי . הרי
שהיה מצטער על מעותיו של אביו נראה
לו בחלום כך וכך הם במקום פלוני הם .
אתא עובדא קומי רבנין אמרין דברי
חלומות לא מעלין ולא מורידין . רבי
יונה בעי מצטער וחמי ואת אמר הכין .
אמר רבי יוסי לא מסתברא דלא כהוא
דלא מצטער וחמי ברם הכא כמה דבר
נש הוי הוא חלים . אמר רבי אבין מאן
דעבד יאות עבד ברבי יוסי חד בר נש
אתא לגבי דרבי יוסי בן חלפתא . אמר
ליה חמית בחילמאי מיתמר לי איזיל
לקפודקיא ואת משכח מדלא דאבוך .
אמר ליה אזל אבוי דהוא גברא לקפודקיא
מן יומוי אמר ליה לא . אמר ליה איזיל
מני עשר שריין גו בייתיך ואת משכח
מדלא דאבוך קפא דקוריא . חד בר נש
אתא לגבי דרבי יוסי בר חלפתא אמר
ליה חמית בחילמאי לבוש חד בליל דזית.
אמר ליה דאת מתרוממא לבתר יומין .
אתא חד חורן אמר ליה חמית בחילמאי
לביש בלילא דזית. אמר ליה דאת מלקי .
אמר ליה לההוא גברא אמרה דאת
מתרוממא ולי אמרת דאת מלקי אמר ליה
ההוא הוה בנציא בחבטיא חד בר נש
אתא לגבי דרבי ישמעאל ברבי יוסי אמר

ego dico: Nudiustertius erat plena separatione, & vacua, ficut R. Jehuda & Rabi Jona focietatem inierunt in vafe. Quando mortuus eft R. Jona; dixit R. Mena τῷ R. Jofe: Omne vas, cui infcriptum eft R. Jona, meum eft: Refpondit illi: Olim erat tuum, nunc eft meum: Si inveniat in fua fubftantia; ecce fcriptum eft: *Decima*: Ecce erit decima: Si commutentur: Ibi legimus: Si præparet nigros, & inveniat albos, fi albos, & inveniat nigros, fi duos, & inveniat tres, funt vetiti; fi tres & inveniat duos, funt liciti: R. Jacob bar Acha nomine R. Ifa: Hæc eft fententia Rabi, qui docet: Si 200. & inveniat minam, fi minam, fumet; verba Rabi; & fapientes dicunt: funt profani: Iterum dixit: Ex omnium confenfu eft. Diverfum eft in pullis avium, qui folent volare. Atqui docet R. Chalaphta ben Saul; Sive agatur de pullis avium, five de ovis, eft fententia Rabi. Ibi intelligitur, quando ipfe reponat, & ipfe inveniat; Hic quando ejus pater reponat, & ejus pater inveniat. R. Bon bar Choen dixit coram R. Ifa nomine R. Acha: Docet R. Ba bar Zebeda in decima fecunda juxta hanc fententiam Rabi: Ecce affligebatur de nummis patris fui, quos fibi oftendit pater in fomnio: ita, & ita in tali loco funt: Allatum fuit factum coram fapientibus, qui dixerunt: Verba fomniorum non adfcendunt, neque defcendunt: R. Jona quæfivit: Erat afflictus, & vidit; & tu ita dicis? Dixit R. Jofe: Non eft verifimile, ut de hoc non fuerit afflictus, & viderit; profecto hoc loco de eo, quod homo cogitat, fomniat. Dicit R. Abin: Quod putat, recte putat juxta mentem Rabi Jofe: Quidam homo adiit R. Jofe ben Chalaphta, dicens illi: vidi in fomnio opes quod mihi diceretur: Abi Laodiceam, & invenies patris tui: Dixit illi: Abiitne unquam pater iftius viri: Laodiceam? Refpondit minime. Dixit illi: Abi, numera decem tigna in domo tua, & invenies opes patris tui adhærentes trabi. Quidam homo adiit Rabi Jofe bar Chalaphta, eique dixit: Vidi in fomnio meo me indutum corona oleæ: Refpondit illi: Tu exaltaberis poft paucos dies: Venit quidam alius, eique dixit: Vidi in fomnio meo me indutum corona oleæ: Refpondit illi: Vapulabis: Dixit: Illi viro dixifti: Exaltaberis; & mihi dicis: Vapulabis? Refpondit: Ille vidit in fua protrufione, & tu in decuffione: Quidam homo adiit R. Ifmaelem bar R. Jofe eique dixit:

ליה חמית בחלמאי משקה זיתא משח. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא לאימיה הוא חכם. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמי עיני נשקה חבירתה. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא לאחתיה הוא חכם. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי אית ליה תלתא עיינין. אמר ליה תנורים ארת עביד תרתין עינך ועיניה דתנורא. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי איה ליה ארבעה אודנין. אמר ליה מלוי את תרתי ארנך ותרתי אודנוי דגרבא. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי בריותא ערקין מן קימוי. אמר דאת מיותי איזיא וכל עמא ערקין מן קרסך. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי לביש חד פינקס דתרי עשר לוחין. אמר ליה איכטווא דההוא גברא אית בה תרי עשר מרקען. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי בלע חד כוכב. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא יהודאי קטל דכתיב דרך כוכב מיעקב. חד בר נש אתא לקמיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי מיתמר לי הכין זרק אצבעתך נחת אמר ליה הב לי אגרי ואנא אמר לך. אמר ליה חמית בחילמי מיתמר לי הכין תיהוי נפח בפומך. אמר ליה הב לי אגראי ואנא אמר לך. אמר ליה לא חלמיה בחילמי הכין נחת דילפא בחיטך. כד איתמר לך הכין אינפחן. כד איתמר לך הנין צמחין. חד כותיי אמר אנא אזיל מפלי בהדין סבא דיהודאי. אתא לגביה אמר ליה חמית בחילמאי ארבעה ארזים וארבע שיקמין מקניתא אודרא תורתא וההוא גברא יתיב מדרך. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא לית הדין

Vidi in ſtanio meo. Liquorem olivæ olei: Reſpondit illi: Pereat ille vir, qoi voluit concumbere cum matre ſua. Qoidam homo adiit R. Iſmaelem bar Rabi Joſe, eique dixit: Vidi in ſomnio meo, quod oculus meus alterum oſcularetur. Reſpondit: Pereat iſte vir qui voluit concumbere cum ſua ſorore. Quidam vir adiit R. Iſmaelem bar R. Joſe, eiqoe dixit: Vidi in ſomnio meo, quod mihi eſſeot tres oculi. Reſpondit: Furnos tu facies: Doo ſunt tui oculi, & oculus furni. Quidam vir adiit R. Iſmaelem diſcipulom R. Joſe, eique dixit: Vidi in meo ſomnio, quod mihi eſſent quatuor aures: Reſpondit: Duæ ſunt tuæ aures, & duæ aures utris: Qoidem vir adiit Iſmaelem diſcipulum R. Joſe, eique dixit: Vidi in ſomnio meo creaturas fugieotes a conſpectu meo: Reſpondit: Tu adduces fœtorem & univerſos popolus fugiet a conſpectu tuo. Quidem vir adiit R. Iſmaelem diſcipulum R. Joſe, eique dixit: Vidi io ſomoio meo volumen ex duodecim tabulis: Reſpondit: Io veſte hujus viri erunt duodecim lacerationes. Quidam vir adiit R. Iſmaelem diſcipulum R. Joſe, eique dixit: Vidi in ſomnio meo me deglutire uoam ſtellam. Reſpondit: Pereat iſte vir qui Judæum occidet. Scriptum eſt enim: *Orietur ſtella ex Jacob*. Quidam vid adiit R. Iſmaelem diſcipulum R. Joſe, eique dixit: Vidi in ſomoio meo, quod vinea hujus viri produceret lactucas; Reſpondit: Vinum hujus viri evadet acetum, & tu ſumes lactucas, & intinges lactucas in aceto. Quidam vir adiit R. Iſmaelem diſcipulum R. Joſe, eique dixit: Vidi in ſomnio meo, quod mihi diceretur; Sparge digitum tuum: deſcendet. Reſpondit: Da mihi mercedem meam, & ego dicam tibi. Dixit illi: Vidi in ſomnio meo, quod mihi ita diceretur: Erit inflatio in ore tuo: Reſpondit illi. Da mihi mercedem meam, & ego dicam tibi. Dixit illi: Sic vidi in ſomnio meo erectum digitum tuum. Reſpondit illi: Nonne dixi tibi: Da mihi mercedem meam, & ego dicam tibi? Quando dictum eſt tibi ſic: deſcendit ſtillicidium in triticum tuum. Quando dictum eſt tibi ſic: inflabitur. Quaodo dictum eſt tibi ſic: germinebit. Quidam Cuthæus dixit: Ego incedebam ut projicerem ſortes cum hoc ſene Judæo, cum illum adiiſſem, ei dixit: Vidi in ſomnio meo quatuor cedros, & quatuor ſycomoros; acquiſivi aream veſtem; rediit ille vir ex itinere: Reſpondit: Pereat ille vir: Non eſt hoc ſomnium. Licet ita ſit, non dimit-

tam

חלם אפילו כן לית את נפיק ריקן ארבעתי
ארזי ארבעתי שיטוחיה דערסא . ארבעתי
שיקמי ארבעתי כורעקא דערסא . סקניתה
מרגלתא . אדרא ברא דתבנא תורחא
אצבעתא. והוא גברא יתיב מרדך . והוא
גברא רביע בגויה לא חיי ולא מייתי .
וכן הוות ליה. חדא איתא ראתיא לגבי
רבי ליעזר אמרה ליה חמית בחילמאי
תיניתא דביתא מיתברא. אמר לה דאת
מולד בר דכר אזלה וילדת דכר. בתר
יומין אזלה בעיא ליה אמרין לה תלמידוי
לית הוא הכא אמרין לה מה את בעייא
מיניה אמרה לון חמית ההיא איתתא
בחילמאי תינייתא דבייתא מיתברא
אמרין לה דאת מוליד בר דכר ובעלה
דההיא איתתא מיית . כד אתא רבי
לעזר תנון ליה עובדא אמר לו קטלתון
נפש למה שאין החלום הולך אלא אחר
פתרונו שנאמר ויהי כאשר פתר לנו כן
היה. אמר רבי יוחנן כל החלומות הולכין
אחר פתרוניהם חוץ מן היין יש שותה יין
וטוב לו . יש שותה יין ורע לו . תלמיד
חכם שותה וטוב לו . עם הארץ שותה
ורע לו. חד בר נש אתי רבי עקיבא אמר
ליה חמית בחילמאי רגלי קטינא . אמר
ליה רמועדא מייתי ולית מיכל קופד. אתא
חד חורן לגביה אמר חמית בחילמאי רגלי
מסובלא אמר ליה מועדא מייתי ואית
לך קופד סגי . חד תלמיד מן דרבי עקיבה
הוה יתיב ואפוי משניין אמר ליה מהו כן
אמר ליה חמית בחילמאי תלת מילין קשיין
באדר את מיית וניסן ליה את חמי ומה
ראת זרעליה את כנש. אמר ליה תלתיהון
טבא אינון . בהדרא דאוריתא ארת
מתרוממא וניסין ליה את חמי. ומה דאת
זרע לית את כנש . מה דאת מוליד ליה
את קבר.

tam illum vacuum (*sc. sine responso*) quatuor cedri sunt quatuor pedes lecti; quatuor sycomori sunt quatuor columnæ lecti: Acquisitio margarita: Area, ager paleæ: vestis extensa vir redibit ex itinere; & ille vir decumbet in ea neque vivus neque mortuus; atque ita illi contigit. Quædam mulier adiit R. Eliefer dicens: Vidi in somnio meo thalamum domus fractum. Respondit illi: Tu paries filium masculum: Abiit, & peperit masculum: Post aliquot dies rediens illum quæsivit: Dixerunt ei ejus discipuli: Non est hic: Dixerunt illi: Quid postulas ab eo? Respondit illis: Vidit ista mulier in somnio thalamum domus fractum. Dixerunt illi: Tu paries masculum; & maritus hujus fœminæ morietur: Quando venit Rabi Eliefer, exposuerunt illi factum; Respondit illis: Occidistis animam: Qua de causa? Quia somnium non incedit nisi post ejus interpretationem: Dictum est enim: *Et fuit, quando interpretatus est nobis sic fuit*: Dicit R. Jochanan: Cuncta somnia incedunt post eorum interpretationem, excepto vino; est qui bibit, & illi est bonum & est qui bibit, & illi est malum; Discipulus sapientes bibit, & illi est bonum populus terræ bibit, & illi est malum: Quidam homo convenit Rabi Akiba, illi dixit. Vidi in somnio pedem meum parvum: Respondit illi: Veniet festum, & non comedes carnem. Quidam alius illum adiit dicens: Vidi in somnio pedem meum magnum: Respondit: Veniet festum, & tibi erit multa caro. Quidam discipulus ex R. Akiba stabat eique erat facies pallida. Dixit illi: Quid ita? Respondit: Vidi in somnio tres res molestas: in Adar tu morieris, & Nisan non videbis, quod seminasti, non colliges: Respondit: Hæc tria omnia bona sunt: In decore legis exaltaberis; miracula non videbis: Quod feres, non colliges; quod generabis, non sepelies.

פרק חמישי

א כרם רבעי מציינים אותו
בקוזות אדמה ושל עורלה בחרסית ושל
קברות בסיד ומסחא ושופך . אמר רבן
שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים
בשביעית . והצנועים מניחים את המעות
ואומר כל הנלקט מזה מחולל על המעות
האלו .

ב כרם רבעי עולה לירושלם
מהלך יום אחד לכל צד ואיזו היא תחומה

CAPUT V.

I. Vineam anni quarti signant glebа terræ, & præputiatam pulvere; at sepulcra calce, & commiscet, & invertit. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel. De quo hæc dicta sunt? De anno septimo; qui vero devoti sunt, deponunt nummos, dicentes: Omne quod colligetur ex hoc angulo profanetur super his nummis.

II. Vineam anni quarti deferebant Hierosolymam itinere unius diei undiquaque; & quinam est ejus terminus?

Elat

אילת מן הדרום ועקרבא מן הצפון ולוד מן המערב והירדן מן המזרח ומשרבו הפירות התקינו שיהא נפדה סמוך לחומה ותנאי היה הדבר אימתי שירצו יחזור הדבר לכמות שהיה. רבי יוסי אומר משחרב בית המקדש היה התנאי הזה ותנאי אמתי שיבנה בית המקדש במהרה בימינו יחזור הדבר לכמות שהיה.

ג כרם רבעי בית שמאי אומרים אין לו חומש ואין לו ביעור. ובית הלל אומרים יש לו. בית שמאי אומרים יש לו פרט ויש לו עוללות. והעניים פורים לעצמם ובית הלל אומרים כולו לגת.

ד כיצד פודים נטע רבעי מניח את הסלע על פי שלשה ואומר בכמה אדם רוצה לפדות לו בסלע על מנת להוציא יציאות מביתו ומניח את המעות ואומר כל הנלקט מזה מחולל על המעות האלו מכך וכך סלים בסלע.

ה ובשביעית פודיהו כשוויו אם היה הכל מובקר אין לו אלא שכר לקיטה הפודה נטע רבעי שלו מוסיף עליו חמישיתו בין שהוא שלו בין שניתן לו במתנה.

ו ערב יום טוב הראשון של פסח של רביעית ושל שביעית היה ביעור. כיצד היה ביעור נותנים תרומה ותרומת מעשר לבעליה ומעשר ראשון לבעליו ומעשר שני לבעליו. מעשר שני והביכורים מתבערים בכל מקום. רבי שמעון אומר הבכורים נותנים לכהנים כתרומה. התבשיל בית שמאי אומרים צריך לבער. בית הלל אומרים הרי הוא כמבוער.

ז מי שהיו לו פירות בזמן הזה והגיעה שנת הביעור בית שמאי אומרים צריך לחללם על הכסף. בית הלל אומרים אחד שהם כסף ואחד שהם פירות.

ח אמר רבי יהודה בראשונה היו שולחים אצל בעלי בתים שבמדינות מהרו והתקינו פירותיכם עד שלא תגיע שעת הביעור עד שבא רבי עקיבה ולימד שכל הפירות שלא באו לעונת המעשרות פטורים מן הביעור.

ט מי שהיו פירותיו רחוקים

Elat a meridie, & Acrabha ab aquilone, Lud ab occidente, & Jordaoes ab oriente; Poſtquam multiplicati fuerunt fructus, ſtatuerunt, ut redimeretur prope murum; & conditio rei ea erat; & quando volebant reſtituere rem in priorem ſtatum, facere licebat. R. Joſe dicit: Poſtquam diruta eſt domus ſanctuarii, ſtatuta fuit hæc conditio; & conditio tum fuit, ut quando reædificaretur domus ſanctuarii (quod fiat ſtatim in diebus noſtris) res rediret in priorem ſtatum.

III. In vinea anni quarti, ſchola Schammai dicit, non eſt quinta pars oeque polluctura, & ſchola Hillel dicit: eſt: ſchola Schammai dicit: Sunt in illa accini decidui, & racemi, & pauperes pro ſeipſis redimunt: Et ſchola Hillel dicit: Omnia cedunt torculari.

IV. Quomodo redimunt plantam anni quarti? Deponet ſiclum ex dicto trium; & dicet: Quantum homo voluerit redimere ſibi pro ſiclo, ea conditione ut impenſas faceret e domo ſua: & deinde deponit nummos, & dicet. Quodcunque inde collectum fuerit profanetur his nummis, in tot caniſtris pro ſiclo.

V. Et in anno ſeptimo redimet æſtimatione ſua; ſi tota fuerit communis, non eſt illi niſi merces collectionis; Redimeus vineam anni quarti quæ ſua ſit, addet ſuam quintam partem, ſive ſua fuerit, ſive ſibi dono data fuerit.

VI. In veſpera diei feſti primi Paſchatis quarti & ſexti anni fiebat polluctura. Quomodo fiebat polluctura? Dabant ſeparationem, & ſeparationem decimæ dominis ſuis, & decimam primam ſuis dominis, & decimam pauperis dominis ſuis. Decimam ſecundam, & primitiva pollucebant in omni loco. R. Simeon dicit: Primitiva dabant ſacerdotibos ſicut ſeparationem: Decoctum, ſchola Schammai dicit, neceſſe eſt, ut pollucetur; ſchola Hillel dicit, habetur ſicut polluctum.

VII. Siquis habeat hoc tempore fructus, & adveniat tempus pollucturæ, ſchola Schammai dicit, debet profanare eos pro argento; Schola Hillel dicit: Idem eſt, ſive fuerint fructus ſive argentum.

VIII. Dicit R. Jehuda: Olim mittebaot ad patresfamilias, qui erant in provincia: Accelerate, & præparate fructus veſtros, prioſquam veniat tempus pollucturæ; Priuſquam venirent, R. Akiba, qui docuit, omnes fructus, priuſqoam venerit tempus decimarum, liberos eſſe a polluctura.

IX. Si quis habeat fructus procul diſſitos,

ממנו צריך לקרות להם עם. מעשה ברבן
גמליאל והזקנים שהיו באים בספינה אמר
רבן גמליאל עישור שאני עתיד למוד נתון
ליהושע ומקומו מושכר לו . עישור אחר
שאני עתיד למוד נתון לעקיבה שיזכה בו
לעניים ומקומו מושכר לו . אמר רבי
יהושע עישור שאני עתיד למוד נתון
לאלעזר בן עזריה ומקומו מושכר לו .
ונתקבלו זה מזה שכר.

י במנחה ביום טוב היו מתודים
כיצד היה הוידוי ביערתי הקודש מן הבית
זה מעשר שני ונטע רבעי . ונתתיו ללוי
זה מעשר לוי . וגם נתתיו זה תרומה
ותרומת מעשר. לגר ליתום ולאלמנה זה
מעשר עני. הלקט השכחה והפיאה אף על
פי שאינם מעכבים את הוידוי . מן הבית
זו חלה. ככל מצותך אשר צויתני. הא אם
הקדים מעשר שני לראשון אינו יכול
להתודות . לא עברתי ממצותיך . לא
הפרשתי ממין על שאינו מינו לא מן
התלוש על המחובר ולא מן המחובר על
התלוש לא מן החדש על הישן ולא מן
הישן על החדש . ולא שכחתי מלברכך
ומלהזכיר שמך עליו.

יא לא אכלתי באוני ממנו הא
אם אכלו באנינה אינו יכול להתודות.
ולא ביערתי ממנו בטמא הא אם הפרישו
בטומאה אינו יכול להתודות . ולא נתתי
ממנו למת . ולא לקחתי ממנו ארון
ותכריכין למת . ולא נתתים לאוננים
אחרים . שמעתי בקול יהוה אלהי הבאתיו
לבית הבחירה . עשיתי ככל אשר צויתני
שמחתי ושימחתי בו.

יב השקיפה ממעון קדשך מן
השמים עשינו מה שגזרתה עלינו אף את
עשה מה שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך
מן השמים וברך את עמך את ישראל
בבנים ובבנות . את האדמה אשר נתת
לנו בטל וברוחות ובמטר ובוולדות בהמה.
אשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב
ודבש כדי שיתן טעם בפירות.

יג מיכן אמרו שישראל וממזרים
מתוודים אבל לא ג״י״ עבדים

fitos, debet eos infignire nomine: Narratur de Raban Gamaliel, & de fenioribus, qui cum veniret navi, dixit Raban Gamaliel: Decima, quam ego menfurabo, detur Jehofuæ, & locus ejus conductus fit ei; Alia decima, quam ego menfurabo, detur Akibæ, qui eam acquiret pauperibus, & locus ejus conductus fit ei. Dixit R. Jehofua: Decima, quam ego menfurabo, detur Eliefer ben Azaria, & locus ejus conductus fit ei; & acceperunt inter fe mercedem.

X. Circa vefperam in die festo confitebantur. Quomodo erat confeffio? *Removi fanctum e domo mea;* Hæc eft decima fecunda, & planta anni quarti: *Et dedi Levitæ.* Hæc eft decima Levitæ: *Atque etiam dedi.* Hæc eft feparatio, & feparatio decimæ: *Peregrino, pupillo, & viduæ:* Hæc eft decima pauperis. Spicilegium, & manipulus oblivione relictus, & angulus, & fi hæc non impediant confeffionem: *En domo.* Hæc eft placenta: *Juxta omnia præcepta tua, quæ præcepifti mihi;* Si præferat decimam fecundam decimæ primæ non poterit confiteri: *Non fum tranfgreffus a præceptis tuis.* Non feparavi ex fpecie pro ea quæ non fit fua fpecies, neque ex avulfo pro terræ adhærente, neque ex terræ adhærente pro avulfo, neque ex novo pro veteri, neque ex veteri pro novo. Neque oblitus fum: Non oblitus fum benedicere, & memorare nomen tuum fuper illa.

XI. *Neque comedi in luctu meo ex eo:* Ecce fi comederit in luctu, non poterit confiteri: *Et non removi ex eo in immunditie:* Ecce fi removeret in immunditie, non poterit confiteri: *Neque dedi ex eo pro mortuo:* Non comparavi ex eo arcam & involucra pro mortuo, & non dedi aliis lugentibus: *Audivi vocem Domini Dei mei:* Adduxi illam in domum electionis: *Feci juxta omnia ea, quæ præcepifti mihi: Lætatus fum:* Lætatus fum in eo.

XII. *Refpice de habitaculo fanctitatis tuæ de cœlis:* Fecimus quod decrevifti de nobis; tu quoque fac, quod nobis fecifti fperare: *Refpice de habitaculo fanctitatis tuæ de cœlis, & benedic populo tuo Ifrael,* cum filiis & filiabus; *Et terræ quam dedifti nobis:* Cum rore & ventis, & pluvia, & partu beftiarum: *Ubi jurafti patribus noftris, terram fluentem lacte & melle:* Ut det faporem fructibus.

XIII. Hinc dixerunt: Ifraelitæ & fpurii confitebantur, at non peregrini, & fervi libertate donati, quia non erat il-

lis

משוחררים שאין להם חלק בארץ . רבי מאיר אומר אף לא לכהנים וללוים שלא נטלו חלק בארץ . רבי יוסי אומר יש להם ערי מגרש. יוחנן כהן גדול העביר הודיית המעשר . אף הוא ביטל את המעוררים ואת הנוקפים עד ימיו היה פטיש מכה בירושלם ובימיו אין אדם צריך לשאול על הדמאי.

סליק פירקא

הלכה א כרם רבעי כו' . זונא שאל לרבי מה ניתני כרם רבעי או נטע רבעי . אמר לון פקון שאלון לרבי יצחק רובא דבחנת ליה כל מתניתא נפקון ושאלון ליה. אמר לון קדמיא כרם רבעי. ותינייאנא נטע רבעי . רבי זעירא מקבל לסביא דהוון ביומוי דרבי יצחק רובא דלא בחנון כל מתנייתא מינית . תני כרם רבעי מציינין אותו בקזהות אדמה שהוא לשעה. של ערלה בחרסית בחיוורא שהוא יותר מיכן. ושל קברות בכיד דו יותר מיכן. תני רבי חלפתא בן שאול אם היו יחידות תולה בהם אזני חביות . רבי זעירה בעי למה לי נן אמרין כל אחד ואחד לפי מה שהוא . כהדא דתני אילן של הקדש סוקרין אותו בסיקרא . בתי עבודה זרה ספחמין אותם בפחמין. בית מנוגע נותנים עליו אפר מקלה. מקום הרוג כרם . מקום עגלה ערופה בחגורה של אבנים . וחש לומר שמא אילן שהוא מנבל פירותיו הוא ולא כן תני אילן שהוא מנבל פירותיו סוקרים אותו בסיקרא ומטעינים אותו אבנים ומכהתין ליה די עבד חמן דלא יתיר פירוי. ברם הכא די עבד כתחילה . רבי יונה בעי ולמה לי אנן אמרין חוט כחוט של סיקרא זכר למזבח . כיי דתנינן תמן חוט של סיקרא חוגרו באמצע להבחין בין דמים העליונים לדמים התחתונים . תני רבי חייא סוקרין עליו בסיקרא הקדש . רבי יוסי ורבן שמעון בן גמליאל אמרו דבר אחד . כמה דרבי יוסי אמר אין אנו אחראים לרמאים . כן רבן שמעון בן גמליאל אומר אין אנו אחראים

lis pars in terra. R. Meir dicit, neque ſacerdotibus, neque Levitis, quia oon acceperunt partem in terra: R. Joſe dicit: Erant illis ſoburbia: Jochanan ſummus ſacerdos abrogavit confeſſionem decimæ; Ipſe qooqoe abrogavit expergefacientes, & laniones; uſque ad dies ejus percutiebat malleus Hieroſolymis; & in diebus ejus non erat neceſſe, ot homo conſuleret de re dobia.

Finis capitis.

Conſtitutio I. Vineam anni quarti &c. Zuna quæſivit a Rabi: Quomodo legendum eſt, vineamne anni quarti, an plantam anni quarti? Reſpondit: Exite, & quærite a R. Iſaach magno, cui explorata eſt omnis Miſna: Exierunt, & quæſierunt ab eo. Reſpondit illis: Prima eſt vinea anni quarti, & ſecuoda eſt planta aoni quarti: R. Zehera quæſivit ab iis ſenibus, qui erant tempore Rabi Iſaach magni, qui non erant intelligentes in tota Miſna. Traditio: Vineam anni quarti ſignant gleba terræ, ut ſit pro tempore; & præputiatam lino albo, quod erat hoc amplius, & ſepulcrum calce, quæ erat his amplior. Docet R. Chalaphta ben Saul: Si fuerint ſolæ, poterit his appendere anſas vaſorum. R. Zehera quæſivit: Quorſum nos dicimus: Singula juxta conditionem quæ fuerit? Juxta illud quod traditur: Arborem ſancti colorant minio: Domos Idololatriæ denigrant carbonibus. Super domum lepra affectam injiciunt pulverem combuſtum; locum occiſionis ſignant ſanguioe; Locum vitulæ decollatæ ſepiunt lapidibus: Et poteſt dici: Fieri poteſt ut arbor abominabiles faciat fructus ſuos: Nonne ita eſt traditio? Arborem, quæ abominabiles facit fructus ſuos, ſignant minio, & onerant lapidibus, & confundunt; Hoc ibi faciebat, ne permitteret ejus fructus. Profecto hoc loco, qoaodo faciat in principio. R. Jona quæſivit: Quorſum nos dicimus filum in filo Sikra? In memoriam altaris. Juxta illod, quod ibi legimus. Filum Sikra cingebat illud in medio, ot diſtingueret inter ſanguines ſuperiores & inferiores. Traditio R. Chijah: Colorabant minio ſancti. R. Joſe & Raban Simeon ben Gamaliel idem dicunt: Sicut dicit R. Joſe: Nos non habemus cautiones contra deceptores; ita pariter dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Nos non habemus cautionem contra deceptores. Probabiliter Rabi Joſe conſentit cum Raban Simeone ben Gamaliel, at Raban Simeon

beo

לרמאים . מסתברא רבי יוסי יודי לרבן שמעון בן גמליאל. רבן שמעון בן גמליאל לא יודי לרבי יוסי . רבי יוסי יודי לרבן שמעון בן גמליאל שאין אנו אחראים לרמאים. רבן שמעון בן גמליאל לא יודי לרבי יוסי שאין דרך חבר להוציא מביתו דבר שאינו מתוקן. מנין לציון רבי ברכיה ברבי יעקב בר בת יעקב בשם רבי חוניה דברת חוורן רבי יוסי אמר לה רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנניה דברת חוורן רבי חזקיה רבי עוזיאל בריה דרבי חוניא דברת חוורן וטמא טמא יקרא כדי שתהא הטומאה קורא לה בפיה ואומרת לך פרוש . רבי הילא בשם רבי שמואל בר נחמן ועברו העברים בארץ וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון. מיכן שמציינים על העצמות. אדם. מיכן שמציינים על השדרה ועל הגולגולת . ובנה . מיכן שמציינים על גבי אבן קבועה. אם אומר את על תלושה אף היא הולכת ומטמא במקום אחר . אצלו . במקום טהרה . ציון. מיכן לציון . תני מצא אבן אחת מצויינת אף על פי שאין מקיימים כן המאהיל יה טהורן על אני אומר מת קמצון הית נתון תחתית היו שתים המאהיל עליהם טהור וביניהם טמא. היה חרוש בנתיים הרי הם ביחידיות ביניהם טהור וסביבותם טמא . תני אין מציינים על הבשר שמא יתאכל הבשר. רבי יוסטי בר שונם בעא קומי רבי מנא ולא נמצא מטמא את הטהרות למפרע. אמר ליה מוטב שיתקלקלו בו לשעה ואל יתקלקלו בו לעולם : חברייא אמרי יאות אמר רבן שמעון בן גמליאל וקשיא על דרבנין. לא ביום הוא מציין. לא בלילה הוא גונב. אמר לון רבי מנא מביום כיי דאמר רבי חנינה חתר בחושך בתים יומם חתמו למו לא ראו אור . מיומם חתמו למו . כך היו אנשי דור המבול עושים היו רושמים באפובלסמון ובאים וגונבים בלילה. כך דרשה רבי חנינא בציפורין . איתעבד תלת מאה חתירן בתים. ויציין . אם מצויין הוא היאך נקרא הוא צנוע . אמר רבי יוחנן אתיא דרבן שמעון בן גמליאל כמאן דאמר לעיתותי ערב . דתני רבי חוסא

ben Gamaliel non consentit cum R. Jose : R. Jose consentir cum Raban Simeone ben Gamaliel: Nos nos habemus cautionem contra deceptores. Raban Simeon ben Gamaliel non consentit cum R. Jose; quia non solet socius educere ex domo sua rem, quæ non sit præparata : Unde probatur esse signandum? R. Berachia bar Jacob bar filiæ Jacob nomine R. Huna : Locutus es recte: R. Jose dicit, R. Jacob bar Acha nomine R. Chananjah; Locutus es recte. Rabi Ezechia, R. Uziel bar R. Chunia; Locutus es recte: Nomine R. Chunjah : Locutus es recte: *Et immundus clamabis:* Ut immundus clamet ore suo, & tibi dicat : Recede. R. Ela nomine R. Samuel bar Nachman : *Et circuibant peragrantes terram, & vidit os hominus, statuet juxta illud titulum.* Hinc probatur esse signandum super ossibus : *Hominis :* Hinc probatur esse signandum super spinam dorsi, & super cranio : *Statuet.* Hinc probatur esse signandum super lapide stabili : Si dicas super evulso, ipse quoque transferetur, & polluet in alio loco : Juxta illud. In loco puro : *Titulum.* Hinc probatur esse signandum : Traditio : Si inveniat lapidem unum signatum, licet ita non conservetur, tamen si faciat tentorium super illo, erit mundus : Ego dico : Mortuus clausus est, si ponat sub illo, erunt duo, si faciat tentorium, super illis erit mundus, & inter illos erit immundus; si arex inter illos, erunt sicut singulares, inter illos erit mundus, & circum illos, erit immundus. Traditio: Non signant super carne, fieri potest ut absumatur caro. Rabi Jostai bar Sunam quæsivit coram Rabi Mena : Nonne deprehenditur, quod polluat puritates inverso ordine? Respondit : Melius est ut depraventur aliquo tempore, quam ut depraventur in perpetuum : Socii dixerunt : Recte dicit Raban Simeon ben Gamaliel; atqui est objectio contra sapientis : Non in die ipso signabit, non in nocte ipsa furabitur. Dixit illis R. Mena : In die juxta illud quod dicit R. Chanina: *Perfodit in tenebris domos, sicut in die condixerant sibi, & ignoraverunt lucem. Sicut in die condixerant sibi.* Ita viri generationis diluvii faciebant, signabant balsamo & venientes furabantur noctu : Sic exposuit R. Chanina in Tsippori. Fiant 300. foramina in domo & signabunt. Si inveniatur, quomodo vocabitur occultus? Dicit R. Jochanan : Sententia Raban Simeonis ben Gamaliel consentit cum eo qui dicit : Temporibus suis vespera : Etenim extat traditio.

אומר כל מה שילקטו עניים בין העמרים הבקר הרי הוא הבקר . רבי יודה אומר לעיתותי ערב . וחכמים אומרים אין הבקר אנכין הבקר שאין אנו אחראין לרמאים ברם כמאן דאמר בשחרית לא אתיא . ויש אדם מבקר במחובר לקרקע. אמר רבי ירמיה אפילו כמאן דאמר בשחרית אתיא הוא. ולאו רבן שמעון בן גמליאל היא . ועוד הוא אית ליה משיכתו של מעשר שני היא פדייתו . אמר רבי יוסי והיינו וקם לו אלו ראה ככר מתגלגל בנהר ואמר ככר זה הקדש שמא כלום אמר . אמר רבי ירמיה עד דאת מקשי ליה בשחרית קשייתה לעיתותי ערב . אמר ליה מאן דאיתיה ליה לעיתותי ערב לית ליה לאילין קשייתא.

הלכה ב אמר רבי הילא בראשונה היו עושים יין בטהרה לנסכים ולא היו ענבים מצויות . התקינו שיהא עולה לירושלם מהלך יום לכל צד . אף הם מחלקים אותו לקרובים ולשכנים ולמיודעים אפילו דבר קל היה מעשר את השוק . הדא פליגא על נקיי . נקיי הוה שמש במגדל וצבעייא כגל ערובת שובא מן דהוה עביד קנדילוי היה סליק שבת בבירת מקדשא ונחית ומדליק לון . ואית דאמרין כפד הוה בכל ערובת שובתא הוה סלק פשט כדרוי לבית המקדש ונחית שבירת בבייתיה טרטירוי דמהלול הוה סליק שבית לגו בית מקדשא ולא הוה בר נש קרץ לתאיניא קדמוי מיניה בנות צפרי הוו סלקין שבתון בגו בית מקדשא ולא חורה בר נש קרץ לתאינייא קדמוי מינהן. בנות לור היו לשות עיסתם ועולות ומתפללות ויורדות עד שלא יחמיצו . חד בר נש הוה קאים דדי פסקת תורתיה קומוי הוות פריא והוא פרי פריא והוא פרי עד דאשתכח יהיב בבבל . אמרו ליה אימת נפקת אמר לון יומא דין . אמרין בהיידא אתיתא . אמר לון ברא . אמר לון איתא חמי לן . נפק בעי מיחמייא לון ולא חכים בהיידא מכלל דפלינא . ואפילו תימר לית הוא פלינא מחילות היו ונגנזו . הדא היא דכתיב גדר דרכי בגזית נתיבותי עוה. רבי יונה בשם רבי זעירא אפילו כרם שהיה

ditio. R. Dusa dicit: Quod colligent pauperes inter manipulos communes; erit commune: R. Jehuda dicit: Tempore suo, vespera; & sapientes dicunt: Non est commune, quod fit commune, per violentiam, quia nos non habemus cautionem contra deceptores. Profecto juxta mentem illius qui dicit: Mane non adducet: Estne aliquis qui faciat commune quod terræ adhæret? Dicit R. Hieremia; vel juxta mentem illius qui dicit: Mane adducatur: At hæc non est sententia Raban Simeonis ben Gamaliel: Et præterea, attractio decimæ secundæ, erit ejus redemtio. Dicit R. Jose: Atqui hoc dictum est: *Et confirmabitur illi*. Si videat devolvi panem in flumine, & dicat: Hic panis est sanctus: Fortasse nihil dixit: Dicit R. Hieremia: Quando tu objicis contra illum mane, objicis tempore vespertino. Dixit illi. Qui dicit tempore vespertino, non est contra illum hæc objectio.

Constitutio II. Dicit R. Ela: Olim faciebant vinum in puritate pro libaminibus; at uvæ non erant signatæ: Et statuerunt, ut deferret Hierusalem itinere unius diei undiquaque: Ipsi quoque partiebantur proximis, & vicinis, & notis. Licet res levis sit, decimabat ex foro: Hic objicitur contra Nasci: Nasci erat minister in Migdal, & Tzevajah, singulis vesperis Sabbathi faciebat candelas, & adscendebat Sabbatho in domum sanctuarii, & deponebat, & accendebat: & alii dicunt: Librum habebat, singulis vesperis Sabbathicis adscendens, explicabat ejus ordinem in domo sanctuarii, & quiescebat in domo sua: Tartiroi adscendit in domum sanctuarii, & nemo erat, qui præcideret ficus ante illum: Filiæ Tzippori adscendebant Sabbathis in domum sanctuarii, & nemo erat, qui præcideret ficus ante illas. Filiæ Lud depsebant pastas suas, & adscendentes orabant, descendebant priusquam fermentarent: Quidam cum araret, vacca coram eo currebat, & ipse currebat; illa currebat, & ipse currebat, donec deprehendit se esse Babylone: Dixerunt illi: Quando egressus es? Respondit illis: Hoc die: Dixerunt illi: Cum hac venisti? Respondit cum hac: Dixit illis: Venite: Ostende nobis: egressus non potuit ostendere illo modo: Consequitur quod sit dissensio; Licet dicas, quod non sit dissensio; Cavernæ erant, & absconditæ sunt. Hoc est quod scriptum est: *Conclusit vias meas lapidibus quadris, semitas meas subvertit*. R. Jona nomine R. Zehera: Vel vinea, quæ erat proxima muro, redi-

סמוך לחומה היה נפרה . אמר רבי אחא
זאת אומרת שבית המקדש עתיד להיבנות
קודם למלכות בית דוד דכתיב ודם ענב
תשתה חמר ואת אמר הכין.

הלכה ג   תני רבי אומר במה
דברים אמורים בשביעית אבל בשאר שני
שבוע בית שמאי אומרים יש לו חומש
ויש לו ביעור . על דעתיה הדין תנייה לא
למדו נטע רבעי אלא למעשר שני במה
דתימר אין מעשר שני בשביעית . ורכוותיה
אין נטע רבעי בשביעית . מעתה אל יהי
לו קדושה . וקדושתו מאיליו למדו קודש
הילולים בקדש שקורין עליו את ההלל .
ויהא מותר לאונן . תני מניר שהוא אסור
לאונן . ויהא חייב בביעור . בנין רבי שמעון
דרבי שמעון פוטר מן הביעור . ויפדה
במחובר לקרקע . תני רבן שמעון בן
גמליאל אומר אחד שביעית ואחד שאר
שני שבוע בית שמאי אומרים אין לו
חומש ואין לו ביעור . על דעתיה דהדין
תנייא לא למדו נטע רבעי ממעשר שני
כל עיקר . מעתה אל יהא לו קדושה
וקדושתו מאיליו למדו קודש הילולים הרי
בקודש שקורין עליו את ההלל . ויהא
מותר לאונן . מניר שהוא אסור לאונן .
ויהא חייב בביעור . בנין דרבי שמעון דרבי
שמעון פוטר מן הביעור . ויפדה במחובר
לקרקע . רבי זעירא בעא קומי רבי אבהו
מנין שהוא טעון פריון שנאמר קודש
הילולים . קודש חילולים . לא מתמנעין
רבנין דרשי בין ה'א לחי'ת . תני רבי
אייבו בר נגרי קומי רבי לא דרבי ישמעאל
ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו
יוסף עליו . פרט לנטע רבעי שאין חייבים
עליו חומש . הדר ותנא קומוי שתי גאולות
הן אחת למעשר שני ואחת לנטע רבעי .
תמן תנינן רבי יהודה אומר אין לנכרי
כרם רבעי וחכמים יש לו . אמר רבי לעזר
ביני מתניתא אין לנכרי כרם רבעי כל
עיקר . רב ביבי אמר קומי רבי זעירא בשם
רבי לעזר אתיא דרבי יודה כבית שמאי

redimebatur: Dicit R. Acha: Quod dicis, intelligitur, quando domus sanctuarii erat adhuc ædificanda ante regnum domus David: Scriptum est enim: *Et sanguinem uvæ bibes merum*. Et tu ita dicis?

Constitutio III. Traditio: Rabi dicit: De quo hæc dicta sunt? De anno septimo; at in reliquis annis septimanæ, schola Schammai dicit est quinta pars, & pollu&tura; ex mente hujus doctoris non docemur de planta anni quarti nisi pro decima secunda. Quod dicis: Non est decima secunda in anno septimo; & similiter non est planta anni quarti in anno septimo; hinc non erit illi sanctitas; & ejus sanctitatem per se docemur: *Sanctum laudum*. Sicut sanctitas, super qua legunt Hallel; & erit licita lugenti: Traditio: Testatur quod sit vetita lugenti: Et obligatur ad polluturam, propter R. Simeonem; etenim R. Simeon absolvit a pollutura: Et redimet in eo, quod est terræ adhærens. Traditio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Tam in anno septimo, quam in reliquis annis septimanæ schola Schammai dicit; non est illi quinta pars, neque pollutura: Ex mente hujus doctoris non docemur, quod omnino sit decimanda planta anni quarti: Hinc non erit illi sanctitas; at de ejus sanctitate per se docemur: *Sanctum laudum*: Intelligitur de sanctitate in qua sit Hallel: Ecce erit sicut sanctitas super qua legunt Hallel: Et erit licita lugenti: Ostendit, quod sit vetita lugenti; & erit obligata ad polluturam: propter R. Simeonem; Etenim R. Simeon absolvit a pollutura; & redimetur in eo, quod est terræ adhærens. Rabi Zehera quæsivit coram R. Aban: Unde probatur, quod obligetur ad redemtionem? Ex eo quod dictum est: *Sanctum laudum* Sanctum profanorum: Non cohibemus sapientes, quin inquirant inter He & Chet. Docuit R. Ibo bar Nigri coram Rabi: Non hæc est sententia Rabi Ismael: *Si vero redimendo redimat vir ex decima sua, quintam ejus partem addet illi*. Excludit plantam anni quarti, cujus causa non obligantur ad quintam partem: Iterum docuit in ejus conspectu: Duæ sunt redemtiones, altera pro decima secunda, & altera pro planta anni quarti: Ibi legimus: R. Jehuda dicit: Non est alienigenæ planta anni quarti; & sapientes dicunt: Est illi: Dicit R. Eliefer: Ita se habet Misna. Non est omnino alienigenæ planta anni quarti. R. Bibi dixit coram R. Zehera nomine R. Eliefer: R. Jehuda consentit

על דעתיה דרבי כמה דבית שמאי אומרים
לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני
כמה דתימר אין מעשר שני בשביעית.
ודכוותה אין נטע רבעי בשביעית כן רבי
יודה אמר לא למדו נטע רבעי אלא
ממעשר שני בסוריא ודכוותה אין נטע
רבעי בסוריא. אמר ליה חמי מה אמר לא
אמר א״א אין לו חומש ואין לו ביעור הא
שאר כל הדברים יש לו. רבי יודה אומר
אין לנכרי נטע רבעי בסוריא. שמואל בר
אבא בעי הא בית שמאי אומרים לא
למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה
דתימר אין מעשר שני בשביעית. ודכוותה
אין נטע רבעי בשביעית. ודכוותה שלישית
ושישית הואיל ואין בהם מעשר שני לא
יהא בהם נטע רבעי. אמר רבי יוסי
שלישית ושישית אף על פי שאין בהם
מעשר שני יש בהם מעשרות. שביעית אין
לו מעשרות כל עיקר. חיפה שאל הא רבי
יודה אמר לא למדו נטע רבעי אלא
ממעשר כמה דתימר אין מעשר שני
בסוריא. ודכוותה אין נטע רבעי בסוריא.
ודכוותה לא למדו תרומת תורה אלא
מתרומת מעשר כמה דתימר אין תרומת
מעשר במדבר. ודכוותה לא תהא תרומת
תורה במדבר. אמר רבי יוסי לא למדו
ממנה אלא לשיעורין. תני רבי יוסי בי רבי
יודה אומר רבי לעזר ברבי שמעון אומר
לא נתחייבו ישראל לנטע רבעי אלא
לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו
ושבע שחילקו. אמר רב חסדא אתיא
דרבי יוסי בי רבי יודה בשיטת רבי יודה
אבוי. כמה דרבי יודה אמר לא למדו נטע
רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין
מעשר שני בסוריא. ודכוותה אין נטע
רבעי בסוריא. כן רבי יוסי בי רבי יודה
אומר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר.
כמה דתימר אין מעשר שני אלא לאחר
ארבע עשרה שנה. ודכוותה אין נטע
רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה. אמר
רבי יוסי והיא בשיטת בני סוריא למידה
מארבע עשרה שנה אין ארבע עשרה
למידה מסוריא. כתיב ובשנה החמישית

cum schola Schammai; ex mente Rabi; sicut schola Schammai dicit: Non docemur de planta anni quarti nisi ex decima secunda; sicut dicis: Non est decima secunda in anno septimo; similiter non est planta anni quarti in anno septimo; ita pariter Rabi Jehuda dicit: Non docemur de planta anni quarti nisi ex decima secunda in Syria; & similiter non est planta anni quarti in Syria: Dixit illi: Vide quod dixit: Non dixit nisi hoc: Non est illi quinta pars, neque polluctura, at reliqua illi sunt. Rabi Jehuda dicit: Non est alienigenæ planta anni quarti in Syria. Samuel bar Aba quæsivir: Ecce schola Schammai dicit: Non docemur de planta anni quarti nisi ex decima secunda; sicur dicis; Non est decima secunda in anno septimo: & similiter non est planta anni quarti in anno septimo, & similiter in tertio, & in sexto; quoniam in iis non est deoima secunda, non erit quoque planta anni quarti. Dicit R. Jose: In tertio & in sexto licet non sit decima secunda, tamen sunt decimæ. In septimo omnino non sunr decimæ. Chipha quæsivit: Ecce R. Jehuda dicit: Non docemur de planta anni quarti nisi ex decima; sicut dicis: Non est decima secnnda in Syria: & similiter non est planta anni quarti in Syria: & similiter non docemur de separatione legis nisi ex separatione decimæ; sicut dicis: Non fuit separatio decimæ in deserto: Et similiter non erat separatio legis in deserto: Dicit R. Jose: Hinc non docemur nisi de mensuris: Traditio: R. Jose filius R. Jehuda dicit; R. Eliefer bar R. Simeonis dicit: Non fuerunt obligati Israelitæ ad plantam anni quarti nisi post quatuordecim annos, septem quibus subegerunt, & septem quibus diviserunt: Dicit R. Chasda: Sententia R. Jose filii R. Jehuda consentit cum sententia Rabi Jehuda patris sui: Sicut R. Jehuda dicit: Non docemur de planta anni quarti nisi ex decima secunda; sicut dicis: Non est decima secunda in Syria: Et similiter non est planta anni quarti in Syria; ita pariter R. Jose filius R. Jehuda dicit: Non docemur de planta anni quarti nisi ex decima; sicut dicis: Non fuit decima secunda nisi post quatuordecim annos; & similiter non fuit planta anni quarti nisi post quatuordecim annos: Dicit R. Jose: Et erit juxta mentem filii mei, ut de Syria explicetur ex quatuordecim annis; at de planta anni quarti non potest explicari ex quatuordecim annis. Scriptum est: *Et anno quinto comedetis fructus ejus*, ut

תאכלו את פריו להוסיף לכם וגו׳ . רבי יוסי הגלילי אומר הרי את כמוסיף פירות חמישית על פירות רביעית. מה פירות חמישית לבעלים אף פירות רביעית לבעלין רבי זעירא רבי יסא בשם רבי יוחנן אתיא דרבי יוסי הגלילי כמה דרבי יודה אומר עושה אותו כנכסיו . כן רבי יוסי הגלילי עושה אותו כנכסיו . רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא בדברי מי שהוא עושה אותו כנכסיו מהו שיהא חייב במעשרות . אמר ליה כיי דאמר רבי יהושע בן לוי דאמר רבי אבין בשם רבי יהושע בן לוי לא סוף דבר הלכה זו אלא כל הלכה שהיא רופפת בבית דין ואין את יודע מה טיבה צא וראה היאך הציבור נוהג ונהוג . ואנן חמיין ציבורא דלא מפרשין . אמר רבי מנא אלו אמר כבית שמאי . ויש ציבור כבית שמאי אמר רבי אבין כלום למדנו נטע רבעי לא ממעשר שני במה דתימר אין מעשר שני חייב במעשרות . ודכוותה אין נטע רבעי חייב במעשרות . רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן עיסת מעשר שני בירושלם כרבי מאיר פטורה מן החלה כרבי יודה חייבת בחלה . אמר רבי יודה לא אמרו אלא אמרו אלא בירושלם הא בגבולים לא . רבי בא בר כהן בעא קומי רבי יוסי בדברי מי שמחייב בפרט מהו שתהא חייבת בחלה . אמר ליה ולא רבי יודה היא . ובכרנן מימר כל הדא הילכתא רבי יודה כבית שמאי.

הלכה ד לפדות לו בסלע לוקח לו בסלע. אין לו אלא שכר לקיטה אין לו אלא שכר עקיצה. רבי הושעיה מפק תלתא איכתוננכין ומפרק על פומון.

הלכה ה כתיב מקצה שלש שנים הוציא את כל מעשר תבואתך בשנת השביעית ונטר. והנחת בשעריך יכול פעם אחת בשבוע את חייב להוציא את המעשרות ולהוציא מעשר עני תלמוד לומר מקצה שלש שנים . אחת לשלש שנים. ולא אחת לשבע. אוא בשלישית ובשביעית שני פעמים בשבוע או קורא אני ראש השנה יכול ביון בראש השנה את חייב לבער את המעשרות ולהוציא מעשר עני תלמוד לומר מקצה שלש. אין מקצה אלא

ut addatur vobis &c. R. Joſe Galilæus dicit : Ecce reputatur perinde ac addat fructus anni quinti ſuper fructus anni quarti: Sicut fructus anni quinti erant dominis, ita pariter fructus anni quarti erunt dominis: R. Zehera, R. Iſa nomine R. Jochanan : Hæc eſt ſententia R. Joſe Galilæi : Sicut R. Jehuda dicit : Conſiderabit ipſam ſicut ſuas facultates; ita pariter R. Joſe Galilæus dicit : Conſiderat ipſam ſicut ſuas facultates . R. Hieremia quæſivit coram R. Zehera juxta verba illius, qui conſiderat ipſam ſicut ſuas facultates, num obligatur ad decimas? Reſpondit juxta illud quod dicit R. Jehoſua ben Levi ; etenim dicit Rabi Abin nomine R. Jehoſua ben Levi; Non erit rei finis hujus conſtitutionis : Omnis conſtitutio , quæ ſit agitata in Synhedrio , & tu ignores , quænam ſit ejus utilitas , egredere , & vide , quomodo ſoleat facere cœtus , tu quoque ita facies . At nos vidimus , quod cœtus non explicet. Dicit R. Mena : Si dicat juxta mentem ſcholæ Schammai; Num cœtus conſentit cum ſchola Schammai ? Dicit R. Abin: Num docemur de planta anni quarti niſi a decima ſecunda ? Sicut dicis : Decima ſecunda non obligatur ad decimas : Et ſimiliter planta anni quarti non obligatur ad decimas . R. Ba , R. Chijah nomine R. Jochanan : Paſta decimæ ſecundæ Hieroſolymæ juxta-mentem R. Meir abſolvitur a placenta , juxta mentem R. Jehuda obligatur ad placentam . Dicit R. Jehuda : Non agunt niſi de Hieruſalem , at non de terminis. Rabi Ba bar Cohen quæſivit coram Rabi Joſe juxta verba illius qui obligat in acinis deciduis , num obligatur ad placentam ? Reſpondit : Nonne hæc eſt ſententia R. Jehuda juxta menrem ſcholæ Schammai?

Conſtitutio IV. Ut redimat ſibi ſiclo, & emat ſibi ſiclo . Non eſt illi niſi merces collectionis, non eſt illi niſi merces amputationis. R. Oſajah educebat rres ægrotos & ſolvebat ex eorum dicto.

Conſtitutio V. Scriptum eſt : *A fine trium annorum educes omnem decimam proventus tui in anno ſeptimo &c. Et relinques in portis tuis* . Crederem ſemel in ſeptennio quod deberes educere decimas, & educere decimam pauperis? Idcirco dictum eſt: *A fine trium annorum*. Semel tribus annis , at non ſemel ſeptennio : At in tertio & ſeptimo duabus vicibus in ſeptennio; At ego legam principium anni ; Crederem quod in principio anni tu deberes pollucere decimas, & educere decimam pauperis? Idcirco dictum eſt : *A fine trium annorum :*

בסוף שנה את מבער . ואין את מבער
בראש שנה . אי בסוף שנה יכול ביון
בראשה של רביעית את חייב לבער את
המעשרות ולהוציא מעשר עני תלמוד
לומר כי תכלה לעשר את כל תבואתך
כשתכלה לעשר את כל הפירות אי כשתכלה
לעשר כל הפירות יכול אפילו בחנוכה .
נאמר כאן מקצה . ונאמר להלן מקצה
שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג
הסוכות. מה מקץ שנאמר להלן במועד .
אף כאן במועד . אי מה מקץ שנאמר
להלן בחג הסוכות . אף כאן בחג הסוכות .
תלמוד לומר כי תכלה לעשר את כל מעשר
תבואתך. אימתי הוא מכלה לעשר את כל
הפירות בפסח של רביעית בשנה ההיא
את זקוק לבערו ואין את זקוק לבערו
בשאר כל השנים . בשנה ההיא את זקוק
לבער . אין את זקוק לבער ירק שיצא
מראש השנה עד הפסח . חברייא אמרי
שאינו מהודה ברביעית אלא בחמישית .
אמר רבי הילא שאינו מעכב וראי ברביעית
אלא בחמישית . מה נפק מן ביניהון עבר
ונתוודה. על דעתיהון דחברייא פסול . על
דעתיה דרבי הילא כשר . בשנה ההיא
את מוציאו מן הטמא אל הטהור ואין את
מוציאו בשאר כל השנים מן הטמא על
הטהור . אמר רבי לעזר ביני מתניתא
בשנה ההיא את מוציאו ממקום טומאה
למקום טהרה . ואין את מוציאו בשאר כל
השנים ממקום טומאה למקום טהרה אתיא
דרבי לעזר כמאן דאמר אין מוציאין מעשר
לכהונה. ביומוי דרבי יהושע בן לוי ביקשו
להימנות שלא ליתן מעשר לכהונה. אמרין
כאן ייעול רבי יהושע בן לוי ביקשו להימנות
שלא ליתן מעשר לכהונה . אמרין מאן
ייעול רבי יהושע בן לוי דהוא מסייע
לליואי. עאל וסייע לכהני אמר בעשרים
וארבע מקומות נקראו הכהנים לויים והדין
אחד מהם והכהנים הלוים בני צדוק . רבי
בנימן בר גידול ורבי אחא הוון יתיבין
אמרין והא כתיב והיה הכהן בן אהרן עם
הלוים בעשר הלוים ליתן לו תרומת מעשר
והכתיב והלוים יעלו את המעשר . רב
חונא וחברייא חד מינהון אמר לבני לוי
מה תלמוד לומר ולבני אלא מיכן שנותנין
מעשר לכהונה . ותרנה אמר אפילו לית
כתיב אלא לבני נותנין מעשר לכהונה .

rum: Non eſt מקצה nisi quod in fine anni tu debeas pollucere; at non poteris pollucere in principio anni: Si in fine anoi, crederem quod in principio quarti tu deberes pollucere decimas, & educere decimam pauperis? Idcirco dictum eſt: *Quando perfeceris decimare omnem proventum tuum:* Quando perfeceris decimare omnes fructus: Si quando perfeceris decimare omnes fructus, crederem vel in Canuca? Dictum eſt hic: *A fine*, & dictum eſt ibi: *A fine ſeptem annorum in ſolennitate annus remiſſionis in ſolennitate tabernaculorum:* Sicut *a fine* qui ibi memoratur, in ſolennitate, ita pariter hoc loco in ſolennitate; Si *a fine* qui ibi memoratur in ſoleonitate Tabernaculorum, ita pariter hoc loco in ſolennitate Tabernaculorum: Idcirco dictom eſt: *Quando perfeceris decimare omnem decimam proventus tui:* Quando perficit decimare omnes fructus? In Paſchate anni quarti: In hoc anno tu debes pollucere, at noo debes pollucere in reliquis annis: In hoc anno tu debes pollucere, at debes pollucere olus, quod produxerit a principio anni uſque ad Paſcha. Socii dixeruot, quod non confiteatur in quarto, ſed in quinto: Dicit R. Ela: res certo indecimata non impediat in quarto ſed in quinto. Quid eruitur ex inter eos? Si tranſgrediens confiteatur, ex mente ſociorum, erit illegitimum, ex mente R. Ela, erit legitimum. In hoc aono tu educes ex immundo pro mundo, at non educes reliquis anois ex immundo pro muodo. Dicit R. Elieſer: Ita ſe habet Miſna: Hoc anno tu educes ex loco immundo pro loco mundo, at non educes reliquis annis ex loco immundo pro loco muodo. Conſentit R. Elieſer cum eo qui dicit: Non educunt decimam ſacerdotio. Diebus Jehoſua ben Levi voluerunt ſtatuere, ne daretur decima ſacerdotio: Dixerunt: Qois ingreditur? R. Jehoſua ben Levi, qui ſavet Levitis: Ingreſſus ſavit ſacerdotio diceos; In quatuor & viginti locis ſacerdotes vocantur Levitæ, & hic eſt unus ex illis: *Et ſacerdotes Levitæ filii Zadok*. Rabi Beojamin bar Ghidal, & R. Acha conſidentes: Ecce ſcriptum eſt: *Et erit ſacerdos filius Aharon cum Levitis in decima Levitarum:* Ut det illi ſeparationem decimæ: Et ſcriptum eſt: *Et Levitæ facient adſcendere decimam:* R. Huna, & ſocii: Uous ex iis dixit: *Filiis Levi:* Cur dictum eſt: *Et filiis?* Niſi quod hinc probatur, quod detur decima ſacerdotio. Et alter dicit: Licet non ſcriptum niſi: *Filiis:* Tamen dabitur decima

cima

אלו מאן דאמר פלן ברי יסב מקמת פלן
ושאר נכסיי ירתו בני רילמא לא נסב
עמהון. רבי יונה יהב מעשרוי לרבי אחא
בר עולא לא משום דהוה כהן אלא משום
דהות לעי באוריתא מה טעמא ויאמר לעם
ליושבי ירושלם לתת מנת הכהנים והלוים
למען יחזקו בתורת יהוה . רבי הונא לא
נסב מעשר. רבי אחא לא נסב מעשר .
רבי חייה בר בא הורי על גרמי לצארה
לחוץ לארץ בגין דלא מיסב מעשר . שאל
בר נש רבי שמואל בר נחמן שאל לרבי
יונתן מהו דנסב אמר לו סב ומה דנפל
לשבטך נפל לך . רבי ינאי מפקד לקריבוי
בר תהווין תברן ארע לא תתברון אלא
מן דחלונייא . ואף על גב דאת אמר אין
נותנים מעשר לכהונה מודה שאין מוציאין
שלו מידו מה טעמא . כי תקחו מאת בני
ישראל את המעשר אשר נתתי לכם
מאתם בנחלתכם והרמותם ממנו את
תרומת מעשר מן המעשר. מאת בני ישראל
את מוציא ואין את מוציא מסברי בהונה
ולויה . ואתייא כיי דאמר רבי לעזר כי
תקחו מאת בני ישראל את המעשר. מאת
בני ישראל את מוציא ואין את מוציא מן
הגוי. רבי אבהו אמר איתפלגון רבי יהושע
בן חנניה ורבי לעזר בן עזריה. רבי יהושע
בן חנניה אמר אין ניתנים מעשר לכהונה.
ורבי לעזר בן עזריה אמר נותנים מעשר
לכהונה. מתיב רבי יהושע בן חנניה לרבי
לעזר בן עזריה והא כתיב ואכלת אותו
בכל מקום בוא ואוכלו עמו בקבר . אמר
ליה מהו בכל מקום בעזרה . אמר ליה
והכתיב אתם וביתכם ואשה נכנסת לעזרה
רבי בא הוה משתעי הדא עובדא רבי
לעזר בן עזריה הוה יליף מיכב מעשרא
רחדא גינה והיה לאותה גינה שני פתחים
אחד למקום טומאה ואחד פתוח למקום
טהרה. נפק רבי עקיבה לגביה אמר ליה
פתח הדם וסתום הדם . אין אחא אמר
לה בא בדרך הזו אמר ליה אין שלח
תלמידיה אמור ליה אתם כתיב שמע רבי
לעזר בן עזריה ואמר מרצעת דעקיבה
בן יוסף בא לכאן . באותה שעה החזיר
רבי לעזר בן עזריה כל המעשרות שנטל·
אמר רבי יצחק בר לעזר בשרוהה בעיא

cima ſacerdotio: Si iſte dicat: Talis filius meus accipiat per talem, & reliquas facultates hæreditent mei filii, fortaſſe non accepit cum illis. R. Jona dedit de ſuis decimis τῷ R. Acha bar Ula, non eo quod eſſet ſacerdos, at quia laborabat in lege: Quænam eſt ratio? Quia ſcriptum eſt: *Præcepit etiam populo habitantium Hieruſalem, ut darent partem ſacerdotibus & Levitis, ut confirmarentur in lege Domini*. R. Huna non accepit decimam. R. Acha non accepit decimam. Rabi Chijah bar Ba docuit ejus cauſa, ut educerentur extra terram, quia non accepit decimam. Quæſivit quidam a R. Samuele bar Nachman, quæſivit a R. Jonathan, quia erit ſi accipiat? Reſpondit: Accipe, & quod ceſſit tuæ tribui, ceſſit tibi. R. Inai præcepit proximis ſuis: Quando facietis ſocietatem accidentalem, non facite ſocietatem niſi cum Chalonijah: Licet tu dicas: Non dant decimam ſacerdotio: Conſentit, quod non educant quod eſt ex ejus manu; qua de cauſa? Quia dictum eſt: *Quando accipietis a filiis Iſrael decimam quam dedi vobis ex illis in hæreditatem veſtram ſeparabitis ex ea ſeparationem Domino, decimam ex decima*. Ex filiis Iſrael tu educes, at non educet a juvenibus ſacerdotii & Levitarum: Adducitur juxta illud, quod dicit R. Elieſer: *Quando accipietis a filiis Iſrael decimam*. A filiis Iſrael tu educes, at tu non educes ex gentili. R. Abau dicit: Diſſentiunt Rabi Jehoſua ben Chananjah, & R. Elieſer ben Azaria. R. Jehoſua ben Chananjah dicit: Non dant decimam ſacerdotio: Et R. Elieſer ben Azaria dicit: Dant decimam ſacerdotio. Objecit Rabi Jehoſua ben Chananjah τῷ R. Elieſer ben Azaria: Atqui ſcriptum eſt: *Et comedetis illam in omni loco:* Veniat & comedat cum eo in ſepulcro. Reſpondit illi: Quid *in omni loco*? In atrio. Reſpondit illi: Atqui ſcriptum eſt: *Vos & domus veſtræ*. Num fœmina ingredietur in atrium? R. Ba narrabat hoc factum: R. Elieſer ben Azaria, docebat innixus portæ cujuſdam horti, cui erant duæ portæ, altera aperta in locum immundum, & altera aperta in locum mundum; Ingreſſus ad eum Rabi Akiba dixit; Aperi hanc, & claude illam. Si dicas: Ingredere per hanc viam: Reſpondit: miſit ſuum diſcipulum: Dic illi: *Vos* ſcriptum eſt: Audiens R. Elieſer ben Azaria dixit: Ligula Akiba bar Joſeph huc perveniebat: Eo tempore reſtituit R. Elieſer ben Azaria omnes decimas, quas abſtulit. Dicit R. Iſaach bar Elieſer: In principio implen-

סוליי סבא דקיסה סינית וכית כל נטרה
רלא כויה בשעתה לא בויה.

הלכת ו הכל כורים בפת ושמן
שהוא צריך לבער ביין ובתבלין שהוא
בסבוער סה פלינין בתבשיל בית שמאי
אוסרים צריך לבער. ובית הלל אוסרים
אין צריך לבער. סה טעמא דבית שמאי
וצרת הכסף בלבד בירך. סה טעמא דבית
הלל אפילו סחללו מהו סועיל. ולא טבל
הוא. רבי הילא בשם שמואל זאת אוסרת
שהטבל קרוי קודש. אמר רבי יורה מעשה
ברבן גמליאל והזקנים שהיו יושבים על
מעלות האולם בהר הבית והיה יותנן הכהן
הסופר הלז יושב לפניהם אמרו לו צא
וכתוב אחינו בני גלילא עילאה בני גלילא
ארעיתא שלמכון יכנא מודענא לכון
רמטא זמן ביעורא תפקון מעשריא מן
מעטני זיתאי לאחנא בני דרוסא עילאה
ובני דרוסא ארעיתא מודענא לכון
רמטא זמן ביעורא חפקון מעשריא
מעמרי שיבליא. לאחנא בני גלותא דבבל
ובני גלותא רמדי ובני גלותא ריון ושאר
כל גלוותהון רישראל שלמכון יכנא מודע
אנא לכון ראימריא רביכן וגוזליא רקיקין
ושפר באנפוי ובאנפי חברייי מוספא על
שתא זת הלתין יומין. הרא אמרה שאין
נותנים מעשר לכהונה. שנייא היא שהיה
רבי יהושע בן חנניה חסן. אמר רבי חנניה
הרא אמרה שהיה רבן גמליאל צריך לזכות
אמר רבי יהושע בפירות מחוברין לקרקע
אילו קופתו של רבן גמליאל נתונה לתוך
ביתו של רבי יהושע ואומר יזכה למעשר
שבה כלום עשה עד שיסיים. רבי רדיפה
אמר איתפלגון רבי ירמיה ורבי יוסי חד
אמר הראוי ליטול זכה. וחרנה אמר הראוי
ליתן זכה. מה ראמר הראוי ליטול זכה
כל שכן ראוי ליתן. ומה ראמר הראוי
ליתן הא ליטול לא. הא מתניתא פליגא
על מה ראמר הראוי ליטול זכה. ותמן
תנינן האומר תן גט זה לאשתו שכן ראוי
הוא לקבל גט בתו ושטר שחרור זה
לעברי שכן הוא ראוי לקבל שטר שחרורו.

plendum est vino poclum ex eo, & in eo, & omnis pruna, quæ non adurit statim, non adurit amplius.

Constitutio VI. Omnes consentiunt in pane, & in oleo, quod sint pollucenda; in vino & in condimentis, quando sit quasi polluctum in hoc dissentiunt: Si fuerint in decocto, schola Schammai dicit, debet pollucere; & schola Hillel dicit; Non debet pollucere. Quænam est ratio scholæ Schammai? *Et alligabis argentum tantummodo in manu tua.* Quænam est ratio scholæ Hillel? vel si profanaverit, quid proderit? Nonne est indecimatum? R. Ela nomine Samuelis: Quod dicis, intelligitur quod indecimatum vocetur sanctum. Dicit R. Jehuda: Narratur de Raban Gamaliel, & senioribus, qui considebant in gradibus vestibuli in monte domus, & erat Jochanan sacerdos, scriba sedens coram illis: Dixerunt illi: Exi & scribe fratribus nostris Galilææ superioris, & Galilææ inferioris: Pax vestra multiplicetur. Significo vobis advenisse tempus polluctura, educite decimas vestras ex cupa olivarum: Fratribus plagæ australis superioris & inferioris; significo vobis advenisse tempus pollucturæ; educite decimas ex manipulis spicarum: Fratribus captivitatis Babylon, & captivitatis Mediæ, & captivitatis Græciæ, & reliquarum captivitatum Israel: Pax vestra multiplicetur: Significo vobis agnos adhuc esse tenellos, & pullos esse parvos: & placeat coram illis, & coram sociis addere anno triginta dies. Hoc dicit, quod non dent decimam sacerdoti. Diversum est, quod ibi docet Rabi Jehosua ben Chananjah. Dicit R. Chananjah: quod dicit; quod Raban Gamaliel obliget ad acquirendum: Dicit R. Jehosua de fructibus terræ adhærentibus, si sporta Raban Gamaliel posita sit in domo R. Jehosua, & dicat; Acquirat decimam quæ in illa est; nihil facit, nisi definiat: R. Radipha dicit: Dissentiunt R. Hieremia, & Rabi Jose: Alter dicit: Qui dignus est sumere, acquirit; & alter dicit: Qui dignus est dare, acquirit: Qui dicit: Qui dignus est sumere, acquirit, multo magis, qui dignus est dare: & quid est quod dicit? Qui dignus est dare; at non quis dignus est sumere. At Misna contraria est illi, qui dicit; qui dignus est sumere, acquirit; At ibi legimus: Si dicat: Da hunc libellum repudii ejus uxori, quia conveniens est ut accipiat libellum repudii filiæ suæ; & chirographum quo libertate donetur servus meus. Quia conveniens est ut accipiat chiro-

gra-

ותנינן התקבל גט זה לאשתי או הולך גט
זה לאשתי אם רצה להחזיר יחזיר. והעבר
ראוי להוליך את הגט. פתר לצדדים היא
מתניתא פליגא על מאן ראמר הראוי ליתן
זכה דתנינן תמן עישור אחד שאני עתיד
למוד נתון לעקיבה בן יוסף כדי שיזכה בו
לעניים ומושכר לו מקומו . ורבי עקיבא
ראוי הוא ליטול. פתר לה עד שלא העשיר
ואפילו תימר משהעשיר תיפתר שהיה
פרנס ויד הפרנס כיד העני. מילתיה דרבי
יהושע בן לוי אמרה הראוי ליטול זכה
דרבי יהושע בן לוי אמר בבעל הבית עשיר
נחלקו. אבל בבעל הבית עני מאחר שהוא
ראוי ליטול זכה.

הלכה ז ויתודה כיום טוב הראשון
של פסח כדי שיהא לו מה לאכול ברגל.
ויתודה בשחרית עד כאן מצוה הוא לאכול
תני והביכורים. מאן תנא ביכורים רבנים.
מאן לא תנא ביכורים. רבי שמעון דתנינן
וחייבין בביעור ורבי שמעון פוטר. נתתיו
ללוי מיכן שאין נותנים מעשר לכהונה.
אמר רבי יונה זאת אומרת נשרף טיבלו
אינו יכול להתודות. אית תניי תנו כל
המצות שבתורה מעכבות. אית תניי תני
כל המצות שבפרשה מעכבות. רבי אחא
בר פפא בעא קומי רבי זעירא אפילו
הקדים תפילה של ראש לתפילה של יד.
אמר ליה אוף אנא סבר כן. אמר רבי
יוסי כי רבי כה צריך לומר חלה על כל
תרומה על הכל ליהוה. זה שם המיוחד.
מנין לא עשה כלום עד ששייר מקצת
תלמוד לומר מראשית ולא כל ראשית
מנין שהוא עובר בעשה רבי לעזר כשם
רבי סימיי לא נתתי ממנו למת מה נן
קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין דבר
שהוא אסור לחי. לחי הוא אסור לא כל
שכן למת. אלא איזהוא רבר שהוא
מותר לחי ואסור למת הוי אומר זו
סיכה

הלכה ח רבי הונא בר אחא
בשם רבי אלכסנדרא בוא וראה כמה גדול

graphum, quo libertate donatur. Atqui legimus. Accipe hunc libellum repudii pro mea uxore; aut defer hunc libellum repudii uxori meæ; si velit pœnitere, poterit pœnitere. Et servus conveniens est, qui deferat libellum repudii: Si exponat pro lateribus, Misna contraria est illi, qui dicit: Qui conveniens est ut det, acquirit. Etenim ibi legimus: Decimam unam, quam ego mensurabo, detur Akibæ ben Joseph, ut acquirat illam pauperibus, & locus ejus conductus sit ei; & R. Akiba conveniens est ut accipiat: Exponit, donec ditescat: Vel si dicas; postquam fuerit ditatus; poterit exponi, quod sit gubernator, & manus gubernatoris est ut manus pauperis: R. Jehosua ben Levi dicit: Si conveniens est ut accipiat, acquirit; Etenum R. Jehosua ben Levi dicit: De patrefamilias divite dissentiunt; At si paterfamilias sit pauper; postquam est conveniens ut accipiat, acquirit.

Constitutio VII. Et confitebitur in die primo festo Paschatis, ut habeat, quod possit comedere in festo: Et confitebitur mane; Usque huc præceptum est, ut comedat: Traditio: Et primitiva: Qui docent de primitivis, sunt sapientes; qui non docet de primitivis, est R. Simeon: Etenim legimus: Et debent pollucere, & R. Simeon absolvit: *Dedi Levitæ:* Hinc probatur, quod non detur decima sacerdotio: Dicit R. Jona: Quod dicis; Si comburatur ejus indecimatum, non poterit confiteri: est qui docet, quod omnia præcepta legis impediant; est qui docet, quod omnia præcepta, quæ sunt in sectione, impediant. R. Acha bar Papa quæsivit coram Rabi Zehera: Vel si induat Thephilin capitis ante Thephilin manus. Respondit: Ego quoque ita sentio. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Dicendum est: Placenta super toto separatio: super toto *Domino?* Hoc est nomen peculiare. Unde probatur quod nihil faciat, nisi reliqua sit ejus pars? Ex eo quod dictum est: *A principio:* At non omne principium. Unde probatur, quod transgrediatur præceptum affirmativum? R. Eliefer nomine R. Simai: *Non dedi ex eo pro mortuo:* Quomodo nos explicabimus? Si ad afferendum pro illo arcam, & involucra, quod est vetitum vivo; si vivo vetitum est, nonne multo magis mortuo? At quodnam est quod est licitum vivo, & vetitum mortuo? Dicendum est, quod sit unctio.

Constitutio VIII. R. Huna bar Acha nomine R. Alchasandra; Veni & vide, quam magna sit virtus facientium præ-

כותך של עושי מצות שכל השקפה
שבתורה ארורה וזה בלשון ברכה . אמר
רבי יוסי בן חנינא ולא עוד אלא שכתוב
בה היום הזה . תניי יוסא . רבי יודה בר
פזי פתח בה אבוא בגבורות יהוה אלהים.
כתיב אלה שני בני היצהר על אדון כל
הארץ . רבי אבהו אמר איתפלגון רבי
יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר אילו
שהם באים בטרוניא לפני הקדוש ברוך
הוא. וחרנה אמר אילו שהם באים מכח
המצות ומעשים טובים לפני הקדוש ברוך
הוא. רב הוה ליה כיתן ולקת. שאל לרבי
חייא רובא מהו מיכוס צפר ומנבלא אדמיה
בזרע ביתן . אמר ליה נבילה . ולמה לא
אמר ליה טריפה בגין דרבי מאיר דרבי
מאיר אמר טריפה חייבת בכיסוי . לא כן
אמר רבי משם רבי שמעון בן לקיש
משעלו מן הגולה לא לקת פשתן ולא
החמיץ יין ונתנו עיניהם בזכות רבי חייה
הגדול ובניו . ורב כהדא שמעו אלי אבירי
לב הרחוקים מצדקה . רבי אבהו אמר
איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש
חד אמר שכל באי העולם באים בצדקה
ואילו באים בזרוע . וחרנה אמר שכל טובות
ונחמות הבאות לעולם בזכותם והם אין
נהנין מהם בלום . בגון מר זוטרא דמצלי
על חורנין ומתעני ועל נפשיה לא מתעני.
תנו למחלוקת . ניתנו דברי רבי יהודה .
רבי יוסי אמר לבית דירה ניתנו . אתיא
דרבי יודה ברבי יוסי . ודרבי מאיר כדעתיה
דתנינן מעלות היו שכר ללוים דברי רבי
יודה . רבי יוסי אומר לא היו מעלות להם
שכר .

הלכה ט רבי ירמיה רבי חייה
בשם רבי שמעון בן לקיש מתניתא
משנחשדו להיות נותנים מעשר לכהונה
חדא מסייעא לרבי יוחנן בחדא ופליגא
עלוי בחדא עלוי דתנינן וכן בת כהן ללוי
לא יאכלו בתרומה ולא במעשר . ניחא
בתרומה לא תאכל במעשר מה נפשך
כהנת היא תאכל לויה היא תאכל. רבי
אילא בשם רבי יוחנן כמאן דאמר אין

cepta ; quod omnis aſpectus qui eſt in lege ſit maledictus , & hic ſit in phraſi benedictionis . Dicit Rabi Joſe Chanina: Et præterea ibi ſcriptum eſt: *Die iſto:* Traditio: Die: Rabi Jehuda bar Pazi exponit: *Introibo in potentia Domini Dei:* Scriptum eſt : *Iſti ſunt duo filii olei , qui aſſiſtunt dominatori univerſæ terræ* . R. Abau dicit: Diſſentiunt R. Jochanan , & R. Simeon ben Lakiſch : Alter dicit : Iſti ſunt qui adducunt cum tyrannide coram Deo S. B. & alter dicit : Iſti ſunt, qui veniunt ex virtute præceptorum , & bonorum coram Deo S. B. Rab habebat linum & fuerat læſum . Quæſivit a Rabi Chijah magno : Quid erit, ſi tegat avem , & commiſceat terram cum ſemine lini ? Reſpondit : Cadaver eſt . Et cur non dixit diſcerptum ? Propter Rabi Meir : Etenim R. Meir dicit : Diſcerptum requirit tectionem . Non ita dicit R. Amme nomine R. Simeonis ben Lakiſch : Poſtquam adſcenderunt ex captivitate , non percuſſum eſt linum, neque acidum factum eſt acetum , & dederunt oculos ſuos propter meritum R. Chijah magni , & filiorum ejus : Et Rab juxta illud quod dictum eſt : *Audite me duro corde, qui longe eſtis a juſtitia.* R. Abau dicit: Diſſentiunt R. Jochanan, & Rabi Simeon ben Lakiſch : Alter dicit : Omnes qui veniunt in mundum , veniunt in miſericordia , & iſti veniunt in brachio ; *ſc. in violentia.* Et alter dicit , quod cuncta bona & conſolationes veniant in mundum propter eorum merita , & ipſi ex illis nullam utilitatem percipiant : Sicut Mor Zuthra orabat pro aliis, & affligebatur, at pro ſe non affligebatur: Explicatur de diſſenſionibus: Tradiderunt: verba R. Jehuda: R. Joſe dicit . In domo habitationis ponantur : Conſentit R. Jehuda cum R. Joſe; & R. Meir juxta mentem ſuam : Etenim legimus . Gradus erunt merces Levitis : Verba R. Jehuda . R. Joſe dicit : Non erant gradus illis merces.

Conſtitutio IX. R. Hieremia , Rabi Chijah nomine Rabi Simeonis ben Lakiſch : Miſna : Poſtquam ſuſpecti facti ſunt, quod darent decimam ſacerdotio : Hoc ſavet τῷ R. Jochanan in altero, & in altero adverſatur ; In altero adverſatur : Etenim legimus ; *Et ſimiliter filia ſacerdotis ſi nubat Levitæ , non comedet de ſeparatione , neque de decima :* Recte de ſeparatione non comedet; Ex decima num putas , quod ſacerdos fœmina comedat , & Levitis non comedat ? R. Ela nomine R. Jochanan conſentit cum eo qui dicit : Non dant decimam

נותנים מעשר לכהונה . הוה הוא אומר
נותנים מעשר לכהונה . מסייעא ליה דו
אמר כולם לשבח ראמר רבי יוחנן כהן
גדול שלח ובדק בכל ערי ישראל ומצאן
שלא היו מפרישין אלא תרומה גדולה
בלבד . אבל מעשר ראשון ומעשר שני
מהם היו מפרישין ומהם לא היו מפרישין
אמר הואיל ומעשר ראשון במיתה. ומעשר
שני בעון טבל יהא אדם קורא שם לתרומה
ולתרומת מעשר ונותנו לכהן ומעשר שני
מחללו על המעות והשאר מעשר עני
שהמוציא מחבירו עליו הראיה. ויתודה .
אמר רבי הילא כעס הוא לפני המקום מי
שהוא אומר עשיתי והוא לא עשה . מעתה
מי שהוא מפריש מתודה . מי שאינו
מפריש לא יתודה' כהדא דתני עד
השקיפה היו אומרים קול נמוך . מיכן ואילך
היו אומרים קול גבוה . את המעוררין .
אותם שהיו אומרים עורה למה תישן יהוה
הקיצה ואל תזנח לנצח. וכי יש שינה לפני
המקום. והלא כבר נאמר הנה לא ינום
ולא ישן שומר ישראל . ומה תלמוד לומר
ויקץ בישן יהוה. אלא כביכול באלו לפניו
שינה בשעה שישראל בצרה ואומות העולם
ברווחה . וכן הוא אומר ובהמרותם תלן
עיני. את הניקפים. אותם שהיו מכין על
גבי העגל בין קרניו. אמר להם יוחנן כהן
גדול עד מתי אתם מאכילים את המזבח
טריפות . ועמד ועשה להם טבעות . רבי
בא בשם רב יהודה טבעות עשה להם
טבעות רחבות מלמטן וצרות מלמעלן.
עד ימיו היה פטיש מכה בירושלם . עד
תחילת ימיו . ובימיו אין אדם צריך לשאול
על דמאי שהעמיד זוגות . מילתיה דרבי
יהושע בן לוי אמרה מהם לגנאי ומהם
לשבח. דאמר רבי יוסי בשם רבי תנחום
בר חייה . רבי חזקיה רבי אלעזר בי רבי
יוסי רבי תנחום בר חייה בשם רבי יהושע
בן לוי בראשונה היה מעשר נעשה לשלשה
חלקים שליש למכרי כהונה ולויה . ושליש
לאוצר . ושליש לעניים ולחברים שהיו
בירושלם . אמר רבי יוסי בי רבי בון מן
דהוה סליק למדין בירושלם עד דהלת

cimam facerdotio: Qui dicit: Dant decimam facerdotio; confirmat quod dicit; Cuncta in laudem: Eteoim dicie R. Jochanan: Jochanan fummus facerdos mifit, & inveftigavit de cunctis urbibus Ifrael, & invenit, quod non fepararent nifi feparationem magnam duntaxat: At decimam primam & decimam fecundam alii ex iis feparabant, & alii non feparabant; Dixit; quoniam propter decimam primam rei funt mortis, & decima fecunda requirit eft in delicto, indecimatum homo infigniet nomine feparationis, & feparationis decimæ, & dabitur facerdoti, & decima fecuuda profanabitur fuper nummis, & quod fpectat reliquam decimam pauperis, qui vult repetere a focio fuo, ipfi incumbit probatio. *Et confitebitur*: Dicit Rabi Ela: Indignatio erit coram Deo fi dicat; Feci; & ipfe non fecerit. Hinc qui feparat, confitebitur; qui non feparat, non confitebitur: Etenim extat traditio: Ufque ad *: Afpice :* dicebant voce demiffa; hinc & ulterius dicebant voce alta. Expergefacientes: Ipfi erant qui dicebant: *Exurge, quare obdormis Domine? Exurge & ne repellas in finem:* Num eft dormitatio coram Deo? Atqui jam dictum eft: *Ecce non dormitabit, neque dormiet, qui cuftodit Ifrael*: Et cur dictum eft: *Et excitatus eft tanquam dormiens Dominus*. Quafi dicat, quod fit dormitatio coram eo, quaudo Ifraelitæ funt in tribulatione, & natiooes mundi in recreatione: Et fimiliter dictum eft: *Et in amaritudinebus moratur oculus meus;* Et laniones: Ipfi funt, qui percutiebant vitulum inter ejus cornua. Dixit illis Jochanan fummus facerdos. Hactenus vos cibaftis altare difcerptis; & conftituit, & fecit illis annulos. R. Ba nomine R. Jehuda: Annulos illis fecit, annulos infra latos, & fupra anguftos. Ufque ad dies ejus malleus percutiebat Hierofolymis; Ufque ad principium ejus dierum. Et diebus ejus non erat neceffe, ut homo rogaret de re dubia; quia conftituit copulas. R. Jehuda ben Levi dicit: Hoc ad ignominiam, & illud ad laudem. Etenim dicit R. Jofe nomine R. Tanchum bar Chijah, R. Ezechia, R. Eliefer difcipulus R. Jofe, R. Tanchum bar Chijah nomine R. Jehofua ben Levi: Olim decima dividebatur in tres partes; tertia pars juvenibus facerdotii, & Levitarum; tertia pars cedebat cellæ, & tertia pars pauperibus, & fociis, qui erant Hierofolymis. Dicit R. Jofe difcipulus Rabi Bon: Qui adfcendebat ad difcendum Hierofolymæ, ufque ad tres fafciculos

Aaa 2 ipfe

אינרן הוה יהב מידידיה מכן ואילך משדי אוצר. משבא אלעזר בן פחורה ויהודה בן פתירה היו נוטלים אותם בזרוע והיו ספיקן בידם למחות ולא מיחה. והעביר הוריית המעשר. וזו לגנאי. את המעוררין לשבח. ואת הנוקפין לשבח. עד ימיו היה פטיש מכה בירושלם. עד תחילת ימיו. רבי חסידא שאל לרבי חזקיה לא מסתברא עד סוף ימיו. אמר ליה אוף אנא סבר כן. דמאי רבי יוסי בשם רבי אבהו. רבי חזקיה בשם רבי יודה בן פזי דמאי דמי התקן. דמאי לא תיקן.

ipſe dabat de ſuo; hinc & ulterius ex horreo: Poſtquam venit Elieſer ben Pechura, & Jehuda ben Pethira, auferebant cum violentia, & ipſi præbebant manibus ſuis, & cum poſſent impedire non impedierunt. Et abrogavit confeſſionem decimæ: Et hoc in dedecus: Expergefacientes in laudem; & laniones in laudem: Uſque ad dies ejus malleus percutiebat Hieroſolymis: Uſque ad principium ejus dierum. R. Chaſida quæſivit a R. Ezekia: Probabiliter non uſque ad finem ejus dierum: Reſpondit; Ego quoque ita puto. De re dubia: R. Joſe nomine R. Abau: R. Ezekia nomine R. Jehuda ben Pazi; Res dubia eſt; Num præparata eſt? Res dubia non eſt præparata.

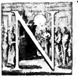

JOHANNIS SPENCERI*

DISSERTATIO

DE SOLUTIONE PRIMITIARUM, ET DECIMARUM.

CAPUT PRIMUM.

E sermonem jam faciam ancipiti sensu laborantem, in ipso limine monendum censeo, me sensu paulo laxiore *primitiarum* vocem hic usurpare: ita nempe, ut (1) πρωτότοκα, πρωτογεννήματα, & ἀπαρχὰς proprie sic dictas, sensus sui ambitu comprehendat. *Hæc* autem *tria*, quod ait (2) *Augustinus*, *ita discernuntur : πρωτότοκα sunt primitivi animalium fœtus, etiam hominum : πρωτογεννήματα vero, primi fructus de terra sumpti, vel de arbore, vel de vite : ἀπαρχαὶ autem, de fructibus quidem, sed — redactis ab agro sicut de messa, de dolio, de lacu, de cupa, quæ primitus sumebantur*. Quibus verbis ne hilum discessit S. Pater a Græcorum aut Hebræorum sensu : nam πρωτογεννήματα (3) Græcis dicuntur, quæ Hebræis בכורים munera nempe, quæ de frugibus integris, necdum elaboratis, festo primitiarum, præ frugibus aliis, offerebantur. At ἀπαρχαὶ, Hebræis תרומות dictæ, eæ fuerunt quæ de frugibus universis jam elaboratis, (id est, in massam aut liquorem redactis) sepositæ, sacerdoti tradebantur. Hunc accuratum loquendi modum probasse videtur (4) *Origenes*, cum dixit, μετὰ τὰς πάντας καρποὺς ἀναφέρεται ἡ ἀπαρχὴ, πρὸ δὲ πάντων τὸ πρωτογέννημα· *Post omnes fructus* collectos *dedicantur primitiæ, ante omnes vero prima genitura*. Nec (ut institutum prosequar) novum aut mirum haberi debet, quod *primitiarum* voci sensum tam amplum tribuam, cum *Donatus* ei testimonium præbeat : nam, (5) eo teste, *primitiæ proprie dicuntur, quæ Diis offeruntur de fructibus novis aut fœtibus gregum*.

Ut autem a vocibus ad res ipsas gradum faciamus : tot leges de primitiis Deo solvendis ideo ferebantur, ut Israelitæ

* Hæc quæ hoc loco referuntur a *Spencero* de primitiis & decimis, jam confutata sunt in cl. *Witsii* Ægyptiacis, quæ edita sunt in primo volumine Antiquitatum Sacrarum.

litæ donis illis, quibus aliæ gentes, & ipsi forsan in Ægypto, fictitios Deos colebant, eosque frugum inventores aut patronos agnoscebant, Deo vero honorem exhiberent; & cœli terræque Domino (non Soli, Isidi, vel Cereri) se terræ fruges debere testarentur. Ut assertionis hujusce veritas ex antiquitatis tam remotæ nebulis eo clarius eluceat, probabo 1. Gentes antiquas, Diis suis, ritu solenni, primitias obtulisse. 2. Morem illum, legibus de primitiis Deo sacrandis occasionem & materiam præbuisse. 3. Objectionibus potioris notæ satisfaciam.

Id primo probari debet, nempe gentes ethnicas Deos eorum primitiarum oblatione coluisse. Hic autem, ne sermo meus in immensum excurrat, ostendam tantum, gentes olim famæ clarioris, Ægyptios, Græcos, Romanos, id moris observasse. Hoc apud Ægyptios usurpatum testatur (6) *Diodorus Siculus*: eorum enim ceremonias in Isidis festo referens, κατὰ τὸν θερισμὸν, inquit, τοὺς πρώτους ἀμηθέντας στάχυς, &c. *Messis tempore, oblatis spicarum primitiis, juxta manipulos Isidem invocare solent*. Ex Ægypto ritus ille, ni fallor, in Græcorum mores ivit: nam illi τῇ Δήμητρι vel Cereri (quæ (7) eadem cum Iside) post comportatas fruges, θαλύσιας, i.e. (8) primitias, cœca gratitudine tribuerunt: unde & festum, cum primitiarum oblatione conjunctum, θαλύσια nomen accepisse, testatur (9) *Meursius*. Huic affine erat festum Ὡραῖα dictum: nam ὡραῖα θύειν, inquit *Hesychius*, τελεῖν τι ἐν ὥρᾳ τῶν ὡραίων ἀπόντων ἐγένοντο ἀπαρχαί. Huic etiam familiæ accenseri debet festum Apollini & Dianæ sacrum, (10) cui Θαργήλια nomen: in eo enim ἧψων τὰς ἀπαρχὰς τῷ Θεῷ τῶν πεφηνότων καρπῶν (Θαργηλίῳ) ὀνομαζομένῳ, ἀπὸ τοῦ θέρειν τὴν γῆν, τῷ αὐτῷ ὄντι τῷ ἡλ. *Coquebant frugum primitias quæ provenerant*, in *Dei* honorem *qui nomen habuit* Θαργήλιος, (*quod terram calefaciat*) *qui & idem cum Sole*. Romanos etiam primitias obtulisse, (11) Poetæ Romani testimonio nixus, assero:

> —— *Ut primas Cereri dare cultor aristas*
> *Posset, & intacto Bromium* (i. e. Bacchum) *perfundere vino*,

Quanta vero religione primitias offerendi ritum observarint Romani veteres, e *Plinio* (12) discimus: *ne degustabant quidem novas fruges aut vina, antequam sacerdotes primitias libassent*.

Gentes autem quas dixi, duabus inductæ rationibus, primitias obtulisse videntur. 1. Ut dignas Isidi vel Cereri grates persolverent, ob fruges inventas aut productas. Nam Ægyptii, (13) *Diodoro* teste, *primitias Isidi*, μαρτύριον τῆς εὑρέσεως τῶν καρπῶν, *in testimonium frugum ab ipsa repertarum*, afferebant. *Et apud alias urbes, cum festum Isidis agitur, tritici & hordei vascula circumferri* dicit, ἀπομνημόνευμα τῶν ἐξ ἀρχῆς τῇ Θεῷ φιλοτέχνως εὑρεθέντων· *frugum Deæ industria primo repertarum monimenta*. Hac etiam ratione ducti frugum ubertim productarum laudem & honorem Cereri tribuebant. Hoc evincunt illa (14) *Theocriti*.

> —— ἁ δ' ὁδὸς, ἅδε θαλυσιάς· ἦ γὰρ ἑταῖροι
> Ἀνέρες εὐπέπλῳ Δαμάτερι δαῖτα τελεῦντι,
> Ὄλβω ἀπαρχόμενοι· μάλα γάρ σφισι πίονι μέτρῳ
> Ἁ Δαίμων εὔκριθον ἀνεπλήρωσεν ἀλωάν.
>
> —— *En viam, en ad Thalysia! nam amici*
> *Homines frugiferæ Cereri solennia peragunt*,
> *Fortunarum primitias offerentes: eis enim valde cumulata mensura*
> *Dea frugibus abundantem replevit aream*.

Hinc apparet ethnicos primitias Isidi, tanquam χαριστήρια gratique animi testimonia obtulisse. 2. Primitias etiam offerebant ethnici, ut ea religione fertilitatem & alia beneficia procurarent. Hoc, duplici testimonio fretus, fidenter assevero. Primum (15) *Eustathii* sit, his verbis conceptum: Θαλύσια δὲ αἱ ἀπαρχαὶ, —— ἤγουν αἱ μετὰ συλλογὴν τῶν καρπῶν διδόμεναι Θεῷ, ὑπὲρ τοῦ καὶ εἰς ἔπειτα θάλλειν τὰς ἀρούρας· *Thalysia vero primitiæ sunt*, — *quæ post collectionem frugum Deæ penduntur, ut in posterum quoque arva florescant*. Alterum, nec minus amplum, est (16) *Celsi* testimonium: Δαίμοσι τοῖς τὰ ἐπὶ γῆς εἰληχόσιν εὐχαριστητέον, καὶ ἀπαρχὰς καὶ εὐχὰς ἀποδοτέον, ἕως ἂν ζῶμεν, ὡς ἂν φιλανθρώπων αὐτῶν τυγχάνοιμεν. *Gratiæ sunt agendæ Dæmonibus rerum terrenarum præfecturas sortitis, eisque preces offerendæ & primitiæ, quoad vivimus, ut ipsos habeamus præsentes ac propitios*.

Cum itaque sic gentium usu factum esset, ut primitias, gratitudinis indicandæ & fertilitatis procurandæ causa, Numinibus exhiberent, & hac superstitione Israelitæ forsan inficerentur; Deus omnis generis primitias sibi dicari jussit, ut ritu illo se a Dei benignitate *areas*

fru-

frugibus abundantes accipere testarentur; nec Isin, Osirin, Bacchum, Cererem, aut alia fictitia frugum Numina, in partem aliquam laudis & gloriæ Deo soli debitæ vocare viderentur. Sunt autem argumenta, nec pauca, nec levia, quæ in hanc cogitationem animum meum induxerunt.

Primum ita se habet: quantum Veterum testimoniis & aliis argumentis assequi licet, primitias offerendi ritus Legem antiquitate superavit, & ab ultima vetustate religionis ethnicæ partem non obscuram fecit. Nam Ægyptios in festo Isidis (quo nomine nihil antiquius habet ethnicorum theologia) primitias obtulisse, docet modo laudatus (17) *Diodorus*, & ritum illum τὸ τηρούμενον παρ' αὐτοῖς ἐξ ἀρχαίων νόμιμον *institutum a seculis antiquioribus observatum* vocat. *Triptolemus*, Isidi vel Ceteri coætaneus, hanc legem inter alias, Θεοὺς καρποῖς ἀγάλλειν *Deos fructibus placare*, dedit Athenienfibus; uti refert (18) *Porphyrius* ex *Hermippo*, qui & legem illam per ἀπαρχὰς τοιεῖσθαι, tanquam voces synonymas, interpretatur. Et (19) alibi, de hoc ritu loquens, ἀπ' ἀρχῆς μὲν, inquit, αἱ τῶν καρπῶν ἐγίνοντο τοῖς Θεοῖς θυσίαι. *A rerum exordio quidem Diis primitiæ de fructibus solvebantur*. Nec ritui huic antiquitatem multo minorem tribuit *Aristoteles*: ex omnibus enim conventibus in Deorum honorem agi solitis, iis maximam antiquitatem vindicat, quos homines, conditis in horreum frugibus, celebrabant; quibus etiam, otium jam nacti, Diis suis collectarum frugum primitias offerebant. Sed ipsa (20) *Philosophi* verba audiamus: αἱ ἀρχαῖαι θυσίαι καὶ σύνοδοι φαίνονται γίνεσθαι μετὰ τὰς τῶν καρπῶν συγκομιδὰς, οἷον ἀπαρχαί· μάλιστα γὰρ ἐν τούτοις ἐσχόλαζον τοῖς καιροῖς. *Prisca sacrificia & conventus habiti videntur post fructuum collectiones, quasi primitiæ quædam. Nam illis maxime temporibus*, post exactos nempe vertentis anni labores, *a negotio rustico feriabantur*. Pluribus testimoniis haud opus esse sentio, ut probem Gentiles, deos eorum primitiis oblatis, ante datam Legem coluisse: cum præsertim moris illius antiquitas sola suipsius probabilitate non parum confirmetur. Cum enim simplicioribus mundi seculis, non tam verbis officio & obsequio plenis, quam rebus & donis honorem exhiberent; & inter dona, (21) fructus, inter fructus autem primitiæ, usu & dignitate antecedere crederentur; rationi convenit gentes antiquissimas numinibus suis primitiarum honorem tribuere voluisse. Hanc conjecturam adjuvat mos ille perantiquus, festa omnia libatione aliqua numini facta auspicari; qui manavit proculdubio e nativo illo justi & decori sensu, quo homines ad rerum suarum primitias Numini tantum solvendas efferebantur.

Secundo: Hoc etiam argumentum inducit animum, ut antiquiorem gentium morem legi de primitiis occasionem fecisse censeam; quod Hebræi primitias offerentes, ritus eorum plurimos, non e Dei lege, sed seculi moribus hauserint; & festorum suorum ceremonias ad mores passim receptos, qua per legem licebat, conformarint. Nam,

1. Gentes antiquæ, primitiis offerendis occupatæ, θαλλοὺς, i. e. ramos lana obvolutos, unde panis, ficus, aliique fructus omnigeni, circumpendebant, ovantium ritu circumferebant: ramus autem in hunc modum exornatus, εἰρεσιώνη vulgo dicebatur. Huic mori *Scholiastes* (22) *Aristophanis* hoc testimonium perhibet: Πυανεψίοις καὶ Θαργηλίοις Ἡλίῳ καὶ Ὥραις ἑορτάζουσιν Ἀθηναῖοι· φέρουσι δὲ οἵ τε παῖδες θαλλοὺς ἐρίοις περιειλημμένους, ὅθεν εἰρεσιώνας λέγονται. Cum etiam Judæi festum συντελείας aut *collectionis frugum* agitarent, εἰρεσιώνην, ramum elaboratum, (id est, lana & fructibus inde pendentibus ornatum) more vitulantium circumgestabant. De hac autem ceremonia, inter Hebræos olim obtinente, de testibus etiam e quorum fide jam loquor, (23) alium mihi sepono dicendi locum.

2. Gentiles primitias Numini suo tribuentes, se tripudiis & choreis oblectare solebant. De Sichemitis enim, a Rep. Israelis alienis, (24) legimus, quod, *euntes in agros, vindemiarunt vineas, calcarunt uvas*, καὶ ἐποίησαν χορὰς *& choros instituerunt*; more forsan e civili in sacrum temporis progressu transeunte. Hoc enim natum videtur ex usu veterum agricolarum, qui frugibus collectis, & vini flore venis incalescentibus, saltare, aut verius ad numeros inconditos pedes movere, solebant: adeo ut chori, oblectamenti gratia primo, postea vero religionis, in primitiarum festis usitati censeantur. Hanc conjecturam firmiorem faciunt (25) Auctoris egregii verba: Δοκοῦσι δέ μοι μηδὲ τὴν ἀρχὴν συστήσασθαι ἑορτὰς καὶ τελετὰς Θεῶν ἄλλοι τινὲς ἢ γεωργοί· πρῶτοι μὲν ἐπὶ ληνῷ στησάμενοι Διονύσῳ χορούς. i. e. *Mihi vero nulli alii Deorum solemnitates & ceremonias primitus instituisse videntur, quam agricolæ: primi in Bacchi honorem, cum vina prelo exprimerent, choros indicen-*

centes. Judæos etiam choreas exercuisse, cum olei, vini, & aliorum fructuum primitias Deo donarent, testes (26) alibi in medium adducti dubitare non sinunt.

3. Gentes aliquæ, collectis in horreum frugibus, mensas dapibus & frugibus, ad oculorum gulæque fastidium, solenniter instruebant. Hoc Ægyptiis aliisque in more fuisse, (27) *S. Hieronymi* testimonium extra dubium ponit: *est in cunctis urbibus, & maxime in Ægypto & -- Alexandria, idololatriæ vetus consuetudo; ut ultimo die anni & mensis* ejus *qui extremus est, ponant mensam refertam varii generis epulis, & poculum mulso mixtum, vel præteriti anni vel futuri fertilitatem auspicantes*. Hoc etiam exemplum ab Ægyptiis ad Judæos antiquitus traductum videtur: sic enim (28) *Plutarchus* eorum mores in festo Tabernaculorum vel collectionis habuisse refert: ἀκμάζοντι τρυγητῷ τραπέζας προτίθενται παντοδαπῆς ὀπώρας, ὑπὸ σκηναῖς, &c. *Maxime fervente vindemia, proponunt mensas, in quibus expositæ sunt omnis generis fruges sub tabernaculis*. E quibus hoc inter alia colligit *Plutarchus*, Judæos nempe Bacchum venerari, quem scil. ethnici, tanquam fructuum tutelare numen, tali aliquo ritu coluisse videantur.

4. Ethnicis solenne fuit, multa cum pompa & negotio primitiarum festa celebrare. Nam (29) *Diodorus Siculus*, *Iseia*, primitiarum festa quædam in Isidis honorem agitata, memorans, *apud urbes aliquas, cum Iseia celebrantur*, ἐν τῇ πομπῇ μετὰ τῶν ἄλλων φέρεσθαι πυθμένας πυρῶν καὶ κριθῶν, *in pompa tritici & hordei vascula, inter alia, circumferri* refert, *ad* frugum *primitus Deæ industria repertarum memoriam*. Cum etiam Judæi primitiarum oblationi vacarent, fructus in vasculis ponebant; facto insuper agmine, & pompa Gentilium feriantium ritus imitante, se ad Hierosolymam conferebant. Hoc aperte probatur e celebri Misnæ testimonio, cujus explicationi, cum (30) occasio vocabit operam non perfunctoriam dabo.

5. Gentiles, in luxum omnem soluti, vitis & agri primitias offerebant, ludis, comessationibus, epulis, canticis insuper ebriosis, seipsos oblectantes. Nihil eo tempore reliquum fiebat luxuriæ dissolutæ, quo Bacchi, fructuum & ebrietatis dei, se gratiam inituros existimabant. Inde factum, quod homines Bacchi orgiis occupatos (31) Σάβους appellarent, voce ab Hebr. סבא *ebrius fuit* originem petente, ni fallat (32) *Casauboni* conjectura. Judæos etiam in Paschate, primitiarum festo, prope nimis ad ethnicorum mores accessisse, suspicandi causam non levem præbent *S. Petri* (33) verba: *non enim sicut vos existimatis, ebrii sunt hi: cum sit hora tertia diei*. Quasi dixisset, " nullum
" adhuc oblatum est sacrificium, nec
" festum inchoatum, unde suspicari quis
" possit, homines hosce poculis immo-
" deratius indulsisse. Nondum advenit
" illa festi hora, qua solent homines
" ita se vino mergere, ut nec mens
" nec lingua satis officium præstet. Sed
" huic suspicioni locum ampliorem facit Canon ille quem (34) *Josephus Scaliger* ex antiquissimo Judæorum Rituali citat: אין מפטירין אחר פסח אפיקומן ab eodem auctore sic Græce redditus; μετὰ τὸ Πάσχα οὐκ ἀπολύετε τὸ δεῖπνον ἐπικώμιον· Hic autem splendide hallucinati sunt *Scaliger*, & recentiores Judæi, qui אפיקומן ** vocem unam esse, de bellariis in cœna Paschali vetitis intelligendam existimarunt. Nam in *Talmude*, cap. de *Paschate*, duæ omnino sunt voces; & Canonem his verbis expressum legimus, אין מפטרין אחר פסח *** אפי קומן i. e. Μετὰ τὸ Πάσχα οὐκ ἀποπέμπουσιν ἐπὶ κῶμον. *Post Pascha non dimittunt*, id est, *non sinunt ire comessatum*. Hic autem Canon e pravis Judæorum moribus oriri videtur, qui postquam epulum Paschale domi peregissent, solebant ἐπὶ κῶμον βαδίζειν, noctu ad vicinas domos se catervatim conferre, & ibi, Gentilium ritu, epulas luxuriæ plenas instaurare. Sic morem gentilium antiquitus habuisse, docent *Epicharmi* verba, ἐκ μὲν θυσίας θοίνη, ἐκ δὲ θοίνης πόσις, ἐκ δὲ πόσιος κῶμος· *Sacrificium epulum sequitur, epulum compotatio, & compotationem comessatio*. De ritus hujus usu & antiquitate, plura, si cupiant, e (35) *Casaubono*, (36) *Simpl. Verino*, (37) *Petavio*, (38) *Cunrado Dieterico*, (39) *Hammondo*, aliisque petant studiosi.

Quæ jam dixi satis clare probant, Hebræos primitiarum festa ceremoniis haud paucis a gentium usu traductis excepisse. Inde vero colligere pronum est, Hebræos antiquos existimasse, primitiarum oblationem non tam juris scripti quam moris inveterati ritum fuisse, & in legem e gentium consuetudine transiisse. Neutiquam enim verisimile est, antiquos Hebræos, cum primitias dedicarent, tot ritus originis ethnicæ observare voluisse, nisi ipsum primitias offerendi ritum e gentium moribus in legem cultumque suum fluxisse credidissent.

Ter-

Tertio: Hinc etiam ſententiæ noſtræ pondus accedat, quod Hebræorum ritus, in primitiarum oblatione ex præſcripto legis obſervandi, cum Gentilium primitias offerentium ceremoniis apprime convenirent. Nam 1. Judæi, cum Deum primitiis honorarent, ſpicarum manipulum offerre debuerunt. Lege nempe ſtatutum eſt, ut, primitiarum loco, את עמר quod LXX. (40) δράγμα interpretantur, Jehovæ dedicarent: Ægyptii etiam, meſſe ineunte, δράγμα, ſpicarum recentium manipulum, Iſidi *frugiferæ*, gratitudinis ergo, conſecrabant. Sic enim (41) *Diodorus Siculus* eorum morem literis conſignavit: *meſſis tempore, ſpicarum primitiis oblatis, incolæ κόπτεσθαι πλησίον τῦ δράγματος, &c. juxta manipulos plangere, & Iſidem invocare, ſolent*. Et (42) *Callimachus*, de Pelaſgis primitias Apollini dantibus loquens, ait,

> Οἱ μέντοι καλάμην τε καὶ ἱερὰ δράγματα πρῶτοι
> Ἀσταχύων φορέουσι, ——

2. Judæi præcepto adſtricti ſunt, primitias בטנה *in caniſtrum*, id eſt, vaſculum e viminibus aut materia pretii grandioris, mittere; quod & multa cum religione ſemper obſervatum teſtatur (43) *Maimonides*. Apud Ægyptios etiam, *Diodoro* teſte, receptum erat, πυθμένας πυρῶν καὶ κριθῶν *hordei & tritici vaſcula*, in Iſidis aut Oſiridis honorem circumferre. Græcis etiam ſolenne fuit in feſto Cereris, opes cibarias in caniſtro repoſitas circumgeſtare: atque inde pompa illa κανηφορία, & illius feſtum κανηφόρια, nomen traxit, (44) Virgines etiam quæ caniſtra ferebant, quibus omnium fructuum primitiæ Deo ſacratæ claudebantur, Κανηφόροι dicebantur. 3. Judæi ſpicarum, quem dixi manipulum igne torrere ſolebant. (45) *Joſephus* enim de Judæis agens circa primitias occupatis, ait, quod φρύξαντες τῶν σταχύων τὸ δράγμα, *ſiccantes* vel *torrentes ſpicarum manipulum* eum altari admoverent. Hoc legis præſcripto factum, quæ Mincham, teneram ſpicam toſtam in igne (46) vocat. Hunc morem inter ethnicos obtinuiſſe docet (47) Plinius: *Numa inſtituit Deos fruge colere, & mola ſalſa ſupplicare, atque (ut auctor eſt Hemina) far torrere*. In hunc finem Numa *Fornacalia*, vel farris torrendi ferias, indixiſſe dicitur. 4. Judæi manipulum illum a ſpicis & paleis purgatum, hoc eſt, ipſa grana furfuribus eorum nudata ad aram deferebant. Hoc (48) *Joſephus* aperte dicit: Καθαρὰς πρὸς ἀλεσιν τὰς κριθὰς ποιήσαντες, τῷ βωμῷ προσάγουσι· i. e. exponente Rufino, *munda ad coquendum hordea facientes, aræ Dei admovent*. Hoc lex ipſa poſtulavit, *Levit.* 2. 14. quæ ad verbum ſic habet; *ejectionem ſpicæ viridis offeres mincham primitiarum tuarum*. Gentiles etiam fruges puras & glumis ſpoliatas, primitiarum loco, numini conſecrabant: & ab eo more, frugum Dea nomen *Ceres*, vocabulo a (49) *Geres* paulatim corrupto, accepiſſe creditur. Nam *Geres* a radice גשר *ejicere, extrudere, expellere*, ſignificat: adeo ut feſtum Cereris *feſtum ejectionis* importet, quo ſcilicet fruges; involucris ſuis ejectæ extruſæque, Numini tradebantur.

Ritus alios in primitiarum oblatione Judæis & ethnicis communes enumerare poſſem, ſi rebus tritis & in media luce poſitis immorari liceret. Ex hac autem rituum convenientia, ſententiæ noſtræ firmitatis haud parum advenit: unde enim ille rituum conſenſus ortum duxit, haud facile conjiciendum eſt, niſi primitiarum oblationem, & ritus eo ſpectantes, a gentibus antiquioribus ad Hebræos manaſſe cenſeamus.

Quarto: Ingens illa primitiarum varietas, lege memorata, argumento non levi eſt, ſeculi morem primitiarum oblationi cauſam & originem tribuiſſe. Nam varia fuere primitiarum genera: aliud novalium, quod in (50) cartallo; aliud (51) manipuli, quod altero die Paſchæ offerendum fuerat. Aliud (52) panum duorum fermentatorum in feſto Pentecoſtes: aliud (53) placentæ e nova maſſa. Aliud granulorum e recentium (54) ſpicis igne parumper aduſtis excuſſorum: aliud frumenti in farinam (55) commoliti, & in molam ſale conſperſam facti. Neque vini (56) & olei primitiæ hic ſilentio prætereundæ. (57) Alia primitiarum genera commemorari poſſent, ſed nolo ad faſtidium uſque decantata lectori obtrudere. Quid autem Deus tam variarum primitiarum oblatione Judæos exercere, ne dicam fatigare voluit; niſi quod Moſis ævo, negotioſa ſuperſtitio tam varii generis primitias excogitaſſet, quod tota pene gentium religio in perpetuam primitiarum, hujus aut alterius generis oblationem abiiſſet? Notum enim omnibus, Ethnicos, primitias (58) hordei, tritici, pulmenti, graminis, gregis, arboris, olei, vini, capitis, convivii, imo cibi cujusvis, Diis ſuis conſecrare ſolitos. Neque victimarum tantum, ſed & (59) dapum partem aliquam decerpentes, in ignem conjiciebant epulum Diis ſuis hoc

ritu consecrantes. Ritu consimili circa potum utebantur: (60) vini, lactis, aquæ, parte aliqua in terram vel ignem effusa, mensam auspicantes, quod etiam *Diis libare* dicebatur. Notatum itaque *Porphyrio*, primitias delibandi studium eousque tandem invaluisse, ut antiqui, *deorum sacrificiis* πελάνων ἤδη καὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων ἀπαρχὰς, *placentarum & reliquorum omnium primitias adjungerent*, (61) *nempe si quid pulchrum haberent, & propter odorem divino sensui accommodatum*. Cum itaque sic gentium antiquarum usu factum esset, Deus tam varia primitiarum genera sancivit, nec e frumento solummodo, sed & (62) farina subacta, partem aliquam sibi sacrari jussit; ut superstitioni tam late diffusæ occurreret, & Israelitæ ea omnia quæ Dæmonibus olim offerebant, sibi ipsi in posterum consecrarent.

Quinto: Hoc etiam sententiæ meæ non leve præbet argumentum, quod lex Dei de primitiarum oblatione, præ ritu quovis alio, curasse videatur, & omni ratione prospexisse, ne huic officio deessent Israelitæ. Notum enim omnibus qui sacram paginam vel per transennam aspexere, Deum (63) omnia primitiarum genera sibi seponere, primitias impense (64) desiderare, earum solutionem (65) frequentius inculcare, bona solventibus (66) prolixe promittere, primitiarum commutationem diserte (67) prohibere, ad primitias etiam offerendas festinare. (68) Sed observatu dignius est, primitiarum oblationem festorum omnium partem non exiguam fuisse, quanquam Deus tria solummodo Judæis indixisset. Nam in Paschate primitias hordei, Pentecoste primitias tritici, Tabernaculorum solennitate vitis & arborum omnium primitias, sibi dari jussit. Non est autem proclive dictu, cur Deus Israelitas ad primitias Ei reddendas tam setio tamque frequenter hortaretur, & ad id officium præstandum, tot legibus & promissis eos obligaret, & circa rem non adeo tanti pretii tam sollicite versaretur; nisi quod Mosis ætate, primitiarum solutio animum religionis cura tactum indicare crederetur; e contra vero, primitiarum detentio, vel in usum profanum conversio, hominis ab omni religione, saltem a Dei veri sacris, alieni, signum haberetur. Opinionis hujus antiquæ vestigium aliquod in verbis (69) *Porphyrii* mihi videre videor: οἱ μὲν ἄθυτοι φαίνονται γενέσθαι τῆς ἐθίμου ἀπαρχῆς τῶν ὑπαρχόντων ποιούμενοι τοῖς Θεοῖς· *A sacris alieni videntur nonnulli, facultatum suarum primitias Diis nunquam exhibentes*. Et statim diro exemplo docet, hujusmodi homines, utpote religionis omnis incurios, Atheismi sui pœnas quandoque gravissimas persolvisse. Nempe (70) inquit, *Thoes qui Thraciæ confinia incolebant*, μηδεὸς ἀπαρχόμενοι, *cum neque rei cujusquam primitias solverent, neque sacrificarent, de medio hominum erepti sunt; & derepente nec incolas, nec urbem, nec ædium fundamenta quispiam invenire poterat*. Cum itaque seculis antiquioribus, primitiarum solutio vel retentio personæ bene vel male in Deum animatæ κριτήριον haberetur; consentaneum erat, ut Deus populum suum ad primitias Ei tribuendas omni ratione devinciret: & sollicite cavendum erat, ne munere illo vel penitus omisso vel perperam præstito, porta aliqua vel Atheismo vel idololatriæ panderetur.

Sexto: Hinc etiam sententia nostra firmari possit, quod leges illæ, de primitiis arborum & agrorum Deo sacrandis, cum lege aliqua ritum ethnicum prohibente conjungantur. Cum enim lege præceptum esset, ut arboris cujusque fructus, anno a plantatione quarto (71) provenientes, Deo consecrarent; una cautum est, ne anni primi, secundi, vel tertii, fructus ederent, (72) sed igni traderent. Nempe ut hac ratione obviam iretur ethnicorum mori, qui, teste (73) *Maimonide*, *id observabant in primitiis fructuum cujusvis arboris fructus comestibiles ferentis, ut nempe pars illorum offeratur, pars in idoleio comedatur*. Legi etiam de primitiis agrorum Deo ferendis, lex hœdi in lacte matris coctionem prohibens non (74) semel annexa reperitur. Erat autem coctio illa (quod (75) alibi dixi) ritus ethnicus quo veteres idololatræ, post collectas fruges, ad felicitandum culturæ vel arationis opus utebantur. Ex his aperte satis efficitur, primitias offerendi ritum, diu ante Mosis ætatem inter Gentes obtinuisse, & e gentium moribus in Legem transiisse. Non est enim res expedita, rationem vel comminisci, cur Deus eodem quasi spiritu primitias offerre præciperet, & ritus eos ethnicos prohiberet; nisi quod Gentes illæ sub primitiarum tempora, hujusmodi ritus in usu haberent, & Dei mos esset ritus omnes a Gentibus acceptos emendare, & ab iis omnia merum ethnicismum olentia removere.

Ne hæc omnia veritate prorsus invita dixisse videar, necesse est ut objectioni uni & alteri satisfaciam.

Ex iis prima sic urget: ritus hujusce dignitati magis consultum fuisset, modo illius

illius originem a Patriarchis aut communibus generis humani patribus potius quam Ægyptiis aut aliis e Gentilium fæce deduxiſſem. Nam ſuadet ratio, ut victimarum & primitiarum oblationes ejuſdem antiquitatis ritus exiſtimemus. Deinde: cum (76) *Abel* ἐκ πρωτοτόκων *e gregis primogenitis*, quidni & Cainum ἐκ πρωτογεννημάτων e frugum primitiis, Deo munus attuliſſe credamus?

Hunc nodum non adeo moleſtum experiemur. Quod enim primitiarum oblatio in morem tam frequentem abierit, hoc equidem Patrum primorum exemplis inſtitutis tribuendum videtur: quod autem primitiarum & victimarum oblationes, in Legem poſtea & cultum inſtitutum venerint, hoc profectum conjicio a gentium conſuetudine; cui Judæi tam pertinaciter adhærebant, quod non minus primitiis quam victimis Dæmona coluiſſent, ſi Deus accipere recuſaſſet. Interea temporis, ab eorum opinione longe abſum, qui plane omnia primitiarum genera Lege memorata primitus a Patriarchis inſtituta ſentiunt. Multo credibilius eſt, eorum non pauca Gentibus originem debuiſſe, eaque Deum, una cum primitiis agri & gregis, in Legem cultumque ſuum recepiſſe, ut ſuperſtitioni porta, imo rima quævis occluderetur.

Secundo: Nonnullos ex adverſo dicturos auguror, Deum Judæos ad primitiarum ſolutionem tam arcte tenuiſſe, non quod ſeculi mores ita poſtularent, ſed quod frugum manipulo Deo ſolenniter oblato, Deum unum ſoli dominum, & terræ proventum illius benignitati debitum grati profiterentur. Judæos etiam hac mente primitias Deo ſeparaſſe, teſtatur (77) *Joſephus*, hæc de Paſchate & frugibus demeſſis habens: *ſecunda azymorum die*, — *frugibus demeſſis & hactenus intactis incipiunt frui*, καὶ τὸν Θεὸν ἡγούμενοι τιμᾷν δίκαιον εἶναι, &c. *æquumque rati Deum hujus ubertatis auctorem per gratitudinem honorare*, *hordei primitias offerunt*. *Joſepho* conſentit (78) *Philo*, cui primitiarum manipulus dictus eſt τῷ πρὸς ἀλήθειαν αἰτίῳ τῆς εὐκαρπίας ἀμοιβὴ δικαιοτάτη· *Vero fertilitatis auctori juſtiſſima remuneratio*.

Sed neque hæc objectio nobis officit: Deus enim nec primitiarum oblationem, nec ullum alium ritum, e Gentiliſmo ſumptum, ceremoniis ejus aſcripſit; ea ſola de cauſa, quod nempe gentium aliarum mori conveniret; ſed plerumque ut eidem uſui in ſuis, cui olim in Diaboli ſacris inſerviret. Satis autem e jam dictis innoteſcat, idololatras olim primitias, tanquam χαριστήρια gratique animi teſtimonia Dæmonibus obtuliſſe. Gentes, Iſidi, Oſiridi, Baccho, & Cereri, fruges curandi provinciam aſſignarunt, eoſque, primitiis oblatis, ubertatis omnis auctores agnoverunt: Deus itaque, ut ſuperſtitioni viam obſtrueret, & Iſraelitæ Se unum omnis boni fontem agnoſcerent, omnia primitiarum genera Sibi ſoli conſecrari juſſit. Niſi Gentibus in morem abiiſſet, omnia vitæ bona Diis ſuis auctoribus attribuere, iiſque, primitiis omnigenis oblatis, gratias agere; nil opus erat ut Deus Iſraelitas ad varia illa (quæ dixi) primitiarum genera offerenda devinciret; cum ſolis decimis aut agri primitiis oblatis, ſe omnia Dei præſidio & benignitati accepta referre profiteri poſſent.

Sed forſan oleum perdere videar, dum rei tam claræ & perſpicuæ lucernam accendo.

(1) *Nehem.* 10. 35. 36. 37.
(2) *Quæſt.* 32. in *Numer.* T. 3. P. 1. col. 541. D
(3) *Exod.* 23. 16. 19. *Lev.* 23. 10.
(4) *Comment.* in S. *Johan.* p. 4. A
(5) Not. in lib. 11. *Æneid.* col. 1591. C
(6) *Biblioth. Hiſt.* lib. 1. p. 13. B
(7) *Herodot.* l. 2. c. 59.
(8) Θαλύσια, αἱ τῶν καρπῶν ἀπαρχαὶ· *Heſych.* in voc.
(9) *Græc. feriat.* lib. 4. pag. 142.
(10) Vid. *Suid.* in Voc. Θαργηλ.
(11) *T. Calphurn. Bucolic. eclog.* 4.
(12) *Hiſt. nat.* lib. 18. c. 2.
(13) Ub. ſupr.
(14) *Idyl.* 7. v. 31.
(15) In *Homer. Iliad.* 9. v. 530. p. 680. 20.
(16) Ap. *Orig.* cont. *Celſ.* l. 8. p. 399.
(17) Ub. ſupr. 9. 13. B
(18) De *abſtin.* l. 4. §. 22.
(19) Lib. 2. de *Abſtin.* §. 27.
(20) Lib. 8. *Ethic.* cap. 11.
(21) Vid. *Porphyr.* de *abſtin.* l. 2. §. 12.
(22) In *Equit.* vid. etiam *Meurſ. Græc. Fer.* in πυανεψ. & Θαργηλ.
(23) Vid. Lib. 4. c. 5.
(24) *Judic.* 9. 27.
(25) *Max. Tyr. Differt.* 14.
(26) Vid. Lib. 4. c. 4.
(27) *Comment.* in *Iſa.* 65. Tom. 3. col. 486.
(28) *Sympoſ.* lib. 4. *Quæſt.* 5. pag. 671. D
(29) *Bibliothec.* l. 1. p. 13. C
(30) Vid. Lib. 4. c. 21.
(31) Σάββα νῦν ἔτι πολλοὶ τοὺς βάκχους καλοῦσι· *Plut.* *Plut. Sympoſ.* lib. 4. p. 671. F
(23) De *Satyric. Poeſ.* l. 1. p. 56.
(33) *Act.* 2. 15.
(34) De *emend. temp.* l. 6. p. 572.
(35) Lib. 1. de *Sat. Poes.* p. 151.
(36) *Ep.* ad *Juſt. Pac.* p. 336. 342.
(37) *Not.* in *Synes.* p. 31.
(38) *Antiq. Biblic.* p. 183.
(39) *Not.* in *Rom.* 13. 13.
(40) *Lev.* 23. 10. 11. 12.
(41) Ub. ſupr. p. 23. B
(42) *Hymn.* in *Delum.*
(43) In *Biccur.* c. 3. §. 7. 8. & *Mor. Neb.* P. 3. cap. 39.
(44) Vid. *Pet. Caſtellan.* de *feſt. Græc.* p. 90. 91.
(45) *Antiq.* l. 3. c. 10. p. 124. 20.
(46) *Lev.* 2. 14.
(47) *Hiſt. Nat.* l. 18. 2.
(48) Loc. jam citat.

(49) Vid. *Bolduc.* in *Og. Chrift.* l. 2. c. 2.
(50) *Deut.* 26. 2.
(51) *Lev.* 23. 10.
(52) *Lev.* 23. 16. 17.
(53) *Num.* 15. 20.
(54) *Lev.* 2. 14.
(55) *Lev.* 23. 13.
(56) *Num.* 18. 12.
(57) Vid. *Montacut. Diatrib.* contr. *Seld.* cap. 2. p. 299. 300. &c.
(58) *Porphyr.* περὶ ἀποχ. l. 2. §. 5. 6.
(59) Id. ib. l. 2. §. 20.
(60) *Macrob. Sat.* l. 3. c. 11.
(61) Εἶτα καλὸν ἄλλον ἐν θεῷ καὶ τρίτον ἱερῷ τρὶς θύειν αὐτόθεν. Ub. sup. pag. 55.
(62) *Ezech.* 44. 30.
(63) *Nehem.* 10. 35. 36. 37.
(64) *Mich.* 7. 1.
(65) In *Ex. Lev. Num.* & *Deut.* passim.
(66) *Prov.* 3. 9.
(67) *Ezech.* 44. 14.
(68) *Exod.* 22. 29.
(69) Περὶ ἀποχ. lib. 2. §. 7.
(70) Ib. *Sect.* 8.
(71) i. e. *Primos qui alicujus sunt pretii.*
(72) *Lev.* 19. 23.
(73) *Mor. Neb.* P. 3. c. 37.
(74) *Exod.* 23. 19. & 34. 26.
(75) Lib. Secund. cap. 9.
(76) *Gen.* 4. 3. 4.
(77) *Antiq. Jud.* l. 3. c. 10. p. 124. 20.
(78) Lib. de *numer. septen.* & *fest.* p. 1192. B
* Vid. *Scholiast.* in *Equit.* Act. 2. Scen. 2. v. 725. & in *Plut.* Act. 4. Scen. 5. v. 1055.
** *Maimonides* Juxta decisionem *R. Jose*, reddit אפיקומן *bellaria*: Bartenora, אפיקו מניכו *educite vasa vestra hinc*: nonnulli Gemaristæ, אפיקו מיני מתיקה *educite species dulces*. Vid. Cap. 10. de *Paschate*: §. 8.
*** Eadem est mens auctoris *Gemaræ Babylon*, qui recte interpretatur illas voces de *translatione* & *traductione* cœtus in cœtum, מחבורה לחבורה *ἀπὸ φρατρίας ἐπὶ φρατρίαν*: ad paschale epulum comedendum in duobus locis; quod est ἐπὶ κῶμον ire.

C A P U T II.

CUM de primitiis jam dixerim, ad Hebræorum Decimas convertendus est sermo, quæ primitiis arctissimo nexu jungebantur. Hæc enim in Scriptura sacra non raro consociata reperiuntur: proxima naturæ cognatione evincta sunt, cum primitiæ (quod statim evinco) minores quædam decimæ, decimæ vero majores tantum primitiæ fuerint: & solutio decimarum eidem occasioni & origini, cui solutio primitiarum (gentium nempe moribus) institutionem suam debuisse videatur. Ut autem hac de re luculentius & apertius agam, ostendam, *primo*: Decimas solvendi morem inter Gentes antiquas obtinuisse: *secundo*: hunc gentium morem in causa præcipue fuisse, cur Deus tot leges de decimis Ei sacrandis Hebræorum genti dedit.

S E C T I O I.

UT eo felicius primam pensi mei partem absolvam, tribus hisce quæstionibus præfatorie respondendum est: 1. Quænam illæ Decimæ fuerunt, quas gentes antiquæ persolvebant? 2. Cui gentes illæ Decimas persolvebant? 3. Cui bonorum suorum partes decimas, non septimas aut undecimas, exhibebant?

Id dubii nobis occurrit primo, quænam illæ decimæ fuerunt, quas gentes aliquæ, Mosis ductu destitutæ, solvere solebant? Huic autem quæstioni veterum monumenta facile responsum suggerunt, Gentes aliquas *proventuum* & *manubiarum* aut spoliorum decimas dedicasse, non obscure referentia.

1. Gentes aliquæ *proventuum*, h. e. bonorum e grege vel agro provenientium, decimas dedicare solebant. Hoc apud Orientales usitate factum fuisse, docet historia Jacobi patriarchæ, (1) qui Deo proventuum decimas voto solenni sacravit, passim recepta (ni fallor) inductus consuetudine. Hoc eo similius est vero, quod *Plinius*, de Arabibus agens, Thuris: (2) inquit, *decimas deo, quem vocant Sabin, mensura non pondere, sacerdotes capiunt. Nec ante mercari licet.* Hunc morem apud Græcos etiam obtinuisse, discitur e celebri fano Dianæ sacro, similitudinem Ephesini referente; in cujus vicinia (3) *Xenophon* columnam his verbis inscriptam stetisse refert: ΙΕΡΟΣ Ο ΚΩΡΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. Τὸν δ' ἔχοντα καὶ καρπούμενον, τὴν μὲν δεκάτην καταθύειν ἑκάστου ἔτους, —— FUNDUS DIANÆ SACER. *Eum qui possidet, & fructus ex eo percipit, quotannis consecrato decumam. De reliquo fanum sartum tectum conservato.* Romanos insuper, & alios, agrorum decimas non raro persolvisse, testimonia statim producenda manifestum facient.

2. Gentes *manubiarum*, aut prædæ bello captæ, decimas plerumque reddiderunt. Moris hujus exemplum non vulgare præbet (4) *Pausanias*, lib. 5. ubi clypeum Jovi dicatum sic inscriptum memorat:

> Δῶρον ἀπ' Ἀργείων, καὶ Ἀθηναίων, καὶ Ἰώνων,
> Τὸν δεκάταν νίκας ἕνεκα τῶ πολέμω·

> *Donum ab Argivis, Athenienfibus, & Jonibus acceptum,*
> *Qui prædæ bello partæ decimam, victoriæ monumentum, dedicarunt.*

Diodorus Siculus Græcos haud absimile pietatis exemplum, hostibus bello Persico fugatis, edidisse (5) refert: οἱ δ' Ἕλληνες, ait ille, ἐκ τῶν λαφύρων δεκάτην ἐξελόμενοι, κατεσκεύασαν χρυσοῦν τρίποδα, καὶ ἀνέθηκαν εἰς Δελφούς· *Græci vero, e*

spo-

ſpoliis decimam partem detrahentes, aureum tripodem confecerunt, cumque Apollini *apud Delphos dedicarunt*. Sed quid ad exteros confugimus, cum hujuſce moris exemplum pene domeſticum habeamus? Nam *Cedwalla*, rex occiduorum Saxonum, cum nondum ethniciſmo renunciaſſet, manubiarum, quas jure tantum prædatorio ſibi acquiſiverat, (6) decumam, Deo, licet ignoto, ſacraſſe dicitur. Si quis in hac materia plura deſideret, adeat (7) *Herodotum*, (8) *Xenophontem*, (9) *Petrum Fabrum*, (10) *Deſiderium Heraldum*, (11) *Jacobum Tomaſinum*, & (12) *Dougteium* noſtrum; e quibus intelliget, hunc morem, non heri vel nudiustertius inter gentes enatum fuiſſe, nec ſoli Syrorum genti cognitum.

Secundo: Quæſtio proxima quæ reſponſum meum præſtolatur, hæc eſt: cui Gentes antiquæ Decimas tribuebant? Ut itaque quæſtioni propoſitæ ſatisfaciam, hæc duo dicenda cenſeo:

1. Gentes antiquæ Deo cuique decumam tribuiſſe videntur. Hic (13) *Feſtum* teſtor; *veteres decima quæque Diis ſuis obtuliſſe*, fidenter aſſerentem. Hæc equidem *Scaligeri* bilem commoverunt, ſic ungue critico Paulum Diaconum, Feſti abbreviationem, lacerantis: (14) *vide quantum iuris Barbarus ille ſibi ſumpſerit in hoc loco mutilando: uni enim tantum Herculi hoc fiebat*. At, *Scaligeri* pace, Veteres non minus Diis ſingulis, quam de rebus ſingulis, decimas ritu olim conſtituto reddidere. Nam decimas Apollini datas legimus, *Diodor. Sic.* lib. 11. Decimas manubiarum Marti ſolutas, *Lucian. dialog.* de *Saltatione*: Decimas Palladi ſacratas, *Herodot.* lib. 5. c. 77. Decimas Dianæ tributas, *Xenophon.* ub. ſup. Thuris decimas Deo *Sabi* donatas refert *Plinius*, lib. 12. c. 14. Hoc interim *Scaligero* largiendum, Veteres Romanos Herculi præcipue decimam partem (15) *pollucere*, i. e. vovere & offerre, ſolitos; quæ & inde (16) *Herculanea* dicebatur.

2. Decimæ gregis & terræ quandoque Regibus & Magiſtratibus olim, tributi loco pendebantur. Huic mori verba (17) *Samuelis* teſtimonium non obſcurum perhibent: *hoc erit jus regis qui imperaturus eſt vobis: filios veſtros tollet*, &c. *Sed & ſegetes veſtras & vinearum reditus addecimabit, ut det eunuchis & famulis ſuis. Greges quoque veſtros addecimabit, voſque eritis ei ſervi*. Hæc autem indicio ſunt, Reges antiquiores exactionem decimarum, cum agri tum gregis, ad jus regium pertinere crediſſe; Gentes etiam generis utriuſque decimas iis ab antiquo perſolviſſe. Ita cenſuit Rex *Demetrius*, qui Judæis partes ejus foventibus, (18) *remittere* promiſit, *quæ ipſi debebantur decimarum nomine & vectigalium, ad jus Regis pertinentium*. Et ſi profana monumenta curioſis oculis perſpiciamus, non minus expreſſa moris hujuſce veſtigia ſæpe reperiamus. Meminit enim (19) *Ariſtoteles*, νόμου ἐν Βαβυλωνίᾳ παλαιοῦ, δεκάτην εἶναι τῶν εἰσαγομένων· *Statuti veteris in Babylonia, Regi decimam pendi debere, de iis quæ importarentur*. Cum autem lex ea, ſub Alexandri tempora, pene in deſuetudinem abiiſſet, Antimenes Rhodius, procuratione regionis ei delata, τὴν δεκάτην, inquit, ἔπραξε κατὰ τὸν νόμον τὸν κείμενον· *Decimam exegit ſecundam legem quæ extabat*. *Diodorus Siculus*, inſulæ cujuſdam maris Arabici morem (20) referens, inter alia, ὁ βασιλεὺς inquit, τῶν καρπῶν τῶν γινομένων ἐν τῇ νήσῳ δεκάτην λαμβάνει. *Rex fructuum in inſula naſcentium decimas accipit*. Apud (21) *Strabonem*, de rebus Indicis agentem, inter alios Regis ſubditos & officiarios, memorantur οἱ τὰς δεκάτας ἐκλέγοντες τῶν πωλουμένων, *qui*, vectigalis loco, *rerum venditarum decimas exigebant*. Neque Reges tantum, ſed & Rerum publicarum rectores, jure regio uſi, decimas olim accipiebant. Aſſertionis meæ fidem confirmat (22) *Ariſtophanes* ait, καί σε φανῶ πρυτάνεσιν, ἀδεκατεύτους τῶν Θεῶν ἱερὰς ἔχοντα κοιλίας· *At referam ego prytanibus, non decimatos te Deum ſacros poſſidere ventriculos*. Quæ verba ſic illuſtrat Scholiaſtes: ἔθος δὲ εἶχον τὰς δεκάτας τῶν θυομένων τοῖς πρυτάνεσιν οἱ μάγειροι διδόναι. *Mos erat coquis*, Athenienſibus, *ut rerum ſacrificatarum decimas urbis Rectoribus offerrent*. Et e *Ciceronis* Orationibus, in *Verrem* & pro *lege Manilia*, cognoſcere licet, Romanos etiam a provinciis ſibi ſubjectis decimas exegiſſe. Ex eo more profectum eſt, quod Græci δεκατεύειν *decimare*, pro * τελωνεῖν *tributum ſolvere*, uterentur; & Romani cenſus hujuſce publici collectores, (23) *Decumanos* appellarent.

Diſcutiendum ſupereſt, cur gentes antiquæ partes decimas, non ſeptimas aut octavas, Deo & Regibus exhiberent? Hic autem in omnes partes ſe verterunt auctores, & moris hujuſce rationes diverſas excogitarunt. Ex iis duæ præcipue doctorum calculos obtinuerunt: nam ſentiunt aliqui, gentes olim decimas Deo & Regi reddidiſſe, conſuetudine ab Abrahami exemplo derivata,

qui

qui *decimas omnium* Melchisedecho (Sacerdoti & Regi) tribuisse dicitur. Visum est aliis, gentes exteras, cacozelia ductas, decimandi ritum e Judæorum legibus in eorum mores accepisse: & ad hanc sententiam inclinat consensus longe plurimorum. Cum autem nec hæc nec illa sententia vel probabili nitatur argumento, cum etiam e statim dicendis eluceat decimas solvendi morem Abrabami temporibus usitatum fuisse; aliam ritus hujus antiqui rationem & originem exquirendam sentio. Si quis autem illius rationem accuratius investigaverit, haud facile (nisi perperam judico) solidiorem repertures est, ea quæ a peculiari natura & circumstantiis numeri denarii petitur.

Nam 1. Fuit iste numerus, præter cæteros, honoratus, memoratu facilis, & ad ævi prisci simplicitatem & usum accommodatus. Hoc e (24) *Grotii* verbis fidem satis amplam hauriat: " numerus denarius gentibus ferme cunctis numerandi finis est. Qui enim sequuntur numeri composita habent nomina, aut sono, ut undecim, duodecim; aut significatu, ut centum, mille. Nimirum per digitos numerare mos antiquissimus, qui homini decem. Quare & his [Decalogi] præceptis, quæ supra cetera memoriæ infigenda erant, hunc numerum elegit Deus, in quo omnes numerorum diversitates, omnes ἀναλογίας, omnes quæ ad numeros referuntur figuras geometricas reperiri, late ostendit Philo de decem præceptis: & Martianus Capella: *Decas vero ultra omnes habenda, quæ omnes numeros diversæ virtutis ac perfectionis intra se habet*. Neque alia de causa, in decem classes, quæ vulgo categoriæ vocantur, rerum genera Pythagorici & eos secuti Peripatetici retulere. Tum vero, non in lege tantum, sed & ante legem, decimæ Deo votæ, qui mos ad gentes etiam transiit. His *Grotii* verbis, *plura* (non *plus* autem) facile superaddi possent, si quæ habent (25) *Philo* (26) *Petr. Bungus*, (27) *Johannes Meursius*, (28) *Wallisius*, aliique viri docti, de numeri denarii capacitate, perfectione, vel honore quo apud Antiquiores habebatur, huc transferre liceret.

2. Numerus ille symbolicus erat, & nonnulla, scitu maxime necessaria, cuivis τῶν ἔχων (sed mystice) significavit. Est enim numerorum finis simul & exordium perfectissimum: cum numeri simplices in Decade (29) finiantur, & a Decade ad unitatem (est etiam decas unitatum maxima) revertantur, & inde iterum ordiantur. Adeo ut numerus ille, summi Dei (qui principium & finis est omnium) imaginem gerere videretur. Deinde, Denarius non tantum numeros simplices omnes, sed & eorum differentias, analogias, perfectiones, & species omnes, in se uno complectebatur. Hæc a *Philone* fusius illustrata verbis illis occasionem obtulerunt: (30) *quapropter impositores primi nominum viri sapientes, merito videntur appellasse hanc* δεκάδα, *quasi* διχάδα, παρὰ τὸ δέχεσθαι καὶ συγκεχωρηκέναι τὰ γένη πάντα τῶν ἀριθμῶν, καὶ λόγων τῶν κατ' ἀριθμὸν, &c. *quod capiat & comprehendat omnia genera numerorum, rationum & proportionum arithmeticarum, musicarum*, &c. Inde philosophiæ antiquioris consulti denarium sociis numeris longo intervallo præferendum censuerunt, eumque miris elogiis (a (31) *Meursio* recensitis) ad stellas evexerunt. Nil itaque vetat opiniari, gentes antiquiores partem bonorum decimam Deo superasse, quod numerus ille (32) *perfectionis symbolum esset*, & sapientibus indicaret, se facultates eorum Ei consecrasse qui summe perfectus est, & bona omnia in se uno comprehendit. Hoc in animos induxisse veteres, indicant *Platonis* illa: ὁ μὲν δὴ Θεὸς, ὥσπερ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχήν τε καὶ τελευτὴν, καὶ μέσα τῶν ἁπάντων ἔχων·

3. Numerus ille, maxime purus, & ab omni superstitionis umbra remotus, fuisse videatur. Erat enim par numerus: cum idololatræ circa numerum imparem δεισιδαιμονέστεροι (33) fuerint, eum Deo maxime gratum, & multis nominibus pari præferendum existimantes. *Homerus* aliquid huic superstitioni cognatum habuisse putetur, qui (si (34) *Plutarcho* credimus) ἀεὶ τῷ περιττῷ ἀριθμῷ χρῆται, ὡς κρείττονι· *Semper impari numero utitur, tanquam meliori*. Deinde: veteres idololatræ numerum denarium rarius in sacris aliquibus usurparunt, eumque mysteriis eorum minus aptum & accommodatum arbitrati sunt. Ternarius equidem, sanctus, & religioni maxime conveniens, habebatur. Illius sanctitati testimonium perhibet (35) *Æmilius Macer*:

> *Hæc tribus, ut multum, dandum*
> *censemus amicis:*
> *Qui numerus sacer est*, ——

Quantum religioni convenire credebatur, e (36) *Nicomachi* verbis intellectum est: τρὶς δὲ καὶ σπένδουσι, καὶ τρὶς ἐπιθύουσι, οἱ τελειωθῆναι τὰς ἑαυτῶν εὐχὰς αὐτοῖ-

τις

τις παρὰ Θεῷ· i. e. *Ter vero etiam libant, & ter sacrificant, qui preces eorum perfici apud Deum petunt*. Huc spectant (37) *Aristotelis* illa, de numero ternario dicta: *quapropter tanquam acceptis ab ejus natura legibus*, καὶ πρὸς τὰς ἁγιστείας τῶν Θεῶν χρώμεθα τῷ ἀριθμῷ τούτῳ, *ad sacra Deorum hoc utimur numero*. Veteres etiam, inani philosophiæ dediti, circa numerum quaternarium non minus superstitiose versabantur: nam ei (38) ἀπόρρητον καὶ μυστικὴν δύναμιν inesse perhibebant: numerum illum (39) *Mercurio* potissimum dedicabant: per eum jurabant Pythagorici, eumque divinis honoribus afficiebant. Superstitiones quas Antiqui circa numerum quaternarium exercuerunt, longum esset explicare, & forte supervacaneum; cum hoc argumentum (40) *Nicom. Gerasenus*, *Pet. Bungus*, (41) *Joannes Meursius*, alii, satis exornarint. Quantum autem per antiquitatis caliginem percipere licet, numerus denarius in aliquibus idolorum ceremoniis minus usitatus erat; adeoque purior, & rebus Deo sacris accommodatior, haud immerito videbatur. In hanc sententiam libentius concedo, quod numerus ille, circa res Deo sacras, aut divinitus institutas, frequentius usurpetur. Nam Tabernaculum (42) decem cortinis, decem etiam columnis, instructum legimus: Templum (43) decem lavacris, decem basibus æreis, decem candelabris, & totidem mensis, ornabatur: omnes populi principes (44) decem siclos aureos Tabernaculo dedicabant. Et, ni longum faciam, si ad Tabernaculi, Templi Salomonis, aut Ezechielis, apparatum, structuram, supellectilem, oblationes, aliaque Deo sacrata, diligentius attendamus; pleraque numero denario definita, vel ad eum accommodata reperiamus.

His intellectis, non est difficile statuere, cur Gentes antiquæ decimas nunc Deo, nunc Regi dandas esse censuerunt. Cum enim numerus denarius præ cæteris insignis esset & (45) honoratus, ubi mores humaniores invaluerunt; cum etiam Summi rerum Principii, perfectionis insuper omnis, imaginem quandam exhiberet; & ille numerus alios puritate & sanctitate quadam superaret; Religionis & Sapientiæ Mystis antiquissimis æquum justumque videbatur, non ut hominum bona tantum, sed etiam bonorum decimæ, Deo redderentur. Nam decimis Deo datis, homines antiquitus, Ei honorem singularem tribuere, Eum rerum omnium principium & finem agnoscere, Sanctitati etiam divinæ testimonium exhibere censebantur. Ideo vero Regibus etiam, inter Gentes antiquiores, decimæ non raro pendebantur; vel quod Summi Dei locum in terris occupare crederentur, vel ut omnia, secundum Deum, se Regibus eorum debere tacite profiterentur, vel ut vectigal Regi solutum honoris egregii notam gereret, vel forte quod Reges aliqui divinos honores affectarent. Sed quicquid sit, ex *Aurelio Victore* discimus, hujusmodi tributum decumanum *Recarano* haud prorsus arrisisse. Nam, (46) eo teste, *cum ante moris esset, uti homines decimam fructuum regibus suis præstarent; æquius sibi videri* dixit, *Deos potius illo honore impertiendos esse quam Reges*.

(1) *Gen.* 28. 22.
(2) *Hist. Nat.* l. 12. c. 14.
(3) De *Expedit. Cyr.* l. 5. p. 351. A
(4) Cap. 10. p. 398.
(5) *Biblioth. Hist.* lib. 11. p. 26. D
(6) Vid. *Selden. Analect.* l. 2. c. 3.
(7) Lib. 5. c. 77.
(8) De *expedit. Cyri*, l. 5. p. 349. & *Hist. Græc.* l. 3. p. 493.
(9) *Semestr.* l. 2. c. 3. p. 42. 43.
(10) In *Tertul. Apolog. Digres.* l. 1. c. 13.
(11) Lib. de *Donar.* c. 4.
(12) *Analect. Sacr.* P. 1. *Excurs.* 8. & 123.
(13) In *Decim.*
(14) *Castigat.* in loc.
(15) Vid. *Plaut. Stich. Act.* 1. *Scen.* 3. n. 80.
(16) *Pet. Fab. Semestr.* l. 2. p. 43.
(17) 1. *Sam.* 8. 11. 15. 17.
(18) 1. *Mac.* 11. 35.
(19) *Oecumenic.* lib. 2. sub. fin.
(20) *Biblioth. Hist.* l. 5. p. 317. B
(21) *Geogr.* l. 15. p. 1034. C
(22) In *Equitib. Act.* 1. *Scen.* 3. v. 300.
(23) Vid. Cicer. l. 5. in *Verrem.*
(24) *Comment.* in *Decalog.* p. 36.
(25) De *Decalog* p. 746. 747.
(26) De *myster. numer.* X.
(27) Lib. cui tit. *Denar. Pythag.* cap. 12.
(28) *Oper. Mathemat.* P. 1. c. 5.
(29) Δεκὰς ἀριθμὸς ἐστὶ ἀπὸ μονάδος ἐπὶ τέρμα συγκείμενος· *Phil.* de *congr. qu.* &c. p. 437. C
(30) De *Decalog.* p. 747.
(31) *Denar. Pythagoric.* c. 12.
(32) Σύμβολον δὲ τελειότητος ὁ δέκα ἐστὶν ἀριθμός, παντελείας ὤν. *S. Cyril.* in *Hos.* c. 3.
(33) Vid. *Meurs. Denar. Pythag.* cap. 2.
(34) Lib. de *Superstit.*
(35) De *Gemmis*: lib. 5.
(36) Ap. *Meurs.* ub. sup. c. 5.
(37) Lib. 1. de *cœlo*, cap. 1.
(38) *Nicet.* ad *Nazianz. Orat.* 44.
(39) Ἑρμῇ δὲ μάλιστα τῶν ἀριθμῶν ὁ τέτταρες ἀνάκειται· *Plut. Sympos.* l. 9. Q. 3. p. 738. E
(40) Ap. *Phot.* in *Biblioth.* num. 187.
(41) Ub. supr.
(42) *Exod.* 26. 1. & 27. 12.
(43) 1. *Reg.* 7. 27. 38. & 2. *Chron.* 4. 7. 8.
(44) *Num.* 7. 14. 20.
(45) *Numerus octodenarius, neque quadratus est, nec e numeris claris & honoratis, ut Denarius.* Philostrat. de Vit. Apol. l. 3. c. 30.
(46) *Fragm.* de *Origen. Gent. Roman.* p. 10.
* *Montacut. Diatrib.* cont. *Seld.* pag. 519.

SE-

SECTIO II.

CUM Deus tot leges de solutione Decimarum tulerit, nec ullam earum rationem dederit; auctores in sententias varias de legum earum ratione discessere. *Philo* hujus instituti rationem a seculi sui philosophia petendam censuit: (1) *in novem partes*, inquit, *mundus distribuitur*, – *supremum orbem*, *& septem planetarum*, *nonam etiam terram cum aqua & aere. Vulgus autem has novem partes, & compactum ex his mundum colebat*: ὁ δὲ τέλειος τὸν ὑπερέχοντα τῶν ἐννέα τὸν δημιουργὸν αὐτῶν Θεὸν δέκατον· *At vir perfectus superiorem his novem, earum opificem Deum decimum.* His affinia sunt quæ statim subjungit: διὰ τοῦτο δεκάτην ἐνδελεχῆ τῷ δεκάτῳ μόνῳ καὶ αἰωνίῳ ὁ ἱερεὺς ἀνατίθησι, *ideo decimas perpetuas Decimo illi, soli & æterno dedicat sacerdos: hoc proprie animæ pascha dicitur, omnium affectuum & omnium sensibilium transitus*, πρὸς τὸ δέκατον, (τὸ) νοητὸν καὶ θεῖον· *dum properat ad Decimum illud, divinum & intelligibile. Scriptum est enim, Decima mensis decimi sumat unusquisque agnum per domos singulas: ut a decima illi Decimo consecrentur victimæ servatæ in anima*, &c. (2) *Petrus Burgus* decimarum solutionem ab alio fonte fluxisse censuit: *attende*, inquit, *quod creatura decima inter intellectuales creaturas est Homo, quia Angeli in novem ordinibus consistunt: decimus autem ordo est Hominum, & Hominis est decimam solvere, ut ruinam Angelorum valeat supplere, & decimum ordinem adimplere. Ad quod respiciens Legislator, & animalium & omnium terræ fructuum decimas Domino consecrat.* Ut autem ad hujus instituti rationem paulo propius collimemus: perquam simile est vero, Decimas persolvendi morem ætate Mosis antiquiorem fuisse, easque pios Deo vero, profanos Numini fictitio, plerosque Regibus aut Magnatibus (occasione data) reddidisse. Cum itaque hæc jam increbuisset consuetudo, summus Hebræorum Legislator leges de Decimis Ei sacrandis instituit; ut populus eo ritu Se unum Deum & Regem Israelis agnosceret, & Ipse populum a Decimis Deo vel Regi alieno pendendis avocaret & cohiberet. Ne vero quid lucis aut firmitatis huic opinioni desit, probandum est 1. Gentes quandoque Deo (Vero, vel Fictitio) quandoque Regibus, ante Mosis tempora, *bonorum decimas* tribuisse. 2. Veteres Hebræos Decimas Jehovæ, qua Deo & qua Regi Israelis obtulisse. 3. Deum hunc ritum e seculi moribus in leges Ejus transtulisse, ut populus Eum unum Deum & Regem suum factis agnosceret, & Ipse populum ab idololatriæ veteris exercitio cohiberet. 4. Ne quid hac in re scrupuli maneat, objectiones notæ præcipuæ diluere conabor.

Probandum est primo, Gentes, quandoque Deo (vero vel fictitio) quandoque Regibus, ante Mosis tempora, bona sua decimasse.

Gentes ante Mosis tempora, bona sua Deo alicui decimasse, proclivius est creditu, quo Historiæ fide constet, hunc morem ubique gentium obtinuisse. Persas id moris habuisse, ex historia Crœsi non difficulter intelligitur: nam ille, capta *Sardi*, *Cyrum* his verbis admonuisse (3) fertur; *siste ad singulas portas aliquot e satellitibus tuis custodes, qui vetent exportari urbis opes*, ὡς σφεα ἀναγκαίως ἔχει δεκατευθῆναι τῷ Διΐ, *quod necesse sit eas Jovi decimare. Ita neque tu odium eorum contrahes, vi opes eripiendo: & ipsi agnoscentes te justa agere, non inviti facient.* Cyrus autem hac arte, milites ejus, urbis tam amplæ spoliis inhiantes, nunquam in officio continuisset; nisi quod scirent illi, decimam sacrum quoddam vectigal esse, quod more Majorum Deo peodere debuerunt. Hanc religionem, Arabes, Græcos, Romanos etiam incessisse, pateat e Veterum testimoniis jam adductis, iisque plurimis, quæ congessere (4) *Montacutius* & (5) *Seldenus*, Philologorum par nobile, præfiscine dicam, sine pari. Eorum omnium summam nobis exhibet modo laudatum *Festi* testimonium, *Decima quæque veteres Diis suis offerebant:* His enim aperte docet, πάντας, πάντα, πᾶσι, πάντοτε, Antiquos *omnes*, eorum *omnia*, Diis *omnibus*, & *omnino* vel ordinaria religione, decimasse. Huic testimonio tutius innitamur, quod (6) *R. Montacutius* illud a *Scaligeri* conviitiis tam docte vindicaverit, & famæ fideique suæ pristinæ restituerit. Positivis hisce, negativum unum, (7) auctoris illius, adjungam testimonium "nonnulli ἄθυτοι, *qui non sacrificarunt*, in
„ historiarum exemplis inveniuntur;
„ nulli vero, per omnium temporum
„ annales ἀδεκάτευτοι reperiuntur: nec
„ mirum, cum Decimæ non minus fre-
„ quentes apud ethnicos, quam Alta-
„ ria, Primitiæ, Vota, Oblationes, &
„ Simulacra, fuerint. Cum itaque Decimas Deo sacrare, gentium omnium usu receptum & sancitum esset; ratio suadet opinari, ritum illum Mosis tempora

pora

pora longe præcessisse, nec e legibus ejus, sed patrum communium institutis, ad Gentes ab iis propagatas effluxisse. Quid autem hoc argumento, summe licet probabili, contendo, cum argumentorum omnium instar sit exemplum Abrahami, Melchisedeco *decimas omnium*, seculi more, persolventis? Seculi more, dixi, nec inconsulto: cum enim nullo præcepto, quod scimus, ad decimas Deo vel Sacerdoti suo solvendas astringeretur; nil promptius est, quam ut ille, more gentium inductus, hoc officii præstitisse censeatur. Neque ego sum, qui solus, aut primus, in hanc sententiam veni: sic enim *Pererius* locum (9) illum Geneseos (10) explicat, *consentaneum erat pietati & religiosissimo animo Abræ, ob partam victoriam, de spoliis hostium partem* decimam *dicare Deo, enimvero fuit hic mos etiam apud ethnicos vetustissimus*. Huic opinioni plus probabilitatis inesse censeo, quam eorum, qui Abrahamum decimarum solutioni principium dedisse, Paganos etiam, exempli tam illustris æmulos, decimandi ritum observasse sentiunt. Nam qui fieri potuit, ut factum illud Abrahami adeo in vulgus emanaret, ut gentes tam multas, tam remotas; ad imitationem excitaret? Qui factum est, ut unum, unius etiam, Abrahami factum tam familiariter in exemplum ubique traheretur? Quis credat Antiquos, Abrahami decimantis exemplum imitatos fuisse, quum ille (11) *spoliorum* tantum *decimas*, easque sacerdoti dederit; Pagani vero (quod pueri norunt) *decima quæque*, eaque *Diis suis*, immediate consecrarint? Est itaque magis expeditum & promptum, ut censeamus Abrahamum patrum vestigiis insistentem decimam sacerdoti, Dei vice præstitisse; gentes etiam decimandi ritum ab origine, non Mosis tantum, sed & Abrahami temporibus antiquiore derivasse.

Non minus Ordinis quam instituti mei ratio jam postulat, ut ostendam, Gentes, ante Mosis tempora, Regibus etiam decimas quandoque persolvisse. Moris autem hujusce fidem haud obscuram facit exemplum Abrahami, qui Melchisedecum *Salemi* regem decima donavit, in subjectionis, inferioris certe conditionis & dignitatis, argumentum. Hoc e verbis Apostoli luculenter intelligendum: (12) *spectate vero quantus hic fuerit*, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκε, *cui vel decimam spoliorum dedit Abrahamus ille patriarcha*. Sic textum reddo, quod Apostolus, non hic tantum, sed & versu secundo, hunc ipsum ordinem loquendi servet, & ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ, non ᾧ καὶ Ἀβραὰμ δεκάτην, habeat: ut scilicet innueret, ipsam doni qualitatem, non minus quam donantis conditionem, Melchisedecum loci regii virum & Abrahamo superiorem indicasse. Interpretes itaque, qui sic locum reddere solent, *cui Abrahamus etiam patriarcha* (13) *decimam dedit*, vim & aculeum argumenti Apostolici non satis percepisse videantur. Huic argumento simul & assertioni meæ momenti nonnihil accedat e modo citatis Prophetæ verbis, 1. *Sam.* 8. 15. 16. 17. Nam ibi, de rege loquens Israeli præficiendo, *segetes* (inquit) *vestras, & vinearum reditus addecimabit, ut det eunuchis & servis ejus: Greges quoque vestros addecimabit*, &c. Hæc autem argumento sunt, ethnicorum reges antiquiores decimandi potestatem inter jura regia posuisse; quod id jam ageret Samuel, ut imperii regii more gentium administrati, mala populo in mentem redigeret; iisque frigidam suffunderet, qui *regem, sicut ceteræ nationes habent*, tam calide desideraſſent. Hæc omnia paulo firmiora reddit celebre *Recarani* dictum, qui sub *Judicum* tempora vixisse creditur. Ille vero, Decimas regibus impensas recolens, (14) *æquius sibi videri* dixit, *Deos potius illo honore impertiendos – quam Reges*. Ideo vero Reges antiqui Decimam vectigal regium esse voluerunt, quod Decimam dare subjectionis symbolum esset, & Decimam accipere (rationem dedi supra) dignitatis & præcellentiæ documentum haberetur. Ab hujus itaque solutionis intentione sensuque non longe absuit S. *Hieronymus*, cum dixit, (15) *Levitæ decimas accipiunt a populo, & illi rursum decimas decimarum offerunt Sacerdotibus: tanto illis minores, quanto illi majores populo*.

Probandum est proxime, non Gentes tantum, sed etiam Hebræos decima quæque Jehovæ, Eique qua Deo & qua Regi summo, tribuisse. Hic autem, in primo sermonis limine, monendum censeo, Judæos decima vix ulla Jehovæ, directe & ἀμέσως, attulisse, cum eorum pleraque Sacerdotibus & Levitis alendis inservirent. Id cuivis in scriptis sacris cum cura versato constat: nec opus est ut rei tam apertæ probatio nos, ad alia minus obvia properantes, vel tantillum remoretur. Utcunque decima Jehovæ data, verissime dictum est; quod eorum pleraque sacrorum suorum ministris, aut pauperibus, ex Illius præscripto tribuerentur. Cum autem hujus præscripti ratio, nondum satis exquisita, conjectu-

jecturis anxiis & incertis occasionem dederit; ostendam,

Primo: Judæos decimam Jehovæ, qua Deo Opt. Maximo, dedicasse. Rem paulo luculentius exprimo: Judæi decimam solvere tenebantur, quod sacrum & peculiare tributum esset, quo se Deum Summum colere, Eumque boni omnis auctorem & finem esse, (quamvis mystice & hieroglyphice) profitebantur. Sic me persuasum faciunt argumenta minime pœnitenda: 1. Ex Abrahami & Jacobi historia cognoscere licet, Patriarchas decimarum solutionem, religionis insigne, & cultus Deo vero præstiti σημεῖον, habuisse. Non patitur Lectoris nausea, ut hic iterum modo memoratum Abrahami exemplum ingeramus. Hoc itaque prætermisso, Jacobi decima voventis (16) verba perpendamus: *Si Deus fuerit mecum, & custodierit me in via, — & dederit mihi panem ad comedendum, & vestem ad induendum*, &c. *erit Jehova mihi in Deum, & ex omnibus quæ dederis mihi, decimas dabo tibi.* Hæc indicio sunt, homines, ætate Jacobi, Decimam partem Deo sacram & peculiarem existimasse; Jacobum etiam censuisse, nullo testimonio tam luculento probari posse, se Jehovam pro Deo habere, Eumque unum omnis boni fontem agnoscere, quam si Decimas omnium (gregis & agri) ei dedicaret. 2. Ex antiquissimo illo *Recarani* testimonio, jam adducto, facile colligendum est, ethnicos aliquos decimarum origini propiores, *æquius* existimasse, *Deos potius quam Reges honore* decimarum *impertiendos*. Verbis hisce *Recarani* (qui Græcorum Hercules) mores ejus apprime conveniebant: nam (17) referente *Diodoro*, *Palatinis* auctor erat, ut ei mortuo & in Deorum censum relato, facultatum decima voverent, quæ vivus accipere recusavit; quod solutionem decimarum honorem divinum haberet, eamque mortalibus minime convenientem existimaret. Eadem opinione fuere *Pisistratus* & Athenienses: hoc satis intelligitur e *Pisistrati*, rectoris Atheniensium, (18) literis ad *Solonem* datis, ut eum, in exilium sponte profectum, ad patriam revocaret. Hoc enim, inter alia regiminis in melius mutati signa, refert: ἀπάγει δὲ ἕκαστος Ἀθηναίων τοῦ αὐτοῦ κλήρου δεκάτην οὐκ ἐμοί, ἀλλὰ ὁπόθεν ἔσται ἀναλοῦν εἴς τε θυσίας τὰς δημοτελεῖς, &c. *Decumam quisque de suo patrimonio detrahit, non in usum meum, sed ut sit unde in sacrificia publica sumptus suppeditetur, aut si quid aliud ad Remp. spectat, vel si forte bellum nobis incidat.* Hæc autem *Pisistratus* nunquam scripsisset proculdubio, nisi quod hac in re omnium sententiæ convenirent, Decimas nempe tum solum alveo recto fluere, cum usibus sacris, aut admodum necessariis impenderentur. 3. Diabolus non minus decima, quam sacrificia, sibi dari postulavit. Nam, ut alia mittam testimonia, *Pausanias*, verba de *Siphniorum* aurifodinis habens, *de fructibus*, (19) inquit *earum Apollo sibi decimam offerri jussit*. Quid autem Diabolus cultores ejus hujusmodi mandatis oneraret, nisi quod olim Decima tributum divinum haberetur, & Ille sibi divinos honores arrogaret? 4. Deus Decimam sæpius in lege postulavit, & numerum denarium solutionis pene omnis ad religionem spectantis mensuram statuit. Erat enim, e (20) præscripto Legis, frugum omnium decima prima in Levitas conferenda: ea subducta, decima secunda in sacras epulas: tertio quovis anno, decima tertia in viduas & egenos: decimæ præterea Leviticæ decima Sacerdotibus impendenda. Lex etiam, cum primitiæ solvebantur, Omerum, decimam Ephæ partem, sacrare jussit: unde, (21) *Philone* notante, *primitiæ, quasi quædam sacræ decimæ, fuerunt offerendæ*. Populo præceptum est, ut decimam partem Ephæ similæ semper offerrent, cum sacrum facerent. Quamvis autem exemplis hisce constet apertissime, Deum numeri denarii rationem præcipuam habuisse; non possum tamen legem (22) illam insignem, gregem decimantibus impositam, calamo sicco præterire: *omne decimum, boum & ovium, & cujuscunque* animalis, *quod transit sub virga, sanctum erit Domino. Non quæret utrum bonum an malum sit: & non permutabit illud. Et si commutaverit illud, erit & illud, & ejus commutatio sanctum* Domino. Hic Summus Legislator homines a decimo vitulo vel agno commutando lege diserta cohibet, & agnum vilem aut macilentum, si forte decimus exiret, agno notæ potioris anteponit. Quid autem Deus, honore tam singulari numerum denarium impertiret, eumque pene semper in sacris usurparet, nisi quod, Mosis ætate, numerus ille Deum ipsum mystice denotaret; & quivis, bonorum decima sacrans, Illius perfectionem, providentiam & benignitatem agnoscere crederetur? Cuivis arguentis hisce probabile fiat, Israelitas Jehovæ, præcipue qua Summo Deo, decima persolvisse.

Secundo: Docendum est, Israelitas decima Jehovæ, qua Regi & politico ter-

terræ Domino persolvisse. Id autem huic sententiæ fidem astruit, quod solutio decimarum ante Mosis tempora, subjectionis & loci humilioris indicium esset; & exactio decimarum, inter jura regia & eximiæ dignitatis insignia censeretur. Cum itaque Deus inter Hebræos se pro rege civili gereret, & alia omnia Majestatis insignia tunc temporis usitata sumeret; haud iniquum est opinari, Eum decima quæque sibi jure regio vindicasse, populum etiam ad decimas Ei reddendas lege devinxisse, ut ipso suo tributo Dei majestatem agnoscerent, seque Deum unum pro rege habere testarentur. Hinc etiam probabilitatis aliquid acquirat assertio nostra, quod Deus ad morem regum decimas accipientium Seipsum accommodasse, & eorum ritus ad sacra transtulisse videatur: nam reges antiqui (quod innuit (23) *Samuel*) decimarum partem non minimam, ad *servos & eunuchos* eorum sustentandos, elargiti sunt; Deus etiam plerasque decimas ad alendos כהנים Sacerdotes, & Levitas, interioris admissionis famulos, accommodari voluit: Reges insuper illi decimas accipiebant, ut iis unctiorem mensam & uberiorem rerum apparatum suppeditarent; Deus etiam decima sibi dari jussit, ne (23) *domus* Illius regia *cibum* se dignum desideraret. Prætérea, dignitati regiæ congruum est, ut eos decimarum partem in viduas & egenos contulisse, partem epulis lautioribus, in palatiis eorum adornatis, impendisse sentiamus; Deus etiam decimas alias in viduas & egenos, alias insuper in sacras epulas impendi jussit. Ne vero quæ jam diximus ansam errandi faciant, addendum est, quod Israelitæ decimas simplices (Patriarcharum Gentiumque moribus approbatas) Jehovæ qua Deo; decimas autem secundas epulis, decimas etiam tertias (24) pauperi, destinatas, Jehovæ qua Regi tribuisse videantur. Quid enim decimandi ratio, nova, & a Patriarcharum usu aliena, Mosis temporibus instituta est; nisi quod Deus novam personam, regis nempe politici, jam sustineret, eique decimæ noviter inductæ maxime convenirent? Erat enim e dignitate sua regia, ut subditos suos omnes, in Palatii sui vicinia, epulis quandoque lautioribus exciperet, & subditorum rei familiaris inopia laborantium curam singularem gereret.

Tertio: Eo me jam vocat ordinis instituti ratio, ut ostendam, Deum Hebræorum gentem ad solutionem decimarum lege lata devinxisse; ut ritu illo, longi temporis usu præscripto, se solum bonorum omnium fontem agnoscerent, ut & eos ab idololatriæ veteris exercitio (decimarum Deo fictitio solutione) cohiberet & avocaret. Nihil autem necesse est, ut hæc provinciæ meæ pars mihi multum negotii facessat; cum e jam dictis eluceat, decimandi consuetudinem diu ante legem datam inter gentes increbuisse, veteres numerum denarium in honore præcipuo habuisse, decimarum solutionem Deum Opt. Maximum bonorum omnium fontem mystice denotasse, gentes etiam antiquiores, ad idola tandem deflectentes, non minus oblatis decimis, quam votis, altaribus, victimis, aliisque cultus antiquitus usitati ceremoniis, idola coluisse. Ne tamen in hac una pensi mei parte, diligentia mea plane desideretur, fidem assertioni meæ quatuor aliis argumentis astruere conabor.

Horum primum hujusmodi est: ex ipsa lege non obscure colligendum est, decimandi ritum, ante Mosis ætatem, populo familiater innotuisse; gentes etiam bonorum decimas Diis suis, usu passim recepto, præstitisse. Sic enim se habet locus ille, quo primo præceptum est ut decimæ Jehovæ redderentur; (25) *omnis decima — de semine terræ, & de fructu arboris, Domini est, sanctitas* est, *Domino: Et si quis de decima sua quid redemerit, addet quintam ejus partem super illud*. Quid autem Moses legem onerosam adeo tam inopinato traderet? Quid etiam de modo, vel causa decimandi, ne verbum adderet? Quid in omnem decimam jus Domino bis in lege tam brevi vindicaret? Quid etiam Judæos a decima redimenda conditione tam gravi cohiberet? nisi quod, ex usu longo, decimandi ritus & modus omnibus innotesceret; & id curaret legislator, ne decimarum redemtio superstitioni potius quam dolo malo portam aperiret. Huic argumento firmitatem non minorem præbent leges (26) illæ, quibus Israelitæ decimam secundam (δεκάτην τῆς εὐωχίας, uti vocat *Josephus*) & alias decimas, *coram Domino comedere* vel immolare tenebantur. Nam leges illæ sancitæ videntur, ut populum a decimis in idoleio comedendis, vel idolo sacrandis (quod moris antiqui fuit) avocarent; & ut ipsi Deum suum omnis boni fontem agnoscere, eumque solum revereri discerent. Institutionis hujusce causam eandem assignat Moses, *Deuter.* 14. 22. 23. Ex his itaque *Pentateuchi* locis apertissime colligo, decimandi ritum, Mosis ætate vetustiorem fuisse; eumque Deum in sacrorum suorum nu-

merum aſcripſiſſe, ut profanis ſeculi moribus obicem poneret, & Iſraelitæ providentiæ & benignitatis divinæ fidem, decimis ei ſoli ſacratis, indicarent.

Secundo: Veteres Hebræi hoſtium ſpolia Deo ſacrandi morem, a gentium antiquiorum uſu derivaſſe videantur. Nam gentes antiquiores hoſtium exuvias dicare ſolebant, ut realia quædam extarent χαριστήρια, quibus auctorem victoriæ Deum agnoſcerent, eumque exercitus ducem atque auſpicem grati profiterentur. Multa hic ingerere poſſem antiquorum teſtimonia, ſi ſermonem in longum protrahere, vel auctorum quos laudavi modo paginas expilare vellem. Hebræos etiam, re bello feliciter geſta, Deo manubias gratulabundos obtuliſſe, teſtimonia ſtatim producenda dubitare non ſinunt. Hunc autem ſpolia ſacrandi ritum, longa majorum manu traditum, Judæos a gentibus antiquioribus accepiſſe, me perſuaſum habeo. Nam primo, nullum in tota lege mandatum extat, quo Judæi, parta victoria, Jehovam in prædæ partem vocare, eique ſpoliorum primitias aut decimas offerre, tenebantur. Deinde, morem hunc ante Moſis tempora inter gentes invaluiſſe, ſuſpicari docet Abrahamus, qui (27) δεκάτην τῆς λείας *decimam prædæ* (28) Melchiſedecho, Dei vice, tribuiſſe dicitur: hoc enim officii ſacri, non præcepto (quod ſcimus) aliquo, ſed pietate tunc temporis uſitata, motus præſtitiſſe videatur. Præterea, veteres Hebræi, ſpolia bello capta dedicantes, gentium, pietatem conſimilem exercentium, mores imitati videantur: nam Scripturæ loca citata docent, Hebræos nunc (29) ſpolia omnia, eorum quandoque (30) primitias, quandoque (31) decimas, devote dicaſſe; nunc eorum partem inſignem, victoriæ monumentum, in Templo (32) ſuſpendiſſe: Gentes etiam, prædam hoſtilem devoventes, mores eoſdem incerta vice coluiſſe, cuivis apertum erit ad varia veterum teſtimonia mentem advertenti, quæ (33) *Sanctius*, (34) *Heraldus*, (35) *Montacutius*, (36) *Doughteius*, accumularunt. Ad ea vero ſufficiat in præſens digitum intendiſſe. Cum e jam dictis clare conſtet, Iſraelitas antiqui moris & pietatis æmulos, ſpolium hoſtile dicandi ritum in eorum religionem accepiſſe; rationi conſentaneum eſt opinari, decimas etiam Deo vovendi religionem ex antiquo gentium uſu in legem & cultum Hebræorum tranſiiſſe. Cum enim Deus additionem omnem religioni lege præſcriptæ vetuiſſet, quid Iſraelitæ ſpolia ſacrandi ritum, nullibi præſcriptum, adderent; niſi quod ritus eſſet ſolutioni decimarum (37) σύγχρονος, & pietatis antiquitus uſitatæ non minus illuſtre monumentum? Ut rem ſummatim abſolvam: Lege præceptum eſt, ut Iſraelitæ, ritu veteri, decimarum ſcilicet oblatione, Dei providentiam agnoſcerent, eumque bonorum omnium auctorem profiterentur: hoc autem in exemplum traxerunt illi quibus, hoſte victo, propitiam Dei potentiam, more paſſim recepto (ſpoliis nempe dedicatis) agnoſcere, non minus honeſtum videbatur & rationi conſonum.

Tertium argumentum ab ipſa numeri denarii natura & conditione petitur. Ea nempe numeri illius ratio & conditio eſt, quod ea ſola cauſam opinandi præbeat, decima Deo tribuendi ritum temporibus ante-Moſaicis increbuiſſe. Nam decas numerorum majorum exordium eſt, & minorum finis: numerus ille in quo minores deſinunt, & e quo majores oriuntur. (38) Adeo ut ſummum Deum, rerum omnium principium & finem, referat, ejuſque plenitudinem & perfectionem quodammodo repræſentet. Cum itaque natura doceat, Deum facultatibus noſtris oblatis honorandum, ſed quotam partem non definiat; haud iniquum eſt opinari, Veteres religionis & ſapientiæ magiſtros decimas omnium Deo ſacrandas inſtituiſſe: quod, obſervante (39) *Philone*, δεκάδος πρὸς Θεὸν (οἰκειότης ἐστι) *Decas aliquid cum Deo cognati* habeat, eumque, cui bona dabantur, tanquam in imagine quadam repræſentet; quod etiam moris antiqui fuerit, myſteria, religioſa præſertim, in numeris occultare. Rem totam paulo clarius explico: qui dierum ſuorum ſeptimas Deo ſeparabat, in moribus ejus Creationis ſymbolum quoddam exhibere, Jehovam etiam, a Creationis opere die ſeptimo quieſcentem, Creatorem agnoſcere, eumque unum pro Deo habere cenſebatur: & qui facultatem ſuarum decimas uſui ſacro dedicabat, in ipſo numero illo plenitudinis & perfectionis divinæ ſymbolum quoddam exprimebat; & ipſa doni ſui menſura, ſummum rerum omnium Principium & Finem, poſſeſſionem ſuarum omnium originem & auctorem gratus agnoſcebat. Cum itaque Judæi, a captivitate (40) reduces, idololatriæ nuncium remiſiſſent, & Deo vero firmius adhærerent; leges de ſeptimis & decimis illis multo religioſius quam antea ſervaſſe perhibentur. His addo, quod Iſraelitæ, per ſeptem decadas annorum, exilio mulctati videantur; ut leges de Sabbathis & deci-

mis

mis ſanctius in poſterum obſervantes, Creationem & Providentiam ſæpius in anno recolerent, & utriuſque fidem firmiorem retinerent.

Quarto: Gentes antiquæ, religionis cujuſcunque [Naturalis, Legalis, aut Paganicæ] profeſſores, numerum denarium, præter alios omnes, in pretio habuerunt, eumque rebus eorum pleriſque frequentius accommodarunt. Religionis naturalis profeſſores eum in honore præcipuo habuiſſe pateat, quod Abrahamus decima ſpoliorum, Jacobus decima proventuum, Deo devote dedicarint: Deus etiam (forſan ut ad hominum uſum Seipſum accommodaret) Omerum Mannæ, qui pars eſt (41) Ephæ decima, in perpetuam rei memoriam, ſervari juſſit. Hunc numerum apud religionis Moſaicæ profeſſores cumprimis honoratum probant *Philonis* (42) illa: τὸν δὲ περὶ δεκάδος λόγον ἐπιμελῶς μοὶ ἠκρίβωσαν μυστικῶν παῖδες, &c. *Rationem autem numeri denarii diligenter exquiſiverunt Muſicorum filii, laudatam non mediocriter etiam a Moſe ſacratiſſimo: qui ad hunc numerum refert res pulcherrimas, vota, primitias, oblationes ſacerdotum perpetuas, obſervationem Paſchatis, propitiationem, remiſſionem quinquageſimo quovis anno redeuntem, apparatum Tabernaculi diſſolubilis, aliaque plurima.* Quanti decadem fecerint religionis Paganicæ ſtudioſi, conjecturam e Græcorum & Romanorum moribus faciamus. Nam ille numerus in Græcorum myſteriis, ſpoliorum dedicationibus, tributis, & initiationibus, tam frequens erat & familiaris; quod καθιερῶσαι, λαφυραγωγεῖν, πλουτεῖν, & ἀρχηγεῖν, (43) per δεκατεύειν & δεκατεῦσαι, ſæpius exprimerentur. Frequentior uſus, in rebus ſacris & civilibus, non minorem huic numero claritatem apud Romanos peperit: hinc enim, obſervante (44) *Montacutio*, tituli celebres, *Decemviri*, *Decuriones*, *Decumani*, *Decani*, *Decadarchæ*, *Decateutæ*, *Decatologi*, *Decatoni*, prodiere. Nil opus eſt ut hnic Argumento ſermonem prolixiorem impendam ipſe: qualem enim hic numerus apud omnes gentes honorem obtinuerit, ex uno (45) *Philoſophi* problemate licet intelligere: διὰ τί πάντες ἄνθρωποι, καὶ βάρβαροι καὶ Ἕλληνες, εἰς τὰ δέκα καταριθμοῦσι, καὶ οὐκ εἰς ἄλλον ἀριθμόν, &c. *Cur omnes homines, tam Barbari quam Græci, ad decem uſque enumerare conſuevere, non ad aliquem alium numerum; -- nec ultra numerum denarium ceſſantes, inde replicare incipiunt?* Cum itaque δέκας maxime ſemper inclaruerit, & numerum illum gentes omnes frequentius uſurparint; minime temerarium eſt opinari, decimarum ſolutionem vix ullis cultus antiqui ritibus antiquitate concedere. Cum enim a ſeculis antiquiſſimis, Deum facultatibus Ei dicatis honorare, & proculdubio facultatum earum partem quotam determinare, rationi conſentaneum videretur; cum etiam numerus denarius, apud omnes gentes, maxime clarus eſſet & uſu tritus; nihil proclivius eſt, quam ut decimas in uſum ſacrum ſeponendi ritus, a prima pene Religionis origine, receptus & inſtitutus exiſtimetur.

Penſi mei pars ultima jam abſolvenda eſt, & Objectionibus iis occurrendum, quæ potioris notæ ſunt, & reſponſi nonnihil expectare videantur.

Harum prima ſit hæc: cum Decimarum ſolutio tam ſacris uſibus inſerviret, & ritus eſſet a Deo tam frequenter & ſolenniter inſtitutus; illius ſanctitati repugnat, ut e Gentiliſmi lacunis in Dei legem cultumque fluxiſſe cenſeatur; vel ut opinetur quiſpiam, Deum ritum tam inſignem inſtituiſſe, tantum ut Decimas, olim idolo vel idoli miniſtro ſacrari ſolitas, Sibi Ipſi, bonorum omnium Origini, vindicaret. At hoc argumentum nihili faciamus, cum viri docti non pauci Decimarum ſolutionem, in Eccleſia Chriſtiana retentam, ad originem non abſimilem referant; eas ab idolorum ſacerdotibus, ad Chriſti miniſtros, translatas arbitrantes. *Muſculum* hic teſtem advoco, qui, doctorum ſententias de uſu decimarum in Eccleſia referens, (46) hæc habet; *illi rectius, meo judicio, ſentiunt, qui decimarum uſum*, ex largitione *Principum Chriſtianorum*, *ſacerdotibus falſorum Deorum ademptum, ad Eccleſias Chriſti tranſlatum eſſe judicant, ut hoc ſubſidio certa quædam eſſet -- miniſtrorum Chriſti -- ſuſtentatio*, &c. Interea vero, ne quis erret, addendum cenſeo, quod uſus Decimarum ab antiquis Dei veri cultoribus originem hauſiſſe, ab iis etiam ad profanas gentes, una cum altaribus, victimis, aliiſque cultus antiquioris inſtrumentis & indiciis, deveniſſe videatur. Cum autem id ageret Moſes, ut omnia in integrum reſtitueret, & quæ Diaboli fraude & ſacrilegio ad cultum profanum detorquebantur, ad uſum & puritatem priſtinam revocaret; Decimas ad uſum primævum reduxit, eaſque Deo jure vindicavit; quas olim gentes occœcatæ Diabolo tribuiſſent. Abſit itaque (& quidem abeſt longiſſime) ut ſentiam ipſe, Decimarum uſum e *ſolis* gentium profanarum ritibus in Legem fluxiſſe, vel eas Gentiliſmi *tantum*

tum institutis originem & sanctionem suam debuisse.

Secundo: Mihi forsan objicient aliqui doctorum sensum, opinioni meæ plane repugnantem. Sentit enim *Seldenus*, & cum eo togatæ gentis pars longe maxima, Decimandi ritum inter *gentium furta* numerandum esse, eumque primo, Syros, Phœnices, & Ægyptios, a Judæis vicinis accepisse; tandem etiam ritum illum gentibus iis ad Græcos, & alios remotiores effluxisse. Cum autem e Scriptura pateat, Abrahamum & Jacobum, more passim recepto, decima persolvisse; cogit historiæ sacræ fides, ut hic a doctorum sententia recedamus, & hunc ritum inter Syros & alios usitatum censeamus, diu antequam Judæi in gentium censum referebantur.

Hæc ea sunt quæ de Decimarum usu & origine in Ecclesia Judaica dicenda censui. Decimarum jus & usum, in Ecclesia Christiana, vix levi digito tactum præterii, quod hoc argumentum extra præsentis instituti pomæria situm sit, nec desint Auctores eruditi qui in eo studium & operam non pœnitendam collocarint.

(1) Lib. de congr. quær. erud. grat. p. 439. A
(2) De myster. numer. X. p. 366.
(3) *Herodot.* l. 1. cap. 89.
(4) *Diatrib.* cont. *Seld.* cap. 3.
(5) *Histor. Decim.* cap. 3.
(6) Ub. sup. pag. 412. 413. &c.
(7) Ibi p. 554. & 574.
(8) *Et Abrahamus dedit ei decimas ex omnibus.* Gen. 14. 20. p. 515.
(9) *Comment.* in loc. pag. 515. a.
(10) *Hebr.* 7. 4.
(11) *Hebr.* 7. 4.
(12) Prout & Anglicani nostri, qui sic vertunt, *unto whom even the Patriarch Abraham gave the tenth.*
(13) Vid. *Aurel. Vict.* Ub. supr.
(14) Tom. 4. in *Epist.* ad *Fabiol*,
(15) *Gen.* 28. 20. 22.
(16) Μετὰ τὴν ἱερὰν μοῖραν εἰς Θεὸς τὰς ἱδρυμένας ἐδεκάτευον Ἡρακλεῖ τὴν οὐσίαν, &c. *Bibl.* l. 4. p. 228. B
(17) Ap. *Diogen. Laer.* lib. 1. p. 13. D
(18) Καὶ αὐτοὺς τῶν προσιόντων ἐκέλευσεν ὁ Θεὸς ἀπαρχὴν δεκάτην εἰς Δελφούς. Lib. 10. cap. 11. p. 823.
(19) *Num.* 18. 24. 26. 12.
(20) Ἀπαρχὴν ἀπὸ ἱερᾶς δεκάτην. Lib. de *congres. erud. gr.* p. 438. E
(21) *Lev.* 27. 32. 33.
(22) 1. *Sam.* 8. 15.
(23) *Malac.* 3. 10.
(24) *Pauperis decima quid judiciale fuit, ad politiæ Judaicæ rationem accommodatum.* Montacut. ub. supr.
(25) *Lev.* 27. 30. 31.
(26) *Deut.* 12. 6. *Amos.* 4. 4. 5.
(27) *Joseph. Antiq.* lib. 1. c. 10. pag. 25. 10.
(28) *Hebr.* 7. 4.
(29) 1. *Sam.* 8. 12.
(30) LXX. in 1. *Sam.* 15. 21.
(31) *Hebr.* 7. 4.
(32) *Judith.* c. 16. 19. 1. *Mac.* 4. 57.
(33) Comment. in 1. *Mac.* c. 4. v. 57.
(34) In *Tertul. Apol.* l. 1. *Digres.* 16.
(35) *Diatrib.* de *Decim.* cap. 3.
(36) *Elect. Sac.* P. 1. *Excurs* 123.
(37) Vid. *Gen.* 14. 20. & 28. 22.
(38) Ὀρθῶς (τὴν δεκάδα) κλαδοῦχον ὀνομάζουσι, ἐπεὶ πάντες οἱ ἀριθμοὶ ἐξ αὐτῆς φύονται. *Etymolog. Mag.* in voc. δίκαι.
(39) Lib. de *congres. Erud. gr.* p. 437. E
(40) *Neh.* 10. 31. 37. & 13. 12. 15.
(41) *Exod.* 16. 32. 36.
(42) De *congres. erud. grat.* p. 437. A
(43) *Etymolog. mag.* in voc. Δεκατεύειν.
(44) Ub. sup. c. 1. p. 248. 249. 250.
(45) *Problem. sect.* 15. *Quæst.* 3.
(46) *Comment.* in Gen. 14. p. 342.

JO.

JOHANNIS SPENCERI
DISSERTATIO
DE PROFESSIONE DECIMARUM.

CAPUT PRIMUM.

CUM in eo jam versetur industria nostra ut leges Zabiorum usui contrarias illustremus, locus ille perobscurus, *Deuteron.* 26. 13. 14. silentio minime prætereundus est. Ibi vero, solutis decimis & primitiis omnibus, Israelitæ ad hanc solennem professionem publice faciendam astringebantur: *sustuli quod sanctum est e domo mea*, *etiamque dedi illud Levitæ*, *peregrino*, &c. *Non comedi en eo in luctu meo*, *neque abstuli en eo* בטמא *in immundo*, *neque dedi en eo pro defuncto*. Qui sane locus multa passus est ab interpretibus, nihilo tamen illustrior factus: nec unquam loco tam obscuro lucis aliquid affulsurum censeo, nisi ad mores ethnicorum veterum, decimas aut primitias offerentium, studiosius attendamus; & loci sensum, non e conjecturis interpretum, commentariis Judæorum, aut ipsis verbis (in sensum alienum facile detorquendis) eliciendum statuamus. Circa rem hanc scrupulum omnem lectori forsan eximemus, si tria professionis hujusce membra sigillatim expendamus, iisque sensum suum germanum restituamus.

SECTIO I.

CUM omnia decimarum & primitiarum nomine Deo debita præstitisset Israelita; doli mali suspicionem omnem a seipso, verbis hisce removere tenebatur, (1) *non comedi ex* iis באני *in dolore meo*. Varietas opinionum de legis hujus intellectu simul & sanciendi caussa, doctis hic aquam hærere luculenter ostendit.

Siquid in tanta caligine mihi videre datum sit, Israelitæ post oblatas primitias & collectas fruges, ad hanc professionem publice faciendam devincti erant; ne quis aditus idololatriæ pateret, nec Israelitæ, frugibus collectis, ritus Ægyptios exercuisse crederentur. Nam ea, superstitione dicam an infania, fuerunt Ægyptii veteres, ut cum frugibus colligendis aut primitiis offerendis operam dedissent, dolori supra modum indulgerent, & omnia luctu planctuque miserrimo perimplerent.

Superstitionem illam ridiculam apud Ægyptios usitatam fuisse, locupletissimo (2) *Diodori Siculi* testimonio confirmatur: *κατὰ τὸν θερισμὸν τοὺς πρώτους ἀμηθέντας στάχυς θέντας τοὺς ἀνθρώπους, κόπτεσθαι πλησίον τοῦ δράγματος, καὶ τὴν Ἶσιν ἀνακαλεῖσθαι· καὶ τοῦτο πράττειν ἀπονέμοντας τιμὴν τῇ Θεῷ τῶν εὑρημένων κατὰ τὸν ἐξ ἀρχῆς τῆς εὑρέσεως καιρόν*. *Tempore messis oblatis spicarum primitiis*, *incolæ*, *Ægyptii*, *juxta manipulos plangere*, *Isidemque invocare* solent: *hoc idcirco faciunt*, *ut honorem pro inventis*, *Deæ sub primæ inventionis tempus retribuant*. Ab his non multum dissentiunt quæ *Julius Firmicus* de moribus Ægypti refert: (3) *in adytis habent idolum Osiridis sepultum: hoc annuis luctibus plangunt*, *radunt capita*, *ut miserandum casum regis sui turpitudine dehonestati defleant capitis*, *tundunt pectus*, *lacerant lacertos*, &c. His post nonnulla interposita, subjungit: horum funerum & luctuum *defensores eorum addere volunt rationem physicam*; *frugum semina Osirim dicentes esse*, *Isin terram*, *Typhonem calorem*: *& quia maturatæ fruges calore ad vitam hominis colliguntur*, *& a terræ consortio separantur*, *& rursus appropinquante hyeme seminantur*. *Hanc volunt esse mortem Osiridis cum fruges reddunt*. *Inventionem vero cum fruges genitali terræ fomento conceptæ*, *nova rursus cœperint procreatione generari*. Phœnicas etiam aliquid huic mori cognatum habuisse, ex (4) *Eusebio* discimus: nam refert ille, vetustissimos ex iis terræ fructus utilissimos Deorum instar coluisse, ac deficientes (quod fit certo anni tempore) cum lachrymis & ejulatu prosecutos. Auctoris verba sunt: *ἔλεον καὶ οἶκτον καὶ κλαυθμὸν βλαστήματα γῆς ἀπιόντα καθιέρουν*. *Misericordiam*, *commiserationem*, *fletum* & ejularum *senescenti terræ germini consecrabant*.

Cum itaque veteres Ægyptii, & alii forsan idololatræ, lachrymis luctuque squa-

ſqualidi primitias offerrent, & poſt collectas fruges ritus olerumque triſtes & funeri conſenraneos exercetent; qui Deum primitiarum & decimarum oblatione coluerat, ſancte coram Domino profiteri debuit, *ſe nihil ex iis in luctu ſuo comediſſe*; nempe ut hac ratione ſe a ſuperſtitionis illius Ægyptiacæ ſuſpicione liberaret, nec ritibus illis abſurdis clam præſtitis, Iſidem aut Terram fructuum largitorem agnoſcendo ſeipſum dehoneſtaſſe crederetur. Ad hanc ſententiam his inductus argumentis inclinat animus:

1. Hæc opinio cum genuino vocis אוני ſenſu maxime convenire videtur. Nam hac voce ſummam doloris acerbitatem indicari pateat, quod eam LXX. non ἐν λύπῃ, vel ἐν πένθει, ſed ἐν ὀδύνῃ μου, præter morem transferant. Præter morem dixi: nuſquam enim vocem און per ὀδύνην vertunt niſi (5) *Geneſ.* 35. 18. ubi mentio *Rachelis* incidit partus doloribus ad mortem excruciatæ. Conſtat itaque L X X. luctum acerbiſſimum & partus doloribus affinem hac voce denorari cenſuiſſe. Manifeſtum eſt autem hac vocis notatione nullam ſententiæ meæ magis aptam & accommodatam aſſignari poſſe. Nam ethnici Oſiridis ((6) aut Adonidis) obitum, i. e. feneſcentem & deficientem terræ fructum, dolore acerbiſſimo & ὀδύνης nomine digniſſimo proſequebantur. Quamvis hoc e jam dictis fidem accipiat, addam tamen (7) *Ammiani Marcellini* teſtimonium: *evenerat autem iiſdem diebus annuo ſolis curſu completo* Adonia *ritu veteri celebrari, amato Veneris ut fabulæ fingunt apri dente ferali deleto, quod in adulto flore ſectarum eſt indicium frugum. Et viſum eſt triſte, quod – urbem principumque domicilium introeunte imperatore nunc primum, ululabiles undique planctus & lugubres ſonitus audirentur.* Et alibi luctus ingentis imagininem exprimere ſtudens, exemplo mulierum in Adonidis aut Oſiridis feſto lamentantium utitur. Nam juvenem regium in ætatis flore extinctum memorans; (8) *feminæ*, inquit, *miſerabili planctu, in primævo flore ſucciſam ſpem gentis ſolitis fletibus conclamabant; ut lacrymare cultrices Veneris ſæpe ſpectantur in ſolemnibus Adonidis ſacris, quod ſimulacrum aliquod eſſe ſingunt adultarum religiones myſticæ docent.* At hæc: (9) *Lucianus*, ritus in ſacris *Adonidis Bybli* peractos referens, inter alia, μεγάλα, inquit, *πένθεα ἀνὰ τὴν χώρην ἵςαται, magni luctus per totam regionem inducuntur.* Cum itaque Gentes, Ægyptii præſertim, cum fruges colligerent aut primitias offerrent, dolori ſupra modum indulgerent; non male colligo, Deum poſt collectas fruges & oblatas primitias, hanc profeſſionem publicam inſtituiſſe, ne quis locus mori tam profano & ridiculo ſupereſſet: alias enim nulla conſtat ratio cur און voce dolorem acerbum (ὀδύνην) indicante hic uteretur.

2. Mos ille luctuoſus a cultus Iſiaci primordiis inter Ægyptios obtinuiſſe videatur. Refert enim jam laudatus Hiſtoricus, Ægyptios, Iſidem ſuam frugum inventricem hoc argumento probare ſolitos, quod ille, *juxta ſpicarum manipulos plorandi* ritus (10) *ab antiquo ſervaretur*. Cum itaque ritus ille, *κατὰ τὸν θερισμὸν meſſis tempore ſervatus*, Moſe vetuſtior eſſet, & non minus a ratione quam religione diſſideret; facile credi poteſt hac lege cautom eſſe, ne quis e gente ſancta mori tam ridicule proſano quid cognati retineret. Sic enim moris hujuſce cultores perſtringit (11) Julius Firmicus: *Cur plangitis fruges terræ, & creſcentia lugetis ſemina? Ad ſuſtentationem generis humani hæc omnia divina ſummi Dei liberalitate donata ſunt. Agendæ ſunt ſummo Deo gratiæ propter hoc, nec eſt ſummi Dei lugenda largitio. Deflete potius quod erratis, & quod errorem veſtrum reſtauratis ſemper luctibus plangite.*

3. Cum Hebræi collectionis feſtum agerent, lætitiæ cui ſimilem totus annus non vidit indulgere ſolebant. Sic enim e ſcriptis eorum antiquioribus feſti mores deſcribit auctor (12) ille, rerum Hebraicarum peritiſſimus; *ex lacernis veſtimentorum cingulorumque ſacerdotum, ellychnia fecerunt quibus accenderunt lampadas, & non erat in tota Hieroſolyma platea ulla, quæ non coruſcaret ex iſta irradiatione. Viri religioſi & devoti ſaltarunt coram iis, in manibus etiam habentes ardentes faces, & cantica decantarunt & doxologias. Levitæ cum cytharis, nablis, cymbalis, aliiſque inſtrumentis muſicis abſque numero ſteterunt in 15. gradibus*, &c. Hic ſe verſant & fatigant Hebræorum filii, tantæ jucunditatis & lætitiæ rationem reddituri: nuſquam enim præceptum legimus, ut feſtum illud præ aliis omnibus tanta cum lætitia & tam hilari ſolennitate celebrarent. Dicerem ipſe, ſi quis hic divinationi locus eſſet, antiquiores Eccleſiæ Judaicæ præſides feſtum collectionis lætitia tam ſingulari coli voluiſſe; ut populus eo longius abeſſet a gentilium uſu, qui ritibus plerunque triſtibus Deos coluere, cum præſertim a frugum collectione ceſſaturi. Ethnici (13) עצבים Deos mortuos & do-

dolore prosequendos coluerunt, ideoque ritus eorum sordidi plerumque tristesque fuerunt, ut Deorum suorum naturam exprimerent, & omnia luctus cujusdam funerei scenæ responderent. Ritus hosce tristes & funeri consentaneos (14) *Julius Firmicus* gentibus exprobrat, cum ait, *lugete mortuos vestros & ipsi simili morte morituri. Mittite regibus vestris, ut vultis inferias,* —— *Lugete Liberum, lugete Proserpinam, lugete Attin, lugete Osyrin, sed sine nostræ contumelia dignitatis.* Ethnici vero sacra hæc lugubria præcipue post collectas fruges obiisse videantur. Nam *Plutarchus*, de Græcis agens, καθ' ἣν ὥραν, (15) inquit, τοὺς (καρποὺς) ἀπὸ δένδρων ἑώρων ἀφανιζομένους — καὶ ἀπολείποντας. *Quo tempore fructus arborum omnino defecisse & abolitos esse cernebant*, πολλὰ δρῶντες ὅμοια καὶ πενθοῦσι πρέποντα, *multa in more sepelientium & lugentium agitabant*. Hic etiam non importune repeti possit quod *Eusebius* in Phœnicum theologia refert; eos nempe terræ fructus utilissimos Deorum instar coluisse, ac deficientes, quod fit certo anni tempore, cum lacrymis & ejulatu prosecutos. Cum itaque Judæi, *collectionis festum* agitantes, lætitiis omnibus incederent, & omnem luctus aut doloris alicujus speciem studiosus ablegarent, ut festum illud eo longius distaret a lacrymosis gentium ceremoniis, statim a collectione frugum usitatis; rationi consentaneum est opinari, Deum hanc professionem palam & aperte fieri voluisse, ne quis collectis frugibus tristes hosce ritus, in Isidis aut Osiridis honorem privatim exerceret.

Superest ut iis occurramus objectionibus, quæ non nemini forsan sententiæ meæ fidem infirmare videantur.

Harum prima sic se habet: Israelitæ se nihil e decimis aut primitiis *in luctu* comedisse, profiteri tenebantur, non ut superstitionis alicujus Ægyptiacæ sed legis divinæ violatæ, suspicionem omnem a seipsis amoverent. Nam Dei lege (16) semel iterumque statutum erat, ut eorum decimis & primitiis in lætitiam effusi, coram Domino vescerentur.

At hæc objectio nihil firmitatis habet, cum ipsæ leges illæ datæ fuerint ut Israelitæ diversi essent ab Ægyptiis aliisque populis, qui ceremoniis plerunque tristibus utebantur, cum præsertim, in cultu, terræ fruges spectante, præstando versarentur. (17) Plutarchus *sacra* quædam *tristia, risus experria, ac lugubria*, ab Ægyptiis & Græcis *obeunda* memorat. Ægyptios autem præter ceteros hæc sacra lugubria fecisse, notat (18) *Lucianus*: nam ille de Ægyptiorum & aliarum gentium ritu sacrificali loquens, αἱ δὲ θυσίαι, inquit, καὶ παρ' ἐκείνοις αἱ αὐταί. πλὴν ὅτι πενθοῦσι τὸ ἱρεῖον, καὶ κόπτονται παρεστεῶτες ἤδη πεφονευμένον· *Porro sacrorum peragendorum idem ferme apud illos ritus, nisi quod hostiam luctu prosequantur, eamque jam mactatam circumstantes defleant.* Sacra illa lugubria seculis antiquioribus apud Ægyptios obtinuisse, causam opinandi præbet (19) *Philo* qui Hebræos Ægypto nuper egressos, & loci moribus imbutos, in vituli cultu *hymnos lamentis similes concinuisse* refert. Hic mihi in mentem opportune venit Bacchus, (idem qui & Osiris Ægyptius) qui a בכה *lamentari*, flere vel *ululare* (20) dictus est, quod illius sacra gentes multo cum fletu & ululatu celebrarent. Deus itaque ritibus festisque suis nihil lætius aut jucundius esse voluit, ne cultus in ejus honorem peractus quicquam cum Osiridis, Isidis, aut Bacchi, cultu lugubri commune habere videretur.

2. Nonnemo forsan hic nobis opponet interpretum sensum, qui de luctu in amicorum funeribus, (non in Isidis, Adonidis aut Osiridis ritibus) usitato, locum illum interpretandum sentiunt. Nam inquiunt, si quis dolori funebri vacans e decimis comedisset, decimæ illæ pollutionem contraxissent, nec Levitæ, viduæ vel peregrino, mensæ suæ assidere licuisset. Nam (21) *panis lugentium* pollutus habebatur, nec cuiquam ex eo comedere fas erat nisi pollutionem lotione molesta expiandam subituro. Ne itaque cujusvis luctus funebris fraudi esset Levitæ, viduæ vel peregrino, quos ex præscripto (22) Legis ad anni tertii decimas participandas advocare debuit; præceptum est ut quisque fraudis illius suspicionem omnem a seipso removeret, & se nihil e re sacra dolentem comedisse, solenniter & Deo teste adhibito affirmaret.

At si quid hæc objectio momenti haberet, consultius erat ut Israelitæ solutis decimis, aperte profiterentur se nihil e portione sancta, *in immunditie* comedisse: cum immundities non luctu tantum funebri sed multis aliis modis contracta, pollutionem cibis affricaret, & homines a polluti mensa cohiberet. Deinde: ita Lege curatum est, ut nullus huic fraudi locus esse potuerit, cum anni tertii decimæ (de quibus inprimis hic locus intelligendus est) e privatorum (23) domibus efferri debuerint, & (24) *in portis* tanquam repositoriis publicis reservari. Eo itaque, Levita, vidua,

dua, peregrinus, omnes quibus res angusta domi, se (25) conferebant; non ad privatorum ædes luctu forte funebri squalentes & impuras. Præterea: cum Judæi quamplurimi nullos e necessariis suis, per multa annorum curricula desiderassent; hujusmodi professio sæpe ludicra foret & otiosa, si vox אוני luctum tantum funebrem denotaret.

Hoc & alii forsan in adversum dicent, quod vox ea באוני non stricte pro *dolore*, sed figurate pro *calamitate* vel necessitate, doloris causa sumenda videatur. Quasi sensus esset, " e decimis „ Deo & egeno sacratis, egestate licet „ pressus non comedi: nihil ex iis, et„ iam paupertate vexatus detraxi in „ usus meos. Non si miserum me fin„ xit egestas, sacrilegum etiam & in„ jurium finger.

At & opinionis hujusce patronos a loci sensu deviare censeo, quod Hebræorum plerique rerum omnium ubertate fruerentur, nec se decimas & primitias, re licet angusta vexatos, integre solvisse profiteri poterant. Deinde: professionis hujusce verba, sic intellecta, nulla cum sequentibus affinitate cohærere possunt: nam e jam dicendis apparebit, ea moribus idololatricis eo seculo receptis, frontem adversam gerere. Neutiquam autem probabile est, Deum plane dissona & hiulca, uno commate, una professione publica, contexere voluisse.

(1) Καὶ ἐκ ἔφαγον ἐν ὀδύνῃ μου ἀπ' αὐτῶν. *LXX.*
(2) *Histor.* lib. 1. p. 13. B
(3) De *error. prophan. relig.* p. 4.
(4) *Præpar. Evang.* L. 1. c. 9. p. 28. A B.
(5) Τῇ ὀδύνῃ μου. *LXX.*
(6) *Nam Osirin. non alium ab* Adonide probat *Heins.* Aristarc. sac. cap. 1.
(7) Lib. 22. Cap. 9. p. 322.
(8) Lib. 19. Cap. 1. p. 209.
(9) Lib. de *Dea Syr.* p. 1058. B
(10) Μυθολογοῦσι δὲ φανῆναι τὰς ἀρχαίους τὰς [illegible] [illegible] τὰ [illegible] παρ' αὐτοῖς ἐξ ἀρχαίων νομίμων. *Diodor. Sic. Hist.* L. 1. p. 13. B
(11) Ub. sup. p. 5.
(12) *Lightfoot.* in *S. Joh.* c. 17. vers. 2.
(13) *Jes.* 48. 5. *Hos.* 13. 2.
(14) Ub. supr. p 14.
(15) Lib. de *Isid.* p 379. A
(16) *Deut.* 12. 17. 18. & 14. 26.
(17) Χαίρειν ἐπὶ ταῖς [illegible] καὶ [illegible] καὶ [illegible] θυσίαις *&c.* Lib. de *Isid.* p. 378. D
(18) Lib. de *sacrific.* p. 187. B
(19) [illegible] &c. *Philo* lib. 2. de *Vit. Mos.* p. 677. D
(20) *Heins.* in *Non.* p. 7.
(21) *Hos.* 9. 4.
(22) *Deut.* 26. 12.
(23) *Deut.* 26. 13.
(24) *Deut.* 14. 28.
(25) *Deut.* 26. 12.

SECTIO II.

Ad professionis hujus partem secundam jam transeo, ab auctore *Vulgatæ* sic redditam, *nec separavi ea* (בטמא) *in qualibet immunditia*. Hic autem inter diversas interpretum sententias, longe operosius est sensum verum invenire, quam falsum refutare.

Synagogæ magistri veteres vocem בטמא per *immunditiem* explicant: ut hic sit sensus: " cum decimæ res sacræ sint, earum sanctitatem minime violavi, eas comedens cum immunditia aliqua laborarem. Hunc sensum magistrorum puncta olim tulisse, *Maimonidis* verba causam opinandi non levem præbent; (1) *qui decimas secundas comedit, in immunditie vapulat, quia dictum est*, non subduxi ex iis pro immundo, —— *præputiatus pro immundo* habetur, *& si ille decimas secundas comedit jure vapulat*.

Hic autem Judæis consentire nequeo, quod (si bene memini) nullibi cautum sit ne quis immundus ad decimas edendas admitteretur. Deinde: cum Deus decimas illas, Levitæ, peregrino, viduæ, servo, aliisque paupertate gravatis dari jusserit; vero prorsus absimile est, eum quempiam ex iis inedia forte perituris a decimis illis participandis inhiberi voluisse, tantum quod in præsens impuritate aliqua Legali laboraret. Præterea: solennis illa professio ideo præcepta videtur, ne quis in solutione decimarum dolose versaretur: nam præceptum est primo, ut unusquisque sancte coram Domino affirmaret, se penitus *abstulisse e domo sua quod sanctificatum est, & dedisse Levitæ*, &c. Et ne dolo malo, vel illius suspicioni, locus adhuc superesset; quod generaliter dictum erat, verbis specialibus exponere tenebatur, dicens, *non comedi ex eo in luctu meo*, *nec subduxi ex eo in immundo*, &c. Adeo ut apertum sit, hæc verba de fidelitate potius quam munditie offerentis intelligenda, eaque deviationem a præscripto Legis in oblationis materia spectare, magis quam offerendi modo. His accedat quod vox in Hebræo, non sit בטמאה *in immunditia*, sed בטמא *in immundo*. Hanc esse germanam vocis illius potestatem, norunt omnes qui leviorem aliquam literaturæ Hebraicæ tincturam imbiberunt. Huic etiam notationi vocis & Græci suffragantur, qui בטמא non per ἐν ἀκαθαρσίᾳ, sed εἰς ἀκάθαρτον interpretantur.

Cum Judæorum interpretatio non quadret in legis hujusce sensum grammaticalem

calem eamque aliis nominibus fuſpectam habeam; duas alias adducam, rationi ſimul & legis verbis (ni me fallat opinio) magis conſentaneas.

Harum prima ſit hæc: *non ſubduxi furtim aliquid ex eo in immundum locum:* quaſi profeſſionis hujuſce pars hæc mori Gentilium frugum collectarum partem aliquam in locis immundis (domibus nempe privatis, aut idolorum templis) comedentium, ἐκ διαμέτρου opponeretur. Nam gentes antiquas Deos ſuos, *ἰδίᾳ κατὰ δύναμιν, σὺν εὐφημίᾳ καὶ ἀπαρχαῖς καρπῶν bonis verbis & frugum primitiis, privatim oblatis, pro facultatum modulo* coluiſſe, conſtat e *Draconis* lege quæ apud (2) *Porphyrium* legitur. *Maimonides* etiam, Zabiorum ritus circa primos arboris cujuſque frugiferæ fructus referens, id eos obſervaſſe (3) dicit, *ut pars illorum offerretur, pars in idoleio comederetur.* * Idololatras antiquos a frugum collectione vacantes, hujuſmodi ritibus Deos ſuos (Iſin & Oſirin præcipue) coluiſſe, teſtimonia ſtatim producenda fidem ampliorem facient. Cum itaque Gentes in ædibus privatis aut idoleiis, frugum collectarum partem aliquam Iſidi vel Oſiridi conſecrare ſolerent; omnes decimis & primitiis exolutis ſancte profiteri tenebantur, ſe nihil e portione ſacra, *in loco tam immundo* comedendum ſubduxiſſe. Hæc interpretatio eo pulchriorem veri ſpeciem præ ſe fert, quod hic verſus præcedentis interpres eſſe, ejuſque ſenſum explicatius reddere videatur. In verſu vero præcedente, quiſque ſolutis decimis ſe fidelem præſtitiſſe, verbis hiſce teſtari tenebatur (4) *penitus abſtuli ſanctificatum e domo mea, & dedi Levitæ*, &c. Quinetiam ſemel atque iterum lege juſſum eſt, ne (5) decimæ, vel res aliæ Deo ſacratæ, in domibus privatis, ſed (6) loco ſancto, quem nempe Deus electurus eſſet, ederentur: conſtat autem e poſtrema commatis (7) hujuſce clauſula, verba hæc (*non abſtuli* בטמא) ideo dici debuiſſe, ne qui primitias aut decimas obtuliſſet, legem aliquam de rebus tam ſacris latam violaſſe crederetur.

Quamvis autem hæc interpretatio probabilitate ſua non careat, nequeo tamen temperare mihi quo minus & aliam afferam, Textus verbis (forſan & intentioni) non minus conſentaneam. Eſt autem hujuſmodi: *non abſtuli ex eo, in* uſum *immundum*, h. e. plane profanum, impurum, ſuperſtitioſum, aut idololatricum. Hunc ſenſum firmare videtur illa Græcorum verſio, οὐκ ἐκάρπωσα ἀπ' αὐτῶν εἰς ἀκάθαρτον. *Non abſtuli*

fructus illius *partem, ad immundum aliquod:* eo enim ſenſu vox affinis ἐκαρπίσαντο (8) alibi a Græcis uſurpatur. Hic ſenſus Anglicanis etiam interpretibus arriſit, qui ſic verba tranſtulerunt; *I have* not *taken away* ought *thereof for* any *unclean* uſe. Non eſt autem cur hæc profeſſio, ſenſu jam dicto ſumpta, ſupervacanea vel inutilis habeatur: nam idololatræ veteres, cum primum fruges collegiſſent, earum partem aliquam ad uſus idololatricos, magicos, & (carnaliter) impuros ſeparabant. Hoc e *Julii Firmici* verbis intelligi datur: poſtquam enim cultores Iſidis & Oſiridis, *terræ fructus plangere* ſolitos, ſermone ſatis acri perſtrinxiſſet; addit, (9) *pone propter fruges vota reddi numinibus* illis, *quid addis inceſtum, quid adulterium, — quid errantibus hominibus & ſimpliciter peccare cupientibus de ſacris tuis malum monſtras exemplum?* Ex his non difficulter intellectum eſt, idololatras illos Deum ſuum *Frugiferum* (ſic enim (10) Oſiridem vocabant) oblatis frugibus honorantes, ritus obſcœnos & immundos exercuiſſe, & Cererem & Bacchum Veneri miniſtrare coegiſſe. Ne quis itaque rem *ſanctificatam* uſu tam vili & immundo polluiſſe crederetur, omnem criminis tam tetri ſuſpicionem hac ſolenni profeſſione coram Domino facta, a ſe ipſo amoliri tenebatur.

(1) In *Maaſer. Schens.* cap. 3. §. 2. 4.
(2) De *abſtin.* l. 4. §. 22.
(3) *Mor. Neb.* P. c. §. 37.
(4) בערתי i. e. *Ignis inſtar e medio ſuſtuli, removi.*
(5) *Deut.* 12. 18.
(6) Ez. 14. 22. 23.
(7) *Deut.* 26. 13.
(8) Vid. *LXX.* in *Joſh.* 5. 12.
(9) Lib. de *error. prof. relig.* p. 4. 5.
(10) —— *Seu te roſeum Titana vocari, — ſeu præſtat Oſyrin Frugiferum.* Stat. Thebaid. 1. *ſub fin.*
* Cum perceperant fruges, antequam veſcerentur, Dis libare inſtituerunt: & cum agros atque urbes Deorum munere poſſiderent, partem quandam templis, ſacelliſque ubi eos colerent, dicaverunt. *Cenſorin. de die natal.* Cap. 1. p. 3.

SECTIO III.

UTqui decimas & primitias ejus exolviſſet, fidem ſuam ab omni doli mali ſuſpicione liberaret, nec quicquam e devotis fructibus in uſum alienum ſacrilege pervertiſſe crederetur; ſe nihil ex iis למת *mortuo dediſſe*, ſancte coram Domino ſolenniter affirmare tenebatur.

Hebræi hæc verba de impenſis funebribus interpretari ſolent: quaſi ſenſus eſſet: " nihil e rebus Deo ſacris in rem " funebrem expendi, nempe loculum

" fe-

„ feralem , (1) convivium funebre , „ pompam, linrea fepulchralia, erectionem fepulcbri , vel alios eliquos funerum fumptus , in quos alii forfan „ facra hæc expendi poffe cogitarent. Hunc fenfum probat *Jonathan* , fic locum illuftrans , *neque dedi de eo involucra pro anima mortui* . Confentis auctor *Vulgatæ* , fic verba transferens , *nec expendi ex his quidquam in re funebri* .

At hic etiam a magiftris Hebræorum diffentire cogor : nam Ifraelitæ proculdubio verba hæc tam folenniter efferebant , ut fufpicionem peccati alicujus eo feculo frequenter edmiffi , a feipfis propulfarent. At res eft a fide omni remotiffima , Ifraelitas decimas & primitias (res Deo feparatas) tam frequenter ad mortuos honefte fepeliendos furtim fubtraxiffe , ut opus effet hac folenni profeffione , qua feipfos ab omni fraudis illius fufpicione liberarent: Deinde: fi quis decimas Deo & fanctis ejus debitas furto furripere voluiffet : verifimile eft , eum vivorum potius quam mortuorum caufa tanti facrilegii reetum fubire voluiffe . Præterea : vocis hujufce fenfui (2) grammaticali , & legis fimplicitati confonum eft , ut hæc verba de re aliqua mortuo vete data, potius quam de impenfis mortuorum caufa factis interpretemur.

Cum itaque Judæorum interpretationi nil fani ineffe compertum fit , ne muneri meo deeffe videar , genuinum loci fenfum (quantum vetuftatis nebulæ patiuntur) inveftigare conebor . Sat fcio me negotium operofum & plane lubricum fufcepiffe , cum vox ea למת fenfus tam varios admittat , & fententiis diverfis occafionem præbeat . Nam,

Primo : vox ea *generaliter* fumi poteft , ita ut quemvis mortuum aut neceffarium morte nupera fublatum denotet . Quafi fenfus hic effet , “ nullam „ primitiarum aut decimarum partem „ fubtraxi, ut eam tanquam cibum ἐν- „ τάφιον , ad amici alicujus mortui lo- „ culum collocarem . Notum eft enim, idololatras antiquos in eo errore fuiffe , ut mortuorum animas circa fepulchra vegari, iifque cibos neceffarios effe crederent ; eofque pie facere , qui panem & vinum fepulchris imponerent , ut ea guftarent mortui, vel iis oblectarentur. Errorem illum a primis ufque Gentilifmi feculis , ad * *S. Auguftini* sempora propagatum fuiffe , probant fencti Patris, (3) verba : *miror cur apud quofdam infideles bodie tam perniciofus error increverit , ut fuper tumulos defunctorum cibos & vina conferant ; quafi egreffæ de corporibus animæ carnales cibos requirant.* Ne vero tam peftiferi moris & dogmatis improbitas invalefceret , lege curatum eft , inqniunt aliqui , ut quivis decimas folvendi munere perfunctus, ferio fancteque affirmaret , fe nibil ex iis ut mortuo cœnam patentalem faceret detraxiffe. Hnic opinioni favet modo laudatus (4) *Auguftinus* : nam bæc verba explicans, (non dedi ex iis mortuo) *an per boc*, inquit, *probibet parentalia, quæ obfervare folent gentes?* Ei (5) *Malvenda* confonat , fic locum exponens , *fortaffe bic profitetur Ifraelita , fe nibil ex facratis illis trietericis decimis in cœnas defunctorum impendiffe , aut filicernia feciffe*. Ea mente fuiffe videtur interpres *Syrus*, qui fic textum reddit ; אנא לא כסת מנה למיתא *Nec propofui ex eo mortuo* .

Hanc autem fententiam ipfe rejiciendam arbitor , quod nulla ratione vel idoneo teftimonio fuffulciri poffit. Quemvis enim hujufmodi περίδειπνα vel epula feralia, fæpius occurrant in gentium antiquiorum monumentis; nufquam tamen legitur ethnicos cibos eorum fepulchrales paraturos, decimas aut primitias ad hunc ufum fepofuiffe. Cibo & potu vulgeri defunctorum Manibus parentabant, nec fas & jura finebant , ut portio aliqua Deo facra fepulchris imponeretur.

Secundo : vox ea למת *fpecifice* fumi poteft , ita ut certam mortuorum fpeciem , heroas nempe , vel mortuos in Deorum numerum relatos , indicet . Quafi fenfus effet : “ primitias & deci- „ mas , Deo vivo facras , mortuis aut „ heroibus divinitate donatis , ethnico- „ rum ritu, nequaquam obtuli; ut eo- „ rum gratiam inirem , & terræ fructus „ eorum benignitati vel folertiæ me ac- „ ceptos habere profiterer . Neque hæc interpretatio nova cuiquam aut infolens videri poffit , cum gentium numina *mortuorum* nomine in Scripturis innotefcant; *Pfal.* nempe 106. 28. *Et comederunt facrificia* מתים *mortuorum*, h. e. idolorum, quæ τῶν Baalim aut Heroum defunctorum fimulacra fuerunt . Huc forte fpectat locus ille infignis, *Jef.* 8. 19. quem fic Græci transferunt, τί ἐκζητοῦσι περὶ τῶν ζώντων τοὺς νεκρούς ; *quare de vivis mortuos interrogant?* Ex eo mortuorum cultu factum eft , ut ethnica religio ceremoniis triftibus & funebribus fcateret edeo ; quod (6) *Tertullianus* idololatriam *parentationis fpeciem* haud inepte appellaverit . Mortuos hos in Deorum ordinem cooptatos , gentes antiquas primitiis oblatis conciliare folitas, res per fe credibilis eft , & veterum teftimoniis

con-

confirmata. Morem illum lege lata sancivit *Triptolemus:* cum autem vetus illud *Triptolemi* statutum temporis injuria collapsum esset, restituit (7) *Draco* lege his verbis concepta; Θεσμὸς αἰώνιος τοῖς Ἀτθίδα νεμομένοις, &c. *Sanctio æterna esto viris Atticam incolentibus, eaque in perpetuum rata sit:* Θεὺς τιμᾷν ϗ ἥρωας ἐγχωρίους, &c. *Dii & Heroes indigenæ publice secundum ritus patrios colantur, privatim vero bonis verbis & frugum primitiis, pro facultatum modulo.* Cum itaque gentibus usitatum esset, τὸς Baalim vel (8) mortuos Heroas fructuum primitiis venerari, & Israelitæ προτεινῶς ethnicorum morem sequerentur; promptum est opinari, Deum ideo verba hæc, post oblatas triennii fruges tam solenniter efferri voluisse, ut ipsa professionis hujus solennitas & religio populum illum a *mortuorum* cultu, & frugibus in eorum honorem offerendis coerceret. Fatendum est itaque sententiam hanc rationibus suis non carere: quanquam si textus verba & idololatriæ veteris consuetudo pressius expendantur, sententia proxima me judice probabilior invenietur: nam

Tertio: Vox ea *signanter* & *emphatice* sumi potest, ut Heroem aliquem fato functum notet, præ ceteris insignem, & frugibus & solenniter oblatis coli solitum. Quasi sensus esset: " sancte pro-
" fiteor, me fructus omnes Deo sa-
" cros Deo obtulisse, nec eorum par-
" tem minimam Isidi dedisse vel Osiri-
" di, quorum funus Ægyptii mœsti ce-
" lebrant, & quibus fructuum suorum
" primitias consecrant; proventum ube-
" riorem futurum existimantes, si fru-
" gum datores (uti vocant) munuscu-
" lo aliquo demereri studeant. Huic opinioni fidem non defuturam censeo, si paulo exactius argumenta sequentia perpendantur.

1. Et *Septuaginta* non obscure favent, qui vocem למת sic emphatice transferendam censuerunt; ὐκ ἔδωκα ἀπ' αὐτῶν τῷ τεθνηκότι· *non dedi ex iis illi mortuo:* quasi voce illa notari crederent Heroem aliquem nominatissimum, quem Ægyptii *mortuum* κατ' ἐμφασιν appellarunt, quem etiam, præ ceteris e מתים *mortuorum* Deorum numero coluerunt. Hoc & eo probabilius, quod Ægyptii aliique multos Deos (9) mortuos, Osirin autem præcipue, colerent, eumque terræ fruges elargiri crederent.

2. Gentes, Ægyptii præsertim, Osirim suum ritu tam tristi coluerunt, ut aperte constaret eos Deum illum fictitium, qua *mortuum*, (sub ea ipsa notione) venerari. Ægyptios Osiridis sacra ritu lugubri coluisse, *Julii Firmici* testimoniis evinci possit. Ille vero, de moribus Ægypti loquens, hæc (10) habet: *in sacris suis (quæ mysteria vocant) addunt tragica funera & funesta calamitatis metuendæ certamina.* Et statim postea, *in adytis habent idolum Osiridis sepultum: hoc annuis luctibus plangunt, radunt capita, ut miserandum casum regis sui turpitudine dehonestati defleant capitis, — lacerant lacertos,* &c. Dein, paucis interpositis, hæc addit: *sic annuis sacris cum honore terræ funeris istius pompa componitur; & cum persuadetur hominibus quod colant terram, miseri funeris venerantur exitium.* Eosque ritus lugubres, Syros, Byblios, aliosque cognato Adoni persolvisse testatur (11) *Lucianus.* Postquam enim ritus lugubres in illius cultu peractos retulisset, addit, ἐπεὰν δὲ ἀποτύψωνταί τε, ϗ ἀποκλαύσωνται, πρῶτα μὲν καταγίζουσι τῷ Ἀδώνιδι, ὅκως ἐόντι νεκυϊ. *Postquam autem se tondendi ac deplorandi finis factus est; primo quidem inferias Adoni peragunt, perinde ac mortuo tum existenti, & capita radunt, quemadmodum Ægyptii mortuo Api.* Quin, ut eo clarius & apertius indicarent, se Adoni vel Osiri qua mortuo, cultum exhibere; cum illius festiva solennitas ageretur, gentes aliquæ simulachra mortuorum cadaveribus similia fingebant quæ more funerum efferebant, & sepulchro condebant. Huic mori *Plutarchus* testimonium perhibet: (12) Ἀδωνίων γὰρ εἰς τὰς ἡμέρας ἐκείνας καθηκόντων, εἴδωλα πολλαχοῦ νεκροῖς ἐκκομιζομένοις ὅμοια προὔκειντο ταῖς γυναιξὶ, ϗ ταφὰς ἐμιμοῦντο κοπτόμεναι, ϗ θρήνους ᾖδον. *Adonidis sacris in hos dies incurrentibus, mulieres simulachra quasi mortuorum cadavera frequentes efferebant pro more festivitatis, funeraque & sepulturas imitabantur plangebantque, & feralia carmina concinebant.* Et ut omnia huic scenæ luctuosæ convenirent, sacrificium pro more festivitatis *Adoni* oblatum, Καθέδρα (13) vocabatur: *quod inde reor esse deductum,* inquit (14) Petrus Castellanus, *quod* πένθους ἡμέρας ἐπὶ τετελευτηκόσι, *luctus dies super defunctis* ethnici καθέδρας appellarent. Cum itaque Ægyptii, aliique Adonidis aut Osiridis ritus obeuntes, id enixius agerent ut eum qua mortuum colere crederentur; suadet ratio ut vocabulum למת de numine illo, *mortui* nomine culto & celebrato interpretemur.

3. Ut eo magis cohæreant omnia, non est hic tacite prætereundum, quod ethnicis in more esset omne genus fructuum offerre, cum Adonidis aut Osiri-
dis

dis sacra solenniter observarent. Religionis hujusce testem adduco *Theocritum*, sic ritus Adonios describentem, *Idyl.* 15. v. 111.

> Ἀρσινόα πάντεσσι καλοῖς ἀτιτάλλει Ἄδωνιν·
>
> Πὰρ μὲν οἱ ὥραια κεῖται ὅσα δρυὸς ἄκρα φέροντι.
>
> *Arsinoe multifariis bonis ornat Adonim.*
>
> *Juxta enim matura jacent, quæcunque arborum apices ferunt.*

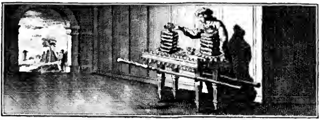
Si hæc omnia sedulo conferantur, aperte constabit opinionem meam textus hujusce verbis adamussim convenire, nihil coactum aut male cohærens continere; professionem etiam illam, post oblatas decimas & primitias institutam, ad arcendam idololatriam medium fuisse cumprimis aptum & accommodatum.

(1) *Jerem.* 16. 7. 8. *Ezec.* 24. 17.
(2) Non enim dicitur למתים *mortuis*, sed למת *mortuo*.
(3) *Serm.* 15. de *sanctis*.
(4) *Quæst.* in *Deut.* L. 5. *Qu.* 47. Tom. 3. part. 1. Col. 574.
(5) *Comment.* in *Deut.* 26. 14.
(6) Lib. de *spectac.* cap. 12. p. 78.
(7) Ap. *Porphyr.* περὶ ἀποχ. l. 4. §. 22.
(8) *Psal.* 106. 28.
(9) *Lugete mortuos vestros, — Lugete Liberum, lugete Proserpinam, lugete Attin, lugete Osyrin,* &c. Jul. Firm. Ub. sup. p. 14.
(10) Ub. sup. p. 3. 4.
(11) Lib. de *Dea Syr.* p. 1058. B
(12) In *vit. Alcib.* pag. 200. C
(13) Vid. *Hesych.* in καδίσμα.
(14) *Sym.* de *fest. Græc.* p. 8.

* Sermo iste ad quem *Spencer.* provocat, judicio Lovaniensium, incerti est auctoris; licet hodie sub *Augustini* nomine legatur in *Romano Breviario*. *Augustino* abjudicant etiam *Verlinus* & *Vindingus*: usum enim conferendi cibos & vinum super tumulos defunctorum, quem *Sermonis* hujus auctor mirari se dicit, in Africa frequentem viderat *Augustinus*, ut patet Tom. 1. in Lib. *Confess.* 6. c. 2. De *moribus Ecclesiæ*, c. 34. &c. Vid. *Appendicem* Tom. 5. *S. Augustini*; & *Præfata* in *Serm.* 190.

TRA-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Placenta

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א רבי יוחנן בן נורי אומר אף הקרמית חייבת בחלה רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משם אביו איזהו חלוט הניהן קמח לתוך חמין המעיסה חמין לתוך קמח וחכמים אומרים אחד זו ואחד זו הנעשית באלפס ובקדירה פטורה הנעשית בתנור חייבת.

ב המליי של ישראל ופועלי גוים עושים בתוכו חייב בחלה המליי של גוים ופועלי ישראל עושים בתוכו פטור מן החלה העשה עיסה לרבים חייב בחלה העושה עיסה לאכלה בצק חייב בחלה קמח

CAPUT PRIMUM.

I. Rabi Jochanan ben Nuri dicit: Vel Karmit (*frumenti species*) obligatur ad placentam. Rabi Ismael bar R. Jose dicit nomine patris sui: Quodnam est collyrizatum? Quando inditur farina in aquam calidam. Meissa, quando inditur aqua calida in farinam: Et sapientes dicunt: Tam hoc quam illud, quando fit in sartagine, aut in olla, absolvitur; quod fit in furno obligatur.

II. Si merces sit Israelitæ, & operarii gentiles in ea operantur, obligatur ad placentam; si merces sit gentilium, & operarii Israelitæ in ea operantur, absolvitur a placenta. Si faciat pastam pro multis, obligatur ad placentam; si faciat massam ad comedendum in pasta, obligatur ad placentam: Farinam tostam si pinserit, & fecerit massam, obli-

קלי שנבלו ועשאו עיסה חייב בחלה עיסת ארנינה חייבת בחלה מפני שחייב באחריותה עד שעה שימסור.

ג עיסת מעשר שני מירושלם חייבת בחלה ספק מדומע חייב דברי רבי מאיר ורבי יוסי פוטר וחכמים אומרים מדומע פטור מן החלה ספק מדומע נאכל משום דמע וחייב בחלה.

ד אמר רבי אלעי שאלתי את רבי יהושע חלות תודה ורקיקי נזיר מה הם בחלה אמר אמר לי פטורות וכשבאתי ושאלתי את רבי אליעזר אמר לי עשאן לעצמו פטור למכור בשוק חייב וכשבאתי והרצתי דברים לפני רבי אלעזר בן עזריה אמר לי הברית אלו דברים נאמרו מהר חורב.

ה רבי יהודה אומר עיסת כלבים מעצמה נכרת עשאה כברים חייבת עשאה למודים פטורה כהן ששייר קמח בעסק עיסתו וכן האשה ששיירה קמח בעיסתה הקמח והשאור מצטרפים לחמשת רבעים לאסור את העסה.

ו אמר רבי יהודה מפני מה אמרו בעל הבית אחד מעשרים וארבע מפני שעינו יפה בעיסתו נחתום אחד מארבעים ושמנה מפני שעינו צרה בעיסתו וחכמים אומרים לא מן השם הוא זה אלא בעל הבית עיסתו מועטה ואין בה כדי מתנה לכהן נחתום עיסתו מרובה ויש בה כדי מתנה לכהן.

ז הלוקח מן הנחתום ומן האשה שעושה למכור בשוק צריך להפריש חלת דמאי מן בעל הבית ומן המתארחין אצלו אין צריך להפריש חלת דמאי ניטלת אחד מארבעים ושמונה רבי שמעון אומר אפילו לא עלה בידם אלא מששים יצא.

ח מי שאין יכול לעשות עיסתו בטהרה יעשנה קבין ואל יעשנה בטומאה רבי עקיבא אומר יעשנה בטומאה ואל קבין שכשם שקורא על הטהורה כך קורא על הטומאה על זו קורא חלה לשם ועל זו

obligatur ad placentam. Maſſa principatus obligatur ad placentam, quia tenetur cautione futuri damni, donec tradatur.

III. Maſſa decimæ ſecundæ Hieroſolymæ obligatur ad placentam; Dubium rei commixtæ ſeparatione obligatur ad placentam. Verba R. Meir: At R. Joſe abſolvit: Et ſapientes dicunt: Res infecta ſeparatione obligatur ad placentam; & dubium rei infectæ ſeparatione comeditur nomine rei infectæ ſeparatione, & obligatur ad placentam.

IV. Dicit R. Elai: Quæſivi a R. Jehoſua: Placentæ ſacrificii Euchariſtici, & lagana Nazyræi quid erunt pro placenta? Reſpondit mihi: Abſolvuntur; & quando veni, & quæſivi a R. Elieſer, dixit mihi: Si faciat pro ſeipſo, abſolvitur, ſi faciat ad vendendum in foro, obligatur. Et quando veni, & expoſui hæc coram R. Elieſer ben Azaria, dixit mihi: Propter pactum hæc dicta ſunt ex monte Horeb.

V. R. Jehuda dicit: Maſſa canum per ſe cognoſcitur, ſi faciat pro pane obligatur, ſi faciat in fruſta, abſolvitur: Si ſacerdos relinquat farinam, quando occupatur in ſua maſſa, & ſimiliter mulier ſi relinquat farinam in ſua maſſa; farina & fermentum conjunguntur in quinquies quarta parte ad prohibendum maſſam.

VI. Dicit Rabi Jehuda: Cur dixerunt: Paterfamilias dabat unam ex quatuor & viginti partibus? quia erat liberalis in ſua maſſa; & piſtor unam ex octo, & quadraginta partibus, quia erat avarus in ſua maſſa; & ſapientes dicunt; Non hac de cauſa; ſed quia maſſa patrisfamilias erat pauca, & in ea non erat ſatis pro dono ſacerdotis; piſtoris maſſa erat multa, & in ea erat ſatis pro dono ſacerdotis.

VII. Si emat a piſtore, atque ex muliere, quæ faciat ad vendendum in foro, neceſſe eſt ut ſeparet placentam rei dubiæ; ſi a patrefamilias, & ab iis, qui penes illum hoſpitantur, non eſt neceſſe ut ſeparet placentam rei dubiæ; ſumitur una ex octo & quadraginta partibus; R. Simeon dicit: Vel ſi non adſcendat in eorum manus niſi una ex ſexaginta partibus, ſatisfacit debito.

VIII. Siquis non poſſit facere maſſam ſuam in puritate, faciet eam Kabos, at non facier in impuritate. Rabi Akiba dicit: Faciet in impuritate, at illam non faciet kabos; Sicut nomine inſignit mundam, ita pariter nomine inſignit immundam; Super hac nominat placentam pro Deo, & ſuper illa nomi-

קורא חלה לשם אבל קבין אין בהם חלק לשם אמרו לפני רבי עקיבא אין אומרים לו לארם עמור וחטא בשביל שתזכה עמור וקלקל בשביל שהתקן.

ט רבי אליעזר אומר חלה ניטלת מן הטהור על הטמא אמרו לפני רבי ישמעאל הלוא פלוני יש בררום והיה מורה בהוראה הזאת אמר להם לבוש שלבש בו אבא וציץ שנתן בין עיניו אם לא אלמד בו לכל מירה הוראות אמרו לו בשם רב, אליעזר אמר להם אף הוא יש לו במה יתלה.

י האשה שהפקידה עיסתה או שמכרתו או שנתנהו במתנה פטורה עד שתתגלגל בחטים ותטמטם בשעורים אין הייבת בחלה עד שיהא כרגן בשיעור נילגלה בחטים וטימטמה בשעורים אף על פי שאין בכל אחר ואחר אלא כזית חייבת בחלה.

יא נולד לעיסה ספק טומאה עד שלא נילגלה תעשה בטהרה משגלגלה תעשה בטימאה והלתה הלויה באיזה ספק אמרו בדבר הספק לחלה וכן פירות שנולד להם ספק טומאה עד שלא נגמרה מלאכתם יעשו בטהרה משנגמרת מלאכתם יעשו בטומאה ותרומתם תלויה באיזה ספק אמרו בדבר הספק לתרום.

יב גר שנתגיר והיתה לו עסה נעשת עד שלא קרמו פניה חייבת משקרמו פניה פטורה דברי רבי עקיבא רבי יוחנן בן נורי אומר עד שלא תתגלגל בחטים ותטמטם בשעורים חייבת נלגלה בחטים וטמטמה בשעורים פטורת אחרים אמרו משם רבי יהודה בן בתירא משתעשה מקרצות.

פרק שני

א העושה עיסה מן החטים ומן האורז רבן שמעון בן גמליאל אומר אין חייבת בחלה עד שהיא כרגן בשיעור אין ארם יוצא בה ידי חובתו בפסח עד שיהא בה בשיעור. הנוטל שאור מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן לתוך עיסה שהורמה

minat placentam pro Deo; at in kabis non est pars Deo. Dixerunt coram Rabi Akiba: Non dicunt homini: Surge & pecca, ut merearis: Surge & deprava, ut disponas.

IX. R. Eliefer dicit: Placenta feparaturne de mundo pro immundo? Dixerunt coram Rabi Ismael: Atqui N. N. erat in plaga meridionali, qui hoc docebat. Respondit illis: Per vestem, quam induit pater meus, & per laminam, quam posuit inter oculos suos, si ego non doceam juxta omnes, qui docent legem. Dixerunt illi: Num nomine R. Eliefer? Respondit illis: Vel ille habet, cui possit inniti.

X. Mulier si deponat massam suam, aut eam vendat, aut dono det, absolvitur, donec convolvatur in tritico, atque obturetur in hordeo, non obligatur ad placentam, donec in tritico sit juxta mensuram convolutionis & juxta mensuram obturationis in hordeo; Vel si in utroque non fuerit nisi quantitas olivæ obligatur ad placentam.

XI. Si oboriatur in massa dubium immunditiei, priusquam convolvatur, fiet in puritate, postquam convoluta fuerit, fiet in immunditie, & placenta erat dubia: De quo dubio dixerunt? De dubio pro placenta; & similiter si in fructibus nascatur dubium immunditiei priusquam perficiatur eorum opus, fient in puritate, si postquam perfectum fuerit eorum opus, fiet in impuritate, & eorum feparatio erit dubia: De quo dubio dixerunt? De dubio pro feparatione.

XII. De peregrino qui fiat profelytus, & habeat massam; & eam fecerit, si priusquam incrustatæ fuerint ejus facies, tenetur, si postquam incrustatæ fint ejus facies, absolvitur: Verba R. Akiba. R. Jochanan ben Nuri dicit: Priusquam convoluta fuerit in tritico, & obturata fuerit in hordeo, obligatur; si postquam convolata fuerit in tritico, & obturata in hordeo, absolvitur. Alii dicunt nomine R. Jehuda ben Bethera: Postquam facta fit in placentas.

CAPUT II.

I. Siquis faciat massam suam ex tritico, & oryza, Raban Simeon, ben Gamaliel dicit: Non obligatur ad placentam, donec fit in tritico juxta mensuram; Illa non satisfacit homo debito suo in Paschate, nisi quando in ea fit juxta mensuram: Si fumat fermentum ex massa, ex qua non fuerit feparata placenta, & indat in massam,

חלתה הרי זה ·מביא קמח ממקום אחר ומצרפו לחמשת רבעים לחייב עליו לפי חשבון.

ב קב מכאן וקב מכאן וקב חדש באמצע קב מכאן וקב מכאן וקב שעורים באמצע הרי אלו מצטרפין הוסיפו עליהם קב מכאן וקב מכאן וקב של אשה אחרת באמצע וקב מכאן וקב מכאן וקב דבר שניטלה חלתו באמצע הרי אלו מצטרפין קב מכאן וקב מכאן וקב הנוי באמצע קב מכאן וקב מכאן וקב אורז באמצע קב מכאן וקב מכאן וקב מרובע באמצע אין מצטרפין קב חטים וקב שעורים וקב כוסמין הרי אלו מצטרפין כשהוא תורם תורם מכל אחד ואחד שאין תורמין ממין על שאינו מינו.

ג חצי קב חטים וחצי קב שעורים רבי אליעזר בן יעקב הנוטל חלה מן הקב למה הוא דומה לתורם תבואה שלא הביאה שליש שאין תרומתו תרומה חזרו לומר לא כך ולא כך שהרי הקב חוזר מצטרף הוא עם אחרים.

ד קמח טמא שנתערב בקמח טהור ואין בטמא כשעור כשהוא נוטל אומר הרי זה חלה חוץ מן הטמא שיש בו חטים טמאות שנתערבו בחטים טהורות ואין בטמאות בשיעור כשהוא תורם אומר הרי זו תרומה חוץ מן הטמאות שבהם.

ה אמר רבי אליעזר בר צדוק אף על פי שהיה רבן גמליאל פוטר ארץ עריסיות בסוריא אוסר היה מלערס אם ערס הרי זה פטור ובלבד שלא הוא מלקט והם אוגדין על ידו הוא בוצר והם דורכים על ידו הוא מוסק והם עוטנים על ידו לא הם מלקטים והוא אוגד על ידיהם הם בוצרים והוא דורך על ידיהם הם מוסקים והוא עוטן על ידיהם וכן היה רבי אלעזר ברבי צדוק אומר לא היה רבן גמליאל מחייב בסוריא אלא חלה אחת בלבד.

ו הלוקח מן הנחתום בסוריא צריך להפריש חלת דמאי דברי רבן גמליאל וחכמים אומרים אין צריך להפריש חלת דמאי מנהר ודרומה של כזיב ואילו שתי חלות דמאי רבי שמעון אומר אם לא

ex qua feparata fuerit placenta, adducet farinam ex alio loco, & conjunget cum quinquies quarta parte ut obligetur juxta computum.

II. Si hinc fit kabus, & inde kabus, & kabus proventus novi in medio; fi hinc kabus, & inde kabus, & kabus hordei in medio, coalefcunt: Addiderunt: Si hinc fit kabus, & inde kabus, & kabus alterius mulieris in medio; fi hinc kabus & inde kabus, & kabus unde defumta fit placenta, in medio, coalefcunt: Si fit hinc kabus, & inde kabus, & kabus gentilis in medio, fi hinc kabus, & inde kabus, & kabus oryzæ in medio, fi hinc kabus, & inde kabus, & kabus quadratus in medio, non coalefcunt; fi kabus tritici, & kabus hordei, & kabus fpeltæ, coalefcunt, quando feparat, feparabit ex fingulis, qui non feparant ex fpecie pro diverfa fpecie.

III. Si fit dimidius kabus tritici, & dimidius kabus hordei, & dimidius kabus fpeltæ, fumet ex fpelta. Dicit Rabi Eliefer ben Jacob: Sumet placentam ex kabo: Cuinam hoc fimile eft? Illi, qui feparat proventum, qui non maturuerit tertiam partem; Etenim ejus feparatio non eft feparatio: Iterum dixerunt neutrum effe faciendum, quia ifte kabus conjungitur cum aliis.

IV. Si farina immunda commixta fuerit cum farina munda, fi in immunda non fuerit juxta menfuram, quando fumit dicet; Hæc erit placenta, excepta parte immunda, quæ in illa eft; Si triticum immundum commixtum fuerit cum tritico mundo, & in immundo non fuerit juxta menfuram, quando feparat, dicet: Ecce hæc fit feparatio, excepta parte immunda, quæ ibi eft.

V. Dicit R. Eliefer bar Zadok; licet Raban Gamaliel liberet focietates in Syria, tamen prohibet fieri focietates, fi vero faciat focietatem, abfolvitur; Dummodo ne ipfe colligat, & illi per ipfum vinciant, ipfe vindemiet, & illi per ipfum conculcent, ipfe diftringat olivas, & illi per ipfum molant; at illi colligent, & ipfe per illos vinciat: Ipfi vindemiabunt, & ipfe per illis conculcabit: Et fimiliter R. Eliefer bar Zadok dicebat: Raban Gamaliel non obligabat in Syria nifi ad unam placentam duntaxat.

VI. Siquis emat a piftore in Syria, neceffe eft ut feparet placentam rei dubiæ: Verba Raban Gamaliel: Et fapientes dicunt: Non eft neceffe ut feparet placentam rei dubiæ a fluvio meridionali Cazib; & iftæ funt duæ placentæ rei dubiæ. R. Simeon dicit: Si non feparet

תרם את הראשון בשיעור לא יאכל מן השני חלת הגוי בחוץ ותרומת הגוי בחוצה לארץ מדיעין אותו שאינו חייב וחלה נאכלת לזרים.

ז עשרים וארבע מתנות כהונה ניתנו לאהרן ולבניו בכלל ופרט ובברית מלח אלו הם עשר במקדש ארבע בירושלם ועשר בגבולים עשר במקדש חטאת ואשם וזבחי שלמי צבור וחטאת העוף ואשם תלוי ולוג שמן של מצורע שתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות והעומר ארבע בירושלם הבכורה והביכורים והמורם מתודה ואיל נזיר ועורות קדשים.

ח עשר בגבולים תרומה ותרומת מעשר וחלה ראשית הגז הזרוע והלחיים והקבה ופדיון הבן ופדיון פטר חמור והחרמים ושדה אחוזה וגזל גר כל אלו ניתנו לאהרן ולבניו בכלל ופרט וברית מלח לחייב על הכלל ולחייב על הפרט ליתן שכר על כלל וליתן שכר לפרט העובר עליהם העובר משום כלל ומשום פרט.

ט איזו היא הארץ ואיזו היא חוצה לארץ כל השופע מטורי אמנון ואילך ארץ ישראל מטורי אמנון ולהלן חוצה לארץ הניסין שבים רואים אותם באלו חוט מתוח מטורו אמנון ועד נחל מצרים מחוט ולפנים ארץ ישראל מחוט ולחוץ חוצה לארץ רבי יהודה אומר כל שהוא כנגד ארץ ישראל הרי הוא בארץ ישראל שנאמר וגבול ים והיה להם הים וגבול.

י הניסין שבצדדים רואים אותם באלו חוט מתוח מקפלריא ועד אוקיינוס מנחל מצרים ועד אוקיינוס מחוט ולפנים ארץ ישראל מחוט ולחוץ חוצה לארץ. ספינה שהיא באה מחוצה לארץ לארץ ותוחת בה עיסה עד שלא קרמו פניה חייבת משקרמו פניה פטורה.

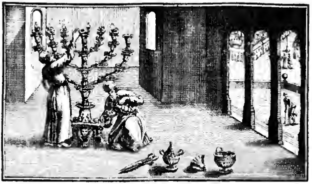
paret alteram juxta suam mensuram, non comedet ex secunda. Placenta gentilis extra terram, & separatio gentilis extra terram possunt fieri, quia non obligatur, & placenta comeditur ab alienis.

VII. Quatuor & viginti dona sacerdotii data sunt Aharon & filiis ejus generaliter, & particulariter, & fœdere salis; ex his decem erant in sanctuario, quatuor Hierosolymis, & decem in provincia: Decem in sanctuario erant, sacrificium pro peccato, & sacrificium pro delicto, & sacrificia pacifica cœtus, & sacrificium pro peccato volucris, & sacrificium pro delicto dubio, & logus olei leprosi, duo panes, panis facierum, & reliquiæ munerum, & manipuli: Quatuor Hierosolymis, sc. primogenitum, & primitiva, & ablatio ex sacrificio Eucharistico, & aries Nazyræi, & pelles sanctitatum.

VIII. Decem in provincia, sc. separatio, & separatio decimæ, & placenta, & primitiæ tonsuræ, armus, & maxillæ & ventriculus, & redemtio filii, & redemtio aperturæ asini, & anathemata, & ager possessionis, & rapina proselyti; hæc omnia data sunt Aharon & filiis ejus generaliter & particulariter, & fœdere salis, ab obligandum generaliter, & ad obligandum particulariter, ut detur merces generaliter, atque ut detur merces particularitas, qui ea transgreditur, habetur perinde ac transgreditur propter generale, & propter particulare.

IX. Quænam est terra, & quænam sunt loca extra terram? Quod declive est a montibus Amnon & ultra, est terra Israel; a montibus Amnon & ulterius sunt loca extra terram: Scopuli qui sunt in mari, considerantur sicut funiculus protractus a montibus Amnon usque ad fluvium Ægypti, a funiculo & interius est terra Israel, a funiculo & exterius sunt loca extra terram. R. Jehuda dicit: Quod est e regione terræ Israel, est sicut terra Israel; Dictum est enim: *Et terminus maris, & erit illis mare & terminus.*

X. Scopuli, qui sunt in lateribus, considerantur sicut funiculus protractus a Kapelaria usque ad Oceanum a fluvio Ægypti usque ad oceanum; a funiculo & interius est terra Israelis a funiculo & exterius sunt loca extra terram: Si navis veniat a locis extra terram in terram, in qua sit massa, priusquam incrustata sit ejus facies, obligatur; si postquam fuerit incrustata ejus facies, absolvitur.

TRACTATUS DE PLACENTA

Gemara Hierofolymitana illuftratus

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א חמשה דברים חייבים בחלה חצי קב כוסמין נוטל מן הכוסמין אסר החטים והשעורים והכוסמין ושיבולת שועל והשיפון הרי אלו חייבים בחלה. ומצטרפין זה עם זה ואסורים בחדש מלפני הפסח ומלקצור מלפני העומר ואם השרישו קודם לעומר העומר מתירן. ואם לאו אסורים עד שיבוא העומר הבא.

ב האוכל מהם כזית מצה בפסח יצא ידי חובתו. כזית חמץ חייב בהיכרת נתערב אחד מהם בכל המינים הרי זה עובר בפסח. הנודר מן הפת ומן התבואה אסור בהם דברי רבי מאיר. וחכמים

CAPUT PRIMUM.

I. Quinque res obligantur ad placentam, triticum, hordeum, fpelta, avena, & fecale; Hæc obligantur ad placentam, & inter fe coalefcunt, & funt interdicta ante Pafcha in novo, & non debet demetere ante manipulum; fi vero radicem egerint ante manipulum, manipulus illa permittit; fi minus, erunt interdicta, donec adducatur manipulus futurus.

II. Si comedat de illis quantitatem olivæ azymam in Pafchate, fatisfaciet debito fuo; fi quantitatem olivæ fermentatam, tenetur excidio. Si una earum commixta fuerit cum omnibus fpeciebus, tranfgreditur præceptum Pafchatis: Si voveat ex pane, atque ex proventu, hæc funt fibi interdicta; Verba R. Meir: Et fapientes dicunt: Si voveat ex frumento, non eft interdictum nifi

אוסרים הנודר מן הדגן אינו אסור אלא מהם : וחייבים בחלה ובמעשרות.

ג אלו חייבים בחלה ופטורים מן המעשרות. הלקט השכחה והפיאה וההבקר ומעשר ראשון שניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו ומותר העומר ותבואה שלא הביאה שליש . רבי לעזר אומר תבואה שלא הביאה שליש פטורה מן החלה.

ד אלו חייבים במעשרות ופטורים מן החלה . האורז והדוחן והפרגין והשומשמין והקטניות ופחות מחמשת רבעים בתבואה הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין וחלת המשרת והמדומע פטורים מן החלה.

ה עיסה שתחילתה כופגנים וסופה סופגנים פטורה מן החלה . תחילתה עיסה וסופה סופגנים תחילתה כופגנים וסופה עיסה חייבת בחלה . וכן הקנובקאות חייבות.

ו המעיסה בית שמאי פוטרים ובית הלל מחייבים . החליטה בית שמאי מחייבים ובית הלל פוטרים . חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן לעצמו פטור למכור בשוק חייב.

ז נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה . ונשים שנתנו לנחתום לעשות להם שאור אם אין בשל אחת מהם כשיעור פטורה מן החלה.

ח עיסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלים ממנה חייבת בחלה ומערבין בה ומשתתפין בה ומברכין עליה ומזמנין עליה ונעשית ביום טוב ויוצא בה ידי חובתו בפסח . ואם אין הרועים אוכלים ממנה אינה חייבת בחלה ואין מערבין בה ואין משתתפין בה ואין מברכין עלית ואין מזמנין עליה ואינה נעשית ביום טוב ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח . בין כך מטמא טומאת אוכלים.

ט החלה והתרומה חייבין עליהם מיתה וחומש ואסורה לזרים והם נכסי כהן ועולין באחד ומאה וטעונין רחיצת ידים ורגלים והערב שמש ואינן ניטלין כן הטהור על הטמא אלא מן המוקף

nisi hoc: & obligatur ad placentam, & ad decimas.

III. Hæc obligantur ad placentam, & absolvuntur a decimis, spicilegium, & manipulus oblivione relictus, & angulus, commune, & decima prima, ex qua desumta fuerit ejus separatio, & decima secunda, & sanctum, quod fuerit redemtum & residuum manipuli, & proventus qui non maturuerit tertiam partem. R. Eliefer dicit: Proventus, qui non maturuerit tertiam partem, absolvitur a placenta.

IV. Hæc obligantur ad decimas, & absolvuntur a placenta, oryza, milium, pavaver, & sesamum, & legumina, & minus quinquies quarta parte in proventu, & lagana, crustula mellita, crustulata, & placenta sartaginis, & infectum separatione absolvuntur a placenta.

V. Massa, quæ in principio & in fine fuit lagana, absolvitur a placenta; si in principio fuit massa, & in fine lagana, aut in principio lagana, & in fine massa, obligatur ad placentam; & similiter mustaceum obligatur.

VI. Farinam in aquam ferventem inditam schola Schammai absolvit, & schola Hillel obligat: Aquam calidam in farinam inditam schola Schammai obligat, & schola Hillel absolvit: Placentæ sacrificii Eucharistici, & lagana Nazyræi, si ea faciat pro seipso, absolvuntur, si eo pacto ut vendat in foro, obligantur.

VII. Si pistor faciat fermentum ad dispertiendum, obligatur ad placentam: Si mulieres dent pistori, ut sibi faciat fermentum, si in qualibet massa non sit mensura, absolvitur a placenta.

VIII. Massa canum, quo tempore pastores de ea comedunt, obligatur ad placentam; & cum ea commiscent, & cum ea faciunt societates, & super ea benedicunt, & pro ea invitant, & conficitur die festo, & pro ea satisfacit homo debito suo in Paschate. At si de ea pastores non comedunt, non obligatur ad placentam, neque ea commiscent, neque ea faciunt societates, neque benedicunt, neque ea invitant, & non conficitur in die festo, neque homo ea satisfacit debito suo in Paschate; Sive hoc sive illo modo polluitur immunditie ciborum.

IX. Propter placentam & separationem tenentur morte, & quinta parte, & vetita est alienis, & sunt facultates sacerdotis, & adscendunt in uno & centum, & requirunt lotionem manuum & pedum, & occasum solis, neque sumuntur ex mundo pro immundo, at de circum-

ומןהדבר הגמור . האומר כל גורני תרומה
וכל עיסתי חלה לא אמר כלום עד שישייר
מקצת.

סליק פירקא

הלכה א חמשה דברים חייבים
בחלה בו' כתיב והיה באכלכם מלחם
הארץ תרימו תרומה ליהוה . יכול יהו כל
הדברים חייבים בחלה תלמוד לומר מלחם
ולא כל לחם . אם מלחם ולא כל לחם .
אין לי אלא חטים ושעורים בלבד . כוסמין
שיבולת שועל ושיפון מנין תלמוד לומר
ראשית עריסותיכם ריבת וריבה הכל . רבי
יוסי בשם רבי שמעון תני רבי ישמעאל
בן רבי יונה רבי זעירא רבי שמעון בן
לקיש בשם רבי ישמעאל אמר רבי מנא
אזלית לקיסרין ושמעית רבי אחווה ורבי
זעירא . ואבא הוה אמר ליה בשם רבי
ישמעאל אומר נאמר לחם בפסח ונאמר
לחם בחלה. מה לחם שנאמר בפסח דבר
שהוא בא לידי מצה וחמץ . אף לחם
שנאמר בחלה דבר שהוא בא לידי מצה
וחמץ . ובדקו ומצאו שאין לך בא לידי
מצה וחמץ. אלא חמשת המינין בלבד .
ושאר כל הדברים אינן באים לידי מצה
וחמץ אלא לידי סירחון . תני אמר רבי
יוחנן בן נורי קרמית חייבת בחלה . רבי
יוחנן בן נורי אמר באה היא לידי מצה
וחמץ . ורבנין אמרין אינה באה לידי מצה
וחמץ . ויבדקוה . על עיקר בדיקותה הם
חולקים . רבי יוחנן בן נורי אמר בדקוה
ומצאוה שהיא באה לידי מצה וחמץ .
ורבנין אמר בדקוה ולא מצאו אותו שהיא
באה לידי מצה וחמץ . תמן תנינן תפות
שריסקו ונתנו לתוך עיסה וחימיצה הרי זו
אסורה . תני רבי יוסי אומר מותר . רבי
אחא רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה
מפלינן במחמץ בטיטין . אבל במחמץ
בגופו רברי הכל מותר. רבי יוסי כרעתיה
דו אמר תנן אין תבשילו תבשיל ברור .
וכן הוא אומר הכא אין חימוצו חימוץ
ברור . וכמה דאת אמר אין לך בא לידי
מצה וחמץ אלא חמשת המינין בלבד .

cumdato, atque ex re perfecta. Qui dixerit tota mea area, & tota mea massa sit placenta; nihil dixit; nisi quicquam reliquerit.

Finis capitis.

Constitutio I. Quinque obligantur ad placentam &c. Scriptum est: *Et erit quando comederitis de pane terræ, separabitis separationem Domino*. Crederem, quod cuncta obligarentur ad placentam? Idcirco dictum est: *De pane*. Non de omni pane: *Si de pane* & non de omni pane; Non probo nisi de tritico & de hordeo duntaxat; de spelta, avena, & secale unde probatur? Ex eo quod dictum est: *Principium pastarum vestrarum*. Includit; includit omnia. R. Jose nomine R. Simeonis, docet Rabi Ismael ben R. Jona, R. Zehera, R. Simeon ben Lakisch nomine R. Samuelis: Dicit R. Mena. Profectus sum Cæsaræam, & audivi R. Achua, & R. Zehera; & Aba dixit; nomine R. Ismael dixit: Memoratur panis in Paschate, & memoratur panis in placenta; sicut panis memoratus in Paschate est azymus, & fermentari potest, ita pariter panis memoratus in placenta est azymus, & potest fermentari; & investigarunt, & invenerunt, quod tibi non sit azymum, & fermentari possit, nisi quinque species duntaxat; & reliqua non veniunt in statum azymi, & fermentari non possunt, sed in statum corruptionis. Traditio: Dicit R. Jochanan ben Nuri: Karmit (*frumenti species*) obligaturne ad placentam? R. Jochanan ben Nuri dicit: Venit in statum azymi, & fermentari potest. Et sapientes dicunt: Non venit in statum azymi, & fermentationis; Et illud explorarunt: De ipsa inquisitione dissentiunt: R. Jochanan ben Nuri dicit; Explorarunt, & invenerunt, quod veniret in statum azymi, & fermentationis; & sapientes dicunt; explorarunt, & non invenerunt, quod non veniter in statum azymi, & fermentationis: Ibi legimus: Si pomum frangatur, & indatur in massam, & fermentet, erit vetita. Traditio: R. Jose dicit: Erit licita. R. Acha, R. Abau nomine R. Jose ben Chanina; dissentiunt si fermentet in aquis suis; At si in corpore suo fermentet, omnes conveniunt, quod sit licitum. R. Jose ex hujus sententia dicit: Ibi legimus: non coquentur coctione perfecta; & similiter hic dicit: Non fermentabit fermentatione perfecta, & sicut tu dicis: Non sunt tibi, quæ sint azymæ, & fermentent, nisi quinque species duntaxat:

ודכוותה אין לך מגרר עם כולם אלא
חטים ושעורים בלבד . רבי הילא בשם
רבי שמעון בן לקיש לא שנינו אלא
העושה עיסה מן החטים ומן האורז ואינו
נגרר אלא עם החטים בלבד . מהו שיהו
חייבים על קלי שלו משום חדש . אמר
רבי זעירה כתיב ולחם וקלי וכרמל
לא תאכלו את שחייבים על לחם שלו
משום חרש חייבים על קלי שלו משום
חרש . את שאין חייבין על לחם שקל
משום חרש אין חייבים על קלי שלו משום
חרש . רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא
עירב ארבעת קבין בפני עצמן וחימצן .
וארבעת קבין בפני עצמן ועירבן הרי בשעת
חיובן לבא לידי מצה וחמץ . אתייא דרבי
יונה כרבי ירמיה . ודרבי יוסי כרבי זעירא .
אתייא דרבי יונה כרבי ירמיה. כמה דרבי
ירמיה אמר עד שיהא קרוי לחם. כן רבי
יונה אמר עד שיהא קרוי לחם . דרבי
יוסי כרבי זעירה כמה דרבי זעירה אמר
מינו קרוי לחם כן רבי יוסי אמר מינו
קרוי לחם . אתייא דרבי יוסי ברבי הילא
אף על גב דו פליג עלוי . רבי שמואל כר
נחמן שמע כולהן מן אהן קרייא
ושם חיטה שורה ושעורה נסמן וכוסמת
גבולתו . ושם חיטה אלו החטים . שורה זו
שיבולת שועל ולמה נקרא שמה שורה
שהיא עשויה בשורה. שעורה אלו השעורים
נסמן זה השיפון . וכוסמת זה הכוסמין .
גבולתו לחם . עד כאן גבולו של לחם .
ולמירין מן הקבלה . אמר רבי סימון מן
מה דכתיב ויסרו למשפט אלהינו יורנו
כמי שהוא רבר תורה . אמר רבי סימון
אילין נשייא דאמרן לא ניעול בנינן
לכנישתא אין חמי ליה סילף הוא.
לא עברין טבאות אלא ויכרו למשפט
אלהינו יורינו. רבי יודה בר פזי בשם רבי
יונתן דרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן
ברוקה היא דתני רבי יוחנן ישמעאל בנן
של רבי יוחנן בן ברוקה אומר יכול תביא
מן הכוסמין ושיבולת שועל והשיפון . ודין
הוא ומה אם החטים שכשרו לשאר כל
המנחות לא כשרו למנחת העומר . כוסמין
ושיבולת שועל והשיפון שלא כשרו לשאר
כל המנחות אינו דין שלא יכשרו למנחה

taxat: & hoc loco est tibi quod attrahatur cum omnibus nisi triticum, & hordeum duntaxat. R. Ela nomine R. Simeonis ben Lakisch; Non agitur nisi quando faciat massam ex tritico, & oryza, & non attrahatur nisi ex tritico duntaxat. Num obligantur ad ejus tostum propter novum? Dicit R. Zehera: Scriptum est: *Et panem & tostum, & spicam friabilem non comedetis*. Quod obligatur propter suum panem respectu novi, obligatur propter suum tostum respectu novi: Quod non obligatur propter suum panem respectu novi, non obligatur propter suum tostum respectu novi. Rabi Hieremia quæsivit coram R. Zehera; Si misceat quatuor kabos seorsim, & fermentet, & quatuor kabos seorsim, & commisceat, ecce tempore eorum debiti veniunt in statum azymi, & fermentationis: Consentit Rabi Jona cum R. Hieremia, & R. Jose cum R. Zehera. Consentit R. Jona cum R. Hieremia. Sicut R. Hieremia dicit; donec vocetur panis; ita pariter R. Jona dicit; donec vocetur panis: Etenim R. Jose consentit cum R. Zehera: Sicut dicit R. Zehera; Ejus species vocatur panis; ita pariter R. Jose dicit: Ejus species vocatur panis. Consentit R. Jose cum R. Ela, vel si in hoc dissentiat. Rabi Ismael bar Nachman probat, hæc omnia ex his textibus: *Et ponet triticum per ordinem, & hordeum, & milium, & speltam in finibus suis: Et ponet triticum:* Hoc est triticum: שורה Hæc est avena: & cur vocatur שורה? Quia facta est sicut linea: *Et hordeum*: Hoc est hordeum: נשמן Hoc est secale. *Speltam*; Hæc est spelta: *In finibus suis*. Panis. Hactenus finis panis. Et docemur ex traditione: Dicit R. Simon ex eo, quod scriptum est: *Et erudiet illum in judicio Deus noster docebit quasi sit res legis*. Dicit R. Simeon: Istæ fœminæ, quæ dixerunt: Non introducemus filios nostros in congregationem: Quia non sunt convenientes, ut discant: Non recte faciunt: Nonne dictum est? *Et erudiet illum in judicio: Deus noster docebit nos*. Rabi Jehuda bar Pazi nomine R. Jonathan, R. Ismael ben R. Jochanan ben Beroka: Etenim docet R. Jochanan: Ismael ben R. Jochanan ben Beroka dicit: Crederem quod possit adducere ex spelta, & avena, & ex secali? Et ratio postulat: Si triticum, quod est legitimum pro ceteris omnibus muneribus, non est legitimum pro munere manipuli; spelta & avena & secale, quæ non sunt legitima pro ceteris omnibus muneribus, non erit æquum ut non sint legitima

pro

העומר. השעירים יוכיחו שלא כשרו לשאר
כל המנחות יכשרו למנחת העומר. לא אם
אמרת בשעורים שמנחת סוטה באה מהן.
תאמר בכוסמין ושיבולת שועל ושיפון שאין
מנחת סוטה באה מהם. יצאו החטים מן
הכתוב. וכוסמין ושיבולת שועל והשיפון
מקל וחומר. אמר רבי יוסי מי סבור סבור
רבי יודה בן פזי שמנחת העומר באה מן
הכוסמין ושיבולת שועל ושיפון אלו מן
דאמר תאנים שחורות עלי שמא אינו מותר
בלבנות. אלא שחורות אמר לבנות לא
אמר. והכא שעורה אביב אמר. שיבולת
שועל אביב לא אמר. ברם כרבנין שלשה
מינים הם. השיפון מן כוסמין. שיבולת
שועל מין שעורים. רבנים דקיסרין בעיין
מה תנינן חמשה מינין לא חמשה דברים
שני דברים מין אחד. ושני דברים מין
אחר. תמן תנינן איזהו מין במינו החטים
אין מצטרפין עם הכל אלא עם הכוסמין.
השעורים מצטרפים עם הכל חוץ מן
החטים רבי יוסי אמר ליה סתם. רבי יונה
בשם רבי יוחנן תמן בנשוך. וכאן בבלול.
תני רבי חייה בן וכולם שבללן תבואה
למתים ובציקות מצטרפות. עירם ראשי
עיסות. אמר רבי יוסי והכן נשוך לאו
במעורס הוא. את אמר אינו מצטרף והכא
אינו מצטרף. מהו שילקו על חלתן דבר
תורה. רבי יונה בשם שמואל רבי יוסי רבי
אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש אין לוקין
על חלתן דבר תורה. אמר רבי יעקב בר
אחא רבי שמעון בן לקיש בדעתיה
ראיתפלגון הפיגול והנותר ששחקן רבי
יוחנן אמר לא ביטלו זה את זה. רבי
שמעון בן לקיש אמר ביטלו זה את זה
רבי יוסי ולא דמיין תמן אמר זה אסור
וזה אסור. ברם הכא שני דברים רבים על
אחר ומבטלים אותו. וכבר ביטלו עד שלא
נעשה איסור. אילו אמר עשה חמש עיסות
מחמשה מינין ועירבו. ואמר רבי שמעון
בן לקיש אין לוקין על חלתן דבר תורה
יאות. הלל הזקן היה כורך שלשתן באחת.
אמר רבי יוחנן חלוקין על הלל הזקן והא
רבי יוחנן כרך מצה ומרור. כאן בשעת

pro munere manipuli? Hordeum probet, quod licet non ſit legitimum pro ceteris muneribus, tamen eſt legitimum pro munere manipuli: Minime: Si dixiſti de hordeo, ratio eſt, quod ex eo adducatur munus mulieris adulterii ſuſpectæ, dices de ſpelta, avena, ſedali, ex quibus non adducitur munus mulieris adulterii ſuſpectæ? Excluditur triticum a textu; & ſpelta & avena & ſecale argumento a minori ad majus: Dicit R. Joſe: Quid putat R. Jehuda ben Pazi? Quod munus manipuli adducatur ex ſpelta, & avena, & ſecali: Si probat ex eo, qui dicat: Ficus nigræ ſuper me; fieri poteſt ut albæ non ſint licitæ: At nigras dixit; albas non dixit: Et hic hordeum ſpicam dixit, avenam ſpicam non dixit: Profecto ex mente ſapientum tres ſpecies ſunt: Secale eſt ſpecies ſpeltæ; avena eſt ſpecies hordei. Sapientes Cæſarienſes quæſierunt: Cur legimus quinque ſpecies, non quinque res? Duæ res ſunt ſpecies una; & duæ res ſunt ſpecies una. Ibi legimus: Quænam eſt ſpecies in ſua ſpecie? Triticum non conjungitur cum omnibus, ſed tantum cum ſpelta; hordeum conjungitur cum omnibus, excepto tritico. R. Joſe dicit abſolute. R. Jona nomine R. Jochanan: Ibi intelligitur in attractione, & hic in mixtura. Docet R. Chijah: Et omnes, quæ miſcentur in proventu. Farinæ & paſtæ coaleſcunt. Commixtio eſt principium paſtarum. Dicit R. Joſe: Quando illas trahit, non quando commiſcet. Tu dicis, quod non coaleſcat; & hic non coaleſcit. Num vapulabant propter eorum placentas ex verbis legis? R. Jona nomine Samuelis; R. Joſe, R. Abau nomine R. Simeonis ben Lakiſch; Non vapulant propter eorum placentas ex verbis legis. Dicit R. Jacob bar Acha, R. Simeon ben Lakiſch juxta ejus mentem diſſentiunt: Si abominandum & reſiduum comminuantur, R. Jochanan dicit; inter ſe non abolentur; & R. Simeon ben Lakiſch dicit: Inter ſe abolentur. Dicit R. Joſe: Nonne ſunt ſimilia? Ibi dicit: Hoc eſt vetitum, & illud eſt vetitum: Profecto hoc loco ſunt duæ res, multiplicat unam, & abolet; & profecto aboletur, priuſquam fiat vetita: Si dicat: Faciat quinque maſſas ex quinque ſpeciebus, & commiſceat; & dicit Rabi Simeon ben Lakiſch; Non vapulant propter eorum placentas ex verbis legis: Concedatur: Hillel ſerior has tres omnes ſimul involvebat. Dicit R. Jochanan: Diſſentiunt de Hillel ſeniore: Atqui R. Jochanan involvebat azymum,

& her-

המקרש. כאן שלא בשעת המקרש ואפילו תיסר כאן וכאן בשעת המקרש. שני רברים רבין על אחר ומבטלים אותו. רבי יוסי בשם רבי אלעזר בשם שאין האיסורין מבטלים זה את זה כך אין המצות מבטלות זו את זו. רבי יהושע דרומיא בעי עשה עיסה מחמשת המינין וחזר ועשה חמש עיסיות ממין אחר ועירבו חטים שבו מהו שיבטלו חטים שבו ושעורים שבו. מהו שיבטלו שעורים שבו אמר רבי חייא בר ארא לא כן אמר רבי יוסי שני דברים רבין על אחר ומבטלים אותו. לא צורכה רלא עשה חמש עיסיות מחמשת מינין ועירבן וחזר ועשה חמש עיסיות מחמשה ולא עידבן. חטים שכן מהו שיבטלו חטים שכן ושעורים שכן מהו שיבטלו שעורים שכן ואסורים בחרש מלפני הפסח. אית תניי תני מלפני הפסח אית תניי תני מלפני העומר. מאן דאמר מלפני הפסח מסייע לרבי יוחנן. מאן ראמר מלפני העומר מסייע לחזקיה. דאמר רבי יונה בשם חזקיה בשעת הקרבן הקרבן מתיר. שלא בשעת הקרבן היום מתיר. רבי יוסי בשם חזקיה בשעת הקרבן הקרבן מתיר. מודי חזקיה שלא בשעת הקרבן היום מתיר. רבי יוחנן אמר בין בשעת הקרבן בין שלא בשעת הקרבן היום מתיר. אמר רבי הילא טעמא דרבי יוחנן עד עצם היום הזה מלמד שהיום מתיר. יכול אפילו בשעת הקרבן תלמוד לומר עד הביאכם את קרבן אלהיכם. יכול הבאה ממש תלמוד לומר עד עצם היום הזה. הא כיצד טול מבנתיים ומן הבאה. מודי רבי יוחנן באיסור שהוא אסור. איסורו מהו רבי ירמיה אמר איסורו דבר תורה. רבי יונה ורבי יוסי תריהון אמרין איסורו מדבריהם. אמר רבי יוסי מיליהון דרבנין מסייען לן דתנינן תמן אין מביאין מנחות ובכורים ומנחת בהמה קודם לעומר. ואם הביא פסול. ואמר רבי יהושע דרומיא רבי יונה רבי אימי בשם רבי יוחנן לא שנו אלא שלשה עשר וארבעה עשר וחמשה עשר הא ששה עשר עבר והביא כשר. אין תימר איסורו דבר תורה היא לא שנייא

& herbas amaras: Hic intelligitur tempore sanctuarii; Ibi extra tempus sanctuarii; vel si dicatur tam hic quam illic tempore sanctuarii; Duæ res superant unam, & abolent. R. Jose nomine R. Eliefer: Sicut vetita inter se non abolentur, ita pariter præcepta inter se non abolentur. R. Jehosua meridionalis quæsivit: Si faciat massam ex quinque speciebus, atque iterum faciat quinque massas ex una specie, & misceantur, triticum quod in illa est, num abolet triticum quod in illa est, & hordeum, quod in illa est? Num aboletur hordeum, quod ibi est? Dicit R. Chijah bar Ada: Non ita dicit Rabi Jose: Duæ res superant unam, & abolent: Non est necesse, quod non faciat quinque massas ex quinque speciebus, & commisceat, atque iterum faciat quinque massas ex quinque speciebus, & non commisceat: Triticum, quod in illis est, num abolebit triticum quod in illis est, & hordeum quod in illis est, unum abolebit hordeum quod in illis est? Et interdictæ in novo sunt ante Pascha: Est qui docet ante Pascha; & est qui docet ante manipulum: Qui dicit ante Pascha, favet τῷ R. Jochanan; Qui dicit ante manipulum, favet Ezekiæ. Etenim dicit R. Jona nomine Ezekiæ; tempore oblationis, oblatio permittit; Extra tempus oblationis dies permittit. R. Jose nomine Ezekiæ: Tempore oblationis oblatio permittit. Consentit Ezekia, quod extra tempus oblationis dies permittat. R. Jochanan dicit: Sive tempore oblationis sive extra tempus oblationis dies permittit. Dicit R. Ela; Ratio R. Jochanan hæc est: *Usque ad ipsum diem istum*. Docet, quod dies permittat. Crederem vel tempore oblationis? Idcirco dictum est: *Donec attuleritis oblationem ad Deum vestrum*. Crederem de simplici adductione? Idcirco dictum est: *Usque ad ipsum diem istum*. Quomodo? Tolle ex intermediis tempus oblationis. Consentit R. Jochanan in interdicto, quod sit interdictum; Ejus interdictum quid erit? R. Hieremia dicit: Ejus interdictum est ex lege. R. Jona, & R. Jose ambo dicunt; ejus interdictum est ex verbis scribarum. Dicit R. Jose: Ipsi sapientes nobis favent: Etenim ibi legimus: Non adducunt munera, & primitiva, & munus animalis ante manipulum; si vero adducunt, erit illegitimum. Et dicit R. Jehosua meridionalis. R. Jona, R. Immi nomine R. Jochanan; Non agitur nisi de die decima tertia, & decima quarta, & decima quinta, at si decima sex-

היא שלשה עשר היא . ארבעה עשר
היא חמשה עשר היא ששה עשר עבר
והביא פסול . ועוד מן הרא דאמר רבי
זעירא על ירי דרב כרבי דעתון דבנוי דרבי
חייה בר רבה הוא סבר דבוחתהן אין
תימר איסורו דבר תורה רב כר דעתית
דרבי יוחנן . והתנינן משחרב בית המקדש
התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף
כולו אסור . אין תימר איסורו דבר תורה
ניחא . אין תימר איסורו מדבריהם יש
תקנה אחר התקנה . אמר רבי יוסי בי רבי
בון מפני הרחוקים . רבי ירמיה בשם רבי
חייא בין בשעת הקרבן בין שלא בשעת
הקרבן היום מתיר . אמר רבי הונא
מתניתא דחזקיה פליגא עלוי עד עצם
היום הזה מלמד שהיום מתיר. יכול אפילו
בשעת הקרבן תלמוד לומר עד יום הביאכם
את קרבן אלהיכם . והתנינן משחרב בית
המקדש התקין רבן יוחנן שיהא יום הנף
כולו אסור. אמר רבי יונה איתתבת. קומי
רבי ירמיה ואמר אין יסבור רבי חזקיה
כרבי יודה אמר והלא מן התורה אסור .
המן השין לצומא רבא תרין יומין . אמר
לון רב חסדא למה אתם מכניסין עצמכם
לספק הזה המרובה חזקה שאין בית דין
מתעצלין . בר אבוי דרבי שמואל בר רב
יצחק חש על גרמיה וצם תרין יומין אפסק
ברובה ודמך . אם השרישו קודם לעומר
העומר מתיר . רבי יונה אמר קודם
להבאה . רבי יוסי אומר קודם לקצירה .
אמר רבי יונה הבאה מתרת להבאה
קצירה מתרת לקצירה . אמר רבי יוסי
קצירה מתרת הבאה וקצירה לפום כן רבי
יוסי חווי בה קצר לרבים ונטמא חד
היחיד לאיסורו . רבי יונה אמר קודם
לקצירה . רבי יוסי אמר קודם להבאה .
אמר רבי יונה מילתיה דכהנא מסייעא לי.
דכהנא אמר ואם תקריב מנחת בכורים
ליהוה . זו ביכורה האחרת לא ביכורה .
הנע עצמך אפילו עשבים אפילו השרשה
העומר בא ומתיר . ולא קודם לקצירה

ſexta tranſgrediens adducat, erit legitimum: Si dicas, quod ſit interdictum ex verbis legis; Non erit diſcrimen inter diem decimam tertiam, decimam quartam, decimam quintam, & decimam ſextam, ſi tranſgrediens adducat, quod ſit illegitimum; & præterea probant ex eo quod dicit R. Zeliera per Rab bar Rabi; etenim ben R. Chijah bar Raba conſentit cum illis: Si dicas, quod ejus interdictum ſit ex verbis legis, Rab conſentit cum R. Jochanan. Atqui legimus, poſtquam diruta eſt domus ſanctuarii, ſtatuit Raban Jochanan ben Zachai, ut totus dies ventilationis eſſet interdictus: Si dicas quod ejus interdictum ſit ex verbis legis; Concedatur: Si dicas, quod ejus interdictum ſit ex verbis ſcribarum; eſtne correctio poſt correctionem? Dicit R. Joſe diſcipulus Rabi Bon propter remotos. R. Hieremia nomine R. Chijah: Sive tempore oblationis, ſive extra tempus oblationis dies permittit. Dicit R. Huna: Miſna Ezekia ſibi contraria eſt: *Uſque ad ipſum diem iſtum*. Docet quod dies permittat. Crederem vel tempore oblationis? Idcirco dictum eſt: *Donec attuleritis oblationem ad Deum veſtrum*. Atqui legimus: Poſtquam diruta eſt domus ſanctuarii, ſtatuit Raban Jochanan ben Zachai, ut totus dies ventilationis eſſet interdictus. Dicit R. Jona: Concedit coram R. Hieremia, & dixit: Non conſentit R. Ezekia cum R. Jehuda, dicens: Atqui ex lege eſt interdictum. Ibi ſolicitii fuerunt pro jejunio magno duobus diebus: Dixit illis R. Chaſda. Cur voſmet introducitis in hunc textum? Præſumtio magna eſt, quod Synhedrium non ſit negligens: Filius patris R. Samuelis bar Iſaach, ſolicitus fuit de ſe ipſo, & jejunavit duos dies, ceſſavit in magno, & mortuus eſt. Si radices egerint ante manipulum, manipulus permittit: R. Jona dicit ante ejus adductionem; R. Joſe dicit ante ejus demeſſionem. Dicit R. Jona; Adductio permittit adductionem, & demeſſio permittit demeſſionem: Dicit R. Joſe: Demeſſio permittit adductionem, & demeſſionem; Idcirco R. Joſe denunciavit in ea meſſem multis, & polluta eſt, & particularis reſtituit in ſuum interdictum. R. Jona dicit ante ejus demeſſionem: R. Joſe dicit ante ejus adductionem. Dixit R. Jona: Sententia Channa mihi favet; etenim Channa dicit: *Si vero obtuleris munus primitivorum Domino:* Hoc eſt primitivum & alterum, non primitivum: Si putas vel herbas, vel radices, manipulus venit & permittit;

Non-

אנן קיימין . ועוד מן הדא דתני המנכש
בשלשה עשר ונחלש הקלח בידו הרי זה
שותלו במקום הטינא אבל לא במקום
הנריד . הרי יש באן שלשה עשר וארבעה
עשר וחמשה עשר ומקצת היום כבולו .
אמר רבי יוסי מילתיה דרבי אבינא
תיפתר בהדא מתניתא במקום שנהגו
שלא לעשות מלאכה בארבעה עשר . אבל
במקום שנהגו לעשות מלאכה בארבעה
עשר לא בתלוש שמא במחובר . אשכח
תני מקום שנהגו לעשות מלאכה בתלוש
עושין אפילו במחובר . ואם לא אסורים
עד שיביא עומר הבא . רבי לעזר שאל
מהו שיביא העומר מהם איפשר לומר
חדש וישן אין תורמים ומעשרים מזה על
זה . ואת אמר הכן . התיבון הרי שאר
המינין הרי הם תלויין בעומר . ואין העומר
בא מהם . לא אם אמרת בשאר המינין
שלא כשרו למנחת העומר . תאמר בשעורין
שכשרו למנחת העומר . חברייא בשם רבי
לעזר ראשית קצירך ולא סוף קצירך . רבי
זעירה בשם רבי לעזר ביכורים אין אילן
ביכורים . מה נפק מביניהון . עבר והביא
על דעתהון דחברייא פסול . על דעתיה
דרבי זירא בשר דברי חכמים . רבי יוסי בי
רבי בון רבי חייה בשם רבין בר חייה והם
שהביאו שליש לפני ראש השנה . אבל
הביאו שליש לאחר ראש השנה העומר בא
מהם .

הלכה ב אמר רבי יעקב בר זבדי
זאת אומרת שלוקים על חלחם דבר תורה .
רבי ירמיה בשם רבי חייה בר ווא תיפתר
שאכל בזית מזה ובזית מזה . אמר רבי
יוסי אפילו תימר כזית מכולהן . שנייא היא
שכולהן לשם המץ . מחלפה שיטתיה דרבי
יוסי . תמן הוא אמר שני דברים רבין על
אחר ומבטלין אותו . והכא הוא אמר הכין .
אמר רבי יוסי בי רבי בון בינ מתניתא
אי בזית מזה וכזית מזה .

הלכה ג הא הנודר מן הפת
ומן התבואה אסור בכל ברבנן . רבי חייה

Nonne ante ejus demeſſionem nos explicamus? Et præterea probari poteſt ex eo quod traditur. Si colligat die decima tertia, & evellat caulem mann ſua, ecce iſte evellet in loco luti, at non in loco corticis: At hic eſt dies decima tertia, decima quarta, & decima quinta; & pars diei reputatur ſicut tota. Dicit R. Joſe: ſententia R. Abina mihi ſavet; Etenim dicit R. Abina: Poteſt exponi juxta hanc Miſnam; In loco, ubi non ſolent facere opus die decima quarta; at ubi ſolent facere opus die decima quarta, non in evulſo, fieri poteſt, ut faciat in terræ adhærente: Deprehenditur quod doceat; ubi ſolent facere opus, in evulſo operantur, vel in terræ adhærento; ſi minus, ſunt vetitæ, donec adducatur manipulus futurus. R. Elieſer quæſivit: Quid erit, ſi adducatur manipulus ex illis? Poteſt dici novus, & vetus; Non ſeparant neque decimant ex hoc pro illo; & tu ita dicis? Objectio: Ecce reliquæ ſpecies, ecce ille dependent a manipulo; neque ex illis adducitur manipulus: Minime; ſi dixiſti de reliquis ſpeciebus, ratio eſt, quod non ſint legitimæ pro munere manipuli: Dices de hordeo, quod eſt legitimum pro munere manipuli? Socii nomine Rabi Elieſer: *Principium meſſis tuæ:* Non autem finis meſſis tuæ. Rabi Zehera nomine Rabi Elieſer. Primitiva: At iſta non ſunt primitiva. Quid eruitur ex inter eos? Si tranſgrediens adducat, ex mente ſociorum, erit illegitimus; Ex mente R. Zehera erit legitimus: Verba ſapientum. R. Joſe diſcipulus R. Bon, R. Chijah nomine Rabin bar Chijah: Dummodo maturuerint tertiam partem ante principium anni. At ſi maturuerint tertiam partem poſt principium anni manipulus ex iis adducitur.

Conſtitutio II. Dicit R. Jacob bar Zebedai: Quod dicis quod vapulent propter eorum placentas ex verbis legis; R. Hieremia nomine Rabi Chijah bar Hua: Poteſt exponi, quod comederit quantitatem olivæ ex hac, & quantitatem olivæ ex illa: Dicit R. Joſe; Vel ſi dicas quantitatem olivæ ex his omnibus: Diverſum eſt, quia hæc omnia ſunt nomine fermentati: Diverſa eſt ſententia R. Joſe. Ibi dicit: Duas res ſuperant unam, & abolent: Et hic tu ita dicis? Dicit Rabi Joſe diſcipulus R. Bon: Ita ſe habet Miſna: Si quantitatem olivæ ex hoc, & quantitatem olivæ ex illo.

Conſtitutio III. Si voveat a pane, & a proventu, ſunt interdicta cuncta eo-

בשם רבי יוחנן בינו מתניתא חנור מן הדגן אינו אסור אלא מהם. מה נן קיימין אם באומר פת תורה . מעתה אף האומר תבואה תורה יהא אסור בכל הכתיב ותבואת הכרם . אי באומר פת סתם אין לך קרוי פת סתם אלא חטים ושעורים בלבד . אמר רבי יוסי קיימתיה במקום שאוכלים פת בל אין לך קרוי פת אלא חמשת המינין בלבד .

הלכה ד רבי הושעיה שאל לכהנא מנין שהם חייבים בחלה ופטורים מן המעשרות. אמר ליה לא תימר לי תריטו ובן תריטו . חזר ואמר מארבע עשרה . מה ארבע עשרה חייבין בחלה ופטורים מן המעשרות אף אילו חייבים בחלה ופטורים מן המעשרות . רבי יוחנן בשם רבי ינאי זה אחד משלשה מקריות שהם מחוורים בתורה ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך . מה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו . יצא הבקר שידך וידו שוין. בו. היא לקט היא שכחה היא פיאה. היא הבקר מעשר ראשון שניטלה תרומתו . ומביון שניטלה תרומתו לאו בחולין היא. תיפתר שהקדימו בשבלים דאמר רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשבלין פטור מתרומה גדולה אמר רבי יוסי כתיב את כל חלבו. את מקדשו ממנו . לא חלבו וחלב חבירו. אמר רבי יוסי כתיב והרמתם ממנו את תרומת יהוה מעשר מן המעשר ולא תרומה ומעשר מן המעשר . בשמירה ואחר כך הפריש תרומת מעשר שבו. אבל אם הפריש תרומת מעשר ואחר כך מירחו לא ברא . בשהפריש ממנו עליו אבל אם הפריש ממקום אחר עליו לא ברא . מעשר שני והקדש שנפדו רבי זעירא רבי יוסי רבי חמא בר עוקבא רבי הלל בן הלים מטי בה בשם רבי יודה דמן הדא מעשר שני שהקדימו בשבלים פטור מתרומה גדולה . רבי יונה בעי במאן דאמר אינו כנכסיו ברם במאן דאמר כנכסיו הוא חייב . אמר

eorum frusta. R. Chijah nomine R. Jochanan: Ita se habet Misna: Si voveat a frumento, non interdicuntur nisi hæc: Quomodo nos explicabimus? Si de illo, qui dicat panem legis: Hinc vel si dicat proventum legis, erunt interdicta omnia: Scriptum est enim: *Et proventum vineæ:* Si de illo, qui dicat panem simpliciter; non est tibi, qni absolute vocetur panis, nisi triticeus, & hordeaceus duntaxat. Dicit R. Jose: Confirmatur de loco, ubi comedunt panem; Non est tibi, qui vocetur panis absolute, nisi quinque species duntaxat.

Constitutio IV. R. Osajah quæsivit ex Channa; unde probatur quod obligentur ad placentam, & absolvantur a decimis? Respondit illi. Ne mihi dicas: Separent, atque ita separent. Iterum dixit ex quatuordecim: Sicut quatuordecim obligantur ad placentam & absolvuntur a decimis; ita quoque ista obligantur ad placentam, & absolvuntur a decimis. Rabi Jochanan nomine R. Inai: Hic est unus ex tribus textibus, qui sunt perspicui in lege. *Et veniet Levita, quia non est illi pars & possessio tecum:* Quod tibi est, & illi non est, tu debes dare; Excluditur commune, in quo manus tua, & manus illius sunt æquales, sive sit spicilegium, sive manipulus oblivione relictus, sive angulus, sive commune decimæ primæ, ex quo ablata sit ejus separatio; & postquam fuerit ablata ejus separatio, non erit sicut profanum: Potest exponi, quod anticipaverint in spicis. Etenim dicit R. Abau nomine R. Simeonis ben Lakisch; decima prima, quam anticipaverint in spicis, absolvitur a separatione magna. Dicit Rabi Jose: Scriptum est: *Omne optimum sanctificabitis ex eo*. Non autem optimum ejus & optimum sui socii. Dicit R. Jose: Scriptum est: *Et separabitis ex eo separationem Domino decimam ex decima*, at non separationem & decimam ex decima; Quando complanet, & postea separet in separationem decimæ, quæ in illa est; at si separet separationem decimæ, & postea complanet, nihil inservit: Quando separet ex ea pro illa, at si pro ea separet ex alio loco, nihil inservit: Si decima secunda, & sanctitas redimatur, R. Zehera, R. Jose, R. Chama bar Akaba, R. Hillel ben Elim ferebat hoc nomine R. Jehuda: Ex hoc si decimam secundam anticipaverint spicæ, absolvitur a separatione magna. R. Jona quæsivit juxta mentem illius qui dicit: Non est sicut suæ facultates: Profecto juxta mentem illius qui dicit sunt sicut ejus facultates, tenetur:

ליה אוף אנא סבר כן הוי מעשר שני
הואיל וכל עמא סוריי שהוא כנכסיו חייב
הוי פלוגא היא מאן דאמר חייב אפילו
תרומה שבו חייבת . ומאן דאמר פטור
אפילו חולים שבו פטורים . מאן דאמר
חייב עשאו תרומת מעשר על מקום אחר
מה את עבד לה בגריש שנדמע בעיסה
שנדמעה . רבי יוחנן אמר אנא בעיתה.
רבי יאשיה אמר אנא בעיתה . מה בין
גריש שנדמע לעיסה שנדמעה . גריש
שנדמע את אמר חייב . עיסה שנדמעה
את אמר פטורה . רבי תנחומא בשם רבי
הונה גריש שנדמע עד שלא נדמע עבר
והפריש סמנו תרומה אינה תרומה.
עיסה שנדמעה עבר והפריש ממנה
חלה אינה חלה דתנינן תמן המפריש
חלתו קמח אינה חלה וגזל ביד
כהן ומותר העומר . מתניתא דלא
כרבי עקיבה דרבי עקיבה מחייב בחלה
ובמעשרות . ותבואה שלא הביאה שליש
מה טעמא דרבנין נאמר לחם בפסח ונאמר
לחם בחלה מה לחם שנאמר בפסח דבר
שהוא בא לידי מצה וחמץ . אף
לחם שנאמר בחלה דבר שהוא
בא לידי מצה וחמץ . מה טעמא
דרבי לעזר כתרומת גורן כן תרימו אותה.
מה תרומת גורן ספירות שהביאו שליש .
אף זו ספירות שהביאו שליש . ולית לרבי
לעזר לחם לחם . אשכח תני בשם רבי
לעזר אינה חייבת בחלה ואין אדם יוצא
בה ידי חובתו בפסח . מהו שחייבים על
לחם שלו משום חדש. אמר רבי יודן כתיב
ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו . את שחייבין
על קלי שלו משום חדש חייבין על לחם
שלו משום חדש . את שאין חייבים על
קלי שלו משום חדש אין חייבין על לחם
שלו משום חדש . אמר רבי זעירא כתיב
עשר תעשר את כל תבואת זרעך . רבך

netur: Respondit: Ego quoque ita puto; si sit decima secunda; quoniam omnes conveniunt, quod sit sicut sunt suæ facultates, tenetur; At est dissensio: Qui dicit; tenetur, vel separatio quæ in illa est, tenetur; & qui dicit: absolvitur, vel profana, quæ in illa sunt, absolventur. Qui dicit, quod tenetur; si illam faciat separationem decimæ pro alio loco, quomodo considerabit in cumulatione, quod sit infectum separatione, an in massa, quæ sit infecta separatione? Rabi Jochanan dicit: Ego dico in tempore suo: Rabi Josia: Ego dico in tempore suo: Quodnam est discrimen inter cumulo, qui sit infectus separatione, & massam, quæ sit infecta separatione? Cumulus, qui sit infectus separatione, tu dicis, quod teneatur; Massa quæ sit infecta separatione, tu dicis, quod absolvatur. Rabi Tanchuma nomine R. Huna. Si cumulus fuerit infectus separatione, priusquam inficiatur separatione, si transgrediens ex eo separet, separatio non erit separatio. Massa si sit infecta separatione, priusquam inficiatur separatione, si transgrediens ex ea separet, placenta non est placenta. Etenim ibi legimus: Si separet placentam suam farinam, non est placenta; & rapit per manum sacerdotis, & permissus est manipulus: Misna non est juxta mentem R. Akiba; etenim R. Akiba obligat ad placentam, & ad decimas; & si proventus non maturuerit tertiam partem; quænam est ratio sapientum? Memoratur panis in Paschate, & memoratur panis in placenta. Sicut panis memoratus in Paschate est res quæ fit azymus, & potest fermentare; ita pariter panis memoratus in placenta est res quæ fit azyma & potest fermentare: Quænam est ratio R. Eliesér? *Juxta separationem areæ sic separabitis illam*: Sicut separatio areæ est ex fructibus, qui maturuerint tertiam partem, ita pariter hæc ex fructibus, qui maturuerint tertiam partem. At non exponitur a R. Eliesér panis, panis: Deprehenditur quod sit traditio nomine R. Eliesér, quod non obligetur ad placentam, neque homo illa satisfaciat debito suo in Paschate. Num obligantur pro pane respectu novi? Dicit Rabi Jodan: Scriptum est: *Et panem, & tostum, & spicam friabilem non comedetis:* Qui obligatur pro suo tosto respectu novi, obligatur pro pane suo respectu novi: Qui non obligatur pro suo tosto respectu novi, non obligatur pro suo pane respectu novi. Dicit R. Zehera: Scriptum est: *Decimando decimabis omnem proven-*

tum

שהוא נזרע ומצמיח . יצא פחות משליש שאם נזרע אינו מצמיח . פשיטא על רבנין כההם פחות משליש שאינו נגרר לענין המעשרות . רבי חייה בר יוסף שאל על דעתיה דרבי לעזר מהו שיהא נגרר לענין חלה בעיסת האורז . שמואל בר אבא בעי איזהו חדש וישן שבחלה . שתי שדות אחת הביאה שליש ואחת פחות משליש לחלה אחת . למעשרות שתים אחת פחות משליש ואחת עשבים לחלה שתים למעשרות אחת אחת הביאה שליש ואחת עשבים בין לחלה בין למעשרות שתים .

הלכה ה בנתיים מהו רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש בנתים בבראשונה רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש בנתיים בבאחרונה . איזהו בנתים העושה עיסה מן הטבל חלה חייבת בתרומה ותרומה חייבת בחלה . מנין שחלה חייבת בתרומה רבי יצחק בשם רבי שמואל בר מרתא בשם רב חלה תרימו תרומה . מחלה תרימו תרומה . מנין שהתרומה חייבת בחלה מן קישוי פהרין ההין קרייא מאיתה שכתוב בה ראשית תרימו חלה . הסיפגנין טריסקא הרובשנין מלי נאלה . ואיסקריטין חליטין רשוק . וחלת מסרת חליטין דמיי . רבי יוחנן אמר טריסקא חייבת בחלה ואומר עליו המוציא לחם מן הארץ . ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח . רבי שמעון בן לקיש אמר טריסקא אינה חייבת בחלה ואין אומרים עליו המוציא לחם מן הארץ . ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח . רבי יוסי אמר תרתיי רבי יוחנן אמר טריסקא חייבת בחלה ואומר עליה המוציא להם מן הארץ ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח . רבי שמעון בן לקיש אמר טריסקא אינה חייבת בחלה ואין אומר עליה המוציא לחם מן הארץ ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח . רבי יוסי אמר חורי רבי יוסי אמר רבי יוחנן כל שהאור מהלך תחתיו חייב בחלה ואומר עליו המוציא לחם מן הארץ ויוצא בה ידי חובתו בפסח .

rum seminis tui. Quod seritur, & germinat: Excluditur quod maturuerit minus tertia parte, quod non seritur, neque germinat: Certum est apud sapientes; si quod maturescat minus tertia parte, quod non attrahatur respectu decimarum. R. Chijah bar Joseph quæsivit ex mente R. Eliefer: Num attrahitur respectu placentæ in massa oryzæ? Samuel bar Aba quæsivit; quodnam novum & vetus, quod est in placenta? Si duo agri, alter maturuerit tertiam partem, & alter minus tertia parte pro placenta una; pro decima duo agri si alter maturaverit tertiam partem, & alter producat herbas pro placenta, si duo pro decimis, alter maturuerit tertiam partem, & alter produxerit herbas, tam pro placenta, quam pro decimis duo sunt.

Constitutio V. Grana quid erunt? R. Jona nomine R. Simeonis beo Lakisch: Grana in principio; R. Jose nomine R. Simeonis ben Lakisch; Grana in fine. Quænam sunt grana? Si faciat placentam ex indecimato, placenta obligatur ad separationem, & separatio obligatur ad placeotam. Unde probatur, quod placenta obligetur ad separationem? Rabi Isaach nomine R. Samuelis bat Martha nomine Rab. *Placentam separabitis separationem*. Ex placenta separabuot separationem. Unde probatur, quod separatio obligetur ad placentam? Ex argumento exponunt hunc textum ex eo quod ibi scriptum est: *In principio separabitis placentam*. Et placentæ spongiosæ, spica tosta; placentæ mellitæ, placentæ frixi. Crustula lagana striclita ex foro. R. Jochanan dicit: Spica tosta obligatur ad placentam; & super illa dicet: Producens paoem de terra: & homo illa satisfacit debito suo in Paschate: R. Simeoo ben Lakisch dicit: Spica tosta non obligatur ad placentam; neque dicet super illa: Producens panem de terra, neque homo illa satisfacit debito suo in Paschate: R. Jose dicit duo: R. Jochanan dicit: Spica tosta obligatur ad placentam, & dicet super illa: Producens panem de terra: & homo illa satisfacit debito suo in Paschate: R. Simeon ben Lakisch dicit: Spica tosta non obligatur ad placentam; neque dicet super ea: Producens paoem de terra: Neque illa satisfacit homo debito suo in Paschate: R. Jose dicit: Alius R. Jose dicit: Dicit R. Jochanan: Omne, sub quod fuerit succensus ignis, obligatur ad placentam, & dicet super illo: Producens panem de terra, & homo illo satisfacit debito suo in Paschate: Rabi

Si-

רבי שמעון אומר כל שהאור מהלך תחתיו אינו חייב בחלה . ואין אומרים עליו המוציא לחם מן הארץ . ואין ארם יוצא בה ידי חובתו בפסח . אמר לית רבי יוחנן ובלבד על ידי משקה . מתניתא פליגא על רבי יוחנן הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין וחלת המשרת והמדומע פטורה מן החלה· פתר לה בסופגנין שנעשו באור. ואין יוצאים בסופגנין שנעשו בחמה . יוצאים בסופגנין שנעשו באור . ולית הדא פליגא על רבי שמעון בן לקיש . פתר לה בשהיה האור מהלך מן הצד . מיליהון דרבנין פליגין . בהנא שאל לשמואל לא מסתברא בהון מדומע. דתנינן הבא שרובה תרומה תרומה . אמר ליה אוף אנא סבר כן . מא כר תיסוק לארעא דישראל את שאל ליה כר סלק להכא שמע רבי יסא בשם רבי יוחנן אפילו סאה אחת שנפלה על תשעים ותשע חולים . אמר רבי אבהו בר משיב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן הסאה פוטרת את הכל . אמר ליה ובי עיגול בעיגולין דבר בריא שהתרומה עולה בידו ואת אמרת דבר קל הוא אף הבא קל הוא ויתביניה . שנייא היא בעיגולים שכבר בטלו . רבי יונה ורבי יוסי תריהון בשם רבי זעירא אפילו חטים בחטים טוחן ומתיר . ופחות מחמשת רבעים בתבואה . אמר רבי אבינא הדא אמרה כשהיו פחות מחמשת רבעים . אבל אם היו חמשת רבעים מצומצמים לא בדא . רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי אבונא לא על הדא אתמארת . אלא על הדא דאמר רבי יוחנן מדומע פטור מן החלה. ספק מדומע והנאכל משום דימוע חייב בחלה עליה · רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי אבונא הדא דאיתמר כשהיו יותר מחמשת רבעים. אבל אם היו חמשת רבעים מצומצמים פטורה מן החלה.

הלכה ו הדא איתא שאלת לרבי מנא כנין דאנא בעייא למיעבר אצוותי אמרי מהו דינסבנה ותהא פטורה מן החלה . אמר לה למה לא . אתא שאיל לאבוי. אמר ליה אסור שמא תימלך לעשותה עיסה. וכן הקינקעית חייבות. רבי יהושע בן לוי תאמר הואיל והיא עתיד

Simeon dicit: Omne ſub quo ſuccenſus fuerit ignis, non obligatur ad placentam; & ſuper illo non dicunt: Producens panem de terra, neque homo illo ſatisfacit debito ſuo in Paſchate. Reſpondit illi R. Jochanan: Dummodo propter liquorem. Miſna contraria eſt τῷ R. Jochanan: Placentæ ſpongioſæ, & mellitæ, & cruſtulatæ, & placenta madefacta, & infectum ſeparatione abſolvitur a placenta. Exponitur de placentis ſpongioſis, quæ igne fiant; at non ſatisfaciunt placentis ſpongioſis, quæ per ſolem fiant; Satisfaciunt placentis ſpongioſis, quæ igne fiant: At hoc non eſt contrarium R. Simeoni ben Lakiſch: Exponit quando ad latus accendatur ignis: Sententiæ ſapientum diſſentiunt: Channa quæſivit a Samuele; Non eſt veriſimile, quod in iis ſit infectum ſeparatione: Etenim hic legimus; quod major pars ſeparationis ſit ſeparatio: Reſpondit: Ego quoque ita puto. At quando adſcendes in terram Iſrael, hoc peres; Quando illuc adſcendit, audiit ex R. Iſa nomine R. Jochanan; vel ſi ſatum unum cadat in 99. profana. Dicit R. Abau; quando objecit R. Simeon ben Lakiſch τῷ R. Jochanan; ſatum abſolvit totum. Reſpondit illi: Num eſt maſſa conglobata in maſſis conglobatis? Perſpicuum eſt, quod ejus cauſa placenta adſcendat; & tu dicis eſſe rem levem; hic quoque eſt levis: opponit. Diverſum eſt in maſſis conglobatis, quæ jam abolitæ ſunt. R. Jona & R. Joſe ambo nomine R. Zehera, vel triticum in tritico moliet, & permittet. Minus quinquies quarta parte in proventu. Dicit R. Abina: Quod dicis intelligitur, quando ſit minus quinquies quarta parte. At ſi quinquies quarta pars fuerit expreſſa, nihil inſervit. R. Joſe diſcipulus R. Bon nomine R. Abina: Non de hoc dictum eſt, ſed de illo, de quo dicit R. Jochanan: Infectum ſeparatione abſolvitur a placenta: Si fuerit dubium, utrum ſit infectum ſeparatione, & edatur nomine infecti ſeparatione, ejus cauſa obligatur ad placentam. R. Joſe diſcipulus Rabi Bon nomine R. Abuna; hoc quod dicis intelligitur, quando ſit amplius quinquies quarta parte, at ſi fuerit quinquies quarta pars expreſſa, abſolvitur a placenta.

Conſtitutio VI. Hoc quæſivi a Rabi Mena, quia ego volui facere; præcepit mihi meus præfectus quid ſtatuendum eſſet ut abſolvatur a placenta: Reſpondit: Cur non? Vade & pete a patre tuo: Dixit: Eſt vetitum: fieri poteſt, ut ſtatueris facere maſſam: & ſicui canthari obligantur. R. Jehoſua ben Levi: Ne dicas; quo-

להחזירה לסולתה תהא פטורה מן החלה. אמר רבי בא בר זבדא עיסת סברין חייבת בחלה . שלא תאמר הואיל והוא עתיר לתהזירה לסולתה תהא פטורה מן החלה. רב אמר עיסת כותח חייבת בחלה . אמר רבי בון שמא תימלך לעשותה חררה לבנה. אמר רבי מנא צריכים אנו מכרזים באילין רעבדין עביצין דייאון עבדון לון פחות מכשיעור דאינון סברן שהיא פטורה והיא חייבת.

הלכה ז תני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר משום אביו איזו היא המעיסה הנותן חמים לתוך קמח . חליטה קמח לתוך חמים . איתה חמי נחלטה בל צורכה בית שמאי מחייבים . לא נחלטה כל צורכה בית שמאי פוטרים . רבי יוסי רבי יסא בשם חזקיה בשם רבי חייה בשם רבי הושעיא שני תלמידים שנו אותה . רבי אימי בשם רבי יוחנן על הדבר הזה הלכתי אצל רבי הושעיא רובא לקיסרין ואמר לי שני תלמידים שנו אוחה . וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא האפה בתנור חייב . באילפס ובקדירה פטור . איזהו חלוט ברור . אמר רבי זעירא כל שהאור מהלך תחתיו. אמר רבי יוסי אפילו האור מהלך תחתיו מכיון שהוא עתיר לעשותו בצק חייב בהלה . קמח קלי שעשאו בצק חייב בחלה . רבי יוסי בשם רבי יוחנן והוא שאפיין . חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן לעצמו פטור דכתיב ראשית עריסותיכם ולא של הקדש . למכור בשוק חייב. לא כדעתו הדבר תלוי. כדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא הלקיחות ונטבלו מיד.

הלכה ח הממרח כריו של חבירו שלא מדעתו. רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש . רבי יוחנן אמר נטבל רבי שמעון בן לקיש אמר לא נטבל . מתיב רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש . והתנינן וכן נשים שנתנו לנחתום לעשות להם שאור אם אין בשל אחת מהם כשיעור פטורה מן החלה . ואם בשל כולהן כשיעור אמר ליה שנייא היא שכן העישה

quoniam reſtituenda eſt in ſuam ſimilam quod abſolvatur a placenta. Dicit R. Ba bar Zebeda: Maſſa obligatur ad placentam: Ne dicas, quoniam reſtituenda eſt in ſuam ſimilam, quod abſolvatur a placenta. Rab dicit: Maſſa Kuttach obligatur ad placentam. Dicit R. Bon: Fieri poteſt, ut ſtatuat facere placentam toſtam ſuper prunis filio ſuo: Dicit R. Mena: Debemus nos proclamare de illis, qui faciunt confuſiones, quia illi faciunt minus quam ſit menſura; etenim putant, quod abſolvatur, cum obligetur.

Conſtitutio VII. Traditio: R. Iſmael filius R. Joſe dicit nomine patris ſui: Quænam eſt Meiſſa? Quando indatur aqua calida in farinam. Chalita, quando indatur farina in aquam calidam: Si fuerit commixta quantum ſit neceſſe, ſchola Schammai obligat; ſi non fuerit commixta quantum ſit neceſſe, ſchola Schammai abſolvit. R. Joſe, R. Iſa nomine Ezechia, nomine R. Chijah, nomine R. Oſajah; Duo diſcipuli de ipſa egerunt; R. Ime nomine R. Jochanan: Hac de cauſa adivi R. Oſajah Cæſaream, & mihi dixit: Duo diſcipuli de hac egerunt; & ſapientes dicunt: non juxta verba hujus, neque juxta verba illius; At ſi coquatur in furno, obligatur. Si vero in ſartagine, & in lebete, abſolvitur. Quænam eſt ſtriblita ſelecta? Dicit R. Zehera: Omne, ſub quo accenditur ignis: Dicit Rabi Joſe: Vel ſi ignis ſub illo accendatur, quoniam facienda eſt paſta, obligatur ad placentam: Seges toſta ſi fiat paſta, obligatur ad placentam. R. Joſe nomine Rabi Jochanan; quando coquant: Placentas ſacrificii Euchariſtici, & lagana Nazyræi ſi faciat pro ſe ipſo, abſolvitur; Scriptum eſt enim: *Principium paſtarum veſtrarum*; Non autem ſanctitatis: Si ut ea vendat in foro, tenetur: Quia res non dependet ab ejus intentione; ex intentione ementium res dependet. Poteſt fieri, ut inveniat emtores, & ſtatim fiant indecimata.

Conſtitutio VIII. Si complanet acervum ſocii ſui præter ejus ſcientiam; R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakiſch: R. Jochanan dicit: Fit indecimatus: R. Simeon ben Lakiſch dicit: non fit indecimatus: Objecit R. Jochanan R. Simeoni ben Lakiſch: Atqui legimus: Mulieres ſi dederint piſtori ad faciendum fermentum, ſi non ſit in qualibet maſſa juxta menſuram, abſolvitur a placenta; at non in cunctis earum maſſis juxta menſuram: Reſpondit illi; Diverſam eſt, quod ita faciat fermentum eo

pa-

עיסה על מנת לחלקה בצק פטורה מן החלה אמר ליה והתנינן נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה . אמר ליה לא תתיבינני נחתום . נחתום לא בדעתו הדבר תלוי . בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא יוצא לקוחות והוא חוזר ועושה אותה עיסה : אמר ליה והתנינן חורי הנמלים שלנו בצד הערימה חייבת הרי אילו חייבין הא בצד עריסה פטורה פטורים . אמר רבי יונה אמר לו רבי יוסי רבי אבהו בשם רבי יוחנן משום יאוש . שמואל בר אבא אמר והם שגדלו שבלים . מתיב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן והתנינן הקדישם עד שלא נגמר ונגמרו הגיזבר ואחר כך פדיין פטורים . הרי גיזבר כאחר הוא ואת אמרת מה שעשה עשוי . אמר ליה תיפתר כמאן דאמר גיזבר כבעלים ודלא כרבי יוסי דרבי יוסי אמר הוא גיזבר הוא אחר . רבי חנניה חברין דרבנים בעי ואפילו יש בשל אחת מהם בשיעור יעשה כדבר שלא נגמרה מלאכתם ויהא פטור מן החלה .

דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא רבי יונה רבי זעירא בשם רבי לעזר אף במורייס שבלנים לא נטבל . מפני שהוא עתיד להחזיר לדבר שלא נגמרה מלאכתו .

הלכה ט איזהו עיסת כלבים . רבי שמעון בן לקיש אמר כל שעירב בה מורסן מתניתא אמר בזמן שהרועים אוכלים ממנה פעמים שאין הרועים אוכלים ממנה . רבי יוחנן אמר כל שעשאה כעבים . ותני כן עשאן בעבים חייבת . עשאה לימורים פטורה . רבי בא בשם שמואל רבי אמי בשם רבי חייה רובא אפילו עשאה קלוסקין . והתנינן אם אין הרועים אוכלים ממנה . תיפתר שעשאה משעה ראשונה שלא יאכלו הרועים ממנה ונעשית ביום טוב . מתניתא דרבי שמעון בן אלעזר דתני אין עושים מיום טוב למוצאי יום טוב . והתני ממלאה אשה קדירה בשר אף על פי שאינו אוכל ממנה אלא חתיכה אחת . קומקום חמים אף על פי שאינו שותה ממנו אלא כוס אחד. אבל לאופות אותה אינה אופה אלא צורכה. דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר ממלאה היא אשה את התנור פת מפני שהפת יפה בשעה

pacto ut dispertiatur, pasta absolvirur a placenta: Respondit: Atqui legimus: Si pistor faciat fermentum ad dispertiendum, obligatur ad placentam: Respondit: Ne objicias mihi pistorem: Quod spectat pistorem, res ab ejus intentione non dependet, ex intentione emenrium res dependet; fieri potest; ut inveniat emtores, & ipse iterum faciat massam. Respondit: Atqui legimus: Foramina formicarum, si pernoctent in latere acervi obligati, obligantur; si in latere acervi liberi, absolvuntur. Dicit R. Jona; dicit R. Jose, R. Abau nomine R. Jochanan propter diffidentiam Samuel bar Aba dicit: Dummodo crescant spicæ. Objecit R. Simeon beu Lakisch τῷ R. Jochanan: Atqui legimus, si eas sanctificet, priusquam perficiantur, & perficiat thesaurarius, & deinde redimantur, absolvuntur; Ecce thesaurarius est sicut alius; & tu dicis; Quod fecit, fecit. Respondit: Potest exponi juxta mentem illius qui dicir; Thesaurarius est sicut domini; & hoc non est juxta mentem Rabi Jose: Etenim R. Jose dicit; Thesaurarius est alius. R. Chananjah socius sapientum quæsivit; Vel si in una ex iis fuerit juxta mensuram, fiat in re, cujus opus non fuerir perfectum, & absolvetur a placenta. Etenim dicit Rabi Jose nomine R. Zehera, R. Jona, Rabi Zehera nomine R. Eliesér: vel quod est in lagena, non fit indecimarum; Quia debet restitui in rem, cujus opus non fuerir perfectum.

Constitutio IX. Quænam est massa canum? R. Simeon beu Lakisch dicit: Omne in quo misceanrur furfures. Misna dicit: Quo tempore pastores de ea comedunt; aliquando pastores de ea non comedunt: R. Jochanan dicit: Omne quod crasse conficitur: Atqui ita extat traditio: Si eam faciar crasse obligatur: Si faciat juxta usum absolvitur. R. Ba nomine Samuelis, R. Amme nomine R. Chijah magni, vel si faciat tortas panis: Atqui legimus: Si pastores de ea non comedant: Potest exponi, quod fecerit a primo tempore, ne comedant de ea pastores, & fiat die festo. Misua R. Simeouis ben Eliefer, qui docet: Non faciunt a die festo pro exitu diei festi. Atqui extat traditio: Poterit implere mulier ollam carne, vel si de ea non comederit nisi frustum unum, & cucumam aquis calidis, licet de illis non biberit nisi poculum unum; At si eo pacto ut coquat, non coquet nisi quod sit necesse. Etenim extar traditio: R. Simeon ben Eliefer dicit: Poterit mulier implere furnum pane, quia optime co-

שהתנור מלא . תני מצה גזולה אסור
לברך עליה . אמר רבי הושעיה על שם
ובוצע ברך נאץ יהוה . אמר רבי יונה
הרא דתיסר בתחילה אבל בסוף לא דמים
הוא חייב לו . רבי יונה אמר אין עבירה
מצוה . רבי יוסי אמר אין מצוה עבירה ·
אמר רבי הילא אלה המצות אם עשיתם
כמצוותם הם מצות ואם לאו אינם מצות·

הלכה י רבי יודה בר פזי רבי
חנין בשם רבי שמואל בר רב יצחק חלה
חולים הוא חייתי אוסר מותר לגלגל גהם
לפום כן צרך מימר החלה והתרומה
חייבים עליהם מיתה וחומש . עשר מצות
ארם עושה עד שלא יאבל פרוסה משום
לא תחרוש . בל תזרע . כל תחסום . לקט
שבחת . ופיאה . תרומה . ומעשר ראשון .
ומעשר שני . וחלה . רבי יצחק בידו אתי
מיסב לירוי הוא פכט עשרתי אצבעותיה
ואמר הרי קיימתי עשר מצות . חלה על
הכל . תרומה על הכל . תרומה ליהוה זרה
שם המיוחד . מנין שלא עשה כלום עד
שישייר מקצת תלמוד לומר מראשית ולא
כל ראשית.

quitur, quando furnus ſit plenus: Traditio: Si azymum fuerit raptum, vetitum eſt ſuper illo benedicere: Dicit Rabi Oſajah: Ea de cauſa: *Qui furatur, & benedicit, ſpernit Dominum*: Dicit Rabi Jona; Quod dicis, intelligitur in principio, at in fine non de pretio obligatur: R. Jona dicit: Non eſt tranſgreſſio præcepti. R. Joſe dicit: Non eſt tranſgreſſio præcepti. Dicit R. Ela: Hæc ſunt præcepta: ſi fiant juxta eorum præcepta, ſunt præcepta, ſi minus, non ſunt præcepta.

Conſtitutio X. R. Jehuda bar Pazi, R. Chanen nomine R. Samuelis bar R. Iſaach; Si placenta fuerit profana, ego dicerem licitum eſſe devolvere; Idcirco dicendum eſt: Propter placentam & ſeparationem rei ſunt mortis, & obligantur ad quintam partem: Decem præcepta homo facit priuſquam comedat fragmentum; præceptum: non arabis; non ſeres, non capiſtrabis, ſpicilegium, oblivione relictum, & angulus, ſeparatio, & decima prima, & decima ſecunda, & placenta: R. Iſaach oſtendit manum ſuam. Extendit decem ejus digitos; Et dixit: Ecce obſervavi decem præcepta: Placenta ſuper toto, ſeparatio ſuper toto: *Separatio Domino*. Hoc eſt nomen peculiare. Unde probatur quod oihil faciat, niſi prius relinquat partem? Ex eo quod dictum eſt: *De principia*: Non omne principium.

פרק שני

CAPUT II.

א פירות חוצה לארץ שנכנסו
לארץ חייבים בחלה . יצאו מכאן לשם
רבי ליעזר מחייב ורבי עקיבה פוטר.

ב עפר חוצה לארץ שבא לספינה
לארץ חייב במעשרות ובשביעית. אמר רבי
יהודה אימתי בזמן שהספינה נוששת ·
עיסה שנילושה במי פירות חייבת בחלה
ונאכלת בידים מסואבות.

ג האשה יושבת וקוצה חלתה
ערומה מפני שהיא יכולה לכסות את
עצמה אבל לא את האיש . מי שאינו
יכול לעשות עיסתו בטהרה יעשנה קבים
ואל יעשנה בטומאה . ורבי עקיבא אומר
יעשנה בטומאה ואל יעשנה קבים שכשם
שהוא קורא לטהורה כך הוא קורא לטמאה
לזו קורא חלה בשם ולזו קורא חלה בשם.
אבל קביים אין להם חלה בשם.

ד העושה עיסתו קבים ונגעו זה
בזה פטורים מן החלה עד שישובו . רבי

I. FRuctus extra terram ſi inſerantur in terram, obligantur ad placentam; Si hinc illuc offerantur, Rabi Elieſer obligat, & R. Akiba abſolvit.

II. Si pulvis extra terram feratur navi in terram, obligatur ad decimas, & ad annum ſeptimum. Dicit R. Jehuda. Quando? Quando navis attigit terram: Si maſſa maceretur aquis fructuum obligatur ad placentam, & comeditur manibus pollutis.

III. Mulier ſedens ſeparet placentam nuda, quia poteſt ſe regere, at non vir. Qui non poteſt conficere maſſam ſuam in puritate, faciet eam in kabos, at non conficiet in immunditie: Et Rabi Akiba dicit: Faciet in immunditie, non conficiet in kabos; etenim ſicut vocat mundum, ita etiam vocat immundum: hoc nomine placentæ inſignit, & illud nomine placentæ inſignit; at in kabis non eſt pars pro Deo.

IV. Si faciat maſſam in kabos, & altera alteram attigerit, abſolvuntur a placenta, donec diſtrahantur. R. Elie-
ſer

אליעזר אומר אף הרורה ונותן לכל הסל מצרפם לחלה.

ה המפריש חלתו קמח אינה חלה וגזל ביר כהן. העיסה עצמה חייבת בחלה. והקמח אם יש בו בשיעור חייבת בחלה ואסורה לזרים דברי רבי יהושע. אמרו לו מעשה וקפשה זקן זר אמר להם אף היא קילקל לעצמו ותיקן לאחר.

ו חמשת רבעים קמח חייבים בחלה הם וכובן ומורסנן חמשת רבעים חייבים. ניטל מורסנן מתוכם וחזר לתוכם הרי אילו פטורים.

ז שיעור החלה אחר מעשרים וארבעה. העושה עיסה לעצמו והעושה למשתה בנו אחר מעשרים וארבעה. נחתום שהוא עושה למכור לשוק וכן האשה שהוא עושה למכור בשוק אחד מארבעים ושמנה. ניטמאת עיסתה שוגגת או אנוסה אחד מארבעים ושמנה. ניטמאת מזידה אחד מעשרים וארבעה בדי שלא יהא חוטא נשכר.

ח רבי אליעזר אומר מטלית מן הטהור על הטמא כיצד עיסה טהורה ועיסה טמאה נוטל כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן פחות מכביצה באמצע בדי שיטול מן המוקף. וחכמים אוסרים.

סליק פירקא

הלכה א פירות חוצה לארץ כו׳. כתיב אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. שמה אתם חייבים. אין אתם חייבים חוץ לארץ. תני זו דברי רבי מאיר. אבל דברי רבי יהודה פירות חוץ לארץ שנכנסו לארץ. רבי אליעזר פוטר ורבי עקיבה מחייב. מה טעמא דרבי אליעזר לחם הארץ. לא לחם חוץ לארץ. מה טעמא דרבי עקיבה אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. שמה אתם חייבים בין בפירות הארץ בין בפירות חוץ לארץ. מה מקיים רבי אליעזר טעמא דרבי עקיבא אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. חברייא בשם רבי לעזר רבי בא בשם רבי לעזר. רבי הילא בשם רבי שמעון

fer dicit; Vel si extraxerit de furno & in canistrum posuerit, canistrum eas conjungit pro placenta.

V. Si separet placentam suam in farina, non est placenta, & rapina est in manu sacerdotis: Massa ipsa obligatur ad placentam, & farina, si in ea sit juxta mensuram, obligatur ad placentam, & vetita est alienis; verba R. Jehosua: Dixerunt illi: Contigit, ut eam abstulerit senex alienus: Respondit illis: Ipse quoque depravavit seipsum, & praeparavit pro alio.

VI. Quinquies quarta pars farinae obligatur ad placentam; illa, fermentum eorum, furfures, contusum, quinquies quarta pars obligantur. Si ab iis abstulerit eorum furfures, atque in illas restituat, absolvuntur.

VII. Mensura placentae est una ex quatuor & viginti partibus; Si faciat massam pro seipso, & faciat pro sympolio filii sui, erit una ex quatuor & viginti panibus: Pistor si faciat ad vendendum in foro, & similiter mulier si faciat ad vendendum in foro, erit una ex octo & quadraginta partibus; Si ejus massa polluatur ex errore aut coacte, erit una ex octo & quadraginta partibus, si de industria polluatur, erit una ex quatuor & viginti partibus ne peccator lucretur.

VIII. R. Eliefer dicit: Separatur de mundo pro immundo: Quomodo? Si sit massa munda, & massa immunda, sumet juxta mensuram placentae de massa, ex qua non fuerit separata placenta, & ponet minus ovo in medio, ut sumet de circumdato; & sapientes prohibent.

Finis capitis.

Constitutio I. Fructus extra terram &c. Scriptum est: *Ad terram, in quam ego adducam vos illuc:* Illuc vos obligamini; at non obligamini extra terram: Docet haec esse verba R. Meir: At ex verbis R. Jehuda: Fructus extra terram si inferantur in terram, R. Eliefer absolvit, & R. Akiba obligat: Quaenam est ratio R. Eliefer? *Panem terrae;* non autem panem extra terram. Quaenam est ratio R. Akiba? *Ad terram, ad quam ego adducam vos illuc:* Illuc vos obligamini tam in fructibus terrae quam in fructibus extra terram: Quomodo explicat R. Eliefer rationem R. Akiba: *Ad terram, ad quam ego adducam vos illuc?* Socii nomine R. Eliefer, R. Ba nomine R. Eliefer, Rabi Ela nomine Rabi Simeonis ben Lakisch;

בן לקיש בך משיב רבי עקיבה את רבי
ליעזר אין את מודי לי בשעה שנכנסו
ישראל לארץ ומצאו קמחים וסלתות שהם
חייבים בחלה. ולאו גידולי פטור הם והוא
מקבל מיניה . אמר רבי יוסי תמיהני איך
רבי עקיבה מותיב את רבי ליעזר והוא
מקבל מיניה . תמן עד שלא נכנסו לה
למפריעה ירשו דאמר רבי הונא בשם
רבי שמואל בר נחמן לזרעך אתן אין
כתיב כאן אלא לזרעך נתתי. כבר נתתי.
מה מקיים רבי עקיבה טעמא דרבי ליעזר
לחם הארץ בספינה שנכנסה לארץ .
אם קירמו פניה מן החוט ולפנים חייבת .
מן החוט ולחוץ פטורה . על רעתיה דרבי
עקיבה היא ספינתה היא עיסת הגוי
היא הנכנסתם שהכל הילך אחר קרימה .
בתנור . מורים חכמים לרבי עקיבה
כהבנסתם לארץ שהכל הולך אחר קרימה
בתנור . מן מה דרבי עקיבה מתיב לרבי
ליעזר והוא מקבל מיניה . רבי יונה בעא
קומי רבי ירמיה בשעה שנכנסו ישראל
לארץ ומצא קמח לחה מהו שתהא
אסורה משום חדש. אמר ליה למה לא .
עד כדון לחה אפילו יבשה . אמר ליה
אפילו יבשה אפילו קצורה. מעתה אפילו
חטים בעלייה . בך אני אומר לא יאכלו
ישראל מצה בלילי הפסח . אמר רבי יונה
מן דנפקית תהית דלא אסרת ליה. שנייא
היא שמצות עשה דוחה למצות לא תעשה
על דעתיה דרבי יונה רו אמר מצות עשה
דוחה בלא תעשה אף על פי שאינה
כתובה בצירה ניחא . על דעתיה דרבי
יוסי דו אמר אין מצות עשה דוחה למצות
בלא תעשה אלא אם כן היתה כתובה
בצירה. מה שיהיו חנרי גוים מוכרים לה.
וכרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר כל
ביאות שנאמרו בתורה לאחר ארבע עשרה
שנה נאמרו שבע שכיבשו ושבע שחילקו.
התיב רבי בון בר כהנא והכתיב ויאכלו
מעבור הארץ ממחרת הפסח . לא בששה
עשר . התיב רבי לעזר בי רבי יוסי קומי
רבי יוסי . והכתיב ממחרת הפסח .
יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל
מצרים . לא בחמשה עשר יצאו מיכן
ושם רבי אליעזר מחייב ורבי עקיבה פוטר.

kiſch; Sic reſpondit R. Akiba τῷ Rabi Elieſer: Nonne mihi aſſentiris, quo tempore ingreſſi ſunt Iſraelitæ in terram, & invenerunt farinas, & ſimilas, quod fuerint obligatæ ad placentam? Nonne incrementa erant libera? Et ipſe accepit: Dicit R. Joſe: Miror quomodo R. Akiba objecerit τῷ R. Elieſer, & ipſe ab eo accepit? Ibi priuſquam ingreſſi ſunt, inverſo ordine hæreditarunt. Dicit R. Huna nomine R. Samuelis bar Nachman: Semini tuo dabo. Ibi non ſcriptum eſt niſi: *Semini tuo dedi*: Jam dedi. Quomodo explicat R. Akiba rationem R. Elieſer: *Panem terræ?* De navi, quæ ingrediatur in terram. Si incruſtatæ ſint facies ejus a funiculo & interius, tenetur, a funiculo & exterius, abſolvitur: Ex mente R. Akiba: Sive navis, ſive maſſa gentilium ingrediatur, omne incedit poſt incruſtationem in furno: Conſentiunt ſapientes cum R. Akiba, ſi ingrediantur in terram, quod omnia incedant poſt incruſtationem in furno: Ex eo, ex quo reſpondit Rabi Akiba τῷ R. Elieſer, accepit ab eo. R. Jona quæſivit coram R. Hieremia: Quo tempore ingreſſi ſunt Iſraelitæ in terram, & invenerunt ſegetem recentem, num fuit vetita reſpectu novi? Reſpondit: Cur non? Hactenus de recenti, vel de arida? Reſpondit: Vel de arida: Vel de demeſſa? Hinc vel de tritico in horreo. Sic ego dico: Non comederunt Iſraelitæ azymum nocte Paſchatis. Dicit Rabi Jona ex eo quod deduxiſti, illi non dixiſti: Diverſum eſt hoc. Etenim præceptum affirmativum pellit præceptum negativum: Ex mente R. Jona hoc dicit: Præceptum affirmativum pellit negativum, vel ſi non fuerit ſcriptum in ejus latere; Concedatur; Ex mente R. Joſe hoc dicit: Præceptum affirmativum non pellit negativum, niſi quando ſcriptum ſit in ejus latere. Quid erit ſi mercatores gentiles illi vendant? Et juxta mentem Rabi Iſmael; Etenim R. Iſmael dicit: Omnes ingreſſus, qui memorantur in lege, poſt quatuordecim annos memorantur, ſeptem in quibus ſubegerunt, & ſeptem in quibus diviſerunt. Objecit Rabi Bon bar Channa: Atqui ſcriptum eſt: *Et comederunt de frugibus terræ poſtridie Paſchatis*. Non autem die decima ſexta. Objecit R. Elieſer diſcipulus Rabi Joſe coram Rabi Joſe: Atqui ſcriptum eſt: *Poſtridie Paſchatis egreſſi ſunt filii Iſrael in manu excelſa in conſpectu omnium Ægyptiorum:* Non ſunt egreſſi die decima quinta: Hinc & ibi R. Elieſer obligat, & R. Akiba abſolvit. Dicit

R. Elie-

אמר רבי ליעזר מן אתריה ורבי עקיבה מן אתריה . רבי ליעזר מן אתריה מאי מעמא דרבי ליעזר לחם הארץ בכל מקום שהוא . רבי עקיבה מן אתריה מה טעמא דרבי עקיבה אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה . שמה אתם חייבים . ואין אתם חייבים חוץ לארץ.

הלכה ב רבנן דקיסרין בשם רבי חנינה במחלוקת כל מקום אשר תדרך כף רגליכם בו לכם יהיה . אין בכלל אלא מה שבפרט וכרבי יהודה. מתיבין לרבי יהודה אם בספרי ארץ ישראל והכתיב מהמדבר והלבנון הזה ועד הנהר הגדול נהר פרת כל ארץ החתים ועד הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם . אלא אם אינו ענין לספרי ארץ ישראל תניהו ענין לספרי חוץ לארץ. מעתה מה שהיה דוד הולך ומכבש בארם נהרים וכארם צובה יהו חייבים בחלה. שנייא היא שהיה דוד מניח ספרי ארץ ישראל ומכבש ספרי חוץ לארץ. היו בעיי מימר מה דאמר תמן חייב אוף הכא פטור. אפילו כמאן דאמר תמן פטור הכא חייב . כיון שנכנסו ישראל נתחייבו . כתיב הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד ים הערבה כדבר יהוה אלהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא אשר מגת החפר . רבי חנניה ורבי מנא חד אמר כל מה שכיבש יהושע כיבש זה. ואוחרנה אמר יותר ממה שכיבש יהושע כיבש זה. תנא רבי סידור מסייע לרבי מנא ימים קלים עשו ישראל באותה הארץ . עפר חוץ לארץ שבא לסוריא נעשה כסוריא. יצא משם לכאן נתחייב. אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהספינה גוששת . אמר רבי חגיי רבי יהודה כדעתיה דרבי יהודה פטור במים לפי שאין בהם ממש . אמר רבי אבין לא מסתברא דלא מחלפא שיטתיה לא היתה את הספינה גוששת כמי שהספינה גוששת לא היתה ספינה גוששת מעשרותיה מהלכה תורמים ממנה על עציץ שאין נקוב ומעציץ שאין נקוב עליה כהדא דתני עציץ שאינו נקוב מעשרותיו מהלכה

R. Eliefer ex loco fuo, & R. Akiba ex loco fuo. R. Eliefer ex loco fuo: Quænam eft ratio R. Eliefer? *Panem terræ*: In quocunque loco ille fuerit: R. Akiba ex loco fuo: Quænam eft ratio Rabi Akiba? *Ad terram, ad quam ego adducam vos illuc*. Illuc vos obligamini, at non obligamini extra terram.

Conftitutio II. Sapientes Cæfarienfes nomine R. Chanina: Eft diffenfio: *Omnis locus, quem calcaverit planta pedum veftrorum, vobis erit*. Non eft in generali, nifi quod eft in particulari; & juxta mentem Rabi Jehuda: Objiciunt τῷ R. Jehuda; Si de terminis terræ Ifrael: Atqui fcriptum eft: *A deferto & Lebanon iftum ufque ad flumen magnum, flumen Perat, univerfa terra Chitim, & ufque ad mare magnum ad occafum folis erit terminus vefter*. Si non poteft explicari refpectu terminorum terræ Ifrael, explicetur refpectu terminorum extra terram: Hinc quod inceffit & fubegit David in Aram interamni, & in Aram Tzobæa, obligatur ad placentam: Diverfum eft hoc; quia David reliquit terminos terræ Ifrael, & fubegit terminos extra terram: Dicendum putarunt; Sicut quod ibi dictum eft, obligatur; ita pariter hic obligatur; quod ibi dictum eft, abfolvitur, ita pariter hoc loco abfolvitur; vel juxta mentem illius qui dicit; ibi abfolvitur, & hic obligatur: Poftquam ingreffi funt Ifraelitæ, obligati fuerunt: Scriptum eft: *Ipfe reftituit terminos Ifrael ab introitu Chamath ufque ad mare falitudinis juxta fermonem Domini Dei Ifrael, quem locutus eft per fervum fuum Jonam filium Amathi, qui erat de Gath-Achepher*. R. Chananjah, & R. Mena: Alter dicit: Quod fubegit Jofue, ifte fubegit; Et alter dicit: Amplius quam fubegit Jofue, ifte fubegit: Traditio R. Sidur favet τῷ Rabi Mena: Dies paucos fterit Ifrael in hac terra. Pulvis extra terram fi inferatur in Syriam, confideratur ficut Syria; Si hinc inde efferatur, obligatur: Dicit R. Jehuda: Quando? Quando navis attigit terram: Dicit R. Chaghai: R. Jehuda ex mente Rabi Jehuda abfolvit aquas, quia in illis non eft foliditas. Dicit Rabi Abin: Non eft probabile, quod non fit diverfa ejus fententia; Non erit navis, quæ attigit terram, ficut navis, quæ non attigit terram; fi navis non attigerit terram ejus decimam ex conftitutione, feparant ex ea pro vafi hortenfi, quod non fit perforatum, & ex vafi hortenfi quod non fit perforatum pro illa: Juxta illud quod traditur; Si vas non fuerit perforatum, ejus

deci-

ותרומתו אינה מדמעת ואין חייבים עליו חומש. רבי הילא בשם רבי לעזר הקונה עציץ נקוב בסוריא אף על פי שלא קנה עפר שתחתיו וקרקע שעל גביו קנה לחייבו למעשרות ולשביעית אפילו על גבי שתי יתידות אף רבי יהודה מודי בה. מה בינו לבין הספינה. ספינה עולה ויורדת וזה במקומו הוא.

הלכה ג רבי יוסי בי רבי תנינה אמר דרבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא היא דתנינן תמן רבי לעזר בן יהודה איש ברתותא אומר משם רבי יהושע פסל את כולה. ורבי עקיבה אומר משמו לא פסל אלא מקום מגעו. רבי שמעון בן לקיש אמר מה פליגין בשהוכשרה ואחר כך גילושה שמי פירות מחזירין להכשיר. אבל אם גילושה ואחר כך הוכשרה אין מי פירות מחזירין להכשיר. רבי חייה בשם רבי יוחנן דברי הכל היא. אף על גב דרבי עקיבה אמר תמן אין מי פירות מחזירין לטומאה מודי הוא דבאו מי פירות מחזירין לחלה. רבי חייה בשם רבי יהושע בן לוי אין לך מחזיר אלא שבעת המשקין בלבד. רבי יוסי בעי מה איתאמרת לחלה לטומאה אין תימר לחלה כל שכן לטומאה אין תימר לטומאה הא לחלה לא. רבי יונה פשיטא ליה לחלה כל שכן לטומאה רבי יונה ברעתיה דרבי יונה תני דרבי שמעון בן יוחאי. רבי יהושע בן לוי תני דרבי שמעון בן יוחאי רבי טרפון אומר נאמר כאן חלה. ונאמר להלן חלת לחם שמן. מה חלה שנאמר להלן עשויה בשמן אף חלה שנאמר כאן עשויה בשמן. ושמן ושמן אחר משבעת המשקים הוא. רבי יוסי בשם רבי שבתי רבי חייה בשם רבי שמעון בן לקיש לחלה ולנטילת ידים אדם מהלך ארבעת מילין. רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה הדא דתימר לפניו אבל לאחריו אין מטריחין עליו. שומרי גנות ופרדסים מה את עבד לון כלפניהם כלאחריהם. נישמענה מן הדא האשה

decimæ ex constitutione, & ejus separatio non est infecta separatione, & ejus causa non obligantur ad quintam partem. R. Ela nomine R. Eliefer: Si acquirat vas hortense perforatum in Syria, licet non acquirat terram, quæ sub illo est, & fundum, cui est impositum, tamen acquirit, ut obligetur ad decimas, & ad annum septimum, licet fuerit impositum duobus paxillis; Etiam R. Jehuda in hoc consentit: Quodnam est discrimen inter ipsum & navem? Navis adscendit, & descendit; & illud stat in loco suo.

Constitutio III. Rabi Jose discipulus Rabi Chanina dicit; quod Rabi Eliefer ben Jehuda viri Bartota sit: Etenim ibi legimus: Rabi Eliefer ben Jehuda viri Bartota dicit nomine R. Jehosua: Polluit totum: Et R. Akiba dicit suo nomine: Non polluit nisi locum, quem tangit. R. Simeon ben Lakisch dicit: In quo dissentiunt? Quando fuerit disposita, & deinde fuerit macerata, quia aquæ fructus revertuntur in illud, quod disposuit; At si fuerit macerata, & deinde disposita, aquæ fructus non revertuntur in illud, quod disposuit: Rabi Chijah nomine R. Jochanan: Ex omnium consensu est: Licet R. Akiba ibi dicat: Aquæ fructus sunt idoneæ ad immunditiem, tamen hic fatetur, quod aquæ ftuctus sint idoneæ pro placenta. R. Ba, R. Chijah nomine R. Jehosua ben Levi; non sunt tibi, qui disponunt nisi septem liquores duntaxat: R. Jose quæsivit: Quod dixisti, spectatne placentam, an immunditiem? Si dicas placentam, multo magis immunditiem; si dicas immunditiem; At non placentam: R. Jona: Perspicuum est de placenta, multo magis de immunditie: R. Jona ex mente R. Jona, docet, quod hæc sit sententia R. Simeonis ben Jochai: R. Jehosua ben Levi docet, quod Rabi Simeon ben Jochai doceat: R. Simeon ben Jochai, R. Tarphon dicit: Memoratur hic placenta, & dictum est ibi: *Placenta panis olei*. Sicut placenta ibi memorata confecta est oleo, ita pariter placenta hoc loco memorata confecta est oleo; & oleum est unus ex septem liquoribus. R. Jose nomine R. Schabatai, R. Chijah nomine R. Simeonis ben Lakisch: Propter placentam & lotionem manuum homo incedet quatuor milliaria. R. Abau nomine R. Jose ben Chanina, quod dicis: intelligitur, ante illum, at post illum, molestiam illi non exhibent: Custodes hortorum, & viridariorum. quomodo considerabis, respectu accessus, an recessus? Hinc intelligitur.

Mu-

יושבת וקוצה חלתה ערומה. והדא אשה לא כתוך ביתה יושבת ותיסר אין מטריחין עליו. והכא אין מטריחים עליו תני המים שלפני המזון רשות ושל אחר המזון חובה אלא שבראשונים נוטל ומפסיק. ובשניים נוטל ואינו מפסיק. מהו מפסיק . רבי יעקב בר אחא אמר נוטל ושונה. רבי יעקב בר רב יצחק בעי נוטל ושונה ואת אמרת רשות אין רבעי מיפר ארבעת מילין ואת אמרת רשות . אמר רבי יעקב בר אידי על הראשונים נאבל בשר חזיר. ועל השניים יצאת אשה סביתה ויש אומרים שנהרגו עליו שלש נפשות·

הלכה ד הרא ראת אמר לברכה אבל להביט אפילו כל שהוא אסור כהרא דתני המסתכל בעקיבה של אשה כמסתכל בבית הרחם. והמסתכל בבית הרחם כילו בא עליה. שמואל אמר קול באשה ערוה מה טעם והיה מקול זנותה ותחנף הארץ וגו'. רב הונא אמר עומד הוא על הצואה ומתפלל ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה. ישב ולא קינח אסור. אמר רבי מנא אף על גב דלא אמר רבי יוסי הדא מילתא אמר דבוותה דרב הונא אמר עומד הוא אדם על גבי צואה ומתפלל ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה. מה פחות מארבעת מיל יעשנה בטהרה· ארבעת מיל יעשנה קבין. אי ארבעת מיל יעשנה בטהרה יותר מארבעת מיל יעשנה קבין. נשמעינה מן הדא דאמר רבי חייא בר ווא כגון קיסרין. וקיסרין לאו מארבעת מילין . הדא אמרה ארבעת מיל יעשנה בטהרה יותר מארבעת מיל יעשנה קבין. רבי אמי הורי בכפר שמי לעשות עיסה גדולה בטומאה. והלא אין שם ארבעת מילין סכיון דנהרא מפסיק כמי שיש שם ארבעת מיל. מתניתא דרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר יעשנה בטומאה ואל יעשנה קבין. עיסה גדולה היה נוח היה לו להלך כמה ולא לעשותה קבין. מחלפה שיטתיה דרבי עקיבה תמן הוא אמר נוטל מקב

Mulier ſedens ſeparet placentam nuda : & hæc mulier nonne ſedet in domo ſua, & dicas, illi moleſtiam non exhibent ; & hic moleſtiam illi non exhibent ? Traditio: Aquæ ante alimentum, ſunt ex arbitrio, poſt alimentum, ſunt ex debito; At in primis lavabit, & ceſſabit, & in ſecundis lavabit, at non ceſſabit: Quid ceſſabit? R. Jacob bar Acha dicit: Lavabit, atque iterabit: R. Jacob bar R. Iſaach vult, quod lavet atque iteret, & tu dicis eſſe ex arbitrio? Si dicendum eſt quatuor milliaria, & tu dicis ex arbitrio? Dicit R. Jacob bar Idi: In primis comedetur caro ſuilla; & in ſecundis egredietur mulier ex domo ſua; & alii dicunt, quod ejus cauſa occidantur tres animæ.

Conſtitutio IV. Hoc dicit: In uberibus non eſt ratio turpitudinis: Quod dicis, ſpectat ad benedictionem, at reſpectu inſpectionis, vel quantuluncunque eſt vetitum; Juxta illud quod traditur: Qui intuetur calcaneum mulieris, reputatur perinde ac intueatur ejus locum vulvæ; & qui intuetur ejus vulvam, reputatur perinde ac cum ea concumbat: Samuel dicit: Vox mulieris eſt turpis: Qua de cauſa? *Et voce fornificationis ſuæ contaminavit terram*. Rabi Huna: Poterit conſiſtere homo ſuper ejus ſtercore, & orare, dummodo ejus caro non attingat ſtercus: Si ſedeat & non abſtergat, eſt vetitum. Dicit R. Mena: Licet hoc non dicat R. Joſe, conſentit cum eo, quod dicit R. Huna: Poterit conſiſtere homo ſuper ſtercore, & orare, dummodo ejus caro non attingat ſtercus; Si ſedens non abſtergat, ecce ejus caro attinget ſtercus: Si ſpatium fuerit minus quatuor milliariis, faciet in puritate, ſi ſpatium ſit quatuor milliarium, faciet in kabos; Si in ſpatio quatuor milliarium faciat in puritate, amplius quatuor milliariis faciet in kabos: Intelligitur ex eo quod dicit R. Chijah bar Hua propter Cæſarienſes; At penes Cæſarienſes non eſt ſpatium quatuor milliarium: Hoc dicit: In quatuor milliariis faciet in pritate, ſi ſpatium fuerit amplius quatuor milliariis, ſaciet in kabos: R. Amme docuit in vico Same, ut fieret placenta magna in immunditie: At ibi non ſunt quatuor milliaria; quando flumen interrumpat, reputatur perinde ac ſint quatuor milliaria: Miſna R. Akiba: R. Akiba dicit: Faciet in immunditie, & non faciet in kabos; Maſſa magna facile poterat efferri, quantum vellit, at non fieri in kabos; Varia eſt ſententia R. Akiba; Ibi dicit: Sumet ex kabo placen-

חלה. והכא הוא אמר הבין. תמן לשעבר כרם הכא לכתחילה.

הלכה ה רבי יונה רבי חייה בשם רבי יוחנן והם שנשכו. אית תניי תני הסל מצטרף ואין התנור מצרף. ואית תניי תני התנור מצרף ואין הסל מצרף. אמר רבי יוחנן איתיתיה מרחילפיי נשכו כאן כאן מצרף. לא נשכו כאן וכאן אינו מצרף. מתניתא כגון אילין דיפתא רבבל. אמר להם אף הוא קילקל לעצמו ותיקן לאחרים. קילקל לעצמו ואכלה ואיתענש. ותיקן לאחרים. תיקן לעצמו מכל מקום ואכלה. וקילקל לאחרים דאינון סברין מימר שהוא פטור והיא חייבת.

הלכה ו רבי אימי בשם רבי ינאי קבטיכרני חייב בחלה. חד חליטר שאל לרבי יוחנן אמר איזיל עביר ארבע ופלינ. ויאמר ליה תלתא ופלינ. אמר רבי זעירא קבייא באתריהון רובעיא אזרעון ויאמר ליה חמשה פרא ציבחר. שלא יבוא לידי ספק חיוב חלה. אמר רבי יוחנן דרך עיסה שנו. אמר רבי שמעון בן לקיש דרבן שמעון בן גמליאל היא דרבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם אינה חייבת בחלה עד שיהא בה דגן כשיעור. תלמידוי דרבי חייה רובא בר לוליתא בשם רבי יהושע בן לוי דברי הכל היא. אמר רבי מנא אף על גב דלא אמר רבי יוסי רבי הדא מילתא אמר דכוותה דאמר רבי יוחנן דרך עיסה שנו וכאן מכיון שניטל מורסנם וחזר לתוכם אין זה דרך עיסה.

הלכה ז תני אמר רבי יודה מפני מה אמרו בעל הבית אחד מעשרים וארבעה. ונחתום אחד מארבעים ושמנה אלא שהנחתום עינו יפה בעיסתו ובעל הבית רעה בעיסתו. וחכמים אומרים לא משם זה ולא מטעם זה. אלא ונתתם ממנו את תרומת יהוה לאהרן הכהן עשה שינתנו לכהן בכהונתו. אלא שהנחתום עיסתו מרובה ויש בה כדי מתנה לכהן.

centam; & hic ita dicit? Ibi pro tempore præterito; Profecto hic quaſi de induſtria.

Conſtitntio V. R. Jona, R. Chijah nomine R. Jochanan, R. Joſe, Rabi Immi nomine R. Jochanan: Si extractæ fuerint. Eſt qui docet: Caniſtrum conjungit, at furous non conjungit; eſt qui docet: Furnus conjungit, at caniſtrum non conjungit: Dicit R. Jochanan: Si mulieres inter ſe commntent paſtas & coaleſcant conjungit; Si non extrahantur, nec hic nec ibi non conjungit. Miſna propter iſtos panes Babylonios. Dixit: Ipſe quoque depravat pro ſeipſo, & aptat pro aliis; Depravat pro ſeipſo, & comedit, & mulctatur; & aptat pro aliis, qui comedunt ex ejus dicto: Eſt qui docet: Aptat pro ſeipſo, & depravat pro aliis; Præparat omnino pro ſeipſo, & depravat pro aliis; quia non putant dicendum, quod abſolvatur, & obligetur.

Conſtitutio VI. R. Immi nomine Rabi Inai placentam cum lacte obligat ad placentam: Quidam tabernatius quæſivit a R. Jochanan: Num poſſet facere quatuor cum dimidio: Et dixit illi tres cum dimidio: Dicit R. Zebera: Kabus in locis eſt quarta pars ſeminis: & dixerunt illi: Quinta pars paulo minus. Ne veniat in conditionem dubii, & obligetur ad placentam. Dicit R. Jochanan: De ratione placentæ agitur. Dicit Rabi Simeon ben Lakiſch, quod hæc ſit ſententia Raban Simeonis ben Gamaliel. Etenim Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Nunquam obligatur ad placentam, niſi quando in ea ſit frumentum juxta menſuram. Diſcipuli R. Chijah magni bar Lulitha nomine R. Jehoſua ben Levi: Ex omninm conſenſu eſt. Dicit R. Mena: Licet non dicat R. Joſe; Rabi idem dicit, ſicut dicit R. Jochanan; de ratione placentæ agitur; & hic quando auferat furfures, atque iterum indat, hæc eſt ratio placentæ.

Conſtitutio VII. Traditio: Dicit Rabi Jehnda; Cur dixerunt: Paterfamilias unam ex quatuor & viginti partibus, & piſtor unam ex octo & qnadraginta partibus? Quia ocnlus piſtoris eſt bonus in ſua maſſa, & oculus patriſamilias eſt malus in ſua maſſa. Et ſapientes dicunt: Non hac de cauſa, neque hac ratione; at ex textu: *Et debitis ex eo ſeparationem Domini Aharon ſacerdoti:* Eſt præceptum affirmativum, ut detur ſacerdoti in ſuo ſacerdotio: At piſtoris maſſa eſt mnlta, & in ea ſatis eſt pro dono ſacerdotis; at patriſfamilias maſſa

eſt

ובעל הבית עיסתו מעוטה ויש בה כדי מתנה
לכהן. והתנינן העושה עיסה לעצמו והעושה
למשתה בנו אחד מעשרים וארבעה שלא
תחלוק לעיסת בעל הבית . והתנינן וכן
האשה שהיא עושה למכור בשוק אחד
מארבעים ושמנה בשעה שהיא עושה
לביתה עינה רעה בעיסתה בשעה שהיא
עושה למכור בשוק עינה יפה בעיסתה .
אמר רבי מתניתא בליטורת להיות מפרשת
אחד אחר מעשרים וארבעה ניתני כדי
שלא יהא החוטא נשכר.

הלכה ח ואין הבית מצטרף .
דבר שהוא מפקיד על תערובתו ואין
הבית מצטרף. ושאין מפקיד על תערובתו
הבית מצטרף. עיסה טמאה עיסה טהורה
עשו כדבר שהוא מפקיד על תערובתו
ועיסתה חלה. אבל בעיסה שניה אין לשני
מגע אצל הטבל . תני רבי לעאיי אמר
משום רבי ליעזר תורמים מן הטהור על
הטמא בלח . כיצד בבש זיתים בטומאה
והוא מבקש לתורמן בטהרה מביא משפך
שאין בפיו כביצה וממלא אותו זתים
ונותנו על פי חבית ונמצא תורם מן
המוקף . למה לי פחות מכביצה אפילו
כביצה ולא פירורים אינון. שלא לטמאות
זתים הרבה . אמרו לו אין לך קרוי לח
אלא יין ושמן בלבד . היך עבידא קורה
אחת לשתי בורות. שתי קורות לבור אחד.
מכיון שנטמא מקצתו אין כולו טמא .
רבי הילא בשם רבי יסא תיפתר שהיה
ברעתו לעשותם תפיסה אחת ונמלך ועשאן
שתי תפיסות . אמר רבי יוסי בי רבי בון
הדא דתימר בשניטמא בשילה ומשקיפה
שכבר נראה לתורמם בטהרה . אבל אם
ניטמא עד שלא שילה ועד שלא קיפה
לא כלום. רבי טבי רבי יאשיה בשם רבי
ינאי הלכה כרבי לעזר . רבי יצחק בר
נחמן בשם רבי חנינא אין הלכה כרבי
ליעזר . רבי הונא בשם רבי חנינה אין
הלכה כרבי ליעזר . רבי יוסי בי רבי בון
רב יהודה בשם שמואל אין הלכה כרב'

est pauca, & in ea non est satis pro dono sacerdotis: Atqui legimus: Si faciat pastam pro seipso, & faciat pro sympofio filii sui, unam ex quatuor & viginti partibus, ne differat a massa patrisfamilias: Atqui legimus: Et similiter mulier, quæ faciat ad vendendum in foro, unam ex octo & quadraginta partibus, si faciat pro domo sua, oculus ejus est malus in sua massa; quando facit ad vendendum in foro, oculus ejus est bonus in sua massa. Dicit Rabi: Misna usitata ut separet unam ex octo, & quadraginta partibus; At juxta usum erit ut separet unam ex quatuor & viginti partibus, dabit, ne lucretur peccator.

Constitutio VIII. At domus non conjungit: Dicit, si inquirat in mixtura Sabbathi domus non conjungit: Si vero non inquirat in mixtura domus conjungit: Massam immundam, & massam mundam considerant quasi rem, de qua inquisierit super sua mixtura, intelligitur de massa placentæ: At quod spectat massam secundam, non potest secunda attingere prope indecimatum. Traditio: Rabi Lahai dicit nomine Rabi Eliefer: Separant ex mundo pro immundo in humido: Quomodo? Si condiat olivas in immunditie, & velit eas separare in puritate, adducet infundibulum, quod non sit in ore suo sicut ovum, & implebit olivis, & imponet ori vasis, & deprehendetur quod separet ex circumdato. Quorsum si sit minus ovo? Vel sicut ovum? At non comminuet, ne polluantur olivæ multæ. Respondit: Non est tibi; quod vocetur humidum, nisi oleum & vinum duntaxat. Quomodo faciet. Tignum unum pro duabus cisternis, duo tigna pro una cisterna; Quando ejus pars fuerit polluta, non polluitur totum. Rabi Ela nomine Rabi Jose: Potest exponi, quod ejus intentio fuerit ut faceret unam comprehensionem, & cum pœnituerit, fecerit duas comprehensiones: Dicit Rabi Jose discipulus R. Bon: Quod dicis, intelligitur, quando polluta fuerit postquam cessaverit, & condensetur; quia jam videbatur separata in puritate: At si polluatur, priusquam cesset, & condensetur, nihil inservit. R. Tabi, Rabi Josia nomine R. Inai: Constitutio juxta mentem R. Eliefer. R. Isaach bar Nachman nomine Rabi Chanina: Non est constitutio juxta mentem R. Eliefer. Rabi Huna nomine Rabi Chanina; Non est constitutio juxta mentem Rabi Eliefer. Rabi Jose discipulus R. Bon, R. Jehuda nomine Samuelis; non

ליעזר. אתא עובדא קומיה ולא הורי אמר תרתיי כל קבל תרי אינון. אמר ליה והא רבי יצחק בר נחמן מורי. אפילו כן לא הורי.

פרק שלישי

א אוכלים עראי מן העיסה עד שתגלגל בחטים ותטמטם בשעורים. גילגלה בחטים וטימטמה בשעורים האוכל ממנה חייב מיתה. כיון שהיא נותנת את המים מגבהת חלתה ובלבד שיהא שם חמשת רבעים קמח.

ב נדמעה עיסתה עד שלא נילגלה פטורה שהמדומע פטור ומשנלגלה חייבת. נולד לה ספק טומאה עד שלא גילגלה תיעשה בטומאה. ומשנילגלה תיעשה בטהרה.

ג הקדישה עיסתה עד שלא גילגלה ופדייתה חייבת. הקדישתה עד שלא גילגלה וגילגלה הגיזבר ואחר כך פדייתה פטורה שבשעת חובתה היתה פטורה. כיוצא בו המקדיש פירותיו עד שלא באו לעונת המעשרות ופדיין חייבים משבאו לעונת המעשרות ופדאם חייבים. הקדישם עד שלא נגמרו וגמרם הגיזבר ואחר כך פדיין פטורים שבשעת חובתם היו פטורים.

ד נכרי שנתן לישראל עיסה לעשות לו פטורה מן החלה. נתנה לו מתנה עד שלא גילגל חייבת. ומשגילגל פטורה. העושה עיסה עם הנכרי אם אין בשל ישראל כשיעור חלה פטורה מן החלה.

ה גר שנתגייר והיתה לו עיסה אם נעשית עד שלא נתגייר פטור. ומשנתגייר חייב. ואם ספק חייב ואין חייבים עליה חומש. רבי עקיבה אומר הכל הולך אחר הקרימה בתנור.

ו העושה עיסה מן החטים ומן האורז אם יש בה טעם דגן חייבת ויוצא בה אדם ידי חובתו בפסח. ואם אין בה

non est constitutio juxta mentem Rabi Eliefer: Allatum eft factum coram eo; & non docuit, dicens: Duo contra duo funt. Refpondit: Atqui R. Ifaach bar Nachman affentitur; Licet ita fit, tamen non docet.

CAPUT III.

I. COmedunt accidentaliter de maffa, dum convoluta fuerit in tritico, & obturata in hordeo; fi convoluta fuerit in tritico, & obturata in hordeo, fi comedat ex ea, reus eft mortis; Poftquam indiderit aquas, feparabit placentam fuam, dummodo ibi fit quinquies quarta pars farinæ.

II. Si maffa infecta fuerit feparatione, priufquam convoluta fuerit in tritico, abfolvitur, quia infectum feparatione abfolvitur; fi poftquam fuerit convoluta, obligatur. Si in ea oriatur dubium immunditiei, priufquam convoluta fuerit, fiet in immunditie, fi poftquam fuerit convoluta, fiet in puritate.

III. Si fanctificaverit maffam, priufquam convoluta fuerit, & redimatur, obligatur: Si poftquam convoluta fuerit, & convolvat thefaurarius, & deinde redimatur, abfolvitur, quia tempore fuæ obligationis abfolvitur: Huic fimile eft, fiquis fanctificaverit fuos fructus, priufquam pervenerit ad tempus decimarum, & redimantur, obligantur; fi poftquam pervenerint ad tempus decimarum, & eos redimat, obligantur. Si eos fanctificaverit, priufquam perficiantur, & eos perficiat thefaurarius, & deinde redimantur, abfolvuntur, quia tempore fuæ obligationis liberi funt.

IV. Si alienigena dederit maffam Ifraelitæ, ut fibi faciat, abfolvitur a placenta; Si illi dono dederit, priufquam convolvatur, obligatur: Si poftquam fuerit convoluta, abfolvitur. Si faciat maffam cum alienigena, fi in maffa Ifraelitæ non fit juxta menfuram placentæ; abfolvitur a placenta.

V. Si peregrinus factus fit profelytus, & habuerit maffam, fi facta fuerit, priufquam factus fit profelytus, abfolvitur, fi poftquam factus fuerit profelytus, obligatur: Si vero fuerit dubium, tenetur; & ejus caufa obligantur ad quintam partem: R. Akiba dicit: Omne incedit poft incruftationem in furno.

VI. Si faciat maffam ex tritico atque ex oryza, fi in ea fuerit fapor tritici, obligatur, & illa fatisfacit homo debito fuo in Pafchate. Si vero in illa non fuerit fapor tritici, nam obligatur ad pla-

טעם דגן אינה חייבת בחלה ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.

ז הנוטל שאור מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן לתוך עיסה שהורמה חלתה אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו מוציא חלה אחת על הכל. כיוצא בו זתי מסיק שנתערבו עם זתי ניקוף. עינבי בציר עם עינבי עוללות אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון. ואם לאו מוציא תרומה ותרומת מעשר לכל ושאר מעשר ומעשר שני לפי חשבון.

ח הנוטל שאור מעיסת חטים ונותן עיסת האורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ואם לאו פטורה מן החלה. ואם כן למה אמרו הטבל אוסר כל שהוא מין במינו ושלא במינו בנותן טעם.

כליק פירקא

הלכה א אוכלים עראי מן העיסה כו'. אמר רבי חניי לא שנו אלא עראי אבל קבע אסור. מפני שהוא מערים לפוטרה מן החלה. אמר רבי יוסי אי מן הדא לית שמע מינה כלום שאפילו שהוא נוטל ממנה שתים שלש מקרצות מכיון שהוא עתיד להחזירו לדבר שלא נגמרה מלאכתו מותר. דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא בשם רבי ליעזר אף מה שבלגים לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו לדבר שלא נגמרה מלאכתו והדא אמרה מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה מפני שאינו יכול. הא אם היה יכול לא בדא הדא אמרה שאסור לאדם לעשות עיסתו קבים. ושאר כל הדברים את מהלך בהם אחר הטומטום. עשה עיסה מן החטים ומן האורז אחר מי את מהלך אחר הגילגול או אחר הטימטום. תני רבי הושעיה חלה במין גבלול. משתגלגל בחטים ותטמטם בשעורים. רבי לעזר בשם רבי הושעיה משתעשה גבלולים גבלולים. מה ופליג. באן להלבה. כאן לדבר תורה. תני רבי יהודה בן בתירה אומר משתעשה בקרצות מקרצות. מה טעמא דרבי יהודה

placentam, neque homo illa satisfacit debito suo in Paschate.

VII. Si sumat fermentum ex massa, de qua non fuerit separata placenta, & indat in massam, ex qua separata fuerit placenta, si sibi fuerit alimentum, ex alio loco, educet juxta computum, si minus, educet placentam unam de toto. Similiter olivæ districtionis si commixtæ fuerint cum olivis decussionis, si uvæ vindemiæ commixtæ fuerint cum uvis racemationis, si sibi fuerit alimentum ex alio loco, educet juxta computum, si minus educet separationem, & separationem decimæ pro toto, & reliquam decimam, & decimam secundam juxta computum.

VIII. Si sumat fermentum ex massa tritici, & indat in massam oryzæ, si in ea fuerit sapor tritici obligatur ad placentam, si minus absolvitur a placenta; si ita se res habet, cur dixerunt, quod indecimatum sit vetitum quantuluncunque? Species in sua specie, & si non fuerit in sua specie, consideratur, num præbeat saporem.

Finis capitis.

CONstitutio I. Comedunt accidentaliter ex massa &c. Dicit R. Haggiai: Non agitur nisi accidentaliter, si vero fixe, est vetitum; quia solent callide agire, ut absolvatur a placenta: Dicit R. Jose; Si hinc, nihil potest intelligi; etenim vel si sumat ab ea duo, aut tria frusta massæ farinaceæ; quoniam restituturus est in rem, cujus opus nondum fuerit perfectum, est licitum: Etenim dicit R. Jose nomine R. Zehera nomine R. Eliefer, vel in lagena non fit indecimata, quia restituenda est in rem, cujus opus nondum sit perfectum; & hoc dicitur de illo, qui non potest facere massam suam in puritate; quia non potest; at si poterit, nihil inservit: Hoc dicit, quod sit interdictum homini facere massam suam in kabos; & in reliquis omnibus rebus inceditur post obturatum. Si faciat massam ex tritico, atque ex oryza, post quod incedes, post convolutum, an post obturatum? Docet R. Osajah: placenta instar massæ subactæ: Postquam convoluta fuerit in tritico, & obturata in hordeo: R. Eliefer nomine R. Osajah; Postquam facta sit tela: Quid est objectio? Hic juxta constitutionem, ibi juxta verba legis. Traditio: R. Jehuda ben Bethera; quando fiat in frusta: Quænam est ratio R. Jehuda ben Bethera?

בן בחירה בתרומת גרן מן תרימו אותה ·
מה תרומת גרן ניטלת מן הגמור . אף
זו ניטלת מן הגמור. מעתה לכשתאפה .
רבי מתניה לא הוקשה לתרומת הגור?
אלא למלאכת העירוס בלבד . רבי יוסי
בשם רבי שמעון בן לקיש , דרבי עקיבה
היא דתנינן תמן הנוטל חלה מן הקב רבי
עקיבה אומר חלה. וחכמים אומרים אינה
חלה כלום. אמר רבי עקיבה אלא לשעבר
שמא בתחילה . והבא בתחילת נן קיימים
רבי יונה רבי חייה בשם רבי שמעון בן
לקיש ירדו לה בשיטת רבי עקיבה . אמר
רבי יוחנן דברי הכל היא . כיון שהיא
נותנת את המים זו היא ראשית עריסותיכם
דתני מעשר טבל שנתערב בחולים אוסר
כל שהוא אם יש לו פרנסה ממקום אחר
מוציא לפי חשבון . ואם לאו רבי לעזר
בן ערך אומר יקרא שם לתרומת מעשר
שבו ויעלה באחד ומאה. רבי יעקב גבולייא
בשם רבי חנינה הלכה כרבי אלעזר בן
ערך . ממה שלימדו את הכהנות הדא
אמרה אין הלכה כרבי לעזר בן ערך . מה
למדו את הכהונות הרי זה חלה על העיסה
הזאת ועל שאור המתערב בה ועל שאור
המתערב בה ועל הקמח שנשתייר בה
ועל הקרץ שניתן תחתיה לכשתעלה כולה
ניש אחר הוקדש זה שבידי לשם חלה
חוץ מן הטמא שבה. ואמר הוא והטמא
שבה. ויעלה באחד ומאה . רבי יונה אמר
רבי שמואל קפודקיא וחד מן רבנין חד
אמר כאן בשיש בו כדי להעלות . וכאן
בשאין בה כדי להעלות . מכיון שהוא
זקוק להעלות כמי שיש לו פרנסה ממקום
אחר . אמר רבי יוסי נראים דברים בערבי
שבתות שזה מביאה וזה מביאה במפריש
מחיוב על חיוב . אבל בחול תיקנו בחלה
שתהא ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא
מן המוקף שמא מפטור על החיוב . אמר
רבי יונה לא מסתברא דלא בחול. אבל
בערב שבת צריכה לומר היא והטמא שבה

Juxta ſeparationem areæ ſeparabitis ipſam: Sicut ſeparatio areæ ſumitur ex perfecto, ita pariter hæc ſumitur ex perfecto: Hinc quando coquet. R. Mathania non æquiparat ſeparationi areæ, ſed operi calliditatis duntaxat: R. Joſe nomine R. Simeonis ben Lakiſch; Hæc eſt ſententia R. Akiba: Etenim ibi legimus: Si ſumat placentam ex kabo, R. Akiba dicit: Eſt placenta. Et ſapientes dicunt: Non eſt omnino placenta. Dicit R. Akiba: At pro tempore præterito; fieri poteſt quaſi de induſtria: Et hic de induſtria nos explicamus. Rabi Jona, R. Chijah nomine R. Simeonis ben Lakiſch; Extrahunt de fundo juxta ſententiam R. Akiba: Dicit Rabi Jochanan: Ex omnium conſenſu eſt. Poſtquam indiderit aquas? hoc erit *principium paſtarum veſtrarum*: Etenim extat traditio: Decima indecimata ſi miſceatur cum profanis, probibet quantalacunque illa ſit: Si illi fuerit alimentum ex alio loco, educet juxta computum; ſi minus, Rabi Elieſer ben Arach dicit: Inſigniet nomine ſeparationis decimæ quæ in illa eſt, & adſcendet in uno & centum. Rabi Jacob Gabulijah nomine R. Chanina; Conſtitutio eſt juxta mentem R. Elieſer ben Arach. Dicit Rabi Jochanan: Ex eo quod docent ex ſacerdotio. Hoc dicit: Non eſt conſtitutio juxta mentem R. Elieſer ben Arach. Quid docetur ex ſacerdotio? Ecce hæc erit placenta ſuper hac maſſa, & ſuper fermento, quod in ea commixtum eſt, & ſuper farina, quæ ibi reliqua eſt, & ſuper interſtitio, quod ſit illi ſuppoſitum, ut adſcendat totum, & maſſa una ſanctificetur, quod eſt in manu mea nomine placentæ excepto immundo, quod in ea eſt; & dicet ipſam, & immundum quod in ea eſt, & adſcendet in uno & centum. Rabi Jona dicit; Rabi Samuel Cappadox, & unus ex ſapientibus; Alter dicit; Hic intelligitur, quando ſatis ſit, ut poſſit adſcendere; & ibi quando non ſit ſatis ut poſſit adſcendere: Poſtquam ipſe debet facere ut adſcendat, reputatur perinde ac ſibi ſit alimentum ex alio loco. Dicit R. Joſe: Probabilia ſunt verba in commixtionibus Sabbathicis, in quibus iſte adducit, & ille adducit, reputatur perinde ac ſeparet ex obligato pro obligato. At in profano ſtatuerunt de placenta, quæ deſumta ſit ex mundo pro immundo, at non ex circundato, fieri poteſt, ex libero pro obligato. Dicit R. Jona: Non eſt veriſimile in die profano; at in vigilia Sabbathi dicendum eſt; & immundum quod in ea eſt, qua de cauſa?

למה עד שלא תעשה גוש אחר היא ניטלת לשום חלה משתעשה גוש אחר היא נוטלת לשום חלה משתעשה גוש גוש אחר היא קרישה לשם חלה . אם אוסר את חוץ מן הטמא שבה נמצא טבל טמא מעורב בחלה . מתוך שארת אוסר הוא והטמא שבה חולים טמאים הם לא מוטב להפריש מפטור על חיוב · ולא יהא טבל טמא מעורב בחלה. אמר רבי שמואל בר אברומא ולא למפריעו היא קרישה מכיון שהיא קרישה למפריעה במפרשת מחיוב על חיוב למה לי . ובלבד שלא יהא שם חמשת רבעים קמח . אמר רבי מתניתא קודם עד שלא לסדו את הכהנות.

הלכה ב אמר רבי יונה תרתין מילין תני רבי חייא רובא ואינון פליגין חדא על חדא טבל מנינו בחולים וכל הספק פוסל את התרומה ופוסל את החולים מלעשות תרומה . וקשיא אם טבל מנינו בחולים למה לי פוסל את החולים מלעשותם תרומה . והא מנינו בתרומה . אמר רבי יונה אוף אנן תנינן תרתיהון טבל מנינו בחולים דתנינן תמן אוכל מעשר שהוכשר במשקה ונגע בו טבול יום או ידים מסואבים מפרישין ממנו תרומת מעשר בטהרה מפני שהיא שלישי הדא אמרה שהטבל מנינו בחולים . וכל הספק פוסל את התרומה ופוסל את החולין מלעשותם תרומה דתנינן תמן נולד לה ספק עד שלא נילגלה תיעשה בטומאה . משנילגלה תעשה בטהרה . אמר רב ששת דרבי עקיבה היא דרבי עקיבה אמר יעשנה בטימאה ואל יעשנה קבין . אמר רבי זעירא דברי הכל היא יעשנה קבין בספיקן . התיב רבי חייה בר רבי בון קומי רבי זעירא . והתני אף בשאר המינין כן . אית לך מימר יעשנה קבין בספיקן . רבי זבידא אמר אנא בעיתה . רבי יוסי בשם רבי הילא ברין היה שיטמא אדם טבלו דבר תורה דכתיב ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי . תרומה צריכה שימור . אין הטבל צריך שימור מה אני מקיים ונתתם ממנו את תרומת יהוה לאהרן

fa? Ne fiat maſſa una; & ſumatur nomine placentæ, poſtquam facta ſit maſſa una, ſanctificetur nomine placentæ. Si dicas: Excepro immundo, quod in ea eſt, deprehendetur decimatnm immundum commixtum cum placenta: Propterea quod dixit: Et immundum quod in ea eſt, ſit profanum; nonne melius eſt nt ſeparet ex libero pro obligato, quam ut indecimatum immundum miſceatur cum placenta? Dicit R. Samuel ben Abdoma: Nonne inverſo ordine ſanctificatur? Poſtquam inverſo ordine ſanctificatur; reputatur perinde ac ſeparet ex obligato pro obligato: Quorſum? Dummodo ibi non ſit quinquies quarta pars ſarinæ. Dicit Rabi: Miſna anticipat, priuſquam docuerunt ſacerdotes.

Conſtitutio II. Dicit R. Jona: Duo docet R. Chijah magnus, & alterum alteri non repugnat; Indecimatum ſtatuerunt in profanis, & omne dubium reprobat ſeparationem, & reprobat profana, quominus fieri poſſint ſeparatio: At eſt objectio: Si indecimatum ſtatuamus in profanis, cnr reprobat profana, quominus fieri poſſint ſeparatio? Atqui ſtatuimus in ſeparatione. Dicit R. Jona: Nos quoque hæc ambo legimus: Indecimatum ſtatuimus in profanis: Etenim ibi legimus: Siquis comedat decimam, quæ diſpoſita ſit per liquorem; & eam tangat eo die lavandus, aut manus pollutæ, ſeparant ab ca ſeparationem decimæ in puritate, quia eſt tertius gradus: Hoc dicit: Indecimatum numeratut in profanis: Et omne dubium reprobat ſeparationem, & reprobat profana, quominus fieri poſſint ſeparatio: Etenim ibi legimus: Si exoriatur dubium, priuſquam convoluta fuerit, fiat in immunditie: Si poſtquam convoluta fuerit, fiet in puritate. Dicit R. Seſat; Hæc eſt ſententia R. Akiba: Etenim dicit R. Akiba. Fiat in immunditie, & non fiet in kabos: Dicit R. Zehera: Ex omnium conſenſu eſt, quod fiat in kabos in eorum dubio. Objecit R. Chijah diſcipulus R. Bon coram Rabi Zehera: Atqui extat traditio; Similiter vel in ceteris ſpeciebus:- Tibi dicendum eſt: Fiat in kabos in eorum dubio: R. Zebida dicit: Ego poſtulavi. R. Joſe nomine R. Ela: Ratio poſtulat, quod polluat homo ſuum indecimatum ex verbis legis: Scriptum eſt enum: *Et ecce ego dedi tibi cuſtodiam ſeparationis meæ*. Separatio requirit cuſtodiam, at indecimatum non requirit cuſtodiam. Quomodo ego explicabo: *Et dabitis ex eo ſeparationem Domini*

Aba-

רכהן בכהונתו . וכאן הואיל ואין את יכול
ליתנו לכהן בכהונתו . וכאן הואיל ואין את
יכול ליתנו לכהן בכהונתו רשאי את
לטמותו .

הלכה ג ולמה תנינתה תרין
זימנין. רבי הונה רבי חייה רבי יהושע בן
לוי בשם רבי פדיה אחת למירוח ואחרת
לשליש. רבי אמר רבי בא וחבריא. חבריא
אמרין אחת למירוח ואחת לשליש . רבי
בא מפרש לחלה למירוח ופיאה לשליש .
ומתניתא דרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר
אחר שליש הראשון את מהלך דאיתפלגון
שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה
ישראל רבי עקיבה אומר התוספת פטור
וחכמים אומרים התוספת חייוב . מיי כדון.
תיפתר או ברבי עקיבה במחלוקת או
בדברי הכל בקוצר מיד.

הלכה ד מה בינה לעיסת ארנונא
שמא אינה חייבת בחלה . תמן ברשות
ישראל הוא שמא יטלן הגוי ליטלה . ברם
הבא לרעתו היא תלויה . תני דרבי יהודה
סלאי של ישראל ופועלים גוים עושים
לתוכו חייב בחלה . סלאי של גוי ופועלי
ישראל עושים בתוכו פטור מן החלה.
אמר רבי יוסי אוף אנן תנינן נכרי שנתן
לישראל לעשות לו עיסה פטורה מן החלה
רבי בר חייה בעא קומי רבי זעירא ואפילו
יש בשל ישראל בשיעור יעשה בקב מיכן
וקב מיכן וקב הגוי באמצע. אמר ליה רבי
זעירא ואינו מעורב על ידי גוים.

הלכה ה תמן תנינן גר שנתגייר
והיתה לו פרה נשחטת עד שלא נתגייר
פטור משנתגייר חייב . ואם ספק פטור
שהמוציא מחבירו עליו הראייה. תמן את
אמר ספק פטור . והכא את אמר ספק
חייב . אמר רבי אחא איתתבת קומי רבי
אמי ואמר מי יאמר לי שהוא נוטל דמיו
מן השבט . רבי יעקב בר זבדי רבי חייה
בשם רבי לעזר נוטל הוא דמיו מן השבט.

Abaron sacerdoti? Præceptum affirmativum est, ut detur Aharon sacerdoti in suo sacerdotio. Et hic quoniam tu non potes dare sacerdoti in suo sacerdotio, tibi facultas est, ut polluas.

Constitutio III. Et cur legitur duabus vicibus? R. Huna, R. Chijah, R. Jehosua ben Levi nomine R. Pediah, semel pro complanato, & iterum pro eo quid maturuerit tertiam partem. R. Jose dicit; R. Ba, & socii; Socii dicunt; semel pro complanato, & secunda vice pro eo quod maturaverit tertiam partem. R. Ba dist;nguit in placenta inter complanatum, & angulum, & illud quod maturuerit tertiam partem. Atqui extat Misna Rabi Akiba: Etenim Rabi Akiba dicit: Post illud, quod primum maturuerit teriam partem, tu incedes; Etenim dissentiunt: Si ager matureverit tertiam partem coram gentili, & eum emerit Israelita, R. Akiba dicit; incrementum absolvitur, & sapientes dicunt: Incrementum obligatur: Hinc docuit: Potest exponi aut juxta mentem R. Akiba in divisionibus, aut omnium consensu in eo, qui statim metat.

Constitutio IV. Quodnam est discrimen inter ipsam, & massam decimatam, ne forte obligetur ad placentam? Ibi in potestate Israelitæ est; & fieri potest ut statuat gentilis sumere. Profecto hoc loco ab ejus intentione dependet. Traditio R. Jehuda: Si mercatura sit Israelitæ, & operarii gentiles in ea operentur, obligatur ad placentam: Si mercatura sit gentilis, & in ea operentur operarii Israelitæ, absolvitur a placenta: Dicit R. Jose: Nos quoque legimus: Si alienigena det Israelitæ, ut faciat sibi massam, absolvitur a placenta. R. Bon bar Chijah quæsivit coram Rabi Zehera: Vel si fuerit massa Israelitæ juxta mensuram conficiatur, hinc kabus & inde kabus, & kabus gentilis in medio. Respondit illi R. Zehera: At non miscetur per manum gentilis.

Constitutio V. Ibi legimus. Peregrinus, si factus sit proselytus, & fuerit illi vacca, si mactetur, antequam fiat proselytus, absolvitur, si postquam factus sit proselytus, obligatur: Si vero fuerit dubium, absolvitur; etenim qui vult educere a socio suo, sibi incumbit probatio. Ibi tu dicis, quod dubium absolvat, & hic tu dicis, quod dubium obliget? Dicit R. Acha: Consedi coram R. Amme, & dixi: Quis dicet mihi, quod ipse sumat ejus pretium ex tribu? R. Jacob bar Zebedi, R. Chijah nomine R. Eliefer: Ipse sumat ejus pretium

ויפרש תמן ויטול דמיו מן השבט . אמר
רבי יוסי חלה שהיא טבל ובעון מיתה
ספריש ולא יטול דמיו מן השבט על
שם המוציא מחבירו עליו הראיה . אמר
רבי בון בר חייה שני גוים שעשו
שני קבים וחלקו והוסיפו זה על
שלו וזה על שלו חייבים שלא הותרה
להם שעת חובה ונפטרו . שני ישראלים
שעשו שני קבין וחלקו והוסיפו זה על שלו
וזה על שלו פטורים שכבר היה להם
שעת חובה ונפטרו . ישראל וגוי שעשו שני
קבין וחלקו והוסיפו זה על שלו וזה על
שלו. ניחא חלקו של ישראל חייב . חלקו
של גוי מהו. כלום חלקו של גוי חייב לא
מחמת חלקו של ישראל . חלקו של ישראל
חייב וחלקו של גוי פטור . רבי עקיבה
אומר הכל הולך אחר קרימה בתנור.
חברייא בשם רבי לעזר מודה רבי עקיבה
לחכמים בעיסת הדיוט שנילגולה טיבולה.
רבי הילא בשם רבי לעזר מודה רבי עקיבה
לחכמים בעיסת הקדש שנילגולה פטורה
כהנא אמר דברי רבי עקיבה אין מירות
פוטר במקום הקדש. אמר רבי יונה הדא
דכהנא פליגא על רבי לעזר . מאן דאמר
נילגול פוטר המירות פוטר . ומאן דאמר
אין נילגול פוטר אין המירות פוטר. ברם
ברבנין נילגול פוטר ברשות הגוי . המירות
פוטר ברשות הגוי . וקשיא על דרבנין
נילגול פוטר ברשות הגוי אין המירות
פוטר ברשות הגוי . שנייא היא דכתיב
וכל מעשר הארץ מזרע הארץ. והכא לית
כתיב מלחם הארץ . מלחם ולא כל לחם
אמר רבי חנינה בריה דרבי הלל מן הדא
דרבנין אנן ילפין דלית הדא דכהנא פליגא
על רבי לעזר כמה דרבי אמר נילגול פוטר
ברשות הגוי ואין המירות פוטר ברשות
הגוי . בן רמי עקיבה אומר אין נילגול
פוטר ברשות הגוי ואין המירות פוטר
במקום הקדש.

הלכה ו סתניתא כרבן שמעון
בן גמליאל אומר לעולם אינה חייבת עד

tium ex tribu, & ibi ſeparet & ſumat ejus pretium ex tribu. Dicit R. Joſe: Placenta ſi ſit indecimata, & in qua reus eſt mortis, ſeparabit, at non ſumet ejus pretium ex tribu; propterea quod qui vult educere a ſocio ſuo, illi incumbit probatio: Dicit R. Bon bar Chijah; Si duo gentiles faciant duos kabos, & dividant, & addaot, alter ſuper partem alterius, & alter ſuper partem alterius, obligantur, quia jam fuit illis tempus obligationis, & abſoluti ſunt: Si duo Iſraelitæ faciant duos kabos, & dividant, & addant, alter ſuper partem alterius, & alter ſuper partem alterius, abſolvuntur, quia jam illis fuit tempus obligationis, & abſoluti ſunt: Si Iſraelita & gentilis faciant duos kabos, & dividant, & addant, alter ſuper partem alterius, & alter ſuper partem alterius; Concedatur quod pars Iſraelitæ obligetur pars gentilis quid erit? Num pars gentilis obligatur? Non propter partem Iſraelitæ: Pars Iſraelitæ obligatur, & pars gentilis abſolvitur. R. Akiba dicit: Omne incedit poſt incruſtationem in furno: Socii nomine R. Elieſer. Conſentit R. Akiba cum ſapientibus in maſſa idiotæ, quæ ſi convolata fuerit, fiat indecimata; R. Ela nomine R. Elieſer; Conſentit R. Akiba cum ſapientibus in maſſa ſanctitatis, quæ ſi convolvatur, abſolvitur. Channa dicit: Ex verbis R. Akiba: Complanatio non abſolvit in loco ſancto. Dicit R. Jona: Hæc ſententia Channa contraria eſt τῷ R. Elieſer: Qui dicit; Convolutio abſoivit, complanatio abſolvit; & qui dicit: Convolutio non abſolvit, complanatio non abſolvit. Profecto juxta ſapientes convolutio abſolvit in poteſtate geotilis, at complanatio non abſolvit in poteſtate geotilis; & objectio eſt contra ſapientes; convolutio abſolvit in poteſtate gentilis, at complanatio non abſolvit in poteſtate gentilis: Diverſum eſt, quod ſcriptum eſt: *Et omnem decimam terræ de ſemine terræ:* At hic non ſcriptum eſt de pane terræ: De paoe, at noo de omni pane. Dicit R. Chanina bar R. Hillel: Ex hac ſententia ſapientum docemur, qood hæc opinio Chanoa non ſit contraria τῷ R. Elieſer; Sicut Rabi dicit; Convolutio abſolvit in poteſtate gentilis, at complanatio non abſolvit in poteſtate gentilis: Ita pariter R. Akiba dicit: Convolutio non abſolvit in poteſtate gentilis, neque complanatio abſolvit in loco ſancto.

Conſtitutio VI. Miſna juxta mentem Raban Simeonis ben Gamaliel: Etenim Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Nun-

שיהא בה דגן כשיעור. רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. אמר רבי הילא בין כרבנין דהכא בין כרבנין דהתם אמרין עד שיהא רובה דגן. וטעמה דגן. רב הונא אמר טעמה דגן אף על פי שאין רובה דגן. מתניתא פליגא על רב הונא עירב בה שאר המינין עד שיהא בה רובה דגן וטעמה דגן. פתר לה במינים אחרים. מתניתא פליגא על רבי הילא הנוטל שאור מעיסה חטים ונותנה לתוך עיסת האורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ואם לאו פטורה. בנין נחנו דבתרה הטבל אסור. כל שהוא מין במינו שלא במינו בנותן טעם. רבי יוסי הוה סמך לרבי זעירא שמע קליה דרבי הילא יתיב מתני רבי יוחנן אמר טעמה דגן אף על פי שאין רובה דגן. רבי יוסי בשם רבי יוחנן עד שיהא רובה דגן וטעמה דגן. אמר מחלפה היא בידיה סימן הוה לן רבי יוסי כרב הונא.

הלכה ז רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא מנחה שנתערבה בחולים קומץ ומהיר את שיריים לאכילה קורא אני עליה והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו. אמר ליה וכי טבל שנתערב בחולין קורא אני עליה ונתתם ממנו את תרומת יהוה לאהרן הכהן. אמר ליה וכי אמרית לך שאינו מוציא ממנו עליו ולא ממנו למקום אחר. אין תפשיטא לך שאינו מוציא ממנו על מקום אחר אפילו ממנו עליו אינו מוציא. מתניתא אמרה שהוא מוציא ממנו עליו דתנינן ואם לאו יוציא חלה אחת על הכל. אמרין לית הדא רבי זעירה תתיבה על רבי בון בר חייה. מה בין המוציא ממנו למקום אחר. בשעה שהוא מוציא ממנו עליו הואיל ואין אותו הטבל ראוי להיעשות תרומה כיוצא בו חולים שבו מבטלים אותו בשעה שהוא מוציא ממנו למקום אחר הואיל ואותו הטבל ראוי להיעשות חולים כיוצא בו לא בטל. אמר רבי יוסי הדא אמרה טבל שנתערבה בתרומה הואיל ואותו הטבל

Nunquam obligabitur, nisi in ea fuerit frumentum juxta mensuram. R. Jacob bar Idi nomine R. Simeonis ben Lakisch: Constitutio juxta mentem Raban Simeonis ben Gamaliel. Dicit Rabi Ila: Tam juxta mentem sapientum hoc loco; quam juxta mentem sapientum eo loco dicunt; donec frumentum sit major pars, & sapor frumenti. Rabi Huna dicit: Sapor frumenti, licet frumentum non sit major pars: Misna contraria est τῷ R. Huna: Si in ea misceat reliquas species, supputant, donec in ea sit major pars frumenti, & gustus frumenti; Hoc explicat in aliis speciebus: Misna contraria est τῷ R. Ela; Si sumat fermentum ex massa tritici, & indat in massam oryzæ, si in ea sit sapor frumenti, obligatur ad placentam, si minus, absolvitur. Quia ex eo quod postea dent, indecimatum est vetitum quantuluncunque species in sua specie; si non sit de sua specie, consideratur utrum præbeat saporem: R. Jose innixus τῷ R. Zehera audivit vocem Rabi Ela referentis Misnam: R. Jochanan dicit: Ut sit sapor frumenti, vel si non fuerit major pars frumenti. R. Jose nomine Rabi Jochanan; donec sit major pars frumenti, & sapor frumenti: Dicit: Si mutetur in manu sua, signum sit nobis R. Jose bar R. Huna.

Constitutio VII. R. Bon bar Chijah quæsivit coram R. Zehera: Munus si misceatur cum profanis, pugillabit, & permittet reliquias pro comestione; Ego de illo legam: *Et residuum ex munere erit Aharon, & filiis ejus*. Respondit: Num de indecimato, qui misceatur cum profanis, ego legam: *Et dabitis ex eo separationem Domini Aharon sacerdoti*? Respondit: Num dico tibi, quod non educat inde pro eo, & non inde pro alio loco? Non est tibi perspicuum quod non educat ex eo pro alio loco, vel inde pro eo non educet. Misna dicit, quod inde educat pro eo. Etenim legimus: Si minus, educet placentam unam pro toto. Dixerunt: Non est hæc objectio R. Zehera contra R. Bon bar Chijah: Quodnam est discrimen inter illum, qui inde pro eo educat, & illum, qui ex eo educat pro alio loco? Quando inde pro eo educit: quoniam ipsum indecimatum non est conveniens, ut faciat separationem sibi similem, profana, quæ in illa sunt, ipsam abolent, quando educit ex eo pro alio loco; quoniam ipsum indecimatum conveniens est, ut faciat profana sibi similia, non abolet. Dicit R. Jose: Hoc dicit: Si indecimatum misceatur cum separatione, quoniam ipsum

ראוי להעשות כתרומה כיוצא בו לא בטל. ולית הדא דרבי בון בר חייה תתיבה על דרבי זעירא. מה נפשך אם שלמעלן בטל אף שלמטן בטל. אם שלמטן לא בטל אף שלמעלן לא בטל שכבר קידשתו . ואם לאו מביא ארבע רובעין ומשיך . רבי יונה בשם רבי זעירא זאת אומרת רובע שאור שנטבל במקומו טובל ארבע רובעין במקום אחר . הדא אמרה שהנשוך תורה . אמר רבי אימי איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש . רבי יוחנן אמר הנשוך תורה . רבי שמעון בן לקיש אמר אין הנשוך תורה . רבי חייה בר בא מחליף שמועתה. בעון קומי רבי יוסי את מה שמעת מן רבי יוחנן אמר לון אנא לא שמעית כלום אלא נפרש מיליהון דרבנין מן מליהון רחמן תנינן המכניס חלות עם להפריש ונשכו בית שמאי אומר חיבור בטבול יום ובית הלל אומר אינו חיבור אמר רבי שמעון בן לקיש ממה דתנינן אינו חיבור. הדא אמרה שאין חייבין עליו משום טמא אוכל טהור . אמר ליה רבי יוחנן שנייא היא בטבול יום דכתיב בית טהור וטמא טהור להולים מבעוד יום ולתרומה משתחשך הוי רבי יוחנן דו אמר דבר שאינו חבור בטבול יום תורה הוא . ד אמר הנשוך תורה ורבי שמעון בן לקיש דו אמר אינו תורה דהוא אמר אין הנשוך תורה . והתנינן ואם לאו מביא ארבעה רובעין ומשיך . אמר רב הושעיה תיפתר שבא מעיסת הנשוך . רבי זעירה בעי או כה פליגין רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש בנשוך מאיליו אבל אם השיכו בירו כל עמא מודיי שהנשוך תורה . אפילו חיסר השיכו בירו היא המחלוקת נאמר רבי שמעון בן לקיש ברעתיה דאמר רבי שמעון בן לקיש בשם חזקיה טבל בטל ברוב . רבי יוסי בי רבי נהוראי אמר טבל בטל ברוב . אמר רבי יוחנן אין הטבל בטל ברוב. רבי בא בר ממל ורבי הילא אעלון

ipſum indecimatum conveniens eſt, ut faciat ſeparationem ſibi ſimilem, non abolet. At hæc non eſt objectio R. Bon bar Chijah contra R. Zehera. Qnid putas? Si ſuperius abolet, inferius quoque abolebit. Si inferius non abolet, ne ſuperius quidam abolebit, quia jam ſanctificatum eſt; Si minus adducat quinquies quartam partem, & extrahet: Rabi Jona nomine R. Zehera: Quod dicis: Quartarius fermenti ſi fiat infermentatum, abolebit quinquies quartam partem in alio loco. Hoc dicit, quod extractio ſit legis. Dicit Rabi Immi: Diſſentiunt R. Jochanan, & Rabi Simeon ben Lakiſch: Rabi Jochanan dicit: Cohæſio eſt legis. R. Simeon ben Lakiſch dicit: Cohæſio non eſt legis: R. Chijah bar Ba aliter ſentit. Quæſivit coram Rabi Joſe: Audiſtine hoc a Rabi Jochanan? Reſpondit: Ego nihil audivi; at diverſæ ſunt ſententiæ ſapientum a ſententiis ſapientum: Etenim ibi legimus: Si inferat placentas eo pacto ut ſeparet, & coaleſcant, ſchola Schammai dicit: Conjunctio eſt in eodem die lavando; & ſchola Hillel dicit; Non eſt conjunctio. Dicit Rabi Simeon ben Lakiſch; Ex eo quod legimus, non eſt conjunctio. Hoc dicit quod pro illo non teneantur propter immundum comedentem mundum: Reſpondit illi R. Jochanan: Diverſum eſt in eodem die lavando de quo ſcriptum eſt: *Mundus, & immundus*. Mundus reſpectu profanorum, dum adhuc eſt dies, & reſpectu ſeparationis; poſt obortas tenebras. R. Jochanan hoc dicit: Res quæ non conjungitur ab eodem die lavando, ex lege eſt; hoc dicit: Cohæſio eſt legis: Et Rabi Simeon ben kiſch hoc dicit: Non eſt ex lege, quia ipſe dicit; Non eſt cohæſio ex lege: Atqui legimus: Si minus, adducet quinquies quartam partem, & extrahet: Dicit R. Oſajah: Poteſt exponi, quod adducat ex maſſa conjuncta. R. Zehera quæſivit: Aut in quo diſſentiunt Rabi Jochanan & R. Simeon ben Lakiſch? Quando per ſe cohæſiat, at ſi reponat manu ſua, omnes conſentiunt quod cohæſio ſit ex lege: Vel ſi dicatur; ſi reponat manu ſua; tamen eſt diſſenſio: Dictum eſt: R. Simeon ben Lakiſch juxta ſuam ſententiam: Etenim dicit R. Simeon ben Lakiſch nomine Ezekia: Indecimatum abolet in majori parte. R. Joſe diſcipulus R. Nehorai dicit: Indecimatum abolet in majori parte. Dicit R. Jochanan: Indecimatum non abolet in majori parte. R. Ba bar Mimal, & Rabi Ela: Attulerunt factum coram R. Iſa;

עוברא קומי רבי יסא סברין מימר שנים רבין על אחר ולא שמיען דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אין הטבל בטל ברוב. והתנינן ואם לאו מוציא מאחר על הכל . אמר רבי יוסי כל עמא מודיי שהוא מפריש מה פליגין לחוש להפרשה שנייה מאן דאמר טבל בטל ברוב אריסרה ונפלת לאתר חורן חושש להפרשה. שנייה אמר רבי בא מפליגין רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש בטבל שנטבל דבר תורה. אבל בטבל שנטבל מדבריהם כל עמא מוריי שהטבל בטל ברוב . התיב רבי בא בר כהנא קומי רבי יוסי והתנינן ביוצא בו זתי מסיק שנתערבו עם זתי ניקוף ענבי בציר שנתערבו עם ענבי עוללות . ולא טבל שנטבל מדבריהם הוא. אמר רבי מנא קיימתיה בשמן של זתי מסיק שנתערב בשמן של זתי ניקוף. מתיב רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש והתנינן נוטל אדם כרו חלה מעיסה שלא הורמה חלתה לעשותה בטהרה להיות מפריש עליה והולך כבית שקרש רובה לשם חלה. תבטלי ברוב. אמר ברושם תרע לך שהו בן . דתנינן תמן הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר באחת לאיזה דבר הוא מסיים לא כדי שיבטל ברוב . אמר רבי יצחק בר לעזר שלא יהא אוסר תרומת הברי הזה וזה בזה . חזר רבי יצחק בר לעזר ואמר לא אמרנא בלום . ולא רבי יוחנן בי אמר תרומת ברי זה וזה בזה . רבי יוחנן אמר מקים שנתרמה תרומתו של ראשון נסתייםה תרומתו של שני . לקט דלעת להיות מפריש עליה והולך הרי זה לוקט ובא ורושם עד באן תרומה ועד באן תרומה דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר לוקט ומחשב במות שהוא למוד . הות בעיי מימר מאן דאמר עד באן תרומה ועד באן תרומה טבל בטל ברוב . מאן דאמר לוקט ומחשב במות שהוא למוד אין הטבל בטל ברוב . אמר רבי בא כדי שיהא זקוק ליתן לשבט ביניהם היה צריך לתרום ארבע חמש חביות מן הבור מעלה

& putarunt dicendum. Duo scripserant unum; & non auscultarunt quod dicit R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi; Indecimatum non abolet in majori parte: Atqui legimus: Si minus, educet ex uno pro toto. Dicit R. Jose: Omnes conveniunt, quod separet: In quo dissentiunt? Si velit separare secundum; qui dicit: Indecimatum abolet in majori parte elevationis & cadat in alium locum, non erit solicitus ut separet secundum. Dicit Rabi Ba: Dissentiunt R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch de indecimato, quod fiat indecimatum ex verbis legis. At de indecimato, quod fit indecimatum ex verbis scribarum, omnes conveniunt, quod aboleat in majori parte: Objecit R. Ba bar Channa coram R. Jose: Atqui legimus. Et similiter olivæ districtionis si misceantur cum olivis contusionis; Si uvæ amputationis misceantur cum uvis racemationis; at non indecimatum, quod fiat indecimatum ex verbis scribarum: Dicit R. Mena; Confirmatur de oleo olivarum districtionis, quod misceatur cum oleo olivarum contusionis: Objecit R. Jochanan τῷ R. Simeoni ben Lakisch: Atqui legimus: Sumit homo juxta mensuram placentæ, ex qua non fuerit separata sua placenta, ut faciat in puritate, ut possit pro ea separare, postquam sanctificaverit majorem partem nomine placentæ. Condimenta in majori parte: Dicit: Signo scies quod ita sit. Etenim ibi legimus: Si velit simul separare separationem, & separationem decimæ, pro quavis re, cessabit, ne aboleat in majori parte. Dicit R. Isaach bar Elieser: Ne ille dicat: Separatio cumuli est, & hæc in illa. Iterum Rabi Isaach bar Eliefer dixit: Nihil dixi; quia dicit; Separatio cumuli est; & hæc in illa est: Rabi Jochanan dicit: neque R. Jochanan dicit: Ubi separatur separatio decimæ primæ, cessat separatio decimæ secundæ: Collectio cucurbitæ, ut separet pro eo, & discedat, ecce colliget, & veniens signabit; Usque huc separatio, usque huc separatio: Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit; Colliget & computabit, sicut solet facere. Illi putant dicendum: Qui dicit: Usque huc separatio, & usque huc separatio; indecimatum abolet majorem partem. Qui dicit: Colliget, & computabit, quantum est, docet, quod indecimatum non aboleat in majori parte. Dicit R. Ba; Ut obligetur dare tribui, quæ est inter eos, necesse est ut separet quatuordecim dolia ex cisterna, faciet adscendere primum

את הראשונה על פי הבור ואומר הרי זו תרומה . ובן השנייה ובן השלישית דברי רבן שמעון בן גמליאל . רבי אומר מעלה כולם על פי הבור ואומר הרי אלו תרומה. הוון בעיי מימר . מאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור הטבל בטל ברוב . ומאן דאמר מעלה כולם על פי הבור אין הטבל בטל ברוב . רבי אבהו בשם רבי יוחנן הקיף ביניהון . מאן דאמר מעלה כולם על פי הבור תורם מן המוקף . ומאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור אין תורם מן המוקף . רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן מחליף מאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור תורם מן המוקף . ומאן דאמר מעלה כולם על פי הבור אין תורם מן המוקף. אמר ליה רבי זעירה ואינו מעורב על ידי גירין.

פרק רביעי

א שתי נשים שעשו שני קבין ונגעו זה בזה אפילו הם ממין אחר פטורים ובזמן שהם של אשה אחת מין במינו חייב ושלא במינו פטור.

ב איזהו מין במינו החטים אינן מצטרפות עם הכל אלא עם הכוסמין . השעורים מצטרפים עם הכל חוץ מן החטים . רבי יוחנן בן נורי אומר ושאר המינין מצטרפים זה עם זה.

ג שני קבין וקב אורז וקב תרומה באמצע אינן מצטרפים . דבר שניטלה הלתו באמצע מצטרפים שכבר נתחייב בחלה.

ד קב חדש וקב ישן שנשכו זה בזה רבי ישמעאל אומר יטול מן האמצע. וחכמים אוסרים. הנוטל חלה מן הקב רבי עקיבה אומר חלה. וחכמים אומרים אינה חלה.

ה שני קבין שניטלה חלתם של זה בפני עצמו ושל זה בפני עצמו וחזר ועשאן עיסה אחת רבי עקיבה פוטר וחכמים מחייבים נמצא חומרו קלו.

ו נוטל אדם כדי חלה מעיסה

mum super os cisternæ, & dicet: Ecce hæc est separatio; & similiter in secundo, & in tertio: Verba Raban Simeonis ben Gamaliel: Rabi dicit: Faciet adscendere omnia super os cisternæ, & dicet: Ecce hæc sunt separata: Illi putant dicendum. Qui dicit faciet adscendere primum super os cisternæ; indecimatum abolet in majori parte; & qui dicit: Faciet adscendere omnia super os cisternæ: Indecimatum non abolet in majori parte: R. Abau nomine R. Jochanan: Circumdabit inter illa. Qui dicit: Faciet adscendere omnia super os cisternæ; Separabit ex circumdato: & qui dicit: Faciet adscendere primum super os cisternæ; Non separabit ex circumdato. R. Samuel, R. Abau nomine R. Jochanan: immutat: Qui dicit: Faciet adscendere primum super os cisternæ; separabit ex circumdato; & qui dicit: Faciet adscendere omnia ad os cisternæ; Non separabit ex circumdato. Dixit illi R. Zehera: At non miscebit per nervos.

CAPUT IV.

I. DUÆ mulieres si confecerint duos kabos, quorum alter alterum tangat, vel si fuerint ex una specie, absolvuntur; quando vero fuerint unius mulieris; species in sua specie, obligatur; si diversæ speciei, absolvuntur.

II. Quænam est species in sua specie? Triticum non conjungitur cum omnibus, sed tantum cum spelta: Hordeum conjungitur cum omnibus, excepto tritico. R. Jochanan ben Nuri dicit: Et reliquæ species inter se conjungantur.

III. Si duo sint kabi, & unus kabus sit oryzæ, & kabus separationis sit in medio, inter se non conjunguntur. Si res, unde desumta fuerit, ejus placenta, sit in medio, conjunguntur, quia jam obligata erat ad placentam.

IV. Kabus novi, & kabus veteris, si cohæserint inter se; R. Ismael dicit: Sumet ex medio; & sapientes prohibent: Si sumat placentam ex kabo; R. Akiba dicit: Est placenta: Et sapientes dicunt: non est placenta.

V. Si duo fuerint kabi, ex quorum altero desumta sit placenta seorsim, atque ex altero desumta sit placenta seorsim; atque iterum eos faciat unam massam; R. Akiba absolvit, & sapientes obligant; deprehenditur quod ejus gravitas sit ejus levitas.

VI. Sumet homo mensuram placen-

שלא הורסה חלתה לעשותה בטהרה להיות מפריש עליה והולך. חלת דמאי עד שתסרח שחלת דמאי ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף.

ז ישראל שהיו אריסין לגוים בסוריא רבי ליעזר מחייב בפירותיהם במעשרות ובשביעית. ורבן גמליאל פוטר. רבן גמליאל אומר שתי חלות בסוריא ורבי ליעזר אומר חלה אחת. אחזו קולו של רבן גמליאל וקולו של רבי ליעזר. חזרו לנהוג כדברי רבן גמליאל בשתי דרכים.

ח רבן גמליאל אומר שלש ארצות לחלה מארץ ישראל ועד כזיב חלה אחת מכזיב ועד הנהר ועד אמנם שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן של אור יש לה שיעור. ושל כהן אין לה שיעור. מהנהר ומאמנם ולפנים שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן. של אור אין לה שיעור ושל כהן יש לה שיעור. וטבול יום אוכלה רבי יוסי אומר אינו צריך טבילה.

ט ואסורה לזבין ולזבות לנידות וליולדות ונאכלת עם הזר על השלחן וניתנת לכל כהן.

י אלו נותנים לכל כהן החרמים והבכורות ופדיון הבן ופדיון פטר חמור והזרוע והלחיים והקיבה וראשית הגז ושמן שריפה וקדשי מקדש והביכורים. רבי יהודה אוסר בביכורים. כרשיני תרומה רבי עקיבה מתיר וחכמים אוסרים.

יא נתי איש תקוע הביא חלות מביתור ולא קיבלו ממנו אנשי אלכסנדריאה הביאו חלותיהם מאלכסנדריאה ולא קיבלו מהם אנשי הר צבועים הביאו ביכוריהם קודם לעצרת ולא קיבלו מהם מפני הכתוב שבתורה וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה.

יב בן אנטינוס העלה בכורות מבבל ולא קיבלו מהם. יוסף הכהן הביא בכוריו יין ושמן ולא קיבלו ממנו. אף הוא העלה את בניו ואת בני ביתו לעשות פסח קטן בירושלם והחזירוהו שלא יקבע הדבר חובה. אריסטון הביא בכוריו מאפמיא

tæ de massa, ex qua placeota non sit separata, ut faciat eam in puritate, ut separet pro ea placeotam rei dubiæ, donec fœtuerit; quia placenta rei dubiæ sumitur ex mundo pro immundo, & ex non circumdato.

VII. Si Israelitæ fuerint hortulani gentilibus in Syria, R. Eliefer obligat eorum fructus ad decimas, & ad annum septimum; & Raban Gamaliel absolvit: R. Gamaliel dicit: Duæ placentæ in Syria; R. Eliefer dicit: Una placeota. Receperunt levitatem Raban Gamaliel, & levitatem R. Eliefer: Iterum facere consuevere juxta verba Raban Gamaliel in duabus modis.

VIII. Raban Gamaliel dicit: Tres terræ obligantur ad placentam; Ab terra Israel usque ad Chezib, una placenta; a Chezib usque ad fluvium, & usque ad Amana duæ placentæ, altera pro igne, & altera pro sacerdote: Placentæ pro igne non est mensura; at placentæ pro sacerdote est mensora: A fluvio & ab Amana & interius duæ placentæ, altera pro igne, & altera pro sacerdote. Placentæ pro igne non est mensura, placentæ pro sacerdote est mensura: & eo die lavandus eam comedit: R. Jose dicit: Non opus est lotione.

IX. Et interdicta est feminifluis, & fœminis feminifluis, menstratis, & puerperis; & comeditur cum peregrino in mensa, & traditur cuilibet sacerdoti.

X. Hæc dantur cuilibet sacerdoti, anathemata, & primogeoita, & redemtio filii, & redemtio aperturæ asini, & armus, & maxillæ, & ventriculus, & primitiæ lanæ, oleum combustionis, & sanctitates sanctuarii, & primitiva: Rabi Jehuda prohibet primitiva, & lentes separationis; R. Akiba permittit: Et sapientes prohibent.

XI. Nithai vir Tekoah adduxit placentas de Biter; at ab eo non receperunt: Viri Alexandrini adduxerunt placentas suas de Alexandria, at ab eis non receperunt: Viri montis Zeboim adduxerunt primitiva sua ante Peotecosten, & non receperunt ab eis: Quia scriptum est in lege: *Et festum messis primitivorum operum tuorum, quæ seminaveris in agro*.

XII. Ben Athitas adduxit primitiva ex Babylonia, & non receperuot ab eo. Joseph sacerdos adduxit primitiva vini & olei, & non receperunt ab eo: Ipse etiam fecit secum adscendere filios suos, & domesticos suos, ut facerent Pascha parvum Hierosolymis sed eum remiserunt, ne res ex debito statueretur. Ariston adduxit primitiva sua de Apamia,

וקיבלו ממנו מפני שאמרו הקונה בסוריא כקונה כפרוור ירושלם.

סליק פירקא

הלכה א שתי נשים שעשו שני כו׳ . אמר רבי יוחנן כתם אשה אחרת אינה מפקרת שתים מקפירות הם . אשה אחת שהיא מפקרת עשו אותה כשתי נשים . שתי נשים שאינם מפקירות עשו אותם כאשה אחת . אם אינה מפקרת למה הוא עושה אותה כשני מקומות . אמר רבי יונה כשאין לה מקום ללוש . מילתיה דרבי יונה אמר היה לה מקום הוכן ללוש והוא עושה אותם כשני מקומות מפקרת היא נקי וקיבר מפקרת היא. אמר רבי לעזר שתי ריעות עשו אותם כשתי נשים. שמואל בר אבא בעי אפילו רוצות. יש דברים שהם חיבור בחלה ואינן חיבור. בטבול יום. חיבור בטבול יום ואינם חיבור בחלה. חיבור בחלה דתנינן בזמן שהם של אשה אחת מין במינו חייב ושלא במינו פטור. ואין חייבים בטבול יום דתנינן תמן המכנים חלות על מנת להפריש ונשכו בית שמאי אוסרים חיבור בטבול יום. ובית הלל אומרים אינם חיבור בטבול יום דתנינן תמן בשר הקדש שקדם עליו הקיפה. הא שאר כל הקיפה חיבור ואין סופו לחתכו ואינם חייבים בחלה דאמר רבי יוחנן העושה עיסה על מנת לחלקה בצק פטורת מן החלה.

הלכת ב מהו שיירתה רב הונא אמר אם אומר את השיפון מין כוסמין מצטרף עם החטים . שיבולת שועל מין שעורים אינו מצטרף עם החטים . רבי יוחנן בן נורי אומר שאר המינים מצטרפין זה עם זה . אית תניי תני כל המינים מצטרפים זה עם זה . על דעתיה דהך תנייא בריא מה בין נשוך מה בין בלול . אמר רבי יודן אבוה דרבי מתניה בשחלקן והוסיף עליהם נשוכים חייבים . בלולים פטורים.

הלכה ג ניתני אורז ולא ניתני תרומה. אילו תנינן אורז ולא תנינן תרומה

mia, & receperunt ab eo, quia dixerunt: Qui acquirit in Syria habetur perinde ac acquirat in suburbio Hierosolymæ.

Finis capitis.

Constitutio I. Duæ mulieres si confecerint duos &c. Dicit R. Jochanan: Simpliciter una mulier non curat; Duæ curanr: Si una fœmina curet, consideratur illa perinde ac duæ sint mulieres: Si duæ mulieres non curant, considerantur ipsæ quasi una sit fœmina: Si non habeat curam: quomodo facit in duobus locis? Dicit Rabi Jona: Agitur de illa, quæ non habeat locum depsendi: Ex sua sententia Rabi Jona dicit: Si sibi sit locus ubi depsat, & ipsa faciat in duobus locis, *si deponat, & sepeliat, illa curat: Dicit Rabi Elieser: Duæ intentiones faciunt ipsas quasi sint duæ mulieres: Samuel bar Aba vult vel voluntates; Sunt res, quibus est compositio in placenta, at non est compositio in eo die lavando; est compositio in eo die lavando, at non est compositio in placenta: Compositio in placenta: Etenim legimus; Quando sint unius mulieris, species in sua specie obligatur, si diversæ speciei, absolvitur, at non obligantur propter eo die lavandum: Etenim ibi legimus: Si inferat placentas eo pacto, nt separet, & adhæreant, schola Schammai dicit: Est compositio in eo die lavando; & schola Hillel dicit: Non est compositio in eo die lavando: Etenim ibi legimus: Caro sancta, si præcedat sporta, ecce reliquæ omnes sportæ sunt compositio; & non erit finis præcidendi; & non obligantur ad placentam: Etenim dicit R. Jochanan: Si faciat massam eo pacto ut dispertiatur in pasta, absolvitur a placenta.

Constitutio II. Quid שיירתה? Rabi Huna dicit: Si dicat: Secale est species speltæ conjungitur cum tritico: Avena est species hordei, non conjungatur cum tritico. R. Jochanan ben Nuri dicit: Reliquæ species inter se conjunguntur: Est qui docet, quod omnes species inter se conjungantur; ex mente hujus doctoris, manifestum est quodnam sit discrimen inter cohærens & commixtum. Dicit R. Jodan pater R. Matania: Si ea dividat, & illis addat, quæ cohærent, obligantur, commixta absolvuntur.

Constitutio III. Docetur de oryza, at non docetur de separatione: Si legeremus oryzam, & non legeremus separa-

הוינן אמרין אורז על ידי שאינו ממינו אינו מצטרף . תרומה על ידי שהיא ממינה מצטרף הוי צורכה מיתני תרומה . או אילו תנינן תרומה ולא תנינן אורז הוינן אמרין תרומה על ידי שהיא אינה נגררת אינה מצטרפת . אורז על ידי שהוא נגרר מצטרף הוי צורכה מיתני אורז וצורכה מיתני תרומה . קב אורז אינו מצטרף . קב מדומע אינו מצטרף . קב תרומה אינו מצטרף . קב הגוי אינו מצרף . קב מין אחר מצרף . קב אשה אחרת מצרף . קב חרש מצרף . קב רבר שניטלה חלתו מן האמצע מצטרף . ורבי בון בר חייה בעי קב חלה מהו שיצרף . תני רבי חלפתא בן שאול קב הקרש מצרף . קב חלה אינו מצרף . מה בין הקרש ומה בין חלה . הקרש ראוי הוא לפרותו ולחייבו . חלה אינו ראוי לפרותה ולחייבה .

הלכה ד חצי קב חטים וחצי קב שעורים וחצי קב כוסמין תורם מכל אחד ואחד לפי מה שהוא . לא אמר אלא קב חטים קב שעורים קב כוסמין . הא קב חטים וקב שעורים וקב כוסמין מאמצע לא בדא . רבי בון בר חייה אמר רבי חנינה חברון דרבנין בעו מה בין כוסמין באמצע מה בין שעורים באמצע . רבי כהן בשם רבנים דקיסרין אין הכוסמין מצטרפים עם החטים מפני שהוא במינו אלא שהוא מדמה לו מכיון שהוא רחוק ממנו אינו מדמה לו . רבי יונה בעי אף לענין מעשר בהמה כן במה דתימר תמן היו לו חמש חיוב בכפר חנניה וחמש חיוב בכפר בנותני . וחמש פטור בציפורין במה דתימר תמן רבר שניטלה חלתו מן האמצע מצרף אוף הבא כן . אין תימר שנייא היא חלה שהוא בנשיך . והכא עשה עבר מיל לא בנשוך הוא . מצינו חלה מהלכה לא מצינו מעשר בהמת מהלכה .

הלכה ה יאות אמר רבי ישמעאל כוסמין וחטים שני מינים הם . על ידי

rationem, diceremus: oryza per illud, quod sit diversæ speciei, non conjungitur; separatio per illud, quod sit de sua specie, conjungitur: Idcirco docendum erat de separatione. Si legeremus separationem, at non legeremus oryzam, diceremus: Separatio quia non attrahitur, non conjungitur; oryza, quia attrahitur, conjungitur: Ecce docendum erat de oryza, & docendum erat de separatione kabus oryzæ non conjungitur; Kabus rei infectæ separatione non conjungitur: Kabus separationis non conjungitur; Kabus gentilis non conjungitur; Kabus alterius speciei conjungitur; Kabus alterius mulieris conjungitur; Kabus novi fructus conjungitur; Kabus, cujus placenta desumta sit ex medio, conjungitur. Et Rabi Bon bar Chijah quæsivit: Kabus placentæ num conjungitur? Traditio: R. Chalaphta ben Saul; Kabus sanctitates conjungitur: Kabus placentæ non conjungitur: Quodnam est discrimen inter sanctum & placentam? Sanctum conveniens est ut redimatur, & obligetur; placenta non est conveniens, ut redimatur, & obligetur.

Constitutio IV. Si sit dimidius kabus tritici, & dimidius kabus hordei, & dimidius kabus speltæ, sumet ex spelta, sicut est: Si sit kabus tritici, & kabus hordei, & kabus speltæ, separabit de singulis, sicut sunt: Non dixit nisi kabum tritici, kabum hordei, kabum speltæ. At si fuerit kabus tritici, & kabus hordei, & kabus speltæ in medio, nihil inservit. R. Bon bar Chijah: Dicit R. Chanina: Socii sapientum quæsierunt: Quodnam est discrimen inter speltam in medio, & inter hordeum in medio? R. Choen nomine sapientum Cæsariensium; spelta non conjungitur cum tritico, quia est ex eadem specie; at quia sit illi similis: Quando ab eo sit remota, illi non est similis: R. Jona putat: Vel respectu decimæ animantis res ita se habet; sicut ibi dicis: Si illi fuerint quinque obligatæ in vico Chananjah, & quinque obligatæ in vico Benutani & quinque liberæ in Tsippori; sicut ibi dicis: Res, cujus placenta desumta sit de medio, conjungitur. Hic quoque res ita se habebit. Si dicas, quod diversa sit placenta, quia cohæret, & sedecim milliaria non cohærent. Deprehendimus placentam ex constitutione non invenimus decimam animantis ex constitutione.

Constitutio V. Recte dicit R. Ismael: Spelta & triticum sunt duæ species: Quia sunt similes tu dicis, quod conjun-

שהוא מדמה לו את אומר מצרף . חדש
וישן לא כל שכן. אמר רבי הילא טעמא
דרבנן כוסמין וחטים שני מינים ואין בני
אדם טועים לומר שתורמים ומעשרים מזה
על זה . חדש וישן מין אחר הוא אם
אומר את כן אף הוא סכור לומר
שתורמים ומעשרים מזה על זה. רבי
עקיבה מדמי לה לפירות שלא נגמרה
מלאכתם . עבר והפריש מהם תרומה הרי
זו תרומה . ורבנים מדמים לה לתבואה
שלא הביאה שליש . עבר והפריש מהם
תרומה הרי זו תרומה . ורבנים מדמים
לה לתבואה שלא הביאה שליש . עבר
והפריש ממנה חלה אינה חלה . חזרו
לומר אינם דומים לא לפירות שלא
נגמרה מלאכתם ולא לתביאה שלא הביאה
שליש . אלא רבי עקיבה מדמי לה לומר
הרי זו תרומה על הפירות האילו לכשיתלשו
ונתלשו . ורבנים מדמין לה לומר הרי זו
תרומה על הפירות האילו לכשיתלשו .
הוון בעי מימר מה דאמר רבי רבי עקיבה
ניטל חלה מקב חלה מהלכה הוא מדבר
תורה לא מן מה דתנינן רבי עקיבה פוטר
וחכמים מחייבים הדא אמרה אפילו מדבר
תורה נמצא חומרו קילו אית תניי תני
קילו חומרו . מאן דאמר חומרו קולו רבי
עקיבה. קולו חומרו רבנים .

הלכה ו מהו עד שתסרח מאוכל
אדם או עד שתפסול מאוכל הכלב .
נשמעינה מן הדא נסרחת מאוכל אדם
מטמא טומאת אוכלים ושורפים אותה
בטומאה . מטמא טומאת אוכלים וארץ
אסרת מאוכל הכלב . אלא מאוכל אדם .
הדא אמרה שתורמים מן הרע על היפה.
ואתייא כיי דמר רב שמואל בר רב נחמן
בשם רבי יונתן שתורמים מעלי איסתפניני
על האיסטפניני במקום שאוכלים אותה
כהדא גמליאל זונא אינשי מתקנה
איסטפניניתיה אתא שאל לרבי יוחנן אמר
ליה אית חמן קניבה אפריש מן קנובתה.
תני תרומת מעשר של דמאי איהא חמי
תרומת מעשר של וודאי ניטלת מן הטהור
על הטמא . תרומת מעשר של דמאי לא
כל שכן . אמר רבי יוסי בספק תרומה
גדולה אנן קיימים ספק הפריש תרומה
ספק לא הפריש במה דתימר מן הודאי
על הדמאי תרומה לא תאכל עד שיוציא

junguntur: Novum & vetus multo magis; Dicit R. Ela: Ratio sapientum hæc est, quod spelta & triticum sint duæ species; neque homines debent dicere, quod separent & deciment ex hoc pro illo; Novum & vetus est una species; si ita dicas, ipse quoque putat dicendum, quod separent & deciment ex hoc pro illo: R. Akiba assimilat fructibus, quorum opus nondum fuerit perfectum; Si transgrediens separet ex iis separationem, erit separatio: Et sapientes assimilant proventui, qui non maturuerit tertiam partem; si transgrediens separet ex eo placentam, non erit placenta: Iterum dixerunt: Non assimilantur fructibus quorum opus nondum sit perfectum, neque proventui, qui non maturuerit tertiam partem; At R. Akiba assimilat, dicendo: Ecce hæc erit separatio pro his fructibus postquam evulsi fuerint, & avulsi fuerint: Et sapientes illi assimilant, dicendo: Ecce hoc erit separatio pro his fructibus, postquam avulsi fuerint: Illi putant dicendum: Quid est quod dicit R. Akiba? Desumet placentam ex kabo placentæ: Ecce hoc est ex verbis legis; Non ex eo quod legimus: R. Akiba absolvit, & sapientes obligant; Hoc dicit: Vel ex verbis legis, deprehenditur ejus gravitas est ejus levitas: Est qui docet: Ejus levitas est ejus gravitas: Qui dicit: Ejus gravitas est ejus levitas: Est Rabi Akiba: Qui dicunt: Ejus levitas est ejus gravitas: Sunt sapientes.

Constitutio VI. Quid donec fœtuerit cibus hominus, an donec reprobetur cibus canis? Hinc intelligitur: Si fœtuerit cibus hominis, polluit immunditie ciborum & comburitur in immunditie: Polluit immunditie ciborum, & tu dicis cibum canis? At cibus hominis: Hoc dicit, quod separent ex malo pro bono: Et concluditur juxta illud quod dicit Rabi Samuel bar R. Nachman nomine R. Jonathan; Separant ex foliis olerum pro oleribus in loco ubi comedunt juxta illud Gamaliel: Par hominum præparavit olera, venit ut consuleret R. Jochanan, qui respondit: Ut sit ibi abscissio, quæ separetur ab abscissione: Traditio: Separatio decimæ rei dubiæ si adducatur ante separationem rei certo indecimatæ, desumitur ex mundo pro immundo: Separatio decimæ rei dubiæ nonne multo magis? Dicit R. Jose: De dubio separationis magnæ nos explicamus; dubium separat, separatio dubia non separat. Sicut tu dicis ex re certo indecimata pro re dubia; separatio non comedetur, donec educat separationem, & de-

תרומה ומעשרות ואמר מן הרמאי על הרמאי כן . אמר רבי שמעון בר כרסנא כאן ברוצה לאוכלה כאן ברוצה לשורפה .

הלכה ז רבי אבהו בשם רבי יוחנן לא חייב רבי ליעזר אלא בחבירי אבות כנון מהלל דבית רבי . תני רבי חלפתא בן שאול קנם קנסו רבי ליעזר. מה נפק מביניהון ארים לשעה. מאן דאמר קנם חייב . מאן דאמר בחבירי בתי אבות פטור . הלוקח מן הנחתום בסוריא צריך להפריש חלת דמאי דברי רבן גמליאל וחכמים אומרים אינו צריך להפריש חלת דמאי . אמר רבי חנניה קומי רבי מנא ויאות אמר רבן גמליאל מה טעמהון דרבנים . אמר ליה כשם שלא נחשדו ישראל על תרומה בארץ כך לא נחשדו על חלה בסוריא . רבי אבון בר חייא בעי כמה דאתאמרת שתי חלות בסוריא ורבוותה שתי תרומות בסוריא . אמר רבי חגי חלה אין אחריה כלום . תרומה יש אחריה כלום . אם אומר את כן נמצאת אותה תרומה שהיא מפריש טבולה למעשרות. ביקש רבן גמלאל ברבי להנהיג את הדמאי בסוריא ולא הניח לו רבי הושעיה . אמר ליה מעתה יחושו הכהנים על חלתם . מחלפה שיטתיה דרבי הושעיה תמן אמר איסת קרשים עליו ואינו נותן לכהן דבר שאינו מתוקן. והכא הוא אומר הכן . אמר רבי בון בר חייה אני אומר אותה של אור נתן לו אמר ליה רבי מנא לא תני רבי הושעיה אלא מעתה יחושו הכהנים על חלתם . הלוקח מן הנחתום ומן האשה שהיא עושה למכור לשוק צריך להפריש חלת דמאי מבעל הבית. והמתארח אצלו אינו צריך להפריש חלת דמאי . רבי יונה בשם רבי חנניה חברון דרבנים במתארח אצלו לעיסתו . אמר רבי יונה והם שראו אותו מנבל אצל אחר . חזקת בעלי בתים בסוריא אינו צריך להפריש חלת דמאי . אם יודע שרוב מכנסו משלו צריך להפריש חלת דמאי . רבי בון בר חייה בעי לית הרא פלינא על רבי הושעיה אמר רבי מנא כאן בארץ . כאן בחוצה לארץ.

הלכה ח רבי הונא אמר כינ מתניתא מנזיב ועד הנהר מנזיב ועד

& decimas; & dicit ex re dubia pro re dubia; ſic dicit R. Simeon bar Charſena. Hic agitur, quando velit comedere, ibi quando velit comburere.

Conſtitutio VII. Rabi Abau nomine R. Jochanan: Non obligat R. Elieſer, niſi correctionibus patrum; ſicut erat Malhel domus Rab. Traditio: R. Chalaphta ben Saul: Mulctavit mulcta Rabi Elieſer: Quid ex inter illos eruitur? Hortulanus ad tempus: Qui dicit: Mulctans obligatur: Qui dicit; de conductionibus domuum patrum abſolvitur: Qui emit a piſtore in Syria, debet ſeparare placentam dubiam; verba Raban Gamaliel: Et ſapientes dicunt: Non debet ſeparare placentam dubiam. Dixit R. Chananjah coram R. Mena: Et recte dixit Raban Gamaliel: Quænam eſt ratio ſapientum? Reſpondit: Sicut non ſunt ſuſpecti Iſraelitæ de ſeparatione in terra, ita pariter non ſunt ſuſpecti de placenta in Syria. R. Abua bar Chijah quæſivit: Sicut dixiſti; duæ placentæ in Syria, & ſimiliter duæ ſeparationes in Syria: Dicit Rabi Haggiai: In placenta nullo modo eſt cautio pro futuro damno; pro ſeparatione eſt cautio pro futuro damno: Si dicas, deprehendetur quod ipſa ſeparatio ſi ſeparetur immergatur pro decimis: Quæſivit Raban Gamaliel cum Rabi, ut obſervaretur res dubia in Syria, at illi non permiſit Rabi Oſajah: Dixit illi: Hinc ſoliciti erunt ſacerdotes de ſuis placentis: Varia eſt ſententia R. Oſajah: Ibi dicit: Quando ſanctificant pro illa; & non dabit ſacerdoti rem quæ non ſit præparata: Et hic ita dicit: Dicit Rabi Bon bar Chijah: Ego dico: Placentam ignis illi dabit. Reſpondit R. Mena: Non docet Rabi Oſajah niſi quando ſacerdotes ſoliciti ſint de ſuis placentis: Si emat a piſtore, & a muliere, quæ faciat ad vendendum in foro, debet ſeparare placentam dubiam ex patreſamilias: Si hoſpitetur penes illum, non eſt neceſſe ut ſeparet placentam dubiam: R. Jona nomine R. Chananjah ſocii ſapientum; Agitur de illo qui hoſpitetur penes illum reſpectu ſuæ maſſæ: Dicit R. Jona: Et ipſi, ſi videant illum pinſentem penes alium: Si ſit poſſeſſio patrisfamilias, non eſt neceſſe ur ſeparer placentam dubiam: Si ſciat, quod major pars inſerant de bonis ſuis, neceſſe eſt ut ſeparet placentam dubiam. Rabi Bon bar Chijah vult, quod hæc non ſit objectio contra R. Oſajah: Dicit R. Mena: Hic agitur in terra, & ibi extra terram.

Conſtitutio VIII. Rabi Huna dicit: Ita ſe habet Miſna: A Chazib uſque ad

הנהר מנזיב ועד אמנם . תני איזו היא
הארץ ואיזו חוץ לארץ כל שהוא שופע
מטוורס אמנם ולפנים ארץ ישראל .
מטוורס אמנם ולחוץ חוצה לארץ. הניסים
שבים את רואה אותם באילו חוט מתוח
מטורם אמנם ועד נחל מצרים . מהחוט
ולפנים ארץ ישראל . מהחוט ולחוץ חוץ
לארץ . רבי יהודה אומר כל שהוא כנגד
ארץ ישראל הרי הוא בארץ ישראל
שנאמר ונבול ים והיה לכם הים הגדול
ונבול זה יהית לכם גבול ים . שבצרדים
מהם את רואה אותם באילו חוט מתוח
מקפלריא ועד אוקיינוס. מנחל מצרים ועד
אוקיינוס מהחוט ולפנים ארץ ישראל .
מהחוט ולחוץ חוץ לארץ. אמר רבי יוסטא
בר שונם לכשיגיעו הגליות לטוורס אמנם
הם עתירות לומר שירה שנאמר תשורי
מראש אמנה. אית תניי תני הירדן מארץ
ישראל אית תניי תני הירדן מחוצה לארץ
אית תניי תני הירדן גבול בפני עצמו .
מאן דאמר הירדן מארץ ישראל והערבה
והירדן ונבול . מאן דאמר הירדן מחוץ
לארץ . והירדן וגבול אותו לפאת קדמה .
ומאן דאמר הירדן גבול בפני עצמו והוא
שיהא במקום אחד עשה ירדן שנטל מזה
ונתן לזה מה שנטל נטל ומה שנתן נתן .
ומה נן קומים אם במקום שהיה ארץ
ישראל ונעשה בסוריא חזקתו למעשרות
ולשביעית. רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי
יוחנן . רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי
לחזקות ולביעורים ולמעשר בהמה . רבי
הילא בשם רבי שמעון בן לקיש והוא
שמשך עפר .

הלכה ט של אור יש לה שהוא
רבר תורה. של כהן אין לה שיעור שהיא
מדבריהם. ויפריש לאור ולא יפריש לכהן.
שלא יהו אומרים ראינו תרומה טהורה
נשרפת . ויפריש לכהן ולא יפריש לאור .
שלא יהו אומרים ראינו תרומה טמאה
נאכלת . מתוך שהוא מפריש שתיהם
לכשהוא בא לכאן הוא נשאל . וזו

ad fluvium, a Chazib usque ad Amana. Traditio: Quænam est terra, & quænam sunt loca extra terram? Omne spatium, quod declinat a monte Amana & interius, est terra Israel: A monte Amana & exterius, sunt loca extra terram. Scopuli qui sunt in mari, considerantur quasi funiculus protractus a monte Amana usque ad fluvium Ægypti. A funiculo & interius, est terra Israel, a funiculo & exterius sunt loca extra terram. R. Jehuda dicit: Quod est e regione terræ Israel, est sicut terra Israel: Dictum est enim: *Et terminus maris erit vobis mare magnum, & terminus iste erit vobis terminus maris*. Quod est in lateribus, consideratur quasi funiculus protractus ex Kapalaria usque ad oceanum; a fluvio Ægypti usque ad oceanum a funiculo & interius est terra Israel a funiculo & exterius sunt loca extra terram: Dicit R. Josta bar Sunhan: Quando accedent captivitates ad montem Amana, debebunt recitare canticum: Dictum est enim: *Et coronaberis de capite Amana:* Est qui docet, quod Jordanes sit ex terra Israel: Est qui docet, quod Jordanes sit extra terram. Est qui docet, quod Jordanes sit per se terminus: Qui dicit, quod Jordanes sit ex terra Israel, probat ex eo quod dictum est: *Et planitiem, & Jordanem, & terminum*. Qui dicit, quod Jordanes sit extra terram, probat ex eo quod dictum est: *In fine Jordanis, qui est terminus illius ad orientem*. Et qui dicit, quod Jordanes sit per se terminus: Si ipse fuerit in uno loco considerat Jordanem, quod ab hoc accipiat, & illi det; quod accepit, accepit, & quod dedit, dedit: Et quomodo nos explicabimus: Si in loco ubi sit terra Israel, & fiat in Syria, præsumtio ejus est de decimis, & de anno septimo? R. Hieremia, R. Amme nomine R. Jochanan, R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi respectu possessionum, & pollucturarum, & decimæ animantis. R. Ela nomine Rabi Simeonis ben Lakisch: Et ipse est qui attrahit terram.

Constitutio IX. Placentæ pro igne est mensura, quia est ex lege; placentæ sacerdoti non est mensura, quia est ex verbis scribarum: Et separabit pro igne, at non separabit pro sacerdote; ne dicant: Vidimus separationem mundam combustam: & separabit pro sacerdote, & non separabit pro igne; ne dicant; vidimus separationem immundam comestam: Dum separat ambas, quando huc deveniat, consulet; Utraque est ex verbis scribarum: Melius est ut multiplicet in

מדבריהם הוא. מוטב לרבות בנאכלת ולא לרבות בנשרפת.

הלכה י אף רבי יהודה מודה בה. חומר הוא בדבר שהטומאה יוצאה מגופו. הורי רבי אבהו בבוצרה שהיא צריכה רוב. אמר רבי יונה מלמד שהיא עולה בפחות ממאה ואינה נאסרת באחד ומאה. אמר רבי זעירא מתניתא אמרה אפילו באחד ואחד. דתנינן ונאכלת עם הזר על השולחן אמר רבי יוחנן רבותינו שבגולה היו מפרישים תרומה ומעשרות עד שבאו הרוכין וכטלו אותם. מאן אינון הרוכין תרגמוניא. רמי זעירא רב יהודה בשם שמואל חלת חוץ לארץ ותרומת חוץ לארץ אוכל ואחר כך מפריש. רבי בא בשם שמואל לא חשו אלא לתרומה דגן תירוש ויצהר. רבי הילא בשם שמואל לא חשו אלא לתרומה בלבד. אבל לירקות או אפילו לתרומה גדולה לא חשו. כהדא דתני איסי בן עקביה אומר מעשרות לירקות מדבריהם. תני חלת הגוי בארץ ותרומת הגוי בחוץ לארץ מודיעים אותו שאינו צריך ואוכל וניתנת לכל כהן בין לכהן חבר בין לכהן עם הארץ.

הלכה יא יש מהם נותנים לאנשי משמר ויש מהם נותנים לכל כהן. הבכורות והביכורים לאנשי משמר ושאר כולהן לכל כהן. רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא מנין שהחרמים לאנשי משמר. אמר ליה כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו. אחוזה עצמה מהו שתהא לאנשי משמר בנין דכתיב לכהן תהיה אחוזתו. אחוזה עצמה מהו שתהא לאנשי משמר. והכתיב ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה. מעתה לאנשי משמר. רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל חרם קדש קדשים הוא ליהוה מה קדשי קדשים לאנשי משמר. אף חרמים לאנשי משמר. מעתה אף המטלטלים. דתני מה בין הקרקעות למטלטלים אלא שהקרקעות לאנשי משמר והמטלטלים לכל כהן. רבי יוסי בי רבי בון רבי חייה בשם רב ששת אשי יהוה ונחלתו יאכלון. מה אישים לאנשי משמר. אף נחלה לאנשי משמר.

comeſtione, quam ut multiplicet in combuſtione.

Conſtitutio X. R. Jehuda etiam conſentit. Gravior eſt conditio in re, ex qua egreditur immundities: Docet Rabi Abau in præciſione, quod requiratur major pars. Dicit Rabi Jona: Docet, quod adſcendat, ſi ſit minus centum, & non prohibetur in uno & centum. Dicit R. Zehera: Miſna dicit: Vel in uno & uno. Etenim legimus: Et comeditur cum peregrino in menſa. Dicit R. Jochanan: Sapientes noſtri in captivitate ſeparant ſeparationem & decimas, donec veniant magnatis, & eas aboleant: Quinam ſunt iſti magnates? Interpretes. R. Zehera, R. Jehuda nomine Samuelis: Placentam extra terram, & ſeparationem extra terram comedet, & deinde ſeparabit: R. Ba nomine Samuelis: Non curant niſi ſeparationem tritici, muſti, & olei. R. Ela nomine Samuelis: Non curant niſi ſeparationem duntaxat: At in oleribus, vel de ſeparatione magna non ſunt ſoliciti; juxta illud qnod docetur: Iſſi ben Akiba dicit: Decimæ olerum ſunt ex verbis ſcribarum. Traditio: Placenta gentilis in terra, & ſeparatio gentilis extra terram, illi ſignificant quod non ſit neceſſe, & comedet, & dabitur cuilibet ſacerdoti, tam ſacerdoti ſocio, quam ſacerdoti ex populo terræ.

Conſtitutio XI. Sunt quæ dantur viris cuſtodiæ, & ſunt quæ dantur cuilibet ſacerdoti. Primogenita, & primitiva dantur viris cuſtodiæ, & reliqua omnia cuilibet ſacerdoti. R. Hieremia quæſivit coram R. Zehera: Unde probatur quod anathemata dantur viris cuſtodiæ? Reſpondit: *Sicut ager anathematis ſacerdoti erit poſſeſſio ejus:* Poſſeſſio ipſa num erit viris cuſtodiæ? Propterea quod ſcriptum eſt: *Sacerdoti erit poſſeſſio ejus:* Poſſeſſio ipſa num erit viris cuſtodiæ? Atqui ſcriptum eſt: *Et dabit ſacerdoti armum, & maxillas, & ventriculum;* Hinc probatur de viris cuſtodiæ. Rabi Acha, R. Abau nomine R. Jochanan: *Omne anathema ſanctum ſanctorum illud Domino:* Sicut ſanctitates ſanctitatum ſunt viris cuſtodiæ, ita pariter anathemata danda erunt viris cuſtodiæ: Hinc probatur vel de bonis mobilibus: Etenim extat traditio: Quodnam eſt diſcrimen inter fundos, & bona mobilia? Fundi erunt viris cuſtodiæ, & bona mobilia cuilibet ſacerdoti. R. Joſe diſcipulus R. Bon, R. Chijah nomine R. Seſath: *Ignitum Domini, & hæreditatem ejus comedent:* Sicut ignita dabantur viris cuſtodiæ, ita pariter hæreditas danda

עשרים וארבעה מתנות ניתנו לאהרן ולבניו
עשר במקדש . ארבע בירושלם . עשר
בגבולים. אילו הם שבמקדש חטאת ואשם
וזבחי שלמי ציבור וחטאת העוף ואשם
תלוי ולוג שמן של מצורע . שתי הלחם
ולחם הפנים ושירי מנחות והעומר . ואלו
הם שבירושלם הבכורות והביכורים ותמורם
מן התודה ומאיל נזיר ועורות המוקדשים.
אלו הם שבגבולים התרומה ותרומת מעשר
וחלה והזרוע והלחיים והקיבה וראשית הגז
וגזל הגר ופריון הבן. ופריון פטר חמור
וחרמים ושדה אחוזה . רבי יהודה אוסר
בביכורים רבי יהודה ברעתיה דו רבי
יהודה אמר אין נותנים אותם אלא לחבר
בטובה . אמר רבי יונה ברעתיה דו רבי
יהודה אמר אין נותנים אותם אלא לחבר
בטובה. אמר רבי יונה רבי עקיבה ברעתיה
דו רבי עקיבה אמר בל מעשיהם בטומאה.
אמר רבי יוסי אפילו תימא מחלפא
שיטתיה שניה היא שאין אדם מצוי
לטמא אוכלי בהמתו מפני מה לא גזרו
על הבקיה במנעליהם יצאת עמהם
מאלכסנדריאה . אימתי גזרו על הכרשינין
רבי יוסי אומר בימי רעבון . רבי חנניה
בשם רבי בימי דוד . אמרין היא הדא
היא הדא.

הלכה יב תני רבי חייה גזרו
עליהם והחזירום למקומם . אמר רבי בא
בר זבדא איפשר לאוכלה אין את יכול
שלא יאמרו ראינו תרומה טמאה שנאכלת
לשורפה אין את יכול שלא יאמר
ראינו תרומה טהורה נשרפת להחזירה
למקומה אין את יכול שלא יהו
אומרים ראינו תרומה יוצא מן הארץ לחוץ
לארץ . הא ביצד מניחה עד הפסח ושורפה
אמר רבן שמעון בן גמליאל אני ראיתי
את שמעון בן בהנא שותה יין של תרומה
בעכו שאמר זה הובא מקיליקיה וגזרו
עליו ושתיו בספינה . ואין בני אדם טועים
לומר שמביאים תרומה מחוצה לארץ
לארץ . נאמר לא ירד לעכו היכן שתיו

da erat viris custodiæ: Quatuor & viginti dona data sunt Aharon & filiis ejus, decem in sanctuario, quatuor in Hierusalem, & decem in terminis: Ista sunt, quæ dabantur in sanctuario, sacrificium pro peccato, & sacrificium pro delicto, & sacrificia pacifica cœtus, & sacrificium pro peccato volucris, & sacrificium pro delicto dubio, & logus olei leprosi, duo panes, & panis facierum, & reliquiæ munerum, & manipuli: Et ista sunt quæ dabantur in Hierusalem, primogenita, & primitiva, & separatum ex sacrificio Eucharistico, & ex ariete Nazyræi, & pelles sanctitatum. Ista sunt quæ dabantur in terminis, separatio, & separatio decimæ, & placenta, & armus, & maxillæ, & ventriculus, & primitiæ lanæ, & rapina proselyti, & redemtio filii, & redemtio aperturæ asini, & anathemata, & ager possessionis: R. Jehuda prohibet in primitivis; Rabi Jehuda juxta suam sententiam: Hoc dicit R. Jehuda: Illa non dantur nisi socio gratiæ retributionis causa. Dicit R. Jona juxta suam sententiam: Hoc dicit R. Jehuda: Illa non dantur nisi socio gratiæ retributionis causa: Rabi Akiba juxta sententiam suam; hoc Rabi Akiba dicit: Eorum opus in immunditie: Dicit Rabi Jose: Vel si dicas: Varia est ejus sententia; quia non deprehenditur, quod homo polluat cibos sui animalis; Quia non decreverunt de Bakia quæ erat eorum calceis adducta cum illis de Alexandria. Quando decreverunt de viciis? R. Jose dicit: In diebus Roboham. Rabi Chananjah nomine Rabi: In diebus David: Dixerunt tam hoc quam illud.

Constitutio XII. Docet R. Chijah: Decreverunt de illis, & restituerunt in locum suum: Dicit R. Ba bar Zebida: Pro cibo tu non potes; Ne dicant: Vidimus separationem immundam, quod fuerit comesta. Comburere tu non potes; ne dicant: Vidimus separationem mundam combustam: Restituere in locum suum tu non potes: Ne dicant: Vidimus separationem eductam ex terra in loca extra terram. Quomodo? Relinquet eam usque ad Pascha & comburet. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Ego vidi Simeonem ben Channa bibentem vinum separationis in Acho, qui dixit: Hoc adductum est de Kilkalia; & decreverunt, ut biberet in navi: Neque homines errant dicendo, quod adducant separationem ex locis extra terram in terram: Dictum est: Non descendit in Acho: Ubi illud bibit? A su-

מן החוט ולחוץ . מן החוט ולפנים . נאמר
מן החוט ולחוץ . אמר רבי יונה אפילו
תימר מן החוט ולפנים לא חשו למראית
העין בכפינה. אימתי היה שמעון בן כהנא
בימי רבי ליעזר . רבי שמעון בר כהנא
הוה מסמך לרבי ליעזר עברון על חד סייג
אמר ליה אייתי חד קיסם ניחצי שניי .
חזר ואמר לא תיתי לי כלום . אמר ראין
אתי כל בר נש ובר נש מיעבד כן הוה
אזיל סייגה דגברה . רבי חגיי הוה מסמך
לרבי זעירא עבר חד טעין חד מוכל
דקיסין אמר ליה אייתי לי חד קיסם ניחצי
שניי . חזר ואמר ליה לא תיתי לי כלום
ראין אתי כל בר נש ובר נש מתעבד כן
הא אזלא מוכלה דגברא . רבי זעירה
כשר כל כך . אלא מילין דיצרן שמע לך
נעבדינן . אנשי אלכסנדריאה הביאו
חלותיהם מאלכסנדריאה ולא קיבלו מהם.
אמר רבי בא מרי ולא רבי חייא רובה
היא . עוד הוא אית ליה וגזרו עליהם
והחזירום. אנשי הר צבועים הביאו ביכורים
קודם לעצרת ולא קיבלו מהם . תנינן
תמן אין מביאים בכורים משקים . רבי
הילא בשם רבי לעזר כיני מתניתא אין
עושים בכורים משקים אפילו משזכו בהם
בעלים. והתני דרך ביכורים משקה להביאן
מנין שיביא תלמוד לומר תביא . תיפתר
שלקטם משעה הראשונה על מנת כן.
וכאן לא לקטן משעה ראשונה על מנת
כן. ואתייא כמאן דאמר פסחם של נשים
רשות . תני האשה עושה פסח הראשון
לעצמה . והשני טפילה לאחרים דברי רבי
מאיר . רבי יוסי אומר האשה עושה פסח
שני לעצמה אפילו בשבת ואין צריכה לומר
הראשון . רבי שמעון בן אלעזר אומר
האשה עושה פסח ראשון טפילה לאחרים
ואינה עושה פסח שני . מה טעמא דרבי
מאיר איש שה לבית אבות. אם רצו שה
לבית . מה טעמא דרבי יוסי איש שה
לבית אבות כל שכן לבית . מה טעמא
דרבי שמעון בן אלעזר איש ולא אשה .
מה מקיימים רבנים איש פרט לקטן. אמר
רבי יונה ואפילו למאן דאמר חובה שנייא
היא שהדבר מסויים שמא יקבע הדבר
חובה . לא כן כברנן מיסר קודם לשתי
חלות לא יביא ואם הביא כשר. שנייא

ſuniculo & exterius, a funiculo & interius: Dictum eſt; a funiculo & exterius: Dicit R. Jona: Vel ſi dicas a funiculo & interius non curarunt propter adſpectum oculi in navi. Qnando? Quando erat Simeon bar Channa in diebus R. Elieſer. R. Simeon bar Channa, cum innixus eſſet τῷ R. Elieſer, cum tranſirent per quandam ſepem, dixit illi: Affer mihi ſeſtucam, ut detegrum meos dentes: Iterum dixit: Ne afferas: Dixit: Si pertranſiens omnis homo ita faciat, ſepes hujus viri abſumetur: Rabi Chagini innixus erat τῷ R. Zehera; cum aliquis tranſiret onuſtus lignis; Dixit illi: Affer mihi ſeſtucam; ut detergam meos dentes; Iterum dixit: Ne afferas: Etenim ſi omnis homo pertranſiens ita faceret, deſtrueretur onus hujus viri: R. Zehera hæc omnia permittebat: Quæ tibi eorum formator præcepit, nobis facienda ſunt. Viri Alexandriæ adduxerunt placentas ſuas de Alexandria, at non receperunt ab ipſis. Dicit R. Ba Mari: Nonne eſt R. Chijah magnus? Præterea dicit: At de ipſis decreverunt, & remiſerunt: Viri montis Ẓeboim attulerunt primitiva ante Pentecoſten, & non receperunt ab eis. Ibi legimus: Non adducunt primitiva liquida: Rabi Ela nomine R. Elieſer: Ita ſe habe- Miſna. Primitiva non ſaciunt liquores: vel ſi ea acquiſierint domini. Atqui extat traditio: Conſuetudo eſt, ut primitiva afferantur liquida: Unde probatur, quod adducat? Ex eo quod dictum eſt: *Adduces*. Poteſt exponi, qnod ea collegerit a primo tempore hoc pacto: Et hic qnando ea non collegerit a primo tempore hoc pacto. Et concluditur juxta mentem illius qui dicit: Paſcha mulierum eſt arbitrarium. Traditio: Mulier poteſt facere Paſcha primum ſeorſim, & in ſecundo aſſociabitur cum aliis; verba R. Meir. R. Joſe dicit: Mulier poteſt ſacere Paſcha ſecundam ſeorſim, vel in Sabbatho, & non eſt neceſſe ut dicatur primum. R. Simeon ben Elieſer dicit: Mulier ſi faciat Paſcha primum, aſſociabitur cum aliis, at non ſaciet Paſcha ſecundum: Quænam eſt ratio R. Meir? *Vir agnum in domum patrum*. Si velint, poſſunt afferre agnum pro domo. Quænam eſt ratio R. Joſe? *Vir agnum in domum patrum*. Multo magis pro domo. Quænam eſt ratio Rabi Simeonis ben Elieſer? *Vir*. Non fœmina: Quomodo explicant ſapientes? *Vir*: Excludit parvulum. Dicit R. Jona: Vel juxta mentem illius qui dicit: Ex debito: Diverſum eſt: Quia res conſtituta eſt, fieri poteſt, ut ſtatueretur res ex de-

היא שהדבר מסויים שמא יקבע הדבר חובה . ולא כן תנינן אם באו תמימים יקרבו. שנייא היא שהדבר מסויים שמא יקבע הדבר חובה . אריסטון הביא ביכוריו מאפמיא וקיבלו ממנו . תמן תנינן אין מביאים תרומה מחוץ לארץ לארץ . ויבואו ביכורים . אמר רבי הושעיה ביכורים באחריות הבעלים . תרומה אינה באחריות הבעלים . אם אומר את כן אף הם מרדפים לאחריה לשם.

debito; Non ita dicendum putamus; Si anticipet duas placentas, non adducet, si adducat erit legitimum. Diversum est, quia res constituta est fieri potest ut statueretur res ex debito. Nonne ita legimus; Si adducantur perfecta, sepelientur? Diversum est, si res constituta est fieri potest, ut res statuatur ex debito. Aristoa adduxit primitiva sua de Apamia, & receperunt ab eo: Ibi legimus. Non adducunt separationem de locis extra terram in terram: Et adducunt primitiva: Dicit Rabi Osajah: In primitivis tenentur domini cautione futuri damni; in separatione domini non tenentur cautione futuri damni: Si ita dicas: Ipsi quoque illuc post eos insequentur.

AD-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Præputio arborum

NUNC PRIMUM A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א הנוטע לסייג לקורות ולעצים פטור מן הערלה אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בזמן שנטע לסייג ולקורות ולעצים דבר הראוי להם אבל נטע לסייג לקורות ולעצים דבר שאין ראוי להם חייב בערלה נטעו לעצים וחשב עליו לאבילה מאימתי מונה לו משעת נטיעתו.

ב הנוטע לרבים חייב ורבי יהודה פוטר רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו

CAPUT PRIMUM.

I. Siquis planet pro sepe, pro tignis, pro lignis, absolvitur a præputio. Dicit Raban Simeon ben Gamaliel: De quo hæc dicta sunt? Quando plantet pro sepe, pro tignis, & pro lignis rem, quæ sit illis conveniens; at si plantet pro sepe, pro tignis, & pro lignis, quod non sit illis conveniens, obligatur ad præputium; Si plantet pro lignis, & cogitet de eo pro cibo; a quo tempore numerat? a tempore ejus plantationis.

II. Si plantet pro multis, obligatur: Et R. Jehuda absolvit. R. Simon ben Elie-

הנוטע לרבים חייב בערלה העולה לרבים פטור מן הערלה הנוטע בספינה ובעציץ ובראש הגג חייב בערלה נזרע בעציץ שאינו נקוב נשבר וחזר וזרעו בעציץ נקוב אם יכול לחיות חייב ואם לאו פטור ביצד יודע אם יכול לחיות ואם לאו חופר לו גומא בארץ ונוטע בה אם יכול לחיות חייב ואם לאו פטור.

ג אילן העולה מן הגזע ובין מן השרשים חייב רבי יהודה אומר העולה מן הגזע חייב מן השרשים פטור הקדישו ואחר כך נטע פטור נטע ואחר כך הקדיש ופדאו מאימתי מונה לו משעת נטיעתו.

ד גוי שהרכיב עץ מאכל על גבי עץ סרק מונה לו משעת נטיעתו רבי יוסי אומר נוטעים יחור של ערלה ואין נוטעים אגוז של ערלה מפני שהוא פרי ואין מרכיבים כפניות של ערלה רבי שמעון בן אלעזר אומר סמני ערלת עולים באחד ומאתים צובע בהם בבלול והולכים אחר הרוב.

ה רבי שמעון בן אלעזר אומר בשר בחלב מותר בהנאה בעלי מומים אסורים כל שהם רבי יוסי אומר ובעלי מומים יקבר. תנור שהסיקו בקלפי ערלה אם חדש יותץ אם ישן יוצן אפה ובשל בגחלים מותר אפה בכולם מותר חוץ מעצי אשרה.

ו אפר בגדים שנתנגעו ועפר בתים שנתנגעו אסורים בהנאה ספק ערלה בארץ ישראל אסור בסוריה ובחוצה לארץ מותר ביצד כרם ושדה שנטע ירק וירק נמכר חוצה לו ספיקו בארץ ישראל אסור בסוריא ובחוצה לארץ מותר רבי יהודה אומר אף זה ספקו בסוריא אסור איזהו ספיקו מותר כרם שנטע ירק ושדה ירק בצדו וירק נמכר חוצה לו ספקו בארץ ישראל אסור בסוריא ובחוצה לארץ מותר.

Eliefer dicit, fuo nomine: Qui plantat pro multis, obligatur ad præputium; quod adfcendit pro multis, abfolvitur a præputio. Qui plantat in navi, & in vafe hortenfi, & in fummitate tecti, obligatur ad præputium; Si feratur in vafe hortenfi, quod non fit perforatum, fi rumpatur, atque iterum feratur in vafe hortenfi non perforato, fi poffit confervari, obligatur, fi minus, abfolvitur: Quomodo cognofcet utrum poffit confervari necne? Effodiet illi foveam in terra, & in ea plantabit, fi poffit confervari, obligatur, fi minus, abfolvetur.

III. Planta quæ adfcendit five ex trunco, five ex radice, obligatur: Rabi Jehuda dicit: Si adfcendit ex trunco, obligatur, fi ex radice, abfolvitur: Si eam fanctificet; & deinde plantet, abfolvitur; fi plantet, & deinde fanctificet, & redimat; A quo tempore illi numerabit? a tempore fuæ plantationis.

IV. Si gentilis inferat arborem frugiferam fuper arbore fterili, numerabit a tempore fuæ plantationis: R. Jofe dicit: Poteft plantari ramus præputii, at non poteft plantari nux præputii, quia eft fructus; neque licet inferere fpathas præputii. R. Simeon ben Eliefer dicit: Colores præputii adfcendunt in uno & ducentis; poteft tingere illis in commixto, & incedunt poft majorem partem.

V. Rabi Simeon ben Eliefer dicit: Caro cum lacte licita eft ufu; Vitiata funt vetita quantalacunque; R. Jofe dicit: Vitiata fepelientur; Furnus fi calefiat corticibus præputii, fi fit novus, rumpetur; fi vetus, frigefaciet; Si coquat & elixet in prunis erit licitum; Si coquat in omnibus, erit licitum, exceptis lignis lucus.

VI. Cinis veftium, quæ lepra affectæ fuerint, & pulvis domorum leprofarum, funt ufu vetiti: Dubium præputii in terra Ifrael, eft vetitum, in Syria & extra terram, erit licitum: Quomodo? Si vinea & ager olere plantatus fit, & vendatur olus extra illum, ejus dubium in terra Ifrael eft vetitum, in Syria & extra terram eft licitum. Rabi Jehuda dicit: Vel in hoc ejus dubium in Syria eft vetitum. Quodnam eft ejus dubium licitum? Si vinea plantata fit olere, & ager oleris fit plantatus in ejus latere, fi vendatur extra illum, ejus dubium in terra Ifrael eft vetitum, in Syria atque extra terram eft licitum.

VII.

ז הרי שנמצא נטועה קטנה בתוך שדהו ספיקו בארץ ישראל אסור בחוצה לארץ ובסוריא מותר רבי אליעזר בר יוסי אומר משם רבי יוסי בן דורמסקית שאמר . משם רבי יוחנן בן נורי שאמר משם רבי אליעזר הגדול אין ערלה בחוצה לארץ.

VII. Siquis inveniat plantam parvam in ſuo agro, ejus dubium in terra Iſrael eſt vetitum, extra terram & in Syria eſt licitum. R. Elieſer bar R. Joſe dicit nomine Rabi Joſe ben Dormaſchit, qui dicebat nomine R. Jochanan ben Nuri, qui dicebat nomine R. Elieſer magni, quod non ſit præputium extra terram.

TRA-

TRACTATUS DE ARBORE PRÆPUTIATA

Gemara Hierofolymitana illuftratus

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשת

א הנוטע לסייג ולקורות פטור מן הערלה . רבי יוסי אומר אפילו אמר הפנימי חייב והחיצון לסייג הפנימי חייב והחיצון פוטר.

ב עת שבאו אבתינו לארץ ומצאו נטוע פטור . נטעו אף על פי שלא כיבשו חייב . הנוטע לרבים חייב . רבי יהודה פוטר. הנוטע ברשות הרבים והנכרי שנטע והגזלן שנטע והנוטע בספינה והעולה מאילין חייב בערלה.

ג אילן שנעקר והסלע עמו אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב . נעקר הסלע מצידו זיעזעתו המחרישה או שזיעזעתו ועשאו כעפר אם יכול לחיות פטור. ואם לאו חייב.

ד אילן שנעקר ונשתייר בו שורש

CAPUT PRIMUM.

I. QUI plantaverit pro fepe, & tignis, abfolvitur a præputio. R. Jofe dicit: Vel fi dicat; quod interius eft, cedat in cibum, & exterius in fepem, interius obligatur, & interius abfolvitur.

II. Quo tempore ingreffi funt patres noftri in terram, quod plantatum invenerunt, liberum fuit; Si plantaffent, & non fubegiffent terram, obligabatur; Si plantet pro multis, obligatur; Rabi Jehuda abfolvit; Si plantet in loco publico, & alienigena fi plantet, & raptor fi plantet, fi plantet in navi, & quod per fe natum eft, obligatur ad præputium.

III. Arbor quæ eradicata eft, & petra cum ea, fi poffit vivere, abfolvitur, fi minus, obligatur: Si evellatur lapis ab ejus latere, aut eum dimoverit aratrum, & fiat quafi pulvis, fi poffit vivere, abfolvitur, fi minus obligatur.

IV. Si arbor eradicata fuerit, & in ea relinquatur radix, abfolvitur: Et quan-

פטור . וכמה יהי בשורש רבן גמליאל משום רבי לעזר בן יהודה איש ברתותא כמחט של מתון.

ה אילן שנעקר ובו בריכה והוא חיה ממנו חזרה זקינה להיות בבריכה . הברכה שנה אחר שנה ונפסקה מונה משעה שנפסקה סיפוק הגפנים סיפוק על סיפוק אף על פי שהבריכם בארץ מותר . רבי מאיר אומר מקום שכוחה יפה מותר. ומקום שכוחה רע אסור . בריכה שנפסקה והיא מליאה פירות אם הוסיף במאתים אסור .

ו נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות הרי זה לא ילקוט . ואם ליקט יעלו באחד ומאתים ובלבד שלא יתכוין ללקוט. רבי יוסי אומר יתכוין וילקוט ויעלו באחד ומאתים .

ז העלים והלולבים ומי גפנים והסמדר מותרים בערלה וברבעי ובנזיר ואסורים באשירה . רבי יוסי אומר הסמדר אסור מפני שהוא פרי . רבי ליעזר אומר המעמד בשרף הערלה אסור . אמר רבי יהושע שמעתי בפירש שהמעמד בשרף העלים ובשרף העיקרים מותר . בשרף הפגים אסור מפני שהוא פרי.

ח ענקוקלות והחרצנים והזגים והתמר שלהם קליפי רימון והנץ שלו קליפי אגוזים והגרעינים אסורים בערלה ובאשירה ובנזיר. ומותרים ברבעי והנובלות כולם אסורות.

ט רבי יוסי אומר נוטעים ייחור של ערלה . ואין נוטעים אגוז של ערלה מפני שהוא פרי . ואין מרכיבים בכפניות של ערלה.

פרק ראשון

הלכה א הנוטע לסייג ולקורות פטור כו׳ . כתיב ונטעתם כל עץ מאכל . את שהוא למאכל חייב . לסייג ולקורות לעצים פטור . נטעו אותו של מאכל אפילו חישב עליו לסייג יהא חייב. תלמוד אמר עץ מאכל רבי יוסי ילמד דבר מתחילתו ממשמע שנאמר שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל . ובי אין יודעים שבעץ מאכל הכתוב מדבר מה

quanta erit ejus radix? Raban Gamaliel nomine R. Elieſer ben Jehuda viri Bartota, ut acus extenſionis.

V. Si arbor eradicata ſuerit, & in ea ſuerit propago, & ex ea vixerit, fiet ut vetus ſit inſtar propaginis: Si propagaverit uno anno poſt alterum, computabit ab illo tempore, quo ſuccidit. Ligatio vitium, & ligatio ſuper ligationem, licet eas propagaverit in terra, licita eſt: R. Meir dicit: Locus, cujus virtus optima eſt, eſt licitus; & locus, cujus virtus mala ſit, eſt interdictus: Si propago ſuerit ſucciſa, & ſuerit plena fructuum, ſi addiderit ad ducenta, eſt interdicta.

VI. Plantam præputiatam, & heterogenea vineæ, ſi commiſceantur cum plantis non colliget: Si vero colligat, adſcendent in uno & ducentis, dummodo non habeat intentionem colligendi. R. Joſe dicit; Vel ſi habeat intentionem colligendi, adſcendet in uno & ducentis.

VII. Folia & racemi, & aquæ vitium, & uva prima abſolvuntur propter præputium, & annum quartum, & Nazyræum, & ſunt interdictæ in luco. R. Joſe dicit: Uva prima vetita eſt, quia eſt fructus: R. Elieſer dicit: Siquis condenſet ſucco arboris præputiatæ, eſt vetitum. Dicit R. Jehoſua: Audivi explicationem: Siquis condenſet ſucco ſoliorum, & ſucco radicum, erit licitum; Si ſucco groſſorum, erit vetitum, quia ſunt fructus.

VIII. Uvæ immaturæ, grana, pelliculæ uvarum, & earum vinacea, putamina malorum citriorum, & flos eorum, putamina nucum, & nuclei ſunt vetiti in arbore præputiata, & in luco, & in Nazyræo, & liciti in anno quarto; & decidui fructus omnes ſunt interdicti.

IX. R. Joſe dicit: Plantant ramum arboris præputiatæ, at non plantant nucem præputiatam, quia eſt fructus, & non inſerunt ſpathas palmæ præputiatæ.

Finis capitis.

CONſtitutio I. Qui plantaverit pro ſepe, & pro tignis, abſolvitur &c. Scriptum eſt: *Et plantaveritis omnem arborem fructiferam*. Quod tu comedes, tenetur. Pro ſepe, pro tignis, & pro lignis abſolvitur: Hinc propter arborem pro cibo, vel ſi cogitet de ea pro ſepe, tenetur. Idcirco dictum eſt: *Arborem fructiferam*. R. Joſe docet rem ab ſuo principio ex ſenſu literali: Dictum eſt enim: *Tribus annis erit vobis præputiata, non comedetur:* Num ignorabant, quod de arbore fructifera textus

תלמוד לומר ונטעתם כל עץ מאכל את שהוא למאכל חייב . לסייג ולקורות ולעצים פטור . רבי יונה למר רבר מסופו ממשמע שנאמר ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו . וכי אין אנו יודעים שבעץ מאכל הכתוב מרבר מה תלמוד לומר ונטעתם כל עץ מאכל . את שהוא למאכל חייב. לסייג ולקורות ולעצים פטור . תני רבן שמעון בן גמליאל אומר במה רברים אמורים בזמן שנטע לסייג ולקורות ולעצים רבר שהוא ראוי להם . נטע רבר שאינו ראוי להם חייב . יאות אמר רבן שמעון בן גמליאל . מה טעמון דרבנים . אמר רבי זעירא במשנה סדר נטיעתם לעצים ברוצף לקורות במשפר לסייג מקום הסייג מוכיח עליו . תני בשם רבי מאיר כל האילנות באים למחשבת פטור מן הזית ומן התאינה רבי מאיר כרעתיה ראמר כל אילנות אילן סרק חוץ מזית ותאינה . תני בשם רבי שמעון אין לך בא למחשבת פטור אלא שלשת המינין בלבר רימון ושקמים וצלף . מהו שיהו חייבים במעשר . תפלוגתא ררבי בא בר ממל ודרבי הילא ראיתפלגון המשמר פירותיו לעצים רבי בא בר ממל אמר חייב. רבי בשם רבי יוסי אמר פטור . רבי בא בר ממל אמר חייב מן הרא ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך . ממה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו . יצא הבקר שירך וידו שוים בו . הוא לקט . היא שכחה. היא פיאה. היא הבקר. רבי הילא בשם רבי יוסי אמר פטור מן הרא כוסבר שזרעה לזרע ירקה פטור . שנייא היא כוסבר שיש לו גורן אחרת . והיירא אמר רא המקיים מליאה של כרוב לזרע בטלה רעתו . קלחין יחירין לא בטלה רעתו . אמר רבי יונה והוא שליקט ירק. אבל לא אם ליקט ירק כך אנו אומרים עצים חייבין במעשרות מהו שיהו אסורים משום גזל . וכי עצים אינם אסורים משום גזל. מה צריכא ליה כגון אילין תותייא דלא אית בהון ממש .

-tus loqueretur? Cur igitur dictum est: *Et plantaveritis omnem arborem fructiferam?* Illa, quam comedes, obligatur: Si pro sepe, tignis & lignis, absolvitur. R. Jona docet rem ab suo fine ex sensu literali: Dictum est enim: *Et anno quinto comederis fructus ejus, ut addatur vobis proventus ejus:* Num ignoramus, quod de arbore fructifera textus loquatur? Cur igitur dictum est: *Et plantaveritis omnem arborem fructiferam?* Illa quam tu comedes obligatur: Si pro sepe, tignis, & lignis, absolvitur. Traditio: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: De quo hæc dicta suot? Quando plantet pro sepe, tignis, & lignis, quod sit illis conveniens; Si oon sit illis conveniens tenetur. Recte dicit Raban Simeon ben Gamaliel: Quænam est ratio sapientum? Dicit R. Zehera in Misna; Ordo plantaodi pro lignis pro conjunctione tigoorum, pro comminutione sepis; locus sepis de illo probat. Traditio nomine R. Meir: Omnes arbores si adducantur in computum, erit licitum, excepta olea, & ficu: Rabi Meir juxta suam sententiam dicit: Omnes arbores, sunt arbor sterilis, excepta olea, & ficu. Traditio nomine R. Simeonis: Non est tibi, quæ veniat in computum, quod absolvatur, exceptis tribus speciebus duntaxat, sc. malogranatum, sycomorus, & capparis: Num obligantur ad decimas? Dissensio est Rabi Ba bar Mimal, & R. Ela: Dissentiunt: Si custodiat ejus fructus pro lignis; R. Ba bar Mimal dicit: Obligatur. R. Ela nomine R. Jose dicit: Absolvitur: R. Ba bar Mimal dicit: Obligatur ex hoc textu: *Et veniet Levita, quia non est illi pars, & possessio tecum:* Ex eo quod est tibi, & non est illi, tu debes illi dare; Excluditur commuoe, in quo manus tua, & manus illius sunt æquales; sc. spicilegium, manipulus oblivine relictus, & angulus, & commune. Rabi Ela nomine Rabi Jose dicit: Absolvitur ex hoc loco. Si serat coriandrum pro semine oleris, absolvitur: Diversum est coriandrum, in quo est alia area: Et hoc est quod dicit: Si conservetur plenitudo brassicæ pro semine, aboletur ejus intentio: Si caules peculiares, non aboletur ejus intentio: Dicit R. Jona: Dummodo colligat olus; at si non colligat olus; Nos ita dicimus: Ligna obligantur ad decimas: Num eruot interdicta respectu rapinæ? Num ligna non sunt interdicta respectu rapinæ? Cur necesse est? Uti sunt arbores mori, in quibus nihil est solidi. Si malogranatum planteo nomi-

רימון שנטעו לשם רימון . בנות הדס
שנטעם לשם בנות הדס . אית תניי תני
חייב . אית תניי תני פטור . אמר רב
חסדא מאן דאמר חייב במקום שרוב
משמרים . מאן דאמר פטור במקום שהרוב
משמרים . רבי יוסי בעי אם במקום משמרים
למה לי חישב אפילו לא חישב . כך אנו
אומרים זית ותאינה עד שיחשוב עליהם .
אלא אפילו מחצה משמרים ומחצה שאין
משמרים . אמר רבי מתיה מן דבתרתה
מקום שאין רוב משמרים אפילו לא חישב
פטור . רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן
יוצרק גפן שעלת במקום חורשים פטורה
מן הערלה . אמר רבי יוסי אפילו נטעה .
והתנינן העולה מאיליו חייב בעורלה . תמן
בשנטעם במקום יישוב . כרם הכא שנטעה
במקום חורשים . אמר רבי אליעזר הדא
דתימר כשאינה עושה כדי טפילתה . אבל
אם היתה עושה בדי טפילתה חייבת . רב
הונה שאל אתרוג שנטעו למצותו מהו
שיהא חייב בערלה . חזר רב הונה ואמר
אתרוג שנטעו למצותו חייב בערלה . ולא
כן תנינן ולקחתם לכם ולא מן המצוה .
תמן ולקחתם לכם גרמים לא מן המצוה .
ברם הכא כמה דתימר גבי שופר יום
תרועה יהיה לכם מכל מקום . והכא שלש
שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל מכל
מקום . מה בינו למשמר פירותיו לעצים .
כשם שהוא רוצה בפריו כך הוא רוצה
בעצו . ברם הכא רוצה בעצו . ברם הכא
רוצה הוא בפריו ואין רוצה בעצו . ועוד
מן הדא דאמר רבי חנינה פרי אם אומר
עצו אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח .
בחג מה דמי לה . זית שנטעו להדליק בו
בחנוכה . אמר רבי יוסי בר בון זה דבר
תורה וזה מדבריהם . ואת אמר הכין מה
דמי לה . זית שנטעו להדליק בו את
המנורה וזה דבר תורה וזה דבר תורה .
רבי שמעון בן יקים בעא קומי רבי יוחנן
נטעו צד התחתון לסייג והעליון למאכל .
צד התחתון למאכל והעליון לסייג . אמר
ליה היא הדא היא הדא . היא צד

ne malogranati : Si plantas myrti plantet nomine plantæ myrti. Est qui docet, quod obligetur, & est qui docet, quod absolvatur : Dicit R. Chasda, qui dicit quod obligetur ; intelligitur de loco, ubi major pars custodit ; qui dicit quod absolvatur ; intelligitur de loco, ubi major pars non custodit : R. Jose quæsivit. Si in loco ubi custodiunt, quorsum supputatio ? Vel si non fuerit supputatio : Sic nos dicimus : Olea, & ficus, donec cogitaverit de illis : Vel si dimidia pars custodiat, & dimidia pars non custodiat. Dicit R. Mathia ex Debatartha in loco, ubi major pars non custodiat, vel si non cogitet, absolvitur. R. Jochanan nomine R. Simeonis ben Josadak : Vitis si adscendat in loco arationis, absolvitur ab arbore præputiata. Dicit R. Jose : Vel planta. Atqui legimus : Si per se adscendat, obligatur ad arborem præputiata : Ibi agitur, quando plantetur in loco culto; profecto hic quando plantetur in loco arationis. Dicit R. Eliezer : Quod dicis, intelligitur, quando non faciat juxta mensuram accessorii; at si faciat juxta mensuram accessorii, obligatur. R. Huna quæsivit; Si citrum ferat juxta præceptum suum quid erit? Num obligatur ad arborem præputiatam? Iterum R. Huna dixit : Si citrum ferat juxta præceptum suum, non obligatur ad arborem præputiatam? At non ita legimus : *Et sumetis vobis*. At non ex præcepto : Ibi *& sumetis vobis* : Nummis, non ex præcepto. Profecto hic sicut dicis de cornu : *Dies clangoris erit vobis* : Ex omni loco : Et hic : *Tribus annis erit vobis præputiata non comedetur* ; Ex omni loco : Qundnam est discrimen inter ipsum & custodientem fructus suos pro lignis ? Sicut ipse numerat e?us fructus, ita pariter ipse numerat ejus ligna : Profecto hoc loco ipse numerat cjus fructus, at non numerat ejus ligna : Et præterea probatur ex eo quod dicit R. Chanina : Fructus: Si dicat lignum ; homo illo non satisfacit debito suo in Paschate. In festo Tabernaculorum quid simile est ? Si oleam plantet, ut accendat in Chanucha; Dicit R. Jose bar Bon : Hoc est ex lege, & illud ex verbis scribarum ; & tu ita dicis? Quid illi simile est? Si oleam plantet, ut accendat candelabrum; Hoc est ex lege, & illud pariter est ex lege. R. Simeon ben Jakim quæsivit coram R. Jochanan : Si plantet latus inferius pro sepe, & superius pro cibo, si latus inferius pro cibo, & superius pro sepe; Respondit : Tam hoc quam illud ; sive

la-

התחתון לסייג והעליון למאכל. היא צד העליון לסייג והתחתון למאכל. כיצד הוא יודע. אמר רבי יונה מביא ומורה ומס עד כאן לסייג מכאן ואילך למאכל. ר' זעירא בעי ניחא צד התחתון לסייג והעליון למאכל. צד התחתון למאכל והעליון לסייג גדל מתוך איסור ואת אמר הכן. רבי זעירא כדעתיה דאמר רבי זעירא בשם רבי יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו מוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלים את האיסור. נטעו לסייג וחישב עליו למאכל. בא במחשבה. למאכל וחישב עליו לסייג לא כל הימנו. נטעו שנה ראשונה לסייג מכאן ואילך חישב עליו למאכל מכיון שחישב בו מחשבת חיוב יהא חייב. והתנינן רבי יוסי אומר אפילו הפנימי למאכל והחיצון לסייג הפנימי חייב והחיצון פטור. תמן למאכל למאכל לעולם. לסייג לסייג לעולם. ברם הכא מכיון שעירב בו מחשבת חיוב יהא חייב. נטעו שלש שנים לסייג מכאן ואילך חישב עליו למאכל והוסיף תוספתו רבי ירמיה אמר התוספת פטור. רבי בא אמר התוספת חיוב. אמר רבי יוסי תדא דרבי ירמיה מתחמיא קשיא ולית היא אלא ניחא כהדא דתני שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה ישראל. ורבי עקיבה אומר התוספת פטור. וחכמים אומרים התוספת חיוב. והכא עיקרו פטור ותוספתו חיוב' אמר רבי יוחנן דברי רבי ישמעאל כל שאין לו ערלה אין לו רבעי. רבי יוחנן בעי עד שיהא לו שלש שנים ערלה. אמר רבי יונה עיקר ערלה צריכה ליה אין עיקר ערלה פחות שנים. אמר רבי יוסי עיקר רבעי צריכה ליה כל שאין לו ערלה אין לו רבעי. תני אילן שמקצתו נטוע בארץ ומקצתו חוץ לארץ מכיון שמקצתו נטוע בארץ כילו כולו בארץ דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר הנוטע

latus inferius pro fepe, & fuperius pro cibo; five latus fuperius pro fepe, & inferius pro cibo; Quomodo cognofcetur? Dicit R. Jona; Adducet, & metietur, & definiet; usque huc pro fepe, hinc & ulterius pro cibo. R. Zehira quæfivit: Concedatur de latere inferiori pro fepe, & de fuperiori pro cibo; de latere inferiori pro cibo, & de fuperiori pro fepe, crefcit in vetito, & tu ita dicis? R. Zehera juxta fuam fententiam; Etenim dicit R. Zehera nomine R. Jonathan: Si cepa mifcellæ vineæ eradicetur, atque evellatur, vel fi addatur plurimum vetiti; incrementa vetiti non faciunt adfcendere vetitum: Si plantet pro fepe; & cogiter fuper illa pro cibo, venit juxta cogitationem: Si pro cibo, & cogitet fuper illa pro fepe, non comedet ex ea. Si plantet anno primo pro fepe, & hinc & ulterius cogitet fuper ea pro cibo, poftquam cogitavit de ea cogitatione obligationis, obligatur. Atqui legimus: R. Jofe dicit: Vel fi interius fuerit pro cibo, & exterius pro fepe, interius obligatur, & exterius abfolvitur. Ibi pro cibo, pro cibo in perpetuum, pro fepe, pro fepe in perpetuum. Profecto hoc loco poftquam commixta eft cogitatio obligationis, obligatur. Si plantet tres annos pro fepe, hinc & ulterius cogitet fuper illa pro cibo, & addat ejus additamentum, R. Hieremia dicit: Ejus additamentum abfolvitur. R. Ba dicit: Additamentum obligatur: Dicit Rabi Jofe: Hæc fententia Rabi Hieremia oftendit objectionem; & non poteft effe, nifi concedatur juxta illud, quod traditur. Si ager maturuerit tertiam partem gentili, & illum emerit Ifraelita; R. Akiba dicit: Incrementum abfolvitur; & fapientes dicunt: Incrementum obligatur. Et hic ejus radix abfolvitur, & ejus incrementum obligatur. Dicit Rabi Jochanan ex verbis R. Samuelis: Cui non eft præceptum arboris præputiatæ, non eft præceptum anni quarti: R. Jochanan vult, donec illi fint tres anni arboris præputiatæ: Dicit R. Jona: Si radix arboris præputiatæ fit illi neceffaria, fi non fit neceffaria radix arboris præputiatæ, minus biennio. Dicit Rabi Jofe: Radix plantæ anni quarti eft illi neceffaria, fi non fit illi præceptum arboris præputiatæ, non erit illi præceptum anni quarti. Traditio; Si pars arboris plantata fit in terra, & pars extra terram; poftquam ejus pars plantata eft in terra, reputatur perinde ac tota plantata fit in terra; Verba Rabi: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Latus

בארץ חייב. הנוטע חוץ לארץ פטור. רבי אבהו בשם רבי יוחנן נעשה כטבל וכמעושר מעורבים מזה על זה . רבי זעירא בשם רבי יוחנן שורש פטור פוטר מה כרבי דרבי אמר שורשים חיים זה מזה דברי הכל היא . הכא שורש פטור פוטר הם דתימר שורש פטור פוטר בשורש ישן שהשריש מתוך שלו לתוך של חבירו אבל אם השריש מחוץ לארץ בארץ לא כרא. שורש פטור פוטר . והתנינן רבי יוסי אומר אפילו הפנימי למאכל והחיצון לסייג הפנימי חייב והחיצון פטור . ויפטור צד החיצון לצד הפנימי. רבי זעירא אמר לה סתם רבי לא בשם רבי לעזר ראוי הוא לחשוב עליו לחייבו . רבי יוסי בשם רבי יוחנן שרשים אין בהם ממש . אמר רבי זעירא לרבי יסא בפירוש שמעתנה מן דרבי יוחנן או בערלה הויתון קיימים ואתדכרת הדא מילתא בביכורים ואמר שרשים אין בהם ממש . אמר רבי זעירא הם דתימר שורשים אין בהם ממש בשהשרישו מחוץ לארץ לארץ . אבל משהשרישו מהארץ לחוצה לארץ. שרשים יש בהם ממש. כיפקה לזקינה פטור לחוץ לארץ פטור . להקדש חייב לצד התחתון לצד העליון חייב . להקדש חייב שהוא ראוי לפרותו ולחייבו . לצד העליון חייב שהוא ראוי לחשוב עליו ולחייבו . רבי יוסי ברבן שמעון בן גמליאל אפילו יסבור כרבי ערלה תלויה לדעתו ומעשרות אינם תלויין לדעתו.

הלכה ב ונטעתם פרט לשנטעו גוים עד שלא באו ישראל לארץ רבי הונא בשם רבי אבא הדא אמרה שורש פטור פוטר. נטעו אף על פי שלא כיבשו חייב וכרבי ישמעאל דאמר כל ביאות האמורות בתורה לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו . שבע שכיבשו ושבע שחילקו . רבי הילא בשם רבי לעזר מודי רבי ישמעאל בחלה ובערלה . ותני בן בבואכם לפי

tus quod plantatum eſt in terra, obligatur: Quod plantatum eſt extra terram, abſolvitur. R. Abau nomine Rabi Jochanan. Reputatur ſicut indecimatum, & decimatum, quæ inter ſe fuerint commixta. R. Zehera nomine R. Jochanan: Si eradicet liberum, abſolvit: Quid juxta mentem Rabi? Etenim Rabi dicit: Radices vivæ, altera cum altera, ex omnium conſenſu eſt. Hic ſi eradicet liberum abſolvit: Quod dicis; Si eradicet liberum abſolvit, quaſi eradicet vetus, quod radices egerit ex ſuo agro in agro ſocii ſui; at ſi eradicet extra terram, ut in terra, nihil inſervit: Si eradicet liberum, abſólvit: Atqui legimus: R. Joſe dicit: Vel ſi interius fuerit pro cibo, & exterius pro ſepe, interius obligatur, & exterius abſolvitur: Et abſolvatur latus exterius pro latere interiori: R. Zehera dicit abſolute; Rabi non nomine R. Elieſer; conveniens eſt, ut cogitet de ea, ut illam obliget. R. Joſe nomine R. Jochanan; In radicibus nihil eſt ſolidi. Dixit R. Zehera τῷ R. Joſe: Perſpicue intelleximus ex ſententia R. Jochanan, aut de arbore præputiata vos explicatis; Hic agitur de primitivis, & dicit, quod in radicibus nihil ſit ſolidi: Dicit R. Zehera, quod dicis, quod in radicibus nihil ſit ſolidi, intelligitur, quando radices egerint ex locis extra terram in terra; at quando radices egerint ex terra in locis extra terram, in radicibus eſt aliquid ſolidi; Si dubium ſit, utrum ſit vetus abſolvitur, extra terram abſolvitur: Si pro ſanctitate, obligatur; pro latere inferiori, pro latere ſuperiori obligatur; pro ſancto obligatur, quia conveniens eſt ut redimatur, atque ut obligetur. Pro latere ſuperiori obligatur, quia conveniens eſt, ut de eo cogitet, & illam obliget. R. Joſe bar Raban Simeonis ben Gamaliel, licet putet juxta mentem Rabi; arbor præputiata dependet ab ejus intentione, at decimæ non dependent ab ejus intentione.

Conſtitutio II. *Et plantaveritis:* Excludit ſi plantaverint gentiles, priuſquam venirent Iſraelitæ in terram. R. Huna nomine R. Aba hoc dicit: Eradicatio liberi abſolvit: *Si plantaverint*, vel ſi non ſubegerint, obligatur, & juxta mentem R. Iſmaelis qui dicit; Omnis adventus qui memoratur in lege, poſt quatuordecim annos memoratur; ſeptem in quibus ſubegerunt, & ſeptem in quibus diviſerunt; R. Ela nomine R. Elieſer: Conſentit R. Iſmael in placenta, & in arbore præputiata: Atqui extat traditio: *Quando veneritis*. Etenim quod im-

ששינה הכתוב משמעו שינו חכמים חיובו.
רבי יונה בעי מחלפה שיטתיה דרב,
ישמעאל תמן הוא אמר היא הוייה היא
הקמה היא שבירה היא נפוצה היא גאולה
היא פרייה . והכא היא משנה בין לישן
ללישן . נטעו לרבים חייב . רבי יהודה
פוטר. מחלפה שיטתין דרבנים . תמן אינון
אמרין ירושלם וחוץ לארץ אין מטמאים
בנגעים . והכא אינון אמרין הכין . תמן
ובא אשר לו הבית . פרט לירושלם שהיא
לכל השבטים . ברם הכא ונטעתם מכל
מקום . מחלפה שיטתיה דרבי יודה תמן
הוא אומר אני לא שמעתי אלא בית
המקדש. והכא הוא אמר הכין . תמן הוא
אמר אני לא שמעתי אלא בית המקדש
שטופה אמרה . ברם הכא גרמיה אמר .
אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר כרבי
שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן
אלעזר אומר משמו הנוטע לרבים חייב
ברשות הרבים חייב בערלה . עלה מאליו
פטור מן הערלה . הנוטע לרבים חייב
ברשות הרבים פטור . הנוטע לרבים
חייב בנוטע בתוך שלו . לרשות הרבים
פטור בשגזל קרקע . ויש קרקע נגזל.
אמר רבי הילא אף על פי שאין
קרקע נגזל יש יאוש לקרקע . רבי יאשיה
מייתי נטיעות מחוץ לארץ בגושיהם ונציב
לון בארץ . רבי יונה לשכרו שנים . רבי
יוסי לשכרו רבעי. גוי שהרכיב אילן מאכל
על גבי אילן סרק אף על פי שאין ישראל
רשאי לעשות כן חייב בערלה . ערלה
מאימתי הוא מונה לו משעת נטיעתו .
רבי שמעון בן לקיש אמר בלבד דברים
שהם באים במחשבה כגון חרובי צלמונה
וחרובי גירורה . אבל ערבה כנטוע בארץ .
רבי יוחנן אמר אפילו ערבה . והתנינן אין
נוטעים ואין מבריכים ואין מרכיבין ערב
שביעית פחות משלשים יום לפני ראש
השנה . ואם נטע או הבריך או הרכיב
ייעקר . על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש
דו פתר לה בערבה ניחא . על דעתיה
דרבי יוחנן דו אמר אפילו ערבה למה לי
יעקר. שנייא היא שהם מתאחים בשביעית
והיידא אמר רא הנוטע והמבריך והמרכיב

immutavit textus ſenſu literali, immutarunt ſapieotes ejus obligationem: Rabi Jona vult, quod varia ſit ſententia R. Iſmaelis: Ibi dicit; Sive ipſa exiſtat, ſive ſit fracta, ſive ſit diſperſa, ſive ſit vendicata, ſive ſit redemta; At hic ipſe veniat inter dictionem, & dictionem: Si plantet pro multis, obligatur: R. Jehuda abſolvit. Diverſa eſt ſeotentia ſapientum: Ibi nos dicimus: Hieroſolymæ & loca extra terram non polluuntur plagis lepræ. At hic non ita dicimus: Ibi dictum eſt: *Ibit cujus eſt domus*. Excludit Hieruſalem, quæ erat pro cunctis tribubus: Profecto hic: *Et plantaveritis:* Omnimode. Varia eſt ſententia Rabi Jehuda: Ibi dicit: Non intellexi niſi domum ſanctuarii; & hic ita dicit. Ibi ipſe dicit: Non intellexi niſi domum ſanctuarii: Quod ita dicit: Profecto hoc loco ipſemet dicit. Dicit Rabi Joſe diſcipulus R. Bon: Poteſt exponi juxta meotem R. Simeonis ben Elieſer; Etenim extat traditio: R. Simeon ben Elieſer dicit nomine ſuo: Si plantet pro multis, obligatur ad arborem præputiatam: Si per ſe adſcendat, abſolvitur ab arbore præputiata: Si plantet pro multis, obligatur, ſi in poteſtate multorum, abſolvitur; Qui plantat pro multis obligatur, quaſi plantet in agro ſuo. In poteſtate multorum, abſolvitur, quaſi furetur fundum. Eſtne fundus, qui furto ſurripiatur? Dicit R. Ela; Licet non ſit fundus, qui ſurripiatur, eſt tamen deſperatio in fundo: R. Joſia adduxit plantas ex locis extra terram cum ſuis glebis, & plantavit in terra. R. Jona pro lucratione annorum, R. Joſe pro lucratione plantæ anni quarti: Traditio: Gentilis ſi inſerat arborem frugiferam in arbore ſterili, licet Iſraelitæ non ita facere liceat, obligatur ad arborem præputiatam; Arborem præputiatam a quo tempore numerabit? A tempore ſuæ plantationis. R. Simeon ben Lakiſch dicit; Tantummodo res, quæ adducantur cum ſupputatione, e. g. ſiliquæ Salmon, & ſiliquæ Ghidoda. At ſalix quaſi plantata ſit in terra. R. Jochanan dicit: Vel ſalix: Atqui legimus: Non plantant, neque propagant, neque inſerunt ſalicem anni ſeptimi minus triginta diebus ante principium anni; ſi vero plantet aut propaget, aut inſerat, evelletur. Ex mente R. Simeonis ben Lakiſch hoc exponitur; De ſalice concedatur: Ex mente R. Jochanan hoc dicitur: Vel ſalix; quorſum evelletur? Diverſum eſt; ſi illæ reſarciantur in anno ſeptimo: Et hac de cauſa hoc dicit: Si plantet, ſi propaget, ſi inſerat triginta diebus ante

prin-

שלשים יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה שליסה ומותר לקייסה בשביעית · פחות משלשים יום לפני ראש השנה לא עלתה לו שנה שליסה ואסור לקייסו בשביעית . אבל אסרו פירות נטיעה זו אסורים עד חמשה עשר בשבט . תני רבי יהושע אוניא לית כאן מרכיב . אמר רבי אבא מרי אפילו ברבי שמעון בן לקיש לית כאן מרכיב לשעבר הא בתחילה לא. רבי יצחק בר חקולה בשם חזקיה הנוטע בעציץ שאינו נקוב חייב בערלה . רבי יוסי אמר מפני שהשרשים מפעפעים אותו. רבי יונה מפיק לישנה כלי חרש עומד בפני שרשים . רבי ירמיה בעי נטע בו דלעת מאחר שהוא כנקוב אצל האילן כנקוב הוא אצל זרעים . רבי יוחנן בשם רבי ינאי אילן שנטעו בתוך הבית חייב בערלה ופטור מן המעשרות דכתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה . ובשביעית צריכה דכתיב ושבתה הארץ שבת ליהוה . וכתיב שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר . כיני מתניתא אם היה יכול לחיות פטור. ואם לאו חייב.

הלכה ג חזקיה שאל פחות מכאן בתלוש הוא. השתחוה לו אסרו . כותבים עליו גיטי נשים . אמרין חזר ביה חזקיה . אמר רבי יונה מן הדא חזר ביה דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי מכיון שיש במחט של מיתוי דבר בריא שיש לו שלש שנים· חזקיה שאל שליש מחט שנה שני שלישי שתי שנים . חברייא בעיי מחט ושליש דבר בריא שיש לו ארבע שנים· אין תימר לא חזר ביה למה שאל בן . אמר רבי יונה מן מלתיה חזר ביה דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי מכיון שיש במחט של מיתוי דבר בריא שיש לו שלש שנים . אמר רבי יוסי אפילו יש בו שלש שנים אין בו במחט של מיתוי . אמר רבי יודן מתניתא מסייעא לרבי יוסי אמר רבי אף כשאמרו בנות חמש בנות שש בנות שבע אלא בגפנים . בנות חמש . בתאנים . בנות שש . בזתים בנות שבע . ואנא חמיי הדין מרגיתא

principium anni, computatur illi annus integer, & licet conservare in anno septimo; si minus triginta diebus ante principium anni, non computatur illi annus integer, & vetitum est conservare in anno septimo; at dixerunt: Fructus hujus plantæ sunt vetiti usque ad diem decimum quintum Schevat: Docet R. Jehosua: Onia: Non ita inferet. Dicit R. Aba Mari vel juxta mentem R. Simeonis ben Lakisch; Non potest inserere pro tempore præterito; at non in principio. R. Isaach bar Chakola nomine Ezekia. Si plantet in vase hortensi, quod non sit perforatum, obligatur ad arborem præputiatam. R. Jose dicit: Quia radices motitantur. R. Jona exponit sensum; vas testaceum consistit propter radices: Rabi Hieremia quæsivit: Si in eo plantet cucurbitam postquam fuerit perforatum penes arborem, reputabitur quasi sit perforatum penes semina: R. Jochanan nomine Rabi Inai; Si plantet arborem in domo, obligatur ad arborem præputiatam, & absolvitur a decimis; Scriptum est enim: *Decimando decimabis omnem proventum seminis tui; quod produxerit ager*. Et in anno septimo necesse est: Scriptum est enim: *Et quietem aget terram quietem Domino:* Et scriptum est: *Agrum tuum non seres, & vineam tuam non putabis*. Ita se habet Misna: Si possit vivere, absolvitur, si minus, obligatur.

Constitutio III. Ezekia quæsivit: Si fuerit hoc minus, quasi evulsum reputabitur: Si adoret, prohibuerunt. Scribunt super illa libellum repudii mulierum: Dixerunt: Pœnituit Ezekia. Dicit R. Jona: Hinc pœnituit Ezechia. Etenim dicit R. Jochanan nomine Rabi Inai; quando in ea sit ut acus extensionis, perspicuum est, quod sit triennis; Ezekia quæsivit: Si sit tertia pars acus, erit annicula; si duæ tertiæ partes, biennis; Socii volunt; Si in ea sit ut acus & tertia pars acus, perspicuum est, quod sit quatriennis: Si dicas: Non pœnituit: Cur ita? Dicit Rabi Jona: Propter hoc pœnituit. Etenim dicit R. Jochanan nomine R. Inai; quando in ea sit sicut acus extensionis, perspicuum est, quod sit triennis; Dicit R. Jose; vel si in ea fuerint duæ tertiæ partes, tamen in ea non est sicut acus extensionis; Dicit R. Jodan: Misna favet τῷ R. Jose. Dicit Rabi: Etiam quando dixerunt, quinquennes, sexennes, septennes; In vitibus quinquennes in ficubus sexennes, in oleis septennes: Et ego vidi amaritudinem ficus productam in fructu. Dixit Rabi Jodan; Hæc est senten-

דתאינה אתיא בפירי . אמר רבי יורן ברבי טריפון לעוביה.

הלכה ד אילן שנעקר ובו בריכה ובו ברכה . רבי חונא בשם רבי יוחנן ווב בריכה . אמר רבי מנא אית בני גש שמון בריכה במאן דאמר בוא ברוך יהוה . רבי זעירה רבי יוסי רבי לעזר בשם רבי חנינאי רבי בא רבי חייה רבי לעזר רבי חנינה בשם רבי חנינה בן גמליאל ילדה שספקה לזקינה טהרה הילדה . אמר רבי חייה בר בא מתניתא אמרה בן סיפוק גפנים סיפוק על סיפוק אף על פי שהבריכן לארץ מותר וחש לומר שמא השרישה הילדה עד שלא תתאחה מן הזקינה . רבי חנניה בריה דרבי הלל דרבי יהודה היא . דרבי יהודה אמר מתאחה היא עד שלא תשריש . רבי יוסי בשם רבי יוחנן שרשים אין בהם ממש . אמר רבי זעירא לרבי יוסי בפירוש שמעתנה מן רבי יוחנן או מן שיטתיה ראמר רבי יוחנן ותני בן הקדיש ואחר כך נטע פטור מן הערלה. נטע ואחר כך הקדיש חייב בערלה . ואתון סברין מימר הקדש פטור וזקנה פטור. ולא דמיא הקדש ראוי הוא לפדותו ולחייבו הגאיל וראוי לחשוב ולחייבו אית לך גבי זקינה ראוי לחשוב עליה ולחייבה . רבי אבהו בשם רבי יוחנן אתרוג שנטע בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו לחבירו אפילו מוסיף במה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור . הא ילדה שסיפקה טהורה הילדה. אין תימר לא טהרה אפילו מוסיף במה אסור . רבי זעירה בשם רבנים אתרוג שנטע בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו לחבירו אפילו מוסיף במה אסור. לוקים עליו בבזית. אמר רבי מיישא לרבי זעירא תרתין מילין אתון אמרין ואינן פלינן חדא על חדא . הכא אתון אמרין שאין גידולי איסור מעלין את האיסור . והכא אתון אמרין לוקין עליו בבזית . וילקה לפי חשבון שיש בו . אמר רבי יונה כאן מחמת עצמו הוא חי . וכאן מחמת הסיפוק הוא . מעתה אתרוג שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו

tentia Rabi Tarphon in ejus crassitie.

Constitutio IV. Planta si eradicata fuerit, in ea fuerit propago, & in ea fuerit benedictio. R. Huna nomine R. Jochanan: Et in ea fuerit propago. Dicit R. Mena: Est qui æstimat propaginem sicut dictum est: Veni, benedictus Domini R. Zehera, R. Isi, R. Elieser nomine R. Chanina, R. Ba, R. Chijah, R. Eliesar, R. Chanina nomine R. Chanina ben Gamaliel: Si natam liget cum veteri, pura erit nata: Dicit R. Chijah bar Ba: Misna ita dicit: Ligatio vitium; & ligatio super ligationem, licet eas propagaverit in terra, licitum est; & potest dici; fieri potest ut radices agat nata, priusquam roboretur ex veteri: R. Chananjah bar Rabi Hillel; hæc est sententia R. Jehuda; Etenim R. Jehuda dicit: Ut roboretur priusquam radices agat. R. Jose nomine R. Jochanan; In radicibus nihil est solidi. Dixit Rabi Zehera τῷ R. Jose. Perspicue intelleximus ex R. Jochanan, aut ex ejus sententia; etenim dicit Rabi Jochanan, & ita docet. Si sanctificet, & deinde plantet, absolvitur a præputio. Si plantet, & deinde sanctificet, obligatur ad præputium: Et vos dicendum putatis; sanctificata absolvitur, & vetus absolvitur. At non est simile: Sanctificata conveniens est, ut redimatur; atque ut obligetur; quoniam conveniens est ut computetur, & obligetur; Tu potes dicere de veteri, quod sit conveniens, ut computetur, & obligetur. R. Abau nomine R. Jochanan: Citrus si protruserit in anno præputii, & produxerit anno permissionis, & ligetur cum altera, vel si plurimum addatur, erit interdicta; quia incrementa vetiti non faciunt adscendere vetitum; ecce si nata ligetur, pura erit proles: si dicas quod non sit pura, vel si addat plurimum interdicti. R. Zehera nomine sapientum: Si citrus protruserit anno præputii, & produxerit anno permissionis, & ligetur cum altera, vel si addat plurimum interdicti, ejus causa vapulant in quantitate olivæ. Dicit Rabi Miscia τῷ R. Zehera. Duo vos dicitis, & nos dividimus unum pro uno: Hic vos dicitis, quod incrementa vetiti non faciant adscendere vetitum; & ibi vos dicitis, quod ejus causa vapulent in quantitate olivæ: At vapulet juxta computum, qui in illo est: Dicit R. Jona: Hic propter seipsum, & ibi propter ligationem. Hinc citrus si protruserit anno præputii, & produxerit anno permissionis, & ligata fuerit cum altera, & simi-

לחבירו וכן חבירו סיפקו זה לזה מתרו זה
את זה . רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב
חסדא תריהון אמרין בכתם חלוקין . מה
נן קיימים אם דבר בריא הוא שהוא חי
מכח הזקנה דברי הכל מותר . ואם דבר
בריא שהוא חי מכח הילדה דברי הכל
אסור . אלא כי נן קיימים בסתם כיצד
הוא יודע . רבי ביבי בשם רבי חנינה אם
היו העלים הפוכים כלפי הילדה דבר בריא
שהוא חי מכח הזקנה ואם היו העלים
הפוכים כלפי הזקנה דבר בריא שהוא חי
מכח הילדה . אמר רבי יודן בר חנין
סימנא דאכל מן חבריה בהית מסתכלא
ביה . אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה
תיפתר שנשרו העלים . בריכה שנפסקה .
אמר רבי יודן לא סוף דבר בריכה אלא
אפילו אילן דאמר רבי יוסי בשם רב'
יוחנן בצל שעקרו ושתלו כיון שהשריש
מעשר לפי כולו . רבי חייה בשם רבי יוחנן
בצל שעקרו ושתלו כיון שהשריש מעשר
לפי כולו דלא תיסבור מימר אוף הכא כן.
חילפיי שאל לרבי יוחנן ולרבי שמעון תבל
מהו שיאסר ביותר ממאתים . אמר ליה
אין תבל ביותר ממאתים . והתנינן כל
המחמץ והמתבל והמדמע . אין חיסר
למאת מאתים אפילו לא חימץ . אפילו
לא תיבל אלא בענבים אנן קיימים . רבי
יוסי בשם רבי יוחנן בשלא צמקו אבל אם
צמקו יש תבל ביותר ממאתים . רבי חייה
בשם רבי יוחנן בשלא בישלו . אבל אם
בישלו יש תבל ביותר ממאתים . רבי יוסי
בשם רבי יהושע בן לוי בשם רבי פרידה
נותני טעמים אחד מששים . אמר רבי
שמואל בר רב יצחק לרבי חייה בר בא
הא רבי יוסי פליג ומתניתא פליגא על
תריהון כל המחמץ המתבל והמדמע . אין
תימר למאה מאתים אפילו לא חימץ
אפילו לא תיבל. אלא ביותר אנן קיימין
אמר רבי ירמיה תיפתר בשר בבשר .
אמר רבי יוסי היא שאר כל האיסורין
דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל
האיסורין משערים אותם כילו כן מיי ברית
חהם אמר נותני טעמים אחד ממאה . והן

& ſimiliter ſi altera cum altera fuerit ligata, inter ſe purificantur. R. Abau nomine R. Jochanan, & R. Chaſda ambo dicunt: abſolnte diſſentiunt: Quomodo nos explicabimus? Si perſpicuum ſit, quod illa vivat propter vim veteris, ex omnium conſenſu' erit licitum: Si perſpicnum ſit, quod vivat per prolem, ex omnium conſenſu erit vetitum. At nos ita abſolnte explicabimus. Quomodo cognoſcetur? R. Bibi nomine Rabi Chanina: Si ejus ſolia convertantur verſus prolem, perſpicunm eſt, quod vivat propter veterem; ſi ejus ſolia convertentur verſus veterem, perſpicnum eſt quo vivat propter prolem. Dicit Rabi Jodan bar Chanen: Signum ſit; ſi quis comedat de bonis ſocii ſui, pudet illum intueri. Dicit R. Jodan pater R. Mathania: Poteſt exponi, quod ceciderint ſolia: Si propago ligetur. Dicit R. Jodan: Non erit rei finis in propagine; At vel arbor. Etenim dicit R. Joſe nomine R. Jochanan: Si cepa eradicetur, & evellatur, poſtquam radices egit, decimabit juxta totum. R. Chijah nomine R. Jochanan; Si cepa eradicetur, & evellatur, poſtquam radices egit, decimabit juxta totum: Ne putes dicendum; vel ita hoc loco. Chilphai quæſivit a R. Jochanan, & a R. Simeone; Condimentum quid erit? Num prohibebit pluſquam in ducentis? Reſpondit: Condimentum non prohibet pluſquam in ducentis: Atqui legimus: Omne fermentatum, & conditum, & inſectum ſeparatione. Si dicas pro 100. 200. vel ſi non fermentet, vel ſi non condiat: At de uvis nos explicamus. Rabi Juſe nomine Rabi Jochanan: Quando non germinarint, at ſi germinarint; erit condimentum amplius ducentis. R. Chijah nomine R. Jochanan; quando non coxerit; at ſi coxerit, condimentum erit amplius quam in ducentis: R. Joſe nomine Rabi Jehoſua ben Levi nomine R. Pediah. Si præbeat ſaporem, una ex ſexaginta partibus. Dixit R. Samuel bar R. Iſaach τῶ R. Chijah bar Ba: Ecce R. Joſe diſſentit, & Miſna diſſentit ſuper ſelecto: Omne fermentatum, & conditum, & inſectum ſeparatione. Si dicas pro 100. 200. vel ſi non fermentet, vel ſi non condiat; At quando fuerit amplius, nos explicamus. Dicit Rabi Hieremia: Poteſt exponi de carne in carne. Dicit R. Joſe: Tam caro in carne, quam reliqua omnia interdicta: etenim dicit R. Abau nomine R. Jochanan: Omnia interdicta metiuntur quaſi eſſent aquæ. Hinc intelligitur: Dicit: Si præbeat ſaporem, una

pars

אמר נותני טעמים אחד מששים . מאן דאמר נותני טעמים אחד מששים ארת עשה הזרוע אחר מששים באיל ומן דאמר אחד ממאה את עשה הזרוע אחד ממאה לאיל , מאן דאמר אחד ממאה את מוציא העצמות מהזרוע . ומאן דאמר אחד מששים אין את מוציא את העצמות מן הזרוע . וכשם שאת מוציא את העצמות מן הזרוע כך הוציאם מן האיל . לית יכל דתני אין טנופת של תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור את החולים. אבל טנופרת של חולים מצטרפת עם החולים להעלורת את התרומה . רב ביבי בעי טנופת של תרומה מהו שתצטרף עם החולים להעלות את התרומה מן מה דאמר רב הונא קליפי איסור מצטרפת להיתר הדא אמר טנופת של תרומה מצטרפת לחולים להעלות את התרומה . תני רבי חייה כל מה שאסרתי לך לך ממקום אחר התרתי לך כאן לפי שבכל מאה איסור ומאה ועוד מותר ברם הכא אפילו מאה מותר וחוב אם הוסיף במאתים אסור . דבית ינאי משערין בהדין ירבוזה . ביצד הוא יודע . רב ביבי בשם רבי חנינה לוקט אחר ומניח אחד מה שזה פוחת זה מוסיף.

הלכה ה נטיעה של ערלה נטיעה של כלאי הכרם . והלא כל הנטיעות אינן כלאים בכרם . כיני מתניתא ערוגה של כלאי הכרם. אמר רבי יוסי בי רבי מתניתא ערוגה של כלאי הכרם . אמר רבי יוסי בי רבי בין בשהביא עציץ נקוב והעבירו תחת הגפן . רבי שמעון בן לקיש בשם חזקירה לוקט שלשה אשכולות ומתיר . מחלפרה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש תמן אומר בשם רבי הושעיה היו לפניו מאה וחמשים חביות נתפתחו מאה מותרות . וחמשים אסורות . והשאר לכשיפתחו יהו מותרות . אמר רבי זעירא לא אמרו אלא לכשיפתחו הא ליפתח בתחילה אסור. והכא הוא אמר הכין . תמן בשם רבי הושעיה. והכא בשם חזקיה . ואמרין תמן בשם רבי שמעון בן לקיש פותח שלש חביות ומתיר . ואתיא בחזקיה והכא . והא תנינן הרי זה לא ילקוט לשעבר .

pars ex centum : Et dicit : Si præbeat ſaporem ; una ex ſexaginta partibus : Qui dicit : Si præbeat ſaporem ; una ex ſexaginta partibus ; conſiderat armum, unam ex ſexaginta partibus in ariete : Et qui dicit : una ex centum , conſiderat armum unam ex centum partibus in ariete : Qui dicit : una ex centum , educit oſſa ex armo ; & qui dicit : Una ex ſexaginta ; non educit oſſa ex armo: & ſicut tu educis oſſa ex armo, ita pariter educes illa ex ariete . Fieri non poteſt : Etenim extat traditio : Inquinamentum ſeparationis non conjungitur cum ſeparatione, ut prohibeat profana. At inquinamentum profanorum conjungitur cunt profanis , ut faciant adſcendere ſeparationem . R. Bibi quæſivit : Inquinamentum ſeparationis quid erit ? Num conjungitur cum profanis , ut faciat adſcendere ſeparationem ? Eruitur ex eo quod dicit R. Huna : Cortices profani conjunguntur. Præterea dixerunt : Inquinamentum ſeparationis conjungitur cum profanis, ut faciant adſcendere ſeparationem : Docet R. Chijah : Quod tibi prohibui ex alio loco , permiſi tibi hoc loco : Quia in ſingulis centum interdicti centum & amplius liciti . Profecto hoc loco , vel ſi centum partes liciti & amplius , ſi addat in ducentis , erit vetitum . Etenim familia Janai metiebantur aſparagos hortenſes. Quomodo cognoſcetur? R. Bibi nomine R. Chanina : Si colligat unam , & deponat unam ſicut hoc diminuitur , illud augetur .

Conſtitutio V. Plantam præputii , & plantam miſcellæ vineæ : Atqui omnes plantæ non ſunt miſcellæ vineæ : Ita ſe habet Miſna . Sulcus miſcellæ vineæ . Dicit R. Joſe diſcipulus Rabi : Miſna : Sulcus miſcellæ vineæ . Dicit Rabi Joſe diſcipulus R. Bon : Quando adducat vas hortenſe perforatum , & traducat ſub vite . R. Simenn ben Lakiſch nomine Ezekia ; Colliget tres botros , & permittet. Varia eſt ſententia R. Simeonis ben Lakiſch : Ibi dicit nomine Rabi Oſajah ; ſi in ejus conſpectu fuerint centum & quinquaginta dolia , ſi centum fuerint aperta , erunt licita , & quinquaginta vetita ; & reliqua quando fuerint aperta, erunt licita . Dicit Rabi Zehera : Non dixerunt niſi quando fuerint aperta; at ſi aperiat de induſtria , erit vetitum . Et hic ita dicit? Ibi nomine R. Oſajah , & hic nomine Ezekia. Et dicunt : Ibi nomine R. Simeonis ben Lakiſch ; aperiet tria dolia , & permittet ; & concluditur juxta mentem R. Ezekia illo loco . Atqui legimus : Ecce ille non colliget pro tempore præteri-

והא תנינן הא לקט יעלו באחד ומאתים ׳ אמר רבי יוסי בי רבי בון כאן בשליקט שלשה. וכאן בשליקט כולהן . תני רימוני ברן שסיפקו מעלה וודיין אינו מעלה . אף בקרקע בן ספק קרקע מעלה וקרקע אינו מעלה . היך עבידה נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות אפילו ספק קרקע מעלה . וקרקע אינו מעלה . רבי יודן בעי אף לענין נבילה כן . חזר רבי יודן ומר נבילה אין לא עלייה. קרקע יש לו עלייה . רבי יוסי אומר אף יתכוין וילקוט. ויעלו באחד ומאתים . מה טעמא דרבי יוסי שכן דרך בני אדם להיות מירל בגפנים . תמן תנינן סאה תרומה שנפלה למאה טחנן ופחתו בשם שפחתו החולין כך פתחת התרומה מותר תני אף יתכוין וילקוט . ויעלו באחד ומאתים . אמר רבי זעירא דברי הכל היא שכן דרך הכהנים להיות טוחנים מדומע לחוך בתיהם . מה נפק מן ביניהון כלאי הכרם . על דעתיה דרבי יוסי טוחן ומתיר . על דעתון דרבנים אין טוחן ומתיר.

הלכה ז העלים והלולבים .

מתניתא דלא כרבי אליעזר דתני בשם רבי ליעזר מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל . אף העלים והלולבים במשמע . תני רבי יוסי אומר סמדר אסור מפני שהוא פרי . וקשיא אם אסור בנזיר למה לי פרי . אם פרי הוא יהא אסור בכל מילתיה דרבי יצחק אמרה שהוא אסור בכל . רבי יצחק שאל מאן תנא אין מרכיבין בבפניות של ערלה . רבי יוסי תני פרי את פודה ואין את פורה לא בוסר ולא פגים . הורי רבי זבירא באילין פני תמרה שיקבירו . רבי יונה בעי עבר ופריו שמא אינו פרוי ותימר טעין קבורה . רבי פדת רבי יוס׳ בשם רבי יוחנן רבי שמעון ורבי יהושע שניהם אמרו דבר אחר . תמן תנינן רב׳ שמעון אומר אין לקטף שביעית מפני שאינו פרי . אמר רבי זעירה לרבי פדרת כמה דתימר תמן הלכה כרבי שמעון .

terito: Atqui legimus: Si colligat, adſcendunt in uno & ducentis: Dicit Rabi Joſe diſcipulus R. Bon: Hic agitur, quando collegerit tria; & ibi quando collegerit omnia: Traditio: Malogranata Bedan, ſi ligaverit, faciet adſcendere, at malogranata Dian non faciet adſcendere: Similiter in fundo. Dubium fundi facit adſcendere, at fundus non facit adſcendere: Quomodo faciet? Planta præputii, & planta miſcellæ vineæ ſi miſceantur cum plantis, vel dubium fundi facit adſcendere, at fundus non facit adſcendere: R. Jodan vult vel reſpectu cadaveris ita eſſe faciendum: Iterum dixit R. Jodan: Pto cadavere non eſt adſcenſus, pro fundo eſt adſcenſus: R. Joſe dicit: Vel ſi habeat intentionem & colligat, adſcendent in uno & ducentis: Quænam eſt ratio R. Joſe? Quia ſolent homines diſrarare in vitibus: Ibi legimus: Si ſatum ſeparationis cadat in centum, molet, & diminuet; ſicut diminuuntur profana, ita pariter diminuitur ſeparatio: Docet: Vel ſi intentionem habeat, & colligat; & adſcendent in uno & ducentis. Dicit Rabi Zehera: Ex omnium conſenſu eſt; quia ita ſolent ſacerdotes molere rem infectam ſeparatione in domibus ſuis: Quid eruitur ex inter eos? Miſcella vineæ: ex mente R. Joſe molet, & permittet; ex mente ſapientum: non molet, & permittet.

Conſtitutio VI. Folia, & rami: Miſna non eſt juxta mentem R. Elieſer: Etenim extat traditio nomine R. Elieſer: *Ex omni, quod productum ſit ex vinea te vini ab nucleis acinorum uſque ad vinaceа non comedet*. Vel folia, & rami includuntur. Traditio. R. Joſe dicit: Uva prima eſt vetita, quia eſt fructus: At eſt objectio: Si vetita eſt in Nazyræo, quorſum fructus? Si eſt fructus, erit vetita in toto: Sententia R. Iſaach eſt, quod ſit vetita in toto. R. Iſaach quæſivit: Iſte doctor: Non inſerunt in ſpathis palmæ præputii. R. Joſe docet: Fructum tu redimes, at non redimes omphacem, neque groſſos. Docet Rabi Zebida de his groſſis palmæ, quod ſepeliantur. R. Jona quæſivit. Si tranſgrediens redimat; fieri poteſt, quod non redimat; & tu dicis, quod ſit ſepelienda. R. Pedath, R. Joſe nomine R. Jochanan, R. Simeon, & R. Jehoſua, ambo idem dicunt. Ibi legimus: R. Simeon dicit: Non eſt balſamum in anno ſeptimo, quia non eſt functus: Dixit R. Zehera τῷ R. Pedath; quod dicis; ibi conſtitutio juxta mentem R. Simeonis, & hic conſtitutio juxta mentem R. Je-

והכא הלכה ברבי יהושע . אמר רבי יונה
ורמיה היא לכל רביה קטף בטל על ידי
שרפו אוכלי בהמה קרושת שביעית חל
עליהם אין קרושת ערלה חל עליהם אמר
רבי בון אית לך הורי רבי יהושע אמרה
שמועה רבי שמעון בשם גרמיה אמרה
אמרה למה שרף פרי פנים פרי אין
תימר שרף פרי עשה כן בתרומה מותר
אין תימר פנים פרי עשה כן בתרומה
מותר למה שהניית תרומה מיתרת והניית
ערלה אסורה.

הלכה ז ענקוקלות והחרצנים

רבי זעירה וחד מן רבנים בשם רב ענבים
שלקו עד שלא הביאו שליש . אמר רבי
יוסי בי רבי בון אפילו לקו משהביאו שליש
אמר רבי חייא בר ארא לשון נוטריקון
הוא ענבים רלקי תלתיהון.

הלכה ח רבי יוסי אומר אין
נוטעים ייחור . אמר רבי יוחנן עבר ונטע
מותר. עבר והרכיב אסור אגוז של ערלה
שנטעו וכן ביצת עבודה זרה שנעשת
אפרוח . רבי חגיי בשם רבי יאשית
איתפלגון חזקיה וכהנא כהנא אמר
מותרת . חזקיה אמר אסור על דעתיה
רחזקיה אין איפשר לביצת עבודה זרה
שנעשית אפרוח מה נן קיימים אם בשפחסה
אין באן אפרוח אם בשהכניסה לפנימה מן
הקנקילין אתא חמי ואלו השתחווה לה
לא אסרה מפני שהכניסה לפנים מן
הקנקילין אסרה אמר רבי יודן אבוי דרבי
מתניתה תיפתר שנדר בה עבודה זרה .
ביצת הקרש שנעשת אפרות . אמר רבי
יסא פליגי בה כהנא ורבי יוחנן . כהנא
אמר אסורה ורבי יוחנן אמר מותרת.
אמר רבי זירא לרבי יוסי הא רבי יוחנן
אמר מותרת אף היא פורה אותה בזמן
זרעה . רבי חנינא ורבי יונה ורבי לעזר
בשם כהנא פורה אותה בזמן זרעה ורבי
חנניה בשם רבי פנחס מתקנתה . כהנא
אומר אסורה ופורה אותה כמו שהיא .
ורבי יוחנן אומר מותרת ופורה אותה בזמן
זרעה .

R. Jehoſua. Dicit R. Jona: Et dolus eſt in omni uſura: Balſamum aboletur per ſuccum ſuum: Super eſcam animantis ſanctitas anni ſeptimi cadit, at ſanctitas præputii ſuper illam non cadit: Dicit R. Bon: Hoc te docet R. Jehoſua per traditionem: Rabi Simeon nomine Hieremiæ dicit: Cur ſuccus fructus, groſſi fructus? Si dicas: Succum fructus ſi ita faciat in ſeparatione, erit licitum: Si dicas groſſus fructuum ſi ita faciat in ſeparatione, erit licitum: Cur uſus ſeparationis eſt licitus, & uſus præputii eſt vetitus?

Conſtitutio VII. Uvæ immaturæ, & grana &c. R. Zehera & unus ex ſapientibus nomine Rab. Si uvæ percuſſæ fuerint, priuſquam maturuerint tertiam partem; Dicit R. Joſe diſcipulus Rabi Bon: Etiamſi percuſſerit priuſquam maturuerint tertiam partem. Dicit Rabi Chijah bar Ada phraſi ſymbolica uvæ, quæ tertiam partem percuſſæ ſint.

Conſtitutio VIII. R. Joſe dicit: Non plantant ramum. Dicit R. Jochanan: Si tranſgrediens plantet, erit licitum. Si tranſgrediens inſerat, erit vetitum: Si plantet nucem præputii, & ſimiliter ovum Idololatriæ, quod fiat pullus: R. Haggiai nomine R. Joſia: Diſſentiunt Ezekia, & Channa: Channa dicit: Eſt licitum; & Ezekia dicit: Eſt vetitum. Ex mente R. Ezekia non eſt poſſibile, ut ovum Idololatriæ fiat pullus: Quomodo nos explicabimus? Si poſtquam fuerit conquaſſatum, non eſt hic pullus, ſi poſtquam inſeratur in ſpatium interius ex cancellis, & adoretur; non erit vetitum, quia introductum eſt in intimum cancellorum, eſt vetitum. Dicit R. Jodan pater R. Matanita; poteſt exponi, quod ſepierit Idololatria. Si ovum ſanctitatis fiat pullus. Dicit R. Iſa: Contendunt de illo Channa, & R. Jochanan. Channa dicit: Eſt vetitum. Et R. Jochanan dicit: Eſt licitum: Dixit R. Zira τῷ R. Joſe: Ecce R. Jochanan dicit: Eſt licitum, vel ſi effloreat, quo tempore ferit: R. Chanina, & R. Jona, & R. Elieſer nomine Channa: Redimet, quo tempore feret: Et R. Chananjah nomine R. Pinchas ex ejus ordinatione. Channa dicit: Eſt vetitum, & redimet, quo tempore ferit: Et Rabi Jochanan dicit: Eſt licitum; & redimet, quo tempore ferit.

CA-

פרק שני

א התרומה ותרומת מעשר של דמאי החלה והביכורים עולים באחד ומאה מצטרפים זה עם זה ואינו צריך להרים. הערלה וכלאי הכרם עולים באחד ומאתים מצטרפים זה עם זה ואינו צריך להרים. רבי שמעון אומר אינם מצטרפים. רבי ליעזר אומר מצטרפים בנותן טעם אבל לא לאסור.

ב התרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה. כיצד סאה תרומה שנפלה למאה ואחר כך נפלו שלשת קבים ערלה או שלשת קבים של כלאי הכרם זו היא שהתרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה.

ג הערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה. והערלה את הערלה. כיצד סאה ערלה שנפלה למאתים ואחר כך נפלה סאה ועוד ערלה או סאה ועוד של כלאי הכרם זו היא שהערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה.

ד כל המחמץ והמתבל והמדמע בתרומה ובערלה ובכלאי הכרם אסור. בית שמאי אומר אף מטמא. ובית הלל אומרים לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצה.

ה דוסתאי איש כפר איתמה היה מתלמידי שמאי ואמר שאלתי את שמאי הזקן ואמר לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצה.

ו ולמה אמרו כל המחמץ והמתבל והמדמע להחמיר מין במינו להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו כיצד שאור של חטים שנפל לתוך עיסת חטים ויש בו כדי לחמץ בין שיש בו לעלות באחד ומאה בין שאין בו לעלות באחד ומאה אסור. אין בו לעלות באחד ומאה בין שיש בו כדי לחמץ בין שאין בו כדי לחמץ אסור.

ז להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו כיצד גריסים שנתבשלו עם עדשים

C A P U T II.

I. SEparatio & separatio decimæ rei dubiæ, & placenta, & primitiva adscendunt in uno & centum, & inter se coalescunt, & non est necesse ut separentur. Præputium, & heterogenea vineæ adscendunt in uno & ducentis, & inter se coalescunt, & non est necesse ut separentur. R. Simeon dicit: Non coalescunt: R. Eliefer dicit: Coalescunt in mensura conferente saporem, at non ad prohibendum.

II. Separatio facit adscendere præputium, & præputium separationem. Quomodo? Si satum separationis cadat in centum & deinde cadant tres kabi præputii, aut tres kabi miscellæ vineæ, hoc est quod dicitur, quod separatio faciat adscendere præputium, & præputium separationem.

III. Præputium facit adscendere heterogenea, atque heterogenea præputium, & præputium præputium. Quomodo? Si satum præputii cadat in ducenta, & deinde cadat satum, & præterea præputium, aut satum, & præterea heterogenea vineæ; hoc est qnod dicitur, quod præputium faciat adscendere heterogenea, atque heterogenea præputium, & præputium præputium.

IV. Quicquid fermentat, & condit, & inficit in separatione, & in præputio, atque in heterogeneis vineæ, est vetitum: Schola Schammai dicit: Quinetiam polluit. Et schola Hillel dicit: Nunquam polluet, nisi in eo fuerit quantitas ovi.

V. Dostai vir e pago Jatma e discipulis Schammai, dixit: Quæsivi a Schammai seniore, & dixit: Nunquam polluit, nisi in eo fuerit quantitas ovi.

VI. Et cur dixerunt: Quicquid fermentat, & quicquid condit, & inficit ad aggravandum? Species in sua specie ad allevandum, & ad aggravandum quando sit diversæ speciei: Quomodo? Si fermentum tritici cadat in massam tritici, & in eo sit satis, ut fermentet, sive in eo sit quantitas ad adscendendum in uno & centum, sive in eo non fuerit quantitas ad adscendendum in uno & centum, est vetitum. Si in eo non fuerit quantitas ad adscendendum in uno & centum, sive in eo satis fuerit ut fermentet, sive in eo non fuerit satis ut fermentet, erit vetitum.

VII. Ad allevandum & aggravandum speciem, quando non fuerit sua species; quomodo? Si fabæ fressæ coctæ

fue-

ויש בהם בנותן טעם בין שיש בהם
להעלות באחד ומאה בין שאין בהם
לעלות באחד ומאה אסור . אין בהם
בנותן טעם בין שיש בהם לעלות באחד
ומאה בין שאין בהם לעלות באחד ומאה
מותר.

ח שאור של חולים שנפל לתוך
עיסה ויש בו כרי לחמץ ואחר כך נפל
שאור של תרומה או שאור כלאי הכרם
ויש בו כדי לחמץ אסור.

ט שאור של חולים שנפל לתוך
עיסה וחימצת ואחר כך נפל שאור של
תרומה או שאור של כלאי הכרם ויש בו
כרי לחמץ אסור. ורבי שמעון מתיר.

י תבלים שנים שלשה שמות
ממין אחר או משלשה אסור ומצטרפים .
רבי שמעון אומר שנים או שלשה שמות
ממין אחד או שני מינים משם אחד אין
מצטרפים .

יא שאור של חולים ושל תרומה
שנפלו לתוך עיסה לא בזה כרי לחמץ
ולא בזה כרי לחמץ הצטרפו ותימצו רבי
ליעזר אומר אחר האחרון אני בא .
וחכמים אומרים בין שנפל איסור בתחולת
הבין בסוף לעולם אין אוסר עד שיהא
בו כרו לחמץ .

יב יועזר איש הבירה היה
מתלמידיו שמאי ואמר שאלתי את רבן
גמליאל הזקן עומד בשער המזרח ואמר
לעולם אינו אוסר עד שיהא בו כרי
לחמץ.

יג כלים שסכן בשמן טמא וחזר
וסכן בשמן טהור . או שסכן בשמן טהור
וחזר וסכן בשמן טמא . רבי ליעזר אומר
אחר הראשון אני בא וחכמים אומרים
אחר האחרון .

יד שאור של תרומה ושל כלאי
הכרם שנפלו לתוך עיסה לא כזה כרי
לחמץ ולא בזה כרי לחמץ ונצטרפו
וחימצו אסור לזרים ומותר לכהנים . רבי
שמעון מתיר לזרים ולכהנים.

טו תבלים של תרומה ושל כלאי
הכרם שנפלו לתוך קדירה לא כאלו כרי
לתבל ולא כאלו כרי לתבל ונצטרפו

fuerint cum lentibus, & in iis fatis fit, ut præbeant faporem, five in iis fit quantitas ad adfcendendum in uno & centum, five non fuerit quantitas ad adfcendendum in nno & centum, erit vetitum: Si in iis non fit fatis nt præbeant faporem, five in iis fit quantitas ad adfcendendum in uno & centum, five in iis non fit quantitas ad adfcendendum in uno & centum, erit licitum.

VIII. Si fermentum profanum cadat in maffam, & in eo fatis fit ut fermentet, & deinde cadat fermentum feparationis, aut fermentum mifcellæ vineæ, & in eo fatis fit ut fermentet, erit vetitum.

IX. Si fermentum profannm cadat in maffam, & deinde cadat fermentum feparationis, aut fermentum mifcellæ vineæ, & in eo fatis fit ut fermentet, erit vetitum; & R. Simeon permittit.

X. Condimenta duorum & trium nominnm ex una fpecie, aut ex tribus, erunt vetita, & coalefcunt. R. Simeon dicit: Condimenta duorum aut trium nominum ex una, aut duabus fpeciebus unius nominis, non coalefcunt.

XI. Fermentum profanum & fermentum feparationis fi cadant in maffam, & in hoc non fit fatis ut fermentet, & in illo non fit fatis ut fermentet, fi conjungantur & fermentent; R. Eliefer dicit: Poft ultimum ego incedo: Et fapientes dicunt: Sive cadat vetitum in principio, five in fine, nunquam erit vetitum, nifi qnando in eo fatis fit ut fermentet.

XII. Joefer vir de palatio ex difcipulis Schammai dixit: Quæfivi a Raban Gamaliel feniore fedente in porta orientali, & dixit: Nunquam erit vetitum, nifi quando in eo fatis fit, ut fermentet.

XIII. Vafa fi ungat oleo immundo, atque iterum ungat oleo mundo, aut fi ungat oleo mundo, atque iterum ungat oleo immundo, R. Eliefer dicit: Poft primum ego incedo, & fapientes dicunt; poft ultimum.

XIV. Si fermentum feparationis & fermentnm mifcellæ vineæ cadant in maffam, & in hoc non fuerit fatis ut fermentet, neque in illo fuerit fatis ut fermentet, fi conjungantur, & fermentent, erunt vetita alienis, & licita facerdotibus. R. Simeon permittit alienis, & facerdotibus.

XV. Condimenta feparationis, & mifcellæ vineæ fi cadant in ollam, & in his non fnerit fatis, ut condiant, neque in illis fatis fuerit ut condiant, fi conjungantur, & condiant, erunt vetita

ותיכלו אסור לזרים ומותר לכהנים . רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים.

יו חתיכה של קורשי קרשים ושל פיגול ושל נותר שנתבשלו עם חתיכות אסור לזרים ומותר לכהנים . רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים.

יז בשר קרשי קרשים ובשר קרשים קלים שנתבשלו עם בשר התאוה אסור לטמאים ומותר לטהורים.

כליק פירקא

הלכה א התרומה ותרומת מעשר כו' . למי נצרכה לרבי שמעון אף על גב דרבי שמעון אמר אין שני שמות מצטרפים . מודי שכולהן לשם תרומה מצטרפים מאן תנא תרומת מעשר של דמאי רבי מאיר . דרבי מאיר מחמיר בדבריהם כדברי תורה. והא אשכחן דרבי מאיר מחמיר בדבריהם כדברי תורה. אמר רבי חנינה והיא דתנינן חמן הרואה כתם הרי זו מקולקלת וחוששת משום זוב דברי רבי מאיר . וחכמים אומרים אין בכתמים משום זוב . רבי יונה בעי ולמה לא תנינן הלת דמאי כמה דתנינן חלה . לא ניתני חלת דמאי . והתנינן תרומה ותרומת מעשר של דמאי. רבי חנניה בשם שמואל דמאי צריך חלה . אמר ליה רבי חייה בר לוליבא נוטל הוא דמיו מן השבט . אמר ליה כן אמר שמואל שהוא נוטל דמיו מן השבט . רבי מנא בשם רבי יוסי אינו נוטל דמיו מן השבט למחר הוא מביא וודאי ואומר דמאי הוא כדי ליטול ממנו דמים . רבי יוחנן שאל לגמליאל זוגא נהיגין אתון מפקין חלה מן דמייא אמר ליה לא כן אמר שמואל אחוה דרב ברכיה בשעה שגזרו על הדמאי רוב העם מפרישים אותו לתוך בתיהם . אמר רבי יוסי בי דרבי בון תניי בית דין שתהא חלתו בצפון צפונו ועולים באחד ומאה . מה את עביד לה בתחילת הפרשה או בסוף הפרשה . אין תימר בתחילת הפרשה אין הקטן מעלה ואין אחר מעלה ואינו דוחה את השבת . ואין תעבדיניה בסוף הקטן מעלה ואחר מעלה ודוחה את

ta alienis, & licita sacerdotibus. R. Simeon permittit alienis & sacerdotibus.

XVI. Si frustum sanctitatum sanctitatum, & frustum abominandi, & frustum residui coquantur cum frustis, erunt vetita alienis, & licita sacerdotibus: R. Simeon permittit alienis, & sacerdotibus.

XVII. Si caro sanctitatum sanctitatum, & caro sanctitatum levium coquantur cum carne concupiscentiæ, erit interdicta immundis, & licita mundis.

Finis capitis.

Constitutio I. Separatio & separatio decimæ &c. Cur necesse est juxta mentem R. Simeonis? Vel R. Simeon dicit: Duo nomina non conjunguntur. Consentit, quod hæc omnia nomine decimæ conjungantur. Qui docet de separatione decimæ rei dubiæ, est R. Meir: Etenim R. Meir aggravat magis in verbis scribarum, quam in verbis legis. Et ecce deprehendimus, quod R. Meir aggravet in verbis scribarum magis quam in verbis legis. Dicit R. Chanina: Hoc est quod ibi legimus: Si videat maculam, ecce erit depravata, & solicita erit respectu fluxus; verba R. Meir. Et sapientes dicunt: Non est in maculis ratio fluxus: R. Jona quæsivit: Et cur non legimus placentam rei dubiæ, sicut legimus placentam? Non docetur de placenta rei dubiæ: Atqui legimus: Separatio, & separatio decimæ rei dubiæ. R. Chananjah nomine Samuelis: Res dubia necessaria est pro placenta: Respondit illi R. Chijah bar Luliba: Sumet ejus pretium a tribu. Dixit: Sic dicit Samuel: Sumet ejus pretium ex tribu. R. Mena nomine R. Jose: Non sumet ejus pretium a tribu; postridie adducet rem dubiam, & dicet: Hæc est res dubia; ut accipiat ex eo pretium. R. Jochanan quæsivit a Gamaliel Zuga; vos soletis educere placentam ex re dubia. Respondit: Non ita dicit Samuel frater R. Berachia; Quando decreverunt de re dubia, major pars populi eam separabant intra domos suas. Dicit R. Jose discipulus R. Bon; Pactum est Synhedrium, ut ejus placenta sit in aquilone ejus plagæ aquilonaris; & adscendunt in uno & centum: Quomodo fiet? In principio separabit, an in fine separabit? Si dicas: In principio separabit; parvulus non facit adscendere, neque alius facit adscendere, neque pellit Sabbathum. Si faciamus in fine, parvulus faciet adscendere, & alius faciet adscendere, & pellet Sabbathum. Ibi le-

חשבת . תמן תנינן רבי יהודה אומר אף
מעלים את המדומע באחד ומאה . ותני
עלה רבי שמעון בן אלעזר אומר אם רצה
נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר .
אמר רבי יונה רבי יהודה עבד בסוף
הפרשה . ורבי שמעון בן אלעזר עבד לה
בתחילת הפרשה . אמר רבי יוסי אף רבי
שמעון בן אלעזר עבד לה בסוף הפרשה
ולא מודי רבי שמעון בן אלעזר שאסור
לעשות כן בוראי . מאי כדון ובלבד שלא
יעשה בשבת בדרך שהוא עושה בחול .
תמן תנינן רבי ליעזר אומר תרומה עולה
באחד ומאה רבי יהושע אומר במאה
ועוד . תמן אמר חזקיה רבי אבהו בשם
רבי לעזר כל מקום ששנה רבי מחלוקת
ואחר כך חזר ושנה סתם הלכה בסתם,
מן מה דתנינן סאה תרומה שנפלה למאה
ואמר רבי לעזר לית כאן לומר לתוך מאת
אלא לתוך תשעים ותשעה כמה דתנינן
רבי ליעזר ורבי יהושע מניין שהם עולים
אמר רבי יונה כתיב מכל חלבו את מקדשו
ממנו . דבר שאת מרים ממנו שאם יפול
לתוכו הוא מקדשו . ובמה הוא אחד
ממאה . רבי ליעזר אומר מוסיף סאה
ומעלה. רבי יהושע אומר מוסיף כל שהוא
ומעלה . רבי יוסי בן משולם אומר ועוד
קב למאה סאה שתות למדומע . תני רבי
שמעון אומר תרומה עולה באחד מקל
וחומר אם איסור מתוך איסור עולה איסור
מתוך היתר לא כל שכן תרומה אחרת
הנייי תני איסור מתוך היתר . ואית תניי
תני היתר מתוך היתר . מאן דאמר איסור
מתוך היתר שכן תרומה אסורה לזרים .
מאן דאמר היתר מתוך היתר שכן תרומה
מותרת לכהנים . אית דפתר לה כולה
לכהנים מאן דאמר איסור מתוך היתר
במדומע בתרומה טמאה . מאן דאמר
היתר מתוך היתר במדומע בתרומה טהורה
תני פרוסה של לחם הפנים שנתערבה
במאה פרוסות של חולים . וכן חתיכה
של חטאת שנתערבה במאה חתיכות של
חולים לא יעלו . רבי יהודה אומר יעלו .
מה טעמא דרבי יהודה ושה אחד מן
הצאן ומן המאתים ממשקה ישראל. מדבר
שהוא מותר לישראל . וקשיא כתיב

legimus: R. Jehuda dicit: Quinetiam faciunt adſcendere infectam ſeparatione in uno & centum. Et de hoc extat traditio. R. Simeon ben Elieſer dicit: Si velit, poterit inſpicere ejus partem, & comedere reliquum. Dicit R. Jona: R. Jehuda faciebat in fine ſeparationem; & R. Simeon ben Elieſer faciebat in principio ſeparationem. Dicit R. Joſe: Etiam R. Simeon ben Elieſer faciebat in fine ſeparationem: At non conſentit R. Simeon ben Elieſer, qui prohibet ita facere in re certo indecimata. Quid inde? Dummodo non faciat in Sabbatho, ſicut facit in die profano. Ibi legimus. R. Elieſer dicit: Separatio adſcendit in uno & centum; R. Jehoſua dicit: In centum & amplius. Ibi dicit Ezekia: R. Abau nomine R. Elieſer: Ubicunque Rabi legit cum diſſenſione, & deinde iterum legit, conſtitutio eſt juxta ſenſum abſolutum. Probatur ex eo quod legimus. Si ſatum ſeparationis cadat in centum: Et dicit R. Elieſer: Non poteſt dici in centum, at in novem & nonaginta; ſicut legimus: Rabi Elieſer, & R. Jehoſua: Unde probatur, quod adſcendant? Dicit R. Jona: Scriptum eſt: *Ex omne optimum ſanctificabitis ex eo*. Quod tu ex eo ſeparas, ſi illuc cadat, ſanctificatur. Et quantum erit? Unum ex centum. R. Elieſer dicit: Addet ſatum; & faciet adſcendere: R. Jehoſua dicit: Addet quantuluncunque, & faciet adſcendere. R. Joſe ben Meſulam dicit: Et præterea kabus in centum ſata; ſexta pars pro infecto ſeparatione. Traditio: R. Simeon dicit: Separatio adſcendit in centum: Probatur argumento a minori ad majus; Si vetitum in vetito facit adſcendere vetitum ex licito, nonne multo magis ſeparatio? Eſt qui docet vetitum ex licito; & eſt qui docet licitum ex licito: Qui docet vetitum ex licito; quia ſeparatio eſt vetita alienis: Qui dicit licitum ex licito, quia ſeparatio eſt licita ſacerdotibus. Poteſt exponi, quod ſit tota pro ſacerdotibus. Qui dicit vetitum ex licito; In infecto ſeparatione ſicut in ſeparatione erit immundities: Qui dicit licitum ex licito, infectam ſeparatione ſicut ſeparatio erit munda: Traditio: Si fragmentum panis facierum miſceatur cum centum fragmentis profanis, & ſimiliter ſi fruſtum ſacrificii pro peccato miſceatur cum centum fruſtis profanis; R. Jehuda dicit: Adſcendent: Quænam eſt ratio R. Jehuda? *Et agnum unum de grege, & de ducentis debis, quæ nutriunt Iſrael*. Ex re, quæ ſit permiſſa Iſraelitis. Atqui eſt objectio:

מאתים ורבי יהודה אומר מאה . כתיב
חיים ורבי יהודה אומר שחוטים מה בין
חיים לשחוטים . רבי חיננה אמר חיים עשו
אותם כדבר שדרכו להימנות . עד כדון
דבר שהוא מעלה ומתיר להדיוט . דבר
שהוא מעלה ומתיר לגבוה נישמעינה מן
הדא ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו
הוא . יש לך לך קדשים שאינו אוכל מהן
פרט לעירובים וליתר ממאה . אין לי אלא
באוכלי תרומה באוכלי תרומה . מנין
אוכלי תרומה באוכלי חולים אוכלי חולים
באוכלי תרומה . אוכלי תרומה באוכלי
קודש . אוכלי קודש באוכלי תרומה . משקה
תרומה במשקה חולים . משקה חולים
במשקה תרומה . משקה תרומה במשקה
קודש . משקה קודש במשקה תרומה .
משקה קודש במשקה קודש . מנין תלמוד
לומר מן הקדשים ריבה . רבי אבין בשם
רבי יוחנן תיפתר בלוג שמן של מצורע
שנתערב במותר רקיקי מנחת נזיר . והתני
משקה שנים . אמר רבי חנניה הדא
אמרה עולות בעולות . אבל חטאת בעולות
הרי יש כאן וודאי בלא תעשה . היך סבר
רבי יהודה כרבי אליעזר או כרבי יהושע .
כרבי אליעזר מעלה ואוכל . כרבי יהושע
מעלה ושורף . מאן תנא אין מצטרפים
זה עם זה רבי מאיר דאמר רבי אבהו
בשם רבי יוחנן דברי רבי מאיר כל
האסורים מצטרפים ללקות עליהם בכזית
משום לא תאכל כל תועבה . הכא את
אמר צריך להרים . והכא את אמר אינו
צריך להרים . רבי יעקב בר זבדי רבי
אבהו בשם רבי יוחנן מפני גזל השבט .
ותני כן כל תרומה שאין הכהנים מפקירין
עליה כגון תרומת הבליסים והחרובים
ושעורים שבאדום אינו צריך להרים
הערלה וכלאי הכרם עולים באחד ומאתים .
מנין שהם עולים כתיב מליאה מליאה .

ctio : Scriptum est : *De ducentis* . Et Rabi Jehuda dicit centum : Scriptum est : *Viva* ; & Rabi Jehuda dicit mactata : Quodnam est discrimen inter viva & mactata ? R. Chuna dicit : Viva considerantur quasi res , quæ solet numerari : Hactenus de re , quæ facit adcendere , & permissa est idiotæ . De re , quæ facit adscendere , & sit permissa Deo , hinc intelligimus : *Et deinde comedet de sanctitatibus* , *quia panis ejus est :* Sumetne sibi sanctitates , quas non comedit ? Excludit commixta , & quod sit amplius centum . Non probo nisi de cibis separationis in cibis separationis : unde probatur de cibis separationis in cibis profanis , de cibis profanis in cibis separationis , de cibis separationis in cibis separationis unde probatur ? De cibis separationis in cibis profanis , de cibis profanis in cibis separationis , de cibis separationis in cibis sanctitatis , de cibis sanctitatis in cibis separationis , de potu separationis in potu profano , de potu profano in potu separationis , de potu separationis in potu sanctitatis , de potu sanctitatis in potu separationis , quod potus sanctitatis sit sicut potus sanctitatis , unde probatur ? Ex eo quod dictum est : *De sanctitatibus*. Includit : R. Abin nomine R. Jochanan : Potest exponi de logo olei leprosi si misceatur cum residuo laganorum muneris Nazyræi : At extat traditio . *Potus annorum*. Dicit Rabi Chananjah : Hoc dicit : Holocausta cum holocaustis ; At sacrificium pro peccato cum holocaustis ; In his certe est præceptum negativum. Quomodo sentit R. Jehuda ? Juxta mentem R. Eliefer , an juxta mentem Rabi Jehosua ? Si juxta mentem R. Eliefer , faciet adscendere , & comedet . Si juxta mentem R. Jehosua , faciet adscendere & comburet : Qui docet , quod inter se non coalescant , est R. Meir : Etenim dicit R. Abau nomine R. Jochanan ; Ex verbis R. Meir : Cuncta interdicta conjunguntur , ut vapulet in quantitate olivæ propter præceptum : *Non comedetur omne abominandum :* Hic tu dicis ; separandum est ; & ibi tu dicis , quod non sit separandum : Rabi Jacob bar Zebedai , Rabi Abau nomine Rabi Jochanan propter rapinam tribus : Atqui ita extat traditio : Omnis separatio , de qua sacerdotes nullam habent curam , e. g. separatio cicerum , & siliquarum , & hordei , quod est in Idumæa , non est separanda ; Præputium , & miscella vineæ adscendunt in uno & ducentis : Unde probatur quod adscendant ? Scriptum est : *Impletiõ* ,

im-

מה מליאה שנאמר להלן עולה אף כאן עולה . אי מה כאן מאה אף כאן מאה לפי שכפל הכתוב איסורו שינו חכמים חייובו ער כרון כלאי הכרם ערלה מנין מה זו איסור הנייה אף זו איסור הנייה · מה זו עולה אף זו עולה . עד כרון כרבי עקיבה ברבי ישמעאל. רבי יוחנן כשם רבי ישמעאל קל וחומר מה אם תרומה שהיא אסורה לזרים הרי זו עולה . ערלה שהיא מותרת לזרים לא כל שכן . לא אם אמרת בתרומה שהנייתה מותר . תאסר בערלה שהנייתה אסורה. רבי חיננא פרי פרי גזירה שוה מצטרפים זה עם זה בין לאסור בין להתיר כדי ליתן טעם דברי רבי מאיר . רבי שמעון אומר אינם מצטרפים . רבי אלעזר אומר מצטרפים בנותן טעם לא אסור·

הלכה ב מה פלינין שנפלו שלשת קבים ערלה ושלשת קבים שלכלאי הכרם. אבל אם נפלו שלשת קבים ועוד ערלה : ושלשת של כלאי הכרם הותר הכרי. למה ועוד בטל בשלשת קבים שלשת קבים בטילין במאה . נפלו שלשת קבים ערלה ושלשת קבים באחד של כלאי הכרם כמו שנפלו שלשת ועוד . ערלה ושלשת קבים באחר של כלאי הכרם . או כמי שנפלו שלשת קבים של כלאי הכרם ואחר כך נפלו שלשת קבים ערלה. פשיטא שידיעתו מתרתו . ידיעת חבירו מהו שתתירו . היך עבידא הוא לא ידע בה. חבירו ידע בה . ידיעת ספק מהו שתתיר בידיעת וודאי. היך עבידא היו לפניו שתי קופות אחת יש בה מאתים ואחת אין בה מאתים. נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהם ואין ידוע לאיזה מהם נפלה ואחר כך נפלה בשניים. מדדה ומצא בה מאתים ושתים אין ידיעת ספק בידיעת ודאי עולה אין חיסר אין ידיעת ספק בידיעת ודאי אין עולה היתר . קופה אחת ספק יש בה מאתים ספק אין בה נפלה סאה תרומה לתוכה ואין ידוע אם נפלה אם לא נפלה ואחר כך נפלה השנייה אין תיסר ידיעת הספק בידיעת וודאי עולה. אין תיסר ידיעת ספק בידיעת ודאי אינה

impletio. Sicut impletio ibi dicta, adscendit, ita pariter hic adscendet: Aut sicut ibi centum, ita pariter hic centum; quia duplicavit textus ejus interdictum, repeterunt sapientes ejus obligationem: Hactenus de miscella vineæ, de præputio unde probatur? Sicut hæc est usu interdicta, ita pariter illud est usu interdictum. Sicut hæc adscendit, ita pariter illud adscendit: Hactenus juxta mentem R. Akiba bar R. Ismaelis. R. Jochanan nomine R. Ismaelis probat argumento a minori ad majus: Si separatio, quæ interdicta est alienis, adscendit, præputium quod est permissum alienis, nonne multo magis? Minime: Si dixisti de separatione, cujus usus est permissus, dices de præputio, cujus usus est interdictus? R. Chinna: Scriptum est: *Fructus*, *fructus*: A pari; Inter se coalescunt tam ad permittendum, quam ad prohibendum, quando satis sit, ut præbeat saporem; verba R. Meir: R. Simeon dicit: Non coalescunt. R. Eliefer dicit: Coalescunt in conferente saporem, non autem ad prohibendum.

Constitutio II. In quo dissentiunt? Si ceciderint tres kabi præputii, & tres kabi miscellæ vineæ; At si ceciderint tres kabi & amplius præputii, & tres miscelle vineæ, permittitur cumulus: Qua de causa? Et amplius abolet tres kabos, & tres kabi abolent centum. Si cadant tres kabi præputii, & tres kabi in unum miscellæ vineæ, reputantur perinde ac ceciderint tres & amplius præputii, & tres kabi miscellæ vineæ; aut reputantur perinde ac ceciderint tres kabi miscellæ vineæ; & deinde ceciderint tres kabi præputii, certum est quod ejus notitia illud permittat. Si altera pars cognoscatur, num illud permittet? Quomodo faciet, si non cognoscatur? Altera pars indicabit. Num cognitio dubia permittit cognitionem certam? Quomodo faciet? Si fuerint coram illo duæ sportæ, in quorum altera sint 200. & in altera non sint 200. Si cadat fatum in eorum alteram, & ignoret in quam ex iis ceciderit, & deinde cadat in secundam, metietur, si in ea inveniat 202. Si ignoretur, & cognitio dubia, sit sicut cognitio certa, adscendet; si dicas: Cognitio dubia non est sicut cognitio certa non adscendit: Si in una sporta dubium sit, utrum sint 200. si dubium sit utrum in illam ceciderit fatum separationis, & ignoretur utrum ceciderit necne, & deinde ceciderit secundum: Si dicas, quod cognitio dubia sit sicut cognitio certa adscendet; si dicas quod cognitio dubia

עולה . אמר רבי קוריס לא שהתרומה מעלה את הערלה אלא שהתרומה מצטרפת עם החולים להעלות את התרומה ניחא התרומה מעלה את הערלה שכן טהורה מעלה את הטמאה . ערלה מעלה את התרומה כלום טמאה מעלה את הטהורה . לא אצל הזרים . שמא אצל הכהנים . והתנינן הערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה . שנייא היא תמן בין אצל הזרים בין אצל הכהנים . סאה תרומה שנפלה לתוך מאה . אמר רבי לעזר ליית באן לתוך מאה אלא לתוך תשעים ותשעה סאה ערלה שנפלה לתוך מאתים . אמר רבי לעזר לית כאן לתוך מאתים אלא לתוך מאה ותשעים ותשעה.

הלכה ג רבי יוסי בשם רבי חילפיי רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש כתפוח עושים אותו בית שמאי . תמן תנינן מי הצבע פוסלים אותו בשלשת לונים ואין פוסלים אותו בשינוי מראה . אבא בריה דרב נחמן דברי רבי מאיר משום שאובה ניברת . רבי הונא בשם רבי אבא אתייא דרבי מאיר כבית שמאי במה דבית שמאי אמרי משום חימוץ מחמיץ. כן רבי מאיר אמר משום שאיבה ניברת עד כדון דבר שיש בו איסור וטומאה . יש בו טומאה ואין בו איסור מהו . חימץ ממנו למקום אחר נעשה זה אסור וזה אסור . ריבה על הראשון וביטלו נעשה עיקר טפילה וטפילה עיקר . שאור של תרומה שנפל לתוך העיסה והגביהו ואחר כך נתחמצה העיסה הרי זו מותרת. ורבותה תאינה של תרומה שנפלה לתוך מאה ־ הוגבהה אחת מהם ואחר כך הוכרה התרומה ההיא מותרת׳ תמן לא הוכח האיסור ברם הכא הוכח האיסור.

הלכה ד רבי יונה בעי ולמה תנינן גריסים שנתבשלו עם האורז אלא מתניתן כמאן דאמר נותני טעם לפגם מותר . ואפילו כמאן דאמר נותני טעם לפגם מותר מודה היא הכא שהוא אסור . גריסים של תרומה שנפלו עם עדשים של חולים ויש בהם נותן טעם ריבה עליהם עדשים של חולים מותר . עד במה ירבה תפלוגתא דרבי ודרבי ישמעאל

non reputetur perinde ac fit cognitio certa, non adſcendet. Dicit R. Korias; non quod ſeparatio faciat adſcendere præputium, at ſeparatio conjungitur cum profano, ut faciat adſcendere ſeparationem. Concedatur, quod ſeparatio faciat adſcendere præputium, quia munda facit adſcendere immundam; præputium facit adſcendere ſeparationem; num immunda facit adſcendere mundam? Non penes alienos; fortaſſe penes ſacerdotes. Atqui legimus. Præputium facit adſcendere miſcellam, & miſcella præputium, & præputium præputium. Diverſum eſt ibi ſive ſit penes alienos, ſive penes ſacerdotes: Si ſatum ſeparationis cadat in centum. Dicit R. Elieſer: Hic non in centum, ſed in novem & nonaginta; Si ſatum præputii cadat in ducenta. Dicit R. Elieſer: Hic non in ducenta, ſed in centum, & nonaginta novem.

Conſtitutio III. R. Joſe nomine Rabi Chilphai, R. Jona nomine R. Simeonis ben Lakiſch: Quaſi inflatum ipſum conſiderat ſchola Schammai. Ibi legimus: Aquæ coloratæ ipſum polluunt in tribus logis, at non polluunt in mutatione coloris. Aba bar R. Nachman: verba R. Meir, quia abſorptio cognoſcitur. R. Huna nomine Rabi Aba: Sententia R. Meir juxta mentem ſcholæ Schammai; Sicut ſchola Schammai dicit; propter fermentum fermentat; ita pariter R. Meir dicit: Quia abſorptio cognoſcitur. Hactenus de re, in qua ſit vetitum, & pollutum; Si in ea fuerit pollutum, & non fuerit vetitum, quid erit? Si fermentet ex eo pro alio loco, hoc ſit vetitum, & illud vetitum: Si augeat in primo, & aboleat, principale ſit acceſſorium, & acceſſorium principale. Si fermentum ſeparationis cadat in maſſam, & extollat, deinde fermentetur maſſa, erit licita. Et ſimiliter ſi ficus ſeparationis cadat in centum, & extollat unam ex illis, & poſthæc cognoſcatur ſeparatio erit licita: Ibi non probatur vetitum, at hic probatur vetitum.

Conſtitutio IV. Rabi Jona quæſivit: Cur legimus; ſi fabæ freſſæ coquantur cum oryza? At legimus juxta mentem illius qui dicit; Si præbeant ſaporem deteriorem, erit licitum: Vel juxta mentem illius qui dicit; ſi præbeant ſaporem deteriorem, erit licitum: Confitetur hic, quod ſit vetitum. Fabæ freſſæ ſeparationis ſi cadant in lentes profanis, ſi in iis ſit ſatis ut præbeant ſaporem, ſi multiplicabit in illis lentes profanas, erit licitum: Quantum multiplicabit? Eſt diſſenſio Rabi, & R. Iſmael

כי רבי יוסי. על רעתיה דרבי דו אמר עד שירבו על כולהן. על דעתיה דרבי ישמעאל כי רבי יוסי רו אמר עד שירבו על הנופלים. גריסים שנתבשלו עם ערשים של חולים ואין בהם נותן טעם. ריבה עליהם גריסים של חולים מין מעורר את מינו לאסור. לא תהא גדולה מיין נסך. כמה דתימר ביין נסך את רואה את ההיתר כמי שאינו. אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר. והכא את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר. הרא אמרה רובה עליה גריסים של תרומה מותר.

הלכה ה תני חנניה בשם רבי יוחנן אף הראשונה במחלוקת. אמר רבי יונה היינן סברין מימר פליגין בשחימץ זה כל כוחו וזה כל כוחו ונפל שאור של חולים תחילה. אבל אם נפל שאור של תרומה תחילה כבר נתחמצה העיסה. כל נותני טעם בין לפגם בין לשבח אסור דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר לשבח אסור לפגם מותר. רבי שמעון בן לקיש אמר מה פליגין בשהשבית ואחר כך פגם. אבל אם פגם ואחר כך השביח אף רבי מאיר מודה. רבי יוחנן אמר לא שנייא היא השבית היא פגם היא פגם היא השבית. היא המחלוקת. תמן תנינן שעורים שנפלו לתוך הבור של מים אף על פי שהבאישו מימיו מימיו מותרים. והרא מתניתא מה היא רבי יוחנן אמר במחלוקת. רבי שמעון בן לקיש אמר דברי הכל. אמר רבי יונה צריכה להרא דרבי שמעון בן לקיש לא כן סברנן מימר מה פליגין בשחימץ זה כל כוחו וזה כל כוחו ונפל שאור של חולים תחלה. אבל אם נפל שאור של תרומה תחילה כבר נתחמצה העיסה ואפילו נפל שאור חולים תחילה נעשה כמי שהשביח מעיקרו ואחר כך פגם. חזר רבי יונה ומר האשה הזאת אינה מחמצת כל צורכה משיירת היא כל שהוא. אותו כל שהוא יעשה כמי שהשבית ולבסוף פגם. וקשיא אילו השביח ולא פגם שמא כלום היא. רבי

·Iſmael diſcipuli R. Joſe. Ex mente Rabi hoc dicit: Donec multiplicet in his omnibus: Ex mente R. Iſmael diſcipuli R. Joſe: Donec multiplicet ſuper iis qui ceciderunt: Si fabæ freſſæ coquantur cum lentibus profanis, & in iis non ſit ſatis, ut præbeant ſaporem, multiplicabit ſuper illis fabas freſſas profanas; ſpecies excitabit ſpeciem ad prohibendum: Non erit majus vino libaminis: Sicut dicis: In vino libaminis conſiderabis licitum, quaſi non ſit: In ipſo interdicto ſi ſit ſatis ut præbeat ſaporem, erit vetitum, ſi minus, erit licitum: Et hic tu conſideras licitum quaſi non ſit; In ipſo interdicto ſi ſit ſatis ut præbeat ſaporem, erit vetitum, ſi minus, erit licitum. Hoc dicit: Si addat in illis fabas freſſas ſeparationis, erit licitum.

Conſtitutio V. Docet Chananjah nomine R. Jochanan: Vel de primo eſt contentio. Dicit R. Jona: Nos dicendum putamus, quod diſſentiunt; quando hoc fermentet quantum poteſt & illud quantum poteſt & cadat fermentum profanum in principio. At ſi cadat fermentum ſeparationis in principio, jam fermentata eſt maſſa. Omnia, quæ præbent ſaporem ſive deteriorem ſive meliorem, ſunt vetita: Verba R. Meir: R. Simeon dicit: Si meliorem, erit vetitum, ſi deteriorem, erit licitum. Rabi Simeon ben Lakiſch dicit: In quo contendunt? Si fermentet, & deinde fiat deterius: At ſi fiat deterius, & deinde fiat melius, vel R. Meir conſentit: R. Jochanan dicit: Non eſt diverſum: Sive ſit melius, & fiat deterius, ſive ſit deterius & fiat melius; eſt diſſenſio: Ibi legimus. Si hordeum cadat in ciſternam aquarum, licet malæ fiant ejus aquæ, ejus aquæ ſunt licitæ: Atqui hæc eſt Miſna: Cur dicit R. Jochanan, quod ſit diſſenſio? R. Simeon ben Lakiſch dicit: Omnes conveniunt. Dicit R. Jona: Neceſſe eſt pro ſententia R. Simeonis ben Lakiſch; Non ita dicendum putamus: In quo diſſentiunt? Quando fermentet hoc tota ſua facultate, & illud tota ſua facultate, & cadat fermentum profanum in principio, at ſi cadat fermentum ſeparationis in principio, jam fermentata eſt maſſa; vel ſi cadat fermentum profanum in principio, conſideratur quaſi fuerit melius ab ſuo principio, & deinde factum ſit deterius: Iterum dixit R. Jona: Hæc mulier ſi non fermentet, quantum ſit neceſſe, relinquet quantuluncunque; & hoc quantuluncunque conſiderabitur quaſi fuerit melius, & in fine factum ſit deterius: Atqui eſt objectio: Si ſit melius, & non deterius, fortaſſe nihil

erit:

יונה בעי מה בין שבח מזה ומזה . ומה בין פגם מזה ומזה. שבח מזה ומזה אסור. פגם מזה ומזה מותר . אמר רבי מנא שבח מזה ומזה את רואה כמי שאינו אותו האיסור . אם יש בו כדי לאסור פגם מזה ומזה את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אין בו כדי לאסור.

הלכה ו ניתנא שני שמות ממין אחר שני מינים משם אחד . רבי אבהו בשם רבי לעזר במיני מתיקה שנו. רבי אבהו בשם רבי יוחנן שלשה נותני טעמים הם כל שההדיוט טועמו ואומר קדירה זו אינה חסירה ונפל זו היא נותן טעם לשבח מותר . ואפילו אמר תבלים פלוני יש בקדירה זו . זו היא נותן טעם לפגם מותר . וכל שהאומן טעמו ואומר תבלים פלוני יש בקדירה זה הוא נותן טעם לפגם אסור. רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורים משערים אותם כילו בצל כילו קפלוט . עד כדון דבר שדרכו להשתער בבצל ובקפלוט דבר שאין דרכו להשתער בבצל ובקפלוט כמה אותה משערו . חכמים כמה את משערן אמר רבי יודן לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי לעזר במיני מתיקה שנו. מיני מתיקה על ידי שדרכם להשתער בבצל ובקפלוט משערים אותו כילו בצל כילו קפלוט. שאר כל האיסורים על ידי שאין דרכם להשתער בבצל ובקפלוט משערים אותם במינם . במינן משערים אותו במינו רבי מנא לא אמר כן אלא לא כן אמר רבי אבהו אמר רבי לעזר במיני מתיקה שנו. מיני מתיקה על ידי שטעמם שוה משערים אותם כילו בצל כילו קפלוט . שאר כל האיסורים על ידי שאין טעמם שוה אין משערים אותם כילו בצל כילו קפלוט . הבמין צריכה. רבי אבהו בשם יוחנן כל נותני טעמים אין

erit: R. Jona quæsivit: Quodnam est discrimen inter melius ex hoc, & ex illo? Et quodnam est discrimen inter deterius ex hoc, & ex illo? Melius ex hoc & ex illo est vetitum; Deterius ex hoc & ex illo est licitum. Dicit Rabi Mena: Melius ex hoc & ex illo tu considerabis quasi non sit ipsum vetitum: Si in eo sit satis ad prohibendum deterius ex hoc atque ex illo, tu considerabis licitum, quasi non sit, in ipso vetito, in quo non sit satis ad prohibendum.

Constitutio VI. Concedatur de duobus nominibus ex una specie, de duabus speciebus ex uno nomine: R. Abau nomine R. Eliefer: De specie dulci agimus: R. Abau nomine R. Jochanan: Tres quæ præbeant saporem, sunt, quando idiota gustet & dicat; Hæc olla non est deficiens; si cadat, & præbeat saporem meliorem, erit licitum: Vel si dicat: Condimenta N. N. sunt in hac olla; si præbeant saporem deteriorem, erit licitum; & quod artifex gustans si dicat: Condimenta N. N. sunt in hac olla: Si præbeat saporem deteriorem, erit vetitum. R. Abau nomine R. Jochanan: Omnia interdicta mensurantur mensura cepæ, & mensura porri capitati: Hactenus de re, quæ solet mensurari cepa, & porro capitato; res quæ non solet mensurari cepa, & porro capitato, quomodo mensurabitur? Sapientes quomodo metiuntur? Dicit R. Jodan: Non ita dicit R. Abau nomine R. Eliefer: De specie dulci nos agimus: Species dulcis, quoniam solet mensurari cepa, & porro capitato, mensuratur mensura cepæ & mensura porri capitati: Reliqua interdicta, quoniam non solent mensurari cepa, & porro capitato, mensurabuntur specie sua. Sapientes metiuntur specie sua: R. Mena non ita dicit; at non ita dicit R. Abau: Dicit R. Eliefer: De specie dulci agimus: Species dulces, quoniam earum sapor est æqualis, mensurantur mensura cepæ, & porri capitati: Reliqua interdicta, quoniam eorum sapor non est æqualis, non mensurantur mensura cepæ, & porri capitati: Sapientes obligant: R. Abau nomine R. Jochanan: In cunctis quæ præbent saporem, non vapulant donec gustet saporem ipsum vetiti: Objecit R. Chama bar Jose coram R. Jochanan: Caro cum lacte non gustabit saporem ipsum vetiti: & tu dicis, quod vapulet? Atqui est traditio: Quid traditio? Et accepit: Quid accepit: Quasi homo qui accipiat verbum adversarii, accepit. R. Abau nomine R. Jochanan: Pro iis, qui præbent saporem,

non

לוקים עליהם עד שיטעום טעם ממשו של
איסור . התיב רבי חסא בר יוסי קומי
רבי יוחנן הרי בשר בחלב הרי לא טעם
ממשו של איסור ואת אמר לוקה. וקבלה
מהו וקבלה כאינש דשמע מיליה דבעל
דינא קבלה . רבי אבהו בשם רבי יוחנן
כל נותני טעמים אין לוקים עליהם חוץ
מנותני טעם של נזיר . אמר רבי זעירא
כל נותן טעם אין לוקים עליהם עד
שיטעום טעם ממשו של איסור ובנזיר
אפילו לא טעם טעם ממשו של איסור .
אמר רבי בא בר ממל כל נותני טעמים
אין איסור והיתר מצטרפים . ובנזיר איסור
והיתר מצטרפים . מתניתא מסייעא לדין
ומתניתא מסייעא לדין . מתניתא מסייעא
לרבי זעירא בזית יין שנפל לקדירה אכל
ממנה בזית פטור עד שיאכל את כולה .
על דעתיה דרבי בא בר ממל כיון שאכל
ממנה בזית חייב . מתניתא מסייעא לרבי
בא בר ממל ממשמע שנאמר וכל משרת
ענבים לא ישתה ובי מה הניח הכתוב
שלא אסרו . אלא לפי שנאמר מכל אשר
יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא
יאכל . מיין ושכר יזיר מה תלמוד לומר
וכל משרת ענבים לא ישתה . אלא שאם
שרה ענבים ושרה פיתו בהם ויש בהם
כדי לצרף בהם בזית חייב. מיכן אתה דן
לכל איסורים שבתורה ומה אם היוצא
מן הגפן שאין איסורו איסור עולם ואין
איסורו איסור הנאה . ויש לו היתר אחר
איסורו עשה בו טעם כעיקר . שאר כל
האיסורים שבתורה שאיסורם איסור עולם
ואיסורם איסור הנייה ואין להם היתר אחר
איסורם אינו דין שנעשה בהם את הטעם
כעיקר מיכן למדו חכמים כל נותני טעמים
שיהו אסורים וקשיא על דרבי זעירא.
בכל אתר אמר עד שיטעום . והכא את
אמר אפילו לא טעם.

חלכה ז תמן תנינן יין נסך אסור

ואוסר כל שהוא. חזקיה אמר כוס שמזגו
מן האיסור ומן ההיתר ונפל איסור בסוף
איסור היתר בסוף היתר . אמר רבי שמואל
בר רב יצחק דרבי ליעזר היא דרבי ליעזר
אמר אחר האחרון אני בא . אמר רבי
ירמיה חומר הוא ביין נסך . רבי יוסי בעי
אם חומר הוא ביין נסך אפילו נפל היתר
בסוף יהא אסור . רבי יסא בשם רבי
יוחנן כוס שמזגו מאיסור ומהיתר ארת

non vapulant, exceptis illis, qui præbent saporem Nazyræi: Dicit R. Zehera: Pro iis qui præbent saporem non vapulant, donec præbeant saporem ipsum vetiti. Et in Nazyræo vel si non præbeant saporem læsum vetiti, est vetitum. Dicit R. Ba bar Mimal: In iis qui præbent saporem, vetitum & licitum non conjunguntur, at in Nazyræo vetitum & licitom conjunguntur. Misna isti favet, & Misna illi favet; Misna favet τῷ R. Zehera in quantitate olivæ in vino, quod ceciderit in ollam, at si ex illa comedat in quantitate olivæ, absolvitur, donec comedat totum: Ex mente R. Ba bar Mimal; Postquam ex ea comederit quantitatem olivæ, tenetur. Misna favet τῷ R. Ba bar Mimal ex textu literali ubi dictum est: *Et omnem macerationem uvarum non bibet*. Quod reliquit textus, quod non dixerit? At quia dictum est: *Ex omni, quod productum fuerit ex vite vini ab acinorum nucleis usque ad vinacea non comedet: A vino, & sicera abstinebit*: Cur dictum est: *Et omnem macerationem uvarum non bibet*? At si maceret uvas, & madefaciat in iis panem, & in iis sit satis, ut conjungatur in quantitate olivæ tenetur: Hinc tu potes argumentari de omnibus interdictis, quæ memorantor in lege: Si in producto ex vite, cujus interdictum non est interdictum perpetuum, & ejus interdictum non est usu interdictum, & illi est permissio post ejus interdictum, consideratur sapor sicut principale: In ceteris interdictis, quæ memorantur in lege, quorum interdictum est interdictum perpetuum, & interdictum est usu interdictum, & non est illis permissio post interdictum, non erit æquum, ut consideretur in illis sapor sicut principale? Hinc docuerunt sapientes: Cuncta quæ præbent saporem, sunt interdicta. Atqui est objectio contra R. Zehera. In omni loco dicit, donec sit sapor, & hic tu dicis, vel si non sit sapor?

Constitutio VII. Ibi legimus: Vinum libaminis est prohibitum, & prohibet quantuluncunque: Ezekia dicit: Si misceatur calix ex vetito, & ex licito, & cadat vetitum in fine, erit vetitum, si licitum in fine, erit licitum. Dicit Rabi Samuel bar R. Isaach; Hæc est sententia R. Elieser: Etenim R. Elieser dicit: Post ultimum ego incedo: Dicit R. Hieremia: Aggravat in vino libaminis: R. Jose quæsivit: Si aggravat in vino libaminis, vel si cadat licitum in fine, erit vetitum. R. Isa nomine Rabi Jochanan: Si misceatur calix ex vetito, atque ex licito, tu considerabis licitum,

רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור
אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו
מותר . אמר רבי הושעיה והוא שנפל
ההיתר בסוף . רבי אימי בשם רבי יוחנן
לא שנייא בין שנפל איסור בתחילה
והיתר בסוף להתיר בתחילה ואיסור בסוף .
אפילו מים ויין אפילו נמזג כל צורכו מן
ההיתר את רואה את ההיתר כמי שאינו
אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור
ואם לאו מותר . אמר רבי זעירא הדא
דאת אמר וכולה תינויין היך עבידא . רבי
יוסי בי רבי בון רבי אבהו בשם רבי יוחנן
צלוחית של יין נסך שנפלה לתוך חבית
של יין וחזרה ונפלה לתוך הבור של מים
את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו
האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם
לאו מותר. עד כדון כשנפלו זה אחר זה.
נפלו שניהם כאחת מה אמרת בה רבי
ליעזר אמר נשמעינה מן הדא אימתי
חמיצן של כותים מותר לאחר הפסח . של
בעלי בתים אחר שלש שבתות. של אפייה
ושל נחתומיא בכרכים לאחר שלשה ימים.
ושל נחתומים בכפרים לאחר שלשת
תנורים . רבי שמעון בן אלעזר אומר אף
כשאמרו של בעלי בתים אחר שלש שבתות
של אפייה הוא שיהא אדם גדול או
שיהיה משיא את בנו ואפה שלשת תנורים
בשבת אחת זה אחר זה וזה אחר זה
מותר. ואף כשאמרו של נחתומים בכרכים
לאחר שלשה ימים והוא שנרחק ואפה
שלשה תנורים ביום אחד זה אחר זה. וזה
אחר זה מותר . תני רבי שמעון בן אומר
ואף כשאמרו של נחתומים בכפרים לאחר
שלשה תנורים אסור עד שלשה ימים
אסורים שמשחרית הוא בורה לו שאור
לכל אותו היום אותה העיסה שנייא לא
מאיסור ומהיתר היא מתחמצת . ומר רבי
ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש מאן תנא
חמיצן של כותים רבי ליעזר . ואמר רבי
יוסי לרבי חנינא ענתונייא נהור אהירת
אמר את ורבי ירמיה בשם רבי שמעון בן
לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי
ליעזר . ואנן לינן אמרין כן אלא רבי
הילא בשם רבי שמעון בן לקיש מאן
ירדו לחמיצן של כותים כרבי ליעזר . ועוד
מן הדא דאמר רבי חנינא דרבי אבהו
אבא הוה ליה עוברא שלח שאל לרבי

citum, quasi non sit; in ipso vetito si sit satis ut præbeat saporem, erit vetitum, si minus, erit licitum: Dicit Rabi Osajah: Dummodo cadat licitum in fine: R. Ame nomine Rabi Jochanan: Non est discrimen sive cadat vetitum in principio, & licitum in fine ad permittendum in principio, & ad prohibendum in fine: Vel aquæ, & vinum, vel si misceantur, quantum oporteat ex licito, tu considerabis licitum quasi non sit; ipsum vetitum si præbeat saporem, erit vetitum, si minus, erit licitum. Dicit R. Zehera: Quod dicis est sententia omnium doctorum; quomodo explicatur? R. Jose discipulus R. Bon, R. Abau nomine R. Jochanan: Si ampulla vini libaminis cadat in dolium vini, atque iterum cadat in cisternam aquarum, tu considerabis licitum quasi non sit; ipsum interdictum si præbeat saporem, erit vetitum, si minus, erit licitum: Hactenus, quando alterum post alterum ceciderit, si simul ambo cadant, quid dicis? Rabi Elieser dicit: Hinc intelligitur: Quando fermentum Cuthæorum est licitum? Post Pascha: Patrisfamilias, post tres hebdomadas; Coqui & pistoris, in urbibus post tres dies; & pistorum in pagis post tres furnos. R. Simeon ben Elieser dicit: Etiam quando dixerunt; patrum familias post tres hebdomadas, coqui, dummodo sit vir magnus, aut despondeat filium suum & coquat tres furnos in una hebdomada, altera post alteram, altera post alteram erit licitum. Atque etiam quando dixerunt: Fermentum pistorum in urbibus post stre dies, dummodo festinet, & coquat tres furnos in uno die, alterum post alterum, & alterum post alterum, erit licitum. Traditio: R. Simeon ben Lakisch dicit: Atque etiam quando dixerunt: Fermentum pistorum in urbibus post tres furnos est vetitum, usque ad tres dies prohibuerunt, quia mane præparant fermentum pro toto illo die: ipsa massa diversa est, non ex vetito, neque ex licito fermentata est; & dicit R. Hieremia nomine R. Simeonis ben Lakisch: Qui docet de fermento Cuthæorum, est R. Elieser: Et dixit R. Jose τῷ R. Chanina Antunajah: Perspicue tu dixisti: Respondit: Tu & R. Hieremia nomine R. Simeonis ben Lakisch; Qui docet de fermento Cuthæorum, est Rabi Elieser. At nos non ita dicimus; At R. Ela nomine Simeonis ben Lakisch; Extrahunt fermentum Cuthæorum juxta mentem R. Elieser: Et præterea eruitur ex eo quod dicit R. Chanina; Etenim R. Abau attulit factum, misit

חייה ולרבי יסא ולרבי איסי ואורין לירה
כרבי ליעזר . מה ביחידייא סוריי . לא
משום שירדו לחמיצן של כותים כרבי
ליעזר . אמר רבי מנא קומי רבי יסא היך
מה דתימר תמן הלכה כרבי ליעזר . והכא
הלכה כרבי ליעזר . אמר ליה ולכל דבר .

הלכה ה מה טעמא דרבי ליעזר
הראשון מוציא את האחרון . אמר רבי
יוחנן רבי יהודה ורבי ליעזר שניהם אמרו
דבר אחד דתנינן תמן צלוחית שפיה צר
טוכל ומעלה כדרכו . רבי יהודה אומר
הזיה הראשונה . כמה דרבי יהודה אמר
הראשון מוציא את האחרון כן רבי ליעזר
אומר אוף הכא הראשון מוציא ארת
האחרון . ער כדת בשכך מיכן ומצא
בצר השני . כך מיכן ומצא מיכן
מה אמר בה רבי ליעזר . נישמענה
מן הדא דאמר רבי אבהו בשם
רבי יוחנן לא כי׳ דבר צלוחית אלא
אפילו כפל . ואמר רבי יוחנן רבי יהודה
ורבי ליעזר שניהם אמרו דבר אחד . איר
לך מימר תמן בשכך מיכן ומצא בצר
השני לא בשכך מיכן ומצא מיכן . אוף
הכא בשכך מיכן ומצא מיכן .

הלכה ט שאור של תרומה ושל
שביעית שנפלו לתוך העיסה לא כזה כדי
לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו
וחימצו אסור לזרים ומותר לכהנים . רבי
שמעון מתיר לזרים ולכהנים . כזה כדי
לחמץ ובזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימצו
אסור לזרים ולכהנים . רבי ליעזר ברבי
שמעון מתיר לזרים .

הלכה י רבי אבהו אמר רבי
יוחנן בעי מה בין תרומה אצל הזרים .
מה בין שביעית אצל הכהנים . תרומה
אצל הזרים אסורה . שביעית אצל הכהנים
מותרת . חזר ואמר רבי יוחנן תיפתר שנפל
שאור של תרומה תחלה . לא באתה
שביעית אלא לפגום . רבי לעזר בי רבי
שמעון בשיטת אביו . מהו בשיטת אביו
כמה דרבי שמעון אמר נותני טעמים
לפגם מותר . כן רבי ליעזר בי רבי

miſit ad petendum ex R. Chijah, & R. Iſa, & Rabi Amme, & docuerunt juxta mentem R. Elieſer: Quomodo ſolus extrahet? Non quia extrahant fermentum Cuthæorum juxta mentem Rabi Elieſer. Dixit R. Mena coram Rabi Iſa: Quomodo tu dicis? Ibi conſtitutio eſt juxta mentem Rabi Elieſer; & hic conſtitutio eſt juxta mentem R. Elieſer; Reſpondit illi. Dummodo in omni re.

Conſtitutio VIII. Quænam eſt ratio R. Elieſer? Primum educit ultimum. Dicit R. Jochanan: R. Jehuda, & Rabi Elieſer, ambo idem dicunt: Etenim ibi legimus: Si ampullæ os fuerit anguſtum, immergitur, & facit adſcendere more ſuo. R. Jehuda dicit: Adſperſione prima. Sicut R. Jehuda dicit: Primum educit ultimum; ita pariter R. Elieſer dicit: Hic quoque primum educit ultimum: Si hinc ungat, & inveniat in latere ſecundo, ſi hinc ungat, & inde inveniat, quid dicit R. Elieſer? Eruitur ex eo quod dicit R. Abau nomine R. Jochanan. Non erit rei finis in ampulla; vel ſi fuerit pelvis. Et dicit R. Jochanan; R. Jehuda, & R. Elieſer ambo idem dicunt: Tu potes dicere; Ibi agitur, quando hinc ungat, & inveniat in latere ſecundo; ſi non hinc ungat, & inde inveniat; hic quoque, quando hinc ungat, & inde inveniat.

Conſtitutio IX. Fermentum ſeparationis & fermentum anni ſeptimi ſi cadant in maſſam, ſi in hoc non ſatis fuerit ut fermentet, neque in illo ſatis fuerit ut fermentet, & conjungantur, & fermentent, erit vetitum alienis, & licitum ſacerdotibus: R. Simeon permittit alienis, & ſacerdotibus: Si in hoc ſit ſatis ut fermentet, & in illo ſit ſatis ut fermentet, & conjungantur, & fermentent, erit vetitum alienis, & ſacerdotibus: R. Elieſer bar R. Simeonis permittit alienis.

Conſtitutio X. R. Abau dicit: Rabi Jochanan quæſivit: Quodnam eſt diſcrimen inter ſeparationem penes alienos, & fructus anni ſeptimi penes ſacerdotes? Separatio penes alienos eſt vetita, fructus anni ſeptimi penes ſacerdotes ſunt liciti. Iterum dixit R. Jochanan: Poteſt exponi quod ceciderit fermentum ſeparationis in principio; Non adducuntur fructus anni ſeptimi niſi ad corrumpendum. R. Elieſer ben R. Simeonis juxta ſententiam patris ſui. Quid juxta ſententiam patris ſui? Sicut R. Simeon dicit: Si præbeant ſaporem deteriorem, erit licitum; ita pariter Rabi Elieſer ben R. Simeonis dicit: Si præ-

שמעון אמר נותני טעמים לפגם מותר . אמר רבי אבא מרי מהו בשיטת אביו כמה דרבי שמעון אמר כל הספחים מותרים · כן רבי ליעזר בי רבי שמעון אמר כל הספחים מותרים . כלום אמר רבי שמעון אלא בספיחי ירק דילמא בספיחי זרעים . וקסרה היא ספיחי ירק היא ספיחי זרעים . רבנים דקיסרין אמרין אחרת בשיטת אביו ואחרת בשיטת חכמים בשיטת אביו משום נותני טעם לפגם מותר . בשיטת חכמים משום שמות מצטרפים ·

הלכה יא תני של פיגול ושל יותר ושל קהשים קלים . אמר רבי יונה לא אמר אלא קרשים קלים . פיגול ונותר לאחר זריקה לא בלפני זריקה הם לא אמר אלא פיגול ונותר רבר שאין זריקה מתרתו בקרשי קרשים הא בקרשים קלים הואיל והם מותרים אחר זריקה אפילו לפני זריקה אין לוקים עליהם משום זרות. אמר רבי יוסי לא אמרו לא קרשים קלים פיגול ונותר לאחר זריקה לא בלפני זריקה הם לאיזה רבר נאמר פיגול ונותר להוציא קרשים קלים לאחר זריקה . הא לפני זריקה הואיל והם אסורין בקרשים קלים לוקים עליהם משום זרות . אמר רבי אבין לישן מתניתא מסייעא לרבי יוסי נרבותיך זו תורה ושלמים שאם אבל מהם לפני זריקת דמים לוקה.

הלכה יב רבי שמעון בן לקיש אמר במחלוקת רבי יוחנן אמר רברי הכל. וקשיא על דרבי שמעון בן לקיש לא כן סברנן מימר כולהן לשון תרומות מצטרפין. והכא יצרפו כולם לשון טומאה ולשון זרות . סבר רבי שמעון בן לקיש כהרא דתני בר קפרא חתיכה של קודש ושל פיגול . ושל נותר שנתבשלו עם החתיכות רבי שמעון מתיר. וחכמים אוסרים.

beant ſaporem deteriorem, erit licitum. Dicit R. Aba Mari: Quid juxta ſententiam patris ſui? Sicut R. Simeon dicit: Omnia ſponte nata ſunt licita; ita pariter R. Elieſer ben R. Simeonis dicit: Omnia ſponte nata ſunt licita. Fortaſſe non dicit R. Simeon de ſponte natis oleris; Fortaſſe de ſponte natis ſeminum; & confirmat tam ſponte nata oleris, quam ſponte nata ſeminum: Sapientes Cæſarienſes dicunt; Tam juxta ſententiam patris ſui, qnam juxta ſententiam ſapientum: Juxta ſententiam patris ſui, quando præbeant ſaporem deteriorem, erit licitum: Juxta mentem ſapientum; propter nomina conjunguntur.

Conſtitutio XI. Traditio: Fruſtum abominandi, & reſidui, & ſanctitatum levium: Dicit R. Jona: Non dicit niſi de ſanctitatibus levibus; Abominandum & reſiduum ante adſperſionem ſanguinem, non ante adſperſionem ſanguinum; non dicit niſi abominandum, & reſiduum. Res cui non ſit adſperſio ſanguinum, licita eſt in ſanctitatibus ſanctitatum; Ecce in ſanctitatibus levibus, quoniam ipſæ ſunt licitæ poſt adſperſionem ſanguinum, vel ante adſperſionem ſanguinum, eorum cauſa non vapulabunt propter alienos. Dicit Rabi Joſe: Non dixerunt niſi ſanctitates leves, abominandum & reſiduum poſt adſperſionem ſanguinum, non ante adſperſionem ſanguinum; Hac de cauſa memoratur abominandum, & reſiduum, ad excludendum ſanctitates leves poſt adſperſionem ſanguinum; Ecce ante adſperſionem ſanguinum quoniam vetita ſunt in ſanctitatibus levibus, vapulabunt eorum cauſa propter alienos. Dicit Rabi Abin: Phraſis Miſnæ favet τῷ R. Joſe: *Sacrificia tua ſpontanea. Hæc eſt lex pacificorum;* Si comedat de pacificis ante adſperſionem ſanguinum, vapulat.

Conſtitutio XII. R. Simeon ben Lakiſch dicit: Eſt diſſenſio: R. Jochanan dicit: Ex omnium conſenſu eſt: Atqui eſt objectio contra R. Simeonem ben Lakiſch; Non putamus dicendum ex phraſi ſeparationis quod hæc omnia conjungantur, & hic omnia conjunguntur ex phraſi immunditiei, & ex phraſi alienorum. Putat Rabi Simeon ben Lakiſch juxta illud, quod docet bar Kaphra; Fruſtum ſanctitas, & abominandi, & reſidui, ſi coquantur cum fructus, R. Simeon permittit, & ſapientes prohibent.

פרק שלישי

א בגר שצבעו בקליפי ערלה ידלק . נתערב באחרים כולם ידלקו דברי רבי מאיר . וחכמים אומרים יעלו באחד ומאתים.

ב הצובע מלא הסיט בקליפי ערלה וארגו בבגר ואין ידוע איזה הוא רבי מאיר אומר ידלק הבגד . וחכמים אומרים יעלה באחד ומאתים.

ג האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד . משיער הנזיר ומפטר חמור בשק ידלק השק . ובמוקדשין מקרשים כל שהם.

ד התביל שבישלו בקליפי ערלה ידלק . נתערב באחרים יעלה באחד ומאתים.

ה תנור שהסיקו בקליפי ערלה ואפה בו את הפת תידלק הפת . נתערבת באחרות תעלה באחד ומאתים.

ו מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו . נתערבו באחרים כולם ידלקו דברי רבי מאיר . וחכמים אומרים יעלו באחד ומאתים . שהיה רבי מאיר אומר את שדרכו להימנות מקדש . וחכמים אומרים אינו מקדש אלא ששה דברים. רבי עקיבה אומר שבעה.

ז ואילו הם אגוזי פרך ורימוני ברן . חביות סתומות . וחילפות תרדין וקלחי אכרוב ודלעת יונית . רבי עקיבא אומר אף בכרוב של בעל הבית הראוי לערלה ערלה לכלאי הכרם כלאי הכרם.

ח נתפצעו האגוזים נתפרדו הרימונים נתפתחו החביות נחתכו הדילועין נתפרשו הככרות יעלו באחד ומאתים.

ט ספק הערלה בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר . ובחוצה לארץ יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט. כרם שהיא נטוע ירק וירק נמכר חוצה לו בארץ ישראל אסור . ובסוריא מותר . ובחוצה לארץ יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביד . החדש אסור מן התורה בכל מקום . והערלה הלכה . והכלאים מדברי סופרים:

סליק פירקא

C A P U T III.

I. SI vestis tingatur corticibus præputii comburetur, si misceatur cum aliis, omnia comburentur. Verba Rabi Meir: Et sapientes dicunt: Adscendent in uno & ducentis.

II. Si tingat plenitudinem spithamæ corticibus præputii, & eam texat cum veste, & ignoret, quænam sit: R. Meir dicit: Comburetur vestis: Et sapientes dicit: Adscendet in uno, & ducentis.

III. Si texat plenitudinem spithamæ ex lana primogeniti in veste, comburetur vestis; Si ex capillo Nazyræi, & ex apertura asini in sacco, comburetur saccus: Et in sanctificatis sanctificant quantuluncunque.

IV. Si decoctum fuerit coctum cum corticibus præputii, comburetur; si misceatur cum aliis, adscendet in uno & ducentis.

V. Si furnus accendatur corticibus præputii, & in eo coquatur panis, comburetur panis, si misceatur cum aliis, adscendet in uno & ducentis.

VI. Si in aquis fuerint fasciculi fœni Græci miscellæ vineæ, comburentur, si misceantur cum aliis, omnes comburentur. Verba R. Meir, & sapientes dicunt: Adscendent in uno, & ducentis; Etenim R. Meir dicit: Quod solet numerari, sanctificat; Et sapieotes dicunt; Non sanctificant nisi sex res. R. Akiba dicit: Septem.

VII. Et illæ sunt, nuces de Perech, & malogranata de Bedan, dolia clausa, & folia blitorum, & trunci brassicæ, & cucurbita Græca. R. Akiba dicit: Etiam panes patrisfamilias. Quod aptum est ad præputium, est præputium; quod aptum est ad miscellam vineæ, est miscella vineæ.

VIII. Si nuces diffissæ fuerint, si dissecta fuerint malogranata, si aperta fuerint dolia, si dispertiti fuerint panes adscendent in uno & ducentis.

IX. Dubium præputii in terra Israel, est vetitum, & in Syria licitum; & in locis extra terram descendet & emet, dummodo illum non videant, quod colligat: Si plantet vineam olare, & olus vendatur extra eam, in terra Israel est vetitum, & in Syria licitum: & in locis extra terram, descendet & colliget, dummodo non colligat manu: Et novum est vetitum ex lege in omni loco, & præputium ex constitutione, & miscella ex verbis scribarum.

Finis capitis.

הלכה א בגד שצבעו בקליפי
ערלה ידלק כו׳ . כתיב וערלתם ערלתו את
פריו . אית תניי תני בסמוך לפריו . אית
תניי תני בעורל את פריו . מאן דאמר
בעורל את פריו קליפים וגרעינים במשמע
מאן דאמר בסמוך לפריו קליפים במשמע
ולא גרעינים . וגרעינים מנין הוי סופך
מימר את את פריו בסמוך לפריו . אית
דבעי נישמעינה מן הדא וערלתם ערלתו
את פריו דבר שהוא עורל את פריו
ופריו עורלו . רבי אבהו בשם רבי לעזר
כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו
לא יאכלו את תופס איסור הנייה
כאיסור אכילה עד שיבוא הכתוב ויפרש
לך כשם שפירש לך באבר מן החי ובנבילה
מה פירש לך באבר מן החי ובשר בשדה
טריפה לא תאכלו . ומה פירש בנבילה
לא תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך
תתננה ואכלה. תני חזקיה ופליג . וכי מה
אסרו לכלב . והא כתיב כל חלב שור וכשב
ועז לא תאכלו מעתה אתה תופש
איסור הנייה לאיסור אכילה. שנייא היא
דכתיב וחלב נבילה וחלב טריפה . והכתיב
רק את הדם . מעתה את תופש איסור
הנייה כאיסור אכילה. שנייא היא דכתיב
על הארץ תשפכנו כמים. מה מים מותרים
בהנייה . אף הדם מותר בהנייה . והכתיב
על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד
הנשה . אמר רבי אבהו קיימתים כגיד
הנשה של נבילה . והכתיב ולחם וקלי
וכרמל לא תאכלו אמר רבי אבא מרי
אחוי דרבי יוסי שנייא היא שקבע לו
הכתוב זמן. והכתיב לא תאכלום כי שקץ
הם . אמר רבי מנא מיעט איסור הנייה
שבו . רבי אבהו בשם רבי יוחנן העושה
איספלנית משור הנסקל ומחמץ שעבר
עליו הפסח אינו לוקה שאין לא תעשה
שלו מחוור. מכלאי הכרם לוקה דאמר רב
חנינא פן תקדש פן תוקד אש . מערלה
צריכה עשה לרחקו . כתיב לא תעשה

Constitutio I. Vestis si tingatur corticibus præputii comburetur &c. Scriptum est: *Et circumcidetis præputium fructus ejus:* Est qui docet prope ejus fructus: Est qui docet: Quod faciat præputiatos ejus fructus: Qui dicit: quod facit præputiatos ejus fructus, cortices, & nuclei juxta sensum literalem: Qui dicit prope ejus fructus; Cortices juxta sensum literalem, at non nuclei: & de nucleis unde probatur? Tibi finis erit dicendi: את *fructus ejus:* prope ejus fructus: Potest hinc intelligi: *Et circumcidetis præputium ejus*. Quod facit præputiatum ejus fructum, & ejus fructus facit illud præputiatum. Quod faciat præputiatos ejus fructus; & ejus fructus illud faciant præputiatum. R. Abau nomine R. Eliefer: Ubicunque dicitur: *Non comedes, non comedetis, non comedent;* tu comprehendis interdictum usus in interdicto comestionis, donec veniat textus, & tibi explicet, sicut tibi explicat in membro ex vivo, & in cadavere: Quid explicat tibi in membro ex vivo? *Et carnem in agro discerptam non comedetis:* Et quid explicat in cadavere? *Non comedetis omne cadaver, peregrino, qui est in portis tuis, dabis illud, & comedet:* Docet Ezekia, & dissentit: Num prohibuerunt cani? Atqui scriptum est: *Omnem adipem bovis, & agni, & capræ non comedetis:* Hinc tu comprehendis interdictum usus in interdicto comestionis: Diversum est hoc: Scriptum est enim: *Et adipem cadaveris, & adipem discerpti:* Et scriptum est: *Tantummodo sanguinem:* Hinc tu comprehendis interdictum usus in interdicto comestionis. Diversum est hoc: Etenim scriptum est: *Super terram effundetis sicut aquam;* Sicut aquæ sunt licitæ, ita pariter sanguis erit usu permissus: Atqui scriptum est: *Idcirco non comederunt filii Israel membrum luxatum*. Dicit R. Abau: Confirmatur in nervo luxato cadaveris: Et scriptum est: *Et panem, & tostum, & spicam friabilem non comedetis*. Dicit R. Aba Mari frater R. Jose: Diversum est hoc; quia textus statuit illi tempus; Et scriptum est: *Non comedetis quia abominandum illa*. Dicit R. Mena: Excludit interdictum usus, quod in illo est: R. Abau nomine R. Jochanan: Si faciat emplastrum ex bove lapidando, & fermentet, & super illo prætereat Pascha, non vapulat, quia ejus præceptum negativum non est permissum; Si ex miscella vineæ, vapulat; Etenim dicit R. Chanina: *Non sanctificabis, non accendes ignem*. Pro miscella necesse est isti præceptum affirmativum, ut removeatur;

לאוכלו כתיב לא תעשה לרחקו לית כתיב במתניתא פליגא על רבי יוחנן ממשמע שנאמר סקול יסקל השור וכי אין אנו יודעים שבשרו אסור באכילה. ומה תלמוד לומר לא יאכל את בשרו. להודיעך שבשם שאסור באכילה כך הוא אסור בהנייה. מה עבד לה רבי יוחנן פתר לה בשקדמו הבעלים ושחטוהו עד שלא נגמר דינו. רבי זעירא בעא קומי רבי אבהו הכא את אמר הכין. והכא את אמר הכין. אמר ליה הדא משמיה דרבי לעזר והדא בשם רבי יוחנן. רבנים דקיסרין רבי רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל מקום שנאמר לא תאכלו אין את תופס איסור הנייה באיסור אכילה. בניין אב שבכולם וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקודש לא תאכל באש ישרף. תני חזקיה מסייע לרבי יוחנן ממשמע שנאמר כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו. לאיזה דבר נאמר וחלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה. בא להודיעך אפילו למלאכת הגבוה. ממשמע שנאמר רק הדם לא תאכלו. לאיזה דבר נאמר על הארץ תשפכנו במים. מה המים מכשירים אף הדם מכשיר. ממשמע שנאמר לא תאכלו כל נבילה. לאיזה דבר נאמר לגר אשר בשעריך תתנה ואכלה. בא להודיעך שגר תושב אוכל נבילות. ממשמע שנאמר ובשר בשדה טריפה לא תאכלו. לאיזה דבר נאמר לכלב תשליכון אותו. אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך חולים שנשחטו בעזרה. מתניתא מסייעא לדין. ומתניתא מסייעא לדין. מתניתא מסייעא לרבי יוחנן לא יאכל חמץ לעשות את המאכיל כאוכל אתה אומר לכך או אינו אלא לאוסרו בהנייה. בשהוא אומר לא תאכל עליו חמץ למדנו שהוא אסור בהנייה. הא מה תלמוד לומר ולא יאכל חמץ לעשות את המאכיל כאוכל דברי רבי יאשיה. רבי יצחק אומר אינו צריך. מה אם שרצים קלים עשה בהם מאכיל באוכל

tur; Scriptum est: *Non facies ad comedendum*, non facies ad remnvendum; non scriptum est: Misna contraria est τῷ R. Jochanan; Ex sensu literali; Dictum est enim: *Lapidando lapidabitur bos*. Num ignorabamus, quod ejus caro esset esu interdicta? Cur igitur dictum est: *Non comedetur ejus caro?* Ut tibi significetur, sicut est esu interdicta, ita pariter quod sit usu interdicta: Quomodo explicat R. Jochanan? Exponit, quando anticipaverint domini, & mactaverint, priusquam fuerit definitum ejus judicium. R. Zehera quæsivit coram R. Abau: Hic tu ita dicis, & ibi tu ita dicis? Respondit: Hoc nomine R. Eliefer, & illud nomine R. Jochanan: Sapientes Cæsarienses. Rabi Abau nomine R. Jochanan: Ubicunque dicitur: *Non comedetis;* tu non potes comprehendere usu interdictum in esu interdicto: Constitutio principii, quæ est in his omnibus: *Et omne sacrificium pro peccato, de cujus sanguine fuerit illatum in tentorium conventus ad expiandum in sanctuario, non comedetur, igne comburetur*. Et extat traditio: Ezekia favet τῷ Rabi Jochanan ex textu literali: Dictum est enim: *Omnem adipem bovis, & agni, & capræ non comedetis*. Qua de causa dictum est: *Et adeps cadaveris, & adeps discerpti fiet in omne opus?* Venit ad significandum tibi, vel propter cibum altaris: Ex sensu literali dictum est: *Tantummodo sanguinem non comedetis:* Qua de causa dictum est: *Super terram effundetis sicut aquas?* Sicut aquæ disponunt, ita pariter sanguis disponit: Ex sensu literali, dictum est: *Non comedetis omne cadaver:* Qua de causa dictum est: *Peregrino, qui est in portis tuis, dabis illud, & comedet?* Venit ad significandum tibi, quod peregrinus inquilinus comedat cadavera: Ex sensu literali dictum est: *Et carnem in agro discerptum non comedetis:* Qua de causa dictum est: *Cani projicietis illam?* Illam tu projicies, at non projicies profana, quæ fuerint mactata in atrio. Misna huic favet, & Misna illi favet: Misna favet τῷ R. Jochanan: *Non comedetur fermentatum*. Ut consideretur qui facit comedere perinde ac comedens: Tu ita dicis, aut non erit nisi ad prohibendum ejus usum. Quando vero dictum est: *Non comedetur fermentum*. Docemur, quod sit usu interdictum: Cur igitur dictum est: *Et non comedetur fermentum?* Ut consideretur qui facit comedere perinde ac comedens. Verba R. Josia: R. Isaach dicit: Non est necesse: Si in reptilibus, quæ sunt levia,

חמץ חמור אינו דין שנעשה בו מאכיל כאוכל. הא מה תלמוד לומר לא יאכל חמץ לא בא הכתוב אלא לאוסרו בהנייה' בנין דכתיב לא יאכל. הא מלא תאכל לית שמע מינה בלום. והדא מסייעא לרבי יוחנן. פשיטא שאין קרקע נאסר. צר צורה בקרקע נאסר. צבע דבר שיש בו רוח חיים אילו חשתחווה לו לא אסור' מפני שצבעו אסרו. מכן שצבעו צריכה בגד גדול שצבעו על מנת לחתכו מה את עבד לה כמוסגר או במוחלט. אין תעבדיניה כמוסגר מותר. אין תעבדיניה במוחלט אסור. צבעו וחזר וצבעו והקדיח. נאסר אם היה צריכה לצביעה הראשונה אסור. ואם לאו מותר. צבעו בקליפי אגוז של ערלה וחזר וצבעו בקליפי אגוז של חולים מאן דאמר נותני טעם לפגם מותר. אוף הכא מותר. ומאן דאמר נותני טעם לפגם אסור אוף הכא אסור. צבעו בקליפי אגוז של ערלה וחזר וצבעו בקליפי רימון של חולים. ייבא כהדא עיגולי דבילה הגדולים מעלים את הקטנים' והקטנים מעלים את הגדולים. רב הונא אמר כיני מתניתא הגדולים מעלים את הקטנים במשקל. והקטנים מעלים את הגדולים במנין. תמן מין במינו. ברם הכא מין בשאינו מינו. צבעו בקליפי אגוז של ערלה וחזר וצבעו בקליפי חולים מין אחד. ייבא כהדא רבי יהושע אומר תאנים שחורות מעלות את הלבנות והלבנות מעלות את השחורות. תמן הוא ראוי לחתכן. ברם הכא אינו ראוי לחתכו מה דמי לה נזים גיזורת. אמר רבי יוסי בי רבי בון מה דמי לה בגד גדול שצבעו על מנת לחתכו מיעבדיניה דורכין. אמר רבי יוחנן סממנים בסממנים בטלים במאתים. מי צבעים במי צבעים בטלים ברוב. אמר רבי בא בר ממל הנייה ערלה בטיבריא ברוב. מתניתא פליגא על רבי בא בר ממל תבשיל שבישל

via, conſideratur qui facit comedere, perinde ac comedens, in fermento, quod eſt grave, non erit æquum ut conſideretur qui facit comedere, perinde ac comedens? Cur igitur dictum eſt: *Non comedetur fermentum?* Non veni textus niſi ad prohibendum ejus uſum. Quia ſcriptum eſt: *Non comedetur*. Ecce ex eo quod dictum eſt: *Non comedetur:* Nihil poteſt intelligi: Et hoc favet τῷ R. Jochanan: Certum eſt, quod fundus non ſit vetitus: Si formet figuram in fundo eſt vetita. Si tingat rem, in qua ſit ſpiritus vitæ, & adoret, non eſt vetita: Quia ejus tincturam prohibuerunt. Hinc ſi tingat quod neceſſe eſt pro veſte magna, & tingat eo pacto, ut eam diſcindat; quomodo eam conſiderabis eſt incluſam, an declaratam? Si conſiderabimus ut incluſam, erit licita, ſi conſiderabimus, ut declaratam, erit vetita. Si tingat, atque iterum tingat, & adurat; Dictum eſt: Si opus ſit pro prima tinctura, erit vetitum; ſi minus, erit licitum. Si tingat corticibus nucis præputiatæ, atque iterum tingat corticibus nucis profanæ; qui dicit, quod ſi præbeat ſaporem deteriorem, ſit licitum; hic quoque erit licitum; & qui dicit: quod ſi præbeat ſaporem deteriorem, ſit vetitum, hic quoque erit vetitum. Si tingat corticibus nucis præputiatæ, & iterum tingat corticibus malogranati profani; Concluditur juxta illud quod dicitur: In maſſæ conglobata palathæ, magnæ faciunt adſcendere parvas, & parvæ faciunt adſcendere magnas; R. Huna dicit: Ita extat Miſna: Magnæ faciunt adſcendere parvas in pondere, & parvæ faciunt adſcendere magnas in numero. Ibi ſpecies in ſua ſpecie, & hic ſpecies in diverſa ſpecie. Si tingat corticibus nucis præputiatæ, atque iterum tingat corticibus profanis; Eſt una ſpecies: Adducitur juxta illud: R. Jehoſua dicit: Ficus nigræ faciunt adſcendere albas, & albæ faciunt adſcendere nigras: Ibi conveniens eſt eas abſcindere: Profecto hic non eſt conveniens eas abſcindere: Quomodo ſimilis eſt amputatio ſegmentorum? Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon: Quomodo ſimilis eſt veſtis magna, quam tinxerit eo pacto, ut diſcindat, poſtquam conſideravimus ex conculcationibus: Dicit R. Jochanan: Colores in coloribus abolentur in ducentis: Aquæ tinctæ in aquis tinctis abolentur in majori parte? Dicit R. Ba bar Mimal: Uſus præputii in Tiberiade juxta majorem partem. Miſna contraria eſt τῷ R. Ba bar Mimal. Si decoctum fuerit coctum in corticibus præputii, combu-

בקליפי ערלה ידלק . פתר לה קרויה
בקרירורת. אמר רבי יוסי פיסבור סבר רבי
בא בר ממל שמותר לעשות כן בתחילה
לא לשעבר . מיי כדון אם יש בו כדי
לצבוע ארת רואה ארת ההיתר כמי שאינו
אותו האיסור שני כדי לאסור . אם אין בו
כדי לצבע ארת רואה ההיתר כמי שאינו
אותו האסור אין בו כדי לאסור . תמן
תנינן אילו דברים של גוים אסורים ואיסורן
איסור הנייה היין והחומץ של גוים
שהיה מתחילתו יין וחרם הדריני . רבי
זעירה בשם רבי ירמיה רבי מאיר היא
דתני חרם הדריני אסור ואיסורו איסור
הנייה. מה נן קיימים אם בשנתנו בתבשיל
דברי הכל אסור . אם בשמכרו חוץ מדמי
יין נסך שבו דברי הכל מותר. לא כי נן קיימים
בשנתנו על גבי תבשיל . מהו לסמוך בו
כרעי המיטה רבי לעזר אומר אסור . רבי
יוחנן אמר מותר . רבי יונה בעא קומי
רבי זעירא ההן בגד דתנינן הכא מהו
לסמוך בו ארת המיטה . ואיקפד לקובליה.
אמר ליה אפילו למאן דאמר תמן מותר ,
הכא אסור . תמן אין איסורו ניכר. ברם
הכא איסורו ניכר . אמר רבי חגיי כד
נחתית מן אילפא שמעירת קליה דרבי
יעקב בר אחא יתיב מתני בגד שצבעו
בקליפי ערלה ידלק . ותנינן נטל הימנה
כרכר אסור בהנייה .״ ארג בו את הבגד
אסור בהנייה . יין נסך שנפל לבור כולו
אסור בהנייה . ותנינן רבן שמעון בן גמליאל
אומר ימכר כולו לגוי חוץ מדמי יין נסך
שבו . אמר רבי אחא בר יעקב חגיי
קשתיה רבי חגיי קיימה . מיי כדון תמן
אין דרך בני אדם ליקח יין מן הגוי . ברם
הכא דרך בני אדם ליקח בגד מן הגוי .

הלכה ב מן תנא טפח רבי
מאיר. ברם כרבנים הוא טפח הוא פחות
מטפח . רבי יוסי בי רבי בון אמר ליה
משם רבי יוחנן רבי יסא בשם רבי יוחנן
צמר בכור שטרפו בטל ברוב . איתיביה

buretur: Exponitur; Urceus in ollis. Dicit R. Jose: Probabiliter putat R. Ba bar Mimal, quod liceat ita facere in principio, non pro tempore præterito: Hinc probatur: Si in eo sit satis ad tingendum, tu considerabis licitum quasi non sit, & ipsum vetitum, quod in eo est ut sit satis ad prohibendum. Si vero in eo non sit satis ad tingendum, tu considerabis licitum quasi non sit, in ipso vetito non erit satis ad prohibendum. Ibi legimus: Hæc sunt res gentilium, quæ prohibitæ sunt & prohibent usum, vinum, & acetum gentilium, quod fuerit a principio vinum, & testa Hadriani. R. Zehera nomine R. Hieremia; Hæc est sententia R. Meir: Etenim extat traditio: Testa Hadriani prohibita est, & prohibet ejus usum: Quomodo nos explicabimus? Si quando indatur in decoctum, omnium consensu est vetitum; si quando eruatur excepto pretio vini libaminis, quod in ea est, omnium consensu est licitum. At ita nos explicabimus. Quando imponatur decocto: Quid erit si illi innitantur pedes lecti? R. Eliefer dicit; erit vetitum: Rabi Jochanan dicit esse licitum. R. Jona quæsivit coram R. Zehera de hac veste, de qua legimus: Quid si innitantur pedes lecti? Et præcepit ut acciperet. Dixit: Vel juxta mentem illius qui ibi dicit: Ibi est licitum, & hic est vetitum; Ibi ejus interdictum non cognoscitur, profecto hic ejus interdictum cognoscitur: Dicit R. Haggiai: Quando descendi de navi, audivi vocem Rabi Jacob bar Acha respondentem. Traditio extat, quod vestis, quæ tincta sit corticibus præputii, comburatur. Atqui legimus. Si auferat ab ea radium textoris, est usu interdicta. Si texuerit eam cum veste, est usu interdicta: Vinum libaminis si cadat in cisternam, tota est usu interdicta. Atqui legimus: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Vendet totam gentili, excepto pretio vini libaminis, quod in illa est. Dicit Rabi Acha bar Jacob Haggiai: Difficultas R. Haggiai adhuc remanet. Hinc probatur: Ibi intelligitur, quod homines non soleant emere vinum a gentili; Profecto hic solent homines emere vestem a gentili.

Constitutio II. Qui docet spithamam, est R. Meir; Profecto juxta mentem sapientum; sive fuerit spithama, sive minus spithama; R. Jose discipulus Rabi Bon dicit nomine R. Jochanan; R. Isa nomine R. Jochanan; Lana primogeniti, quod factum sit discerptum, aboletur in majori sui parte: Objecit R. Chijah

רבי חייה ציפוראה קומי רבי אימי ליטרא בשמונה ולא הודו אילולא דאמר רבי יסא ולא מתניתא היא . האורג מלוא הסיט מצמר הבכור בבגר ירלק הבגר . אמר ליה איתתברת תמן אית הוות יאות . תמן תנינן אלו הם הנשרפים ותנינן אלו הם הנקברים . הבא את אמר ישרפו . והכא את אמר יקברו . אמר רבי יוחנן באן בשק . באן בשיער . מה בין שק מה בין שיער . אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל שק מצוו לתשתש אחריו . שיער אין מצוי לתשתש אחריו . רבי שמעון בן לקיש אמר באן במקדש כאן בגבולים . רבי יוסי בי רבי חנינא אומר באן בנזיר טהור באן בנזיר טמא . והתנינן פטר חמיר אית לך מימר באן במקדש באן בגבולים באן בנזיר טהור באן בנזיר טמא אלא באן בשק וכאן בשיער . אמר רבי יוסי בי רבי בון הם דתימר ישרף שערו . הם דתימר יקבר גופו . ובמוקדשים מקדשין כל שהם . רבי יוסי בשם רבי יוחנן הדא דתימר בקדשים שיש להם מתירין . אבל בקדשים שאין להם מתירין צריכין סיט . התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד . ובכור לא בקדשים שיש להן מתירין הוא . אית דתני לה בשם רבי מאיר . אית דלא תני לה בשם רבי מאיר מאן דתני לה בשם רבי מאיר אית ליה עשרה דברים מקדשים . מאן דלא תנו לה בשם רבי מאיר כנן אית ליה עשרה דברים מקדשים . רבי מאיר ברבי עקיבה דרבי עקיבה אמר אף כברות של בעל הבית .

הלכה ג אבא בר ירמיה כהנא בר ירמיה בשם שמואל רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן גידולי ערלה שעיסטו הרי אלו מותרות . ולאו מתניתא מתניתא היא אם חרש יותץ אם ישן יוצן . רבי חנניא אמר לית כן . רבי מנא אמר אית כן בשהביא עצים לחים וניגבו בקליפי ערלה . אבנים מנגעות

jah Tsipporiensis coram R. Amme: Libra pro octo nummis: At non consenserunt nisi quod dixerit R. Isa: At hæc non est Misna: Si texat plenitudinem spithamæ de lana primogeniti in veste, comburetur vestis: Respondit illi: Si ego ibi fuissem, recte se res habuisset. Ibi legimus: Hæc sunt quæ comburuntur: Et legimus: Hæc sunt quæ sepeliuntur. Hic tu dicis: Comburentur: Et ibi tu dicis: Sepelientur: Dicit Rabi Jochanan: Ibi agitur de sacco, hic de pilo: Quodnam est discrimen inter saccum & pilum? Dicit R. Chananjah bar R. Hillel: In sacco deprehenditur, quod possit everri post illum, at in pilo non deprehenditur, quod possit everri post illum. R. Simeon ben Lakisch dicit; Hic agitur in sanctuario, & ibi in terminis. R. Jose discipulus R. Chanina dicit: Hic agitur de Nazyræo mundo, & ibi de Nazyræo immundo. Atqui legimus de apertura asini: Potesne dicere? Hic agitur in sanctuario, & ibi in terminis; hic de Nazyræo mundo, & ibi de Nazyræo immundo; At hic agitur de sacco, & ibi de pilo. Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Quod dicis quod comburatur, agitur de pilo; Quod dicis quod sepeliatur; est ejus corpus. In sanctificatis sanctificant, quantalacunque illa sint. R. Jose nomine Rabi Jochanan: Quod dicis, intelligitur de sanctitatibus, quibus sint permittentia; at in sanctitatibus, quibus non sunt permittentia, requiritur spithama: Objecit R. Jose: Atqui Misna contraria est: Si texat plenitudinem spithamæ de lana primogeniti in veste, comburetur vestis: Atqui primogenitum non est de sanctitatibus, quibus sint permittentia: Est qui docet nomine Rabi Meir: Est qui non docet nomine Rabi Meir; Qui docet nomine Rabi Meir; Juxta ejus mentem: Decem res sanctificant: Qui non docet nomine R. Meir; juxta ejus mentem decem res non sanctificant. R. Meir bar R. Akiba; Etenim Rabi Akiba dicit: Vel panes patrumfamilias.

Constitutio III. Aba bar Hieremia, Channa bar Hieremia nomine Samuelis, R. Ba, R. Chijah nomine R. Jochanan: Incrementa præputii si colligantur, erunt licita. Atqui ita non est Misna; ita est Misna: Si sit novum, si vetus frigefiat. R. Chananjah: Non ita se res habet. Rabi Mena dicit: Ita se res habet; quando educit ligna humida, & exsiccentur corticibus præputii: Si inferat lepra infecta, ut faciat incrustationem, est qui docet,

quod

שעשאן סיר אירת תניי תני עלו סטוסאתן ואית תניי תני לא עלו סידי טוסאתם . סאן ראסר עלו סירי טוסאתם הרי אלו סותרות . וסאן ראסר לא עלו סירי טוסאתם חרי אלו אסורות רכתיב צרערת ססארת . תן בו סאידה ואל יהנה סטנו . רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל הנשרפים אפרם סותר חוץ סאפר הבא סתסרת עבודה זרה . התיב רבי חייה בר יוסף קוסי רבי יוחנן הרי אפר הבית הרי אינו בא סתסרת עבודה זרה ואת אסר אסור . אסר ליה שנייה היא רכתיב נתיצה נתיצה .

הלכה ד וכסה היא חבילה עשרים וחמשה זירין אסר רבי יונה ארבע סינתן סיטה.

הלכה ח רבי יוחנן ורבי שסעון בן לקיש חד אסר רברי רבי סאיר עשרה רברים סקרשים . וחרנה אסר רברי רבי סאיר כל הרברים סקרשים . רבי יעקב בר אחא אסר שסועתא סתניתא פליגא על סאן ראסר רברי רבי סאיר עשרה רברים סקרשים רתנינן תסן אסר רבי יהודה לא הוכדו ריסוני בדן וחריצי גבע אלא שיהו סתעשרים וראי בכל סקום . ושאר כל הריסונים אין דרכם להיסנות . אלא רימוני בדן על ידי שהם חביבים דרכם להסנות . ושאר כל הריסונים על ידי שאין חביבים אין דרכם להסנות.

הלכה ו רבי יונה בעי הא שקירי פרך לא. סתניתא בסתוסה בין הסתוסות . אבל סתוסה בין הפתוחות ונפתחת או פתוחה בין הסתוסות ונכתסה צריכות שיעור אחד . היך איפשר לפתוחה אצל הסתוסות . אסר רבי זעירה תיפתר בפתוחה אצל החנוני שהיא בסתוסה אצל בעל הבית והתני ונסתסה . תיפתר שחזר בעלה ונטלה . רבי קריספא בשם רבי יוחנן כל אילין קידייא וקרוותא ראנן אכלין דלעת יונית אינון. רבי יונה בעי ולסה לי נן אסרין הראוי לתרוסה . אסר ליה רבי יוסי תרוסה נוהגת בכל . ערלה אינה נוהגת בכל.

הלכה ז נפלו ואחר כך נתפצעו בין שוגג בין סזיד לא יעלו רברי רבי

quod adſcendant de ſtatu ſuæ immunditiei; & eſt qui docet, quod non adſcendant de ſtatu ſuæ immunditiei: Qui dicit, quod adſcendant de ſtatu ſuæ immunditiei; erunt licita; qui dicit quod non adſcendant de ſtatu ſuæ immunditiei, erunt vetita: Vel juxta mentem illius, qui dicit, quod adſcendant de ſtatu ſuæ immunditiei, erunt vetita: quia ſcriptum eſt: *Lepra maledicta*. Injice in illa maledictionem, neque utilitarem ex eis percipies; R. Aban nomine R. Jochanan; Omnium, quæ comburuntur, cinis eſt licitus, excepto cinere, qui veniat ex Idololatria: Objecit R. Chijah bar Joſeph coram R. Jochanan: Ecce pulvis domus, & non adducitur ex Idololatria, & tu dicis eſſe vetitum? Reſpondit: Diverſum eſt hoc: Scriptum eſt enim: *Fractio, fractio*.

Conſtitutio IV. Et quantus erit faſciculus quinque & viginti virgultorum? Dicit Rabi Jona: Quatuor ſtatuunt lectum.

Conſtitutio V. R. Jochanan, & Rabi Simeon ben Lakiſch: Alter dicit: Ex verbis R. Meir: Decem res ſanctificant; & alter dicit: Ex verbis Rabi Meir: omnia ſanctificant: R. Jacob bar Acha dicit: Ex ſenſu literali Miſna contraria eſt illi, qui dicit: Ex verbis Rabi Meir: decem res ſanctificant: Etenim ibi legimus: Dicit R. Jehuda: Non memorarunt malogranata de Bedan; quod illa certo decimentur in omni loco: At reliqua malogranata non ſolent numerari, at malogranata de Bedan, quia ſunt chariora, ſolent numerari; at reliqua malogranata, quia non ſunt chariora, non ſolent numerari.

Conſtitutio VI. R. Jona quæſivit: At non amygdalæ de Perech. Miſna agit de clauſo inter clauſa; At clauſum inter aperta, fuiſſet apertum, & apertum inter clauſa, & clauſum fuiſſet, requirunt unam menſuram. Quomodo fieri poteſt apertum prope clauſa? Dicit R. Zehera: Poteſt exponi de aperto penes tabernarium, quod ſit quaſi clauſum penes patremfamilias: Atqui extat traditio: Et clauſum: Poteſt exponi quod revertens dominus ſumſerit: R. Charſipha nomine R. Jochanan: Omnes iſte cucurbitæ quas comedimus ſunt cucurbitæ Græcæ. Et cur nos dicimus, quod eſt conveniens ſeparationi? Reſpondit illi R. Joſe. Separatio obſervatur in toto; at præputium non obſervatur in toto.

Conſtitutio VII. Si cadant, & deinde diffindantur, ſive per errorem ſive de induſtria, non adſcendent: Verba R.

 Meir.

מאיר. רבי יהודה אמר בין שוגג בין מזיד
יעלו . רבי יוסי אומר שוגג יעלו מזיד
לא יעלו . מה טעמא דרבי מאיר קנסו
בשוגג מפני מזיד. מה טעמא דרבי יהודה
כבר קנסו בידו מה טעמא דרבי יוסי כיי
דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל
האיסורים שריבה עליהם שוגג מותר מזיד
אסור . רבי שמעון בן לקיש בשם רבי
הושעיה היו לפניו מאה וחמשים חביות
נתפתחו מאה מותרות . חמשים אסורות.
והשאר לכשיפתחו יהו מותרות . אמר רבי
זעירא לא אמרו אלא לכשיפתחו הא
לפתח לכתחילה אסור . דבי רבי ינאי
שאלין דלעת שלקה בבית אביה מהו
שתטבול למעשרות . לוי שאל מהו
שתטמא טומאת אוכלים . שלקה
במחותכת היא מלתיה דשמואל אמר
שהיא מטמא טומאת אוכלים . ואמר
רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל תאנים
וענבים שצמקו באביהם מטמאים טומאת
אוכלים. והרודה מהם בשבת חייב משום
קוצר . נתפרסו ככרות . מתניתא דרבי
עקיבה דרבי עקיבה אמר אף ככרות של
בעל הבית.

הלכה ח איזהו ספק הערלה
כרם של ערלה וענבים נמכרות חוצה לו
בארץ ישראל אסור . ובסוריא מותר .
אמר רבי יודן אף זה ספיקו אסור בסוריא.
איזהו ספק המותר בסוריא כרם של ערלה
וכרם אחר בצידו וענבים נמכרות חוצה לו
בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר . אמר
רבי יהודה אף זה אסור בסוריא . איזהו
ספק המותר בסוריא כרם נטוע ירק
ושדה ירק בצידו וירק נמכר חוצה לו
בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר . ובחוץ
לארץ יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט
ביד . אמר רבי יודן עוד היא בקדמייתא.
חזר ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט .
החדש אסור מן התורה בכל מקום.
מתניתא דרבי לעזר דתנינן תמן כל
מצוה שאינה תלויה בארץ נוהגת בארץ

Meir. R. Jehuda dicit: Sive per errorem sive de induſtria adſcendent: Rabi Joſe dicit: Si per errorem, adſcendent, ſi de induſtria, non adſcendent: Quænam eſt ratio R. Meir? Mulctarunt illum qui operetur per errorem propter illnm qui operatur de induſtria. Quænam eſt ratio R. Jehuda? Jam mnlctarunt ſua manu. Quænam eſt ratio Rabi Joſe? Juxta illud quod dicit Rabi Aban nomine R. Jochanan; Si ſuper omnia interdicta addat imprudens, erit licitum, ſi prudens, erit vetitum. Rabi Simeon ben Lakiſch nomine R. Oſajah; Si fuerint in ejus conſpectu centum & quinquaginta dolia aperta, ceotum ſunt licita, & quinquaginta vetita; & reliqua poſtqnam fuerint aperta, erunt licita. Dicit R. Zebera: Non dixerunt niſi qnando fuerint aperta, at ſi de induſtria aperuerit, erit vetitum. Schola R. Inai quæſivit: Si cucurbitam coquat in domo patris ſui, quid erit? Num erit immergenda reſpectu decimarum? Levi quæſivit, quid erit, ſi polluatur immunditie ciborum? Si incidendo patiatur; hæc eſt ſententia Samuelis, qni dicit quod polluat immunditie ciborum: Et dicit R. Joſe diſcipulus Rabi Bon oomioe Samuelis: Si ficus & uvæ exſiccatæ fuerint in patribus ſuis polluunt immnnditie ciborum, & ſi accipiat ex iis in Sabbatho, tenetur propter abſciſſionem. Si panes diſpertiti ſnerint: Miſna Rabi Akiba ex ſententia R. Akiba dicit vel panes patriſfamilias.

Conſtitutio VIII. Quodnam eſt dubium præputii? Vineæ præputii & uvæ ſi vendantur extra eam io terra Iſrael, erit vetitum, & in Syria licitum. Dicit R. Jodan: Vel ejus dubium in Syria eſt vetitum: Quodnam eſt dubium liciti in Syria? Si vinea præputiata, & alia vinea ſit in ejus latere, & uvæ vendantur extra eam in terra Iſrael, eſt vetitum, & in Syria eſt licitmm. Dicit R. Jodan: Hoc quoque eſt vetitum in Syria. Quodnam eſt dubium liciti in Syria? Si vineam ſerat olere, & ager olere conſitus ſit in ejus latere, & olus vendatur extra eam, in terra Iſrael eſt vetitum, & in Syria licitum, & extra terram deſcendet & colliget, dummodo non colligat manu. Dicit R. Jodan: Præterea hoc erit in principio: Iterum poterit emere dummodo non conſpiciatur, quod colligat: Novnm eſt vetitum ex lege in omni loco: Miſna R. Elieſer: Etenim ibi legimus: Omne præceptum, quod non dependet a terra, obſervatur in terra, & extra terram:

וכחוצה לארץ . וכל שהיא תלויה בארץ
אינה נוהגת אלא בארץ חוץ מן הערלה
ומן הכלאים. רבי ליעזר אומר אף החדש.
מה טעמא דרבי ליעזר בכל מקום בכל
מושבותיכם בין בארץ בין בחוצה לארץ .
מה מקיימים רבנים טעמא דרבי ליעזר
בכל מושבותיכם בחדש שכן יצא בחוץ .
רבי יונה בעי קומי רבי יוסי ולמה לא
תנינן אף החלה עמהם . אמר ליה לא
אתינן מתניתא אלא דבר שהוא נוהג
בישראל ובגוים. וחלה אינה נוהגת אלא
בישראל דכתיב ראשית עריסותיכם ולא
של גוים . והערלה בהלכה שמואל אמר
כהילכות המדינה . רבי יוחנן אמר הלכה
למשה מסיני . רבי יסא בעא קומי רבי
יוחנן הלכה למשה מסיני ואת אמר הכין.
אמר בשעה שניתנה הלכה כך ניתנה .
אמר אילו לא כלקית לארץ דישראל
אלא לשמוע דבר זה די . והכלאים
מדברי סופרים. שמואל אמר בכלאי הכרם
הא בכלאי זרעים מותר . רבי יוחנן אמר
בכלאי הכרם הא בכלאי זרעים אסור .
אמר רב הונא בר נחתון מערביא דתמן
אמרנוה בשם רבי יוחנן וקיימנוה . ארת
חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים
שדך לא תזרע כלאים שעטנז לא יעלה
עליך . הקיש כלאי זרעים לכלאי בגדים
וכלאי בהמה . מה כלאי בגדים וכלאי
בהמה שאין תלויין בארץ ונוהגין בארץ
ובחוצה לארץ. אף כלאי זרעים אף על פי
שהם תלויין בארץ ובחוצה לארץ . חד בר
נש זרע חקלייה שעורים ולפת . עבר חנין
גוביתא ועקרין . אתא עובדא קומי
שמואל וקנסיה . דתני אין עושים עם
הגוי בכלאים בין בכלאי הכרם בין בכלאי
זרעים . אבל עיירות המובלעות בארץ
ישראל כגון באינה ובאימה וחברותיה
עושים עמהם בכלאים . כשם שכלאים
בארץ כך כלאים בחוץ לארץ . שמואל

ram: Et omne præceptum, quod dependet a terra, non observatur nisi in terra, excepto præputio, & heterogeneis: Rabi Eliefer dicit vel proventum novum. Quænam est ratio R. Eliefer in omni loco? *In cunctis habitationibus vestris*: Sive in terra, sive extra terram. Quomodo explicant sapientes rationem R. Eliefer: *In cunctis habitationibus vestris*? De proventu novo, quia foris educitur; R. Jona quæsivit coram R. Jose: Cur non legimus cum illis etiam placentam? Respondit. Non legimus in Misna nisi rem, quæ observatur ab Israelitis æque ac a gentilibus. Aqui placenta non observatur nisi in Israel: Scriptum est enim: *Principium pastarum vestrarum*: At non gentilium: Et præputium juxta constitutionem: Samuel dicit: in constitutionibus provinciæ. Rabi Jochanan dicit: Constitutio Mosis ex monte Sinai. R. Isa quæsivit coram R. Jochanan: Constitutio Mosis ex monte Sinai; & tu ita dicis? Respondit: Quando statuta fuit constitutio, sic statuta fuit. Dixit: Si non adscendisti in terram Israel, nisi ad audiendum hoc, satis est. Et heterogenea ex verbis scribarum. Samuel dicit de heterogeneis vineæ. At heterogenea feminum sunt licita. R. Jochanan dicit de heterogeneis vineæ; at heterogenea feminum sunt vetita: Dixit R. Huna bar Nachton ex Arabia: Etenim legimus. Dicit Jona nomine R. Jochanan: Et conservantur: *Statuta mea custodietis: jumentum tuum non facies coire cum heterogeneis; agrum tuum non seres heterogeneis; Vestis ex lana & lino non adscendet super te*. Æquiparat heterogenea feminum heterogeneis vestium, & heterogeneis animalis. Sicut heterogenea vestium, atque heterogenea animalis, quæ non dependent a terra, observantur in terra, atque extra terram, ita pariter heterogenea feminum, licet non dependeant a terra, tamen observantur in terra, atque extra terram. Quidam homo feminavit agrum suum hordeo, & rapa: Transgrediens Chanen Gubata illa eradicavit. Allatum fuit factum coram Samuele, & illum mulctavit. Etenim extat traditio: Non operantur cum gentili in heterogeneis, at evellunt cum eo heterogenea: Quia diminuit peccatum: Etenim extat traditio: Non operantur cum gentili in heterogeneis, sive sint heterogenea vineæ, sive heterogenea feminum: At in urbibus comprehensis in terra Israel, e. g. Baina, & Beima, & hujusmodi, operantur cum illis in heterogeneis. Sicut sunt heterogenea te-

פתר מתניתא אין עושים עם הגוי בכלאים בארץ בין בכלאי הכרם בין בכלאי זרעים . אבל עיירות הסובלעות בארץ ישראל כגון באינה וכאיסה וחברותיה עושים עמהם בכלאים . כשם שכלאים בארץ כך כלאים בחוצה לארץ . כלאי הכרם הא כלאי זרעים מותר . רבי יוחנן פתר מתניתא אין עושים עם הגוי בכלאים בארץ בין בכלאי הכרם בין בכלאי זרעים . אבל עיירות הסובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאיסה וחברותיה עושים עמהם בכלאים . כשם שכלאים בארץ כך כלאים בחוצה לארץ . בלאי הכרם . הא בכלאי זרעים.

terra, ita pariter sunt heterogenea extra terram: Samuel exponit Misna: Non operantur cum gentili in hererogeneis in terra, sive fnerint heterogenea vineæ, sive hererogenea seminum; At in urbibus, quæ absorbentur in terra Israel, e. g. Baina, & Beima, & hujusmodi, operantur cum illis in heterogeneis: Sicut sunt heterogenea in terra, ita parirer sunt heterogenea extra terram; Heterogenea vineæ; Ecce heterogenea seminum erunt licita. R. Jochanan exponit Misnam. Non operantur cum gentili in heterogeneis in terra, sive fnerint heterogenea vineæ, sive heterogenea seminnm; at in urbibus quæ absorbentur in terra Israel, e. g. in Baina, & Baima, & hujusmodi, operantur cum illis in heterogeneis; Sicut sunt herogenea in terra, ita pariter sunt herogenea extra terram: Tam hererogenea vineæ, quam heterogenea seminum.

AD-

ADDITAMENTA AD TRACTATUM

De Primitivis

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א אין מביאין בכורים קודם לעצרת ואם הביא יםתין עד שתבא עצרת ויקרא עליהם . הקונה אילן אחד בתוך של חברו הרי זה מביא ולא קורא מפני שלא קנה קרקע דברי רבי מאיר וחכמים אומרים לא מביא ולא קרא .

ב רבי יהודה אומר כל הגרים כולם מביאים ולא קורים . בני קני חותן משה מביאים וקורים שנאמר והיה הטוב כי תלך עמנו וגו׳ . רבי יוסי אומר היה רבי מאיר כהנים מביאים ולא קורים מפני שלא נטלו חלק בארץ ואני אומר כשם שנטלו לוים כך נטלו כהנים בין מדבר מרובה בין מדבר מועט .

ג הפריש את בכוריו ומכר את שדהו מביא ואינו קורא והשני מהו

CAPUT PRIMUM.

I. NON adducunt primitiva ante Pentecosten; si adducant, expectant dum adveniat Pentecostes, & legat super illis. Siquis acquirat unam arborem in agro socii sui, adducet, at non leget, quia non acquisivit fundum; verba Rabi Meir; & sapientes dicunt; neque adducet, neque leget.

II. R. Jehuda dicit: Omnes proselyti adducunt, at non legunt. Filii Keni soceri Mosis adducunt, & legunt: Dictum est enim: *Et erit bonum, quando veniet nobiscum &c.* R. Jose dicit: Rabi Meir dicebat: Sacerdotes adducunt, & non legunt, quia non acceperunt partem in terra; At ego dico: Sicut acceperunt Levitæ, ita pariter acceperunt sacerdotes sive multum, sive parvum.

III. Si separet sua primitiva, & vendat agrum suum, adducet, at non leget:

להביא מאותו המין אינו מביא ממין אחר מביא וקורא רבי יהודה אומר אף מאותו המין מביא וקורא הרי שהפריש את בכוריו וקרא עליהם וחזר וקנה שדה אחרת ונתבכרו לו מחמשת המינין אף על פי שנתן לחוכם מאותו המין ולא קורא שאין אדם קורא פעמים בשנה.

ד רבי יהודה אומר עד באר הגולה חייב באחריותם מבאר הגולה אינו חייב באחריותם רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון שנים אין חייב עליהם חומש רבן שמעון בן גמליאל אומר אין מביאים בכורים מתמרים חוץ מן התמרים שביריחו ואין קורים אלא על הכותבות מלבר רבי שמעון בן אלעזר אומר רימוני עמקים מביאים וקורין.

ה חומר בתרומה שאין במעשר שני ובכורים ובמעשר שני שאין בתרומה שהתרומה אין ניטלת אלא מן המוקף ואין ניטלת אלא מן הגמור ואין ניטלת מן הטהור על הטמא ומדמעת וחייבים עליה חומש ונוהגת בכל הפירות מה שאין כן בבכורים ונוהגת בשאר שנים מה שאין כן במעשר שני.

ו חומר במעשר שני שמעשר שניקנה את הקנקן ואוסר דמיו ועירוביו וספק עירובו כל שהוא אסור לאונן וטעון חומש וטעון וידוי ולא הותר לאכילה אלא בפריון ואין מדליקין בו את הנר מה שאין כן בתרומה.

ז חומר בתרומה ובמעשר שני שאין בבכורים שהתרומה ומעשר שני נוהגים בעמון ומואב מה שאין כן בבכורים חומר במעשר שני ובכורים שאין בתרומה שמעשר שני ובכורים טעונים הבת' מקום וטעונים וידוי ואסורים לאונן ורבי שמעון מתיר וחייבים בביעור רבי שמעון אומר ביכורים פטורים מן הביעור.

ח רבי יוסי אומר מעשר שני טעון וידוי ובכורים טעונים וידוי מה מעשר

get: Et fecundus quid adducet? Ex eadem fpecie non adducet, ex alia fpecie adducet, & leget: R. Jehuda dicit; vel ex eadem fpecie adducet, & leget. Si feparaffet fua primitiva, & legiffet fuper illis, atque iterum acquifiviffet alium agrum, & primitiva fibi gignerentur ex quinque fpeciebus, vel fi dediffet in illis ex eadem fpecie, adducet, at non leget; quia nemo legit duabus vicibus in anno.

IV. R. Jehuda dicit: Ufque ad puteum captivitatis obligatur ad cautionem, a puteo captivitatis non obligatur ad cautionem; R. Simeon ben Jehuda dicit nomine R. Simeonis; Duo non tenentur propter quintam partem: Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non adducunt primitiva ex dactylis, exceptis dactylis, qui funt in Hiericho; neque legunt nifi in fcripturis duntaxat. R. Simeon ben Eliefer dicit: Malogranata vallium adducunt, & legunt.

V. Gravior eft conditio in feparatione, quam in decima fecunda, & in primitivis; & gravior eft conditio in decima fecunda, quam in feparatione, quia feparatio non fumitur nifi ex circumdato, neque fumitur nifi ex perfecto, neque fumitur ex mundo pro immundo, & pro re feparatione infecta, & ejus caufa obligantur ad quintam partem, & obfervatur in omnibus fructibus, quod non obfervatur in primitivis, & obfervatur in reliquis annis, quod non deprehenditur in decima fecunda.

VI. Gravior eft conditio in decima fecunda, quia decima fecunda acquirit cantharum, & vetitum eft ejus pretium, & ejus mixtura, & dubium ejus mixturæ quantuluncunque, vetita eft lugenti, & obligatur ad quintam partem, & obligatur ad confeffionem, neque permittitur comeftio nifi per redemtionem, neque illa accendunt lucernam, quod non deprehenditur in feparatione.

VII. Gravior eft conditio in feparatione & in decima fecunda, quam in primitivis, quia feparatio, & decima fecunda obfervatur in Ammon & Moab, quod non obfervatur in primitivis; Gravior eft conditio in decima fecunda, & in primitivis, quam in feparatione; quia decima fecunda & primitiva requirunt adductionem ad locum, & requirunt confeffionem, & vetita funt lugenti; & R. Simeon permittit; & obligantur ad pollucturam: & R. Simeon dicit: Primitiva abfolvuntur a polluctura.

VIII. R. Jofe dicit: Decima fecunda requirit confeffionem, & primitiva requirunt confeffionem; ficut decima fecunda

שני טעון ביעור אף ביכורים טעונין ביעור
אמר לו רבי שמעון מה למעשר שני
שטעון ביעור שכן דמיו טעונין ביעור
תאמר בבכורים שאין דמיהם טעונין ביעור
וכן היה רבי שמעון אומר ביכורים לא
אמרו גידוליהן לאכול בירושלם מעשר
באיזה מעשר אמרו בדבר שזרעו כלה
נכנס לירושלם ויוצא כשאין בו שוה פרוטה
וכשאין לו פדיון רבי שמעון בן יהודה
אמר משם רבי שמעון בכורים אין חייבים
עליהם במחובר לקרקע.

פרק שני

א כוי כיצד דומה לחיה דמו
טעון כסוי כמו החיה רבי אלעזר אומר
חייבים על חלבו אשם תלוי כיצד שוה
לחיה ולבהמה מפשיט בו חיטור בחיה
ובבהמה ונוהג בו גיד הנשה בחיה
ובבהמה.

ב אם אמר הריני נזיר שזה חיה
ובהמה הרי זה נזיר רבי יוסי אומר כוי
בריאה לעצמו ולא יכלו חכמים להכריע
עליו אם חיה אם בהמה. אנדרוגינוס יש
בו דרכים שוה לאנשים ויש בו דרכים
שווה לנשים ויש בו דרכים שווה לאנשים
ולנשים ויש בו שאינו שוה לא לאנשים
ולא לנשים דרכים ששוו בהם לאנשים
מטמא בלובן כאנשים נושא אבל לא
נישא כאנשים ואין מתיחד עם הנשים
כאנשים ואינו ניזון עם הבנות כאנשים
ואין מטמא למתים כאנשים ועובר על בל
תקיף ועל בל תשחת כאנשים חייב בכל
מצות האמורות בתורה כאנשים.

ג דרכים ששוה לנשים מטמא
באודם כנשים ואין מתיחד עם האנשים
כנשים ואין זוקק ליבום כנשים ואין חולק
עם הבנים כנשים ואין חולק בקדשי קדשים
כנשים ופסול לכל עדות שבתורה כנשים
ואם נבעל בעברה פסול מן הכהונה
כנשים.

cunda requirit pollu&turam, ita pariter primitiva requirent pollu&turam. Dixit illi R. Simeon: Quod decima secunda requirat pollu&turam est; ratio, quod ejus pretium requirat pollu&turam, dices de primitivis, quorum pretia non requirunt pollu&turam? Et similiter R. Simeon dicebat: De primitivis non dixerunt, quod eorum incrementa comedi deberent Hierosolymis. De qua decima dixerunt? De re cujus semen perit; ingreditur Hierusalem, & egreditur, quod in ea non sit, quod æquivaleat prutæ, & quando non sit redemtio. R. Simeon ben Jehuda dicit nomine R. Simeonis: In primitivis non obligantur in eo quod solo adhæreat.

CAPUT II.

I. Cavi quomodo similis ut feræ? Ejus sanguis requirit te&tionem, sicut sanguis feræ. Rabi Eliefer dicit: Obligantur propter ejus adipem ad sacrificium pro delicto dubio: Quomodo æqualis est feræ, & bestiæ? Extenditur ejus conjun&tio, sicut in fera, & in bestia, & observatur in eo lex de nervo luxato, sicut in fera, & in bestia.

II. Si dicat: Ecce ego sim Nazyræus quod hæc sit fera, & bestia; erit Nazyræus. R. Jose dicit: Cavi est per se creatura; neque potuerunt sapientes præponderare, utrum sit fera an bestia: In Androgyno sunt proprietates, quibus est similis viris, & proprietates, quibus est similis mulieribus, & proprietates, quibus est similis viris, & mulieribus, & sunt proprietates, quibus non est similis viris, neque mulieribus; Proprietates, quibus similis est viris, hæ sunt, quod polluat semine albo, ut viri, quod ferat, at non feratur, ut viri, neque secedat cum mulieribus, ut viri, neque nutriatur cum filiabus, ut viri, neque polluatur mortuis ut viri, & quod transgrediatur præceptum: Non tondebis in gyrum caput; & non destrues barbam; ut viri: & obligatur ad omnia præcepta memorata in lege, ut viri.

III. Proprietates, quibus æquiparatur fœminis, istæ sunt, quod polluatur colore rubro, ut fœminæ, neque secedat cum viris, ut fœminæ, neque obligetur ad leviratum, ut fœminæ, neque dividat cum filiis facultates, ut fœminæ, neque dividat in san&titatibus san&titatum, ut fœminæ, & quod sit illegitimus in cun&tis purificationibus, quæ memorantur in lege, ut fœminæ, si vero per peccatum congrediatur, quod reprobetur a sacerdotio, ut fœminæ.

IV.

ד דרכים ששוה בהם לאנשים ולנשים חייבים על נזקו בין איש בין אשה ההורגו במזיד נהרג כשוגג גולה לערי מקלט אמו יושבת עליו בדם טוהר כאנשים וכנשים ומביאה עליו קרבן כאנשים וכנשים ונוחל בכל נחלות כאנשים והנשים וחולק בקדשי הגבול כאנשים וכנשים ואם אמר הריני נזיר שזה איש ואשה הרי זה נזיר.

ה דרכים שלא שוה בהם לא לאנשים ולא לנשים ואין חייבים על חטאתו ואין שורפים על טומאתו ואין נערך לא כאנשים ולא כנשים אין נמכר לעבד עברי לא כאנשים ולא כנשים אם אמר הריני נזיר שאין זה איש ואשה הרי זה נזיר רבי יוסי אומר אנדרוגינוס בריא לעצמו ולא יכלו חכמים להכריע עליו אם איש הוא אם אשה הוא אבל טומטום אינו כן אלא או ספק איש או ספק אשה.

ו כיצד מפרישין את הבכורים יורד אדם לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה אשכול שבכר קושרן במשיחה ואומר הרי אלו בכורים רבי שמעון אומר חוזר וקורא אותם בכורים מאחר שיתלשו מן הקרקע מצוה להביאם בשבעה כלים ואם הביאן בכלי אחד יצא כיצד הוא עושה מביא שעורים ונותן למטה ודבר אחר על גביהם חטין מלמטה ודבר אחר על גביהם זיתים על גביהם תאנים למעלה מכולם ומקיפים להם אשכולות של ענבים מבחוץ.

ז לא היו עולים יחידים אלא פלכים פלכים לא היו מהלכים כל היום כולו אלא שתי ידות ביום חזני בית הכנסת עולים עמהם ולנים ברחובה של עיר לא היו נכנסים לבתים מפני אהל טומאה וטעונין עולה ושלמים לא היו מתעסקים בהליכה כדרך שמתעסקים בהם בחזירה.

ח זמן עצים הכהנים והעם בתשעה באב וטעונים לינה לא היו מתעסקים בהם כדרך שמתעסקים בבכורים כל הדרך כולה הרשות בידו ליתנן לעבדו או לקרובו עד שמגיע להר הבית הגיע

IV. Proprietates, quibus æquiparantur viris, & fœminis, istæ sunt, quod obligentur ad ejus damnum, sive sit vir sive fœmina, si occidatur de industria, quod occidatur, si per errorem, quod exulet in urbes refugii; quod ejus mater stet ejus causa in sanguine puro sicut viri, & fœminæ, & quod ejus causa adducet sacrificium, ut viri, & ut fœminæ, & quod hæreditet cunctas hæreditates ut viri, & ut fœminæ, & quod dividat in sanctitatibus provinciæ, ut viri, & fœminæ; & siquis dicat: Ecce ego Nazyræus, quod hic sit vir, & fœmina; erit Nazyræus.

V. Proprietates, quibus non æquiparatur, neque viris, neque fœminis, istæ sunt, quod non teneantur propter ejus peccatum, neque comburantur propter ejus immunditiem, neque æstimetur sicut viri, & fœminæ, neque vendatur in servum Hebræum, ut viri, neque ut fœminæ: Si dicat: Ecce ego Nazyræus, quod iste non sit vir neque fœmina; erit Nazyræus. R. Jose dicit: Androgynus est per se creatura; & sapientes non potuerunt præponderare, utrum sit vir an fœmina; at obstructus non ita se habet; at est vir dubius, & dubia fœmina.

VI. Quomodo separant primitiva? Descendet homo in agrum, & contemplabitur ficum, quæ sit præcox, botrum, qui sit præcox, vinciet funiculo, & dicet: Hæc sunt primitiva: R. Simeon dicit: Iterum ea vocabit primitiva, postquam evulsa fuerint e fundo. Præceptum est ut afferantur in septem vasis, at si adducat uno vase, satisfacit debito. Quomodo faciet? Adducet hordeum, & infra ponet, & aliud illi imponet, triticum infra, & aliud illi imponet, & huic imponet olivas, & omnibus ficus imponet, at hæc circumdabant botris uvarum extrinsecus.

VII. Non adscendebant soli, sed regionatim, non ambulabant toto die, sed duas tertias partes diei; ministri domus congregationis adscendebant cum illis, & pernoctabant in plateis civitatis, non ingrediebantur domos propter immunditiem tentorii; & obligabantur ad holocaustum, & ad sacrificia pacifica; Non occupabantur in adventu, sicut occupabantur in reditu.

VIII. Tempus lignorum sacerdotum & populi die nona Ab, & obligabantur ad pernoctationem, non occupabantur in illis, sicut occupabantur in primitivis; Toto itinere sibi licebat tradere suo servo, aut proximo suo, priusquam pervenisset ad montem domus, post-

להר הבית אפילו אגריפס המלך נוטל את הסל על כתפו ונכנס עד שמגיע לעזרה הגיע לעזרה דברו הלוים בשיר ארוממך יהוה כי דליתני ולא שמחת אויבי לי הגוזלות שעל גבי הסלים היו עולות שבידם נותנים לכהנים.

ט תוספת הבכורים מין במינו ועיטור הבכורים מן בשאינו מינו תוספת הבכורים נאכלת בטהרה ופטורה מן הודוי ואין צריך לומר מן הדמאי עיטור הבכורים סמין על מינו מדבר שהוא חייב בבכורים פטור מן הוודאי ואין צריך לומר מן הדמאי עטור הבכורים מין בשאינו מינו דבר שאין חייב בדמאי ואין צריך לומר בודאי עיטור הבכורים סמין על מינו דבר שאין חייב בבכורים או מעמון ומואב אפילו דבר שחייב בבכורים אין מקבלים היסנו.

י המוכר ספר תורתו אינו רואה סימן ברכה לעולם כותבי ספרים תפולין ומזוזות הם ותגריהם ותגרי תגריהם וכל העסוקים שלא לשום שמים אינן רואים סימן ברכה לעולם אם היו עסוקים לשם שמים הרי הם בכלל ברכה תגרי ספיחי ומגדלי בהמה דקה וקוצצי אילנות טובות אינן רואין סימן ברכה לעולם: והעסוקים לגבוה אם היו עסוקים לשם שמים הרי הם בכלל ברכה.

postquam pervenerat ad montem domus, vel rex Agrippa imponebat canistrum humeris suis, & ingrediebatur, donec perveniret in atrium, postquam pervenerat in atrium, recitabant Levitæ canticum: *Exaltabo te Domine, quia exaltasti me, & non fecisti lætari inimicum meum super me*. Pulli, qui erant impositi canistris, erant holocausta, quæ erant in eorum manibus, tradebantur sacerdotibus.

IX. Additamentum primitivorum erat species in sua specie, & coronatio primitivorum poterat esse diversæ speciei: Additamentum primitivorum comedebatur in puritate, & absolvebatur a re certo indecimata, & non est necesse ut dicatur, a re dubia: Coronatio primitivorum si erat ex eadem specie, ex re, quæ obligaretur ad primitiva, absolvebatur a re certo indecimata, & non est necesse ut dicatur, a re dubia. Coronatio primitivorum si esset ex diversa specie, ex re, quæ non obligaretur ad primitiva, obligabatur ad rem dubiam, & non est necesse ut dicatur, ad rem certo indecimatam. Coronatio primitivorum si esset ex eadem specie, ex re quæ non obligaretur ad primitiva, aut ex Ammon & Moab, vel ex re, quæ obligaretur ad primitiva, ab eo non recipiebatur.

X. Qui vendit librum legis, non videbit signum benedictionis in perpetuum. Qui scribunt libros, Thephilin, & Mesusoth, ipsi, & eorum mercatores, & mercatores mercatorum, & qui in illis occupantur sine respectu Dei, non videbunt benedictionem in perpetuum; si in iis occupantur cum respectu Dei, ipsi includuntur in benedictione: Mercatores fructuum anni Sabbathici, & qui nutriunt bestias minutas, & qui succidunt arbores bonas, non videbunt signum benedictionis in perpetuum: Qui impendunt operam pro Deo, si impendant operam cum respectu Dei, comprehenduntur in benedictione.

TRACTATUS DE PRIMITIVIS

Gemara Hierosolymitana illustratus

NUNC PRIMUM

A BLASIO UGOLINO

Ex Hebraico Latine reddita.

פרק ראשון

א יש מביאים ביכורים וקורים. מביאים ולא קורים. ויש שאינן מביאים. אלו שאינן מביאים הנוטע בתוך שלו והבריך בתוך של יחיד או בתוך של רבים. וכן המבריך מתוך של יחיד או מתוך הרבים לתוך שלו. הנוטע בתוך שלו והבריך בתוך שלו ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע הרי זה אינו מביא. רבי יהודה אומר מביא.

ב מאיזה טעם אינו מביא משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך תביא. עד שיהו כל הגידולים מאדמתך. האריסין והחכורות והסקריקון והגזלן אין מביאים מאותו הטעם משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך.

ג אין מביאים בכורים חוץ משבעת המינים ולא מן התמרים שבהרים

CAPUT PRIMUM.

I. SUNT qui adducunt primitiva, & legunt; sunt qui adducunt, & non legunt; & sunt qui non adducunt: Isti sunt qui non adducunt: Qui plantaverit in suo agro, & propagaverit in privato, aut in publico; & similiter qui propagaverit ex loco privato, aut publico in suo: Qui plantaverit in suo, & propagaverit in suo, & via privata, & via publica fuerit in medio; iste non adducet: R. Jehuda: dicit adducet.

II. Qua de causa non adducet? Quia dictum est: *Principium primitivorum terræ tuæ:* Donec omnia crescant ex terra tua; Hortulani, & conductores, & tyrannus, & raptor non adducet, ex eadem ratione, qua dictum est: *Principium primitivorum terræ tuæ.*

III. Non adducunt primitiva nisi de septem speciebus, neque de dactylis montanis, neque de fructibus vallensibus,

ולא מן הפירות שבעמקים ולא מזתי שמן שאינן מן המובחר . אין מביאין בכורים קודם לעצרת . אנשי הר צבועים הביאו בכוריהם קודם לעצרת ולא קיבלו מהם מפני הכתוב שבתורה וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה .

ד אלו מביאין ולא קורין הגר מביא ואינו קורא שאין יכול לומר אשר נשבע יהוה לאבותינו לתת לנו ואם היתה אמו מישראל מביא וקורא . וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו אומר אלהי אבות ישראל. וכשהוא בבית הכנסת אומר אלהי אבותיכם . ואם היתה אמו מישראל אומר אלהי אבותינו.

ה רבי ליעזר בן יעקב אומר האשה בת גרים לא תינשא לכהונה עד שתהא אמה מישראל . אחד גרים ואחד עבדים משוחררין אפילו עד עשרה דורות עד שתהא אמו מישראל. האפיטרופין והעבד והשליח והאשה וטומטום ואנדרוגינוס מביאין ולא קורין שאינן יכולים לומר אשר נתת ליה.

ו הקונה שתי אילנות בתוך של חבירו מביא ואינו קורא . רבי מאיר אומר מביא וקורא . יבש המעיין ונקצץ האילן מביא ואינו קורא . רבי יהודה אומר מביא וקורא. מן החג ועד חנוכה מביא ואינו קורא. רבי יהודה בן בתירה אומר מביא וקורא.

ז הפריש בכוריו ומכר את שדהו מביא ואינו קורא . והשני מאותו המין אינו מביא. ממין אחר מביא וקורא . רבי יהודה אומר אף מאותו המין מביא וקורא.

ח הפריש את בכוריו נבקו נבזזו נגנבו אבדו או שניטמו מביא אחרים תחתיהם ואינו קורא . והשניים אין חייבין עליהם חומש . ניטמו בעזרה נופץ ואינו קורא.

ט ומנין שהוא חייב באחריותן עד שיביאם להר הבית . שנאמר ראשית בכורי אדמתך תביא בית יהוה אלהיך וגו' מלמד שהוא חייב באחריותן עד שיביאם להר הבית . הרי שהביא ממין אחד וקרא וחזר והביא ממין אחר הרי זה אינו קורא.

bus, neque de olivis olei, quæ non sint de optimo. Non adducunt primitiva ante Pentecosten; Viri montis Zeboim adduxerunt primitiva sua ante Pentecosten, & ab iis non acceperunt, quia scriptum est in lege: *Et festum messis primitivorum operum tuorum quæ sevisti in agro.*

IV. Isti adducunt, at non legant: Peregrinus adducit at non legit, quia non potest dicere: *Ut juravit Deus patribus nostris, ut daret nobis:* At si ejus mater fuerit Israelitis, adducet & leget. Et quando erat inter se & ipsum solum, dicet: *Deus patrum Israel.* Et quando est in domo congregationis, dicet: *Deus patrum vestrorum:* Si ejus mater fuerit Israelitis dicet: *Deus patrum nostrorum.*

V. R. Eliefer ben Jacob dicit: Mulier filia peregrinorum non nubet sacerdotio, nisi quando ejus mater fuerit Israelitis; sive fuerit filia peregrinorum, sive fervorum, qui fuerint libertate donati usque ad decem generationes, donec fuerit ejus mater Israelitis; Tutores, legatus, & servus, & mulier, & obstructus, & androgynus adducunt, at non legunt, quia non possunt dicere. *Quæ dedisti mihi Domine.*

VI. Siquis acquirat duas plantas in agro socii sui, adducet, at non leget: R. Meir dicit: Adducet, & leget: Si fuerit exsiccatus fons, & amputata arbor, adducet, at non leget: R. Jehuda dicit: Adducet, & leget: A festo Tabernaculorum usque ad Chanuca adducet at non leget: R. Jehuda ben Bethera dicit: Adducet & leget.

VII. Si separaverit primitiva sua, & vendiderit agrum suum, adducet, at non leget; & secundus ex eadem specie non adducet: Ex alia specie adducet & leget. R. Jehuda dicit: vel ex eadem specie adducet & leget.

VIII. Si separaverit primitiva sua, & illa putrefacta fuerint, direpta, & furto ablata fuerint, aut polluta fuerint, pro illis alia adducet, at non leget; & pro secundis non obligantur ad quintam partem. Si polluta fuerint in atrio, evacuabit corbem, at non leget.

IX. Unde probatur, quod obligetur ad eorum cautionem, donec ea adduxerint in montem domus? Ex eo quod dictum est: *Principium primitivorum terræ tuæ adduces in domum Domini Dei tui.* Docet, quod obligetur ad eorum cautionem, donec ea adduxerit in montem domus: Ecce si adduxerit de una specie, & legerit, & deinde adduxerit de alia specie, non leget.

י אילו קורין ומביאין וקורין מן העצרת ועד החג משבעת המינין מן הפירות שבהרים ומן התמרים שבעמקים ומזיתי שמן ומעבר לירדן. רבי יוסי הגלילי אומר אין מביאין בכורים מעבר לירדן שאינה ארץ זבת חלב ודבש.

יא הקונה שלשה אילנות בתוך של חבירו מביא וקורא. רבי מאיר אומר אפילו שנים קנה אילן וקרקעו מביא וקורא. רבי יהודה אומר אף בעלי ארוסיות והחכורות מביאין וקורין.

סליק פירקא

הלכה א יש מביאים בכורים וקורים וכו'. הנוטע בתוך שלו והבריך בתוך של יחיד או לתוך של רבים אפילו מן הזקינה אינו מביא. המבריך מתוך של יחיד או מתוך של רבים לתוך שלו אפילו מן הילדה אינו מביא. הדא אמרה בשם שילדה היה מן הזקינה כן הזקינה הירה מן הילדה. אמר רבי יוחנן כולהן משום הורת הגוזלן ירדו להם. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן. מאיזה טעם אינו מביא משום שנאמר ראשית בכורי ארמתך ת:י אם הבריך ברשות מביא וקורא. רבי יוסי בשם רבי אימי והוא שנתן לו רשות לעולם. הא לשעה לא. רבי יונה בשם רבי אימי אפילו לשעה. חייליה דרבי יונה מן הדא היה חופר בור ושיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו. ועצים לא לשעה הם. מה עבד לה רבי יוסי שרשים שדרכם להחליף לעולם. מכיון שדרכם להחליף לעולם הם. אמר רבי מנא מילתיה דרבי יוחנן מסייע לאבא דאמר רבי יוחנן כולהן משום תורת הגוזלן ירדו להם. וכאן מכיון שנתן לו רשות להבריך אפילו לשעה אין זה גוזלן. רבי זריקן בעא קומי רבי זעירה מתניתא דרבי דרבי אמר שרשים חיין זה מזה. אמר ליה דברי הכל היא. הכא התורה אמרה ראשית בכורי ארמתך עד שיהו כל הגידולים מארמתך. על דעתיה דרבי יהודה מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של יחיד. מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שלו ודרך היחיד באמצע. רבי אחא בשם רבי

X. Isti legunt & adducunt, a Pentecoste usque ad sestum Tabernaculorum de septem speciebus, de fructibus montanis, & de dactylis vallensibus, & de olivis olei, & ex locis transjordanicis. R. Jose Galilæus dicit: Non adducunt primitiva ex locis transjordanicis, quia non est terra fluens lacte & melle.

XI. Si acquirat tres arbores in agro socii sui, adducet & leget. R. Meir dicit: Vel si duo acquirant arborem, & ejus fundum, adducet & leget: R. Jehuda dicit: Etiam hortulani, & conductores agrorum adducunt, & legunt.

Fiois capitis.

Constitutio I. Sunt qui adducunt primitiva, & leguot &c. Si plantaverit in agro suo, & propagaverit in loco privato, aut in publico, vel ex veteri non adducet. Si propaget ex loco privato, aut ex publico in suo, vel ex nato non adducet: Quod dicis, intelligitur, quando natum sit ex veteri, similiter vetus erit ex nato. Dicit Rabi Jochanan: Hæc omnia juxta institutum eorum rapinæ descendunt. Dicit R. Jose: Misna ita dicit: Qua de causa non adducit? Quia dictum est: *Principium primitivorum terræ tuæ*. Traditio: Si propaget cum facultate, adducet, & leget. Rabi Jose nomine R. Amme; Dummodo det illi facultatem in perpetuum; at non ad tempus. R. Jona nomine R. Amme vel ad tempus. Confirmatio Rabi Jona hinc eruitur. Si effodiat cisternam, & puteum, & specum, amputabit, & descendet, & ligna sua erunt. Et ligna non sunt ad tempus? Quomodo explicat R. Jose? Radices, quæ solent innovari, sunt in perpetuum, quoniam solent innovari, in perpetuum erunt. Dicit R. Mena: Sententia Rabi Jochanan favet τῷ Aba: Etenim dicit R. Jochanan: Hæc omnia juxta institutum rapinæ illorum descendunt: Et hic postquam dedit illi facultatem propagandi, vel ad tempus, non erit rapina. R. Zerikan quæsivit coram R. Zehera: Misna Rabi. Etenim Rabi dicit: Radices inter se vivificantur: Respondit: Ex omnium consensu est. Hic lex dicit: *Principium primitivorum terræ tuæ*; Donec omnia crescant ex terra tua. Ex mente Rabi Jehuda. Quodnam est discrimen inter plantantem in agro suo, & inter propagantem in loco privato? Quodnam est discrimen inter plantantem io agro suo, & propagantem in agro suo, & via privata sit in medio? R. Acha nomine R. Miscia: Quando propaget in cucurbita,

מיישא כשהבריכן בדלעת או בסילון . אי כשהבריכה בדלעת או בסילון יביא ויקרא אפילו כרבנים יביא ויקרא. אמר רבי יונה צריכה לרבי יהודה המוכר שביל לחבירו מקום דריכה הוא מכר או עד התהום מכר. אין תימר מקום דריסה מכר מביא וקורא. אין תימר עד התהום מכר לא יביא כל עיקר . מספק מביא ואינו קורא . רבנים פשיטא לון שמכר עד תהום . מה פליגין כמוכר שביל לחבירו . אבל אם מכר לו שדה ושייר לו שביל כל עמא מודיי ששייר לו עד התהום . על דעתיה דרבי יהודה מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של רבים . מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שלו ודרך הרבים באמצע . אמר רבי אימי אתייא דרבי יהודה כרבי ליעזר דתנינן תמן אין עושים חלל תחת רשות הרבים בורות שיחים ומערות . רבי ליעזר מתיר כדי שתהא ענלה מהלכה וטעונה אבנים. כמה דרבי ליעזר אמר תמן תחת רשות הרבים שלו . כן רבי יהודה אמר הכא תחת רשות הרבים שלו . רבי שמואל בר רב יצחק בעי אין כרבי ליעזר יביא ויקרא . אמר רבי יוסי מיסבר סבר רבי שמואל בר רב יצחק שרבי ליעזר מתיר לעשות כן והם שלו לעולם. אלא רבי ליעזר מתיר לעשות כן וכל הקודם בהם זכה.

הלכה ב עד כדון בשביל קרקע נזל זמורה ונטעה . ולא דמים הוא חייב לו . אלא צריכא לרבנים מצות כגבוה הם. או אינן כגבוה. אין תימר כגבוה הם אינו מביא. ואין תימר אינו כגבוה מביא. הכל מודים באשירה שביטלה שאינו מביא ממנה ניזירין למערכה . רבי שמעון בן לקיש בעי מהו שיביא ממנה לולב מצוות כגבוה הם . או אינן כגבוה . אין תימר כגבוה הם אינו מביא . אין תימר אינן כגבות מביא . פשיטא שהוא מביא ממנה לולב שאין מצות כגבוה. מהו שיביא ביכורים כרבי יהודה דו אמר הוקשו לקדשי הגבול מביא. כרבנים דאינון מרין

bita, aut in canali. Ecce ſi propaget in cucurbita, aut in canali, adducet & leget. Vel ex mente ſapientum addncet & leget: Dicit R. Jona: Neceſſe eſt pro R. Jehuda. Si vendat ſemitam ſocio ſuo, locum calcationis vendidit, an vendidit uſque ad abyſſum? Si dicas: Locum calcationis vendidit, adducet & leget: Si dicas: uſque ad abyſſum vendidit; nullo modo adducet. Ex dubio adducet, at non leget. Ex mente Sapientum certum eſt, quod vendiderit uſque ad abyſſum. De quo diſſentiunt? De illo qui vendiderit ſemitam ſocio ſuo. At ſi illi vendiderit agrum, & reliquerit ſibi viam, omnes conveniunt, quod ſibi reliquerit uſque ad abyſſum. Ex mente R. Jehuda: Quodnam eſt diſcrimen inter plantantem in agro ſuo & propagantem, in loco publico? Quodnam eſt diſcrimen inter plantantem in agro ſuo, & propagantem in agro ſuo, & via publica ſit in medio? Dicit R. Amme: Sententia R. Jehuda bar R. Elieſer hæc eſt. Etenim ibi legimus. Non faciunt cavitatem ſub loco publico, ciſternas, cavernas, & ſpecus. R. Meir permittit, ut poſſit currns incedere, & ſit onuſtus lapidibus. Sicut R. Elieſer ibi dicit: Sub loco publico, qui ſit ſuns; ita pariter R. Jehuda hic dicit: Sub loco publico, qui ſit ſuus. R. Samuel bar R. Iſaach quæſivit: Num juxta mentem R. Elieſer adducet & leget? Dicit R. Joſe: Probabiliter putat R. Samuel bar Rabi Iſaach, quod R. Elieſer permittat ita fieri; & erit illi in perpetuum. At R. Elieſer permittit ita fieri, & qui anticipat, acquirit.

Conſtitutio II. Hactenus de illo, qui furatus ſit fundum; nonc de illo qui furatus ſit palmitem, & plantam; At non prætium ipſe debet. At neceſſe eſt pro ſapientibus; præcepta ſunt ſicut Deus, an non ſunt ſicut Deus? Si dicas, quod ſint ſicut Deus, non adducet; Si dicas, quod non ſint ſicut Deus, adducet. Omnes conveniunt, quod ex luco, qui fuerit abolitns, non adducet ſegmentum pro ſtrue. R. Simeon ben Lakiſch quæſivit; quid erit ſi inde adducat palmam? Præceptum erit ſicut Deus, an non erit ſicut Deus? Si dicas, qnod ſint ſicut Deus, non adducet; Si dicas qnod non ſint ſicut Deus addncet; Certum eſt, qnod inde poſſit adducere palmam, quia præceptum non eſt ſicut Deus. Quid ſi adducat primitiva? Juxta mentem R. Jehuda hoc dicit: Si comparentur ſanctitatibus termini, adducet: Ex mente ſapientum dixerunt: Si comparentur ſanctitatibus

ſan-

הוקשו לקדשי מקדש אינו מביא. עד כדון בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה אפילו בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה סברין אמרין נישמעינה כן הדא הרי אלו בתרומה ובמעשר. מה שאין כן בביכורים כלום צריכה לא בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה . אבל בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה אפילו בתרומה לא עשה כלום בהדא דתני האנס והגנב והגזלן בזמן שהבעלים מרדפים אחריהם אין תרומתם תרומה ולא מעשרותיו מעשר ולא הקדישם הקדש . אם אין הבעלים מרדפין אחריהן תרומתן תרומה ומעשרותן מעשר והקדישם הקדש . רבי יוסי בשם רבי יוחנן לא זה תורם ולא זה תורם רבי איסי בשם רבי יוחנן אפילו הבעלים שתרמו אין תרומתם תרומה . אמר רבי יוסי עד כדון אנן קיימים בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה . ולייתא מי לא אנן תנינן הרי אילו בתרומה ומעשר מה שאין כן בביכורים. איפשר לפירות לצאת בלא ביכורים . איפשר לפירות לצאת בלא תרומות ומעשרות . אבל בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה עד כדון צריכה.

הלכה ג אין מביאים ביכורים

כו׳ . אילו כתיב ולקחת מראשית כל פרי האדמה הייתי אומר כל הדברים יהו חייבים בביכורים תלמוד לומר מראשית ולא כל ראשית . אם מראשית ולא כל ראשית אין לך אלא חטים ושעורים בלבד. תלמוד לומר פרי ארמתך . ריבה וריבה את הכל . נאמר כאן ארצך ונאמר כאן ארץ חיטה ושעורה . מה ארץ שנאמר להלן בשבעת המינין הכתוב מדבר . אף ארץ שנאמר כאן בשבעת המינין הכתוב מדבר . זית שמן זה אגורי . רבי אמי בשם רבי יוחנן זה אווריסי . ולמה נקרא שמו אגורי שהוא אוגר שמנו לתוכו . וכל הזיתים מאברים שמנם . אמר רבי חנינה כל הזיתים הגשמים יורדים עליהם והם פולטים את שמנם . וזה הגשמים יורדים עליו והוא אוגר שמנו לתוכו . ודבש אילו התמרים . יכול דבש ממש . רבי תנחומא בשם רבי יצחק ברבי לעזר כתיב וכפרוץ הדבר הרבו בני ישראל ראשית דגן תירוש

ſanctitatum, non adducet. Hactenus de rapina, de qua non deſperarunt domini; vel de rapina de qua deſperarint domini: Intelligentes dicunt; Hinc eruitur; Ecce eſt in ſeparatione, & in decima, quod non eſt in primitivis; Fortaſſe neceſſe eſt non in rapina, de qua non deſperaverint domini, at in rapina, de qua non deſperaverint domini, vel in ſeparatione, & in decima nihil facit. Juxta illud, quod traditur: Violentus, & fur, & raptor, quando domini eos inſequantur, eorum ſeparatio non eſt ſeparatio, & eorum decimæ non ſunt decimæ, neque eorum ſanctificatio eſt ſanctificatio; ſi vero domini eos non inſequantur, eorum ſeparatio eſt ſeparatio, & eorum decimæ ſunt decimæ, & eorum ſanctificatio eſt ſanctificatio R. Joſe nomine R. Jochanan: Ille non ſeparabit, neque iſte ſeparabit: R. Amme nomine R. Jochanan: Vel ſi domini ſeparaverint, eorum ſeparatio non eſt ſeparatio: Dicit R. Joſe: Hactenus explicavimus de rapina, de qua non deſperaverint domini: Et hac de cauſa cur nos non legimus: Eſt in ſeparatione & in decima, quod non eſt in primitivis? Poſſunt educi fructus ſine primitivis, & poſſunt educi fructus ſine ſeparatione & decima; At in rapina de qua deſperaverint domini, hactenus eſt neceſſe.

Conſtitutio III. Non adducunt primitiva &c. Si non ſcriptum eſſet: *Et ſumes de primitiis omnium fructuum terræ*. Dicerem quod omnia obligarentur ad primitiva? Idcirco dictum eſt: *De primitiis:* Non omnes primitias: Si *de primitiis*; & non omnes primitias, non erant tibi niſi triticum, & hordeum duntaxat: Idcirco dictum eſt: *Fructuum terræ tuæ*. Includit, & includit omnes: Memoratur hic *terra tua*; & memoratur ibi: *Terra tritici, & hordei:* Sicut in terra ibi memorata, de ſeptem ſpeciebus textus loquitur, ita pariter in terra hic memorata de ſeptem ſpeciebus textus loquitur: Oliva olei: Hæc eſt oliva mediocris, & pinguis. R. Amme nomine R. Jochanan: Hic eſt hortulanus: Cur vocatur אגורי? Quia oleum ſuum in ſe retineat; & omnes olivæ perdunt oleum ſuum; Dicit R. Chanina: Omnes olivæ, quando pluviæ deſcendunt, ejiciunt oleum ſuum. At hæc, quando pluviæ ſuper illam deſcendunt, oleum ſuum in ſe retinet: Et mel: Iſti ſunt dactyli. Crederem mel ſimpliciter? R. Tanchuma nomine R. Iſaach bar R. Elieſer: Scriptum eſt: *Cum percrebuiſſet res, multiplicarunt filii Iſrael primitias* tri-

ויצהר ודבש. ודבש חייב במעשרות. אלא
אלו התמרים שהם חייבים במעשרות. רבי
ברכיה בשם רבי שמואל בר נחמן ולמה
כתיב ארץ ארץ שני פעמים להודיעך שאין
הבית עומד אלא על שני דברים הללו.
ולמה נגללו רבי יהודה ברבי ורבי שמואל
בר נחמן חד אמר לברכה. וחרנה אמר
לשיעורים. מאן דאמר לברכה ניחא מאן
דאמר לשיעורים. ותנינן בהרת כגריס
לית היא מימן בערשה מן חשרץ לית
היא מימן. פשיטא הדא מילתא
הפריש ביכורים חוץ משבעת המינין ולא
קדשו. מה פליגין בתמרים שבהרים
ובפירות שבעמקים. רבי זעירא רבי יסא
בשם רבי לעזר לא קדשת. רבי אילא
בשם רבי אמי איתפלגון רבי יוחנן ורב,
שמעון בן לקיש. רבי יוחנן אמר לא
קדשו. רבי שמעון בן לקיש אמר קדשו.
אמר רבי יונה טעמא דרבי שמעון בן
לקיש שכן אם עבר ותרם מן הרע על
היפה תרומתו תרומה. אמר רבי יוסי
שמענן פירות הרעים חייבים במעשרות.
שמענן פירות הרעים חייבים בביכורים.
מתניתא מסייעא לרבי יוסי אין מביאים
מן הציפורנין ולא מן הבישנין ואם הביא
לא קדשו. אמר רבי זעירא ותניי תמן
האנים סיכות מנוקבות. ענבים מאובקות
ומעישנות אין מביאים. אבל מביאים מן
התאנים בנות שבע ומן הענבים הלבלביות
מן דמיבחר הם ותימר. אבל אמר רבי
אבמרי שלא תאמר הואיל והם בכוף לא
ייא. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר
אין מביאין תמרים אלא מיריחו ואין
קורין אלא על הכותבית. רבי שמעון בן
אלעזר אומר רימוני עמקים מביאים
וקורין.

הלכה ד ואילו מביאים ולא
קורים. רבי יונה ורבי יסא תרויהון בשם
רבי שמואל בר רב יצחק בבני קיני חותן
משה היא מתניתא. ובני קיני חותן משה
מביאים וקורין דכתיב לכה אתנו והטבנו
לך. רבי חזקיה בשם רבי לעזר לא אמר
כן אלא מה טעם אמרו האפיטרופין
והעבד והשליח והאשה וטומטום ואנדרוגינוס
מביאים ולא קורים שהגר הרי אמור
בפרשה. אמר רבי שמואל בר רב יצחק

tritici, *vini*, & *olei*, & *mellis*: Et mel obligatur ad decimas: At isti sunt dactyli, qui obligantur ad decimas. R. Berachia nomine Samuelis bar Nachman: Et cur scriptum est *terra terra* duabus vicibus? Ut tibi significetur, quod domus non consistat nisi propter hæc duo: Et cur miscentur? R. Jehuda bar Rabi, & R. Samuel bar Nachman: Alter dicit propter benedictionem: Et alter dicit propter mensuras. Qui dicit propter benedictionem; recte: Qui dicit propter mensuras: Atqui legimus: Papula alba instar fabæ fressæ, non est illi fides, instar lentis ex reptili, est illi fides. Perspicuum est hoc. Si non separet primitiva ex septem speciebus, non sanctificantur: In quo dissentiunt? In dactylis montanis, & in fructibus vallensibus. R. Zehera, R. Isa nomine R. Eliefer; non sanctificantur. R. Ela nomine R. Amme; Dissentiunt R. Jochanan, & R. Simeon ben Lakisch. R. Jochanan dicit: Non sanctificantur. R. Simeon ben Lakisch dicit: Sanctificantur. Dicit R. Jona: Hæc est ratio R. Simeonis ben Lakisch; quia si transgrediens separet ex malo pro bono ejus separatio est separatio. Dicit Rabi Jose. Audivimus, quod fructus mali obligentur ad decimas; Audivimus, quod fructus mali obligentur ad primitiva. Misna favet τῷ R. Jose: Non adducunt ex Tsipporim, neque ex Baisciamin, & si adducat, non sanctificantur. Dicit R. Zehera: Atqui extat ibi traditio. Ficus tabernaculorum sunt perforata: Uvas immaturas, & perfumatas non adducunt: At adducunt ex ficubus albis, atque ex uvis albis ex selecto; & tu dicis; At dicit R. Abmari: Ne dicas; quoniam sunt in fine, non adducet: Traditio Raban Simeon ben Gamaliel dicit: Non adducunt dactylos, nisi ex Hiericho, & non legunt nisi in scripturis: R. Simeon ben Eliefer dicit: Malogranata vallensia adducunt, & legunt.

Constitutio IV. Et isti adducunt, at non legunt. R. Jona, & R. Isa, ambo nomine R. Samuelis bar R. Isaach: De filiis Keni soceri Mosis loquitur Misna: Et filii Keni soceri Mosis adducunt, & legunt: Scriptum est enim: *Veni nobiscum, & benefaciemus tibi*. R. Ezekia nomine R. Eliefer non ita dicit: At qua de causa dixerunt: Tutor, & servus, & legatus, & fœmina, & obstructus, & androgynus adducunt, & non legunt? Quia peregrinus memoratur in sectione. Dicit R. Samuel bar R. Isaach: Potest exponi de his peregrinis qui ve-
ne-

תיפתר בההם גר דהבא בבני קני חותן
משה. ובני קני חותן משה מביאין וקורין.
אמר רבי יוסי קיימה בנימן בר עשתור
קומי רבי חייה בר בא בגוי שבא בעבירה
על בת ישראל היא מתניתא. רבי יונה
לא אמר כן אלא רבי שמע לאילין דבי
בר עשתור ראינון גרים בני גרים אומרים
אלהי אבותינו והא תנינן אם היתה אמו
מישראל אומר אלהי אבותינו. הא גרים
בני גרים לא. אמר רבי יוסי קיימה
בנימן בר עשתור קומי רבי חייה בר בא.
רבי חזקיה בשם רבי חייה בר בא קיימה
בר עשתור קומינן בגוי שבא בעבירה על
בת ישראל היא מתניתא. רבי זריקן אמר
רבי זעורא בעי בלום הוא מתכוין לא
לאברהם ליצחק וליעקב. וכי אברהם
יצחק ויעקב אבותיהם היו נשבע הקדוש
ברוך הוא לא לזכרים שמא לנקיבות.
תני בשם רבי יהודה גר עצמו מביא
וקורא מה טעם כי אב המון גוים נתתיך.
לשעבר היית אב לארם. ועכשיו מיכן והילך
אתה אב לכל הגוים. רבי יהושע בן לוי
אמר הלכה כרבי יהודה. אתא עובדא
קומי דרבי אבהו והורי כרבי יהודה.

הלכה ה רבי ליעזר בן יעקב
אומר בו'. תמן תנינן רבי יהודה אמר בת
גר זכר כבת חלל זכר. וכולהון מקרא
אחד הם דורשים כי אם בתולות מזרע
בית ישראל. רבי יהודה אומר עד שיהא
אמו מישראל רבי אליעזר אומר או אביה
או אמה. רבי יוסי אומר עד שיולדו
בקדושת ישראל. רבי שמעון אומר עד
שיביאו בתולים בקדושת ישראל. תני בשם
רבי שמעון גיורת פחותה מבת שלש שנים
ויום אחד שנתגיירה כשירה לכהונה שנאמר
וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב
זכר החיו לכם ופנחס עמהם. ורבנים החין
לכם לעבדים ולשפחות. רבי יסא בשם
רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי. וכהנים נהגו
סלסול בעצמם כרבי אליעזר בן יעקב. חד
כהן נסב בת גרים אתא עובדא קומי
רבי אבהו וארבעיה על כפסילא. אמר
ליה רב ביבי לא כן אלפון רבי הלכה

nerunt cum filiis Keni ſoceri Moſis: Et filii Keni ſoceri Moſis adducunt, & legent: Dicit R. Joſe: Confirmavit Benjamin bar Haſcitor coram Rabi Chijah bar Ba: De gentili, qui per peccatum congreſſus ſit cum Iſraelitide, loquitur Miſna. R. Jona non ita dicit: At Rabi intelligit de familia bar Haſcitor, quæ erat ex peregrinis; filii peregrinorum dicent: *Deus patrum noſtrorum*. Atqui legimus: Si ejus mater fuerit Iſraelitis, dicet: *Deus patrum noſtrorum*: At non ſi proſelyti, filii proſelytorum. Dicit R. Joſe: Confirmavit Benjamio bar Haſcitor coram R. Chijah bar Ba: R. Ezekia nomine R. Chijah bar Ba: Confirmavit bar Haſcitor coram R. Chijah bar Ba: Explicamus de gentili, qui per peccatum congreſſus ſit cum Iſraelitide, Miſna loquitur. R. Zerichan dicit: R. Zehera quæſivit: Num attendit ad Abraham, Iſaach, & Jacob? Num Abraham, Iſaach, & Jacob ſunt eorum patres? Juravit Deus S. B. ooo maribus; fortaſſe fœminis. Traditio nomine R. Jehuda. Proſelytus ipſe adducet & leget. Qua de cauſa? Quia dictum eſt: *Quia patrem multitudinis gentium dedi te*. Olim fuiſti pater Aram, nunc & ulterius eris pater omnibus gentilibus. R. Jehoſua ben Levi dicit: Conſtitutio juxta mentem R. Jehuda: Allatum fuit factum coram R. Abau, & docuit juxta mentem R. Jehuda.

Conſtitutio V. R. Elieſer beo Jacob dicit: Ibi legimus: R. Jehuda dicit: Filia peregrini maſculi, ſicut filia profanati maſculi: Et hæc omnia ex uno textu explicantur. *Sed virgines de ſemine domus Iſrael*. R. Jehuda dicit: Donec ejus mater ſit Iſraelitis: R. Elieſer dicit: Aut ejus pater, aut ejus mater: R. Joſe dicit: Donec concipiatur in ſanctitate Iſrael. R. Simeon dicit: Dooec ingrediantur virgines in ſanctitatem Iſrael. Traditio nomine R. Simeonis: Si peregrina natu minor tribus annis, & uno die fiat proſelyta, legitima eſt pro ſacerdotio; Dictum eſt enim: *Et omnis multitudo in mulieribus, quæ non cognoverunt concubitum maris, erunt vobis, & Pinchas cum illis*. Et ſapientes: *Erunt vobis in ſervos, & ancillas*. R. Iſa oomine R. Jochanan: Conſtitutio juxta mentem R. Joſe. Et ſacerdotes ſolent uſurpare elationem in ſeipſis: Juxta mentem R. Elieſer ben Jacob. Quidam ſacerdos accepit uxorem filiam proſelytorum; Allatum fuit factum coram R. Aban: Et fecit eum recumbere ſuper ſella. Dixit illi Rabi Bibi: Non ita docuit Rabi conſtitutionem juxta mentem

R. Jo-

כרבי יוסי . אמר ליה ולא כהנים נהגו
סלסול בעצמם כרבי אלעזר. אמר ליה ועל
מנהג לוקים . אמר ליה אין בך את חמיי
מפייס לי ואנא מוקים ליה . מה דקיימא
אמר ליה הואיל והותרה הרצועה אף אני
מותר בה . רבי יעקב בר אידי אושעיא
מעשה במשפחה בדרום שהיו קורין עלידה
ערער ושלח רבי את רומינוס לבדקן ובדק
ומצא שנתגיירה זקנתה פחותה מבת
שלשה שנים ויום אחד והכשירה לכהונה.
רב הושעיא אמר ברבי שמעון הכשירה.
אמר רבי זעירא דברי הכל היא הכא
דאמר רבי זעירא בשם רב אדא בר
אחוה רבי יהודה סטי בה בשם רב אבהו
בשם רבי יוחנן וולד בוגרת כשר שהוא
בלא תעשה שבא מכח עשה והיא
אשה בבתוליה יקח . כל לא תעשה שבא
מכח עשה עשה הוא ודכוותה כי אם
בתולה מעמיו יקח אשה ולא גיורת . כל
לא תעשה שבא מכח עשה הוא.
התיב רבי הושעיא הרי דור שני של מצרי
הרי הוא בלא תעשה שבא מכח עשה
עשה הוא . חזר רבי הושעיא ואמר לא
דמי עשה בישראל ועשה שבכהנים . עשה
שבישראל אסור בכל . ועשה שבכהנים
אסור בכהנים ומותר בלוים ובישראל.

הלכה ו שליח רבי יוסי רבי
שמעון בן לקיש בשם רבי יוחנן בשלקטן
לשלחם ביד אחר . אבל אם להביאם הוא
לא ישלחם ביד אחר . ולא מחכל לה .
רבי יונה מחכל לה . רבי זעירה רבי אמי
רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיה
בשלקטם לשלחם ביד אחר . אבל אם
לקטן להביאו הוא לא ישלחם ביד אחר
שכל הביכורים שנראו ליתור בקרייה אינן
ניתורין אלא בקרייה. אמר רבי מנא אף
על גב דלא אמר רבי יוסי הדא מילתא
אמר דכוותה . אמר רבי זעירא לרבי יסא

R. Jose? Respondit: Nonne sacerdotes solent usurpare elationem in seipsis juxta mentem R. Eliefer? Respondit: Nonne propter consuetudinem vapulant? Dixit illi: Si ita videris, ut mihi reconcilieris, & ego hoc confirmabo. Quid est, quod sit confirmandum? Respondit: Quoniam permisit corrigiam; ego quoque permittam. R. Jacob bar Idi bar Osajah: Narratur de ancilla in plaga meridionali, quam vocabant contendentem, & misit Rabi Rominus ad inquirendum, & inquirens invenit, quod facta esset proselyta anus; Si fuerit natu minor tribus annis, & die uno, legitima est sacerdotio. R. Osajah dicit juxta mentem R. Simeonis, quod sit legitima. Dicit R. Zehera: Ex omnium consensu est: Hic quod dicit R. Zehera nomine R. Ada filiis fratris R. Jehuda hoc adducit nomine R. Abau nomine R. Jochanan; & natus ex ea, quæ pubes facta sit, erit legitimus; quia præceptum negativum, quod deducitur per affirmativum, est affirmativum: Atqui dictum est: *Uxorem in virginitatibus ejus accipiet*. Omne præceptum negativum, quod deducitur per affirmativum, est affirmativum: Et similiter dictum est: *Sed tantum virginem ex populis suis accipiet*: Non proselytam: omne præceptum negativum, quod deducitur per affirmativum, est affirmativum. Objecit R. Osajah: Ecce generatio secunda Ægyptii; ecce præceptum negativum, quod deducitur per affirmativum, est affirmativum: Iterum R. Osajah dicit: Non est simile præceptum affirmativum in Israelita, & præceptum affirmativum in sacerdotibus. Præceptum affirmativum in Israelita prohibet in toto; & præceptum affirmativum in sacerdotibus vetitum est in sacerdotibus, & licitum in Levitis, atque in Israelitis.

Constitutio VI. Si mittat: R. Jose, R. Simeon ben Lakisch nomine R. Jochanan: quando colligat eo pacto, ut mittet per manum alterius. At si ad ea adducet, non ea mittet per manum alterius: Et non complebit; Rabi Jona: Et complebit. R. Zehera, Rabi Amme, R. Simeon ben Lakisch nomine R. Osajah: Quando ea colligat eo pacto ut ea mittet per manum alterius: At si ea colligat, ut ipse adducat, ea non mittat per manum alterius; quia cuncta primitiva, quæ sint convenientia, ut permittantur lectione, non permittuntur nisi lectione. Dicit R. Mena: Licet hoc non dicat R. Jose, tamen huic simile dicit. Dixit R. Zehera ad R. Isa. Recordare, quando dixisti hæc

נהיר את כר איתאמרת הרא דרבי הושעיא . ואמר רבי יוסי בי רבי חנינה מתניתא פליגא הפריש בכוריו ואחר כך מכר שדהו מביא ואינו קורא . קיימנוה בשנתן דעתו למסור משעה ראשונה והתנינן יבש האילן נקצץ האילן עד הוא ביבש משעה ראשונה וקרייה מעכבת. אמר רבי שמואל בר רב יצחק הראוי לקרייה אין קרייה מעכבת . לקטם לשלחם ביד אחר לא ישלחם ביד אחר שמא ימלך הוא להביאם . רבי אבהו בשם רבי יוחנן היורש מביא ואינו קורא . מה נן קיימים אם יורשה בחיי אביו שלוחו . ואם לאחר מיתת אביו שלו הם . אלא כי נן קיימים בשהיה אביו חולה או מסוכן. כתיב ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך יהוה אלהיך ולביתך . מלמד שאדם מביא ביכורים מניכסי אשתו וקורא . רבי שמעון בן לקיש ברעתיה דרבי שמעון בן לקיש אמר אין אדם יורש את אשתו דבר תורה.

הלכה ז רבי יוחנן בשם רבי הושעיה הנחה מעכבת. אין קרייה מעכבת. והא תנינן האוכל ביכורים עד שלא קרא עליהם רב הושעיה רב יהודה בשם שמואל דרבי עקיבה היא . רבי יוסי בעי היידן רבי עקיבה. אמר רבי מנא שמעית אבא תני הנחה מעכבת אין קרייה מעכבת. רבי עקיבה אומר קרייה מעכבת. רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר מה טעם אמרו הנחה מעכבת מפני שהיא נוהגת בכל רבי תנחומא . רב הונא בשם רבי לעזר מפני ששנה עליה . אמר רבי אבא מרי תרתיי חדא כרבי יהודה וחדא כרבנים חדא כרבי יהודה דרבי יהודה אמר לצורך נשנית מפני שהיא נוהגת בכל . כרבנים דאינון מריין שלא לצורך נשנית מפני ששנה עליה.

הלכה ח רבי יוסי בן חנינה בעי קנה אילן אחד לא קנה קרקע שנים לא קנה קרקע . אחד אינו מביא כל עיקר . שנים מביא ואינו קורא . אמר ליה רבי לעזר מילין דצריכין לרבנים בבית ועדא

opinionem R. Oſajah: & dixit R. Joſe diſcipulus R. Chanina: Miſna contraria eſt: Si ſeparaverit primitiva, & deinde vendiderit agrum ſuum, adducet, at non leget: Explicatur, quando ſtatuerit tradere a primo tempore: Atqui legimus: Si aruerit arbor, ſi amputata fuerit arbor, præterea ſi aruerit a primo tempore, lectio impedit. Dicit R. Samuel bar R. Iſaach: Si ſit conveniens lectioni, lectio non impedit. Si ea colligat eo pacto, ut mittat per manum alterius, non mittet per manum alterius: Fieri poteſt, ut ipſe ſtatuat adducere. R. Abau nomine R. Jochanan; Hæres adducet, at non leget: Quomodo nos explicamus? Si hæreditaverit vivente patre, erit ejus legatus: Si vero poſt mortem patris, ſua ipſius erunt? At ita explicabimus: Quando vivat ejus pater ægrotus, aut pauper: Scriptum eſt: *Et lætaberis in omni bono, quod dederit tibi Dominus Deus tuus, & domui tuæ*. Docet, quod homo poſſit adducere primitiva de bonis uxoris ſuæ, & legere. R. Simeon ben Lakiſch dicit poſt mortem; at non in vita. R. Jochanan dicit: Non eſt diverſum, tam in vita quam poſt mortem. R. Simeon ben Lakiſch juxta mentem R. Simeonis ben Lakiſch dicit: Quod homo non hæreditet ab uxore ſua, ex lege eſt.

Conſtitutio VII. R. Jochanan nomine R. Oſajah: Poſitio impedit, at lectio non impedit. Atqui legimus: Poterit comedere primitiva, antequam ſuper illis legat. R. Oſajah, R. Jehuda nomine Samuel: Hæc eſt ſententia Rabi Akiba: R. Joſe quæſivit: Cujuſnam hæc ſententia eſt? R. Akiba. Dicit R. Mena; Audivi: Poſitio impedit, at lectio non impedit: R. Akiba dicit: Lectio impedit: R. Jacob bar Acha nomine R. Elieſer. Qua de cauſa dixerunt; quod poſitio impediat? Quia requiritur in omnibus. R. Tanchuma, R. Huna nomine R. Elieſer; quia variatur in ea. Dicit R. Aba Mari; Duo; alterum juxta mentem R. Jehuda, & alterum juxta mentem Sapientum; alterum juxta mentem R. Jehuda; Etenim dicit Rabi Jehuda: Neceſſe eſt ut repetatur, quia obſervatur in omnibus: Juxta mentem ſapientum; quia nos dicimus; quod non ſit neceſſe ut repetatur, quia ſuper illa repetitur.

Conſtitutio VIII. R. Joſe ben Chanina quæſivit: Si acquirat unam arborem, non acquirit fundum: Si unam, nullo modo adducet. Si duas, adducet, at non leget. Dixit illi R. Elieſer: Hæc neceſſaria ſunt juxta mentem ſapientum

in

את שאל לרבי יהודה עבד את האילן בקשין . חסן תנינן בירך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא . רבי חזקיה בשם רבי יעקב בר אחא דרבי יהודה היא. דרבי יהודה אמר עבד את האילנות בקשים . אמר רבי יוסי דברי הכל היא . פירות האילן בכלל פירות האדמה . ואין פירות האדמה בכלל פירות האילן . רבי בון בר כהנא בעא קומי רבי אילא מכר לו שדה בקמתה . הלוקח מהו שיביא ממנה ביכורים אמר ליה למה לאו עד כדון לחה אפילו יבישה . אמר ליה אפילו יבישה אפילו קשורה. מעתה אפילו חטים כך אנו אומרים הלוקח מן השוק מביא ביכורים . פשיטא הדא מילתא מכר לו פירות ושייר לו קרקע המוכר אינו יכול להביא שאין לו פירות . חזר ולקחן ממנו נישמעינה מן הדא נתן לו קדשים הרי אילו מותרים יינות שמנים וסלתות כל דבר שכיוצא בו קרב לגבי המזבח אסור . אין בכלל אלא פרכירי ענבים ועטרות של שבלים . מה נן קיימים אם בשנתן לה באתננה . כך אני אומרים הלוקח מן השוק מביא ביכורים אלא כי נן קיימים בשהיו הגפנים משלה ומכר לו פירותיהם וחזר ונתנם לה באתננה מפני שהיה אתנן הוא לא היה אתנן מביא . הדא אמרה חזר ולקחם מביא ממנו . חברייא בשם רבי יהושע בן לקיש הפרישן קודם לחג ועבר עליהם החג מביא ואינו קורא . הפרישן קודם לחנוכה ועברה עליהם חנוכה ונרקבו לאחר חנוכה לא קדשי . ולית ליה לרבי זעירא כהדא דחברייא . סבר רבי זעירא שכל הביכורים שנראו ליתור בארץ אינן ניתורים אלא בקריה . ולית לחברייא כן . אית להון בשהפרישן קודם לחג להביאם אחר החג . והתנינן אין מביאים בכורים לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש . מה נן קיימים אם בפירות שהביאו שליש לאחר ראש השנה על הפירות שהביאו שליש לאחר ראש השנה . מכיון שלא הביאו שליש לפני ראש השנה דבר ברור שלא השרישו קודם לעומר והם אסורים עד

in domo conventus; tu interrogaſti juxta mentem R. Jehuda, & conſideraſti arborem ſicut paleam. Ibi legimus: Si benedicat ſuper fructibus arboris, ſi dicat: Creans fructus terræ; ſatisfacit debito. R. Ezekia nomine R. Jacob bar Acha; Hæc eſt ſententia R. Jehuda. Etenim R. Jehuda dicit: Tu conſideraſti arbores ſicut paleam. Dicit R. Iſa: Ex omnium conſenſu eſt. Fructus arboris comprehendunt fructus terræ; at non fructus terræ comprehendunt fructus arboris. R. Bon bar Chama quæſivit coram Rabi Ela: Si vendat illi agrum cum ſegete; qui emat num ex eo adducet primitiva? Reſpondit: Cur non? Hactenus de humido, vel de arido? Reſpondit: Vel aridum, vel demeſſum. Hinc vel triticum: Sic nos dicimus. Si emat ex foro, adducet primitiva: Hoc certum eſt: Si vendat illi fructus, & remaneat ſibi fundus, venditor non poterit adducere, quia non ſunt ſibi fructus: Si iterum illos ab eo emat, hinc eruitur: Si illi det ſanctitates, erunt licitæ; ſi vina, olea, & ſimilas, & his ſimilia, ſi offerat ſuper altare, erit vetitum. Non comprehenduntur niſi partes exteriores uvarum, & coronæ ſpicarum. Quomodo nos explicabimus: Si quando illi dono det? Sic nos dicimus: Si emat ex foro, adducet primitiva: At ita nos explicamus; quando ſuæ fuerint vites, & vendat illi earum fructus, atque iterum illi dono det, quia dono data, qui dono dat, non adducit. Hoc dicit: Si iterum ab eo illos emat,. adducet. Socii nomine Rabi Joſe ben Levi: Si ea ſeparaverit ante feſtum Tabernaculorum, & prætererit ſuper illa feſtum Tabernaculorum, adducet, at non leget. Si ea ſeparaverit ante Chanuca, & prætererit ſuper illa Chanuca, & offerantur poſt Chanuca, non ſanctificantur. At Rabi Zehera non conſentit cum ſociis. Putat R. Zehera, quod omnia primitiva, quæ ſunt convenientia ut permittantur in terra, non permittantur niſi lectione. At ita non ſentiunt ſocii; Ipſi putant, quod ſi ſeparata fuerint ante feſtum Tabernaculorum, offerantur poſt feſtum Tabernaculorum: Atqui legimus: Non adducunt primitiva non ex novo pro veteri, neque ex veteri pro novo. Quomodo nos explicabimus? Si de fructibus, qui maturuerint tertiam partem poſt principium anni quod adducantur pro fructibus, qui maturuerint tertiam partem poſt principium anni; poſtquam non maturuerint tertiam partem ante principium anni, perſpicuum eſt, quod radices non egerint ante manipulum, &

שיבוא העומר ויתירם. אלא כי נן קיימ'ם
כפירות שחנטו קודם חמשה עשר בשבט
על פירות שחנטו אחר חמשה עשר בשבט
מכיון שהוא מן חרש על הישן הוא מן
חרש על חרש מביא. וסברנן מימר לאחר
חנוכה אנן קיימים. אמר רבי חיננא בזמנן.

הלכה ט מה טעמון דרבנים הגדתי היום. פעם אחת הוא מגיד ואינו מגיד פעם שנייה. וליח לרבי יהודה בן. אית ליה בארם אחר. אבל בשני בני אדם מגיד וחוזר ומגיד.

הלכה י אמר רבי יוחנן משום יחידי אני שונה אותה. ותני בן רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון שנים אין חייבים עליהם חומש. רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב הונא שנים לוקחים אפילו מן השוק. מה את עבר לון בתוספת הביכורים או בעיטור הביכורים. אין תעברינון בתוספת הביכורים פטורים מן הדמאי. אין תעברינון בעיטור הביכורים חייבים בדמאי. נטמאו בעזרה נופץ ואינו קורא. רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינה נטמאו הבכורים הסלים ניתנים לכהנים דכתיב ולקח הכהן הטנא מידך.

הלכה יא למי נצרכה לרבי יהודה אף על גב דרבי יהודה אמר מגיד וחוזר ומגיד. הרי שהביא ממין אחר קרא וחזר והביא ממין אחר הרי זה אינו קורא. אמר רבי יונתן תני רבי שמעון בן יוחאי כן ואמרת ושמחת. הוי אומר על השמחה.

הלכה יב רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש. רבי יונה רבי זעירה בשם רבי חנינה ששה עשר מיל חיזור חיזור לציפורים הם הם ארץ זבת חלב ודבש. אמר רבי יונה מאן דמקרר אילין שנרונייה רבישן מינהן. מאן דמקרר הרא בקעת גינוסר מינהן. מתיבין לרבי יונה והוא כתיב ואומר אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ טובה ורחבה ארץ זבת חלב ודבש. אמר לון אשר בה זבת חלב ודבש. תני אשר נתת לי. לא שנטלתי לי מעצמי. מה ביניהון אמר רבי אבין חצי שבט מנשה ביניהון. מאן דאמר אשר נתת לי ולא שנטלתי מעצמי חצי שבט מנשה לא נטלו מעצמם. מאן דאמר ארץ זבת הלב

illa sunt interdicta, donec afferatur manipulus, qui ea permittat. At nos ita explicamus de fructibus, qui protruserint ante diem decimum quintum Schevat pro fructibus, qui protruserint post diem decimum quintum Schevat, postquam sunt de novo pro veteri, & de novo pro novo adducet. Et putamus dicendum: post Chanuca: nos explicamus: Dicit R. Chanina. In tempore suo.

Constitutio IX. Quænam est ratio sapientum? *Denuncio hodie*. Semel ipse denuncio, at non denuncio secunda vice. At non ita sentit Rabi Jehuda. Consentit in uno homine; At in duobus hominibus, denunciet atque iterum denunciet.

Constitutio X. Dicit R. Jochanan: Nomine peculiari ego lego: Atqui ita extat traditio: R. Simeon ben Jehuda dicit nomine R. Simeonis; Si fuerint duo, non obligatur ad quintam partem. R. Samuel bar R. Isaach nomine Rabi Huna. Duo emunt vel ex foro. Quomodo tu explicas? In incremento primitivorum, an in coronamento primitivorum? Si explicemus de incremento primitivorum, absolvuntur a re dubia. Si explicamus de coronamento primitivorum, obligantur ad rem dubiam. Si polluantur in atrio, disperget, & non leget. R. Channa bar Akaba nomine R. Jose ben Chanina: Si polluantur primitiva, canistra dabantur sacerdotibus: Scriptum est enim: *Et accipiet sacerdos canistrum de manu tua*.

Constitutio XI. Cui necesse est? τῷ R. Jehuda: Licet R. Jehuda dicat: Denunciat atque iterum denunciat ecce si adducat ex una specie, leget; si iterum adducat ex alia specie, non leget. Dicit R. Jonathan: Docet R. Simeon ben Jochai: *Et dices, & lætaberis*. Ecce iste dicit pro lætitia.

Constitutio XII. R. Jose nomine Rabi Simeonis ben Lakisch, R. Jona, Rabi Zehera nomine R. Chanina: Sedecim milliaria in circuitu Tsippori sunt terra fluens lacte & melle. Objecerunt τῷ R. Jona: Atque scriptum est: *Et dixit: ut educam vos de afflictione Ægypti, in terram bonam, & latam, terram fluentem lacte, & melle*. Respondit illi: In qua fluet lac & mel. Traditio: *Quam dedisti mihi*: Non accepi mihi ex me: In quo dissentiunt? Dicit R. Abin: De dimidia tribu Manasse dissentiunt. Qui dicit: *Quam dedisti mihi*. Et non accepi mihi ex me; dimidia tribns Manassis ex se non accepit. Qui dicit: *Terram fluentem lacte &*

mel-

ורבש אפילו כן אינה ארץ זבת חלב ורבש.

הלכה יג חני חכורי בתי אבות אינם סביאים. רבי יהודה אומר הן עצמם סביאים וקורים. רבי זעירה רבי חייה בשם רבי יוחנן בחכורי בתי אבות היא מתניתא רבי הילא רבי יסי בשם רבי יוחנן בבעלי אריסיות וחכורות היא מתניתה. הוון בעיי מימר מאן ראמר בבעלי אריסיות וחכורות היא מתניתא הא באריס וחכור. לא באריס לשעה והכור לשעה. הא באריס לעולם ובחכור לעולם סביא. אתא רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן אפילו באריס לעולם ובחכור לעולם אינו סביא למה בבעלי אריסיות והכורות היא מתניתא.

פרק שני

א התרומה והביכורים חייבים עליהם מיתה וחומש. ואסורים לזרים והם ניבסי כהן ועולים באחד ומאה וטעונים רחיצת ידים יהערב שמש הרי אילו בתרומה ובביכורים מה שאין במעשר.

ב יש במעשר ובביכורים מה שאין בתרומה שהמעשר והביכורים טעונים הבאת מקום וטעונים וידוי ואסורים לאונן. ורבי שמעון מתיר. וחייבים בביעור ורבי שמעון פוטר. ואוסרים כל שהם מלאכול בירושלם אף לזרים ואף לבהמת. רבי שמעון מתיר. הרי אילו במעשר ובביכורים מה שאין בתרומה.

ג יש בתרומה ומעשר מה שאין בן בביכורים שהתרומה והמעשר אוסרין את הגורן ויש להם שיעור. ונוהגים בכל הפירות בפני הבית ושלא בפני הבית ובאריסין ובחכורות ובסיקריקון ובגוזלן הרי אילו בתרומה ומעשר מה שאין בביכורים.

ד יש בביכורים מה שאין בתרומה ומעשר שהביכורים נקנין במחובר לקרקע. עושה אדם כל שדהו בכורים וחייב באחריותם וטעונים קרבן ושיר ותנופה ולינה.

ה. תרומת המעשר שוה לביכורים בשתי דרכים ולתרומה בשתי דרכים וניטלת

melle; licet ita ſit, non eſt terra fluens lacte & melle.

Conſtitutio XIII. Conductores domuum patrum non adducunt: R. Jehuda dicit: Ipſi per ſe adducent, & legent. Rabi Zehera, R. Chijah nomine R. Jochanan; De conductoribus domuum patrum Miſna loquitur. R. Ela, R. Iſſi nomine R. Jochanan; de hortulanis, & de conductoribus Miſna loquitur. Illi dicendum putant: Qui dicit, quod de hortulanis, & de conductoribus Miſna loquitur; ecce loquitur de hortulano, & de conductore; Non autem de hortulano, & de conductore ad tempus; Hortulanus, & conductor in perpetuum adducet. Venit R. Ba bar Chijah nomine R. Jochanan; vel hortulanus & conductor in perpetuum, non adducet. Qua de cauſa? Quia de hortulanis, & conductoribus Miſna loquitur.

CAPUT II.

I. PRopter ſeparationem, & primitiva rei ſunt mortis, & quintæ partis; & illa interdicta ſunt alienis, & ſunt facultates ſacerdotum, & adſcendunt in uno & centum, & requirunt lotionem manuum, & occaſum ſolis: Ecce hæc ſunt in ſeparatione, & in primitlvis, quæ non ſunt in decima.

II. Eſt in decima & in primitivis, quod non eſt in ſeparatione, quia decima, & primitiva requirunt adductionem, & requirunt confeſſionem, & ſunt interdicta lugenti; At R. Simeon permittit, & obligantur ad pollucturam; & Rabi Simeon abſolvit, & interdicta ſunt quantalacunque, at non comeduntur Hieroſolymis vel ab alienis, vel ab animali. R. Simeon abſolvit: Ecce hæc ſunt in decima, & in primitivis, quæ non ſunt in ſeparatione.

III. Eſt in ſeparatione & in decima, quod non eſt in primitivis, quia ſeparatio & decima prohibent aream, & eſt illis menſura, & dantur in cunctis fructibus ſive ſtante, ſive non ſtante domo, & apud hortulanos, & conductores, tyrannos, & prædones: Ecce hæc ſunt in ſeparatione & in decima, quæ non ſunt in primitivis.

IV. Eſt in primitivis, quod non eſt in ſeparatione & in decima, quia primitiva acquirunt in adhærente fundo. Poteſt facere homo totum agrum ſuum primitiva, & obligatur ad cautionem, & requirunt admotionem, canticum, & ventilationem, & pernoctationem.

V. Separatio decimæ æquiparatur primitivis in duabus rebus, & ſeparationi in

מן הטהורה על הטמאה ושלא מן המוקף בביכורים ואוסר את הגורן ויש לה שיעור כתרומה.

ו אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים ולירק בדרך אחד שוה לאילן בערלה וברבעי ובשביעית. ולירק שבשעת לקיטתו עישורו דברי רבן גמליאל. רבי ליעזר אומר שוה לאילן לכל דבר.

ז רם מהלכי שתים שוה לדם בהמה להכשיר את הזרעים. דם השרץ אין חייבים עליו.

ח כוי יש בו דרכים שוה לחיה ויש בו דרכים שוה לבהמה. ויש בו דרכים שוה לחית ולבהמה ויש בו שאינה שוה לא לחית ולא לבהמה.

ט כיצד שוה לחיה דמו טעון כסוי כדם החיה ואין שוחטים אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסין את דמו וחלבו מטמא טומאת נבילה כחיה וטומאתו בספק. ואין פודים בו פטר חמור.

י כיצד שוה לבהמה חלבו אסור כחלב הבהמה ואין חייבים עליו כרת ואינו נלקח בכסף מעשר לאכול בירושלם וחייב בזרוע ובלחיים ובקיבה. רבי לעזר פוטר שהמוציא מחבירו עליו הראיה.

י ביצד אינו שוה לחיה ולבהמה אסור משום כלאים עם החיה ועם הבהמה הכותב חייתו ובהמתו לבנו לא כתב לו את הכוי. אמר הריני נזיר שזה חיה ובהמה הרי זה נזיר. ושאר כל דרכיו שוין לחיה ולבהמה וטעון שחיטה בזה ובזה ומטמא מעום נבילה ומשום אבר מן החי בזה ובזה.

כליק פירקא

הלכה א התרומה והביכורים כו׳ כתיב ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי. שתי תרומות. התרומה והביכורים תרומה דכתיב ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללוהו. הביכורים דכתיב והבאתם שמה עולותיכם. אילו הביכורים דכתיב

in duabus rebus; ſeparatur de mundo pro immundo, & de non circumdato, ſicut primitiva, & prohibet aream, & eſt illi menſura, ſicut ſeparationi.

VI. Malum citreum ſimile eſt arbori in tribus rebus, & oleri uno modo, ſimile eſt arbori in præputio, & in qoarto, & in ſeptimo aono, & oleri; Etenim tempore ſuæ collectionis ſunt ſuæ decimæ; verba Raban Gamaliel. R. Elieſer dicit: Omnino eſt ſimile arbori.

VII. Sanguis eorum, qui incedunt dnobos pedibus, ſimilis eſt ſanguini animalis, ut diſponat ſemina; Propter ſanguinem reptilis non tenentur.

VIII. Coi aliqoo modo ſimilis eſt feræ, & aliquo modo ſimilis animali, & aliquo modo ſimilis feræ & animali; & aliquo modo non eſt ſimilis feræ neque animali.

IX. Quomodo ſimilis feræ? Ejus ſanguis non requirit obtectionem, ſicut ſanguis feræ, & non mactant die feſto, ſi vero mactent, non tegunt ejus ſanguinem, & ejus adeps polluit immunditie cadaveris ſicut fera, & ejus immundities eſt dubia; & ea non redimunt aperturam aſini.

X. Quomodo ſimilis eſt animali? Ejus adeps eſt vetitus ſicut adeps animalis, at ejus cauſa non tenentur excidio, neque emitur argento decimæ ſecundæ, ut comedatur Hieroſolymis, & obligatur ad armum, maxillas, & ventriculum. R. Elieſer abſolvit; Etenim qui vult educere a ſocio ſuo, illi incumbir probatio.

XI. Quomodo non eſt ſimilis feræ, & animali? Vetita eſt propter heterogenea cum fera & animali: Siquis legaverit feram aur animal ſuum filio ſuo, non legavit Coi: Si dicat: Ecce ego ſum Nazyræus, quod hæc fera ſit, aut animal: Erit Nazyræus. Et reliqui omnes modi ſunt ſimiles feræ, & animali, requirit mactationem ſicut illa, & illud, & pollnit propter cadaver, & membrum ex vivo, ut illa & illud.

Finis capitis.

CONſtitutio I. Separatio & primitiva &c. Scriptum eſt: *Et ego ecce dedi tibi cuſtodiam ſeparationes meæ.* Duæ ſunt ſeparariones, ſeparatio, & primitiva: Separatio: Scriptum eſt enim: *Ut non portent ſuper ſe peccatum, & moriantur, cum profanaverint illud.* Primitiva: Scriptum eſt enim: *Et afferetis illuc holocauſta veſtra:* Iſta ſunt primitiva; de quibus ſcriptum eſt: *Et accipiet ſa-*

ולקח הכהן הטנא מידך . או נאמר
בקדשים הכתוב מדבר . כבר כתיב כרת
בקדשים . ויהא מיתה וכרת בקדשים . וכי
יש מת וחזר ומת . כהדא דתני המרת
לחמשים שנה מת בהיכרת . לחמשים
ושתים מיתת שמואל הנביא . לששים
מיתה האמורה בתורה . לשבעים מיתה
של חיבה. לשמונים מיתה של זקנה. מיכן
והילך חיי צער . מת חמית מימר מת
לחמשים מת בהיכרת כתיב אל תכריתו
את שבט משפחות הלוי וגו' ואת עשו
להם וחיו ולא ימותו. עשו להם דבר של
תקנה שלא יזונו עיניהם מבית קודש
הקדשים . וכתיב ולא יבואו לראות כבלע
את הקודש ומתו. וכתיב ומבן חמשים שנה
ישוב מצבא העבודה . רבי אבין בריה
דרבי תנחום בר טריפון שמע לה מן הכא
ימי שנותינו בהם שבעים שנה . צא מהם
עשרים שנה שאין בית דין של מעלן
עונשים ובורחין נמצאת אומר המרת
לחמשים מת בהיכרת . לחמשים ושתים
מיתת שמואל הנביא . רבי אבא בריה
דרבי פפי רבי יהושע דסיכנין בשם רבי
לוי בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים
אך למחסור . חנה על ידי שריבתה
בתפלתה קיצרה בימיו של שמואל שאמרה
וישב שם עד עולם והלא אין עולמו של
לוי אלא חמשים שנה דכתיב ומבן חמשים
שנה ישוב מצבא העבודה . והיי דלון
חמשין ותרתיי . אמר רבי יוסי בי רבי בון
ושתים שנטלתו . לששים מיתה האמורה
בתורה . רבי חזקיה בשם רבי יעקב בר
אחא כתיב אם יראה איש באנשים האלה
הדור הרע הזה וגומר . הנע עצמך שיצא
ממצרים מבן עשרים שנה ועוד עשה
במדבר ארבעים שנה ומת. נמצאת אומר
המת לששים שנה מיתה האמורה בתורה.
וכתיב תבוא בכלח אלי יקבר . לשבעים
מיתה של חיבה ימי שנותינו בהם שבעים
שנה . לשמונים מיתה של זקנה שנאמר
ואם בגבורות שמונים שנה וכן ברזילי
אומר לדוד בן שמונים שנה אנבי היום

ſacerdos caniſtrum de manu tua : Aut quod dictum eſt de ſanctitatibus textus loquitur : Jam ſcriptum eſt excidium in ſanctitatibus : Concedatur, quod ſit pœna mortis, & excidium in ſanctitatibus. Num eſt pœna mortis, atque iterum pœna mortis? Juxta illud quod traditur : Mors quinquageſimo anno eſt mors per excidium : Secundo & quinquageſimo mortuus eſt Samuel propheta : Sexageſimo anno eſt mors memorata in lege ; ſeptuageſimo mors propter peccatum ; Octuageſimo mors ſenectutis ; Hinc ulterius vita afflicta : Quid vidiſti ut diceres ; Si moriatur quinquageſimo anno, moritur propter excidium? Scriptum eſt *: Et non excideris tribum familiarum Levi &c. ſed hoc fecerunt eis & vivent & non morientur* . Fecerunt ſibi rem præparationis, ne alerentur eorum oculi ex domo ſancti ſanctorum : Et ſcriptum eſt : *Et non ingrediantur ad inſpiciendum canore in ſanctuario, & moriantur:* Et ſcriptum eſt*: Et anno quinquageſimo ceſſabit a militia miniſterii*. Rabi Abin bar Rabi Tanchum bar Triphon, hinc probat. *Dies annorum noſtrarum in ipſis ſeptuaginta anni*. Detrahe ab illas viginti annos, quia Synhedrium ſuperius non punit excidio; deprehendetur, quod dicas; Si moriatur anno quinquageſimo, morietur per excidium : ſecundo & quinquageſimo mortuus eſt Samuel propheta. R. Aba bar R. Papi. R. Jehoſua Sicanienſis nomine R. Levi : *In omni opere erit abundantia, ubi autem verba ſunt plurima, ibi egeſtas*. Anna quia multiplicavit in ſua oratione, abbreviavit dies Samuelis, quia dicit : *Et ſtabit ibi in ſeculum*. Atqui ſeculum Levitæ non eſt niſi quinquaginta annorum : Scriptum eſt enim : *Et anno quinquageſimo ceſſabit a militia miniſterii*. Dicit R. Joſe diſcipulus Rabi Bon ; & duo qui fuerunt retributionis : Sexageſimo mors memorata in lege. R. Ezekia nomine R. Jacob bar Acha : Scriptum eſt : *Si videbit quiſquam de hominibus generationis hujus peſſimæ &c.* Si putas, quod anno ætatis ſuæ egreſſus ſit de Ægypto & præterea quod vixerit in deſerto quadraginta annos, & mortuus ſit, deprehendetur quod dicas quod mortuus ſit ſexageſimo anno morte memorata in lege. Atqui ſcriptum eſt : *Ingredieris in abundantia ſepulcrum*. Septuageſimo mors ex debito. *Dies annorum veſtrorum in ipſis ſeptuaginta anni*. Octuageſimo mors ſenectutis : Dictum eſt enim *: Si autem in potentatibus octoginta anni :* Et ſimiliter*: Barzilai dixit David: Octogenarius ſuum hodie*

cogno-

הארע בין טוב לרע . אמר חמשים ועשה דבר שהוא בהיכרת אבל רב חדי אמר שיתין ועשה דבר שהוא בעון מיתה אבל חרי . תני רבי חנינה בן אנטינגס אומר זקן שאכל את החלב . ובי מי מודיעינו שהוא בהיכרת . כהדא דתני או שחילל את השבת . מת בהיכרת . אלא ביני המת ליום אחד מיתת של זעם . לשנים מיתה של בהלה . לשלשה מת במגפה . תני רבי הלפתא בן שאול מת באחר בשנים בשלשה בהיכרת . לארבעה לחמשה מיתה הרופה . לששה מיתת דרך הארץ . לשבעה מיתה של חיבה . מיכן ואילך מת בייסורין . מה חמית מימר מת לשלשה ימים מרת במגפה . חילפיי בר בריה דרבי אבהו אמר שמעית קליה דרבי דרש ויהי כעשרת הימים ויגף יהוה את נבל וימת . תלה לו הקדוש ברוך הוא שבעת ימי אבלו של שמואל שלא יתערב אבלו עם הצדיק ועשה עוד שלשת ימים ומת במגפה . רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן לעשרת ימים אין כתיב כאן אלא כעשרת הימים תלה לו הקדוש ברוך הוא עשרה ימים כעשרת ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים שמא יעשה תשובה ולא עשה . כהנא שאל לרבי זעירא זר שאכל תרומה אמר ליה בעון מיתה . מן דצלי אמר ליה אני יהוה הפסיק הענין . רבי חייה בשם רבי יוחנן זר שאכל תרומה בעון מיתה . מתניתין מסייעא לרבי יוחנן אוכלי תרומה בזדון טהור שאכל טהור . וטמא שאכל טמא . וטהור שאכל טמא וטמא שאכל טהור בעון מיתה . אוכלי תרומה בכהנים טהור שאכל טהור כמצוותי טהור שאכל טמא בעשה . טמא שאכל טהור וטמא שאכל טמא בלא תעשה . מה חמית מימר טהור שאכל טמא בעשה . אמר רבי בא בר ממל ואחר יאכל מן הקדשים מן הטהורים ולא מן הטמאים . כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא . אמר רבי

cognoscens inter malum, & bonum: Si vixerit 50. annos, & fecerit peccatum, quod punitur excidio, poterit comedere, & lætari; si vixerit 60. & fecerit peccatum, quod punitur morte, comedet, & lætabitur. Traditio: R. Chanina ben Antigoni: Si senex comedat adipem, quis nobis significavit, quod puniatur excidio? Juxta illud quod traditur: Si profanaverit Sabbathum; morietur excidio; At ita se res habet: Si moriatur die uno, est mors tremoris; Si secundo, est mors perturbationis; Si tertio, est mors plagæ. Traditio Rabi Chilphata ben Saul: Si moriatur uno, duobus, aut tribus diebus, est mors excidii, si quatuor, & quinque diebus, mors coacta: Si sex diebus, mors usitata; si septem, mors debiti: Hinc & ulterius mors per castigationes: Quid vidisti ut diceres; si moriatur sex diebus, mors plagæ? Chilphai bar Abau dicit: Audivi vocem Rabi exponentis: *Cumque pertransissent decem dies, percussit Dominus Nabal, & mortuus est*. Suspendit illi Deus S. B. septem dies luctus Samuelis, ne commisceretur ejus luctus cum justo; & præterea perfecit tres dies, & mortuus est plaga: R. Haggiai nomine R. Samuelis bar Nachman: Ad decem dies non scriptum est hoc loco; sed *in decem diebus*: Suspendit Deus S. B. decem dies, juxta decem dies, qui sunt inter principium anni & diem expiationum; fieri poterat, ut faceret pœnitentiam; at non fecit. Channa quæsivit a R. Zehera: Si alienus comedat decimam: Respondit: Reus est mortis: Ex eo quod dictum est: *Ego Dominus*: Interrumpit subjectum: R. Chijah nomine Rabi Jochanan: Si alienus comedat separationem, reus est mortis. Misna favet יוח׳ R. Jochanan: Si comedant separationem de industria; si mundus comedat mundum; si immundus comedat immundum; & si mundus comedat immundum, si immundus comedat mundum, reus est mortis. Si comedant separationem ex sacerdotibus, si mundus comedat mundum juxta ejus præceptum; si mundus comedat immundum, transgreditur præceptum affirmativum; si immundus comedat mundum, & si immundus comedat immundum, transgreditur præceptum negativum; Quid vidisti ut diceres; si mundus comedat immundum, transgreditur præceptum affirmativum? Dicit R. Ba bar Mimal; *Postquam comederit de sanctitatibus*; Ex mundis, at non ex immundis: Omne præceptum negativum, quod deducitur per affirmativum, est affirmativum.

אבינא ממשמע שנאמר כל אשר לו סנפיר וקשקשת תאכלו אין אנו יודעין וכל אשר לו סנפיר וקשקשת לא תאכלו ליתן עשה ולא תעשה על הטמאים בנין דכתיב. הא אילו לא הוה כתיב עשה הוא הוי כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא. רבי יסא שמע לה מן הכא הטמא והטהור יחדו יאכלנו. כאן הטמא והטהור אוכלים בקערה אחת. בתרומה אין הטמא והטהור אוכלים בקערה אחת בקדשים אמר רבי יוחנן בר מריא אין בנין קדשים כבר כתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל. מתניתא פליגא על רב התרומה והביכורים חייבים עליהם מיתה. פתר לה בכהנים. והא תנינן חומש. וכי יש חומש בכהנים. פתר לה לצדדין היא מתניתא רישא בכהנים וסיפא בישראל. מתניתא מסייעא לרבי יוחנן ואסורים לזרים. פתר לה פחות מכשיעור. והם נכסי כהן. רבי בא רבי חייה בשם רבי יוחנן לך נתתיו למשחה. למשחה לגדולה. למשחה לסיכה. למשחה להדלקה. הייתי אומר בין טמאים בין טהורים. רבי אבהו בשם רבי יוחנן לא בערתי ממנו. מבעיר את התרומה בטומאה. רבי זעירא בשם רבי לעזר מנין למעשר שני עצמו שניטמא שאין מדליקין בו תלמוד לומר לא בערתי ממנו בטמא. ראוי לפדותו ואת אמר הבין לא אתיא ולא או כלקיח בכסף מעשר שניטמא. אמר רבי יהודה אף בביכורים שניטמאו דברי הכל. הרי אילו בתרומה ובביכורים מה שאין כן במעשר. תמן תנינן נוטלים לידים לחולין ולמעשר. ולתרומה ולקדש מטבילים. תמן את אמר אין המעשר טעון רחיצה. והכא את אמר המעשר טעון רחיצה. הן דתימר אין המעשר טעון רחיצה רבנים. הן דתימר אין המעשר טעון רחיצה רבי מאיר. תמן תנינן כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקודש ופוסל את התרומה ומותר

vum. Dicit Rabi Abina ex ſenſu literali: Dictum eſt enim: *Omne quod habet pinnas, & ſquamas comedetis*. Atmos ignorabamus: *Et omne quod non habet pinnas*. Ut explicetur præceptum affirmativum, & negativum de immundis, propter illud quod ſcriptum eſt. Ecce ſi non ſcriptum eſſet præceptum affirmativum; omne præceptum negativum, quod deducitur per affirmativum, affirmativum eſt. R. Iſa hinc probat: *Immundus, & mundus ſimul veſcentur*: Hic intelligitur, quando mundus, & immundus comedant in una ſcutella: At in ſeparatione mundus & immundus non comedunt in una ſcutella: In ſanctitatibus: Dicit R. Jochanan bar Maria; non propter ſanctitates: Jam ſcriptum eſt: *Et caro, in quam tetigerit omne immundum, non comedetur*. Miſna contraria eſt τῷ Rab. Propter ſeparationem, & primitiva tenentur morte: Exponitur de ſacerdotibus. Atqui legimus: obligantur ad quintam partem: Num eſt quinta pars in ſacerdotibus? Exponitur de lateribus: Miſna loquitur in principio de ſacerdotibus, & in fine de Iſraelitis. Miſna ſavet τῷ R. Jochanan; & ſunt interdicta alienis. Exponitur quando ſit minus menſura. Et illa ſunt facultates ſacerdotis. R. Ba, R. Chijah nomine R. Jochanan: *Tibi dedi in unctionem. In unctionem*; in magnificentia: למשחה in unctionem: למשחה in combuſtionem: Dicerem tam mundis, quam immundis? R. Abau nomine Rabi Jochanan: *Non removi ex eo*: Tu pollucebis ſeparationem in immunditie. R. Zehera nomine R. Elieſer: Unde probatur, ſi ipſa decima ſecunda polluatur, quod illa non accendant? Ex eo quod dictum eſt: *Non removi ex eo in immunditie*: Conveniens eſt, ut redimatur; & tu ita dicis? Non concluditur, quando non emat argento decimæ, quæ polluta fuerit. Dicit Rabi Jehuda: Vel de primitivis, quæ polluta fuerint, omnes conveniunt: Hæc ſunt in ſeparatione, & in primitivis, quæ non ſunt in decima: Ibi legimus: Lavant manus pro profanis, & pro decima; & pro ſeparatione, & pro ſanctitate immergunt: Ibi dicis, quod decima non requirat lotionem, & hic tu dicis quo decima requirat lotionem: Quod dicis, quod decima requirat lotionem, eſt ſententia ſapientum. Quod dicis, quod decima non requirat lotionem, eſt ſententia R. Meir. Ibi legimus. Quod requirit ingreſſum in aquas ex verbis Scribarum, polluit ſanctitatem, & reprobat ſeparationem, & lici-

בחולים ובמעשר דברי רבי מאיר . וחכמים אוסרים במעשר . ולא שמיע דאמר רבי שמואל בשם רבי זעירה מהו וחכמים אוסרים במעשר נפסל גופו מלאכול במעשר מיי בדון הם דתימר המעשר טעון רחיצה' ברוצה לאכול . הם דתימר אין המעשר טעון רחיצה ברוצה ליגע. לא הוא רוצה לאכול הוא רוצה ליגע . אלא משם נטילת סרך . והתנינן תרומה . וכי יש תרומה משם נטילת סרך . אלא בחולין שנעשו על גב הקודש . וחולין שנעשו על גב הקודש. לא כחולין הם . תיפתר אי כרבי שמעון בן אלעזר . אי כרבי לעזר בי רבי צדוק . אי כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר הידים תחילה לחולים ושניות לתרומה אי כרבי אלעזר בי רבי צדוק דתנינן תמן וחולין שנעשו על גב הקודש הרי אילו כחולים . רבי אלעזר בי רבי צדוק אומר הרי אילו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד.

הלכה ב טעונים הבאת מקום דכתיב והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ואת תרומת ידכם, תרומת ידכם אלו הביכורים . דכתיב ולקח הכהן הטנא מידך עד כדון מעשר . ביכורין מנין. כיי דאמר רבי יעקב בר חמא בשם רבי לעזר הקודש הקודש העליון ממשמע . וטעונים וידוי הכתיב ועניית ואמרת לפני יהוה אלהיך . עד כדון מעשר ביכורים מנין כיי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר הקודש העליון במשמע. ואסורין לאונן דכתיב לא אכלתי באוני ממנו . עד כדון מעשר ביכורים מנין כיי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר הקודש הקודש העליון במשמע . תנינן כל אילין מיליא ורבי שמעון פליג גבי וידוי לית רבי שמעון פליג . וידוי זו קרייה . ולית רבי

tum eſt in profanis, & in decima: Verba R. Meir; Et ſapientes prohibent in decima; & non intellexit, quod dicit Rabi Samuel nomine Rabi Zehera: Qnid erit? Et ſapientes prohibent in decima, profanatur ejus corpus, quominus poſſit comedere decimam: Hinc probatur: Quod dicis, quod decima requirat lotionem, intelligitur, quando velit comedere; quod dicis quod decima non requirat lotionem, intelligitur, quando velit tangere; Neque ille vult comedere, neque iſte tangere; At intelligitur propter lotionem conjunctam: Atqui legimus. Separatio: Num eſt ſeparatio propter lotionem conjunctam? At intelligendum eſt de profanis, quæ perficiantur ſuper ſanctitate; Profanas, quæ perficiantur ſuper ſanctitate, non ſunt ſicut profana. Poteſt exponi aut juxta mentem Rabi Simeonis ben Elieſer, aut juxta mentem R. Elieſer diſcipuli R. Zadok. Si juxta mentem R. Simeonis ben Elieſer; Etenim extat traditio: R. Simeon ben Elieſer dicit nomine Rabi Meir: Manus ſunt principium in profanis, & ſecundæ pro ſeparatione. Si juxta mentem R. Elieſer diſcipuli R. Zadok: Etenim ibi legimus: Et profana quæ perficiantur ſuper ſanctitate, ſicut profana erunt. Rabi Elieſer diſcipulus R. Zadok dicit: Ecce erunt ſicut ſeparatio, ut polluat duos, & reprobet unum.

Conſtitutio II. Requirunt adductionem ad locum: Scriptum eſt enim: *Et adducetis illuc holocauſta veſtra, & ſacrificia veſtra, decimas veſtras, & ſeparationem manuum veſtrarum: Separationem manuum veſtrarum*: Iſta ſunt primitiva. Scriptum eſt enim. *Et accipiet ſacerdos caniſtrum de manu tua*: Hactenus de decima: De primitivis unde probatur? Juxta illud quod dicit R. Jacob bar Chama nomine Rabi Elieſer: *Sanctum; ſanctum*; ſuperius comprehenditur: Et requirunt confeſſionem: Scriptum eſt enim: *Et reſpondebis & dices coram Domino Deo tuo*: Hactenus de decima; de primitivis unde probatur? Juxta illud quod dicit Rabi Jacob bar Acha nomine R. Elieſer: *Sanctum*. Superius comprehenditur. Et ſunt interdicta lugenti. Scriptum eſt enim: *Non comedi in luctu meo ex eo*. Hactenus de decima: De primitivis unde probatur? Juxta illud quod dicit Rabi Jacob bar Acha nomine R. Elieſer: *Sanctum, ſanctum*: ſuperius comprehenditur. Legimus hæc omnia; At R. Simeon diſſentit in confeſſione: R. Simeon non diſſentit in confeſſione: *Et confitebitur*; iſta eſt lectio. At non diſſentit R. Simeon

שמעון פליג דכתיב ועניח ואמרת . ביני
מתניתא ואוסרין כל שהם מלאכול
בירושלם . ורבי שמעון מתיר . וגידוליהם
אסורים מלאכול בירושלם ורבי שמעון
מתיר ואף לזרים ואף לבהמה רבי שמעון
מתיר . ואף רבנים מודוי ליה . מן רו
מתיב לון אין אותם מודים בהם מותרים
לזרים שהם מותרים לאכילת בהמה . ויש
מחצה לאכילת זרים . ויש מחצה לאכילת
בהמה. כשם שאין מחצה לזרים . כך אין
מחצה לאכילת בהמה . רבנים אמרין
ירושלם עשו אותה כדבר שאין לו מתירין
במה דתימר דבר שאין לו מתירין אוסר
כל שהוא . ודכוותיה ירושלם אוסר כל
שהוא . מה פליגן רבי שמעון ורבנים
בגידולים . אבל בעירובין אף רבי שמעון
מודי . מה בין עירובין מה בין גידולין .
עירובים בעיינן הם . גידולים כבר בטלו '
כמה דרבי שמעון מודי לרבנים בעירובי
מעשר . אבל בעירובי ביכורים כגידולין הן
וכן היה רבי שמעון אוסר אין הביכורים
אוסרים את עירוביהם וגידוליהם מלאכול
בירושלם . מה בין מעשר מה בין ביכורים
מעשר אין לו עלייה . ביכורים יש להם
עלייה . הוי מה דרבי שמעון מודי לרבנים
בדבר שאין לו עלייה מודי רבי שמעון
באותה הבאה שהעלה מתוך באה שהיא
טעונה מחיצה וטעונה הנייה. ורבנים אמרין
כילהן טעונות מחיצה וטעונה הנייה . רבי
יוחנן אזל לחד אמר אנא בן עזאי דהכא
אתא חד סב שאל ליה אמר גידולי
תרומה תרומה . וגידולי גידולים חולים .
אבל טבל ומעשר שני ומעשר ראשון
וספיחי שביעית ותרומת חוץ לארץ
המדומע והביכורים גידוליהם חולים. תמן
את אמר גידוליהם מותרים . והכא את
אמר גידוליהם אסורים . אמר ליה הם
דתימר גידוליהם מותרים בדבר שזרעו
כלה . והם דתימר גידוליהם אסורים בדבר
שאין זרעו כלה . אמר ליה והתנינן איזהו
דבר שאין זרעו כלה כגון הלוף והשום
והבצלים חייבים בביכורים . אמר אזל בן

meon: Scriptum est enim: *Et respondebis, & dices:* Ita se habet Misna. Et interdicta sunt quantalacunque, quominus non edantur Hierosolymas: Et Rabi Simeon permittit; Et eorum incrementa sunt vetita Hierosolymæ: & Rabi Simeon permittit; vel alienis, vel animali: Rabi Simeon permittit; atque etiam sapientes consentiunt. Ex hoc illis objecit. Nonne vos consentitis, quod sint permissa alienis, quia sunt permissa animali? Num pars est pro cibo alienorum, & pars pro cibo animalis? Sicut non est pars alienis, ita pariter non erit pars cibi animalis. Sapientes dicunt: Hierusalem considerant sicut rem cui non sint permittentia: Sicut dicis rem, cui non sint permittentia, prohibet quantulucunque. Et similiter Hierusalem prohibet quantuluncunque. De quo dissentiunt R. Simeon & Sapientes? De incrementis: At in commixtis vel R. Simeon consentit: Quodnam est discrimen inter commixta & incrementa? Commixta requiruntur: Incrementa jam aboleverunt: Sicut R. Simeon consentit cum sapientibus in commixtis decimæ: At commixta primitivorum sicut incrementa sunt; & similiter R. Simeon dicebat: Primitiva non prohibent suas mixturas, & incrementa, at non comedentur Hierosolymis: Quodnam est discrimen inter decimam, & primitiva? Decimæ non est præstantia; primitivis est præstantia: Hoc est, in quo R. Simeon consentit cum sapientibus; In re, cui non sit præstantia, consentit R. Simeon in hoc sato, quod adscendit ex sato, quod requirit septum, & requirit usum; & sapientes dicunt; Hæc omnia requirunt septum, & requirunt usum. R. Jochanan se contulit in unum locum, dixit: Ecce ben Azai, qui hic est: Venit quidem senex, quæsivit ab eo; Incrementa separationis sunt separatio, & incrementa incrementorum sunt profana. At si fuerit indecimatum, & decima secunda, & decima prima, & sponte nata anni septimi, & separatio extra terram, infecta separatione, & primitiva, eorum incrementa sunt profana: Ibi tu dicis: Eorum incrementa sunt licita, & hic tu dicis: Eorum incrementa sunt vetita? Respondit: Quod dixi, quod eorum incrementa sint licita, intelligitur de re, cujus semen perit. Et quod dixi, quod eorum incrementa sint vetita, intelligitur de re, cujus semen non perit: Respondit illi: Atqui legimus: Quænam est res, cujus semen non possit? e. g. arum, & allium, & cepæ obligantur ad primitiva: Dixit: Ivit ben

עזאי רהבא את אמר שאל לרבי ינאי . אמר ליה למעשר הושבה רבר שאין זרעו כלה . מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן תמן אמר רבי יהושע בן לוי לקרנה של נבילה הושבה . אמר ליה לא כן אילפן רבי ראיתי כנרים שנים ואמר אוף הבא וגירוליהם. ועוד מן הרא לא תוכל לאכול בשעריך מעשר רגנך . באיזה מעשר אמרו במעשר שני הטהור שנכנס לירושלם ויצא. ועור מן הרא דתני לה רבי שמעון תני בשם רבי שמעון יש במעשר שהמעשר אוסר דמיו ועירוביו וקנקניו וספק עירובו כל שהוא ואין מדליקין בו ואמר אוף בגירולין כן . אמר רבי הילא הן דתימר גירוליהם אסורים רבנים . והן רתימר גירוליהם מותרים רבי שמעון . אמר ליה והתנינן גידולי הקרש ומעשר שני חולים ופודה אותה בזמן זרעו . לאיזה דבר הוא פורה אותם . לא מפני קדושה שיש בהם. רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש הן רתימר גירוליהם אסורים איסור מחיצה . והן רתימר גירוליהם מותרים היתר זרות . הרי אילו במעשר ובביכורים מה שאין כן בתרומה . תמן תנינן וגם נתתיו זו תרומה ותרומת מעשר . תמן את אמר תרומה טעונה וידוי. והבא את אמר תרומה אין טעונה וידוי . אמר רבי הילא תניי תמן התרומה והביכורים אחר הנותנן ואחר הנוטלן טעונים וידוי . אמר רבי זעירה רבנים דתמן סברין . ורבנים רהבא אמרין מי שיש לו מעשר בפני עצמו מתודה . מי ,שיש לו תרומה בפני עצמה אינו מתורה. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן . רבי יוסי אומר יש להם ערי מקלט . מה נן קיימים אם בתרומה ומעשר שלו הם . אלא כי נן קיימים בתרומה . אמר רבי הילא שמענן מי שיש לו מעשר בפני עצמו מתורה . מי שיש לו ביכורים ביכורים בפני עצמם מתורה . שמענן מי שיש לו תרומה בפני עצמה מתורה.

הלכה ג ניחא התרומה איסרה את הגורן . תיפתר שהקדישו בשבלים

Ada in locum quem dixisti : Tu dicis quod quæsierit a Rabi Inai. Respondit : Pro decima restituitur res, cujus semen non perit. Diversa est sententia R. Jochanan : Ibi dicit R. Jehosua ben Levi : cornu cadaveris restituitur. Respondit: Non ita nos docuisti Rabi : Vidi quasi lectionem duplicem , & dixit : Vel hæc , & eorum incrementa : Et præterea probatur ex hoc textu : *Non poteris comedere in portis tui decimam tritici tui :* De qua decima dixerunt ? De decima secunda munda, quæ ingressa sit Hierosolymam , & exierit : Et præterea ex hoc quod traditur : R. Simeon docet nomine Rabi Simeonis : Est hæc conditio in decima , quod decima prohibeat ejus pretium , & ejus commixtiones , & ejus cantharum , & dubium suæ commixtionis quantuluncunque , neque illa accendunt ; & dixit : Hoc quoque in eorum incrementis : Dicit R. Ela : Qui dixerunt, quod eorum incrementa sint vetita, sunt sapientes ; & qui dixit , quod eorum incrementa sint licita, est R. Simeon . Respondit : Atqui legimus : Incrementa sanctitatis, & decimæ secundæ sunt profana ; & redimet ea , quando serit : Qua de causa ea redimet ? Non propter sanctitatem , quæ est in illis : Hic quoque requirunt septum , propter sanctitatem , quæ est in illis . R. Hieremia , R. Amme nomine R. Simeonis ben Lakisch; Quod dicis: Eorum incrementa sunt vetita interdicto septi ; & quod dicis: Eorum incrementa sunt permissa permissa alieni . Ecce hæc sunt in decima, & in primitivis, quæ non sunt in separatione : Ibi legimus : *Atque etiam dedi :* Hæc est separatio , & separatio decimæ . Ibi tu dicis : Separatio requirit confessionem : Et hic tu dicis ; Separatio non requirit confessionem ? Dicit R. Ela : Extat traditio : Separatio, & primitiva sive det, sive sumat requirunt confessionem . Dicit R. Zehera: Sapientes, qui ibi memorantur, opinantur; & sapientes, qui hic memorantur, dicunt: Si cui sit decima seorsim , confitebitur; si cui non sit separatio seorsim, non confitebitur. Dicit R. Jose: Misna ita dicit: Dicit R. Jose: *Erunt illis urbes refugii.* Quomodo nos explicabimus? Si de separatione , & decima , suæ sunt : At ita nos explicabimus de separatione: Dicit R. Ela : Audivimus , quod ille , cui sit decima seorsim , confiteatur , & ille , cui sint primitiva seorsim , confiteatur ; Audivimus , quod ille , cui sit separatio seorsim, confiteatur.

Constitutio III. Concedatur , quod separatio prohibeat aream; Potest exponi,

דאמר רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשבלים פטור מתרומה גדולה . ניקנין במחובר לקרקע דכתיב בכורי כל אשר בארצם . עושה אדם את כל שדהו בכורים דכתיב וראשית כל בכורי כל . וחייבים באחריותם . דכתיב ראשית בכורי אדמתך . וטעונים קרבן . נאמר כאן שמחה ונאמר להלן שמחה . מה שמחה שנאמר להלן שלמים. אף כאן שלמים . ושיר נאמר כאן שיר . ונאמר להלן והנך להם בשיר עגבים . ותנופה דכתיב ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לרבות הביכורים שיטענו תנופה כרבי ליעזר בן יעקב . ולינה דכתיב ופנית בבוקר והלכת לאוהליך . הא כל הפונות שאתה פונה לא יהו אלא בבוקר . אמר רבי יונה הדא דתימר בשאין עמהם קרבן. אבל יש עמהם קרבן בלא כך טעון לינה מחמת הקרבן.

הלכה ד רבי יונה אמר רבי מיישא וחד מן רבנים . חד מינהון אמר זאת אומרת שהפירות הטמאים חייבים בביכורים . וחרנה אמר מעשר ראשון שהקדימו בשיבלים פטור מתרומה גדולה.

הלכה ה אם לאילן למה לירק אם לירק למה לאילן . תמן אמר נכנס מששית לשביעית הרי הוא לבעלים באילן ופטור ממעשרות בירק . אמר לון רב המנונא אמרין דבתרה נכנס משביעית לשמינית הרי הבקר באילן. וחייב במעשרות כירק . והבקר חייב במעשרות . אמר רבי יוחנן בשאר שני שבוע את מהלך בו בירק. ובשביעית את מהלך בו באילן. היך עבירא מחמישית לששית ששית. מששית לשביעית ששית . נכנס מחמישית לששית לשביעית לקטם בשביעית ששית לקטם מששית חמישית נכנס מששית לשביעית לשמינית. לקטו בשמינית שמינית . רבותינו חזרו ונמנו אחרונ בשעת לקיטתו עישורו

ni, quod anticiparint in ſpicis. Etenim dicit R. Abau nomine R. Simeonis ben Lakiſch: Decima prima, in qua anticiparint ſpicas, abſolvitur a ſeparatione magna: Acquiruntur in eo quod fundo adhæret: Scriptum eſt enim: *Primitiva omnium, quæ ſunt in terra eorum*. Poteſt homo facere totum agrum ſuum primitiva: Scriptum eſt enim: *Et principium omnium primitivorum*. Et obligatur ad cautionem: Scriptum eſt enim. *Principium primitivorum terræ tuæ*: Et requirunt oblationem: Memoratur hic lætitia, & memoratur ibi lætitia; ſicut lætitia ibi memorata conſiſtit in ſacrificiis pacificis, hic quoque in ſacrificiis pacificis: Et canticum: Memoratur hic canticum, & ibi dictum eſt: *Et eis quaſi carmen muſicum*. Et ventilationem: Scriptum eſt enim: *Et accipiet ſacerdos caniſtrum de manu tua; & deponet illud*: Ad includendum primitiva, quod obligentur ad ventilationem juxta mentem R. Elieſer ben Jacob: Et pernoctationem: Scriptum eſt enim: *Et mane converſus vade in tabernacula tua*. Ecce omnes converſiones, quæ tibi faciendæ ſunt, non erunt niſi mane. Dicit R. Jona: quod dicis, intelligitur, quando non ſit cum illis ſacrificium; at ſi fuerit cum illis ſacrificium, præter hæc requirit pernoctationem propter ſacrificium.

Conſtitutio IV. R. Jona: Dicit Rabi Maiſſa, & unus ex ſapientibus: Alter ex iis dicit: Quod dicis, intelligitur, quando fructus immundi obligentur ad primitiva; & alter dicit: Decima prima, quam anticipaverint in ſpicis, abſolvitur a ſeparatione magna.

Conſtitutio V. Si pro arbore, cur pro olere, ſi pro olere, cum pro arbore? Ibi dicit: Si ingrediatur a ſexto ad ſeptimum annum, erit dominis ſicut arbor, & abſolvetur a decimis, ſicut olus: Dixit illis R. Amenuna: Inſerius dixerunt; Si ingrediatur a ſeptimo in octavum annum, erit commune ſicut arbor, & obligatur ad decimas, ſicut olus; & commne obligatur ad decimas? Dicit R. Jochanan: In ceteris annis ſeptennii, tu incedes in olere, & in ſeptimo incedes in illo quaſi in arbore: Quomodo explicatur: A quinto ad ſextum erit ſextus, a ſextus. A ſexto ad ſeptimum erit ſextus: Si ingrediatur a quinto ad ſextum ad ſeptimum, ſi colligat in ſeptimo, erit ſextus, ſi colligat in ſexto, erit quintus; ſi ingrediatur a ſexto in ſeptimum in octavum, Si colligat in octavo, erit octavus: Sapientes iterum ſtatuerunt: Malum citreum tem-

ſpo-

למעשרות ולשביעית. רבי ירמיה רמי אימי בשם רבי יוחנן רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי הכל מורים שראש השנה שלו בחמשה עשר בשבט. רבי יוחנן שאל לרבי יונתן כסדרם של שנים או כסדרם של תקופות. אמר ליה כסדרן של שנים ואפילו שנה מעוברת. מעשה ברבי עקיבה שלקט אתרוג ונהג עליו חומרי בית שמאי וחומרי בית הלל. למה לי אפילו שאר כל האילן. תני כחומרי רבן גמליאל וכחומרי רבי ליעזר. ורבן גמליאל ורבי אליעזר לאו מן בית הלל אינון הוו. אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר בשחנט קודם לחמשה עשר בשבט של שנייה ונכנסה שלישית. על רעתיה דרבן גמליאל עישורו עני. על רעתיה דרבי ליעזר עישורו שני. מה עשה לו קרא שם למעשר שני שבו ופדיוו וניתנו לעני.

הלכה ו רבי בא רב הונא בשם רב אם התרו בו לוקה. והתנינן דם השרץ אין חייבים עליו אמר רבי בא אין חייבין עליו כרת. והתני דם מהלכי שתים שאין בו טומאה קלה. דם השרץ שאין בו טומאה חמורה. אמר רבי חייא בר ארא הדא דתימר בשהתרו בו משום דם. אבל אם התרו בו משום שקץ לוקה.

הלכה ז איזהו כוי. אמר רבי ליעזר עז שעלה על גבי צבי וצבי שעלה על גבי עיזה. ורבנים אמרין מין הוא עיקרו ולא יכלו חכמים לעמוד עליו. פדוי בכוי חוזר ופודה בשה. לפיכך אם מת אחד מהם המוציא מחבירו עליו הראיה.

הלכה ח מתניתא דלא כרבי לעזר דתני רבי לעזר אומר כוי אין חייבים על חלבו אשם תלוי. מתניתא דלא כרב. דרב כל שאיפשר לעמוד על וודאו לא יהו חייבים על ספיקו אשם תלוי. פתר לה חלוקין על דברי רבי לעזר ואפילו בשעה שהיו לוקחים בהמה לבשר תאוה אינו

pore suæ collectionis decimatur pro decimis, & pro anno septimo. R. Hieremia, R. Amme nomine R. Jochanan, R. Simon nomine R. Jehosua ben Levi; omnes conveniunt, quod principium anni ipsius sit dies quintadecima Schevat. R. Jochanan quæsivit a R. Jonathan: Juxta ordinem annorum, an juxta ordinem solstitiorum? Respondit: Juxta ordinem annorum, vel si annus fuerit intercalatus. Narratur de R. Akiba, qui collegit malum citreum, & observavit in illo conditiones graves scholæ Schammai, & conditiones graves scholæ Hillel: Quorsum? vel in reliquis arboribus: Traditio: Juxta conditiones graves Raban Gamaliel, & juxta conditiones graves R. Eliefer. At Raban Gamaliel, & R. Eliefer nonne erant de schola Hillel? Dicit R. Jose discipulus R. Bon: Potest exponi, quod protruserit ante diem quintum decimum Schevat anni secundi, & introierit in tertium: Ex mente Raban Gamaliel: sunt decimæ pauperis; Ex mente R. Eliefer: Est decima secunda: Quid faciet? Nomine insigniet decimam secundam, quæ in ea est, & redimet, & dabit pauperi.

Constitutio VI. R. Ba, R. Huna nomine Rab: Si permittant, vapulabit. Atqui legimus. Propter sanguinem reptilium non tenentur; Dicit R. Ba: Non tenentur ejus causa excidio. Atqui extat traditio: Sanguis bipedum, quia in eo non est immundities, levis est: Sanguis reptilium, quia in eo non est immunditics, est gravis. Dicit R. Chijah bar Ada; Quod dicis, intelligitur, quando permiserunt propter sanguinem; at si permiserint in eo propter reptile, vapulat.

Constitutio VII. Quinam est Coi? Dicit R. Eliefer: Caper, qui adscendit super capream, & caprea, quæ adscendit super capram. Et sapientes dicunt: Est species radicis; & sapientes de illo non possunt statuere: Si redimat Coi, iterum redimet agno; Idcirco si moriatur unus ex illis; Qui vult educere a socio suo, illi incumbit probatio.

Constitutio VIII. Misna non est juxta mentem R. Eliefer; Etenim extat traditio: R. Eliefer dicit: Propter adipem Coi non tenentur sacrificio pro delicto dubio: Misna non est juxta mentem Rab: Etenim Rab dicit: Quod non potest statui pro certo, propter ejus dubium non tenentur sacrificio pro delicto dubio: Exponit: Dissentiunt in verbis Rabi Eliefer, vel quo tempore emant animal pro carne concupiscentiæ, non emitur

נלקח מעשר ליאכל בירושלם וחייב בזרוע
ובלחיים ובקיבה . רבי ליעזר פוטר . רבי
ליעזר דו אמר עכשיו הוא נסתפק לו רו
אמר פטור . ורבנים רינון מרין מין הוא
עיקרו אינון אמרין חייב.

חלכה ט מתניתא דלא כרבי
דתני הקריש חייתו ובהמתו לא הקריש
את הכוי . רבי אומר הקריש את הכוי .
אמר הריני נזיר שזה היה נזיר . שזה
בהמה נזיר. שאין זה חית נזיר. שאין זה
בהמה נזיר . שזה חיה ובהמה נזיר . שאין
חיה ובהמה נזיר . שאין זה לא חיה ולא
בהמת נזיר. רבי חגיי בעא קומי רבי יוסי
למה לא תנינן הרובע והנרבע ממינו חייב.
אמר ליה תניתה בסופה ושאר כל דרכיו
שוים לחיה ולבהמה .

פרק שלישי

א ביצד מפרישין את הביכורים
יורד אדם לתוך שדהו ורואה תאנה
שביכרה אשבול שביכר רימון שביכר
קושרם בגמי ואומר הרי אילו ביכורים.
רבי שמעון אומר אף על פי שזה חוזר
וקורא אותם ביכורים מאחר שיתלשו מן
הקרקע.

ב ביצד מעלין את הביכורים כל
העיירות שבמעמד מתכנסות לעירו של
מעמד ולנים ברחובה של עיר ולא היו
נכנסים לבתים ולמשכים היה הממונה
אומר קומו ונעלה ציון אל יהוה אלהינו.

ג הקרובים מביאין בכורים וענבים
והרחוקים מביאין גרוגרות וצימוקים והשור
הולך לפניהם וקרניו מצופות זהב ועטרת
של זית בראשו והחליל מכה לפניהם עד
שהם מגיעים קרוב לירושלם . הגיעו קרוב
לירושלם שלחו לפניהם ועיטרו את ביכוריהן
הפחות והסגנים והגזברים יוצאים לקראתם
לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים כל בעלי
אומניות שבירושלם היו עומדים מפניהם
ושואלים בשלומם ואומרים אחינו אנשי
מקום פלני באתם בשלום .

ד החליל מכה לפניהם עד שהם
מגיעים להר הבית . הגיעו להר הבית
אפילו אגריפס המלך נוטל הסל על כתפו

tur decima, ut comedatur Hieroſolyma, & obligatur ad brachium, & maxillas, & ventriculum. R. Elieſer abſolvit: R. Elieſer hoc dicit: Nunc ſi fuerit dubium: hoc dicit: Abſolvitur. Et ſapientes noſtri dicunt; eſt ſpecies radicis; non dicunt, quod obligetur.

Conſtitutio IX. Miſna non eſt juxta mentem Rabi: Etenim extat traditio: Si ſanctificavit feram, & jumentum, non ſanctificavit Coi. Rabi dicit: Sanctificavit Coi: Si dicat: Ego ſum Nazyræus, quod hæc ſit fera; erit Nazyræus; quod hæc ſit beſtia; erit Nazyræus; quod hæc non ſit fera; erit Nazyræus; quod hæc non ſit beſtia; erit Nazyræus; quod hæc non ſit neque fera, neque beſtia, erit Nazyræus: R. Haggiai quæſivit coram R. Joſe: Cur non legimus: Iniens & initum in ſua ſpecie tenetur? Reſpondit: Legimus in fine: Et reliqui omnes ejus modi ſunt ſimiles pro fera, & pro beſtia.

C A P U T III.

I. Quomodo ſeparant primitiva? Deſcendet homo in agrum ſuum, & inſpiciens ficum, quæ ſit primitiva, & botrum, qui ſit primitivus, malogranatum, quod ſit primitivum, & ea ligabit junco, & dicet: Hæc ſunt primitiva. R. Simeon dicit: Vel ſi ea iterum primitiva vocaverit, poſtquam evulſa fuerint e ſolo.

II. Quomodo adducunt primitiva? Omnes civitates ſtationariæ congregabantur in urbe ſtationis, & dormiebant in platea civitatis, non ingrediebantur domos, & habitationes & præfectus illis dicebat: *Surgite, & adſcendamus in Sion ad Dominum Deum noſtrum.*

III. Proximi adducebant primitiva, & uvas, & remotiores adducebant caricas, & uvas paſſas; & bos eos præcedebat, ejus cornua erant obducta auro, & corona oleaginea impoſita erat ejus capiti, tibia reſonabat ante eos, donec appropinquaſſent Hieroſolymam, & quando propius accedebant Hieroſolymam, præmittebant, & coronabant primitiva; Duces, & inſpectores, & theſaurarii egrediebantur ad eorum occurſum, juxta honorem intrantium exibant; Omnes artifices, qui erant Hieroſolymis, conſiſtebant ante eos, & ſalutabant dicendo: Fratres noſtri viri loci N. N. venite in pace.

IV. Tibia ſonabat ante eos, donec perveniſſent ad montem domus; poſtquam pervenerunt ad montem domus, vel rex Agrippa imponebat caniſtrum

ונכנס עד שהוא מגיע לעזרה ודיברו הלוים בשיר ארוממך יהוה כי דליתני ולא שמחת אויבי לי. הגוזלות שעל גבי הסלים היו עולות ומה שבידם נותנים לכהנים.

ה עודנו הסל על כתפו קורא מהגדתי היום ליהוה אלהיך עד שהוא גומר כל הפרשה. רבי יהודה אומר עד ארמי אובד אבי. הגיע לארמי אובד אבי מוריד הסל מן כתפו ואוחזו בשפתותיו וכהן מניח את ידו תחתיו ומניפו. מארמי אובד אבי עד שהוא קורא את כל הפרשה ומניחו בצד המזבח והשתחוה ויצא.

ו בראשונה כל מי שהוא יודע לקרות קורא וכל מי שאינו יודע לקרות מקרין לפניו. נמנעו מלהביא התקינו שיהו מקרין את מי שהוא יודע ואת מי שאינו יודע.

ז העשירים מביאים את ביכוריהם בקלתות של כסף ושל זהב והעניים מביאין אותם בסלי נצרים של ערבה קלופים והסלים והביכורים נותנים לכהנים.

ח רבי שמעון בן ננס אומר מעטרים את הביכורים חוץ משבעת המינין. רבי עקיבה אומר אין מעטרים את הביכורים אלא משבעת המינין.

ט רבי שמעון אומר שלש מידות בביכורים הביכורים ותוספת הביכורים ועיטור הביכורים. תוספת הביכורים מין במינו. ועיטור הביכורים מין בשאינו מינו. תוספת הביכורים נאכלת בטהרה ופטורה מן הדמאי. ועיטור הביכורים חייב בדמאי.

י אימתי אמרו תוספת הביכורים כביכורים בזמן שהיא באה מן הארץ ואם אינה באה מן הארץ אינה כביכורים. ולמה אמרו הביכורים מנכסי כהן שהוא קונה מהם עבדים וקרקעות ובהמה טמאה ובעל חוב נוטלן בחובו והאשה בכתובתה וספר תורה. רבי יהודה אומר אין נותנים אותו אלא לחבר בטובה. וחכמים אומרים נותנים אותם לאנשי המשמר והם מחלקין ביניהם בקדשי המקדש.

סליק פירקא

ſtrum humeris ſuis & ingrediebatur donec pervenirent in atrium; & canebant Levitæ: *Exaltabo te Domine, quia evexiſti me, & non lætificaſti inimicos meos ſuper me.* Pulli, qui impoſiti erant caniſtris, erant holocauſta, & quod manibus tenebant, dabant ſacerdotibus.

V. Dum adhuc caniſtrum impoſitum erat humero ſuo, legebat ab loco ubi dicitur: *Denuncio hodie Domino Deo tuo*.. Donec perficeret totam ſectionem. Rabi Jehuda dicit uſque ad locum: *Aramæus perditus erat pater meus:* Si perveniſſet ad locum: *Aramæus perditus erat pater meus*. Demittebat caniſtrum ex humeris ſuis, & apprehendebat labiis ſuis; & ſacerdos ſupponebat manus, & ventilabat, & legebat ab loco: *Aramæus perditus erat pater meus*: Donec legeret totam ſectionem; & deponebat ad latus altaris, & ſe incurvabat, & abibat.

VI. Olim qui ſciebat legere, legebat, & qui neſciebat legere, legebant coram eo: Hinc cohibebant, quominus adduceret: Statuerunt ut legerent qui ſciebat legere, & qui neſciebat legere.

VII. Divites adducebant primitiva ſua in caniſtris aureis, & argenteis, & pauperes adducebant in caniſtris vimineis ex ſalicibus decorticatis: caniſtra & primitiva dabant ſacerdotibus.

VIII. R. Simeon ben Nanas dicit: Coronabant primitiva exceptis ſeptem ſpeciebus. R. Akiba dicit: Non coronabant primitiva niſi ex ſeptem ſpeciebus.

IX. R. Simeon dicit: Tres proprietates ſunt in primitivis; primitiva, & additamentum primitivorum, & coronatio primitivorum: additamentum primitivorum, eſt ſpecies in ſua ſpecie; coronatio primitivorum, eſt ſpecies cum eo, quod non eſt de ſua ſpecie. Additamentum primitivorum comeditur in puritate, & abſolvitur a re dubia, & coronatio primitivorum obligatur ad rem dubiam.

X. Quando dixerunt quod additamentum primitivorum ſit ut primitiva? Quando adducitur ex terra, at ſi non adducatur ex terra, non erit ut primitiva: Et cur dixerunt, quod primitiva ſint facultates ſacerdotis? Quia illis comparabat ſervos, agros, beſtias immundas, & creditor ea accipiebat pro debito, & uxorem cum ejus dote, librum legis. R. Jehuda dicit: Illa non dabantur niſi ſocio retributionis cauſa. Sapientes dicunt. Illa dabantur viris cuſtodiæ; illi vero inter ſe dividebant in ſanctitate ſanctuarii.

Finis capitis.

Con-

הלכה א כיצד מפרישין ארת
הביכורים בו'. על רעתיה דרבי שמעון לא
קרא שם בתלוש לא קידשו אינן מדמעין
אין חייב עליהם חומש ואין לוקים עליהם
חוץ לחומה . מה טעמא דרבנים ועתה
הנה הבאתי את ראשית פרי הארמה
בשעת הבאה פרי אף בשעת הפרשה
אפילו בוסר אפילו פגים . על רעתיה
דרבי שמעון מה בשעת הבאה פרי אף
בשעת הפרשה פרי. רבי זעירה בעי ביכורי
ייחור מהו שיתירו תנטו . חני הביכורים
אחד מששים . ראשית הגז אחד מששים.
תרומה טמאה אחר מששים . תני רבי
ישמעאל הביכורים אחר מששים . פיאה
אחר מששים . ראשית הגז אחר מששים.
תרומה טמאה אחר מששים. תרומה שאין
הכהנים מפקירים עליה אחר מששים. מה
אית לך בגון תרומת הבליסין והחרובין
ושעורין שבארום.

הלכה ב בגון יהויריב ומכיריו .
וילינו בבית הכנסת . תנא רבי חלפתא בן
שאול מפני אהל טומאה . כדרך היו
אומרים שמחתי באומרים לי בית יהוה
נלך . בירושלם היו אומרים עומדות היו
רגלינו בשעריך ירושלם . בהר הבית היו
אומרים הללויה הללו אל בקדשו כו'.
בעזרה היו אומרים ,כל הנשמה תהלל יה.
הללויה.

הלכה ג עד היכן עד כדי שהוא
יכול לתרום מן המוכחר ביקש להביא
דבילה נאמר אם היתה קעילית מביא. אם
היתה בוצרית אינו מביא . פשיטא שהוא
מקריב שלמים . רבי אימי אמר מקריב
שלמים. רב אמר מקיצין בהם את המזבח
רבי זעירא בעי יחיד שנתעצל ולא בא
מביא גדי וקרניו מצופות בכף ועטרת של
זית בראשו שהוא ממין שבעה . תני מי
שהיו לו ביכורים גרוגרות היה מעטרן
תאנים . וצימוקים היה מעטרן ענבים . וכי
יש קטון וגדול בירושלם אלא בגיני מתניתא
באוכלוסין לפי רוב נכנסים היו יוצאים.
ולא כן תני תקום והדרת . מה קימה
שאין בה חסרון כיס אף הידור שאין בה

Constitutio I. Quomodo separant primitiva? &c. Ex mente R. Simeonis si nomine non compellet in avulso, non sanctificantur, non fiunt infecta separatione, eorum causa non obligantur ad quintam partem; neque eorum causa vapulant, si educantur extra murum. Quænam est ratio sapientum? *Et nunc ego adduxi primitias fructum terræ*: Tempore adductionis fructuum, etiam tempore separationis, vel omphacea, vel grossos; Ex mente R. Simeonis; sicut tempore adductionis fructuum, ita pariter tempore separationis fructuum. R. Zehera quæsivit: Primitiva palmitum num permittunt condimentum? Traditio. Primitiva; una ex sexaginta partibus: Primitiæ lanæ una ex sexaginta partibus; separatio immunda, una ex sexaginta partibus. Docet Rabi Ismael. Primitiva, una ex sexaginta partibus, angulus, una ex sexaginta partibus, primitiæ lanæ, una ex sexaginta partibus, separatio immunda, una ex sexaginta partibus, separatio, de qua non curant sacerdotes, una ex sexaginta partibus? Quænam tibi ratio? e. g. Separatio cicerum, & siliquarum, & hordei, quod est in Idumæa.

Constitutio II. Sc. Jehorib, & ejus noti; & dormiebant in domo congregationis: Docet R. Chalaphata ben Saul: propter tentorium immundum. Sicut dicebant: *Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi; in domum Domini ibimus*: Hierosolymis dicebant: *Stantes erant pedes nostri in portis tuis Hierusalem*: In monte domus dicebant: *Laudate Dominum, laudate Deum in sanctitate sua &c.* In atrio dicebant: *Omnis spiritus laudet Dominum. Laudate Dominum.*

Constitutio III. Quandiu? Quandiu possit separare ex solo adhærente: Si quærat adducere palatham; Dictum est; Si fuerit palatha Keilæa, adducet; si fuerit præcisa, non adducet: Certum est quod offerat pacifica. R. Amme dicit: Offeret pacifica: Rab dicit: Illis æstivant altare. R. Zeheta quæsivit: Si particularis sit negligens, & non veniat, hœdum, & ejus cornua erunt adducet argento; & corona oleaginea ob sit imposita ejus capiti; ut sit ex specie septem: Traditio: Sicut sint primitiva caricæ, coronabit ficubus; si uvæ passæ, coronabit uvis: Num erat magnus & parvus Hierosolymæ? At ita se habet Misna: Turmatim propter multitudinem ingredientium exibant: Nonne ita traditur: *Surges, & decorabis*: Sicut surrectio in qua non sit defectus marsupii, ita pariter reverentia in qua non sit defectus

תמרון כיס . שנייא היא הכא שהוא
אחת לקיצים . רבי יוסי בי רבי בון בשם
רבי הונא בר חייא בוא וראה כמה גדול
כוחן של עושי מצות שמפני זקן אין
עומדים . ומפני עושי מצות עומדים . אמר
רבי יוסי בי רבי בון אילין דקיימין מן זקן
מיתא לא מן קומי מיתא אינון קיימים
לון אלא מן קומי אילין דגמלים ליה חסד
עד כמה אדם צריך לעמוד מפני זקן .
שמעון בר בא בשם רבי יוחנן פעמים
ביום . רבי לעזר אמר פעם אחת ביום .
לא כן תני רבי שמעון בן אלעזר אומר
מנין לזקן שלא יטריח . תלמוד לומר זקן
ויראת מאלהיך אני יהוה . על דעתיה
דרבי יוחנן ניחא . על דעתיה דרבי לעזר
לא יקום כל עיקר . רבי יעקב בר אחא
בשם רבי לעזר דלא ייחמי סייעתא דסכין
ועבר קומיהון בגין דיקומון לון מן קומוי .
כשם שהם חלוקים כאן כך הם חלוקים
בשאילת שלום . רבי חזקיה רבי חנינה
בריה דרבי אבהו בשם רבי אברומא רמן
חיפה לזקן ארבע אמות עבר ישב לו . כהן
גדול משהוא רואהו ועד שהוא נכסה
ממנו . מה טעמא והיה כצאת משה
האהלה יקומו כל העם וגו׳ . תרין אמורים
חד אמר לשבח . וחד אמר לגנאי . מאן
דאמר לשבח מיחמי צדיקא ומזכי . ומאן
דאמר לגנאי חזי שאקי חזי ברעין אכיל
מן יהודאי שתי מן יהודאי . כל מדליה מן
יהודאי . ארון פניו כלפי העם והכהנים
כלפי העם . וישראל פניהם כלפי הקודש .
אמר רבי לעזר אין התורה עומדת מפני
בנה . שמואל אמר אין עומדים מפני חבר
רבי הילא רבי יעקב בר אידי הוון יתיבין
עבר שמואל בר בא וקמו לון מן קומוי
אמר לון תרתיי נבבון . חדא שאיני זקן ,
וחדא שאין התורה עומדת מפני בנה .
אמר רבי זעירא רבי אחא מפסיק וקאים
דו חשש בהדין תנייא דתני כותבי ספרים
תפילין ומזוזות מפסיקין לקרית שמע ואין
מפסיקין לתפילה . רבי חנניה בן עקביא
אומר כשם שמפסיקין לקרית שמע כך
מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשאר מצותיך
של תורה . חזקיה בר רבי מן והוה בעי
באוריתא כל צורכיה הוה אזיל ויתיב ליה

marſupii: Diverſum eſt illud; Hic agitur, quando ſit una. R. Joſe diſcipulus R. Bon nomine R. Huna bar Chijah: Veni, & vide quanta ſit virtus facientium præcepta; quia coram ſene non aſſurgunt; at coram facientibus præcepta aſſurgunt. Dicit R. Joſe diſcipulus R. Bon: Iſti, qui aſſurgunt coram mortuo, non aſſurgunt coram mortuo, at aſſurgunt coram illis, qui retribuunt miſericordiam. Quoties debet homo aſſurgere coram ſene? Simeon bar Ba nomine R. Jochanan: Bis in die: R. Elieſer dicit: Semel in die: Non ita extat traditio: R. Simeon ben Elieſer dicit: Unde probatur, quod ſeni non ſit exhibenda moleſtia? Ex eo quod dictum eſt: *Senis, & timebis a Domino Deo tuo; Ego Dominus*. Ex mente Rabi Jochanan; recte, ex mente R. Elieſer: *Non aſſurget*. Nullo modo. R. Jacob bar Acha nomine R. Elieſer: Si non aſſurgerent, ſumebat gladium, & tranſibat coram illis, ut coram illis aſſurgant. Sicut hic diſſentiunt, ita pariter diſſentiunt in ſalutatione. R. Ezekia, R. Chanina bar R. Abau nomine Rabi nomine R. Abduma ex Chipa pro ſene quatuor cubitos; poſtquam præterierit, ſedebit pro ſummo ſacerdote, quando videbunt donec latuerit: Qua de cauſa? Quia dictum eſt: *Et erat cum egrederetur Moſe de tentorio aſſurgerent univerſus populus*. Duo dicunt; alter dicit ad laudem, & alter ad dedecus: Qui dicit ad laudem: Qui videt juſtum, meretur: Qui dicit ad dedecus: Inſpiciens crura, & genua dicebat comedit: bona Judæorum bibit ſubſtantias Judæorum: Facies arcæ verſus populum, & ſacerdotes converſi ad populum, & Iſraelitæ convertebant facies ſuas ad ſanctuarium. Dicit R. Elieſer: Lex non conſiſtit propter ædificium. Samuel dicit: Non conſiſtunt propter ſocium. R. Ela R. Jacob bar Idi; Illi conſiſtebant, cum tranſiret Samuel bar Ba, illi aſſurexerunt: Dixit illis: Duo propter vos: Unum, quia non erat ſenex, & alterum, quia lex non conſiſtit propter ædificium. Dicit R. Zebera; R. Acha interrumpebat, & ſtabat; Hic ſolicitus fuit pro his doctoribus. Etenim extat traditio: Scriptores librorum, Thephilin, & Meſuſoth interrumpunt in lectione Audi, at non interrumpunt in oratione. R. Chananjah ben Akiba dicit: Sicut interrumpunt in lectione Audi, ita pariter interrumpunt in oratione, & in Thephilin, & in his, quæ non ſint præcepta legis: Exekia bar Rabi cum laboraſſet in lege quantum opus erat, veniens aſſedit co-

ram

קוסי בית וזעא בנין סיחמי סבין ומיקם
ליה מן קומיהון. יהודה בר חייה הוה יליף
סליק ושאיל בשלמיה דרבי ינאי חמוה
מערב שבת לערב שבת . והוה יתיב לירה
על אחר חלי בנין מיחמינית ומקים ליה
מן קומוי אמרינן ליה תלמירוי לא כן
אלפן רבי לזקן ארבע אמות. אמר לון אין
ישיבה לפני סיני . חד זמן עני מכיק אמר
לית איפשר דיהודה ברי משני מנהגיה .
אמר לית איפשר דלא יגיעון ייסורין
בההוא גופא צדיקא . מסתברא שאין לנו
יהודה בר רבי . רבי מאיר חמי אפילו סב
עם הארץ ומקים ליה מן קומוי ואמר לא
מגן מאריך ימים . רבי חנינא מחי מאן
דלא קאים מקומוי והוה אמר ליה בי
בעיתה מבטלה דאורייתא . אמר רבי סימון
אמר הקדוש ברוך הוא מפני שיבה תקום
והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני יהוה.
אני הוא שקיימתי עמידת זקן תחילה .
בשהנשיא נכנס כל העם עומדים מפניו
ואין רשות לאחר מהם לישב עד שיאמר
להם שובו . אב בית דין שנכנס עושים לו
שורות רצה נכנס בזו רצה נכנס בזו. חכם
שנכנס אחד עומד ואחד יושב אחד עומד
ואחד יושב עד שמגיע וישב לו במקומו :
רבי מאיר הוה יליף סלק לבית וועדא
והוון בל עמא חמיין ליה וקיימון ליה מן
קומוי כד שמעון ההם תנייא תני בעון
למיעבד ליה כן. כעס ונפק ליה . אמר לון
שמעתי שמעלין בקודש ולא מורידין. רבי
זעירא הוון בעיין ממניתיה ולא בעי מקבל
עלוי כד שמע ההן תנייא תני חכם. חתן.
נשיא . גדולה מכפרת קביל עלוי ממניתיה.
חכם מפני שיבה תקום והדרת פני זקן .
מה כתיב בתריה וכי יגור אתכם גר
בארצכם לא תונו אותו . מה הגר מוחלין
לו על כל עונותיו . אף חכם שנתמנה
מוחלים לו על כל עונותיו . חתן וילך עשו
אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל
וכי מחלת שמה והלא בשמת שמה אלא
שנמחלו לו כל עונותיו. נשיא . בן שנה

ram domo congregationis; quando videbat ſenem, illi aſſurgebat: Jehuda bar Chijah docebat: Adſcendens ſalutavit R. Inai ſocerum ſuum a veſpera ad veſperam Sabbathi; & aſſidebant in gradibus, quando videbant illi aſſurgebant; Dixerunt illi ejus diſcipuli: Nonne ita nos docuiſti Rabi aſſurgendum eſſe ſeni ad quatuor cubitos? Reſpondit: Non fuit conſeſſus coram Sinai. Aliquando pauper ductus: dixit: Non eſt poſſibile, quod Jehuda filius meus immutet conſuetudinem: Dixit: Non eſt poſſibile, ut non attingant caſtigationes hunc juſtum. Probabile eſt, quod non ſit nobis Jehuda bar Rabi. R. Meir ſi videbat vel ſenem de populo terræ, illi aſſurgebat, & dicebat; non ea de cauſa ut *producantur dies*. R. Chanina, cum vidiſſet quod non aſſurgeret, dixit illi: Num quæris abolere præceptum legis? Dicit R. Simon; Dixit Deus S. B. *Propter ſenem aſſurges & honorabis faciem ſenis; & timebis Dominum Deum tuum: ego Dominus:* Ego ſum, qui conſtitui aſſurrec ſenis a principio: Quando ingrediebatur princeps, univerſus populus ſtabat in ejus conſpectu, & nemini licebat ſedere, donec illis diceret: Sedete: Quando parer Synhedrii ingrediebatur, illi faciebant ſeries, ut poſſit ſi velit vel per hanc, vel per illam ingredi: Si ſapiens ingrediebatur, unus ſtabat, & alter ſedebat, unus ſtabat, & alter ſedebat, donec perveniret & ſederet in loco ſuo: Rabi Meir docebat: & cum adſcenderet in domum congregationis, cum univerſus populus eum videret, illi aſſurgebat; Quando audierunt hanc traditionem, voluerunt illi aſſurgere: Iratus egreſſus eſt. Dixit illis. Audivi, quod in ſancto adſcendant, at non deſcendant. Rabi Zehera voluerunt præficere, & voluit ſuper ſe recipere Miſnam: Quando audivit hanc traditionem, docuit: Sapiens ſponſus, princeps: Dignitas expiat; Super ſe recepit: Sapiens: *Coram ſene aſſurges, & honorabis faciem ſenis*. Quid poſtea ſcriptum eſt? *Quando peregrinatus fuerit peregrinus in terra veſtra, non exprobretis ei*. Sicut peregrino remittunt omnes ſuas iniquitates, ita pariter ſapienti, poſtquam fuerit præfectus remitunt omnes ſuas iniquitates: Sponſus: *Et abiit Eſau ad Iſmael, & accepit Mahalat filiam Iſmaelis*: Num Mahalat erat ejus nomen? Atqui Baſcamat eſt ejus nomen: At hoc de cauſa, quia remiſſæ ſunt illi omnes ſuæ iniquitates: Princeps: *Filius unius anni erat Saul*

שאול במלכו . ובי בן שנה היה אלא
שנמחלו לו על כל עונותיו כתינוק בן שנה
רבי מנא מיקיל לאילין דמיתמני בכסף .
רבי אימי קרא עליהון אלהי כסף ואלהי
זהב לא תעשו לכם . אמר רבי יאשיה
וטלית שעליו כמרדעת של חמור . אמר
רבי שיין זה שהוא מתמני בכסף אין
עומדים מפניו ואין קורים אותו רבי
והטלית שעליו כמרדעת של חמור . רבי
זעירא וחד מן רבנן הוון יתיבין עבר חד
מן אילין דמיתמני בכסף . אמר יתיה דמן
רבנים לרבי זעירא נעביר נפשן תניי ולא
ניקום לון מקוסוי . תירגם יעקב איש כפר
נבוריא הוי אומר לעץ הקיצה עירי לא
בן רוסם חוא יורה. יורע הוא יורה. הנה
הוא תפוש זה בו בכסף . לא כבספייא
איתמני . וכל רוח אין בקרבו. לא חכים
בלום. הוי אומר בעיתון סמניית. וה' בהיכל
קדשו . הא רבי יצחק בר לעזר בכנישתא
מרדתא דקיסרין . רבי אמי שאל לרבי
סימון שמעת שממנים זקנים בחוצה לארץ
אמר ליה ששמעתי שאין ממנין זקנים
בחוצה לארץ . אמר רבי לוי ולא מקרא
מלא היא בן אדם בית ישראל יושבים
על אדמתם . הא כל ישיבה שלך לא
יהא אלא על אדמתך . רבנים דקיסרין
אמרין ממנים זקנים בחוצה לארץ על
מנת לחזור . רבי יצחק בר נחמן הוה
בעזה ומנוניה על מנת לחזור . רבי זמינא
הוה בציר ומנוניה על מנת לחזור . אוף
רבי יונה הוה כפיהקה ולא קביל עלוי
מתמניה אמר עד זמן דמיתמניה רבי ומינה
רבי . אמר רבי חמא יהודה בן טיטס
הוה ברומי ומנוניה על מנת דיחזור .
שמעון בר ווא הוה בר מסקים ואיתמנון
דקיקין מיניה והוא לא איתמני . שמעון
בר ווא הוה נקי במרגליתא בכל מילוי
ולא הוה ליה עיגל מיבליה . וחוה רבי
יוחנן קרי עלוי וגם לא לחכמים לחם .
אמר כל מי שאינו מכיר מעשיו של
אברהם יכיר מעשה אבותיו של זה. שמעון
בר ווא הוה בר מסקים ושלח ליה רבי
אבהו חדא איגרא ויהב ליה מן סיבתיה
כנוה כגון אילין כבתא קום אתהלך
לארעא דישראל מי יגלה עפר מעיניך

cum regnare cæperat. Num erat unius anni? At illi sunt remissæ omnes suæ iniquitates quasi esset puer unius anni. R. Mena vilipendebat illos, qui argento præficiebantur in domo congregationis. R. Amme legit de illis: *Deos argenteos, & Deos aureos non facietis vobis*. Dicit Rabi Josias & pallium, quod super illo est, sicut asini clitella est. Dicit R. Sejan: Illi, qui præficiatur propter argentum, non assurgunt, neque illum vocant Rabi; & pallium quod super illo est, sicut clitella asini est: R. Zehera & unus ex sapientibus, cum assidissent, pertransit quidam ex his, qui præfectus fuit propter argentum Dixit: & non est assurgendum coram illo: Interpretatus est Jacob vir de pago Neburia: *Væ qui dicit ligno, expergiscere; Surge lapidi tacenti: Numquid ipse docere potest*. Qui cognoscit docet: *Ecce iste est ligopertus est argento*; non præficitur propter argentum: *Et omnis spiritus non est in visceribus ejus*. Nullo modo fiet sapiens: Væ dicit qui quæsierunt ab eo: *Et Dominus in palatio sanctitatis suæ:* Ecce R. Isaach bar Eliéser in congregatione magna Cæsareæ. R. Amme quæsivit a R. Simone; Audivi, quod præficiant senes in locis extra terram: Respondit: Audivi, quod non præficiant senes in locis extra terram: Dicit R. Levi: Nonne textus plenus est? *Fili hominis: Domus Israel habitaverunt in terra sua*. Ecce omnis consessio tua, non erit nisi in terra tua. Sapientes Cæsarienses dicunt: Præficiunt senes in locis extra terram eo pacto, ut revertantur. Rabi Isaach bar Nachman erat in Eza, & præfectus fuit eo pacto, ut revertatur: R. Zimena erat in Tyro, & præfectus fuit eo pacto, ut revertatur. Etiam R. Jona erat in Pitka, & noluit recipere præfecturam; Dixit: Donec me præficiat Rabi; & præfecit eum Rabi: Dicit R. Chama; Jehuda ben Titas erat Romæ; & præfectus fuit eo pacto, ut revertatur, Simeon bar Hua erat doctis, & præfecit alios se minores, at seipsum non præfecit: Simeon bar Hua erat purus sicut in margarita in cunctis rebus, & non erat illis panis, quem comederet. Et R. Jochanan de illo legit: *Atque etiam sapientibus non erit panis:* Dixit: Qui non cognoscit opera Abraham, cognoscet opera patris hujus: Simeon bar Hua, erat doctus: Et misit illi R. Abau unam epistolam, in ea posuit de hujus capillis senis. Surge, & abi in terram Israel: Qui abradet pulverem ex oculis tuis? R. Jochanan:

Abau

דרבי יוחנן. אבהו דינלותיה איתסני. שמעון דמעפריא לא איתסני.

הלכה ד רב הונא אמר כיני מתניתא ולקח הכהן הטנא מידך. אית תניי תני תני מחלף כדי לסמוך מתנה למתנה. תני רבי יוסי לא היו נותנים את הגוזלות על גבי הסלים שלא יגבלו הביכורים אלא תולה אותם חוץ לסלים. תני חד סב קומי רבי זעירא חוזר להגדתי היום. וכי יש אדם מגיד חוזר ומגיד. קיימונה כבר הגדתי. הונא בעי הניחה מהו שתתיר למחוסרי זמן. אמר רבי מתנייה הדא דתימר בשחזר ונטלן. אבל אם היו במקומם כהניחן הם. רבי יונה בעי הניחן בלילה הניחן בקרן דרומית מערבית. לפני יהוה יכול במערב. תלמוד לומר אל פני המזבח. אי לפני המזבח יכול בדרום תלמוד לפני יהוה. הא כיצד מגישן על קרן דרומית מערבית ומניחה בדרומא של קרן.

הלכה ה תני אין ענייה אלא מפי אחד ולא עוד אלא שסמכו למקרא. ועָנית ואמרת. רבי יונה בעי מהו להביאן בתמחויין של בכף. רבי יונה ורבי ירמיה חד אמר מחזר מנא. וחרנה אמר מחזר פטירין עם ירקונין דאת אמר פטירין עם ברזרין. ולא ידעינן מאן דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יונה מהו להביא בתמחויין של כסף הוי הוא דאמר דמחזר מנא די אמר כלה דרבי פינחס אמר מחזר פטימין בני תורין די אמר תורים ובני הורים.

הלכה ו אמר רבי יוסי כל עמא מודו שמעטרים את הביכורים לארץ שאין בני אדם טועין שמביאין ביכורים לחוץ לא מפליגין בעמון ומואב. מאן דאמר מעטרין את הביכורים חוץ משבעת המינין מעטרים את הביכורים מעמון ומואב. מאן דאמר אין מעטרים אלא משבעת המינין אין מעטרים את הביכורים מעמין ומואב. אמר רבי מנא כל עמא מודו שאין מעטרין את הביכורים מעמון ומואב שבני אדם טועים ליכד שמביאין ביכורים מעמון ומואב מה פליגין בחוצה לארץ. מאן דאמר מעטרים את הביכורים משבעת המינים מעטרים את הביכורים מחוץ לארץ. מאן

Abau qui eſt in captivitate, 'me conſtituit; Audivimus, quod ex pulvere non præfecit me.

Conſtitutio IV. R. Huna dicit: Ita ſe habet Miſna: *Et accipiet ſacerdos caniſtrum de manu tua:* Eſt qui docet, quod ſit immutandum ut proximum ſit donum dono: Docet R. Joſe: Non imponunt pullos caniſtris, ne fiant cadavera primitiva; At eos appendet extra caniſtra. Docuit quidam ſenex coram R. Zehera: Repetet ad verſum: *Annuntio hodie*. Num eſt aliquis, qui annuntiet, atque iterum annuntiet? Statuerunt jam: *Annuntio*. Huna quæſivit. Si deponat, quid erit? Num permittit indigentes temporis? Reſpondit Matania; hoc quod dicis: intelligitur, quando iterum ſumat: At ſi fuerint in loco ſuo, reputatur perinde ac ea depoſuerit. R. Jona quæſivit: Si deponat noctu, ſi deponat in cornu auſtrali occidentali: Dictum eſt: *Coram Domino:* Crederem in occidente? Idcirco dictum eſt: *Ad facies altaris: Si ad facies altaris;* Crederem in auſtro? Idcirco dictum eſt: *Coram Domino*. Quomodo? Admovebit ad cornu auſtrale occidentale, & deponet in plaga auſtrali cornu.

Conſtitutio V. Traditio: Non eſt reſponſio ex ore alterius; & præterea, ut ſit proxima lectioni. *Et reſpondebis, & dices:* R. Jona quæſivit: Quid erit, ſi afferantur in catinis argenteis? R. Jona & R. Hieremia, alter dicit: Reſtituet vas; & alter dicit: Reſtituet boletos cum oleribus. At ignoramus, quis hoc dicat, & quis illud dicat: Intelligitur ex eo quod dicit R. Jona: Quid erit, ſi afferantur in catinis argenteos? Hoc dicit; Si reſtituat vas, ſatis erit: Dicit R. Pinchas Si reſtituat pingues filios turturis ſatis erit: Dicit turtures, & filios turturum.

Conſtitutio VI. Dicit R. Joſe: Omnes conveniunt, quod coronent primitiva terræ, ne homines errent quando adducunt primitiva ex locis extra terram: Non diſſentiunt de Ammon & Moab; qui dicit, quod coronent primitiva exceptis ſeptem ſpeciebus, non coronabunt primitiva ex Ammon, & Moab: Qui dicit: Non coronant niſi ex ſeptem ſpeciebus, non coronant primitiva ex Ammon, & Moab. Dicit Rabi Mena: Omnes conveniunt, quod non coronent primitiva ex Ammon, & Moab, quia homines errant dicendo, quod adducant primitiva ex Ammon, & Moab: In quo diſſentiunt? De primitivis extra terram: Qui dicit: Coronant primitiva ex ſeptem ſpeciebus; non

ראמר אין מעטרים את הביכורים אלא משבעת המינים אין מעטרים את הבכורים חוץ לארץ.

הלכה ז רבי ינאי בשם רבי חייה בר ווא שאלו רבן שמעון בן גמליאל מה שימכור אדם ספר תורה לישא אשה. אמר לון אין. ללמוד תורה אמר לון אין. מפני חייו ולא אגיבון. רבי יונה בשם רבי חייא בר ווא שאלו את רבן שמעון בן גמליאל מהו שימכור אדם ספר תורה לישא אשה אמר לון אין. ללמוד תורה אמר לון אין. מפני חייו לא שאלון ולא אניבון. על דעתיה דרבי יונה ניחא לא שאלון ולא אניבון. על דעתיה דרבי יוסי אין שאלון ליה ולמה לא אניבון. כי אתא רבי חנניה רבי פינחס רבי יוחנן בשם רבי פינחס רבי יוחנן בשם רבן שמעון בן גמליאל מוכר הוא אדם לישא אשה וללמוד תורה ובל שכן מפני חייו. תני המדיר את בנו לתלמוד תורה מותר לטלות לו חבית של מים ולהדליק לו את הנר. רבי יעקב בר אידי בשם רבי יונתן אף לוקח לו חפצין מן השוק. ופליגין כאן באיש כאן באשה. אם היה אדם מסוים עשו אותו באשה. מעשה באדם אחד שהדיר את בנו לתלמוד תורה ובא מעשה לפני רבי יוסי בן חלופתא והתיר לו למלאות חבית של מים ולהדליק לו את הנר. תני המוכר ספר תורה של אביו אינו רואה סימן ברכה לעולם. וכל המקיים ספר תורה בתוך ביתו עליו הכתוב אומר הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד.

non coronant primitiva allata ex locis extra terram. Qui dicit: Non coronant nisi primitiva nisi ex septem speciebus, non coronant primitiva allata ex locis extra terram.

Constitutio VII. R. Inai nomine Rabi Chijah bar Hua; quæsierunt a Raban Simeone ben Gamaliel; Quid erit, si homo vendat librum legis, ut conducat uxorem? Respondit: utique: ut discat legem? Respondit, utique. Propter alimentum? Non respondit R. Jona nomine R. Chijah bar Hua. Quæsierunt a Raban Simeon ben Gamaliel: Quid erit, si homo vendat librum legis, ut conducat uxorem? Respondit illis: Utique: ut discat legem? Respondit illis: utique: Propter alimentum? non quæsierunt, neque responderunt. Ex mente R. Jona: Concedatur: Non quæsierunt, neque responderunt. Ex mente R. Jose: Non quæsierunt, & cur non responderunt? Quando venit R. Chanina, R. Pinchas R. Jochanan nomine Rabi Simeonis ben Gamaliel. Poterit vendere homo, ut conducat uxorem, atque ut discat legem, & multo magis propter alimentum. Traditio: Si voveat a filio suo propter doctrinam legis, licebit illi implere vas aquæ, & accendere lucernam. R. Jacob bar Idi nomine R. Jonathan: Vel poterit emere, quæ desiderat, ex foro: At discrimen est: Hic agitur de viro, ibi de fœmina: Si homo sit, consideratur ut fœmina: Narratur de quodam homine, qui vovit a filio suo pro doctrina legis, & allatum est factum coram Rabi Jose ben Chalophta, & permisit, ut illi impleret vas aquæ, & accenderet lucernam: Traditio: Siquis vendat librum legis patris sui, non videbit signum benedictionis in perpetuum, & qui conservat librum legis in domo sua, de illo dicit textus: *Gloria & divitiæ in domo ejus, & justitia ejus manet in seculum seculi.*